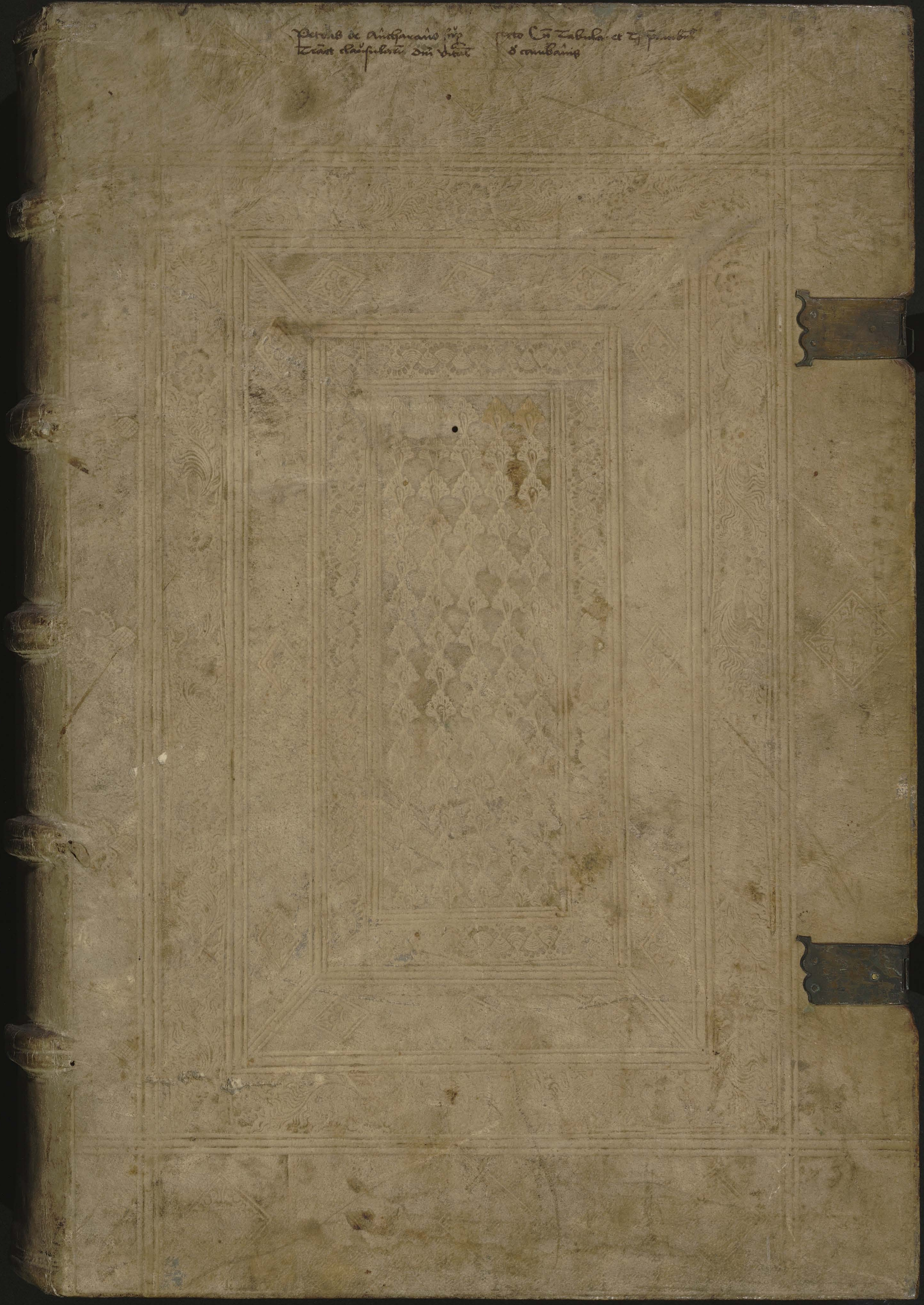

Petrus de Anagninis
Tractatus de...
Tractatus de...

pro Cuius Tabula et...
S. comitatus

11

11

11

11

11

11

Hain 4280

Tractatus clausularum do
mini Vitalis de cambanis.

Tractatus de iudiciis
et de iudiciis

Inquit ut
in pibus in
bos in sentent
continet copio
actis alio tur
tas compositu
quid pitalen
notatum sine
les e necessarie
do. Et est qda
iuguris.

do. r. doc. C. de
fide transac. r.
refertur ad ea
moralitas no d
prosa. l. cum a
regunt ad ea q
actum. sed cop
ut paulo calin
in q. i. ff. d. tran
multi porrigunt
de condi. inde.
de leg. ii. de quo
quod fratres. ff. r.
um in transac
ad vell. q. in fer
ut ff. de arbi. l. f
tationibus. ut. l.
putationibus. v
mies donation
tum. ut. ff. de p
no. in. l. ci quid
omni eo. r. c. fun
dico. l. in trade
sue obscura fun
rubis. Lambig
ab eo est exquir
si quis plures. r.
nare quid velit
mo si non exp
noti summa. C. p
aut interesse cu
ff. de. pe. l. lect
obscuro sit inte
bi imputet. q. d
in stipulationi
pone in prin.
fies. sic intelligi
ce. ff. d. ali. r. ci. l.
testatoris. ut. l.
Lempior. q. luc
bis generalibu
pra certa re. ne
lis fin. Jaco. de
deo debitorem
pet. petrus ma
sunt aliqui casu
refert. l. cense al
francisci tigrin
flamentum. r. i
in. r. Et vide

Incipit utilis tractatus clausularum que solent apponi in p̄ctibus. in rescriptis. in privilegiis. in ultimis voluntatibus. in sententiis. in inuentariis. et in alijs dispositionibus. q̄ continet copiosos et utiles articulos in earum materia. et i diuersis alijs iuribus plurimas conclusiones diffuse examinat. composuit per celeberrimum vtriusq̄ iuris doctorem. dm̄m Vitalem de cambanis. tunc regni Sicilie vice proto notarium. sine quibus clausulis tu lector esse noli. q̄ satis utiles et necessarie sunt. in aduocando. consulendo. et p̄nunciando. Et est q̄dam q̄libetum i multis et varijs materijs vtriusq̄ iuris.

2ansula illa

generalis. et generaliter de omni eo q̄ peti possit vsq̄ in p̄ntem diem. et appositam in instrumentis quietationum refertur ad illud tantum de quo fuit litigatum et cogitatum. et erat lis seu questio. et de quibus inter p̄tes fuit transactum. vt in l. si de certa. cum ibi no. in

glo. et doc. C. de transac. et l. qui cur tutoribus. et l. tres fratres ff. de transac. et l. si ex pluribus. ff. de solu. nam generalitas si refertur ad ea de quibus no est cogitatum nec est de m̄. q̄ generalitas no d̄z intelligi vt alicui parti sit damnoſa seu captoſa. l. cum agliana. ff. de trasac. Itē predicta verba no porrigunt ad ea q̄ debent ex testamentis. nisi expresse hoc fuerit actum. sed cōprehendunt ea que debent inter viuos dūta rat. vt. l. paulo calimaco. §. pomponius. de le. iij. facit. l. d̄ bis. et l. iij. §. i. ff. de transac. sicut nec generalis quietatio ad ius fideicōmissi porrigitur nisi hoc agatur expresse. vt. l. si. §. idē q̄ sit. ff. de condi. inde. vbi bonus ter. pro quo. l. cum pater. §. h̄ d̄. ff. de leg. iij. de quo plene per Bar. et Ang. et alios l. q̄ rome. §. duo fratres. ff. de ver. ob. nam verba generalia restringuntur tam in transactionibus q̄ in remissionibus. vt. l. iubem. C. ad vell. q̄ in sententijs. vt. C. de iudi. l. licet. q̄ i compromissis vt. ff. de arbi. l. si cum dies. §. plenum. q̄ in pactionibus seu quotationibus. vt. ff. de condi. inde. l. si. §. idē respondit. q̄ i computationibus. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. als̄ presumere mus donationē. q̄ non est verisimile q̄ quisq̄ velit perdere suum. vt. ff. de proba. l. cū indebito. et iō no est p̄sumēda. iuxta no. in l. cū quid. ff. si cer. pe. Item illa verba et generaliter de omni eo. et. sunt obscura. vt. l. pretor. ff. de iniur. et. ff. cōia predior. l. in tradendis. et de iure fisci. l. ita fidei. et verba ābigua sue obscura sunt intelligenda s̄m mentē loquentis. ff. d̄ reb̄ dubijs. l. ambigua. et. ff. de ver. sig. l. nepos proculo. que mens ab eo est exquirenda. siue ab eius h̄ d̄. de. l. i. l. si quis a filio. §. si quis plures. et. ff. d̄ preto. si. l. in pretorijis. eius enī ē examinare quid velit esse sui beneficij. vt. l. neratius. ff. de reg. iur. im̄ no si non exprimat accipienda est remissio in minori. et p̄mi nozi sūma. §. pro accessionib̄. fructibus. et expensis et v̄suris. aut interesse cū s̄m ius hoc fieri d̄z. vt. l. iij. ff. si quis cau. i. p̄n. et. ff. si cer. pe. l. lecta. et. l. certū. et. l. si. ff. de eo q̄ certo loco. cur p̄cū obscurū sit interpretandū s̄m in cuius fauorem sit. quasi si bi imputet. q̄ expresse non fuit pactus. ff. de reg. iur. l. semp̄ in stipulationibus. et. l. in obscuris. et. ff. de p̄ben. emp. l. in emptione in prin. et de ver. obli. l. quotiens. et. ff. de re. du. et. l. quoties. sic intelligit. ff. d̄ pac. l. veterib̄. Nec ob. l. alimēta. §. basilice. ff. d̄ ali. et. ci. le. q̄ ibi sit interpretatio per iudicem ex mente testatoris. vt. l. voluntas. C. de fideicommissis. Nec obstat gloſa Lemptor. §. lucius. ff. de pactis. que vult q̄ in dubio ſetur verbis generalibus. quia dicta glo. loquitur quando non est sit pra certa re. nec ratione certe rei fiebat dicta remissio generalis s̄m Jaco. de are. in quodam suo consilio quod incipit. habeo debitorem in. r. Sed Bar. in quodam consilio quod incipit. petrus mathei. dicit q̄ illa glo. debet intelligi quando no sunt aliqui casus sp̄ales exp̄ressi ad quos dicta clausula posset referri. secus alias. Et circa predicta vide vnum consiliū francisci tigrini. quod incipit. Sempronius suum condidit testamentum. et in allega. consilio quod incipit habeo debitore in. r. Et vide Bart. i. Laurelius i. §. gayo de liber. lega. et. d̄.

Lemptor. §. lucius et. d̄. l. si de certa. et vide Imolaz in. l. de puillo. §. si in pluribus. ff. de nomi oper. nunc. Nec obstat. l. do li clausula. ff. de verbo. obligatio. quia ibi ideo est. quia natura contractus hoc erigit. que erigit bonam fidem in quolibet cōtractu prestari. vt. C. de actio. et obli. l. bonam fidem. et per consequens erigit dolum abesse. cui contradicit bona fides. ff. pro so. l. iij. §. si. s̄m Jaco. de are. in allegato consilio. siue dicatur q̄ cedit omne ius q̄ sibi competit et cōpetere potest in futurum. hoc importat. q̄ t̄mmodo cedit ius quod sibi cōpetit in vita non post mortem. de quo plene per Bal. i quodā p̄silio q̄ sibi p̄t. In xpi nomine amen. super quo dicēdū est q̄ illa verba competere pōt in futurum. intelligunt ex causa de presenti. vt no. Bar. in. d̄. §. duo fratres. in. vi. et. vij. q̄ s̄m Bal. in allegato consilio.

2ansula. Que in prefationibus dicunt. in p̄ctibus repetita videntur.

c̄ Ista clausula pōt dupl̄ intelligi. Primo. q̄ itel ligat de his que ponunt in prefationibus. i. d̄ bis q̄ partes conueniunt. et praticant anteq̄ fiat p̄ctus vel stipulatio. vt. l. item q̄. ff. de pactis. et de ista clā hic loquitur. Itē potest intelligi de his que dicunt in anteriori parte p̄ctus. an i telligantur repetita in posterioribus. et ista est materia. l. si q̄s in principio testamenti. ff. de lega. iij. et de ista alibi dicam. Circa quod dic q̄ eodipso q̄ est factum aliud q̄ fuerit dictum seu actum in prefatione. videtur presumi errorem vt. l. si bina rum edum et. l. sed et si me putem. ff. de condi. indebi. Et idem in ultimis voluntatibus vt. l. quotiens in prin. §. i. et. ij. ff. de hereditibus institu. et s̄m hoc videtur q̄ si quis vult concludere q̄ aliquid videtur actum debet duo probare. videlicet i prefationibus esse actum. et contractum esse factū in modicum tempus. vt patet ex ter. l. ticia. §. idem respondit. ff. de ver. ob. iuncta. l. si binarum. Si autem vult solū probare errorem. sufficit p̄bare solum in prefationibus esse de m̄. et postea obmissū. et hoc est verum. nisi repetitio viciaret actū vbi sequer̄ cor rectio. vt est glo. nota in. c. cupientes. §. q̄ si per. rr. d̄ elec. in vi. vbi dicit. q̄ per receptōem. vel subauditionē. vel tacitos intellectus non d̄z induci correctio. facit et quod no. glo. i. l. tal scriptura. de lega. i. et quod no. gl. et Bar. in. l. pretor in. §. dis ferentia. ff. vi bo. rap. et hoc est ver. nisi inter alias p̄sonas. vt l. in repetendis. cum ibi no. ff. de le. iij. §. Bar. in dicto. §. idē respondit s̄m Jo. de ymol. ibidem dicit q̄ d̄ Bar. fortiter facit. l. cum in plures. §. locator horrei. s̄m vnam lec. ff. loca. q̄ si ex intervallo sequitur actus. potius v̄ recessum ab eo q̄ esset error. et hoc et v̄ notare Bar. in. l. pacta nouissima. C. d̄ pac. et pōt dici. q̄ q̄q̄ in p̄ctu ponit conuentio ex qua questū est ius p̄sentis aliqd̄ facienti. et tunc non v̄ in dubio ab illo re cedi p̄ actū q̄ postea fit ex intervallo. ex eo q̄ alias insurgeret et presumetur donatio quedam. argu. l. si mulier. ff. de con dic. ob causam. et quod no. in. l. si quis delegauerit. ff. de dona tio. quod non est in dubio presumendum. l. cum de indebito ff. de probationibus. et ita intelligitur allegata. l. si binarum. et. l. si tibi liberū. quandoq̄ non in p̄ctu apponitur conuentio. sed in prefatione ante ipsum p̄ctū. et ista est p̄sens materia. quo casu. aut talis conuentio tendit ad tollendā obligationē. aut ad limitandā. Si tendit ad tollendā. tunc si simplex cō uentio. ip̄dieret effectum actus seu contractus subsequens. si se quitur in continenti. secus si ex intervallo. vt. d̄. §. locator hor rei. s̄m vnum intellectum. licet. d̄. §. habet plures intellectus. vt ibi no. et. l. pacta nouissima. C. de pactis et. l. non solum. §. mortis. ff. de noui oper. nuncia. circa articulum declaratorie protestationis per Bar. Et est ratio predictorum. q̄ tunc videtur fuisse protestatio p̄traria facto. ideo non tollitur p̄ actū p̄trarium ex intervallo. secus si in continenti. ex quo v̄traq̄ pars consensit ar. l. ad ea. de condi. et demon. Si vero talis cō uentio seu protestatio conueniat in futuris. tūc imp̄dieretur effectus actus postea subsequens. et si ex intervallo fiat. eo q̄ tunc videtur talis actus errore emanasse. cū verisimiliter nō debuisset emanasse si pars fuisset memor p̄amble conuen tionis. nā videtur in effectu fuisse mens partis conuentionez facientis q̄ nullo modo intendebat facere actū. etiam in casu quo faceret. q̄ non intendebat id facere animo se obligandi. et sic si ex intervallo fecit. videtur fecisse errore ar. l. si tibi liberū. et. l. si binarū et. l. si me putem. Secundo casu principali quan

do preambula tendit ad limitandū, dic q̄ aut tēdit ad limitā
dum tale quid quod inducit diuersitatem in qualitate obliga
tionis. exemplum in l. i. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. obl.
z. l. si ita stipulatus. z. tunc idem dicendum quod in proximo
precedenti casu vt. d. l. ita stipulatus. cum ibi no. ff. de verbo.
obligatio. aut tendit ad limitandū tale quid quod inducit di
uersitatem in qualitate z. substantia obligatiōis. vt potest col
ligi exemplū ex. d. l. si binariū. si cōuentio de qua ibi fuisse ap
posita in prefationibus. z. tunc si incontinenti sequitur actus
seu p̄ctus. videtur repetita vt. d. §. idem respōdit. secus si ex in
teruallo. ar. l. nā ad ea. ff. de condi. z. demon. z. hoc quando sim
plex fuit cōuentio. Si vero cōtineret futurū ē vt p3 exēplū
ex no. Bar. in. d. l. pacta nouissima. tūc vñ ē repetita. si act⁹
ex interuallo fiat. z. nō impeditur argu. l. modestinus. ff. de so.
ar. eius quod no. Bar. i. d. §. mortis. circa p̄estationēz decla
ratoriā in secūdo mēbro. Et ē ratio. qz hoc casu actus sequēs
non adeo cōtradice vñ cōuentioni p̄ambule sicut i casib⁹
precedentibus. imo magis se compatiēz cū illa. ideo aliud sta
tuitur hic q̄ in supradictis casibus. Sed an p̄fationi creda
tur z. fidem faciet. z. vñ qz nō. vt. l. si forte. ff. de castrensi pe. z. l.
si. de exercito. e contra vñ qz sic. vt. l. i. §. nō autem. ver. quod si
nuptijs. ff. de exercito. z. l. si. ff. de here. insti. z. hec est veritas
nam creditur q̄tum ad eos qz p̄fationes faciūt. vt alle. l. si.
z. quantū ad alios dic. vt. l. ambiciosa. fm vnam lect. vt. ff. de
decre. ab ordi. faciē. fm Bar. ibi maxime in grauib⁹ perso
nis. vt. l. i. ff. de offi. p̄f. p̄to. z. in. c. post cessionem. de p̄ba.
z. in de. i. z. qd ibi no. de p̄ba. admittit aut p̄batio in p̄rium
fm glo. in. d. de. Itē ex p̄fationibus z. tractatis habitis
ante cōtractū multoties indicat. z. p̄sumitur p̄ctus sequēs
qualiter debeat indicari fm Bal. in. l. emptione. C. plus va.
qd agi. vbi post Odof. dicit. qz si ante cōtractum emptionis
fuerit habitus tractatus de mutuo. z. postea sit instrumentū
emtionis cū pacto de reuendēdo. cōtractus indicatur vñ
rarius. de quo vide ludo. in suis dictis in l. i. u. dicto quod i
cipit solet queri. an autē enunciationibus seu p̄fationibus
credatur vide Bart. z. Imola. in. l. ex hac scriptura. ff. de do
natio. vbi plene.

Clausula

Rato manente pacto. de ista
clausula habetur plenē in. l. q
fidem. ff. de transacti. z. in. l. cum proponas. C. de
transac. z. l. ita stipulatus. i. ff. §. d. ver. ob. Et opa
tur ista clausula vt possit peti tā fors qz pena. nec per vñz re
nunciatur seu derogatur alteri. vt. d. l. qui fidem. Et ē ratio
fm Ja. bu. in. d. l. qui fidem. qz per istā clausulaz vñ esse actū
vt pena non succedat loco rei q̄ alias succederet. z. sic nō pos
set peti vtrūqz iuxta no. per Bar. z. Ja. bu. in. d. l. qui fides. l. z
ista sit materia pulchra z. magna habēs capita. de qua latius
p Bal. in. d. l. cū pponas. z. iō tabelliones cōter cōsueuerūt
ponere in instrumentis hanc clausulā. Rato manente pacto
seu equipollentia. vñ qz ex actio pene non impediāt fortez. seu
e contra. Itē operatur dicta clausula. rato manente pacto. vt
l. z. quis simpliciter recipiendo sortem sine protestatione videat
tur renunciare pene. vt. l. si. ff. de eo quod certo loco. z. l. ij. ff. si
quis caut. z. l. iij. C. de po. tñ si in instrumento est posita clausu
la rato manente pacto. quis recipiēdo sortē nō vñ renunciare
pene conuentionali. glo. ē in allega. l. si. de eo quod certo loco
z. ibi Bar. Itē iuramentum appositū i p̄ctu habet vim clau
sule rato manente pacto. ita qz vtrūqz. sciam principalis qz pe
na peti poterūt. vt. l. si quis maior. C. de trasac. d. quo p Bal.
vbi supra. z. per eundem i allega. l. cum proponas. z. idēz per
Bar. qui idem tenet. z. d. hac clausula vide Jo. de ymol. in. c.
potuit. de loca. in glo. que incipit biennū circa si. vbi dicit no.
bene glo. que vult. quod clausula. rato manente pacto. intelli
gitur z. operatur in fauorem eius qui seruat contractum. nō
autem in fauorē illius qui contrahenit. imo potius vñ appo
ni in ipsius odium. z. idem voluit glo. l. qui fidem. ff. de tran
sac. z. l. ij. C. de iure emph. z. iō qñ dñs appōit penā si emphi
teota non soluit canonem cū clausula. rato manente pacto. tñc
si non soluitur pensio pōt erigi pena. z. cū hoc etiam domin⁹
potest stare p̄ctui si vult. z. pōt ēt nō stare si vult expellez ephi
teotam. nec poterit emphiteota se iuuare dicta clausula. rato
manente pacto. ex quo nō seruauit p̄ctum p. c. ex eo. de re. iu.
in. vi. facit qd no. dy. z. Bar. in. l. cū p̄f. §. liberti. de leg. ij. z.

facit ad predicta qd no. Spec. i. titu. d. loca. §. iter aliqua. ver.
xxvi. cū duob⁹ ver. sequētib⁹. z. facit. c. si ecclesie. xxv. q. ij. z
de arbi. c. dilecti. cū si. z. t3 Bar. i. alle. l. qui fidem. Subdit tñ
Imol. i. alle. glo. quid si dñs stipulatus sit penam si emphiteo
ta nō soluit canonē. z. non appositū clausulaz. rato manente
pacto. an tunc si emphiteota non soluit p̄ biennū. si est emphi
teota ecclesie. vel per triennū si ē emphiteota p̄uati. poterit
dñs expellere emphiteotā. z. vñ qz nō. qz pena z. p̄uisio hoīs
videtur facere cessare penam z. p̄uisionē. l. ar. l. si. C. de pact⁹
cōuen. p̄rium t3 glo. in. l. ij. C. de iure emphi. quam sequunt
communiter docto. Itē ob. d. l. si. quia ibi loquitur de quodam
iure speciali inducto per. l. in fauorem mulieris. quod facili⁹
tollitur quā ius commune. vt. l. eius. §. militia. ff. de test. mili.
z. in. §. qui vero. in autem. de non alienan. collū. ij. z. ideo talis
p̄uissio penalis non tollit ius cōmune circa penaz expulsio
nis statutū in. c. potuit. de loca. z. ēt alle. l. ij. C. de iur. emphy.
z. per hoc etiam habes qz stipulatio penalis non nouat p̄uini
tiam obligationem. etiam descendēte ex p̄ctu iuris cōmu
nis de quo per Bar. in. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obliga. z
tangitur in. l. obligationū scire. §. si. ff. de actio. z. oblig. vñqz
autem. vñ petere penam z. emphiteotam expellere non potest.
vnde alterū eligere debeat per. l. rescriptū. §. si pacto. ff. de pa
ctis. z. hoc quando non est appositā predicta clausula. rato ma
nente pacto. seu p̄ctu. secus si fuisset appositā. vt supra dixi in
glo. z. per hoc facit etiam quod ponit Anto. de but. in alleg. c.
potuit. z. Specu. vbi supra. z. satis dicitur manere pactum qñ
seruatur id quod vult natura p̄ctus. z. ideo cum natura p̄ctus
habeat vt possit fieri expulsio propter solutionem non factaz.
debeat talis expulsio fieri stante tali clausula. rato manente
pacto. z. dicit Bar. in. l. cōmissorie. C. de pactis inter empt. z
ven. qz qui post terminum petit rem videtur renunciare peti
tione precij. nisi fuerit appositā clausula. rato manente pacto.
z. vide Ly. in alle. l. cum antea. vbi post Jaco. de ra. qui dicit
qz clausula. rato manente pacto. non habet locum in compro
missis. vt pena z. res peti possit. vel qz pena petatur. z. exceptō
detur. sed operatur qz pena sep̄ius cōmittatur. habet ergo lo
cum fm cum. l. qui fidem. z. l. cum proponas. in alijs contra
ctibus p̄terquam in fideicom. de quo per Specu. in titu. de
arbi. §. si. ver. item dixi. z. ver. itē quid si i cōpromisso penali.

Clausula

Saluo iure impertinentium
z. non admittendorūz. hec ope
ratur. qz si fuit admittendus qui nō debebat admitti.
vel testis qui non debebat admitti. si deposuerit
cum non deberent examinari. si alias oīo impertinēs nec cō
ferens ad causam. non est dubiū qz nil releuat. vt qz ponunt
qz rer est in francia. sed si aliquid confert ad causam. licet non
deberet admitti. vt patet exemplum i causa possessionis recu
perande si fuit admittis probatio. z. tunc si quidem parti non
fuit data copia articulorū. z. sic ei non potest imputari quod
cōsenserit. poterit opponere postea qz dicta testis nō valebūt.
sed si ei potest aliquid imputari. secus est. vt patet exemplum
extra de ordi. cogni. c. i. z. per Innocen. in. c. per tuas. de testi
bus. Et ex hoc apparet qz quando iudex p̄cepit responderi
positionibus. saluo iure impertinentiū. z. non admittendorūz.
tunc etiam post responsionem potest disputari. an ps debe
rit respondere vel non. qz apparet partem non consensisse. z
predicta sunt vera in his interrogationibus que fieri non de
bent in fauorem partis. Sunt z. alie interrogatiōes que fieri
nō debent a teste propter fauorem ipsius testis. puta an testis
sit criminofus. licet interrogari non debuerit. viciatur tamē
dictum eius. vt no. in. c. i. extra de excep. de quo per Specu. i.
ti. d. positionib⁹. §. vij. ver. it. Et de ista clausula vide p Spe.
in ti. de positio. in. §. vij. ver. z. no. cuius dicti effectum vide i
fine sequentis clausule. quia debet esse hec. z. p Bar. in. l. si duo
§. idem iuris. ff. de iure iuran.

Clausula

Si z. inquantū de iure debet
fieri. z. non aliter. reddit actū
conditionalem. ita qz si de iure actus nō debebat
admitti. ipso iure habetur pro non admisso. quasi
deficiat conditio. z. sic nocebit pti. etiam si appelletur. licet als
noceret si non appellaretur. l. i. z. ij. cūz ibi no. ff. de appel. reci
piendis. vbi per Bar. z. hoc etiam fuit de mente Bar. i. l. am
biciosa. ad ff. de decrez. ab ordi. faci. z. sic nō erat necessariū
qz appellet

Rato manente pacto

Zanfula.

Zanfula.

Zanfula.

Zanſula. 3

Zanfola.

per Specu. in ti. de

Zausula

Zanfola

quod clausula. volo test

2 an fola

2 anfrula.

4 11)

*De la Cadillac by intro
et de d'quibz vi p de non p vij
clat p p p p*

stabu. fm. Bar. in. l. i. c. de iure codicillor.

Clausula Codicillaris appositā in codi-
cillis sub his verbis si nō valz
iure codicillorum. valeat iure cuiuslibz vltime vo-
luntatis. prout melius valere pōt bz Bar. in. l. i.
ff. de iure codi. operatur vt valeat iure alterius vltime volun-
tatis. puta voluntatis imperfecte inter liberos. vt. l. si. C. fam.
her. z. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de tes. non autēz
vt valeat iure testi. sed si erat voluntas sufficiens ad testamen-
tum z heredis institutionem. qz illa heredis institutio nō pōt
valere dirrecto. vt. l. hereditas. C. de his quibus vt indig. vale-
bit iure fideicom.

Clausula Codicillaris. §. posita v3 si nō
valz. zc. v3 intelligi alit quaz p
reuoationez testatoris. quōz si p testatorē reuoca-
tur primum testm simplr scm. in quo erat cla codicillaris nō
dirrecte i testō scdo. his verbis cassans irritans zc. non ē du-
bitū q illa clausula nihil operatur. vt sentit z. Bar. in. l. de
iure codicillorum.

Clausula Codicillaris. si non v3 zc. bz lo-
cū qñ testm deficit rōne omisse
voluntatis. vt. l. codicill. §. si. ff. de le. ij. z. l. his ver-
bis. ff. de testa. z in aut. ex cā. secus si deficit ex cau-
sa voluntatis imperfecte. qz mortu? anteq? testm compleat. vt
ē tex. in. l. fideicō. §. i. ff. de le. iij. z. l. ex ea scriptura. ff. de tes. de
quo ē in alle. pñlio qd incipit iuris allegatio. Si autē bec cla
picipiat copulatiue. puta volo q valeat iure testi z codicillor.
dic q opatur z resoluit in disinctionē. ne sit repugnancia. vt
ff. de vsu. lega. l. si ticio su ndus.

Clausula Codicillaris. vt grauari oēs ve-
nientes ab intestato q defuncto
succeedunt. l. ex te stō. C. de fideicom. z ibi glo. z. l.
qz aut. z ibi glo. ff. si quis omis. cā. z ē si aliq succe-
dūt ex testō. puta qz pñm testm p secūdū non ē reuocatiū. tūc
p clam codicillare appositā in secūdo testō. succedētes eim il-
li ex pmo testō vident rogati. vt. l. si qz cū nullum. C. de iure
codicil. fm Bar. in. l. i. ff. de iure codicil.

Clausula Quatenus rite z recte pcesserit
seu quatenus rite z recte pcesse-
rit confirmamus. Scias p intelligētia d istis di-
ctionibus habet per Bar. z glo. i. l. hoc colore. ff.
de inof. test. z in. l. iuste. ff. de acq. pos. z in. l. sed z si lege. ff. de
pe. here. z per eundē Bar. in. l. lecta. ff. si cer. pe. Et con-
clusio ē q dictio recte cāe iusticia significat. dictio rite solem-
nitatē ordinis seu iuris. de quo per glo. in. l. non putauit. §. si
queuis. ff. de stabu. z p Jmol. i. alle. l. iuste. Et est dicendum
q be dictiones aliqñ ponunt in sentētijs. aliqñ i priuilegijs.
Si in sentētijs aliqñ fm aliquos faciūt cōditionē. §. in pui-
legijs si. seu ponunt causatiue. sed Hosti. dic q qñ ista verba
ponunt i priuilegijs seu pfirmatiōibus i forma cōi ipetrare
intelligunt cōditionaliter. vbi nō ex certa scia pncipis pceditur
seu ipetrat pfirmatio seu pñilegiū. maxime qñ totus tenor in-
serit i rescripto. tūc verba pdicta ponunt cātiue. z nō cōditio-
nalis z bñ pbat. i. c. exalata. z i. c. venerabilē de cōfirmatiōe
vti. vel inuti. §. si. in fi. z cōfirmatio facta cū dicta clausula
quatenus rite z recte zc. sine cāe cognitione z in forma comu-
ni nullū aut modicū ius tribuit. sed vetus tñ cōseruat. xij. di.
pceptis. z. c. qz itentionis. de pñilegijs de quo p Bar. i. l. z qz
ff. de iur. o. iij. vbi plene an qui cōfirmat videat dare. z ibi la-
tius p bal. de quo p bar. i cōsilio suo quod incipit. Cū iustitias
camerent. z p talē cōfirmatiōē nō impedit petitiō alterius
vel nō clauditur manus iudicis ordinarij. quo min? iudex d
dicta re seu cā possit cognoscere de cōcel. pbe. c. qz diuersitatē
ne sede vacante. c. ij. de cōsti. c. ex parte. qz nunq? princeps p
tales pfirmationes seu priuilegia intendit iuri ordinario p
iudicare vt. l. nec auus. C. de emācpa. liberos. z. l. ij. §. si qd'a
principe. z. §. merito. ff. ne quid in loco publico. z de of. dele. c.
super eo. z. c. si. de cōfir. vti. vel inuti. Operat ergo dicta confir-
matio vt maioris sit auctoritatē. z magis timeatur. xi. di. c.
si quis nesciat. xxiij. di. c. quāq. sic vbi princeps recipit aliqñ
sub ptectione talis exceptio non erimit illū a pteate iudicis or-
dinarij. sed talis magis ē timendus z honorandus. vt in. c. ex
partelo. ij. de pui. z. c. recepimus. facit i ar. c. p tuas. d. maio.

obe. Anū tñ scias ppetuo q talis pfirmatio facta i forma co-
muni pbet titulū prescribēdi. in. c. dudū. §. ceterū de decimis
ibi nec cōfirmatio pfecta tantū effluerit tps. de reli. domi. c.
pstitutus. §. i. z. §. si. de iure pa. c. circa z hoc ēt voluit Lud. i
l. iuste. de acq. pos. Efectus vero cōfirmatiōis que fit cū cāe
cognitione ex certa scientia principis ē qz ius tribuit z qd de
iure fit pfirmata nullus pōt cognoscere nisi princeps vel cui
ipse princeps specialiter mādauit. vt i. c. i. z. ij. de confir. vti.
vel inuti. z i. c. quōz abbas de offi. dele. z i. c. veniēs. de testi-
bus. z i. c. venerabilis. de cōfir. vti. vel inuti. z i. c. ex frequēti-
bus. de insti. z i. c. raynuti. z raynaldus. de testa. Jte ē z ali?
effectus. qz aufert inferiori cāe cognitionē. z pti aduclse peti-
tionē. ex quo fit p pñi nicipē nisi i modū supplicatiōis audiat.
vt i. c. cū ex lris. d. resti. i lre. Jte opat vt qd pfirmat vires ha-
beat. z si qd omiffuz ē suppleat. c. i. d. trā. z vt qd ē psonale fiat
reale de trās. c. veniēs. nisi i cōfirmatiōe aliud dicat d pbe. c.
nisi esset. §. vlt. z pe. z vt non solēne reddatur solēne. C. de test.
l. omnium z. l. adoptio non iure facta. ff. de adop. z vt inuile
vel non firmum reddatur vtile firmū. xvi. q. i. c. i. z de conces-
preben. c. ex parte assen. z dicto. c. pstitutus z dicta. l. adoptō.
Est z alius casus qz quod confirmatur suum facit. C. de vete.
iur. enuc. l. i. circa medium. ibi enim omnia merito nostra fa-
cim? zc. qz a nobis eis impartit auctoritas. z ideo sicut nul-
lus suam latam per principē potest reuocare. ita nec ab eo
confirmatā ab eius certa scientia. vel cum cause cognitione d
insti. c. cum ex frequentibus. de iudi. c. cū venissent. nisi liqui-
do constaret ipsam per surreptionē fore obtentā. vt in. c. ij. de
confir. vti. vel inuti. quod presumitur quia apte est p ius. z cō-
tra solitū cursum curie. vt si minori. xxy. an. beneficium cū cu-
ra confirmetur. vt in. c. cam te. de etate z qualitate. vel quia i
confirmatione apparet vicium notoriū. vel ex pte scripture.
vel ex pte dictaminis. vel ex pte sigilli. vt in. c. licet z in. c. se. d
erimine falsi. z ad hoc quid operent confirmationes vide glo.
in. c. qz diuersitatem. de conces. preben. z l. y. in. l. cū oportet
in prin. C. de bonis que lib. de quo ēt in. c. si gratiose de rescri-
ptis in. vi. z vide per Specu. in ti. de instrumentoruz edic. §.
nunc testatus. circa prin. z per Jmo. in. c. dilectus. de fide in-
stru. Jtem supradicta clausula quaten? rite z recte zc. ad res
que non possidentur pacifice sed sunt litigiose se non extendit.
vt in. c. i. de confirmatione vti. vel inuti. nisi de hoc expresse
faciat mentionē vt in. c. si. vt lite pendente fm Hostien. i sum-
ma in ti. vt lite pendens. §. z qualiter ver. priuilegiū. nam licet
fm leges lit. contesta. nullo modo possit priuilegium impetra-
ri. nisi in ecertis casibus de quo in rubro. z nigro. vt lite pēde.
c. v3 super bis que in iudicio sunt deducta licet super alijs sic
dūmodo fiat sine magno incōmodo aliorū. vt in. C. de preci.
impera. offe. l. quotiens. tamē fm canones indistincte licet re-
scriptuz vel priuilegiū impetrare ēt lite pendē. dūmodo d cer-
ta scientia principis impetretur. de quo per Hostien. i summa.
vt li. pen. §. z qualiter ver. ita. in casibus tñ admittitur. z in ti.
de rescriptis. §. cui preiudicet. Jte dicta clausula quaten? rite
z recte pcesserit non extendit se ad vi seu furtiue. aut viciose
possessā. vt. l. auctoritate. C. vnde vi de quo per glo. z Ang. in
l. si qua loca. C. de fun. z sal. rei do. li. xi. z per Bal. plene in. c.
i. per quos fiat inuestitura. in vsibus feudoz. vbi dicit q gene-
ralis confirmatio priuilegioz nō confirmat nisi iusta priuile-
gia. z hoc nō. ēt in. l. i. de his qui sunt sui vel alie. iur. z ibi bar.
z sic confirmatio in forma cōmuni nihil noui iuris tribuit.
sed fouet quod inuenit de conces. preben. c. quia diuersitatem
de re iur. c. cum inter. de fi. instru. c. cum inter dilectos. z no.
C. de dona. inter vi. z vro. l. ex his verbis. Juri autē pria non
intelliguntur confirmari. vt aliquod ius nouū datur. nisi cō-
stet de intentione. z ad hoc. ff. de lib. le. laurelius. §. testō. nisi
forte princeps confirmaret factum proprium. ff. de lega. i. l. le-
gata inutiliter. vel nisi quedam pfirmaret. z quedam infirma-
ret vt. ff. de testa. mili. l. tribunus. §. si. de quo vide Jo. an. qui
refert valerij dicere testm cuiusdam furiosi per senatū appro-
batum eo qz bene disposuerat. vt refert Jo. an. in. c. si. in nouel-
la extra de succel. ab intesta. z refert z sequitur Lud. in. l. lecta
ff. si cer. pe. z in. l. furiosus. C. qui testā. priuilegia vero surrepti-
tia non valent vt no. in nouel. in. c. dudū de priuilegijs. Jte
fm Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. ecclē. in generali p-
firmatione priuilegioz facta cū dicta clausula. quatenus rite z
recte

recte processerit. nō includuntur nisi privilegia vigentia. et q̄
tpe confirmationis valent vt. l. menius. §. auie. ff. de lega. ij. et
de iur. iuran. l. cum qui. §. si multi. fm̄. Ja. bu. i. alle. l. mela. §.
i. de ali. et ciba. le. quam allegat. l. y. in additionibus. que bene
probat quod est verū qm̄ concessit cassando reuocationē priui
legiorū. tunc in generali confirmatione includuntur omnia
privilegia reuocata. et que tunc non vigeant vt in. l. priuile
gia. C. de sacrosan. eccle. cum si. sed Ludo. in. l. quod seru. ff. d
acq. pos. dicit q̄ in quacūq; generali locutione iniusta intelligū
tur excepta fm̄ glo. ibi cui est glo. filis in. l. nō vñ in. §. q̄ iustu
dere in. extra de iur. i. c. petitiō. et eo. ti. c. i. l. vi. Et hoc ē no
tandum dicit ipse ad generalem confirmationē privilegiorū
et statutorū per supiorem factā q̄ intelligit confirmata nisi in
sta. et ita et tenet Bar. in. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. in. et
Bal. in. l. i. C. de monopol. p. quibus facit tex. optim. p. quos
stat inuestitura in vñbus seu. vbi per generalem inuestituraz
feudoz factā per dñm in vasalluz intelligitur facta inuestitu
ra de iustis feudis tñ. et non de iniustis. et vide ad hoc Ellbe.
de rosa. in questionibz statutoz in prima parte in q̄ne que in
cipit. Itē quero si statuta confirmantur et. et sic i generali cō
firmatione vt est dictū nō veniunt nisi iusta et licita. vt in. c.
i. de iur. iuran. vt in generali iuramento. de obseruādo statu
ta non veniunt nisi licita et iusta. de quo latissime per eundez
albe. vbi supra in q̄ne que incipit. sed pone q̄ statutū est illicitū
et iniustum. vbi late per eum. Item si vigore dicte confir
mationis facit cum clausula quatenus rite et recte processerit
quis ingreditur possessionē rei quā alius possidet non citata
parte non excusatur talis a pena inducta per statutū p̄ turbā
tes aliquos in eorū possessione fm̄ Bar. in. l. i. iuste. ff. de acqui.
pos. per ea que dicit ipse idem Bar. in. l. i. §. i. ff. si quis testō
liber esse iustus fuerit. pro quo facit. l. si. C. si per vim vel alio
modo et. l. auctoritate et. l. meminerint. C. vnde vi. et hoc etiam
tenet Bar. in quodā consilio quod incipit. missus in possessio
nem rei quā alius possidet vigore. l. edicto. Itē aduerte quia
q̄ nō dūz est per principē confirmari nō pōt de preben. c. in
ter cetera. de cōfue. c. cum olim. de sepul. c. in nostra. §. talē de
testa. c. officij in quibus patet q̄ privilegij principis seu pa
pe extenditur ad futura. vnde tota die apponit in privilegijs
cōfirmamus tibi bona que nūc habes. vel in postez dante do
mino poteris adipisci fm̄ Hostien. in summa in. de cōfirma
tione vt. vel inuti. §. de qua re. in. si. sicut qui iurauit seruare
statuta ciuitatis. tenetur seruare futura fm̄ albe. in alle. loco i
questione que incipit. quid si potestas. Circa cōfirmationes
vero vtrū possit peti officio iudicis. dic q̄ quidam sunt actus
qui sui natura ordinantur et tendūt ad confirmationes vt ele
ctiones. et tunc in istis confirmatio pōt peti. vt in. §. interim.
in auten. de defen. ciuitat. quidaz sunt actus qui nō expectāt
confirmationē de sui natura. vt sunt p̄ctus. et snie. et tunc dic
Jnn. q̄ aut isti act? pcedūt p viā iudicij. et pōt peti p̄firmatio
vt i summa d quo dic vt no. ipsemet i. c. dilecto. d appel. vbi dic
q̄ pōt peti p̄firmatio diffinitive snie si iterlocutione. q̄d ē no.
Quidā sunt actus qui pcedūt p viā cōsensu. et tunc aut isti
actus desiderant decretū. et pōt peti p̄firmatio. vt de decurio
nibus. l. si quos spontaneos. li. r. Aut nō desiderāt decretū
et tūc non pōt peti cōfirmatio fm̄ Jnn. i. c. i. de cōfir. vt. vel
inuti. nisi forte de cōsensu amboz phentium arg. de mi. l. ait
ptor. §. p̄mittit. que verba sunt singularia fm̄ Bald. in. l. et q̄
ff. de iur. o. iud. Et ē sciendū q̄ qm̄ actus ē null? quare qui cō
firmat dat. et solus d̄ dare. q̄ confirmās nō se fundat super
p̄firmato. sed ecōtra cōfirmās fundatur sup cōfirmatē. faciūt
no. i. l. ex his verbis. C. de dona. iter vi. et vro. et dicit Bal. in
d. l. nā ita diuus. ff. d adop. q̄ qm̄ cōfirmatio petitur i his que
sui natura erigūt p̄firmationē superioris. tūc cōfirmatio ma
gis accedit iusticie q̄ gratie. et pōt peti et iudicialiter. vt i aut.
de defen. ciui. §. vtriusq; p quo vide q̄d no. l. xij. di. i. c. si mō
p arch. et i. c. p̄to. et l. xvij. di. c. p̄byter. et l. xxvij. di. c. quisq;
p archi. Si vero p̄ctus ē nullus tūc potest peti cōfirmatio fm̄
Jnn. i. c. i. de cōfir. vt. vel inuti. q̄ ex p̄ctu nullo non cōpetit
ius agēdi. sed si p̄ctus ē aliquis. tunc supflua esset cōfirmatio
si ipetrandō bñ pōt peti cōfirmatio p̄ctus. et tūc magis iustit
cōfirmatio gratie q̄ iusticie extra de trāf. c. i. Aduerte tñ q̄
cōfirmatio actus validi ad hoc poterit esse vtilis. vt q̄ p̄ctus
validus p iudicē cōfirmatus erit irrefragibilis fm̄ Bar. i. d.

l. si quis spontaneos. C. de decuri. li. r. vbi dicit no. q̄ p̄ctus va
lidus cōfirmatus p iudicē nō pōt rescindi p beneficiū. l. ij. C.
de res. in. ven. Itē erit vtilis. q̄ vbi snia esset bis confirmata
mandabit executioni. nec eius executio retardabitur p̄textu
nullitatis. vt in clemen. i. de re iudi. Et nota q̄ p̄firmationes
magis dicunt decreta q̄ snie diffinitive. de quo p Jnn. i. c.
cum dilectus de elec. et qm̄ princeps cōfirmat illegitimū vide
tur cum eo dispensare. de quo per Jnn. in. c. innotuit. d elec. et
an cōfirmatio erigat examinatōem. vide per Jnn. i. c. vene
rabilem. de elec. et dicit Bal. in. l. i. §. p̄mittit. ff. d aqua quot.
et est. q̄ si princeps nō cōfirmat feudū filijs dñm. militibz q̄ eos
grauat. et ab eo pōt appel. de quo p Bal. i. l. ne cui. C. loca. Itē
si princeps vel dñs p̄firmat certa capitula vt alia reprobare.
q̄d ē vñ fm̄ Bal. qm̄ oia capitula oñsa fuerūt et examinata q̄
i dubio p̄sumit si fuerūt oñsa. vt. l. tribun. §. i. ff. de test. mili.
sec? si nō fuerūt examinata et forte nō pducta. d quo p Jnnol.
i. l. legata inutilit. ff. de leg. i.

Zansula.

Non obstantibz qbuscunq; sta
tutis. privilegijs. vel consuetu
dinibus eccle p̄ijs. p̄firmatione apostolica vel q̄
cunq; alia firmitate roboratis. cū decreto et alijs.
non tollit p̄stōnem iurata. glo. est in. c. non doceat. d pui. i
vi. vnde p̄ generales nō obstantias appositas i collatiōe bene
ficij q̄d ē iurepatronat? laycoz facta alicui. nūq; intelligit de
rogatū ordinationibus factis p laycos fundatores i fundatio
ne beneficij que ordinationes sunt p sedē apostolicā aut ep̄z cō
firmate. ne layci fundatiōne ecclesiāz retrahāt. facit i ar. q̄d
no. i. c. cū dilectus. de iure pa. facit q̄d no. Jnn. i. c. significa
uit. de preben. Ad hoc ē vt pacta et conuēctiones apposite in
fundatione tollantur. necessariū ē q̄ ipsoz pactoz et conuēctio
num fiat mentio specialis. vt in. c. ex multiplici. de deci. facit
q̄d no. in. c. lras. de rescrip. nam per generales non obstantias
solum tolluntur p̄suetudines et statuta eccle p̄trarie. nō pacta
et conuēctiones fm̄ Jde. de ancha. p̄silio. xx. q̄d incipit q̄d talis
est. dñs noster papa Bonifacius. Et si quis cāonic? iurauit
seruare p̄suetudines et statuta eccle. et postea p̄ p̄suetudines. et
statuta eccle aliqd impetrauit. et in lris ē clā nō obstantibus
statutis eccle p̄ijs iuramento aut cōfirmatōne apostolica ro
boratis. an valeat impetratio. vide late in decisione rote i no
uis deci. c. c. xvij. Item per talē nō obstantia generalē. i. non
obstantibus pactis. vel caplis qbuscunq; non tollunt pacta vt
capitula iuramēto firmata. vt ē glo. in de. dudū in ver. pacta
de sepul. et ibi per Jo. mo. et super hoc oīno vide deci. rote i no
uis. iij. et vide q̄d no. Lapus in. c. i. d p̄sti. in. vi. vbi dicit q̄ qm̄
p̄dapa vel princeps facit ḡfam vel aliqd cōcedit respiciēs ius
priuatum aut aliud impediēs d quo debet fieri mentio. p̄ce
dit ex facto proprio impetrantis. aut ex facto alieno. si ex
facto proprio. tunc aut q̄ beneficiatus impetrans est d̄fectuo
sus. et tunc nō sufficit clā generalis. sed d̄ esse mentio sp̄alis et
specificā. specificando illi? defectū p quo scribit. et est cā illius
statuti. p̄suetudinis vel privilegij p quos tal? defectuosus red
ditur. setatis. ordinis. vel alterius. et idem si ex f̄cto alteri? pu
blice sibi noto. quo casu vera est opi. Jo. an. in alle. c. ei cui. l. vt
sufficiat generalis clausula non obstante. et vide omnino Ell
be. de rosa. in q̄nibus statutoz in. q. que incipit. Statuto ali
cuius ciuitatis sic cauet.

Zansula

Generalis non obstantibus q
buscunq; privilegijs. non exten
dit ad privilegia in corpore iuris inclusa. fm̄ glo. i
l. ij. §. legatis. ff. de iudi. et in autē. qua i provincia
C. vbi de cri. agi opoz. et l. heres absens. ff. de iu. in prin. et pro
batur ex eo q̄ singula no. dicit l. y. in. l. i. C. qm̄ impator inter
pu. et vi. vbi dicit q̄ per generalē constitutionē privilegiorū
derogatoriā cum clausula ē si de eis mentio fieri deberet. nō
intelligitur fore sublatū privilegiū cōcessū persone alias pri
uilegiata. nisi de privilegio fiat mentio in ipsa constitutione
sigillatim. et hoc p ter. in. d. l. q̄d dictū. q̄d dicit non esse alibi.
et p̄batur ex eo quod no. Bal. i. l. humanū. C. de leg. ibi dicit.
p̄ generalē clausulā nō obstantū. nūq; intelligit derogatū cō
stitutionibus sacri concilij qm̄ p̄facienda derogatiōe illorū
oportet q̄ de illis fiat mentio specialis. fm̄ Archi. in. c. i. de
cōsti. in. vi. et ter. in. c. pe. de capel. mo. et de testi. c. nōnulli. et
de eta. et qm̄. c. eam te. Ratio ē. q̄ illud q̄ plurimu cōsensu fit
a iij

maiori auctoritati dñi roborari. et id vt tollat maiori reuoca
tione opus ē. C. de repu. l. dubiū. et in. c. prudētia. de offi. dele.
et super materia nō obstantia vide fr̃e. de senis in consilio
ccxxvi. et consilio. xlvij. et vide plene per Jo. an. in nouella. in
c. i. de cōces. preben. in. vi.

Clausula Generalis nō obstantibus qui
buscunq; priuilegijs nō tollit
priuilegia que trāsuerūt i p̃ctum remuneratoriū
vel alias sunt cōcessa priuilegia ad pias causas.
vt in. l. si pater. §. si quis iuncta glo. s. ver. irrenocabilis. ff. de
dona. vbi donatio ob causam reuocatur. Itē qz l. priuilegiū
cōcessuz a principere regulariter possit reuocari. vt i. c. veniēs
et l. c. i. cū ibi plene nō. de rescrip. tñ priuilegiū cōcessum a p̃n
cipe nō subdito ē irrenocabile qd trāsit i p̃ctū. vñ si subdito cō
cessum ē princeps illud sine iusta cā reuocare nō pōt. qz autē
priuilegiū cōcessuz nō subdito sit irrenocabile nō. Inno. in. c.
inotuit. de iud. et Jo. an. i additio. Spec. in ti. de cen. §. nunc i
additione. que incipit p hāc. l. et facit quod nō. ipse in ti. de in
strumentoz edi. in. §. nūc vero aliqua. in fi. addit. incipientis
hic oīo vide quod scripsi. et Bar. ponit i. l. oēs populi de iusti.
et iure. et l. bi qui de iure iuri. et de decretis ab ordi. fa. l. quid
semel. et C. de sacro sanc. eccle. l. priuilegia. et Bald. in. l. qui se
patris. C. vnde liberi. et de leg. l. qui cū mibi. et de senat. l. non
nuptis. Qd autē priuilegiū cōcessum subdito sine iusta causa
sit irrenocabile. ponit Inno. in. c. in nostra. de iureiu. et refert
An. de bu. in repe. c. cum. et de consti. et est tex. in. l. ticius. ff.
de obse. qm̃ princeps. ita ligatur ex contractu sicut quilibz ali
us. de natu. seu. d. c. i. de proba. c. i. rrv. q. ij. c. pij. et facit quod
nō. Cy. C. de legibus. l. digna vor. et Bal. ff. de leg. l. p̃nceps. et
ff. de consti. p̃ncipū. l. p̃nceps. et ideo ius quesitū ex p̃ctu si
ne iusta cā tolli nō pōt fm̃ Imol. in. c. que in ecclesiarum. d. cō
sti. Quod autē generalis cā non obstantia non extēdit se ad
cās pias pbat ex casu nō. fm̃ vnam lec. in. c. si pp tua debita.
de rescrip. in. vi. vbi per rescriptū nō intelligit derogatur ei
qd ad pias cās est concessum. puta ad reparatōem ecclesie. et p
batur ex. l. liberti. la vlti. §. posthumos. ff. de alimen. et ciba. le
ga. vbi generalis derogatio beneficiōz ab aliquo collatoz nō
intelligit derogare his beneficijs que ad cām alimentoz sunt
relicta. Ratio ē qz cām piā continent. et de hoc ibi Bar. sum
me nō. illum tex. accedat ad hoc. c. cum olim. de re iu. et qd nō.
Archy. et Jo. an. in. c. ei cui. de prebē. in. vi. vbi dicunt illam
generalem non obstantia non derogare illis priuilegijs qui
bus concedentes non reuocassent in specie. d. decimis. c. ij. in
vi. de offi. vica. c. si. d. pigno. l. obstone. vide Ludo. de his in. l.
si vero. §. de viro. in. xxiij. p̃ncipali fallē. ff. de ma.

Clausula Ista. Supplentes oēm defectū
si qz in eo iteruenerit d̃ nostre
plenitudine potestatis appositā in lris vel referi
ptis supplet oēs defectus pter defectū patris sup
plicantis vel p̃bentis. qz illū nō vñ supplere dēū est Spe. i. ti.
de lega. et refert Archy. in. viij. di. renouanensem. Et de ista
cā habetur in. c. pastoralis. de re iu. et i. c. inter dilectos d̃ fide
instru. et ideo si supplicans esset spurius. ex cōcat? vel bigam?
talis clausula non tollit istum defectum. sed si defectus proce
dit et solemnitate iuris positū talis defectus vigore dicte clē
bene tollitur. vt nō. Specu. in titu. dele. §. nunc ostendendum
ver. rviij. et facit quod habetur in. c. illa quotidiana. de elec.
De qua clausula vide Imol. in. l. quidam consulebant. de re
iudicata.

Clausula Motu proprio in rescripto ap
posita non tollit defectū f̃ctio
nis seu p̃sone l. tollat defectū surreptionis. vt nō.
Jo. an. in. c. si motu proprio. in nouella de preben. et in. c. si ro
manus. de preben. in. cle. Item non tollit predicta clausula
qualitates intrinsecas. vt nō. dñi de rota. in decisionibz nō.
deci. iij. Item non tollit supradicta clausula ius tertij. vt nō.
dñi de rota in decisionibz nō. deci. iij. An autē dicta clau
sula possit probari p testes. dic qz nō. vt nō. gl. in dicto. c. si mo
tu pprio. de preben. in. vi. Item nūquā subintelligit in rescri
pto nisi expresse dicat. vt in dicto. c. si motu pprio. et est glo. i.
c. si pluribus eo. ti. Et ista clausula et sequens. l. ex certa scien
tia ponūtur tanquā excedentia et excessa. vt nō. Spec. in ti. de
dispen. §. qualiter aut ver. debet autem et se.

Clausula Ex certa scia appositā in lris
pape vel principis non opera
tur nisi princeps sup facto cause cognitionez p̃mi
serit. vt in. c. nihil. de elec. et i. l. i. c. si ser. aut liber.
ad decur. de quo per glo. et Jo. an. in. c. ij. de scisma. et ibi per
Inno. et per eundē Inno. in. c. veniens. de filijs pres. qz p̃in
ceps ignorans nō vñ cum inhabili dispensare. per nō. in. c. ex
rōne. de eta. et quali. facit quod nō. in. c. statutū. in glo. in ver.
l̃farū. de rescrip. et facit quod nō. in. c. de confir. vti. vel inuti.
et hoc ēt voluit Bar. i consilio qd incipit statuto ciuitatis ca
mereni in. ij. dubio et nunquā subintelligitur nisi in lris exp̃s
se dicatur. vt nō. glo. in. c. si motui pprio. et in. c. si pluribus.
de preben. in. vi. vnde dixit Bal. in. l. eos. in. p̃i. C. de appel.
qz si princeps sciuit negociū vñ defectū et de eo noticiā habuit
si in rescripto nō sit appositā clausula ex certa scientia nō vñ.
Itē hec clausula ex certa scientia appositā in rescripto p̃missa
cause cognitione hoc operatur qz l. alias p̃nceps non p̃sumat
tur vti p̃tate absoluta nisi de hoc faciat exp̃ssam mētionē. vt
nō. Inno. in. c. inotuit. de elec. tñ virtute supradicte clausule
in rescripto appositē vñ p̃nceps vti p̃tate absoluta. et si aliter
mentionem nō faciat. vt est glo. fm̃. in. c. ad hoc in ver. elegerit
de rescrip. Item hec clausula nō requiritur vbi agitur de cō
modo ipali cōcedendo iuxta nō. in. l. quotiens. C. de preci. tpe.
offe. fm̃ vnum intellectū et in. l. barbarius. de offi. p̃re. An at
supradicta clausula possit probari per testes. Bal. in. c. i. per
quos fiat inuestitura qd nō p̃ter. in. l. p̃batorias. C. de diuer.
of. li. rii. de quo vide per Cy. in. l. nec quicquā in. §. vbi decre
tū. ff. de offi. procon. sed dñi de rota decidunt p̃. l. qz ista clau
sula possit pbari p testes de quo vide i deci. nō. deci. cccxxvi.
et se. et vide etiam que nō. ymol. in dicta. l. quidam consulebāt
ff. de re iudica.

Clausula Si p̃ factū fuerit sit nulluz iuri
tum et inane. opatur quicquid
est in dñi at̃ptatum est ipso iure nulluz. vt nō.
glo. Bernar. in. c. inter cetera. de preben. et de pe.
et re. c. cū ex co. §. si. et C. de legi. l. non dubiū. et de re. alie. non
alie. l. sancimus. fm̃ Bar. in quodā consilio qd incipit statuto
cauef. qz p̃tās possit cognoscere facit. l. iubemus. §. sane. C. de
sacro san. ecc. facit. c. ad dissolueūdū. in fi. extra de spon. et facit
extra de preben. c. si apostolicē in. vi. et ad hoc vide. glo. nō. in
cle. i. de iure pa. de quo ēt in. c. i. de cō. prebē. in. vi. et ibi glo.
nō. in ver. valeat. que vult qz ita demuz dicta clausula reddat
actū nullū qñ ad certū actū vel ad certā rem se refert vel super
certa re seu certo actu interponit. si vero actus non declaraf
nullus si p̃ factū ēt sed pena adijci tē si pena nullitati adijci
tur nō ē dubiū supradicta. si vero nō adijci pena nullitas
sed tal pena iterponitur que merito infert nullitatē. exemplū
in. l. i. ff. de nō. ope. nunc. nā ius impedit vel inibet edificari
post nū. nō. ope. et si p̃hat p̃ceptū destrui opus. et sic merito i
fert qz edificatio de iure fuit inualida. aut non infertur actus
nullitas expresse nec necessarie et tunc actus tenet. vt. l. q duo
bus. ff. de fal. et in. d. cle. i. de iure pa. et l. filius. §. si. ff. de fal. Et
aduerte qz pena ē inducere nullitatē actus. vt. l. senatus. ff. de
p̃ben. emp. de quo Bal. in. l. turpia. ff. de lega. i. et per Bar. in
l. p̃retor. ff. de nō. ope. nunc. et per Bal. in. l. nemo martyres. C.
de sacro san. eccle. et p̃ Cy. et Bal. in. l. nō dubiū. C. de legi. et p
cano. in. c. l. et c. ff. de elec. in. vi. et hoc ē certū qz actus anul
latur rōne certe solēnitatis obmisse. tunc nullitas non d̃ p
prie pena. qz rōne alicuius cāe extrinsece anulaf. tunc d̃
pena. vt. l. i. ff. de nō. ope. nunc. fm̃ Bal. i. d. l. nemo martyres.
de quo p̃ Jo. an. in nouel. i. c. h. de ele. in. vi. Si vero lex libz
aliquid fieri simplr nec procedit vltorius. qz non est clā annullan
do. siqdem p̃fctū fuerit. et tunc si ille q aliquid facit recipit p̃tate
faciendi a lege inibente. et tunc est nullū qd qd fit p̃ p̃bitio
nem. l. non dubiū. C. de legi. et ita nō. in. d. cle. i. aut si recipit
p̃tate a lege inibete. si illd qd libet h̃z p̃petuā cāz libitōis
tūc si p̃ libitōem erat ius q̃stitū tertio. tūc act? est null? exem
plū i. c. si soli. extra de p̃ces. p̃bē. i. vi. et d. l. nō dubiū. et gl. i. d.
cle. i. Si vero nō ē q̃stitū ius tertio p̃ inibitōem vel non est fa
uor illius tertij. tunc valz actus. Itē est casus nō. iuncta glo.
que nō ē alibi fm̃ Imol. i. l. cū lex. ff. de fideius. et i. d. cle. i. d̃ in
re pa. nā ibi ē inibitōem nō ē ius tertio quesitū. vel si ē ali
cui q̃stitū. ē quesitum p̃sentato cui nō ē fauor. qz actus institū
tion is

Zanfula. Qd nō obstante cōsuetudine aliqua vel statuto quis possit cōficere instrumēta appositā in rescripto. extendi tū nō sōli ad cōsuetudinē preteritā. sed et ad futurā. p. tex. l. seruitus. ff. de serui. vr. p̄di. fm Bart. & Bal. nec obstat. c. i. de p̄sti. in. vi. q̄ ibi non tollitur statutum. hic sec⁹. Sed Ly. in. l. ij. c. que sit lon. consue. dicit q̄ supradicta clā extenditur tam quo ad consuetudinem preteritam q̄ etia3 futuram. etiam ad statutum preteritū & futurum. & idem t3 Jm. in. l. si mihi & tibi in. §. in legatis. de le. i. l3 gl. teneat p̄m i. c. statuti. de elec. vbi vult q̄ solū ad preterita trahat. cui⁹ p̄m i3 t3 J Pau. de hia3. ibi.

c
 z interloquatoria solus princeps i rescripto p̄t ap
 ponere. vt. l. i. §. si. ff. a. q. ap. non li. de qua clā p ca
 no. in. c. pastoralis. z in. c. sup qñ nū. §. porro. z. §. si vero duo.
 de offi. dele. z per Jo. an. z Hosti. in. c. vt debitus. de appel. z
 per Hosti. in fima in ti. de appel. in. c. ff. Cām autem appel
 lationis ab interloquatoria cū supradicta clā ēt inferior a p̄i
 cipe pōt cōmittere p. l. fi. cū ibi no. p gl. C. d sen. z iter. om. iu.
 q. l. bz diuersos z varios itellect? d qb? ibi p Sal. Bar. age.
 z Imo. i. l. i. §. si. ff. a. q. ap. non li. z dicit Imo. i. d. l. i. §. fi. q. si
 pnceps delegat cām appllōne remota v3 delegatio. z vñ om
 nem appellatōez. siue legitimam siue friuolam inbibere. quia
 ter. in. d. l. i. §. fi. generaliter loquitur. ergo generaliter est itelli
 gendus de omni appellatione siue legitima siue friuola. ff. de
 pub. l. de precio. z hoc fortificat quia ille. §. positus ē sub titulo
 ff. a. qui. ap. nō li. z per p̄ns debet itelligi q̄ a tali iudice dato
 nullo modo possit appellari. Sed erit remedium fm cū qz ad
 principem poterit supplicari sicut dicimus in snia prese. p̄to.
 a cuius snia nō appellatur sed supplicat. vt. l. i. C. de sen. prese.
 pre. z in. l. si quis aduersus. z aut. que supplicatio. de p̄ci. i per.
 offe. sed Ang. ibide dicit q̄ p dictā clausulā remouet omnis
 appellatio iterponēda ad delegantē. nō aut interponēda ad
 principē. q̄ delegans cū predicta clausula iuri principis nō
 potuit derogare. l. nam z magistrat? ff. de arbi. z. l. ille a quo
 §. intemptui. ad trebel. z in. c. cu3 inferior de maio. z obe. z
 idem voluit Bal. in. d. l. fi. sed Bar. in. d. l. i. §. fi. voluit dicef
 q̄ dicta clausula tollat appellatōne friuolā. sed fm ius cano.
 dicta clausula appellatōne remota vñ tollere friuolas appel
 lationes fm Jo. an. Imo. Hosti. in. c. vt debitus. de appel. z
 fm glo. in. c. pastoralis. de offi. delega. Et hec clausula habet
 multos effectus. Primo q̄ vbi causa est delegata cum supra
 dicta clausula non potest appellari nisi ex causā in iure exp̄ssa
 z in casibus in iure exp̄ssis. vt in. c. pastoralis. s. allegato.
 Secundo q̄ si talis delegatus suo college subdelegat causam
 sed non in totū non appellabit ad papam obmissio delegante.
 licet alias de iure cano. possit appellari obmissio medio. vt in
 c. super qñ num. §. porro. Tercio q̄ rescriptū vbi est talis clau
 sula nō tollitur p aliud nisi de dicta clausula faciat mētiōez
 per id quod habetur in. c. ex cōquestione. de resti. spoli. z in. c.

cū dilecta. de rescrip. z in. c. inter. de re iudi. z in. c. et lris. de
dolo z contu. qz pōt fieri executio nō obstante appellacione si
nō est interposita ī casu a iure expresso. nisi princeps ex certa
scīa cām cōmittat. vt in. d. c. pastoralis. §. pē. z in. c. nouit. de
appella. Quarto qz nō tenet iudex deferre appellacionē si nō
est in casu a iure expresso z nō deferendo nō incurrit penam
quā alias īcurreret. fm qz habetur in. l. a pzo consilubus. C. de
appel. Quinto operatur dicta clausula qz si alicui ē cōcessum
qz in certa causa pcedat appellatōe re mota. si postea fuerit al
teri pcessum qz libere possit appellari ī omnibus cāis. p istaz
fam pcessiōē nō intelligitur derogatū pcessiōi speciali pre
ambule. vt i. c. i. de rescrip. Sexto qz si aliquis impetrant de
legatur cū clā applōne remota super aliqua re. si postea recō
ueniatur super alia re qz eo cāu pcedetnr in cā reconuentio
nis applōne remota. vt in. c. ij. d. mu. peti. Septimo qnia vbi
sunt plures subdelegati p principē cū dicta clā si alter illoz
subdeleget alteri vices suas. qz non pōt subdelegare applōne
remota non tenet collega acceptare subdelegatum sui college
ne vulneretur sua iurisditio. qz si procederet siml cū subdelega
to possz ab eo appellari qz non possz si pcederet cū collega. vt
in allega. c. sup qōnum in. §. si dero duo. de quo ēt p. Hosti.
in sum. in ti. de offi. dele. §. quid sit effectus ver. z hoc locū hz.
Aduerte tñ qz l3 delegatus a principe possit ex delegatōe ap
pellatione remota cognoscere. tñ in tribus casibus pōt causaz
applōne remota cōmittere quos pōit Hosti. in ti. d. offi. dele. i
§. que legari. circa fi. illius. §. vbi vide. Octauo qz vbi ¶ Napa
mandat aliqd fieri per ordinariū vī excitare eius iurisditio
nem. si illud qd mandat pertinebat ad eius iurisditōnem. nō
aūt vī ipsum facere indicem delegatum. nisi mandaret illud
fieri cum clā applōne remota. qz tūc vī alterari iurisditio or
dinaria. z iō tunc cōsebit delegat? nō ordinari? p id qd no. i
l. sepe. ff. de offi. presi. z in. l. ius aūt ciuile. ff. de iusti. z iur. Sz
Bal. in addi. Spe. in ti. de appel. in ver. clausula appellatiōe
remota. z in ver. qd operetur clausula appellacione remota.
dicit qz operatur vt iudex nō teneat applōni deferre. sed nō
tollit substantias applōnis. vt ibi per eum. Itē si de consensu
partiū in rescripto ponat talis clausula appellacione remota
tunc a delegato nō poterit appellari fm Bal. in. l. ij. C. de ap
pel. z allegat. l. fi. §. fi. C. de tē. ap. z. c. cām qd dere iud. quasi vi
deat appellatiōi denūciasse. secus si de cōsensu vnus pris tā
tū pp equalitate seruādā. ar. l. fi. C. de fruc. z lit. expē. qd tñ nō
sequit Imol. i allegata. l. i. §. fi. p. c. pa floralis. qd simpliciter
loquit. vt ibi p eū. Aduerte tñ qz l3 dictū sit qz dicta clausula
tollat dūtarat appellacionē friuolā. tñ si cā sit cōmissa cardi
nali appellacione remota. tunc ab eius snia siue iusta siue in
iusta nō poterit appellari fm Bal. i. l. i. de offi. prefe. pre. pro
quo dicto vī glo. i. §. all. §. fi. fm Ludo. i suis dictis i lfa a vi
cto. ij. Itē si cōcessum sit pñati vel alteri alicui qz ab eo sentē
tia nō possit appellari. si cōstituūt vicarios vel locuz tenētes
ab eo snia poterit appellari. l. a pzo subib. iuncta. l. pcpim.
C. de appel. z ex ter. i. c. sup qōnum. §. si vero duo. Item est
sciendū qz legatus de latere nō pōt cōmittere cām appellatio
ne remota hz Bal. i. l. ij. C. de appel. nisi expresse esset hoc sibi
cōcessum all. qd habet i. l. obseruare. in. §. fi. z. l. nec quicquam
§. fi. de offi. pcon. z facit qd no. glo. i. c. fi. de here. i. vi. vbi lega
tus nō pōt cōmittere cām qd pcedat summarie z de plano
obmisso iuris ordie qz nō pōt qz ius aliquid rescribere seu per
rescriptum cōcedere. facit ēt qd no. i. c. fi. de offi. archi. qd ē ve
rū ēt si papa cōcessisset sui cōmissi legato de latere cū clau
sula appellacione remota. qz l3 dicta clausula operet quo ad
snias p eū ferendas. nō tñ poterit illā extendere ad snias ferē
das p suū delegatū. qz cū dicta clausula sit p ius seu ledat ius
cōe. vī tūc electa iudistria psonalis. iō si pōt tūc crtēdi ad aliū
all. no. p gl. i. c. pastoralis. §. i. de offi. deleg. meli? facit qd no.
i. d. §. si vero duo. Dicit ēt Bal. i. d. loco qz licet pnceps com
mittat alicui vniuersitatē causaz cū plena z oīmoda pñate.
nō tñ intelligit esse tali data pñas delegandi cū dicta clausu
la appellacione remota nisi hoc exprimatur. z rō esse potest.
l3 nō dicat qz illa clausula ledit ius alterius. iō in dubio per
principē nō intelligit cōcessa. ar. l. ne casu. C. d. eman. li. z. c. ex
tuaz. de aucto. z vsu pal. de prin. c. pastoralis. z. l. ij. §. meri
to. z. §. si quid a principe. ne quid i loco publi. Et de ista clau
sula appellacione remota vide p Spec. i ti. de appel. §. in qui

bus, ver. q. aut. r. i. s. nunc dicamus ver. circa. Et ex predictis patet q. principalis esse eius huius clausule e. q. iudex delegatus cui dicta clausula non tenetur deferre appellationi si non e. facta i. casu expresso i. iure r. sic potest pcedere ad executionem sine non obstante appellatione nisi facta fuerit inhibito. v. nisi ex certa scia papa comisit appellatione. vt p. ex. s. allegat. Ad uerte tñ fm Imol. vbi. s. q. l. iudex non teneat deferre appellationi. tñ si pars appellauit ex tali cā q. si esset vera deberet legitima reputari quāuis non sit scripta in iure. l. iudex non de tulerit tali appellationi tñ pars poterit adire principē super tali appellatione qui poterit illā admittere si sibi visum fuerit vt habetur in dicto. c. pastoralis.

Clausula. Nulla exceptio obstante seu quacūq. exceptio obstante te appositā p. principē seu statutu in aliquo facto seu rescripto. de quo aliquāliter tñgit Bar. l. i. s. fi. ff. a. qui. ap. nō l. i. s. i. ff. q. v. aut clā. r. p. Sali. r. Ly. i. l. ita pudor. C. de adulteriis. r. tangūt canoniste in. c. ex pte. l. i. extra de offi. in. dele. vbi p. glo. r. Jo. an. i. s. d. cuius declaratio dic. q. aliquādo i. rescripto nulla tollit exceptio. r. tñc clā re e. q. dñt admitti oēs exceptiones rationabiles. vt i. allegato. c. ex pte. r. i. c. si qñ. de rescriptis. r. alibi dicit gl. i. autē. de mandatis principū. s. deinde pñs. col. iij. q. miseri prelati nō audent exceptiōem ē rōnabilem admittē r. rescriptum i. s. d. p. q. nō dñt facere p iura. s. allegata. Interduz in rescripto tollunt oēs exceptiones. r. tñc aut tollunt i. genere aut i. spē. si i. genere puta dicendo nulla exceptio obstante. r. tunc aut factū e. adeo notū q. nulla cedat exceptio seu excusatio. vt q. p. a. p. mādāt remoueri cpm quē cōstat adulteriū cōmisisse. nam nulla rō pōt eum excusare si cōstat de adulterio. facit q. habetur i. c. nō ab hoīe. de iudi. r. tunc pcedet nulla exceptione obstante neq. admissa. p. id q. habet i. c. lator. ij. q. vij. r. in. c. pla. cuit. r. i. q. ij. r. no. glo. i. d. c. ex pte. Si vero e. factū i. quo poterat cadere exceptio rōnabilis. r. tunc i. dubio p. tale rescriptū i. quo e. posita dicta clausula nulla exceptione obstante frivole exceptiōes vident repulsi. nō aut rationabiles vt e. glo. i. d. c. ex pte de quo p. Jo. an. ibi. p. quo facit illud q. dictū fuit. s. i. prima clausula. appellatione remota. q. solū frivola appellatio videtur repulsa. Et pōt ēt dici fm Hostiē. q. solum exceptiones dilatorie videntur esse repulsi. q. videntur esse modici p iudici. nō aut perēptorie. q. ille sunt magni p iudici. facit q. d. no. in. l. quotiens. C. de preci. impe. offe. r. per Imo. in. c. q. in ecclesiariū. de cōstitu. r. dicit Hostien. in. sūma. in. ti. de offi. deleg. s. quod si eius offiū ver. itē ad eius offiū pertinet q. quā tuncūq. precise scribat debet legitimas exceptiones admittere nisi mera executio demādetur. sed Imol. dicit q. rescriptū in quo est dicta clausula. nulla exceptione obstante e. nullū. ex quo vniuersaliter tollit omnē exceptiōem. r. sic ēt peremptoria. r. ideo nō v. valere. per id q. habet in. l. rescripta. C. si p ius vel vti. pub. r. l. quotiens. s. allegata. nisi in dicto rescripto eēt appositā clausula. non obstante aliquo iure in p. faciente. v. eēt pcessum tale rescriptū ex certa scientia pncipis. alias presumi d. falsū r. suspectū de falsitate r. q. nō eriuert de cancellaria pncipis. vt. d. c. ex pte. de quo p. Anto. de bu. i. c. i. de rescrip. r. in alle. c. ex pte. Interduz vero in rescripto excludūt certe exceptiones. r. tunc ille nō admittent ēt si sunt exceptiōes peremptorie. fm glo. quā sequuntur doc. canoniste in. d. c. ex pte. licet. n. papa vel princeps non debeat tollere peremptoriam exceptiōem sine cā tñ cum cā potest. per no. per Imo. in. c. que in ecclesiariū. de cōstitu. r. quo ad forū cōtentiosum presumi tur per principem illud esse factū cū causa. vt no. Ly. i. l. rescripta. C. de precibus impe. offe. r. l. h. C. si p ius vel vti. pub. licet princeps male faciat r. peccet. fm cum ibi. si iusta causa non subest. facit quod no. Imo. in. c. cū inter. de renūci. idem est fm Host. r. Jo. an. si spāliter aliq. exceptiōes excludantur r. subiciatur clausula generalis quo ad alia. q. tunc omnes vident excludi. per id q. habet in. c. q. ad agendū. de pcur. in vi. r. in. l. sed r. si qñ in. s. qñ. ff. si qñ canē. Sed si in predicto rescripto nō est illa clausula nō obstante aliquo iure i. p. faciēte vel clausula ex certa scientia. iurta no. per glo. in. cle. ij. de rescrip. r. p. Bal. in. l. h. C. sen. rescrip. non pos. tñc eūz dñt rescriptum sit suspectū v. secunda iussio expectanda. secus sentiunt doc. cano. qñ solum dicte exceptiōes peremptorie in rescripto

excludunt. q. tunc v. tenere q. valeat rescriptū etiā si aliqua de supradictis clausulis in rescripto non sit inserta. Tu autē aduerte q. v. posse dici q. qñ princeps mandat pcedi per rescriptum nulla exceptio obstante. vel nō admissa aliqua exceptione nisi tali r. tali. q. si per tale rescriptū tollatur exceptio peremptoria. q. tale rescriptū non v. velut emanans p ius per id quod habetur in. d. l. rescripta. r. in. l. quotiens. C. de preci. impe. offe. nisi in rescripto esset appositā clā ex certa scientia. vel clausula non obstante quocūq. iure in p. faciente. Et p. dicta faciunt ad statuta que dicunt q. instm publicum garantigie seu confessionatū mādatur executiōi sicut snia. r. non admittatur aliqua exceptio. nisi exceptio solutionis q. fm gl. r. doc. in. d. c. ex parte all. alie exceptiones videntur excludi. s. Bar. in. alle. s. deniq. q. v. aut dicit q. regulariter alia exceptio q. pmissa a statuto non poterit opponi. quia in dubio standum est verbis statuti. argu. l. i. s. si is qui nauem ver. in re igitur dubia. de exerci. l. prosperit. ff. qui r. a. q. b. Et ibi ēt dicit q. hoc tripl. v. i. limitādū. Primo q. dictum est q. pcedit nisi opponat exceptio p. psonā pducēte instm r. sic agētem ex instm. puta q. inhābilis r. nō pōt stare in iudicio. forte q. minor. vt. l. minor. ff. de pcur. vel forte nō h. mandatū r. idē si opponat q. agēs ē cōdicatus q. nō pōt agere. vt i. c. in tellerim. de iur. nā tales exceptiones admittent. q. p. statutu nō excludunt. q. statutu loquit de illis que opponunt p. instm r. nō p. psonā pducēte instm. remanent ergo i. dispositio ne iuris cōis. r. iō de illis ante oīa d. queri. l. nō ignorat. C. q. accu. nō pos. r. l. si querim. ff. de testa. r. hoc t. Sali. i. alle. l. ita pudor. r. Bal. i. addi. Spec. i. ti. de pcur. ver. aliud est opponere. Secō limitat idem Bar. nisi opponit exceptio q. reddat instm nullū rōne solēnitatis obmissa. q. non est indicio aut annus dñi de qbus in. l. generali. C. de tabula. li. r. q. tñc non est instm. l. iij. s. pdenatū. ff. de re iudi. r. q. habet in. l. paul. de ver. sig. r. q. habet in. l. diu. ff. de test. mil. per Bar. r. sic si obstante statuto pōt obici exceptio q. reddat instm nullū. maxime qñ e. nullitas pūciēs ex defectu pātis. vt e. gl. sing. i. cle. i. de seque. pos. r. fru. l. s. al. expōse nulla exceptio e. admittēda Tertio limitat id Bar. nisi p. aliud statutu i. eodē volumē cōtētū deā exceptio e. admittēda p. id q. habet in. l. ob es. iun. cta glo. C. d. pñs. minor. Ray. vero r. Bal. i. d. l. ita pudor dicunt q. in predicto casu nō admittit aliqua exceptio nisi solū in statuto expressa. r. sic dicunt seruari de pñetudie. r. mo uentur q. dñt statutu est p ius. ideo nō ēt extendēdū. nec ab eius verbis recedendū. vt. d. l. p. pcur. r. l. si v. de viro. ff. solu. ma. Unde l. statutu recipiat extensionē fm ius cōe. vt. l. ij. C. si ex nōrali causa agat. r. in. c. cum dilectus. de cleri. non res. illud vero h. locū fm eos. qñ est p ius. v. p. ius. quia tunc verbis statuti precise est standū. vt. d. s. si is qui nauem s. alle. ēt q. vbi est dictio taxatiua solū vel dñtarat non v. q. possit fieri extensio. p. glo. in. l. ij. C. de pñ. qui filios dñtra. r. p. Dy. in regula in arg. de reg. iur. in. vi. pōtes fm Imol. cōcedere. q. vbi statutu dñtarat aliquas exceptiones admittit. nulle alie admittūt ēt rōnabiles que per ius cōe deberent admitti. r. sic itelligit dictū Ray. r. Bal. sed bñ admittunt alie que per aliquā partē statutoz admittūt. r. ita itelligitur opi. Dy. Et aduerte q. sicut Bar. dedit tres limitationes ad dñt statutu. ita r. Bal. dedit alias vnā posuit in. l. ij. C. de exccu. rei iur. Et prima ē q. poterit opponi exceptio q. instm nō est liqui dum. r. tñc posset ligdari r. in ligdatione poterit opponi. vt ibi p. eū. Item fm eū poterit opponi exceptio que ipso iure perimatur actū. vt est exceptio nouationis vel delegatiōis. vt. l. i. ff. de noua. r. l. i. r. ij. C. de noua. vñ q. ps sine actione expiret etiam iudex ex suo officio repellere posset. iurta no. glo. l. vbi pactū. C. de transac. r. ita t. Bal. in. l. si nō fortē. s. i. ff. de pñ. inde. r. ita ēt t. Bal. in. d. l. ita pudor. l. Imol. nō sequat. Itē poterit opponi exceptio q. orit ex ipso instm. puta si opponit q. i. pmissione facta instm nō pñet cā obligationis. s. soluz pmissio. r. hoc ponit ēt Bal. in. d. l. si nō fortē. s. i. h. ipe Bal. i. hoc tenuit p. l. ij. C. de exccu. rei iur. vbi dicit q. talis exceptio q. instm sit sine cā nō pōt opponi p. instm. ex quo non per mittit a statuto. de quo p. Imol. i. l. qñ. ff. a. qui. ap. non l. quas opi. Bal. reducit ad cōcordiā. Et p. dicta forte vera quādo viuūt ille cū quo fuit factū instm. Sed si ē mortuū r. succedit sibi clericus. quid iuris vide i. deci. rote. dñsi. ccccxix. Si

vero statutū disponeret q̄ instm publicū v̄l guarantigie v̄l
executioni r̄ p̄cipit nullam exceptionē admitti nisi solutiōis
an tunc poterit obijci exceptio simulationis. dic q̄ aut talis
exceptio non respicit instm. sed p̄ctum cōtentum in instm. r̄
tūc ista talis exceptio tāq̄ non admittit a statuto non admitti
tur fm Bal. i. d. l. i. C. plus vale. q̄ agitur. Si autē simulatio
sit p̄sumptio que insurgit ex p̄sumptione iuris r̄ de iure
v̄l ē illa de qua i aut. sed iā necesse. C. de dona. ante nup. r̄ illo
non obstante statuto p̄t obijci q̄ cōtinet ius tertij v̄l credi
toris q̄d nō v̄l tolli p̄ statutū. ar. eoz que habentur i. c. sup eo
de offi. iu. de le. r̄. C. res inter alios acta. per totū r̄ etiā Bar.
i alle. s. deniqz. dicit q̄ exceptio simulationis nō admittitur
q̄ talis exceptio nō respicit instm. q̄ p̄t esse instm simula
tum r̄ verus p̄ctus. secus si opponeret exceptio q̄ instm ēē
nullū de quo v̄l ibi p̄ eum. Et q̄n statutū soluz admittit exce
ptionē solutionis sufficit tūc pbare solutionē que sit p̄ cōfes
sionē fm Bal. i alle. l. si non fortē. s. i. eo q̄ l̄ confessio nō iu
dicat actum naturalē. tamen ipm actū pbat r̄ sic v̄l satis pro
bari vera solutio naturalis p id q̄d habet in. l. publica. s. si. ff.
de positi. cū ibi nō. i. l. acceptilati. s. apocha. ff. de accep. r̄ in. l.
si ex pluribus. ff. de solu. r̄ in. l. si ita stipulatus. s. grifogonus
ff. de ver. ob. vbi p̄ Ange. q̄ p̄prie alias posset intelligi quā
do transactū ē tps opponendi nō facit solutionis de quo i. l.
i p̄ctibus. C. de nō nu. pec. l̄ videret q̄ de naturali tantuz ex
ceptione solutionis esset intelligēda p id q̄d habet i. l. solutam
ff. de solu. r̄ q̄d nō. l̄. in. l. affidius. C. qui po. in pig. ha. i gl.
in verbo dotis. r̄ Spe. in ti. de teste. s. i. ver. sed pone. r̄ Bar.
r̄ Ange. in. d. s. grifogonus. cū statutū nō v̄l extendi ad ca
sum fictum. sed d̄ intelligi in casu vero. v̄l. i. iij. s. hec verba
ff. de neg. ge. s. licet v̄l supra dictū est p̄ istā clausulaz nulla
exceptione obstante prohibeatur q̄s exceptionem opponere.
non tū prohibet officium iudicis implorare fm Bar. in. d. s.
deniqz. per. l. plane. r̄. l. si. ff. de pe. here. q̄d sequitur Bal. r̄ an
gel. in. d. l. plane. r̄. d. l. si. etiā in. l. iij. ff. nau. caus. sta. nisi statu
tum prohiberet omnem exceptionem r̄ defensionem opponi
quoniā tūc officium iudicis implorare non posset. facit q̄d le
gitur r̄ nō. in. l. nam r̄ postea. s. si minor. ff. de iureiu. Et pro
pterea dicit Bal. in. d. l. plane. q̄ si statutū dicit q̄ accusatus
non audiatur excipiendo nisi personaliter compareat. quod
tunc per procuratorem poterit compere r̄ officii iudi. implo
rare si eundē sit calūnia. facit q̄d nō. Imo. in. c. i. de off. vica.
r̄ hoc etiam tenet Ange. in. d. l. si. r̄ dicit q̄ dicta pratica se
pius fuit vsus. p quo alle. q̄d nō. glo. in. l. vbi pactum. C. de
transac. unde dicit q̄ poterit implorari officium iudicis per
q̄d poterit p̄cessum declarari nullū. quia forte accusatus vel i
quisitus erat clericus r̄ iudex procedens erat laycus. vel for
te maleficium erat impunibile eo q̄ passus iniuriam ex for
ma statuti impune poterat offendi. v̄l q̄ erat bānit. r̄ hoc dīc
tenuisse Rich. mal. in. l. filiūsa. s. veterani. ff. de procur. Sed
ipse Bal. tenuit p̄ predicta in. l. i. de condi. inde. C. s̄z q̄ non
possit iudicis officium implorari. r̄ idem tenuit Saly. in. d. l.
ita pudor. q̄ officium iudicis ita demū habz deseruire si hoc
suadet equitas. insti. de offi. iu. s. i. r̄. l. q̄d si ephesi. s. si. ff. de
quod certo loco. In casu autē p̄missio v̄l subesse equitas q̄ in
der qui tenetur seruare statuta non d̄ eius officium impartiri
r̄ statutum r̄ eius mentem. ne phibitū vna via intelligat
per indirectū esse permissum alia via q̄d esse non d̄. per id
quod nō. in. l. scire oz. ff. de tu. r̄ cur. da. ab his. r̄ in regula cū
qd vna via. de re. iur. in. vi. Imol. autem cōcordando dicit q̄
aut agēs non locupletatur cū alterius iactura si per officiu
iudicis non admittit dicta exceptio. r̄ tunc iudicis officium
nō possit implorari. r̄ p̄ eum dicta exceptio admitti. r̄ ita loq
tur opi. Bar. Et scias q̄ in casu quo nō p̄t q̄s exceptionem
de iure cōi sibi cōpetente per statutū opponere. remediū erit
q̄ soluat r̄ postea repetatur. sicut contingit in illo qui iuravit
soluere vsuras. v̄l in. c. debitor. de iureiur. nam isti soluti
dabitur conditio indebiti. vel sine causa per. l. si fideiussoz. s. i
omnibus. ff. mādāt. r̄. l. si fullo. ff. de cōdi. sine cā. Nec ob. l. i.
C. d̄ di. inde. vbi soluti auctoritate iudicis p̄ di. inde. non
repetit. quia verū est q̄n petuit examinari in p̄ori iudicio an
esset debitum vel indebitum. sed hic hoc fieri non potuit per
statutum quod prohibet exceptionem opponi. r̄ ita examina
ri. facit quod legitur r̄ nō. in. l. i. C. de iuris r̄ facti ignorantia

secundum Barbo. in dicto. s. deniqz. faciunt nō. per Bal. i
additio. Spec. i. ti. de ap. ver. sed quid si iudex. vbi dicit q̄ si iu
dex facit executionē instrumēti guarantigie reiecta exceptio
ne non tanq̄ falsa sed tanq̄ exigēte altiorē indagine r̄ lōgio
rem. poterit postea retractari executio si exceptio vera doceat
tur. p id q̄d habet i. l. i. s. hec verba. ff. ne vis fiat ei. r̄ in. c. iij. de
purga. vul. r̄ q̄ cognitio summaria nō habet derogare veri
tati. v̄l. l. pe. s. d̄ bis qui sunt sui r̄ ali. iur. r̄ in. l. a diuo pio. s.
si sup rebus. ff. de re iudi. Anū tūc est memorie cōmendandū
fm Bal. i. l. i. C. de iur. r̄ fa. igno. q̄ si dicit i statuto vel in re
scripto q̄ p̄cedat i cā nulla exceptione obstante. q̄ dictū sta
tutū nō cōprehēderet seu excluderet exceptionē nullitatis. q̄
fm Ja. bu. in. d. l. i. exceptio nullitatis nō ē p̄prie exceptio s̄z
defensio. Et de materia huius clausule vide Alberi. in libro
q̄dnum statutorū i. i. parte. in. q. que icipit. Item quomodo si
statuto canetur q̄ nulle exceptiones. r̄ i q̄stione que icipit In
monte pelulano est statutū.

2 ansula. Nulla p̄scriptione obstante ap
posita in statuto v̄l. l. nō tollit
p̄scriptionē. c. annoz. v̄l firmat Ange. in. l. i. C. ne
rei dñice vel tēpl. r̄ Lud. in. l. i. ff. de vsuc. r̄ hoc p
ter. i. l. i. allegata iuncta glo. q̄d pbat p si. q̄ l̄ dicit servitus
discontinua nō posset p̄scribi tpe. v̄l. l. servitutes. ff. de servitu
tibus. Attamē intelligit nisi tpe i cuius p̄ memoria hoīuz nō
eristat. puta centuz annoz. v̄l. l. hoc iure. s. ductus aq̄. ff. de
aqua coti. r̄ estina. r̄ dicit Ange. i aut. v̄l decetero rerū eccliaz
cōmuta. nō fiant. s. d̄ cetero. col. v. p̄dictā cōclusionē p̄bari ex
ter. dicte aut. i verbo nullo tpe rei. qui ter. fm eum vna cū gl.
ibi posita. facit ad statutū disponēs q̄ instis dotalibus nul
la currat p̄scriptio. nā nō obstantibus his verbis fm Ange. cur
rit p̄scriptio centum annoz r̄ subdit notabiliter ad l̄ram.

Mo. hic casum q̄ per statutū p̄t disponi q̄ nulla currat p̄
scriptio. s̄z p̄ pactū fieri nō p̄t q̄ nulla possit obijci p̄scriptio.
sed bene p̄t fieri q̄ nō currat p̄scriptio nisi. r̄. l. an. v̄l t̄z glo.
i aut. quas actiones. de sacrosan. ec. quod dicit ipse notandū
ad statutū ciuitat̄. per usū disponēs q̄ si creditor i fra. r̄. an. n̄
petierit debitūz a tēpore quo peti potuit de cetero petere non
possit. nam si vis q̄ dicta p̄scriptio tibi nō currat. paciscaris
tempore contractus q̄ non currat p̄scriptio. r̄. anno. indu
cta a statuto. sed solū. r̄. l. anno. Item idem Ange. in. l. i. si q̄s
decurio. de decurio. l. i. r̄. dicit hoc mō. v̄l in ter. nulla p̄scri
ptione subaudi nisi sit p̄scrip. r̄. l. an. v̄l. C. vbi decur. v̄l cohar.
l. si quis cohartat. r̄. l. omnes. C. de p̄script. r̄. r̄. an. r̄ hoc est
nō. fm eundē ibidē p̄ statutū dictantibus q̄ instis dotiū nul
la currat p̄scriptio. intelligat. n. nisi sit p̄scriptio. r̄. l. an. v̄l. in
d. glo. sed idem Ange. in. l. cū satis. C. de agri. r̄. cens. l. i. r̄. i ter.
ibi q̄cūqz emerit. dicit p̄scriptio tū. r̄. l. an. liberat. s̄z glo. ibi
q̄d est nō. fm eundē Ange. ad. q. dicit statutū q̄ instis dotalia
executioni demandent nulla p̄scriptione obstante quantūcū
q̄ anni effluerūt. q̄ nō obstantibus his verbis obstat p̄scri
ptio. r̄. l. an. p quo facit. l. i. C. de cohartali. r̄ q̄d nō. in. l. i. si quis
decurio. la. fi. C. d̄ decurio. l. i. r̄. Ideo si q̄s quereretur an p̄ pactū
fieri possit ne currat p̄scriptio. r̄ ita p̄scriptioni secure possit
renunciari Bar. in. l. nemo p̄t. de leg. i. r̄ Bal. ibi latius in
aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. r̄ conclusiue in alle. l. i.
q̄ p̄scriptio triēnalis aut. r̄. seu. r̄. an. nō p̄t tolli per pactū
d̄irecte. sed per indirectū sic cū inducat malā fidez. r̄ p̄ p̄s
cessant necessaria in p̄scriptione. v̄l. l. i. C. de vsuc. transfor. r̄
l. super. s. i. C. de p̄scrip. lon. temp. r̄ hoc t̄z Joh. an. in addi.
Spec. in rubrica. de p̄scrip. in. iij. colūna. subdens vlti. q̄
v̄l vigore talis pacti non poterit p̄scribere habens cām a pacifice
per aut. malefidei. C. de p̄. lon. temp. r̄. l. venditio. ff. cōmu. p̄
dior. secus si cām a pacifice non habeat. q̄ tunc tale pactū
p̄sonale illic successori nō nocet. l. si. in. fi. ff. de p̄ben. emp. r̄. l.
neratius. ff. de religiosis. facit. l. an vicium. s̄. ex facto. ff. de vi
uer. r̄ temp. p̄scrip. p̄scriptio vero mere odiosa. v̄l. r̄. r̄. r̄.
vel. r̄. l. ann. similiter pacto tolli non potest. quia est inducta
in odium negligētis r̄ nō in fauorē p̄scribētis. ar. l. t̄a r̄ si. ff.
ad macedo. Et hoc ē t̄z Bal. in v̄l. f̄eudoz d̄ capitulis p̄a
di. c. i. s̄. pura. s̄z idem t̄z Bal. in. l. nemo potest dele. i. dicit q̄
cōiter doc. p̄transit cū opi. v̄l. q̄ saltē quo ad effectum p̄
scriptio possit impediri v̄l sic. l̄z cursus non impediret ipso iure
saltem. tū tunc detur replicatio p̄ pactū. per alle. l. nemo p̄t.

cum sua glo. & sic dicit consiluisse & istam partem t3 et ymol.
in. d. l. nemo pot. q3 l3 prescriptio sit inducta ex mero odio. tñ
exceptioni talis prescriptiois quæ sit renūciari. & hoc et vo
luit sentire Bal. in. d. l. nemo. in rñsione quā fecit ad. l. cū no
tissimi. §. sed si q3. C. de prescrip. xxx. an. & p hoc benefacit. l.
emptor. C. de prescrip. lon. temp. vbi tacite renūciatur pñri
ptōni. Si vero obijciatur ante snām facit. l. peremptorias. C.
sen. reit. in. nō pos. sed Ludo. in. l. i. ff. de vsuc. t3 q3 valet pactū.
q3 prescriptio respicit fauorē priuatorū pñcipaliter & reipubli
ce secundario. ideo pōt renūciari & pascisci. de quo per glo. i. §.
& q3 vero. in aut. vt matres debet. & credi. col. vij. & nō. in. l. p
perandū. in prin. C. de iur. & per Bost. in sūma. in ti. de renūc.
in. §. que possunt renūciari ver. ius vero humanū. & p Spec.
in ti. de renūc. Item l3 prescrip. xxx. vel. xl. an. sit odiosa. vñ cū
tollī p pactū qm si prescriptio nata vigore pacti iterrumpit.
vt. l. cū notissimi. in. §. sed & si quis. §. alle. multo fortius nasci
ipeditur. ad hoc facit. c. quēadmodū. de iureiur. Itē prescriptio
ista longissimi tps causat rōne negligētie nō petent. vt. d. l.
cū notissimi. & l. omnes & l. sicut. Sed ex isto pacto resultat in
sta cā ob quā cessat negligētia. & ita sentit dñs Anto. de bu.
in. c. cum non liceat. de prescrip. Item autē. quas actiones
C. de sacrosanct. ecclē. dicit q3 per principem non posset con
cedi q3 nulla pñscriptio obijciat. q3 ē intelligēdū fm Bal. nō.
q3 hoc nō possit pñcept. q3 imo bene pōt. vt. C. de op. pñcipis
l. pñscriptio. sed iō non valet q3 forma a iure tradita seruata
nō est. q3 non est in priuilegio clausula nō obstante. aut. quas
actiones. vel alia. l. nam rescripta omnia hñt clausulā deroga
toriā subintellectā. vt. l. rescripta p ius. C. de pñci. impe. offer.
ideo ad hoc vt valeant necesse q3 habeat clausulā non obstatē
tali. l. & c. alias nō valēt per. d. l. rescripta. pacta vero fm JDe.
& Ly. in. d. aut. quas actiones. nō habent clausulā derogato
riā de iure subintellectā. ideo pacta valent. & ideo pacto pñri
ptio tolli pōt. saltē ope exceptionis fm Dy. in. d. l. nemo pōt.
allegata. Statuta vero municipalia valēt. l3 nō habent clau
sulā nō obstante tali. l. per. l. prescriptio. C. de op. publi. fm
Bal. in dicta aut. quas actiones.

Clausula. Si preces veritate nitant. Et
clausula. si tibi constiterit. Et
in. c. ex parte. lo. i. de rescrip. Et iste clē apposite i
rescripto conferunt iurisdictionē habenti cāe cognitionem. de
iudi. c. exhibita. siue is qui tulit snām demandet siue alius.
Si ille qui tulit snām mandet exequi cū illis clis. tunc dicte
clausule intelligunt causaliter. & si ponitur pro q3. vt si pñes
& c. idest q3 preces. Si vero alius q3 q tulit snām mandet faci
unt pñtōem. & o3 q3 super cōtentis habeat cāe cognitio fm
Bost. in sūma in ti. de offi. iudi. dele. §. que delegari pñt i
ver. i. & finis litis. & dicte clē etiam de iure canonico in rescri
ptis intelligunt etiam si in rescripto non expriman. vt i. c.
ex pñe. §. allegato. nam nisi dicte clē subintelligerentur rescri
ptum maximam pñneret iniquitatem. nam rescriptū abso
bens ius alterius ab omnibus iudicibus o3 refutari. l. rescri
pta. & l. quotiens. C. de pñci. imper. offer. q3 parte inaudī
ta nihil facere possumus. vt in. c. i. de causā pos. & pñcipia. &
iuder cui nil constat nil mandare potest fm Jnno. in. c. solet
de sententia excoi. & qui rescripta suscipiūt sine illa clausula.
q3 talia rescripta possunt ledere ius alterius vel sigillare pos
sunt famam pñcipis. quid agere tunc debeant instruit bñ
ter. in. c. si qñ. de rescrip. vt. n. ibi dñs o3 diligenter considerat
qualitatem negocij vt tunc vel exequi vel pñcipi referre & p
sertim si ille p quem lra dirigitur h3 legitimas exceptiones nō
debent admitti quantūcūq3 scriptū fuisset omni exceptione re
mota. vt in. c. ex parte lo. i. de offi. iudi. dele. & l. i. §. i. q3 vi
aut clam. p Bar. facit. c. pastoralis. de exceptō. Preterea qñ
alicui mandaferecutio alicuius negocij quod pñcept nō era
minant vñ ē cōmissa cognitio vt pñambulū. vt. l. ad legatū
& l. ad rem mobilē. ff. de pñcur. l. & si nō cognitio. C. si p ius vel
vri. publi. faciunt nō. per Bar. in. l. a dino pio. in pñci. ff. de
re iur. vbi dicit q3 lre hñt tacitā conditionem. ēt si nō exprima
tur. si preces veritate nitant. & sic ante omnē executionē qñ
nulla snā precessit de negotio est cognoscendū alias is in cu
ius fauorem facta est executio non precedente causē cognitio
ne puni. vt. l. meminerit. C. vnde vi. pro quo. l. si. C. si per viz.

vel alio modo de quo per Bar. & alios in. l. iuste. ff. de acquir.
poss. & hoc vult Bar. in cōsilio quod incipit Adus in posio
ne. de quo per Jnno. in. c. cū nostris. de concess. preben. i glo.
credimus tñ. ideo q3 in rescripto subintelligit illa cōditio pñ
ces veritate nitantur. q3 illa conditio tacite subintellecta fm
nō. per glo. in. l. item q3. ff. de pac. suspendit effectum ois execu
tionis sicut si esset expressa. faciunt nō. in. c. preterea. de appe.
& in allegata. l. item q3. Itē si lex mortua penaz ipso iure infe
rat necesse est ante oia declaratio iudicis antequā fiat executō
vt in. c. cū fm leges. de hereticis in vi. & glo. in. §. per pñ. insti.
de here. que ab intest. Etiam & qñ princeps viuis aliqd mā
dat. similiter ante omnia sit necessaria liquidatio. & hoc tenet
JDe. de ancha. in cōsilio suo quod incipit per predicta subti
liter deducta. De iure vero civili ista clausula. si preces verita
te nitantur nō intelligit in rescripto nisi exprimat. immo
rescriptū de iure iualidatur nisi i eo apponat. l. vniuersa. C.
de diuersis rescriptis canonizata. xxx. q. ii. & fm opi. JDe. vt
refert Bal. in. l. prescriptio. C. si p ius vel vñ. publi. dicta
clā h3 locū i factis icertis. q3 sup certis nō o3 iterponi. & qua
re aliud de iure canonico & aliud de iure civili ē. Rō h3 bost.
i. d. c. ex pñe. q3 ius canonicū pcedit fm equitatē. ius vero ci
uile fm rigorē. Et ē nō. fm Bal. i. d. l. prescriptio. q3 dicta
clā si preces veritate nitant apposita i rescripto non ad lites
facit cōditionē h3 monitionē. nec intelligit esse de forma man
dati sicut & qñ i eo diceret. si ticius pbauerit iuxta ea que nō.
Jnno. i. c. prudētia. de offi. dele. & h3 potius dicta clā apponit
ad iusticiā & iustificationē rescribētis & nō ad formā. h3 pot
ad expressionē iuris cōis & fm Ja. bu. dicta clā non respicit
substantiā rescripti. h3 eius effectū vt dicit ibi Bal. at in lris
gñā dicta clā. si pñes veritate nitant. vel si tibi cōstiterit tales
esse de nobili genere vel esse doctore. puidas sibi de tali bene
ficio. iste clē iducant cōditionē & iducant formā & apponunt
p forma q3 nō insunt tacite. vnde obmissio istius forme habz
viciare actū quātūcūq3 fauorabile fm Jnno. i. c. duduz. de
presump. de quo p glo. i. de. i. de off. iudi. dele. de quo. ff. de verb.
obli. l. qui rome. §. flauius hermes. & Bal. vbi. §. dicta clā in
rescriptis apposita substantiā pñlegij respicit nō modū vñ for
mā pcedēdi q3 ē nō. Et aduerte q3 si verba sequentia i rescri
pto ponant cāe cognitionem cōferūt vt dicit si ē ita. vel. si p
missis veritas suffragat. cognita veritate iusticia mediante si
cut de iure fuerit. quod canonicū q3 iustū fuerit vt promissū.
vt tenetur. sicut dicit pñout in insto inde confecto vel in lris
pñnetur partibus vocatis. vel si. de iur. c. exhibita. vel si tibi p
stiterit. d. so. cōpe. c. pñestus fm bosti. i sūm. in ti. d. rescrip. §.
q3 iurisdicōem pñerat. ver. in pñci. vbi ad lram dñ. nō. arg. q3
l3 rescriptum causē cognitionem hñe pñsumatur in quo aper
te quomodocūq3 factum narratur. q3 semp subintelligitur
hec clausula. si preces veritate nitantur. vt in. c. i. de rescrip.
& quelibet exceptio rationalis admittitur. de officio deleg.
c. ex parte. lo. i.

Clausula. Si ita tibi constiterit vel si ita
teris executor. aliqui ponitur i rescriptis ad lites.
aliqui ponit in lris gratie. JPrimo casu qñ ponit
in rescriptis. executor. Attende q3 executor aliqui sūt gratia
rū. & istoz non est offiū citare fm Jo. an. sed puidere nisi par
tes iudicis vellent assumere. & hoc ponit in. c. statutum. de re
scrip. in vl. & de materia executor vide Jnn. & Jo. an. in. c. du
dum. de presump. & per glo. in de. i. de offi. iudi. delega. Et de
materia executor snāz vide Jo. an. in. c. ex rōne. de appel. & i
c. quod ad pñultationē. & in. c. decetero. de re iudi. & in. c. cum
in iure. d. offi. deleg. per Spec. in ti. de execu. snie. §. ij. vers. vt
autē. Et aduerte q3 de numero executor aliqui sunt conserva
toz. de quibus in. c. i. de offi. dele. in vi. aliqui referendarij q
ad vnum actum tñ deputati sunt absq3 alicuius causē cogni
tione. & isti nil audire possunt. de quib3 in. l. ea quidem. C. de
accusa. & in. l. si vt proponis. C. de execn. rei iudi. & isti sūt tan
q3 pica & organum q nudū facti ministerium eis iniunctum
pñstant. aliqui sunt executores gratiarum apostolicarū quo
rū aliq dantur cū clā si cum idoneum esse respies. aliqui cum
clā si cum de tali loco esse constiterit. aliqui simplr. & de his
tribus modis loquit Jnno. in allegato. c. dudū. & ibi Jo. an.
& glo. in de. i. de offi. iudi. delega. Et est sciendum illud quod

dicat Jo. an. in. c. ex rōne de appel. q. executoribus nullus or
do iuris est prefertus. nec aliquem iuris ordinem servare tenē
tur. ideo dicit Inno. in. d. c. dudū. q. in his que faciūt summa
rie et de plano procedit. id executor datus cum hac clā. si euz
idoneū esse reperies. q. ista clā concernit personam quo ad ei
mores et virtutes et vitam deā clā non facit conditionē s. ad
monitionē. et in his executor non tenetur citare aliquē. et ita
intelligit de m. Inno. in allegato. c. dudum. de quo per Jo. de li
gna. in cle. i. d. offi. iudi. delega. et per Jo. an. in. c. dudū. alleg.
no. in. c. proponit. de concess. p. bē. nisi ipse executor partes iu
dicis assumere vellet. ut ibi. Item executor in cōferendo non
tenet citare partē. ut dicit Archi. in. c. ordinarij. de offi. ordi.
sed in amouendo a possessione sic. ut in. c. l. de preb. in. vi. sic
pretor non citato possessore confert bonorū possessionem dēre
talem. ut no. in. l. iij. s. p. e. ff. de bo. pos. tamen bonorū possessio
nem corporālē non dat nisi citato bonorū possessore. ut plene
no. in. l. i. c. quorū bo. facit. l. edicto. s. i. c. de edic. diu. adri. tol
lē. Executor aut datus cum clausula. si cum de tali loco eē re
peries et p. stiterit. dic q. ista clā facit conditionē. q. non cōcer
nit personā nec est intrinsece id oportet q. executor seruet for
mam mandati et ingrat primo si vacat bñficiū. et si ē de lo
co de quo in l. i. s. al. totum est nullum. ut l. diligenter. ff. mā
dati. et in. c. cū dilecta. d. rescrip. Si vero est datus simpliciter
executor. tunc si vult regere de persona ad sui informationem
pōt ut ista oīa et quāplura ponuntur p. Inno. in. d. c. dudum.
et ibi per Jo. an. Aliqui sunt executores sniam. et in hoc est
sciendum q. aliqui sunt meri executores. aliqui mixti. Meri
sunt illi qbus nulla cāe cognitio cōmissa est. ut qñ solum nu
dum ministerium faciē est pcessum. ut q. in possessionē talis
rei per sniam adiudicate inducat. v. q. testes audiat. ut l. i. ff. vt
proponis. C. de execu. rei iudi. et in. d. cle. i. d. i. i. v. i. vero sunt il
li quibus commissum est cum clā. si tibi constiterit vel cui cō
missū ē. ut talis qd faciat in casu vbi nulla pcessit snia. seu
cognitio inter ptes. et de his executoribus habetur per glo. in
c. pastoralis. in. s. q. vero. de offi. deleg. Sed an quando talis
executio mixta commissā est. talis executor possit exceptiones
aliquas legitimas admittere et eas audire. et de predictis co
gnoscere. vel an debeat ad iudicem committere referre. va
rijs varia dixerunt. Et primo an pars sit citanda in executio
ne. vide Barto. i. l. a diuo pio. de re iudica. circa p. i. c. Inno.
Hosti. et Jo. an. i. c. ex ratione. de appella. Ang. latissime i. l.
i. c. de iudi. Et ipsa pte citata an exceptionem nullitatis. aut
alias legitimas exceptiones opponēda debeat ipse executor
audire. et admittere. et de ipsis cognoscere. Et v. q. sic. q. iurif
dictōne h. ex quo ē mixtus. et d. desistere ab erequēdo. si legi
time exceptiones sunt opposite. ut d. c. pastoralis. s. q. vero.
de offi. deleg. et cū pcessus ē nullus semp sumus i. initio cause
fm Bal. post Jac. bu. in. l. i. c. de iur. et fa. igno. Idro verita
te et indagine pmissorū ē dicēdū fm Bar. i. alle. l. a diuo pio
i. prin. Cū queritur an qñ alicui ē cōmissa executio. an videat
cōmissa cāe cognitio. Dic q. quādoq. mādatur executio nul
la pcedēte cāe cognitione seu snia. puta scribit p. i. c. p. c. l. d.
questus ē nobis talis q. tali possessione ē indebite spoliatus si
ita ē tibi cōmittimus ut eū i. dicta possessione restituas. et tūc
v. cōmissum. ut cognoscat de veritate p. c. p. l. et si non co
gnitio. C. si cōtra ius vel vtili. pub. Et hec ē euidēs rō. q. hñt
l. i. c. tacitā cognitionē et si non exprimat. l. si p. c. p. veritate
nitant. id cū cōmittitur executio v. cōmissum pambulus ip
sius. l. cognitio. ut l. i. ff. de iurif. om. iudi. et l. ad rem mobilē
et l. ad legatū. ff. de p. cura. Quādoq. ē cognitū de cā. et deinde
rer cōmittit executionē alicui i. defectū iurisdictionis. et hoc ē
vbi cōmittit executionē snie iudicis delegati vel arbitri. et tūc
sine dubio h. omne cognitionē. ut l. a diuo pio. i. p. i. et p. totā
l. s. alle. Quidq. cōmittit executio in auxiliū iurisdictionis
post latā sniam. ut puta vnus iuder cōmittit alteri vt suā sen
tētiā erequat. ut l. a diuo pio. i. p. i. et s. i. Al. pone q. p. mittit
lex municipalis. ut in multis ciuitatibus sunt qdam iudices
quibus sola snia executio ē cōmissa p. statutu. Et hoc aduer
tēdū. nā quedā cognitio ē circa res i. quibus d. fieri executio
et de hoc pōt cognoscere. l. a diuo pio. s. sup. rebus. ff. de re iu
di. Quedā est cognitio super exceptione q. opponit post snia.
Et hic ē aduertendū q. quedā sunt exceptiones que respiciūt
merita cāe principalis. ut in his in quibus loquitur tex. i. l. i. c.

de iur. et fac. igno. et de his nō poterit cognoscere talis execu
tor. et d. remittere ad priorē iudicem. ut l. cū fideicō. ff. de con
f. Quedā sunt exceptiones que solū respiciunt exceptionem.
nec sniam infringunt. ut ē exceptio ne quis erigat vltra q. fa
cere pōt exceptio inuentarij. et similes de istis cognoscit exe
cutor. ut d. l. cū fideicōmissū. et ē sup. illis p. nunciat. ut ibi.
Quedā sunt exceptiones que de directo veniūt p. sniam. et
eā ipugnant. ut ē exceptio nullitatis. vel q. snia p. tertiū falsorū
instrumentorū ē lata. et si. et tūc glo. i. c. pastoralis. de offi. iud. de
leg. s. q. vero. v. dicere q. talis executor pōt de his cognosce
re. veritas ē fm Bal. q. talis executor pōt de his cognoscere
nō vt p. nunciet sniam nō esse erequendam rōne nullitatis.
Sed q. si viderit dictas exceptiones fore veras super sedeat ab
erecutione et cognitōe. et nō vt p. nunciet super his. s. remit
tit ad primū iudicē ordinarū qui sniam tulit. ut ē tex. i. l. cum
pretor. s. marcellus. ff. de iudi. qui hoc expresse pbat. si recte i
telligatur. nā i. fine redit ad p. i. c. q. d. hoc facere. et hoc pro
batur rōne. q. alias sequeretur q. iuder minor vel par posset in
fringere sniam maioris vel paris p. l. nā et magistratus. ff. de
arbitris. et de hoc v. tex. i. c. decetere. de re iudi. et hoc v. dice
re Inno. ibi. Quidq. post sniam lata et post oēm cāe cognitio
nē sup. erecutionē cōmittit iuder nudā erecutionē facti. ut in
cōmissione que fit nuncio et iste vocatur mer^o executor et nul
lam habet causē cognitiōem. ut l. executorē. C. de execu. rei
iudi. et l. i. ff. vt proponis. C. eo. ti. ratio q. omnis cognitio pre
cessit. ideo mera executio videtur cōmissa. Jobā. de ymol. in
l. a diuo pio. in prin. dicit q. inquantū Bar. dicit q. si oppo
nitur exceptio que respicit merita causē corā executorē dato in
auxilium iurisdictionis et nō in defectū. q. de illa iuder ille.
executor nō se iromittat. nō v. sibi q. Bar. bene dicat. imo
de illa pōt bene cognoscere ut se i. formet an calūniōse obijcia
tur vel nō vt si videat calūniōse obijci. illa nō admittit. pcedat
ad erecutionem. l. i. c. de falsis alias remittat negociū ad su
periorē sicut et qñ opponit exceptio impugnans. directo
sniam. sicut est exceptio nullitatis. nam inter hec nō v. diffe
rentia. ut v. satis probari ex mēte. l. cū fideicōmissū. allegata. et
v. ibi hoc sentire Bar. si bene ponderent eius verba. Itē in
quātum Bar. dicit q. ē si sit ordinarius in auxiliū executio
nis snie. obijciatur exceptio impugnās sniam nō poterit super
illa p. nunciare. sed debeat ad iudicē remittere per. l. si pretor
s. marcellus. iuncto ff. de iur. et sic intelligit Bar. illū tex. ad
de quod glo. v. tenere p. i. in. d. s. q. vero. q. ex quo est ordi
narius admittet omnem exceptionē. l. i. sit secus in delegato. et
ita intelligit. s. marcellus. Et pro hac p. facit. q. iurisdiction
ordinaria est fauorabilior q. delegata ut no. in. c. i. de rescrip.
in vi. et per hoc v. casus in. l. a diuo pio. s. i. iunctis his que se
quuntur. nam dictus. s. i. loquitur in ordinario qui ad l. i. as al
terius iudicis erequitur. et vt intelligit Bar. et tñ in sequenti
bus dat omnis cognitio que requiritur in erecutione snie. et p
hac parte facit. q. si ad l. i. as iudicis bononiensis iuder floren
tinus h. erequi sniam in bonis ibi sitis. absōnū v. q. habeat
remittere exceptiones ad illū iudicē. preterea hoc esset dispen
dium partibus pp. loq. distātiā. Itē ob. q. par vel inferior
non d. rescindere snia supioris. l. nā et magistratus. s. de ar
bitris. q. iste hñs erequi. cū hoc faciat auctoritate legis pmit
tentis sibi hanc cognitionē et pōt dici in hoc supior. facit qd
no. l. i. in si. i. aut. qua in puincia. C. vbi de crimine agi opor
tet. et p. supposita opi. Jo. p. vera corā isto iudice erequēte q
ad l. i. as alterius iudicis erequitur sniam que exceptiones pote
runt opponi. dic fm Bal. in. d. l. i. c. de iur. et fac. igno. q. si ē
exceptio que concernit nullitatez processus seu snie omni tpe
pōt opponi et post sniam. ut l. l. c. de p. cur. qñ tunc vt dē m
est fm Ja. bu. semp sumus in initio cause. qñ pcessus ē nul
lus. et ē q. exceptio nullitatis nō est p. p. ia exceptio sed defen
sio et snia nulla non potest excludere ius cōpetēs de interroga.
actio. l. filius la fa de iure patro. l. carmelia pia. ff. de her. l. que
dā mulier. qñ et qñ in. l. p. res. et l. iij. s. cōdemnatuz. ff. de re
iudi. Aut concernit egatē actiōis de qua agit et ista d. op
poni ante sniam de exceptione doli. l. q. egatē. Aut p. cernit
reuerentiā psonarū vt in parentibus et patronis et similibus.
vel fauorem publicum vt in militibus et mulieribus vel odiū
vt in macedo. et tunc post sniam pōt opponi. ut l. i. ex diuerso
s. si. ff. de ma. et l. i. c. de iur. et fac. igno. ff. ad macedo. l. tam et si

fm *Ex. in. l. pbatone. C. de pba. in suis additionibus. Si ve*
ro exceptio nō respicit pccū nullitātē. tūc aut talis exceptio
de natura sui tendit ad excludendū et ad infligendū condēna
tionem. et nō pōt opponi talis exceptio nisi in causa appella
tionis. *C. de temp. ap. l. per hāc. et de appell. l. ampliorē. Rō ē*
pp terminū legale. qz snia est p termino pemptorio ad oppo
nendū exceptiones. beneficiū notata p *Immo. l. c. cuz in tua.*
qui matri. accu. poss. Aut exceptio non ordinat ad excluden
dum condemnationē quāmmo presupposita condemnationē
tēdit ad ipsi? snie moderādā executōem. et tūc qz talis excep.
se cōparat cū snia pōt opponi post sniam in executōe. *l. ex di*
uerso. *§. si. §. allegato. cum si. et sic habes qz exceptio que compa*
titur se cum sententia et que examinatur scōsum ab ipso prin
cipali et que non elidit ipsum principale potest post sententi
am opponi. de quo habes tria exempla secundum *Bald. in*
d. l. i. §. primum est in actōe cedendarum actōnum. vt. ff. d. si
deint. l. hīdeiussores. §. idem respondit. Secundū est in actione
precij non soluti. qz tanq̄ impletio modi pōt excipiendo peti
in executione snie. *ff. de rescin. v. l. fundus lucij ticij. et hz ipz*
Bal. ibi. Bar. in voce dixit in. l. si duo. §. si quis iurauerit. ff.
de iureiur. qz si ex ipsa snia liquet ius ipsius excipientis pōt
opponi. als non pōt opponi post sniam. et per p̄ns nec p̄ iu
ramētū. *l. cū eoz. C. de sen. et inter. om. iur. et qz ista exceptio*
posz opponi post sniam. et per p̄ns post iuramentū. *et Spec. in*
ti. de executore in. §. deo ver. sed pone. sed p̄rium ipse deter
minat in ti. de execu. *sen. §. si. ver. item illud querit. et hanc par*
tem tenet *Bal. in. d. l. i. et ideo dēbat petere precij iur actō*
nis non vi exceptionis. Conclude ergo qz quedam opponunt
fm sniam. puta in snia continetur modus vel p̄ditio et eoz
defectus pōt opponi post sniam. vt in. *l. in lege aqlia. si dēntz*
ff. ad. l. aql. et d. l. cum eoz. Quedam opponuntur preter sniaz
et ista similiter post sniam possunt opponi. puta qz snia nō sit
ligda super expensis nondū taratis. et ideo in expensis nō est
exequenda. vt in materia. *l. terminato. C. de fruc. et lit. expen.*
et *l. hoc aut. §. i. vers. liquere. ff. ex qui. ca. in pos. eatur. et alijs*
exemplis. *§. postis. et vbiunqz exceptio nō redarguit sniam*
de iniquitate. vt no. *Ex. in. l. i. C. de p̄di. inde. et Largētari. §.*
cū aut. ff. de edē. Vbi vero exceptio opponit p̄ sniam. tunc nō
pōt oppōi pp auctoritatē rei iud. nisi exceptio supueniret post
sniaz. vt. *l. si fullo. d. cōdi. sine cā ex qua pōt dari talis regula*
qz ois exceptio supueniens post sniam pōt opponi post sentē
tiā et p̄ sniam. Rō est qz i p̄rio iudicio nō potuit excludi nec
includi ex quo nō cōpetebat sibi ius et ea post supuenit. vt. *ff. d.*
transac. l. post rē. §. i. Itē potest opponi exceptio post sentētiā
quando talis exceptio est a iure reseruata post sententiam qd
non contingit nisi in casibus a iure expressis in quibus occur
rit ratio fauoris vel odij. vt dicta. *l. tam et si. et ideo tenuit*
Bar. si. in disputatōe qz exceptio que ē mero odio itroducta
pōt post sniam opponi p. *d. l. tam et si. Item casibus vbi cōe*
ditur in itegruz restitutio iudicis ministerio qz est qz est obre
ptū iudici in pbatōibz. vt. *ff. ad trebel. l. seruo inuito. §. cum*
pretor. nam obreptio solius libelli seu petitionis nō inducit i
tegrā restitutionē. vt. *l. cum putarem. ff. de. ber. nisi forte in cā*
criminali fm quosdam vt. *ff. de falsis. l. si quis obreperit. sed*
glo. intelligit illā. *l. in obreptione pbatōnis. et ista est veritas.*
Interdū obreptio non opponit snie. sed opponit actōi postea
de nouo intentate. et tunc ista exceptio opponi potest. qz non
fuit per sniam ipso iure sublatā et de nouo agens nō inititur
sententia. vnde imputet sibi vt no. glo. *ff. de exceptōne rei in. l.*
duobus. et probat. ff. de mi. l. minor. rrv. an. fm Bald. vbi. §.
forte non est ver. nam cū ex snia oriat actio multo fortior orit
replicatio. opi. glo. tū ē vt dictū ē quā seq̄. *De. et Ex. et bar.*
sed *Jo. an. l. c. cōsultationē. de re iudi. dicit sic p̄ctualiter da*
tur p̄regula fm *Boiti. qz vbiqz dī snia nulla et pponitur*
iusta cā. qz ē nulla dī sumatim examinare executor snie nego
cium. et si reperiat qz malitiose pponat nihilomin⁹ exequat.
sic intelligit. *l. ij. C. de falsis. Si vero inueniat illā bona fide pro*
poni. nunq̄ dī illā executōi mādare. hz referre negocium sic
pōt intelligi. *c. decetero. de re iudi. vt si dicat snia venalis. vel*
iudicē pecunia corruptū. sic intelligit. *l. seruo inuito. §. cū p̄tor*
ff. ad tre. et idē vbiunqz pponat aliqd p qd snia esset annullā
da. hoc. n. et si possz referre negociū si velit nō tū tenet. Ratio
sumit de offi. dele. *c. si qz. et c. pastoralis. §. qz vero. et i illis ca*

sihus si vellet exceptionē admittere victor pōt appellare. quia
ptes iudicis assumit. vt in glo. *c. quo ad cōsultationē. sed fm*
altos illa exceptio dī legitima que iurisdictionē afficit. vt si
dicat facta cōmissio p falsas lras de crimine falsi. *c. ij. Et tū*
dicit qz si sit executor datus ab alio qz a p̄ncipe exceptionē te
netur admittere. Si vero p̄ncips in p̄sentia p̄rium cām era
minauit et diffiniuit nō tenet executor suā admittere exceptio
nē. et idem est de executore sui delegati. de offi. delega. *c. si qz.*
Quid si snia ab alio lata sit. et papa mādāt qz executioni man
detur si iuste lata est. hic cuz sit mixtus executor exceptionē le
gitimā tenet admittere. Et hanc opi. recitant *Immo. in alle.*
c. decetero. Alij dicūt et forte melius qz snie snia sit nulla siue
annullanda hoc nihil ad executorē coram quo non est exceptio
pponenda. sed corā iudice de offi. delega. *c. super qd nū. §. i. p̄*
tū si vult dīferre. et superiori referre p no. in alle. *c. decetero. et*
de crimine falsi. *c. ij. sed nullo mō iure cogit. et sic hz locū. ff. d.*
iud. l. non geqd. Nec obstat si dicat ergo ē in p̄tate executoris
sniam intinam vel nullā ereq. *Rō ideo imputet sibi. n. ille q*
nō obicit. nec corā supiore cōmittēte qd pōt et non vult. hz co
ram executore qd vult. sed nō pōt de offi. dele. *c. sup abbata. p*
cedat ergo executor secure qñcūqz appellet. nisi forte liqde cō
fiter. i. p confessionē partiū de iusta exceptōe pposita. tunc. *n.*
modū excederet si requeret. vnde posset appellari. et sic potest
intelligi. *ff. de iud. l. si pretor. §. marcellus. als incipit si per do*
lū vel ibi loquit qz non pponit corā executore. sed corā iudi
ce qui tanquā iudex exceptionē p̄t examinare. et pbatōes reci
pere. et hoc vī ipsa lra sonare. sed nō itelligēti hoc sonat. ibi. *n.*
loquitur de iudice. i. merito executore qui nō hz se intromittere
de snia. vt dicit. *l. si pretor. in si. cui p̄tinuantur sequentia. Et*
ideo prior intellectus verior ē. nec placet qd ibi no. per doc. qd
fuit liqde pbatū per testes qz snie interfuerunt. qz et tales ha
beant iurisdictionē p̄ rebelles. de offi. deleg. *c. ex lris. nullū tū*
hnt quo ad indaginem p̄tentioam iudicialē de executōe rei
in. *l. si vt pponis. dicit idē Jo. an. in. c. ex rōe. de appell. qz ex*
cutor exceptiones aliquas hz admittere. non vt iudicet hz vt
super his instruat. et id hoc facere pōt ad sui informatōem.
sed in. *c. de cetero. de re iudi. circa medium sic dicit adhuc tū*
fm *Imol. in his que hic dicuntur in lra. et in glo. vī p̄. ff. d. in*
di. l. si pretor. vbi dī qz coram executore potest pbari dōl' illi?
qui in snia obtinuit. et falsitas instoz per que snia lata fuit.
Solo. veritas est qz nunq̄ executor dī aliquas exceptiones re
cipe ad hoc vt iudicet super principali vel vt determinet sen
tentiam mandandā fore executioni vt non. nā si talis feretur
snia p̄iudicaret in principali et snie iā late que nō possz mā
dari executioni obstatē exceptōe rei in. et sic snia lata inutilis
remaneret. tū ad instructōem suā pōt aliquas pbatōnes reci
pere. vt si inueniet aliqd qd eum mouet qz ab executione dīstet
et negociū totum ad supiores remittat. verūtāmē in hoc vnq̄
dī iudicare. et hoc expresse vī sonare lra in alle. *l. si pretor. et*
sic ex oibus p̄missis hz *Jo. an. cōcluditur qz siue snia sit nul*
la. executor de hoc non dī cognoscere et p̄nunciare. sed potest
superfedere. et negocium ad supiores remittere. Opi. tamē le
gistar. latior est et plenior et meli⁹ negociū declarat cui stādū.
cum opi. *Jo. an. locū hēat. et intelligi dī qz opponit exceptio*
que sniam instruat. et in delegato non i ordinario q ad lras
alterius iudicis exequitur fm *Jo. de imol. et ita dī intelligi et*
concordari. Si vero dicta cā si tibi constiterit. ponat i rescri
pto ad lites. tunc fm *Bal. in. l. p̄scriptione. C. si contra ius*
vel vtili. publi. dicta clausula non facit conditionē sed admo
nitionem. et non est de forma mandati. de quo. *§. in clausula.*
si p̄ces veritate nitantur. Si vero dicta clausula ponatur i
lris gratie. et dicta clausula non respicit personam. nec conti
net tale quid quod de se presumatur. et sic continet quid extri
secū. vtp̄ta si tibi constiterit talem esse de genere tali vel de
francia sibi p̄uideas de tali beneficio. certe semp talis cā fa
cit cōditionē. et ē de forma mādati. ita qz si omittat omne et
quicqd sit ē nullū fm *Immo. et Jo. an. in alle. c. dūdū. et pōt*
esse rō diuersitatis inter ista qz lre de iusticia cōparant p̄cti
bus stricti iuris. littere de gratia comparantur contractibus
bone fidei fm *Joban. an. in. c. ex p̄te. de rescriptis. et facilius*
p̄ctus bone fidei dicitur nullus qz p̄ctus stricti iuris de quo
per *Bar. et alios in. l. si quis cum aliter. de verbo. obliga. et l.*
elegantē de dolo.

Ansula. Quod nō sit melior conditio

occupantis. s. qd per vnu ice
ptū fuerit aliis possit erequi r finire. r. j. De ista
clā habet i. c. si duo. de pcura. li. vi. r ibi p doc. r
de ista materia i. l. pluribus. ff. de pcur. r no. Inno. i. c. in nra
r in. c. nō iuste. de pcur. r p hosti. i. summa in ti. de pcur. s. si
quis dari. ver. nō solū. aut. paterfamilias. r in Spec. i. ti. d. p
cur. s. rōne aut. r vt dicit d. c. si duo. qñ duo vel plures pcur
ratores deputant nō adiecto verbo insolū vñ sine alio d. r
admitti. vt. d. c. si duo. i. prin. Fallit i casibus specialibus vt i
eo. ti. s. sane. r in executoribus r tutorib. s. r. r que sit ratio
diuersitatis. dic vt ibi p glo. Si vero sint insolū dati quilibz
admittit. s. illius erit cōditio melior qui pñ venit seu occu
pauit. vt. l. pluribus. ff. de pcur. r. d. c. si duo. i. i. dicto. Si ve
ro adiecta ē pñs clausula q non sit melior r. c. tūc post occu
pationē et aliis potest in casu absentie seu iurisdictionis illius
qui occupauit i cā interuenire. nec officiū eius p occupationē
alterius erit extinctū. vt i alle. c. si duo. S. qualr dicat pcur
rator occupare seu puenire Bar. in. l. pluribus. ff. de leg. i.
dicit q aut tractat de occupatione exercitij iurisdictionis. r
tunc occupasse dī per citationē. qz citatio de exercitio iuridic
tionis ē. vt. l. si quis postq. r in. l. vbi ceptū. ff. d. iudi. Qñ
qz tractat de occupatione i ordine pcedēdi r ille dī occupat
qui pñ dedit libellū. qz de ordine pcedēdi ē. vt in. l. prior. r i
lin. tribus. ff. de iudi. Qñqz tractat de occupatione respectu
eius effectus de quo agitur. r tunc aut plures agunt ad idem
aut ad diuersum si ad idē. aut ex eadē cā. aut ex diuersa. si ex
eadē. aut nō ē possibile illas causas duas esse simul veras. r
tunc ille dī preoccupasse qui prius ad finem venit. qz pro il
lo prius saltē incipit presumptiue cōstare qz habebat bonam
cām. l. is a quo. ff. de rei ven. r. l. p. ff. de peti. he. Si vero pos
sunt ēē simul vere ille causē r sunt. r tunc aut habuerit origi
nē eodē tpe. r ille dī preoccupare q peruenit ad lit. ptest. casus
ē si. l. si pluribus. de leg. i. r i. l. si duobus. de duob. reis. r i. l.
fideicomissa. s. iterdū. de le. iij. Si vero nō habuerit originē
eodē tpe. r tūc ille dī preoccupasse qui bz ius prius petēdi. vt. l.
i operis. ff. locati. Si vero nō petiū idē sed diuersum. r ex di
uersis causis tūc p lit. cōtest. nemo pōt dici preoccupare. Qñ
qz cuiuslibz petitio tēdit ad diuersa. s. qz qz dūeniat ad finem
q ē cā mediata executionis. r ille in executione dī preoccupat
se. vt. l. si quis a multis. ff. de nor. S. Bal. i alle. l. si pluribus
ff. de pcura. dicit q interdū agi de iure nouiter querēdo. vt
tunc dic. vt in. l. si pluribus. de leg. i. nā tūc quo ad ius de no
uo querēdi quo ad exclusionē noui iuris querēdi sufficit p oc
cupatio p lit. ptest. vt ibi. Interdū querim de iure quesito p
ferēdo r tūc aut loquimur respectu officiū iudicis. r sit occupatō
p citationē. vt. ff. de iudi. l. si quis postq. Itē p primā iudicis
aditionē. vt. l. i. ff. de offi. pcon. vnde in mādato iurisdictionis
dñit res ēē integra p citationē. vt no. i. l. r qz. ff. d. iurisd. om.
in. r de hoc clarius d iur cōnicio i. c. grati. r i. c. relati. d. of.
ole. Et q materia iurisdictionis desinit ēē integra p citatōez. i
illigo siue sit pcurator siue generale ad aliqz cās. r sic ē vniuers
sale ad vniuersitatē cārū loci. tūc si citatio ē facta virtute tal
mandati generalis. vt qz sit perpetua iurisdictione in oibus. vt
no. Bar. in allegata. l. minor. circa fi. sed si nō esset mandatu
vniuersale p citationē factā in vna cā non perpetuat in alia.
puta si due vel tres causē nō essent delegate p no. in dicto. c. li
cet. secus si fuisset citatio simplex nulla causā expressa. plus ēē
dicit glo. qz ē p alium actū iurisdictionis. als iurisdictionalē
exercitatu per delegatū perpetuat iurisdictionē. r sic desinit esse
res integra. puta si eligit locū in quo vult ius dicere. vel si eli
git notariū ad scribendū acta. vel cōmisit citari. l. citatio nō
sit sequa vt in. c. ne aliq. r ibi glo. singulariter. de her. li. vi. d.
quo p Inno. in. c. pastoralis. de rescrip. in pe. col. r hoc videt
hosti. in sum. de offi. deleg. s. quibus modis ver. qd si mortu
est in fi. r hoc t3 Jo. an. in addi. Spec. in ti. de recu. s. ij. Lōf
tū te. doc. qz regratur citatio. vt p3 ex no. in dicta. l. r qz r hāc
t3 Jo. cal. in suis addi. i dicto. c. licet. r forte in foro ciuili fm
Jo. de imol. in. l. si cum filiis. in. s. sed r si qz. ff. de donat. ser
uaretur opi. Calde. qz cōis que de rigore iuris est vrior fm
Ludo. ibidē cū oēs ter. de hac materia loquētes erigāt citatio
nem. ergo nō cōmissionem de citando. vt. ff. de iudi. l. cū pñor.
Ireterea vt res desinat esse integra oportet qz sit factū aliqz

substantiale eius ad quē faciendū datur ptās. de elec. c. i. cās.
sed p solam cōmissionē nō est factū aliqz de substantialib.
causē siue rei. sed potius de pparatib. p3 qz citatio ponitur p
primo actu iudicij. vt in. c. qñ d. de pba. r de pe. tēme. liti. per
glo. r. ff. r. C. de in ius vo. in rubri. r per. d. Anto. de bu. in. c.
l3 vndiqz. de offi. deleg. Sed in foro cano. pp auctoritatē glo.
Jo. an. forte seruaretur dicta glo. qz dñi de rota in decisione
bus antiquis deci. cxiij. vident tenere hāc partē. dicunt tñ
qz l3 videat perpetuata iurisdictione p cōmissionem de citando
vt non finiat morte. tñ non sit preuentio iurisdictionis nisi p
actum citationis. iurta. c. pposuisti. d. so. cōpe. r. l. si qz postq
ff. de iud. r l3 p citatōem vt dñi est induca p reuētio s3 bal. i
o. l. si pluribus. r per Jo. an. de obli. ad rati. in nouella. per li
belli tñ pductōem non inducit per. l. i. in glo. r. l. libertus ad
uersus. ff. de in ius vo. Vñ tñ est notandū qz oportet ipaz
citationē fore legitimam. qz citatio illegitima non inducit p
uentōem iurisdictionis. vt in. c. pposuisti in ver. legitime. d. foro
cōpe. vbi hoc expresse determinat Jo. an. r firmat Archi. ij.
q. vi. c. non ita. Et hic induco tria. Primo glo. ordi. in. l. si pñ
ne de statu defun. r in aut. offeratur. C. de lit. contest. volētes
contestationem illegitimē cām prescriptionē non interrom
pere quam als interruptit. Secūdo ter. no. in. l. accusaturus
ff. de adul. vbi dī qz per porrectionē libelli incepte concepti nō
interrumpe prescriptionem q als apte conceptus interruptet.
Tertio gl. ordi. in. c. cū plures. de offi. dele. in. vi. dicēt qz act
qui iurisdictionē perpetuat teneat. als si est nullus iurisdictionē
non perpetuat. r hoc vult hosti. in summa de offi. iudi. deleg.
s. r qualiter. ver. quid aut dixi morte r. c. r per Jo. an. in alle.
c. cum plures in glo. si. que tñ decisio fallit in vno casu singu
lari in. c. venerabili. de offi. dele. In mandato iudicij. seu
procuratoris ad iudicia. dic qz res desinit esse integra per lit.
contest. vel si dñs satisfat pcuratore pñte. l. post litis. r. l. si de
functus cum si. ff. de procur. Et si sunt cāe in quibus non reg
ritur litis contesta. desinit res esse integra qñ aliquid est scñ
qd de iure cōi ante litis ptestatōem fieri non posset. vt est re
petitio testium. vel dare articulos positionis r si. vt qz actus
talīs qui sit bñ. p lit. ptest. tacita. vt ē gl. in. c. i. d. offi. iudi. dle. i
vi. r p Bar. i. l. post litē. r. l. si defunct. cū si. ff. de procu. r per
Ly. r Bald. in. l. nihil. C. de procura. r per Archi. vi. q. iij. c.
qui vniuersa. in mandato vero ad negocia edipso quod est fa
ctū aliquid substantiale ipñ negotij. vt i. c. i. causis. de offi. iudi.
deleg. r per glo. i. s. recte. r. s. itē si adhuc. isti. mādā. r. l. si pe
cunia. s. si quis. ff. de cōdi. ob cau. r ibi p Bar. fm Ludo. s3 s3
imol. vbi. s. in extraiudicialibus res nō desinit esse integra p
preparamēta extrinseca. vt. l. si pecuniā. s. i. alk. sed p intrinse
ca sic fm aliquos p. l. pecuniā. s. cepisse. ff. de pollici. r facit. l.
qz seruus. ff. de cōdi. ob cau. s3 vñ qz ē p intrinseca nō desinat
res esse integra. vt. l. si pecuniā. s. itē si qz. s. alk. r hoc vñ tene
re bar. fallit fauore matrimonij. vt. d. l. qz seruus. r fauore rei
publice. vt. d. l. i. s. cepisse fatendū ē qz dictus mandatari. d3
indēnis seruari. p ea q habent i. d. l. si pecuniā. qz nō h3 locuz
ille ter. qñ iuramētū interuenit. qz p iuramētum res desinit
esse integra. r de iure canonico hoc posset pcedere cum possit
seruari sine iteru salutē eterne. vt i. c. si vero. r in. c. cū cōtin
gat de iurei. faciunt no. p Bar. i. l. si qz p eo. ff. de fideiuf. l3
aliqz dicāt qz iuramētum regulariter fm naturā illius princi
palis dispositionis sup qua imponit. vt. l. si. C. de nō nume.
pecu. iō fm leges i pcuratib. inominatis sit locus penitētie re
integra vt. d. l. si pecuniā. r iuramētum nō impediāt. qz dicti
pcurat recipiūt tacitā cōditionē si nō peniteat r ēt aliaz. s. si
nil soluet detur interesse. vt. l. stipulationes nō diuidunt. s.
celsius. de ver. ob. ergo cū iuramentum sit sequela ad pcurat p
ambulū. fm Jo. de imol. vbi. s. r hoc tenuit Inno. r Anto.
de bu. i. c. p tuas. de arbi. r hoc vñ vñ de rigore iuris ciuilib
l3 de iure canonico cū iuramētū debeat in forma specifica ser
uari r hoc adimpleri. vt i. c. ad nostrā r qz ibi no. de iureiur.
p Bar. i. l. inlian. de cō. inde. r nūc si teneas opi. istā dñes i
telligere illā glo. nisi iuramentū fuerit pñtū in fauore vniuers
er pñtibus pñtibus r tūc ptem illā i cuius fauore ē pñtū
pōt libere remitti r relaxari adeo qz si ē necessaria alia relaxa
tio ab iuramento ad hoc extra. de vñ. c. consiluit. r de spon.
c. pure. in nouella. r plene per Spec. in ti. de lega. s. ostenden
dū ver. hoc quoqz. r i ti. de iureiur. s. i. ver. quid si aliquis. r po

nunt Bar. et alij in d. c. in §. et post operis. de no. ope. nun. et p. docto. in l. cum stipulatus sum mihi a pculo. ff. de ver. obli. et l. certum sit q. mandatu pncipalis pcuratoris re integra morte dñi finiatur in substituto. tñ p pcuratorē habentēz potestatem ad substituendū cū clausula q. nō sit melior conditio occupantis. et an finiat pñs dicti substituti re integra p mortem ipsius constituentis. Circa hoc varij varia dixerunt. q. si constitutus substituat tanquā dñs litis et instantie. et tñc finiat potestas dicti substituti per mortē substituentis re integra. Si vero ipm substituat vigore potestatis sibi per dñz cōstituentem attributē in pcuratorio. et tunc pncipalis venit et substitutus ipse a dño vñ substituitur. ff. q. cuusq. vniuersi. no mine. l. item eoz. §. decuriones. et in. c. i. de pcur. li. vi. Et no. dñi de rota in decisi. no. deci. d. et tunc nō vñ q. potestas substituti per mortē substituentis re integra sit reuocata. Alij vero aliter dixerūt de quo in decisio. antiquis deci. c. li. Itē q. hec clausula non sit melior conditio occupantis. nō hz effectū neq. locū aduersario absente vel pñdicente. et hoc est singulare dictū Jo. an. post Marti. fill. in nouella. in. c. in noie dñi. de testi. et ponit Bal. in l. si qñ. C. d. testa. fm Ludo. i. suis dictis. Item nō hz locum sine effectū vt vigore dicte clausule pcurator cū dicta clausula pñstitutus possit reuocare substitutūz p aliu pcuratorē substitutū. et qui in prima instantia pñstituit l. in pcuratorio eēt data pñs substituendi et substituti reuocandi fm dños de rota i decisio. nouis. deci. c. liiij. Circa preoccupatio nē vero rerū corpotaliū attende q. in pluribus casibus nō hz locū occupatio. vt no. glo. insti. de re. di. §. loco. ruz cū ergo duo in loco edificāt et p vñm vñm ipeditur vñs alteri. quis istoz alteri pñferat. et pñtat q. ille q. primo incepit vincet illū q. secūdo incepit. si potuit pñdere q. p vñm ei. ipe direx vñs ei. q. primo incepit. p quo ter. et glo. ff. ne quid i lo. pub. l. ij. §. i. fm tertiā lec. ibi in duobus claustris obuianibz et idē iuris est in vñu fluminis publici et aque ipsius que est in vñu vie et itineris. et fm hoc vincet ille q. primo incepit et p mo incepisse intelligo. vt. ff. de polli. l. i. §. cepisse. vel si velis dicere q. flumina sunt publica. vñs tñ eoz est cōmunis. vt videtur dicere ter. in. d. §. flumina. de re. di. l. glo. ibi aliter exponat. et sic alis sit si de iur. scripto requiratur perfecta occupatio per iura. §. allegata. tñ istud ius scriptum est consuetudine correctuz. vt dicatur occupasse qui primo incepit et psequitur. et ita no. gl. in l. naturalem. §. i. de acq. re. do. ita in proposito ille dñ occupasse q. primo incepit vt aqua ducatur et suum opus psequatur. secus si desistat fm opi. trebatij. vt in dicto §. i. Itē si velis dicere illa iura nō esse p cōsuetudinē correctā q. hoc ē verū qd dñi. nā iura pñdicta loquunt i animalibz q. i nullius bonis sunt. sed i rebus inanimatis sufficit sola incepio. vt si quis vellet i mari seu littore edificare. statim suuz sit cū pila iactauit. nec requirit ibi rei pñfectio. vt. ff. de acqui. re. domi. l. ergo. §. si. ¶ Preterea dicit. l. i. ff. ne quid i lo. publi. q. ille ē tunc dñs qui in littore edificauit molē i mari iactauit vt l. ij. §. aduersus. ff. ne quid i lo. publi. vtitur ergo verbo presentis tēporis vt edificat. sufficit ergo si pñtialiter edificet et op. psequat. nō itelligas iudaice q. neq. dormire neq. comedere possit nā actus nature intrinsece nō obest. vt. C. de testa. l. cum antiquitas. idē dicerē si aliquibus diebz differrēt querēs magistros. et alia preparamēta. ar. eius quod no. ff. de vi et vi. ar. l. iij. §. cū igit. sed si post opus ichoatū ipse negligeret psequi crederē eū ius suū amittere vt. ff. de dam. infec. l. si finita. §. pe. et l. si de eo. §. i. et predicta vera si aqua que ducit ad euz vsuz nō sufficit vñq. nā si vñq. sufficeret q. libet posset ducere. vt ff. de aqua coti. et estina. l. lucio. et no. i. l. aqua. C. d. seruitu. et ff. de aqua plu. ar. in l. cōcedēdo. Et ita fuit determinatū bononie cū cōmune cōcessit pño fratribz pñicatoribz aquaz ad coquēdum fabā. et postea cōcessit fratribz minoribus. nāz cū aqua esset sufficiens diuiserūt eā mensuris. et quilibet ordo cōdixit aquā ad locū suū. Si vero duo incepērūt primo. vel vñ primo alter post. q. tñ primo ignorat vñ q. sit loc. gratificationi. vel forte dirimat. vt no. in l. i. et ij. ff. d. ser. ru. pre. et l. imperatoris in prin. Item est cautela q. ille qui primo incepit edificare protestetur et denunciet vicino q. ipse occupat et occupare intēdit vñm dicte aque ad tale edificium. Item bonū esset q. si quis cum iudicis auctoritate opus inciperet. et tam non semper est de necessitate. ff. d. acq. re. do. l. q. uis. dic vt ibi

et ista sunt verba Bar. in repetitione. l. quominus. de flu. In creditoribus vero et alijs precedentibus ius pignoris pñtor iudicialis aut conuentionalis an hēat locūz preoccupatio seu preuentio. vide Bar. in l. cum vñus. ff. de bo. an. in. pos. et l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec. et ibi per Ange. et Imol. §. Ludo. in l. pñtor. §. celsus recte. ff. de dam. infec. post Barto. et Imol. primo dicit q. l. fm opi. Az. vno ex reis debendi cōuento alter non possit conuēiri. vt. l. quotiens. §. creditor. ff. de pecul. et hoc procedit nisi primo cōuentus fuerit in contumacia. q. tunc pñt perueniri ad secundū per l. pñtor. §. ait celsus. ff. de dam. infec. cuius contrarium tenet Ang. in. d. l. celsus. et contra Bar. q. siue primus sit in contumacia siue non alter reus debendi conueniri potest. casus ē q. non ē alibi fm eum in l. creditor in prin. ff. manda. nec ob. pñdictus. §. creditor. q. ibi loquitur in obligatis obligatione pñtoria quo cāu de rigore vno cōuento alter cōueniri nō pñt. secus i obligatis obligatione conuentionali. aut iure legali. vt. d. l. creditor. et ita ē tenēdū. q. illū passum plene examinādo Bar. idē tenuit qd Ang. i. l. ex duobus. ff. de duo. re. vbi fuit sibi pñus i eo q. tenuit i. d. §. celsus idē dixit Bar. q. l. vbi ceptū. ff. de iudic. nō hz locū vbi cōuentus corā vno iudice fuit cōtumar. q. tñc et se cūdo poterit corā alio iudice conueniri nō obstatē exceptioe q. lis fuit corā alio iudice inchoata. Aduerte q. p. t. Ang. in d. §. celsus. pño auctoritate sui guilielmi in l. nemo. C. de iur. om. in. et l. y. i. l. nulli. C. de iudi. Secūdo q. cū primus iudex preuenit citādo nō pñt alius se i illa cā ipēdire. vt. l. si qs postq. ff. de iudi. et i. c. pposuisti. de for. ppe. Tertio non vñ Ange. q. si offert cōtumar satisfactionem de iudicio sisti. et de expensis coram pño iudice nō posse cōtumarā purgare. C. de iudi. l. san cūm. et sic corā pño iudice cōueniri. Itē q. ex quo fuit ius qñ tñ cōtumarā vel iudici ex prima citatioe. id nō potuit agens corā alio iudice cōueniri. et hoc t. Ang. i. c. sup. l. r. s. d. recrip. et c. pastoralis. et c. cetera. et Jo. an. i. ti. de appel. §. i. q. b. ver. qd si victus. i. addi. Spec. Et subdit q. ex quo actor reū trahit corā diuersis iudicibz litē pñt. l. i. pñ. C. de assen. tol. Imol. tñ. in. c. ex tenore. de recrip. dicit illud esse spāle. i. d. l. fauor libertatis. et imol. sequit opi. Bar. et dicit q. nō ob. primū. qd dicit Ang. i. dictū Guili. et l. y. q. nō loquunt i casu nfo. ad hoc. l. et si post tres. ff. si quis cau. Tu aut aduerte q. idem Bar. in l. sepulchri violati. ff. de sepul. vio. et idē qd Ang. in d. §. celsus. dñmō reus corā pño iudice cōparendo velit cōtumarā purgare fm formā. d. l. sancim. q. tunc poterit legitime excipere de prima litē pñdentia. et mouet se per iura Ange. et sic fuit sibi pñus. Unde potes dicere q. aut cum exceptioe per reū opponēda concurrat voluntas iudicis pñmi et cōm sus. et tunc nō pñt pcedere secūdus. et habeat locū. l. vbi ceptū. Et hoc pbatur duabz rōnibus. ¶ Prima q. primus iudex pñt citando. vt. d. l. si qs postquā. et d. c. pposuisti. ergo pñt fm pñhibere et vt eū nō turbet in sua iurisdictione qñmo et iter di cto vti possidet. ē eū agere. vt no. Bar. in l. si. ff. vti pos. facit d. appel. c. nō solū li. vi. Secūda q. nō pñt primus iudex cūlibet turbanti iurisdictionē suā de facto pñdicere et ē de facto eū mulctare. Ad primū qd no. Imol. i. c. dilect. de offi. deleg. et c. i. facit. ff. de iure i. l. sanc. Ad fm. ff. si qs ius dicē. nō obte. l. i. Aut cū exceptioe opposita p reū nō pcurrit iudicis pñsentis ac inhibito et tunc pñto vñ esse qd dicit Bar. i. l. pñtor ait. §. marcellus. de dam. infec. ea rōne quā ipse sentit. l. q. reus nō pñt se fundare ex prima citatione. cū quo ad eū pp suā pñtumarā habeat p circūducta. vt. ff. de iudi. l. et post edictū. ar. et q. nō cōparendo videat eū voluisse impugnare ergo ex tali iure niti nō pñt. ff. de acq. here. l. quesitū. cū si. p quo facit q. ex positione negata qs nō pñt se iurare l. faciat p se vt no. Arch. in. c. i. de conse. ecclie. vel al. li. vi. et ista ē veritas. vbi vero reus nō opponeret de litē pñdentia prima indubitatē pcederet. l. nulli. C. de iudi. Itē dñi in. d. §. celsus. q. vbi pp negligentia iudicis adhibiti adit supior vel alteri cā cōmittit. tñc nō pñt primus iudex negligens ē si eū peniteat aduersariū q. ad supior querulauit ad suā iurisdictionē reducere sed p. t. Ang. i. d. §. celsus p ter. in. c. si a iudice. de appel. l. vi. vbi ē Bar. dñc esse casum. tu aut sequaris Bar. q. ter. ille loquit i reuocatioe grauaminis illati a iudice iniusticiā faciēdo. quo cāz l. fuerit appellatū ad supiorē. attū iudice reuocāte grauamē pñt ad suā iurisdictionēz reducere. §. Bar. loq. qñ grauamē fuit illatū in si faciēdo

faciendo idest negligendo iusticiam facere. quo casu si applicat si adi-
tur superior p via qrele. vt i. c. ij. d. erce. i. vi. z i aut. vt differ. in.
circa pn. z Bar. i. l. si d pupillo. §. si qs ipsi. ff. de no. ope. nu.
z iō casus in. d. c. si a iudice. est longe diuersus a dicto Bar.
p quo facit q postquā supior manu appositus. nullus inferior
se intromittit vlti. de appel. vt nostrū. z ibi per Inn. z pre-
dicta tanquā quotidiana. no. bene z tene mēti. Item addo in
predictis q in d. c. t. que cōsensu p̄buntur. res nō est itēgra.
qñ est facta traditio vel solutio precij in totū vel in partē. idēz
qñ est facta traditio ficta. vt p cōstitutionem precarij. vt dicit
glo. in. l. ab emptione. ff. de pac. Itē si aliquid interueniat quo
alter p̄bentiū liberetur. vt mors vel qd simile. vt. l. cū emptor
in fi. ff. de rescin. ven. Itē per traditionem instrumenti nō dī
res nō esse itēgra. q nō dī res tradita s̄ solū vī traditū ius
p̄tenti i iustro. z ita dī intelligi. l. i. c. de dona. z ita dīc Bar.
in. d. l. ab emptione. de pac.

Clausula. Cōstitutit se precario noie cre-
ditoris seu emptoris possidere
z. Ista clausula vī nimis exorbitans a iure cōi.
qm̄ regulariter est de iure cōi q in acquisitione pos-
sessiois regit act? corporali apphēsiu? possessionis. ut. l. i. i. p̄
cipio. z. l. quēad. ff. de acqui. pos. Quid ergo si p statutu querat
maxime ubi qñ ē i cōspectu rei iō ista clausula exorbitat a iu-
re cōi. q ibi nō inter fuit apphēnsio corporalis ipsius rei. nec
aligs de quibz sensib? corporis sed tantūmodo p̄stitutū p qd
qs cōstitutit se alieno nomine possidere z sic p̄tinet i? speciale.
vel pōt dici q lato sumpto uocabulo talis actus pōt dici cor-
porē? sic z qlibet act? quē hō agit. iō p cū transferit possessio.
quoniam fuit visum legislatori equū q si aligs possidet rē z vē
dit ipam alii z p̄stitutit se illi? noie possidere q potuit sibi mu-
tare cām possessionis. l. cū nemo. C. de acqui. pos. ex quo extri
seca cā superuenit. vt. d. l. cū nemo. z. l. iij. §. illud. ff. de acqui.
pos. z successiue z i cōsequentiā fuit visum iustū q acquirere
possessioni alteri. q is possidet cuius nomine possidet. vt. ff. de
acqui. pos. l. q meo. z in. c. cū venissent. de res. spol. Et p hanc
clausulā precario rogās vī definire possidere ex p̄ia cā qua
possidebat. l. qui bona fide. i. p̄in. ff. de acqui. pos. z fingit trās-
ferre possessionē quā habebat i illum a quo precario rogat. z
illū eque sibi precario pcedere. facit qd habet i simili i. l. singu-
laria. ff. si cer. pe. Et l. 3 sit precario pcedēs an actū cōcessionis
nō haberet possessionē. tñ in ipso actu iuris intellectu querit
sibi. iō pōt i aliū trāsferre. vt voluit glo. l. inter dū. ff. de acqui.
pos. §. si. secus aut qñ nō haberet possessionē ante actum tradi-
tionis nec in ipso actu acquireret. q tunc pcedit regula. l. ne
mo plus iuris. ff. de regu. iur. z. l. traditionibus. ff. de acq. re.
do. z i. c. nemo plus. in vi. z in. c. q autē de iure pa. Illud qd
dī q cōstitutione trāsferit possessio vt. l. quēdā mulier. ff. d rei
ven. z in. l. q bona. i. p̄riu. z. l. iter dū. §. si. z. l. qd meo. ff. de acq.
pos. ē intelligēdū esse verū qñ cōstitues tpe cōstituti tenebat
z possidebat alias nō posset transferri fm glo. l. l. quāuis. §. si
cōductor. ff. de acqui. pos. de quo p Ang. i. l. minus instruit?
de acqui. pos. z dicit Ang. ibi quē sequit ibi Imol. i. d. §. si cō-
ductor. q cautus dī esse aduocatus q allegat p cōstitutionem
precarij trāslatā fore possessionē. q articulet z p̄bet de pos-
sione cōstitutis. als succubet. z iō si colonus simplex q nullo
modo possidet cōstitueret se nomine alterius possidere per ta-
lē cōstitutionē nō priuat dñm possessionē. vt ē ter. no. i. l. i. §.
i. iuncta glo. de acq. pos. ē si alteri solueret p̄sionē. vt ibi no.
q p cōstitutionē talē nō pōt trāsferre possessionē quā non hz
p supradicta. secus vero si vere traderet. l. iij. §. q si seruus. ff. d
acqui. pos. secus si aliquis per solaliter possideret vt est precario
possidens. vt. ff. de preca. l. in rebus. §. i. z habetur in. §. is qui
z in. l. si quis autem. ff. de precar. quia tunc dominum facta
traditione possessione priuaret iurta. no. in alle. l. iter dū. §. si.
§. allegato. Itē hec clausula operatur vt p ipsam transferatur
possession quā per colonū pcuratorē vel aliū habebat z retine-
bam q ex hoc possideo z constitui noie alterius possidere. dī
per p̄is p cōstitutionē transferri possessio in illū per. d. l. qd
nemo. l. 3 Ludo. teneat p̄rium per. l. si qs rem. ff. de acqui. pos.
z. l. cum fundū. in p̄in. ff. de vi z vi ar. z pcurator sine spāli
mandato nō potest constituere se precario nomine possidere.
vt. d. l. quāuis. §. si conductor. q per cōstitutionē. vt dicit est
transfertur possio quā nō transferret si mandatū nō haberet.

Si vero ipsi pcuratori aliquis constituit se noie ipsius pcura-
toris. pcuratorio noie possidere. an transferatur in dñm pos-
sessio. Sui. de cu. in. l. 3. C. de acqui. pos. z in. l. ab emptione.
de pac. t. 3 q nō queratur p actū fictū dñs possessio. q nō pōt
queri fm eū recta via sine cessione iurta. l. ea que ciuilitur. de
acq. re. do. z. l. i. c. per quas p̄sio. sed Bar. in. d. l. ab emptione.
z in. l. si qs p emptore. de vsuca. p emptore. t. 3 p̄riu. p. l. ceterū
ff. de preca. q non querit ficta possessio sed vera. vt. l. qd meo.
all. z hoc sequit Bar. i. l. i. c. qñ li. ab emp. dī. z hoc ē Bar.
in quodā consilio qd incipit casus talis est qdā noie Mathe?
sed Ang. in. d. l. si is qui p emptore. t. 3 opī. Sui. de cu. q ista
acq̄sio per cōstitutionē precarij est act? ciuilis z ea que ci-
uilitur acquirūtur nō acgrunt dñs immediate sine cessione. vt
d. l. ea que ciuilitur. z hoc ē sequit Imol. i. d. l. si is qui. z all.
qd no. Bar. in. l. i. c. per quas p̄sio. vbi dicit q ideo per pactū
l. cōmissorie. non queritur possessio vel dñm p pcuratore. q
illa esset quedā acq̄sio ciuilis que fieret per actū ciuile p̄. all.
l. ea que ciuilitur. ergo eodē modo dicēdū est fm eum in acq̄-
sitione per cōstitutionē precarij. nō ob. fm eum. l. ceterū. §. si
pcurator. q potest rīderi q ibi interuenit actus naturalis ex
eo q pcurator rogauit vt sibi res pcuratorio noie dñi sui pre-
cario concederetur. z ita fuit facta concessio actualiter. z ideo
nimirū si tunc querit possessio dñs q tunc nō interuenit act?
competens. secus aut esset fm Imol. in casu cōnēro qñ vendi-
tor constituit se a pcuratore precario noie possidere. q nullo
modo antea possidebat. sed Ludo. i. l. i. in. §. hec que. de acqui.
pos. dicit q pcuratorē filiū z seruū nobis querit possessio ē
ignorātibz. p quo. l. iij. C. per quas p̄. l. postquā. §. si. z. l. pe.
de acq. pos. quare actio p̄sonalis nō querit per procuratores.
iura aut realia z possessio sic. z est rō per. l. nec adiecit. ff. p so.
quod limitat z intelligit Ang. in all. l. i. de acq. pos. esse verū
qñ p actū vēr z naturalē pcurator possessionē apprehendit.
secus si per actū fictū z ciuile. puta per p̄sionē precarij. q ea
q ciuilit acgrunt per liberā personam nobis queri non p̄it.
vt. d. l. ea que. Itē per aliam rōnē. q cōcurrerēt tali casu due
fictiones. p̄ia fictio q p̄sione dñi reputat i pcuratore secūda
q p actū fictū pcuratoris dñs querit. z hoc regulariter non
admittit. C. de dot. p̄mis. l. i. z inde dicit q ex pacto. l. cōmiss-
orie p procuratorē appositū nō trāsferit possessio i dñz iurta
l. qd meo. §. venditor. ff. de acq. pos. Item z p traditionē clau-
um pcuratori factā. iurta. l. clauibus. C. de p̄hen. emp. posses-
sio nō querit dñs. fm Ludo. ipse tñ non credit hoc pcedere. p
mo q videmus ex p̄sione precarij facta per procuratores. ex
actu ficto queritur possessio dñs. vt. l. certe. §. si pcuratores. ff.
de preca. Secūdo inquantū dicit de aspectu. pōt etia dīci q
iste sit naturalis actus q̄rende possessionis tanq̄ in f̄m cor-
porēum. non aut fictus. vt. l. i. in p̄in. ff. de acq. pos. dum dicē
naturaliter in f̄m. Tercio p̄ Ang. facit ter. in. c. accedens. de
preb. Sed si volumus tenere q p inuestiturā transferat pos-
sessio. vt t. 3 ibi gl. z per Imno. in. c. ij. de p̄sue. z in. c. ex ore. de
his q̄. a p̄. z vide p cano. z p Dy. in. c. i. d reg. iur. in. vi. z per
Bal. in. l. i. c. de do. certe ibi est casus vbi ex inuestitura. licet
sit actus fictus facta procuratori transferatur possessio in dñz
Si vero volumus tenere q p inuestiturā videatur p̄cessa licē-
tia de intrādo. p̄pria auctoritate possessionē. vt refert Imno.
tenere Alzo. in. d. c. ij. z tunc similiter vī ter. cum per inuesti-
turā que est actus fictus z iuris ciuilis querat licentia appre-
hendēdi possessionem p̄pria auctoritate. qd vī ē ac si effect que
sita possessio. nec ob. d. l. ea que. q dū dicit naturalē zc. nō dī
intelligi q vt pcurator querat dñs regatur semp actus na-
turalis. fm Dy. dī intelligi naturaliter. i. que vt plurimū cō-
sueuerunt naturaliter acgrī. cum ē videat sufficere fict? act?
vt. d. c. accedens. Inquantū vero Ang. dīrit q ex pacto adie-
ctionis in diem vel. l. cōmissorie facto per pcuratorē nō trās-
feratur dñm in dñm. per casum. l. i. c. per quas p̄sonas. qd
ē sequit Bar. in. l. q mibi donatum. ff. de dona. Et hoc nō
vī vēr. p̄rimo q hoc reprobauit Bal. in. d. l. i. c. per quas
p̄sio. cum illa lex nihil faciat. q loquitur de obligatōis acqui-
sitione. non aut dominij. z idem ē firmat glo. in. d. l. qui mibi
donatum. p̄reterea veniente illius pacti die seu conditione
recus est illius pacti oīs titulus z finalis causa p̄ctus. vt. l. i.
in glo. magna. ff. de do. ergo in dñm dī dñm transferri. cū
amplius penes p̄bentem non sit. l. nunq̄ nuda. ff. de acq. re.

do. Nec ob aliud fundamentū Bar. l. q. iō non transfertur. q. ista retranslatio fit per actum civilem q. non pōt dñō queri p. procuratorem sine cessione. vt. d. l. ea que. q. respondit. quia si hoc esset. vix esset falsum quoddā aliud dñm Bar. in. l. ab emptio ne. de pac. r. m. d. l. si is qui pro emptore in fi. r. l. certe. ff. de p. ca. vbi dicit q. si quis constituat se precario noie possidere p. curatorio noie euentis. q. tali casu ex civili actu pñōis pre carij transfertur possessio r. dñm in ipsum dñm. l. non in teruenerit naturalis traditio. r. hoc dñm est verissimum. r. di cit Bar. pro eo esse casum in. l. certe. §. i. ff. de preca. quod ap probat Bal. in. l. i. ad fi. C. qñ l. ab emp. disce. non ob. §. qui li beram. quem ipse Bar. alle. q. ibi non queritur. iō hypotheca ria dñō per procuratorem. q. caret obone personali que nō po test per procuratorem queri sine cessione. vt. C. per quas pñō. l. i. r. l. ea que. Item fm Imol. in. l. predia. ff. de acqui. pos. non probatur possessio per instm cōfectum in absentia rei etiam si sit apposita clā. vendidit. tradidit. r. dedit. q. illud est verum nisi interueniat clā. pñtuitens se precario nomine emptoris possidere. nam si appet venditorem possedisse tempore pñōis translata fuit possessio in emptorē ē rei absentis. per. d. l. qd meo. de acqui. pos. cum fi. Et voluit Spec. in ti. de emp. r. vñ. §. sciendū. ver. si res. r. ver. quid si instm. Si tamen quis esset i cōspectu rei dum instm cōficatur. per illa verba sine cōsti tutione precarij vñ tradita possessio fm Bar. in. l. minus in structus. de acqui. pos. idem Ange. ibi. r. idē Saly. Et no. diligenter r. tene menti. q. ista clā constituens se. r. hoc opaf q. creditori. emptori. aut aliq pñenti datur licentia q. propria auctoritate possit rem occupare fm glo. in. l. cum creditor. ff. de fur. de quo per Ludo. in. l. si ex stipu. de acqui. pos. Item q. non hēbit locum. l. extat. q. me. cā. nec. l. si quis in tantā. C. vñ vi. nec. l. creditores. de vi publica. Itē opaf dicta clausula cō stituens. r. q. si venditor constituit se precario noie emptoris possidere q. non pōt amplius pueniri venditor ex eo pñtu vt rem tradat. l. possit pueniri rei ven. vel vñ possideris. vt no. glo. in. l. aut. facta. C. si aduer. ven. de quo per Bar. in. d. l. si ab emptione. pōt induci q. abiq aliquo actu corporali queritur nobis possessio sicut r. in multis queritur nobis dñm sine possione. per ea q. habent in. c. ij. de consue. cū ibi no. per glo. r. Imno. r. facit qd habetur in. l. nulli. r. in. l. illud. C. de sacro san. ec. r. in. l. raptores. C. de epi. r. cle. r. qd no. Bar. in. l. i. §. si vir. ff. de acq. pos. facit qd no. in. l. qdaz. r. in. l. si ager. d. rei vñ. fateor tñ q. i multis casibz qñt dñm ipso iure i qñ nō qñt possio. vt voluit gl. sing. in. l. cū duobz. §. d. vñ. ff. p. so. r. bar. i. l. interdū i pñ. alle. Querēdo dñm inter ista verba consti tuens se precario nomine talis possidere. r. constituens se tuo nomine talis possidere nō adiecto pñario. Dicit q. i pñō cāu iste qui cōstituit naturaliter tñ possidet. In secūdo vero casu talis nullo mō possidet. vt. l. qui bona. i. pñ. de acq. pos. r. l. qd meo. Super quo talis sit inter ista differētia. vide glo. singula riter i. d. l. ab emptione. i. verbo cōstituat. r. dicit Bar. i. d. l. i. terdū. q. dicta verba cōstituit se dicti emptoris noie possidere possunt habere duplicem intellectū. ¶ Dñō q. ego cōstituo me nomine emptoris possidere pñario quasi emptor pñario hanc a me r. illā pñario retineat p me. ar. d. l. certe. §. i. r. fm hoc ven ditor hz civilē emptor naturalē. Secūdo modo possunt intel ligi dicta verba cōstituit se dicti emptoris noie possidere pñario. hoc ē ad vtilitatē dicti emptoris. similis expositio ē. C. de his qui. vt idig. l. polla. r. eo. ti. l. tutores. r. fm hoc creditor vñ emptor possidet civiliter. venditor naturaliter r. pñario. Et iste intellectus plus placet Bar. r. fm Bar. i. d. l. interdū. p hāc clām cōstituens se r. d. constitūes possidet tñ naturalēz eā trāfert. si civilē tñ trāfert civilē. Itē bec clā constitūes se r. nō cōprehēdit nisi tñ bona que hz tñ. r. possidet tpe pñitu tionis. ita q. ab bona futura se nō exēdit. q. locus incertus. d. acq. pos. r. l. possideri. §. incertā. e. ti. q. aut futura sunt incerta sunt. r. pñis vident nō posse possideri p iura predicta. r. hāc ptem tñ Ange. i. alle. §. incertā. r. idē bal. i. l. stipulatio. hoc mō de ver. obli. r. Dy. i. l. hered es palā. §. si. de testa. Et hic resul tat magn⁹ effect⁹ q. nouiter acqñta p tenētem pñario virtute pñarij nō trāseunt i eñ cuius noie possidētur abiq nois app hensione. imo i illis ē potēs reuēns. q. tpe pñarij erāt adhuc querēda r. pñdicare dñō. l. si. de acq. pos. r. tñ Bal. i. rub. C. de pñen. emp. dices ita dēterminās se suū pñeptorē frā. tigrī. d.

pñis. p. l. actione. §. si quis post. ff. p. so. r. hāc partē seqt idem Bal. i. l. i. in fi. cū. l. se. e. ti. p. glo. fm cū que ē ibi i fi. q. equparat quo ad acqñdā possessionē cōstitutionē pñarij pñtu societatis sed ex pñtu societatis oñm bonorū. l. iter socios possessio que sitoz querat abiq noua apprehensione. vt ibi. attñ non posses sio querēdoz. vt. l. si quis societatis. e. ti. ergo ita erit p cōstitu tionē pñarij. §. i. pñra. satis vt ter. i. l. qñis. ff. de pñca. vbi si cō stituo me pñario noie possidere ancilla ex tali cōstitutioē trās fert i dñm possessio partus post nati abiq noua apprehensio ne. sed potēs rñdere fm Ludo. i. alle. §. i. certā. vbi ē hoc rōne pñeritatis quā hz part⁹ cū ventre cū dicat eius pars. de ven tre i pñi. l. i. §. ex hoc rñdeo. vñ ibi iō ē. q. de cōneris idē dñz eē iudiciū. l. que religiose. ff. de re. ven. r. l. si finita. §. sin aut. ff. de dā. ifec. sed Ja. bu. in. l. si. C. que res pig. obli. pos. tñ q. precariū se extendit ad futura. r. ibi Bar. ad qd facit. l. qñis. ff. de pñca. r. qd no. Ange. i. l. cū qui. §. nō solū. ff. de fur. r. tñ Imol. in. l. si pulatio hoc mō cōcepta. §. alle. Nec ob. d. l. loc⁹. q. ibi erat oī modo incertitudo i re presente de qua agebat trāsferēda hz in pñposito intentio ē cōstituentis pñario rē certam quā i futurū acquireret pñario noie possidere qñ acqñt q. valet ar. d. l. qñis §. pñemissis vñ ob stare qd. §. dictū ē. q. nō valet constitutio pñarij nisi cōstitues possideat tpe cōstituti. iura glo. l. qñis. §. si cōductor. r. sic vñ q. cōstitutū nō se exēdat ad futura. po tes dicere q. nō cōprehēdat futura vt er nūc valeat. sed vt ex tun c dñ sua erit. iura no. l. pe. C. de don. iter vi. r. Bar. i. d. l. si q. p. emptore. dum tractat ibi de fictione trāslatina. d. tē pore ad tps. r. hoc tñ Sal. i. d. l. si. C. que res pig. obli. po. r. Lu do. i. d. l. stipulatio hoc modo. Itē clā ista constitūes se r. hoc operat q. si venditor q. pñtuerat se creditoris noie possidere trāfert naturalē in istū alium emptorē r. pñsequēter pñat istū creditorē sua civili que erat pñdissē quodā mō illi⁹ natural siue accessoria. l. pegre. §. quibz. ff. de acq. pos. r. p. no. p. glo. r. Imol. i. allata. l. iterdū. in fi. fm Bar. r. Ange. Ludo. r. Imol. in. l. celsus. ff. de vñcap. r. Bal. in. l. mulier. C. de rei vñdica. r. Imol. in. l. allegata. l. interdū. §. si. licet Bar. tenuerit pñ. r. non bñ fm doc. predictos. Item precarij constitutio hoc operat. vt bonis alienat⁹ per debitorē q. se constituit precario nomi ne creditoris possidere possit agi pñ tertium possorem nulla fa cta discussione pñcipalis debitoris r. cōditione. l. si. C. de acq. pos. fm Jac. but. in. d. l. si. C. que res pig. ob. pos. r. in. l. i. hoc si debitor. C. de pig. r. idem tñ Imol. r. Ange. in. l. exitus. ff. de acq. pos. idem tenuit Bal. in. l. i. C. de reuocandis his que in fraudem cre. r. Bar. in. d. l. creditores. in sua repetitione. Itē operatur hec clausula constituens se precario r. q. si q. ven dit rem vñ r. constituit emptoris noie possidere pñario r. rea liter nō tradidit possionē. r. deinde vñ alteri vñdidit r. tradi dit rem. q. pñmus pp dictā clausulā erit portior. r. ita. l. quoties C. de rei ven. non solum hz locum in traditione naturali. sed ēt in ficta fm Jo. an. q. ita tñ in ti. de emp. r. ven. in. §. hic du bitatur si iste vendat. q. alias r. versū. Item dicit Bar. in. l. si cuius. §. superuacuā. ff. qui. mo. pi. vel ypo. sol. q. per hāc clau sulā constituens se r. non est qñ pñtus venditionis pñsumatur fictus. qñ venditor reperitur est semp possidere regitur er go vera r. realis traditio. vt. l. i. C. de sus. nisi venditor empto ri de fructibus rñderet. hoc. n. faceret cessare pñsumptionem fraudis. ar. l. licibus. C. de agri. r. cens. li. xi. vñ nisi venditor re seruauit vñsumfructū. vt. l. qñis. C. de dona.

Clausula

Et spālter obligant ipsaz rez
c. **Clausula**. emptaz ex pecunia mutuata.
Ista est longa materia prioritatis r. posteriorita tis. de qua materia in. l. potior. r. l. creditor. C. qui po. in. pi. ba. r. in. l. si fundū eo. ti. r. in regula qui prior. vbi per Dy. de reg. iur. r. vbi late p eūdē li. vi. Et scias q. pñritas ali qñ est circa iurisdictionē. aliqñ circa iudicia. aliqñ circa nego cia. r. de istis est dictū. §. in clausula. q. nō sit melior conditio possidentis vel occupantis r. Aliqñ est pñritas r. postero ritas inter creditores pñtendētes sibi res obligatas. r. ex tpe r. cā potiores. r. de ista hic tractat. ¶ Pro cuius declaratiōe ē sciendū. q. aliqui sunt creditores pñuilegiati aliqui nō aliqui sunt hñtes ypothecam tacitā. aliqui expñssam. aliqui expñssaz r. tacitā. aliqui nullam. Creditores hñtes personālir actionēz pñuilegiatā sunt pñ amicū gerentē negocia sua. l. si negocium ff. de pñuile. cre. Itē creditor ex cā depositi. vt. l. si boiez. §. quo tiens

tiens. ff. de positi. et intellige si nullas usuras a debitore cepit.
vt. l. si ventri. §. in bonis. de pmi. cre. et d. §. quotiens. sic itel
ligitur. l. dies sponfali. §. i. de positi. Itē q pecuniā mutuauit
vt ex ea nautis aut alia res emerit. vt. C. de pig. l. quāuis. iun
cta glo. et qui po. in pi. ba. l. 3. et aut. quo iure. fm Ang. i. l. pri
uilegia. ff. de pmi. cre. Item creditor cui pecunia creditoris
dimissi sunt. ff. de pmi. cre. l. in bonis. §. rex. qd intellige vtz
quando dimissi illa pecunia mutuata ad illum vsuz et effectū
est. et si dubitetur presumi ex tps breuitate. vt ibi. Itē mutu
ans pecuniam vt domus vel nauis pstituat de nouo. vt no.
glo. m. l. interdū. ff. qui po. in pi. ba. l. 3. quidam p. vt ibi dīc gl.
et male. et nullus istoz. fm Ang. in. d. l. priuilegia. h3 tacitam
ypothecam. de quibus gl. ponit in. l. eos. C. qui po. in pig. ba.
hnt tñ personalem actōem et ypothecam tacitā priuilegiataz
mulier et fisco q paribus passibus ambulat. l. iij. C. d. pmi.
fisci. Item qui mutuauit pecuniam ad psonem rei. vt. d. l. iter
dum. h3 tacitam ypothecam non priuilegiatā. pupillus in bo
nis tutoris et oēs alij q curatoz ope iuuant in bōis legitimo
rum administratoroz. vt. l. dabimus cū. l. se. d. pmi. cre. et l. pro
officio de admi. tu. Item pupillus in bonis procuratoris fm
Ang. vbi. §. l. 3. qdam p. et male in. d. l. eos. vel dīc q illa glo. si
loquitur in procuratore vero. sed de procuratore qui gessit p
curationem minoris cum non esset. que glo. dicit aperte si ha
bere tacitam ypothecam. Item qui mutuauit ob nauem vel
aliā rem pstruendam sine vsuris. nam h3 tacitā ypothecaz
sed non priuilegiatā. vt no. gl. in. d. l. interdū. Itē mulier pro
dote futura vel quā dedit p matrimonio imaturo. vt no. gl.
i. l. affidu. C. qui po. i. pi. ba. l. 3. gl. d. l. eos dīcat nō pbi tacitā
hypothecā. Itē mulier miles et ecclia in re emptā ex eoz pecu
nia habent tacitam ypothecam. sed nō priuilegiatā. vt. l.
idemq3. ff. qui po. in pig. ba. Itē p pōne inecta et illata sunt
tacite obligata. et illa tacita hypotheca nō ē priuilegiata. l. itē
q. de pac. et l. si nō inducta. C. qui. ca. pi. ta. §. Itē bona vsura
rii p vsuris. vt l. c. quāq. de vsuris i nouella. p Jo. an. Item
bona viri qñ vxor assumpta tutela sibi sciēte ē nupta ante red
ditā rōnem tutele et reliqz vt in aut. de nup. §. sin aut tutel
l3. idē dico in fisco cui p pena delinquentis bona sunt tacite
hypothecata. vt. l. rescripti. de pac. et l. i. C. de pecūia fisco. cre.
p. li. l. i. bi hnt tacitā hypothecā sed nō priuilegiatā. Itē habz
priuilegiū prelatis q mutuauit ppter funeralia et nō solū
in bonis mortui s3 et in bonis eius heredis. vt. l. questiti. ff. d.
pui. cre. et preferē cuiusq3 creditor in quātūcūq3 priuilegia
to et hoc ē introductū. dicit Ang. i. d. l. questiti. ad animādūz
hoies vt sepeliant cadauera ne iaceant insepulta. vt. l. p. ff. d.
religio. et h3 tacitā hypothecā et priuilegiatā p habentes ta
citā sed nō p habentē expressā. sicut dicimus in vxore. Itē
qs ex modis supradictis sit in pignore potior et priuilegiat
ratione cause. et creditor qui in causis supradictis credidit
l3 sit potior et pferat priori. veluti si mutuauit ad nauē armā
dā vel reficiendā. idē est fm Azo. i. ti. q po. i. pi. ba. si credidi in
cibariis nautaz sine quibus nauis nō poterat salua puenire
idem erit si merces erat aliipignorate puz et ego credidi po
sterius vt merces salue fiant vel vt nauis exoluatur merces
horreorum vel horrea in quibus repositae erant res alijs obli
gate puz. qd vtz intelligo de pōne domi? necessarie ad con
seruationē rez ipsarū. secus de pensioe domus q erat pducta
ad habitatōem tñ. hic ei cā pferuādar rez nō ē. qñ ad habitā
dū ē pducta. et sic cessat rō lfe. ita dicit Bart. in dicta. l. inter
dum. ff. qui po. in pigno. ba. Itē si credidi vt soluatur vectura
iumentoz que portauerūt res alijs prius obligatas. qñ talis
est potior. idē est vbi ex pecunia pupilli res emuntur. qñ pu
pillus preferitur. qz gaudet duplici priuilegio fm Azo. vbi. §.
qz res est ei tacite obligata hoc ipso q est emptā de sua pecūia
et preferitur alijs creditor priorz cui erat res puz obligata et ad
predicta facit dicta. l. interdū. et d. l. bis. et l. idemq3. ff. qui po. i.
pi. ba. et dicit Bar. in. d. l. idemq3. q pupillus preferitur oib3
alijs creditoribus anterioribus tpe in re emptā ex eius pecu
nia. et si nō sit dictū q nō sit obligata. et hoc in pupillo ecclia
et fisco est spāle. et pōt eligere fm Bar. ibi q aut vtili rei vēdi
catione petat rez. vt. l. vxor p marito. ff. de dona. iter vi. et vt.
aut q ypothecā aduocet et qd. §. dīri posteriorē causam prefer
re priorz est intelligendū nisi prior habeat ypothecam et pui
legiū. Quid. n. si mulieri res erat obligata p dote nō preferē

eidem qui credidit ob rem illā reficiendā. vt in aut. de equali.
dotiū. §. his consequens col. v. imo mulier preferē pp pignus
et priuilegiū. alias potentior est mulier iste q credidit pecuniā
ad rem reficiendā cum ipse pferat priori creditor habenti ex
pressā vt dictū est nō aut mulier. Item rōne cause pferē pri
mus secūdo. Primo vt si expendit in funerando testatorē
funeralia. n. superant omne es alienum cū bona soluenda nō
sunt adeo vt pferatur pōri habenti tacitā ypothecam. ff. de re
ligi. et sumpti. fu. l. p. et l. at si qs. §. i. forte nō idem est in eo q
h3 expressā ypothecam. et vbi secūdo creditor non potest
pndere cām aliquā de supradictis vel priuilegiū vel aliquid
si. qñ tunc h3 locū regula q prior et. que nō solū h3 locūz iter
priuatos. sed etiam inter fiscum et priuatum vt etiaz priuāt
preferatur fisco si prior est in pignore. siue pignus sit speciale
siue generale i oib3 bōis. l3 qdā alit dīcat. vt. ff. q po. i. pi. ba. l.
si pign. et C. d. remi. pi. l. si ignorāte. et q po. i. pi. ba. l. generalr
fm Azo. vbi. §. et h3 locum siue res obligetur a dño siue a non
dño. si enim obligetur a diuersis nō dñis potior est conditio
possidentis. vt. ff. qui po. in pi. ba. l. si a non dño. Si vero idēz
dñs obligat duobus. distingue an vtriq3 in solidum an p pte
si in solidū vtriq3 sunt in solidū obligati. si ex pte per partes di
uidias res consequent et possione apprehendent fm Azo. in
sūma. in ti. de saluiano interdicto. Sed vbi res obligaretur ab
vno dño et ab alio nō dño. potior est cā illius qui h3 causam
a dño fm Azo. et fallit dicta regula qui prior et. non solum
rōne cause s3 et rōne pacti. vt si mutuo pecuniā vel res aliqua
ematur cū pacto. q mibi obligetur rōne pacti preferor priori
creditori. l. 3. C. qui po. in pi. ba. Itē fallit rōne mendacij. vt
si creditor et possor eras in pignore et ego secūdo intentio p
te ypothecariā et tu negas rē illius eē qui tibi et mibi obliga
uit. nam si te de mendacio cōuincā possio in me transfertur.
l3 pbares q res esset prius obligata. vt in aut. itē possessor. C.
q po. in pi. ba. sed translata possione audieris in iure tuo. Sal
lit et rōne priuilegiū dotis. nam mulier et oēs filij eius pferū
tur oib3 alijs creditoribus anterioribus priuilegiū aut ypo
thecam tacitā hntibus. non aut hntibus expressā. Itē fal
lit hec regula pp priuilegiū militis qd est potentius priuile
gio dotis. si crediderit quis pecuniam vt ematur militia. et ex
ea pecunia militia ematur. postea preferatur iste creditor alijs
prioribus creditoribus. imo et preferē mulieri fm Azo. i. sum
ma in ti. de bonis auc. iij. p. q dicit q inter creditores potio
res sunt illi qui accipiunt pignora eis qui habēt persōales tñ
C. qui po. in pig. ba. l. eos. inter ypothecarios aut obtiet regu
la qui prior est in tempore. nisi in casibus in quibus supradi
ctum ē. Inter eos aut psonales actionales habentes tñ esti
manē priuilegia ex cā non ex tpe. vt. ff. de pmi. cre. l. priuilegia
sic erit satisfaciendum. pri? eim ei q h3 priuilegiū qñ ei q si
habz. vt. ff. q cum eo. l. iij. C. de peculio. l. ex fco. §. si. vel si vter
q3 sit priuilegiatus. et paria sunt priuilegia et pares sunt tituli
vt qz ambo depositarij sunt debēt cōcurrere. vt. ff. de bo. auc.
iij. p. l. si ventri. §. in bonis. et §. rō. Item forte dici potest si
vnius tutele et alter depositi. et idē in talib3 titulis que vident
paria. l3 non sint eiusdē cāe nisi lege notati pbeet alterū i pui
legio psonalis actionis pferēdum. vt dī in fisco. vt. ff. de pri.
cre. l. qd quis. vel forte dīcet potētū? priuilegiū tutele q depo
siti qz inest tacita ypotheca. et qd dīri i fisco ē seruandū etiam
i muliere dotem suā repetente. cū. n. ipsa pōri tacite pferatur
et ita h3 priuilegiū potētius alio priuilegio questiti ad ypothe
cariā actionem. idē vt etiam i priuilegio aliarū actionū pso
naliū. Et idē i eo q credidit ad rē reficiendā. vt. ff. qui po. in
pig. ba. l. interdū. Idē et forte ē in funeralibus. vt. ff. d. religi.
l. p. §. 3. si cōtentio ē inter eos adeo priuilegiatos. nunqd vn?
eozū alteri preferat et forte cōcurrerēt nisi lege de aliquo eoz
pbeet q sit preferendus. Inter creditores aut non priuilegia
tos occupantis erit melior cōditio. hoc si vigilauerit vt sibi
satisfiat a debitore. qui soluēdo nō erit anteq3 bona debitoris
possideant. nā postq3 bona ceperūt possideri oīum creditorū
iura paria sunt facta. ius. n. ciuile vigilantibus scriptū ē. Itē
si vtroq3 creditore instāte debitor vni voluerit gratificari v3
illud omnibus cōicari. vel eadem portio queri singulis. vt. ff.
de bo. auc. iij. p. l. si non expēderit. §. i. et de his que in frau.
cre. l. si aut. §. sciendū. sed Ang. in. l. pupillus in eo. ti. dīc p?
Jac. et Bar. qz vni creditori soluāt an reliq3 agere possint

¶ cum ut solum cōdicetur cū eis. q. postq. bona sunt possessa per oēs aut per vnum per quem oibus erat consultum. ut oī qñ in oibus bonis fiebat missio r vno imisso ceteri videbant imissi. r tunc q. p̄ctum est pignus pretorium respectu omnīū creditorum r oīum effecta est equa conditio sine dubio est reuocandum solum r cōdicandū inter creditores per solidum r libram. vt. l. qui autem. §. sciendum. de bo. auc. iudi. poss. Si militer si creditores reuocare volentes pretendunt ypothecā legalem tacitam vel expressam. r sic conuentionalem. r ille p̄ferat q. bz anteriorē vel potētiore. vt. C. de p̄uile. fisci. l. ex pecunia. iō dicit glo. i. d. l. si expēderit. §. i. q. in iure sue ypothece non fuit p̄iudicatū p̄ diuisionē hereditatē. quā inter se fecerunt cruciferi. r hoc p̄batur. l. si. §. licētia. ver. sin vero h̄redes C. de iur. deli. iō dicitas si nulla p̄tendit ypotheca. sed creditores qui nūl receperūt h̄nt actionē p̄sonalē p̄uilegiatā. iuxta. l. p̄uilegia. de p̄u. cre. Et hoc itelligē verū si nō sup̄est apud debitore tñ q. creatoribus possit satisfieri. sin autē sup̄est tñ vel totū vsq. ad cōcurrentē q̄ritatem eius qd sua nō tenetur creditor cōdicare q̄q. vt. d. l. si nō expēderit. §. i. ver. si vtroq. instante. Vbi vero null⁹ ex creditoribus p̄tendit p̄uilegium p̄sonale vel ypothecā tacitā vel expressā. p̄clude q. si debitor soluit vni gratificando cū oēs instaret tūc fit reuocatio ad eā dem portionē quā alij habituri sunt vt in all. l. pupillus. ver. distinguimus. r. d. §. i. l. si nō expēderit. nā gratificādo doli vī cōmittere r participare cū illo q. soluit. nō aut itelligitur vt iure suo. vt. l. summa cū rōne. ff. de pecul. p. glo. ff. de re in. l. in dolo. que allatur p̄p̄ia in. d. l. in summa. r nō soluit. Salit si solutū vni ex creditorib⁹ erat indiuiduū. q. tūc non reuocatur p̄ alios quāntūq. debitor gratificatus fuerit tunc vt dictis iuribus. facit. ff. locati. l. i. operis. Sin vero debitor fuerit absq. ylla gratificatione. dic q. si soluit coactus vi compulsa. r sic fuit exactus indebite tenetur cōdicare illud solum. vt in all. l. pupill⁹. ver. si extorsit. Salit si illa extorsio fuerit facta in subsidii. puta q. debitor fugiebat cū pecunia vt faciunt nūmularij. r copia iudicis haberi non poterat. nam tunc q. illa compulsiō est a iure permissa nihil cōdicandū venit. vt. l. ait p̄tor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. cre. qñ nō p̄t p̄queri debitores asserendo se lesos ex tali solōne. ex quo debitor cum pecūia fugiebat. Si autē creditori esset solum aucto ritate p̄toris r sic iuste vel per debitore sponte soluentem cū nullus alius creditor instaret vt sibi solueretur. r tunc nihil cōdicandū venit. vt. l. pupillus. §. si vero iuste. r ver. si qd ergo. §. allegato. Et hoc itelligo v̄z quando creditor cui ē scā solutio vigilauit. reliq. vero fuerunt negligētes in petendo. r hoc vult tex. in. d. l. pupillus. ver. ceteris ē. sed si nulla negligētia creditoribus pōt ascribi. q. latens erat diminutio patrimonij debitoris. nec credebatur in mora fore periculū ex cessatione tunc solutio d̄ cōdicari. nāz p̄matura r festina diligētia creditoris cui tunc solum est nullum d̄z asserre p̄ iudiciū. vt. l. edicto. §. cū autem. ff. de iur. fisci. vbi bonus tex. facit ff. de pig. act. l. si seruos. vbi non d̄z audiri creditor onerosus. vt. ff. de sol. l. quod diximus. vbi non d̄z venire cū saculo paratus. r. l. promissore. de consti. pe. in socijs autē illd̄ precipuū est sp̄ale r indistincte socius. q. socio eregit cōdicare d̄z ex actum cum socio q. parte suā nō habuit. vt. l. v̄z. §. si cū tres ff. pro so. §. a. bu. in. l. scire. C. de p̄uile. dotis. dicit q. si querat inter plures creditores p̄uilegiatos q. sit potior. dic q. que dam sunt p̄uilegia q. non sunt in corpore iuris redacta sed a principe cōcedunt. r tunc aut in eis est dare ordinem r prior p̄feratur. r q. vī concessum fo p̄uilegiū sine p̄iudicio prioris. nisi exp̄esse fuerit deū in secūdo non obstante primo. vt l. regula. §. si qd a principe. ff. ne quid in lo. pu. Sed si non est dare ordinem sed dubitatur cui p̄mo concessum fuerat. tunc dic q. aut p̄uilegium cōtinet quid indiuisibile. r rōne dubitatis nullus gaudet p̄uilegio. l. duo sunt ticij. de testa. tute. r. l. si quis seruos. §. inter duos. de le. ij. Si autem p̄uilegia sunt clausa in corpore iuris. r tunc dic q. aut oēs concurrunt r partiunt bōa debitoris pariter. r non p̄sideo quis prius p̄rit. vt. l. p̄nti. §. ij. C. de his qui ad ecclē. confu. r. l. pro debito C. de bo. auc. iu. poss. idem si omnes habent p̄uilegia paria. Si autem habent p̄uilegia p̄sonalia. tunc si non habent paria p̄feratur habens maius p̄uilegium. vt in funeralib⁹ r si. Item p̄feratur multo magis habens p̄uilegium non

habenti p̄uilegiū. Si autē h̄nt p̄uilegia realia. tunc regularit̄ p̄or tpe potior est iure. Salit in muliere que p̄fertur p̄oribus in tpe h̄ntibus tacitam ypothecam. vt. d. l. assiduis. Salit in fisco qui p̄fertur priori h̄nti ē exp̄essā ypothecā post fisci obligationē quesitam. vt. l. is. ff. de iur. fisci. r ibi no. Sed vbi cōcurrunt habens ius reale cum h̄nte ius p̄sonale. tunc p̄ferat habens ius reale. vt. l. si pro debito. r. l. si cum. de p̄uile. fisci. Et dicit Jac. but. in. l. quāuis. C. de p̄uile. fisci. Vñ no. dignū verbum q. si mulier r fiscus concurrunt r sunt pares tam in tacita ypotheca. q. in exp̄essa. r ille p̄feratur inter eos qui est p̄ior tpe. vt. d. l. quāuis. Si fiscus vel mulier concurrunt cū p̄uilegiato in tacita ypotheca. p̄feruntur fiscus r mulier habenti ē tacita ē potior tpe. sed habenti exp̄essam non p̄ferat mulier p̄ori in tpe habenti exp̄essam. r fiscus ē non p̄feratur habenti exp̄essam priori in tpe. nisi i bonis postea quesitis per debitorem postquā p̄rit cum fisco. vt no. in. l. is. de iure fisci. Et hanc opi. q. mulier p̄feratur omnib⁹ creditoribus p̄oribus tpe ē p̄uilegiatis habentibus tacitam sed nō habentib⁹ exp̄essam. idem t̄z Jac. bu. in. d. l. assiduis. Et si dicatur mutans in refectione domus h̄z p̄uilegium legale sicut mulier r b̄i p̄feratur alijs p̄oribus creditoribus tpe habentibus exp̄essam. ergo r mulieri p̄feratur. Sed dic fm eum q. hoc non p̄cedit a lege sed a p̄ctū ex quo rem facit saluaz sibi r alijs creditoribus. vnde non h̄z p̄or creditor de quo cōqueratur. quia lex ei aufert quod sibi dedit r a se non habebat. r si lex p̄ferat eum qui mutauit ob refectionē non h̄z vnde cōqueratur prius. q. nisi iste secundus mutauit res defecisset sibi r omnibus alijs. vt. d. l. interdū sed Bal. i. d. l. assiduis. t̄z istā opi. q. in tacita mulier p̄feratur. h̄z alijs creditores habentes tacitam sunt anteriores tpe. non tñ p̄feratur alijs creditoribus habentibus exp̄essam potior. q. lex suū auxilium denegat prioribus creditoribus fauore mulierū. nō tñ tollit nec denegat quod partes per pactū sibi quesierant. r ista est vera fisa r hanc t̄z glo. in actione funeraria. vt. l. penul. de religi. r sim p̄ti. fu. vbi dicit idem est in illa actione qd in actione de dote. Sed l̄y. in aut. quo iure. C. q. po. dicit q. mulier p̄feratur mutanti ad refectionem si mutans posterior sit in tpe vt i cor pore. vnde sumitur illa aut. ibi in tex. veniat autem aliter creditor. r. scus si talis mutans p̄cederet mulierē in tempore. vt no. in corpore. r in. d. l. assiduis in glo. magna ibi. item adhuc p̄. r. vī tñ q. p̄. De. intelligat i mutante ad refectionē pacto appposito q. sibi obligetur. tūc. n. dicit ei habere ypothecam r alle. ff. quibus mo. p̄. ta. §. a. l. i. Item aduerte fm l̄y. in. l. si fundum. C. q. po. in pig. ba. q. regula p̄dicta q. p̄or est r. h̄z locum ē inter habentes tacitas ypothecas nō p̄uilegiatas vt. l. si in. q. ca. p̄. ta. §. b̄i. C. vnde dicit l̄y. aut p̄cedit ypotheca exp̄essa r sequitur tacita. r tūc nullū est dubiū. vt. l. si fundum. r. l. ticus. C. r. ff. q. po. aut p̄cedit tacita r sequitur exp̄sa. r tunc p̄feratur tacita h̄z sequatur exp̄sa vt. C. rem alie. ge. ren. l. i. ij. r̄iso. l̄z glo. circa fiscum dubitet. Vñ tñ scias fm Ange. in allega. l. p̄uilegia. q. semper h̄nt actionē p̄sonalem p̄uilegiatā vī habere potētius p̄uilegiū qñ illa p̄sonalis h̄z tacitam ypothecam admittaz sibi p̄uilegiatā vt p̄ferat ceteris alijs ypothecis. sed q. in mutante ad refectionē rei vel p̄ conseruationē rei vel ad emptionē habent tacitaz ypothecā r p̄uilegiatam. Jac. but. in. l. l̄z. C. q. po. in pig. ba. dicit q. aut ego mutuo ad refectionē q. habeo rē obligatā r potior ero. vt l. interdū. r. l. idemq. ff. qui po. i pig. ba. aut mutuo ad emptionē rei r tūc non habeo rem obligatam nisi exp̄esse paciscar. tñ habeo actionē p̄sonalē. Sed an illa p̄sonalis sit p̄uilegiata. d̄ q. non. vt. l. p̄curatoris. §. plane. ff. d̄ tributo. Et vī q. habeam p̄uilegiatā vt. l. qui nauē. de p̄uile. credi. r hoc verū. Nec ob. l. p̄curatoris. §. plane q. ibi loquitur in tributoria q. sapit naturā realis. q. magis d̄ credere merci q. p̄sone. vt. l. p̄curatori. §. si plures r ideo nō h̄z in ea p̄uilegia ex cā. q. in realibus non cōsideratur p̄uilegiū ex cā. sed ex tpe vī solue vt glo. in alleg. l. quod quis. q. aut mutauit in cōparatōne r h̄z p̄uilegium ex causa. vt. d. l. l̄z. aut mutauit simplr r non h̄z p̄uilegiū. l̄z inde ematur vt in alle. l. pe. vel potes dicere aut pecuniam mutuat quis in cā r causam exp̄essit vt p̄edium inde emat. vt in alle. l. plane. vel potes dicere. aut r in ypothecaria. vt. d. l. l̄z. aut mutauit in cā r non est p̄uentū de p̄ignore r putat Jac. but. p̄bi p̄sonalem p̄uilegiatā. sed nullo modo

modo hypothecaria pbitur. vt. l. quauis. C. de pigno. r. l. quan
uis. C. i. qui. ca. pig. ta. pbit. aut mutuat simpliciter. h. nō i. eā
rem vt inde pñdium emat. r. tunc l. ex ea petere sed non pñt
pñnalis pñlegiata nec hypothecaria. als aliter. vt. l. si cu; do
tē. s. si. ff. de ma. h. 2y. in. d. l. l. dicit qd tunc pñterit iter reales
actiones pñlegiatus ille cui? pecunia res est empta cū spālir
fuit cōuētū qd res esset ei obligata als nō. vt. ff. de tribu. l. pecu
ratoris. s. plane. Itē cū pñteritur inter pñnales actiones cū
expresse agit qd ad hoc mutuat. vt. d. s. plane. Bal. vero. i. d. l.
l. dicit qd res empta ex pecunia mea nō est mibi obligata. ni
si hoc sit ex pacto. vt. l. qñis. C. i. qui. ca. pig. ta. pbit. r. d. l. licet
S3 an saltē habeat actionē pñlegiata. quidā dixerunt qd nō
p. d. s. plane. iō sunt i. pñia opi. dices qd d. h. pñlegiū iter p
sonales actiones. r. hāc opi. t3 Jac. bu. p. l. qñis. C. de pñt.
credi. h. i. l. quauis. de pñile. credi. dicit qd p pecunia mutuata
ad nauē fabricandā. armadā. instruendā. vel emendā. h3 credi
tor pñlegiū iter pñnales actiones potēt? p ceteris excepto
fisco. nō h3 autē tacitā hypothecā h3 habeat tacitā r. pñlegiata
qui mutuauit i. refectōe nauis. vt. l. inter dū. ff. qui po. sic itel
ligit qd nō. i. l. qui nauē. ff. de pñi. cre. sed Bar. i. d. l. inter dū
dicit qñq3 qd mutuat pecuniā simpliciter nō exprimēdo ad rē
emendā ex ea. r. tūc l3 res ex ea emanat nō tñ h3 pñlegiū mu
tuas. neq3 i. pñnali. neq3 in hypothecaria. vt. d. s. plane qñq3
quis mutuat pecuniā ad rez. emendā pacto expresse appposito
qd sibi sit obligata. r. tunc h3 pñlegiū i. pñnali nō aut in hypo
thecaria. vt. d. l. q. quis. de pñile. cre. qñq3 qd mutuat pecuniā
ad rē emendā pacto expresse appposito qd sibi sit obligata. r. tūc
h3 pñlegiū i. pñnali r. h3 tacitā hypothecā r. pñterit prioribus
vt i. alle. l. l3. nisi sit mulier q pñdat ius i. pñnoze ex cā dotis
vt i. s. bis cōsequēs. i. aut. de equali. do. col. vii. r. ita t3 ibi gl.
l3 aliter dicat in aut. quo iure. C. qui po. i. pig. ha. r. ita vñ itel
ligere glo. i. alle. l. idēq3. circa fi. r. dicit glo. i. alle. l. inter dū
q ille qui creditur pecuniā ad rez cōseruandā h3 tria pñlegia.
pñio qd i. pñnali alijs pñterit. Itē qd h3 tacitā hypothecā.
Itē qd ista tacita pñterit prioribus habētib3 et expresse. r. ista
ē vera fm Bar. ibi. Si tñ esset mulier que haberet rez obliga
tā. tūc ipsa pñterit in dote. qd in ea cōcurrūt duo pñlegia. v3
pñmū pñtōis i. actu pñnali r. pñlegiū i. hypothecā. vt i. aut.
de equali do. s. bis cōsequēs. Et dicit Bar. i. alle. l. inter dū qd
si quis recipit equū in pñgnis qd p expensis eq r. famuli r. pē
sione stabuli h3 tacitam hypothecam. r. pñterit anteriorib3 cre
ditorib3. Et scias qd dicit Ange. in. d. l. qd qd. qd venditor rei
p precio cōsequēdo h3 i. bonis emptoris pñlegiū pñtōis. r.
fm hoc mercator q cessauit r. fugit r. dimisit in fundo suo mlt
tos pñnos quos emerat. d3 venditor p precio pñnozu pñtō
rū esse potior alijs creditoribus nō pñlegiatis. h3 ē veruz
ex quo vñditor h3 fidem de pñcio. vt ē ter. i. d. s. plane. r. ē cāus
i. l. quidā fundū. ff. de in rē verō. Sinaut venditor nō habuit
set fidē de pñcio. tūc qd dominiuz ēēt vñditoris. ideo in panis
pñteritur quantūcūq3 pñlegiatis vel etiam expresse hypo
thecam pñtendentibus. vt dicto. s. plane. r. idem quod An
gel. tenet Bal. in alle. l. licet. r. dicit Bal. in. l. si non donatio
nis. C. de pñen. emp. qd aliter coniectura pōt apparere. vel
ē qñ venditur res de qbus statim fm pñtudinē solita ē fie
ri solutio. vt qd in nūdinis nunquā pñmū habita fides d. pñ
cio. vt. ff. de polli. l. si soluturus. r. l. si quasi. ff. de pñno. acti. vñ
illi q vendunt equos vel alia animalia statim recessuris. nisi
statim eis soluatur precium possunt recuperare cū nō sit trās
latum dñum. qd fides de pñcio habita non sit idem. f. pñtus
heret cum peregrinis vel persona ignota. vel cū statiz recessu
ro. vel cum suspecto de fuga. qñ non pñsumitur habita fides d.
pñcio. vt. d. l. si nō donationis. p. d. l. si quasi. argu. l. si qd de
legationis. ff. de iudi. Item qñ quis plures specificas mercan
tias ereret. puta vini vel pñnoz. l3 ille alius prior fuerit. vñ
quilib3 pñteritur in mercimoniā in qua mutuauit dictū sin
gulare pagha. vt. l. procuratoris. s. si plures. ff. de tributo. fm
Ludo. in suis dictis in lra. m. in dicto qd incipit mercator.

Item ē fallit qñ ille qui h3 pñes creditores assumitur ad
aliquid pingue beneficiū qd si post assumptōez beneficij alios
creditorē adipsatur. isti postea adepti l3 posteriores pñterun
tur anterioribus in fructib3 bñficij si oēs habent personalez.
r. de residuo d3 solui prioribus creditoribus. dñm est fm. guil.
de cu. in. l. sed an. ff. quod cū eo. qui allat ter. sin. r. bene probā

tem in. l. i. s. sed si filij. als incipit. si filij. ff. de sepati. bono. r. t3
Ludo. in lra. p. dicto qd incipit. quidā laycus h3 plures credi
tores. Item ciuitas mutans pecuniā non h3 ius tacite hypo
thecae. nisi sit respublica romand3. ter. est sin. in. l. regula. C. de
debito. ciui. li. xi. in personali aut ciuitas h3 pñlegiū. vt d.
bitore non exñte soluēdo poss3 h3 regressum d. possessores bo
norum istius debitoris quocūq3 titulo possideant. vt ē ter. i.
dca. l. regula. r. ibi Ange. Quid autē i. ecclesia cathedrali. dic
qd illa h3 pñlegiū in pñnali qñ mutuauit sacerdoti. vt in
eam te. de etate r. quali. Fallit qñ ecclesia sciēter vel etiam
epo sciēte r. non pñdicente talis clericus secundo pñit. qd tūc
ecclesia talis pñlegiū amittit. r. sic secundo pñbens pñteritur
in personali. dictum est in sin. Vincen. i. d. c. eam te. quez re
fert Jo. an. in nouella fm Lu. in lra. e. in dco. quod incipit ec
clesia cathedralis. Num tñ scias qd pñlegiata actione
quo ad sortem non intelligit pñlegiata quo ad penam. ter.
est sin. in. l. si damni. s. sed est cōis. ff. de pecul. Sed Ludo. in. l.
si cum dotem. s. si. ff. de ma. loquente d. mutante ad emptōez
rerum sic dicit. hoc inducunt ad duas questōes. pñma est
alijs vendit mercatori postea fugam accipienti r. fallito r. er
tat illud qd est emptū. Queritur an in re empta dbeat pñter
ri ipse vendens omnibus alijs creditoribus. pñdo cuius de
claratione qñis ipse breuiter loquat. tñ primo est videndum
an res vendite non soluto pñcio tradita videat ipsi vñdētū p p
cio tacita obligata. qd si sit rōe tacita hypothecae pñterit venditor
alijs. r. qd vñ qd sic. ar. l. iuli. s. offerri. de ac. emp. vbi ter. dicit
venditorem donec precium soluatur retinere posse rem vñdi
tam loco pñnozis. sed contrarium est. quoniam r. ibi dicit
glo. illud non esse pñgnus proprie. qd patet quia cum res ven
dita existens penes vñdītōrē sit adhuc in eius dominio meri
to non pōt ei pñnozi esse. vt. l. neq3 pñgnus. de reg. iur. Quod
aut tradita adhuc pñcio non soluto nō maneat p pñcio taci
te pñnozata. est expresse subreptit in. l. i. ad fi. ff. de
reb. co. r. l. i. in fi. ff. de peri. r. co. rei ven. Et p hoc ita determi
nat Bal. in. l. pñteritu. C. cōmo. Ego tertū addo clariorez in
d. l. pñcuratoris. s. plane. pñunc p declaratione questū sic dic.
qd aut venditor non habuit fidē de pñcio. r. tunc iste in reb3
venditis pñteritur omnibus alijs. hoc autē esse ver3 pbo qñ ex
traditione rei vendite nō habita fide de pñcio nō trāsferitur
dñum in emptōrē sed manet penes venditōrē. vt. l. qd vendi
di. ff. de pñen. emp. r. l. in ciui. C. de rei vendi. r. insti. de rerū
diuisi. s. vendite. succedit ergo doctrina volens qd pretendens
dñum in aliquibus rebus penes fallitū existentibus in illis
rebus pñteritur omnibus alijs creditoribus. fallit vt est exōf
sum in. l. si venditor. s. in bonis. ff. de pñuile. credi. r. l. si vñdi
tor. s. quotiens depositi. Aut venditor fidē de pñcio habuit.
r. tunc cum dñum sit translatum in emptōrē. merito pñs ē
vt ipse in illis nō habeat pñlegiū pñtōis sed cum alijs
concurrat. r. iste ter. quem d. reputat singularē in. l. cum q
dam fundus. ff. de in rem verō. melior ter. hanc distinctionē
pñans est in. d. l. pñcuratoris. s. sed si dedi. hoc tñ vltimū mē
brum limitat Bal. in. d. l. si cū dotē. s. si. nisi forte tpe vñditio
nis mercator concepisset fraudem fugiendi. qd tunc cum dol3
dedisset cām habendi fidem de pñcio perinde est ac si habita
non fuisset. r. ad hoc alle. ter. valde nō. in. d. l. si quasi. de pñgn.
acti. dictam aut fraudēz pñsumit Ange. ex breuitate tps. pu
ta si die sequēti fugam arripuerit. vt. d. l. si ventri. s. in bonis
r. argu. c. offm. de elec. In dubio aut pñsumitur habita fides
de pñcio. r. quando non. vide Bal. in dicta. l. si non donatio
nis. C. de pñen. emp. Itē ad questōnē si ex pecunia p me mu
tuata mercator emit res seu merces. ipse merces que extāt ip
so mercatore fugiente sen fallito postmodū ergo pñterat i. illis
alijs creditoribus. pñdo hac questōe bene tractāda duo sunt
vidēda. pñmo an res empta ex pecunia mea sit mibi taci
te obligata. qd si hoc ē rōne tacite hypothecae i. illis alijs pñteroz
r. quidē dicēdū ē regulariter qd nō casus est i. l. quauis. la. iiii.
C. de pñno. Fallit in re empta ex pecunia pupilli qñ illa ē si
bi tacite obligata. ter. ē sin. fm vnam lec. glo. in. l. idemq3. ff.
qui po. i. pñno. ha. vbi Ange. arguēdo a simili t3 idē fore in re
empta ex pecunia militis. bene tñ ē veruz qd si res empta ex
pecunia mea mibi obligetur quauis posterius tñ i. eadē sum
potior alijs creditoribus habētibus hypothecā tacitāz priorē
vt. d. l. l3. r. in aut. de equali. doti. s. bis cōsequēs. r. s. qd vero
b iij

et aut. qd obtinet. C. de pig. Secundo examinandum est. nunquid i re
empta ex pecunia mea. ego habeo iter alios creditores priuilegiu
legit erigendi. In quo fuit vna opi. i. d. l. l. q. nō q. cū alijs i
eandem cōcurrere debeo. p. d. s. plane. vbi hoc vñ expressum.
Secūda fuit opi. Jaco. bu. dicētis. p. p. ter. l. qui nauē. r. l. qd
quis. ff. de priuile. cre. vbi ē expressus q. mutuas pecunias in
emptionē nauis ē inter alios creditores i erigendo priuilegia
tus. s. illa fm Lud. ibidē nō ob. q. loquunt in casu spāl. i. in
mutuāte i emptione nauis. quo casu ē spālē vt hēat priuilegiū
i erigēdo is ex cur? pecunia illa nauis emitt. et rō spālitas ē
vt deducant hoies ad facili? mutuandū i huiusmodi cāz. cū
ex eadem contingit facilitas facilius mercandi r negociandi
q. reipublice vtilis ē. dñe ter. i. d. l. i. ad h. ff. de nundinis. s. p
Ja. vñ ēē ter. in aut. quo iure. C. q. po. in pi. ba. vbi ē expressus
creditorē ex cur? pecunia res emptā est iter alios fore in eadē
re priuilegiatū. r sic ibi vñ casus apertus. s. rñde q. ibi fuit ter.
male extractus p. Jruerū a corpore aut. q. extractus est a. s.
his pñs alle. qui solum hoc dicit vt appareat ex verbis lfe. vbi
ypothecas quasdam pponere iuniores r. q. is ex tur? pecunia
res emptā est. si eadē sit sibi ypotheca l3 posterius pferat tñ i
ea creditoribus pōrem tacitam habentib? excepta dote. r sic
ibi nō dicit aliqd de priuilegio prelacionis in actione perso
nali. Vnde tertia fuit opi. glo. or. in alle. l. qd qui dicentis. q.
aut pecunia ad hoc spāliter mutuat vt inde res ematur. r tñ
in eadem emptā mutuas h3 priuilegiū prelacionis. r ita loqē
l. qui nauem. aut mutuata est simplr. r tunc mutuas nō gau
det priuilegijs. sed cōcurrit cū alijs vt. d. s. plane. Sed certe nō
reperitur pñum mēbrum distinctionis iur pbari. qm vt dñ
xit glo. in. d. l. cūz. q. s. r dicta. l. qui nauē. loquuntur in casu spe
ciali. i. in eo qui mutauit in emptionē nauis. sicut ēē spālē
in mutante in refectione edificij. vt habeat tacitā ypothecāz
in bonis illius cui mutatur. r ē priuilegiū prelacionis inter
actiones psonales vt pñū mēbrum pbatur in. l. i. in q. ca. pi.
ta. s. ha. scdm in. d. l. i. ventri. s. i. r. l. creditor qui ob refectionē
ff. si cer. pe. Et rō spālitas est fanoze publice vtilitatis. cuius
interest ne ex destructis edificijs deformis maneat eadez refi
ci cū ad hoc compelli possunt. vt. l. pñes. ff. de offi. pñi. r. l.
ad curatiōis. de dam. infec. r. l. ad singulariū. C. de edifi. pua.
l3 Bar. in. l. i. rebus. C. de iure do. videatur tenere hāc opi. al
lega. ad hoc ter. no. in. l. i. fi. C. de pig. qui ter. nil facit fm Ludo.
cū fm eum loquatur in ypotheca bonoz. non autē in priuile
gio prelacionis inter actiones psonales. supuenit post alle.
s. his pñs. r. s. q. vero. in aut. de equali. do. vbi sumitur dicta
aut. qd obtinet. C. de pig. r aut. quo iure. C. qui po. in pig. ba.
volentes q. in hac militia emptā ex pecunia mea r mihi obli
gata. rōne ypothecae generalis pferatur omnib? alijs credito
ribus habentibus ypothecam pōre. excepto credito dotis cui
mutuo in militia nō pferat. nisi spāliter i hoc mutauerit.
vt militia ex hoc emeretur. r hoc in scriptis probari posset.
Vltimū ius ponit in. s. optimū. iuncta glo. in verbo ex cāis
in aut. de exbiben. re. volens militiā que morte militantis ex
pirat. ita de iure obligari possit qñ obligat creditori mutuan
ti pecuniam ad hoc. vt illa ematur. Concludo fm Ludo. q. ve
ritas est creditorē in re emptā ex pecunia sua nō habere prela
tionis priuilegiū. q. casus est expressus in alle. s. plane. Et ista
est vera opi. qñ simplr mutauit nō expresso q. inderes ema
tur. durū est recedere ab opi. Al3o. Ly. Ja. bu. r Ange. qui te
nent. q. tñ creditor h3 priuilegiū prelacionis. l3 s. de. de anch. in
cōstitū. r. l. teneat s. opi. Ludo. Jñ dicta regula q. prior. an
locū habeat i duobus pñatis qui habēt ypothecam generalez
i bonis post obligationē qñtis. r Bar. i. d. l. idemq. i. fi. i. l. fi.
ff. qui po. i. pi. ba. t3 q. in duobus pñatis q. hñt ypothecā gene
rale. primus ē potior i bonis postmodū acqñtis. r dicit q. ē
casus i. d. l. fi. ff. qui po. i. pi. ba. r. l. ac edictali. s. i. omnibus. C.
de scdis nup. r. l. i. rebus. C. de iur. do. r recitat Ly. i. alle. l. l3
r de hoc plene dicit Bar. i. l. fi. i. ff. de iure fisci. r ibi ēē hoc
t3. s. si creditor priuilegiatus aut fisci? vel mulier cōcurrerēt cū
creditorē primato nō priuilegiato. tñ priuilegiatus i bonis etiā
postea qñtis ēē potior. vt i. alle. l. fi. i. s. q. r. l. fi. C. q. po. in pi.
ba. s. Ly. i. l. l3. i. hoc passu. an si scdm creditor i bonis postea
qñtis cōcurrat cū priore qñ sunt ypothecarij arguit p. r dñ al
le. gl. q. t3 q. alias cōcurrūt. vt no. i. d. l. idēq. ff. de iure fisci. r. l.
fi. i. s. q. vbi gl. tractat. sed Ly. dicit q. Jac. d. are. tenet q. prior

preferatur r hoc dicit tenuisse in publica disputatōe. r dñ q. fi
ob. l. fi. is. s. alle. q. illud est priuilegio fisci. vt. l. fi. ignorate. de
remis. pig. idē Ly. dicit q. aut secūds creditor ē fiscus aut pri
uatus. Si fiscus tñ ē potior q. pōr creditor. rō ē. q. i. querē
dis tpe quo res potuerūt obligari nō pcedit pñatus fisci. iō
tanq. prior nō pferat. ff. de iure fisci. l. fi. is qui. Aut ē pñat? tñ
l3 qdam distinguat. vt dicere s. de. q. cōcurrūt vt i. alle. l. idēz
s. fi. r ita t3 ibi gl. s. rō Ly. ē illa quā supra dixi. q. cū nō cō
currūt priuat? r fiscus nō pōt negari qd nō sit priuilegium
fisci. s. Jac. de are. dicit q. prior pferat. vt supra dictum ē.
s. Bar. i. alle. l. l3. dicit q. pño vñ q. prior sit potior i post q.
fiscus. vt. l. qui fundū. ff. qui po. i. pi. ba. r. l. diuersi. i. eo. ti. In p
rium vñ p alleg. l. fi. is qui. r. d. l. idēq. s. fi. r dicit glo. q. ibi
creditorē debet cōcurrere. r speciale ē i fisco q. pferat. vt. d.
l. fi. is qui. sed vt pñi. Ja. de are. t3 prium r dicit q. ē casus i
d. l. l3. r verū dicit fm Bar. ibi q. i. d. l. l3 tractat s. bonis post
qñtis r dicit q. scdm creditor est potior si res fuit emptā ex
pecunia sua. r eadē si sit spāliter obligata. quasi velit dicere q.
si ista res postea acqñta nō fuisset spāliter obligata nō est po
rior. r sic nō cōcurrūt. vt ibi dicit gl. imo qui prior ē i tpe po
rior est i iure. facit optie. l. fi. in prin. qui po. in pig. ba. p. opi.
Ja. s. glo. intelligēdo ter. prout iacet. r dñterea conuēctio ē il
la q. querit ius nō acqñsitio ipsi? rei. r sic cōcludit fm Bar.
q. prior ē i post qñtis debeat pferri scdm. r credo q. hoc sit
ipsa veritas p ter. d. l. l3. s. Bar. i. d. l. l3 fundū. C. qui po. dñ
q. iter priuatus habēs generalē ypothecā pferat habēt spālēz
ypothecā ēē postea bona fuerūt qñtis. vt. l. fi. dignus. ff. q.
po. in pig. ba. C. de remis. pi. l. fi. ignoranter. ff. qui po. in pig.
ba. l. fi. sed in fisco est spālē q. qñtis per debitorem post pñaz
oblonem in illis bonis fisci? ē potior. vt. d. l. fi. is. Si vero post
q. fisco cōpetat ypotheca tacito alijs pñat cum illo in cuius
bonis fiscus h3 tacitā ypothecāz. r ite pñes h3 expressaz ypo
thecam posteriorem tpe. illa tacita iste primus est potior fm
glo. in. l. i. C. rem alie. geren. sed in. l. pignus. ff. qui po. dubitat
vide per Dy. in regula q. prior. de re iur. in. vi. vbi plene. Si
āt fiscus r priuatus hñt tacitam ypothecā an pferat fiscus.
dic vt no. in. l. eos. C. qui po. in pig. ba. vbi gl. que dicit q. pre
fertur mulier hñt aliam tacitam ypothecā. r p hoc vñ casus
in. l. regula. C. de priu. fisci. r idem Bal. in. l. diuersis. C. q. po. i.
pi. ba. dicit no. hanc regulam hñt q. in pignozibus ille q. ē pri
or tpe potior est in iure. r si vnus h3 ypothecā alter non pfer
tur ypothecarius quantūcūq. sit posterior. qñ qñtis ius in
re. vt. l. iij. C. qui po. in pi. ba. In duob? at creditorib? quo
rum prim? promissit. sed non iurauit. al? posterior secūd? cō
traxit. sed iurauit ante quā prim? qñ istoz est potior. dñ vt
p. Ly. i. l. cū tibi. C. q. po. in pi. ba. q. in dote pñus est potior i
alijs secus. s. quo per Ly. post Ja. in. d. l. assiduis. r dicit etiā
Ly. in. d. l. scripturas. C. q. po. in pi. ba. q. si creditor prim? h3
tātūmodo primatā scripturā debitoris cū oblonē bonoz oñz
scriptā pñia manu mibi subscriptā testib? cū ypotheca q. se
cund? creditor pferat in ypotheca creditori priori. r ita dñ te
nere Dy. in regula. q. pñ. r ita Al3o. in sūma i. ti. qui po. i. pi.
ba. C. r gl. i. alle. l. diuersis. Et p intelligētia premissoz no. q.
ypotheca aliqua est expñsa. r ista sit solū prium conuēctio. vt
l. i. ff. de pig. ac. Alia est tacita r ista sit per. l. r datur a. l. sine
pñetium expñsione. r primo istā habz mulier in dote sibi pro
missa. vt. l. i. C. dñ rei vt. ac. Jñ ēēā h3 pro rebus pñrenalib?
nisi p spālē r expñsam ypothecam sibi pñderit. q. tunc alijs re
nunciare vt. vt. l. fi. C. de pac. pñe. sed Jñno. t3 pñ. in. c. et l. fi.
s. pñno. de quo vide p Lud. in l. fi. d. dicto. r. vi. in verbo dos.
r hoc priuilegiū ad hñdes mulieris non transit. vt. l. i. C. dñ
tis promiss. nec hoc priuilegiū h3 mulier hñtica. vt in aut. s. pri
ui. dot. col. vij. Item oia inuēcta r illata in rustico pñio dñio
sciēte nisi ad tps inferat fundi tacite obligant. ff. qui. mo. pig.
ta. s. ha. l. pñis. r. C. eo. ti. l. qñis. Item bona tutorz r cur. taci
te obligant. vt. l. pñ. ff. de admi. tu. Sed bona patris tacite
obligantur filijs p rebus aduenticijs r rebus corūde. non tñ
imputatur patri si male sit ipis vñs. vel in eis male verlat?
sit. vt. C. de bonis q3 lib. l. antepe. r. l. fi. s. non aut. Ergo r bo
na prelati ad exemplū patris r tutoris ēē tacite obligantur p
mala ad ministratōe. r. q. ij. illud. ij. q. vij. latoz. r est glo. in. c.
ex l. fi. de pñno. Item bona matris transeuntis ad secūdas
nuptias tacite obligant filijs pñimi mñmonij. l. hac edictali
s. pe.

§. pe. C. de secū. nup. Itē bona bñdis pro legatis & fideicomis-
sis. C. cōia deleg. l. i. Item bōa p tributis obligant. C. in qui.
ca. pig. ta. §. l. i. Item bona pñtis cū fisco. vt. C. in qui. ca.
pig. ta. §. l. i. Item bona primipili quo casu ē bona vxoris
obligant. C. in qui. ca. pig. ta. §. l. i. satis. Item bona ma-
tris si anteq̃ petat tutorem dari filio transeat ad secūdas nup-
tias. vt. C. ad tertū. l. omnem. C. in qui. ca. pig. ta. §. l. i. si ma-
tr. Et vide Hosti. in sūma d. pig. in. §. in cōuentōalibus. In pi-
gnoribus vero pñtis quid iuris sit an bēat locum regula.
q̃ prior. vide Bar. in. l. cū vnus. ff. de bo. auc. iudi. pos. & in. l.
fi. eo. ti. & in. l. si decreto. Cū plures veniunt aut oēs pñtis
pignus conuentionale. & tunc est notare regulam qui prior i
tempore. & c. Fallit in. l. l. & l. diuersis. §. alle. & ff. qui po. i. pi-
ha. l. interdum. & in aut. de equali. dot. §. is consequens. Si ve-
ro oēs pretendunt pignus pñtis. tu dic q̃ aut oēs sunt
eiusdem tituli. q̃ oēs ex pñtis. vel oēs ex cā legati. vt oēs ex cā
damni infecti. & tunc cōcurrunt oēs ordine non inspecto. &
ita loquit. l. si decreto. & l. si. C. de bo. auc. iudi. pos. vt. ff. vt in
pos. leg. l. si is cui. §. si plures. & §. qui prior est. Aut sūt diuer-
sorum titulorum. & tunc qui prior est in tpe. vt. d. l. si decreto.
Si vero qdam pretendunt pignus conuentionale. & quidaz n.
tunc hz locū dicta regula q̃ prior. vt. ff. vt in pos. leg. l. si postq̃
ff. qui po. in pig. ha. l. & secūdu. Cetera autē ad intellectum istū
materie pñtis. vide per Dy. in regula iuris. qui prior. d.
regulis iuris in. vi.

Nil nouari appellatione pendente.

Nil nouari nullitate pendente.

Nil nouari in integrum restitutione pendente.

Nil nouari pendente recursu ad arbitrium bōi viri.

Nil nouari recusatione iudicis pendente.

Nil nouari securitate pendente.

Nil nouari dilatione pendente.

Nil nouari accusatione pendente.

Nil nouari lite pendente.

Nil nouari supplicatione pendente.

Nil nouari relatione pendente.

Nil nouari inuentarij confirmatione pendente.

Zansula.

Nil nouari generalis ē sub se
primens supradictas clausulas
de quarū qualibz dicamus p ordinem. Et primo
de cla nil nouari appllone pendente que cōtinet
amplam materiam bonam & quotidianam. p qua discutiē-
da tolle primo regulaz q̃ appllone pen. nil nouatur. ff. nil no-
uari appllone pen. p totum. & C. de appel. l. appellatōe. Fallit
q̃ ista inuatio fit per. l. vel aucto. & l. p hac. C. de temp. ap.
de quo p glo. ff. ibi. Item fallit q̃ inuatio fit p̃ tertiu p̃ quem
inuari non interest appellantis. l. creditor in prin. ff. māda.
vbi casus singularis qui non est alibi. Item fallit q̃ attēptat
id q̃ poterat attemptari pendente prior iudicio. vt. l. postq̃
§. imperator. ff. vt leg. no. ca. fm Bar. & ille tex. non est alibi
fm Dy. Item fallit si inuatur appellans. vt. l. minime. & l. eos
§. sup his. C. de appel. Item fallit si appllō non ē euident. &
notoria. & frustratoria. vt in. c. cum appellationibz. d. appl. li.
vi. Itē fallit fm Spe. in ti. de appel. in. §. nouissime. cū reus
suspectus est de dilapidatione fructuz rei actoris adiudicat
Itā tūc fructus q̃ appellatione pēdente sequestrant. ij. q. vi.
c. quoties. C. quoz appel. nō reci. Lab. excoctore. §. fi. & l. ipera-
tores. §. fi. ff. de appel. Itē fallit cū heres cōuictus sup legato
appellat. nō. n. deferf appellationi imo cauet de eo restituē-
do. vt. l. postq̃. §. imperator. §. alle. Itē fallit quādo cōdemna-
tus de crimine appellet. Itā nō pōt dare fideiusorē quin sit
i custodia vsqz quo veniat ad eū ad quē appellauit. ij. q. vi. ar.
C. de app. l. eos. §. sup his. Itē fallit in his casibus in quibus
appellatio nō admittit. vt no. ij. q. vi. c. appellatione. & C. quo-
rū appel. nō reci. p totū. Itē fallit i snia excoctationis si
appellat a snia excoctationis post appellationē pōt pro-
nunciari excoctatus d. appel. c. pastoralis. Et ita t3 Jo.
an. l. c. venerabilibz. de sen. er. §. attamē. sup verbo appellan-
dū i. vi. & Ang. l. l. p hac. d. tēpo. appel. & l. l. i. ff. nil. no. appel.
pen. Itē fallit si agatur actione psonali puta exemplo. Nam
si res petita alienat & alienatio. Nec ob. ff. nil inuari ap. pē.
l. i. ij. q. vi. c. appellatione. vbi status cāe non d3 mutari. q̃ dic

fm Spec. q̃ nō mutat nec appellationi iudicat. q̃ per ide cō-
demnabitur reus. si res petita alienat. ac si non esset alienata
de quo i Spec. de interroga. acti. §. fi. ver. verū. Nec ob. vt nul.
iu. §. super hoc. vbi phibet iudex trāferre possessionē rei peti-
te ab vno litigantiū i alterū. q̃ hic nō phibet pars trāferre
in extraneū. §. iudex sic. vt ibi. Unde quod d3 nil inuari ap-
pel. pen. d3 intelligi p iudicem. Itā parte nō obstante sua appel-
latiōe pōt vti suo iure. §. si ageret realiter tūc fateor q̃ nō pōt
set alienari nō ea rōne. q̃ appel. pen. nil d3 inuari. §. q̃ res
ē litigiosa. Itē in casu i quo t3 snia lata. nec reuocat. vt habes
de noto. cri. §. i. ver. quid si auditis. Itē ē non ob. app. q̃ iu-
der a quo interponit snia iurisdictionē ppter pericula anima-
rū. Et itā fauore matrimonij extra de matrimo p̃cto d3 inter-
dic. ec. c. ij. Itē ē q̃ l3 detulerit appellationi. tñ intronmittit se
de iurisdictione absolūdo ab excoctatione. & cautionez
nomine ecclesie recipiendo. de appel. c. qua fronte. Itē ordia-
rius pōt post appellationē possessionē turbatā reformare de
appel. c. cū teneamur. & c. ex parte. de resti. spo. p An. de bu.
Itē q̃ vbi ordinarius ignorat fuisse appellatū ad supiores t3
snia lata d3 appellatē p eū lata de appel. c. si duobus. Itē
q̃ pōt delinquentē notorie punire l3 appellatē de appel. c. p
posuisti. l. fi. Itē pōt tps legis moderare de appel. c. cū sit. i. rñ.
Itē q̃ post appellationē pōt cogere psequi appellationē pro-
pria de appellati. c. p̃luit. i. fi. & c. reprehēdibilis. Itē q̃ si sit
a iudice pñtis terminus ad psequendū appellationem. & ap-
pellas. §. illud tps nō p̃lequit. poterit iudex ipsam sniam ere-
qui. vel in cā ipsa pcedere de appella. c. cū sit romana. ver. qd
si is. & c. ad hec. Quidā tñ dicunt q̃ nō manet snia diffinita
ua rata. l3 huiusmodi terminus sit elapsus. nisi lapsus fuerit
tps iuris. qd nō placet. vt no. eo. ti. c. pñtis. Itē si est cōmis-
sa cā appellatione remota. Itā ob appel. poterit p iudicem a
quo inuari. & snia excoctiōi mādari fm Inno. & Hosti. i. c.
pastoralis. de offi. iudi. delega. Itē tolle hāc regulā q̃ attēpta
appel. pen. reuocant p viam attēptati officio iudicis appella-
tionis. vt i. c. nō solū. de appella. in. vi. Et ergo practica fm
Ang. l. alle. l. p hac. q̃ appellas verat? appel. p. n. forsan q̃ pi-
gnorat? aut mulcat? aut possessione bonoz puar? cōpareat
corā iudice appel. & dicat appel. pē. talia attēptata & inuata
& dō petat ps ius offerri oia attēptata reuocari. & i p̃stinū sta-
tū reduci. Et tūc iudex appllonis ipso facto cognito qd attē-
ptatū fuit d3 reuocare de facto sicut de facto attēptatus est. &
hoc est verū q̃ fuit appellatū a diffinitua. q̃ non d3 tunc ex-
pectari finis litis per litigantem. vel per iudicē a quo. & si qui-
dem inuatur d3 reuocari per viam attēptati. & hoc est verū
q̃ attēptatum pertinet ad iudiciū. & ad p̃cessum. Et scias q̃
illud d3 p̃tinere ad iudicē & ad p̃cessum fm Ang. in alle. l. i.
ff. nil inuari. q̃ non pōt expediri per iudicē a quo. nec vt per
iudicē. nec per litigatē nisi vt litigantē & in forma iudicij. Et
ideo si appellas ne eligas & eligis non eligis vt litigator. sed
rōne iuris tui. Istō casu electiō nō est irrita per appellationis
pendentiā fm Inno. in. c. dnduz ecclesia. in. ij. colū. & Spe. in
ti. de appel. §. nouissime ver. verū vñ. Unde nimirū si attem-
ptari pōt electiō appel. pen. l3 aut multa possunt attemptari
appel. pen. & supradictū est. tñ si appellans appellationez vin-
cit omnia ex post facto cassantur que iuri appellanti p̃dicunt
fm Inno. & Jo. an. in. c. pastoralis. de appel. Anum tñ tene
fruz cordi q̃ si petunt attemptata seu inuata reuocari. & ps
opponit & dicat appellationē nullaz seu non tenere. & de hoc
possit incontinēti docere. tunc nulla d3 fieri reuocatio attem-
ptatoz seu inuatoz fm Jo. monaci in. c. cupientes. de elec. i
vi. Et ita dicit Sal. in. l. appellatione. C. de ap. subiungens
vñm no. dictū post eundē Jobā. mo. q̃ si lite pen. super spō
salibus d3 inhibitionē iudicis mulier matrimonij d̃bat cum
alio qd non reuocatur m̃fimonij p̃ctū d3 inhibitionē iudicis
lite pen. Ang. no. in. l. i. ff. nil inuari. dicit q̃ vbi appellatio
notoria non t3 attemptata per ipm appellantez debent reuo-
cari. l3 nō sint attemptata per ipm appellatū vel per iudicē.
Ratio est q̃ nō pōt appellans suam appellationē impugna-
re. & dicere eam frustratōriam. vt. l. seruus plurimū. §. i. ff. de le.
i. & hoc t3 Inno. de rescriptis. c. ex parte. lo. ij. Itē appellatio
ne iudiciali pendente ē sup vno articulo tota iurisdictione iudi-
cis silet super toto. q̃ tota cā ad superiorem deuoluitur. vt in
c. cordi. de appel. li. vi. si tñ coram iudice appellat. ne vnus te

stis recipiatur tanquam inimicus vel excommunicatus si recipit. non ob appella. valet receptio. sed non h3 vti iudex dicto suo i pium dicitur appellans. et ita dicit Inno. in. c. cum vero. de elect. Sed si appellatur a simplici testium receptione non impediret eius officium super alijs testibus recipiendis. Quod autem dicit cum appellatur a iudice super vno articulo totam causam ad superiorem deuolui. si pronuntiatur bene appellatum. Intelligit quoniam prius iudex erat iudex dicte cause alias secus. Exemplum si iudex incompetens pronuntiavit se iudicem competentem ab illa interlocutoria appellatur. Nam superior de principali causa non cognoscit et hoc t3 Spec. in ti. de appel. §. restat. in fine. Et scias quod licet cum appellatur ab interlocutoria officium iudicis non conquiescat nisi post inhibitionem canonice factam vt. d. c. non solum. tñ si iudex a quo loco et tpe congruis requisitis apostolos dare bene gauerit. aut non dedit ex tunc absque inhibitione omnis eius processus est inualidus. nisi appellationi renunciatus fuerit. vt i. c. ab eo. et c. cum super de appel. in. vi. Et intelligitur renunciare si appellans comparuit coram iudice primo. vt in. c. gratia. et in. c. cum venisset. de appel. secus si comparuit coram eo docendo de grauamine. pp quod appellauit. l3 de hoc sunt opti. magne vt refert Jo. an. in. c. si a iudice. de appel. in. vi. Item appellatione interiecta ab interlocutoria ante inhibitionem si iudex vult aliquid attemptare in causa prima procedendo potest. nec d3 vltterius citare appellansem. vt in. c. i. de do. et contu. in. vi. Item si iudex vult attemptare post appellationem ab interlocutoria indistincte potest si reuocat grauamen a quo est appellatum. et reuocat eo tpe quo non est pfecte delata ad superiorem ter. est i. d. c. si a iudice. Quia vero appellat ab interlocutoria non est facienda reuocatio attemptatorum antequam constet appellationis causam esse veram. et hoc si fuerint attemptata ante inhibitionem. secus si post inhibitionem factam canonice. quia tunc si non est expectandus euentus litis. et ita t3 Jo. an. post multa in. d. c. non solum in gl. magna i. in. ver. sed reuocando. et est necesse quod iudex appellationis inhibuerit iudici a quo ne attemptet. nam si solum intimauit hec intimatio non h3 vim inhibitionis. vt no. Jo. an. i. d. c. si solum p ter. illi. et c. Si autem attemptet p tertium illa si reuocant p iudicem ad quem. h3 p iudicem ordinariu. saluo nisi p talia acceptata p tertium impediatur iurisdiclio iudicis appella. secundum Jo. an. i. d. c. non solum. i. glo. si. circa pñ. Si vero aliquid attemptat p appellatum. tunc si de sui natura ipm acceptatum est licitum et irrevocabile vt in monium. cum quod est de sponsalibus. vt s. dictum est. p Bal. post Jo. mo. et illud non reuocat p viam attemptati. et si post inhibitionem est acceptatum. sed expectat litis euentus. Si autem est irrevocabile non reuocat p viam acceptati. et si post inhibitionem acceptatum fuisse cum acceptatum de sui natura est licitum. vt no. Jo. an. in. d. c. non solum. Ang. vero in. l. si cuius. de appel. reci. dicit quod scilicet p iudicem vel appellansem reuocari potest p viam attemptati ex mero officio iudicantis. nam si aliquid acceptaretur p appellansem p tertium non habet eam ab ipso appellante non potest illud grauamen reuocari. nec p viam ordinariu. vt in. c. romana circa mediu de appel. in. vi. et no. Jo. an. in. d. c. non solum. Si autem acceptatur aliquid quod est reuocabile et illicitum. vt est spoliatio appell. tunc ex mero officio iudicis ad quem reuocatur acceptatum Si autem non est illicitum acceptatum non reuocatur. quia multi sunt casus in quibus appel. potest innovari. vt s. dñi. vbi aut acceptatur aliquid irrevocabile tunc puniunt acceptans et interdicitur acceptatum vt desistat omni modo quo fieri potest h3 Jo. an. in. d. c. non solum. An tñ no. quod acceptata et p iudicem ad quem reuocata. l3 pronuntiatur post p iudicem ad quem male appellatum non propterea debent reponi i illo statu i quo erant ante reuocationem. Bar. vero i. l. i. ff. nil innovari. dicit quod illud quod dñi quod appel. pen. nil d3 innovari h3 locum in his quod pen. pñi iudicio fieri seu peti non poterant. vt. l. postquam. §. impator. vt le. no. ca. Item et dicit quod h3 locum in iudice a quo cuius effectus appell. pen. quiescit. Sed in iudice ad quem non h3 locum. quoniam per eum multa fieri possunt et innovari. Item et p. l. multa possunt innovari. et sic restant fm eodem pñi quod sunt in. l. i. c. d. appel. et pen. appel. non potest fieri executio facti. sed iuris sic. vt. l. furti in pñ. ff. de his qui no. infa. Et hec innovata ante victoria et causam et post reuocari potest fm Inno. in. c. dilectus. de excep. et caueat appellans si in eodem libello petat principale negociu. et attemptata reuocari. ne lit. conte. sed reuocationem attemptato

rum petat tñ fm Inno. in ti. de appel. §. nouissime. et p Jo. an. in. d. c. non solum. et adde vnum no. dñi Bar. in. l. i. ff. nil no. quod lapsus tpe ad appellandum iudex a quo potest mandare suam executioni si appellans non ostenderit de persecutione et impedimento. C. de tempo. appel. l. si. §. illud. et est expressum in. l. si maior. C. de appel. et ibi hoc t3 Ange. et dicit Bar. in alle. loco. quod dico de tps lapsu intelligitur bienniu. non enim sufficeret pñum annum lapsum esse. C. de tempo. appel. aut. ei. q. l3 de iure canonico innatur pñum in. c. ex rde. de ap. secundum Bal. et Sal. in. l. appellatione. C. de ap. et super hac clauula nil innovari ap. pen. dñi quod quedam est innovatio legalis. et ista admittitur ap. pen. patet in damnato quod interim efficitur infamis pen. ap. interposita et dato tpe ad appellandum. vt. l. furti in pñ. ff. de his qui no. infa. l3 si puocauerit infamis interim non habeat. vt ibi in. ij. rñ. Alia est innovatio pñi. et tunc aut appellatis aut appellati. si appellantis. et tunc aut actus innovatus pñatur appellationi renunciare attemptans. vt. l. ad solutionem. de re iu. et c. de tempo. appel. l. si. §. illud. aut actus ille non pñatur appellationi. et tunc aut est extrajudicialis. et interim admittitur l3 eo postea non appellante vel succubente in causa appell. actus ille per iudicis officium reuocet. ff. de admi. tu. l. cirographis. §. i. aut actus ille est substantialis. p instone seu iustificatione sue appel. et ille admittitur. C. de tem. ap. l. p banc. et l. amplior. et finit par tis appellate. est ille actus et tunc distingue. aut coram iudice a quo. aut coram iudice ad quem. si a quo aut iudicium pendens impedit ei silentium super tali innovatione. et tunc d3 reuocari remedio attemptati. vt. ff. de appel. l. cum ex ca. et aut. vt nulli iudicium §. super hoc col. ij. et di. c. non solum. et ita loquitur. l. ij. C. de appel. aut non imponit ei silentium. et tunc non d3 reuocari p viam acceptati. extra de elec. c. cum nobis olim. et no. Inno. in. c. cu. et dñi. et tñ. Alia et tertia innovatio est iudicis. et tunc aut eius ad quem est appellatum. et talis admittitur. vt patet circa sequestrationem fructuum facta. vt superius est dictum. quam est circa suam. vt in alle. amplior. et ff. quod cum eo. l. tician. et aut iudicis a quo et tunc eius innovatio regulariter non pñmittit. vt. d. l. amplior. et quod appellatio suspendit pronuntium vt. l. i. in. ff. ad tur. quod dictum intelligitur in no. p Bal. l. i. si causa cognita. C. de trans. vbi dicit quod quedam sunt que in causa appell. possunt reformari. et prius tolli. et quantum ad ista appellatio suspendit pronuntium. quod non rescindit pñse cum remaneant interim reliquie. vt. ff. vt le. no. ca. l. postquam. §. impator. et l. i. ff. ad tur. quedam sunt que in causa appellationis non veniunt rescindenda. et ista non rescinduntur p appellationem vt litis pte. et testium receptio. vt. C. de pen. l. ita demum et in cle. testibus. de testi. quedam sunt que nullomodo pñt ad iudicem appellationis. h3 finiuntur statim quod est appellatum. et tunc quo ad ista appellatio prius rescindit pñicium. ff. iudi. sol. l. cu apud semproniu. qda et transferunt ad iudicem appellationis cu pñte mutadi. et ista dñi suspēdi quod pñdent ex euentu. Queda transferunt sine potestate mutandi et ista non suspendit quod non pñdent ex euentu. Queda nullo modo transferunt. et ista pñse perimunt. vt. d. l. cum apud. Sunt et qda que non possunt pñdere. vt ea que cur sunt. necesse trahit secum executionem. vt ifamia. deputatio. et ista p appellationem rescindunt. l. furti. §. i. ff. de his qui no. infa. et l. q. vltio. cu. ff. de pe. Si autem appellatio est extrajudicialis et actus de sui natura est licitus. dñi fm Ang. i. d. l. p banc. quod nunquam reuocat h3 semper expectat euentus nisi pñato quod electio non fuit canonica. vt no. Jo. an. i. d. c. non solum. i. glo. magna. et Inno. i. c. cu inter canonicos. de elec. i. glo. que incipit. non vero sufficeret. et sequitur quod iei pñt. h3 vbi expresse decidit acceptata extra iudiciali appel. pñ. nunquam reuocari nisi pñata veritate cause. et si appellans obtulisset se i continentem pñatur quod est nota. dignum quod limitat. et interposita. de appel. hoc quod dico non reuocari fallit i duobus casibus. Primo si appellat coram iudice hñte in iurisdic. et pñtum si appellat a confirmatione ne confirmet elec. pñati. vel si pñes appellationis iudicis eligeret cōiter. nā tunc acceptata post appellationem a dicto actu extrajudiciali reuocatur incōtinēti fm Inno. ibi. hec autem appellatio extrajudiciali j. r. dies fieri d3 et i rescriptis. et cu cause iñsertione. vt in. c. pñtationi. de appel. l. i. vi. et sic non differt ab appel. interposita in iudicio nisi pñtum ad reuocationem acceptatorum. ut ex pñdictis patet quo ad ipsa acceptata. differt in alio quod est mirum. quod si appel

lo extra iudiciū ne ticius recipiat i testem corā examinatore
meo ille examinator pōt recipere alios. s; si appellat i iudicio ne
iuder accipiat ticiū in testē facta inhibitione null? recipi po
terit. q; p appellatiōis inhibitionē totū negotiū deuoluit ad
superiorem. vt i. c. cordi. de appel. i. vi. cum ergo appellat extra iu
diciū et ab actu extraiudiciali sola acceptata respiciētia ipi?
appellationis articuli reuocant et nō alia. sed cū appellatur
i iudicio. et ab actu iudiciali nō solum acceptata respiciētia ipi?
articuli reuocant. s; et alia respiciētia ipaz causaz. et nō. In
no. de elec. c. cū nobis. Circa acceptata vero pen. ap. dic q; cū
postea appellat a diffinitiuā oīa acceptata iterim reuocant si
cū acceptata appel. pen. vt. d. c. nō solum. fallit vt. s. dictū ē in
sua excommunicationis et interdici q; lata. j. tpa appel. non re
uocat et ē spale i ea fm Jo. an. i. c. venerabilib; de sua ex. in
vi. et hoc tenet dñi de rota i decisi. no. decisi. drrrv. acceptata
vero. j. tpa appel. cū appellat postea ab interlocutoria nō reuo
cant nisi sequa victoria p appellatē. et nō iterim iuder potest
sua interlocutoria mādare executiōi p. d. c. nō solum. unde fm
Aug. i. l. ij. c. de ap. sicut appel. pen. nihil inouatur. ita cū pē
det tps ad ap. semp intellige a diffinitiuā. et hoc t; glo. i. l. i. nil
no. ap. et i. l. ex iudiciōi. ff. de accusa. si tñ aliqd inouatur nec
post appellat nō d; reuocari p iudicē. et fm Bal. i. l. p bāc. C.
de tem. ap. pen. appel. nihil d; inouari qd sit dñi nature ap.
sec? si est psequutū. vt. d. l. p bāc. Lud. vero. i. l. possideri. s; si fu?
ff. de acq. pos. dicit sic ad paria iudicant pendentia app. et tē
poris dati ad appel. fm glo. i. l. i. l. ex iudiciōi. ff. de accusa. et
i. l. si qs post. ff. de testi. et i. l. i. ff. nil nouari ap. pē. iuder i cā ca
pitali pen. tpe ad ap. pōt erequi sniam corpalem fm Inno. in
c. querenti. de of. deleg. et fm Bar. i. l. nō tñ. ff. de ap. et l. ad
ditos. C. de epi. audi. idem t; Saly. i. l. additos. C. de appel.
Albe. de rota. i. q. statutoruz i vltima pte. q. xxiij. et hoc vult
Bal. i. d. l. additos. de epi. audi. vbi q; nō solum ille qui ad vlti
mū supplicitiū ducit. s; et quicunq; ad ius pōt appellare si tpa
largiunt. i. si sumus. j. x. dies a die late snie. ergo appet ex hoc
sine q; ante decē dies cōdemnari ad mortē nō pōt iudiciū
pati. et sic ap. interposita differt executio corpalis. tñ secus est
i tpe appel. iterponēde. vt. d. l. additos. et hoc idē t; Guil. i. d. l.
additos de epi. audi. et Bar. in. d. l. non tñ. ff. de ap. Nec ob.
glo. m. l. i. ff. nil inouari ap. pen. que dicit q; sicut nil pōt inoua
ri post appel. ita nō pōt inouari infra tps appel. q; illa glo. loq;
in cā ciuili. secus at est in cā capitali q; ibi pcedit euēctissima
pbato fm Jde. S. Guiel. dicit q; rō ē q; est verissimile q; mul
ti intersint ad audiēdū pdenationē q; si videat eū duci ad sup
plicium q; aliqs pietate motus appellat que rō parum v; nā
dilatio sibi cōcessa a iure ad appellandū non d; sibi auferri.
vt. C. de dila. siue ps in alle. c. non solum. d. ap. b; cūter qdam ē
executio que pcedit pp immitatem crīs que non pōt retracta
ri sicut est executio ad mortē vel ad membri mutilatōem. et i
hoc non hñt locū. ll. que loquunt de reuocatione acceptatōz.
q; hoc est impossibile. q; irtractabilis est ista executio. Item
non hñt locū. ll. que dicunt de tps expectatione. q; hoc est
impossibile pp criminis immitatem. ad hoc. ff. de iniur. rup. et
irri. test. l. si quis filio. s; si qs. sed si eff; appellatum tunc q; re
cisa esset snia executio fieri non poss; imo puniretur iuder ca
pitaliter. q; paria sunt occidere innocentem et occidere cum q
confugit ad iustam iuris defensionē. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. lege
s; si. fallit in notorijs vt qñ delictum est cōmissum in cōspe
ctu ppli siue sit vebemens iudiciū. q; p hoc efficitur notoriū
ipm maleficiū. vt q; interfecto cum gladio sanguinolento
visus est fugere p plateam in conspectu ppli fm Inno. i. c. sta
tuimus. de offi. dele. Item fallit qñ quis est plene conuictus
et sponte confessus. nam cū non possit pbare dñum non audi
tur. vt. C. quoz appel. nō re. l. obseruare. secus si sit semiplene
uictus. vt. ff. de qd. l. maritus. Item illud est verum qñ pfectio
emanauit in figura iudiciā sniam. nam si post sniam pite
tur extra iudiciū talis confessio non impediret appllōnem. vt
ff. de appel. non tñ. vbi glo. no. Et adde quod no. Inno. d. of.
delega. c. querenti. vbi dicit q; quando cōsanguinei vel amici
appellāt in casu pmissi p eo q; ducitur ad supplicii et nihilo
minus iuder vult erequi q; isto casu impune possit resistere d
facto huiusmodi inquisitioni et illam impedire. q; p appella
tionem sublata est iurisdicatio iudici a quo fm Inno. vbi. s.
Item et dicit Inno. in. c. pastoralis. de offi. delega. q; nunquā

executor d; erequi sniam corpalem si cā videt esse iniustā. nā
d; referre superiori et omni ingenio quo pōt executionē differ
re vel impedire. ff. de qd. l. i. s; si qs vltro. vbi ter. Bar. vero i. l.
qui vltimo. ff. de pe. dicit no. q; quidā sunt effectus iure ipius
snie non requirentes factū hoīs vt infamia. et qd quis dicat
seruus pene. et in istis statim snia lata pducit suū effectum. vt
l. quod ad statum. ff. de testa. et l. qui vltimo. ff. de pe. et l. furti.
ff. de his qui no. infa. Quidā sūt effectus snie requirentes fa
ctū hoīs vt est executio corpalis. et in istis snia non pducit
effectū. nisi post lapsum tps ad appellandū concessi p glo. in
d. l. i. ff. nil inno. app. pen. Ande ex hac theorica resultat deci
sio quicquid dicit Albe. Sed Bal. in. l. i. si a non comp. in. q;
regula nil nouari appel. pen. h; locū inter appellatē et appel
latum. non autē quo ad tertiū respectu cuius non d; pendere
appellatio. p quo allegat glo. fm in. l. creditor. in pn. ff. man.
et vt ter. in. c. romana. s; in alium de appel. in. vi. et hoc pōt ēē
vez qñ esset tertius q; nullo mō vellet adberere appellationi.
secus esset si tertius ex pendentia appellationis vellet se inua
re hoc est ex ipa appel. illā fuisse temerariā. vt dicit Bal. in. l.
qui a latronibus. s; i. ff. de testa. sed idem Bal. in. l. eū q; duas
C. de adul. et l. si qs filio inheredato. s; si quis post. et i. d. l. a la
tronibus. s; i. et in. l. appel. C. de ap. ad si. sequēdo Dy. et Bar.
dicit q; tertius ap. pen. nō pōt in nouare. et ita non ipune offen
dere bānitum. vt. d. l. i. ff. nil noua. et l. circographis. ad si. ff. de
admi. tu. Jdō veritate potes sic dicere. an appel. pen. aliquid
possit inouari. aut appellatio pendens est iuste interposita vt
et calumnie dñmodo de tali calūnia manifestissime nō ap
pareat. et tñc aut ius dicere q; talis appellatio extinguat pñū
ciatum. vt. l. i. ad si. ff. ad turpil. et l. tale pactū. s; qui puocauit
ff. de pac. et clarū est q; nihil d; inouari. nec bānitus interim
pōt impune offendere. aut vis dicere q; suspēdat respectu futuri
euentus. et tunc idem vt sūt pditionali dispositione pen. cō
ditione non purificata dispositio nō h; effectū vt. ff. si cer. pe. l.
pecunia. de ver. obli. l. quotiens in diē. tñ et q; siue iusta. siue
calūniola appellatio dñtamen nō sit notoria calūniola appel
latione suspendit. vt. d. l. i. ff. nil inouari ap. pen. et l. negociato
rum. ff. de re iudi. et l. tutor. ff. de vltis. Nam dicit Inno. in
c. dilectus filius. lo. ii. de rescrip. vt dicit Ange. in. l. qñ iudi
ces. de ap. q; cū appellaretur a diffinitiuā appellatio semp est
iusta quātū ad hoc vt ei debeat deferri qñ continet cāz gra
uaminis pbabilis. et ideo interim est suspendendū. q; an appel
latio pcedat vel non. et an cā sit vera vt non est cognitio iudi
cis ap. non iudicis a quo vt. l. quoz iudices. C. de ap. In casu
bus vero in quib; nō ē licitū appellare nō d; iuder pñus si
pcedere et cū appellatur a diffinitiuā nisi postquā fuerit notia
tum p iudicē appella. ibi bitū. Sed si ab interlocutoria est ap
pellatum nō est suspendendū. vt in alle. c. non solum. Et vbiq;
d; q; vbiq; appellatur ab interlocutoria nō est suspendendū
nisi canonice inhibeatur. hoc semp intellige nisi iuder a quo
appellationi detulerit. vt in. c. cū appel. friuolis de ap. in. vi.
et ita intelligit. l. pñones. ff. de ap. fm Aug. ibi aut appellatio
fuit temeraria et notoria apparet. et tali casu ipius pendentia
suspendit pñuatiū. vt. l. pñes. ff. de re iudi. l. quoz multa. C.
ad. l. iul. de vi. et quod habet in. l. eos. s; ne temere. C. de ap. et si
opatur quominus bānitus impune possit offendi nec impedit
inouari. ad qd. ff. di. l. pñones. et C. quoz ap. non re. l. obseruaf
Item quod d; q; appel. pen. nil est inouādum est verum fm
Bal. in. l. i. C. de bo. pos. fm tab. in his que cōcernunt ipaz ap
pellatōem. et pendentia ab ea secus si essent oīo sepata. C. d
re cre. l. generaliter. s; sinat. et s; se. et ff. man. l. creditor. in pn.
et d. l. circographis. s; si. ff. d. admi. tu. Si aut appellatio esset de
serta tunc non d; inouari q; nō pendet. C. de appel. l. eos. in
pn. ff. de pac. l. tale pactū. s; puocauit. fm dños de rota in de
cif. no. decisi. i. Et dicit et Bald. in. d. l. i. q; appellatio non so
lum suspendit ea que sunt contentiose iurisdictionis sed etia;
ea que sunt voluntarie vt ibi.

Apereft nunc uidere.

ad quem possit inhibere vel citare ad hoc vt inhi
bitio dicatur canonica. dic secundū Ange. in. l.
per hanc. C. de temporibus appel. q; nullum predictorum fa
cere potest nisi iuder inspiciat appellatum ex causa que si ve
ra esset et legitima et pbabilis est censenda. vt i. c. romana. s;.

cū aut. de appel. i. vi. et sic si citat? vel nō citat? cōparet corā iudice ad quē et negat. j. r. dies esse appellatū. aut aliud simile dicit ut q? dicit nō esse appellatū i scriptis p qd excludit cām nō esse deuolutā ad eū p appellationē. vel q? dicat renuncia tū appellationi expse vel tacite vel nō esse appellatū ex pba bili cā. tūc iudex appellationis nō pōt inherere nisi primo co gnoscat illā cām esse deuolutā ad eū p appellationem. siue ap pellet a diffinitiva. siue ab interlocutoria. cōstare. n. d. pmo iu dici de sua iurisdictione. vt. d. c. romana. ver. si vero. vocatus. Sit ergo caue? appellat? vt i cōtinēti cū appellet compareat corā iudice appel. et nō expectet se vocari. et narret quō est lata quedā snia p eo a quo ē appellatū ad eū iudicē. et dicat q? di cta cā p appellationē nō ē deuoluta et assignat cām legitimā de qua. s. r. ptefct q? nō ibibeat iudici a quo nisi pmo cogno uerit et pnuclat iurisdictionē suā esse. Si vero nō negat ad eū deuolutā esse iurisdictionē p appellationē. sed solū nega tur appellatū fouere iusticiā hoc cām si appellet ab interlocu toria non d? inherere nisi prius iceptit cognoscere de appella tionis cā. aut si vera. vt i. d. ver. q? si obiciat. saluo nisi appel lās corā iudice a quo obtulerit se pbaturū incōtinēti. et si fuit admissus seu auditus. tūc incōtinēti est inherēdū. vt i. c. inter posita. de ap. et i. d. c. romana. Nec tū fallentia nō h? locū fm Ang. i. appel. extra iudiciali. Si aut appellat a diffinitiva tūc si obiciat esse appellatū i casibus i quib? nō ē licitū appellare de quib? in l. ij. C. quoz ap. nō re. nō d? iudex inherere anteq? cognoscere iceptit an appellatio sit recipiēda. vel nō. vt i. eo. c. ver. sinatit post sniam. et poterit iudex cognoscere de hoc etia pte abite. vt. ff. de ap. l. eius cui? et d. l. cirographis. s. fi. d ad mi. tu. l. i. ff. nil no. ap. pē. et ita p illas leges determinat Jnn. i. c. pastoralis. i. glo. ibi ticius vt i. fi. de offi. deleg. Et aduerte bene q? hec cognitio an appellatio sit recipiēda pcedit cogni tionē illā an appellatio sit iusta vel iniusta vt p eundē Jnn. et inhibito facta pter formā pdictā ē nulla q? nō canonica. vt i. alle. c. non solū. Et scias q? h? Jnn. dixerit q? cognitio an appellatio sit recipiēda vel nō possit fieri pte abite. tū pū t? glo. i. l. i. C. quozū appel. nō reci. que vult q? talis cognitio nō d? fieri pte pūte et cā cognita. S? Ang. i. l. i. ff. nil no. dicit q? opi. Jnn. pōt esse vera ante cōparationē appellati et pditione ne aliquatiter pūte appellati. sed post pditionē ipsi? appella ti vera est opi. glo. in. d. l. i. C. quozū appel. non re. fm venerabi les dños de rota in decis. nouis. decis. cxi. ad hoc vt inhibi tio sit canonica tria regrunt. i. p dñio q? appellatio sit cā p babiliter interiecta tali videlicet si pbata foret deberet legitima reputari. vt in. c. vt debet. et c. interposita. d. appel. et i. c. pasto ralis. eo. ti. Scdo q? p talem appellationē negociū sit deuolu tutz ad iudicē ad quē. Tercio q? iudex ad quē recepta huiusmo di appellatione ex cā pbabili interposita incipiat cognoscere an talis cā vera sit. et hec habent et pbant i. c. romana in. s. q? si obiciatur. s. alle. et tunc his pactis. et non an pū iudici a quo inherere. vt ibi. et tunc dñ inhibito canonica. postquā inhibi tionē nihil valet quod agitur. vt in alle. c. nō solum in. s. illa. Et sic si nō ex pbabili cā vel ex verisimilit. s? ex manifeste fri uola appellatur p talem appellationē ad supiorē negociū nō deuoluitur de elec. c. quāuis in. vi. et d. c. vt debitus. ergo nō recipiēda p iudicē appel. que h? recipiatur hoc fit de facto nō de iure qd nō curandū. nā non qd fit. sed qd fieri d? ponderā dū est de elec. c. cū cām. fm eodē dños de rota vbi. s. Et h? eodē siue sit appellatū a diffinitiva siue ab interlocutoria pū iudex ad quē inherere iudici a quo tūmō consistet de appe. et p appellationē ad supiorē cām fore deuolutā. Itā iudex d? pmo cognoscere an sit appellatū. et j. tpus. et ex cā pbabili. q? hec est pma cognitio vt diri quā d? facere iudex appellationē vnde pnuenerūt appellātes reportare instā snie a qua est ap pellatū vt sic appareat an. j. dies fuerit appellatū et instā ap pella. p qd iudex cognitionē appellationis recipiat. quo facto iudex pū inherere iudici a quo vt no. in. d. c. nō solū. et p eodē dños de rota. in. decis. nouis. decis. xij. Dicūt qdam q? qū est appellatū a diffinitiva statim ius inheret. vt in. c. nō solū. et ff. nil inuari. ap. pen. p totū. et l. qm iudices. C. de ap. ergo iu der appellationis in executione statim pū inherere q? iuris ere cutio non h? iniuriā. vt in. l. continet. ff. qd me. cā fm eodē dños de rota. in. d. decis. xij. et hoc t? Saly. in. Lappellatione C. de ap. et plus dicit ibi q? inherere dñ ēt si expresse non inhi

buisse. Si vero est appellatū extra iudiciali tunc antequā de grauaminibus contentis in ipa appellatione extra iudiciali. consistet et verificetur nō d? iudex ad quē inherere. vt de appe. c. interposita. et alle. c. non solū. s. fi. et si fiat ipa inhibito nō est canonica. poterit. n. ipa appellatio esse frivola cui iudex de ferre nō tenebat. vt in. c. cū appellationibus frivolis. de app. in. vi. nec p veritate cāru in appel. extra iudiciali expsarum presumitur nisi pbent. vt in alle. c. nō solū. et in. c. romana. s. cū vero. all. hoc verū nisi appellans cās appellationis pposi tas obtulisset incontinenti pbaturū. vt i. c. interpositas. s. all. h? fm aliquos dicta decretalis et pñles possent intelligi de ap pellatione iudiciali. et nō extra iudiciali. verū si dicamus et intelligamus et ipam loqui in appellatione extra iudiciali ne cessarium est q? se obtulerit incontinenti pbaturū. et i electio nibus cathedraliuz vel regulariū ecclesiay hoc spāle est q? q? quid factū fuerit post et p appellationē extra iudicialē ex cā p babiliter emissam sit nullum ipō iure. vt in. c. si postquā. de elec. in. vi. Secus vero in electionibus inferiorū ecclesiay fm Jo. an. et Jo. mo. et Arch. in. d. c. si postquā. fm dños de rota i de cif. nouis. decis. d. sed Bal. in dicta. Lappel. C. de ap. dicit q? iudex appellationis antequā iudici a quo inherere d? pūte re illam cognitionē an appellatio sit recipiēda vel nō q? an huiusmodi cognitionē ad inheritōnē pcedere non d? vt i. c. romana. in. s. si vero. de ap. fm Ang. in. d. l. appellatione. dñ q? pū iudex appellationis et dum cognoscit vtz appellatio sit recipiēda vel non inherere iudici a quo. vt alle. c. non solū. et hoc ante compitionē appel. eo aut compente et negante ex suf ficienti cā fore appellatū non d? inherere nisi sup insufficien tia causē pme pnuclat. vt in alle. c. non solū. et sit cautus fm eum appellans. vt semp patet renouationē attēptatoz de ap pel. c. consiluit. et ibi p Jnn. et si appellat ab interlocutoria su p emergenti supsedendū est in tota cā si toti cāe iferatur pūdi cium. vt in. c. sup eo. de appel. vbi p Jnn. et Bar.

¶ In nonari nullitate Pendē te. si qraf an pendentia nullitatis impediatur aliquid innouari seu executionem fieri. dic q? si nullitas intenta tur pncipaliter. et p modum actionis. tunc fm Jnn. i. c. cum in iure. de offi. deleg. et Ang. i. l. iij. s. cōdēnatū. de re iudi. et per eundē. i. l. i. ff. nil innouari. ap. pen. nullitas taliter intēta ta nō impedit executionē. nec aliquid innouari. imo snia non obstatē pēdentia nullitatis mandabit executioni. hoc tenent domini de rota in decis. no. decis. cxxxiij. q? nō vt iure cau tū q? pēdentia nullitatis executionē ipediatur fm Jnn. ibi im mo potius cōtrariū. vt l. fi. C. de or. cog. Bal. vero i aut. que supplicatio. C. de pñb? ipera. offe. dicit sic Jnn. dicit q? nul lo iure cauet q? pēdente nullitate non possit fieri executio. ita no. ipse i. c. cū in iure. de offi. deleg. ego credo dicit ipse q? Jnn. senferit q? si fiat nō renouet p modū attēptati. s? expectabit finis negocii in fi. aut. que supplicatio. nō tñ credo dicit ipse q? Jnn. tradat regulā sup executionē interim fiendam. q? dice ret. salūm. q? cū interim sit dubium iudici nō d? esse veloz ad erequēdū. et sup ista materia. dic lati? q? aut snia que alle. nul la puta snia bāni. aut alia apparet nulla. et sic nullitas alle. et iniusta cā et tunc nil d? innouari. et ita bānitus vigore talis snie iterim nō pōt offendi iterim pen. cā nullitatis q? non meret executionē. vt i. d. s. cōdēnatū. et l. fi. cū nulla. ff. de re iud. aut alle. nullitas ex iniusta cā et calūniosā. et tūc pēdentia nullita tis nō ipedit executionē. et isto casu bānitus iterim pōt ipu ne offendi. q? nō sunt attēdende frivole defensiones. vt l. fi. de pēu. aut dubitat an cāe nullitatis sunt iuste. et tūc ē diffignē dū. q? aut allegās nullitatē offert statim pbaturū. et tūc talis allegatio cū suspēdat executionē tūc bānitus vigoze talis sen tētie q? dñ nulla nō poterit iterim offendi p ea q? no. Barto. et docto. i. d. s. cōdēnatū. et l. fi. C. de ordi. cogni. et l. iij. s. ibidē ff. ad exhibēdum. aut pbatio talis nullitatis regit altiorē in daginē. et tūc in ciuilibus nō suspēdit executionem sed posset innouari et snia erequi. vt statiz dicit. In capitalib? tñ et i cri minalibus vbi executio ē irtractabilis pēdentia nullitatis ipedit aliquid innouari. et executionē fieri secundū Bal. i. l. cū q? duas. C. de adul. quod originaliter fuit dictū pauli de liaz a rris. limitantis hāc materiā i cle. i. de re in. de quo ēt p Bal. i. d. l. cum qui duas. Et pdicta dicit Ang. et Jmol. i. d. s. con

denatum. q. cum infra guarentie habeat executionem pa-
ratam fm forma statutor. tunc q. l. petatur retractio instri. vt
q. petetur corā epō instri declarari vsurariū. illa petitio nō
retardabit executionē instri. et hoc est scdm eodē de mente
Inno. l. d. c. cū in iure. Et ppter ea inoleuit mos fm euz q. iu-
dex ecclesiasticus inibeat iudici seculari sub pena excomuni-
cationis vt super executione supsedeat. An autē epō possit face-
re inhibitionem validā anteq. pars aduersa fuerit citata eo. ca-
su quo alis nō esset suspensa iurisdicō iudicis secularis. Fred.
de senis tenuit q. nō per no. l. c. romana. de appellationibus
i. vi. put ipse no. i. cōsilijs suis. p. filio. d. lxxx. et qd dicit nō im-
pedire executionē sine l. pēdeat cā principalr sup nullitate i
telligit verum si obijciat simpliciter de litis pēdētia sup nul-
litate. scilicet si obijciat exceptio nullitatis. et de illa vellet di-
cere i cōtinenti. nā nō ē repugnans. q. deductū principaliter
p viā nullitatis posset etiam deduci p viā executōis. et sic vi-
erit in forma excipiedi. facit qd no. in. c. ij. et de ordi. cogni.
phoc ē vt fm in. l. ibi q. si i executione instri opponat ere-
cutō vsuraria eo casu d. remitti ad cpm. qd qñ sit collr ex no.
in. l. ticia. s. vsuras. ff. de ma. p. Bar. in. l. omni inuocatōe ces-
sante. C. de sacrosan. ec. per Bar. et Bal. in. de. ij. de iudi. q. tē
forte d. super sedere iudex secularis per. c. tuam. cum ibi no.
de ordi. cogni. Si autem nullitas non intēatur principalr et p
modum act. sed per modū executionis obijciat et sententiam.
tunc fm Bar. in. d. s. condemnatum. qñq. ex parte eius qui
opponit nullitatem nihil est pbandū. vt q. dicit se non fuisse
citatum vel nō fuit pcur. qui egit. Et ista exceptio nullitatis
impedit executionē. et nil pē innouari. sic intelligitur quod no.
Inno. in. c. cum in iure. de off. deleg. et in. d. l. si cū nulla. et d.
s. cōdemnatū. et l. l. c. de pecu. qd est verū fm Ange. in. d. s.
pēdemnatū. qñ petitur executio corā iudice cōdemnatē. vt ei?
successore. scilicet si petere corā subdito iudicātis qui pōt pē
cōpelli ad executionē sine. vt cū delegatus apostolicus pcepit
ordinario vt suā iusticiam executioni mādēt. facit. c. sane. et c. pa-
storalis. de of. deleg. et eo. ti. c. significasti. nā tūc nō admittit
talīs querela scdm eum. si tñ iudex sup executōe aditus suspi-
cabat iusticiā nullā ppter aliqua verisimilia d. consilium iudi-
cātē. et supsedere quousq. fm mandātū recipiat scdm Inno.
i. alle. c. cū in iure peritus. de quo p Bar. i. l. a viuo pio. i. p. i.
de re iud. Si vero petere a iudice nō subdito iudicātis eo for-
te adito ad pces et lras iudicantis scdm no. i. l. a viuo pio. i. p. i.
p. i. et s. i. tūc fm Inno. l. d. c. cū in iure. si suspicāt iusticiā nul-
lam. aut iniusticiam admittit hanc querelam. et de ea cognoscet.
de quo ē per Bar. in. d. l. a viuo pio. sed dicit Ange. et Inno.
vbi. s. q. quatenus suspicāt q. qñ de iniusticia qd pōt admit-
tere et cognoscere nō vñ dicere. Imo qñ iusticiā transiit in rem
iudicatam ne sint elusoria decreta ptoz. vt. l. si ptoz. ff. de iud.
per glo. in. c. pastoralis. s. q. vero. de offi. deleg. Qñq. vero p
illum qui aduersus executōē nullitatis excipiendo opponit
est aliquid pbandū in cā nullitatis. et tunc aut illa executō re-
quiret altiorē indaginem. et tūc non impedit execu. vt. l. fin.
C. de ordi. cog. et l. ij. C. de falsis. Si vero incontinēti probare
possit. et tunc impedit executōē et nil nouari. vt in alle. l. si. et
l. iudicati. C. si ex falsis instru. et de iudic. l. si ptoz. s. marcel-
lus. et sic intelligitur de m. Spec. in. ti. de iusticiā. s. que sunt. et p
batur fm Bar. rōne. q. in executōe sine d. haberi cognitō sū-
maria. vt. l. a viuo pio. s. super rebus. de re iud. et in cognitōne
sumaria non admittitur executio q. requirit altiorē indagi-
nem. sed admittunt ille que pōt expediri incontinēti. vt. l. i. s.
s. ibidē. ff. ad exhiben. et l. alle a quo. s. si de tes. ff. ad treb. et pre-
missa vera nisi exceptio nullitatis cā morande solationis op-
poneretur. q. tunc non impedit nouari et executionē fieri pē-
dētia nullitatis. vt. l. ij. C. de falsis. et fm Ja. bu. postq. p. ne-
gocium liquidatum opponit. psumitur cā morande solōis
fecisse. vt p. in. d. l. ij. per eundem. attamē q. supradictū est q.
vbi exceptio nullitatis regit altiorē indaginem q. eius pē-
dētia non impedit executionē. credit An. q. hoc est verū
regulr. fallit tñ fm eum qñ alle. nullitas sine ex eo capite. q.
iusticiā d. lata p falsas allegationes falso modo scās p absentez
et cā necessaria et pbabili vt infirmitatis vel legationis. sic d.
bz intelligi. l. si ptoz. s. marcellus. ver. paulus. nam tunc d.
executōe cognoscens non d. ita requiri iusticiā. sed d. admitte-
re de cā querelā. Bal. at vt illū tex. intelligere qñ incontinē-

ti possit docere qd vñ rōabilis p. di. l. iij. s. ibidē. Bal. autē
sup ista materia paucis verbis se expedit i. alle. aut. q. supplica-
tio. vbi dicit q. nullitatis obiectus non inducit ppetitū pē-
dētiā subdēns. aut iusticiā valuit et iudiciū non pēdet. aut nō
valuit. et tunc nō iducitur pēdētia rōne nullitatis mote. sed
rōne prime causē. et tūc aut offert pbatio pempta nullitatis. et
nō fit executio. nec innouat. vt. d. s. cōdemnatū. aut requirit
longū examen. et tunc infim fit executio. vt. l. si. C. d. or. cogni.
Item qui dicit testm nullū si in cā succūbat non repellitur a
legato fm Bar. in. l. post legatum. ff. de his q. vt indig. Sed
an pēdēte cā nullitatis possit petere legatum. dic fm Bar.
in. d. l. post legatum. quod non q. fieret pēdētiā petitio
ni hereditatis. l. non distinguemus. s. si his. ff. de arbitris.

¶ In nouari iteg. resti. pē.

Dicit cy. l. l. vnica. C. nil ino. lte. re. post. q. d. iure ci-
uili iteg. resti. postulata nihil innouat d. iur. cāoni
eo h. modificat videlicet q. nō fit executio ipsa in iteg. restitu-
tione pendē. c. nisi dicta restitutio malitiose petat. vt in. c. su-
scitata. de i. lte. resti. et si aduerte ad vñ q. dñi de rota i. de cefi.
no. uis. d. vii. dicit q. in. d. c. suscitata potius fuit gratiosa pui-
sio pape q. iuris decisio. S. Inno. ibidē dicit q. pendētia in-
te. resti. impedit aliquid innouari. et iusticiā erequi nisi qñ sunt
psumptiones q. petēt q. malitiose petat talē restitutionē. q.
tunc rōne talis psumptōis pēdētia hē sup restitutionē nō
ipedit aliquid innouari. et executionē fieri. vt i. alle. c. suscitata
Si vero psumptiones nō sunt q. petēt. et iusticiā est lata p mīno-
rē iudicē. tūc resti. in i. lte. ipedit aliquid innouari. vt. d. l. vnica
Si vero iusticiā ē lata p pīcipē spālē ē in eo q. pendētia cā re-
stitutionis nō impedit aliquid innouari et ita iusticiā erequi. Et
est rō fm eum q. aduersus iusticiā pīcipis non dat restitutio-
nem p supplicationē petat. sed supplicatio non impedit execu-
tionē. vt in aut. que supplicatio. C. de pēib. impa. offi. l. ostē.
vero i. summa i. ti. de i. lte. resti. i. s. an executio sine. dicit q.
vincen. dixit q. executio sine d. retardari qñ aduersus eā pe-
titur. in. lte. resti. l. qñq. videat q. papa ex aliqua lata cā mādā-
ret executioni iusticiā l. aduersus eā in. lte. resti. petere attamē
de iure d. retardari. vt. d. l. vnica. Hoc aut ē verū q. psump-
tio sit q. petēt cautionē pīta de restituendis oībus ab ipso
victore q. occasione sine ad victorē pueniēt mādabit iusticiā ere-
cutōi q. petēt. vt ē expsum i. d. c. suscitata. Iusticiā cū de iure sit
qd ab oībus suspectis erigēda ē cautio qñ i. possessionē mitti-
tur. C. de leg. here. si fraudem. de pet. here. l. si. de rei ven. l. is a
quo. vt. l. no. ca. l. postq. de dam. in. l. ptoz. et c. ecclesia. vt
lite pendē. et si non potest prestari cautio res mobilis debet
sequi extrari penes iudicē. ff. q. satisfda. cog. l. si fidemssor. et c. si. et
pe. extra. vt lite pen. alias si postulans in. lte. resti. nō sit suspect?
nihil d. innouari pen. cā resti. in iteg. nec pen. ap. i. q. vi. c.
appellatione. ff. nil. no. l. i. de rescrip. c. olim. sicut nec lite pen.
vt lit. pen. p totum. Sed Ludo. in. l. possideri. in. s. seruus. de
acq. pos. post Bar. in. l. pe. ff. de auct. tu. et post Bal. i. alle. aut.
que supplicatio. dicit q. aut talis restitutio apparet petita iu-
ste et tunc eius pendētia impedit aliquid innouari. et executio
nem fieri. vt pbatur in. d. l. vnica. et l. si cā cognita. de trāsc.
ideo bānitus interim impune nō pōt offendi. aut apparet peti-
ta temerarie. et tunc l. in suspensione executionis quo ad ciui-
lia dicatur q. aut apparet manifesta temeritas et non suspēda-
tur executio et si offerat incontinēti pbatur fm Host. in. d.
c. suscitata. aut nō apparet manifesta. et tunc silt non suspendi-
tur l. si sit necesse tali casu prestari satisfactionē de restituendo i
casu in quo restitutio obtineatur. vt in. c. suscitata. de in. lte.
resti. attamen hoc so casu in criminalibus executio corpora-
lis sine suspenditur rōne irtractabilis executionis fm Paulū
d. liazarijs. s. all. et ideo bānitus interiz nō pōt impune offendi
Et nō bene vñ quod dicit Bal. i. l. i. circa fi. C. si pen. ap-
pel. mors inter. q. si statutum dicit q. querelē bānitōz debeāt
admitti d. intelligi excepta illa quā bānitus p modū restitu-
tionis in instrū intentat p bānitum ad eius restōnem. hoc
pbatur ex ter. in. c. i. de rescrip. in. vi. vbi l. audientia iudicij
aliqua denegatur excōicato agenti. vt de iudi. c. intellerimus
attamen intelligitur denegata illa que aduersus rescissionem
excōicationis intentatur de remedio competēti de iure cōi.
et nō de iure spālī. vñ l. tollatur appellatio. nō tñ tollitur re-

stitutio. ter. est iuncta glo. in. l. sicut. C. de pscript. xxx. an. et aut.
qua in puincia. C. ubi de cri. agi. oz. et hoc tenent omni de rota.
in decif. nouis. decif. cluij. Sed Bal. i. alle. l. si causa cognita.
per ter. ibi dicit qd in integrum restitutio petita suspendit sua
diffinitiuam. ergo interim non potest exequi. facit. ff. de auc. tu.
l. defendente. et istud est verum fm cum ibidem nisi restitutio
que petitur sapiat naturam supplicatōis v3 qd petitur p sniaz
pncipis sic itelligitur alle. c. suscitata. et ita dicit tenere Jnn.
fm vnam opi. Sed idem Bal. in. d. l. vnica. C. inte. resti. post.
dicit qd qd executio eet irretractabilis. puta qd corporalis pe
dente integrum restitōne interz non potest fieri executio. vñ fm
eudem donec cōdemnatur petit restitōne in integrum nō pōt po
ni in carcerem qd istud grauiamē non pōt reparari in diffini
tiua. l. ij. ff. de appel. recipi. Aut ē executio retractabilis. et tūc
refert aut ille qui petit restitōnem offert patam pbatōne. et tūc
dicūt qdaz qd aut est presumptio p ipm ex qualitate cāe vel ex
psona pnuiciantis. vt qd pnceps pnuiciant. et inter i fit ere
cutio. prestita tñ satisfactōne fm similem formā que traditur
alle. aut. que supplicatō. pro quo facit. c. suscitata. et in alle. l. ij.
C. de falsis. et de oz. cog. l. si. Similit̃ nō est presumptio p peten
tem cessare d3 interim executio. vt. l. si cā cogni. C. de transac.
de quo p Jo. an. in addi. Spec. in ti. de in integ. resti. Sed idē
Bal. in aut. que supplicatio. dicit qd restitō integrum misericordi
ter iplozatur iō quādam similitudinē h3 cū supplicatōe. h3 qd
tendit ad restitōne et ad reponendū rem in veteri statu h3 fili
tudinem cū appellatione. qd nō esset in veteri statu. si interim
aliquid inouaret. ideo qdam sic distinguūt. aut implorat ite
grū restitō bona fide. et interim oia sunt in suspensō vt in alle. l.
si cā cognita. Si vero implorat temere. aut est temeritas cui
dens. vt qd incolozate petitur restitō. et tūc nō suspēditur execu
tio. vt. ff. de mino. l. minor autē magistratus. Aut est temeri
tas velata. et tūc. l. presumit p petentē. tūc interim fit execu
tio satisfactōne prestita. et nō aliter. ar. alle. aut. que supplicatō.
et hanc viam eligit papa in. c. suscitata. vñuz tñ no. qd aīquaz
volens intentare beneficium restitōis in integrum aduersus
sniam seu aduersus snias audiatur opus ē qd sumarie doceat
de aliqua noua cā pp quam verisimiliter scit ipm fore lesūm
ff. de mino. l. minor. cū sua glo. et ita tenent omni de rota in de
cif. nouis decif. ij.

Il nouari pendente

Recur su ad ar
bitriū boni viri. Reductio ad arbitriū boni viri
fm Bal. in addi. Spec. in ti. de arbi. non impedit
executionē snie arbitralis. si p formā alicuius statuti h3 patā
executōem. et hoc probatur quattuor rōnibus. Primo quia
presumuntur tales reductiones fieri cā morande solutionis
C. de falsis. l. ij. C. de oz. cog. l. si. Secūdo qd cā executōis est
summaria. vnde non retardatur per petitionem que requirit
plenariam cognitionē. vt. C. de compensa. l. si. et C. de edi. di.
adri. tol. l. ij. ff. ad treb. l. ille a quo. §. i. ff. vt i pos. lega. et c. a quo
ff. de re iudi. l. a dno pio. §. si super rebz. Tertio qd iste sunt
mutue petitiones. et in sumarijs sumaria cognitio non suspē
ditur per reconuentōem cāe non sumarie. vt no. in. c. i. d. mu.
pe. Quarto qd qd duo iudicia sic se habēt qd vñum et alterum
sunt penitus opposita vñū non impedit processum alteri. ff.
de ere. rei iud. l. si inter me et te. Sed vñ oppositum plurib3 ra
tionibus. Primo ex preiudicialium natura. nam qd preiudi
cialis est pferenda. ff. de iud. l. per minorem. et no. in. l. q prior
ff. e. ti. et de nora. l. si ad libertatem in prin. Secūdo qd nō d3
iuder exequi qd snia postea subiacebat retractioni. ar. ff. d. ex
cusa. tu. l. dī. Tertio qd reductio h3 in ista appellationis. ergo ite
rim nil est inuouandū. C. de transa. l. si cā cognita. Quarto
qd actio preiudicialis habz instar executionis. ff. de inoffi. te.
l. vbi. in. §. si filius. Quinto vñ casus ex coniunctōe duarum
legū. Si enim filius erat debitor patris. et p moriēs instituit
extrāctū filio ex h3 dato pōt fili3 pueri peti. h3 di. ex iur patrio.
et h3 patā executōem. ff. de pe. here. l. item veniunt. §. itē rect.
quē tñ filius opponendo querelam reicit. casus est in dco. §. si
filius. quod verū credo qd cā reductionis ista duos mēses. et
ita icontinētī nō requirēs lōgum tractatum d3 finiri forte ex
forma alicuius statuti. ar. ff. d. iure fil. l. auferē. §. qui cōpen
sationi. Si aut ex forma statuti. aut als sui natura requirit lon
gū tractatū. tūc iuder d3 exequi recepta cautione de restitue

do integrū. c. suscitata. sed Ang. i. l. i. C. qñ puocare non ē ne
cesse. dicit qd exceptio nullitatis requirēs altiorē idaginez nō
impedit executionē instrumēti guarētigie. nec laudi arbitra
lis qñ cā executiua summaria ē in qua admittunt exceptio
nes regrentes altiorē indagine. l. ij. C. d. edic. dmi. adri. tol.
et p Jnn. c. cū i iure. de offi. deleg. i. prima col. vbi dicit qd pe
dentia liti pndicialis executionis nō ipedit executionē snie.
et qd nō iuenit iure cautū quod ipediat et subdit Bal. i. d. l. i.
C. qñ puoca. et c. qd si quis recurrit ad arbitriū boni viri. et re
currēs habuerit iustā cām litigandi qd excusat a pena p glo.
ordi. C. quoz appel. nō recipi. Lab executore iuncto ter. cū gl.
que icipit diffinitione habita. que ē no. et premissa faciunt ad
qñem i qua cōsuluit Jy. cui3 cōsiliuz icipit tholomeus ma
netis. qd si aliqis pmissit arbitramētū nō reducere ad arbitriū
boni viri sub certa pena et postea fecit reduci et succubuit qd
incidit i penā. qd p illā sniam fuit declaratū ipsūm debitum
reduxisse. qd placet Bar. i. l. romē. §. duo fratres. ff. d. ver. ob.
vbi dicit esse casum fm illā opi. qua dī. i. d. §. fuisse male iudi
catū. et tñ penā fuisse cōmissam. sed ibi dicit qd cū ipsa questio
de facto occurrisset pñij. et magnū scandalum ibidē generat
set. idē Bar. cōsuluit pñij et adbesit opi. glo. l. tres fratres. ff.
de pac. que dicit qd cōmittat pena tñ obstat exceptio doli.
et idē sentit glo. i. d. §. duo fratres. post mediū. i. ver. sinat. di
cas qd male et. Et hāc partē etiā ipse Bar. tenuit allegando
p hoc qd no. Buid. de su. i. summa i ti. de arbi. ver. h3 nunqd
vbi dicit qd si talis petens reducere h3 iustā cām litigandi ex
cusat a pena sicut ēt ppter iustā cāz litigadi excusat quis ab
expensis. l. qui solidū. §. et. de leg. ij. cū cōcordantij. et alle. l. si
quis forte. ff. de pen. et l. si debitor. ff. de peti. here. que. l. latissa
ciūt vt pōt patere recte itelligēt. l3 Ang. dicit qd non videt
qualiter faciāt allegat vltra predicta qd debeat excusari a pe
na. qd iusta cā excusat a dolo. l. igif. ff. de libe. causa. et l. si pla
gij. C. de plagarijs. et hāc opi. vñ tenere Jo. an. i. ti. de arbi. §.
si. ver. quid si pmissum. q scripta nō vñ Bar. vidisse cū nō fa
ciat mētionē. Si ergo iusta cā litigadi excusat a pena fortius
si appareat sniam esse iniustā. h3 hāc partē dixit tenere ang.
fore verisimā maxime si p petitorē abntem lata fuit snia per
l. papinian3. §. meminisse. et l. qui repudiantis. §. si. ff. de offi.
testa. nā h3 ibi loquat i pena legali. tñ vñ i pena cōventionali
ex idēptitate rōnis adducendo p hoc. ff. de ver. obli. l. quidam
cū filiū. ver. si filius sit victus. iniuste i querela nihilominus
pōt petere penaz pmissam si fuisse exheredatus et sic in iudi
cio pene pōt verificari qstio veritatis pñe snie p illū qui suc
cubuit. nec pōt illi ter. rñderi fm eum nō iñ diuidendo subau
diat qd ibi fili3 i querela succubuit ex eo qd illa post quinquen
niū itētauit. sed hec diuinatio ē refugiu miseror. vt dicit glo.
i. l. filiū quem abntem. C. fa. her. et sic remanet qd dicta rñsio h3
ē bona. et hāc pte t3 Bal. i. d. §. duo fratres et clarius in. l. fra
tres. ff. de pac. et fm Ang. i. d. ob. d. §. duo fratres. qñ ipse t3
lec. Rogerij qd ibi fuit bñ indicatū. Itē nō ob. si dicat qd post
sniam nō pōt obici exceptio qd beat ipaz ipugnare. vt ibi per
eū et plene ē dictū. §. i. clā. si tibi constituerit.

Il nouari recusatione

Judicis pendente. Ang. i. l. i. ff. nil nouari. appel.
pen. dicit si vertatur i dubiū an pendente cā recu
sationis iudicis suspecti reputati aliqd possit inouari. et inno
uatū renouari dicit qd Jnn. in. c. cum spāli. de appella. qd me
minit se legisse pcessum iudicis recusati nō tenere nisi appelle
tur. aut causa alio mō sit renouata p supiorē. sed hodie fact?
est nouus casus qd si iuder recusatur ex cā legitima qd nil ino
uatur. vt in. c. legitima de appe. in. vi. Si ergo recusatio facta
est sine cause insertionē stabo Jnn. fm Ange. Ido est. vero in
summa in ti. de offi. iudi. delega. sub rubricella de recus. §. quid
sit effect?. dicit qd est effect? recusatōis vt iurisditio recusati su
spendatur cā recusationis pendente sicut pendēte appellatiōe
cā suspenditur. et regulariter est ver. nam sicut p appellatiōez
receditur ab audientia iudi. sic et p recusationē nec habeo ne
cesse appellare. sed sufficit recusatio sicut inuitur in. c. ij. requi
ris. de appel. et ij. q. v. qd suspecti. C. de iudi. l. apertissimi. et si
cui snia post appellatiōne iustā est ipso iure nulla. vt in. c. cu3
olim. de offi. delega. ad fi. et de appel. c. dilectis filiis. §. qd vero
si post recusa. lata est nulla ē sicut audiuit ad no. Jnn. qd hoc

13. vt ipse dicit ibidem. et hoc verum est in vtroque si causa proposita vera et legitima est. alioquin de appell. c. cum spali. vbi hec duo equiparant appellatio et recusatio. ideo dicit rubrica. de ap. et recusa. q. diuersi sunt modi p. quorum quilibet ab audientia iudicis receditur. et vbi non est locus appellationi. non est locus recusationi de appell. c. sup. eo. lo. ij. i. r. n. Sed an sit verum q. recusatio ipso iure suspendat iurisdictionem iudicis vt est dictum. Inno. in alle. c. cu spali tenuit q. non. et ideo dixit tenere p. cessum iudicis recusati. nisi fuerit appellatum sed Bar. tenuit contrarium in. l. q. poterat. ff. ad tre. dicens esse casum in. l. i. c. si quacumq. predi. pote. sed posset de facili r. n. d. q. ibi spale est i. cau illo. vt dicit Inno. in. c. insinuante. de offi. deleg. et sic forte de iure posset defendari in iura Inno. in. c. cum spali. ff. ob. glo. in l. de iure. ff. ad mu. quam alle. Bar. q. illa non v. pcedere. S. op. Bar. tenuit Host. vt est supradictum. qua refert Jo. an. in c. cum spali. alle. et fuit originaliter op. glo. in. c. quotiens. ij. q. vi. r. ij. q. v. c. q. suspecti. Et hanc op. sequit. e. ff. de anch. in. c. iudex. de offi. deleg. in. vi. per. d. l. i. c. si quacumq. predi. pote. p. d. c. iudex. vbi dicitur q. iudex recusatus post recusato ne ppositam non p. cam committere sine recusatoris p. sensu ex cipitur. sic multo fortius non d. posse in pncipali causa pcedere. arg. aut. multo magis. C. de sacrosan. eccle. Sed certe si qs diligenter aduertat ille ter. p. induci ad appellatone. q. p. co mittere cam de recusatoris p. sensu. ergo non definit oio ipso iure esse iudex als puator. p. sensus non posset facere eu esse iudicem. l. puator. C. de iurif. om. iur. et extra de offi. dele. c. signi ficantibus. et sic patet q. habebat habitu iurisdictione l. h. p. exercitum possit obici exceptio. et hoc et videri posse colligi ex eo qd ibi d. in fi. v. q. lata finia super recusatoe q. ipso recusante intelligo a qua non sit appellatum. vt intelligit Lapus. ar. l. i. in fi. ff. ad tur. oio definit esse iudex. ergo apte inuit q. ante la tam finiam non oio desierat esse iudex. et sic v. q. ex quo h. habitum iurisdictionis ante finiam sup. recusatione. licet p. exercitum possit obici exceptio. q. si procedat non ob. excep. licet aggrauet p. rem debeat tenere p. cessus si non fuit appellatum et sic v. q. ille ter. non heat obitare. nam requiritur vbi potest obici exceptio que p. cessum iudicis vel exercitum iurisdictionis eius q. si obiciatur. et illa non obstante pcedat ad vltiora vi det facite p. nunciassit sup. exceptoe et t. p. cessus si non appellet. vt patz ex no. in. c. ex parte. de appell. et in. l. a procedente. C. de dila. vbi et per Bar. et facit qd no. in. l. ait p. reor. s. p. mittitur ff. de mino. Et non ob. quod habetur de officio delega. c. p. u dentiam. vbi non valet processus vnus ex duobus delegatis sine clausula vel cum clausula. quod si ambo r. ante purifi cationem clausule quia non hnt iurisdictionem sed exercitum non valet processus si pcedat. licet vterq. dicatur habere iurif ditione in solidum. vt etia tenet Bart. in. l. pomponius. ff. de re in. ff. ibi ideo q. nunq. ab ipso initio alter tantum hnt exerci tium in solidum. et si non obiciebat exceptio non est dubium q. tenuisset processus. facit quod no. glo. in cle. ij. vt lite pen. et ex quo habuit exercitum. licet potuerit elidi exceptione sumus sub regula de qua. s. in. d. c. ex parte. et d. l. a procedente. ff. ob. d. l. i. c. si quacumq. predi. pote. q. speciale est propter enor mitate delicti. vt alij de facili corrigatur arg. l. si qs seruo. C. de fur. vt si prius est tactus. et patet ex predictis q. duplex fuit op. an teneat p. cessus iudicis recusati. Nam vna fuit Inno. q. teneat nisi fuerit appellatum. Alia fuit op. Host. et Bar. et ff. de de ancha. q. non valet ipso iure. Tertia fuit op. lapi. i. d. c. iudex. q. p. cessus interim sit in pendenti. et pcedat ex futuro euentu. Nam si p. nunciabitur p. recusante detegatur p. cessus non valuisse. sed si p. euz. q. detegatur valuisse. Et p. hoc op time facit qd d. in simili de appell. ab interlocutoria. q. si iud ex a quo pcedat ante iurisdictione sibi factam pender. p. cessus ex futuro euentu. q. si p. nunciabit p. appellante detegat p. cessus irritus fuisse. alias secus. vt in. c. no. solli. de appell. li. vi. et in. c. exhibita. cum si. et sic no. d. plus ista recusatio q. ipsa ap pellatio ab interlocutoria. Nam et ibi ille qui appellat p. tendit iudicem suspectu rone grauaminis. facit qd habet i. c. ad hec de appell. et p. prie loquedo v. interim tenere si sit factus ante inhibitione an in veritate valeat vel non hoc declarabit ex futuro euentu. facit qd no. glo. pe. de excep. c. euz venerabilis. et hec fuit op. Inno. in. l. qdam consulebant. ff. de re iudi. de quo p. eum in. l. q. poterat. ff. ad tre. de iure canonico. et fm qd

de allegari causa sufficiens. et p. bari de offi. dele. c. suspitionis. Sed de iure civili ex sola voluntate pot. recusari iudex delega tus vt suspectus. nec est necesse aliquam causam allegari vel probari. vt no. in. l. apertissimi. C. de iudi. vnde tunc tantum videtur operari recusatio de iure civili facta delegato sine causa quantum recusatio facta cuz causa de iure canonico la ta finia oio desineret esse iudex. et sic p. cessus tunc ipso iure no. valeret. et ita v. de iure civili q. ex hoc solo q. facta e recusatio ipso iure definit esse iudex. et p. p. cessus no. valebit p. cessus. Et hec e vna noua consideratio i hac materia. et sic p. concordari pos se op. predictas. q. op. Host. et Bar. possunt pcedere de iu re civili. op. Inno. posset saluari de iure canonico. tñ q. e ap pellatu ab interlocutoria. illa appellatio no. reddit p. cessus nul lu ex hoc solo quod e appellatu si no. e factus post inhibitione iudicis ad que p. no. i. c. no. solum. de ap. et sic multominus ex hoc solo q. facta e recusatio no. d. p. cessus prius factus ee nul lus. nec hoc detegat ex postfacto p. bata veritate cause. et lata finia p. recusante. Val. vero i. l. appellatione. C. de appell. dicit q. sicut appell. p. cessus nil e inouandū. Ita nec recusatione iudicis pcedente. vt no. ij. q. vi. c. pateat et p. Host. de ap. c. i. r. c. sup eo. et c. cu teneamur. et c. constituit. et c. bone. et de materia vide plene p. lapum i suis alle. allegatione prima.

Il nonari securitate pē.

Et scias fm Bar. i. l. i. ad. l. iul. maiesta. q. securi tas e multiplex. Queda e que datur d. iure gentiu vt legatis et ambasciatoribus. et isti de iure gentiu habet securi tatem. et nemo eos impune pot. offendere. vt. l. fi. ff. de leg. et l. sanctio. ff. de reru diui. Queda est securitas que datur per iu ra civilia. et non porrigitur ad hostes. vt. l. mercatores. C. de comer. et merca. Exemplum quonq. venit ad mundinas no. d. i. q. etari. vt. l. i. c. d. nudinis. Et i. o. l. statutu ciuitatis det se curitate veniendi ad mundinas non tñ poterit venire ex ban niti seu relegati ciuitatis nisi expresse sit actū q. banniti seu re legati venire possint. et sic co. cessio ciuitatis facta e occasioe cer te cae. vt puta co. cessio e securitas veniendi et redeundi. p. pace fienda. d. intelligi q. possit ire et redire donec pcedet tractatus pacis. vt. l. co. cessio. et l. insula. ff. de ver. ob. et l. veteres. cu. l. se. ff. de iti. actuz p. ri. Si vero co. cessio est facta generaliter non occasione certaru causaz. s. generaliter tñ si pars petijt secu ritate eudi et redeundi p. vna via tñ. et ita petitio e certa. et p. neps co. cessio ideterminate. tñ illa ideterminata co. cessio itel ligit facta s. determinata petitione insti. de iutili stip. s. par. et l. si sine. s. interrogatis. ff. de iterro. act. Qsq. petitio e inde terminata q. no. dicit p. vna vice vel duabus. s. generaliter e petita licetia eudi et redeudi. sed co. cessio pncipis fuit no. de terminata. puta p. vna vice tñ. vel duab. tñ. et tñ stam. co. cessioi determinate sicut iudex ideterminatu iuramentū taxat et limitat. vt. l. fi. s. pe. ff. de iurciu. ff. in eius p. tate est pcedere v. l. si pcedet. Si vero fuit ideterminata petitio. et ideterminata concessio. tunc intelligit p. prima vice tñ. in. l. bone. s. hoc ser mone. ff. de ver. signi. cum si. S. si dictu fuerit toties quoties placuerit no. pot. venire nisi bis. l. fideicomissa. s. si quis. r. ff. de leg. iij. Ideo dixit Ang. in. l. si finita. i. p. n. ff. de dam. ifec. q. si qs p. mittit iudici aliquez p. n. tati totiens quotiens opus fuerit q. liberatur si bis tñ presentauerit et no. est vltius ob ligatus. qd p. batur rone vt infinitas euitetur vt. l. q. bona. s. fi. et ibi Bar. Secundo p. batur q. ex qualibet p. n. tatione genera tur nouum grauamē. vt puta sumptuu et expē. p. n. tati. ergo et. vt. d. s. si quis. r. Et idem tenuit ipse Ang. in. l. o. fone. ff. d. fertis. et in. l. ij. s. q. exhibedi. ff. de custo. reo. ff. pro quo facit qd voluit Specu. in ti. de arbi. s. sequit ver. quid si i. co. promisso penali. vt refert Bald. in. l. si duo. s. semel. ff. de arbi. et sentit Ly. in. l. cum antea. C. de arbi. q. si in p. ctu dictuz fuerit q. pe na totiens comitatur quotiens fuit p. n. tati qd non comitti tur nisi bis p. d. s. si quis. r. Item facit quod dicit Bald. in fili se consiluisse i. l. i. c. vt ipso. imo vt in pos. leg. l. i. q. si arbitro data potestas sententiandi. s. decē dies cum potestate proro gandi quod non potest progare nisi vsq. ad tres mēses. et hoc rone infinitatis vitande. Sed est aduertendum q. h. hec op. sit notanda. tñ fm Lu. in. d. l. si finita. in p. n. est falsa. q. illud quod d. infinitate vitandam procedit. nisi illa ex partuz vo luntate oriatur. q. tunc est tollerada. vt. ff. de fideiul. l. si ita. et

l. q. bona. §. si. r. d. l. si finita. in prin. de dam. infer. Sed constat
q. per hec verba toties quoties ps. presentare promittens se i
finitu obligauit. q. natura illorum verborum hoc importat. vt e
glo. in. d. l. si finita in prin. l. veluti. ff. de eden. ergo tenet ps. et
decies presentare si opus erit. r. hac opi. sequit. Imol. in. d. l. si
finita. r. idez. l. d. q. ex quo fideiussor d. iudicio fuit. aut de pre
sentando est obligatus vsq. ad finem vt. l. grece. §. post litem.
ff. de fideiuss. iniquum esset q. si quis rei ante finem pitaue
rit si opus esset tertio vl. quarto eundem representare non tenetur
cu esset ad hoc obligatus. ex quo. d. §. post litem. indistincte r. si
determinate cu obligat. Sed hoc probatur auc. Bar. in simi
li in. l. si qs. cum. alias incipit si quis ita. ff. de fideiuss. vbi si fidei
ussor promittit quem pitaue ad omne iudicis voluntatem vi
detur cu promittere pitaue post finem si opus erit non distin
guendo. an ter vel quater eum presentauerit. licet Bal. in. l. q.
crimen. qui accu. non pos. tenuerit prium allegando quandam
glossellam ex inuentione bndicti de plum. in. l. duobus. §. ex fi
deiussore. in ver. si vs. in verbo exhibuerit. ff. de iureiur. dicet
fideiussore de presentando liberari si semel presentauit. duntaxat
si ter. p. iungatur qua non t. Lud. ex generalitate dicti. §. r. p.
litem. r. quod no. glo. in. l. si seru. hereditatis. ff. de diuer. r. te.
prescrip. Et ex his inferat ad reprobationem eius. quod voluit
Ang. in. d. §. qui exhibendi. dicens q. promittens pitaue ad iu
dicis voluntate liberatur presentando bis. hoc enim no e ve
ru q. si seruata iudicis voluntate in infinitu pcedunt. r. q. vo
luntas mortis. aut officij expiratione finitur no at ex bina aut
trina vice. ad hoc. ff. locati. l. iij. ff. de leg. i. l. si ita legatu. §. illi
si voluit. r. extra de rescrip. c. gratiose. r. qd no. C. de possib. l. i.
r. faciunt que dicuntur in. l. centesimis. §. si. de ver. obl. r. vide
Bar. r. Imol. in alle. l. si finita. r. in alle. l. q. bona. §. si. r. Bal.
in. l. supuacu. C. de his que pen. no. vbi dicit q. dictio toties
quotiens intelligitur quattuor vel pluries fm glo. parua in
l. cu quis. C. de leg. Sed an pendente securitate sit aliquid
innouandū r. dic fm Lud. in. l. iij. §. seruus. ff. de acqui. possi.
qd aut bz securitate stante tpe securitatis nullu delictu comit
tit. Aut comittit pmo casu. aut securitas data est a pncipe. r.
claru est q. d. seruari. r. nobile est innouandū. ff. de qd. l. i. §. si.
r. ff. de pe. l. relegati. Aut est data securitas ab inferiore. r. tunc
aut ex iusta causa. r. cum cae cognitione. r. illa et seruanda est
si securitas sit temporalis no aut ppetua. vt in alle. l. relegati.
r. ff. de re mili. l. qui cum vno. §. si. si vero sit securitas ppetua
non valet. vt inter. in aut. de mandatis pncipum. in. §. sed ne
q. Et est rō q. qd est ppetua vs. finem pncipis tollere qd no
pt. l. iudex postqua. ff. de re iur. extra de off. dele. c. in. l. is. Aut
e data ipa securitas sine cae cognitione. r. tunc illa seruanda no e. r.
impune pot. innouari. vt. d. l. relegati. r. l. si. in si. ff. de offi. pro
cur. c. la. Secdo casu pncipali q. pendente securitate delin
quit vs. dicendū non posse innouari. nec assecuratus posse of
fendi cu securitas vs. sic cōcessa pure. ergo no d. subintelligi
tacita cōdictio. l. nisi deliquerit. vt. ff. de ver. obl. l. quicqd disti
guendū. ff. cōmo. l. i. comodato. §. si. sicut. L. d. rariū tū est. dicen
dū. q. imo d. i. securitate cōcessa subintelligi cōditio nisi asse
curatus assecurantē offenderit. vl. nisi ipse offensiois cam pre
buerit. Ad primū. ff. locati. l. quero. §. iter locatoz. ff. de ver.
obl. l. is q. seruū. r. de leg. i. l. qd ergo. §. si heres. Ad scdm. ff. de
ver. obl. l. quidā cu filiū. cu ibi no. Itē d. dicta securitas subin
telligere reb. i eodē statu pmanentibus. ff. de sol. l. cu quis. in
prin. r. l. si cu cornelius. de here. c. si. de renuci. c. cu inter. p.
sed clarū est q. delinquēs pen. securitate rempublicā offendit
vt. ff. de capti. l. si quis i geminis. §. in ciuilib. Item r. ipse
nonā offensionis cam sibi pbet rōne delicti nouit commissi vt
ff. de publicanis. l. licitatio. r. litem vulneratus. ff. ad. l. acq.
r. sic res i eodē statu permanet. ergo securitas expirauit. r. im
pune pot. assecuratus offendi. r. p. eū innouari. r. ita debent in
telligi que i hoc passu Jo. an. i additio. Spec. i ti. de accusato.
i tractatu bānitorū i. ij. q. siuā additionū. r. Alb. de rosa. in
tractatu questionū statutorū i vltima parte questione. r. l. iij.
r. Bar. i. d. l. is qui reus. ad si. ff. de publi. iudi. r. i. l. relegati. r.
Bal. i. l. i. §. no fuit. ff. de dolo. r. l. libertas. ff. de sta. ho. r. l. q.
i. l. present. C. de his qui ab ecclē. cōfug. r. si data. e ptās aliq
bus aliq. bānitiū erimendi de banno si eis videat. an pcedē
te tali deliberatione bānitus interz possit offendi. r. p. eū pos
sit aliquid innouari vide Bar. i. l. iul. verū debitorē i repetitio

ne sua. ff. de cōdi. inde. r. p. Bald. i. l. si creditors. C. de fideiuss.
r. vide glo. i. pbenio cle. circa si. Et aduerte ad vnu q. secu
ritas data generaliter. nisi expresse caueat non se extendit ad
cās criminales. vt. l. ij. cū glo. C. d. his qd ecclē. cōfug. r. hoc
t. Bar. i cōsilio suo qd incipit ciuitatis iuderti dicit statutu.
Itē securitas data no se extendit ad debita fiscalia. vt no. i. aut.
de mā. p. n. §. pupilloz. Itē talis securitas aut e pmissio. aut
gratia. aut vtrunq. simul continet. si promissio facta est tunc
debet restringi ex bono r. equo. vt non comprehendat pers
nas quas comprehendere esset iniustum. iustificanda e enim
ois promissio quātomagis pot. iustificari. ff. de ver. obl. quidā
cu filiū. sed iniquū esset si comprehenderet furē. aut fugitiuū.
aut alit. criminosum. nam grā facta barbario philippo non
fecit cu libez. q. fugitiuus r. fur erat. ff. de offi. p. rectoris. bar
barius. hic populus r. princeps possent. tamē no psumuntur
voluisse. Si vero grā est pcessa per rescriptum. tunc q. rescri
ptū imitat ius cōe in sibus casibus. vt. ff. de vul. r. pup. l. ex
furto. r. ius cōe non vult gratiā tps vel loci fugitiuus opitu
lari. vt no. C. de furis. l. si. nisi in rescripto fieret specialis mē
tio vel delicti alias non valet grā. d. rescriptis. c. dilectus fili.
abbas sancti stephani. Si vero gratia pntet pntet. vtrunq.
ad hoc no includunt ea q. princeps no eēt verisimilit. pcessur.
ff. de pigno. l. obligatio generali. nec includit casus insolit.
nam que raro fiunt non includunt. ff. d. pben. emp. l. fistulas.
§. frumenta. in dubio non psumit. pcessisse p aliu quod cōtra
se deberet designari tibi esse pcessum. de sol. l. i. nec in genera
lib. verbis plene sines r. maxime feminie r. dignitatis
intelligunt includi. vt in. c. sedes. de rescrip. r. no. per Jo. an.
r. alios in. c. ij. de rescriptis. l. i. vj. r. ita consuluit Bal. cōsilio
suo quod incipit. Ja. olcarius. Itā d. iure cōi. et in generalib.
capitulis pacis vel alijs si cōprehenditur pditores. r. sines
criminosi. vtrunq. deo r. hoibus erosi i. l. lutiis. §. lucius tici.
dāma. ff. de leg. ij. vbi sub generalitate non veniunt illi q. dñm
r. patriā offenderunt. ad hoc. c. licet. de p. uilegijs. l. i. vj. r. quod
no. Bar. in. l. iij. §. si tibi iudiciū. ff. de p. d. ob. tur. cam. r. hoc
t. p. de. de ancha. in suis consi. quod incipit visis r. diligenter
discussis puentibus r. c. Et tales securitates siue saluus cō
ductus fm Ange. in. l. conuentionum. ff. de pac. duces belli
q. bellum r. guerram faciunt nomine p. p. r. vt sunt reges r.
duces. concedere pnt no aut ducentes sen facientes bellū. no
mine alieno. vt sunt capitanei armoz saluos cōductus pcede
re possunt. vt in. d. l. si puentionū. Nam si mandatū dictoz
capitaneoz se extendat ad guerram non faciunt treugas seu
inducias. nec pben. amicitia pter mandatū dñi. q. habens
mandatū non transigit neq. paciscit neq. ad tps neq. ipepe
tuū vt. l. mādato generali. ff. de pcur. iuncta. l. qui rome. §. ca
li macus. ff. de ver. obl. q. notabis e ad hoc. nā ibi aperte dñ
q. dñe solutionis no progat pcur. nisi hoc habeat i mādatis.
Idē vero Angel. i. d. p. uentione quā disputat bononie. siue ci
uitatis bānitus dicit iudex hñs iurisdictionē rōne p. p. p. p.
tis vt sunt reges r. principes. duces. comites. r. barones. aut
alii qui saltem de facto superiorē no recognoscunt. vnde quā
do solum ad eorum p. uentioz iurisdictionis tractatur siue
dubio saluū cōductū cōcedere possunt libere. licite r. impune
ff. de pe. l. relegatoz. sic intellige opi. Bar. in. l. is qui reus.
ff. de publi. iudi. Si vero iudex bz iurisdictionē ordinariam
vel delegatā a suo superiore cōcessaz. vt videm. i recterib.
ciuitatū qui loco p. uentū habentur. l. si. C. de lon. tem. p. scrip.
coniuncta glo. cum superiore habeat aduersus cognitionē
criminoz. aut executionē siuā. quoz aut quaz executionē
spectat ad eos. sed ad superiores saluum conductum cōcedere
non potest. nec. n. directo vel per obliquū in alienam iurisdic
tionem possunt falcem imittere de aqua plu. ar. l. penul. de iu
re iuran. c. ad aures. als ad nostram. bar. in. l. i. §. a quibus ap
pel. non l. r. ita intelligitur opi. Oldra. qui tenuit q. iudex p
dare saluum cōductū si causa est talis in qua non interuenit
pcura. subdens idem Ang. in. l. vtiā. ff. de sepul. viola. q.
saluus conductus cu alterius damno seu iniuria cōcedi non
d. in. l. i. §. si quid a pncipe. r. §. merito. ff. ne quid i loco pub.
licet hoc male seruetur. facit ad hoc de confirmatione vtili vl
inutili. c. dilectus. Concludendo ibidem q. saluus conductus
interdū subdito. interdū hosti. interdū pp. rep. salias forte ti
menti venire ad ciuitatē bononie. Si datur hosti. non est ser

mandus nisi detur a duce belli. ff. de dolo. l. i. §. non fuit. ff. de
pac. l. punctionum. et ibi no. l. post saluum conductum datu fie
ret par seruandus e secundu Ja. de bel. l. d. §. sed neq. de man
datis pñ. sed si nō datur a duce belli. tunc seruari potest nisi p
uatus non seruans iniuriam publicāz erequatur nō seruādo
saluum cōductū. ff. de religi. l. minime. et in aut. de mā. prin.
§. sed neq. et in. §. nō fuit. hunc autē saluū pductū ppetuo nēo
cōcedit nisi solus pnceps. ff. de pe. l. relegati. tpalis ergo saluū
conductus concedi potest p inferiorē a pncipe iusta causa sub
sistente. puta si bānitus bononie vel de alio crīe diffamatus
vult securitatem a iudice vt possit comparere et se excusare. vt
ff. de pub. iudi. l. is qui reus. faciunt no. in. l. de etate. ff. ad tre.
et quod no. in. de. pastoralis de re iudi. Saluus vero conduce
subdito non hosti concedi pōt per inferiores a pncipe ex iu
sta cā cuiusmodi cāc cognitio pertinet ad iurisdictionē cōcedē
tis saluumcōductū. Et replū pone cū tmet aliq. paliquem
offendi. Nam petitio cautōis de non offendēdo iudicis arbi
trio moderanda est. ff. de dam. infec. l. qui bōa. §. qui damnuū.
Sed si quis hz saluumcōductū pro quattuor hominibus se
cū euntibus. et ducit qnq. vel hz saluumcōductū p aligbus
rebz. et portat vltra illas alias res an saluumcōductus sit in
totum ruptus. vel habeant pō contentis in saluumcōducto.
Bar. in. l. principalibus. ff. si cer. pe. in simili ponit q. si statu
to cauetur q. nullus possit deferre vinum extra sine licentia
nisi ad vsum suum. et aliq. detulit vltra nunqd per dat totum
Ja. de are. t. q. totum q. venit p. priuilegiu. ergo illo non d
bz vti. l. iudeos. C. de iudeis. r. C. de nautico fenore. l. cum p
ponas. et de aqueductu. l. eos. li. ri. sed Buil. de cu. quem sequi
tur Bal. in. d. l. principalibus. t. §. prium. q. sumus in actu di
uiduo et sepabili vbi vtile per inutile non viciatur. l. certi con
di. §. i. ff. si cer. pe. et l. iiii. §. si quis stipulantis. ff. de ver. oblig.
et l. i. §. trebatius. ff. de aqua quotti. et est. et l. i. §. publicanus
ff. de publica. et iura Ja. de are. loquit de priuilegijs que sunt
p ius. sed infra reducit ad ius cōe. et non est odiosa. et sic non
admittitur per abusionem. argumen. l. si vnus. §. pactus. ff.
de pactis. et per Bal. in dicta. l. cum proponas. §. alle. et per
Bar. in. l. eodem. §. dñs. ff. d. pub. Et sic ex predictis apparet
decisio q. saluus pductus in totum non est ruptus. sed tñ illi
qui sunt vltra numerum debent capi et publicari. et qñ qz hz
saluū pductum p se et quattuor seu quinq. socijs nō pōt secuz
ducere personam reprobam. puta hostē vel hereticum nisi
hoc expresse caueat. q. cum illis nullum habem? pncipium
scdm Bar. in. l. i. ff. ad. l. iul. maie. iudeum autē bene pōt ducē
in sua comitina scdm Ang. in. l. vtinam. ff. d. sepul. vio. Item
nō pōt hoīem maioris peminētie et dignitatis seu pditionis
q. ipse sit cui dictus saluū pductus est concessus. in de. nō pōt
de pcur. et l. fi. de vino tritico. et ole. lega. et in. c. sedes d. refcri
ptis. et talis saluū pductus? et rebellibus est seruandus p cōce
dentem. vt. l. punctionū. ff. de pac. de quo per glo. in. l. i. §. non
fuit. ff. de dolo. et qui ipsum frangit i crimen lese mai. incidit
fm Bar. in. l. nullā vim. ff. de fuscip. et archa. li. r. Itē omnis
qui hz securitatem ab homine standi in ciuitate si eam habet
legitime. quia a publico ei data est dicitur eam habere a lege
ea q. nullo modo potest offendi. ff. ad. l. cor. de feca. l. iiii. §. tras
fugas. et ibi per Barbo. illi vero qui timent offendi an securi
tas sit prestanda. Bar. ponit in. l. illicitas. §. ne potentiores.
et §. quies. ff. de officio pñ. et in. l. qui bona. §. si quis iussit. et
Ly. et Buil. de cu. in. l. pñ. C. de his qui ad eccle. confu.
et Bar. in. l. i. C. in quibus causis colofensi. li. r. et dic post eos
et Ang. q. aut inimicitia puenit absq. mea culpa. et tūc dñs
potest cogere quem de non offendēdo mihi caueat per. d. §.
si quis iurta. sumpto. ar. a pñio scdm. aut aliqua culpa mea sub
est. quare mihi quis inimicari debeat. et tūc aut peti cautōz
interponi ante aliquā offensam a nemine factam. et pōt peti
cautōnē prestari iudicis officio. et ita intellr. d. l. illicitas. §. ne
potentiores. et in. l. i. §. quies. ff. de off. pñ. vr. ad hoc. §. d. vñ
fructu. l. equissimū. de re iudi. l. qd iussit in gl. parua. facit qd
no. Inno. in. c. in pñtia. extra d. proba. et maxime si ex tali dis
fensione respublica ledatur vt plerūq. solet. vt. ff. d. captiuus. l.
si qz in gemina. §. in ciuilibus. Aut petitur cautio post offen
sionem p petentem scdm. et tali casu qd dicit Bar. fm Lu.
in. d. §. si quis iurta. cui assentit Ang. offensus non potest co
gi ad cauendum ad petitionem partis. sed bene per iudicē po

test arctari ad cautōem interponendam. ad hoc facit. l. stiplo
C. de sen. l. furti. §. pactus. et §. iussu in glo. ff. de his qui no. in
sa. Et est rō q. cū pcecessit culpa offendendo. ergo ei cauere nō
d. facit. ff. de mino. l. auriliū i pñ. et d. §. si qz iurta. d. vñ
c. qz frustra. Duob? eim casibus puto Bar. saluādū. pñi
mus ē quotiescunq. lis aut inimicitia lōgissimo tpe durasset
aut duratura esset. adeo q. sequeretur ambaz partiū destructō.
tali. n. casu pōt iudex cogere ad cautōnē interponendā aut ad
pacem faciendam. et cū cogere pōt vt super lite transigat q. diu
durauit. ter. est qui nō est alibi. r. d. c. placuit fm. d. Anto. d.
bu. de mutuis petitio. c. i. et ij. quod no. et tene mēti q. limitat
no. in. l. transigere. per glo. et doc. C. de transac. Secūdo ca
su qñ peteretur cautio rōne eius rei quam is a quo cautio pe
titur habere desiderat. ad hoc extra de resti. spo. c. lras. Et ita
dñt intelligi que. §. hoc articulo notantur p Johā. an. i addi.
Spec. in ti. de pigno. §. sequitur ver. sed qd si tunc. et p Bal.
in. d. §. qui es. ita intelligitur. l. pñ. et quod ibi no. p Ly.
et Buil. C. de his q. ad eccle. confu. et cautō que prestabit. tunc
prestabitur cū determinatione certi temporis. nō aut infini
tū tenebitur. ad hoc. ff. de dam. infec. l. qui bona. §. si. et voluit
Ang. in. l. iiii. §. si iura. ff. de dam. infec. Et licet supius sit satis
dictum an securitate pendente aliquid sit inonanduz. dic tñ
latius. et aliter fm Jo. de imol. in. l. is qui reus. ff. de publ. in.
vbi sic dicit. aut bānito p maleficio sic inculpatur de aliquo
delicto sibi possit dari saluus conductus. Bar. per. l. is q. re?
concludit q. sic per glo. ff. d. l. is qui reus. cum ter. et ex hoc vñ
q. si bānito pueniendo pñas dat saluū conductū q. non possit
ipm postea capere et decapitare durate saluo pductu. Et hoc
vñ tenere Ly. in. d. l. pñti ad fi. Contrariū vñ velle glo. i. §. ne
qz aut homicidas. in aut. de man. pñci. alle. que glo. est singu
laris et nō est alibi. et idem tenuit ibi Ja. de bel. dicens q. tal
impune non obstante saluo conductu pōt decapitari quasi de
iure non teneat illa talis datio salui conductus Buil. de cu.
in. l. i. §. non fuit. de dolo. vñ velle q. si detur existenti in loco
vbi poterat capi de iure per dantem saluum conductū tunc
non teneat datio salui conductus secus si erat in loco in quo
capi nō poterat. nec inuitus extrahi. et sic dicunt colligi posse
ex. d. §. neq. iuncto. §. precedenti. Et p hoc vñ sentire q. si po
testas bene der saluū conductū bānito p homicidio existēti
i territorio bononie vbi poterat capi q. nō teneat datio salui
conductus. secus si fuisset in territorio ferrariensi. et si i alteri?
territorio in quo nō potest capi per pñtem bononie. immo si
esset captus ciuitas ferrariensis possit eū repetere vt est glo. q.
reputatur singularis in. l. quid sit fugitiu. in. §. apud labeonē.
ff. d. edi. edi. potest pcludere in questione supra dicta. quia aut
potestas bononie dat saluum pductum ex causa vt propter i
uestigādā veritatem alicuius rei. et tunc debeat seruari ar.
l. is qui reus. pñiuncta glo. Aut saluum conductum dat absq.
aliqua causa. et tunc si dat existenti in loco de quo inuit? pote
rat extrahi et capi. et tunc vñ q. non teneat seruare nec debeat
per. d. §. neq. §. alleg. cum glo. sua. et quod not. Jaco. de bel. et
hoc etiam videtur sequi Barbo. in. l. is qui reus. allegata in
vna solutione inquantum dicit q. §. neq. autē. loquitur quā
do datus est saluus conductus et fidantia ad finē vt effugiat
punitio delicti. et non est iusta cā. et hoc etiam sentit Buil. in
d. §. non fuit. l. §. sentiat pñm in. d. §. pñ. sed non vñ
bene rñsum ad. §. neq. q. vñ reprobare eius opinionē. si autē
ille cui datur saluus conductus fuisset in loco de quo inuitus
capi non poterat ē maius dubiū pp id qd dixit Buil. in. d. §.
non fuit. tñ de rigore iuris vñ q. non sit pmissum iudici sine
causa dare saluū conductū homicide per. d. §. neq. aut. et ideo
non vñ tutum se submittere tunc lris salui conductus. Acce
dat ad hoc quod habet in. c. accedens lo. ij. extra. vt lit. non cō
testa. vbi ē ter. valde no. q. nō tenetur quis se submittere fidei
capitalis inimici et cū lris vel saluo conductu. et hoc faciunt
ad id quod quotidie iudices maleficioz qui dicunt capto p
maleficio. at sibi pmittunt q. si fateatur veritatem q. non pa
tetur aliquod malū. nam talis pmissio vñ nulla. p ea que. §.
dicta sunt. et facit quod habet in. l. iurīgentiū. §. si paciscar. l.
ius publicum. de pactis. et hoc in foro contentioso. et facit qd
habetur p glo. que reputatur singularis in. c. cupiētes. d. elec.
li. vi. que dicit q. fouens iustam causam potest se defendere et
per caulationē. in foro autē conscientie vouent? nō est licitū

mentiri, nam mendacium indistincte vñ phibitum, l3 vno cāu
sit maius q̄ alio, r. q. i. c. i. ¶ Dilationi tñ doctrina hui?
materie est aduertendū q̄ considerari pñt tres cāus, vt tetigit
Ja. de bel. in. d. s. neqz, Nam aut fidantia seu saluifconduci?
datur hosti aut datur subdito, aut datur alij non subdito pro
casu, si datur a lege seruari d3, exemplū in. l. si. ff. de legatōib?
si autem non datur a lege, tunc si dat ab aliquo auctoritate
legis d3 seruari, exemplū qñ datur fidantia a duce belli hosti
l. conuentōum, ff. de pactis, Si vero dat ab alio sine legis au
toritate non est seruandus, si talis prosequitur iniuriam pu
blicam, vt. d. s. non fuit, si aut priuam, tunc potest seruari si
vult, sed non tenetur nisi par fuerit scā, vt. d. s. non fuit, iun
cta, l. i. r. l. cōuentionum, ff. de pa, Secundo casu qñ datur a su
periori subdito, tunc si datur a. l. est seruanda, vt. d. l. pñti, r. s.
sed neqz, in aut. de man. pñci, Idez si ab alio auctoritate le
gis, vt probat in. d. s. sed neqz, secus si datur sine legis aucto
ritate, vt. d. s. sed neqz, aut homicidas, Tercio cāu si ē solēnis
r obligatoria seruari d3, qz graue ē fidem fallere, l. i. ff. de pñti,
pe. idem est si est obligatoria, sed nō solēnis, vt qz nō pōt pro
bati, nam tunc deficit probatio, sed nō ius, l. duo sunt ticij, ff.
de testa, tu, secus si sit solēnis, vt qz appet probatio sed nō obli
gatoria, vt qz pacto nudo, nam fm leges non obligat, l. iuris
gentiū, s. sed cū nulla, ff. de pac, sed fm canones secus, vt extra
de pactis, c. i. r. ad predicta bñ facit qd nō, Bar. in sua qñstioe
q̄ incipit statuto lucanē, ciuitatis, an aut securitas data ex
tendit ad delicta deinde nouiter p̄cta, Ang. in. l. pe. s. illd, ff.
qd quisqz iur. dixit q̄ scriptū ex parte ipetrantis per quod
qs sibi potuit, puidere non extēditur ad futuras obliōes, ar.
l. si ita scriptum, ff. de ver. obli, r. l. si ita stipulatus fuero illud
aut illud, s. cū stipulemur eo, ti. r. l. a colono, de aur. r. ar. leg.
r. l. si ita, r. l. rutilia, de pben, emp, vnde dixit ibi Ange. qz si
impetraui vt non teneat meis creditoribus respondere vsqz
ad quicquid non vteodem rescripto contra creditores fu
turos, ar. iur. iñ predictoy.

¶ In nouari dilatoe pēde.

n Nil est inouandū dilatoe pendēte, vt. l. siue pars
C. de dila, qd est vñ fm l. y. in. d. l. siue pars, nisi
vellet ex cā dilatoem abrenuare, vt. l. qualem i. ff. s. arbitris,
Item si pendente pro dilatoe altera pars fugere vellet, vt. ff. de
his q̄ in frau. cre. l. ait pretor, s. si debitorē, Item nisi sit ali
us articulus super quo non est data dilatio, nam cū dat dila
tio ad vñm articulum potest pcedi super alio, C. de reb? cre.
l. generaliter, s. his autem, dummodo sit separatim non con
necū, als secus, extra de appel. c. sup eo, r. Bal. vero l. loib?
ff. de iudicijs, dicit q̄ pendente dilatoe ad soluendū d3 pre
stari cautio de soluendo adueniente termino, vt. l. in oib?, ff.
de iudi, r. ideo pendente dilatoe aliqui aliquid potest inoua
ri, qz d3 prestari cautio ex cā de quo dic vt no, l. y. l. l. vñuer
sa, C. de preci. impe. offe, ff. solu. ma. l. i. r. l. si constante, s. quo
tiens, an hoc locū habeat in p̄ctib? stricti iuris, sunt glo. p̄ie
in. l. in oibus, ff. de iudi, r. l. in possessionē, ff. ex qui. cau. i poss.
ea, r. illa cōiter approbatur per. l. si creditores, ff. d. priuilegijs
credi, adde quod no, l. y. in. l. i. C. de bñ dicit ven. r. dicit idē
Bal. in. l. si debitori, ff. de iu. qz condēnatus vt soluat, j. certū
ips. pōt capi pendente termino seu dilatoe vt satisfidet, certū
est enim qz tenet satisfidare, vt. l. si debitori, alle, Et est rō quia
istud ips datur miseratōis cā, ff. de pe. l. si cū militi, s. cum in
tra, ergo interim d3 satisfidare, ff. so. ma. l. si cōstante, s. quoties
C. de preci. impe. offe, l. vñuer sa, r. qd dñ qz pōt interiz capi est
vñ qz pōt capi interim rōne satisfidatōis non rōne debiti, r.
ideo d3 prius constitui in mora sup ipsa satisfidatōe, nisi esset
debitor suspectus de fuga, de pigno. l. questū, ¶ Dratica at
qualiter suspectus de fuga capiat, r. que sunt necessaria añq̄
quis possit capi, ponit Ange. in. l. si creditores, ff. de p̄uilegijs
cre. r. dicit inter cetera qz iuramentū nō sufficit, Bal. vero in
l. apertissimi, C. de iudi, dicit qz nō sufficit iuramentū, sed d3
allegari cā, puta qz forensis vagabūdus r non possidens imo
bilia, vt. l. fideiussoz, in fi. ff. qui satisfida. cog. r. in aut. de exbibē.
reis, s. fācimus, ¶ Probatis aut his causis summatim tunc
sufficit iuramentū suspicionis, als non facit, ff. de p̄uilegijs
creditorē, r. iōiuder d3 ē cautus ad interrogandū de quali
tate cāe seu cārum suspitōis, r. sic fuerint cāe verisimiles, tūc

poterit pcedere ad capturā occasiōe debiti ligdi, Ad aut oca
sione debiti incerti, qz nō d3 incipi ab executōe, maxime ad
capturam personālē, vt. l. i. C. qui bo. ce. pos. r. no. in. l. iij. s. tu
tores, ff. de suspēc. tu. ff. ad treb. l. imperator, C. de sen. pal. l. i. r.
de iure do. l. vbi adhuc, r. fm Bal. dñ dilatio assignari misē
rationis cā qz nō venit fm naturā p̄ctus vel actōis intem
ptate, sed extra naturā ipsius rei siue sit dilatio legalis siue in
dicialis, r. fm Ang. in. l. si debitor i alle, si debitor, confitetur
debitū ē dilatoe pendente que iudicatis d3 dari, vel ēt si si
confitetur, r. est cōdēnatus, r. nō est appellatū capi poterit vt
satisfidet, j. tps quod datur iudicatis ad soluendū per hāc l. rāz,
ista, n. dilatio datur miserationis cā, vt in. l. si cū militis, s. i.
ff. de compen. r. ideo nō d3 esse nociua creditori qz debeat ēē
cautus r securus vt aduenientis tpe sibi satisfiat, r. p pena sit
cautus iuder maleficioz, vt si tali dilatoe pendente cōcessa
condemnatō p crimine ad soluendū pōt capere ipsum cōdēna
tū qz nō tardet eū capere ne timeat pp pendentiā dilatiōis, r.
ita vidi suari dicit Ang. de facto i quodā rectore q cepit ma
lefactorē dilatoe pēdēte, r. eū relarant, nā fuit cōdēnatus
ipse tpe sindicatus Bal. i aut. i. l. siue pars, C. d. dilatio, dicit
qz pēdente dilatoe iudicis officiū cōquiescit nisi iuder dila
tione reuocauerit, vt i glo. l. siue pars, C. de dila, vel nisi ille
cuius ē data dilatio sit suspect? de fuga, vt. d. l. siue pars, qd
ē notādum secūdū l. y. vel nisi sup alio articulo sup quo non
pēdet dilatio, ar. C. de rebus cre. l. generaliter, s. finat, Sed
an sit nullū id qd sit pēdēte dilatoe, r. p dilatoe dic qz sic
vt no, l. i. l. i. ff. de ferijs, r. ita t3 l. y. sed certū ē qz re? nō p̄t aliqd
facere, j. dilatoe, vt qz vñ se artauit, dicit Bal. post l. vñ,
d. cu. qz adhuc d3 expectare l3 nil posset facere in isto termino
qz adhuc durat terminus, de hoc habes glo. ordinariam i. c.
vbi maius periculū de elec. i. vi. r. facit, c. cōmissa d. elec. i. vi.

¶ In nouari accusatiōe pe.

Dicit Ang. i. l. defensionis facultas, C. d. iure fisci
lib. r. qz pēdēte cōtrouerfia cū fisco sup aliquibus
bonis nemo d3 sua possessione puari, nec icorporari eius bo
na i fisci, hinc descendit qd no, Inno. i. c. querelā, de elec. qz si
iuder abstulit alicui possessionē illo nō requisito pōt illā reuo
care, illo nō citato i que transiit, hinc descendit qd dicit?
qz nemo d3 de facto sua possessione priuari, C. vnde vi. l. si qs
in ta nē, r. l. meminerit, r. si p vim vel alio modo, l. si, imo gli
bet ē i sua possessione tūcūs r defendēdus, vt no, de pben, c.
de multa, r. facit qd no, ff. ne vis fiat ei, p totū, Itēz accusa
tione pēdente descriptio bonoz que fit in signū incorporatio
nis, vt pingere arma fisci, C. vt nemo priuat? l. i. r. l. si qñ, C.
de bo. vacan. r. ista nō debent fieri lite pēdente, qz nō d3 fieri
executio ante iniam, vt. l. defensionis facultas, alle, r. l. i. C. de
execu. rei iudi, Quedā ē descriptio ordinata solū ad fi, vt om
niū rerū habeat noticiā, r. ista pōt fieri accusatiōe pendente
vt. ff. de acqui. reis, l. si, ff. de ven. i possessione mittē, l. i. s. pe.
ff. de bo. aut. iudi. pos. l. si, ff. locati, l. dom. in horreoz, qz nemi
ni affere p̄iudiciū, l3 tñ incorporatiō fieri non possit lite pen
dente, tñ pp timorem baraptationis pōt venire ad sequestrū,
vt. l. imperatores, ff. de iu. qz de appel. de qua sequestratiōe vltra oēs
doc. mundi loquit Alrchi. r. i. q. i. c. qz res, si tñ possessor vult
satisfidare de seruando rem semp sequestratōem cuitat d rebus
ecclē, non ali. c. si quis dyaconi, vñ l. y. qui hoc dicit in. l. i. C.
de probi. sequestra. dñs Bar. in. l. litibus, de agri. r. censu, l. i.
ri. dat remediū ad sequestrū impediendū dicens qz ille qui vult
impedire sequestrum aut etiā facere reuocari debz donec satis
dari de restituendo iam absqz alia p̄testatōe, vnde non sufficit
simplex satisfidatio nisi dicta reponant quod collit ex l. i. alle
ga. l. litibus, hoc remediū fm Bal. in. l. i. de probibē, seque
stratio, pe. est verum quando inter actorem r reum cadit sa
tisfatio, alias non cessat sequestratio, vt. l. Imperator, ad
trebelleya, r. quod descripti fieri possent, vt dictum ē, ¶ Donit
Bar. in. l. si, ff. de regirē, reis, r. in. l. post p̄ctaz, ff. de dona.
r Bal. in. l. defensionis, allegata, r. dicit glo. in. d. l. defensio
nis, qz hec qd an ticius deliquerit, de cuius bonis queritur d3
pcedere omnē incorporatiōe bonoz, r. in alijs fisci p̄ce
dat vel nō p quo, l. i. C. vbi cāe fiscales, vel ēt si liquet de deli
cto d3 liquere an bona sint illius, vt. l. si, C. de bonis vacā, Itēz
idem Ange. in. l. i. C. de reis postu. lib. r. dicit qz postulatū
de crīe

de crimine nouos honores non assumit. nisi sua ignorantia
excusauerit. id est postulat de crimine. q. si postulat debitor
quiritatis non phibetur honores assumere. nisi est debitor ex
ca vectigaliu. vt. l. rescriptu. §. debitor. ff. de muni. et hono.
et. l. i. c. de debi. cini. vel nisi inferret sibi qd omniu hono-
rum vel maioris pti ipsoz. ff. de excusa. tu. l. pp. litem. vel nisi sibi
moueretur questio status. Item ideo dicit postulat. q. si non
dum postulat est vel est postulat. sed accusator desistit non p-
hibet ad honores assumi. ff. de mune. et hono. l. rescripto. §. si
quis. Item ideo dicit nouos q. veteres retinet. vt. l. aufertur
§. si quis in reatu. ff. de iure fi. Item ideo dicit honores q. a mu-
neribus non excusat sicut nec infamis. vt. l. vnica. C. de infamib.
li. r. Illud aut no. q. sicut postulat de crimine dignitatis re-
pellitur. ita et a testimonio. vt. l. testimonium. ff. de testibus.
Item ab officio procuratoris. vt. l. reum. C. de procura. et dicit
Bal. l. d. l. reum. q. accusatus de crimine capitali non pot esse
alterius procuratoris. vt. d. l. reu. Ratio q. tñ operat pendentia
litis q. tñ suta cōdemnatoria q. tñ ad iter dicendū officiu
ff. de muner. et ho. l. reus delatus. et. c. olim. de accusa. Si vero
loquimur de crimine non capitali. Ratio est quia lex vult q. in-
tendat purgationi criminis. et quod non suscipiat officium p-
curatoris. arg. ff. de publi. iudi. l. is qui reus. et p. d. l. reu. crimi-
nis. dicit doctores q. prelati accusatus de dilapidatione i
curia romana non pot iterum tanq. iudex monasterij age-
re vel conuenire. quod no. et si administrator legitimus. puta
prelati. tutor. curator postulet de crimine rōne hui. postu-
lationis iter dicit sibi administratio. vt. l. reo criminis. ff. de
solu. vide. c. oipotēs deus de accusa. et in. c. accusati. de simo.
vbi Inno. sic dicit non accusati suspēdi ab officio. et hoc est p-
infamia. et non obtinet solū i simonia. sed et i alijs criminib.
C. de reis postu. l. i. lib. r. i. q. v. c. p. sbyter. et ppter suspensionem
quis remouet ab administratione. iij. q. ij. et. c. ea. Item phibet
ab ordinibus qbus accusatus et et quo fit iquisitio. lxxi. di.
tantus. argu. C. de pcurato. l. reum. sed non credunt qd q. ab
electione phibeat et argu. q. pcurator cōstitui non phibet
sed pcuratōem exercere. vt. l. reu. C. de accusa. Alij p hoc aut
non extendimus ad exceptōem vel denunciatiōem. quia quan-
tumcunq. excipitur vel denunciatur. nihilominus tñ eligi-
tur. et confirmabitur et pscrabitur in alia ecclesia vel electio-
ne quam in illa de qua excipitur. et de hoc nota. de desponsa.
impube. c. ad dissoluendū. et eodē modo vñ dicendū qbusdam
in accusatione. et forte non male. c. accusati de simo. tñ loquit
in inquisitione. et exponit accusatum. i. infamatum. et pp. infam-
iam p. cū pcedit inquisitio. spale. n. dicunt inquisitionē. vt
nullus p. q. pcedit inquirendo possit eligi. Et est rō q. cum
inquisitio non debuit fieri nisi p. diffamatum. ergo iste qui dif-
famatus est eligi non pot. sed accusatio. denunciatio. et exceptio
est in optione cuiusq. et nulla infamia precedente. et ita per
cōsequens esset in pte cuiusq. et in optione cuiusq. quēlibet
ab electione reuocare vel remouere. et hoc plus psonat rōni
dicebat Inno. in. c. dudū. de electi. q. pendentia litis sup. crīe
non impedit supiorem. quominus cū accusato possit dispēsa-
re. de quo vide ter. de iudi. c. at si clerici. et dicit Inno. in
d. c. dudū. q. pendentia litis inter pfirmatorem ex vna parte
et electū vel eligentes ex alia non impedit supiorem q. possit de
beneficio illo alteri puidere. et idem no. in. c. cum. et. de p. s. t.
Jo. vero de imol. in. l. quo si forte. §. sunt qdam. ff. de solu. dicit
inquātum Bar. hic dicit q. si prelati. et si pbatat suspecti
non remouetur ab administratione. nā hoc est falsum vt pba-
tur in. c. licet eli. et ibi per Inno. extra de simo. et per glo. et Jo.
an. in. c. venerabili. de offi. dele. et. iij. q. ij. c. q. ea. Et queritur
quare prelati statim cū accusatur de suspecto non remouet
ab administratione sicut fit in tutore. vt. l. eum quez. d. suspe.
tuto. cum prelati equipantur tutorib. vt. l. orphanotrophos.
cum ibi no. C. de epi. et cle. et in. c. qualiter et quando. lo. ij. d. ac-
cu. rub. Inno. in. c. l. et. q. plenior et pinguior curam et ad-
ministratiōē hz prelati q. tutor cum possit vti fructib. ad
suam vtilitatē. et sic tanq. procurator in rem suā. qd non ē in
tutore. ideo per solā pendentia accusationis de suspecto ipo in-
re interdicit tutori administratio. tñ secus ē in prelato si tam
vltra pendentia accusationis sit aliqua verisimilis suspitio p-
lati. tñ non in totū interdicitur administratio p. latio. hz ei dat
coadiutor. et ita loq. c. venerabili pmo. allato. Si vero postea

phat suspitio tē ex toto remouebit. vt p. ex. d. c. venerabili. et
c. licet eli. Ang. autē in. d. §. sunt qdam. hoc non declarabat.
sed solū dicebat simpliciter q. pot dari coadiutor. vbi prelati
est suspectus. vel de dilapidatione diffamatus. de quo coadiu-
tore habetur ter. in. c. grandi. de excessibus prelatoz in. vi. et
idem dicit q. administrator est negligens. nec pot remoueri
pp. negligentiam. q. pot ei dari coadiutor. vt i. c. grandi. alle-
gato. et de dicto coadiutore habetur ter. cū glo. in. l. si ptes. C.
quomodo et q. iudex. et dicto. c. venerabili. Itē adde inquan-
tum Bar. simplr voluit q. si tutor accusatus de suspecto ē cō-
iunctus pupillo q. nūquā d. remoueri et si pbatat suspitio.
Nam glo. et Jo. q. sibi ascribit culpa. et non dolus. sed tñ
verba debent reparari. ne infametur. argu. l. nō d. ff. de dolo
ita et glo. in. l. i. §. ostendimus. ff. de suspectis tuto. l. glo. non
bene se firmauerit in. l. tutor. aliquo vinculo. eodē ti. Bart. tñ
ibi dicit hoc arbitrariū in hoc vltimo casu. Et p. predicta p. et
q. non pcedit equiparatio Blo. quam facit de prelato ad tuto-
rem accusatum de suspecto pp. pendentia accusationis. vt quia
perdat administratiōē. l. glo. hoc fenerit in. §. hoc autē. isti.
de suspectis tuto. Jo. vero de ligna. in. c. licet eli. de simo. dicit
q. Inno. ibi vltra glo. dicit q. si euidenter constat de suspitio-
ne dilapidationis vel videatur pape suspendi ab administra-
tōe. nam et ad hoc sufficit fm Inno. leuis suspitio. vt. l. quod si
forte de solu. et. ff. de suspe. tu. §. iij. preterea q. ipso adminis-
trante accusatio intēditur. tunc. n. alius in administratiōe surroga-
tur. et sic intelligas. iij. q. ij. q. ea. ar. C. de suspec. tu. l. euz quez.
de accu. c. olim. et fm hoc intelligunt no. in. c. venerabili. d. of-
fi. dele. dicebat Inno. q. q. de dilapidatione inquirunt sunt
due inquisitiones. Prima de suspitione. Secūda de veritate.
De prima fit inquisitio sumaria. ideo q. timetur ne is p. quem
de veritate inquirendū est officiales corrumpt. et etiam inq-
sitionis veritatem impedit si in administratione perseueret
ideoq. si per sumariam informatōem factam sup. suspitione
suspectus appareat ab administratiōe remouetur. vt alle. c. l. et
eli. et. iij. q. ij. q. ea fm Hof. sicut alias p. suspitōē fit seq. stratiō
ff. de appella. imperatores. ij. q. vi. quotiens. et sacerdos ab ere-
cutione ordinum suspenditur in. c. accusatum. de simoni. c.
quoties. de purga. cano. et. c. inter sollicitudines. et tutor ab ad-
ministratiōe si ipm suspectū liqueat apertissimis argumen-
tis. ff. de suspec. tu. l. ij. §. preterea. qui si ob fraudē remouetur
fit infamis. C. de suspec. tu. l. h. alias aut non remouet. nisi pro-
bata suspitio. vt in. d. c. l. et in aut. de nō alie. §. q. vero leo-
nis. et. §. si q. col. ij. phat suspitio p. coniecturas. vt si ecclesia
magnos hz redditus nec requiritur magne expense. et nullo
minus ē platus magnis debitis iplicatus. vt p. i. d. c. l. alē
nec excuset se prelati obtemperu nobilitatis. q. q. tuncunq.
nobilis sit restringere et tēperare d. expēlas fm ecclesie facul-
tates. vt p. i. eo qd legi et no. i. c. qm. i. rñ. de vita et ho. cle. et d.
insti. c. i. et. c. auctoritate. probata vero suspitione suspecto sus-
pēso iquiri de veritate dicte dilapidationis non summatim vt
prius. sed plene. hz si veritas recipitur. nec possit se excusare oio
deponit ab administratiōe i ppetuū et dabit non coadiutor.
sed administrator. C. de sacrosan. ec. l. iubemus. xij. q. ij. nobis.
et p. primā sniam sup. suspitione remouet ab administratiōe
ne tēporaliū ne ipediat inquisitio veritatis. et ne iteriz bona
ecclesie dissipet. vt inuiti i. d. c. l. et i. iij. q. ij. q. ea. q. interim
et. nihilominus tñ platus remanet i administratiōe i spiri-
tualib. et. iij. q. ij. q. nobis. et. c. vultē. viij. q. iij. c. nōne. xvi.
q. fi. c. fi. et lit. p. totū secūdū Hof. qd itelligas nisi de ipsius
malitia verisimiliter psumatur. puta astringit sibi illos q. ve-
ritatē sciunt. vel alio modo corripit. vel minat ne veritatem
dicat de testibus tā litteris. §. i. et. c. cōstitutus. i. rñ. tñ. n. et
a spiritualibus suspēdi possit de excess. prela. c. tanta. nempe.
timere possunt subditi cū ipsius iudicio nūc possunt opprimi
nūc erigi p. libito voluntatis. xv. q. ij. c. i. post mediū. ad idem
quod legitur et no. de accusat. c. olim. In secūda vero senten-
tia ferenda super inquisitione veritatis. et quo ad administra-
tōem. et quo ad ius omnino remouetur ab administratiōe
ne temporalium et spiritualiū. de accu. c. qualiter. lo. ij. §. i. in
fi. et l. remotus in ordine suo remaneat. executionem tamen
sui ordinis non habeat. cum per sententiam remaneat infa-
matus. C. de suspec. tu. l. h. q. eius delictū factū est notorium
iuris de tempo. ordi. c. fi. de cohabi. cle. et mul. c. vestra. et. c. fi.

fm Hof. Si vero conuinci non potuerit purgare se poterit.
ut legitur 7 no. in. c. cum. Id. maconella. §. si. 7. c. veniens. de
accusa. 7 idem quod supradictum est p. dñm Jobā. de ligna. idē
in effectu 7 quasi in verbis dicit in. d. c. licet el. Anto. de but.
7 adde predictis q. alibi dicit Inno. in. c. bone. de elec. q. ex i
quisitione generali nemo vñ dammandus. nec est sufficiens i
quisitio generalis ad aliquē condēnandū cū illa videat fieri
ad inueniendū. 7 ad inuestigandū. non ad puniendū. 7 sic vñ
fieri vt preparat viā inquisitioni spālī. 7 sic dicit ibi Inno. q.
seruat totus mūdus. idem videtur sentire Bart. i. l. ij. §. si pu
blico. ff. de adulte. 7 idem tenet Bal. in ti. de elec. sup. Inno.
vbi pñtaliter se dicit ex receptis. ergo sup. generali inquisitio
ne nō sequit̃ pñdemnatō alicuius spālīs persone. q. nec citatur
aliqua spālīs persona nec seruatur vllus ordo iudiciorū i gene
rali inquisitōe fm Inno. in. c. bone de elec. facit quod no. isti.
de pub. iudi. in prin. 7 qd no. in. ff. de bo. pos. l. ij. §. si cā co
gni. ff. de re mili. l. ij. §. si ad diem. si tñ pars confiteretur sup
generali inquisitione hic non est alio iudicio opus. c. per inq
sitionem. de elec. Nam ex quo constat de maleficio non cura
mus de modo. idem Bal. idem tñ in ti. de elec. in suis addi.
vbi dicit no. q. si maleficio est notoriū. sed malefactor est in
certus. puta appet q. aliqua monialis est pregnans. sed nescit
quis concubuerit cum ea. vñ corpus mortuū publice apparet
sed nescit quis eū interfecerit. vt. ff. ad sil. l. i. §. illud. tunc tot?
mondus pro contingēte tali maleficio notorio statim inquit
iudex generaliter non pñ certam personā. 7 tunc nullo vocato
iudex pñt recipere testes q. fecerit illud maleficiū. q. testes va
lent ad istructōem iudicis ad hoc vt iudex hēat necesse forma
re spālēm inquisitōem. 7 tunc. in ista secunda inquisitōe spe
ciali citabitur reus 7 audietur sua defensio 7 testimonia rece
pta pñmitus ad informatōem non valebūt ad probationem
sed denuo oportet q. deponant. vt in. c. veniens de testi. aut.
bone fm Inno. Idem tñ Bal. in. l. edita. C. de eden. in sua re
peti. padua. dicens q. Bar. in. l. ij. de adul. §. si publico. dicit
q. ex probatione super generali inquisitōe non pñt sequi con
demnatio sed sequit̃ spālīs inquisitio ex qua sequit̃ pñdemnatō
fm ifico. de mat. q. mibi non plz dicit Bal. nam si citat sup
generali respondit inquisitioni 7 confitebit̃ vel cōmittit̃. pu
ta eū pñdemmandū. als non purgaret̃ prouincia malefactori
bus ex vi generalis inquisitionis cū ea nō sequeretur puni
tio. qd est pñ. congruit. 7 dicit Inno. q. practicat totus mōd?
in. c. bone de elec. ad quid inquisit̃. rñderet 7 lis cōtestaret̃ si
nō possz condemnari. vide pro materia predictōr dñm Ang.
in repe. l. si vacantia. de bo. vac. li. r. 7 eūdē Ang. in allato. §.
si publico. 7 id dñm Bar. i. l. ifamē. ff. de pub. iu. dixit q. dāna
tus p inquisitionē ē infamis. dñtāmē sit dānat? de tali crīe ex
quo esset infamis. si per accusatōem essz damnat̃ per. d. l. i
famem. l. 3. contrarium notauit gl. in. l. ij. §. pñterea. ff. de suspe
ctis tu. 7 in. l. ij. C. de modo mulctaz quas sequitur Dy. quas
bene no. q. reputantur singulares. Bal. at in. d. l. infamē. di
cit q. putat hoc dictū Bar. vñ qñ quis dānatur ex inquisitio
ne spālīter formata pñ aliquem de certo 7 determinato delicto
secus in dammato ex inquisitione generali. Exemplū qñ tpe
indicatus pñ assessorē vel officialem formatur inquisitio gene
ralis. 7 eius vigore de aliquo delicto pñdemnatur. q. tunc nō
est infamis ex eo q. extra ordinem est cōdemnat̃. cū illa in
quisitio nō possit succedere in locū generalis accusationis. cū
generalis accusatio nō admittatur in. l. libelloz. ff. de accusa.
allegat ēt Bal. quod. no. in. c. qualiter 7 qñ. de accusa. 7 in. c.
cū oporteat. de accusa. fm tñ Jobā. de imol. in. d. c. infamez.
alleg. pñt dici q. dictum Bal. pñt pcedere qñ in loco vbi fie
bat inquisitio generalis. erat consuetudo vel statutū. vt vigo
re generalis inquisitionis fieret condemnatio. Ange. in. l. ea
quidem. de accu. dicit q. est inquisitio spālīs circa pñsonas 7 ge
neralis circa delicta. 7 illa nō requirit solēnitatē. l. libelloz.
Exemplū inquitur pñ tutorem ad remotionē ex eo q. dicat̃
in administratione male veratus. vel pñtelatū. 7 iste nō sit
tante potentie vt ex ea sequatur pñdemnatio. sed dñ postea pñ in
famatiū spālīter inquiri. 7 iterū in hac inquisitione spālī dñt
testes examinari qñ ex primis pñbatōibus nulla condēnatio
sequi pñt. sed solū in illis que sunt in inquisitione spālī. quod
tñ Spe. in ti. de inquisi. §. i. 7 ibi pñ Jobā. an. in addi. Bar. in
l. ij. §. si publico. ff. de adul. Ego autē bec oīa limitō qñ iste in

quisitiones generales formantur solū ad inuestigandū c inire
7 ad istū finē solū tendūt. sed vbi tenderent 7 ordinarentur ad
finē punitionis. 7 pbarentur in ea delicta 7 circūstantie nō
video quare sequi nō possit condemnatio in rectoribus ciuita
tū qui sic dicantur nam pñ eos format inquisitio generalis d
multis delictis. 7 sup. ea examinatur. 7 si singulr pbant vir
tute illius inquisitionis generalis cōdemnat̃. Idēz dico dicit
Ang. i. prelato 7 tutore generaliter inquisito ad finē remotio
nis. vt. l. ij. §. pñterea. ff. de suspē. tu. 7 si tutor nō gessit. l. i. 7 d
hoc īspe. i. ti. de inquisi. vel potest dici q. ex inquisitione genera
li de facto pñt sequi condēnatio. sed nō de iure. tñ siue de iur
siue de facto fiat vt pñ rationē Bal. q. cōdemnat̃ sit infamis
fortiter facit. l. i. §. si tutor nō gesserit. nā ibi pñ nō pñmitti
tur liberto accusationē famosaz pñ patronū instituerē. tñ illi
pñmittit̃ q. pñmoueat inquisitionē pñ patronū i casu i quo accu
satio esset famosa. 7 sic ex inquisitōe patron? deberet infama
ri videt̃ q. inquisitio deberet denegari liberto. sicut 7 via ac
cusationis cū eadē esset rō ex quo via inquisitionis esset famo
sa. sic 7 ipsa accusatio vñde fortis opinio glo. posset sustineri
pñ illuz ter. Nec obstat. l. ordo de accusa. q. ibi loq̃r qñ sit muta
tio de ordine solēni ad nō solēnē. vt ibi pñ. nā qñ sit mutatio
de vna via ad aliā diuersaz viā i qua dispēfator pñcedit pñ re
gulas iuris. vt ē videre pñ viam inquisitionis pñ quā i certis ca
sibus dispēfatione pñcedit de quo i. l. ij. §. publico. alle. p. glo. 7
Bar. qd tñ est pñ regulā iuris. q. nemo sine accusatore puni
vt. l. rescripto. §. si quis accusatorē. ff. de mune. 7 bo. 7. c. i. de
accusa. l. i. vi. 7 si itea aliquid de crimine puniuit extraordi
narie. an possit postea puniri ordinarie de eodē delicto. Anto.
de butri. i. c. i. de falsis. tñ qd nō Ly. ponit i. l. nullū. C. de testi
bus. 7. l. vbi. C. de falsis. 7 dicit q. aut iudex extraordinarie pu
niendo ipm puniuit plenarie. 7 tñ de cetero nō poterit accu
sari. 7 sic intelligūt quidā quod no. C. de testibus. l. nullum. aut
nō plenarie. sed modice puniuit. 7 tñ poterit de nouo accu
sari vt plene puniat. q. reipublice inter est ne crimina remaneāt
impunita. l. ita vulnerat. ad. l. acq. §. hīc remaneret ipunitū
quatenus nō ad plenū pena delicto rñderet. 7 ita tñ pñ. i. l.
vbi alle. Alij pñ q. ex delicto vnus hominis nō ē sepius que
rēdū. vt. l. l. §. si. ff. naut. ca. ita. 7 q. cū agit vna via ad videt̃
nō pñt alia itentari. vt dicit idē Ly. i. l. sepulchra. C. de sepul
chro vno. vbi sic dicit nunqd si eligit via statuti qua pena mi
nor iponit pñt agi via cōi que iponit maiorē. vel ecōtra si
maior esset pena statuti. vt q. sic. vt. l. qui. cum vno. §. qui post
ver. nā 7 qui. ff. de re mili. 7. ff. vi bo. rap. l. ij. 7. l. cū vno. ff. de
actio. 7 obligatio. 7. C. qñ civilis acti. crimi. pñ. l. i. econtra
vt q. nō vt. ff. de accusa. l. senatus. vbi faciunt qdā casuz. 7. ff.
de iniurijs. l. qd senatus. i. ff. obstat pñdicte. l. i. pñm iuduce.
q. verum ē quoties sunt plures vie agēdi q. vna via peracta
agit alia in quā plus est. scilicet vbi vtraqz cōpetit ad itereffe.
§. si vtraqz cōpetit ad videt̃ tñ se. vt no. in. d. l. qd senat?
7 hoc tenet Ly. ibi. 7 in. l. ij. ff. de libero homine exhibendo.
pñterea vñ sentire q. quatenus pene pñcurrunt vna actio tol
lat aliam quatenus pñcedunt in eo qd vna excedit aliam pñt
agi sicut in ciuilibus. vt. ff. de actio. 7 obligatio. l. cū 7 vno. 7. l.
ij. vi bono. rap. Sed Jaco. de ra. tñ quod prius dixi vbi cūqz
crimen puniuit diuersis legibus sub eadē consideratione. vt
dicit idē Ly. i. l. qui de crimine. C. de accusa. qñq. ex vno fa
cto pñcedit vñū crimen tñ q. vna dñtarat lege puniuit. qñq.
ex vno facto pñcedit vñū crimen quod duabus legibus puni
sub vna consideratione tantum. quandoq. ex eodem facto p
cedunt plura crimina sub diuersis considerationibus.
Redeo ad primū 7 dico qñq. ex vno facto pñcedit vñū cri
men tñ. 7 vna tñ lege pñiuit. verbigrā a aliquis interfecit ho
minē hic est vñū crimen homicidij qd vna lege puniuit. l. l.
corne. de sicca. 7 in hoc casu non ē dubiū q. non pñt accusari
nisi ab vno. 7 ita exemplificat̃ principiū. l. qui d. crimine alle
ga. qñq. ex eodē facto pñcedit vñum crimē qd diuersis legib?
puniit sub vna tñ consideratione. verbigrā qñ iudex pecuni
am recipit a subiecto vt negociū faciat vel non faciat. ex isto
scō resulat vñū crimen sub vna pñsideratōe. quod qdem cri
men duabus legib? puniit. vt. l. iul. repetitū. l. ij. 7 isto cāu l. 3. diuersimode punia
tur istud delictum tñ nō pñt nisi per vñum accusatorem pñi
ri. 7 sic intelligat̃. l. senatus. ff. de accu. qñq. ex eodem scō proce
dunt

diuersa crimina. et circa istud membrum refert aut vnu se habz
ad aliud tanq sps ad genus. verbigratia aliq interfecit pen
tem suu hic comittit crimen homicidij. et crimē patricidij seu
paricidij et vnu se bz ad aliud tanq genus ad spem. nam pari
cidium non est sine homicidio. sed homicidium bene est sine eo.
isto cau si accusatio sca sit super homicidio non pot iterum su
per paricidio fieri. qz ex quo se hnt inuicem tanq gens ad spe
ciem vnu cotinet sub alio. et id non pot super hoc accusari. az
gu. d. l. senatus. et hoc dicit ibi gl. qnz ex eodē scō diuersa cri
mina pcedūt quoz vnu se bz ad aliud vt excedentia et excessa.
verbigratia qñ aliq cognouit consanguineā suā alij nuptā.
l. comittit adulterium et incestu et vnu pot esse sine alio. vnd
si accusatus fuerit super vno et pot super alio accusari ab alio.
vt. ff. de adul. l. si adulteriu. et sic et intellige. l. qui de crīe. alle.
Bal. autē in. l. vbi alleg. dicit dum qritur an iposita pena ex
traordinaria possit qz postea pūiri pēa ordinaria. dīc qz p De
trus dicit qz sic. qz extraordinaria pēa crimen non est puni
tum. ergo. et. ad quod facit. l. omnibus. C. de sportulis. alij di
cunt qz vna pena ad vindictā aliā tollit. sed dīc qz istud est
verū qñ quelibet de pēse sufficit vt no. extra de iudi. c. si de
rici. tu dīc dicit Bal. qz p De. dicit vey alia rōne qz iudex pu
niens extraordinarie nō psequitur nisi iniuriā suā. vt. l. nul
lum. C. de testibus. ergo poterit ordinarie pcedi. qz due pō
ne sunt iniuriate. ergo et. ar. l. i. §. vñqz. ff. de iniurijs. Jac. bu.
in. d. l. nullū. alle. dicit qz iudex puniēdo testes qui eius aures
offendit ex suo officio vt ppiam iniuriā vindicare. Et ideo
nihilominus poterit postea. l. corne. de falsis accusari. Itē qz
qñ iudex eū punit ex suo officio extraordinarie minor pena ei
imponitur qz qñ accusatur. l. cor. de falsis. Lu. autē in. l. post d
ctuz. ff. de dona. dicit qz de iure cōi accusatione pen. nihil est
inouandū. nec administratio bonoz accusato interdicitur. vt
lauffertur. C. si quis in reatu. ff. de iur. fi. vnde dicit fm Bar.
in. l. post dctum alle. qz in criminibus in quibus potest dāna
ri memoria hoīs post mortē de quibus. per gl. in. l. ex iudicio
rū. ff. de accu. et in. §. per pūm insti. de success. ab intest. et in
qbus sit reuocatio ipso iure pp immanitē crīs. vt in crimine
lese maie. et heres nō pot inouari p partes sed inouata reuocā
tur ipso iure p. l. vlti. et penul. C. ad. l. iul. mai. necessaria tñ est
declaratio. vt in. c. cū fm leges. de hereticis in. vi. sed i casibz
in quibus nō sit reuocatio ipso iure. dīc qz quedā sunt delicta
in quibus memoria hominis non dānatur. neqz ipso iure sit
reuocatio. tñ pp delictū statim dñum bonoz pditur. et i fisci
transit. vt. l. commissā. ff. de publ. et in aut. incestas. C. de incestis
nup. et in. l. imperatores. et ibi p Dy. et Bar. plene. ff. de iure
fisci. et tunc nihil est inouandū. et si inouatur puta alienando
bona. vel alias nō valet alienatio cū dñum nō habeat. cum
statim post delictū amiserit. Quedā sūt delicta i qbz dñuz
nō pdatur statim ipso iure iterdīc administratio. vt. l. ques
tum. ff. qui et a quibus. et. l. ex iudicioz. ff. de accusa. et tunc non
potest alienare alienatione voluntaria. necessaria sic vt. l. reo
criminis. ff. de solutio. et. l. alienationes. ff. famli. herescun. et
l. peto. §. pcedit. ff. de le. et. et intellige pūisse alie mentis aduo
catis et scripturis ad eām facientibus. vt. l. i. C. de ordi. cog. et
i. c. ex parte. de accusa. Quedā sunt delicta i quibus nō inter
dicī administratio. vt est regulariter de iure cōi. vt. l. auffer
§. si quis i reatu. et tūc si alienatio sit irretractabilis vt manu
missio. et tūc interdīcī. vt. l. plene. ff. de manumiss. §. si ē reuo
cabilis tūc nō interdīcī alienatio vt. l. post dctum. ff. de do
nat. sed si in fraudē fisci vel aliorū facta fuerit tūc reuocā vt
l. si aliquis. ff. de dona. ca. mo. et. l. in fraudē i prin. ff. de iure fi
sci. siue facta fuerit alienatio ex cā lucratia siue ex cā onero
sa. vt ibi inuit et pūmī alienatio facta i fraudē delicti. vt sub
spe delicti comittendi. pūmo si donauit oīa bona sua. vt. l.
oēs. §. lucius. ff. de his que in frau. credi. et ibi Dy. et ibi loqui
tur i donatione. idē i venditione fm Ang. i. l. qui testamētū
ff. de pba. et ita cōsuluit Alcur. i suo cōsilio quod icipit qstio
sup qua cōsiliū petī talis ē. pater vendidit filio spurio et. et se
cundū Bar. ista fraus pot comitti aduersus pntes credito
res et futuros. vt i aut. sed iā necesse. C. de donat. ante nup. et
qualiter hoc fiat ponit Bar. i. l. post dctum. et. l. x. et Bald. in
auc. sed iam necesse. alle. Itē qñ donauit cōiuncte pōne. vt. l.
data. C. de dona. et. l. pe. C. de bonisqz liber. vel filio spurio. vt
l. i. C. de naturalibus liber. et. esse aliqua cā ex qua pūmatur
fraus. als sola cā prinitatis nō sufficeret. l. si quis post hac

C. de bonis proscript. ver. l. qd. sed ex cōiunctione psonaz pre
sumit. qz dīc scire. vt. l. de tutela. C. de in integ. resti. et. l. octau
C. vnde cognati. et i remotione veditōis requirit qz emptor
sit particeps i fraude anteqz posset reuocari. vt. l. ait pūor. §. si
quis particeps. ff. de his que in fraudē credi. Itē si post alie
nationē vel donationē ipse alienās vel donās reperiat possi
dere. l. sicut. §. supuacui. ff. qui. mo. pig. vel hypothe. soluit. et
quod no. p. l. i. l. si quis. C. de repudi. heredita. l. tūc potius
videatur simulatio fm Bar. Itē si alienatio fiat clam. vt. l.
fi. C. de ritu nup. Itē si post alienationē de primo sequat de
licitū. vt. l. ventri. §. i bonis. ff. de priuilegijs credi. Item si fiat
alienatio sub cōditione illa si cōtigerit bona mea publicari.
vt. l. si. et ibi nota. ff. de stipu. seruo. Itē si i crimine erat depre
bensus vt. l. si. i pri. ff. de his qui sibi mortē cōstitu. Et supra
dictis adde que dicit Bar. i. l. imperator. ff. de iure fisci vbi di
cit qz heres propter delictū statim cadit a dominio. vt dicta
l. imperator. et sic dicit Dy. §. ar. contra hereticos. vt ipso iu
re perdāt dñum rerum cum ceperint esse heretici. Sed circa
hoc dicas cū delinquit circa rem p prohibitionē legis dñum
ipso iure applicatur fisco. vt. d. l. imperator. et. l. commissā. ff. de
publica. et. l. i. §. an bona. ff. de iure fisci. Qñqz nō delinquitur
circa bona. sed alias comittendo delictum puta homicidij.
vel crimen lese maie. vel heresis. tūc est necessaria sūta sup cri
men vt bona publicentur. vt. l. ex iudicioz. ff. de accusa. et. l. p
pūm. ff. de dona. et. l. auferetur. §. in reatu. ff. de iure fisci. tñ in
crimine lese maie. heresis perdit incōtinenti dñum reruz
vt. C. ad. l. iul. maie. l. penul. et. l. fina. et. l. donationis. in fi. ff. de
dona. et. l. ex iudicioz alle. Ista sunt verba Dy. certe primum
mēbz Dy. qñ delictū comittitur circa rez est verū. sed qñ cō
mittitur extra rem bona nō publicantur nisi sequa sūta. hoc
est verū in dubio. secus si in. l. aliter exprimeretur vel vteret
lex verbo mox vel incontinenti vel diceret statim amittāt vñ
fi. qz tunc ipso iure amitterentur bona. vt in aut. de incestis
nup. §. i. l. ibi Jaco. de bel. aliter dicat. idēz si lex vteret verbo
preteriti temporis vt sit priuatus. qz tunc intelligeretur ipso
iure. vt. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccle. Et tertium di
ctum Dy. qz in crīe heresis et lese maie. bona publicentur d
iure cano. Hodie ē expeditū in crīe heresis. vt ipse iure perda
tur dñum. extra de hereti. c. cū secūdu leges. et an in crimine
lese maie. bona publicent ipso iure. et qd in crīe heresis. dīc vt
per Bar. alle. l. imperator. et tangit per eundem in. l. si credi
tor. de his que in frau. credi. pro quo vide eundem cū in extra
uaganti qñ nuper in verbo rebellando. ibi qd dō dominio bo
noz vbi pūmīus loquit et inde hodie necessario. hodie i hoc
regno. ter. in conside regni cōtingit in fi. et qd ibi no in glo. su
per verbo dānato. et in ti. de accusa. corā magistro Justiniāo
que glo. cōcordat cū his q no. d. 43. in sūma vnde vi. Sed in
hoc regno hodie ad tollēdu opi. varietatem. per. c. caroli secū
di. qd incipit bona pūtoz. vbi inde scā est hodie declaratio quā
glo. et opi. 430. sequitur dñs Ant. de iscri. in. r. col. in ti. d. p
hibi. seu. alie. §. callidis. vbi vide. et vide eundēz An. in ti. que
sint rega. §. et que vt indignis. ver. sed an hēat locū. Eld vñqz
tamen aduertat fm Ludo. in. l. commissā. ff. de publica. qz l. ex
forma iuris cōmunis aut municipalis res ex aliqua cā intel
ligatur publicata ipso iure. Attamen intellige tantū publica
tum dñum. non aut possessio absqz apprehensione. et ad hoc
facit. ff. pro so. l. eum duobus. §. idem rñdit. et. C. de sacrosā. ec
cle. l. si. et. l. cū heredes. de acquir. pos. Et propterea dicit Bal.
in. l. si quis post hac. C. de bonis damna. qz fisci non potest
apprehendere bona nisi demū post sūtam latam. et dīc fm Lu
du. in. d. l. post cōtractū. alle. inquātū Bar. dicit qz dōatio cā
mortis quocunqz tpe scā reuocā sequa sūta pēmnatoria in
crīe capitali p. l. si aliqz. ff. de dona. cau. moz. et. l. cūz hic stat
§. si maritus. ff. de dona. iter vi. et vro. Adde qz hic fallit i do
natione cā mortis facta per virum vxori. quia hoc non reuo
catur sequa et sūta cōdenatoria. sed stat i pēdēti quousqz ma
ritus naturaliter moriat. Iste est casus singularis i. l. sed et si
mors. ff. de dona. iter vi. et vro. de quo Bal. facit magnū se
stū i. l. executorie. C. de executione rei iudi. et bene facit ter. i. l.
res vxoris. C. de dona. iter vi. et vro. cū generaliter loquatur
i qualibet donatione facta p virū vxori inquātū Bar. con
cludit qz donatio facta p virū vxori nō reuocā sequa sūta p
maritū. vt. d. l. res. alleg. nisi i casibus i quibus pot ppter de
lictum memoria dānari defuncti. et ita intellige notabiliter
c ij

dictū. §. si maritus. qd̄ ille. §. et h̄z aliū intellectū. l. qñ fuit fa-
cta donatio vxori. l. post delictū cōmissum. et tūc reuocat̄ do-
natio. secus si ante delictū et ita loquit̄ glo. ibi p̄riā gl. habes
i. l. si quis post hac. alle. sup̄ verbo largitione cū duabus sequē-
tibus dicentē qd̄ nō reuocat̄ donatio facta vxori et post deli-
ctum cōmissum. p. l. post p̄ctum. alle. Istas tñ cōcorda scdm
Sali. i. d. l. si post hac. qd̄ glo. i. d. l. res vxori. loquat̄ i donatio-
ne iualida iter cōiuges. illa aut̄ i. l. si quis post hac. loquit̄ vt
pbat̄ relata ad ter. i donatiōe licita iter cōiuges ipsos. vt in
donatione ante nuptias et similibus. Inquātū vero Bar. di-
cit qd̄ i casibus i quibus ppter delictū cōmissum ē interdicta
bonoz administratio seu alienatio. vt ē de iure ciuili i crimi-
ne lese maie. et alijs i quibus p glo. i. l. ex iudicio. ff. d̄ accus.
qd̄ nō intelligit̄ p̄hibita administratio seu alienatio necessaria
p. l. aliena. ff. fa. ber. adde qd̄ p̄ voluit glo. i. l. reo et is. ff. de sol.
potes dicere fm̄ inno. i. l. post p̄ctū. all. qd̄ aut querit̄ an isti ta-
li possit solui. et tūc loq̄ glo. i. d. l. res. qd̄ casus ē qd̄ nō i. d. l. h̄.
C. ad. l. iul. ma. aut an ipse possit soluere vel a lienare. et tūc lo-
quit̄ Bar. Adde tñ inquātū circa hoc dicit qd̄ delinquenti ac-
cusato cui interdicta est bonoz administratio si fugitiu⁹ est.
aut abis non pōt solui p̄ cām. l. si. ad finem. ff. de requir. reis
qd̄ hoc procedit vbi debitores esse cum fugitiuū ignorant. qd̄
tunc ipsi solui pōt et solues liberaf̄ ad istar eius qd̄ soluit seruo
fugitiu⁹ cui peculū ē ademptū. vt. l. liberi. ff. d̄ peculio. et. l. ro-
gasti. §. si. ff. si cer. peta. ignorat tñ d̄bitor eū esse fugitiuū. quia
tunc soluendo liberaf̄. vt. l. si non forem. §. qd̄ filio. ff. d̄ condi. i
debi. et. l. fugitiu⁹ in glo. ff. de solu. et ita firmat Bar. in rubri.
C. de positi. ad id no. quod dicit Bar. qd̄ eo casu quo regularit̄
post cōmissum crimen alienatio nō est interdicta iuxta. l. au-
fertur. §. in reatu. ff. de iure fisci. intellige tñ esse p̄hibita alica-
tio irrenocabilis vt est donatio libertatis que semel donata si
reuocatur. vt in sti. qui manu. non p̄it. §. semel. et. l. i. et. ij. C. si
aduersus libertatē. et hoc firmat per. l. qui pene. ff. d̄ manumiss.
vindi. adde qd̄ hoc non v̄t verum. ¶ Primo qd̄ ter. ibi pōderat
qñ manumissio scā fuit suspitōne pene. vt p̄ ibi cū dicit vt fur-
tum p̄spiceret. et sic in fraudē. Secūdo qd̄ non d̄ esse deterio-
ris p̄ditionis datio libertatis qd̄ est cā fauorabilis qd̄ alienatō
alterius rei. vnde verior solutio ad illū ter. est ex bis quas tra-
dit ibi glo. et firmat Bar. de saly. in. l. si quis post hac. alle. qd̄
aut libertas data fuit bona fide. aut in fraudem que fraus p̄e-
sumitur ex dictis Bartho. in dicta. l. post contractum.

Inquantum autem Bartho. dicit qd̄ ex venditione oīuz
bonoz presumitur fraus. dicit glo. in. l. qui testamentū. ff. de
pba. adde qd̄ hoc ē verū si bona vendita fuerūt minori precio
q̄ valeret. secus si iusto et p̄ciū appareret publice. nec esset la-
tēs qd̄ tali casu nō presumeref̄ veditio i fraudē facta. vt. l. i. §.
si quis i fraudē. ff. ne quid i fraudem patroni. Sed si fiscus re-
uocat alienata i eius fraudē an debeat restituere precīuz em-
ptoribus. In hoc sunt tres opi. ¶ Prima fuit Ly. i. l. pe. et. h̄. C.
ad. l. iul. maie. dicentes qd̄ sic p. d̄. §. si quis in fraudē. Secun-
da fuit Bar. i. l. si debitor. ff. de his que in fraudē credit. disti-
guentis per illum ter. qd̄ aut p̄ciū reperit cōuersum in vtili-
tatē ipsius venditoris aut nō. ¶ Primo casu d̄z restitui. Secū-
do nō. Tertia fuit opi. Bar. i. l. h̄. §. emptor. C. cōdia delega. di-
centis p̄ illū ter. idistice fiscus nō teneri ad restitutionē. opi.
tñ Ly. v̄t verior primo qd̄ nō obstat. d. l. si debitor. que ē fun-
damētū Bar. qd̄ illa loquit̄ i creditoribus reuocantibus qui
p̄tendūt cām onerosam vt ex se p̄z. et ita intelligit̄ glo. illū ter.
i. d. §. si quis in fraudē. Istos aut̄ loquimur i fisco pretendente
cām lucrativā quo casu tñ inueniam decisu⁹ i simili patronū
p̄cedentē cām lucrativā reuocādo alienata p̄ libertūz debere
restituere p̄ciū. ita ēt decidā i casu simili ppter idēptitatez
rōnis. vt. l. illud. ff. ad. l. acqui. nō obstat. §. semper. p̄ quez se fun-
dat Bar. qd̄ loquit̄ i casu speciali et p̄ iuris cōis regulas. l. in
emente scienter res subiectas restitutioni. et ita non ē ad con-
sequētiā trabendus. ff. de legibus. l. ius singulare.

¶ In nonari lite pendente.

Jac. But. i. l. h̄. C. vt lite pēdēte. dicit qd̄ quattuor
sunt tpa. ¶ Prīmū ante lit. cōtest. et nō possum cir-
ca p̄cessum supplicare circa alia sic h̄z neqz iudicē possum im-
petrare nisi ordinarius delegat iusticiā seu iurisdictionem. in
aut. vt i medio lit. iuris. nō fini. Secūdu post litē cōtest. et nō

pōt supplicari nisi iudex denegat copiā actitatorū vel alicu-
ius interlocutorie. vel si iudex datus nō p̄sequitur i cā illa vel
si eum habeas suspectū possūz petere vt ei alius associet̄ vt di-
cta aut. vt in medio litis. Aliud est tēpus appellationis pēdē-
tis. et tunc ēt nil d̄z innouari. vt. ff. nil innouari appel. p̄. Et
aliud tempus post appellationē emissam et finiam p̄firmataz.
et tunc ēt non h̄z supplicat̄. immo qui supplicauerit punietur.
¶ De. de perusio in. c. dilectus. vt lite pen. dicit vt sola lit. pen-
dencia impedit impetrationē priuilegij. etia⁹ si ignorat lit. pē-
dencia et si cum impetrante lis non pendeat. et erit tunc ipo-
nullū priuilegium. facit qd̄ no. Inno. in. c. cum dilecta. extra
de rescrip. Et d̄ quo ad hunc casum lis pendere per solā cau-
se cōmissionē. h̄z citatio facta nō sit. de testibus. c. cām. et co. ti.
vt lite pendente. c. ij. in clemen. et idez in iure cōmuni qd̄ ema-
nat lit. pendente. quod non p̄iudicat liti. nec iuri partē. vt in
aut. vt in medio litis. §. i. non tñ p̄hibetur pars lit. pēdē. ius
acquirere ab alio qd̄ a superiori sup̄ re de qua agitur. ff. de iud.
l. postquā. Adde casum in. c. abbate sane. de re iudi. in. vi. po-
terit tñ superior p̄ iure suo tuendo litiganti ius dare. vt in. c.
dilecta et. Bar. in. l. supplicare. vt lite pendente dicit. aut qd̄
vult impetrare sup̄ aliqua re rescriptū. aut priuilegiū aliquod.
¶ Primo casu aut ante lit. cōtest. et nō pōt ad extraordinariū
iudicē qd̄ extraordinaria iurisdictione est odiosa nisi ordinari⁹
iudex requisitus denegat facere iusticiam. vt in aut. de mād.
p̄nci. §. et nō p̄mittas. et in aut. vt differētes iudices. §. si vero.
et hoc verū de iure ciuili secus de iure canonico qd̄ valet impe-
tratio ad lites. et si ordinarius non sit in mora vel culpa. aut
post lit. cōtesta. et tūc h̄z supplicare de quattuor. ¶ Primo vt si
bi fiat copia actorz. Secūdo vt sibi fiat copia p̄nunciationis.
Tertio qd̄ precipiatur iudici vt p̄cedat si erat negligēs. Quar-
to qd̄ alius iudex ei detur si est suspectus. vt i. §. sup̄ hoc. i aut.
vt in medio litis. aut vult supplicare post finiam. et tunc aut ē
interlocutoria que nō dirimit litē. et sumus i casu. vt lit. pen.
vt dicit glo. aut est diffinitua. et nō est appellatione suspensa.
et nullo modo h̄z supplicare ad litigādū seu ad refrigeriū sopi-
ta. vt. l. qui ante. et. l. publicani. C. vt lit. pendē. si vero qd̄ vult
impetrare aliquod priuilegiū. §. cā que agitur et nō h̄z. vt i aut.
vt in medio litis et. in p̄nci. et no. in. l. qui ante. in p̄nci. si qd̄
caut. In alijs autē pendētibz per litē motā licitū est priuile-
giū impetrare. ff. de excusa. tuto. l. idem vulpianus. et. l. cu⁹ ex
oratione. et. l. ij. §. merito. et. §. si quid a p̄ncipe. ff. ne quid in lo-
co publico. glo. vero in de. fi. vt lite pendente. dicit qd̄ lis d̄z pen-
dere nedū in ea lite. vt in. c. ex parte lo. ij. de verbo. signi. sed et
libello p̄ncipi oblato. C. qñ libellus p̄n. ob. l. i. et. ij. et si adhuc n̄
sit impetratū. C. vt lite pendente. l. i. fortius ex quo impetratū
est. de appe. c. suggestū. et fortius qd̄ ex quo negociū ē cōmissū
de testi. c. cām per que dicit ibi secure tenendū qd̄ nō solū ea
que post litis cōtesta. sed et ante litis cōtesta. que post citatio-
nē acceptantur sine libello ex puro et mero ip̄erio iudicis offi-
cio reuocant̄ in statum p̄stīmū. de p̄sti. c. cū. et. in. fi. de despo-
sa. impube. c. ad dissoluendū. de accusa. c. olim. in quibus nō
pōt dici qd̄ fuerit lis cōtest. et h̄z in hoc differat hoc rubrica a
rubrica de testi. ipo. fm̄ ipsū qd̄ hic de plano expeditur. ibi
libellus offertur et lis cōtesta. de testi. ipo. c. olim et tribus. c.
sequentibus. et ad hoc qd̄ p̄ citatōnem d̄z pendere. et necessariū
est qd̄ citatio fiat a iudice competenti. vt in. c. fi. vt lit. pen. i. de.
competens autē d̄z qd̄ h̄z causē iurisdictionē cū exercitio da-
to et qd̄ illa possit p̄ exceptionē elidi siue exceptio contingat p̄
sonam. vt qd̄ suspectus. siue iurisdictionē. vt qd̄ rescriptū surre-
pticiū. ¶ Planū est qd̄ his casibus valet p̄cessus in p̄ncipali
si nō obijciatur exceptio. de re iudica. ca. inter monasteriū. de
rescriptis. ad audientiā lo. ij. Sicut aut̄ requiritur cōpetentia
in iudice sic et in citatione. facit qd̄ habet per Jo. an. de fo. cō-
peten. c. p̄posuisti. de offi. dele. c. cum plures li. vi. in glo. fina.
et h̄z quo ad p̄petuationē iurisdictionis sufficiat citationē ema-
nasse. fm̄ canones de quo per Jo. an. de offi. delega. c. fina. i. fi.
quo tñ ad inducendā litis pendentiā non sufficit emanasse ni-
si peruenerit ad noticiā citati. in clemen. fi. vt lite pendente.
priuilegia tñ vel rescripta vident̄ impediri per solaz causē cō-
missionē sine citatione. de testi. c. cām lo. ij. ¶ Paulus de liaza-
rijs in dicta clemē. fina. dicit idem qd̄ glo. qd̄ ille d̄z iudex com-
petens qui h̄z iurisdictionē cū exercitio. et si posset cū exceptō
ne elidi competente p̄ personam vel rescriptū. vt si dicat surre-
pticiū

pticiū vel persona suspecta q̄ tales exceptōnes obmitti p̄nt
de re iudi. c. inter monasteriū. r̄ iudex incōpetens seu citatio
incompetens fm̄ eūdem paulum. d̄ multis modis. ¶ Primo
si iudex secularis citet clericū. r̄ iij. q. viij. c. conuēcentior. vbi
de hoc vel vbi ordinarius citat exemptū non expressa causa
pp̄ quam efficiatur subiectus. de priu. c. i. in. vi. vel duo citāt
non scā mentione de tertio. de offi. dele. c. prudentia. i. respon
so r̄ simi. vel delegatus qui hoc non h̄z in mandatis ritet per
sonaliter. vt in. c. i. de iudicijs in. vi. vel is cui datur iurisditio
vel potestas citandi sub certo modo r̄ forma ea obmissa citet.
de foro compe. c. q̄nis. versi. volumus vt āte oīa. v̄ cū eundēs
est citantē non esse iudicem. de rescrip. c. nōnulli. vel si errorē
aliquē exprimat in citatione. puta q̄ veniat responsurus suo
vel excomunicato vel alteri de quo constat ager non posse. ff.
si quis cau. l. quotiens. r̄. ff. de pcuratoribus. l. femine. v̄ citat
ad diem feriātam. de ferijs. c. fina. vel citat de re de qua non
pōt esse iudiciū. vt de sole r̄ luna. ff. de iudi. l. non quemadmo
dū. insti. de inuti. ff. i. r̄. i. vel si exprimat locum inobediēz
ff. de arbi. l. si cum dies. ff. si arbiter. vel vt respondeat militi. p
curatori alterius. C. de procur. l. militem. r̄ generaliter vbi cū
q̄ aliquod inhonestū vel iniustū petiū seu exprimitur in cita
tione manifeste. ita q̄ certum ē q̄ si citatus veniret vel si pre
sens esset in tali cā r̄ndere non teneretur. r̄ de hoc no. iij. q. ij.
c. si episcopis. r̄ de accu. c. v̄ciens. r̄ in Spe. per totum in ti. d̄
citatione. r̄ fm̄ ¶ Idem ibidem ad hoc vt per citatōem lis dica
tur pendere. citatio d̄z esse certa r̄ d̄z continere q̄s a quo quid
r̄ quare petatur r̄ non sufficeret citare generaliter veniat d̄ iu
sticia r̄sturus. als d̄iceretur lis p̄dere super oībus reb̄ quas
quis possidet cū super omni re possz cōueniri donec actor de
clarassz q̄ esset absurdū. r̄ est simile de dolo. c. ij. Idem est i cā
criminali. v. q. viij. c. si primates. lxxi. di. c. marinianus. vij.
q. i. c. p̄ticiū. r̄ si non exprimat in citatōe que in accusatio
ne obiciuntur venire non teneretur. r̄ hoc casu quando tanta
fit expressio r̄ in citatione in cā criminali non dantur delibe
ratorie. r̄ sic intelligitur quod nota. iij. q. ij. quod in summa. q̄
etiam tenuit Bos. in summa de dilati. in. ff. sunt r̄ inducie. als
dari debent. vt no. ij. q. viij. prescripta. r̄ idem tenuit Boetius
in suo libello iuris canonici i rubrica qualr fiat citatio iurta
prin. ad idem facit. C. vt infra certum tempus crimi. causa. l.
ij. r̄ no. C. de lit. contest. aut. offeratur. idem Hosti. in summa
in ti. de dilatio. ff. i. ver. deliberatorie sunt. r̄. Hosti. autem i
summa in ti. vt lite pen. ff. qualiter dicatur lis pendere. dicit
q̄ lis pendere d̄z p̄pter appellationem. Item pp̄ recusatio
nem quia ea pendēte officium iudicis recusati silet. de appel
l. secundo requirit. r̄ in. c. cum speciali. Item p̄pter consil
tationem seu resulationem r̄ ea pendente nil est innouandū
C. de relati. l. iij. q. viij. c. multuz. imo ex illo tpe ex quo iudex
se relaturus suspēdit. C. de relati. l. ex illo. q̄ d̄z referēs expecta
re responsum supioris. vi. q. iij. deniqz. r̄ hoc neduz in causis
sed ēt i alijs negocijs. de officio deleg. l. de postu. prela. c. bo
nelo. ij. ff. nec nocebat i p̄dictis r̄ alijs p̄ modos supradictos
iurisditio suspendit q̄ i eo i quo ad superiores recurrir recur
rēs a iurisditioe inferioris eximif. de appella. dilectus. r̄. c.
pastoralis. Itē p̄ dilationē ēt p̄cessus suspendit. de appella.
c. significante. r̄. l. siue pars. C. de dilati. r̄ ex quo aliquis mo
uit litē p̄ aliquē p̄dere d̄z siue lis sit cōtest. ante diffinitiam
sniam. vt lit. p̄dē. c. ecclesia. r̄. c. si siue ēt lis cōtest. nō sit ff. so
lū vocatus sit ad iudiciū. vt. c. a memoria. r̄. c. laudabilē. r̄. c.
fi. vt lit. p̄. de iud. c. i. de desponsa. ipube. c. ad dissoluēdū. ff.
ne vera quisqz. in fi. nā ex quo negocium inceptum ē pendet.
de accusa. c. oliz. ff. i. r̄. ¶ Idem quoque ex quo aliqz scit referi
ptū p̄ se impetratū nō d̄z aliquid innouare i p̄iudiciū im
petrantis. de accusa. c. suggestum. c. i. de alie. iudi. muta. cā fa
cta. Itē v̄ q̄ ex quo scit q̄ aduersarius ad sedē apostolicā mi
sit nunciū p̄ negocio de quo d̄z de offi. deleg. c. cū cā. ff. i. r̄ l. 3
fm̄. Lanplius. ff. rem ra. haberi nō videat petitiū. quousqz sit
p̄test. quo ad penā cōmittēdam. vt. ff. de in ius voca. l. quāuis
tū pōt dici petitiū videri quo ad hoc vt citatione facta nil in
partis p̄iudiciū innouet. vt argu. de matrimonio p̄cto cō
tra iter dictū ecclesie. c. i. de clericis peregrinā. c. i. de rescrip.
significauit. c. fi. vt lit. p̄dē. de p̄iurlegijs. dudū. r̄ ē expressuz
de accusa. c. olim. ff. i. r̄. ¶ Idem ibi post inceptū negociū. r̄ ibi
negocio p̄dēte. nec. n. pōt ibi dici lis cōtesta. fuisse cū agatur

p̄ viam inquisitionis. r̄ tū dicit oīa innouata retractari. ante tū
litis p̄test. pp̄rie nō d̄z pendere q̄ nec lis ē sine parte. de ver.
signi. c. forus. ff. lis ē tū quasi lis. vel saltem negociū motū est
siue cā. q̄ d̄z p̄ponit cā ē. de ver. signi. c. forus. ff. i. ergo neqz
lite neqz negocio neqz cā pendēte. i. corā iudice p̄posita nedū
diffinita d̄z quicqz i partis p̄iudiciū innouari. nec d̄z quis
possessione sua vel quasi priuari. de restitu. in integ. cūz venif
sent. i. ff. viij. q. iij. nōne. ne quis ibibeat ne v̄at suo p̄iurlegio
quo v̄ti cōuenit. i. c. i. vt lit. p̄. ipetratū p̄iurlegiū seu referi
ptū nō valet. nisi de litis p̄dentia faciat mentionē. c. fi. vt lit.
p̄. r̄. c. cām. de testibus. nec monachus lite pen. eiciendus ē
a monasterio vel excomunicādus vel suspēdēdus a p̄lato suo
iniuste p̄ quē inquisitionē impetratū q̄ p̄sumit q̄ malo ze
lo hoc faciat. nec p̄lato debita obedientia ē subtrahenda. Itē
si cōtingat matrimonii accusari ob cāz cōsanguinitatis nō
ē priuandus alter coniugū iure suo lit. pen. quousqz cōsangu
initas p̄bata fuerit. vt i. c. laudabilē. vt lite pend. r̄ hoc q̄ ma
trimoniū contractum fuit in facie sancte matris ecclesie vel
saltē ecclesia non cōtradiciente. vt in dicto. c. laudabilē. nisi al
ter cōiugū renueret b̄re p̄batōes incōtinēti paratas. tunc ei
interdicitur copula maxime i gradibus diuina lege p̄bibi.
d̄ resti. spo. c. l̄as. ff. preterea. r̄. ff. se. alias per iudicem non est
interdicendū cōmercium sed conscientia p̄babilis. aliqñ iter
dicit q̄ pp̄ulat alter. d̄z. n. potius sniam excomunicatōis humi
liter tollerare q̄ p̄ sniaz venire ni edificet ad gehēnaz. scriptu
loam autē conscientia p̄lati deponere pōt. vt dicto. c. l̄as. ff.
i. r̄. ff. porro. de simonia. c. per tuas lo. ij. de senten. ex cōi. c. in
quisitioni. de scruti. c. i. de etate r̄ qualitate. c. ad aures. si vero
per ecclesia fuit p̄bibiū ne p̄beret r̄ ipsi ex certa sciētia ve
nerunt p̄ r̄ p̄erit. ideo pp̄ eoz p̄tunaciā separatur quousqz
causa constiterit an sit vera. an falsa. vt i. c. i. de matrimonio
p̄cto p̄ interdictū ecclesie. r̄ dicit idem Hosti. in codez. ti. vt
lite p̄den. ff. r̄ qualif. q̄ de iure canonico indistincte l̄z referi
ptum vel p̄iurlegiū impetrare lite pendente dūmodo ex cer
ta snia p̄ncipis impetratur. c. fi. vt lite p̄dē. fm̄ vero leges lit.
penden. nullo mō l̄z p̄iurlegiū impetrare sup̄ bis que in litez
deducta sunt sed super alijs bene l̄z si tū fiat sine magno inco
modo alioz. vt. l. quotiens. C. de preci. impe. offe. in casibz tū
admittitur supplicatio ante lit. contesta. i. p̄ executione iuris
cōmunis vel p̄ iusticia cōi v̄puta cū iudex loci primo adbi
bitus fuit sed nec litigator extitit cū circa ius cōe partes suas
ad plenū accomodare potuisset. in aut. de manda. p̄n. ff. si tibi
r̄ vt disse. iudi. in p̄n. r̄. ff. si q̄s colla. v. sed post lit. contesta. nul
lo mō l̄z. vt. l. fi. C. vt lite penden. nisi in casibz vt est dictū pri
mo vt ventur acta vel snie editio fiat. C. vt lite pendē. l. ij. r̄. c.
B. perpetuus. de fide instrumē. vel vt alius iudex associetur.
de offi. dele. c. cām. r̄. c. corā. vel vt mutetur q̄ necessarius est
eius testimoniū. de testi. c. dilecto. vel vt terminetur cā vel vt
citius finiatur. vt in aut. vt in medio litis sacra. iuss. nō fi. ff.
sup̄ colla. viij. Item simoniaco in ordine vel publice diffama
to interdicitur executio ordinis lit. penden. de simo. c. accusa
tū. r̄. c. quotiens. cū simi. Anto. de but. in ti. lit. penden. no. re
gulā q̄ lite penden. nihil est innouandū. r̄ d̄z lis pendere a tpe
citationis que transiuit in notitiam citati vel per citatū stetit
quominus veniret r̄ erigitur q̄ in citatōne talia sint expressa
per que potuerit citatus de lite instrui. sic ēt als erigitur q̄ ci
tatio sic transmittatur instructa ad snie excludendū dilatiōes
deliberatorias sup̄ libello. de dilatio. c. preterea. per quod con
cludo q̄ quo ad alios effectus r̄ citatio p̄ quā pars citata nō
instruitur in litem. r̄ dic q̄ lite pendente nihil pōt attēptari
in p̄iudiciū status primi ante lit. contesta. sed bene pōt ino
uari aliquid consequitue ad statum primū. q̄ liti non p̄iudi
cet. ideo lit. penden. potest v̄ti sua possessione r̄ effectū. r̄ ideo
existens in possione eligendi lite penden. poterit eligere. de re
sti. in integ. c. ij. r̄ in. c. consultationibus. de iure patro. ¶ Nam
pp̄ negationem p̄bibiōz vel alicuius appellationis non d̄z
quis priuari v̄ti suo iure. C. de rei vendi. l. si fund. r̄ fm̄ eūde
dūm Anto. de bu. vt est dictū attemptata post appellationē
ex puro r̄ mero iudicis officio sine libello renouant. d̄ accu. c.
olim. r̄ in. c. cum. Anto. in fi. d̄ consti. q̄ ēt facere d̄z iudex a quo
est appellatum fm̄ do. Anto. in. c. i. vt lite pen. pro quo. c. i. cūz
teneamur de appella. In hoc tū est d̄z an agatur per viam
attēptati an per interdictum v̄n vi. q̄ in interdicto vnde vi

offertur libellus et servatur ordo iudicari⁹. ut p³ de resti. spo. c. olim. et tribus. c. sequentibus. q^u aut per vias attemptati ne gocium de plano expeditur fm d^osti. et idem nota. de maio. et obe. c. dilecti. de appella. bone. Inquantu dicit litem pendere a tempore citationis. hoc verum est quo ad principiu iudicii. quo ad finem durat pendentia vsq^{ue} ad finem. Domini de rota dicunt pendere litem vsq^{ue} ad conclusionem in ca. vt nota. de appella. non solum in. vi. in verbo gratia. et sic conclusio pcludit viam attemptator⁹ sicut suspensionem petitorij. de causa possessionis et proprie. pastoralis. et in cle. ij. vt lite pendens. et hoc ponunt sua conclusionem. lxxiii. credo hoc verum in attemptatis ante conclusionem sed in acceptatis post conclusionem in ca fortis adhuc possz ex officio supplere cuz ius superuenit d^o no. de officio deleg. insinuante. Contrariu tñ sentit Jo. an. in c. ij. de ordine cognitum. et dicit idem Anto. de bu. in. c. dilectus vt lite pen. q^u privilegium impetratum lit. pen. non facta mentio de lit^e pendentia non v³. vt in. c. dilectus alle. et privilegium ad merita cae pendente concessum quāq^{ue} generale non extēditur ad litem et cam iam inchoatam. vel in litem deductā. imo fm antiquu ius ante interpretatōem lis ē dīcēda. vt. d. c. dilectus. h³ v³ q^u ex superuenienti iure lit. pēdē. sequatur finis in eadem instantia. ff. de rei v³. l. si post acceptu. dicit Jmo. in. d. c. dilectus. quādoq^{ue} rei superuenit ius lit. pēdē. ab alio q^u a comuni d^ono siue principe. et illud ius pficit reo ad absolutionem. vt dicta. l. si post acceptu. imo si aliter reus acquireret pficeret ad absolutionem vt q^u p³criptione acquireret d^onu^m vel alijs modis acquirendi d^onu^m si nō superuenit ius comuni d^ono vt principi vel plato. illud nō pficit et cā q^u nō est psumptio q^u communis d^ons velit p³iudicare lite pen. iter oēs communes subditos. et de alio q^u de cōi d^ono vel prelato nō ē verisimile q^u p³ litē pēdentem obmitteret dare alicui privilegiu vel ius suu. id bene valet privilegiu datu a tali lite pēden. si aut ius nouu superueniat a cōi d^ono vel prelato. tūc dicit q^u nō p³iudicat tale privilegiu liti. et sic quo ad p³iudiciu privilegij nō h³ vires. valet tñ quo ad futura litē. Itē valet quo ad cam iā inchoatā si casu aliquo cōtingat illā litem finiri vel instātia extingui ppter que dicit q^u impetratio privilegij lite pē. si postea pereat instantia iudicij valet privilegiu fm eum. idē si finis ferat p impetratē. vnde oportet q^u lit. et sola citatione pendē. finiat instantia finis diffinitiva ferat vel saltē absolutoria ab obseruatione iudicij ad hoc vt possit valere privilegiu vel saltem q^u renunciet liti expresse vel saltem tacite q^u cōtingit si alios iudices impetrat nō subrogados p³ litis instantiaz fm Jmo. q^uq^{ue} lite pēdē. superuenit constitutio. et an bec det formā liti pēdē. et p³it partibus habet p glo. et docto. l. c. fi. de elec. i. vi. et dicit Jmo. i dicto. c. dilectus. alle. q^u non p³iudicat. in aut. vt cū d^o app. cogno. i. p³inci. q^u p³cedit absq^{ue} dubio q^u ius nouu a iudice impetrat fm Jo. an. ad hoc i aut. vt in me. litis fa. iussio. nō fi. q^u superuenit lit. pē. privilegiu et si a nō cōi d^ono. dic vt dicā. q^uq^{ue} aliud ius superuenit. quādoq^{ue} superuenit a cōi d^ono. et privilegiu ē cōcessum ex certa sciētia et valet et p³iudicat liti. q^u cā psumit i privilegio. q^u dic vt in. c. accessif sent. de cōstit. et hoc t³ Jmo. i. d. c. dilect⁹. Jo. an. i. c. dudum de electi. t³ q^u legitimatio et privilegiu ipetratū lit. pēden. facta mentione de lite. q^u privilegiu t³. de testibus. c. cam. si non ē facta mentio de lite tūc dicit q^u privilegiu nō p³iudicat liti valet tñ lite finita. hoc idubitatē ē veru q^u privilegium ē generale. vt erat i. d. c. dilectus. q^u tūc nō peccat i surreptione et ab eo cōcluse cāe censentur super quib⁹ pendēt et quousq^{ue} pendebunt. vbi aut spāliter impetrat i certa lite vel cā super qua pēdet lis non scā mentio de privilegio tunc magis est dubium cū tunc peccet in surreptione. et puto q^u si dolose est impetratū non v³ et lite finita. c. super l³is. de rescrip. maxime tenendo q^u in privilegij surreptio viciet ipso iure. vt t³ Jmo. in. c. dilecta de rescrip. et c. super l³is. ad finem vltime glo. magne. si ex simplicitate vel ignorantia non valebit nō p³ceditur ad p³iudiciu sed bene vt lite finita profit cāe super qua lis pēdebat nisi p³ privilegium sit decisa. arg. dicti. c. super l³is. q^uq^{ue} ius superueniat lite pendente. et tunc dicit q^u quādoq^{ue} superuenit ex parte actoris et dubitatur an pficiet ad condēnationē de hoc per Bar. in. l. an eadē. s. actiones. de excep. rei iudi. et per Jo. de ligna. in. c. i. de libell. ob. et per Bar. in. l. non potest. ff. de iudi. dic q^uq^{ue} ius in substantia competeat tpe libelli. et sic

superuenit solū ius directu ex parte conuenti. et ex eadē instātia. pōt sequi dēnatio. l. iij. ff. de peti. heredi. et l. questus. in p³nci. ff. de peculio. et no. in dicta. l. nō pōt. ff. de iudi. et l. finantez. s. i. ff. de rei vendi. q^uq^{ue} a principio deficit ius actoris. et sic superuenit ius in substantia agendi pendente iudicio. et si superuenit ex cā de p³terito potest sequi finis. l. si rē. s. fi. ff. de pigno. act. et l. si tibi mandato. s. si tibi mandauero. ff. mandati. si. n. ago p³te pigno. actio. vt restituas pignus si solui debitū pendente iudicio sequitur condēnatio si superuenit substantia iuris agēdi pendente iudicio et ex cā de nouo nō habente originē a fēdō p³terito. dic de equitate canonica si iudiciu est generaliter ppositum non expresse cā remota. vt q^u ago rei vendica. quia d^ons vel psonali q^u obligatus. et tunc sequi pōt cōdēnatoria ex tali iure superuenienti post actionē ppositam. de re iudi. c. abate sane. lib. vi. Si autē ius superuenit de nouo pposita causa specifica siue remota vt q^u ago. q^u d^ons. q^u emi a tali. vel ago p³te et mutuo tunc superueniens ius lit. pendens. de nouo non p³ficit ad condēnationē. q^u illud non est deductū et cā remota. q^u cā remota p³supponit locū et tps. q^u si dico ex cā emptōis vel mutui oportet q^u sit facta certo loco vel tpe. sic dicendo in telligis de certa emptione dato q^u nō determinaretur loc⁹ et tps. si ergo deducitur certa et circūstanciata cā non sufficit illam superuenire pendente iudicio. sed si pono causam primaz. vt q^u obligatus vel q^u d^ons tunc obligatio vel d^onu^m nō clauditur tpe. ideo ius superueniens clauditur seu includitur in illo iudicio. sed Bar. in. d. l. an eadem in. s. actiones. ad aliud q^u expresse certa cā non pficiet ius superueniens. allegat d^ony. in. l. baccenus. cū. l. se. ff. de aqua plu. arce. et l. non pōt. ff. de iudi. et in. l. si mater in. s. si ex eadem. ff. de excep. rei iudi. per que dicit Bar. in dicto. s. actiones q^u expresse remota cā et probato iure sed nō determinato tpe ita q^u appareret sibi competis se ante iudiciu institutu reus absoluet. et sic nō p³derit pbatō ff. de nego. ge. l. eū actū p glo. ff. de noui op. nūc. l. non soluz. s. sed vt pbari. et dicit q^u hoc t³ Jo. an. in. c. albericus. de re iud. bec vera in tangentibus vilitatē p³uata non i tangentibus publicā vilitatē. q^u ex iure superuenienti post iudiciu ceptuz iudex potest ferre finiam de rescriptis. c. olim. de dolo et cōtu. c. veritatis. q^uq^{ue} dubitat q^u ex iure superuenienti ex parte rei illa sibi p³it ad absolutoriā obtinendā. Bar. hoc expedit in. l. i. ff. de excep. dicens q^u si exceptio superueniens ex facto de p³terito illa proprie ad absolutionē. vt iuribus que. s. alleganti ad actionem. et est expresse in. l. cum mihi. x. in. s. fi. ff. de solut. si superuenit ius excipiendi pendente iudicio superueniens p³it ad absolutoriā. vide insti. de p³pe. et tempo. act. s. fi. et l. iurandū ad pecuniam. ff. de iureiu. et l. eleganter. s. si q^u p³ d^o condi. inde. si superuenit mihi exceptio lit. pendens. absq^{ue} fēdō uerfarij et nō possum illa vti ad absolutionē. vt in aut. vt cū d^o appella. cogno. s. i. ad hoc. l. excusatus. ff. de excusati. tuto. fm Jmo. Bar. ad hoc allegat. l. si post acceptu. ff. de rei vendic. sed dicit Bar. in dicta. l. quāquā dicat Jmo. q^uq^{ue} superuenit exceptio pendente in dicio illa prodest ad obtinendum absolutōnem. ff. solu. matrimo. l. rei iudicate. de pigno. l. paulus. fallit in. l. si post acceptum. ff. de rei vendi. et hoc quia odiosa est illa exceptio. Nunquid autem notoria exceptio debeat opponi dic q^u sic vt in. c. accedens lo primo vt lite non contestata. et in clementina appellanti. de appellat. Et bis deciditur que stio quā format Jo. an. i addi. Spec. i. ti. de cā possessio. et pro prie. ad finē. l. s. nunquid dicēdum. si aliquo agēte publiciana et pbante titulu et possessionē se antea habuisse si possessori lit. pēdē. superueniat titulus. an ille pficiat ad absolutoriā. facit l. si duobus. ff. de publi. vbi obtinet possidens habens titulu sicut actor q^u i pari cā melior ē cōditio possidētis. disputant Odof. et iij. p. l. cū nemo. C. de acqui. possel. et reus tēpore quo cepit h³re titulu erat malefidei possessor cū contestata erat lis i publiciana. Itē q^u emptio ē facta p³legem. et sic cessat publiciana. ff. de publiciana. l. cū sponsus in. s. si res. et res litigiosa nō pōt alienari. vt p totū titulu vt lite pendens. et p totū titulu de litigiosis. ad hoc. ff. de acquirē. possel. l. qui bonā fides si q^u scriptū ē. et dicit Jo. an. q^u et hanc questionē disputant d^ons Jmbilipus de formaginis q^u fuit gener d^oni Jo. an. vt ibi recitat bec verba. q^uq^{ue} superuenit ius publiciana. secus si duob⁹ litigantibus superueniat possessori d^onu^m super re in qua pendet iudiciu rei vendicationis vt q^u emit a vero d^ono. q^u secum dum

dum Inno. pdest reo quo ad hoc ut absoluat. l. per diuersas
C. mandati. quare si nō adquisiuerit. pdest sibi ut absolueret
de cā pos. r. pprie. c. cū ecclesia. ad fi. r. satis puto qd tunc obti
nebit declaratoriā. r. forte idē si pēdente publiciana. qd hic nō
ē mala fides qd emit a dño vero r. dñiū obstat publiciana. l.
si a ticio. ff. de rei vendic. r. l. si a ticio. ff. de excep. rei iudi. r. fz
dñm Inno. de but. in. d. c. dilectus. of lis pēdere quo ad nul
litatē priuilegiij impetrati lite pen. fm Inno. i. d. c. dilectus
sola citatione facta vel cā in iudicio pposita. l. nondū sit lis
cōtesta. nā dñi pponit cā est. de ver. sig. c. forus. sed sic nō so
lum lit. cōtesta. sed in actōe pposita of pendere. Item alijs
effectus litis pēdētie est qd res efficiatur litigiosa. dicunt tñ
quidā qd in iure incorporali ut in iure decimāli nō pbitur
viciū litigiosi per leges veteres. ff. de litigiosis. l. ij. ad hoc i
aut. de litigiosis. s. i. col. viij. r. hoc tñ l. 3o i summa d litigio
sis. Alij dicunt qd dupl pbitur viciū litigiosi. Primo fz
iura antiqua per lit. cōtesta. Secūdo per iura noua per solā
conuentōem in actione reali. r. isto modo nō pbitur si agit
pro iure incorporali vel hypothecaria. sed bene pbitur per mo
dum iuris antiq ut fiat actio litigiosa. si ergo alienatio cōti
gat circa actōem realem r. fit actio litigiosa vel ius per lit. cō
testa. si alienatur. si vero agatur de alienatōe rei ad quam cō
petit actio tunc nō efficitur litigiosa nisi de dominio rei con
tēdatur vel parte ipsa tñ actio nō efficitur litigiosa nisi p lit.
cōtesta. ut est dictum. l. 3o ergo nō possit vendi. ipsa tñ actio
ante lit. pte. poterit cedi. Aliud est enim viciū qd efficit actō
nem. aliud qd efficit rem ipsam. si queritur de actione per sōa
lites nō efficitur. sed efficitur actio post lit. ptesta. de litigio.
l. fi. r. sic intelligitur qd nō. in. c. ecclesia in. iij. glo. ut lit. pen. fz
Jo. an. Bar. in. l. i. ff. de litigiosis. dicit qd si agitur reali vbi
contēditur de dominio vel parte dñi per solam citationem
res efficitur litigiosa r. actio. C. de litigiosis aut. litigiosa. r. ibi
per glo. r. per Inno. in. c. cum. r. de cōsti. si agitur reali r. nō
contēditur de dñio vī parte dñi sed alio iure ut hypothecario
confessoria vel negatoria r. nō efficitur res litigiosa. ut i au
tē. de litigiosis. s. ad hec. ipsa tñ actio efficitur litigiosa. sed de
mum post litis cōtesta. argu. c. dilectus. alle. r. l. ij. C. de liti.
Et idem si litigetur de possessione si agitur actōe personali si
nō contēditur de re sed de aliquo opere scō in re. res nunq
efficitur litigiosa. etiam si illa actio sit in rez scripta. ff. d aqua
plu. arcen. l. quanq. s. iul. r. ibi nota. Ipsa vero actio nō effi
citur litigiosa. sed per lit. cōtesta. ut. l. ij. C. de litigiosis. Si ve
ro agitur actione mixta si actio est vniuersalis r. olim r. hodie
res efficitur litigiosa per solam citatōem. ff. de pe. bere. l. diu.
r. ff. famul. ber. l. alieatōis. Si vero est actio particularis res
r. actio efficitur p lit. cont. litigiosa. l. i. in fi. C. cōi diui. p solam
autem denunciatiōem nō efficitur res nec actio litigiosa. C.
de litigiosis. l. i. Si vero querat qd sit effectus litigiosi. dic qd
magnus qd fm tempora antiqua si res vel actio erat effecta
impediebatur alienatio. ut. l. alienationis. s. alle. Secūdo qd
ille i quez fiebat alienatio nō poterat ptinuare ad prescriptio
nē cōplendā tēpora sui auctorit. C. de long. tēpo. prescrip. l. i.
Tertio qd si cadebat a possessione nō poterat illaz recuperare
obstāte exceptione. ff. de litigiosis. l. i. Hodie vero ē additū qd
pctus super re litigiosa ē ipso iure nullus. Itē qd accedentib?
ad pctus imponunt certe pene que ponunt i. l. fi. C. de litigio
sis. de quo i. l. creditores. C. de pigno. Itē qd si finia ferē p alie
nātem pōt erequi p eumentem. C. de litigiosis. quod dic vt in
dicta. l. creditores. C. de pigno. Itē pōt agi p illū qui emit ex
vicio litigiosi pctus ut rem ad pristinū statum restituat vbi
ab olim tñ poterat eripi. ut. d. c. dilectus. r. forte pōt qd sen
tiunt doctores qd remediū illius tituli ut lite pēden. se exten
dat ad illū possessorem qui sciebat rez litigiosam r. emit. arg.
de restitu. spo. c. sepe. alias ipsa decretalis nō esset sub cōgruo
titulo quas penas intellige habere locū si fit alienatio lite pē.
nā si pempta ē instantia l. tunc daret viciū litigiosi. ut no. in
l. pperādum. in. s. r. si quidē. de iudici. r. l. ij. ff. iudi. solui. tamē
pctus valet. ut. d. l. i. C. de lōgi. tēpo. prescrip. An autē res li
tigiosa possit obligari. dic qd nō. ut. l. si filius. s. fi. que res pig.
obli. po. r. no. per glo. i. l. i. s. fi. cōmuni diui. fm Bar. in. l. i. i
fi. de litigiosis.

¶ In nouari suppli. pēdē.

De ista clausula habetur i clausula nil nouari in
integz restōne pendente. r. in clausula nil nouari
appellatōe pendente. r. in clausula nil nouari lite pēdente. vbi
sunt casus in quibus licitū est supplicare lite pendente.

¶ In nouari relatione seu consultatione pendente.

Bal. in rubrica. C. de relatio. dicit qd est necessaria ut qd ē
cōmissa discussio sola. qd qd probabilis ut qd dubiū est super
intellectu alicuius puncti subtilis qd qd temeraria. ut qd iudex
refert cā se exonerandi. ut. ff. de iudicijs. l. fi. de falsis. l. vbi. ff.
de offi. pconsul. l. si quis erit. de rescriptis auditor. in cle. de
offi. ordinarij. c. ordinarij lib. vi. de re iudi. l. neratus. natura
relationis nota. extra de appella. c. intimasti. de offi. delega. c.
l. 3. de fideiuf. c. constitutus. p Inno. Bar. de salice. in. l. i. C. de
relatio. Idē in effectu dicit qd relatio qd qd est necessaria ut qd
sola veritatis iquisitio ita qd nō diffinitio ē cōmissa. ut. l. vbi
C. de falsis. r. l. solent. r. l. si quid. ff. de offi. pconsul. Qd qd re
latio est p. probabilis ut quādo est dubiū iuris sup aliquo pūcto
difficili. r. tunc ē permessa relatio. ut. l. i. C. de relatio. r. in aut.
de iudicijs. s. fi. r. est collaudanda. C. de bo. q. libe. l. non solū
qd qd est temeraria r. detestanda ut qd petit sibi referri super
facto r. non super iure. ut. ff. de iudi. l. eū quem temere. s. i. vel
si super iure facit cā se exonerandi. ut in aut. ut iudi. non ex
pect. sa. iussi. r. in aut. nouo iure. C. de relatio. r. fm Bal. in. l.
si qd. C. de relationibus. ¶ Pendente relatiōe iudicis nihil
est inouandū qd offi iudicis conquiescit. r. est argumentū qd
iudex qui cōmisit cām consulendā finiaz ferre nō possit donec
recepit consiliū consultoris. vel donec pultori labatur tps
seu terminus ad consulendū datus. Et est rō qd ista cōmissio
est preiudicialis. arg. ff. de excu. ut. l. diximus. r. in cle. quādū
de appella. r. qd appellatione pendente nil est inouandū. C. d
dilatio. l. siue pars. nisi de voluntate vtriusqz partis. ut. l. i. i. fi.
ff. de ptoijs stipu. nā appellatio. recusatio r. relatio cōueniūt
r. paria sunt in iurisdictione iudicis suspendenda. ut no. Jo.
an. extra de appella. c. legitima. in nouella. i. vi. r. dicit Bart.
de sal. in. l. ex illo. C. de appella. qd cā dī suspensa. vel p appel
lationem vel p relationē vel per consultationē facta pncipi.
ut. l. ex illo. C. de appel. ¶ Modo per cōmissionē factā de referen
do ut sonat lra dicte. l. ex illo. quod intelligit Bal. pncipatio
ne facta de referendo. r. pbatur in. d. l. ex illo. qd vbi ex disposi
tione statuti cā est necessaria cōmittenda cōsilio sapientis. qd
iudex nō pōt iudicare ante consiliū habitū. r. maxime qd te
netur sequi consiliū. Idem Bar. de sal. in. l. si qd. C. de relatiō.
dicit qd necessitas imponit referenti pncipi expectanti rñsuz
ex quo pōt colligi qd pendente relatione iudicis offi dōz cōge
scere. vnde si ferat finiaz vī non valere. ut. d. l. si qd. r. l. siue ps
C. de dilatio. l. ij. rñsuz. ij. C. de relatio. r. l. ad imperatōrē. C. de
appella. Si iudex consuluit pncipez r. interim pnceps morit
dōz expectari rñsum successoris. qd consultatio pncipali fit di
gnitati. ideo solū illam concernit. l. 3o psona sit ipsius dignitatē
organum sine quo dignitas nihil facit at dignitas nō mori
tur. ut. l. quod pncipi. ff. de lega. ij. r. idem ecōtra si moritur iu
dex successor dōz expectare rñsum pncipis. ut. ff. de mino. l. ve
rū. s. ex facto. fm Bal. r. fm Bal. in. l. i. C. d relatio. Qui cāz
vult referre plura dōz obnuare. ¶ Idio vt pncipiet qd referre vo
luerit. fallit i cāu. ut i gl. l. i. C. d relatiō. Secōdo vt relatiō ple fiat
Tertio vt ipsa relatio partibus edat apud acta. Quarto qd nō
fiet per ambages r. paraboloze sed sola necessaria scribantur.
ut. l. ampliozem. s. in refutatorijs. C. de temporibus appella.
r. de precibus impera. offe. l. fi. Quinto requiritur vt non fiat
animo exonerandi se. sed ad hoc vt sibi remittatur onus indi
candi. ut in aut. ut iudi. non expec. sa. iussi. s. iubemus. Ser
to qd qui refert aut cōsulit supiorem dubitet in iure non in fa
cto. ut. ff. de iudi. l. eū quem temere. s. iudicib. r. iō si iuris ar
ticul? ē cert? nō dōz cōmitti cā cōsulēda pñlio sapientis. qd q
hoc petit calūniōse petit. Septio qd si fiat cā vitādi odi pñtiū.
Octano qd non fiat aliqua gratia vel sorde. Nono qd tota ve
ritas cōtineat. Et ita post cōclusionē r. renunciatiōē in cā.

vt in l. super delictis. C. de relatio. Sed an relatione pēde
te aliquid posset inuari ita q si inia interim ferat valeat sen
teneat neene. vt q sic. per. l. i. C. de relatio. que sentit q appel
lari debeat. l. ij. C. de appel. cū ibi notat. q qñ appellandū sit
l. i. circa pñcipiū. q nō esset necessaria si inia esset nulla. C. qñ
puocare nō ē ne. l. i. r. ij. p hoc facit. ff. de appella. l. ad prin
cipē. r. l. ad imperatōrē. fm vnam lecturā. i pñi facit. l. i. C. d
relation. i pñcipio. vbi pñibet ferri inia. r sic lata nō deberet
tenere. C. delegibus nō dubiū. r ad hoc facit ter. in. l. i. C. de
relatio. vbi ter. imponit necessitatē iudici expectādū reuersio
nē p quo. l. ex illo. C. de appel. r hoc ē verū. sed prima expecta
tio glo. i. l. i. C. de relati. nō ē verū. Quarto induco. l. ad impa
torē. pñi inducā fm aliā expositionē fm quā illa partib⁹ cō
sentientibus cōiungunt cū sequētib⁹ quasi dicat q potest si
partes consentiant nō alias. Quinto istā partē suadet eqtas
puta gratia honoris pñcipis cōseruādi quē cōsultuit. l. h. i pñ
ci. C. qñ puo. nō ē ne. Sexto q sciētia nō ex toto caret aliqua
suspitione cū iudex rescriptis pñcipi vt dubitās quid de iure
debeat pñunciare r tūc nō nō expectato pñnciat vt cert⁹
nō dubiū. Et ad l. i. de relati. alle. Rñde q l. pñmittat appel
latio nō pñpterea sequit⁹ necessario. ergo inia est aliqua cum r
in appellatione insit nullitas sine. vt. ff. famili. her. c. l. quedā
mulier. r. ff. de iurepatro. l. carmilia pia. Ad. l. pñcipē. de ap
pella. pñ respōderi q ibi nō valet. q si iurisditio nō spectabat
ad iudicē remitteret. vt ibi i glo. Quid igit⁹ dicendū. reperio
q Bal. r q valet inia. Et ē rō q remissionē factam pñcipi
pōt reuocare parte iuita. q inia iterlocutoria fuit. vt. l. qñ ius
sit. ff. de re iudi. r. l. post inia. C. de sentētis. r sic dicit Quid.
de iuz. tenuisse. r per euz no. in. d. l. pñcipē. reperio et q bal.
C. de relatio. l. h. tenet q non pōt ferre iniam nisi fiat de volū
tate vtriusq⁹ pñs. argu. l. pe. in. ff. de pñcto. sti. r q appello re
latio r recusatio conuēiunt. r paria sunt in iurisditioe iudi
cis suspēdēda. vt no. Jo. an. in rubrica de appel. in. c. l. rima.
de appel. in. vi. in nouella. Item dicit r addit q bec sunt bñ
notanda. Idem tenuit Hosti. r bec paritas r conuēientia p
batur q et bec tria conuēiunt. vt pñ in rubrica dicente d ap
pella. r relatio. r in dicta rubrica pñ. Ego hanc opi. sequor p
iura r rationes superius allegatas. vt tñ veritas clarius pa
teat dicendum est q relatio scā pñcipi pōt dici duplex. vna
verbalis qua iudex interlocutus est referendū esse pñcipē
r istā pōt iudex reuocare r diffinitiuam ferre. Alia est realis
q iam negocium instructū misit r lras suas pñceps recepit.
r tunc aut missionē istam de pñm vtriusq⁹ voluntate. r sen
tētiam fert diffinitiuam r vñ. vt. ff. de appel. l. ad imperatōrē
r. l. h. na. ff. de pñcto. stipu. aut facit partibus inuit. aut altera
inuita tñ. r hic stat dubiū nostrum in quo meo iudicio est vi
dendū an terminus instantie p hanc remissionem suspēdat
vel non. vt primo casu non possit reuocare nec valeat inia in
terim lata. Secundo cāu distinguatur aut est lata in termino
q expectauit vsq⁹ ad finē termini nō tñ labi permittit r valet
inia sed si displicet appellari pōt. aut supererat adhuc multū
de termino r rescribit r tunc valeat r robur recipiat. aut pñ
ceps infra terminum instātē recipit qd fiendum. r tunc inia
pius lata non vñ. r sic ad hoc futuro euentu validitas sentē
tie pēdet sicut r alias pendet in. l. generaliter. §. i. C. d iureiu.
r nota. in. l. cū iudex. C. de senten. r interlocu. omnium iudi.
r rōne huius dubij r depēdentie l. appellare. vt. l. i. C. de re
latio. allega. Et ex predictis inferē ad questionē statuto cauef
vt si petat q cā debeat cōmitti cōsilio sapientis non suspecti
r q iudex teneat. pñunciare fm cōsiliū sapientis assumpti.
¶ Done q iudex nō expectato cōsilio sapientis pñnciat an
teneat inia r tñ Bar. i. l. i. C. de relatio. q sic p. d. l. coniuñcta
pñia expositione glo. r idē tñ nil nouari appellatiōe pñ. Ego
aliter dico vt pñ ex prime dictis q aut tps instantie nō cur
rebat vsq⁹ ad presentationē cōsiliij. r inia interim lata nō va
let. aut currebat r interim lata sic ē in suspēso. aut q aut nul
lū cōsiliū pñsentabit infra terminū r tūc valet. aut presentabit
r tūc aut pñi inie r nō valet inia q iudex nō tulit illaz fm
cōsiliū sapientis vt debuit. nec illud dñ sequi q nondū erat
sed antecedit r pñio motu fecit r sic statuto non deseruiuit.
r p hoc accedat. l. h. ad. ff. C. ad. l. fal. r. ff. de administra. tuto.
l. ticiū. r menū. i pñci. iō cōsiliū ē q de nouo pñnciet hñ te
norē pñlij arg. C. quomodo r qñ iudex. l. pñces. Jo. vero de

Imol. in. l. i. §. questitū. ff. de appel. dicit q Ang. dñit i. d. §.
questitū. q partibus consentientibus potest ferre iniam non ex
pectato pñlio alle. qd habet in. l. i. C. de relati. cōiuncta glo.
vbi dicit esse casum. sed melius facit. l. i. eodē ti. de relatio. r p
hoc pñ fm eum q nō cogit iudex sequi cōsiliū ex quo non
cogit expectare alle. q habet i. d. l. ticiū r menū alle. Sed ad
uerte q dñi pñ facit quod habet i. l. i. in bñmus. C. de appella. vbi
dñ nil inouādū. soluit idē Ang. q ibi dñ nil inouare p questo
rem quasi sibi adiungatur alij duo qui simul inducēt qualis
debut esse responsio ad cōsultationē. Itē facit dñ dicta q ha
bet i. l. ex illo. alle. vbi dñ q cōsultatione pendētē nil ē inouā
dū. hñ ibi rñder q ibi reducta erat tota cā ad pñncipem p rela
tionē sicut dicit ibi patere i lra. Sed ista responsio non vñ bo
na. q etā i. d. l. i. cā erat ad pñncipē relata. r tñ vñ q pendē
te relatione posset iudex qui fecit relationē. pñunciare. vnde
vñ aliter posset rñderi ad. l. ex illo. q ibi dñ non debere relatio
ne pendente aliquid inuari. non tñ dñit quid iuris si aliqd
fuerit inouatū r fuerit sententia lata per iudicem referentē
vnde tunc standum dicta. l. i. r sic l. i. iudex malefaciet interij
pendente relatione ferendo sententiam. per dictam. l. ex illo
tamen si illam ferat de mero iure tenebit r poterit appellari
per dictam. l. i. r hanc solutionem sentit r tenet Bar. in dicta
l. ex illo. r Bal. ibi r hoc ē tenuit Bar. in. d. l. ad pñnceps. ff.
de appella. vbi dicit q si iudex cōmisit cām cōsilio sapientis
vel superioris pōt suā emissionē reuocare sicut aliam interlo
cutoriam per. l. qñ ius sit. ff. de re iudi. quod intelligit Bal. in
d. l. ex illo. esse vez nisi ex forma statuti iudex teneretur cōmit
tere cāz cōsilio sapientis. q tūc postquā cōmisisset deberet ex
pectare cōsiliū sapientis. als non valeret inia alleg. quod ha
betur i. c. in veteri. de elect. Et aduerte q et statuta cōiter dñ
sponunt q qñ cōmittitur cā cōsilio sapientis fm formaz sta
tuti teneatur iudex in finando sequi cōsiliū sapientis. r si ali
ter sententiaret non valeret tunc inia. r sic quotidie seruatur
cā cōmisit cōsultandā an possit indifferenter reuocare com
missionē. dic q partibus consentientibus clarū est q sic. p id
quod habetur in. l. i. §. r post operis. ff. de no. op. mun. r quod
habetur in. l. ad imperatōrē. fm vñm intellectū alleg. sed si
vellet reuocare inuita alia partū tunc est dubiū. nā videt⁹
q non possit per dictam. l. ad imperatōrē. a pñio sensu. Cōtra
rium tenuit notabil⁹ Bar. in. d. l. ad pñncipem per. l. qñ ius sit.
ff. de re iudi. Et aduerte q l. pñbare facit in hoc vltimo quod
habetur in. l. ad imperatōrē. ff. de appel. si ibi fiat pñctus post
verbū consentientibus. tñ facit dñ si fiat punctus post verbum
remissam. Nam tūc cum dicat partibus consentientib⁹ posse
pñncipem audire cām. a pñio vñ inuere secus fore si partes añ
non consentiant. Itē dñ ipm facit q inia iterlocutoria postq
missa est executioni nō pōt reuocari nisi pñibus consentienti
bus. vel nisi ex iusta causa reuocaretur vt legitur r no. p eūdē
Bar. in. d. l. i. ad finē. ff. de pñcto. stip. r ideo cū interlocutoria
de referendo ad supiorem sit missa executioni per relationem
factam per iudicē vñ q non possit reuocari absq⁹ cōsensu par
tium put ē inuitur in. d. l. ad iperatōrē. r dicit Jo. de imol.
in. l. i. alle. de pñcto. stipu. circa finē. punctualiter sic no. singula
riter istā glo. quā ita bene alibi non reperies hñ Ang. q inia
interlocutoria postquā executioni est mandata non pōt reuo
cari nisi in duobus casibus. ¶ Primo qñ hoc fieret de partū
voluntate. Secundo qñ ex cā vt si diceret erratum in ea r sic
dñ limitari. l. quod ius sit. alle. qñ nō est iterlocutoria execu
tio ni mādāta. adhuc als regulariter reuocari posset nisi in duo
bus casibus premisiss. r ita debent limitari notata p canoni
stas in. c. cum cessante. de appel. Inia vero diffinitiuā i duo
bus casibus premisiss ē non reuocatur per ea que habentur
in. l. r si errauit. ff. de arbitris. r. l. si diuersa. C. de trans. r i. l.
i. C. qñ prono. non est ne. r hoc ex officio iudi. nam per viam
app. r similia remedia bñ possz reuocari. Et aduerte q q di
xit de inia missa executioni. Idē dicit notabiliter Bar. si sta
tim inia secū trahit executionem. Itē quatēus ē dñm q si iudex
fert iniam post relatōem scām interim pendente relatione q
vñ inia put vñ tenere Ang. in. d. §. questitum. r Bar. in. d. l.
ad pñncipem. r Bal. in. d. l. ex illo. Contra illud vñ facere q
appellatio relatio r recusatio vident equari quo ad suspēdē
dam iurisditioe vt est dñm. vt no. per Jo. an. i. d. c. legitima.

de appel. li. vi. in nouella. et sic vñ q̄ sicut actus qui fit per iudi-
cem post appellationem legitimam non vñ. vt in. c. per tuas. d. sc.
excom. et eo. ti. c. l. in. vi. sed vñ q̄ non valeat actus fact⁹ post
relationem illa pēdente. sed attēde. q̄ ab ista rōne possz dēfē-
sari dictū Bar. si teneremus opi. Inno. in. c. cum spāli. d. ap.
et ibi tñ q̄ l. malefaciat iudex recusatus procedere post recusa-
tōem tñ processus erit aliq̄s. et sic vñ fm hoc q̄ predicta tria
parificantur quo ad hoc vt interim non debeat procedi. s. n̄
parificantur quo ad oīa si interim pcedat. Iñost. tñ in. d. c. cū
speciali. et glo. in. c. quotiens. ij. q. vi. et tñ. q. vi. q̄ suspecti i ver-
bo canonice tenuerunt processum scm post recusatōem nō
valere. et hoc ē tñ Bar. in. l. qua poterat. ff. ad tre. et si teneam⁹
istam opi. tunc bñ facit rō supradicta q̄ Bart. et sic vñ scripsit
se Bal. in. d. l. si. et p hoc videretur sibi fuisse prius i eo quod
dixit in. d. l. ex illo. que aut opi. ex predictis sit verior vide ex
dictis. s. n̄l nonare recusatōe pendente. Item q̄ opi. Bar. et
Bal. in. d. l. ex illo facit ter. in. c. licet. de offi. lega. vbi aperte
vñ esse cāus p̄dictos. nāz ibi dñ q̄ si legatus apostolicē sedis
qui cepit cognoscere de cā referat negociū ad papaz. si postea
post relatōem reassumat cognitōem illud q̄ faciet erit nullūz
tanq̄ scm a iudice incompetenti. et illud etiā tñ Spe. in. ti. de
relati. s. h. cum quo ibi transit Jo. an. et etiam idem vñ velle i
dco. c. legitima. et tenendo istam opi. pro qua vñ casus in dco
c. l. possz rñderi ad iura. p que mouetur Bar. et primo ad. l. i.
C. de relati. potes dicere q̄ ibi non dñ q̄ processus teneat seu
valeat. sed q̄ pōt appellari. per hoc aut nō sequitur necessario
q̄ processus debeat valere. q̄ ē tñ siua nulla pōt appellari. vt
legitur et no. in. l. si expressum. ff. de appel. de quo per Jo. an.
post Inno. et Iñost. in. c. dilecto. de appel. Item ad. l. ad prin-
cipem. potest responderi q̄ si teneamus lecturam glo. illa ni-
hil facit probare. licet faciat fm lecturam quam ibi pōt extra
glo. vnde potest dici q̄ illa non est bona. p ea que habent i di-
cto. c. licet. Item ad. l. imperatorem. potest rñderi q̄ illa facit
contra eum si pñtetur post verbū remissam. vt superius est di-
ctum. vnde videtur cōcludēdum q̄ si iudex inuita altera par-
tium pcedat ad sentētiā pendēte relatōe non valet senten-
tia. secus si de cōsensu partū hoc facit. q̄ tunc valebit p id q̄
habet i. d. l. ad imperatorem. alle. q̄uis glo. ibi videatur itellige-
re q̄ demū ex noua cōmissione tenebit pcessus. sed ille intelle-
ctus diuinat ad illā. l. plus valuit Iñost. et Specu. i palleato
loco q̄ ita demū valebit siua. et si de voluntate partū ferat
anteq̄ relatio fuerit presentata superiori. nā alias ē de cōsen-
su partū nō posset ab illa recedi. p id q̄ habet i. c. bone. i ver.
nec nocebit. de postu. prela. quod ē no. nā p hoc limitat dicta
l. ad imperatorem. sed fm p̄dicta videt limitandū ē predictum
c. l. palle. et de iure ista vñ verior opi. ex quo habemus casuz
i. d. c. l. et satis pōt rñderi ad prius p ea que superius dixi. s.
legisse cōmuniter cōsueuerūt trāsire cū opi. Bart. s. videt q̄
debeat itelligi q̄n partibus cōsentientibus vellet ferre siua
alias secus. imo fm opi. Iñost. ita demū partibus cōsentienti-
bus pōt ferri. si relatio non fuisse presentata superiori. si quis
vellet aliud dicere forte de iure civili. et aliud de iure canoni-
co nō vñ tutum q̄ in dubio nō vñ esse discordantia inter ius
canonicū et civile si aliud fieri pōt. ar. l. i. C. de inofficio. do-
na. i. c. cū expediat. de elec. i. vi. Ang. tñ in. l. ad imperatores
tñ q̄ iudex qui cām misit principi cōsulēdam de consensu par-
tium nō pōt iudicare nisi et consensus principis itercedat. et
hoc vñ ē tenere glo. i. in. l. ad imperatorem. et sic vñ sibi prius
in. l. i. s. questū. de appel. vbi dicit q̄ de consensu partium po-
test cognoscere. nec dicit ibi q̄ requirat cōsensu principis.
sed p opi. Ang. in. d. l. ad imperatorem. facit. c. l. alle. p opi.
Ang. i. d. l. i. s. questū. facit. l. ad imperatorem. et l. ad principē
alle. et l. i. C. de relati. que nihil dicunt de cōsensu principis re-
quirēdo. potest dici iterdū quis abdicat se a iurisdictione ex to-
to puta renunciādo officio in manibus superioris et tunc p-
cedit quod dicit glo. i. d. l. ad imperatorem. q̄ ille efficitur oīno
priuatus seu priuata psona. et iō non posset progari eius iur-
isdicō cum nullā haberet. l. priuatorū. C. de iur. om. iur. et sic
loquit. s. et cū placuisset. alle. i glo. dicte. l. ad imperatorem. et l.
legatus. ff. de offi. pcon. Interdū quis non renunciet ex toto
officio s. remittit vel refert vnā cām ad iurisdictionē suam spe-
ctantē ad superiorē vt cōtingit i casu. l. ad principē. et l. ad ipa-
torem. et l. i. C. de relati. tñ cū remaneat iudex in alijs videt

q̄ de cōsensu partū absq̄ cōsensu superioris possit proroga-
ri eius iurisdicō. vel sic possit de cā quā remissit ad superiorē
cognoscere et ite vñ verus intellectus illius. l. ad imperatorem
absq̄ diuinatione et violatione lfe. q̄quid dicat ibi glo. fi. et
Ang. ibi. Sed nūc restat rñdere ad. c. l. alle. ad q̄ pōt dupli-
citer rñderi. Iñost. q̄ illud capitulū loquit q̄ presentata fuit
remissio et relatio ipsi pape quo casu nō videt absq̄ eius con-
sensu. et de cōsensu partū possit iudex se introumittere p id q̄
habet i. c. bone. cl. ij. ver. nō nocebit. de postu. pla. et no. Spec.
i. ti. d. relati. s. h. ad finē. s. l. ad ipatorem. itelligit q̄ relatio seu
remissio nō fuit presentata principi quo casu de cōsensu partū p-
iudex de cā cognoscere sine cōsensu principis. et sic vñ voluit
se Spec. i loco palleato. verū q̄ ista solutio. ad. l. imperatorem.
vñ diuinare euz simpliciter loquatur. et sic ē in casu quo fuit
presentata remissio seu relatio principi. Iñost. dicit scdo q̄ aliud
sit de iure civili fm q̄ sufficit solus consensus partū sine pn-
cipis consensu. et post presentata remissione principi per. l. ad
imperatorem. et alia iura prealle. et aliud d iure canonico quo
casu pcedit q̄ dicit in prima solutione. et potest rō diuersita-
tis assignari q̄ facilius sit deuolutio cāe ad papam obmissis
medijs de iure canonico q̄ fiat deuolutio ad principem de iur-
civili obmissis medijs. vt dicunt doc. in. l. imperatores. ff. de
appel. et ideo non esset mirū si dicatur q̄ imperator voluerit
et ius civile q̄ l. relatio fuerit presentata principi q̄ nihilomi-
nus possit de consensu partium absq̄ consensu principis iudex
qui remissit cām terminare. tutius tñ esset ad euitandas opi.
habere consensus principis q̄ fuisse sibi presentata remissio.
vñ tñ per predicta q̄ possit satis de iur substinere q̄ ē sine cō-
sensu principis possit iudex cām terminare. et istū intellectū vi-
dentur omnes legisse sequi. et potissime Bar. Bal. et Ang. et
p̄ tanto in foro seculari puto q̄ seruaretur opi. q̄ nō requira-
tur consensus principis. et predicta procedūt q̄ relatio fuit scā
ad principem. vt. d. l. ad principem. ad fi. vt cōsulat quid iuris cū
tunc iudex referens non videatur ex toto abdicasse iurisdicō
nem cū tunc iudex referens habeat iudicare in cā fm cōsiliū
quod fuerit dictū a pncipe. vt. l. i. s. questum. ff. de appel.

¶ In nouari inuentarij cō- fectione pendente. Et in. l. fi. s. donec. C. de

iure delibe. dicit q̄ donec heres intendit inuentario non dñ
inquietari a quibuscūq̄ creditoribus siue pueniatur vt heres
siue tanquā alius. l. quidā dixerūt q̄ haberet priuilegiū duz
conuenitur vt heres. dñtatur per. l. de eo. s. fi. ff. ad exhibē. q̄
non placet Et in causis vero pñs i quibus agitur de pericu-
lo anime que omnibus rebus est preferēda. vt. l. sancimus. C.
de sacrosan. ecc. non hñ locū dicta decisio fm Et post Rich.
malū. et ideo si testator iussit restitui vsuras incontinenti pōt
conueniri. ad hoc facit. ff. de admi. tu. l. qui repertoriū. in pnc.
ver. verū nihil et. Bal. vero in. d. s. donec. dicit q̄ heres infra
tps conficiendi inuentarij n̄ potest a creditoribus nec legata-
rijs cōueniri. hoc tñ fallit in relictis p anima. et in restitutōe
vsurarū. q̄ non recipiunt moram tps fm Et post Richar.
put est dictū. sicut nec expensē funeris. poterit tñ conueniri
vt possessor alicuius rei ideo rei vendi. poterit conueniri. l. si
poterit pueniri tanquā heres. ff. ad exhibē. l. de co. s. pe. et fi.
nisi p rebus legatis ageretur rei vendi. nam super rebus lega-
tis est impositū silentiū durante tpe confectionis inuentarij
quacūq̄ actione. vt. l. fi. s. donec. al. vnde dicit Bar. in. d. s.
donec. q̄ ista exceptio q̄ quis est. j. tps conficiendi inuentarij
impedit lit. contest. vt apparet ex ter. ibi ad iudicium vocare.
Item apparet ex. d. s. donec. q̄ dicta exceptio q̄ quis est. j. tps
conficiendi inuentarij impedit pcessum q̄ apparet ex eo q̄ di-
cit inquietari. et p hoc tota die practicatur q̄ executio instroz
non fit p heredes. j. tps conficiendi inuentariū. et l. vñ q̄ here-
des nō possint et alios puenire p titulū q̄ quisq̄ iuris. tñ in
prius est veritas q̄n ille titulus hñ locū q̄n alicui conceditur
priuilegiū ad sui postulationem. sed istud priuilegiū non est hu-
iusmodi. Ang. vero in tractatu suo inuentarij dicit q̄ donec
pendet dilatio inuentarij beneficiū sibi impartitur vt a nullo
posz verari. vt. d. s. donec. fallit si puenitur vt hñs sed vt sim-
plex possessor forte reali iudicio q̄ itetari pōt q̄n quilibz pos-
sessor et non hñdem. vt. ff. de re iur. l. nēlenius. s. nundū. Et

cundo fallit si veratur pro legatis ad pias causas factis quod non requirunt dilatores ut legata alimentorum pauperibus relicta quod morientur interim fame vel prestode male ablatorum vel usurarum quibus non restituitur anima testatoris penis affligitur. et idem dicatur si quod fuerit relictum per fidei faciendum. et hoc tenent Ric. mal. bal. et cy. i. d. §. dōec. Tercio fallit si ipse alios inquetat ut heres. quod illa dilatione pendente poterit conueniri ut heres pulsatus ab eo. argumentum optimū. ff. de iudicijs. l. ij. §. legatis. et C. de sen. et iterlo. om. in. aut. et consequenter. nisi alios pueniret necessitate compulsi. ex eo quod dilatio est periculum allatura ut quod debitores hereditarij cum pecunia fugiunt. aut domus vicina minatur ruinam super domos hereditarias. Et fin. l. x. §. i. in iudicijs. cōficiendi sci puer currere a tempore mortis et adite hereditatis. ut glo. hoc dicit i. l. si. i. pri. C. de iure deli. et ibi l. x. §. hoc t. l. glo. i. aut. §. cum testator. C. ad l. fal. tenuerit quod a die quo sciuit sibi fore delatam. et il laz sequitur Richardus. §. nota. l. x. q. machinatio in quam al. Richardus possunt creditores obuiare videlicet instando quod heres adeat. p. gl. ibi que incipit §. nonne. et p. l. si quis instituat. ff. de here. insti. Bal. aut i. l. si. i. pri. all. dicit quod tempus inchoandi inuentorium infra. xxx. dies incipit currere a tempore mortis et adite hereditatis. quod ipse conueniri non potest nisi pbe hereditate agnouisse. ut no. ff. solu. ma. l. si cum dote. §. transgrediamur. et p. l. punde. ff. si certū pe. et l. si. all. §. si vero postquam et sufficit inuentarium fuisse completum infra tres menses. l. 3. non fuerit infra xxx. dies inchoatum quod neglectum i primo termino potest reperiri i secundo. ar. ff. de successio. edic. l. i. §. si videndum. et scias quod i. d. i. d. mat. i. d. l. i. que sunt in quid tempus cōficiendi inuentarium possit p iudicē abbreviari cā cognita. et dicit quod non quod dilaciones a lege datas super his que in iudicio agunt sunt arbitrarie. ut l. si ne pars. C. de dilati. tñ secus est in his que extra iudiciū aguntur fin. Odo. et i. l. i. d. de ma. ego credo dicit Bal. quod sit verum quod non possit abbreviari. quod est ter. in. d. §. donec ubi imponit silentiū iudici. nec potest iudex reuocare sententiam legis ex sui capite. ut. ff. que sen. sine appel. ref. i. l. i. §. itez cū p sacras. iudex tñ necessarius non quod sit necessarium decretum. sed pro citatione absentium. Ang. aut in tractatu suo inuentarij dicit quod si inuentarium non est inchoatum infra. xxx. dies put debuit inchoari. ut l. si. alle. est tñ finitū et cōpletū. j. tres menses fin. Alber. de bobio non v. q. non est seruata forma. d. l. si. p. hoc inducebat d. l. si. §. si vero postquam. et p. §. si prefata. et §. si vero non fecerit. ibi fin. hac figuram. p. quib. facit. l. cū bis. §. p. etor. ff. de trā fac. et de re. eo. l. magis puto. §. si cū alieno. C. d. agri. et centi. l. quemadmodū. l. i. r. Idem tenuit Jo. an. in ti. de instfor. edi. §. si. ver. item postquam. et idem tenuit Bar. in. d. §. si per. d. §. si vero postquam. et per. §. si prefata. Multi aut tenuerunt prius quod inspicit effectus. et hoc sequitur fuit l. x. et Bar. in. d. l. si. et Bal. ut §. est dcm. mouent quod est leuis omisio. ut l. i. §. si. ff. de ventre inspi. et de elec. c. cupientes. l. vi. primam opi. Ang. semp tenuit per ter. dicti. §. si vero non fecerit. sequendo Jo. an. et quod si gnū crucis quāntūqz sit leuis solēntas si non fuerit scriptur manu propria ipsi? hēdis scientis vel non scientis litteras. cum quis dictum signum facere sciat inuentarium non tenebit quoniam iam lex desiderat formam traditam obseruari. et hoc tenuit Oldra. et Host. consilium quod fieret in. c. Raynal. de testa. ad fi. per ter. dicti. §. et si prefatam ibi solidauerit. et Odo. et Hugo. de la fonte tenuerunt prius per. l. i. §. si. ff. de ventre inspi. ar. l. p. descriptione. C. si ius vel vi. pu. prima tutor fin. Ange. et ita dicit quod seruatur de cōsuetudine que est optima legū interpret. Adde supradictis quod dicit Jo. an. in ti. de instfor. edi. §. si. ver. quid si heres. non fecit illud in addi. prima. vbi dicit quod tempus quo dicitur cōfici inuentarium heredi instituto incipit currere immediate post hereditate delatam et cū sciuit sibi delatam et eo dē modo fideicommissario currit immediate post diē fideicommissi cedentem nisi per institutum ingeratur difficultas cōfectio nis inuentarij. Tu aut dicas fin. Ang. in suo tractatu inuētarij quod heredi non currit tps nisi post aditam hereditatez nam inuentarium dicitur cōfici per heredem non per illū qui heres non est. ergo non ante currit tps quod sit heres ut. ff. quorū legatorū l. i. §. quod aut. et ff. de sta. li. l. statuliberos. §. si quis heredi. quod est t. Bar. saluo nisi dolo adire distulerit i pernitit legatariorum et creditorū. et hoc t. glo. in. l. si. §. sinat dubius. C. de iur. deli. et fuit fin. l. x. et Bar. et bñ. Sed nūquid de iure canonico sit necessarium inuētariū. ut heres ultra vires hereditarias

non teneatur. Bal. in. l. si. all. circa pncipiū. dicit aut loquimur in foro penitentiali. aut in foro iudiciali. Primo casu non attenditur inuentarium nec pfectio inuentarij que fingit heredes subtrahisse ut in aut. de here. et fal. §. sancimus. et ideo l. 3. heres non fecit inuentarium non tenet ultra vires hereditarias seu bonorum ut no. in. c. quāquā. de viuris li. vi. et de sepulturis. c. par rochiano. Secundo casu in foro iudiciali. aut loquimur in obligationibus que de iure civili non descendunt in heredes nisi quatenus ad eos occasione maleficij puenisse pbatut et idem ut in obligationibus ex delicto et de refamiliari. naz ad vin dictam et de iure canonico non transeunt ad heredes quod vindicta mortis finitur. de collatione bonorū. l. cū emancipati. §. i. facit quod no. rñ. q. iij. c. fraternitas. nam hoc esset p naturalem rationem et et ius cāonicū. aut loquimur in obligationibus descendentes in heredes ut ex pñibus. et tunc in foro ecclesiastico seruabo hec iura que de inuētario loquimur cum ius cāonicū non pñicat apud theologos tñ quod for penitentialem pñderant non attenditur ius civile sed iudicat prout deus effz iudicatur sola veritate inspecta. Hosti. vero in summa in ti. de testa. §. ad quid hēdes teneant. ver. quid si non sufficiat. dicit quod si hereditas non sufficit ad debita persoluenda fin. leges. si hēdes non fecerit inuētariū tenet ultra vires hēditarias. iurta. l. si. C. de iure deli. et idem vñ fin. ius cāonicū in. c. raynaldus. §. penul. et si. In iudicio aut anime non tenet hēdes ultra quā ad ipm peruenierit de ipsa hēditate quāuis sibi imputari possit quo ad tractatē falcidie faciendā. Sed an de generali consuetudine oporteat seruari tot solēntates. Bal. i. d. l. si. dicit post Old. i. sua summa artis notarie sub rubrica inuētarij ab hēde pfectū. quod ut plurimū dicit solēntates de quibus in pñ. l. si. all. d. pñitudine non seruatur. et tñ inuētariū suis virib. non frustrat. et dicit Ang. in suo tractatu inuētarij quod solēntas inuentarij quē nus est iure civili introducta potest statuto seu pñitudine tolli. si autem solēntas quod de iuregētū ē introducta. et ut in ore duorum vel trium stet oē verbum. et hoc t. Spec. in ti. de instur. edic. §. si. ver. quid ergo si heres fecit scribi. i. si. §. pone quod tres notarij subscripserunt inuentariū nullo alio teste adhibito nun quid sufficiat Bal. i. aut. §. cum testator. C. ad l. fal. dicit quod gl. i. corpore. in aut. de heredi. et fal. unde sumit dicta autē. dicit quod sic. quod vnus videt alteri attestari nec min. credit eis eo quod sunt tabelliones. Imo plus. istud ē valde notabile. ex quo fin. cum sume argumētum quod pluribus tabellionibus deponentibus magis credit quod totidem testibus non tabellionibus. quod tene mēti. Ad vnū tñ aduerte fin. Bal. i. l. defensionis facultas. de iure fisci. l. i. q. pendente quōne petitionis hereditas si heres non facit inuentarium non currit tps ei. Sed finita quōne incipit currere i tps. ar. ad hoc. ff. ad syl. l. si quis i graui. et l. si. et l. qui posthumus. quod ē no. et dicit Bar. i. l. tutor qui rectorū de admi. tu. q. qualiter inuētarium debeat fieri ter. i. l. tutores de admi. tu. dicit quod in presentia publicorū psonarū glo. tñ ibi intelligit quod sufficiat vnus notarius. et ita et dicit glo. i. l. tutor qui rectorū. all. et ita et dicit Bar. ibi quod cōmunit seruatur Bal. i. aut. §. cum testator. dicit quod l. 3. videret quod duo tabelliones regerentur. ut in aut. de here. et fal. §. si vero adsum Bal. tñ ibi cōcludit quod tabellio vnus sufficit cū legitimo nūero testium. et glo. tā i. l. tutores all. q. in. l. tutor qui rectorū. all. vident tenere quod inuētariū dicit fieri coram iudice. ar. l. ciographis. ff. de admi. tu. dicit Bar. i. d. l. tutor qui rectorū. q. doc. dicit et bñ quod pñtum ad tutorē sufficit fieri extra iudiciū. sed pñtum ad hoc ut inuentariū faciat fidē p creditores quorum noia describunt i inuētario requir vt corā iudice fiat. ut d. l. ciographis. et dñt poni infra nōmīnū pñtēsum in inuentario. ut l. ciographis. all. et hoc vñ tenere Spec. i. ti. de instur. edi. §. dicto. vbi dicit quod pñtariū opponit quod infra non sunt scripta pñtēsum. puta dicit Bar. quod si quis vellet quod inuētarium faciat fidē p paret quod esset necesse quod esset cōfectū corā iudice pñtibus vel citatis quos tangit legitime ad hoc als i uentarium non faceret fidem. ut in aut. si quis i aliquo documento. C. de eden. et quod dico citatis ad hoc intellige clare. §. quod appereat coram iudice ad videndum cōfectionē inuentarij in quo exemplat tale instm debiti. d. 3. n. esse clara citatio. ut l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clā. ff. d. adulterijs. l. denunciasse. i. pñci. Sed pñtū ad tutorē volentē gerere sufficit quod effect. seu finia insti ponat in inuētario l. 3. non tot. tenor extensius. bal.

vero, i. l. defensionis facultas. de iur. fil. l. r. dicit qd tutoris i
uentariū d3 fieri in iudicio. vt. l. tutor qui rectoriū. all. qd iue
tariū ipsius tutoris ordinat ad iudiciū. i. ad decretum reci
piende administrationis. C. de magistratib9 cōueniendis. l.
fi. i. prin. quod nō ē in iuentario heredis vt. pbat i. l. defensio
nis facultas. all. qd ostēdit qd iuentariū heredis potest scribi p
aliū notariū qd p illū qui pceest actis. ergo nō ē necesse inue
tariū fieri seu scribi in iudicio. tūc. n. non posset i scripturā re
digi nisi p notariū qui ē apud acta. vt. l. in fraudē. §. quoties
ff. de iur. fil. r. no. ff. de testi. l. current. puto tñ qd si tutor recipit
administrationē cū decreto cōfecto iuentario a pupillo. po
stea adueniat quedā magna hereditas. puto qd de bonis po
stea obuenientibus possit facere iuentariū ēt extra iudiciū
qd non ordinatur tale iuentariū ad decretum cū iā interpo
situm in pūmo iuentario recipiat extēsiōē ēt ad bōa postea
quesita. vt. no. in. l. qutis. de bonis auc. iu. pos. Ange. aut i tra
ctu sui iuentarij dicit qd cōfectio iuentarij requirit pūciā
iudicis r in eius pūciā d3 fieri. alle. l. nulli. §. cū at. C. d. epi.
r de. r. l. de creatōibus. C. de episc. audi. Bal. vero in aut. §.
cū testator qrit an in fine iuentarij requirat decretum iudi
videtur qd sic. argu. l. fina. C. arbitrium tute. In contrariū fac
illa glo. singularis in. l. p. §. cū aut. C. ad treb. vbi acta suffici
unt etiam sine adiectione decreti. simile in codice rationum.

Item iuentariū potest fieri coram iudice delegato.
quod non esset si requireretur interpositio decreti. ff. de pba. l.
ab ea parte. Item iuentariū nō est actus fori cū extra iudi
cium pūctibus partibus fieri possit. ff. d. oblat. l. fi. arbitriū tu
tele. qd ibi est iuentariū tutoris vbi administrator d3 cōmitti
de hoc. de epi. r de. l. nulli de bo. pcrip. l. si quis post hac. C.
de iure fil. facultas. allegata. r debent poni omnes res etiā
infrā. vt. l. fi. C. de alimentis pupil. prestan. r. l. tutores. all. de
bita tñ que d3 pupillus nō d3 ponere nisi velit. qd debitū non
est res pupilli sed creditoris. r si sunt credita qbus nō appent
infrā fm Bar. in. l. tutor qui rectoriū. all. nō tenet ponē
in iuentario illa tradita. sed postquā egerit d3 illa in iue
tario ponere sicut res de nouo obuenientes. vt. l. fi. §. tali. C. d.
cura. furio. Ange. tñ in tractatu suo de iuentario. all. dicit qd
si hereditas mortuo testatore pp fructus r accessiones recipit
incrementū quo ad legatarios nō debent poni in iuentario si
dicte accessiones nō debent heredi in falcidiam imputari. est
ter. in. d. l. fi. C. de iure delibe. loquitur solū de his que reperit
tur tpe mortis. quo vero ad creditores vel vbi debent heredi
in falcidiam imputari fm Ange. est secus. nam hereditatē au
gent. vt. l. quod de bonis. §. fructus. ad. l. falcid. Laueant autez
oēs heredes qui volūt gaudere bñficio iuentarij. vt cū adeunt
vel se imiscēt ip afferant se velle iuentariū conficere r ei9 be
neficio vt al9 tanquā certi de hereditarijs iuribus videntur
hereditatē agnouisse nec conficiendo pōt iuentariū quicquāz
eis pdesse. vt. d. l. fi. §. cum igitur ibi nullo indiget iuentario.
qd exponit Ric. malū. qd sibi pfit qui dicit de dubitante vtz
adeunda sit hereditas vel repudiāda. sit ergo cautus aduocat9
agentis p heredem qui obicit de iuentario iam cōfecto. aut
de cōficiendo dum asserit pendere adhuc r superesse de tēpōr
ad iuentariū faciendū vt replicet qd nec conficere pōt vt sibi p
sit nec cōfectū eum iuat. eo qd ante ipm inchoatū velut cer
tus de iuribus hereditatis hereditatē agnouit vel eidē se imi
scuit r pro h9 de se gessit pure r simplr nulla ptestatione pmissa
sa qd vellent facere iuentariū r eius bñficio gaudere ac deimuz
postea articulet. pbet actus quos fecit heres qui in dubio pre
sumptionē inducūt qd ipe se gesserit p herede. de quibus habe
tur in. l. p herede. r. l. gerit. ff. de acqui. her. r p banc. n. viam
infinitos excludes heredes qui se putant posse conficere iuen
tariū vel iam facti beneficio gaudere. Ange. in suo consilio qd
incipit punct9 qōnis super quo petif pūlendu talis est Bla
sius minor. rrv. an. r. c. dicit qd forma iuentarij aut pūmo ei
tētur creditores r legatarij qd certo loco r in tali die compeāt
ad vidēdum pfectionē iuentarij r dicēdū p. in corpore de he
redi. r fal. §. si vero scripti. r debet sigillatiz citari si certi sunt
als sufficit generale proclama. Idmū. pbat. ff. d. ventre ipsi.
l. i. §. denunciari. r. §. de inspiciēdo. ff. de serui. rusti. pre. l. qui
fundū de pñt. c. cū oēs. Secūdiū probat. C. de remis. pig. l. si eo
tpe. qd tenuit Ric. mal. Ja. bu. Ey. r Bar. in. d. l. si eo tēpore.
hoc atfco adhiberi d3 vnus notarius q dcm iuentariūz con

ficiat. r debet adhiberi testes q h9 dem cognoscant. vt. l. fi. §. cū
igitur all. r isti sunt duo testes qui ad cōfectōem r pfectōem
iuentarij adhibentur. Itē debent adhiberi tres alij testes eius
dem ciuitatis optime opinionis r fame locupletes qui cogno
scāt heredem r cognouerunt defunctū. r isti adhibendi sunt
loco creditorū r legatariorū absentū in corpore de here. r fal.
§. sancimus. r. §. si vero absint. r no. glo. in. d. §. cum igitur. r
verfi. ceterū. Vnde si esset dare casum qd nulli essent legatarij
aut creditores dicti tres testes nō essent necessarij. imo suffice
rēt solū duo. r in omnium quinqz testū ptesentia instrumen
tū d3 cōfici r pfi vt ad hoc heres nullā malignitatez possit
circa testatoris defuncti substantiam cōmittere. r pmissio vene
rabilis signo crucis manu heredis. quo facto heres se subscribe
re d3 ppria manu sua si scribere scit. in qua subscriptione ma
nifestare d3 quātitatē re9 defuncti r qd nulla malignitate cir
ca ea vñs ē. aut vñs i posterū. si autē subscribere nescit adhibē
dus ē vnus notarius qui p eo dictā faciat subscriptionē. vt
d. l. fi. §. sin aut dubius. all. r oibus ita peractis notarius d3 cō
fectōe iuentarij rogatus illud in publicā formā redigat r re
ducatur. sin autē dicta solēnitās obseruata non fuerit dcm iue
tariū non v3. r est nullum. vt. d. §. r si prefatam. saluo nisi fue
rit obmissa solēnitās signi crucis qm illa est modica. vnde nō
curatur. vt. l. i. §. si. ff. de ven. inspi. r ita tenet oēs. r sic l3 idem
Ange. teneat in tractatu suo de iuentario qd modica solēni
tas. r ita obmissio signi crucis viciet iuentariū. in pūlendo
tñ sequens est opi. Ey. Bar. r Bal. r bene. qd ita cōiter tenet
r practicat vbiqz. vt. l. minime. ff. de legi. vide Saly. p in alle
gata. l. fi. §. si vero postq. C. de iur. delibe. r Jo. an. in add. spe.
de instru. edi. §. porro. r fm Ange. in dicto tractatu signū cru
cis d3 fieri per ipsum principalem si pōt principalr interesse.
als per procuratorem ad hoc specialiter constitutū. vt. l. fi. §.
sin autē a locis. C. de iure deli. r fm Ange. in dicto tractatu i
uentarij v3 fieri iuentariū de rebus in hereditate inuentis
tēpore mortis defuncti. vt. l. fi. §. sin aut. alleg. r dicit ibi glo.
mobilib9 vel imobilibus. tu adde fm Ange. r noibus debito
rum r ēt si sibi heredi aliquid debet vel debeat ne confundat
actio iū eius pūiudiciū vel fauorē. nā istud nomē rei genera
le ē omnia cōprehēdens. vt. l. i. §. si. ff. si cer. pe. cōiuncto. §. i cō
putatione. l. fi. C. de iure deli. vbi loquit de eo qd ipse d3 vel si
bi debet. r si dictus heres aliqua posuit i iuentario non po
nēda vel absqz dolo non possit subueniēdum ē saltē ex clā ge
nerali. l. fi. ff. ex qu. bus cau. maio. r. C. de iur. r fac. ign. l. cum
falsa. r hoc tenuit Spec. i. d. §. si. ver. quid si heres. ar. tñ ē con
tra. arbi. tute. l. fi. equiparādo tutorē heredi. nā tutori q posuit
bona ppria nō ponēda ei nullo modo succurrit. vt ibi p glo.
r hoc credo verū si posuit bona ppria. secus si aliena que he
reditaria putabat. nā tūc ē quilibet excusandus. Sed vt oīum
salutē opi. hodie moleuit mos qd h9s r tutor i principio r fi
ne iuentarij. ptestet qd si aliqua posuerit nō ponēda vel obmi
serit appōdere qd appōsitā p nō appōsitis habeant r qd nō ap
posita l3 apponere. r bec ptestatio multū releuat ad suorum
iurū cōseruationē nisi p betur dolus aut machinatio ipsoz
vt. l. fi. debitor. C. qui po. in pig. ba. r. l. fi. debitor. ff. qbus mo.
pi. vel hypo. sol. p glo. l. cōmuni d. iui. possunt adijci ēt in illa
ptestatione ad cautelā ēt illa verba qd si quid i hereditate po
stea iuenit qd illud ponet i iuentario cū pūmum ad sui noti
tiam puenit Bal. in. l. fi. i prin. all. quesitū nunquid est de
necessitate qd citent creditores absentes sicut legatarij. glo. dī
cit qd sic. C. ad. l. fal. aut. sed cū testator. ar. l. fi. §. r si pfatā. verifi
mille cū satis all. Idē r Oldra. cū eorū iterit cōfectioni iuen
tarij interesse ne aliquid i eorū pūiudiciū occultet cū si occulte
tur i eorū pūiudiciū fiat iuentariū. vt. l. fi. C. de auc. tut. r i
aut. vt sponsali. largi. §. ad hoc quoqz sancimus. ff. de adop. l.
nā ita diuus r si heres nōia creditorū ignorat fiat citatio ge
neralis sicut als fiat. ff. ex quibus cau. i pos. ca. l. hoc aut. §. sin
aut. Itē dicit Bar. qd si nō citetur creditores qd non valet in
uentariū. §. isti. de ma. dicit qd de citatione creditorū nō ē in
re cautum. r iō esto qd creditores nō sunt citati vel loco credi
torū absentū cū forte presentes sint legatarij nō sint tres te
stes adhibiti nō ppterca viciat iuentariū. ego credo dicit
Bal. qd quātū ad citatos valeat. §. quātū ad nō citatos viciet
tur. vt. ff. de re iudi. l. de vnoquoqz. nā sicut actus iurisdicōis
contentiose nocet citatis r nō pōest nō citatis. C. de fide iustu.

Lij. Ita i actu voluntarie iurisdictionis quā distinctionē, i. l. fi. i. prim. all. t. 3. Rico. de mat. in legatarijs. h. dicit Bal. i. d. l. fi. alle. Ego idē dico i verisq. arg. ff. de appell. l. si quis separa tim. §. quodēs iuentario tutoris. dicit Bal. ibi q. nō ē neces saria citatio absentium nisi quādo ex iuentario q. vellet eos cōvincere. Et ē rō q. eis nō preiudicat in aliquo. vt. l. cirogra phis. i. pri. ff. de admi. tuto. Et predictis p. q. in iuenta rio heredis ē necessaria solēntas. l. absentiu creditoru. l. lega tarioz citatio. ar. p. ff. de bo. pol. l. iij. §. pe. r. C. quozū lega. l. i. r. q. i cōfectione iuentarij non possunt creditores facere ali quid nec p. dicere quin heres dicat verba que vult r. faciat ea scribi. q. iuentariū ē actus solius heredis. vnde si pōt fieri eis iuris. ergo r. ignoratibus r. irrequiritis. vt. no. in simili. ff. de acqui. her. l. si quis mihi bona. §. iustum. h. ibi loquit i actu penitus extraiudiciali. vt. i. c. l. 3. de preb. li. vi. r. vide qd. not. ff. cōmuni diu. l. fabinus. i. vltima glo. r. an sufficiat citare p. curatores absentiu. dic vt. no. l. §. si vero absunt. in aut. d. her. r. fal. i. glo. sed qualr. Bal. i. aut. si oēs. i. fi. C. si ut se ab heredi. absti. dicit q. si heres fecit iuentariū quibuscū solēnter citat r. quibuscū nō citatis q. iuentariū valet in preiudiciū cita tozū. nec est nouum fm ipsum q. res iudicata valeat respectu vnus p. sone r. nō respectu alterius. vt. C. qui. res iudi. nō no. p. totū r. ff. de infamibus. l. lucius. r. l. ij. de fide instru. r. suffic i iuentario vna citatio cū non fiat p. p. ad litē h. ad interes sendum certo actui quasi extraiudiciali. ar. eius qd. no. i. c. de hereticis. in cle. Effectus aut quos p. ducit iuentarium dum cōfici r. qui effectus sequunt si nō cōfici. J. d. m. q. cōfici q. falcidia heres detrahit. Jtē nō timet creditores. Tercio nō tenet vltra vires hereditarias. Quarto aliō p. alio soluere p. Quinto non cōuenitur. J. tēpus cōficiendi iuentariū nisi in certis. Si vero nō cōfici iuentariū perdit falcidiaz vt i. aut. sed cū testator. C. ad. l. fal. de trebellianica sunt opt. de quo per Ly. in aut. sed cū testator. alle. r. per Bart. in. l. marcellus ad trebel. ff. r. tenetur q. est malefactū. ac si nullo modo esset sem vt. l. fi. §. r. si prefatam. alle. r. exceptionē iuentarij cōficti seu beneficiū iuentarij pōt opponi post finiam in executione fm J. a. bu. in. l. fi. §. licetia. q. dicit q. qdam dixerūt q. est exceptio peremptoria. r. sic vsq. ad finiam pōt opponi. Alij dixerūt q. est declinatoria. r. sic vsq. ad litis contest. sed tu dic dicit ipse q. sicut illa exceptio ne quis condēntur nisi quatenus facere potest opponit ē in executione. Ita r. ista. l. ex diuerso. ff. solu. ma. r. l. nō iēnius. ff. de re iudi. r. ibi per Bart. Nam exceptio que nō recipit inquietatē snie. sed moderatōne p. demnatiōis potest quicūq. opponi ita r. ista. Nam heres nō dicit se iniuste dānatū. imo iuste sed petit nō in plus fieri executionē q. sit i bonis. Et attende q. fm Bal. in. l. defensionis facultas. alle. q. tutor primo cōfici iuentariū heredis postea aliud p. ficiet noie suo eo q. tutor. r. de isto loquitur Bal. in. d. l. defensionis facultas. alle. r. ad hanc finiam accedit bene cōiunctio duarū legū. dicit lex q. si tutor obmittit aliquid in iuentario scribe re q. sibi nō decernitur administratio r. punitur. vt. l. i. §. solēt ff. de offi. p. re. vr. alia lex dicit officialē publicū fici qui cepit iam administrare si hereditas fisco delata sit r. per fraudē nō plene cōscribit iuentariū puniri nō tū dicit remoueri. C. d. bo nis p. scrip. l. si quis post. interea colligitur expresse ex dictis le gibus differentia quā fecimus q. aut iuentariū ordinat ad su sciendiū administrationē per decretū. aut ad eam crequen dā. restat videre an possint requiri sacerdotēs r. prelati vel eri stentes i magistratu sicut requiruntur creditores r. legatarij cōfectione iuentarij per iudicem laycū. r. dñs Ang. in dicto tractatu dicit q. sic quia casus est i. d. §. sancimus. r. credo di cit ipse q. ēt poterūt requiri p. iudicem laycū. q. illa requisitio nō sit ad finē vt litigetur nec vt regiti venire compellant sed tantūmodo veniant si volūt r. si eoz putauerint interesse. r. sic dicta vocatio sit ad eoz cōmodū nō incōmodū. vt dicto. §. sancimus. r. sic nō obstat. de foro compe. si diligēt. si tū supe rior prelati requirendi facili ter potest adiri. tutor via est q. in der laycus coraz quo iuentariū d. cōfici scribat illi superio ri q. moneat r. regrat illū prelatū vt si sua putauerit interesse compareat coram dicto iudice ad videndum cōfectionē iue tary supradicti. hec enim generalis forma atq. doctrina vbi cūq. vult regere non subiectū vt scribit iudici iurisdictionē habenti sub illo nō subiecto in forma predicta. vt. no. in. l. oēs

§. si vero apparito. C. de epi. r. cle. r. de re iudi. La diuo pio. §. finiam rome dictā. r. ff. de bo. auc. in. pol. l. cū vnus. §. si aut de facili copia dicti superioris haberi non potest. sufficiet vo catio supradicta qm vni h. r. obtinet cuiusdā simplicis denū ciationis que extraiudiciū fieri potest r. credo q. sufficiet vna requisitio. ēt si nō ponat verbū r. peremptorie p. siderato q. in der nullā h. ferre finiam sed tantūmodo coram eo d. 3. explica ri actus iuentarij. adde q. in istis publicatōibus de iure cōi ē iuder cōpetens iuder secularis. nō āt alius iuder ecclesiasticus p. l. p. sulta dualia. r. l. testamēta oia. C. de testamentis. r. d. in re cōstōnuz regni p. tinet ad baiulos. ergo si baiulus ē iuder cāe igit omniū que dicte cāe debent adesse r. quilibz volēs op ponere siue sit clicus siue laycus. oportet q. opponat coraz eo qui est iuder cāe. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super. Jtē q. citatio que fit de h. de non est simplex nec absoluta citatio. h. potius conditōis in effectu. l. si vult se opponere. si aut se non opponit nō est aduersarius. vt. no. in. l. ea quidē. C. si māci. ita fuerit alie. vnde dicta citatio potius dici pōt edictum q. cita tio. r. edictum oēs adstringit. extra qui ma. accusa. p. f. c. cum i tua. r. in. c. fi. de electōibus. li. vi. r. potius v. citatus ad erqui rendam voluntatem q. ad causam. Jdem dico si heres est q. reitūs. quia iuder bene potest citare forensem infra suum ter ritorium. r. ita fuit consultū J. Derusij per antiquos sapiētes r. bene. q. l. requiratur citatio tñ actus iste est quasi volūtarie iurisdictionis. vt. no. l. i. C. qui admitti. Jtē preter hic nihil statuti sed aliquid ex ordine. facit. ff. de bo. auc. iudi. po. l. cum vnus. quē ordinem d. 3. seruare quatenus pōt saltem de facto. ar. ff. de verbo. obli. l. quidā cū filium. r. necessitas ergo r. quali tas causē facit vt dicta insinuatō valeat. q. iuder r. pars facie do quod possunt nō tenet ad ampliorē obseruantia. de condi. insti. l. mulier. §. i. Bal. in. l. testamenta omnia. de testa. r. fm Bal. in. l. defensionis. alle. tabellio in fine iuentarij se subscri bat hoc modo. Acta sunt in tali ciuitate in tali loco in pñtia taliū legatarioz r. taliū testū trium bone opinionis r. fame r. fide dignoz r. res imobiles r. facultates i dicta ciuitate possi dentū qui dictum heredē se agnoscere asserbant in quoz pre sentia dictus heres scribere nō valens. premisso prius venera bili signo crucis me subscripsi. in subscriptōe aut heredis vel eius qui p. eo subscribit comprehendere que supradixit. dicen do ego talis notarius ab ipso herede ad hoc vocatus vt p. ipso herede subscriberem huic iuentario me subscribo volūtate di cti heredis asserentis se scribere nescire vel nō posse. r. p. dictas res oēs in hoc iuentario scriptas se in ipsa hereditate iuenisse r. eas inuāsisse apd se r. q. nulla malignitate i h. fec. nec faciet. p. testans ēt q. si qua alia ad eū puenirent de hereditate predi cta quomodo cito poterit addere. addere intendit r. addet i ip so iuentario. r. licet ter. dicat q. heres debet se subscribere per se aut tabellionem. vt. d. l. fi. alle. tamen per procuratorem ad hoc specialiter constitutum poterit se subscribere quia ex quo permittum est heredi per procuratorem iuentarium facere. vt in. l. fi. alleg. in. §. r. si prefatam. ergo r. omnia sine quibus iuentarium fieri debet non potest vt. l. ij. ff. de iur. iudi. om. in. Jac. vero bu. in. l. fi. in prin. dicit q. tabellio de mandato here dis se subscribit quādo heres nescit scribere r. sic se subscribet. Ego talis de mandato heredis specialiter adhibitus me sub scribo i hac forma dicit heres q. nulla malignitate fuit cōsci us. r. iste tabellio nil aliud facit q. istā subscriptionem r. facit eam anteq. generalis notari. qui oia scripsit se subscribat di cens. acta fuerūt hec oia i tali loco r. vt sic p. bet madatū fuis se illi qui se subscripsit p. herede r. subscriptionē ita fecisse. Jtē requiruntur tres testes vt ē dictū ad solēntatē iuentarij r. vt ē dictū debēt citari legatarij r. creditores. r. si nō venerūt loco ipsorū tres testes bone opinionis i eadē ciuitate patrimo niuz possidentes se subscribent vel tabellio se subscriberet hoc modo. Tales i defectū legatarioz r. creditorū sunt adhibiti qui sunt bone opinionis r. fame. r. in eadē ciuitate patrimo niū possidentes. si aut heres oia solēntia seruauerit. sed in vno solo peccauerit q. vnā rem subtraxit r. dolo cā occultauit fm Ang. i suo tractatu iuentarij iure antiquo in totū nō priua bat nisi falcidia rei subtraxit. ff. de his quibus vt indignis. l. rescriptuz. hodie aut beneficio iuentarij priuari v. q. nō cōfici iuentariū fm formā a lege traditā nec formā traditaz seruauit. vt hic t. 3. glo. i. §. si vero nō fecerit. i verbo lucrari. in aut.

aut. de here. et fal. l. i. in aut. sed cum testator. C. ad l. fal. dicit qd si heres subtrahat vnam rem et non ponat eam in inuentario. q. gl. l. i. si vero non fecerit. in aut. de here. et fal. voluerit dicere qd heres prius i totius falcidia quod non placet Jaco. de ra. quia imperator vult innuere in corpore. unde sumit aut. sed cum testator. qd vnu solu addit ad cōfectionē inuentarij. Ad l. sancim. C. de iure delib. si de pntia legatarior. et fin hoc et adderet aliis de pntia totius falcidie per subtractōem vnius rei. vt i. s. hinc nobis. de hēdi. et fal. l. i. ibidem gl. voluerit dicere qd iu re antiquo priuabat hīs falcidiam detrabēdo per legis beneficium subtrahendo qd non ē ver. vt p. p. expresse. ff. de his qui. vt indig. l. rescriptū. Bal. aut in l. si. alle. in prin. querēdo an si hīs obmiserit ponere aliqua in inuentario p hoc careat toto bñficio inuentarij. et dicit vñ qd sic. ar. l. si. si vero postq. alleg. Et ita no. in corpore de hēdi. et fal. l. i. si vero non fecerit. et hoc t3 Bar. ff. ad l. fal. l. paulus. sed iaco. de mat. dicit contrariū qd aliam pcam patitur si malitiose celauerit. si autē non celauit malitiose non patit penā sed tenetur de illa re ac si in inuentario esset appositā vt. d. l. si. licetia fm iaco. de mat. tu dic qd aut omisit bona fide. et tunc inuentarium non viciatur. quia vñ legitime scim qd bona fide sit. vt. ff. de p. d. i. de l. q. ius. aut dolose occultauit et tunc nihil v3 inuentariū. qd pp maleficium perditur beneficium sicut diximus in filio qui h3 beneficium abstinenti et tñ propter nimiam rem subtractā implicat omnibus onerib3 hēditarijs perditō bñficio abstinenti. vt. ff. d. ac qui. here. l. si seruum. s. p. rector ait. ibi aliquid aut. et. Idem si ponit in inuentario aliquā rem mentiens esse suam cū sit hēditaria qd nihil interest subtrahit. an hēditariam esse negauit vt. ff. ad l. fal. l. hēditatum. s. si. Si vero hīs bona fide fecit inuentariū et post subscriptōem et perfectōem inuentarij aliqua d no uo inuenit hīs i prima subscriptōe d3 protestari qd si adhuc ad eum aliqd peruenerit de bonis hēditarijs in inuentario addere intēdit. et id si postea aliquas res inuenit cas addere d3 C. de cur. fur. l. si. s. tali. et esto qd protestatio talis scā non esset addenda tñ esset. vt per hoc ostendat hīs se malum animū nō hēre. scilicet res ipsas. et sic non patitur penam dupli. d qua in l. si. de illo. alle. nec puto qd in tali additōne sit necessaria tota solēntas inuentarij cum hoc sit pars primi ar. ff. de testa. l. hēdes palam. s. sed si notā. fm iaco. de mat. et debent poni in inuentario res quas defunctus tenebat qd non erāt sue ff. de peti. here. l. et non tñ. et dicit Bal. in l. item videndū. s. nunc videamus in si. de peti. hē. qd per illum tex. fuit consultū qd in inuentario debet poni non solum res proprie sed etia3 res detente. et fm Bal. in aut. sed cum testator. C. ad l. fal. alle. illud quod glo. dicit in. s. si vero non fuerit. in aut. de heredi. et fal. qd si hīs subtrahit vnam rem qd p hoc totum inuentariū ruit est verū qd interuenit dolus. scus si culpa. nam culpa si nocet nisi quatenus est res. nec et putat Bal. ibi qd noceat culpa leuissima et multominus iustus error. vt. ff. ad treb. l. mulier. s. si heres. et l. q. ius. ff. de condi. et demon. et no. f3 eū ibi qd ē vtile faciētibus inuentariū ptestari. vt. s. d. cū qd si quid i posterū inuenit qd pōet i inuentario. nā ptestatio repellit doli psumptōes. vt no. C. vñ pō. l. i. et ff. vñ pō. l. i. si duo. et C. vñ vi. l. si quis in tantā. et si nō seruat protestationem quia postq. venit in notitiā nā ponit res in inuentario non ppte rea perdit bñficiū inuentarij. nec circa illam rez qd qd legitime factū est ex superuenienti casu non viciat. ar. l. quid ergo. in prin. ff. de his qui no. in fa. et qd fm Bar. in l. tutor q reper toriū in principio. ff. de administratione tuto. vers. si qd igit pincto prin. l. ille q nō facit ad id qd scit vel scire d3 se teneri ratione officij ē in dolo psumpto. simile d custo. reorum. l. carceri. ff. mandati. l. si procurator. s. dolo. ff. ad legem falc. l. dolo. ideo si tutor non posuit omnes res in inuentario dolo facere videtur. vt l. tutores contra. alle. non tamen per hoc repellitur ab agendo contra debitores nisi prius remoueretur vt suspectus. ¶ Predicta vera nisi aliqua iusta cā esset pp quā non posuerit. puta qd illa res erat sibi occulta. et qd non ponit omnes res in inuentario tutor iurat qd eū in litez. vt l. tutor q reper toriū. alle. et iurat pp doli et nō latam culpā. vt l. i actio nibus. ff. de in litem iur. et sufficit si sit dolus verus vel psum ptus. vt. d. l. tutor. alle. et est spāle hoc in tutore vt iurat qd eū3 in litem pp doli psumptū. vt no. glo. in. d. l. in actionibus. et iuratur in lite siue inuentariū non fecit. siue fecit s3 omnes

res nō posuit. vel si posuit. ita obscure posuit qd de earū boni tate nō apparet. vt. l. in lege. ff. de pben. emp. et l. cu3 res. s. itē si res. ff. de le. i. debent. n. res demonstrari per signa et latera si cut in libello. vt. l. si quis rem. ff. de rei vendi. Bar. aut in pñ lio suo quod incipit cū predicta examinare querēdo cū pupil lus agit p tutore dicens ipm non posuisse omnes res in inuen tario que pbatio ad hoc regitur et dicit qd d3 esse talis qd cō cludat tutore in dolo vel culpa. s. qd tutor sciuerit illas res pu pilli vel qd cōiter sciebat vel qd diligens paterfamilias hoc in uestigasset. Sed qualiter sit pbandū qd concludat et vñ qd suffi ciant indicia nec requirāt pbatio. vt. C. arb. tute. l. si defunct3 ibi alijs indicijs et. Sed certe illa vident intelligi de indicijs idest pbatonibus ligdis et claris. ar. optimū. imo tex. C. d iu re delibe. l. si. s. licentia. ibi legitims modis et. Sed circa hoc aduerte qd tria sunt. s. res ipsa. Itē quātitas earū. Itē va lor rerū. ¶ Done ergo p tutore pbari vestes fratz et libros fuit se in bonis. sed nō pbat quot vestes vel libri vñ quanta fuerit quātitas fratrū vel quanti valoris posito qd pbat taliter qd i cludatur dolus vel culpa tutoris. ¶ Rūdeco sicut p tutorem qui nullū fecit inuentariū iurat in litem. vt l. tutor q reper toriū3 alle. in pn. Itā eadē rōne si fecit et aliqua obmiserit ponere i in uentario p illis que nō posuit in inuentario iurabit in lite qd quantū ad illas res inuentariū non fecit. et verba illius. l. sic debent intelligi tutor q reper toriū non fecit idest quatenus nō fecit. vt l. stichus q meus erit. de verbo. oblig. Super isto igit iure iurando venit quātitas rez et estimatio sicut si nullum inuentariū factū esset. vt ibi q iuramentū taxabit taxatione premissa. l. videamus. s. iurare. ff. de in lite iuran. et hoc p pn cipalem. sed p herede tutoris d3 plene pbari. vt. C. de in litem iuran. l. i. in si. et quasi p totū titulū. ¶ Itā autē de imol. l. l. pau lus. ff. ad l. fal. dicit qd fm iura. s. for. si heres subtraherebat vnam rem et nō ponebat i inuentario solū perdebatur falcidiam in illa re subtracta sed hodie pdit in totū et ita glo. in. s. sancimus. in aut. de heredi. et fal. in verbo forte. et in. s. si vero nō fecerit. in verbo lucrari. et hoc sequitur Bar. in. d. l. paulus. sed l. i. aut. sed cū testator. C. ad l. fal. l. i. et d. l. paulus. ff. ad l. fal. nō est cor recta. Ang. vero in. d. l. paulus. concordat opinionones qd dicit qd quo ad bñficiū detractōis falcidie procedit glo. in. d. s. sancim3. qd nō d3 illo vñ et quo illo est abusus. s3 quo ad hoc vt nō teneat vltra vires hereditarias t3 aliā opi. qd p hoc nō tribuit bñficiū sed redditur ad ius antiquū. l. is qui quadra ginta. ff. ad l. fal. et qd ter. in. d. s. sancimus. dicit se nil velle ad dere ad l. si. C. de iure delibe. de pena sed solū de forma confi ciendi inuentariū. p hoc concludit qd si heres scienter obmit tit vnam rem ponere in inuentario ob hoc solū nō teneat vltra vires hereditarias sed bene puabitur bñficio falcidie qd ē no tandū. et pluries dicit de facto habuisse. et tene menti. Et vñ i telligē Ang. qd nō tenebit hīs q subtrahit rē hēditariā seu ob misit ponē i inuentario vltra vires hēditarias ad legata. nā sic erat d in. atiquo. l. i. s. is q adragita. ff. ad l. fal. s3 i creditorib3 erat scus vt ibi p3. vnde Ang. forte voluit sentire prium in creditoribus tñ forte de iure pōt defendi vt creditoribus nō teneat vltra vires hereditarias s3 tenebit ad duplū rei subtra cte cōputādū sibi qd sic erat de iure. C. l. si. de illo. de iure de li. que. l. i. hoc nō reperit correctā p ius autētorū. qd ter. i. d. s. sancimus. et. s. hinc nobis. solū videt priuare heredē pte detrabēdi falcidiā. et id quo ad alia remanebit dicta. l. si. cor recta. ¶ Itā obstat qd habet i eadē aut. l. si. si vero non fecerit. qd loquit qd heres nō fecit inuentariū et sic scus qd fecit sed ob misit ponere vnam rē si alias seruet formā. l. si. alle. p quo bñ facit dicta. l. si. s. et si prefatā. iuncto. s. illo. vbi p3 qd l3 dicatur l. s. et si prefatam. qd si heres nō seruauit dispositiōne factā de inuentario cōficiendo tunc teneat infolidū creditoribus. et tñ i s. illo dicit qd si facit inuentariū sed obmittit aliquā rem pone re qd solū punit in duplū illius rei. sic eodē modo vñ intelligē dū i. d. s. si vero nō fecerit. Itē obstat qd dixit heredē ex toto priuari falcidia ppter rē obmissam in inuentario. quod habet i dicto. s. sancimus. i ver. illo solo adiecto. vbi vñ dicit qd ipa tor solū adicit ad dictā. l. si. alle. id qd d3 de presentia legata riorū i cōfectione inuentarij. sic vñ qd ex quo p. d. l. si. nō priua bat falcidia p obmissiōne vni3 rei. ita nec hodie. et hoc tenet l. i. d. aut. s3 cum testator. quare responde qd circa formā cō sectionis inuentarij. illud solū addit s3 quo ad effectū inuentarij

et addit et aliud. si qd si vult posse detrabere falcidia d3 pure fer
uare legem et sic nil obmittere vel subtrahere. et p hoc qd no.
glo. i. d. si vero non fecerit. vbi glo. et enumerat aliqua que
addunt in l. si circa materia inuentarii. Ex predictis appa
rent tria declarata. Primo. tan per obmissione vnius rei i
inuentario prius falcidia i oibus rebus. Secundo an ex tali
obmissione heres teneat i solidu legatariis. Tertio an ex tali
obmissione teneat heres creditoribus insolidu. De vero de
Alucha. i. consilio suo qd incipit. In ca consuleda obmissa. et. di
cit sic l3 tunc teporis. i. tepore cōfecti inuentarii oia in inuenta
rio nō posuit. poterit tñ postea ponere. nā qd ponant oēs res
a principio nulla. l. caueat. Sz descendēdo ad fin dubiu qd fuit
si mater sciēter obmisit ponere quasda res in inuentario dica
tur ex hoc minus legitime tutelā assumpsisse. et p cōsequēs tā
quā nullo modo assumpserit puniū successione filii pupilli in
pupillari etate defuncti. Sup quo dubio reperio tria cōsilia
excellentiu doctorū tenētium qd prius et fundat se principalit
sup. l. quotiens. viciose. ff. qui satidā. cog. et i. c. iter corporalia.
de transla. pre. nā nullū. et inutile equipollent. vt. d. l. item ob
misisset oia ponere. l3 administrasset priuā. vt no. i. l. ij. in. s.
si mater. ff. ad tertul. i. glo. ergo idē si partē rerū. vt. l. que de to
ta. ff. de rei ven. Itē ad paria iudicant tūtorē minus idoneū
pupillo petere. vel dolose res quas debuisset ponere in inuen
tario occultare. vt ex ter. iuncta glo. in. l. i. s. solent. ff. de offi.
prese. vt. sic mater tenet petere tūtorē fm. l. vt dicit ter. in. l.
sciant. C. de legi. heredi. et ita et videt qd tripla debeat suscipe
fm legē. sed. l. cautū ē. qd ipsa conficiat inuentariū. vt. l. si. C. ar
bi. tute. ergo d3 pfcere pfecte nō pfunctorie et dolose qd psumi
tur cū sciēter nō posuit que inuenit. ff. de admi. tut. l. tūtor q
reptoriū. ergo dicit. De pdictis in hoc nouo dubio priū sen
tio. l. qd ista pena priuationis hereditatis nō sit iponenda ma
tri et sciēter obmittēti ponere plures res i inuentario si alia
solētia sunt seruata. et nouo priū qd bec pena priuationis si
repti iure expressa. ergo p rōnes non debemus ad ipaz leges
extēdere. c. in penis. d. reg. iur. in. vi. Secūdo qd inuentarij sub
stantialia videntur fundari sup pstitia iudicis et alijs de qbus
in. l. si. arbi. tute. ponere aut oēs res non vñ d substantia inue
tarij. qd p3 qd non minus d solēne. vt no. Bar. in. l. tūtor q
reptoriū ad finē. p3 et qd post cōfectū inuentariū pnt poni. et
sic non pōt dici talis positio de substantia sine solēnitate inue
tarij. vt no. Jo. an. subtiliter in. c. quanq de vsuris in. vi. i. no
uel. ad finem. nō enim oia q ponant i pstitutione que aliqd
statuit dicunt esse de forma substantiali adeo qd eoz omisso
reddat actum nullum maxime illa q non debet fieri vno con
textu. vt est rex descriptio. ad hoc. c. qd pp. et qd ibi no. d. elec.
et qd no. Bal. in. l. nō dubiu. C. de legi. De tercia subtilius
pconsiderandum est qd de iure sōp. est adinūcta solēnitas inuen
tarij in susceptōe tutelē. vt p3 in. d. l. tūtor qui reptoriū. ff.
alle. Item eodem iure infringuntur pene non pcienti vñ do
lose obmittenti aliqua ponere in inuentario. vt. d. l. i. s. solent
ff. de offi. prese. vt. l3 noua. l. C. mandet strictius inuentarium
confici et saluis penis antiqs penam iponat. tñ si aliter cōfe
ctum fuerit inuentarium qd illa. l. si. arbi. tute. statuat non vñ p
hoc posse dici nullum. postq ista pena nullitatis non est idu
cta per. l. nouiter editam. vt no. glo. singularis in simili in de.
i. de iurepa. est enim pena inducere nullitatem actus. vt. l. se
natus. ff. de pben. emp. et no. Bar. in. l. non dubiu. C. de legi.
Sed pp ommissione certaz rerum in inuentario qd reddat nul
lum. et perinde sit ac si nullum fecit fuisse non cauetur. l. immo
est p mentē legū dum alias penas adinūcunt et ipm vt susce
ptum tūtozem remoueri precipiūt. nam ex hoc qd remouet ap
paret verus tūtor. ar. l. decem. de ver. obli. et c. ad dissolūduz.
de despon. impu. Ex quibus infero qd si ex prima figura
appareat inuentariū legitime pfectum respectu decernentis
tutelam et persone cui decernitur et persone decreti et modi d
cernēdi satis appet per ista solēniter esse pfectum. ar. l. i. ff. de
confirma. tute. et vicia inuisibilia que et ex dolo causarent vt
est non scā descriptio omnium rez non h3 reddere inuentariū
nullum. ad hoc optime. l. i. s. bee aut. conuicta. l. quotiens. s.
fi. si familia fur. fecisse dicat. facit qd no. Bar. in. l. post lega
tum. ff. de his quibus vt indig. et l. si. C. de edi. diui adri. tol. et
confirmatur hoc per simile de inuentario bñdis in quo si per
dolum omisit ponere quedam. bñs pp hoc non perdit benefi

cium inuentarij sed tenetur p iuribus bñditijs. si apparet
alias legitime fecit. l3 aliter puniatur. vt p3 in. l. si. allo videli
cet. alle. Et per predicta satis appet responsum ad tria. nam
ex eo qd non sunt omnia in inuentario descripta non potest
dici inutile. Item si leges alias penas imponūt dolose omit
tenti scribere omnia. non tñ istam penā priuationis. et satis
dñ inuentarium cōfectum fm leges cum viciosis non ap
pareat in primo sua essentia et figura. et satis videtur ista opi.
concordare cum mente glo. in. d. si. si mater. vbi tūc dicit ma
trem priuari successione cum ipsa vel alij gesserunt nō petita
tutela a iudice vel inuentario cōfecto. A contrario ergo sen
su cū fuerit per iudicem decreta sibi et cōfectum fuerit inuen
tarium. l3 quedā in eo omisit ponere non vñ priuanda. dicta
ergo glo. que alle. in priū facit pro ista. Sed quid si testator
facit inuentariū de omnibus bonis suis et tradit heredi. an
bñs teneatur de nouo facere inuentarium aliud et vñ qd nō qd
sicut dicimus qd insinuatio scā a testōre prodest bñdi. vt. l. om
niū. C. de testamētis. ita vñ in inuentario. Itē qd bñs non pōt
addere vel detrabere. vt in aut. de iureiur. a mori. preste. ergo
frustra repetit idē per idem qd sufficit semel. dic fm Bal. i. l.
fi. alle. in principi. qd bñs tenetur facere inuentarium. qd inuentari
um incipit ab bñde nec pōt seruari forma istius. l. maxime i
tempore. nisi inuentarium fiat post mortem testatoris. Item
non potest testator heredi inuentarij cōfectionem remittere
qd nō pōt ordinare aliquid in preiudiciū creditorū l3 cōfectō
inuentarij tutoris possit remittere tutori. vt. l. si. C. arbi. tute.
ex quo p3 qd inuentariū heredis multū discrepat ab inuenta
rio tutoris qd fit p seipso p cōsequēda administratiōe tute
le. Sed an pnt pupillo vt sic cedat p duplici inuentario tuto
ris et heredis. et dicendū est qd non qd talia inuentaria multū
distant et in cā et in forma et in finali effectu. nisi forte essent
seruate solēnitates ad vtrūq inuentariū requisite. nā tunc be
ne pdeset pupillo cū et ante aditam hereditatē possit fieri in
uentariū heredis de volūate. nō vñ de necessitate. Itē et tu
tor antequā satisfat hoc potest. l. si. de tuto. et cura. qui nō satisf
dant. in quibusdā autē locis est consuetudo qd inuentariū tuto
ris sufficiat pupillo et heredi. et hoc seruanda est consuetudo
locoz. ar. l. i. s. C. quēadmodū testa. aperi. tñ cum consuetudo sit
facti d3 pbari als est iudicandū fm ius cōmune. Itē fm eun
dem Bal. in. d. l. si. in pñ. inuentariū pupilli pdest suo sub
stituto pupillari quātēus puenitur ex facto et respectu patris
et paterne bñditatis. qd beneficiū inuentarij transmittit p be
redem ad suos successores cū sit in rem scriptū. nec possit assi
gnari aliqua rō cū non transmittat. ergo et. vt. l. heredem. ff.
de regu. iur. sed quatenus cōuenit tanquā nouus bñs pupilli
forte ad legata vel fideicōmissa relicta in his tabulis vel a cre
ditoribus pupillis nō pateris tunc inuentariū pupilli non
pdest substituto pupilli. sed regitur nouū inuentariū. at si pu
pillus maior factus sibi fecisset testm de noua. n. bñditate tra
catur et de nouis bonis. vt. ff. de vulga. et pupil. l. sed et si plu
res. s. ad substitutos. et. ar. ad. l. fal. l. pater filiū. Itē inuentariū
factū p minore habens substitutū vulgarem si bñficio etatis
se abstinet ab hereditate pdest substituto vulgari. quāmo si ve
lit nouū inuentariū aliter facere nō vñ qd possit euz translat
in ipm acta iudicij. ff. de re iudi. l. ex pctu. dūmodo sint facta
bonafide. ff. de acq. here. l. si minor. et dicit idē Bal. in. aut. sed
cum testator. C. ad. l. fal. qd inuentariū bñdis pdest fideicōmissa
rio vniuersali facta cessione bñficio fm Richar. malū. et Ly.
ff. ad trebel. l. si bñs pecuniā. ipse tñ Bal. dicit qd non regrit
cessio qd ius ercipiendi transit et non cessum. ff. de iureiur. l. et
et doli heredis nō facientis inuentariū non nocet fideicōmis
sario vniuersali. qd delictū nō nocet alij qd delinquenti. de quo
p Bar. in. l. in rōne. s. qd vulgo. ff. ad. l. fal. et fm Bal. in. l. si.
s. alle. in pñ. etulier. rusticus et minor qui nō fecerūt inuēta
riū ex ignorantia iuris. vel fecerūt sed minus solēniter viden
tur excusati qd in eis nō presumit doli. vt. l. vbi. in pñ. ff. de
eden. presertim si nō potuerūt consulere peritiores vt erraue
runt sequi errozē cōsultoris et nō ex pppia culpa. vt. ff. de bo.
pos. l. in bonoz. et istud esset satis equū. tñ euz non sit lege cau
tum standū est rigori de subueniatur ei sicut nec militib⁹ ad
hoc. C. de iuris et fac. igno. l. si. et qd no. eo. ti. l. i. p quo in aut.
de heredi. et fal. s. si. minor tñ restituitur in integz. iuxta glo.
in. Lauriliū. ff. de mino. fiscus autē qui occupat bona vacātia
non

si tenetur facere inuentariū. nec tenet ultra vires hereditarias vel bonorum. vt. l. i. §. an bona. ff. de iure fisci. Idē qñ succedit ex delicto qñ nō est ppe heres sed vindicte cā succedit. vt. ff. de in integrū resti. l. nō solū. §. si. ff. de nouati. l. quotiens in fi. r. l. nonatio. Et idem est in ecclesia. hospitalibus r. pauperib⁹ qñ in fisco. vñ si hēditas est dānosa possūt eā dimittere absqz alia restitutione in integrū. C. de sacrosan. eccle. l. sicut alienatio. qñ est nota dignū. dñs Ang. in. l. si. §. si. C. de iure delibe. dicit hodie vero milites nō excusantur fm vey intellectū per §. vltimū. in aut. de hēdi. r. fal. q. ter. loquitur i milite vtriusqz militie tam celestis qz terrestis. r. ē loqutur in imperatore ad hereditatē vocato. r. ppter ea dici pōt qz si ecclesia est instituta r. hēditatem agnōit r. inuentariū nō confecti qz legatariis r. creditoribus tenet insolidū per illū ter. l. Bart. indiffusum reliquit. pōt tñ restitui aduersus inuentariū non confectū. nāz ecclesia equiparatur pupillo r. pupillus pōt restitui. vt dicta aut. §. pupillus. r. ita poterit restitui miles armate militie. n̄ autē posset restitui imperator. ipse enim legē pdidit r. omnia iura in scrinio sui pectoris habet. vt. l. omniū. §. de testamen tis. r. eodē modo forsan doctor minor. r. xv. annis nō posset restitui qz non potest iuris ignorantia allegare. vt. l. i. C. qui r. aduer. quos. In mulieribus autē r. rusticis pōt si habuerūt potestatem consulendi peritores. ff. de bono. poss. l. in bonorū facit. ff. de iuris r. fac. igno. l. regula. §. si. hcc Ange. dominus Rapha. fulgosius in aut. sicut alienatio. C. de sacrosan. eccle. dicit qz do. Bal. in. d. aut. determinauit qz si ecclesia adierit aliquā hereditatē dāno sam sine beneficio inuentarij nō tenet ultra vires hereditarias alias oꝝ nos dicere qz aditio ēēt nūla. Istā questionē formauit Bar. i. l. si. ad fi. C. de iur. delibe. r. reliquit insolūtā dicēs se determinaturū. in aut. §. cuꝝ testa tor. C. ad. l. fal. vbi nihil dicit bec dē terminatio Bal. vñ cōtra ter. in aut. de hered. r. fal. §. qz vero duplex. ibi illā cōstitutio nē disponētē r. dicit habere locū i omni psona siue militari siue clericali. nec casus allegatē autē tēce. sicut alienatio habet eandē rōnem qz loquit ibi de p̄dio i fructuoso. hic autē de hereditatib⁹ que sunt valde desperatē imo potius debemus dice re aditionē nullā esse. ita determinat i corpore vnde sumitur alle. aut. sicut. melius ē ergo dicere aditionē tenere r. eccliam teneri ultra vires hereditatis §z adiunabif beneficio restitutō nis in integrū ad instar minoris. l. ij. C. si vt se ab herē. absti. qz autē dicit i alle. aut. nō auderē extēdere ad minorē §z mino ri hoc casu cōsulerē beneficio restitutionis i integrū qz nō p omnia parificānt. scias qz obmissio inuentarij nō obligat ere ctorem testamēti ultra vires hereditarias sicut heredē. Ita dicit Jo. an. in addi. Spec. i. ti. de instrumē. edi. §. nunc vero aliqua. Ita nō obligat in foro cōscientie heredem institutuz no. Jo. an. i. c. quāqz. de vltimis. li. vi. r. Bar. r. Bal. i rubrica. de acqui. heredi. Itē non obligat successorem i bonis vacātibus. nā ille nō tenet ultra vires. dicit Bar. i. alle. rubri. ff. qz. Itē scias qz in inuentario ē cautela qz estimetur res inuente r. scribat estimatio. dicit Bar. in. l. si. C. de magistra. cōueniē. qz tñ dñs Bar. de salice. l. l. veteres. C. arbi. tute. vbi dicit qz dicta lex loquit ēt i immobilibus qz nō simpliciter dicit sed cū adiuncto dicēs quātitate substantie siue r. r. sic dñs omni substantia loquit r. forte ēt iō dicit quantitate ad denotandū qz nō solū res r. substantia pupilli debēt in inuentario describi. §z etiā rerū estimatione vilis precij p alia maioris precij postea restituat r. sic pupilli fraudetur qd frequēter euenit. r. videtur mihi pbari. C. de magistra. cōueniē. l. si. r. si hoc iure nō caue tur equitas suadet. Et adde qz heres nō tenet ultra vires hereditarias. ēt si nō confecerit inuentariū i casibus infra scriptis. Prim⁹ ē i monasterio qui successit i gressu religionē. §z bal. i aut. cā que fit cū monacho. C. de epis. r. cle. Secundus ē si cre ditores seu legatarij hereditarij cōstitūt se scire non sufficere bona hereditaria p soluendis debitis. ita dñs Ang. i. l. filium C. fami. her. Tertius casus ē quando testator anteqz decedat cedit bonis ita notatē dicit Bald. i. l. si. C. qui bonis cedere pos. Quartus casus ē quādo heres dolo inductus adiuit hereditatem. ita dicit Bal. in. l. si. ff. de dolo. Quintus casus est si legauit alimenta. ita Bal. in. l. voluntas. C. de fideicomis. Sextus casus est in ecclesia ita Bal. in. l. si. C. de iure delibe. r. Bar. i. l. si. C. de sacrosan. eccle. l. Ang. tenuerit frū i. l. i. §. pe. ff. si cui plūqz. p. l. fal. Septimus casus ē quādo testator

dixit qz volebat oīa solui de bonis suis. ita Bar. in. l. vna. C. de his que pene nomine. Octauus ē quādo aliquid relinquit ecclesie qz relictū non pōt ecclesia petere ultra vires hereditarias. Ita Bar. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. Ratio qz ecclesia dñz viuere fm forum cōscientie. c. nouit de iudicijs. Non⁹ casus ē in executore qui loco heredis habetur. ita Bar. in. l. cen turio. ff. de vulga. r. pupilla. r. ē ter. i. c. cū tibi. de testamentis Decimus casus ē in iustitio grauato vt oīa bona distribuatur inter pauperes. Ita Jo. an. i. addi. spe. i. ti. de instrumen. edic. §. nunc aliqua. i. addi. que icipit Jaco. de aren. Undecimus est in marito r. alijs qui non possunt erigi nisi quatenus face re possunt r. in vsurario p no. i. regula peccatuz. de regu. iur. in. vi. r. c. cū tu. de vsuris. Ultra istos r. similes quilibet tene tur nisi inuentariū cōfecerit. r. dicit Bald. i. alle. l. si. qz si res sunt in pluribus puincijs viderent plura inuentaria neces saria pp diuersitatem locor r. testū r. tabellionū. tñ §z Odo. pñū est vey. nā hīs inuēit oēs res vbiqz sunt p se r. pali os r. postea cōuocatis testibus r. legatarijs r. his qz puocandi sunt ad hoc in certo loco dicit has res inueni in tali loco r. i tali parte r. has alias in tali. r. de omnibus adimplebit solem nitatem. r. ideo datum ē ei a lege certuz tēpus ad p̄dicta pagē da. vt primo perquirat res r. postea cū solemnitate p̄dicta i scriptis reducat. r. si non possent omnes res stare i vna carta ponet in pluribus. dumtamen sic sint p̄iuncte qz in hoc non possz esse dubium. qz hoc non est phibitum. vt. ff. ex qui. cau. maio. l. necnon. §. quod eris. r. in hoc ē argu. ff. de testa. l. ad te stium in fi. r. sic seruat consuetudo. Consiliū tñ est vt tali casu ad remouēdum dubiū seu dubitationē. in prima carta fieret mentio de secunda p hunc modū. Et qz in hac carta res oēs comprehendī non poterant. iō ad eam alia ē cōiuncta p talem modum i qua dñm inuentarium completur. sicut r. cum testis nō hz ānullū ad sigillādum sigillet cum aliquo vel cum alie no. insti. de testa. §. pñt. r. cum hīs non pōt subscribere adhi beat alium subscribētē r. faciat de hoc mentionē vt eius oc casione dubietas non oriet fm Rico. d. mat. r. si hīs r. fideicō missarius fecerint diuersa inuentaria tanqz excedentia r. excef sa. nungd tanqz die f ripture sibi derogēt fm Bal. in aut. §z cum testator. alle. dic qz non. qz res inter alios acta. r. ff. de i famibus. l. lucius. r. fm Bal. ibidem post decretum interposi tum per iudicem in inuentario potest probari subtractio re rum. r. probatur etiam per vxorem r. domesticos. vt no. i. l. ij. C. quādo r. quibus. quarta pars debetur. l. r. r. per torturā ser uorū perseverantiū r. non vacillantiū. vt no. ff. de questiōib⁹ l. edictum. r. an beneficiū inuentarij habeat locuz in heredita te locupleta. ita qz si agitur p heredē qui adiuit hereditatez lo cupletissimam. an possit allegare p creditores agentes p eum qz non pōt conueniri durante tempore inuentarij p̄ficiendi vñ qz nō. qz omnis exceptō inuitur equitate. vt. l. q. egrate. ff. de do li excep. sed huic nō est equum exceptionē dari cum alterius iactura. ergo per doli replicationē exceptio elidatur. qz nō in diget inuentario vt sibi p̄sit. r. hoc tñ Richar. vt refert Ly. qd non credit Bal. verū qz ēt locuplete existente hereditate expe dit habere beneficiū inuentarij que multa sunt. l. si. alle. §. r. si p fatam. r. §. in computatiōe. r. ideo ēt si locupletissima sit hēdi tas. pōt hīs beneficiū inuentarij pretendere. argumen. ad hoc. ff. ad trebel. l. qz poterat. vers. nec interest. Adde hic qz tu tor datus ad vnum articulū nō tenet facere inuentariū. tñ ēt qz faciat fm Jac. de are. vide Bar. in. l. tutor qz reperto ruz. ff. de admini. tu. r. no. omnia p̄dicta quia quotidiana. Ultimo p condimento huius materie. scias qz multiplex est species inuentarior. est. n. quoddā inuentariū qd fit de bonis confiscat⁹ de quo. C. de bo. p̄scrip. l. si quis post hac. r. l. si quis intra. de bonis vacan. l. si. lib. r. Itē est aliud inuentarium qd fit ab epō in casu. C. de epi. r. cle. l. nulli. Itē aliud qd fit ab he rede de quo. §. late est dictum. r. vide in. l. si. §. si autē dubius C. de iure delibe. r. ibi per doc. r. in aut. de heredi. r. fal. §. si ve ro absunt. r. vide tractatū dñi Ang. in. l. ij. ff. si cui plūqz. p l. fal. Item aliud qd fit p curatore datum ventri. de quo habe tur de ven. in pos. mitten. l. i. §. penul. r. no. de cura. bo. dā. l. i. Item aliud qd fit per curatores datū bonis. de quo in allega. §. penul. r. l. i. de cura. bo. dādo. Item aliud quod fit a credi toribus de bonis debitoris. de quo de bonis auc. iudi. poss. l. si. circa mediū. Itē aliud qz p curatore adulti vel tutores pu d ij

pilli. de quo i. l. tutor qui rectorum. ff. de admini. tut. r. C. e. l. tutores. r. istud differt ab inuentario heredis i hoc qd p illud admittit pbatio i priu. vt. C. de iure delibe. l. si. s. licentia. sed p istud inuentarium no. vt. C. arbi. tute. l. si. s. Itc differunt qd i illo no inferunt tenores instrumentorum s3 soli designantur. sed in isto tutoris sic. vt. l. cirographis. ff. de admini. tut. cum glo. r. de isto inuentario h3 supra aliqua sint dicta. hec alia po no que dixit Bal. i alle. l. tutor. Secundo quero quid sit in uentariu. Rideo inuentariu est quedā scriptura i qua descri bunt omnia que in hereditate vel bonis alicuius sunt inuēta vt no. i alle. l. tutor. in gl. sic dictū r. C. de admini. tut. l. tu tores. r. arbi. tute. l. si. i glo. super verbo. facto. r. in aut. de here di. r. fal. s. si vero absint. super verbo inuentariu. Tercio qro nunquid inuentariu istud sit faciēdū vno cōtētu r videtur qd sic. ar. C. de testa. l. cū antiquitas. r. ff. de testamētis. l. heredes palā. s. si. Cōtrariū puto r dico qd fiet fm qd res inueniuntur vt no. in alle. l. tutor. r. l. tutores. r. in aut. de heredi. r. fal. s. si vero absint. r. l. si. s. tali. C. de cura. furio. hanc etiā opi. r. Sa li. i alle. l. tutores. S3 dicit qd anteq tutor possit administra re inuentariū d3 esse factū. vt in alle. l. tutor qui rectorum. er go diu stabit qd administrare non poterit. nō. n. sufficit inuen tariū ceptū esse. vt no. Specul. in ti. de curatore. s. generaliter ver. fiat aut r bene. qd illud verbū factum ē preteriti tēporis. r sic notat rē perfectam. vt. l. i. s. hec verba. ff. qd quisq iuris. Et ego rideo. dicit Sal. ibidē sequēdo Bart. qd habet p pfe cto qd ab ipso tutore ē habitū p facto. arg. C. de fide iſtrmē. l. contractus. nec aliquoz obmissio viciat dationē tutoris. r pbat. j. de magistra. cōueniē. l. si. Quarto quero nunquid inuentariū sit faciēdū ab vno r eodē tabellione r corā eisdez tabellionibus r eisdez testibus. r vñ qd sic. qd segnius expediunt tur r. l. iij. s. apparet. ff. de admi. tu. Itc ne rez turbentur offi cia. C. de testa. l. cōsul. r. pro hoc. C. de offi. cōsul. l. i. r. C. de spoz. l. i. r. ff. de tute. cau. semel. qd puto vez. dūtamē possit ha beri copia eiusdem notarij r testiu. alias potuerunt alij adhi beri. ff. de iudicijs. l. si longius. C. dicta. l. vnica. de officio con sul. C. de testamētis. cum antiquitas. s. si tamen. r de vaca tio. in iunc. l. penultima. s. si post. r. de ventre in spi. l. i. in pri. Quinto quero fm eundē Bal. j. quantum tps d3 fieri in uentariū per tutore vel curatore glo. C. e. l. tutores. p multas opi. vñ sentire qd mox statim cū priuiz pōt nisi ex iustissima cā differat. vt in pn. dictē. l. tutor. fm l. y. r pōt esse iustissima cā fm sal. i alle. l. tutores. qd forte testator remisit. l. si. Carbi. tute. vel qd sic est consuetudo vel statutū in loco. vñ qd iudex re misit qd si expediebat patrimoniū pupilli manifestari pp cre ditores. vt. ff. ad tertullianū. l. ij. s. tractari. r. C. de alimentis pupillo prestandis. l. si. r. C. qñ r quibus quarta pars debetur l. ij. lib. r. Et idem r Bal. in alle. l. tutor. dicens qd testatoris phibitio est iusta causa. nā dicit qd sicut tutor h3 necesse iuen tariū conficere. ita cauere rē pupilli saluam fore. sed testator pōt releuare tutore a prestatione satisfationis. vt inſtit. de sa tisda. tu. s. i. ergo r ab inuentarij confectione p quo est ter. expf sus. Carbi. tute. l. si. circa si. Itc dicit qd est alia iustissima cau sa. qñ creditores credunt pupillum habet magnas facultates pp quod differunt eū conuenire. r tñ in veritate pupillus est pauper certe hoc casu est cā legitima r iustissima non faciēdi inuentariū. si eniz fieret in pntia tabellionis creditoz ac testi um diuulgaretur pupilli paupertas. qd satis estz inhumanū C. qñ r quibus quarta pars debetur. l. ij. s. mobiles. lib. r. fm l. De. r per hoc facit de alimen. pupillo prestā. l. fina. Sexto quero nunqd illud tempus cedat statim a die scientie r adite hēditatis. vel d3 prius adiri hēditas. glo. in. d. l. tutores inuit qd pmo d3 adiri hēditas. sed hoc nō pōt procedere. qd hēditas d3 adiri de auctoritate tutoris. vñ tutor non pōt auctorari ni si prius scō inuētario. vt in alle. l. tutor. Videtur ergo meli? dicēdū qd prius debeat confici inuētarium. Sed tunc inſto qd ergo ponetur in inuētario cum pupillus āte aditam here ditatem nihil in bonis hēat pōt dici qd tutor ponat in inuen tario qñ inuēit in bōis hē pupillum ius adeunde hēditatis vel repudiande. r nihil aliud dicat tunc inuēisse. postea vero cum ipse debeat bona quesita ponere in inuētario pōt ibi be reditatem quā eius auctoritate adiuit. vel pōt dici qd def ali? tutor spāliter ad adeundā hēditatem. vt no. ff. d acq. hēdi. l. ne mo. r. hec vera in pupillo extraneo fm Jaco. de rane. secus si

essz finis cū existētia sui hēdis habeatur p aditione pōt statiz conficere inuētarium fm l. y. argu. inſti. de hēdi. que ab ite. s. ij. dñs Bar. de sal. in alle. l. tutores. latius. s. dictam qstio nem examinat dicēs. Quero cū glo. an ante cōfectionem huius inuētarij debeat esse adita hēditas. r dicit Jaco. d. ra. r l. y. qd glo. ij. ibi dicit qd sic. r infra tēpus positū in. l. si. s. i. C. de iure dñbe. Or attende ibi loquitur de inuētario qd fac he res vt gaudeat bñficio falcidie r vt teneatur vltra vires hēdi tarias. istos d co qd facere tenetur tutor vt administrare pos sit. vñde lex illa non h3 aliquid cōe cum ista. Sed redēdo ad qōnem dicere vñ glo. in alle. l. tutores qd hēditas d3 esse adita r āte tēpus non currat. Cōtra qd facit qd hēditas non potest adiri sine auctoritate tutoris. l. potuit. C. de iure deli. sed ipse nō pōt auctorari priuizquā pſecerit inuētarium. vt. d. l. tutor q rectorum. ergo r. p glo. facit qd inuētarium d3 facere d reb? om nib? r iurib? q sunt in substantia pupilli. vt in alle. l. tutores. r C. arbi. tute. l. finali. s. illo. sed ante aditam hereditatem nihil est in substantia pupilli. ergo r. C. huius timore dixit Jacobus de are. qd aditio hereditatis nō requiritur. sed tutor ipse legiti mus vel datus? cum ei decreta erit administratō. dicit qd vo lens facere inuentariū non reperit ad presens in bonis pupilli nisi ius adeūdi hereditatē patris qd in pñci. fm inuentarij de scribi facit. r hoc facto poterit auctorari pupillo vt adeat vel eius nomine adire si infans fuerit. r postea adita hereditate describz bona hereditatis quesite i inuentario. Sin autē esset tutor testamentarius tunc inquit ipse qd recurritur ad attilia num tutore cuius auctoritate adeat. vt inſti. de attili. tutore. r postea testamentario decernē administratio q inuentariū rerū quesitarū conficiet. r ita intelligunt glo. alle. l. tutores. r hoc nisi existētia sui heredis confirmet tutelaz. qd tunc dicit attiliano locum nō esse r statim hereditatē adite inuentarium post decretam administrationē confici posse. r ita ptransunt quasi omnes. sed vt non fileā animi mei motū. Attende quia an existētia heredis confirmet tutelam. dubito. vt dixi in. l. i. C. de testamentaria tutel. vbi dixi qd si existētia sui hēdis confirmat tutelaz testamentarias. remediū attiliani tutoris erit quodāmodo superuacū r frustratorium. cū pñ nō possit tutorem filio dare nisi eū habeat in potestate. vt inſti. de tute lis. s. permissum r no. in. l. mater. in pn. C. de testamē. tutela. r restringere illud remediū ad cām qñ pater ei dedit substitū tū quod nō vñ de mente predictaz legū. Itc meo iudicio non fuit de intentione legū qd legitimus vel datus faceret iuen tarium de iure adeundi. sed de rebus ipsis r instrumentis r substantia eius. vt p3 per ter. dictē. l. tutores. r. l. si. Carbi. tute. Item ab illusione vocabuli qd inuentariū qd idem est qd rep toriū est de plurib? nō de vno tantū. r qd nō pōt eē nisi vñ. Ideterea isti supponūt vñ in se saluz qd bec potentia adeū di sit ius qd non est verū. sed solū est facultas quedam adēmi di. r inter hec est longa differentia. vt no. dñs meus in. l. cum antiquioribus. C. de iure delibe. r ibi dicā. Ex predictis i fero qd tutor legitimus vel datus statim cū est ordinatus. i. ei decreta est administratio pōt adire p infante vel aucto rita tem prebere pupillo vt adeat hereditatē. r post aditam inuenta riū de rebus oibus r instrumentis cōficere. vt bic. nec aliud inuentariū de iure adeundi est necessariū. Istō obstat qd nō pōt prius gerere vel auctorari. qd vez nisi illd in quo auctores vel quod gerit non possit expectare dilatio nē confectionis inuen tarij. vt ibi dicit lra qualis est aditio hēditatis que necessario pcedit. r ita soluo obiectū gl. i. l. tutores. alle. qd aditō nē pcedet regrit remāet simplz vera. hec pōdera. l3 al? sint tibi laudita. Septimo quero fm Bal. ista quātū tps d3 cōpleri dico cū primū potest de rebus nunc acqstis r de iuribus. s3 si po stea alia reperiant vel obueniant tunc r illa ponūt. r sic in ter plures vices poterit fieri r cōpleri fm contingētias rerū r casū. vt. C. de cura. furio. l. si. s. tali. r no. glo. in prin. alle. l. tutor. r. C. eo. tutores. in fi. nec ne. Octauo quero nunquid istud inuētarium debeat fieri corā iudice ordinario glo. in. d. l. tutores. sup verbo psonari vñ sonare qd sic. r idē vñ sentire in priā glo. dictē. l. tutor qui. Et hanc opi. r. l3o. in summa. de admini. tut. sed quidā moderni dicūt qd ēt si corā iudice factū nō fuerit dñi sit factū p tabelliones q satis ē quātū ad tuto res si nolūt agere ex eo. s3 p aliās pbatōnes. si vero voluerit ex eo agere r pbat. tūc d3 fieri corā iudice. r ita intelligitur. L. cirographis

L. ciographis. ff. de admini. tut. Communiter tñ observatur qd
fit p solū tabellione. S3 vñ qd debeat fieri corā iudice. qz inuē
tariū facit fidē p debitorē pupilli. vt dicta. l. ciographis. qd
nō faceret nisi corā iudice factū esset qz instrumēto faciēti de
alio mētionem nō adhibetur fides. nisi sit auctoritate iudicis
publicatum. vt. C. de eden. aut. si quis in aliquo. 7 in autē. vt
fratru filij. § illud. C. de testamē. l. publicati. ergo corā iudice
d3 fieri. qz tabelliones nō possunt publicare. ar. C. de testamē.
l. consulta. certe ego vidi sepe multa inuētaria fieri que nō fie
bant corā iudice. s3 in presentia tabellionis solū. Ratio. n. cō
ficiēdi inuētarij fuit vt p illō possit apparere 7 pbari quot
sunt res 7 quales quas tutor accepit d bonis pupilli. ergo suf
ficit si inuētariū faciat fidez. vt. C. eo. tutores. Nec obstat qd d
instrumētū faciēti mētionē de alio nō facit fidē nisi sit publi
catū. verū ē nisi p eum qui facit copiā illi? instrumēti. vt. ff. d
eden. l. si quis ex argētarijs. §. phibet. 7. ff. de iure fisci. l. i. frau
dē. §. neq. vnde dico qd qñ sit inuētariū de iuribus debēt vo
cari debitorē 7 creditorē pupilli. 7 tñ tutores debēt scribi
facere in eorū presentia 7 de eorū voluntate qualiter talis de
bitor d3 tñ pupillo 7 talis tñ. Itē qualiter tali creditori pu
pillus d3 tñ 7 quātū seu qualiter ē solutū. 7 sic de singulis. h
et casu inuētariū faciet fidē p illos tales debitorē 7 credito
res i quorū presentia 7 de quorū voluntate sic fuit scriptum.
sic intelligo dictā. l. ciographis. vbi de hoc p. ¶ De. dñs bar.
de Salice. i. alle. l. tutores. dicit qd si querat quātū ad hoc vt
tutor possit administrare sufficiat inuētariū p tabellione factū
esse. si vero quātū vt ex inuētario possit pbari p debitorē d3
instrū in inuētario esse descriptū. 7 ita descriptū iudicis au
toritate insinuatū esse. alias velut exēplum instrū non pba
ret 7 et alie subscriptiones tabellionū requirent. de quib? di
xi in aut. si quis i aliquo documento. C. de edē. 7 ita d3 intelli
gi. l. ciographis. ff. de admini. tuto. all. vt ibi p. Dy. 7 p. Ly.
in alle. l. tutores. 7 Bar. in alle. l. tutor qui. 7 secūdū eundē la
li. sufficit vnus notarius ad faciēdū inuētariū. l3 ter. in alle.
l. tutores. videatur loqui in plurali numero. qd non ob. vt ibi
no. in glo. ¶ Non querō fm Salic. in alle. l. tutores. ad decla
rationē prime dictorū. an instrū describi debeant de verbo
ad verbū i inuētario. Rñdeo qd huiusmodi solutio patet ex p
dictis. nā vt tutor gerere seu administrare possit sufficit qd tu
tor effectū 7 sūmam instrū ponat. s3 quātū ad hoc vt si cāu pe
ririt instrū vel cyrographum possit pbari p inuētariū est
necesse totū instrū in inuētario describi 7 facere insinuari in
uentariū. 7 per pñs instrū 7 citari debēt debitorē pupilli 7
clare non pñse sub inuolucro verborum. nam citatōes debent
esse clare. vt. l. aut qui alr in pñ. ff. qd vi aut clam. 7. l. denūciat
se. ff. de adulte. Citabunt igitur ad vidēdū confectōem inuen
tarij in quo exemplatur tale instrū in quo reperit vel asserit
illum eē debitorē pupilli ex tali cā in tanta quantitate scri
ptum manu talis notarij. 7 hoc de instrumentis per que pro
batur alios debere pupillo. sed instrumenta per que probatur
pupillū debitorē esse. dixit Bar. in inuētario non eē neces
se apponi. l3 possit si vellet. qd pbat ipse qz res 7 instrū pupilli
debēt scribi. vt alleg. l. tutores. sed tale ius non est res pupilli.
sed creditoris sui. vt probat. C. de alimē. pu. prestan. l. fi. ergo
7c. ¶ Pro hoc et induco qd tutor tenet vtilia facere 7 inutilia
p̄mittere. sed talis omisso est vtilis pupillo 7 eius positio ē
inutilis 7 damnosa. vt. d. l. fi. ergo 7c. Sed ad oppositū vi
di induci glo. signataz in alle. l. tutores. super verbo instrumē
torūz q incipit nō est necesse citari creditores. ex quo iferebat
qdā magnus aduocatus q instrū creditorū erant ponenda.
sed creditores non erāt citandi qz de eorū comodo tractatur.
sed gl. ad aliū effectum dicit videlicet pp inuētariū qd fit ab
hñ de. ad cuius confectōem creditores sunt citandi. vt in eadē
glo. statim sequit. Itē dixit Bar. q si qua dberent pupillo. d
quorū pbatōe non repiretur instrū in bonis pupilli tutor si
tenetur ponere in inuētario anteq̄ erigat q ipse sic probat
inuētariū fit d rebus reptis 7 inuētis in bonis pupilli. 7
inde d3 inuētariū. vt no. prima glo. in alle. l. tutor q repto
riū. sed istud pprie inuenitur qd manibus apprehēditur. vt
instrū. de rez diui. §. lapilli. 7. C. d fideiū. l. si barlatozam. 7 no.
docto. in. l3. C. de acquir. pos. sed talia debita non inuēiunt.
qz nec manibus tangi pñt nec aliq̄ eorū instrū. igitur in inuē
tario nō pñt poni vel scribi. postq̄ āterunt exacta. tñ exactū

in inuētario d3 scribetur sicut certe res postea obtinentes. vt
l. fina. C. de curato. furio. in. §. tali. Decimo querō fm eun
dem Salic. in alle. loco circa res. qñ ille describētur in inuen
tario. dicit Bar. q taliter d3 scribi dñt q tutor ad illas restitu
endas ex inuētario pñiri possit. vt. l. fi. C. arbi. tute. Ex quo
iferet qd hñ des in eadē forma debēt scribi 7 designari in inuē
tario qz describi 7 d3 signari dñent in libello. 7 sic vt dñ m. l. si
rem. ff. de rei vendi. 7 dpositi. l. i. §. si quis argentum. 7 de fur.
l. in actione. §. i. ego sum in opinione qd hoc solum non suffic
sed quelibet res mobilis saltem debet estimari 7 eius esti
matio iuxta ipsam rem describi ne fraudetur pupillus aliam
consimilem ei restituendo. sed non eiusdem estimationis
vel bonitatis. 7 hoc vñ mihi pbari in. l. fi. C. de magistra. pue
nien. 7 ita vidi quoddā inuētariū factū in vna ex ciuitatibus
marchie. l3 in Bononia nō habeatur in obseruantia s3 ne pu
pillis. ¶ Undecimo querō fm Bal. vbi. §. nunquid in tali i
uentario sint de necessitate vocandi illi quorū interest. 7 vide
qd sic. argu. in aut. de testib? §. penul. Item p hoc de adoptō.
l. nam ita diuus. cum cōcor. Itē in inuētario heredes vocā
tur. C. de iure delibe. l. fi. §. finautē glo. i. alle. l. tutores. 73 pñuz
super verbo instrūtorū. l3 q nō sint vocandi. qd satis puto vey.
qz nulla lege hoc cauetur. Itē qz inuētariū istud non fit per
tutorem ad hoc vt pñt creditoribus vel debitoribus. sed illa
rōne tñ ne minor decipiatur in computatōne rez suaz. sicut
ergo qd omnes tangit d3 ab omnibus approbari. ita a pñio
qd nullos tangit 7c. C. de aucto. prestan. l. fi. dico tñ qd de bene
esse sunt vocandi vt habeant copiam instrūtorū 7 debitorū
diem vel pure. sic intelligitur dicta. l. ciographis. fm ¶ De. d
bel. pertica. ¶ Duodecimo querō 7 attende qd istā qñnem di
xit de facto habuisse dñs Bartholomeus archaman? tutor
dñ volebat adire hereditatem 7 facere inuētariū dicebant p
pingores pupilli nos volumus interesse. qz nostra interest qz
sumus substituti vel ppinquiores ipsi pupillo vtrūqz benedi
cant. 7 vñ qd sic. qz ipsos tangit. ergo debent vocari. l. in diem
ff. de aqua plu. ar. 7 spes est qd tangantur sicut dicimus i testi
bus qui als recipiuntur ante litem contestataz in quorū rece
ptōne pars d3 vocari rōne futuri interesse. ff. ad. l. aquil. l. si d
letū. 7 de vsuris pupill. l. vlt. In pñum vñ. l. qd non debeāt in
teresse. Itāz dicit lex qd vbi aliqz adipiscitur aliquid qd ē spes
vel dubiū alteri restituere debere d3 hoc facere corā personis
publicis v3 tabellione 7 iudice vt possit esse certū. qd debeat
restitu i futurū si casus ptingat. C. de edic. diui. adri. tol. l. fi.
ff. de positi. l. i. §. si pecuniam. 7 ar. C. si minor se ab here. absti.
aut. si omnes. 7 in corpo. vnde sumit de spō. lar. §. ad hoc quo
qz ibi quantitate earūz in actū manifestanda 7c. nō aut dñt
qd debeāt esse ppinqui 7 illi q sperant restitutionēz quasi pre
sumptio sit qz iuder 7 tabellio cuncta bene scribāt. sic dicam?
hic in iudice 7 notario interueniētibus in confectōne inuen
tarij. p hoc facit qd no. in aut. si quis i aliquo documento. C.
de eden. v3 an in publicatione instrū pars sit vocanda. sat tñ
pōt dici qd interesse debeant cū tutor adit hñditatē 7 conficit
inuētariū. ex quo spes est qd dicti substituti vel ppinqui tan
gant ar. C. de suspē. tu. l. pietat. ¶ Tertiodecimo querō an q
fecit inuētariū 7 aliqd obmisit possit p illo obmisso agere. 7 di
cit idē Bal. q nō qz nō est administratio sibi in illo concessa.
nā l3 vniuersalis sit concessio 7 offm. tñ administratio est di
uidua 7 hoc in obmittendo. secus indifferēte q post tps posuit
ante tñ ageret qd p illa re. qz habet offm 7 exercitium per iudi
cem concessum 7 donec remoueat agere pōt fm Frid. d sca
lis qui hoc disputauit. dicit Sal. in alleg. l. tutores. q si tutor
non posuit omnes res i inuētario inuētariū ppterea non vi
ciatur. vey qz omnes res ponere debuit. vt in alle. l. tutores.
si scilicet obmisit ipse est in dolo presumpto. vt in. d. l. tutor
qui repertorium. ideo potest remoueri vt suspectus secūdū di
stinctionem quam posuit idem Sal. in. l. i. §. C. de suspē. tu. an
q sit remotus agere nō phibet. ¶ Quartodecimo querō fm
Bal. nunqd here ditas que de nouo obuenit pupillo sit descri
benda in eodē inuētario. 7 vñ. q nō. imo poterit poni i alio.
qz i. l. d3 inuētaria i pupillari etate i casu qñ erat vnus solus
pupill? l. siue in prin. C. de admi. tut. d tute. 7 rō. distra. l. i. §.
de seruis. 7 hoc satis dici pōt si res illius hereditatis nō pñt
recipi i alio inuētario. als secus. de cura. furio. l. fi. §. tali.

Quintodecimo querit idem Bal. an mora cōmissa i cōse
d iij

ctione inuētarij possit purgari. et dicit credo qd sic si pupilli nō
interest sicut video morā purgari in alijs casibus re integra d
optione legata. l. inācipiorū. de leg. ij. l. cū quidā. Decimo
serio quero fm Bal. an tutor sit alendus de bonis pupilli ite
rim cū facit inuētariū. puto qd sic si est paup. ar. ff. d. tute. r. rō.
distrabē. l. i. §. si pupillus. Si aut sit diues non ar. l. tutorib?
§. pe. ff. de admini. tut. nisi ipse tutor occasione inuētarij plus
erpendat. ar. ff. fa. her. l. ex parte. in prin. ad exhiben. l. sed si be
reditas. §. i. de peti. her. l. §. r. si. §. quod aut. puto et qd inuenta
rium erit solūcū de bonis pupilli. ar. l. §. in cōputatione.
C. de iure deli. fm doc. dic qd tutor nō dō recipere mercedem
p officio quod gratuitū esse dō sicut mādātū. ff. de neg. gest. l.
qui sine vsuris. circa mediū. §. p sumptū cū pñficiat sic. ff. mād
dati. l. idemqz. §. idē labeo. Decimooctauo quero secundū
Bal. si tutor agit an dō facit copā totius inuētarij reo r die
vt Jaco. de are. i. l. maritus. ad. l. fal. dñs Barto. de falice. in
l. tutores alle. dicit qd si dicta copia petiit vt cōstet an habeat
legitimā psonā. qd ante illius cōfectionē nō pōt agere. tūc co
pia danda ē. §. nō totius. §. solū illius partis p quaz aduersa
rius instruat an psona tutoris sit legitima vñ nō. dabit ergo
eius copia abqz descriptione rerū ponēdo solū pñcipiū vsqz
ad res ponēdo tñ pñcipiū rerum. puta in primis r. r. postea
ponat finē dū dicit actū r publicatū. res. n. iō non datur. qd
illa particula spectat ad aliū. iō edi nō dō. vt. ff. de eden. l. argē
tarius. §. edi. r etiā ne facultates pupilli manifestentur alijs
vt. C. de alimen. pu. prestā. l. §. C. qñ r quib? quar. pars debet
l. ij. lib. r. Si autē petiit copia ē rerum qd dicat qd eum vult ac
sare d suspecto. r facere eum remoueri. qd nō oēs res describi
fecit. tūc licet forsan quibusdā vident qd tunc rerum copia de
scriptariū deberet dari. arg. l. i. §. editiones. ff. de eden. tñ veri
tas est qd nō tenet dare. Et rō est qd iste petens habetur suspe
ctus qd nō faciat aīo differendi litem ei motā. ar. l. ij. C. d. fal.
r iō nō audiēdus. Itē qd hoc petiit vt alienā nō ppiam inuē
riā. psequat. r sic non audiēdus hz Bar. vt. l. neganda. C. qui
accu. non pos. Decimonono quero fm Bald. an in additione
q sit cū addit inuētario sit necesse q iudex sit pñfens. r vt qd
ficat. C. de nup. l. i. cōpulandis. In pñu facit qd inuētariū est
qd vniuersale. r i vniuersalibus dispositio porrigit ad futura
ergo r decretū porrigit vel extendit ad augmētum. l. inter. §.
eum inter de pactis do. l. ē. de fundo instructo. p prima pre
facit. ff. de testa. l. heredes palam. §. i. Vigesimo quero fm
Bal. pñdictum an in cōfectione inuētarij sit necesse interpo
ni decretum an sufficiat iudicis pñfentia. r fuit cōsultū florē
tie qd sufficiebat pñtia iudicis p. l. tutores. alle. nā nihil vltra
lex requirit. ergo nec nos debem? requirere. vt qui admitt. ad
bo. pos. possunt. l. §. dicunt doc. qd hz notarius possit cum tuto
re r testib? ire ad domū pupilli ad scribēdū res. tñ poterit po
stea illa scriptura per tutorem r notariū corā illis testibus le
gi r publicari. qd in iudicio dō inuētariū fieri. d. l. tutores.
dñ. n. tunc instrm forēse. vt no. Inno. de pbat. c. i. r illud est
proprie inuētariū. nō illud qd domi fit. §. illud ē pñambulū
huius. r ē descriptio facti. r nō iuris nisi notari? d cōmissio
ne iudicis hoc fecisset. ar. notatorū. C. de iure fi. l. instar. r. C.
de lib. cā. l. iubemus. qd mer? cā. l. §. in fi. cum fi. Et an si vn?
notarius cepit facere alter possit pñficere. ē glo. ordinaria i pn.
i. §. si vero absunt. de here r fal. ar. qd inuētariū ipse factū nō
valet. vt no. de leg. iij. l. fideiōmis. §. i. Vigesimo primo q
ro fm Sali. vbi. §. an qd dictū ē de cōfectione inuētarij pro
cedat in oī tutore. glo. in alle. l. tutor. rñ. r bene qd sic. siue sit te
stamentarius. siue legitim? siue datiu? In datiuo addit Dy.
nisi sit datus ad vnū articulū tñ. puta ad eūdem hñditatem.
qd ille non fecit inuētariū. ar. C. de tuto. qui non satisde. l. §. r
ff. de tu. r cur. da. ab his. l. impuberi. Confirmo qd ridiculum
est dicere qd faciat inuētariū d eo tñ ad qd daf. qd r i act? iudi
cis cōstat. solū eim ius seu facultatē ad eū pōt pōere i inuē
tari. at iudex qui eum dedit vt adeat hoc iaz supponit. igit r.
Vigesimo secūdo quero qd de tutore bonozario vel q daf
cā noticie non tñ hz administrare. dic qd nihilominus cum
alijs dō pñficere inuētariū. qd r ipse pñfens est tute. vt. ff. d
testa. tute. l. iij. §. nec putet. r qd ei solui pōt. ff. de sol. q si forte
§. i. r ita tenet glo. in dicta. l. tutor qui repto. fm Sali. vbi. §.
Vigesimo tertio quero fm Saly. dixi qd tutor vt possit ad
ministrare dō inuētariū fecisse. sed an alia teneat facere glo.

ij. vltra mediū in alle. l. tutores. dicit qd sic. qd dō decreto iudi
cis accipere administrationē. vt. C. arbi. tute. l. §. r de hoc ibi
latius. r satisdare rem pupilli saluā fore. C. de tuto. r cura. qui
nō satisdederūt. l. i. r ibi dñ. Itē dō iurare vtilia facere r inuti
lia pmittere. vt in aut. vt hij q obli. §. §. si. C. de cura. furi.
l. §. sed cū antiquas. r ita et no. in. d. l. tutor. q repto. r. l. legi
timos. in pn. ff. de legiti. tuto. r sic sunt necessaria quattuor in
cōfectione inuētarij. Addūt doc. qntum. l. qd expresse pñmittat
defensionē p pupillo suscipere. vt. l. §. defensionē. C. d. admi.
tuto. r dicit Bar. pp huius pñfionis defectū se vidisse mul
tas tutelas cassari. vnde inspicienda sunt bñ instra tutelaria.
qd multociens in hoc deficiunt r cassantur gl. in. l. legitimos
in pn. ff. de legitimis tutori. vbi tñ illa glo. quattuor enume
rat. r istud qntum obmisit. r et glo. in alle. l. tutor qui repto
rium. istud non ponit. pōt addi sextum in matre r aua. vt p
eas predice pñfiones fiant cū expressa pñtheca bonoz
suoz. p ea que no. C. qñ mulier. tu. offi. fungi pōt autē. matri r
aui. vltra mediū ver. sed dubitari. r hoc nisi sit data in testō.
h sit confirmata p ea que no. C. de cura. furio. l. §. sed qd anti
quitas. qd omnimodo vide. predicta igitur sunt necessario sic
da antequā administret preterquā in his que dilationē non
recipiunt vel que simplr ad comodū pupilli spectarent nā tūc
valent per tutorem gesta hz non interuenerint predicta. vñ eo
rum aliquod. vt dicta. l. tutor qui reptomium. circa pñcipiū.
r. C. de tuto. qui nō satisdederūt. l. vlti. r alia que reperiuntur
in tutela. vide in. l. legitimos. §. sed quod antiquas. ff. de legiti.
tu. r ibi per glo. r Bar. r Bal. r per Dy. in. l. §. omnem autē
C. de administ. tuto. vbi ponunt plene quid debeat facere
tutor antequā manus extendat ad administrandum.
Vltimo de tutore q studio non impitia male confecit inuē
tariū an debeat puniri r remoueri. r an si non fecit inuenta
riū tpe quo tutelam acceptauit an possit ei opponi si vult age
re vel administrare. r an p pñrium inuētariū possit proba
ri error. r dō facere tutor antequā accedat. vide no. p Bal. in
l. i. §. item solent. ff. de offi. pñfe. vr.

Edict donauiticio ppter

d eius merita r grata ac accepta seruicia. Ista clau
sula loquitur de verbis enunciativis de qbus per
Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. r p Bal. l. i. ex his ver
bis. C. de testō mili. r in. l. v. C. de testament. r in. l. i. C. de fal
sa cā adiec. lega. r ibi Dy. r p doc. in. l. non eplis r. l. rōnes. C.
de pba. r. l. optima. C. de pñen. r cōmit. stipu. r per cano. in
de. i. de pbat. r in. c. si papa. de pñui. li. vi. r aliquant per
Inno. in. c. si. de succes. ab intesta. Et p declaratiōe dicēdo
rum ē sciendū qd Bal. l. i. l. i. C. de falsa cā adiec. leg. dicit qd ver
ba enunciativa sunt quoddā pñemium seu pñambulū. r nō sit
ipsa dispositio. r ita dixerit verba enunciativa nō stāt p se nec
constitit voluntas in eis. sed in aliū trāseunt. r nō ē verbum
pñcipale orationis. que verba dispositiva stāt p se qd emanāt
pñcipaliter ppter se. r in eis sistit voluntas. l. ex hac scriptu
ra. ff. de dona. r tunc sit enunciatio pp se qñ terminatur ad se
se r non ad aliud. l. verba enunciativa que finalē cām sapiūt
tacitam cām sui effectus disponunt. r illa pñe est enuncia
tio que veritatem continet als est abusua quedam locutio.

Verba enunciativa.

Aliquando proferunt in iudicijs.
Aliquando in contractibus.
Aliquando in vltimis voluntatibus.
Aliquando in re scriptis seu pñilegijs.
Aliquando in actibus liberatorijs.
Aliquando in actibus in quibus agitur de obligatione
contrahenda.
Et fm Dy. in. l. i. C. de fal. cā adiec. leg. ad hoc vt sciat qñ ver
ba enunciativa inducāt dispositionem. r qñ nō refert. qd aut
sunt ppter se pñcipaliter emissa. aut sunt emissa incidenter p
pter aliud. si sunt emissa incidenter ppter aliud tūc nūq? hñt
vñ dispositionis. verbi gñ credebā aliqñ liberū cū esset ser
uus. r credebā tecū habere hereditatē cōem. vnde dico sic in
libello q talē fratrem meū q ipse teneat. vnde peto hereditatē di
uidi. vel dico tali fratri meo. vel tali liberto meo lego fundū.
Ista verba

Ista verba nunq̃ hñt tacitū effectū r iō nō p̃iudicāt mibi
C. de p̃bati. l. nō nudis. r. l. nō eplis. r. l. ex his verbis. C. de
testō mili. r. l. qui familie. ff. fami. herc. Si autē illa verba enū
ciatiua emittuntur p̃pter se tunc subdistingue. q̃ aut p̃ferun
tur in vltima voluntate aut in vltimis voluntatib⁹. vt infe
rius plene declarabitur.

I uero uerba enūciatiua proferuntur in iudicijs.

Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. dicit q̃ ante lit. p̃te. si
non indicunt p̃bationē. q̃ pōt penitere an lit. p̃te. postea ve
ro post lit. p̃te. p̃bationē inducūt. l. p̃bati. p̃rium p̃bati. r. di
cit q̃. l. qui familie. s. alle. ē lex utilis q̃ sit alia r verba enun
ciatiua in iudicijs. aliq̃ ponunt in libellis. aliq̃ uero in posi
tionibus aliq̃ in sententijs. I primo casu q̃ in libellis. dicit
Bal. in. l. cū p̃eci. C. de lib. cā. q̃ aut querit an verba enun
ciatiua plata in libello p̃bent p̃fferentē libellū. r. dic q̃ aut
ante lit. p̃te. p̃feruntur aberrante aut a sciente aut dubitat.
I primo cāu probato errore verba illa non p̃iudicant neq̃ p
bant p̃fferentē. C. de iur. r. fac. igno. l. error. r. q̃ plene per
Bar. r. alios in. l. non fatet. ff. de confessis. r. in. l. d. etate. s. cel
sus. ff. de inter. act. r. ita pōt intelligi vno modo. l. qui familie
ff. fa. her. Secūdo casu q̃ a sciente p̃feruntur aut libellus cō
tinet qd certū aut incertū. I primo casu aut aduersarius p̃
quē libellus p̃orrigit in totū libello p̃dicit. r. tunc verba libelli
sibi non p̃sunt neq̃ p̃bant. q̃ nō pōt iuari q̃ nixus ē
impugnare. l. questum cū si. ff. de acq. herc. r. q̃ nō. per Bar.
in. l. post legatū. ff. de his q̃ vt indig. r. expresse firmat idē bal.
in. l. si magnū. C. q̃ ac. non pos. Secūdo cāu. l. q̃ nō p̃dicit. r.
tunc dicēdū est q̃ stat verbis enunciativis libelli p̃ ipsū li
bellantē. l. cū p̃eci. C. de lib. cā. ff. rem. ra. ba. l. ne satisfatio. C.
de of. agro. deser. l. cura. als. rura. li. ri. r. hoc intelligēdū est
de verbis enunciativis i quibus stat cōclusio libelli. in alijs
at incidenter p̃batis pp̃ aliud nō stat fm̃ Bal. ad hoc alle. r.
I de. in. l. ticia in si. principij. ff. de le. ij. Alio vero casu quādo
libellus p̃tinet qd incertū. r. tunc nō p̃bant p̃ libellantem.
q̃ oimoda incertitudo viciat p̃fessionē. ff. de p̃fessis. l. certū. r.
r. iste fm̃ cum pōt ēē alius intellectus in. d. l. qui familie. alle.
Tertio cāu principalī. l. q̃ dubitatur an fuerint prolata a sci
ente vel errante dicēdū est q̃ aut p̃bat errorem. r. tunc p̃fessi
mitur plata vt aberrante. vt. d. s. cel sus cum si. aut non pro
bat. r. tunc vt a sciente. infra tñ quantū tps possit error libelli
p̃bando reuocari. r. de hoc dic vt p̃ Bar. i. l. non fatetur alle.
r. per Bal. in. d. l. error. r. hec p̃cedunt in p̃paratorijs iudicijs.
r. ante lit. p̃te. Aduerte tñ ad vnum qd dicit I de. de ancha. i
suo p̃silio qd incipit quondā. A. tenebatur. vbi dicit post bal.
in rubri. C. de in ius vocā. q̃ quātūz ad iudicē libelli receptō
dī de p̃cessu. s. quātū ad p̃tē nō est de p̃cessu nisi postq̃ ps
ē citata. r. iō ei q̃ obtulit suū libellū p̃ l. cicitū cū recipe r. recu
pare donec ps sit citata. vt. l. semp̃onia libellos. ff. de fur. bar.
vero in. l. certū. s. si q̃ abūte. ff. de p̃f. dicit q̃ si q̃ aliqd i li
bello p̃tetur l. libellū det iudici parte absente tñ p̃iudicat
sibi. vt. l. cum p̃ecum. alle. Jō. n. libellus dat iudici vt p̃ cum
def. parti. vt. C. de lit. p̃te. aut. offerat. r. C. q̃ uo r. quādo iuder
aut. q̃ semel. r. sic quodāmodo p̃ quādā epistolā seu iudicē nū
ciū ṽ factū parte p̃esente de quo p̃ Bal. i. l. si. C. de iura. ca
lū. Anto. vero de bu. i. c. ex parte. de confessis. dicit q̃ quis i
libello ṽ confiteri cōtenta i eo i. l. cū p̃eci. C. de lib. cā. intā
tum q̃ p̃iudicat ēē absenti parti. q̃ iō datur libellus iudici. vt
p̃ cum def. parti. vnde mediāte iudice ṽ parti cōfiteri que i
libello cōp̃rehēdunt. vt. C. de lit. p̃te. aut. offe. r. nō solū i libel
lo. s. ēt excipiēdo quis ṽ p̃fiteri fm̃ Bar. vbi supra. imo oīs
respōsio in iudicio habet p̃ cōfessione. ff. de dona. l. quidā i iu
re. quinimo r. iterrogando quis p̃fiteat nō. Jō. xxiij. q. ij. q̃ ait.
dicit tñ Jō. an. q̃ l. pōnēdo quis cōfiteat nō articulādo vel
capitulando. vide eū in. c. cū in positionibus. de iureiur. lib.
vi. i. nouel. hec vera q̃ in libello cōp̃rehēdit quis depēdēs ṽ
q̃ depēdat ab eius voluntate. als nō stat verbis enūciatiuis
libelli. vt. l. nō eplis. C. de p̃bati. vbi Bar. hoc tñ. Bal. vero i
l. i. C. de cōfessis. sic dicit. Jtē dicit Jnno. q̃ confessio facta in
libello vt in alia scriptura iudicijs p̃ducta aduersario absente
perinde valet ac si eo p̃esente. extra de excep. c. cū venerabil.

facit. C. de lib. cā. l. cū p̃eci. r. C. de pactis. l. postq̃ liti.

Enunciatiua verba in positionibus.

I uero uerba enūciā

tiua proferuntur in positionibus. r. q̃s respō
deat tali positioni simplr p̃ verbū credo ṽ
confiteri solū deducta p̃ncipalr in positio
ne. nō at enūciatiue narrata. puta si pono
q̃ J detrus fili⁹ r h̃s Jō. sui patris fecit
talē pcuratorē ad lites. nā r̃idens credo ṽ euz confiteri p̃cu
ratorē non aut q̃ fuerit filius vel heres. r. hec singulr ponit
Specu. in ti. de positi. s. vij. ver. xi. imo plus si positio sic dice
ret q̃ talis cognouit carnalr Bertā ṽrorem ticij. r. ille r̃i. se
carnalr cognouisse dictā bertā non ṽ confessus illam quali
tatē ṽ q̃ fuit ṽrorem ticij. r. ita consuluit Bar. tñ possēt dici s̃z
Mathefillanū predicta p̃cedere quo ad vim p̃bationis. s̃z quo
ad vim semiplene p̃batiōis pōt dici cum semiplene cōfessum
enunciatiue narrata. ar. l. nō nudis. r. l. nō eplis. C. de p̃batiō.
Sed p̃ predicta facit quod nō. Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. d.
dona. vbi dicit q̃ enunciatiue plata post litē cōte. in iudicio
inducunt plenā p̃bationē. sed pōt r̃ideri q̃ illud dictū d̃z in
telligi in eo q̃ explicite ponit verba enunciatiua puta ponēdo
vel capitulando. nō autē i eo q̃ implicite exprimit verba
enunciatiua. vt q̃ r̃idet positioni alterius in qua sunt verba
enunciatiua non vt verba p̃ncipalr pp̃ se. Jō. de imol. no. i. l.
si dubitetur. ff. de fideiur. post Bar. dicit q̃ simplr negatio ṽ
confessio in dubio respicit substantiā facti de quo p̃bitur. nō
aut singulas facti qualitates. r. ideo si fideiussor conuentus vt
soluat debitū p̃orrecto libello p̃ eū negat narrata. put narran
tur p̃ eum fore vera. r. petita fieri debere. sic intelligitur i effe
ctu negare se debitorē esse seu debere soluere nō aut se esse fide
iussorē l. hoc in libello ēt fuerit narratum. r. iō non p̃dit bñfi
cium diuisionis. q̃ nō negat id quod est cā bñficij quod ē sin
gulariter notādū. r. adde qd ipse idē Bar. dicit i. l. si cui la. ij.
s. si a filio. ff. de lega. i. dicit q̃ r̃idens simplr positō p̃ verbūz
credit sit p̃iudiciū. ac si expresse confiteretur. vt no. glo. no. i. c.
ex l̃is. de iureiur. confessio tñ simplr vt dixi nō refertur ad sin
gulas qualitates facti qd p̃cessit fm̃ Bal. in addi. Spec. i. sim
plici p̃fessione. Sed si p̃fessio est generalis q̃ inquisitus cōfite
tur omnia cōtenta i inquisitione. tunc ṽ q̃ d̃z referri ēt quo ad
qualitates. vt dicto ver. xi. alle. r. ita consuluit Jy. r. ita tenet
Ja. de bu. i. suo p̃silio qd incipit. cauetur statuto q̃ si quis offen
derit aliq̃ officialē. r. ita tenuit. d. Ray. de mōte libra. do
ctor maxime auctoritatis in suo p̃silio quod incipit in dei no
mine amen. r. totius celestis. r. vnum tenens q̃ quis ponēdo
sine articulando r. p̃ducendo in iudicio ṽ cōfiteri p̃tenta in
ipsis de quo per glo. in. c. cum i positōibus. de re iud. li. vi. r. p
Jō. an. ibi i nouel. r. per Anto. de bu. in. c. ex parte. de p̃fessis. r.
dicit Bar. i. l. certū. s. si q̃ abūtem. alle. q̃ ṽ ēt confiteri que
ponit in suis exceptōibus. sicut que quis ponit in libello. nā
sicut ex parte actoris conuentionalis dicitur libellus ita ex
parte rei debet dici libellus p̃tradictōnis. C. de his que pene
nomine. l. i. ff. de excep. l. i.

Enunciatiua verba in sententijs.

I uero uerba enūciā

tiua p̃ferantur in sententijs. Jō. de imol. in. l.
sciendū. ff. de ver. ob. dicit q̃ si iuder i sen
tentijs dicat ṽsa lit. cōte. r. positionibus i
ter tales r. an p̃bētur ob hoc predicta i
processu interuenisse ṽ q̃ nō q̃ illa tunc
non potuerūt interuenire cū debeat esse aliquod mediū inter
vñū actum r. aliū. r. hoc tñ Jnno. i. c. qm̃ p̃ falsam. de p̃bati. r.
ibi p̃ Jō. an. adde hoc verū fm̃ Ang. nisi sña fuerit lata p̃ p̃
sentem q̃ non p̃dicit nec appellauit. nā tñ de oibus i iudicio
agitatis de quibus i sña sit mētio p̃sumit p̃ sña. sed nō de
agitatis extra iudiciū que i iudicio asserunt p̃ducta vt p̃cura
torium. r. si. r. sic d̃f velle Jnno. recte intelligēdo i. c. cū i iure
peritus. de offi. dele. i vlti. glo. magna. vbi dicit q̃ p̃ductio in

strumenti pcuratorij vel alterius si est de actis sed non ipsius
instrumentum. et sic. h. appareat predictum esse instrumentum p
curatoris non presumit illud esse pcuratoris nisi de instrumento
originali appareat. sed certe ibi Inno. recitat opi. alior. dicen
tium oppositum. scilicet quo appareat pductione esse factam presumit
esse pcuratoris nisi aliud appareat. et idem si non appareat pductio
si fuerit pte. vel habita p. pte. cu eo tam cu pcuratore. q. p
met pcurator nisi doceat de opposito. vt. l. pompo. s. rati. ff.
de pecu. et hoc tenuit Inno. l. c. qm p falsam. de pba. et i. c. no
uit. de eo qui fur. ordi. susce. et in. c. i. in ver. absente. de electi.
in vi. et idem voluit Bar. i. aut. si quis in aliquo documento. C.
de ede. et i. l. fi. c. qm appel. fit. Idem adde qd vt idem et si finia
fuerit lata p parte absente dumodo pumacem p id quod no.
Jo. an. in. d. c. qm. super vlti. glo. et Jo. calde. ibi in suis addi.
et Inno. in. c. bone. lo. i. de elec. et Jo. an. in. c. in pntia. d. renu
cia. et prefertim qm de longinquo lata est finia per id quod no.
Bar. in. l. admonedi. ff. de iurei. et Jo. an. post Host. in. d. c.
in pntia. et hoc et si non sit mentio de lit. cont. in tenore finie.
vt voluit doc. predicti. et Spe. in. ti. de sen. s. fi. ver. in finia. ad
fi. et multo fortius qm fca est mentio. h. legisse in hoc comunit
sequantur opi. Bar. Sed non bñ per predicta. et qz presumit
p finia qm non est appellatum ab ea. vt legitur et no. in. l. here
nius in. s. gaza. C. de eue. et hec presumptio transfert onus pro
bandi in partem aduersam. facit qd no. Inno. in. c. cum in iu
re peritus. de offi. dele. Qualiter at probabitur ista negatiua
qz lis non est conte. dic qz per inspectioem actoris in quibz no
reperitur litis ptesta. vt. l. ij. C. de erro. aduo. cu ibi no. per bu
tri. et hoc et Bar. in suo consilio qd incipit punctus talis e cu
finia lata est et. vñ cautela est qz pducantur oia acta et fiat arti
culus qz fuit et est absqz eo qz alia acta fuerint in dea ca. et sic
et fateatur notarius. sed aduerte qz p predicta facit. qz cuqz co
te. litis sit de solenitate substantiali iudicii. nec illi partes pnt
renunciare. vt no. glo. in. c. de causis. de offi. dele. et in. c. i. d. lit.
pte. et no. et in. l. i. C. de lit. pte. sed vt qz non sit standum istro
finie et eius verbis enunciativis in quo continet dicta soleni
tate interuenisse p ea que dea sunt superius p. l. si forte. ff. de ca
stren. pecu. et in. l. si donatoe. C. de colla. potes dicere qz no p
sumitur ex eo qz fca est mentio. sed ex eo qz pars p quam lata
fuit non reclamauit. hinc est qz et si non fuisset fca mentio i sen
tentia de actis nihilominus presumetur p ea vt pro actis
s. qz pcesserunt legitime. vt no. Spe. in. ti. de sen. s. fi. ver. in sen
tentia. et hec presumptio transfert onus probandi prium i par
tem aduersam. ar. l. siue possidetis cu sua materia. C. d. proba.
et no. Jo. an. in. d. c. qm p falsam. alle. super gl. et ibi Calde. in
suis addi. Item ex predictis deciditur qz si arbitet tulit finiaz
ptibus pntibus et pntentibus virtute copromissu qz asserunt
ptes in eum fecisse poterit peti executio laudi. h. d. copromisso
aliter non doceatur. qm partes tunc ipm compromissu face
re potuissent. sed non potuissent eu facere iudicem ordinariu
nec delegatum. l. pcuratorum. C. de iurisd. om. iudi. et in. c. si
gnificantibus. de officio delega. et ideo si negaretur talis iurif
dictio non mandaretur executioni nisi de illa appareret saluo
nisi finia transiisset in pcuram. vt. l. ij. C. communia vtriusqz iu
di. adde et sic vult Ange. in. l. sciendu. de ver. ob. alleg. qz pro
fundamento iurisdictionis ordinarij non presumitur. Sed
glo. sentit prium in ordinario in. c. cum in iure peritus. alle.
satis eim vt qz tanqz ordinarius fuit cõter reputatus. arg. l.
barbarius. ff. de offi. preto. In delegato at sentit qd dem e su
pra. Sed Inno. in. c. ij. de eo qui fur. ordi. susce. sentit hoc nul
lum qm ps anteqz fuit in iudicio. et sic pcessum fuit p illuz ab
sentem h. forte cotumacem. secus si fuit in iudicio et litem con
test. obmissa exceptio defectus ptatis. qz tunc et multo fortius
si in toto iudicio vsqz ad finiam nil dixit presumit tunc p po
testate iudicis deleg. ar. l. p. s. rati. all. et qd ibi no. et idem sen
tit Inno. l. c. qm p falsam. de pba. et i. c. ij. de eo qui fur. ordi.
susce. idem no. Jo. de imol. l. i. l. iij. s. codenatum. de reg. iur. di
cit qz illud qd Bar. i. s. condenatu. ff. de reg. iur. qz dices se no
citatu ppre tene. dato qz et non appellauerit qd est veru qm
i finia non sit mentio de citatione ppter auctoritate rei iur. et
quo non e appellatu. nec suppetit tepus appellandi argu. no.
i. c. i. pntia. de renuci. et hoc tenuit Spec. i. ti. de sen. s. vt aut.
ver. et no. et sic dicit ibi Jo. an. post Guido. de su. seruari de co
suetudine. dixit tñ idem Guido. qz de iure vt dicta verba p

lata a iudice no pbare p no. i. c. qm p falsam. de pba. sed illud
c. videtur intelligi an esse appellatu vel no p ea que ibi no.
Jo. an. sup glo. h. et p Jo. calde. in suis distinctionibus. vt. s.
est dictu. facit tñ Jo. an. qz pbat opi. vt supra dixi pducendo
acta ex quoz inspectione appareat no esse descriptu in citato
ne p no. i. l. fi. d. errore aduo. et i. c. cu ad sedē. de resti. spo. et que
plene no. i materia negatiue i. c. bone de elec. plus et sensit spe
cu. in loco preallegato qz h. i finia no fiat mentio. et quo tñ no
e appositum psumit p finia et respectu pcessus. et p hoc facit
qz auctoritas finie vt esse illa que psumptione inducit qm no
e appellatu. que rō hoc casu vendicat sibi locum. Hosti. tñ in
summa i. ti. de pba. s. qd d. pbari. ver. ite h. p finia. sic dicit
Jte h. p finia prima facie psumat ppter auctoritate iudicia
ria de elec. bone memorie magun. i. s. qm. et de renunciati. in
pntia. de re iur. c. inter nos. et c. sicut et sic presumantur oia so
lemniter acta. insti. de fideicom. s. fi. hoc vox qm nihil obicitur
p processum. nam si dicatur non fui citatus necesse est qz cita
tio probetur. idem si dicat non fuit lis conte. non vidi testes
iurare. non fui vocatus. et hoc est qd dicit non psumitur pro
cessu nisi quatenus legitimis pnterit argumentis. ideo de
scribende sunt citationes. dilaciones. reculationes. exceptioes.
positiones. responsoes. interrogationes. et confessiones. ip
se tamen Spe. eo. ti. s. fi. ver. in summa videtur velle qz omuz
presumitur pro sententia respectu pcessus quando est lata co
tra pntem vel p pumacem. et sic etiaz vt sentire Jo. calde. in
c. qm p falsam Bar. autē i. aut. si quis in aliquo documento.
C. de eden. sentit solu psumi p ea que lata e parte pte. et facta
e mentio de actis i tenore finie. h. vt appareat ex predictis fal
te qm lata e p presentē vel p cotumacē h. si fiat mentio de actis
in finia vt presumi p finia ppter transitu i rem iudicatā. idem
vt si no sit lata p pntē. nec appareat de cotumacia. si tñ finia
iudicis faciat mentionē de citatione peremptoria ad finiaz au
diendam. nā salte de consuetudine sic vt seruari vt e superius
dictu post Jo. an. et Guido. de su. de hoc dic vt no. i. dā. renu
ciat oibus bonis i articulo dñ tractat an possit renunciari iu
ris solenitatibus. vbi aut iudex i finia hoc no dixisset. nec eē
lata i pntem. nec appareret qz fuisset cotumar. et sic legitime
citatus esset maius dubiu. tñ si apparuit qz pars habuerit no
titiā finie. nec appellauit i tps debitu videt qz surgat ex hoc
presumptio p finia. vt voluit Specu. i. d. s. et no. et h. partes sint
pntes h. no citate videat valere finia p no. p Bar. in. l. i. ff. de
in ius vo. et que habent in. l. i. cāe. i. s. cā cognita. ff. de mino. et
que no. Jo. an. in. c. fi. de ele. i. nouel. tñ cautela e ad omne du
biu tollendu qz iudex moneat ptes ad finiam audiendā. Ja. bu.
i. aut. si quis i aliquo documento. dicit qz si narrat aliquid p
iudice seu notariu qz illa die seu illo tunc non potuit fieri non
facit fidem. et ita itelli gñ. d. aut. si quis i aliquo documento.
ideo si dicit iudex i sententia lit. corā nobis ptes. et. no pbat
lit. pte. nisi in pndicium presentis et patetis hoc fieri in finia
et nihil opponētis. argu. l. optimā. C. de pben. stipu. non inter
extraeos fm Jaco. in. d. l. optimam. Si vero narrat aliqd qd
tunc et illa die fieri potuit. et tñ probat. ita intelligit gl. in. l. i.
C. de fi. instru. et iure bast. fisa. lib. r. Bal. vero in. l. optimam
C. de pben. stipu. dicit post Inno. l. c. cum i iure. de offi. dele.
i glo. hoc vt qz verbis enunciativis notarij generaliter credi
tur de his de quibus tabellio testimoniu fert de visu. vt cum
dicit actum in tali loco. vel cu dicit presentibus talibus testi
bus. sed si i istro finie aliquid enunciat p notariu qz tunc
pōt iteruenire cu enunciatu exemplū. qz dicit facta citatioe.
et de re tali. statur enī tunc in hoc istro finie qz citatio et admo
nitio pcessit p Jo. an. in add. Spe. in. ti. de citatione. sec? at
si talis actus iteruenire no potuit tñ vt qz dixit viso libello
non ppterea pbatu libellus oblatu vel qz dicit lit. cōte. nā
non pbatu lit. cōte. nec creditur ei nisi de lit. ptest. appareat.
et hoc no. Inno. ibi in. c. cuqz in iure. et c. qm p falsam. vt supe
rius est dictu. et pbatu i. l. i. C. de fi. instru. et iure bast. fisa. li.
r. Et ppterea si vñ i istm de alio facit mentionē enuncia
tiue nisi originale ostendat no facit fidem. i. aut. si qz i aliquo
allega. et ibi Bar.

Enunciatiua verba in pntibus.

Iuronerba enūcia

tina proferatur in p̄ctibus. Bald. in. d. l. optimam. alle. dicit q̄ verbis enūciatiuis inter p̄bentes statim q̄ p̄bentes sunt tales q̄ sibi p̄iudicare possunt v̄l sunt tales p̄bentes i quibus lex fraudē nō p̄sumit inter se. ita no. Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pec. et p̄ eūdem in aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. ecc. vii. Bar. in. d. l. si forte alle. dicit q̄ hec lex facit in argumentū ad infinita. nos dicimus i. l. optimā. C. de p̄ben. stipu. q̄ verba enūciatiua i p̄ctibus p̄bant inter easdē partes. ego dico q̄ illud est v̄p̄ q̄ illa verba enūciatiua emanant sup̄ eo super quo p̄tes possunt renūciare. aut sibi p̄iudicare als verba enūciatiua nō p̄bant nisi p̄bentur. v̄l. l. si forte. p̄ hoc dico in q̄dne si aliq̄s donauit alicui p̄ bonis meritis. et seruitijs habitis. et receptis. si quidem ista donatio sit ab eo q̄ posset donare libere nullis p̄cedentib⁹ meritis. tūc ista verba enūciatiua inducūt dispositionē si p̄batio nē inter easdem personas et partes. sed si de necessitate regantur bene merita et als donare nō possit tūc illa verba nō p̄barent merita p̄cepisse. sed et p̄batio faciendā. v̄l. no. in. l. si donatōne. C. de colla. Si vero enūciant ea que sunt de substantia actus. Exemplū si enūciatur fines plebenat⁹ nō statim eis nisi partes de finib⁹ disponere possunt de cen. c. cū olim p̄ Jnn. et Jo. an. de p̄m. si papa. lib. vi. et per Jnnocē. in. c. cum inter R. de elec. Ange. in. l. cū aliquis. de iure delib. dicit q̄ verba enūciatiua inter ipsos p̄bentes q̄ p̄it de re de qua enūciat disponere p̄bat et dispositionē inducūt iter alios nō p̄bant. et ideo si iter ep̄m florentinū et p̄iulanū p̄nates in instro iter eos p̄fecto dicatur et apponatur talia verba enūciatiua actū in tali domo posita in finibus ep̄atus florentie. per hec verba enūciatiua p̄babitur domū et solum esse de dyocesi florentie sic intelligitur quod habet i. l. optimam. C. de p̄ben. stipu. Bal. vero in. d. l. optimam. dicit q̄ si notarius dicit actū in tali loco i districtu perusij. et hoc reperit scriptū i multis instris quod presumit esse v̄p̄ q̄ sit de districtu perusij fm gl. d. l. optimā alle. sed per v̄num instm nō p̄batur q̄ sit de districtu. qm̄ instrumentū nō p̄bat id. s. quo nō est p̄fectū. et i ista demonstratio i districtu perusij esset falsa tū ista demonstratio nō viciat instm fm Jnnocē. i. d. c. cum i iure. et i. c. qm̄ p̄ falsam alle. vbi dicit q̄ nō creditur instro nisi i his que eodē die et loco fieri potuerunt et fesse p̄duci. alia vero sunt enūciatiua. et non p̄it p̄bati p̄ tale instm nec de illis intelligitur tabellio rogatus. et dicas glo. positā in. l. optimā alle. esse verā si forte iter duos plebanos de finibus cōtendentes. et ad quos plebanos ipsos finū dispositio spectabat si talia verba enūciatiua in eorum instrumentis scripta reperiantur. alias se. v̄l. exemplū si iter duos priuatos notarius conficit instm. et dicit actū in tali loco de finibus talis plebenatus. et ita intelligitur glo. in. l. cum aliq̄s. C. de iure deli. Jaco. bu. in. d. l. optimā. dicit aut instm mētū p̄tinet ea que fm̄ tēpus instri confecti fieri potuerunt. et tūc probat ita eē p̄ oēs. ita loquitur glo. in. d. l. i. C. de iur. ba. sic fisa. li. r. que dicit q̄ si in instro iteruenerūt solēnia q̄ presumitur oīa cōtēta in ea esse vera. aut continet seu enūciat ea que fm̄ tēps instri non potuerunt interuenire neq̄ fieri. et tūc non probat in p̄iudicium aliorū seu tertij. sed in p̄iudicium patientis sic inferi in instro. v̄l. si iudex p̄tibus paratibus ferat finiam et dicat in ea lit. p̄test. coram nobis legitime et. finia probat lit. cont. inter partes que passie sunt inferi i sentētia non inter alios. v̄l. superius sepe est dcm̄. Et vero in. l. i. C. de fal. cā adiec. lega. dicit q̄ si verba enūciatiua proferuntur in p̄ctibus inter viuos. tūc regulā non h̄nt tacitam dispositionem. et iō non h̄nt locum remedia que ex dispositione competunt. v̄l. ff. de pos. l. publica. §. lucius. fallit in casib⁹. v̄n⁹ est vbi tacitam dispositionem important. verbigratia iterrogatus quis in iudicio se debere illo cāu h̄nt effectum. v̄l. ff. de in. tet. acti. l. de etate. §. qui interrogatus. et ff. de dona. l. qdam in iure. Secundus casus est vbi enūciatur inter viuos ad li berandum. et ad ieiū salario presente. nam tūc inducunt dīf positōem fauore liberationis et p̄it dici pactum. v̄l. ff. d. pact. l. tale pactum in p̄n. ar. ff. de act. et obli. l. arianus. l. glo. velit in. d. l. tale pactum. dicere q̄ iō ibi habet effectum. i. dispositō nis. q̄ referunt ad verbum p̄teor te nolle tenere. sed si simpli

citer et mere intelligerentur. tūc nō h̄rent dispositōem. et sic ibi glo. adderet ad. l. qd non est dicēdū. Bal. vero in. l. ex his verbis. C. de testa. mli. dicit q̄ confessio est qd enūciatiuum sicut confessio. v̄l. no. in. l. non nudis. C. de proba. verba enūciatiua emissā simpli p̄ se disponunt in eo genere dispositio nis. qd tūc geri pōt. q̄ debet aliquid opari. v̄l. l. ex hac scriptura. ff. de dona. secus vero si emanant p̄ aliud qd tūc si erat in fieri iure impediētis. v̄l. verba enūciatiua circa ea que non consistūt in cōsensu non inducūt dispositōem per actum verborū enūciatiuorū sed per realem actum q̄ p̄batur verbis. v̄l. l. publica. §. si. alle. si aut est talis actus q̄ sic geri possit. tūc talia verba enūciatiua disponerent. v̄l. l. quidam in si. ff. d. cou. sti. pecu. nisi errore. v̄l. l. si na. eo. tit. et in. l. optimam. C. de con. traben. stipu. et nō fuerunt ibi simpli verba enūciatiua. quoniam ille qui cum alio ibi p̄rit tanq̄ cum tali. et ex illa quali tate pendet acquisitio talis actus. et videtur non simpliciter enūciare sed confiteri illum talem esse talem. et ideo potest negare. q̄ veniret p̄ suū p̄ctū. et in. l. vna. C. de testa. verba enūciatiua ideo non disponūt. q̄ ibi illa verba enūciatiua negabāt actum v̄p̄ de p̄terito. et ideo nō disponūt p̄ ipsius veritatē naturā ipsius verbis mendacibus resistentē. secus aut vbi verba enūciatiua nō h̄nt p̄riā veritatē vel h̄nt. sed tales que p̄ penitentiā tollit. et tolli pōt. v̄l. d. l. vna. no. Item iuramentū testatoris interpositum. s. verbis enūciatiuis nō operat di spositionē q̄ agitur de p̄iudicio tertij. et ita loquitur. l. vna alle. sed dūtarat q̄ agitur de p̄iudicio testatoris aut eius heredis et ita loquitur aut. quod obtinet. C. de p̄batio. Item sp̄ale est p̄ auctoritatē decreti. p̄ quo p̄sumit accedente ei testimonio pu blici instri enūciantē solēnitates itercessisse q̄ partes erant p̄ntes. et neutra p̄dirit. sed tacite vtraq̄ consensit. et sic qd p̄t⁹ erat p̄dictio facta est p̄uentio et p̄sensu. v̄l. l. i. C. de rela. et ope ratur q̄ dictis verbis enūciatiuis referentibus actū de p̄terito sep̄atum a presenti credat iuxta no. per glo. in. l. i. C. de fide instru. et bast. fisa. lib. r. Ange. vero in. l. imperatores. C. de priui. cre. in glo. si. ibi fm̄ Jo. sic dicit decidit ista glo. q̄ v̄ ditio facta auctoritate iudicis presumitur facta legitime. et sic presumitur solēnitates extrinsece et idem t̄ glo. in. l. i. C. de fi de instru. et bast. fisa. li. r. quod tenuit Dy. si i instro venditio nis saltem sit mentio de omnibus solēnitatibus. et ita intel le rit illam glo. sed hūc opi. obstat. l. quecūq̄. §. si. ff. de public. eo q̄ enūciationi facte in instro in p̄iudicium tertij nunquā sta tur q̄ enūciata non poterant iteruenire tpe confectionis i strumēti fm̄ Jnnocē. et Jo. an. in. c. qm̄ p̄ falsam. de p̄batio. l. 3. stetur in p̄iudicium ipsorum p̄bentū. v̄l. l. optimā alle. et ibi per Ja. bu. Mā potes defendere gl. d. l. imperatores. et d. l. i. C. de fide instru. et bast. fisa. lib. r. alle. nisi dicas q̄ sp̄ale sit p̄p auctoritatem decreti fm̄ Ange. vide per Bal. et alios docto res de materia in. l. sciendū. de ver. obliga. et Jnnocē. i. d. c. qm̄ p̄ falsam alle. dat p̄ theorica q̄ si notari⁹ asserit aliquid quod dicit non sub illo die factū q̄ in illo nō loquitur tāquā notari⁹ v̄puta hodie cōficit instm mutui. et asserit q̄ heri in sua pre sentia fuit numerata pecunia nil p̄bat de numeratione quia tpe numeratōnis nō fuit rogatus sed hodie. imo q̄ est plus l. 3. falsum diceret non puniatur pena falsi. q̄ loquitur v̄t priuata p̄sona. et nō v̄t iurata p̄sona seu publica fm̄ Bald. in. d. l. ex his. C. de testa. mli. et fm̄ eū ibi sp̄ale ē i p̄ncipe. v̄t eius verbis enūciatiuis i facto p̄prio credatur. v̄t in cle. i. de p̄bat. sic cre ditur aliquid referenti sine die et cōsule. v̄t in prima p̄stitu. C. §. si. Bal. in. l. cum aliq̄s. C. de iure delibe. dicit no. ar. q̄ l. 3. dicat instm actū in ponte nouo perusij districtus. nō tamē p̄batur p̄ hoc q̄ sit perusij districtus. q̄ res iter alios acta v̄l dicta nō p̄iudicat. sed iter ipsos p̄bentes p̄iudicat. v̄nde ra tione talium verborum perusij sortitur forum. nec pōt declinat forum licet neget esse de districtu. C. de contraben. stipulatio. l. optimam. Item quod dicit glo. in dicta. l. cum aliq̄s. q̄ p̄ verba enūciatiua in instro nō p̄bant fines plebenat⁹ hoc verbū nisi instrumēta antiqua hoc attestent. Mā probāt cōmunē opi. hōium que p̄sumit esse vera. de sumi. l. i. §. i. de fundo instru. l. cū delationis. §. asinā. de infamibus. l. athle tas. in prin. de suppl. lega. l. labeo. de condi. et demon. l. in te stō. la. i. et considera q̄ aut tabellio aliquid describit in instro circa circūstācias. et dic v̄t modo dixi. aut circa qualitātē per sonarū. et tūc aut in actu obligatio. et dic v̄t in. l. optimā. all.

aut i nō obligatio ipsius. et loquitur. l. ex his. C. de testa. mili.
aut est questio voluntatis. aut ē questio alterius veritatis. si q
dem ē questio voluntatis et statim in iūro. C. de pba. l. cū pba.
aut sunt verba enunciativa. et tunc dic vt per l. y. et l. y. l. ex
his verbis. C. de testamēto mili. si vero est questio veritatis. et
tunc refert. aut talis veritas poterat tūc i esse. pducī simul cū
voluntate. qz voluntas erat eā veritatis. et tunc supposita vo
luntate. plata est veritas. ff. de dona. l. ex hac scriptura. aut ta
lis veritas nō poterat tūc i esse. pducī sola voluntate. et tunc
aut sunt verba. plata p modū cōfessionis. aut p modūz nude
enunciationis. ¶ Primo casu aut cōfessio hz annexa dispositio
nē eius generis et nō cuius ē assertio seu cōfessio. aut diuersi
generis et ē nature. aut neutra. ¶ Primo casu loquitur lex ge
neraliter. C. de non num. pecu. declaro hoc ē si nō cōfiteor
me debere decem ex quodam p̄ctu que p cirographum vel sti
pulationē vel cōstitutā pecuniam. pmitto certe cū tali p̄ctu. l.
stipulationis et cōstitute pecunie quolibet cā congruat statim
scripture. vt dicta. l. generaliter. C. de non num. pecu. Secū
do casu loquitur lex i p̄ctibus eodē ti. declaro. nā si cōfessio mu
tui p̄baret ipsā naturalitē ista cōfessio nō congrueret ci
rographo. i. p̄ctui l̄arum in quo requiritur fictio. et nō veritas
nunciationis actus. vnde post biennium nō pbat verā nūme
rationē. ergo biennū vestit p̄ctum l̄arum. nō prima veste. sed
scdā. i. cōfirmatoria. nāz prima tunica istius p̄ctus sunt l̄e.
vt in i. de l̄arū obli. et iste p̄ctus ē equipollens naturali. sed
nō p oia. vt nō. i. l. assiduis. qui po. i. p. l. ba. i. glo. de dote p̄festa
ta. qz glo. ē vera. qz p̄uilegiū tacite p̄p̄tore daf actioni nō
reperit hoc p̄uilegiū indultū. Et p̄dictis ē apparet ratio
Laurelius. §. fidei lega. nā ibi cā erat de genere p̄ctum. et di
positio erat de genere legati. vnde illa cā nō pōt supponi p
vera que haberet suū cāū perimere. vt. l. si creditori. ff. de leg.
i. tū de equitate cano. ille. §. nō cōtinet veritatē. i. q. vij. c. quo
tiens cordis oculus. et ar. de succel. ab itel. c. si. Tertio casu qz
cōfessio nullā hz annexā dispositionē exp̄ssam vel tacitam.
et tunc refert an ē veri rememoratiua. et nō dispositiua. hz refert
retro dispositiua. ff. de positi. l. publiā. §. si. p̄ctus. n. de positi. ibi
nō p̄bitur. qz ibi nō p̄t p̄bi nisi vno modo. scilicet aut ē falsi enū
ciatiua. et tūc aut p̄errorem et nihil operat. ff. de cōsti. pecu. l.
fi. aut ex certa scia. et tūc qui fatef formiter. i. cū cā exp̄ssa cō
uenit vtili ex ea cā. ar. ff. de iureiur. l. si duo. §. si. et si vniuersim
i. sine cā tūc pōt cōueniri condi. ex. l. si quis argentū. qz v̄ do
nare. ar. ff. de ver. obli. l. si diuortio. aut dubitat et in dubio pre
sumit cōfessio vera. ff. de positi. l. si. fallit in mutuo. et dote. vbi
nō p̄sumit veritas p̄cessisse. sed spes veri nisi post sua tpa. ff.
si cer. pe. l. qui pecuniā. C. de nō nu. pec. l. si ex cautione. Item
fallit. ff. de p̄batio. l. qui testm. ff. de lega. iij. l. cū quis decedēs
§. codicillis. de dona. ante nup. aut. hz iam necesse. et in. l. per
diuersas. C. mandati. et i singulis istis casibus p̄p̄iam rōnez
inuenies. Si autē verba enunciativa sint aliter cōmemorati
na qz p modū cōfessionis tūc aut negat p̄ veritatē et nō statim
eis. C. de testa. l. vna nisi talis veritas possit ambilari ex volū
tate loquētis. vt ibi no. hz Jo. an. aut sunt enunciativa alteri
euentus. et dic vt. l. peto. in prin. ff. de leg. iij. et de v̄susu. lega.
l. generali. i. p̄i. et adde no. ff. de rei ven. l. emptor. §. si. et de le.
ij. l. ticia. §. lucius. cū si Ang. i. l. i. C. de iure bast. fiska. lib. r.
dicit verbis enunciativis notarij asserēt aliquā solemnitatē
interuenisse nō credit nisi quatenus pbat. vt in corpo. de ta
bul. circa prin. et habetur plene per Inno. in. c. qm̄ p̄ falsam. al
le. de quo in aut. si quis in aliquo documento. et in cor. vnde
sumitur. nisi notarius dispositiue et nō enunciatue testaret.
ex eo qz de qualibz solēnitatē p̄ficit in iūro. sed v̄ qz credatur
verbis enunciativis notarij quantū pertinet ad p̄iudiciū
p̄bentium. vt in. l. optimam. C. de p̄ben. stip. et in. l. cum aliqz
C. de iure delibe. et hec est veritas. sed hoc inquātum agitur d
p̄iudicio tertij. vt. l. i. alle. de iure bast. fiska. li. r. et in quantū
d. l. optimam alle. v̄ dicere qz verba enunciativa inferunt p̄
iudiciū est verum in p̄ctibus in quibus partes p̄t sibi p̄s
p̄iudicare. non autē extraneis. et id nō probat per eos fines ple
benatum qz super eis sibi p̄iudicare non potuerunt. Jo. ve
ro de imol. in. l. sciendū. ff. de ver. obli. sic dicit. Ange. dixit i. l.
sciendū. qz vbiqz p̄ partes in iūro aliqd enunciatue super
illo super quo p̄tes habēt p̄tatem disponēdi statim eorūz asser
tioni. et sic intellr. l. optimam. alle. sic intellr. glo. in. l. cum ali

quis. C. de iure deli. secus si super eo disponere nō possunt. sic
intellr. qd nō. de finibus in. d. l. optimam. Sed tu dic qz ad p̄
iudiciū paruum inter quas p̄ficitur in iūro statim verbis enū
ciatiuis in iūro. et si nō hēat p̄tatem disponēdi. vt probat
in. d. l. optimā. sed in p̄iudiciū tertij non. vt in aut. si quis i
aliquo. C. de eden. et ideo per in iūro confectum inter aliquos
nō fieret p̄iudiciū velle qz d̄z refarcire dānū illi cui ē illatū in
tra fines plebenatus si dicat esse d̄ finibus plebenatus. et b̄ p
bat p̄ solū in iūro confectum inter p̄tes. partibus autē b̄ p̄i
dicat si deberent forte. et solui gabelle ville de tali p̄ctu inito i
tra fines plebenatus. Et cōclude si in iūro sit mētio de solē
nitatibus extrinsecis. tūc p̄sumitur et p̄batur si possibile fuit
tūc illas interuenire tpe confecti in iūro. et ita d̄z intelligi. l. i.
cum sua glo. C. de iure bast. fiska. lib. r. si vero interuenire non
potuerit tpe p̄fecti in iūro. et tūc iter eadē personas plūm
tur. l. optimā alle. dūmodo sit talis solēnitatis cui partes potue
runt renūciare. seu dūmodo p̄sone sint habiles ad renūciādū
illi solēnitati als secus. ar. l. doli excep. §. diuersus. ff. de noua.
et ar. corū que habent in. l. cū hij. §. sed cū lis. ff. de transac. et d̄
castrē. pecu. l. si orie et. C. de colla. l. si donatione. et adde casum
l. p̄dia. cum ibi no. ff. de acqui. pos. qz hz in iūro confecto in
alienatione rei dicatur. talis v̄didit et tradidit tali talem rē.
h̄ traditio tūc nō potuerit iteruenire. operatur tūc dicta ver
ba vt videat data licentia apprehēdendi p̄sionē auctori
te p̄p̄ia. vt ibi no. et dicit Ludo. in. l. Aquilinus. ff. de dona. qz si
pater dicat se donasse filio p̄ eius merita p̄cedentia an ei
assertioni seu enunciationi credat et stetur. dicit Bal. i. l. illud
C. de sacrosan. ecc. qz aut exp̄mit certa qualitas meritorū. et
statim tūc eius assertioni. vt. l. Aglius. alle. aut exp̄mūtur me
rita in genere et tūc nō statim eius assertioni. nec dicta verba
p̄bant. vt. C. de colla. l. si donatōe. §. glo. et aut. vnde si p̄res
C. de inoffi. testa. Bar. vero i. l. si forte. C. de castrē. pecu. dicit
qz verba enunciativa a p̄bentibz plata sup bis que nō pendent
a mera corum voluntate vel p̄tate nihil operatur neqz p̄bant.
pbat hoc per. l. si forte. alle. et per glo. i. d. l. si donatione. Item
qz hz verba enunciativa prolata ab eo qz posset non p̄cedenti
bus meritis donare libere inducant p̄bationē meritorū. vt. l.
Aglius regulus. ff. de dona. ac tūc plata ab eo qz nō pōt libere
donare nisi bene meritis p̄cedentibus. vt a p̄se respectu filij
i p̄tate cōstituti nō inducūt p̄bationē meritorū. et ideo opz alr
p̄bari. vt in glo. magna. d. l. si donatōe. ibi nec inspecto si di
xerit pater dono vt extraneo. et istā p̄clusionē p̄muniter sequū
tur doc. et Bal. l. si donatōe alle. referendo fisco. de mat. Inu
ius autē est rō. qz cōfessio emanans iter p̄bitos. vt hoc casu
nō est p̄bitionis iudiciua. vt. l. qui testm. ff. de p̄batio. et de
le. iij. l. cū quis decedēs. §. codicillis. et de ista p̄fessione bene
meritorū an p̄bet et quid operetur. et vide p̄ Bar. et Bal. in. l.
per diuersas. C. mādati. et p̄ Bal. C. ne liceat poten. l. iij. imo hz
Ludo. dicta. l. Agli. v̄ qz nullo modo debeat stare dicte asser
tioni ad emittendas fraudes. vt. l. cōuenire. ff. de pac. dota. tam
fm hoc hodie nulla donatio egeret insinuatione. qz sp̄ hodie i
oibus in iūro ponitur dedit. donauit p̄ eius grata et accepta
seruitia. l. y. vero i. l. testm. C. de iur. et fac. igno. dicit qz verba
enunciativa emissa per modū cōfessionis per verba dispositiua
inducūt dispositionē. et obligationem. C. de postu. l. si sub spe
cie. vt si cōfiteor illos liberos esse meos. et eis libertatez do. si
vero sunt tantūmodo enunciativa nō emissa dispositiue tūc
nō p̄iudicat nisi quātū ad p̄bationē. vt. l. publiā. ff. de positi
ti. §. si. et tūc est v̄z qz inducūt p̄bationē. qz animo cōfendi
p̄feruntur. als si nō itenderet p̄fiteri tūc nō operantur proba
tionem verbigratia domin? obuians seruo dicit beneuenias
liberte mi. nihil operantur. qz verba quatenus carent cōsensu
seu effectu consensus nihil operantur. ff. de actō. et obliga. l. ob
ligatio. ad finem. et in aut. de exhiben. reis. §. illud et. §. scim?
collatio. vi. et. Bar. vero in. l. hac scriptura. ff. de dona. dicit
qz verba enunciativa apposta in p̄ctibus si p̄ferāt ad liberā
dū dispositionē faciūt. vt. l. tale pactū. i. p̄n. ff. de pactis. et hoc
v̄z qz verba enunciativa sunt emissa p̄cipalr p̄ se. sed si ob
aliud incidenter tūc non inducerent dispositiōem. vt. l. cum
p̄ecum. C. de lib. cā. Si vero verba enunciativa p̄feruntur ad
obligandū. tūc distingue. aut emittunt p̄cipalr p̄ se. et tūc
inducūt p̄bationē nō at disponēdi. vt. l. publiā. §. si. d̄posi. si p̄
aliud. et tūc aut i p̄ctu aliquo inf p̄ntes celebrato. et tūc inducūt

dispositione seu probationem docet pbeur pñi. vt. l. optimā
alle. r. l. quidā. ff. de pbatio. si simpliciter sunt emissa absenti.
tūc pbationē nō inducūt. vt. l. epistola. in pñi. ff. de pactis. r.
l. nō nudis. r. l. nō eplis. C. de pba. Ad vñm tñ est aduer
tendum qd si illa verba enūciatiua pferunt sup aliquo iure in
quo sit dare quasi possessionē illius iuris cōstituit illū ad quē
verba dirigunt possessionē illius iuris. vt. l. nō nudis. r. l. si
eplis. alle. r. l. si. ff. de pba. vbi autē dicitur inducere dispositionem
intelligas semp iter presentes. vel inter absentes p nūciū vñ epi
stolā. Idē Bar. i cōsilio suo quod incipit. quidā pñi. Petrus ma
thei de vrbe veteri dicit qd aliqui in instro cōtinent aliqua di
spōitione. r. illa pbant. r. ad illa refert iuramētum i instrumē
to appositū. r. in illis operat. aliquādo in instro cōtinentur qd
dam enūciatiue de his que fuerunt gesta tunc tpe pñi seu
cōfecti instri. puta qd quis cōfitei recepit r. habuisse tunc ta
le quid r. tūc idē ē qd pbat r. dispositionē inducunt. r. ad il
lud ē iuramētū refert. qd cū sit gestū tunc ab ipso pñe vñ
iuramētum interpositū p obseruatione predictōrū. r. ita log
tur aut. facta pñi. ibi de pñi rerū suarū non retractā
dis. C. si aduersus vendit. aliqui in instro quedā alia enūcia
tiua ponunt de pñi de his que sunt gesta per alios vel de
alijs que tpe celebrati cōtractus geri nō potuerunt. r. tunc p
tale instrumētum nō pbantur. nec iuramētum in eo appositū
Ad illa refert rō qd dicta limitat fm cām vel rōnem. vt. l.
hec actio. de calū. de his que in testa. delē. l. cancellauerat. de
le. ii. l. cū pñi. ff. de iuramentis. sed cā iuramētū fuit p obseruatōe
pñi. sed i eo quod ē iam factū r. pñi nulla cadit ob
seruatio maxime cū ex facto pferentium nō dependet. meli
ergo debuissent cōcipi verba iuramenti si quis vellet qd ad p
dicta referent vñ qd iuraret ea que narrata sunt vera esse. r. tūc
haberet locū aut. quod obtinet. r. l. rōnes. C. de pba. r. de leg.
iii. l. cū quis. ff. de iuramentis. r. idē Bar. i cōsilio suo quod incipit
querit r. i dubiū reuocat an Franciscus dicit qd verba narra
tiua seu enūciatiua alterius instri seu negocii inter easdē p
sonas iter quas dictū instri seu negociū de quo fit mētio fuit
celebratū faciūt pbationē vt. l. optimā. alle. ff. de edil. edic. l.
quero in si. ff. de inoff. testa. l. multū interest. r. facit quod nō.
ff. de nego. gest. l. pñi. scribit. vbi ratihabitio facta pte ab
sente sufficit. Itē fauore dotis verba enūciatiua inducūt ple
nā pbationē. vt. l. ii. C. de dotis pñi. r. ad minus semp i do
te faciunt semiplenā pbationē. r. dicit Bar. i suo cōsilio qd i
cipit. Tici? r. sepis fratres venerūt ad diuisionē. r. dicit bar.
i aut. si quis in aliquo documento. alle. r. Bal. in nodis seu.
i. c. i. qd si instri dicit qd capitulū vendidit pñi. legitimi
mis tractatibus habita licentia epi r. qd ista non pbant per
hoc instri. l. vñ qd sit inter easdē psonas p. l. optimā. alle.
sed. d. l. d. intelligi in pñi qd pñi sibi pñi dicere pñi. alie
nādo r. obligādo. secus in alijs. Rō qd eadē facilitate qua ven
dūt eadē facilitate ista verba afferent. vt. l. doli excep. ff. de iur.
sum. ff. de noua. r. qd quis dat alicui pecūiam vt mercatori vñ
vt artifice vel tibi pñi te artificem vel mercatorem. an p
bēt istū eē talē. dicit Bar. in l. si dōtōe. C. de colla. r. p supra
dicta p Bar. i. l. si forte. d. castrē. pe. pñi decidi pñi dubiū.

Enūciatiua verba in vltimis voluntatibus.

In eo verba enūcia

tiua pferant in vltimis voluntatibus.
Et tūc dicit qd verba enūciatiua emissa pp
se pñi. vt. l. ex hac scriptura. ff. de do
na. ad grauatū directa. vt no. glo. in. l.
peto in pñi. ff. de le. ii. scilicet. r. l. ii. C. de
fal. cā adie. eoz que p dñctum sunt disponibilia. vt. l. i. C. ar
bi. tute. r. l. cū pñi. ff. pñi filio. d. le. ii. dispositionem inducūt quate
nus verborū significatio seu natura patitur. vt. l. ticia. ff. cay?
ff. de le. ii. als si pp aliud pferunt incidenter. vt. l. ex bis. C. de
testa. mili. ad oneratū directa. vt. l. verba fm vñam lec. C. de
testa. r. l. generali. ff. de vñu. leg. erroze seu ignoranter que p
dñctum nō sunt disponibilia quateus verborū significatio
seu natura nō patitur dñctum nō inducūt. r. dicit qd verba
enūciatiua in vltimis voluntatibus que emittuntur pp aliū. qñ
qd emittuntur per modū modi. aliqui per modū dñctōis

aliqui p modum pñi. aliqui p modum cāe. Qñ per modū
modi tūc disponunt. vt. l. si. C. de his que sub mō. verba enū
ciatiua q emittuntur pp aliud per modū pñi. dñctōis. dñctōis aut
in eis nō est expressa certa quantitas vel spēs. aut sunt expres
sa. si nō est expressa. tūc non disponūt ēt si in modū dispositio
nis fuissent. plata in. l. ticia in pñi. ff. de le. ii. r. l. cū post. ff. ge
ner. ff. de iure do. si fuit expressa certa quantitas. aut spēs. aut q
ris an inducant dispositionem in eo qd deuenit in pñi. dñctōem.
aut in alio antecedenti vel pñi qd poterat per testōrem indu
ci. r. inducunt dispositionem si erat antecedens necessarium. vt
l. proculo. ff. de vñu. in pñi. l. deniq. ff. de pecu. lega. r. l. pe. d
colla. dotis. fallūt predicta qñ verba pñi. dñctōis. pferuntur p
ablatus absolutos. vt. l. in rōne. ff. tam r. si. ff. ad. l. fal. Si ve
ro verba enūciatiua emittuntur pp aliud p modū cāe. qñ i cā
venit aliqd qd p testōrem poterat disponi si errassz iducūt dis
positionem ēt quo ad actōem fm glo. in. l. socer. ff. latius. ff. solu.
ma. r. Inno. in. c. si. d. succē. ab intest. l. glo. dicat r. teneat in
l. emptor. ff. ancilla. ff. de rei ven. qd solum quo ad exceptionē.
r. ita vt dñctō est tenet r. dicit Bartho. in. l. ex hac scriptura. ff.
de dona. Bal. vero in. l. verba. C. de testa. dicit qd verba enū
ciatiua. aut negant pñi. veritatē. aut enūciāt veritatē
d futuro. pñi. dñctōis. aut negāt veritatē rei. r. dicit vt i. l. ticia
ff. gayus. de le. ii. aut negant veritatē actus. r. tunc si est talis
actus. qd pñi per pñi reuocari. r. reuocatur ope excepōis
sed si nō pñi per pñi reuocari. tūc talia verba nihil operā
tur. vt. l. verba. C. de test. in ter. r. glo. Secdo casu aut enūciāt
veritatē pñi. aut dispositionē vel pñi. aut dubitatur.
pñi. dñctōis. non disponūt qd sapiūt cām impulsuam. Secū
do casu disponūt qd sapiūt cām finālē. ff. de vñu. leg. l. gene
rali. in pñi. r. ff. de lega. ii. l. vñi ex familia. ff. si. Tertio casu aut
verba enūciatiua sunt pñi. actus nō eritis. sed in poste
rū effectū tendentē cōmemorationē pñi. r. pp se plata. r.
tūc disponūt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. sed si sunt plata i
cidenter pp aliud. tūc nō disponūt. ff. de testa. mi. l. ex his ver
bis. nisi forte sunt plata ad liberādū ab obligatōe seu vinculo
qñ possit tolli nudo cōsensu. vt. ff. de pac. l. tale pactū. i pñi. sed
si dñctō qd ibi fuerūt verba dispositiua. Itē ibi fuerūt plata pñi
cipalē ad effectū liberationis. si aut verba enūciatiua sunt su
turi cōmemoratoria talis actus qd dependet ex aīo. r. tunc aut
dirigunt grauatō. r. videntē directa p modū pñi. aut di
riguntur onerato. r. tūc aut scilicet dispositionē salte ope exce
ptionis. vt. ff. de rei ven. l. emptor. ff. ancilla. vt sunt verba ab
omni grauamine absoluta r. tūc nō disponunt vñlo modo. vt
notatur in. l. peto. in pñi. ff. de lega. ii. r. scias rōnem. l. ti
cia. ff. cayus. r. ff. falsam. vbi verbis enūciatiuis falsam cām
pñi. nihil operatur annera dispositio. Et si rō est qd
causa esset vera. dispositio esset superuacua. vt. l. petitor. ff. de
li. lega. Si aut non esset vera. tūc legatū fundatur sup falsa cā
finali. r. ideo nō valet nisi pñi qd testator nō legare voluit.
ita qd nō fuerit cā finalis. sed impulsua que legatū nō viciat.
vt. ff. de cōdi. r. demō. l. cum tale. ff. falsam. glo. tñ vt dñi in. l.
emptor. ff. ancilla. alle. dicit qd in. d. ff. cayus. cōpetit excepō
nō actio. sed falsum dicit quo ad. d. ff. cayus. sed quo ad. d. ff. an
cillam. dicit verū nam qd ibi filia possidebat merito sufficit ei
exceptio iurta no. C. de colla. l. filie. r. l. si foror. Itē ēt scias
rōnem quare verba enūciatiua in oneratū relata nō dispo
nunt. vt no. in. l. peto. i pñi. ff. de le. ii. Nam rō est qd verba dep
catiua ad oneratū directa sunt potius pñi qd pñi. r. aliū
est persuadere aliud iubere. Itē scias qd rō. l. ex his verbis est.
qd non tñ pñi. dispositū factū seruo testatoris. C. de nece.
seruis heredi. insti. l. qdam. ff. illo. ergo alia verba que sunt pp
illud nō tenet. ff. de serui. vrba. predi. l. ii. ff. qui hz. Itē rō. l.
verba. de testamentis. est qd nostrum affirmare vel negare nō
facit veritatem aliter se habere. Cy. vero i. l. verba. C. de testa.
dicit qd aut verba testatoris sunt dispositiua. aut demonstrati
ua. aut causatiua. aut enūciatiua. Si dispositiua seruanda sūt.
vt in. ff. disponāt. in aut. de nup. r. l. i. ff. de falsa cā adie. nisi
sunt iniusta r. impossibilia tam de iure qd de facto. C. de insti. r.
substi. l. reprehendenda. de fideicō. liberta. l. si. r. l. fili. ff. de cō
di. insti. r. l. qdam. r. de lega. i. l. apud iulianum. ff. si. aut verba
sunt demonstratiua siue vera. siue iusta sit demonstratō non
impediūtur relicta. ff. de aur. r. ar. lega. l. quintus. de cōdi. r. d
mon. l. demonstratō. i pñi. r. l. falsa. nisi testator errasset i dñctō

stratione nō legatarijs si falsum sciisset. ff. de condi. et demō.
l. cum tale. §. si. et de lega. i. l. legata inutiliter. Si vero verba
sunt causativa si quidem in preteritū idem quod in demōstra
tione servandum est per eadem iura. si i futurum tunc nō in
ducunt legatū imo preiudicant. ff. de lega. ij. l. ticia in pñ. Si
vero sunt verba enunciativa refert. aut sunt emissa i preiudi
cū extranei. et nō valēt. vt. l. verba. C. de testa. et C. de pbat.
l. exemplo. aut sunt verba assertiva. aut negativa. siquidē sunt
assertiva et preiudicāt. vt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. et de
leg. ij. l. lucius. et de aur. et ar. leg. l. qui vrozem. de l. iij. l. luci?
§. i. Si vero sunt verba negativa. aut sunt negativa dñij. aut
obligationis. Si dñij nō preiudicāt. vt. l. lucius. §. cains. de
leg. ij. nisi aliud pñt. Si sunt negativa obligationis. aut dir
recte. vt talis mihi nō dñ. et obtinet qđ dñ in. l. i. C. de falsa cā
adiec. Si vero indirecte tūc obtinet qđ dñ. C. de pbat. l. ratō
nes. et aut. quod obtinet. Si aut nū tale obtineat tūc nihil va
let. Jo. vero de imol. dicit in. d. l. verba. qđ aut testōr loquitur
dispositivē. tūc valet dispositio. l. nō iccirco. C. de codicillis.
et l. cū pater. §. donationis. de leg. ij. aut loquitur causativē. et tē
dicunt quidā. qđ aut ē cā de preterito. et tūc tñ legatū. et si cā sit
falsa. si est de futuro tūc secus. tu dic qđ aut erat legatarius. et
valet. aut nō et tūc secus. in dubio aut dic qđ aut scienter di
sponēs sciēs cām falsam esse. et tūc presumit cā impulsiva.
valet legatū. §. in dubio aut cā respicit legatarij cōmodū et p
sumit impulsiva. vt. l. ij. ff. de dona. aut disponūt demōstrati
ve et tūc aut verba respiciūt indeterminatū et futurū tps. et tē
potius vnā cōditionē qđ demōstrationē faciūt vt. l. Stichum
qui meus erit. de leg. i. et l. nuper. de leg. ij. Si aut verba reci
piunt determinatū et pñtū vel pñs tps tūc demōstratio
nō viciat legatū. vt. C. de fal. cā adiec. p totū. aut pferuntur
verba enunciativa. et tūc aut testator loquitur cū onerato. et nō
tñ dispositio. vt. l. verba. C. de testa. fm vnā lec. fallit in mili.
vt. l. ex verbis. C. de testōr. mil. aut cū granato et tñ. vt. l. peto. i
pñ. ff. de leg. ij. sed aliqñ verba enunciativa lñ nō operentur
dispositionem operant tñ aliquādo pñtūm i preiudi
cū patientis ea inferi in iustro. vt. l. optimā. alle. Itē opant
qđ inducūt qñqz declarationē i dispositione. vt. l. si seru? cois
ff. de stipu. seruo. et l. cū aliquis. C. de iure deli. qđ si dñ in iustro
talīs seruus stipulat? ē dominis suis talibus et lñ nō pñt
p hoc seruus esse. declarat tñ respectu dñi stipulatū fuisse. vt
d. l. si seruus. fm Jaco. but. i. l. rōnes. C. de pba. Itē operant
in preiudiciū heredis qñ testator iuravit. vt in aut. quod obti
net. C. de pba. idē Ja. butri. i. l. rōnes. C. de pba. all. et dicit qđ
verba enunciativa plata p testatorē hñt effectū trib? vñ qua
tuor modis. Itē qđ hñt effectū dispositionis i testōr mili. vt
l. ex his. C. de testa. mili. aliqñ non operant dispositionē. sed
quādam pñtūm i preiudiciū patientis inferi ea i iustro. vt. l.
optimā alle. et §. itē verborū. insti. de inutili. stipu. Itē opāt
h qđ lñ non pñt. tñ inducūt declarationē in dispositōe. vt. §.
est declaratum. et dicit Cy. in. l. i. C. de falsa cā adiec. qđ si verba
enunciativa emittunt ppter se i vltima voluntate. et referun
tur ad psonā honorādam. vt qđ dico scias qđ si bene te habeas
erga heredē tuū dabit tibi centū tūc habent tacitū effectū. ff.
de leg. ij. l. vnū ex familia. §. si. et l. i. C. de falsa cā adiec. ang.
aut i. l. ex his verbis. C. de testa. mili. dicit qđ fauor tñ liberta
tis et vltimē voluntatis nō ē cā sufficiēs qđ verba enunciativa
plata pñcipaliter pp aliud disponāt §. si disponūt pcurrēte
fauore militie. facit. C. de pba. l. non nudis. et l. non eplis. et l.
ij. C. de nece. seruus here. insti. et l. seru? C. de leg. Si aut pcur
ret fauor in publico et libertate. et in testōr pagani talia ver
ba disponent. vt. l. si hereditas. §. si. ff. de test. tute. Exemplū
si testator enunciendo seruū liberū cum tutorem consti
tuit. et ibi pñ. et concludē circa istum articulū vltimē volunta
tis qđ si verba enunciativa proferuntur pp se inducunt dispo
sitionē in enunciatione. vt. l. ex hac scriptura. ff. de dona. fallit
si in perniciem tertij proferantur. vt. C. de test. l. verba. Si au
tem proferuntur pñcipaliter propter aliud concludē qđ si in
vñm modi disponunt. vt qđ non differt enunciatio a disposi
tione. vt. l. si. C. de his qđ sub modo. Si aut pferant in vñm cōdi
tōis nō disponūt in enunciatōe. vt. l. ex scō et agitato. ff. de hñ. i
sti. Si pferant per modū dñmōstratōis si disponūt i testō pa
gā. vt. l. ex his verbis alle. fallit in. l. si hñditas. §. si. ff. de testa.
tute. et fallit fauor militie et libertatis. vt dicta. l. ex his verbis

alle. et l. luci? §. si. ff. de testa. mili. tñ i casu quo nō disponunt
verba enunciativa quo ad parādā actionē saltē disponūt quo
ad parādā exceptionē. vt. ff. de rei vñ. l. emptor. §. ancillā. fm
glo. ibi et fm bar. i. l. cū pponeret. de le. ij. verba enunciativa i
testis inducūt pñtūm cōp qđ gesta dicunt i testō. vt ē ter. i. d.
l. pñtūm. §. si cōp qđ gesta dixit extra testm. vt. Laureli. §. si. ff.
de li. lega. et l. lucius. §. si. de lega. ij. et fm Bart. in. l. ticia. §.
cains. de lega. ij. sed fm glo. in. d. §. cains. verba enunciativa
que nō cōtinent certā quāritatem ad spēm nō inducūt dispo
sitionē quāritatem ad obligandū. inducūt tñ quantum ad liberan
dū. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pactis. et l. certū. §. i. ff. de acce
ptilatio. et verba enunciativa quantum ad iducendūz exceptio
nē sunt ita bñ sufficientia in actione reali sicut i personali. vt
l. vñ. ff. de excep. et fm glo. et fm Bar. i. l. peto i pñci. de lega. ij. qđ
dam sunt verba dispositiva seu pñtūm. et illa i quēcūqz refe
ratur. dispositionē inducūt. vt. d. l. peto. in pñ. quedam sūt ver
ba nō dispositiva. sed magis enunciativa futuri enūctus vel dep
cativa. et illa si referatur ad grauatū inducūt dispositionē. vt. l.
vnū ex familia. §. si. de leg. ij. Si vero referatur ad honoratū.
et tūc nō inducūt dispositionē. vt. l. generalis. i. pñ. ff. de vñfr. le.
Jo. aut de imol. i. l. ticia. §. cains. de leg. ij. dicit qđ verba enū
ciativa in vltima voluntate prolata lñ pñtūm faciāt nō
tñ pñtūm. vt. Laureli. §. si. de libe. lega. no. glo. i. l. i. C. de fal
sa cā adiec. et dic fm eum ibi qđ quedam sunt verba enunciat
iva pp aliud simplr emissa. vt dixit Bal. in. l. ticia. de lega. ij.
que nō disponūt. vt. l. qui familie. ff. fami. herc. nisi essent talia
ex qbus fundaret intentio libelli. et ita intelligit. l. cū pñtūm
C. de libe. cā. Interdū sunt verba enunciativa pp se pñcipalr
plata. et tūc aut sunt negative plata. et nō inducunt in effectū
liberationem. vbi nō pñtūm substantia debiti. Si aut sūt asser
tiva et affirmativa. tūc si sūt assertiva seu affirmativa obliga
tionis. et nō pñtūm in vltima voluntate. §. disponūt nisi doceat
tur de errore. In pñtibus aut est ep. qđ pñtūm sed nō disponūt
l. publica. in. ff. de pñtūm. et l. ij. C. de falsa cā adiec. et idē dñ
Bal. si sunt enunciativa dominij. facit qđ no. in. l. falsa. C. de
iuris et fac. igno. Si aut sunt assertiva possessionis in pñtūm p
bant lñ non disponāt in vltima voluntate. vt qđ nō pñtūm nec
ē disponāt qđ non ē in pñtūm testantis possessionē facti i aliūz
transferre. lñ dñmōstrat. facit qđ no. glo. in. l. i. cū duobus. §.
idem. ff. pro socio. Lambertus vero de rampo. i. suis distinctio
nibus in. l. i. dñt. C. de falsa causa adiec. sic dicit. si queris an
verba enunciativa habeāt vim dispositionis. distingue. aut
pferuntur in iudicio. aut extra. si in iudicio habēt vim dispo
sitionis. exemplū interrogatus in iure an sit heres vel an de
beat. Rñdēt qđ sic tñtūm vim dispositionis. ff. de interro. act.
l. de etate. §. qui in iure. et est idē ac si expresse esset obligat?
et hoc est vñz si est pñs cui dñ acquirit. ff. de interro. act. l. i. qđ si
cut vera obligatio nō queritur abenti. sic nec hic. Si vero p
feruntur extra iudiciū de hoc dicitur. §. aut emittuntur verba
enunciativa in vltimis voluntatib? per modū confessionis.
et tūc aut verba enunciativa emittūtur non pp se pñcipalr sed
pp aliud. tūc operant dispositionē. vt. d. §. Stichō liberto meo
lego fundū. nō. n. sunt emissa ista verba liberto meo pp se. sed
pp persone designationē ideo nō hñt vim dispositionis. nec
verba in instrumentis. plata que non pp se pñcipalr pferunt
pferēt obligant. vñtūm si dicis talis coheres meus possidet
hñditatem quā peto diuidi. nō videris pñtūm eum hñdem. ff.
de lega. ij. l. ticia. in pñ. ff. fami. herc. l. qui familie. Sed fm
§. dicta hoc hñt locū in preparatorijs et ante lit. pñtūm. aut pfe
runtur verba pp se pñcipalr. vt dico fateor a te me recepisse d
cem non pferuntur ad aliud nisi ad notificandū solutionē tuā.
et non distinguo vñr referatur verba ad honoratū vel onera
tum. qđ hoc casu idē est vñtūm. sed refert an ista verba de
sua pñtūm significatione possint trahi ad legata vel fidei cōmissa
sa vñtūm. si sic vñtūm peto qđ sis pñtūm eo qđ legavi tibi. tūc
hñt vim dispositionis. ff. de leg. ij. l. peto. ij. et ij. rñ. aut verba
ex sua pñtūm significatione nō pñtūm trahi ad legatum seu fidei
cōmissum. nisi p exceptionē. et sic sunt verba enunciativa sim
pliciter. vt dico heredes mei fateor talem mihi soluisse. tūc
aut ista verba pferuntur gratia legatarij. et magis ad grauatū
heredis. vñtūm testator instituit vñtūm suam heredem. et dñ
vñtūm mea. scio qđ restitues hereditatē meam liberis meis. tūc
fauore liberoz habetur ac si diceret rogo te qđ eis restituas
ff. de

ff. leg. ii. l. vñ ex familia. §. pe. r. si. r. sic intellr. l. si. dñe. C. d. falsa cā adie. aut pferunt verba magis ad grauamen bñdis q̄ ad prouisionē legatarij. r. nō operant dispōnez. vtputa dicit testator lego tibi vñ fructū talis fundi. r. scio te psecuturū proprietatē si gratus sis erga meū bñdem vñ bñdes grauari in eū casum vbi eris tibi gratus magis q̄ tibi puidere. r. iō verba non faciunt dispōnē. ff. de vñfructu. l. l. generali in prin. sed an est vñ simplr q̄ verba enunciatia in testō p modum p̄fessionis probent. dic q̄ l. y. in l. generali. C. d. si nū. pe. dicit q̄ p̄fessio scā in vltima voluntate p̄bñem inducit. vtputa si testōr dicit in suo testō bñdes mei. ego debeo ticio cētum. r. dicit q̄ sicut emissa inter viuos p̄ficiunt ad probādū. vt. l. publiā. §. si. ff. de p̄fessionib. sic ēt emissa in vltima voluntate. vt. l. i. C. de falsa cā adie. r. l. i. e. ti. r. ff. de l. l. leg. l. iij. r. l. aurelius. §. l. ita q̄ dicit idem l. y. post l. de. q̄ l. testator conuale sciat. r. d. dicta confessione peniteat q̄ licet. als possit reuocare confessionē. tū aut reuocare non poterit cum sit p̄ctus. r. in te stamēto p̄t p̄bi. vt no. glo. in l. bñdes palam. §. si. de testa. r. p̄ctus nō reuocatur nisi vtroq̄ p̄sentiente. vt. l. licet. C. de act. r. obli. subdens q̄ illud qd dñr q̄ vltima voluntas p̄t reuocari vsq̄ ad vltimum vite exitū est vñ in dispositiuis non aut in enuciatiuis. Ideo cum p̄fessio sit qd enuciatiuū non p̄t reuocari. vt dicit idem l. y. q̄ confessio q̄ emanat in vltima voluntate requirit partis p̄ntiam. vt. l. cum p̄. §. furdo. ff. de le. iij. r. l. si. C. qñ dies le. ce. r. quo ad obligandū non requirit confessio cāe adiectionē. vt. ff. de le. iij. l. lucius. §. si quis. quo vero ad p̄bandū bene requirit cāe adiectionē sicut r. p̄fessio int viuos emissa. vt. l. cum de indebito. §. si. ff. de proba. tu dic q̄ l. y. l. y. dicat q̄ confessio scā de debito per testōrem in vltima voluntate eo superueniente probz p̄ eū. l. scā fuerit in absentia p̄tis. tñ cōis opt. est i p̄nti per. l. certū. §. si quis abite. ff. d. confis. r. l. si. ff. de interro. act. vbi requiritur partis p̄ntia. ad hoc vt p̄fessio obligatoria probz. r. hoc firmat ibi Bar. in l. cū q̄s decedens. §. codicillis. ff. de le. iij. l. lucius. §. i. eo. ti. r. l. lucius. §. quisquis. de le. iij. r. l. aurelius. §. si. de l. i. l. i. de iur. firmat bar. in l. generali. alle. allegans tex. in c. dilectus. de succel. ab i. testa. r. idem tñ in l. rationes. C. de proba. r. in l. si creditores C. de fideicōm. in lectu. antiqua. nisi testōr in confessione iurauerit. iuxta aut. qd obtinet. C. d. p̄ba. r. in d. §. codicillis all. Ita. tñ butri. in l. i. C. de falsa cā adie. dicit sic est p̄ eos qui dicunt q̄ si testator p̄fetur in vltima voluntate se mibi debet coram pluribus testibus. r. postea mutat voluntatem q̄ nihilominus dñr q̄ p̄fessus ē qd falsum est q̄ talia verba non faciunt debitum. vt ibi. sed legatum qd est fin eum mirabile. vt. l. cūz proponas. C. de codi. r. l. clari. de fideicōm. bec ille. Angelus vero in l. i. r. l. si non designata. C. de falsa cā adie. dic q̄ non statuitur confessioni testantis in vltima voluntate. nec illa confessio probationez inducit nisi emanauerit parte p̄sente. vt. l. lucius. §. quisq̄s. de le. iij. l. aureli. §. si. de l. i. l. i. dicit idē Ang. i. l. verba. C. de testa. q̄ verba enuciatiua. plata p̄ testa torē i p̄iudiciū herediū si sunt iuramento firmata inducunt dispositionē. vt. d. l. rōnes. r. aut. quod obtinet. C. de p̄batio. Bar. vero i. l. cū quis decedēs. §. codicillis. alle. sic dicit. testa tor cōfetur i testamento suo se habuisse de bonis cōibus tñ vel de vñfructu tñ postea reconualecit an possit ad illa cōueniri. Petrus format hāc questionē. r. l. y. refert i. l. generali. C. de nō nūme. pecu. r. ibi vñ tenere q̄ ex hoc ipse possit cōueniri. r. p̄ eum inducunt p̄bationē. itā in vltimis voluntatibus p̄t p̄bi. vt. l. heredes palā. i. si. r. ibi no. ff. de testamentis. Itē in p̄ctibus nō ē locus penitētie. vt. l. licet. C. de actio. r. oblig. r. ff. cōmo. l. i. cōmodato. §. sicut. Itā. n. confessio hz vñ cuius dā confessionis facit iter viuos. nec poterit reuocari. itec ob. q̄ vltia voluntas ē obligatoria vsq̄ ad mortē q̄ illud est vñ in vltimis voluntatibus dispositiuis. r. que stant in finibus anere vltie voluntatis. hz ista cōfessio hz vim cōfessionis emis se iter viuos. Ita. de bel. i. aut. de iureiu. a morien. p̄sito. deter minauit p̄. r. de hoc vñ esse casus i alle. l. cū quis decedens. §. codicillis. vbi cōfessio nō pbat nisi fuerit iurata. p̄teia testa tor fin hoc posset priuare filios legitima cōfessione alijs se de bere q̄ sufficeret. r. aperiretur via malicijs. p̄teia si hoc ecē ve rū oēs leges que dicunt q̄ ex tali cōfessione inducat fideicōm missum male dicerēt. q̄ tunc demū p̄t induci fideicōmissus qñ de debito nō constat. sed fin hoc constaret de debito. ergo

nō dñr induci fideicōmissus quod ē falsum. vt. l. si creditori. de lega. i. r. l. lucius. §. i. de lega. iij. r. l. lucius. §. q̄q̄s. de lega. iij. r. l. aurelius. in fi. de l. i. lega. p̄ hoc facit. c. si. de succel. ab inte. p̄ dicta vera nisi fuisset notarius stipulatus recipiēdo p̄ alio vñ confiteretur parte p̄sente. tunc tñ hz vim confessionis inter viuos. r. p̄iudicat. r. fin hoc bñ loq̄tur l. de. r. l. y. r. itellige fin Bar. in l. lucius. §. q̄q̄s. de lega. iij. siue pars sit p̄sens p̄ se siue p̄ nunciū vel epistolam sicut als inducūt p̄bationē. vt i all. l. publiā. §. si. secus si fieret parte absente. vt. l. certū. §. si q̄s absente. ff. de confis. r. l. si. ff. de interro. acti. r. idē tñ Bar. in d. §. quisq̄s. r. predicta vera in his cōfessionibus que p̄dēt ex mera voluntate p̄sentis. vt aditio hereditat. vel declaratiō animi qñ p̄cessit actus ambigu. vt. l. si auia. C. de iure delib. r. l. vñrem. §. si. q̄ i testō talis actus ambiguus q̄ p̄cessit p̄t declarari. vt ibi in d. §. fin. r. sic diceret. liber rōnum testōris pbat cōtra se. vt. l. rōnes. C. de p̄batio. quare nō p̄fessio facta in vltima voluntate. qdam dicit q̄ bene probat si nō sit nuda a p̄is p̄ntia. vt. l. nuda. ff. de dona. vel dic aliud in rōnibus qm ille actus sit tñ ad p̄bationē. aliud in testō qd sit ad dispo sitionē p̄ncipalr. ideo testator vñ magis dixisse vt disponat r. leget q̄ vt p̄bationē inducat. fallit si interuenit iuramentū. vt in d. §. codicillis. Et ē rō qñ iuramentū apponit. q̄ ē per inde ac si diceret volo ista verba hñ effectū eo mō quo meli⁹ fieri p̄t vt. l. cū pater. §. filius matrem. ff. de leg. iij. Et est et ratio pp religionē que est in iuramento. Anū tñ no. fin Bar. in d. l. cū quis. §. ticia. q̄ cōfessio facta in vltima voluntate in fauorē nō capax p̄mittitur facta i fraudē. vt. d. §. ticia. vbi ē ter. r. iō si testōr cōfetur debere non capax talis confessio ni hil operatur. r. ideo si testōr cōfetur debere. dicit ibi glo. q̄ i dubio talis cōfessio p̄sumit esse facta i fraudē. facit. l. qui testa mentū. ff. de p̄ba. r. fin Bar. illa talis p̄fessio que p̄sumitur esse facta in fraudē non valida tur iuramēto. r. ideo si testator hñs vñrem suam secundā cui vult relinquere plusquam possit fin formā. l. hac edictali. C. de his nup. cōfiteat se habuisse ab vñre mille. r. sic iurauit certe nihil valet. q̄ p̄fessio facta cūz iuramento ad vtilitatē non capax non valet. r. hoc ēt tenet Bar. p̄ntaliter in l. aurelius. §. si. de libe. lega. idem Guil. d. cu. in l. sed r. si possessor. ff. de iureiur. r. fuit originaliter opi. pe. que refert l. y. in l. i. in fi. C. de sacrosan. ecc. Itē si testōr in testō suo cōfiteatur se habuisse ab vñre sua mille. r. sic iurauit r. postea viuens vult illā cōfessionē reuocare supradictū ē q̄ iuramentū validat eā. r. nō p̄t reuocari vt. d. §. codicillis. q̄ transit in p̄ctum donatiōis inter viuos. In qñe p̄senti di eo fin Bar. q̄ vñre non est capax dñt dñs inter viuos p̄tā te mñmonio. r. iō vir viuēs semp possz reuocare. q̄ p̄fessio vi detur scā in fraudē. sed si maritus est mortuus tñ cū dñtō post mortē p̄firmari hñs non possz reuocare per. d. §. co dicill. r. ad corroboratōem predictoz. Bal. in suo consi. qd iei pit. In rpi nōie amen. testm in quo filiabus in p̄tate dicit an assertio scā in vltima voluntate probz. dic q̄ l. de. r. q̄ sic in l. generali. C. de non nū. pe. q̄ l. requiratur dirigi per nun ciū vel eplām. vt. l. publiā in fi. ff. de p̄fessionib. tñ in vltima volūta te non requiritur. bec cōis opt. est oīum per. l. aurelius. §. si. d. l. i. lega. q̄ non p̄bz oblonem vel dñum assertio scā in vltima voluntate. ter. in c. si. de succel. ab intes. dicit q̄ non probat suf ficienter sed vehementer adminiculatur. r. ideo apud iudicem multū fidei r. auctoritatis facit forte vt possit deferri factm i defectum probatōis. de iureiu. l. si duo p̄foni. r. qd ibi p̄gul. de cu. vel vt cū alijs adminiculis faciat efficacem probatōez. r. maxime de illa sūma equitate que ponit r. no. i. q. vij. c. quo tiens cordis oculus. Lud. in l. admonendi. ff. de iureiur. dicit r. Bar. dicit in d. l. admonendi q̄ p̄fessio scā absente parte se miplenam p̄batōem inducit per. l. capite qnto. ff. de adul. cūz sua glo. r. l. q̄ro. §. si. ff. de edil. edi. r. per. §. si. de succel. ab inte. Sed p̄ eum tenent Bal. in l. in bonafidei. C. de iureiur. rñ. ad iura Bar. excepto ad alle. c. si. Item p̄ Bar. tenuit Sal. p̄io q̄ ter. in l. certum. §. si q̄s abite. de confes. dicit p̄fessionez ab sente parte scām non probare. ergo p̄inde habetur ac si dixisset nullā probatōem inducere. Non ob. glo. in d. l. capite qnto. q̄ ibi nō dicit q̄ inducat semiplenā. hz bñ q̄ facit iudiciū. qd tñ ē min⁹ q̄ semiplenā p̄bō. vt. l. cū p̄batio i fi. ff. d. p̄ba. r. sñr rñ. ad. d. l. q̄ro i fi. ad. c. si. tu dicas q̄ Bar. i alle. eius errauit que niā ibi dñr q̄ testes ibi deponebant cōfessionē corāz abbate q̄

erat pars facta fore. et sic in eius pntia. vt. l. corā. ff. de ver. sig. et l. diem pferre. §. corā. ff. de arbi. vñ nunquā ibi dñ q facta fuerit pñssio talis pte abñte. et si tu dicas quare ergo cōfessio in casu illius. c. nō inducit plenā pbatōne. ex quo pbatūz est iam esse factā in pntia pñs. rñ. vt ibi dicit glo. q ibi facta fuit in pntia pñs enūciatiue et incidenter. nō autē pñcipalr. vñ ter. ille nullo modo pbat intentionē Bart. q vñ verior opi. Bal. et Sal. Jñ Bal. in suo pñlio. quod incipit in pñi nomi ne amen. factū tale est magnificus pñceps dñs Iñic. et. dicit q cōfessio facta in vltima voluntate inter vñ et vñzōe nō in ducit pbatōne debiti ter. est. ff. de li. leg. Laurelius. et idem in ter quascūq; pñonas. q p vltimā voluntatē nō pbatūz pñtus. ar. ff. de verbo. signi. l. verba gesserūt. et l. in vltima voluntate possit pñtus annecti. vt. ff. de test. l. hñdes palā. §. si tñ. iste pñt? dñ habere formā debitā pñtus. nō formāz vltimē voluntatē. l. pñ. aliter dicat vt no. l. y. in. l. generaliter. C. de nō nume. pe. Secundo pñmitto q cōfessio inter pñbitos pñsumitur simula ta. ff. de pñ. l. qui testm. et ibi no. pñfertim qñ vergit in pñdi cum tertij. l. i. §. sed si mutua. ff. si quid i frau. patro. ideo quia vñ ab vñzōe secūdi matrimoniij nō pñt consequi vñq; ad cer tā quantitātē iurta. l. hac edictali. C. de fñs nup. cōfessio ex ce dens modū illū seu quantitātē nō tenet vt. l. cū quis decedēs §. tñcia. de leg. iij. et. d. l. qui testa. Sed si cōfessio probaret ve ra esse bene valet pñssio. qñ qui cōpensat non donat s; magis soluet debitū. l. soluat in alia re. et intellige q valet vñq; ad cōcurrentem quatitātē. nā dicit l. qñ ille qui nō potest titulo lucratiuo cape nisi vñq; ad certū modū non prohibetur cape ex causa ex qua tñ sibi habet abesse quantum adesse vnus mo dus legis nō ponitur nisi in residuo. vt. ff. de condi. et demon. l. sed si hoc in. §. cuidam. qui ter. est ad hoc valde no. pñcterea Bal. i. l. i. C. dñ fal. cā adie. dicit q si testator sua manu scripsit testamentū. et ibi cōfiter titio debē centū q illa cōfessio scidit vltimē voluntatē. et eius naturam assumit et iō reuocat sicut et trñstamentum nisi illa pñssio fiat i eplā missa ad legatarium ar. l. publi. §. si. ff. de pñti. l. aliquibus videret q probaret sicut liber rōnum. p hoc facit. c. per tuas. extra de pñ. et Bal. ibi dem querendo an cōfessionem factam in testō possit qñ reuo care dicit q Bar. dicit q sic. alij qñ non. vt. l. generaliter. C. dñ non nu. pe. et ibi dicit qñ non pñt reuocare qñ faciat indicij. vt de succel. ab intest. c. si. et p talem cōfessionē oritur exceptō doli pñ ipsum testōrem. vt no. ff. de li. leg. l. non solā. §. si libera tōis. qñ est verum qñ testator dixit dono irrevocabiler et in ter viuos. vt no. ff. de testa. l. hñdes palam. §. si. et tñ ibi Bal. q cōfessio testōris ad obligandum emissā cū cā non probat ip sam cām fore veram. vt. Laurelius. §. si. vbi cā erat emissā ad legandū non ad obligandū testōrem. qñ testando non pñbit. Jñ de. tñ vt refert l. y. in materia cōfessionis facte in vltima voluntate tñ q talis pñssio probz nisi pñia probetur. vt. l. i. C. de falsa cā. in eius. i. rñ. eo at casu quo pñ probetur qñ non valet iure cōfessionis vñ iure legati. si testōr sciebat falsam causāz qñ pñsumitur nisi probetur error quo errore probato non vñ ēt tanq; legatum. Jñ de. l. y. in. l. lucius. §. quisq; de le. ij. dñ qñ verba enūciatiua in testō plata non vident pñbare. et sic vt ter. in. d. §. quisq; qñ pñssio scā in testō non probz pñ tenet l. y. in. d. §. quisq; per Jñ de. et plenius per l. y. in. l. i. C. de fal. cau. adiec. et fm l. y. in. d. §. quisq; non dñ an probz. sed bñ p bat fm eum dñbitum subesse per id qñ habetur in. d. l. i. S; pñ probari pñ. sicut et pñ alias cōfessiones iurta no. in. l. error. C. dñ iuris et fac. igno. tñ si legatarius replicet de scia testatoris po terit tunc tanq; fideicōmissum petere. et sic intelligitur dictū §. qñquis cum si. Sed pñrium vñ verius pñter. in alle. l. cum qñ §. codicill. vbi pñ qñ pñ iuramentum inducitur probatio. et sic a pñrio sentia. secus si non interuēssit iuramentūz prout littera ibi sonare dñ. ar. l. i. §. hñius rei. ff. de offi. eius. et proboc bene facit. Laurelius. §. si. ff. de li. leg. Et pro hac parte dñ casus i. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. vbi cōfessio scā absente pte non vñ. et sic nec hic dñ valere si scā est in absentia partis. secus si pars fuiss; pñs. qñ tunc bñ probaret sicut si inf viuos scā fuiss; ar. eoz que habent in. l. qui testō. §. si. C. de te. quod se quitur et Bar. nec vñ bona rñsio Jñ de. ad. d. §. si quis. qñ respō dit qñ in cōfessione iudiciali que non solum hñ vim probati uam sed inductiuam p id qñ habetur in. l. lucius. §. si. de le. ij. et in. l. i. ff. de inter. act. et in. l. si defensor. §. qui interrogatur. e.

ti. que oblo non pñt induci pte abñte non interueniente num cio vel eplā. nam et cōfessio vltimē voluntatis hñ vim indu ctuam. l. si fideicom. Et iō cum diuersus sit effectus probati uis ab inductiuo. l. non hñet inducere oblonem. tñ saltem dñ hñ probare. ar. l. publiā in fi. ff. de pñti. qñ nō dñ ēē deterioris pñditionis pñssio iudicialis qñ extraiudicialis imo melioris p pter auctoritatem iudicior. facit qñ no. in. l. i. et. ij. C. si tutor vt cur. Et iō verior vñ opi. qñ cōfessio scā parte absente et etiā i vltima voluntate non pbat qñ ēt vt est dñm sequitur Bar. et alij. qñ aut dictum ē supra fm Bar. et alios qñ cōfessio scā i vltima voluntate abñte parte nō vñ nec probet hoc veruz fm Ang. in. d. l. cum quis decedens. §. codicill. nisi emanauerit cōfessio ad exgrauationem pñcie qñ tunc sufficit et vñ pñssio abñte parte scā qñ suppletur dñi pñtia qñ vñq; est. vt als dicit de fñco. vt. l. i. C. de quadrien. pñscrip. et hoc tñ Bal. i pñlio suo qñ incipit philippus lello de castro et. per ea que habentur p Jo. an. in nouel. in. c. quāquā. de vñris in. vi. Et sequitur ex hoc qñ talis cōfessio nō poterat reuocari. tu credis hoc veruz qñ pñat qñ ad exgrauationē pñcientie cōfessus est sed i rubio si forte i vltimo articulo pñstitutus cōfiteretur an videatur ad ex grauationē conscientie cōfiteri. cogita. nāz vbi in testō consti tutus i. d. vltimo ar. cōfiteretur si semper itelligeret ad exgraua tionem cōficientie pñteri tanquā excogitās suuz dispositū ha beret locū post mortē quod vñ pñia fronte dicendū esse dñstrue re effectū. l. i. C. de fal. cau. vide Bal. in. l. generaliter. C. de nō nume. pecu. vbi dicit qñ heres non pñt venire pñ cōfessionē de functi de equitate canonica fm Jñm. in. c. cū dilectus de suc. ab intest. et multo fortius in vñsario vt no. i. c. quāquā dñ vñs. li. vi. et vide Bal. in. l. rñones. C. de pñ. qñ in foro penitentiali nedū qñ teneat talis pñssio sed nō pñt reuocari. et vide eundē i. l. i. C. de test. qñ repitur scriptū manu testatoris cui adde qñ dixit Bar. de cedula in. l. fi. C. de fideicō. et in. l. i. C. de falsa cā cōfessio in vltima voluntate emanās aut pbat. aut disponit. et si pbat non disponit qñ dispositio esset manīs. pbat aut qñ cō fessio est facta pte pñte secus si pte absente. vt. l. certū. §. si quis absente. ff. de confes. Jñm pbat in actibus qñ constituit in sola nuda voluntate. vt. l. si auiā. C. de iure delib. et no. in. l. pñponi? scribit. ff. de ne. ge. et istis casibus nō pñt reuocari virtus con fessionis. si vero cōfessio nō pbat puta qñ facta pte absente et non in actibus cōfistentibus in nuda voluntate et non in acti bus pñuilegiat. vt dictū est de exgrauatione pñcientie. et tñc disponit et valet in virtute legati. et potest reuocari vt. l. i. C. dñ fal. cā adiec. l. i. ibi in ter. aut ex cā fideicō. ad hoc. l. publiā. ff. de pñti. in scā parte ipsius. l. et scā alternatiua eiusdem pre ualet in casu pñti in quo nō fuit pars pñsens et in quo nō pñt pbatōne inducere fm. dñ. dicta. et p tanto disponit nisi p erro rem. ita dixerit et disposuerit. Et aduertēdū qñ oportet qñ iste error pñetur liqde. vñ non sufficeret dicere heredi qñ pbat eo ipso qñ pñrium non pñetur pecuniā non esse solutā. nam ē pre sumptio qñ testōr voluerit legare. Et ideo oñ qñ pñter heres qñ nō animo liberādū debitorē sed ex error. l. credens pecuniāz solutā ita disposuerit Bal. in. d. l. nō iccirco. C. de iuris et fac. igno. sic dicit cōsiderandā est qñ interdū pñt verba operari de pñterito et pñt induci de pñti. interdū pñt operari de pñterito sed nō pñt iudicare de pñti. Jñmo casu aut verba sunt apta ad disponendū et disponūt. ff. de do. l. ex hac scriptura. aut nō sunt apta ad disponendū. et nō disponūt. ff. de leg. ij. l. tñcia. §. lucius. Si aut queris an pñt induci de pñti vel nō. recurre ad theorica Jñmo. aut est actus qui tunc geri pñt vñ pñ abñtiāz alianus pñone necessarie vñ pñaliā cām tñc certū ē qñ nō pñt tñc fieri ideo est impossibile qñ verba sint dispositiua. vt not. Jñmo. de offi. dele. c. cū i iure. dñ proba. quoniam cōtra. adde tamen qñ ad liberandū verba enūciatiua lñ non possint dis ponere inductū doli exceptionē vt no. i. l. non solum. §. libera tionis verbo. de li. le. quod falsum credo. p no. in. l. ibidē i duo bus. ff. de pac. ergo in dñū est ius cōe. ergo verba plata abñte parte que est de substantia negocij nō pariūt nec disponūt i iure quesito. si tñ pñ ius querendum pñt operari vbi illud cōfi steret in sola voluntate vnus. vt no. in. l. pomponius scribit i glo. ff. de neg. ge. et ibi per Jñm. de cu. Secūdo casu pñcipali qñ pñt aliqd de pñterito operari. sed non de pñsenti dispo re refert. aut declaratio cōcurrit cū veritate et tunc ē standūz declarationi. aut est pñ veritatem. et tunc non est standū. vt. l. cum

cum falsa. C. de iuris 2 fac. igno. aut est dubium. 7 tunc refert. aut est talis actus ex quo oritur ius probationis. 7 tunc statur verbis enunciatiuis de preterito. vt. l. publica. §. si. ff. de positi. aut est talis actus ex quo secundum naturam sui non oritur ius probationis. 7 tunc non faciunt probationem. vt. ff. de l. leg. l. aurelius. §. si. 7 adde quod no. 2y. in. l. generaliter. C. d. nō nunc. pecu. Et predictis concludit qd interdum verba tendunt ad probandum 7 pnt probare. interdum ad neutrum tendunt 7 neutrum pnt. vt ex predictis pz.

Iuerba enunciatiua

Proferuntur p modum confessionis ex
tra ius ad liberandū. an illa confessio ex
tra iudicialis pbat. Ange. in. l. tale pactum
ff. de pac. dicit q confessio emanans ī ab
sentia ptis nihil opatur quātuncūq; ad li
berandum emanet. 2 hoc t3 Ly. in. l. generaliter in. iiii. q. d. si
nu. pe. deficit eīm tunc p̄sensus liberandi 7 sic p̄sequens nō ē
p̄ctum. l. i. ff. de pac. Et hoc t3 glo. in. l. cum d. indebito. §. si.
ff. de proba. Et o3 q talis confessio representet per nunciū vī
eplām. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. l. publica. §. si. ff. depo. 7
dicit idem Ange. in. l. qm in prin. ff. de his qui no. infā. q cō
fessio extraiudicialis in cribus non pbat. vt t3 glo. in. l. d. qm
facit tñ iudiciū ad torturam. vt. l. capite qnto. 7 ibi glo. ff. de
adul. confessio iudicialis bene pbat. vt dicit glo. in. l. lucius. ff.
de his qui no. infā. 7 o3 q̄stet in forma iudicij. als si in came
ra iudicis non in forma iudicij non probat. vt dicit glo. in. l.
iubemus. C. de li. cā. 7 in. l. interrogatam. e. ti. 7 hoc t3 Ange.
in. d. l. lucius. Ly. in. l. si. C. de confes. vī distinguere in tertia
qōne inter iurisdictionē voluntariam 7 cōtētiosam vide ibi
7 ēt Bal. in. d. l. unica. C. de confes. 7 alibi dicit glo. in. l. ij. C.
de iure filii. r. q. confessio scā coram notario nihil operat cō
ram iudice. sed l3 ex p̄fessione extraiudiciali non possit seq cō
demnatio vt est cēm q non pbat plene debitum. inducit tamē
vt possit puniri delinquēs tanq̄ se gloriāns de delicto extra
ordinarie iudicis arbitrio. ter. est no. in. c. cum sit graue. d. ex
cel. prela. 7 l3 in his que depēdēt ex voluntate duorum p̄fessio
scā in ab̄stia partis non pbat. vt no. in. l. idem in duobus. ff. d.
pac. 7 est ter. 7 glo. in. l. hfdi. §. nos autem. e. ti. in his tamē q
depēdēt ex voluntate vnius scūs ē. vt ratihabitione 7 ad
tione h̄ditatis. tunc enim nō regritur partis p̄ntia. vt. l. pō
ponius scribit. ff. de ne. ge. 7 per Bar. in. l. laurelius. §. si. d. li.
le. Post. vero in summa in ti. de confes. §. qd si quis extra ius
confiteatur dicit q̄ Ia. doc. antiquus dixit talem confessionē
extra ius scām p̄iudicare eatenus vt consensus necesse habeat
probare p̄rium. ar. C. de proba. l. non nudis. 7. l. non eplis. 7
ff. de proba. l. quidam. 7. ff. de his qui no. infā. l. qm. 7 d. excels. p
la. c. q̄ sit graue. Jo. dicit p̄rium q non nocet nisi sit in ius fa
cta. vt. l. i. ff. de inter. act. 7 distingue fm Post. ibidem cū qs
extra ius confiteatur si ad aliū liberandum 7 in scriptis ela
pis. xxx. diebus rata est confessio. sed infra. xxx. dies h3 ex
p̄tem non solute pecunie. excipiuntur qnq; casus in quibus
statim p̄iudicium paratur. vt tractatur in. l. in contractib.
C. de non nu. pe. 7 de quada3 p̄scrip. l. ij. in fi. 7. C. ad vell. l. an
tique. sed si quis p̄fiteatur extra iudiciū ad se aliq obligandum
si in vltima voluntate 7 hoc iurauerit statim confessioni. ff. de
le. iij. l. cum quis decedens in. §. codicill. C. d. proba. aut. quod
obtinet si sine sacramento non obstat h̄dibus nisi ex mente
testōris p̄sumatur vim fideicom. h̄e vt q̄ erat coniuncta p
sona illi cui se debere confiteatur 7 cui tñ erat de suo relictus
ēt si nihil d̄beret. vt. ff. de do. l. ex hac scriptura. ff. de le. ij. l. luci
us. §. quisquis. ff. de aur. 7 ar. le. l. vroz. ff. de lib. le. l. legavi. l3 si
inter vobis confiteatur quis extra iudiciū ad se obligandū
si in scriptis 7 sine cā n̄ p̄iudicat. de fide instru. c. si cautio. ff.
de proba. l. cum de indebito. §. si. sed si cām adificiat. aut adijc
cām mutui vel dotis quo cāu exceptio competit infra sua tē
pora. vt. l. i. in d̄ctibus. C. de non nu. pe. in. ij. rñ. C. d. dot. cau.
l. si. 7 aut. ibi posita qbus t̄pibus t̄actis rata m̄et p̄fessio ni
si q̄rela iter ī exposita foret quo cāu h̄di 7 p̄ h̄dē p̄petuo daf
exceptio. C. de nō nu. pe. l. si intra. qd non est in p̄tate sua qm

pñenatur. ff. de excep. doli. l. pure. §. si. ff. de calū. l. annus. aut
 adijcit aliā cām non mutui vel dori puta emptiois vel loca
 tionis. et similitū pñtū in quo casu in pñtenti parat pñendi
 cū sibi q. satis absurdū est q. quis voce dilucide pñstatur est
 et. C. de non nume. pecu. l. generaliter. hec vbi in scriptis con
 fessio est inter viuos extra iudiciū. sed sine scriptis nō paratur
 pñiudiciū fm̄ occasione q. nō est cōfessio extra ius facta. sed
 dic idem sine scriptis fm̄ distinctionem pñmissam. nō. n. scri
 ptura est de substantia. C. de pba. l. cum res. ff. de pi. l. pñitur.
 et vbi in cōfessione cā adijcitur vñ habere viis pacti. ff. de iter.
 acti. l. de etate. §. qui interrogatus. et l. i. et si. ff. de inter. acti. q.
 vident velle q. pñessio extra ius nō valeat debet intelligi fm̄
 Hostien. qñ cōfessio fit sine cā. et nulla causa est adiecta i cō
 fessione. Antio. de bu. i. c. ex pte de pñf. dicit q. illud quod vñ
 q. cōfessio extra iudicial nō nocet neq. pbat glo. in. d. c. ex pte
 hoc intelligit et restringit nisi confessio fiat extra iudiciū cum
 causa q. confiteor me debere ex cā mutui vel alia. nā hoc pro
 bato p testes confessio mihi pñiudicat q. ex illa cōfessioe pro
 tero cōdemnari fm̄ gl. ibi ex qua colligunt due subtiles dñie
 inter confessionē iudicialem et extra iudiciā. pñima q. con
 fessio iudicialis ligat quē et nō expressa cā seu specificata. sec.
 si in extra iudiciali. Secūda q. cōfessio iudicialis non indiget
 alia pbatone q. seipsam pbat eo q. facta ē i iudicio sed extra
 iudicialis probatioe indiget et nō sufficit pbatone fieri co
 rā iudice sed ē necessariū q. fiat corā tribunali iudicis qñ fit p
 viam cōtentiose iurisdictionis et i iudicio ordinario et ordina
 biliter agitato. vt. l. cū iniam. C. de sen. et l. pe. ff. de iusti. et ius.
 si aut fiat in sūmario iudicio vel fiat ex arrupto vel per viam
 volūtariē iurisdictionis. et pōt fieri quolibet loco vel et si fiat
 in his que cōcernunt ordinationē vel preparāctā iudicij. ff.
 de offi. procon. l. ij. et l. nec quicquam. §. de plano et l. ij. §. dies
 ff. quis ordo in bo. pos. serue. et ibi gl. et l. voluit. §. quod ait. ff.
 de interro. ac. fm̄ Bar. in. l. i. C. de cōfē. aliqui hoc fallit rōne
 persone q. alibi q. corā tribunali pōt fieri confessio. vt in. l. ad
 egregias. ff. de iureiur. requiritur et q. fiat cōfessio extra iudicia
 lis sine iudiciali parte pñte. ff. de iter. acti. l. i. et l. certū in pñ. §.
 si quis abūte. ff. de confes. de quo per Ly. in. l. i. c. de confes.
 Bar. in. l. non solū. §. liberationis. ff. de li. le. in confessione iu
 diciali si illa fiat absente parte et iudice non valet vt glo. dicit
 in. d. c. ex pte. nisi fiat presente aduocato vel alio recipiente p
 absente vt notat. glo. ff. de interro. acti. l. et si sine. si presente in
 dice absente pte si sit confessio que emanet p viam volūtariē
 iurisdictionis hec pñiudicat. vt in aut. generalem. C. de epis.
 et cleri. et idem ibi dicit Ly. ad hoc. ff. de ma. vindi. l. non est. et
 c. quāquam. de vsuris. li. vi. si per viā cōtentiose iurisdictionis
 et parte nō citata non valet. vt. d. §. si quis absente. si pte citata
 in casibus in quibus pōt pcedit p absentem iudex supplet ab
 sentē pñtiam. vt. l. si ob cāz. C. de euc. et l. pperandū. §. finatū
 reus. C. de iu. et no. in. c. veniens. de accu. fm̄ Ly. et in. l. i. c. d
 confes. hoc sequit Zo. an. in addi. Spe. in ti. de confessis. §. seq.
 ver. vij. dicit tñ pñ. de. in. l. i. in fi. de interro. act. q. si iudex con
 fessionem vt publica pñona recipiat absente pte et non citata
 q. valet confessio vbicūq. tñ dixi confessionem absente parte
 factā corā iudice vel corā alio pñiudicare semper intellige si
 ad hoc est pñs als non pñiudicat. vt no. pñ. de. et Ly. in aut. sa
 cramenta. C. si aduersus ven. in. r. q. naz. ex arrupto vñ cāu for
 tuito non pñiudicaret. vt glo. dicit in. d. §. si. ff. de interro. ac.
 de confessione que fit in libello. dic vt. s. dixi qñ verba enun
 ciatiua pferuntur in iudicij et extra iudiciali cōfessione si fiat
 absente pte in reali pñiudicat. vt. l. si qs. vi. §. dñia. de ac. pos.
 q. rem absente parte pōt quis hñe p derelicto. in personali ve
 ro nec ad deliberandū nec ad obligandū pñiudicat nisi fiat pte
 vel iudice vel publica persona vel alio recipiente p absente
 illo postea ratū habente. vt no. in. d. ver. vij. et in. c. quāquā. de
 vsuris. li. vi. et l. rescriptum. ff. de pac. et l. non solū in. §. si libe
 rationis. ff. de li. le. hec vera nisi fiat p eplam q. tñc pñiudicat
 confitēti et ad obligandū. vt. l. publica. §. si. ff. de positi. Et hoc
 ideo quia scriptura semper loquitur. vt no. in. l. nuda. ff. de do.
 quod verū puto viuente ipso confitēte. eo aut mortuo scriptu
 ra eius non loquitur. ideo non credens quillum obligaret ad
 hoc de succe. ab intes. c. si. et quod ibi no. pñno. et vt est dictum
 confessio apud acta scriptura pro solēnitāte ipsius actus req
 rit partūz pñtiā vt ad hūc actū citationē dñ testi. c. i. noīe dñi.

Ideo statim est nulla vel aliqua, ut dicitur Bar. in alle. l. nuda. dicit tamen Jo. an. in ti. de confes. §. nunc videndum. ver. qd si confiteor. q. in oibus casibus in quibus abute parte alteri p iudicaret sua q. ei proderit confessio fca. ut in casibus. c. quams. de re iur. per q. dicit q. p. fessio fca. eiusdem litis preiudicat p. fessio quo ad alium. et hec vera in his q. dependent ex voluntate duorum. sed in dependentibus ex voluntate vnius bñ. preiudicat confessio fca. absente parte. ff. de neg. ge. l. pomponius. et l. nentemius. et no. Bar. in alle. l. nuda. et no. in l. certum. §. si quis abutem. de confes. ad hoc tex. cum gl. in d. l. pompo. opz fm predicta q. iudex sedeat propter hoc als non preiudicat si bi cōfessio. ut pz de ordi. cogni. c. cum dilectus ad fi. als crimē de quo pstat in iudicio pūicē ordinarie si de eo cōstaret per p. fessionem qd est p. illa iura. Mo. ergo glo. in d. c. ex parte q. confessio fca. coram iudice ad aliud sedente non preiudicat. h. qñ cōfessio emanat super iure reali an inducat oblonem et p. bat. ut si ego dñs vel possessor confiteor te dñm vel possessorē an confessio faciat te dñm. dicit Bar. in l. cum falsa. de iur. et fac. igno. et l. si testm in eo. ti. qd si extra iudicium confiteor in iure reali. cuius translatio pendet a p. tate mea sine alia traditione et confessio inducit ut in p. p. thecariā dñ in alle. l. si te stamentū. sed si confiteor circa ea cuius translatio non pēdet a nuda mea voluntate si qdem in iudicio preiudicat mihi et p. fessio inducit dñi translationem. ut est cāus. ff. de confes. l. certum. §. i. q. ad hoc est no. fm Bar. q. dicit eē verum. et si in cōf. non adiciatur specifica cā. ut q. p. fiteor te dñm simplr. nā sicut libellus procedit sine cā specifica. ita et p. fessio fm eum. et per hoc dicit q. si confiteor eccliam dominam. q. nuda voluntate transferitur in eam dñm q. confessio preiudicat. idē dicit in vltima voluntate cum in illis non erigatur traditio. p. ficitū confessio quo ad probōnem. ut in alle. l. publica. l. non inducat. de hoc in Spe. de confes. §. nunc dicendum. vers. quid si confiteor ad fi. et vide etiam in eodē. §. ver. porro. vbi Spe. dicit q. si confiteor alium possidere. q. solo aio perditur possessio illa confessione p. dicitur. ut l. iij. §. in amittenda. et l. si qs vi. §. de acquir. pos. in ver. sed si confiteor. et dicit hoc verum quo ad per dēdam possessionem. sed non quo ad trāsse rendam. q. solo aio non acqritur possessio. C. de acqui. pos. l. l. fm l. vni. de cu. hec vera qñ confiteor simplr rem tuā eē. et me ipsum tuo noie possidere tanq. conductor. dicit Spec. in ti. d. confes. §. nunc videndum. ver. quid si confiteor. ibi recitat dicitum Ja. Bal. et refert an confiteatur scienter. et an dicat scie ter confiteri rem tuam esse et eam tenere in feudū vel emphy theosim. tunc non nocet. ut in alle. l. cum falsa. q. ex hoc nō cōducit sed narrat. idem si dicat confiteri rem tuam esse et volo ipsam conducere in emphytheosim. ut d. l. cum falsa. fatetur tñ omni cāu confessionē probare p. ductionem et dñm aliter donec p. rium p. betur. pro hoc dicit Bar. in alle. l. cum falsa si quis confiteatur talem esse dominum sue rei et eum esse constituisse p. cario noie possidere eiusdem q. ex hoc non transfertur. ut in l. traditionis. C. de pac. fm Bar. q. credo verum p. bando rem aliter se hñe q. sola confessio non dispōit ex quo erigitur traditio et sola confessio conductionis et p. stitutionis non habetur pro illa l. probetur. dicit tñ Jo. an. post Dy. i. cōsilijs in additionibus Spe. in loco prealle. q. si confors lig. re ceperat cōfessionem qualr ab eo et ab alio conduxit rem i fca. dum et hec confessio preiudicat ad hoc q. p. sōrti ratum habenti queritur ius agendi sine cessione. q. si per traditionem vel quasi queritur ius agendi sine cessione per procuratorem. ff. d. acqui. re. do. et si procurator. et l. si traditio. §. si. sic ex hac cōfessione queretur illi absq. cessione. vel questum p. babitur. nā talis confessio probat fictam traditionem. Jo. an. de Jmo. in l. nuda. ff. de dona. dicit q. vulgatum est q. confessio fca. absente parte non preiudicat. l. certum. §. si qs. ff. de confes. Nec ob. l. publica. §. fina. q. loquitur in confessione fca. in epistola que dirigatur absenti quo cāu absens absenti loqui videtur mediā te organo epistole. l. qui autem. et l. licet. ff. de consti. pecu. Et id nimirū si p. iudicat et fm eūdē Jo. ibi ois scriptura q. ex mē te disponētis dirigat pti absenti aduerse si p. ducatur scriptura. et ad vidēdū ei? p. ductōem ps fuit citata p. fessio fca. in illa scriptura seu q. oris ex illi? p. ductōe semp preiudicat pti. et ita intellr. d. §. si qs absente. et hoc voluit ibi Bar. quando dicit aliud forte i scriptura libelli que dirigatur parti. Ludo. vero i

d. l. nuda. dicit q. cōfessio sine expresse cāe scripta p. batōz nō inducit. l. cū de debito. §. si. ff. d. pba. et d. si. instr. c. si cautō. et qd ibi no. q. hoc vñt tripliciter limitādū. p. rō nisi p. fessio fca. fuerit i iudicio seu iustō guarātigato. h. Bal. p. illi ter. l. l. sicut. C. de rep. here. Secōdo nisi p. fessio extraiudicialis fuerit geminata q. tñc opat tñm quātū iudicialis. ut dicit gl. singularis l. l. cū scim? C. de agri. et censu. et ibi Bart. hoc dicit lib. xi. merito fm Ludo. inferitur q. p. bat sine cā vt et iudicial vñ fm eum in suis dictis. in d. l. in dicto quod icipit duplicatio dictionis. dicit q. duplicatio dictionis operatur plūquā si nō esset duplicatio. p. rōne exempli doctrina est cōis in l. crimini nali. C. de iurisd. om. iud. et in l. iubemus. §. sane. C. de sacro san. ec. dum queritur an bona dānati p. delictum perdantur ipso iure vel per sniam. q. aut statuti lex loquitur p. verbū futuri tps vt per dātur et intelligit per sniam. si loquitur p. verba preteriti tps intelligitur ipso iure. p. rōdo pone q. statutum dicit si qs fecerit iustm sine appositione hōre vel diei vel no minis puniat i tot qñmo et iustm cassetur et irritetur an ista verba cassetur et irritetur intelligatur ipso iure vel per sniaz iudicis iuris ordie seruato. Et dicit q. ista verba duplicata cassetur et irritetur intelliguntur ipso iure. ita simplr dicit Bal. i ti. de pace. constan. in glo. in verbo privilegia oia. et in verbo collō. et dicit Bar. in d. l. cum scimus. illud quod dñ q. verba enunciativa non p. bant hoc ē intelligendū nisi sint plata his q. tunc p. bant sicut et cōfessio extraiudicialis geminata. p. rō tertio est limitādū q. licet non probet plene. inducit tñ semi plenam p. bationē fm Spec. in ti. de confes. §. nunc videndum. ver. sed nungd semiplenū. et refert Anto. de bu. i. d. c. si cautō. et de hoc est casus recte intuenti fm exemplū qd ibi ponit glo. in l. instra. C. de pba. Item dicit Bar. in d. l. cum falsa. C. de iur. fac. igno. q. confessio extraiudicialis transfert onus p. bandi p. rō in p. fessioe dñi de rota in decisionib? nouis. clxxiij. dicunt q. cōfessio extraiudicialis facit iudicium nō plenaz p. bationem per glo. in l. capite qnto. ff. de adul. et c. §. sit graue. de exel. prela. Bal. in suo p. filio quod icipit an cōfessio facta absente pte ad p. bandum liberationē et dicit q. sic q. quidam dicūt q. nō nisi pars sit p. sēns. nā confessio regit p. riaz ad nēfarij sicut pactum. ff. de confes. l. certum. §. si quis absente. et no. C. de confes. l. i. ff. de pac. l. idem in duobus. facit de l. le. Laurelius. §. si. nisi talis confessio sit transmissa per nunciū. vel eplam. ff. de positi. l. i. in fi. ff. de dona. l. nuda. In p. ruz vñ q. talis confessio valet ad merā p. bationē. l. et hodie exceptio nem parit. ut. ff. de l. le. l. non soluz. §. si liberationis verbo. l. pactum non valeat absente altera pte nisi interueniat nūcijs vel epla q. pactū est p. ctus. et confessio nō ē p. ctus. ff. de acti. et obli. l. consensu. et no. C. de sacro san. ecc. l. illud. de accep. l. si ac ceptilati. §. si. ad hoc facit. ff. d. neg. ge. l. pomponius scribit. ff. de edil. edi. l. quero. §. si. et de succē. ab intest. c. si. So. dicendū est q. quātum ad effectū aliquid inducendi vel disponendi nō valet inter absentes nisi dispositio pendeat ex voluntate vni? tñ vt ratificatio vel iprobatio. ut d. l. pomponius. h. quantū ad finem p. bandi fictā solutionē et repellendi petitiōem p. riaz valet ut d. §. et l. q. quicqd dicat p. De. C. de non nume. pec. l. generaliter. et dicit ibi q. cōfessio facta p. rite fideiussoze nō dñ cōfacta in absentia p. ris q. si per fideiussozē possit queri reo p. nci pali exceptio doli. ut est tex. in l. idem i duobus. ff. de pac. Et dicit idem Bal. in alio p. filio suo quod icipit. In dei nomine amen. punctus. §. quo consiliū petitur et postulatur talis est ti cius fecit iustm in forma vēditoris et. qd valet absente pos sessorē confessio q. tendit ad liberandū possessorē. et omnis confessio que tendit ad exceptionē in absentia partis valet. in aut. de testi. §. et l. et no. in l. i. de interroga. act. et l. non solum §. si liberationis. de libe. lega. et l. generaliter. C. de nō nume. pecu. et C. de iur. et fac. igno. l. cum falsa. Franciscus vero tigrini in suo consilio quod incipit. §. qñe qua queritur nunquid confessio et. regulā tradit q. taliter confessio facta absente pte in nullo confitenti preiudicat. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. et l. si. et ibi no. ff. de iterro. ac. et l. cū de indebito. §. si. ff. de pba. Sed p. q. si confiteatur creditor se nō numerasse stat confessioni creditoris. ut no. glo. in l. in p. ctibus. de nō nume. pecu. in glo. nec si velit. et. Non igitur refert in p. sēntia vel in absentia facta fuerit confessio dñmodo de confessione con fect. Non ob. glo. posita. in l. idem in duobus. ff. de pac. que cō muniter

muniter reprobatur. et huic opi. assentit Guil. de cu. l. l. pompo
ninus scribit. si negociu. ff. de nego. ge. Immo et dicta glo. per
doctores nouos approbat. vt. s. plene deductur in ar. de ver
bis enūciatiuis in vltima voluntate. platis. et ista ē cōmuniō
Saly. in. l. vnica. C. de confes. et expresse q. confessio extra iudi
cialis non valet nisi fiat pte pñte et hoc qñ ē obligatoria. et ita
omnes cōiter fatent. sed vbi sit liberatoria. quidā dixerunt vt
Bal. et Graci. tigrini in dictis pñlijs valere quo ad doli exce
ptionem. p. no. l. nō solum. §. liberationis verbo. deli. lega. qd
reprobat Bar. in. d. §. si quis absente. p. aliam glo. que ibi vñ
pñia. et in. l. idem duobus. ff. de pac. et et per ter. et gl. i. l. et hñ di
§. nō autem eo. ti. sed fin eundem Bar. de saly. ille loquitur i pa
cto quod ē liberationis iudiciu. et ad nō liberationis peten
dum i futurū nos loquimur i confessione declaratiua in qua di
cendū ē in distinctione q. facta aduersario absente et nemine
p eo recipiente nō valet ipso iure vt no. glo. ij. ad fi. i. l. pompo
ninus scribit. ff. de neg. ge. Itē dic q. aut pñssio facta ē aduersa
rio instāte. petente. vel interrogate et valet vt dicta. l. fi. et. l. si
fine. §. i. ff. de interro. actio. aut ē facta aduersario pñti. sed non
petēti nec interrogati vel instanti. et valet vt. d. l. si fine. i. prin.
et quod no. glo. i. l. i. C. de confes. in ver. illud vero. que sic dñ itel
ligi. aut ē facta pñte aduersario nō petente vñ instāte vñ nec
recipiente vel statim acceptante. et tunc dico q. nō preiudicat.
vt sentit Ly. in. d. l. vnica in. vi. q. Et ē rō dñe q. non seruat
significatū verbi vt fieri dñ vt. l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. est
n. cōfessio simul duoz plurimū eiusdem rei factio ex dictione
cū que notat simultatē. vt. ff. de pac. l. i. §. i. si ergo simul vterq.
nō fatur nō ē confessio igitur valere nō dñ ar. l. i. in pn. ff. de
verbo. obliga. Itē q. multi p iocum vel solatium talia verba
proferunt. vel vt euitent interdum petitores querētes ab eis
mutua. et ipsi volētes eos curialiter repellere dicunt nō habe
re. imo a pñte. hic mecum existēte recepi pñdie cētuz mutuo.
et cū pñterus tacet q. si forsā vocaret testes ille tunc negaret.
aut confessio ē facta ex toto absente aduersario. et tūc aut ē scā
i iudicio. et tunc aut p modum iurisdictionis pñtiosē. aut vo
luntarie. si pñtiosē dic q. olim nō valebat vt. d. §. si qs absen
te et. C. si p vim vel alio modo. l. fi. et. ff. de interro. actio. l. fi. Et ē
rō q. olim hermodicum pñti nō pñt. hodie vero q. hermodi
cium pñti pñt valeret pte legitime citata vt. C. de in. l. pperan
dum. §. i. et. ij. et. §. cum aut. et ita no. glo. i. §. i. si quis absenti et
idem ibi no. doc. si per modū iurisdictionis voluntarie. idēz vi
co si iudex agit expresse eam recipere et absenti querere. ar. ff.
de magi. conue. l. i. §. erigere. et. ff. rempu. tal. fore. l. ij. cū simi.

Enunciatiua verba in epistolis prolata.

In nero verba enūcia.

proferuntur in eplis. Et clude fin Bal. i
l. i. C. de pñen. stipu. q. vbi per eplam nun
ciatur illud quod p eplam pñt cōfici et idu
ci illa nūciatio inducit obligationem et cā
inductā probat fin Archy. et bñ. et tert. i. l.
ticius la fa. ff. de cōsti. pecu. si aut nō pñt cōfici quod denun
ciatur per eplam iter pñt. tūc nō inducit obligationē. sed eam
inductam probat. vt. l. publiā. §. si. ff. de positi. et ibi Bal. fatuus
ē qui epistolam mittit pñti cuius copiam hñ quantum vult et
pñt ei verbo omnia explanare. qñq. tñ et p modum epistole
quis pñti loquitur. exēplum. ff. de pac. l. emptor. §. lucius. vñ
l. pñdicant scribēti qñ quid certum pñtēt et specifcuz. vt. l.
lucius. ff. de fidei cōm. si aut l. f. sunt generales et icerte. vt sūt
l. f. credētales. tūc dic fin Bar. in. d. l. lucius. quod aut dicte
l. f. sunt nūmūm generales vt tali latozi pñtium de his que
vobis dixerit dabitū plenā fidem. tūc earum vigore nō po
terit agere talis latoz i pñdiciūm scribēti qñ tales l. f. sunt
magis cōmendatorie quasi dicat iste latoz est persona fidei po
testatis de eo confidere et sic non obligant scribentem. vt. l. fi.
C. quod cum eo. ff. de dolo. l. eleganter. §. finali. ff. mandati. l.
si vero. non remunerandi. §. cum quidam. et dicit Ly. vt dicta
l. fina. quod littere cōmendatiue scribētem non obligant. ma
gnates. n. de facili tales l. f. as cōcedūt. fallit si ex qualitate per
sone scribētis aliud appareat ex quo generalr certificaret. vt
si ille de quo scribebat erat factor seu iustor scribētis i aliqua

mercantia. q. tūc vñ dicere q. ei adhibeatur fides i negocio il
lius mercantie. ter. et no. i. l. ciuicūq. §. sed ē fullo. et. §. plane
ff. de instito. ar. ff. de ver. obli. l. triticū. et ibi no. Itē fallit si vi
rit i eplā adhibe plenā fidem super me vel meo periculo. vt. ff.
man. l. si vero. §. si quis mandauerit. i. fi. qñq. iste l. f. sunt ma
gis spāles puta tali latozi pñtium de intēctione mea plenarie
informato dabitū plenā fidem. Et hoc aduerte q. aliqñ mā
datur vt tali credatur tñ id quod ei refert. et tūc nō pñt. aliō
ē. n. credere pñtem referēti et hoc nullam dispositionē con
tinet. aliud ē pñtere. si. n. cū tali aliquis celebratur pñtus non
obligat nec obligat mādantē. q. excedit fines mādati. ff. mā.
l. diligenter. et no. ff. d. pecu. l. pcurator. i. glo. et. ff. de solu. l. hoc
iure. fallit rōne persone. vt si esset iustor vt dñi. fateor tñ q.
si occasione illius credulitatis passus sum dānum possum re
cuperare p actionē mandati. puta ille latoz dixit mihi ex pre
scribentis q. si ego vellem talem librū p certa pñtate mitte
rē pecuniā. ego credēs mihi et in hoc expēdi dñs nō vult dare
librū istud dānum repetā. vt. l. si tibi mādauero. §. si. ff. mā.
S. si ille latoz l. f. dixit. talis fecit me pcuratorem ad pñen
dū tecum negociūm. ego credidi et tanq. eum pcuratorem p
xi nō preiudicat mihi scribenti nec dñ credi ei qñ narrat ali
quid qd pñt ad ipsum latozem seu referentēz p qd acquirēt
cōmodum seu officium nisi quate nus l. f. esset expresse ne
detur interia malignādi vt. l. fi. qd cū eo. et. ff. qd iussu. l. i. i. pn.
et credit sibi sine iuramento. cū ab vtraq. pte ei fides sit appro
bata. fa mittente. et ab eo q. recipit. vt not. ff. de serijs. l. i. l. i. vi
deret pñtum vt. l. theopompus. ff. de do. pñle. S. dic qñ testōz
dicit esse standū dicto alicuius de eo qd testōz sibi dixit. et q.
tunc dictū illius ē dictū defuncti magisq. deponētis. id tūc
dñ iuratus deponere vt testis. sic loquit. l. theopompus. et. l. ius
iurandi. C. de testi. Qñq. testator dixit standū esse dicto ali
cuius de eo qd sibi deponēti esse videbitur. tūc in illo dicto nō
ē testis. sed magis qdam arbitrator. id nō dñ iurare. vt. C. de
arbi. autē. decernimus. et hoc verū qñ aliq. ē assumpt. a testa
toze. vel a pte simplr. sed si assumere a iudice puta q. iudex di
cit referas mihi q. tibi videbit de tali re. vt medici qñ assumū
tur ad vidēdum tale vulnus tūc talis dñ iurare. vt. l. cōpara
tiones. C. de fide instr. l. i. §. pñtum no. in. d. l. iurifurandi. et in
l. i. post prin. ff. de ven. m. sp. i. pñdicta facit. l. hac edictali. in. §.
his illud. C. d. secū. nup. vbi vñ dici q. qñ quis assumitur a pñ
bus dñ iurare. sic intellige q. ibi assumitur a partibus de mā
dato iudicis. vel assumit a partibus hoc ē agētibus vt iuret
alias secus. vt dicta. l. theopompus. et ibi Bar. Bal. i. l. capta
torias. ff. de te. mili. dicit quid si testator cōmisit declaratōez
incertoz seyo q. declarauit indiscusse q. deberēt restituī Layo
tanq. ab eo extorta. an valeat dñā dñclaratio. pñlit Bar. q. si
per. l. tabys. §. sorozem. d. fideicom. liber. cum aliquid ei cōsta
re dñuerit requisito hñ de. ff. de trans. l. cum bi. §. si pñtor. et. ff.
de vñf. le. l. legatum ciuitati. et de testi. c. nos quidem. vñ tñ
q. de hoc creditur iuramento ipsius executoris. si als ē hone
sta persona. vt. d. l. theopompus. et. l. si quis pro redemptione
C. d. dona. Sed si executor non ē persona fidei digna. vel aliq.
interesse pñtēderet non crederetur sibi. C. d. epi. et cle. l. si quis
in conscribēdo in vlti. q. per Ly. Sed si testator mandauit sta
ri dicto guardiani minozum vel prioris predicator. ei stabif
ar. ff. mādati. l. si mandauero. §. si tibi. Si vero testator mādā
uit stari sue cedule depōsite apud sacristiāz fratrum. dñ Ja.
de bel. q. ista cedula tanq. pñnata non probat. tu dic q. imo
pbat. q. ē approbata in testō per ipsius testōis confessionēz.
de fide instr. aut. ad hoc. C. d. condi. et demon. l. i. et. l. si ita scri
pserim. ff. de re. du. nec pñt negari scriptura apparens d manu
testatoris quam testō esse propriam fatetur. ar. C. de te. l. cūz
antiquitas. ver. sinaūt. Sed pone q. statutum ē q. si alicui fu
erit datum dānum furtiue. igne vel ferro q. homines ville i
cuius territorio fuerit fēmi teneantur illud emendare. Quēit
q. inimicus dānum passi mittit eplā seu l. f. as pñti. et dñ
se dānum dedisse. an credatur litteris et an modo dānumz
passus possit habere regressum contra villāz pro dāno. Ja.
de are. in suo consilio quod incipit statuto. pñdame cauetur
tenet quod non probant in pñiudiciūm dānumz passi. et hoc
quattuor rationibus. pñmo q. dicta confessio non fuit scā
in iudicio. vt. l. i. de interro. actio. Secundo q. dicta confessio
cōficti nō dānum passo dñ nocere. ff. de interro. acti. l. d. etate
e iij

i. rñ. de proba. l. ex pto. et in aut. de iureiurā. a moriente pñito
i. rñ. Tertio qz dicta cōfessio facta fuit ablente eo cui dānuz
datū fuit merito nocere nō debuit. l. certum. §. si quis ablente
ff. de confes. l. i. ff. de interro. actio. Quarto qz ille qui ē con
fessus ē inimicus dāni passi. et sic ei credi nō dñ. ff. de questio.
l. i. §. questionē. in aut. de testi. §. qz vero odiosus. ff. de adimē.
le. l. iij. de testi. l. iij. in pñ. de suspectis tuto. l. tutor. et in sūma
vbiqz dñ qz epla plenā pbatōnem inducit iuxta l. publica.
ff. de positi. hoc esse veyz intellige nisi fuerit p partem aduersaz
pdictum. qz postea in fauorem sui vñ nō pōt. non enī debuit
ei pdesse qz nūsus ē impugnare. vt. l. questum. cū similibus. ff.
de ac. her. ita voluit Spec. in ti. de positi. §. viij. ver. i. in simili.
et Bar. in. l. post legatū. ff. de his qbus vt idignis. Et Arch.
in. c. i. de cōstitu. et in. c. pñentiuz. de testibus. et ibi Jo. an. i. vi.
Si vero non fuerit pdictuz sed acceptata. et tūc probat et acce
ptata itelligitur fm Ludo. i. l. nuda. ff. de dona. coipso qz pars
tacet nō pñicēdo. ff. ad mace. l. si filius i. c. i. d. pcuratoribus. i.
de. et quod habetur p Bar. in. l. i. c. i. ff. de pñ. pecu. et i. l. quo
enim. ff. de rem. ra. ha. vbi dicit qz aut geritur aliquis actus p
tinens ad acquisitionē et ad mei cōmodum et tūc non impro
bare ē approbare. vt. l. si absens. C. si cer. pet. et ibi p gl. et doc.
qñqz geritur actus q respicit mei pñicētiuz. et tūc qñqz supue
nit simplex scia. et eo casu non approbare ē improbare. vt. l. p
curator. in. fi. ff. rem. ra. ha. Qñqz superuenit sciētia cū aliquo
actu vt cum pñentatōne līarū vel instrumēti. et dñs recipit. et
tūc nō improbare ē approbare. vt. l. si filius. ff. ad mace. et l.
i. §. si. ff. nau. cau. po. sta. Preterea fallunt in. l. si. ff. qui et a q
bus. et l. in sponsalibus. in. fi. ff. de sponsa. et pōt quis habere ra
tum ablente parte. vt no. glo. in. l. pomponius scribit de neg.
ge. Anto. de bu. in. de. i. de procura. dicit. licet guil. de monte
laudio tenuit qz sola receptione instrū in dubio non videatur
consentire nisi ab aduersario pbeatur qz animo recipiendi mā
datur illud receptū. et qz hoc constat p verba eius vel aliū actū
exteriorem. tene quicquid Guil. tenuit fm Benz. qz sufficit
qz sciēter recepit epistolam absqz ptestatione als dicta clemē
tina esset frustra. naz solo facto sepe quis pñentit. no. de appel.
dilecta. ad hoc qz recipiens instrū in vñ approbare omnia con
tenta in instrumēto de renuncia. c. sane. de offi. dele. c. coram.
vt lite pendē. c. ecclā. lo fo et quod ibi no. Et qz approbans scri
pturam omnia in ea contenta approbare videtur. ix. dist. vt
veterum. et c. si ad scripturas Bal. in rubrica. C. de consti. pe.
de istis līs talis dabitur plenā fidem quid operentur dicit
Bar. ponit in. l. lucius. ff. de fideius. Tu dic qz sic debent itelli
gi dabitur plenā supple et bonam fidem. non ergo omne quod
loquuntur credendum ē sed si ad bonam fidem spectet id credet.
si ergo dicit aliquid verisimile vel vtile mittenti credi potest.
arg. ff. cōmo. l. argentum. si autem pertinet ad dispoliandum
dñm tūc non debet credi. vt. ff. man. l. creditor. in. fi. et facit
l. si. C. qd cū eo. Iste ergo līe itelligunt dabitur plenā fidez dī
sereto mō. d. Anto. de bu. et d. De. quos sequit imo. in. c. fra
ternitati. de cler. i. nō refidē. tāgunt dñs līs cōmendatitijs
vel credētie quas amici sibi inuicem sepe mittunt quē effectū
habeant de quibus p Bar. i. l. lūci. de fideius. et i effectū cō
cludit qz si sunt multū generales puta qz i eis cōmendat por
tās ipsas līas tūc latoz talū līaz nūb poterit agere i pñu
diciū scribētis qz verba generalia nō sunt obligatoria. l. si ve
ro nō remunerādi. §. cū quidā. ff. mandati. Idē dicunt si i eis
dicat latoz pñitium in eis qz dixerit detis plenā fidem qz cē
sentur esse cōmendatitiae. et p eas i effectū vñ dici qz latoz sit fi
delis pñona. facit. l. si. C. qd cū eo. id nō poterit obligare scribē
tem. fallit si ex qualitate pñone p qua scribit aliud appareat.
vt si ille p quo scribebat erat factor ipsius scribētis in aliqua
mercātia. qz tūc vñ dicere qz ei adhibeat fidem i negotio ipi
mercātiae. p. l. cūcunqz. §. si fullo. de isti. Ite fallit si i līa dicit
et adhibe ei plenā fidem sup me. et meo piculo. l. si vero non re
munerādi. §. si quis mādāt. Qñqz vero sunt līe magis specia
les puta latoz pñitium de intētiōe mea plenarie informato
dabis plenā fidem. Tūc dicit qz cū mādāt soluz vt credat id
qd refert qz nō p hoc poterit aliquis pñtus cū ipo celebrari ni
si qualitas pñone aliud suaderet. vt si esset institor seu factor ip
sius scribētis. vt. §. dñi. si tñ rōne credulitatis passus esset dā
num ille cui scribit posset recuperare p actionē mandati pu
ta si dicit ex pte scribētis qz si ille cui scribit veller talē libruz

vel talem rem pro tāta qñtitate mitteret ad eū. nā si misit et in
hoc fecit expēsam si postea scribēs nō vult dare poterit illud
dānum recuperari p. l. si vero nō remunerādi. §. si quis alle.
Et sic p3 qz vt possit pñere regrit specificatū mādatur ne als
detur materia malignādi. l. si. C. qd cū eo. Et ex pdictis p3 qz
si ille cui mittuntur līe cōmendatitiae mutuet pecuniam ipsi
portanti līas regrit non tenetur scribens p tali mutuo nisi
in līs aliud fuerit expressum. vel nisi in cāu de quo supra di
xi. qd tene menti. qz pōt sepe dñs cōtingere. Bar. vero in. l.
nuda. ff. de dona. dicit circa epistolas que mittuntur absenti
bus. dic qz aliquando queritur de effectu eius qui in ipsis cō
tinetur. et tūc dic vt dicit Ly. in. l. non nudis. et in. l. nō epi
stolis. C. de proba. Quandoqz querit an probz. et tūc aut epi
stola confessatur et probat. vt. l. publica in. fi. de positi cū simi.
Aut nō pñatur et nō pbat. vt. l. publica. et tūc si bz sigillū au
tētiū et p3. vt. l. si qua p calūniā. C. d. epi. et de. et ibi p doc. C.
de publi. l. publican. §. i. et ibi aliquatū ē per Barth. aut nō
bz sigillū autētiū et tūc dñs approbati p cōparitiōne sicut de
libris rōnum dicit et hoc qñ epistola mittit absenti qz est illa
rō que ē i libro rōnum qz nō ē qd iputet parti et de sigillo an
pbat. dic fm Anto. de bu. i. de. i. de. p. vbi dicit sic Guil. d.
cu. dicit i. l. si pcurator. ff. de pcur. qd si sigillū ē autētiū pñ
ne adhibet ei plena fides. ff. de offi. pñ. l. diuus. i. autē. vt nulli
iudiciū. §. si quis vero cōpñebat. Si autē sigillū ē priuāte
pñone tūc dicit qz erigunt duo vt. p3. Primo qz sit sigillatū
pprio sigillo sigillatū. Secūdo qz cōstet dñm sigillasse nō suf
ficeret qz apparet sigillatū sigillo dñi qz potuit ēē qz fuerit appo
situz falso. C. de latina. libe. tollen. l. i. §. sed ne. ad hoc de pba.
c. tertio loco. hoc non p3 Guil. de monte laudio put regrit
qz sigillo proprio sigillatur. qz et alieno sigillo pōt quis sigilla
re. ff. de test. l. testm. §. si. Si autem non constat an sigillū sit
ipsius nec de voluntate eius appositum. tūc dicit qz sigillū
nō releuat. Conclude fm eum aut sigillat pprio et cōstat qz si
sigillat. et tūc probat. aut sigillat dñs sigillo alieno et pñat
qz sigillat. idem. aut appet suum sigillū in instrū. non tñ cō
stat qz ille sigillat. Tūc dicit qz qz non pñiciat vt simpli
admittat. sufficit tñ vt cum cautione de rato admittatur. C. d.
pba. l. i. Jaco. bu. in. d. l. si procurator. idē sequitur dicens qz
si nō cōstat dñs voluntate sigillantis qz scriptura non pbat nisi
fuerit approbata. pbat tamen semiplene bz et ar. filli. et pñe.
et in hoc priuatis sigillis. In sigillo autem publico sigillans
dicit idem qz non probat nisi constat de voluntate sigillantis vt
sigillū tenētis ne detur materia fabricandi falsum. vt in. l.
vnica. §. ne aut. C. de cadu. tollen. his aut interuenientibz p
bat. vt in. l. qua per calūniā. alleg. Bar. i. d. l. si procurator.
dicit cuius verba aliquo addito concludo si queratur aut cre
datur līs ad pñiudiciū dñi. et dico qz si līe sint sue vel ab eo
sigillate vel approbate per compationem fm illa que habent
in. l. scripturas. et aut. ibi posita. C. qui po. in pig. ba. Si qñat
an pbat quo ad hoc vt pcurator admittatur. dic qz aut sit līe
sigillate sigillo publico aut puato. si sunt sigillate sigillo publi
co et cōstat qz de voluntate sigillantis et pbat vt dicit Ja. bu. Si
sunt sigillate sigillo publico de quo constat. sed non apparet qz
de voluntate sigillantis. Et tūc credo qz non credatur quia
istud ē magni pñiudiciū. vt no. in. c. post cessionē. de pbatō.
nisi forte ad impetrandū vel nisi admittatur cū cautione de
rato. l3 Bar. dicat indistincte eū admitti p. l. si qua per calū
niam alleg. quod nō placet per iam dicta. Et dicit ibi Bart.
qz sigillū ē publicū eo qz ē alicuius dñi vel comitū allegat. l.
i. ff. de ser. fugi. et l. diuus. ff. de offi. pñ. et in aut. vt nulli iudiciū
§. si quis vero comprehensoz. et an līs eorum cū solo sigil
lo sine testibz. et si tabellione credatur dic i decisionibus no
uis decisione. rñ. Et tenent qz in his que spectant ad ei offi
cium inter suos subditos. Et qñ non pcedit vt iudex eis credi
tur. et statur. aut sigillū ē priuātū et tūc si līe sunt sigillate si
gillo proprio. et constat de voluntate sigillantis puto qz probet
absqz alia pbatōne. Aut constat qz sunt sigillate aliquo sigil
lo alieno. et non constat qz de voluntate domini et nūb pbat.
Aut constat qz sunt sigillate aliquo sigillo. et nō constat cuius
sit sigillū. et idem. aut sunt sigillate sigillo de quo constat nō
tamen constat quod de voluntate domini sigillantis. Et tūc
dicit Barto. qz si littere sunt approbate probant. si vero non
sunt approbate non pbat. Approbatio aut sit tribus modis
scdm

fin cum si bz testimoniu publicu vt q notariu attestatur q
fecit dictas lras pprio sigillo sigillari vel alieno. C. de fide in
stru. aut. ad bec. Secundo modo pot approbari per testes qui
fuerunt presentes q dixerunt se vidisse sigillari. vt. l. si qd ex signa
toribus. ff. que ad testa. aperiant. et quod no. i. l. ij. circa pn. eo.
ti. Aut constat q sigillo alieno sigillavit. et constat q de voluntate
eius. et pbant vt. l. ad testamentum. ff. si. allega. Quidq constat q
pcurator bz sigillum tñ nec bz aliam scripturam. et tñc nō p
batur ex hoc mandatu. qm sigillum nihil apte arguit. vt no.
Archy. i. c. quauis. de pcura. li. vi. et tñ. de monte laudi
no. in de. i. de procura. Jaco. bu. in. l. si qua p caluniam. C. de
epi. et de. dicit si queritur an lre pbent. dicit q aut habetur si
gillum autetici seu publici. aut priuati. Primo casu pbat
vt. d. l. si qua per caluniam. et e fm ipsum sigillum publicum
sigillum epi. ciuitatis aut vniuersitatis. Si autem lre priuate
hnt sigillum alicuius. Tñc aut hnt testimoniu publicu vt sit
quotidie de consilijs. Et dic q q dant ea sigillata et pceptu
notariu q inde coficiat instrumentu. et tunc probant vt. l. i.
circa medium. C. de comuni seruo manu. aut non habent te
stimonium publicum. et probant ad instar scripture priuate
contra scribentem. vt. l. si procuratorem. ff. de procura. et l. in
strumenta. C. de probatio. vnde secundu. l. y. in. l. distrabente.
C. de rebus alie. nō alie. vbi qd apponit sigillu suu scienter in
aliquo actu tñc tenet ei stare qd vñ approbare. et sibi p iudicat
vt. ff. de pigno. l. fideius. ff. si pater. hic ē q vbi priuat? dat mā
datum p sigillu suu fidem facit p eū. ff. de pcur. l. si pcurator
de hoc p Inno. i. c. ij. de fide instr. et Specu. in ti. de pcur.
§. rōne aut forme. vers. itē qd nō sunt. et vide Archy. i. c. vt cir
ca. de elec. in. vj. Si vero sigillu apponeret ignorāter tñc non
preiudicaret. vt. l. gatus. de pigno. actio. Et dicit idem Jac.
i. l. si lras. C. mādati. Quidq lre diriguntur ad creditore. aut ff
solu cōmēdatorie et nō obligāt cōmēdante. vt. l. si vero. §. cū
quidā. ff. mā. aut i eis cōtinebatur qd debet pecuniā mutare
debitori. et tñc mādas tenet mādati. debitor certi cōdictione
vt. l. si lras. C. mādati. aut lre dīrecte fuerūt ad pcuratōrē si
ue ad debitorē. et tñc dñs mādas tenet vtili iustitioria. vt. l. si
mutuā. C. de exercito. aut fuit missus accipiens tanq nūci?
et tenet dñs certi cōdictione. vt. l. si ex pctu. C. qd cū eo. Si vero
pñs pñti daret scripturā i modū eplē vt quotidie fit tunc eēt
idē qd i Alpocha. et fm Ang. i suo pñlio qd icipit. In xpi no
mie amē. tres sunt casus et sic dicit tres sunt cāus. aut i apo
dissa qd cōfitef esse debitorē pñtis vel absentis aut dubitatur
aut fuerit pñs alter. alter ne. Primo casu apodissa pbat si ap
paret qd sit manu illius scripta et cōtineat cāz. Sin aut i discre
ta nō pbat. ff. de pba. l. cū de indebito. §. si. Secundo casu si ē
indiscreta nō pbat nec p ea presumit. ff. de dona. l. nuda rō
sin aut discreta. i. cū cā tñc aut ē destinata p nunciu. et pbat
vt. l. publica. §. si. ff. de positi. idē ē si est tradita pcuratori absen
tis. ff. de ver. oblig. l. si ita stipulatus. §. grifogonus. aut ē apo
pissa et nō trāsmissa. tñc aut repitur penes creditore et pñmi
tur trāsmissa. et pbat argu. C. de pac. cōuen. l. pe. cū glo. ff. de
pba. l. si ciographu. aut repitur penes debitorē tñc sunt opi.
quidā dicūt qd nō pbant ar. ff. de cofel. l. certum. §. si quis ab
sente. nisi sit ad liberadu. de libe. l. l. nō solum. §. liberationis
verba. p ista pte qd nō valeat facit qd no. ff. de actio. et obli. l.
ex cōsensu. de sac. fan. eccle. l. illud. de pben. empt. l. si. i. ff. C. de
don. l. si ambigif. Alij dicūt qd valeat ēt absente aduersario
facta. C. de cōueniendis fisci debi. l. si. et Alzo. i sum. C. de fide
instru. Sz p istos facit qd testm factu i scriptis ē in hac cofes
sione quedam apodissa testatoris. et tñc nō pbat de libe. l. au
relius. §. si. nisi dicat i testō aliquid vt qd sit aīo testandi non
pbandi et ligadi. Item testatorē de quo p Ly. C. dñ nūme.
pec. l. generali. In dubio presumit pñs fuisse ille qui apodis
sam nō dico eplm pducit. C. de pben. stip. l. i. Bar. i aut. et si
pctus. C. de fide instru. circa apodissam dicit. Aut aperte con
tra quē pducitur cofessatur qd ē sua manu facta. et facit fidem
vt. l. cum de indebito. §. si. ff. de pba. aut negat. Et tñc aut bz
subscriptionem trium testiu et pbenitum. et tñc ex comparatō
ne sola. et ex sola approbatione facit fidē plenā. vt. l. scripturas
C. qui. po. in pigno. ha. nā pp tot subscriptiones nō pōt errari
de facili. Si nō habz subscriptiones tñc bz locum dca aut. quia
ista non facit plenam fidem. si approbet per compationez tñc.
sed facit semiplenam. Item non facit plenam fidem si appro

betur testibus tñc. sed facit semiplenam. Item si approbetur
vtroq modo facit plenam fidem. vt in aut. et si pctus. C. de si.
instru. dñt tñ esse tot testes. vt habet et no. in. l. si. et aut. ibi po
sita. C. si cer. pe. et Bar. loquendo d epla quā quis pñtetur a se
emissa an probz dicit qd aut epla pñtetur verba dispositiua sig
dem super eo qd poterat p eplam introduci. vt i pctib? q pñen
su pñunt. tunc epla pbat et iducit. vt. l. pñensu. ff. de act. et obli.
et in. l. i. i. ff. C. dñbē. stipu. et insti. dñbē. q ex pñensu. Si vero
id nō poterat iduci p eplam. et tñc nō pbat. vt. l. i. C. dñbē. sti.
Si vero super eo qd ptes inducere nō pñt vt fraternitatem. tñ
dca epistola nihil pbat. vt. l. nō eplis. C. de proba. adminicu
latur tñ aliquatiter. et hoc ver? si erat in quasi possesse frater
nitatis. vt. l. non nudis. C. de proba. et l. quidam in fine. ff. de
pba. l. y. vero in. l. nō eplis. all. quid operet epistola dicit aut
epla pñtetur dispoez sup tali negocio qd solo pñensu pōt fieri vt
emptio et siles pct? tñc mediāte epla p quam consensus expri
mit et velut quoddā organū emittit pñt. vt. l. labeo. ff. d pac.
et l. pñensu. ff. de ac. et obli. cū si aut pñtetur dispoez sup tali nego
cio. qd nō pōt fieri solo pñensu. sed desiderat aliā solēnitatem vt
verboz. et tñc p eplam nihil agitur. vt. ff. de ver. obli. l. i. in pn.
et insti. de iuti. stipu. §. item verboz. Secdo cāu qñ pñtetur enū
ciationē. aut pñtetur enūciationē negocij dispositi iter eadē
pñonas et ab eisde. et tñc credit eplē vt p eam pñt. vt. l. i. C. dñ
pben. stipu. et l. publica. §. si. ff. de positi. aut pñtetur enūciationē
negocij dispositi ab aliquo tertio iter aliquos siue iter eosdē
tñc nō operat aliquid. vt. l. epla. C. de pben. stipu. aut continet
enūciationē parentele vel libertatis. et tñc nihil tribuit. l. non
eplis. C. de pba. et l. inbem? C. de li. cā. fm Ja. d are. Et si qñ
tur an epla que pñtetur fraternitatis enūciationē saltē pbatio
nē inducat et p iudicat donec pñt pñt Ja. antiqu? doc. dicit
q sic qd fm eum pñessio extra iudiciu p iudicat. Primo p. l. non
eplis alle. Secdo pbat p. l. qdaz. ff. de pba. et ar. l. qñ. ff. de his
q no. in fa. Jo. et Alzo dicit pñt qd pñessio extra ius emissā si
p iudicat. sz in iudicio emissā sic. ff. de iterro. ac. l. i. et ibi no. Sz
certe si ipsi volunt dicere qd nō p iudicat pñessio extra ius emis
sa ad obligandū bñ dicūt et sic intelligitur. d. l. i. ff. de iterro. ac.
sz si velint dicere qd nō pñt quātum ad pbandū falsū dicūt.
vt. l. publica. in fi. ff. de positi. Quid ergo dicendū. Ja. predict?
intellerit qd pñessio extra ius emissā et indisposita pñceret ad p
bandū qd nostri doc. negāt. qd oq cām pñtetur. vt. l. cū de in
debito. §. si. ff. de pba. et sic loquitur. d. l. publica. et l. nō eplis all.
indiscrete. i. sine cā fuit emissā. vt qd vocauit eam fororem pp
aliud dicendo tali forori sue salutē. et. vnde refert qd aut cofes
sio emittitur in iudicio. aut extra iudiciu. si extra iudiciu aut
querit nūquid p iudicat ad pbandū. et tñc aut emissā ē animo
confitendi. aut nō. si non aīo confitendi. verbigratia credebaz
q talis ancilla esset mea foror. scripsit sibi eplam i qua dixi ca
rissima foror mea salutes venias ad diuidēdum mecu heredi
tatem et. talis epistola siue confessio cōtineas huiusmodi ver
ba non pñt ēt quo ad pñessionem. sic intelligit. l. si eplis. all.
et l. ex his verbis. C. de testa. mili. si animo cōfitef tunc subdi
stingue. qd aut tendit ad liberatōz et indistincte valet vt. l. tale
pactum. in prin. ff. de pac. aut ad obligandū. et tunc aut euz
causa et p iudicat vt. d. l. cū de indebito. §. si. alle. aut sine causa.
et tunc aut est emissā super tali articulo qui non requirit cām
vt sup realibus. vt si cofiteor te dñm huius libri vel confiteor
qd frater meus es. et tunc est idem et tunc operatur ad pbandū
sic potest intelligi. ff. de proba. l. qdam. et hoc casu pōt pcedef
sina Ja. doc. antiqui. Ang. vero i. l. si pcurator. ff. de pcur. di
cit qd qñ lre nō sunt note tñc ē necessaria approbatio. ff. de p
cura. l. si pcurator. vbi vero essent note tñc eis credit et vera ē
glo. i. d. l. si pcurator. i fa opi. glo. et de talib? lris loquit Ly.
in. l. si qua p caluniam all. Bar. et tangit. ff. de fideius. l. lucius.
Inno. plene i. c. i. et i. c. itra quattuor. de de. pegri. et ibi ponit
an credat sigillo dñorum vel epōrū pegrinoz. ponit ēt in. c.
post cessionē. de pba. de hoc ēt no. i corpore. vt nulli iudi. §. si
quis vero cōprehensorum. et vbi nō ē notariu vsus creditur
lris priuatorū si habet subscriptionē testiu. Donec exemplū
de beneficijs vbi recurrit ad fidem scripturarū priuataz. rvi.
q. iij. §. post. et hoc extra iudiciu. In iudicijs. n. nō credit scri
pture priuate sz oportet qd sit facta p notarios. vel p duos le
gales scriptores ad hoc deputatos fm Inno. i. d. c. post cessio
nē. no. et p eum in. c. qñ p falsam. d. De. de perusio l. c. post

cessionem. al. dicit qd p lras ordinarij pbat quis excoicatus qd vñ intelligendum i quocunq ordinario. et inferiori ab episco po de iure patronatus. c. i. in cle. Sz vñ qd talibus lris non inducat pbatio e qz validior pbatio viue vocis q mortue. in aut. de fide iſtru. §. si vero. sz viue voci ordinarij nō credit. vi. q. ij. c. si tñ. et hoc ē qd papa non credit illi qui dicit se aliuz excoicasse. de testi. c. cū tu fili. eo qd tales lre qñqz non ex bona fi de fiunt. ff. de custo. reo. l. diuus. ¶ Preterea nō ē maior aucto ritas ordinarij q tabellionis sz scripture tabellionis nō cre ditur nisi testibus sit subscripta vt in aut. de fide iſtru. §. si ve ro. ergo nō credit lris ordinarij. In pñi q credatur lris or dinarij de officio ordina. c. ordinarij. de elec. vt circa. li. vi. de snia excoica. c. cū medicinalis. eo. li. dicas qd lris ordinarij. et hñtibz i autēticiū sigillū non dat fides nisi sint testibz sub scriptis. d. b. ē casus i. c. ij. d. fi. instr. fallit i duobz casibz. ¶ Pri mo i snia excoicationis. vt i. c. post cessionē. de pba. qd obti net qñ lre sunt sup excoicatione cōfecte. Secus si essent testi moniales qz tñc nō faciūt fidē absqz testibz subscriptis. eo qd sunt nūciantes actū de pñio. de pñilegijs. c. si papa. in. vi. de pbatio. c. i. i cle. Secūdo fallit qñ emanāt sup ordine d. de. pegri. c. i. vel cū hoc disponit cōsuetudo. de fide iſtru. c. cū di lectus. De lris autē et sigillis delegatorz et maxime sup relatio ne pcessus an fides adhibeat dic q sup remissione facta credi tur. sup iudiciali vero pcessu i relatione iſerto nō credit nisi quatenus p acta cōstet nisi lris de legato directis dicatur qd qdquid fecerit p suas lras notū faciat. de testibus. cū clamor. de fide iſtu. puenit. Si vero sint extraiudiciales puta excuti ui ministerij creditur illo sigillo sigillantis. ita not. Spec. i. ti. de proba. §. videndum. ver. r. et in ti. de iſtru. edi. §. postremo et. §. vñle ver. sed nunqd remissio iudicum. et p Compostol. in c. i. de electi. in. vi. facit de officio deleg. c. cum olim. de pſcrip. c. cū in iuuentute. de pſirmatione vñli vel iſtiti. c. cū dilecta. de preben. cū fm. de accusa. c. cum dilecti. de purga. ca. c. pen. §. exegerit. De lris autem arbitrorum dic illis non credi su per processu coram eis initio. C. de arbi. l. ne i arbitris. et.

Quando verba enunciativa proferuntur in pñilegijs referi ptis aut litteris pape.

In quo verba enūcia

tiua proferunt i pñilegijs. rescriptis. aut lris pape seu pñcipis. dic fm Gl. et Jdau. de hiazarijs in cle. i. de pba. qd pñmuntur ve rū esse qd papa aut pñceps in suis lris nar rat qñ super narrat. sua fundat intētiō pñ cipaliter donec pñiuz pbeatur. Et hoc qñ narrat factū alienū. sed si narratio ē de facto pñio ipsius pape seu pñcipis pro batio in pñiū perimēs narrata. aut ipsam narrationē falsam reddēs nō admittit. sed pbatio p quā stante narratione rele uaretur pbanz. et narratio pape seu pñcipis nō perimitur aut falsa redditur bene admittitur exceptio pp renūciationēz beneficij factā i manibus pape et pñi acceptatā papa cōfert illud vel cōferri mādāt. bene potero pbare qd illud beneficiū tpe renūciationis seu cessionis spectabat ad me nō ad renun ciātem seu cedētem vel qd ipse renūciāns seu cedens prius re nunciāuerat i manibus ordinarij. vel qd fuerat dicto benefi cio pñuatus. Et ideo fm glo. in. d. cle. i. de proba. Verba nar ratia in lris rescriptis seu pñilegijs pape seu pñcipis su per his super quibus non fundatur intētiō pape aut pñcipis non probant. vt in. c. si papa. de pñiue. in. vi. facit quod no. xcij. di. c. dñs. iij. q. vi. hoc quippe. Si vero sunt verba narra tiua pñcipis seu pape sup illis super quibus sua fundatur in tentio. tunc aut narrat scñ proprium et faciunt plenam fidez ita qd non admittitur probatio in pñiū que perimat. aut fal sam reddat ipam narratōem. vt. s. dixi. Si vero narrat factū alienum. et tunc alia verba probant pñsumptiue donec pbeā pñiū. ita qd pñsumptioni stabitur donec pñiuz pbeatur. no. in. c. nōnulli. de rescrip. in glo. pe. et dicit Jdau. in. d. cle. i. al. qd neduz creditur pape seu pñcipi in eo quod dixit se fecisse. sz etiam in eo quod ab alio dicit scñ esse. Inferiori autem a pñi cipe fm Jdau. non creditur. sz super narratis sua intētiō fun detur. vi. q. ij. si tamen. et. c. se. et de proba. c. qñ contra falsam.

Subdens idem Jdau. qd i in criminalibus probatōnes sbe ant esse luce clariores. C. de proba. sciant. ij. q. viij. c. ij. tamen verba narratiua pñcipis in criminalibus et faciunt proba tōem. Si vero legatus de latere narret in suis lris aliqua be neficia referuasse sibi super narratis de iure credi non dz. vt in. c. cum a nobis. de testi. sz consuetudo curie romāe aliis ha beat. pro qua extra de fide iſtru. c. quod super his. vbi de hoc per Hosti. et Compo. Anto. de bu. in. d. cle. i. dicit qd enūcia tis et narratis in lris pape seu pñcipis pp se plēa fides adhi beatur. enunciatas et narratis pp aliud non. et dicuntur sz cū enunciatas propter se quādo super illis fundatur dispositio pa pe seu pñcipis. vt. d. cle. i. loqutur tota in enunciatas seu facto pñio pape. Et aduerte qd sic viue voci pape seu pñcipis cre ditur. vt no. in. d. c. cū a nobis. de testi. sic et lris suis sigillatis fm Guil. de monte lau. in. d. cle. qd dicit vñ eē Jdau. d. haza. in cā criminali. vt ē dictū in qua requiruntur pbatōnes luce clariores. et sup ista materia dic latius fm eum an qñqz in lie teris pñcipis enūciant aliqua pp aliud qd sup illis nō fundat pñceps intentionē suam. et tunc nō pbatut ex illis lris tñ ta lis qualis pñsumptio inducitur et talis que in facto antiquo pbarer plene qd in facto antiquo leuior sufficit pbatio vt no. in. c. veniens. de ver. sig. per Jnno. et hoc dicit dūe glo. simul iuncte. vna in. c. si papa. al. alia in. c. cū olim. de censibz. ¶ Itā in factis antiquis fama facit plenam pbatōnem fm Bal. in l. pñietat. C. de pba. et dicit idem Bal. in. l. conuenticulā. et aut. quas actiones. C. de sacrosan. ecclē. qd sola fama ē sufficiēs pbatio ad pbandū ipm fore dñm terrarū ecclesie. quedā sunt que in lris pape seu pñcipis enunciant pp se vt qd super illis papa fundat intentionē suam. et tūc quedā sunt que enuncian tur vt a se gesta. quedā sunt que enunciantur vt ab alio gesta. ¶ Primo cā talibus enunciat. plena et plenissima fides adhi betur. ita qd nō admittit pbatio in pñiū dico directe factum perimentem qñ narratum cōsistit in facto. Sed si narrat ali quid qd cōsistat in iuris effectu pbatōnem et iuris effectum pimentē nō admittit per quam dicat pñceps falsum dixisse. Idem p omnia dicit Guil. de monte lau. si papa narrat ali quod scñ a pdecessore suo. qd illud informatus pferre censet. allegat extranagantem puidi. Si narrat scñ ab alio gestum glo. in. d. cle. i. dicit cui pcorat Jdau. qd adhibet fides sed nō tanta qñ admittat pbatōnem in pñiū. Unde dicit qd talia p bant pñsumptiue. ad hoc glo. pe. in. c. qd nōnulli. de rescriptis p que dicit qd si papa vel pñceps narrat renūciationēz corā se factā p pcuratorem qd hz quo ad hoc creditur renūciationē factam nō tñ credit qñ possit pari pñiū pcuratorem nō ha buisse mandatum. vñ poterit pbare et ante reuocatū et cer tificatū. de renūcia. c. i. et de rescrip. c. ex pte decani. Jo. an. in regula nō hz de re. iur. in. vi. dicit qd in facto tertij nullo modo credit. vñde si in lris dicat talis clericus vñ mandamus qd ta li clerico puideas. p hoc nō pbat qd sit clericus. et tñ sup ipis papa fundat intentionē suam p no. in. c. ex lris. de transac. d. rescrip. c. cū ad hoc. de pñsumpti. c. fi. Idem dicit gl. in. d. cle. de pba. que dicit qd in facto alterius tñ nō creditur pape quia de illo nō ē informatus nisi aliter pbeatur. et recitat Lau. de cā possessionis. sup cōmento mihi vñ dicendum. dicit Anto. qd qñqz papa narrat scñ vt apte narratur. vel vt verisimiliter apte narratur. et tūc non credit nisi aliter liqueat. Et sic intel lige glo. Jo. an. sup regula non hz. et hoc et Guil. in. d. cle. i. de pba. alle. de fide iſtru. c. ex lris. de pñi. si papa. alle. in cle. si dignitatē. de pben. ad hoc qd scribit Jnno. de fide iſtru. c. in ter dilectos. de pñsumpti. c. illud. Tunc tamen credo qd talia narrata faciāt pñsumptionem talem qualem vñi testi equa lentem hz in facto antiquo facerent plenā vt ē dictū et volunt ille due glo. simul iuncte allegare. et facit qd scribit Jo. an. in d. regula nō hz alle. vbi dicit talē enunciationem equalē pba tioni pfamā. ad hoc de succel. ab intel. c. fi. quod credo verum qñ papa simpliciter narrat hz ab alio sit ei i supplicatione ex positū. Secus siue aperte velut ab alio narratū papa narrat qd tunc nō adhibet fides aliqua quo ad pñsumptionem. qd quo ad talia subintelligit clausula si ita ē de rescriptis. c. ij. qd vñ dicit Guil. de mōte lau. qñ verba pferit princeps ad instāciā ad supplicationē alterius. Secus si scribit motu pñio qd tūc informatus vñ illa verba asserere. ad hoc de pben. c. si motu pñio. li. vi. Jo faciūt fidem plenā. ad hoc cle. si sumus. d. sen.

exco. Et hec oia credo vera nisi ex precedentibus et sequentibus
pnceps se sup narratis asseret informatu ad hoc cle. i. de pro
ba. de rescrip. c. q. nonnulli. Et qd ibi scribit Joh. an. sup glo.
Si aut nunciatur aliqua a se et ab alio gesta iurim. et probant
ut e. ter. in cle. i. de pba. et hoc t3 Lau. et recitat Salde. viua vo
ce dixisse poia credo ide dicendu q dixit. s. qn narratur factu
ab alio et fortius. in lris aut prelatoz. aut alioz inferiorz
dicit Cal. i. d. c. post cessionem. si consuetudo disponit enunciati
uis verbis credi. creditur. Jo. Cal. dic q tunc talibus narra
tis adhibet fides qz hoc bz generalis psuetudo et hoc t3 hosti.
de ver. sig. c. abbate. ff. de pig. ac. l. vel vniuersoz. et sic dicit cu
ria seruare si consuetudo no disponit in his que sunt leuis pu
dici enunciati credi in preiudicialibus si querat an creda
tur p scribentem dic q sic. vt. l. optima. C. de pbe. et comit. sup.
ff. de positi. l. publi. s. fi. Car. tu. l. fi. p alium q super enuncia
tis no fundat intentione sua. et si sunt emissa pp aliud non cre
dit qz nec principi. vt in cle. i. de pba. si super enunciatis fun
dat intentione sua si enunciat factu tertij vel ab alio coram se
no credit indistincte. et hoc differunt lris principis seu pape
hoc verum nisi nunciata iuuetur alia psumptione. vt qz iudex
i sua dicat seu recitat citatione et alia acta. no p sua psumi
tur. et tunc illud credit potius ex psumptione qz ex virtute lra
et sic intelligit Cal. dictum Inno. de officio dele. c. cu3 i iure
all. Miles aliq3 t3 aliquod castru alicui eccle. petitur ab eo
ipse dicit q t3 ex cessione sedis apostolice. Et ad hoc pban
dum pducit duo instia confirmationis summoz pntificum i
quoz primo ptinet q papa confirmat tale privilegium con
cessum ipsi militi sup ipso castro. p alium papam. et i feda co
firmatione simul cotinet q papa confirmat eidem privilegia co
cessa p alios pdecessores suos. verutu privilegium originalis
cessionis no apparet. et modo querit an sufficiat iste confirma
tiones sine pductioe originalis. dicas fm Albe. de rosa. in
aut. si quis i aliquo documento. C. de eden. qd no p dicta aut.
et c. i. de fide instru. et qz ista pfirmatio nil noui iure dat. s. per
alios datu narrat. ff. de te. l. heres palu. s. i. deficiente ergo p
cipali vl n apparere dicitur ista duo. ar. ff. de her. insti. l. asse toto
d aqua plu. ar. l. i. s. p. p b et facit qz qn ist3 aliq3 autenticaf
et publicaf tuc si reuocaf i dubiu vtru ita ptineat i originali
originale est exhibendu. si adest vel bfi pot. vt no. in. ar. di. c.
vt veterum in glo. p hoc et facit qz tales pfirmationes que sunt
in forma coi nil noui iuris tribuunt. vt de confirmatione vti
li vel inutili. c. cum dilecta. et no. e. ti. c. i. Itc qz verba narrati
ua pape fidem non faciunt. vt in. c. si papa. de priuil. in. vi. et fa
ciunt que no. Jo. an. et Archi. et Jo. mona. Et predicta vera
sunt nisi papa narraret in sco proprio. puta qz narraret se be
neficiu reseruasse vel privilegium concessisse. qz tunc ei3 ver
ba narratiua fidem facerent. vt in. c. i. de pba. in cle. In p
rium qz dicte due confirmationes fidem faciunt vt sentire gl.
rix. di. c. si romanor in glo. que incipit hec est. et Odo. hoc sen
tit in. d. aut. si quis i aliquo documento. all. qz pfirmato vna
vel ples pape vel Imperatoris sufficiant. et all. de test. l. oium. et
ff. de iuristi. om. iudi. l. et qz Idem sentit Spe. in ti. de instru.
edi. s. nunc aut videndum restat. ver. quid si concessus e alicui
et ver. prece. qui incipit. Itc pone. Ja. de are. fuit in ea. opi. qd
ergo dicendum. pnam opi. credo veram per iura ad hoc alleg.
et ad hoc et facit qd no. in. c. p morem in glo. que lec. ad gl. c. si
romanoz ruderu pot qz ibi arguendo non determinado di
cit in prin. Et predicta iura ego Alberi. allegau in ciuitate
pfergami coram collegio ipsius ciuitatis in quidam qone
in qua qdam dñi dicebant se esse iudices delegatos imperij i
catis appllonum excedentibus sumam. rrv. li. et ad hoc pban
dum inducebat quadam pfirmationem factam per dñ3 Im
peratorem Henricum que mentione faciebat de veteri priuile
gio eis concessio per Imperatorem Fre. et dicebam istaz con
firmationem fidem non facere nisi originale ostenderetur. et cre
do qz bene dicebam per all. Alterius si dñs p papa vel impe
rator dicat qz pdecessores nostri tale privilegium concesserunt
tali. ideo nos ipm privilegium confirmamus eisdem. nuquid
ista talis pfirmatio fidem faciat dato qz non ostendatur origi
nale per pdecessores pcessum. pdrimo vt q sic. vt ista ver
ba p pdecessores nostros. et c. aliquid opentur. extra de pñl.
c. ex ore. et qd ibi no. in glo. que incipit. qd qn hec dictio. et hoc
et satis no. de verbo. signi. c. abbate sancti Siluestri circa me

dum in glo. que incipit. Et hoc vt ar. qz si in privilegio. quid
ergo dicemus puto fidem non facere p pallegatum. c. si papa.
cui standum puto cum sit ius nouum. et ad hoc facit aut. si qz
in aliquo documento alle. ide puto si totus teoz origial pñl
seu rescripti est i privilegio pfirmatois iser. qz i bulla et sigil
lo et alijs possz dphedi ffitas i origiali pmo qn possz i scdo. et
ita t3 Inno. in. d. c. abbate i. d. glo. nisi forte esset totus tenor
auctoritate iudiciali p modu authenticationis et publicatōis
inserius qz tunc faceret. et de hoc no. in. q. Bar. brix. c. rxiij.
q. que incipit. Sepe ptigit. et Archi. cu eo concordat in lect.
vi. q. i. privilegium. de hoc et vide de confirmatione vtili vt
inutili. c. pe. in glo. et ita posset intelligi opi. Dy. Odo. et Spe.
posita in. q. precedenti. Sed quid si instm vel privilegium origi
nale de qua sit metio in alto e predictu. nunquid illud poterit
pbari per testes vt q sic vt. l. solemnibus. et l. in exercedis. C.
de fide instru. et in Spe. in ti. de instforu edi. s. restat verfi.
illud quoz no e. Circa quod est aduertendum qz si testis qui de
ponit dicat se vidisse et fuisse pñs rogationi instm vel concessio
ni privilegij. tuc tale testimoniu valet. sin aut deponerent isti
testes solu qz viderunt ipm privilegium vel instm et legerunt.
et qz eo sic ptinebat. tuc vt qz tales testes fide no faciant sicut
nec exempli ipsius instm seu privilegij no pbarer nisi origia
le pduceret vt. d. aut. si quis in aliquo documento. all. Ita ipsi
testes no pban qz faciunt mentione de originali. potuissent
et multa vicia in originali esse ex quibus fide non facerent. et
ideo nisi exhibeat fidem no faciunt dicta talium testiu. et ita t3
Alzo in suma in ti. de instforu edi. s. de amissis. qz est no. di
gnum. Si tñ essent tales testes. puta iurispiti q cognoscerent
vicia instforu et testificarent se vidisse et legisse privilegia vel
instm no viciatu non cancellatu. sed omni suspectioe carēs
tuc talis pbatio vt sufficere vt no. de pñle. c. cum olim. in gl.
Bar. et ibi et plene p Inno. et alios. S3 deponere tale testimo
nium no est si ne periculo. qz possent esse vicia occulta. et i sigil
lo bulle et alijs. Itaqz tale testimoniu no libenter ferrem seu
deponere de aliquo privilegio vel instro. hec ille. et dicit Ludo.
in. d. l. ex hac scriptura. qz per ter. c. si papa. alle. et per cle. i. de
pba. p illos duos ter. simul iunctos vt destrui dicitur Inno.
in. c. cum ab ecclesiis. de officio ordinarij. dicent3 qz edipo qz
pnceps rescribit alicui castro vt ciuitati vt eam creare ciuita
tem. hoc enim no vt vez qz verba enunciatiua in suis litteris
apposita no inducunt dispositione seu pbatonem qn in eis n
fundatur pncipalis dispo ipsius pncipis. posset tñ forte salua
ri nisi pnceps pluries ita rescriberet et eam in actis sue curie
ita appellaret. qz tuc vt ciuitas creari. et hoc ad instar dñi qui
sui seruum vt filiu pluries nūcupauit. et in actis iudicialijs
ita rescripsit. Et hoc. n. vt ei libertatem dedisse vt in. l. vnica
s. sic itaqz et s. similiqz modo. C. de latina liberta. tollen. que
omnia nota.

Quandoqz verba enunciatiua proferuntur in actibus li
beratorijs seu obligatorijs.

In reo verba enūcia

tiua pferuntur in actibus liberatorijs seu
obligatione inducentibus qd iuris sit col
ligere potes ex dictis qn verba enunciati
ua emanat in vltima voluntate. et qn ema
nat per modu cessionis extraiudicialis
ad liberandu. et dic vt ibi. et fm Jo. de imo. in. l. ex hac scriptu
ra. alle. inquam Bar. in. d. l. tangit de verbis enunciatiuis
in octibus. dic qz inquam vult qz si emanat pncipali pp se
ad liberatione inducat dispoem. vt. l. tale pactum. ff. de pac.
hoc pot esse vez qn tendit ad liberatione debiti. sed si ad indu
cendam libertate persone no vident preiudicare nisi forte qn
qz iteruenerut testes. per no. isti. de liber. s. i. et c. d latina lib.
tollen. l. i. s. sed ne fraudandi. Item inquam dicit qz si iciden
ter proferuntur nec probat nec disponunt in actu liberatorio.
nam hoc vt falsum saltem qn iter pñtes proferuntur cu3 tunc
probet i actu obligatorio ad pndicium partiū. per. l. optima
s. all. et ipse idem dicit et multo fortius i actu liberatorio. ideo
si diceret qz talis seruus tici fecit pentionem puta cu aliquo
seyo ne peteret. et ab ipso ticio staretur dictis verbis enunciati

vis iquatum afferatur seru? uicij alio non apparere. p dicta. l. optima. Nec obstat predictis. l. iubemus. C. de lib. ca. quia ibi emanabat circa id super quo non poterat fieri preiudiciu sine certa solemnitate que non adhereat. q. super libertate eius qui vere erat seruus. Itē inquantū dicit q. in p. tibus in quibus agitur de obfione. l. non inducat dispōne inducant p. bōnem si sint pp se prolata. intellige q. cum certa scia expressa profertur in personalibus. p. ea que hic tetigit glo. vel etia sine cā in realibus vel si. per no. per Ly. in. d. l. non nudis. r. l. si eplis r. per Bar. in. l. cum falsa. C. de iur. r. fac. igno. r. inquantum dicit idem Bar. q. probet donec p. betur p. rium. adde q. ē vez si scienter proferuntur super eo super quo ptes pnt preiudicare non admittetur probatio in p. rium. als sic per no. per Ly. in. d. l. non nudis in vltima. q. r. per Bar. in. d. l. cum falsam. r. q. subdit q. si incidenter proferunt inter absentes. quod tunc probant per. l. epla. ff. de pactis. nam hoc non v. simplr verū nam cū incidenter eadem rō est que est q. si inter presentes si sit actus qui possit fieri inter absentes. r. ideo videretur q. si aliquis scribit epistolam in qua dicit cum sticho seruo tuo tali die per stipulationem in tali ciuitate promisi. r. scias q. red dam tibi hinc ad mensē. v. q. hec verba habeant probat si pulatōem fuisse p. ctam vel stichum seruum illius per no. in. l. i. C. de pben. stipu. iuncto eo q. no. Bar. in. d. l. certum. §. si qs abste. ff. de confel. non ob. l. epla. q. ibi non cōtinebat enū ciationem dispositōrum per partes. sed dispositōrum per tertium. Item si quis confitetur aliquem filium an talis confessio preiudicat ipso iure seu p. bet. dic fm Ly. in. l. non nudis C. de pba. aut cōfessio fuit emissa nō aīo cōfendi s. p. p. ter aliud. vt q. dixit fili mi veni huc. vel vade illuc isto casu nil p. dest. vt. l. nō eplis. C. de pba. r. l. ex his verbis. de testō mili. C. aut sunt emissa aīo cōfendi. r. tunc ad pbandum p. iudicat donec p. rium p. betur. r. idem i. qualibet alia cōfessione vt. ff. de ierro. ac. l. de etate. §. qui iusto. Sed si pater confiteret se filium suū r. tu post eius mortē vis venire ad successionē vna meū. ego dico tu nō es frater meus dicis tu imo ecce confessionē paternā. dico ego amice p. meus errauit cōfendo volo p. bare p. rium. l. q. cōfessio ē erronea nūquid possum v. q. nō i. l. si. C. de fal. cau. adie. ff. de l. i. l. ticia. §. gayus. r. l. rōnes ij. respō. C. de pba. tū veritas est in p. rium. l. q. bene possum. Itō ob. d. dicta iura q. loquunt i vltimis voluntatib. vbi verba enunciatina sciēter emissa hnt tacitam condictionē. l. hāc volo p. stari r. c. s. iter viuos nō habet tacitā dispōe iō nō p. valere. vt donatio vt si pater me? sic dixit confiteor te filium r. volo q. venias ad successionē meam cū fratribus. quo mor tuo tu vis venire ad succedendū mecum. ego volo probare q. pater meus errauit. tu vis p. bare q. scient confessionis ē faciēdo dispōem dicēdo volo q. venias ad successionem. nūquid hoc p. bato venies ad successionem meū. v. q. sic. q. vbi cōfiteris ex cā mutui me tibi debere cū dispōe ista. r. iō volo tibi reddi si ego p. bo errorem. r. tu p. bas q. scienter v. tūc donatio. naz cuius per errorem r. c. ff. de dona. l. si patronus. r. l. cuius p. erro rem. ff. de re iudi. So. q. fm pe. dicendum ē p. rium i casu p. dicto. q. l. pater mulieres disposuerit nō preiudicat mihi vt l. nō nudis. r. l. nō eplis de pba. Ald rōnes p. rias Itē ideo q. dam sunt que solo cōsensu p. rium fieri pnt vt me obligare i cē tum. r. isto casu p. cedat predicta. quedam sunt que solo cōsen su p. rium fieri non pnt sed hnt fieri a natura vel ab arte q. imi tatur naturam. vt filiū p. rem hnt. r. in istis non opatur p. sen sus. p. cōsensum. n. non possum facere filiū. sic intelligit. l. nō nudis. r. l. nō eplis. S. p. predicta v. facere r. esse ter. i. aut. item si qs. C. de naturalibus libe. s. dic fm Bar. i. q. quaz di sp. taut q. incipit habēs filiū naturalē. vbi cōcludit q. nō ex eo q. vocauit eum i testō filium. r. ex hoc solo p. bat fili? natu ralis r. legitimus. s. plura alia requirunt. Itē requir q. illa mulier ex qua natus ē sit talis mulier cuz qua matrimo niū tunc esse poterat r. honeste fm mores ciuitatis vt i. autē. vt nulli iudi. col. viii. i. §. ad hec. r. l. filius. de cōdi. r. de. r. l. cū ita legatū. eo. ti. C. de spon. l. si. §. que ita. in glo. sup. verbo pp psonam i. aut. qui. mo. na. ef. sui. §. illud tū. ibi aut legitimo iu re nō digna r. c. Item requiritur q. d. verba p. ferantur prin cipali p. pter se. secus si p. ferant incidenter. p. pter aliud puta d. monstrationis. exemplū lego. r. tali filie mee. nā illa oratio p. ferē principali p. pter legatū. illa vero verba filie mee ponunt

vt psona legataria clarius exprimat r. demonstretur. Itē reg ritur q. quis natus sit ex illa muliere quā quis tenebat indu bitato affectu. §. si quis aut defunct? r. §. se. i. aut. qui. mo. na. ef. sui. ita t. Jdō. i. summa in ti. q. filij sint legitimi. §. si. circa si. Itē h. locū nō existentibus filiis legitimis r. naturalibus si. n. filij legitimi extarent tūc per verba talia i testō apposita quātūcūq. p. ricipali p. pter se plata nō dicent illi legitimi qui naturales tū sunt. hoc t. Jdō. in. d. §. si. circa si. r. Job. an. in. c. per mas. qui filij sint legi. l. glo. dubitet i. d. §. si quis alle. vide Oldra. in suis cōsilijs. consilio. rvi. vid. Jdō. d. acha. in suis p. silijs. p. silio q. incipit. Et tenore p. uilegij.

Lausula.

Non errore ductus r. c. Jdō i. r. ductione dicendū scias q. multipliciter error committitur. r. dicas q. ali quando cōmittitur error in contractibus.

Aliquando in iudicijs.

Aliquando in arbitris seu arbitratoribus.

Aliquando in matrimonijs.

Aliquando in vltimis voluntatibus.

In p. tibus aliquando errant partes.

Aliquando notarius.

In iudicijs. aliquando partes. aliquando testes.

Aliquādo pcurator. aliquādo aduocatus.

Aliquando iudex.

In vltimis voluntatibus.

Aliquando testator. aliquando notarius.

Bar. i. l. celsus. ff. de vfuca. dicit q. ē dare errorem iustissimū r. ē dare errorem iniustū. Errorē iniustū arbitratu i p. prio facto nulla assertionē ductus. vt putauit me emisse. putau mihi donatū. itaui i possessionē tūc est error iniustus. vt. l. q. p. ff. ad velle. Et error iuris ē iniustus vt. l. nūq. ff. de vfuca. r. l. si fur. §. i. eo. ti. r. putat idē Bar. i. facto p. prio esse errorem iustū. Inductus tū p. suasioe aduerfarij vt venisti ad me r. di xisti volo dare tibi illum librum q. p. misisti tibi. ego nō recordor accipio l. i. in facto p. prio errem tū ē iustus error vt. l. iij. ff. p. suo. r. l. si existimas. ff. p. emptore. r. facit q. aduerfario debeaz credere. l. i. in si. ff. q. actio de pec. ē annalis. r. l. doli excep. in si. cū sua materia. ff. de noua. Errores iustissimū. idē Bar. ap p. ellat i facto alieno. vt si seruus meus p. cura. mens. vel tutor vel curator. vel gestor. dixit se emisse p. ro me sic tradidit mihi vt. ff. p. emptore. l. quod vulgo. r. l. i. ff. p. suo. dicit Ang. i. l. nō fatet. ff. de cōf. illud q. d. q. i facto alieno error ē p. babilis hoc limita nisi i facto aliē ille qui cōfessus ē fuisse p. r. aut ēt erat notoriū i loco p. rium eius q. d. cōfitebat glo. ē. in. l. si tu tor. C. de p. cu. tu. r. ita itelligitur. l. regula. §. sed si facto. ff. de iu. r. fa. ign. Itē putat si maiores mei mihi dixerunt. vt puta pater vel auus cui successi se emisse talē rem r. c. eadē rōne qua dixit. si seruus aut pcurator mihi dixerūt. Itē apparet iustis simus error ex euidentia rei q. erat pupillus r. apparebat ma ior. putau eum i pubere vt. l. iij. §. si a pupillo. ff. p. empt. r. §. si a furioso. r. l. pignori. §. i. ff. de vfuca. Item ex publica fama seu opinione vicinorū iducit iustissimū error vt. l. cū quidam §. q. d. ff. de acqui. her. r. istud ē vtile. Jdōne pater tu? emit fundū r. possidet. r. annis postea morit r. possedisti tu eius fi lius alijs. r. anis a possessione cecidisti. nō potes repire istūm vt testes p. quos p. bat titul? r. possessio. r. an. nō sufficē sine ti. Itē titulū p. b. de si p. tes allegare q. fili? vt. l. nihil. C. p. ro be rede. consueui allegare ti. r. probare aliquā ex predictis causis r. sequitam possessionem. r. an. r. sufficit. sed in ipso defuncto q. de facto suo agitur nō esse iusta causa. Job. de imo. in. l. quod vulgo. ff. de vfuca. p. empto. dicit nō assertio procuratoris vel serui. probet iustam causam erroris. Eodem modo v. i. asser tione patris vel alterius cui quis successit quod itelligit vt no. Bar. i. l. celsus. ff. de vfuca. In p. rium tū facit fm Ba. d. ra. q. qs nō d. esse credul? vt. l. i. §. i. ff. de eo p. quē factū ē. quare as sertioni vnus ē i. quacūq. dignitate existens regulr non v. credēdum p. l. iustitiam. C. de testi. Jdōtes dicere q. q. p. cu rator vel seruus p. suat alicui forti faciens dici sibi p. p. nas fide dignas. r. tūc p. bet iustā cām erroris vt. l. q. vulgo. ff. de vfuca. p. empto. vel p. tes dicere q. in. l. q. vulgo. verisimiliter debuit credere pcuratori p. mandatū q. d. ei dederat cū teneat virtute mādati id facere. r. sic i. dubio sit presumendū q. ita sit q. non d. i. dubio p. rium mendacium ar. l. merito. ff. p. socio.

et quod vult se iuuare ex possessione sua cum longo tempore. vt. l. qd vulgo. als secus qñ ex simplici assertione velle agere p ali um. per id quod habetur in. l. qui cum alio. ff. de re. iur. t. l. iij. §. sed et si sic. ff. de in rem ver. Et per predicta patet quod licet Bartho. in. d. l. quod vulgo. videatur velle qñ simpli assertio serui vel procuratoris dicatur prebere iustissimum errorem. videtur quod non proprie dicatur iustissimus cū alius possit esse iustior vt qñ occurrit assertio fide dignaz personaz tñ for te dictū Bar. p. saluari. ex eo qñ est sufficiens ad vsuca. in ti. p emptore. in quo glo. dicitur requiri iustissimū errorem vt. l. celsus ff. de vsuca. vnde quo ad dictū effectum ex quo parit vsucapio nem pōt dici iustissimus. et p dicto Bar. facit et glo. in. d. l. quod vulgo. alle. His pactis veniamus. qñ error cōmittit in p̄ctibus. Videamus qñ error cōmittit i p̄ctibus. Et fm hoc dic fm Bar. i. l. i. ff. de offi. procu. celsa. qñ qñqz errat circa p̄so nam. qñqz circa rem. qñqz circa dñum. qñqz circa caus dñij qñqz circa causam traditionis dñij. Primo casu qñ circa p sonam erratur. aut erratur circa substantiam ipsius p̄sone. qñ tñc talis error impedit translationē dñij. vt. l. si quis vroz. §. cū ticio. ff. de fur. aut erratur circa qualitatem p̄sone. vt puto te esse libez cū sis seruus vel patremisa. cum sis filius. tñc nō impeditur translatio dñij vt. d. l. si quis vroz. §. cū ticio. t. §. si seruus. aut putabam te diuitē cum esses pauper. nam talis error nō impedit dñij translationē nisi circa hoc sit cōmissa falsitas vel dolus vt. l. si quis. §. si cum ticiū. ff. de fur. t. l. qd si missioni. ff. de dolo. aut ē erratum qñ credebā te pcuratores ticiū cū nō eras. et tñc aut nūquā habuisti mādātū. aut habuisti et fuit reuocātū. et primo casu sit furtū. secūdo nō vt no. p. gl. et doc. in. l. falsus. C. de fur. et ibi per Ly. in. l. si pcurator. C. d cōdi. ob causam. si vero putabā te sane mentē cū sis furiosus. tñc ē impeditur dñij translatio vt. l. quod meo. §. si furioso. ff. de acqui. pos. In fo membro pncipali qñ errat circa rem. tñc aut errat in corpore rei vt qñ volo dare equū dedi hominem. et tunc impedit translationē dñij vt. ff. de pben. emp. l. i. vē ditione. si vero erratur in substantia rei vt qñ volo dare mas sam argenti et ipsa ē de ere. tunc viciat dñij translationē. nec p̄ctus vēditionis valet vt. d. l. in venditione. in fi. l. stipulatio valeat. ff. de verbo. ob. l. sup quod. et ibi rō redditur de hoc per glo. Si aut errat in nomine rei p̄prie. aut appellatio de quo dic vt i. l. si qñ i fundi vocabulo. ff. de le. ij. Qñqz errat in pon dere vel mensura rei. tunc impeditur dñij trāslatio i eo i quo ē erratum vt. d. l. si quis vroz. §. qui marmora. et no. in. l. arbi trio. §. de eo. ff. d dolo. Tercio casu pncipali qñ errat in dñio. tunc fm glo. que ē melior qñ alibi i. l. i. ff. de offi. pcu. celsa. dic qñ aut erras tradidit rem suā. aut alienam. si suam. aut ipse scit eam esse suam sed eā tradidit tanquā alienam. tñc transfertur dñium vt. l. iulianus. ff. de cura. furio. aut ignorabat rem esse suam et tñc aut tradidit tanquā si esset eius cui tradidit et im peditur dñij translatio vt. l. iij. §. subtilius. ff. de cond. ob cāz. fallit fm glo. qñ traderetur aut rei iudi. quo casu per sniaz me diante traditione transfertur dñium. vt dixit idem Bar. i. l. et hoc iur. ff. de iusti. et iur. et no. isti. de offi. iudi. §. fi. et. l. pom ponius. §. si iussu. ff. de acquir. e. poss. aut tradidit rem nō eius cui tradidit. et tunc aut tradidit eam tanquā alterius a quo cau sam habet. et tunc nō impedit dñij translationē vt. l. eius q in prouincia. in. §. quos vero. ff. si cer. pe. et ibi no. aut tradidit eam tanq̄ alterius a quo cām non habz. et tunc traditio talis impedit translationē dñij. vt. l. si procurator. ff. de acquir. re. do. si vero tradidit rem alienam. et tunc aut tradidit vt suam. et dñium non transfertur. vt hac. l. nec pōt hñe rōnem a dñio rei. et hec translatio nisi in subsidium re perempta. vt. l. mater C. de rei ven. et dic vt ibi. si vero tradidit rem alienam nō vt suam sed tanq̄ dñij. tunc aut non habz mandatum ad hoc vt dñium non transfertur. vt. l. i. C. de re. alie. non alie. per totū aut bz mandatum. et tunc alienat in tribus casibus. si bz mā datum spāle vel generale cum libera et in alio cāu. vt no. i fi. glo. magne. l. i. ff. de offi. procu. celsa. et. l. procurator cui libe ra. ff. de procu. et. d. gl. signata. Quarto membro quando erratur in cā dñij. vt trado dñium ex vna cā et sum ex alia cā. et tñc impeditur dominij translatio. vt. l. seruus ticij. ff. manda. fm doc. Quinto membro quando errat in cā traditionis dñij. tunc aut ambo p̄bentes in eadem cā consenserunt l̄erent. et tunc non impeditur dñij translatio. sed habet locum iuris re

media vt cōdictio indebiti. et ob cām per totum ti. de condi. i debi. et sine cā. aut non concordant in eandem cām. et tñc aut vtrazqz cā est habilis ad dñium transferendū. aut altera tātū. si altera tñ non transfertur dñium. ff. si cer. pe. l. si ego in fi. si vero vtrazqz cā erat habilis ad transferendum dñium. et tunc aut appet qñ tradens ex vna cā tñ volebat transferre dñiū. et non ex alia. et hoc cāu impeditur dñij translatio. vt. d. l. si ego in prin. aut non appet qñ voluit tñ ex vna cā tradere. et tunc talis error in cā traditionis non impedit dñij translationē. vt. l. cum in corpus. ff. de acqui. re. do. Ly. vero in. l. ex initio C. de fal. dicit qñ si tu falso inistio motus mihi tradidisti rē nū quam transfers dñium. glo. in. l. ex initio alle. distinguit. ad uerte qñ ad translationē dñij requiritur cā habilis vera vt pu tatiua. vt. l. nunq̄. ff. de acqui. re. do. et per totum ti. C. et. ff. d cō di. indebi. Ideo cum queritur nunq̄d motus ex falso inistio tra dendo dñium transferat. pōt sic distingui. aut vterqz tradens et accipiens sciebat inistm falsum aut vterqz ignorabat. aut alter sciebat vel ignorabat tñ. Primo duobus casibus pla nū est. In tertio cāu subdistingue. aut sciebat tradens et accipi ens ignorabat aut eō. Si tradens sciebat solus. tunc transfera tur. qñ vñ donare. vt. l. cuius per errorem. ff. de re. iur. si sciebat tñ ille qui accipiebat et tradens ignorabat. aut tradebat rem mobilem. et tunc cōmittitur furtum. et sic transfertur dñium ff. de condi. fur. l. qñ. et. C. de fur. l. falsus. Jaco. autem bu. i. d. l. ex initio dicit si ego tradens eram dñis. aut tradidi rem vt d bitam tibi et transiit dñiū in te non ex falso inistio qñ mihi mō strasti. sed ex voluntate mea. vt. C. de condi. inde. l. i. per totū. aut vt tuam et non transfero in te dñium. vt. l. iij. §. subtilius ff. de condi. ob cām. aut nulla traditio interuenit. qñ tu posside bas et tibi dimisti. qñ mihi oñidisti falsum inistm. et tunc nullo modo poteris prescribere. qñ titulo cares. vt. l. ex initio. alle. se cundum primum intellectum glo. aut tradidi tibi possessionē quam habebā qñ oñidisti mihi falsum inistm. et tunc aut non eram dñis. et si tractatur de descriptione. et dico qñ non potes prescribere. qñ cares titulo cum falsum habeas. vt. l. vna. §. b tātūmodo. C. de vsuc. transformanda. aut eram dñis. et sic de dñio querendo tractabatur. et tunc aut tradidi vt tibi debitas et efficietis dñis. vt de condi. inde. per totum. ff. et. C. aut vt tuā et non efficietis. vt. l. iij. §. subtilius. als Bar. de faly. in. l. ex initio alle. dicit qñ aut vterqz recipiens et tradens sciebat in strumētū falsum. et tñc tradēs vñ donare. vt. l. i. ff. de cōdi. ide. et. l. cāpanus. de oper. liber. et. l. cuius per errorem. ff. de re. iur. et ideo p donato vsucapiet. aut vterqz ignorauit. et tñc aut is qui tradidit vt p̄prie tradidit eius cui tradidit. et tñc dñiū non transfertur vt. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob causam. iō nec is cui tradidit aliquo titulo speciali vsucapit. sed titulo ge nerali p suo hoc operāte iusto errore. l. si. ff. p suo. aut tradidit vt suam putans se astrictū ad tradendū ex aliqua causa habili ad translationē dñij quā causam per inistm vt vterqz pu tabat p̄bri. et tñc dñium transfert ex illa causa. l. putatiua vt d. §. subtilius. et de con. d. indebi. p totum. et ideo ex eadē causa nō dñis transfert vsucapiendi cām vt. l. clauibus. ff. de pben. emp. et. ff. de vsucap. l. celsus. aut alter eoz sciuit tñ. et tunc aut tradens tñ. Et iste passus vñ dubius. nam tradēs donare vñ vt. l. §. alle. sed recipiens nō agit ex donatione recipere. sed ex cā inistio cōtēta. puta ex testō. et sic nō vñ transferri dñium vt. l. si ego. ff. si cer. pe. In p̄rium vñ casus i. l. cum in corp⁹. ff. de acq. re. do. et hoc est ius. qñ vtrazqz causa tendebat ad eundē effectū. et altera est necessaria i. l. si ego. vtrazqz voluntaria. nec vterqz tendit ad eundē effectū. et nō dubito ex qua causa dica tur dñiū trāsserri. qñ ex illa possidetur ex qua recipit. et credo qñ ex illa dñium transferatur et p ista pte bñ facit tex. et glo. in l. si ego. alle. et p hoc accedat quod no. glo. in solutione p̄rium. in. l. celsus. ff. de vsuca. et omnes. ll. ibi p̄ celsum inducte adiu uant istam partē. Nec ob. qñ tradens vñ donare qñ isto cāu vñ donare qñ ius repetendi nō vñ remittere et isto respēu donat. aut dñitarat is cui traditur sciuit. et tñc si vt p̄prie eius cui traditur et neutrum sciuit facit qñ dñium nō transfert. cū hoc nō agat vt. d. §. subtilius. nec vsucapiendi conditio qñ iustus error deficit. Si vero vt debitas. tñc si res erat mobilis furtū cōmittit vt. ff. de condi. fur. l. qñ. et. C. de fur. l. falsus. et ideo nō transfertur dñium. nec vsucapiendi p̄ditio in. l. ex initio. alle. et est rō qñ deficit titulus et bona fides vt. C. de vsuca. transfor.

L. vnica. Si vero erat immobilis. et tunc h3 tradens tradat vt debi-
tam tñ q3 bona fides deficit non preteribit vt. d. l. ex initio. sed
dñum transfert fm l. y. q3 nō credo q3 deficit titulus nedum
verus. sed putatiuus. sine quo dñum nō transfertur. vt. C. de
pac. l. traditionibus. et. ff. de acqui. re. do. l. nunquam nuda. o3
enim q3 ad titulum putatiuū concurrat voluntas accipientis.
et eius bona fides ar. d. l. qm. ff. de condi. fur. l3 ibi furtū cōmit-
tatur pp qualitatem rei quod fieri nō pōt in re immobili vt. l. re-
cte. ff. de fur. et potissima cā translationis est illa ex qua recipi-
tur vt. d. l. dñi. sed nullam subesse non ignorat recipiens. s3 fal-
so illam simulet et fingit simulatū nō pdest simulatam. Simu-
latum autē et fictū nō o3 attendi. nec pdest simulanti vt plus
valere quod agitur p totum i rubro et nigro. et. d. l. falsus. alle.
Lamber. aut de rampo. in. l. error. C. de iur. et fac. ign. dicit cū
queritur. an error impediat actū agēdi. aut ē error i persona.
aut in re ipsa. aut in cā. si in persona tūc impeditur actus ge-
rēdus vt credebā tradere ticio et tradidi seyo. ff. de fur. l. si quis
vrori. s. cum ticio. aut error est in conditione persone. et tunc
aut conditio putatiua psonae. circa quā errat est p3ia actui qui
geritur. aut nō. si sic tūc impedit actū gerendū vt translatio
nis. iurisdictionis et tutele vt. ff. de testa. tu. l. si tutor. i pnc. de
testa. mi. als de re mili. l. neq3. s. in seruitute. ff. de re iudi. l. qui
dam cōsulebant. aut error non est p naturam rei que agitur.
et tunc error non impedit actū gerendū vt credis ticiu libe-
rū et seruus. vel credis cū locupletem et nō ē. vel credis cū3
procuratorē et nō est. mutuas sibi trāsfertur dñum. ff. d. fur.
l. falsus. s. i. et. l. si q3 vrori. s. seruus. Aut ē error in cā. tūc si
tradēs et recipiēs consentiūt et concurrūt i eadem cā erroris
et error nō impedit translationē dñij. vt trado tibi librū ex cā
venditionis. et tu idē credis cū nō debui. tñ tunc transfertur
dñum tñ repetam per condi. inde. vt per totū ti. de cōdi. ide.
aut tradens et accipiens dissentiunt i cā. vt trado tibi ex vna
causa. et tu recipis ex alia. tunc aut vtraq3 cā tendit ad obligā-
dum aut nō. si sic tūc impeditur translatio dñij vt trado tibi
librum vt venditū. tu recipis vt permutatum tibi. ff. si cer. pe.
l. si ego. aut altera causa tendit tñ ad liberādū. seu liberationē
vt trado tibi pecuniam mutuo. tu recipis vt tibi donataz. vel
p. tūc error ipedit dñij translationē. sed cadet in soluti fauor
liberationis. ff. de acquiren. rerum domi. l. cum in corpus. de
solu. l. qui hominem. s. debitor. aut est error i substantia rei. aut
in nomine. aut in pondere numero vel mēfura. aut i dñio rei
Si i substantia nō trāsfert dñum. ff. de pñc. emp. l. in veditio-
nib3. Aut ē error i noie et tūc p3io aut appellatiuo si i p3o
noie nō viciet si de corpore cōstat vt. l. si i noie. C. de testa. et i
sti. de lega. s. si i noie. Si i appellatiuo sic vt. l. si quis i fundi
vocabulo. de le. i. aut ē error i pōdere vel mēfura et ipedit do-
minij translationē vt credo tibi dare librū vnam certe et trado
tibi duas vt. ff. de fur. l. si quis vrori. s. si quis maiora. aut est
error i dñio tūc aut i ipso dñio. aut i cā dñij. si i cā dñij nō
ipedit dñij translationē. vt tu dās librū. qui cū tradis credis te
dñm ex cā hereditatis et es dñs ex alia vt. ff. man. l. seruus. ti-
cij. ij. respō. aut ē error i ipso dñio et credis vñ esse dñum et
ali3 ē dñs. et tunc aut tradis rem tuā. aut alienā. si tuā et scies
esse tuā trāsfers dñum tuū tuo noie tradēs. ff. co. l. si curator
aut tradis errās credēs esse alienā. et tūc aut credis eē ei3 cui
tradis et nō trāsfertur dñum. q3 nec ē voluntas tua trāsfere
di. ff. de cōdi. ob. cām. l. iij. s. subtilius. et hoc est veruz nisi tra-
dēs cōdēnatus sit snia diffinitiuā. ff. de publi. l. sunt et alij et. l.
pōponius. s. si iussu. ff. de acqui. pos. si tradis et credis esse alte-
rius. tunc aut credis eā esse illius a qua cām habes et ē res ti-
cij cuius eā esse credis et moriat te herede istituto. et hec igno-
rans trades eam mihi et trāsfers in me dñum. ff. si cer. pe. l.
eius q i puincia. s. quas vero pecunias. q3 nec i veritate ē er-
ror aut credis eā esse eius a quo cām nō hēs vt credis esse ti-
cij cuius es pcurator et habes eā a parentibus tuis et nō trāf-
fers dñum vt. ff. de acq. re. do. l. si pcurator. caue tñ q3 in esse
ctu pñdicat tibi. q3 l3 tibi cōpetat rei ven. tñ emptor te repel-
let p doli possessionem q3 teneris de emptione et ages p dñum
tuum ad pñum. et hoc ē verū si est administrator voluntari3.
q3 necessarius p3t eā petere vt sibi pñdicet. ff. man. l. seruum
ticij. i. pñ. et alle. l. si pcurator. aut tradis rem alienā nō tuaz
tūc aut tradis tāq3 tuā p errorem. aut sciens. si p errorem nō
trāsfers dñum sic pōt intelligi. l. error. ij. respō. C. d. iur. et fac.

igno. sicut intelligit glo. et. l. alle. si pcurator. si sciens nō trans-
fert dñum et hoc ē verū reguli. Fallit i tribus casibus. pñ-
mo si h3 speciale mādatum vendēdi. Secūdo si ē pcurator in
rem suam cōstitutus. Tertio si ē pcurator habēs liberā admi-
nistrationē. ff. de pñc. l. pcurator cui libera. ff. de iureiurā. l.
iusturādum ex cōuentione. s. si. cum. l. se. Et an quicūq3 error
possit indistincte reuocari. siue sit in facto p3io. siue in alieno
glo. fm Bar. i. l. nō fatet. ff. de cōfess. dicit q3 sic et doc. s3 bar.
ibi illā glo. dānant. q3 qui errat i iure iprobabiliter errat. nec
excusat vt. d. l. nō fatetur. s3 error in facto p3io equiparatur
errori iuris. ff. de interro. ac. l. de etate. s. qui iusto. vbi si est er-
ror qui cadit i latam culpam non excusat. s3 error iuris ē lata
culpa vt. l. liberorū. s. notant. ff. de his q no. isa. et. l. late culpe
ff. de ver. sig. pñta ē rō i. l. nō fatet. alle. quare nō pōt reuocari
error iuris s3 errore i facto p3io ē lata culpa vt. l. q3q3. ad vel-
le. et iō glo. d. l. nō fatet. o3 limitari qñ quis errat i facto pro-
prio tali errore q nō cadit in latam culpam vt. l. i. et. ij. s. quā-
do ac. de pec. ē ānalis. et ibi no. et istud vñ velle glo. ff. de vetre
iipi. l. i. s. ceterum. in glo. sup. ver. inuenerit. vt puta si factū vñ
negociū ē implicatum et intricatū vt. l. pe. ff. de cōfess. idē etiā
si est negociū pñmū de facto longiquo q3 memoria hoīuz nō
retinet. l. peregre. ff. de acqui. pos. i pñm. et p. d. y. i regula pñ-
mū de re iudi. l. vi. Et hec vera in cōfessione facta in iudicio
secus si extra iudiciū facta erat cōfessio. q3 si de damno vitan-
do erat presūmī ignorātia et sibi sufficit vt. l. s3 et si me pñtē
ff. de cōdi. ide. aut sit circa ea que pñtē ad litē decisionē. et tē
aut pars cōfessio sciēter et pñdicat sine dubio vt. l. quidam
i iure. ff. de dona. et. l. qui stichus. ff. de cōfess. aut cōfiteatur igno-
rāter. et tūc aut queris vtrū pñdicet interim donec pbetur
pñm et sine dubio pñdicat vt. l. i. in bennus. C. de lib. ca. s3
an possit pbaripñm et hic aduertēdum q3 aut quis cōfite-
t i cā que crescit p inficiationē et non pōt pbaripñm vt. l. si
is. ff. de cōfess. aut cōfite- t alia cā. et tūc aut talis error cadit i
latam culpā aut i leuem aut i nullam. Si cadit i latam nō pōt
reuocari vt. l. de etate. s. qui iusto. alle. Si vero cadit i aliam
culpam et tunc ante sniam pōt reuocari de iure cōipbato er-
rore vt. l. error. C. de iur. et fac. igno. et post sniam pōt reuocari
pstitutionē in integrū ex clā generali si qua mihi iusta cā
esse videbit vt. l. de etate. s. ex cā. ff. de interro. ac. l. y. aut i. l.
error. C. de iur. et fac. igno. dicit an sit dñia circa reuocationem
erroris siue sit iuris siue facti. quidā voluerūt dicere q3 error
facti reuocet nō iuris q3. l. error. C. de iur. et fac. igno. loquitur
in errore facti et qui de vno dicit de alio negare videtur vt. l.
maritus. C. de pñc. Jo. vñ sensisse q3 siue erretur in facto. siue
i iure nō sit diuersitas nisi i subtilitate q3 error facti an sniaz
reuocat ipso iure. sed error iuris pstitutionē i integz vt. ff.
de cōfess. l. i. pñta dicit q3 vbi errat in facto siue extra ius. siue
i iure an sniam diffinitiuā reuocat ipso iure vt dicit lra i. d.
Lerror. alle. post sniam vero nō reuocat nisi error fuerit pba-
bilis. et tūc ex clā generali. Error at iuris extra ius similiter
ipso iure nō reuocat nisi pstitutionē i integz. et i hoc ē dif-
ferētia. s3 Ja. de ra. et Ja. de are. dicit q3 error facti ē ante
sniam i iudicio nō reuocat nisi pstitutionē in integz vt
ff. de cōfess. l. certum. s. minor. Sed dicit l. y. tenendū ē scdm
eū q3 dicit d. y. l. c. ignorantia. de re. in. in. vi. Et tene fm cy.
q3 error facti post sniam nocet nisi etas vel cāe paritas. vñ do-
li cōneritas. vel psonarum diuersitas. vel erroris cōitas vel
actionum varietas aliud inducat. p hoc q3 dñi etas solui-
pñm. d. l. i. C. si aduer. rē iudi. p hoc q3 dñi cāe paritas tollit
pñm. l. vt. l. vt iter diuini. C. de sac. san. ec. et. l. respu. C. ex
qui. cau. ma. q3 respu. minor. et ecclesia equiparant. p hoc q3 di-
cit doli cōneritatis tollit pñm. l. si. s. sinaut. C. de fur. p hoc
q3 dñi erroris cōitas tollit pñm. l. qñtū. qñ ac. de pec. ē ānalis
Sed fm Ja. de ra. et Ja. de illud nō opat ibi erroris cōitas. s3
opat illud pabilitas erroris. sufficit. n. q3 ibi fuerit error p-
babilis. l3 nō cōis error vt restitutionē iudicat ex clā generali
si q3 mihi iusta cā ēē videbit vt. vt. l. i. ff. ex q. cāis ma. Et p h3
q3 dñi nisi actionū varietas rñdet ad. l. hēbat. ff. d. insti. q3 loq3
mihi alia actio itētabat i. l. error. vbi eadē l3 qdā dicāt q3 i. d.
l. hēbat. itētabat eadē actio spc. l3 alia nūero. vel est dicendū
q3 ibi non sunt noīa actionum. sed sunt adiectiones. et iō nō
sunt eadem actiones spa. pñta credit i. d. q3 hoc faciat erroris
pabilitas. Et breuiter i. d. intelligit q3 error facti post sniaz
diffinitiuā

diffinitiuam non possit reuocari nisi allegetur error probabilis qui restitutione iduat ex clausula generali. et sic intelligitur omnia predicta iura. Error autem probabilis finem cum est in facto alieno ut. l. si. ff. p. suo. et h. locum. d. l. error. alle. siue error committat in iudicio. siue extra iudicium. quoniam potest reuocari usque ad finem ut ibi dicitur glo. et l. 3. ter. ibi dicitur finito negotio et sic ut loqui in errore commisso in iudicio. tamen non solum negotium per finem finitur quod et aliis modis. puta transactione vel iureiuramento. ut. l. i. ff. de iureiuramento. et ei qui dicit se errasse incumbit probatio ut. l. i. ff. de pba. et hoc probando obtinebo nisi aduersari meo velit me probare scienter fuisse confessum. ff. de libe. lega. l. au. relius. §. si. et de lega. ij. l. ticia. §. catus. C. de sal. cau. adie. l. i. fin. ff. de. Ang. autem in l. alle. non fatetur. de confes. dicitur quod in dubio in confidente non presumitur error nisi probatur sed interim ei statuitur donec primum probatur de quo per. B. in regula prima mittitur. de re. in. in. vi. in. c. quod semel. eo. ti. de quo in. l. error. supra alle. Error in iure est lata culpa seu lata est annexa ignorantia iuris. et ideo errans in iure presumendo sibi preiudicat et si tractat de damno vitia. et aduersarius de lucro captando ut. l. si. is. ff. de confes. fin. vnum intellectum glo. glo. et tenet in. l. non fatetur. in positione duorum exemplorum. Sed Odofre. tenuit. huius quoniam tractat de damno vitia. ut no. Spe. in. ti. de confes. §. sequitur circa penam. sed eius opinio ipse secundo probat. et est Jo. an. Ja. de ra. in. d. l. non fatetur. idem dicitur quod Odofre. sed variant ab eo. quia Odofre. dixit ignorantem succurri ipso iure errore commisso. Ja. dixit deum per restitutionem in integrum et alle. p. causa l. pe. ff. de confes. sed tu intellige illam in errore facti. Et clude ergo secundum Ange. quod erranti in iudicio in iure non succurritur ipso iure neque per remedium restitutionis in integrum. quia non est error probabilis per. d. l. culpam. et si errans in iure erret de damno vitando et aduersarius de lucro captando. causa est in. l. non fatetur. §. alle. Fallit in personis in quibus nulla est defectio si ius ignorauit. exemplum in milite errante in iure. et in rustico ut. l. edicto. §. si. et. l. ij. ff. de iure fisci in quibus est casus. Et considera tres casus. quia interdum confessio est vera. et hoc constat et illa non reuocatur. interdum est falsa. et similiter constat hoc et illa non reuocatur ut lege si is. ff. de institutio. et l. qui stichum. et lege quidam in iure. ff. de donationi. interdum allega. quod est erronea et tunc reuocari potest errore probato non habite secum admixtum doli vel latam culpam et usque ad finem et in causa appellationis. ut. l. non fatetur. et in. l. error. alle. postea non nisi restitue petita. ut. d. §. et ca. que restitue conceditur et si confitens fuerit in culpa leui. fallit in causa que infirmitate creuit in qua non habet allegare errorem ut reuocetur confessio. ut. d. l. si is alle. in confessione emanante circa preparatoria iudiciorum. et ex parte rei. clude quod si confessio est vera non reuocatur. ut. §. de off. est. si est falsa conclude et quod non reuocatur. Fallit si aduersarius sciuit eam falsam. et tunc quando documque ante finem. ut. l. is qui. et l. si qui. ff. de rei ven. Secundo fallit quando aduersario ignorante. nam potest tunc usque ad litis pre. tantum. hoc tamen concurrente quod ius actionis non sit factus deterius. Intellige autem finem Ange. deterius scilicet si actor propter fuerat rem petere ab aduersario certo. ut. d. l. is qui. comitico prin. l. finautem. et. ti. Cum autem confessio circa preparatoria esset erronea. et ex parte rei. Conclude quod ante lit. conte. potest sine dubio et post usque ad finem reuocare. dummodo cesset ois dolus et lata culpa confidentis. et intellige errorem non comperto. ut. l. §. etate. §. qui iusto. ff. de interro. ac. Ille. n. §. intelligendus est. in confessione et circa preparatoria. et in. d. l. error. post lata sententiam non reuocatur. et hoc intellige quoniam finis est aliqua. secus si nulla. ut. l. iij. §. condemnatum. ff. de re iudi. et est ubi est aliquid qua interdum succurritur absque restitue in cau. l. si mulier in iure. ff. ad velle. Ex parte actoris quod confessus fuit aliquid in libello in preiudicium sui. an possit illam confessionem reuocare seu corrigere. fuerunt opiniones. Una fuit quod sic ante litis conte. aliter de error non doc. unde sufficit hec quod actor dicat se errasse in. l. qui familie. ff. fami. her. in vltima solu. post vero litis conte. potest. dummodo de errore probet. ut eadem. l. fin. penul. solu. Alij dicunt omnino standum assertioni. l. cum precum. C. de libe. ca. dicas quod usque ad finem potest actor reuocare confessionem errore comperto. sicut l. 3. reo. sed semper est necessesse quod de errore doceat sicut reus ne eius sit melior conditio. Fallit in vno in quo est preterit erroris et actori nullo modo l. 3.

C. de omni agro deser. l. iura. li. xi. et est ibi speciale fauore publice utilitatis. Non ob. predicta. l. edita. C. de eden. que mutatio nem permittit ante lit. conte. quod intelligitur nisi mutatio exi stat in his que sunt reo damno propter ius quesitum ex parte confessionis actoris. Ja. autem de bu. i. d. l. error. dicit si queris an errorem meum possim reuocare. sic distinguere quod aut errauit circa iurisdictionem et quilibet error reuocatur. et ante finem et post. quod non potest fieri iudex competens. et per prius iudicium fuit nullum et finis nulla. ut. l. i. et. ij. C. si a non compe. iudi. et. l. ij. i. prin. ff. de iudi. aut error est circa preparatoria. et tunc aut id quod olim negauit volo hodie confiteri et possum. ut. l. electio. ff. de nora. aut quod fui confessus volo reuocare. et tunc aut ante litis conte. et possum. siue fui sciens siue ignorans. si nulla captio sit actoris. ut. l. de etate. §. celius. ff. de interro. ac. aut volo penitere post lit. conte. de eo quod fui confessus ante lit. conte. ad preparatoria iudicij. aut fui sciens et non peniteo nisi fuerit aduersarius sciens. quod tunc peniteo. ut. l. is qui. ff. de rei ve. aut fui ignorans. et tunc aut ignorauit semel. et tunc aut error meus fuit probabilis vel minus probabilis aliquantulum et possum penitere aut fuit supinus vel error iuris et non possum penitere nec reuocare. ut. d. l. de etate. §. qui iusto. alle. aut constitetur in decisio. et tunc aut preiudicatur extra iudicium. aut in iudicio. Et deo causa aut fui ignorans aut sciens. si ignorans non preiudico quocumque errore fuero confessus. C. de iur. et fac. igno. l. cum falsa finem vnam lec. si sciens. et tunc in his que per consensum possunt induci mihi preiudico. ut. l. iij. §. in admittenda. et. l. si quis vi §. d. ia. ff. de acqui. pos. et. l. tale pactum. ff. de pac. in his autem que per consensum induci non possunt. mihi non preiudico. ut. d. l. cum falsa finem aliam lec. si autem finem confessus in iudicio. et tunc aut volo reuocare confessionem meam ante diffinitiuam finem. ut. l. error. alle. et hoc est reglare quod quicunque possit ante diffinitiuam finem errorem meum reuocare. speciale est in. l. acq. l. et in ea que creuit post sententiam. l. si is. ff. de confes. aut volo penitere post sententiam. et tunc aut mutat persona res vel causa et possum ut. l. habebat. ff. de i. et. l. cum querebas. ff. de re iudi. aut nihil mutatur et regula riter non possum. ut. l. error. alle. Fallit ratione minoris etatis. si aduersus rem iudi. p. totum. fallit ubi dolus aduersarij interuenit. ut. C. si ex falsis instru. p. totum. Et fallit ratione cois erroris ut. l. ij. C. quoniam actio de peculio est annalis. ut. §. fuit dictum finem. Et tunc i confessione extra iudicium iuris et fac. igno. mihi non preiudicat ipso iure quoniam certo de damno vitando et aduersari de lucro captando. si si fui sciens tunc i his que per consensum possum inducere ut i possessione predicta vel liberatione concedenda mihi preiudico. ut. l. iij. §. in admittenda. et. l. si qs vi. §. d. ia. ff. de acqui. pos. et. l. tale pactum. ff. de pac. §. i his que per consensum induci non possunt mihi non preiudico ut. l. cum falsa. alle. et h. bec confessio effectus inducitur. §. confessio extra iudicium h. effectus declaratiui non solum inducitur. aut interuenit error factorum et possum reuocare ante finem non post. ut. l. error. alle. §. si i iudicio errat i iure non nocet error ut. l. ij. i. prin. ff. de iudi. aut errat circa preparatoria et non excusat error imo nocet ut. l. de etate. §. qui iusto. ff. de interro. ac. aut errat i iure circa decisoria. et tunc preiudicat error multo magis ut. l. non fatetur. ff. de confes. §. vltimontani dicitur quod error i iudicio non excusat. si ipso iure. §. p. restitutionem ex clausula generali ut. l. cum fideicommissum. ff. de confes. sed erras i facto inuatur ipso iure. h. certe illa loquitur i facti errore qui bene excusat errorem probato. h. p. eis bene facit quod ut consili ope exceptionis. et per hoc ut loqui i errore iuris. nam error facti ipso iure non excusat h. errorem probato. h. tu tene glo. quod loquatur i errore facti non iuris et quod error iuris i distictis iudicijs preiudicat et h. locum. l. error. alle. quoniam potest error reuocari. siue sit error in iudicio decisiuo totius. siue i iudicio decisiuo partis finem glo. in. l. error. alle. p. d. l. error. l. 3. Ja. d. ra. dicitur quod solum h. locum i decisiuo partis. et probat sic. Confessus i iure p. iudicato habet. l. i. C. de p. et. et si ita est quod ante esset condemnatus non posset reuocare errorem ut. d. l. error. ergo nec quoniam est confessus totum cum sileat iudicis officium i cognoscendo non poterit cognoscere vtrum errauerit vel ne. h. Ja. d. pcedit i confidente quod p. p. confessio habet. h. erras non ut confiteri ut. l. non fatetur ff. de confes. Ant. de bu. i. c. ex pte. de confes. dicit quod si reuocatio petiit ante lit. conte. et admittit renocatio nisi captio sit aduersarij quod i hoc fecit expensas quo casu non reuocat nisi satisfaciatur de lesione ff. de rei ve. l. finaut. ff. de dolo. l. pe. ff. de. pe. here. l. qui soliti. Et bec vera etiam si constitetur scienter. sic dicunt doc. Ja. d. are.

enim? fuit hec diffictio. hec vera i pparatorijs iudicijs vel dir
rectorijs vt si cōfiteat q possideat r similia sz si alr cōfiteretur
circa deciforia vt si pñet se debitorē nō admitteretur reuoca
tio nisi docendo de errore iusto r infra dicitur. quādoqz hec
cōfessio facta ante litis contestatio. petitur reuocari post litis
contesta. r non potest reuocari nisi actoris obijciatur scia vt
lis qui se obtulit. ff. de rei ven. vbi offerens se liti nō pōt post
litē pte. reuocare cōfessionē q possideat nisi aduersari? scine
rit eum non possidere. quia hoc ipso captio est aduersarijs in
stantia periret. r sic nō licet. l. de etate. §. celsus. ff. de interro.
ac. quod est vez nisi doceat de errore probabili vt infra dicit.
Item hoc in preparatorijs r deciforijs credo q scientia falsi
tatis confessionis ptis ad cuius cōmodū fit cōfessio non iua
lidaret confessionem nisi als constaret de errore. r errorē in
tellige probabilem qñ non cadit in latam culpam vt. l. de eta
te. §. qui iusto. ff. de interro. ac. als si cadat in leuez admittitur
vt no. Bar. in. l. non fatetur alle. p hoc patet q si cōfiteat igno
ranter solo iuris errore q non reuocat. q errare in iure est la
ta culpa. ff. de verbo. signi. l. late culpe. quod est vez nisi pñessio
habeat intollerabilem errorem expremum vt si cōfiteatur mi
nozem. r iij. an. posse testari. q tunc valet snia. vt dicit glo. in
d. c. ex pte. quo casu frustra tractaretur de reuocatione. Item
hoc intellige de errore iuris in corpo. iuris clauso. si enim est
error extrauagant? tūc esset tollerabilis. vt extra de fide instr.
c. pastoralis. r no. Bar. in. l. cum plac. ff. de re iudi. Itē hoc
vez in iure cōi. si enim esset casus singularis vel ius super cu
ius intellectu essent opi. ille error esset tollerabilis vt. l. ij. ff. de
iu. r fac. igno. r no. Bar. in. l. quod nerua. ff. de positi. ad hoc qñ
no. Inno. de ap. c. cum speciali. r per hoc dicit Florianus in
l. regula. §. sed iuris. de iu. r fac. igno. q vbi circa intellectum
legis sunt varie opi. nisi appeat decusum que opinio sit tutior
excusatur etiam assessor. nec fatetur lites suam ar. l. cum plac.
ff. de re iudi. q vt ibi sentire Bar. r sine rōne opinionis que
fatetur pro appellante si psequatur causam appellatōis r tuc
cumbat nō condemnabitur in expensis fm Job. an. qui dicit
hoc fuisse dictū dñi Petri de saxonis i. c. vt debitus. de ap.
r idem dicit Buil. in Spe. in ti. de expen. §. nūc videndū. r
de hoc vide glo. ordinariā in. l. r ideo. ff. de legi. Itē hec vera
nisi esset miles. femina. rusticus vel monachus vel alij qui ex
cusant ab errore iuris vbi sunt in loco i quo nō pñt consule
peritiores. ff. de iu. r fac. igno. l. regula. §. sed r si. c. de bo. pos.
l. in bonorum. Presumitur autē habita copia peritoz si locus
sit insignis si sit ibi forum iudiciorū r habeat mez r mixtum
imperium. l. si duas. §. decem. de excu. tu. Unum no. q si ibi
esset copia canonistarum tñ r hoc per canones declarari nō
posset. obstat exceptio. l. defectus pitorum. r. q. i. c. si quis cum
ele. in si. secus si posset p canones declarari ar. c. i. extra de no.
oper. nunc. r ibidem dicas econuerso. si esset ibi copia legista
rum tantū. Sed vsqz ad qñ tempus error pōt reuocari. Et p
mo concludo vsqz ad conclusionem in cā r si confessio ē facta
circa preparatoria. dic vt. §. ē dictum. Si vero confessio superne
nit post litis conte. dic vt dicit glo. in. c. i. de elec. in. vi. super
ver. absentia. In deciforijs aut planum. r qñ pōt reuocari ex
errore post litis conte. Sed dubium an post conclusionem in
cā. vide qñ no. de procu. c. auditis de cā pos. c. pastoralis de fi
de instru. c. dilectus in cle. i. de cā pos. r proprie. quod firmat
Jo. mona. in. c. aduersus de in inte. resti. in. vi. Credo dictū
An. q ad petitionem partis hec reuocatio non admittatur.
sed bene ex officio iudicis vt non reuocet sed excuset per actū
interrogationis nisi iurauerit plenam dicere veritatem. Et
est cāus de accu. c. cum dilecti. ar. de fide instru. c. Jobānes
hec oia intellige cum limitatōibus de quibus infra dicitur i
reuocatōe ante sniam r ante cōclusionē in cā indistincte pōt
reuocari confessio intercedentibus illis que exigitur ad reuo
cationem confessionis d quibus infra dicitur. quando vero p
fessio est scā post litis conte. vel ante. r repetita reuocatōe post
sniam. dic si error reddit sniam nullam poterit qñcūqz reuo
cari. p. in cōfiteante aliquem iudicem qui non est. ff. d. iurisdī.
om. iudi. l. si per errorem. q sicut potest exceptio ex cōmunica
tionis opp. ita r hic error pōt p sniam reuocari. Idem i om
nibus casib? in quibus exceptio potest opponi post sniam. si
circa illa fiet confessio potest reuocari. q snia ex quo ē nlla nō
obuiat reuocationi. r idem vbi cūqz aliquo respectu snia re

manet nulla. idem si snia ē aliqua. sed talis que non transit i
rem iudicatam. illa confessio pōt etiam post sniam reuocari.
vt no. doc. de re iudi. c. latoz. de despon. impu. c. attestations
quod est notabile dñm. quandoqz snia est aliqua r talis q trā
sit in rem iudicatam. r tunc qñqz snia fuit lata p confessionē
q reprobata est confessio. vt q cōfessio est nuda ab instro. r
pōt confessio reuocari post sniam. vt no. Inno. in duobus lo
cis de excep. c. cum venerabilis. de iureiu. c. mulieri. r ē cāus
in aut. item possessor. r ibi glo. C. qui po. in pi. ba. r in corpo.
vnde sumitur. de hoc. r. q. v. §. his ita. r quod ibi do. Jo. Si
confessio est vestita productiōe instri. r reprobatur instm r
reprobat confessio ita q possit p illam venire si snia fertur cō
tra confessionē r instm adhuc pōt reuocari. vt. d. c. mulieri. si
est lata p instm tñ tunc si confessio est ab instro. vt quia pro
se confessus est contenta in instro non est reprobata cōfessio.
nisi aliter reuocetur. vt dicit Inno. in. d. c. cum venerabilis si
est facta cōfessio ad instm. vt q producendo instrumētū cō
fiteatur cōtēta in instro. r confiteri censet tacite sola pductio
ne. r tūc reprobato instro q falsum. vt reprobata pñessio que
vt accessoria non reperit aliquod fundamētū in quo subsistat
vt ibi no. Inno. Si instm est reprobātū altero vicio. vt puta
q caret solēnitatibus extrinsecis. non q falsum r tūc ex hoc
non confundetur confessio nisi altero iure reuocet vt ibi no.
q non ē falsa confessio nec caret fundamento ex quo instm
non est ex toto vt falsum reprobatum. q non dñ falsū q pri
mo iudicio non caret veritate vt. l. cū filius. ff. de lega. ij. tangit
Inno. in. c. cum olim. de censibus. Si aut snia est lata fm cō
fessionē snia non reprobata non potest reuocari cōfessio post
sniam. ex quo non est appellatum. saluo nisi de errore consta
ret notorie vt no. Inno. in. c. q pleriqz. de imu. eccle. r de fri
gidis r male. c. q fraternitatis. r de rescrip. c. cum dilecta. nū
quid aut possit reuocare cōfessio post preceptum r sniam pce
pti. Bar. tangit in. l. non fatetur. ff. de confess. r bene decidit
sed nihil allegat. dic q si snia precepti est lata cūz cause cogni
tione q illa bz vim diffinitiuē. r ideo confessio nō pōt reuoca
ri post talem sniam si sine cause cognitione dic q pōt reuoca
ri et post sniam precepti in hoc nō bz vim diffinitiuē. r d hoc
habes glo. de verbo. signi. c. ex parte de. i. Et dicit Bar. in. d.
l. non fatetur. cause cognitionēz subesse qñ datus est termin?
ad ostendendum quare confessio non dñ reuocari. alle. l. pe. ff.
de confess. Quid de decreto tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. d
confess. §. nunc videndū ver. quid de confessione. r dicit q in
libertate non bz locum. C. si aduersus liber. l. ij. in alienatōne
predij minoris vel excusatione tutoris non impedit decretū
illam reuocari. ff. de transac. l. cum bi. §. si pretor. ff. de iudi. l.
si pretor. §. marcellus. C. de falsa causa adiec. le. l. i. r. ij. ff. d. re.
eori. l. magis. §. si. q decretū ex falsa causa est nullum. l. cum
vero. §. subuentio. ff. de fidei cō. libe. Et si ad cōfessionem est ali
qua interlocutoria lata. an illa possit reuocari. Credit dictus
An. q iudex ex officio possit illam ptem admittere ad reuo
candum. de ap. c. cum cessante. ff. de re iudi. l. quod iussit. q nō
transit in rem iudicatam quo ad iudicē. l. qñ ad ptem p quā
sit lata ex falsa causa sic. quod aut est dictum de decreto. credo
vez q qñ continet iniusticiam r confessio est ex pte petent.
secus tñ ex pte eius p que agitur p no. in. l. iuste. ff. de acquir.
pos. Et hoc inferitur quid i beneficiis an admittatur re
uocatio cōfessionis post sniam. qñ quo ad iudicem nō transit
in rem iudicatam. Idem q dicit i interlocutoria r maxime q
tales confessiones nō tribuūt ius ei p quo sit confessio vt no.
Jo. an. de confess. in. c. si. r. c. ij. in. vi. Idē puto vbi cūqz snia
nūtrit peccatum q cōfessionem et post sniam admittitur p
batio erroris q tales snie nō transeunt in rem iudicatā. vt no.
r. r. v. q. ij. in suma. Et no. in rubrica de re iudi. r no. doc. i. c.
iter monasteriū. de re iudi. r in. c. cum Bertoldus. eo. ti. i. quā
tū dicit post sniam pcepti vel decretū reuocari confessionem
Bar. in. d. l. non fatetur. dicit vez esse nisi actu sit facta execu
tio. q illa executio habebit vt terminus impeditur reuocatō
nis pñessiois q ē act? q pñ fieri demū p sniaz diffinitiuā. vñ
bz hec vim diffinitiuē ar. eius quod no. in glo. i. d. c. i. de elec.
lib. vi. i ver. absentia. Itē ob. si dicat q et post solā cōfessionē
nō dñ posse reuocari cū illa habeat vñ snie diffinitiuē q hoc
ē verū i cōfessione nō erronea. Et ex his p. an opposita exce
ptione perēptoria r illa cōfessata si pñunciatū ē ex cōceptiōe
fore

fore admittendam vel si confessio est aliquid p quod pnuicietur
exceptione nō fore admittendam an possit post hac pnuincia
tionē confessio reuocari qd nō vī vīz qz post hac negociū quo
ad exceptionē et confessioē circa eū vī decisum. puta si pnuun
ciatum ē exceptionē admittendam confessioē posse reuocari.
qz nō ē hec diffinitiva cū aliā expectet post se si pnuun
ciatur ē ipam obstarē. qz hec b3 vīz diffinitivē et fertur cū cāe cog
nitione. qz postea nō poterit reuocari. ar. eius quod no. gl. i. de
cū a repulsione. de ap. Et his p3 quid dicēdū i. pnuun
ciatōe super exceptione litis finite vt no. i. c. i. de lit. cōte. i. vī. qz post
illam finiam nō admitteret reuocatio confessiois. Si querit
an possit reuocari post finiam appellatione suspensam. doc. di
cunt i. c. ex parte. de cōfess. qz sic Spe. dicit se obtinuisse i specu
lo i ti. de cōfess. s. si. i. fi. Et hoc credit Anto. de bu. verū. qz ap
pellatio rescindit oēm terminū vsqz ad lit. cōte. C. de procu. l.
ita demum. Si querit an possit reuocari finia suspensa p vim
restitutionis i integrū dic qz sic. si restitutio detur aduersus cō
fessionē vbi competit nō ē dubiū si nō petatur aduersus cōfes
sionē si petat reuocare. pbato errore bñ admittet ad hoc cum
cā si qua mibi iusta cā ēē videbit. vel aliter recisa finia pter tu
restitutionis spāl iure ad primū facit qd no. i. l. mater. s. i. ff.
de excep. rei iudi. et no. glo. in l. si fideiusor. s. i. oibus. ff. man.
et no. i. c. de pur. vul. Quero que requirunt ad hoc vt cōfessio
possit reuocari fm que hētur i. c. ex pte. de cōfess. vī requiri qz
negociū nedū sit finitū. si ergo ē finitum. tūc non admittit re
uocatio. Et dī finitū p finiam diffinitivā appellatione suspē
sa. vel alio remedio decisio vt finitū vt iureiur. vel trāfactōe
ad lit. cōfess. c. i. l. i. vi. nunquid ergo p finiaz arbitri seu arbitra
toris dicatur finitū negocium. ita qz nō admittat reuocatio.
Spe. tāgit i ti. de cōfess. s. nūc videndū. i. tertia col. Jo. an. in
addi. ibi dicit qz i arbitrio dī finitum negocium si sit laudum
emolugatum i arbitramēto postqz ē latū. qz post illud nō ad
mittit reuocatio. qz illud optime obtinet instar trāfactionis
vt i aut. vt differentes iudices. s. si vero cōtigerit. hoc verum
vbi nō ē petita reductio ad arbitrium boni viri. qz etiam p
deceptione re ipsa petatur reductio vt. ff. de ver. obli. l. si sic. al
fi quis cū aliquid. Secūdo requirit vt admittatur cōfessio re
uocationis que sit facta in cā civili. Et an in cā criminali ad
mittat reuocatio cōfessionis ē dubiū et tangit Spe. i ti. de cō
fess. s. si. ver. s. nūquid ad si. vbi Spe. dicit qz nō reuocatur
qz i ea pseueravit. Idem dicit glo. de diuor. c. ex lris p quam
aliqui dicūt qz si cōfessio ē deliberata vt qz statuto termino et
data dilacione ad respōdēdū quis cōfiteat nō admittitur ad
reuocādum cōfessionē et sic limitat iura ad id qd no. Jo. an. i
nouel. i. c. cū i positionibus. de iureiur. l. i. vi. Iustat Ant. de
but. qz i cā criminali admittatur reuocatio nisi iurauit plenā
dicere veritatem circa inquisita qz non posset tunc ostēdē se
piurum admitti ad reuocationem. ad excusationē bñ admit
teretur. vt in. c. cum dilecti. de accusa. de quo per Jo. an. i. d.
c. cum in positionibus qui vī velle qz admittatur sed cū maio
ri cāe cognitione. Immo fm Ant. de bu. i. d. c. ex parte. pōt
dici qz i iurauerit plenam dicere veritatem de eo qz scit si p
babili errore facti deceptus sit in eo qz confitetur ex hoc non ē
periuus iurans falsum qz credit verum de iureiur. c. quāto.
et ideo subest cā vt illam possit reuocare. c. aut dilecti. loquitur
qz non probat errorem probabilem. Tercio requiritur qz
confessio sit scā verbaliter. vnde dicit Immo. in. c. cum olim qz
si ē confessio cohesue ad instm producendo ipm instm ex quo
quis dī confiteri in eo contenta non admittitur reuocatō cō
fessionis. assignat cām qz confessio verbalis lapsu lingue pferē
et deliberata non est. qz facile quis verba pferat. sed pductio
instm fit cum magna deliberatione et maturitate et exquirere
pōt quis et meditari instm qd videt ante productionem. de
fide instm. c. cum imputari. puto qz si velit quis excusare con
fessionem dando alium intellectum in instm qz possit. vt i. c.
cum dilecti. de accusa. Si agit et vult reprobare instm et con
fessionem. tunc si vult eam reprobare ex reuocatiōe seu repro
batōe instm ante scā per alium et pōt. vt. l. de etate. s. ex cā. ff.
de interro. ac. si vult improbare propter facultatem et pōt. vt
s. dixi. Si aut reprobare vult solam pfectionem et non instru
mentum et non pōt. qz non potest stante instm constare dī er
rore. Sed an positio et confessio scā per positōnem possit reuo
cari. glo. tangit in. c. cum in positionibus alle. et in Spe. in ti.

de positionibus. s. si. ver. item si ponens. Et concludit glo. in
c. cum in positionibus qz ex probabili errore poterit reuocari
aliter non. et sic intellige Spe. qui ad hoc allegat. c. ex parte. de
confes. Dicit tamen Jo. and. in nouella. ibi in. c. in positioni
bus quod non sic de facili probant quando confessio est facta
deliberata per pductionem scripture quod est verū et hec ve
ra. dicit dñi de rota decisione sua. lviij. qz positiones sunt da
te per pncipem. si aut date p pcuratores possūt mutari et me
liorari sine expressa pbatōe erroris. tum qz iuratio non est
de veritate sed de credulitate. tum qz procuratores nō sunt ita
plene informati sicut pncipales qui non hñt cām notam qui
non possunt mutare positionē iuratā vt in. d. c. cum in positō
nibus no. quod intellige vīz nisi probato errore vt dixi. et ex
hoc habes dī iam inter confessionem pcuratoris et dñi. quia
illa pōt reuocari et in iudicio porrecta non pbato errore. sed
non pōt sic reuocari positio porrecta p dñum. Item ex hoc
habes qz confessio iurata per iuramentū veritatis non pōt re
uocari quod intellige nisi cū difficultate et cause cognitione. et
forte qz nullo modo nisi subueniatur aduersus iuramentū qz
per hoc se ostendit piurum. sed si pbaret aliquid pp quod pote
rat qz iurauit tūc vīz credere. et modo vult verū dicere etiam
admitteretur qz per hoc non pcluditur periurus. vt in iuran
te falsum quod creditur verū. xxiij. q. ii. per totum. de iureiurā.
c. quāto. Ipsi tñ dñi de rota sua conclusione. cclx. dicit qz vi
ri in pcuratore plus pcedere ex stilo palacij. qz ex stilo iuris vt
illa possit reuocari aliter nō pbato errore. quā solam dicunt
seruari debere in beneficialibus et matrimonialibus in qbus
vertitur periculū anime iurauit tñ super errore. Et idem di
cunt in positionibus datis sine iuramēto. in alia quacūqz ma
teria alias dicunt non admitti ad reuocandū. Et tenet qz cō
fessio procuratoris non possit reuocari nisi vt ppra nisi reuo
cet incontinenti. Confessionē vero surgentē ex verbis narra
tis quis pōt reuocare indistincte et ante lit. conte. non post vt
l. qui familie. ff. fam. her. et no. Bar. ff. d. dona. l. ex hac scriptu
ra in. vl. q. et hoc credo verū in preparatorijs. in decisorijs aut
admittitur ad reuocandū vsqz ad tps ad qd pōt reuocari li
bellus vt i aut. qz semel. C. quō et qñ iudex. et vsqz ad quod tps
pōt mutare colligitur ex notatis i. l. i. C. de eden. et in. l. edita.
et de libel. obla. c. i. post nō nisi pbato errore. requirit et qz ad
hoc vt reuocetur pbetur error in confessione quo cām dicit cō
fessio est aduocati. an et qñ pōt reuocari infra dices. de quo p
Ly. C. de cōfess. in pe. q. et in Spe. de cōfess. s. postremo. ad pñ.
s. si confessio est propria et est facta nō deliberate sed calore ira
cūdie admittitur reuocatio vt no. glo. in. c. ex lris. de diuor.
Si non est facta calore iracūdie sed mutare et deliberate tunc
non admittitur reuocatio vt dicit glo. et doc. i. d. c. ex litteris.
alle. Si est facta simplr et velit illa porrecta incōtinenti reuo
care. dicit glo. i. c. apud misericordē. xxiij. q. i. qz dī incōtēti
fieri antequam sit apud acta descripta ad hoc. xrv. q. ir. c. si d
bitum. et si porrigitur in scriptis tūc statim ponderabit iudex
qñ dicatur statim fieri quo casu et poterit sine pbatōe erroris
reuocare. hoc no. glo. in. c. cum in positionibus. de iureiur. l. i.
vi. in ver. iusta cā in si. quam non allegat. similiter in teste. de
testi. c. preterea. In eisdem terminis t3 Jo. mo. et Archi. alle.
glo. de appel. in. c. cum cām. ad hoc de elec. c. scriptum in pma
glo. Adde no. Jo. an. de diuor. c. ex lris. super glo. ij. vbi Mo
stien. etiam dicit confessionem incōtēti reuocari quando si
est scripta. Si queritur an vbi ē facta non calore iracūdie. an
ex intervallo possit reuocari. dic nisi probato errore non pōt
reuocari eo probato sic. vt. d. c. ex parte alle. et l. non fatetur. ff.
de cōfess. Sed quo errore scā confessio pōt reuocari. dic si er
ror iuris est. qz cadit in latam culpam. vt. l. late culpe. ff. d. ver.
fig. nec excusat nec admittitur reuocatio. vt. l. de etate. s. iusto
ff. de interro. actio. Quandoqz confitetur errore facti et pro
prii. et tunc qz error in facto proprio cadit in latā culpā. vt. l.
quāquā. ad velle. nisi in certis casibus in quibus saltem exclu
ditur lata culpa. Iprimus qñ ad hanc confessionē est errore
ductus suatione aduersarij vt. l. i. et ij. qñ actio de pecu. ē āna.
et l. i. s. eorum. ff. de ventre in spi. vbi glo. super ver. illuferit. ad
hoc. l. celsus. et quod ibi no. ff. d. vltima. et l. homine. ff. p suo. Se
cundus casus est quando negocium valde est intricatū vt. l.
penul. ff. de cōfess. Tercius casus est qñ factū est de lōginquo
qz memoria hominū non retinet. ff. de acq. pos. l. peregre. per
f ij

De in regula presumit, de regu. iur. in. vi. hec omnia pcedunt
in confessione iudiciali. i. extrajudiciali dic q si certat dāno
vitan. excusat ignorātia. l. sed si me putē. ff. de p. di. indeb. fm
Bar. iquantū dixit in facto de lōginquo ignorantiam excu
sare. hoc verū fm Ant. de but. nisi sit factū adeo notabile q
de facili nō ercat a memoria. et si cōfessio ē facta ex cā que iñ
ciatione crescat nō admittit reuocatio. ff. de cōfessio. l. si is. si
nō inficiatione crescens. et si error cadat in latam culpam nō
pōt cōfessio reuocari et si sit de facto alieno. Si vero cadit i le
uem culpam tūc pōt reuocari. et fortius si in leuissimam et re
uocatur vsq; ad sniam. post sniam petita restitutione in inte
grum. l. de etate. §. si ex cā alle. ff. de cōf. l. cū fidei cōmissum.
Ex his apparet q inquantū dixi errore iuris factam cōfessio
nō pōt reuocari. q si excluditur lata culpa pōt reuoca
ri als nō. exemplū p i pūilegiatis psonis i quibus ignora
re ius nō ē lata culpa. vt i muliere rustico et monacho. vbi nō
pōt cōsulere peritiores. Idē si ius ē singulare vel multiplici
intelligibile vt dicit Bar. i. l. quod nerua. ff. de positi. Idēz vbi
ē ius extranagās de fide instru. c. pastoralis. et nō. Bar. ff. de
re iudi. l. cū platis. Idē si est pūctudinariū nō scriptū. Idē
de iure municipali et scripto alterius ciuitatis qd tollerabile
ignoratur de cōf. c. i. in. vi. fm Bar. in. d. l. non fatetur. et ex
his oibus casibus admittit positio iuris §. Ant. de bu. An
ficta cōfessio possit reuocari. Jo. an. i. addi. specu. i. ti. de posi
tio. §. ix. ver. verū tamen. arguit q nō q i facto pūo non ca
dit error. dic pūm p. l. qm. ff. de his qui no. infā. nā pactus
habēt p cōfessio et si vult pbare q cōfessio fuit calūniōsa ad re
petendam pecuniam pōt fm hoc pcedi i pūsumpto cōfessio. sed
si esset fictio illa nō admitteret i pūm pbationem. pūsumptio
aut iuris et de iure sic. sed tūc demū p cōfessionē partis aduer
se. vt i aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. et i corpo. vii
sumit. et nō. Inno. c. qz pleriqz. de iuu. ecclē. et sic vī q nō de
beat admitti pbatio. Tu dic q imo poterit reuocari ficta con
fessio q si pōt vera fortius et ficta. q cū actus fictus nō sit me
lioris cōditionis q verus. et qz actus fictus recipit cōditōes
veri de dolo et cōu. c. i. i. d. ob. q fictio et pūsumptio non ad
mittit pbationem i pūm. q illud verū eo respectu quo fin
git vel pūsumit. sed ficta cōfessio nō fingit cōtentum i cōfessio
ficta et fingit cōfessionē. si vellet ergo pbare se nō cōfessio
sum nō admitteret pbatio. §. si vult pbare cōtentum i cōfessio
ficta esse falsum pōt. qz hoc nō repugnat fictioni ad hoc glo.
i cle. l. fas. de pba. iō si iustus respondere positionibz nō rñdet
si tñ venit ante sniam et velit pbare rē aliter se bñ pōt. et idēz
de bānito et de deficiente i purgatione ad hoc glo. aperta de
purga. ca. c. ex tuaz. ad hoc de fri. et male. c. ff. nūtat. nā illa p
batio frigiditatis bz vim tacite cōfessionis. post sniam aut n
admittit reuocatio erroris qd credo verū nisi de errore non
staret notorie p no. i. c. franitaz. alle. et i. c. qz pleriqz. de iuu.
ec. regitur et q cōfessio sit vera. regitur vt dicit iura q sit
cōfessio. §. et dubiū de negatione. Jo. an. i. addi. spe. i. ti. de
cōf. §. postremo. dicit q si negatiua est p se vt cōmuniter fit
ab ea pōt recedere qñcunqz. qz ab eo quod ē p se quis pōt rece
dere. vt in regula quod semel. de re. iu. in. vi. et i. l. si quis i pñ.
testa. de le. iij. de regularibus. c. statumimus. cū si. Si negatiua
i aliquo faceret p aduersario. exemplū i. c. vt nām. de ecclia
bench. i. epō negante se cōtulisse. et in. c. dilectus de tpiibus or
di. vbi negauit se bñ i mandātū dicit idē p oia q in cōfessione
fm Jo. an. regitur §. alios vt detur restitutio ad hoc vt pos
sit reuocari cōfessio. vt. l. cū fidei cōmissum. ff. de cōf. dic vbi
dixi ipm posse reuocari ante sniam. vt qz ē facta scienter vel
errore iuris tūc bene posset dari restitutio si esset psona q esset
pūilegiata i restitutione vt in minore vel ecclā. sed tunc non
restituatur eo qz confessus in hoc confitendo ē vsus iure com
muni. sed oqz qz probet lesionem quā pbat pbando pūm sue
confessionis. vt. ff. de adm. tu. l. quotiens. §. sicut. et l. nam et po
stea. §. quod si minor. ff. de iureiu. fm Ly. in. l. i. in vltima. q.
C. de cōfess. Si autem ē maior non puto eum restitui in quā
tum scienter ē cōfessus aut ignoranter ignorātia iuris. qz
Ly. sentit pūm in. l. i. c. de cōfess. et Bart. in. l. cū fidei cō
missum. ff. de cōfess. post sententiam autem non suspensa ap
pellatione vbi dixi eum audiri volens reuocare audiri omū
petita restōne nisi cōfessio esset scā circa illa que respiciunt ere
cutōem tñ. qz ipso iure tunc in actu executōis possz de m actū

reuocare. vt. d. l. cum fidei cōmissum. Bar. in. d. l. nō fatetur. ff.
de cōfess. dicit q in cōfessione adhibita circa preparatoria quā
do quis cōfiteatur falsum scienter. et tunc aut aduersario sciēte.
et pōt reuocari. vt. l. is qui se obtulit. ff. de rei ven. aut aduersa
rio ignorāte. et tūc ante litis conte. pōt reuocare si nulla captō
sit actoris seu aduersarij. vt. l. de etate. §. si. ff. de interro. ac. Et
intelligo q sit captio aduersarij et in hoc si essz petitur a cer
ta persona et ille se obtulit. vt. l. sin autem in prin. ff. de rei vē.
post vero lit. contest. nou ē locus pñie. vt. l. is qui se obtulit. al
le. qñqz quis confiteatur falsum per errorem. et tunc in oibz ca
sibus in quibus pōt reuocare si ex certa scia essz cōfessus. mul
tomagis per errorem per eadē. l. In alijs vero casibus di
stingue aut non habuit iustam cām aut habuit. pūmo casu
aut fuit propter latam culpam. et non pōt reuocare. vt. l. d. et
te. §. qui iusto. alle. no. ff. de his qui no. infā. l. liberosum. §. no
tanter. Si aut fuit culpa leuis tūc vsq; ad sniam pōt reuocari p
bādo pūm. vt. l. nō fatetur. ff. d. pñ. C. d. iur. et fac. ig. l. error. aut
habuit iustā cām erroris ita q i nlla cā cadat. et tē vsq; ad
sniaz pōt reuocari p bādo pūm. vt. d. l. error. et hoc de iure cōi.
Item pōt reuocare post sniam per in integrū restitutionem
vt. l. cum fidei cōmissum. ff. de cōf. et l. de etate. §. ex cā. ff. de
interro. actio. Quod aut dixi q nō pōt reuocari post sniam
nisi per i integrū restitutionē. fallit i. l. si mulier. ff. ad velle.
Secundo fallit si ē talis error qui reddat iudiciū nullū vt. l. si
per errorem. ff. de iur. om. iudi. sic dī in exceptione falsi pcura
toris vt. l. l. C. de pecu. et ar. C. si a nō compe. iud. per totū. Si
vero ē erratum circa decisoria litis vt puta qz erronee confes
sus est. et tūc siue sit cōfessio decisoria totius siue partē possit re
uocari talis cōfessio ante sniam. vel si non speratur snia ante
executionē. Non obstat. l. post rem. ff. de re iudi. qz illud est ve
rum q cōfessus habetur p iudicato qñ pñessio erronea. qz tūc
reuocari pōt vt ex continuatione. l. pñessus. cum. l. nō fatetur. ff.
de cōf. et de hoc ē ter. in. l. fidei cōmissum. ff. de cōf. Sed
an isto casu poterit reuocari cōfessio post preceptū factū a iu
dice de soluendo fm formam. l. si debitori. ff. de iudi. Et vide
tur q non quasi istud sit snia. sed dico q talis iustus non est
snia diffinitua sed tendit ad executionem confessionis sue. si
mule. ff. de doli excep. l. apud celsum. §. labeo. vnde potest pba
ri error nisi antequā fieret dictū preceptū eēt datus terminus
quare nō debeat fieri et quare pñessio nō debeat erequi tūc eēt
idem q in snia. l. penul. ff. de pñ. Et fm Bal. in. l. error. C. de
iuris et fac. igno. An post sniam error posset reuocari. distin
gue aut refricatur eadez lis respectu pñone rei et cause. et tūc
error non potest emendari. vt. l. error. C. de iur. et fac. ign. istud
ē verū. quod error reprehenditur i ipso litem refricāte. Secus
si error deprehenditur in ipso aduersario. verbigratia. errauit
reus i pūmo pñessu lata snia diffinitua p reum actor denuo
tentat veterē actionē. certe poterit errorem suum corrigere.
vt no. in. l. duobz. ff. de excep. rei iudi. Item predicta regula ē
vera nisi minoris etatis suffragiū vel aliud eqtatis subsidij
asserat beneficium restitutionis i integrū. ff. de cōf. l. cum fi
dei cōmissum. i. rñ. et qñ act. de peculo. l. apud celsum. fm
huiusmodi intellectū. vel nisi lex ipso iure restituat. vt. l. i. c. de
iu. et fac. igno. et ff. ad macedo. l. tam et si. vel nisi illud omisuz
in primo iudicio sit tale compatiatur secum ipsa sententia. vt
verbigratia. lata est sententia contra heredem super restitutio
ne fidei cōmissi in executione sententie apparet nihil esse in bo
nis certi licet heres non allegauerit hoc ante sententiam po
terit allegare postea etiam coram delegato et per hoc poterit
delegatus pñiciare nō erequēdum non ex defectu testi obli
gationis seu snie §. ex defectu bonoz. Iste ē casus i. d. l. fidei
cōmissum. i. secūda pte et ibi no. Item fallit in cā appella
tionis vbi pōt error emendari cōmissus in prima instantia.
Ratio ē qz lis rōne pñone est sub disceptione. C. de errore ad
uoca. l. ij. et no. ff. de appell. l. creditor. §. iustus. aut nō ē eadem
lis rōne persone. tūc snia nō excludit correctionem erroris.
Et rō ē qz illi tertio nō fuit ius questū ex pñessu. vt. C. de iu
re delibera. l. si. §. sin aut dubius. Idem si alia lis sit ratio rei
diuerse. vt. l. ij. C. de iudi. Idem si rōne cāe. vt. ff. de insti. l. ha
bebat. Si autem non ē diueritas cause §. qualitas tūc pñ
hoc nō pōt error post sniam emendari. Ratio ē qz qualitas p
se sine pñcipali nō pōt refricari i iudicio. qz accidēs non pōt
esse sine subiecto. iste ē casus i. l. i. delictis. §. si detracta. ff. d. no

ra. Sz an error facti ante finiam possit emendari distingue
aut e cōclusum i cā. z idē p oia ac si esset p nunciatum. vt no
tat Jo. mona. z Jo. an. i. c. fi. de in integrum resti. lib. vi. Et
hoc apparet qd falsa ē opinio Bar. qui dicit qd si iudex fecit p
ceptum i cōfessum quod pōt postea reuocari cōfessio vt ipe di
cit i. l. error. C. de iuris z fac. igno. z. l. non fatetur. ff. de cōfess.
qd vt fieri ad executionem nō ad cōdēnationē fm eū. nā illud
nō ē verū ppter tria. Primo qd illud pceptū ē terminū di
scēptionis sicut cōclusio i cā. Secūdo qd illud pceptum tran
sit i rem iudicatā vt. l. si debitori. p. l. si debitoribus. ff. d. iudi.
z de re iudi. z de minorib. l. ait pteor. §. pmittitur. Tercio
qd ex illo pcepto nascit obligatio z actio. vt no. l. cū nō soluz
§. noctem. ff. de bo. que lib. z sic p oia bz vim diffinitive. illud
ē vey i pcepto habēte naturam iurisdictionis pteniose z
ita i dubijs. §. i pcepto quod fit in pētu a tabellione qd appel
lamus pceptum guarentigie. sicut cū Bar. qd ex isto pcepto
nec auget nec iudicatur obligatio sed datur quidā modus ere
quendi. z si obligatio est inefficax cessat executio. est. n. illud p
ceptum accessoriū cōtractus z nō stat p se. Secus qd iudicia
liter pēpitiur qd tunc fit pncipaliter ppter se. z stat p se vt. d.
§. pmittit. Aut nō ē cōclusum i cā p nunciatiōe vel pceptū
z tunc refert aut erratur i impetratione. aut i petitione. aut ē
erratum i psequutione. Si aut esset erratū i impetratione. aut ē
erratū p seipm. z nocet error si vtatur rescripto. C. de libera.
can. l. cum pteci. aut ē erratū p aduersarium. z tē dic vt in. l.
prescriptione. C. si p ius vel utilita. publicam. Secundo casu
qd ē erratū i pētiōe dic q ante lit. cōte. pōt error corrigi. qd
qui errat nō intelligit cōfiteri. Et quod ponit i libello. vt. ff. fami.
herci. l. qui familie. aut post lit. cōtesta. z nō pōt error emēda
ri. qd p litis p. trāsiuit i quasi pētu iter partes. vt. l. edita. C. d.
edē. Sz Jo. dicit qd dōc iuraf de calū. Et p lit. pte. pōt error
emendari. qd nō ē veruz. loquor in errore pētiōis aut loquor i
eror psequutionis. z tūc talis error pōt emendari quādiu po
test in cā probari. z ita loquitur lex error. C. de iuris z fac. igno.
z hoc vey in errore agentis. In errore vero conuēti distingue
aut reus errauit ad litis pparationem. aut ad lit. cont. aut cir
ca cōtētionem. aut circa obmittēdam probatōem. Primo
cāu dic vt. ff. de rei ven. l. finantem. z. l. is qui se obtulit. aff. z d
interroga. actio. l. de etate. §. i. z penul. Secundo cāu quando
errauit in lit. pte. Istud pōt esse duplr. Vno modo confiten
do. z tunc credo qd error non possz reuocari. z idem qui in cō
testa. lit. negat maleficiū nunq postea pntendo habebit sta
tuti bñficiū. vt. ff. de fideiussu. l. si dubitetur. ff. ad. l. fal. l. si be
reditatum. §. fi. Ratio ē qd cum illud bñficiū datur sub con
ditione pditio que prius exstitit disponit negociū. ff. de ver.
obli. l. si quis ita stipuletur. si autem tractatur de damno vitā
do. idest d obliōne non augēda. non dico diminuēda. tūc po
test pētere z re integra cōfiteri. Ista ē glo. notabilis insti. d
acti. §. item mirta ē actio realis. cōtra eos facit. ff. de iureiur.
l. eum qui. aut reus post lit. conte. errauit confitendo. tūc sunt
due opinionēs. Prima ē opinio Jaco. de are. qd aut confite
tur aliquid decisiū totius cāe z non pōt reuocari nisi ope
restōnis in integrum. qd habetur pro condemnato. vt. l. p^o rē
ff. de re iudi. aut non ē quid decisiū. sed quid adminiculati
uum. z tunc qd non habetur pro cōdemnato pōt reuocare. vt
l. cum falsa. C. de iuris z fac. igno. Alij dicūt z ē verius qd pōt
reuocare allegando errorem z pbando priuz. z non petita re
stōne. Et in illa opinio ē glo. in. l. creditor. §. iussus. alle. z
l. fina. z. l. ij. de errore aduoca. Non obstat. l. post rem. quia il
la loquitur in confessione ex certa scientia non in confessione
erronea secundum Bartho. z ista est veritas. aut res errauit
in omittēdo z post finiam non admittitur regulariter nisi in
certis casibus. de quibus. vt in. l. i. C. de iuris z facti ignorā.
Et an iuris ignorantia excuset dic fm eūdem Bal. l. error
qd iterdum allegatur iuris ignorantia ad delicti exclusionē. in
terdū ad rei sue itentionem. iterdum ad alicuius rei acquitio
nem. Primo casu dic qd ignorantia iuris pdest nisi doluz ege
rit i delinquēdo. vt. ff. de iurisd. om. iud. l. si id quod. §. doli. ff.
ad fil. l. si qs in gravi. §. si qs ignorās. de adulte. l. si quis adul
terium cum fecit. §. i. nec mirū. qd ignorantia facit cessare do
lum. l. sed z si lege. §. scire. ff. de peti. here. fallit pp clausulaz de
stinātem. vbi presumitur dolus. vt. l. i. C. de interd. ma. z. l. si.
C. de ritu nup. Item fallit pp suspectam falsitatem. z i eo qui

sibi ascribit in testamēto errās i iure. ff. de falsis. l. diuus. ibi
vel bis ne venia def zc. Quod fallit i milite pp legum imperi
tiam. nā vt magis errare qd malicia id fecisse. C. de his qui si
bi ascribūt in testamēto. l. quod adhibitus. Item i delictis nō
excusat ignorantia supina vel simulata. vt. ff. de iur. z fac. igno.
l. nec supina. ff. de abige. l. i. in fi. z. l. cōstitutiones. C. de iur. z
fac. igno. Secundo casu pncipali qd ignorantia iuris civilis al
legatur ad sue rei itentionē tūc nocet. qd agitur de damno vi
tando. ff. de iur. z fac. igno. l. error. Fallit in casibus notatis. in
l. iuris ignorantia. ff. de iur. z fac. igno. Itē fallit in iudicio. vt
l. non fatetur. ff. de cōfess. ij. rñ. Tercio casu pncipali quādo alle
gatur iuris civilis ignorantia ad alicuius rei acquitōnē. refert
aut talis ignorantia ē alteri dānosa vt in vltupatione. z tunc
ignorantia nō prodest. vt. ff. de vltupati. l. nūquam. sed vbi est si
ne alterius iniuria z dāno vt i hereditate z bonoz possēsiōe.
z tunc aut potuit consilare peritiores z nocet. aut non potuit
z nō nocet. vt. l. in bonorum. ff. de bo. pos. z dic vt ibi p Bar.
Sed an facti ignorantia. distingue fm Bal. vbi. §. nam inter
dum allegatur ad delicti exclusionē. z tūc ignorantia excusat.
vt. ff. de adul. l. penul. de fur. l. iter eos. §. recte. z. l. si is cui. fal
lit qd est ppositum delinquendi. ff. de iureiurā. l. eum qui no
centem. §. si iniuria. z. l. illud. z de furtis. l. falsus. i fine. hoc ve
rū nisi impossibile sit delinquere. vt. l. si. de crimi. expila. here.
iterdum allegatur ignorantia facti ad euitandam z pēdēdam
obligationem. z tūc ignorantia facti non prodest. vt. ff. man
dati. l. seruum ticij. fallit quando ignorantia est in causa fina
li qd tūc pdest. vt. l. si. de consti. pecu. Item fallit qd pteus est
nullus. vt. C. locati. qui rem ppriam. interdū allegat ignoran
tia facti ad euitandū dñij translationem. z tūc si error sit i p
sona impedit dñij translatio. vt. ff. de fur. l. si quis vxori. §. cū
ticio. idem si erratur in dñio. vt. ff. de acq. re. do. l. si pcurator
z de condi. ob causam. l. dedi. §. penul. fallit fauore liberatōis
vt. l. eius q in prouincia. ff. si cer. peta. Sed error in causa non
impedit dñij translationē. qd nō impedit pntem. vt. l. dam^o
de condi. indebi. iterdum facti ignorantia allegat ad vltupatio
nem. tūc aut ad faciendam vltupationem. aut ad euitandam.
Primo casu prodest vt. l. celsus. de vltupati. Secundo casu nō
prodest. vt. l. si. de lon. tempo. prescrip. z. l. si partem. §. i. ff. que
admodū serui. amit. iterdum facti ignorantia allegat ad euitā
dum cōfessionem. z tunc aut negociū ē finitū. z nō pdest aut
nōdum ē si nitiū. z pdest. vt. l. error. C. de iuris z facti. igno. Et
aduerte qd l. error faciat mentionē de finia. idē ē si est conclu
sum i cā. nā cōclusio i cā est terminus discēptionis vt supra
ē dictū. z notat Jo. an. mona. z Jo. an. i. c. fi. de i integrū resti.
lib. vi. i nouella. iterdū allegatur ad omittam pbatōnē z si
nō pdest facti ignorantia. vt. l. si sub spē. ff. de re iur. fallit i mi
lite. vt. l. i. C. de iuris z fac. igno. secundū Jac. de are. Itē fal
lit si iudiciū ē retro nullū vt not. in. l. si. C. de excep. fm hoc nō
pdest alicui si post terminū datum ad pbandum supuenissz
sibi noticia veritatis. Secus si vñ i termino ad excipienduz
extra de excep. c. pastoralis. Sz Bal. vtrobiz credidit idē nā
ignorantia ē iustū ipedimentum. z iō d. dari noua dillatio.
Sz quid si quis post datas positiones p aliquē aut post re
sponsiones factas ipis positionibus sui aduersarij quis repia
tur sibi prius. z vult pbare se errasse z errorem reuocare i alte
ro de prius an possit marime vbi ponere vel respōdere de
facto alieno vbi ē tollerabilis error vt. l. si. ff. p suo. z de cōfess.
c. ex parte. z in. c. fi. de resti. spo. i. vi. z vñ qd nō. nā euolat emis
sum semp irreuocabile verbum. xliij. di. c. fi. in fi. de pba. c.
p tuas. C. de nō nume. pecu. l. generalr. ecōtra vñ qd reuocari
possit. rxiij. di. c. apud. de peni. di. i. c. diuortio. de verb. signi.
c. nam z ergo. ff. de diuor. l. si penituit. dicit Job. de deo si da
ta sit positio i scriptis nō pōt reuocari. alias potest ad hoc de
elec. scriptum. de cōfess. c. ex parte. qd Emil. abhorret i Spec. i
ti. de positionibus. §. si. ver. itē si pones. dicēs ex quo i iudicio
pposita ē siue i scriptis. siue nō reuocari nō possunt propter
d. c. ex parte. de lit. cōtesta. c. vno. de elec. c. duduz. lo. ij. nisi di
ceret de errore. vt supra dixi satis vñ fm Jo. an. i glo. i. c. cūz
i positionibus. de iureiur. lib. v. i. qd sicut testis a periurio excu
satur si incōtinēti se co rigit. vt de testi. cogen. c. preterea. sic
z ponēs vel respondens eadem ratōne. Ludo. vero i. l. si vero
§. de viro. ff. solu. mati. dicit qd circa hūc articulū tres dant
vere conclusiones. Prima qd responsio facta positioni seu
f iij

interrogationi aduersarii continenti reuocari potest absque alia
erroris probatione et hoc si facta fuit non procedit terminatio ad de
liberate respondendum. hec est glo. singu. c. si. de iureiur. i. vj. ita
declarans de iure Spe. in ti. de positionibus. §. si. ver. sed quid
si ponat. vt. §. est de iure immediate. et ipsam sequitur dñs Bald.
in repetitione. l. edita. C. de eden. hec autem sententia firmatur ex tri
bus. Primo auctoritate alterius glo. idem dicentis. rxiij.
q. i. c. apud misericordem iudicem. dicentis tunc intelligi con
fessionem seu responsionem incontinenti reuocari quoniam est reuoca
ta antequam in actis publicis redigatur. et hoc sequitur. do. An
to. de but. in. d. c. ultimo de confes. Secundo auctoritate gl.
in. c. olim. extra de censu. et in. c. scriptum. de elec. que declaran
do. c. ca. de appella. et l. si. de errore aduoc. dicentes reuocatōes
confessionis aduocati vel procuratoris si incontinenti fiat ali
am erroris probationem requirentem. Tercio probatur ex
l. de etate. §. cellus. ff. de interro. ac. dum dicit licere responde
re penitere si nulla captio ex eius penitētia sit actoris. nō au
tem dixerit captiōnem fieri si incontinenti responsio reuocet
Secunda conclusio quod responsio seu confessio facta post termi
num deliberationis erroris preteritum non potest reuocari. vt fir
mat glo. in. c. ex lris. de diuor. quam sequitur Archi. de iure
iuran. in. d. c. fina. in. vj. et c. i. de accusa. in. vi. ea rōne. quod ibi
censetur erratum ubi deliberatio precessit. ij. q. iij. c. si quis ira
tus. qua quidem rōne idem dicendum videtur ut in confessione ite
rata et illa erroris preteritum reuocari non possit cum iteratō p
cedentem deliberationem concludat. vt clare dicit in. d. c. si q
iratus. et probatur in. l. si mulier. C. ad vell. repetita quasi con
fessio probat id quod in ea deuenit satis validum. satis firmis
simum vt dicit ter. notabilis in simili. C. de emen. insti. codi.
l. cordi nobis. ver. si nemini. hec tamen sententia quous colora
ta reprehenditur per dñm Bal. et recte iudicio meo in. l. error
alle. et plene. et notabilis in. l. iurandum. et ad pecunias. ff.
de iureiurando. licet ipse idem firmanerit in lege cum precu.
C. de libera. cau. Surgit autem eius reprobatio duabus repro
bationibus. Primo quod cum deliberatō quis errare possit. vt
l. de etate. §. ex causa. ff. de interro. actio. iniquū foret dicere con
fessionem ex erronea deliberatione facta reuocari nō posse. Se
cundo quod si foret vera sententia glo. sequeretur confessionem et factam
post lit. cōtesta. nō posset preteritum erroris reuocari cū precesse
rūt iudicē deliberatōe. iuxta autem offeratur. de lit. cōtesta. sed
hoc est falsum vt patet. i. dicta. l. error. cū si. ergo et c. Concludit
tñ Jo. an. circa hoc in dicto. c. si. de iureiur. lib. vi. admittere ta
li casu reuocationem cū maiori causē cognitione quā als iterue
nire deberet. Tertia conclusio quod rñsio seu confessio iurata pro
veritate erroris preteritum erroris reuocari non potest licet bñ
interpretari. ita vt pbari potest in. c. cum dilectus. als dilecti de
accusa. huius est rō quod cum magna deliberatione censet quis
attēdere ad rñsionē iurata ne incaute periuriū peccatum seu
penam incurrat quod euitandum est si mors debeat subtrahi.
vt nos docet exemplum clarissimi iuriscōsulti i. l. iij. in fine. ff.
de capti. et ista tenet quidam imperiti. illa tñ opinio non pla
cet domino Anto. l. d. c. si. et recte ea rāone quod si cum iuramē
to confessus aliquid pbarer p quod iuste poterat credē verum
ē quod tunc iurauit nunc autē ultra clare probat. Et manifeste
id tale quod credidit forte falsum admittit adiurate confessionis
reuocationē quā admittitur piurus. Itē iurat falsum quod credi
dit ē verum. de iur. iurā. c. quanto. rxiij. q. ij. c. homines falsū
iurant cum sequē. nec refutatur dictum. c. cum dilectus. quoniam
ibi non probat errorem probabile in iurata confessione inter
uenisse. et ideo reuocatio nō admittitur. Ad vnum tñ aduerte
quia id quod dñs quod erronea confessio ad quā quis ē ductus per
suasione aduersarii lenius reuocatur quā alia quā quis facit ex
seipso vt. l. i. si. qñ act. de pecu. c. an. et d. vtre ipsi. l. i. §. si oēs
ver. si certum. ibi dum dicit vñ ipsa eū illuserit et c. quod dñs d
rota in decisionibus antiquis decisione. cxxvi. dicunt quod vbi
ps pncipalis semel in causa respondit iterato si iudici vñ pot
compelli vt rñdeat quia ē possibile quod hodie credat vnus et
cras aliud. vt. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dam. ifec.
iuncta. l. vbiqñ. ff. de inter. actio. h. videatur d pp varietatē
et dubium piuri quod posset iduci pp talē multitudinē respō
sionum. iuxta. c. cū in positionibus. d. iur. in. vi. vbi p Job.
an. l. Archy. teneat primum. vñ Jaco. butri. in. l. ij. §. quod ob
seruari. C. d. iura. calū. querēdo an quis pluries possit interro

gari sup eadē positione dicit quod aut ē iuramētū d credulitate.
et tunc fin idē tempus non dē sepius interrogari quod redderet
piurus. quod fin idē tps nō potest diuersa credet et sic pcedat. l. qui
iurasse. ff. de iur. iur. aut ē iuratum d credulitate. et sic interro
gatio ex intervallo et tunc interrogari secundo loco et pluries ex
hoc non redditur piurus. quod potest ēē quod heri vnū credidit hodie
aliud. aut ē iuramētum veritatis als d veritate et d interrogari
semel tantum etiam fin diuersa tēpora quod id quod ē vñ
semper est verum. et sic possit reddi periurus. argu. d. l. qui iu
raste. allega. Et id fuit questio hic quod quidā fuit interrogatus si
iterfuit tali negotio dixit quod sic. interrogatus de quo millesimo
dixit se nescire postea dixit quod fuit i tali millesimo certe nō
ē ppter ea periurus quod potest esse quod nequit ānos dñi vel de mille
fimo nō recordat tunc. modo sic quod fecit rōnem dñi et iuenit
millesimū. potest. n. interrogari fin diuersa tpa i his que de cre
dulitate dixit. Et dicit Ludo. in. l. qui bona. §. si quis stipula
tus. quod in parte per verū credo ita sit cōfessio sicut p verum cō
fiteor iuxta glo. in. c. ex lris. de diuor. vnde nō poterit postea
primum asserere. C. de nō nume. pec. l. generat. hoc tñ itelligo
fin Bal. eleganter in. l. de tutela. C. de i. integrū resti. nisi postea
pars cui primum crederet cā assignaret illā pbarer quare
nūc primum crederet. quod tūc secūde credulitati stare p glo. que
ibi ē quam nō d. hoc tñ dicto vide i Spec. i. ti. de positionib.
§. vi. ver. sequit. Et quod ego als cōsiliū quod error potest reuocari.
id succincte i paucis verbis multa cōphēdit ipm cōsiliū
hic repilogo. dubium principale erat an error cōmissus siue
allegatus i rñdēdo positionibus. et cū iuramēto qui error cō
missus ē p principale psonā et i suo facto ppro post renūcia
tionē et conclusionē possit reuocari iure cōmuni aut spālī. pu
ta p bñficiū restitutionis i integrū ex clā generali. si qua mi
hi iusta cā ēē videbit. Et doc. dicit quod error potest reuocari āte
sententiam. et ita negotio nō finito. vt. l. error. C. d. iuris et fac. igno.
et i. c. ex pte. d. cōfess. glo. i. c. dilecti. de accusa. et ista ē cōis theo
rica docto. i. d. l. error. l. y. et Ja. de bu. Bar. et Bal. et oīum.
Sed vidēdū qualis error potest reuocari. Et doc. dicunt quod error
i facto ppro nō potest reuocari quod non ē tollerabilis. vt. l. finali
ff. p suo. Primo quod equiparatur late culpe Bar. ad hoc allat
l. qñ. ff. ad vell. et candē. l. ad hoc all. Anto. de bu. i. c. si. de cō
fess. Et Srā. de pñs i. l. nō fatetur. ff. de pñs. et error quod cadit in
latam culpam nullatenus reuocatur. l. de etate. §. q iusto. ff. de
interroga. actio. et ibi casus. et hoc tñ Bal. et Srā. de pñs. i. l. nō
fatet. alle. Et idē Anto. de but. i. c. si. alle. et idē ibi Jo. d. ligna.
et notabil. et idē dicit Hosti. i. sum. i. ti. de cōfess. §. qd si cōfite
quod si qñ erret errore pbabili et i facto pbabili. tūc subuenitur
ei quicūqz ante sententiam. l. de etate. §. ex cā. ff. de interroga. actō.
Et nō dico dicit Hosti. errore pbabili quod i facto ppro nō
admittitur error nec ē tollerabilis. h. in alieno tñ de referip.
c. ab excōdicato. C. de rescin. ven. l. qñquis. et propterea si qñ ter
mino dato ad rñdendum positionibus rñdet. et ita delibera
te et i facto ppro nō admittit erroris reuocatio. Ita dicit gl.
i. c. ex lris. de diuor. Et hoc tñ Archi. i. c. cū i positionib. de
iureiur. lib. vi. et idē Anto. de bu. i. d. c. si. de cōfess. q dicit quod idē
tñ Jo. an. i nouella. i. d. c. cū i positionibus. Et idē quod ex quo
deliberate et respondet et h. aduocatum. seu ē in loco vbi ē co
pia peritorū duo pñt iputari. Primo ē quare non consiliū
peritōres. et ideo error non excusat. etiam si est mulier. vt in. l.
regula. ff. de iuris et fac. igno. et in. l. i. §. si. ff. quis ordo. in bo.
pos. seruatur. et in. l. in bonorum. ff. de bos. pos. secundum tab.
Secundū quod ex quo deliberate rñdet et h. potest pitiores sicut
et h. in casu pñti psumitur pars respondēs sciēs. hoc tñ expñse
Ja. bu. in. l. error. alle. circa finē. et vbi quis sciēs aliquid confi
tetur non potest errorē reuocare. l. quidam in iure. ff. de dona. et
ibi casus. hoc tñ Bar. in. l. non fatetur. alle. l. y. Hosti. Anto.
de butri. Jaco. but. Jo. de ligna. et omnes. Bar. tñ. et Srā. de
pñs in. d. l. non fatetur. dicunt et Jo. de ligna. et Anto. de
butri. in. d. c. si. de confes. et Jaco. de bu. in. d. l. error. quod error
in facto proprio quia equiparatur erroris iuris. l. i. ff. de iur. et
fac. igno. non reuocatur nisi cadant. et probetur circūstantie
vtpote quia subductus pñsione aduersarii quod tūc non cadit
in latā culpam h. leuē. vt. l. i. et ij. qñ actio. de pe. c. ānalis. Idē
quod factum ē intricatum. sicut ē calculatio patrimonij. vt. l. cū
fideicōmissum. ff. de confes. idem si factum ē longinquū. vt. l.
pegre. in. pñ. ff. de acqui. pos. de quo p dñs in regula. i. pñs
mitur

mitur. de regu. iur. Jaco. de butri. dicit qd qd error non re-
nocatur. dicit ipse verum e nisi etas vel doli cōneritas vñ er-
roris cōmunitas. vel personarū diuersitas. vel actionum plu-
ralitas alia inducat. ista sunt verba magistralia dicti Jaco.
in. d. l. error. et dicit sic ante finiaz licita ē erroris reuocatio p
non regulariter. vbi cā vel persona nō mutatur. fallit vbi do-
lus aduersarij interuenit. Item ratione minoris etatis vt ibi
sic fm doctrinam doctorum error in scō proprio non ē reuo-
cabilis quando cadit in leuem culpam. ita qd non in lata. sed
hoc est verum fm doctrinam supradictam quando non deli-
berate respondet qd si deliberate secus est. qd ē quid sibi impu-
tari possit. et presumitur sciens fm Archi. vbi supra si dolum
aduersarij allegat et illum probet in. l. quotiens. §. qui dolo. ff.
de proba. Ceterum ista confessio fuit. et est iurata. vt p3 ex act3
fm Anto. de bu. in. c. si. alle. confessio iurata non pōt reuocari
nisi subueniatur pñenti aduersus iuramentū. qd per hoc ostē-
dit se periurū. sed si probaret aliquid per quod iurauit qd pote-
rat tunc credere verū. et ita de pbabili errore facti tūc docuit
ex quo dicit se deceptum in eo qd fuit deceptus. et mō vult di-
cere verū nō esse. admitteret. qd p hoc nō pcludit periurū vt
in iurante falsum qd credit verū. xxi. q. ii. per totū. de iurē.
c. quanto. Sed qd in cāu nostro deliberate respondit. vt iā di-
xi presumitur scienter fuisse confessus. et ita non posse reuoca-
re. Itē iurauit non puenire aliqua de causa. et sic non possit p-
uenire rōne erroris. vt in. c. cum contingat. de iur. iuran. quia
ōmne iuramentū appositum in pñdiciū rei familiaris est
seruandum. vt ibi fm Inno. qd iuramentū ē dolo extortū non
h3 sine dispensatione puenire fm Inno. i. c. debitor. de iur. iur.
et si cēt temerarium. vt in. c. venerabilē. de elec. sed i cāu quo
error pōt reuocari ante finiam veritas iuris ē quod de iur. cō-
muni post conclusionē et renūciationē non admittatur reuo-
catio nec pbatio erroris. Et ista ē conclusio Ray. de for. i. l.
error. C. de iur. et fac. igno. Et Bal. ibidē Archi. et Jo. mona.
in. c. aduersus. de in. iteg. resti. in. vi. p quo tex. in aut. vt cum
de appel. cognoscatur. §. sed hoc pñti. ibi modis omnibus sen-
tentia pferat. et. Sed an p bñficiū restitutiōis i integrum
admittatur ex clausula generali. si qua mihi iusta cā esse vide-
bitur. Anto. de bu. in. d. c. si. alle. dicit pñona pñlegata. vtpu-
ta minor. et ecclesia ante finiam pōt restitui. sed tunc non resti-
tuitur eo qd confessus. qd ē vsus iure cōmuni. sed restituitur eo
qd lesus. doctor. de errore in. d. l. non vñ. C. de in. integ. resti.
mino. Si autē ē maior non putat eū restitui in quantum sciēter
ē confessus. aut ignoranter iuris ignorātia. post finiam autē
non suspensam appellatione reuocās errorē demum auditur
petita restōne. Jo. de ligna. dicit in. d. c. si. q ante finiam pōt
reuocari error. p3 finiam vero p restōnem in integ. Bar. i. l.
non fatetur. allega. dicit qd qd error non cadit in leuem culpā
pōt reuocari per bñficiū restōnis in integrum ex clā gene-
rali. si qua mihi iusta cā esse videbit. vt i. d. §. si ex cā. et ita isti
doctores euidenter tenent qd non conceditur restō in integruz
ante sententiam. sed post. Specu. vero in titulo de resti. in ite.
in. §. si quis autem et quando. ver. sed nunquid etiam. dicit
expresse qd maior non auditur contra confessionem per bene-
ficiū restitui. in integrum ante sententiam. minor autē an-
te et post. et post renūciationem et conclusionem vt. §. dicitur
ē. Negociū dñ decisum et finitum fm doct. supradictos.
ergo fm Spec. postquam negociū ē finitum p renūciationem
et pclusionē non auditur ps p bñficiū restōnis in integz aduer-
sus confessionem et in hanc finiaz inclināt Jo. an. in. c. aduer-
sus. alle. Nec obstat. c. auditis. de resti. in integz quod loquit in
pñonis pñilegiatis. vt p3 ex lra quibus dat restō ante finiaz
et post. Et ideo qd iurta predicta ex pcessu apparet qd delibera-
te fuit rñsum et habebit aduocatum quem potuit consulere et
sic sciēter probatur confessā p pñs per bñficiū resti. i integ.
nō vñ posse iuari fm An. de bu. Et si qs vellet sustinē opio-
nem Inno. in. d. c. pastoralis de cā pos. et proprie. possz dices
qd h3 locum vbi erronee nō scienter et circa scēi alienū ē ema-
nata confessio. et hoc p3 ex dō Anto. de bu. q dicit qd maior
scienter confessus non iunatur per bñficiū restōnis in inte-
grum. et et ante omnia in cāu quo faciēda est reuocatio p be-
neficiū resti. in integrum aduersus conclusionē et renūcia-
tionem est petēda restitutio. Idem qd illa est que ledit non
sentētia cum non sit lata. et qd renūciatio ē impedimentū i re-

uocando errorem cū ante finiaz in eo casu quo error pōt reuo-
cari sit licitum quicūqz iuxta. l. error. alle. nisi sit conclusus. vt
supra est dñm. conclusio ergo impedit. sic ergo aduersus cōclu-
sionem et restōnem petenda primo restō est. Et hoc t3 And.
de Hernia in cōstōne obscuritatem. de resti. mino. Itē euz
quis vult reuocare errorem duo vult probare fm Ray. d. 402
liui in. l. error. alle. et. l. de etate. §. finali. de interroga. actio.
scilicet falsitatem confessionis et errorem. nec sufficit vnum
probare sine alio. quia sunt separata iurta ea que habentur i
l. neqz natalis. C. de pbatio. et. l. maritus. C. de dona. iter vir.
et vñ. nec pbatio vñ fm eum ifert pbationē alterius et ita
dicit bononie obtinuisse. et ita t3 Inno. i. d. c. ex lris. de resti.
i integrum. Bar. vero. i. l. nō fatet. dicit qd in facto pñrio dñ
allegat error nō sufficit pbare rem aliter se hñe iurta glo. in. l.
si quis delegauerit. ff. de nouatio. glo. i. l. si res obligata. d. le.
i. S3 necessarium ē qd pñent alie circūstātie. v3 dulus seu per-
suasio aduersarij. negocij itricatio seu implicitas. aut facti lō-
giquitas. Et idē dicunt Anto. de bu. et Jo. de ligna. in. c. si.
alle. Fran. de pñis. dicit i. d. l. nō fatet. qd nō sufficit pbare re-
aliter se hñe i facto pñrio. h3 debeo pbare circūstāties p quas
animus indicātis moueat ad credēdum qd fuerit erratum et
errari verisimiliter potuit Jaco. bu. i. l. error. alle. dicit pbato qd
res aliter se h3 presumitur ignorasse. h3 si aduersarius dicit euz
sciuisse rem aliter se hñe et sciēter fuit cōfessus pñet illud et proba-
uit pbando quomodo cōsiliuit peritiores. et iō certiorat fuit
et iō fuit sciēter cōfessus et non errauit fm Jaco. predictū.

Cōcludendo ex oñibus predictis saluo saniori cōsilio qd di-
eta mulier non tñm semel rñdit h3 pluries. et ita pñmif qd cōsul-
te et deliberate rñdit ex quo p iterpellationē eo qd aduocatum
hēbat qd nō pōt iuari i cāu nñe questionis p bñficiū resti.
i integrū. et hoc t3 formalit Bal. i. l. ista. C. de cōfess. marie cō-
siderato iuramento quod teneri et obseruari pōt sine iteritū sa-
lutis eterne. Jo. seruandū cū agitur de pñiudicio rei familia-
ris. duntaxat i. c. cū cōtingat de iurei. et i. c. quāuis. de iure
pat. i. vi. et. c. l3. de iurei. eo. li. marime dispensatione nō obtē-
ta. iurta. c. si vero. de iurei. cū notatis i glo. ibidē. et si dicatur
ē mulier. dico qd pñona pñilegiata nō iunatur nisi soluz igno-
rantia iuris et nō i errore facti. et ista ē glo. Jaco. de bu. in. l.
i. C. de iuris et fac. igno. h3 fm Bal. i. l. error. C. de iuris et fa.
igno. qualr pbatur error Jaco. de are. i quodam suo tractatu
i. l. i. alle. sentit qd pñetur p iuramentū alle. l. si. C. d. bis q ad ec.
pñu. l. si. §. licētia. C. de iure deli. quod ē verum si cū iuramen-
to cōcurrat pbatio facti aliter se habētis. vt. l. si post dimissionē
ff. de iuris et fac. igno. qd pbato pñrio elisa est sicut et pñumptio
elidit p pbationē pñi. ff. de iure do. l. si nuptura. ff. de fideicō.
liber. l. generalit. §. si petitus. Alij dicūt qd ex qualitate facti et
cōiecturis pbat error. et qd i facto pñrio nō admittit error h3
i alio sic. ff. d. noua. l. si qs delegauerit. q loquit i errore pñt.
Idē i errore iudicij. qd eadē ē rō fm Bar. Tertij dicūt qd aut
quis pñt pñhabita deliberatiōe. et tūc nō pñmif error. aut nō
habita deliberatiōe. et tūc sic. vt ecclesia bene. c. vt nñ. d. dñor.
c. ex lris. et Archi. in. c. fina. de iurei. i. vi. vñ isti dicūt qd il-
le qui habuit terminū ad deliberate rñdēdum et deliberate re-
spōdit maxime sub iuramento nō pōt allegare errorē nec con-
fessionem suam perimere posset. tamen probabiliter eam ex-
ponit. d. accusa. c. cū dilecti. qd ē notabile cū illud. c. loquatur
i cōfessione p quā fit lit. cōte. et i ea fundat iudiciū. credo me-
diam opinionem veriozem qd in deliberando quis potest er-
rare. ff. de interroga. actio. l. de etate. §. ex causa. bene credo vñū
qd iste qui deliberate respōdit nō debet allegare errorem in ge-
nere. sed debet specificare cām erroris. ita qd concludat iudici
per. d. §. ex causa Jaco. butri. in. d. l. error. alle. dicit qd volēs
pbare errorem h3 pbare rem aliter se hñe et se errasse qd ex quo
allego errorem debeo pbare. vt. l. ei. q. ff. de pba. pñtea iste ver-
bo ptulit. ergo mēte agitate pñsumitur. vt. l. labeo. ff. de suppe.
leg. als si non pñumeretur agitate in mēte quod verbo ptulit
presumeretur temerarius quod ē non d3 qd temeritas pñsumi-
tur. vt. l. iulianus. ff. de actio. emp. aut oportet me pñsumē cum
scientē et habeo ppositum. aut temerarius et hoc ē non d3 qd
sic pñumerē culpam et sic id de quo puniri deberet. Et 3o in sū-
ma dicit qd cū error sit in animo et si sumus i casu dubij pba-
to qd res aliter se h3 pñmā euz ignorāte fuisse. et si aduersarij
vellet dicē qd fuit sciens pñet illud pbando qd cōsiliuit peritō

res. et sic certioratus fuit. et ita fuit sciens non ignorans quod scie-
ter confessus. Antea de butri. in. c. si. alle. dicit quod si quis vult
renocare confessionem alterius ut pcuris vel alteri? administrato-
ris sufficit probare rem aliter se habere. ut. l. certum. §. si an ipso
§. de conse. et ibi Glo. hoc t3. Jaco. de bu. in. l. non solum. ff. de
procurato. nisi habuerit mandatum ad sic confitendum quo casu idē
dicendum de confessione pcuratoris quod de confessione principa-
lis. quod illa vult pcuria. Et vide Jo. xxv. q. ix. §. i. et ibi Archy.
Si volo pbare errorem pcurium renocare possuz in facto alie
no adhuc pbando rem aliter se habere si confitens renocando cer-
tat de damno vitando et aduersarius de lucro captando. ut. l. si
et si me putē. ff. de cōdi. inde. et notat glo. i. l. cū de indebito. ff.
de pba. Secus si nō certat de damno vitando sed in pari cā
ē cum aduersario. quod tūc nō psumitur error. ut. l. quāquā. ff. ad
velle. In iudicijs autē et circa pparatoria sufficit pbare re ali-
ter se habere. ff. de interroga. acuo. l. de etate. §. qui iusto. cū gl.
allega. §. Sed circa decisoria fiunt aliqui puatione aduersarij.
ut. in. l. si. in. fi. qñ act. de pecu. est ānalis. et i. l. homine. ff. p suo
vel nisi factū sit longinquū vel intricatū ut. l. emptor. §. lucius?
ff. d. pac. et. l. pe. ff. d. p. fm Bar. Error aut iuris pbat p ter. l.
si adulterium cum incestu. ff. de adulte. q. ex qualitate persona-
rū et ex qualitate facti. ut si dispōsant cōsanguineā publice et
palam. et cū fuerat dictum ei penituit eū fm Bar. Ang. autē
i. l. non fatef. alle. dicit quod gl. in. d. l. si fatef. decidit quod errore fa-
cti pbatur coipso quod pbat rem aliter se habere. et ita t3 glo. i. l. de
etate. §. si. ff. de interroga. actio. et hoc ē verū p ter. i. l. si diuisio-
ne. C. de iuris et fac. ign. quod itelligit cū error fuit circa factū
alienum. Si circa pcurium nō sufficit hoc solum pbare. sic
intelligit. l. res obligata. ff. de leg. i. Et quod notat Dy. i. d. c.
presumitur. de regu. iur. nā in facto pcurio ē aliquādo est pro-
babilis ignorantia. ut puta qñ factū implicatū et intricatū
vel multū de longinquo. vel quod quis fuit cōfessus seductus p
suasionibus et hoc fuit de mēte Bar. i. d. l. nō fatef. et qñ quis
dicat cōfiteri ad puationem aduersarij vide Bar. i. d. l. error
C. de iuris et fac. ign. et secūdu glo. i. d. l. nō fatef. Error potest
renocari vsqz ad finiam et. et i cā appellationis. nā appellatio
extinguit pnuiciatū. vñ sicut pua lite pēdente ante finiaz re-
uocatur error. sic et i cā appellationis. ut. d. l. non fatef. Et
ibi p Dy. Bar. vero i. d. l. nō fatef. dicit quomodo pbabit
error facti sufficit me pbare rem aliter se habere ut error psum-
tur glo. i. d. l. nō fatef. alle. dicit quod si melius glo. i. l. de etate. §.
qui iusto. vñ dicit quod sic. alia ē i. l. cū de indebito. circa pcuriū
ff. de pba. tex. ē in. l. si post diuisionē. C. de iuris et fac. ign. vbi
dñ quod sufficit pbare rem aliter se habere ut psumatur error. ut. l. cer-
tum. §. sed an ipso. ff. de cōf. vbi glo. et tunc aut volo renoca-
re errore pcurium. et tunc aut fuit circa factum alienum et p-
bando re aliter se habere. satis ē quod in facto alieno ē tollerabilis
ignorantia. ut. l. si. ff. p suo et tunc aduerte quod aut quis dicit se
errasse extra iudiciū. et tūc aut ille qui dicit se errasse certat
de damno vitando alius de lucro captando. et tunc probādo
rem aliter se habere presumitur error. ut. l. si post diuisionē.
alle. et in. l. sed et si me putem alle. et gl. in. d. l. cum de indebito
in prin. vbi glo. dicit quod si soluo tibi aliquid tanq̄ debitum. re-
peto ut indebitum et probō illam cām cuius ptertextu solui si
ē veram. an sufficiat. certe sic. Si vero ille qui dicit se errasse
non certat de damno vitando. sed ē in pari causa cum aduersa-
rio. tunc in scō pcurio nō presumitur. ut. l. qñ. ad vell. et quod
no. in. l. si. ff. pro suo nisi aliqua circūstantia probetur ex qua
presumatur error ut de ipsis circūstantijs statim dicetur. Si
vero in iudicijs. et tunc aut circa pparatoria. et idem qd est qñ
extra iudiciū erratur. quod probando rem aliter se habere pre-
sumitur error. ut. l. de etate. §. qui iusto. cum sua glo. ff. de iter-
ro. ac. Si vero circa decisoria. et tunc sio eis que dixi quando
error in scō proprio ē quod error non presumitur nisi circūstan-
tie probentur. et sunt circūstantie quando persuasione aduersa-
rij est ductus. ut. l. si. in. fi. quando actio de pecu. est ānalis. et
l. homine. ff. pro suo. Item longinquitas temporis. ut. l. pere-
gre in prin. ff. de acqui. poss. Et per Dy. in regula psumit. al-
lega. vel quod negocium ē implicatū et intricatū. ut. l. pe. ff. de
cōf. et. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. Iuris autē ignorantia an
lit. ptes. excusatur et non nocet. ut. l. de etate. §. si. alleg. post lit.
contel. sic. et ita intelligit. l. non fatef. alle. fm Dy. i regula iu-
ris ignorantia. de re. iur. i. vi. Item i iudicio nocet. ut. l. non fa-

retur. extra iudiciū non. ut. l. iuris ignorantia. ff. de iuris et fa-
igno. Si qualiter pbeatur iuris ignorantia certe error iuris nō
presumit reguli. ut. l. si heres ab eo in. fi. ad trebellia. nisi p-
betur quod quasi fiat. nescio dare meliorē doctrinā quod dat iuris
cōsultus. i. l. si adulterium cū incestu. §. i. ff. de adulte. q. ex qua-
litate psonarū. et ex qualitate factorum. ut puta desponsant
cōsanguineā publice. vel palā et cū statim fuit dictum quod erat
cōsanguinea penituit et ppter verba que audiuit cognouit se
errasse postq̄ fuit a perito doctus penituit psumitur error iu-
ris et si qñ rīdendo positioni iuris rīdeat et fatetur minores
rīti. an. posse testari nō nocet dicta cōfessio l3 esset in iure quod
quod dñ quod confessio nocet. hoc verū nisi in confessione sit error ex
pressus. et quod ē positioni iuris non ē rīdendū. et si respondeat
non v3. ut. l. ornamentoz. ff. de auro et ar. le. et. l. confessionib3
ff. de interro. ac. et quod no. ff. de confel. l. i. ibi nisi ius vñ natu-
ra repugnet. facit quod no. C. de iura. cal. l. ij. §. quod obferu-
ri. ideo dico si aliquis confitetur allegando aliquā. l. fm aliq̄
salum intellectum quod l3 faciat contra se pōt dicere prius. Et
hoc verum quando ē positio iuris cōmunis. sed si est positio
iuris psumptuarij non prescripti tunc deberet responderi.
quod est probandum. ergo fieri d3 positio. Idem de iure munici-
pali scripto alterius quod vbi lis agitur. idem puto in iure com-
muni extrauaganti. de quo in. l. cū prolatis. ff. de re. iur. p docet.

Et errore notarij. Quia. §. vi

error partibus noceat et qñ possit renocari et qñ
liter pbeatur. videamus nūc de errore notarij.
Et primo dicit Bal. in. l. quotiens. §. sed si nō
in corpore. de here. insti. quod error in quantitate continua vel
discreta non viciat siue minus sit scriptum quod dictū. siue plus
scriptum et minus dictum. Item dicit quod qñ vnum fuit dñm
et aliud reperitur scriptum presumitur error in scripto et non
in dicto. et hoc est valde notabile ad excusandum tabelliones.
Dicit Bartho. quod quando in instrumentum reperitur plus vel
minus quam partes dictauerint presumitur hoc per errorem
ē scriptū. et non p dolum p ter. dicta. l. quotiens. §. sed non in
corpore. allega. nisi ex aliquibus indicijs appareret pcurium de
bere psumi. ut. l. si quis ex argentarijs. §. penul. ff. de edē. et qd
no. si. de lega. ij. l. cum ita legatur. §. species. et facit. l. si. C. d. ma-
gistra. conue. Breviter tñ dicit Bal. in hoc puncto ponderā
dam qualitatē psonę. Nam si iste alius fuit bonus psumit error
sinatē malus psumit quod falso scripserit. ut no. i. d. l. si quis ex
argentarijs. §. ij. C. de pba. l. iubemus. et. l. nō omnes. §. a bar-
baris. ff. de re milita. et difficile ē pbare errorem notarij. ut. l.
quotiens. §. sed si nō in corpore. versi. sed si maiorem. allega.
Sed difficilius ē pbare errorem testatoris qñ ipsemet testator
scripsit testamentum. Ratio quod ipse potuit mutare voluntatem
dicendo vnum et scribendo aliud et istud ē notabile. voluntas
tñ in dubio nō psumitur mutata. ff. de pba. l. cum tacitum.
et. l. quinquaginta. Et fm Bal. in dicta. l. quotiens. §. idē tra-
ctat. allega. non inspicitur factū notarij. sed factum partium
nil pōt addere. detrabere vel mutare. et si mutat detrahit. vel
addit non viciatur tota scriptura sed solū id quod ē additum.
detrahit vel mutatū. faciunt no. in. l. ex falsis. C. de tranf. p
Inno. in. c. fraternitatis. de hereti. sac. ff. de falsis. l. filius. §. se-
quens qd. et fm eundem Bal. in. l. quotiens. alle. §. sed si curp-
batur error. quod primo erat tractatum et deliberatū vnum et po-
stea aliud erat scriptū fm Bar. qui dicit quod error et simulatio
hoc modo pbari possunt. et facit hoc ad pvincēdos vsurarios
qui primo tractant de pignore accipiēdo et postea faciunt fie-
ri pcurium venditionis. psumitur enim iste actus pignoratici?
et factus in fraudē vsurarij ut dixi. ff. de pac. l. item quod. et scdm
Bal. in. l. errore. C. de testa. Si reperitur error in testō an pre-
sumatur notarij. an partis. dic quod aut ē error i eo quod pñet
ad offiū notarij quod ē sibi cōmissum in iure puta in indicatō-
ne. et tūc presumitur error tabellionis. aut in eo quod non per-
tinet ad offiū notarij puta in re vel in cōfinibus vel in aliquo
nomine. et tūc psumit error partis seu testatoris. Nam p tabel-
lionem presumitur quod nil aliud scripserit quod ei fuerit iniunctū
et quicquid ē scriptum sit scriptum de voluntate et mandato
eius qui rogauit de actu scribendo nec psumitur quod notarius
sciat aliter factū nisi sicut fuerit rogatus de ipso. et non atten-
ditur scientia priuata in ipso. sed scientia quam h3 vt tabellio

ideat ut publica persona. ad hoc facit quod no. ff. de ver. oblig.
l. sciendū. in fi. glo. et in aut. de tabell. §. nos aut. q. notarius si
presumit excessisse fines mandati sed fideliter scripsisse. nā pu
blicus offiū bone fidei prescriptionem inducit. vt. ff. de proba.
l. cum precibus. et c. de offi. iudi. l. ij. in verbo quod non
arbitramur. qui ter. ad hoc est notabilis. Et fm Ange. in l.
errore. C. de testa. In dubio aut error non presumitur. et ideo
qui eum allegat eum pbare d. et pbatio est difficilis. vt. §. est
dictū. Et fm Ly. in l. errore. alle. Error tabellionis nō nocet
vt ibi in l. errore. et in l. si libarius. ff. de regu. iur. Sed si in te
stamento sit scriptum tantum nomen. vt puta ticius nec sit di
ctum heres vel esto an valeat. ff. de acen. q. sic. glo. in. d. l. error
dicit q. aut obmisit ipse tabellio quia testator omisit dicere. et
tunc bene dicit glo. aut obmisit ipse tabellio sed non testator.
Imo bene nominauit. et dixit heres esto. sed notarius omisit
per errorem. et tunc si hoc constat quia hoc pbari potest non
preiudicat. vt. l. i. §. si nūc. ff. de here. insti. et potest hoc probari
per duos testes. licet in testamētis requirantur septem. vnde
ē notabile ad alios casus. Quia n. sunt casus qui nō possūt
nisi p scripturā pbari. vt acta iudicialia. vt. l. a pconsulibus
C. de appel. et i. c. qm fāllam. alle. Et dicit Bal. in l. impera
tor. ff. de na. ho. q. mala latinitas notarij nō viciat instm. vt
d. l. imperator. S. i dubio rōne recti sermonis ē seruandus.
vt. l. plaucius. ff. de au. et ar. lega. Et nō d. instm. vtuperatū
l. i. latinitate sit defectus. fallit l. i. apostolicis vbi fallā la
tinitas viciat eas. vt. c. ad audiēciam de refer. ip. quod dicit vt
no. xxxv. q. ix. c. apostolice. et ibi facit glo. differentiā inter scri
pta et priuilegia. Item si rusticus notarius sit. Ticius volēs
decedere testatus fecit hunc codicillum i quo. Al. suuz herede
vniuersalem fecit nunqd q errauit i hoc verbo codicillum vi
ciatur actus. Et dic q. nō q. potius valet quod apte sentit q.
q. viciet quod pferitur incepte vt no. ff. de reg. iur. l. si libarius
et c. de testamen. l. testm. Item si notarius rusticus dixit q.
Reliquit. A. centum p sua saltina nesciēs pferre falcidiā.
Item alius notarius q. mulier renūciauit bñficio vallaiani
nesciens pferre velleiani. nā sepe iperiti notarij cōmittūt ine
ptitudines que tñ non nocēt. vt. l. imperator. ff. de sta. ho. et l. si
libarius. allega. et l. errore. C. de testa. Et fm Bal. i. l. ipator
ff. de sta. ho. Si errore tabellionis ē omīssa solēnitās legitima
vt q. nō registrauit bñum senis i tabula vt debuit viciatur
bñum. Item q. non censetur inter bñitos tabule. vt no. C.
de testa. l. ambiguitatis fm Dar. fillima. et Ly. et adde qd no.
C. de fal. l. nec exēplum. et si notarius errauit cā celādi. dic vt
l. i. et l. si. ff. de his que in testa. delc. et l. in fraude. d. mili. test.
p Bar. Et dicit idem Bar. de iusti. C. confir. in. §. si vero p.
Dy. in suo consilio q. l. obmissio inditionis viciet instm. n
tñ error in computatione inditionis. q. non est obmissa for
ma. l. i. sit erratum in computatione. qd ē nota. dignum ēz eū.
Et dicit ibi Dy. q. potius presumitur quis errare in inditio
ne q. in ānis domini. q. errare in anno est latissima culpa. ne
mo ē tam demens qui quotum ānuz ignoret. sed ista lata cul
pa non presumitur. Secunda rō est q. semper presumitur q.
errare in eo quod est vel ēz d. minus notuz pout est indicio
q. multi imperiti nesciunt computare. ad hoc facit in ratōne
sui. ff. de re. du. l. quibabebat. Idem t. Bar. in l. si libarius
ff. de reg. iur. Et vtrum error viciet actum. dic vt in l. propo
neretur. ff. de leg. ij. aut rōne erroris aliquid obmittitur circa
solemnitatem. aut circa voluntatem aut circa dēclaratōnem
voluntatis. Primo cāu aut obmittitur circa solemnitatem
actus et viciat actum. et ē scriptura non creditur. vt. C. de testa.
l. si vnus. aut obmittitur circa solemnitatem scripture et non
actus tñc viciatur scriptura sed actus valet. vt. l. cum propo
neretur. de lega. ij. Secundo casu quando aliquid obmittitur
circa voluntatem. aut non apparet coniectura et viciat. aut ap
paret aliqua piectura legitime pbata et nō viciat. vt. d. l. cum
pponeretur. cū glo. alle. Tercio cāu nō viciat obmissio. ff. de te.
l. hō des palam. §. sed si nota. et Bar. autē in l. si libarius. de
regu. iur. dicit q. an notarius errorem suum possit corrigere.
dic per Guil. de cu. in l. imperator. ff. de sta. ho. et in Spec. in
ti. de instrumentorū edi. §. postremo ver. sed nūquid confecto.
Jaco. de bel. in autē. de equal. do. §. illud. sed vos debetis scif
q. in instrumento publico cōtinētur duo. Anū quod spectat
ad notarium. l. āni dñi. inditio. dies et alie solēnitates. Secūdo

continetur substantia pectus. aut est ergo erratū in eo quod non
reddat instm nullum vt mala latinitas. et tñc non viciat in
strumentum. vt. l. imperator. ff. de sta. ho. et possit per notariū
corrigi. vt. l. actorum verba. ff. de re iudica. Quqz est erratū i
eo quod instm viciat. et tunc qñqz constat q. ē erratuz. exē
plum in instm deficit inditio et defectus inditionis viciat in
strumentum vt in aut. vt preponat nomē imperatoris. i pñ.
et in aut. qui. mo. natu. effi. legi. §. quātum. no. de fi. instru. c. in
ter dilectos. et isto casu q. appet de errore in quo ē erratum. et
pōt corrigi iste error ne scribentis error noceat partibus. vt. l.
si quis in nomine. et l. errorem. C. de testa. qñqz constat q. est
erratum. sed non constat in quo. vt puta q. fuit obmissa dies.
et sic est erratum. et isto casu dico q. notario dicenti se recorda
ri de die d. credi. q. officiali creditur in officio sibi cōmisso.
vt. C. de eractoribus tabul. l. apparitores. et l. si q. decurio. C.
de fal. et l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. cop. d. offi. prefec. vr.
l. penul. §. cura carnis. et §. sequenti. et maxime cū hic error de
die sit minimum quod apparet. q. si testis de die nō recorda
tur nihilominus probat. vt. l. testium cūz glo. C. de testi. et hoc
qñ est erratum obmittendo. sed qñ esset erratum ponendo. pu
ta posuit vnam diem vel mensem cum deberet ponere aliuz.
isto casu non poterit se corrigere nisi de errore constet p testes
vel aliis modis vt. j. dicitur. vt. l. quicquid astringēde. iij. rñso
de verbo. obliga. fm vnum intellectū. Item q. funct? officio
suo sicut iudex. vt. l. iudex. ff. de re iudi. et sicut testis. vt. j. dice
tur. sed hoc non potest dici qñ omisit diem q. instrumentuz
non valet et sic non potest dici functus officio suo. vt. l. quales
ff. de arbi. et quod no. in. d. l. iudex. qñqz est erratuz alio modo
rōne cuiusdam alterationis. vt dico anno dñi et c. inditio ta
li et non concordat inditio cum annis dñi. In hoc consiluit
Dy. et dicit q. licet inditio viciet pectuz si obmittatur. tñ si est
posita et erratum non viciatur instrumentum. vt. l. quotiens.
in prin. ff. de hō di. insti. Sed in dubio. i quo potius videatur
erratū seu presumitur vel in annis dñi vel in inditione. et dic
q. inditione. q. dolus non presumitur nisi probetur. vt. l. quo
tiens. §. qui dolo. ff. de probatio. modo si presumeres esse erra
tum in anno domini presumeres dolum vel latam culpam
quia cōmuniter omnes sciunt ānos domini. vt. l. late culpe. et
l. cedere diē. §. latinus. ff. de ver. signi. Inditio vero nō sic scif
ab omnibus. ideo presumitur error. et credo Dy. bene dicere
et induco p eo glo. que ē i. l. si quis i fundi vocabulo. ff. de leg.
i. et l. pe. ff. de re. du. et hoc puto verū quicqd dicat glo. i. d. ca. i
ter dilectos. de fide instru. S. hoc facit q. notarius qui fac
instm p formam iuris puniatur vt fallarius. vt. l. iubem? in
fi. C. de testamē. et sic nō pōt amplius corrigere et sic forte hoc
ē speciale i testamētis. vel melius ibi loquitur qñ solēnitates
nō sunt seruata nec scripta i testō. hic loquitur qñ fuit serua
ta sed nō scripta. Quqz est erratū i eo quod pñet ad partes. et
i hoc dicit Guil. i Spec. aut notarius vult corrigere inconti
nenti et admittitur. aut ex intervallo. et nō pōt nisi pbato erro
re p. §. illud i corpore. de equal. do. hoc ē pbatur. nā testis et
notarius equiparatur. vt. l. domicius. de testamen. sed testis
pōt incontinēti. et nō ex intervallo se corrigere. vt i. c. preterea
de testibus. vt i. §. q. vero. i aut. de te. i glo. magna. iño. vñso
qñ notarius obmisit scribere inditionem vel aliq. solēnitatem
vel aliquam veritatē. an teneat ad interesse parti vide p Bal.
i. l. si. C. de magi. cōuen. et p Bar. in l. imperator. de sta. ho. et
dicit Bal. i alle. l. si. de magi. cōueni. in ter. si per negligētiā
ē q. si notarius de pctu p eum celebrato non fecit abreniatu
ram i pthocollo ita q. ex lapsu tps nō bene recordatur de se
rie cōtractus q. tenet de sua negligētiā parti lese et interesse.
hoc itellige verum qñ de serie pectus veritas sciri non posset.
nā si superessent testes qui de veritate negocij recordarentur
tñc tabellio posset ipsos testes q. pctum interfuert et de negocij
serie recordant facere examinari et de iporū dictis conficere
instm. ita dicit Bar. i. l. si. de tabu. exhiben.

Estat nidendum an nota

rius errorem suum possit corrigere seu emendare
Bal. i. l. cum pponeret. ff. de leg. ij. dicit aut ē er
ror testoris vel pñentis et pōt emēdari p ipsofmet nō p tabel
lionē. quo d. p ipsoz p. i. d. l. cum pponeret. cum sua glo. q. p
tabellionē nō po. p. p. nota. i. l. ambiguitatis. C. de testa. Et

et ratio quod officium tabellionis est scribere verba testatoris vel partis non mutare. ad cuius non pertinet nisi quod sentit et visum non id quod in iudicio rationis consistit. facit quod non. ff. de h. insti. l. illa institutio. de proba. c. qm p fallam. per Jmo. aut est error illius tabellionis quem ipse tabellio vult corrigere vel emendare. et tunc refert aut talis error non mutat facti substantiam. et per consequens eius emendatio neminem ledit ut in falsa latinitate. et hoc potest emendare. ut ff. de re iudi. l. actor verba. d. appel. l. ab exco. et quod non. ff. de ar. l. qualem in fi. cum. l. seq. Aut ratione mutationis mutatur effectus. et tunc refert. Aut tabellio nondum scripturam redegit in mundum. nec publicavit eam. et potest addere et mutare. quod creditur ei ratione officij. ut C. de fal. l. si quis decurio. d. tamen non debet ab originali. quod ad originale d. recurrere ubi tractatur de errore. ut in aut. d. tabell. s. fi. Aut tabellio complevit et publicavit scripturam et forte restituit parti. et tunc refert aut constat de errore. puta quia tabellio restituit in scriptum sine inditione. et tunc potest eam addere. quod non dicit in scriptum restituisse cum careat forma substanti. imo potius dicit illa priuata scriptura. ut ff. de eden. l. veluti. ij. rñ. Idem dico si appareat diuersitas inter inditionem et annos domini. nam cum liqueat de errore merito ad auctorem scripture recurrendum est. ut d. l. si quis decurio. Aut error non est patens sed latens. quod notarius scripsit die tertio cum debet scribere die secundo vel variavit semel aliter quam debet. tunc refert. aut vult corrigere propria auctoritate et non potest. quia ista variatio reddit rem suspectam ut in teste. ut l. qui falsa. ff. de testi. Aut vult corrigere de precepto iudicis. et tunc refert aut tale preceptum emanauit sine causa cognitione et non potest. quod non vult preceptum. ar. l. filius. s. diu. ff. de lega. i. C. com. vel epi. l. interlocutio. Aut cum causa cognitione citatis citandis et probato errore. et tunc prodest. nec committit falsum. quod iudicis auctoritas et fides veritatis cum excusauit. hoc t. d. uil. de cu. et cy. in l. imperator. ff. de sta. bo. Idem t. d. Bar. in l. si libarius. ff. de re. iur. Idem t. d. Bal. de iusti. C. confir. querit an notarius potest errorem corrigere. dicit quod glo. in l. imperator. ff. de statu bo. dicit quod non vult postquam restituit publicum in scriptum parti. Idem etiam dicit Ja. de bel. Alij dicunt quod error qui est a lege prescriptus corrigitur ut error inditionis. secus si non sit error iuris presumptus. quod tunc non potest corrigere propria auctoritate. quod esset sibi contrarius. et quod officio suo functus est. et quod equipatur testi. sed d. corrigere cum auctoritate iudicis facta fide primo veritatis. Et ideo est tenendum et concludendum coniuncta utraque opinio. Aut notarius non restituit in scriptum. et potest aptare ut vult. ut l. si quis decurio. C. de falsis. Aut restituit in scriptum in publicam formam. et tunc aut vult corrigere eo modo quo potest. quod h. iuris presumptionem pro se. et quod non nocet alicui. quod sine hoc. l. ita presumet et potest. Aut vult corrigere circa aliud super quo lex non presumit. et tunc non potest rationibus iam dictis que verba notanda sunt ad infinita que occurrere possunt ad dicta testium. si quid per errorem fuerit obmissum quod possunt corrigere ar. cor. que no. in aut. de testi. s. quia vero. Et idem Bal. in l. ambiguitatis. C. de testa. dicit post Ja. de bel. quod postquam tradidit parti instrumentum quod non potest ipsum propria auctoritate corrigere. sed debet hoc facere auctoritate superioris citatis citandis. ut s. est dictum. Alij dicunt quod si est bone fame quod potest supplere ea que desunt propria auctoritate. xxvii. d. i. c. qui de mensa. tñ ex intervallo se corrigere non potest ad instar testis die ut s. est dictum post Bal. in l. impator. ff. de sta. bo. Ange. ar. in l. errore. C. de testi. dicit quod notarius potest compelli iudicis officio ad corrigendum suum errorem parte tñ citata in cuius preiudicium fieret correctio ex regula. l. nā ita diuus. ff. de adop. An autem ipse notarius ex semet potest suum errorem corrigere post restitutum in scriptum in publicam formam vel ante restitutum nem illius. dic ut dicit Bar. in l. si libarius. ff. de regu. iur. qui dicit quod si errauit in eo quod mere pertinet ad officium puta in scribendo diem. mensem vel annum. inditionem. consulem et nomina testium quod potest. sed si vult corrigere id quod esset celebratum a partibus quod ipse debuit scribere in formam. tunc non potest nisi parte citata ex iudicis officio. ut dicta. l. si libarius. et Jo. aut de imo. in l. cū proponeretur. dicit quod error potest corrigi per ipsas partes sic per testatorem. ut l. cum proponeretur. vna cum glo. alle. Error vero notarij si ipse notarius vult emendare non mutata substantia potest. ut l. actorum. ff. de re iudi. Si vero vult mu-

tare substantiam. et tunc aut nondum redegit in publicam formam et potest. quod ipse est ad cuius recurritur fidem. l. si quis decurio. C. de falsis. quam intellige. dum tamen non mutat substantiam originalis scripture. per id quod habetur in l. sempronius. de lega. ij. Sin autem iam tradidit in publicam formam. et tunc si est error manifestus. ut quia caret inditione. vel quod discordat inditio cum annis domini. et tunc potest emendare. quia non censetur in effectu tradidisse. ex quo sic manifeste imperfectum tradidit. et de hoc per Bartholum in lege si libarius. ff. de regulis iuris. Si vero error non est sic patens ut forte quod dicit die quinto cum debuerit dicere die. vi. vel errauit in alio. et tunc si vult a seipso corrigere non potest. quod esset suspectus sicut testis qui variat. ut ff. de testi. l. qui falsa. Si autem vult facere auctoritate iudicis. et tunc si facit causa cognita et ad mandatum iudicis excusat. nec per hoc incurrit penam falsi quod tene mentis. quod de facto fuit in ciuitate bononie. Secus si sine causa cognitione per l. interlocutio. C. com. vel epi. Et per hoc apparet pres debuisse citari quorum interest. per l. i. c. de causa. s. cognita. ff. de iudi. de quo per Bar. in l. si libarius. Adde quod non statuitur solus assertioni notarij. hoc cum si constet se errasse nisi per alium vel per confessionem partium vel per testes per Bal. in d. l. cum proponeretur. allegata. et d. l. si libarius Bal. autem in d. l. propter allegata dicit quod notarius ex suo officio potest suam malam latinitatem corrigere sine iussu iudicis quod facit sui officij intellectus et neminem ledit. quod idem facit ipse quod ipsa lex. Nam l. ipse non corrigeret tñ lex iam corripit et reducit ad hanc grammatice intellectum. Item nec iudex potest dare priam suam frustra ergo adiret prior per eo quod est necessario esse. ar. ff. de condi. insti. l. q sub conditione. s. i. C. de thesauris. l. i. lib. x. fm secundum lecturam l. imperator. ff. de sta. bo. Dicta lex impator loquitur quando erratur in substantia vel qualitate substanti. ut quod scribit seruus ubi debuit scribere liber. Et fm hoc nota quod error scripture si nocet et hoc verum probato errore. s. i. dubio statuit instrumentum. C. de pba. l. cum pibus. Idem quod tabellio dicit sic. Idem. corpore sanus l. mente languens considerans mortis periculum volens decedere testatus fecit testem in quo et nunquid istud in scriptum valet et vult quod non nisi probetur quod testator erat sane mentis quod scriptura dicit mente languens. In prium vult quod manifeste apparet error in eo quod dicit mente languens cum statim sequatur considerans et c. Et istud est verius quod ipse suum errorem procedentem persequentia correxisse vult ar. ff. de manum. testa. l. stichus. Immo et quod error est notorius sine iussu magistratus potest se corrigere. quod notorius equiparat sine. et quod ipse est ordinarius in officio suo. cum. n. ipse sit veritatis actor potest emendare suam scripturam peritum si concordat sine datio cum pthocollo. et cum ratione iuris et verisimilitudine facti. quod totum redigatur postea ad examen boni viri. i. iudicis. ut l. cotinuus. s. cum ita. ff. de ver. ob. bonus vir concordando se cum ratione d. h. ratu id cui lux veritatis. ar. ff. de testi. l. ob carmen. s. fi. Item posito quod esset necessarium mandatum pretoris puto quod posset hec mandare nemine citato quod est punctus iuris et de iure non facti. Et enim veritas apparens est probatio probata non probatio probanda. Et id non indiget discussione seu disceptatione fori. nihil. n. potest allegari ubi veritas est notoria et hoc t. d. expresse. l. i. l. nam ita diuus. ff. de adop. in additione notarij per Jmo. i. c. cum inter nos. de consuetudine. in fi. Si. n. est error latens. ut quod cum debuit scribere liber scripsit seruus et in scriptum parti tradidit in forma publica et solēni tunc suus error non potest corrigere nisi iudicis mandato et errore probato et hoc triplici ratione. Idem quod causa facti pertinet ad iudicis examen s. ipse tabellio non est iudex maxime causa sui erroris. Item quod regit partes citatio et notarij non h. citandi auctoritate facit. C. de testi. l. hac consilissima. C. d. lib. cā. l. i. u. bemus. Secundo quod tabellio functus est officio suo cum fecerit id quod est extremum sui officij reddere in scriptum. Tertio quod in scriptum redditum presumitur verum. ergo quod mutatur presumitur falsum per locum a prius. sicut in teste. et in aut. de testi. s. quod vero. Et non quod presumitur potius diuersitas temporis vel loci quam presumatur falsum. ff. de pac. l. iurisperitum. s. quod fere. Item si posset infringere suam scripturam sic variando. ergo tolleretur ius prius. et ius partes tolleretur quod nec prima nec secunda scriptura teneretur. ut l. qui falsa. ff. de testi. Item aut scriptura prima est vera. et tunc d. stare in propria firmitate. aut non. ergo notarius deliquit in officio ergo postea ei non creditur ut no. ff. de edē. l. si quis ex

argentarijs. §. i. Et de hoc no. i. data ferti libri p. Jo. an. Qñ aut pretor iubet iussus pretoris habetur pro veritate. ff. de re iud. l. res iudicata. Concludo ergo q. error facti ambigui non possit corrigi nisi de mandato iudicis cōpetentis et oblato li bello super correctione erroris pbatq. errore. Et hoc tenet Spe. in ti. de instru. edi. §. in fin. ver. sed nunquid. Et Ja. de bel. i. aut. de equali. do. §. i. et vii. de cu. et l. imperator. ff. de sta. bo. Sed pone libellus est oblatus super correctioe erro ris et comparuit notarius pñetur se errasse nunquid sue con fessionis stetur et vñ q. sic q. partes elegerunt eum vt ei staretur ff. de dote prelega. l. theopompus. et q. verbo notarij est creden dum. vt no. l. q. vii. cum venientibus. sed illud verum in eo q. scriptura loquitur non in eo quod ipse nuda voce loquitur vt no. C. de fal. l. si quis decurio. verba enim scripture nō censentur verba notarij sed partium ambarū de ver. obli. l. sciendūz in glo. In pñm facit q. est ius questum parti. ar. l. si pñ. §. i. ff. quēadmodū ser. annit. et quia cōmissio partium intelligit de pñmo actu. ff. de ver. sig. l. boues. §. hoc sermone. et sic non vñ sibi cōmissum q. corrigat. sed semel dñcarat faciat. ff. de ar. bi. l. si arbiter. Et si vult corrigere in fin. circa solemnitate putat circa diem et consulem an auctoritate pñia possit. et si q. dē si apparet error. puta in indictione valet in fin. et inditō er ronea non nocet. q. trahitur ad veritatez certi temporis. i. an ni. mensis et diei. ergo et notarius pñt. q. idē facit ipse q. lex. Et hoc dico dicit Bal. sequendo Dy. qui cōsultat an obmis sionis inditio viciet. nō tamen viciat si sit in eius computatō ne erratum. Alij dicunt nō valere si est erratum. q. inditio nō est posita vt debuit poni. Sed opi. Dy. verior est. nam maior ē defectus obmissionis q. erroris. de li. et po. l. ticius. §. i. con iuncta. l. gallus. §. in omnibus. Si vero error diei non appet tunc nō pñt corrigi nisi aucto iudice maxime in feco remoto nam nedum indiuiduum tempus. i. dies. sed et tempus idest mensis et annus. vt no. de diuer. et tempo. prescrip. l. in tēpō q. facile recedunt de memoria nostra. de accu. c. qualiter. per Jmno. et ff. de proba. l. census. et ff. de fur. l. quidam tabulari? in fi. Et no. q. dies et hora debent poni in in fin. q. ratione soli? diei siue hore pñt nasci dubitatio circa id quod sit. vt no. in. c. si eo tempore. de elec. l. vi. in nouella. Et no. q. ratione hore vñm in fin. dñ pñus altero. de solu. l. si ex plurib? cau sis. §. si. et ibi glo. ordi. quam raro alibi reperies fm Andre. d. pñs. Ad vñm aduerte q. si sunt duo notarij simul adbi titi. et vñus ē officio priuatus. vñ tñ vñq. in fin. pp illuz q. est autenticus. ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. cogentur ver. quid enim. quod est no. Et sic habes q. vñus persona per inutilem non viciatur. Sed an in dñtu in scriptis possit error corrigi mandato iudicis vñ q. non. q. ista noua scriptura nō est eiusdē speciei. nec pñt pñtum in scriptis sed nūcupatiū ad hoc facit q. no. Bar. ff. de libe. et posth. l. gallus. ver. itē cre dendum. In pñm facit. l. cum pñonebatur. ff. de le. ij. Sed certe ibi non valet vi scripture. sed vi alterius probationis. Sed quid si notarius vult declarando addere. puta dixit tem pore dñi Gregorij pape. et nō dixit vñdecimi. an poterit ad dēdo declarare et addere vñdecimi. et vñ q. sic. ff. de testa. l. here redes palam. §. sed si no tam. §. sibi loquitur i. dño. hic in scri ba. Tamen credo q. possit cū ex anno scripto i. in fin. possit cō pñbēdi quotus esset papa. ar. C. de fideicō. l. verbus volo. et §. Bar. i. l. i. C. de tabu. erbi. si notarius dederit in fin. defec tiuum poterit pars agere et cum vt corrigat. vel vt pñctū det q. nō vñ dēdisse q. nō pñctum dedit. vt. l. veluti. circa prin. ff. de edē. et l. vbi ver. dolo. e. tit. Si vero notarius dicit q. sibi p mittatur addere vel dē bz i. in fin. vñ ex aminetur testes qua liter factū pñctū cū notarius reddit se incertū. si notarius al legat iustā cām erroris vel incertitudinis sui pñt hoc petere et dicere. puta si tpe pñtus fuerunt multe cōuentioes et notari? nihil scripsit ppter partium festinantia vel si notarius pñtho collum pñmū casu perdidit. als cū ipse debeat alios certifi ca ri nō possit petere certificari ab alijs ar. l. pretor. §. pe. et si. ff. de eden. Si vero quis ē dñificatus i. aliquo pñteca q. notari? obmisit scribere tunc notarius ad interesse tenet vt. l. argenta rius. et p. totam ipam. l. ff. de eden. habetis ter. no. in. l. si. C. de magistra. conuen. facit d. subfra. et archa. l. i. l. r. Quando no tarius reddit in fin. et sup in fin. nulla ē cōtētio. nec requit aliqua cāe cōgnitio. q. notarius cōfiteet et pars ad quā spectat

ē certa. vñde nō ē tunc aliquod dubium §. si emanaret aliqua cōtētio q. notarius diceret se alias reddidisse et sic nō tenet iterū reddere vel diceret ad petētem nō pertinere vel diceret in fin. inualidū et sic nō deberet publicari tunc deberet cita ri pars que lederet cū hoc faciat cā cognita vt. l. pretor. §. plu res. ff. de eden. et l. i. §. qñ aut. ff. de tabu. erbi. et l. de tabu. e. ti. Et qñ iste cōtētioes emanāt an debeat plenaria cāe cōgni tio adhiberi an vero summaria. Et dic qñadoq. emanat ali qua cōtētio cuius decisio parat plenum preiudicium puta q. tractat q. notarius negat se fuisse rogatum vel negat aliquod capitulū fuisse expressum tñc q. ista cōgnitio parat plenū pre iudicium q. tractatur an dñtus fuit celebratus an non. tunc debz adhiberi plenaria cāe cōgnitio. vt. l. iudices enim. ff. de iudi. et ita intellige. l. i. ff. de tabu. erbi. ibi. sed si negat. hoc etiā probatur. extra de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecti. vbi pete batur reuocatio pñuilegioz a summo pontifice. et dñ pars ci tati. Quandoq. emanant cōtētioes que non parant plenū preiudiciū. vt si dicatur in fin. redditum esse. et sic de tenore i strumenti non cōtēditur. pñto q. ista examinentur summa rie. et qñq. sufficit iuris pñstato. vt no. in. l. i. ff. quēadmodū testamen. aperi. facit. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhiben. Et no. pre dicta q. quotidiana.

¶ Estat nīdendūz qualiter

error notarij probetur. Dicit Bal. in. l. cū pñone retur. ff. de leg. ij. q. si notarius corā iudice interro gatus confitetur se errasse per hoc non pbat error in pñi dium partis. nisi error pñetur p testes vel inditia. ter. est in d. l. cum pñonere. alleg. cum sua glo. nam talis forma pñan di ibi statuitur. si duo in fin. originalia appareant discrepan tia. discrepant in lñarū figura sed nō in substantia. tunc talis discrepantia nil operatur casus est in. c. duduz. de conuer. cō tuga. Si vero discrepant in facti substantia. tunc si vñm pñt trahi ad aliud tunc valent et quod continet plus trahitur ad minus. q. in pluri pñsumitur erratum vt. l. sempronius. de leg. ij. Si vero vñm non pñt trahi ad aliud pp repugnantia et pñtatem. et tunc neutrum valet. C. de fide instru. l. scripture diuerse. Et si vñtra notarium est vñus testis nunquid sufficit ad probandum errorem. dic fm Bal. in. d. l. cum pñonere. q. vñ q. sic. q. notarius est vñus testis. ff. de testa. l. domitius C. qui. testa. fa. pos. l. hac consultissima. §. si. et bz contestē. ergo sunt duo testes. Et hoc verum nisi plures testes q. duo requi rantur ad substantia actus. q. tunc similiter requiruntur ad pñationē erroris. ff. de leg. ij. l. cum pñonere. In pñm vñ. nam in hoc libello ipse notarius est reus ergo non pñt esse te stis. Item pñpñam scripturam non potest testificari. C. de si nume. pecu. l. generaliter in fi. et hoc est verius. quicquid dicat Bar. in. d. l. si librarius. Sed an poterit deferri sacm in defectum plene pñatōis sup ista causa erroris vñ q. sic ex re gula generali. l. in bone fidei. C. de iur. iur. nam nos sumus in bone fidei iudicio. q. mādatum est bone fidei. sed notarius cō uenitur rōne mandati. vt no. ff. de eden. l. pretor. §. i. et in aut. de tabel. §. nos autem. ergo et. In pñm vñ q. non statut cō fessionis notarij ergo ad quid deferretur sacm nisi dicas inter iplas partes pñcipales. sed pñto nō deferri cū in pñm sit scri ptura nō debemus deferri iuramentū ex minus valida pña tione ar. no. C. qui et aduer. quos. l. i. require ergo clarā pñatio nem. Et si notari? esset mortu? ad huc require clariorē iurta no. in fin. de inuti. si. §. item verborū. et l. i. in fi. ff. quēadmo. testa. ape. per Bar. et no. q. in fin. dñrecte et indirrecte repro batur per duos testes vt no. in regula pluralis locutio. p. Jo. an. idest infringitur tabellio. sed pars nō pñt infringi nisi per aliam scripturam vt. l. generaliter. allegata. sed pñsumptio le gis pñt infringi p duos testes vt. l. iuristgentium. §. quod fere ff. de pac. et si notarius vellet supplere quod dicit obmissum in facti causa non pñt nisi de mandato iudicis. q. etiam obmit tendo ē error. et an sit certū necne. dñ primo videri apud iudi cem competentem vt dictū est supra. et fm Bart. in. l. si libra rius. de regu. iur. poterit constare de errore et pñabitur si nota rius transcripsit scripturam alterius. tunc pñduco originale et error facilius pñbatur vt. l. si librari? allegata. et l. ij. C. de erro. aduo. Si vero scripsit scripturam propriam. et tunc si habet pñthocollum pñbatur p extensionem pñthocolli vt in aut. de ta

bel. §. penam. Et illo verificatur in istis extensum. et sic vi
debitur an sit erratum in transcribendo ut dicta. l. si librari.
Sed posses dicere. q. magis d. p. n. c. p. b. o. c. o. l. l. u. z. q. i. s. t. m.
publicum. n. d. n. e. p. o. t. u. n. t. e. s. s. e. q. n. o. t. a. r. i. u. s. a. b. i. p. s. o. i. n. i. t. i. o. c. o. n. f. i. c. i. t.
i. n. s. t. m. p. u. b. l. i. c. u. m. r. i. s. i. o. n. o. n. p. r. e. s. u. m. i. t. u. r. v. t. d. §. p. e. n. a. z. o. r. i. g. i.
n. a. l. e. r. e. t. i. n. e. t. n. o. t. a. r. i. u. s. a. p. u. d. s. e. v. t. a. l. i. j. s. e. d. a. t. u. r. c. u. m. o. p. u. s. f. u. e. r. i. t.
f. f. d. e. e. d. e. n. l. a. r. g. e. n. t. a. r. i. u. s. §. i. i. d. e. o. i. p. s. i. n. o. t. a. r. i. o. n. o. d. z. d. a. r. i. c. o.
p. i. a. i. n. s. t. i. v. t. l. p. r. e. t. o. r. §. p. r. o. h. i. b. z. f. f. d. e. e. d. e. n. m. o. d. o. d. i. c. i. t. l. e. r. q.
p. a. r. s. p. o. t. p. e. t. e. r. e. v. t. e. x. h. i. b. e. a. t. u. r. o. r. i. g. i. a. l. e. a. n. o. t. a. r. i. o. v. t. v. i. d. e. a. t. u. r.
a. n. i. n. s. t. m. r. e. s. t. i. t. u. t. u. m. p. e. r. n. o. t. a. r. i. u. m. p. a. r. t. i. p. l. e. n. e. c. o. n. t. i. n. e. a. t. o. m.
n. i. a. v. t. l. v. e. l. u. t. i. c. i. r. c. a. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. f. f. d. e. e. d. e. n. §. d. i. c. t. a. v. e. r. a. n. i.
s. i. p. e. r. s. o. n. a. n. o. t. a. r. i. j. e. s. s. p. e. r. s. o. n. a. s. u. s. p. e. c. t. a. v. t. d. l. a. r. g. e. n. t. a. r. i. u. s. §. i.
i. z. q. i. l. l. u. d. q. u. o. d. r. e. m. a. n. e. t. a. p. u. d. n. o. t. a. r. i. u. m. p. r. e. s. u. m. a. t. u. r. o. r. i. g. i. a.
l. e. p. r. o. b. a. t. u. r. q. z. s. i. c. e. s. o. l. i. t. u. m. f. i. e. r. i. z. p. r. o. b. a. t. u. r. p. e. r. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m.
a. s. o. l. i. t. i. s. v. t. l. i. §. i. z. §. m. a. r. c. o. f. f. n. e. q. u. i. d. i. n. l. o. c. o. p. u. b. l. i. z. l. c. e. r. t. i.
c. o. n. d. i. c. t. i. o. §. s. i. n. u. m. o. s. f. f. s. i. c. e. r. t. u. m. p. e. t. a. §. t. e. m. p. o. t. p. r. o. b. a. r. i. p. e. r.
t. e. s. t. e. s. s. c. r. i. p. t. o. s. i. n. i. n. s. t. r. o. q. u. i. a. d. h. o. c. a. p. p. o. n. u. n. t. v. t. i. n. c. o. r. p. o. r. e. d.
i. n. s. t. r. u. c. a. u. z. f. i. d. e. §. s. e. d. s. i. i. n. s. t. r. a. z. l. i. i. n. f. i. q. u. e. m. a. d. m. o. d. u. t. e.
a. p. e. r. §. s. e. d. q. u. i. d. s. i. t. e. s. t. e. s. d. i. c. a. n. t. a. l. i. t. e. r. f. u. i. s. s. e. q. d. i. c. a. t. i. n. s. t. m.
s. e. d. n. o. n. r. e. c. o. r. d. a. n. t. u. r. q. u. a. l. i. t. e. r. f. u. e. r. i. t. r. i. i. §. s. i. b. o. c. c. o. n. t. i. n. g. a. t. c. i. r.
c. a. e. a. q. u. e. p. e. r. t. i. n. e. t. a. d. n. o. t. a. r. i. u. m. v. t. c. i. r. c. a. d. i. e. m. z. m. e. n. s. e. m. z. s. i.
m. i. l. i. a. z. t. u. n. c. q. z. c. o. n. s. t. a. t. q. z. e. r. r. a. t. u. z. r. e. s. t. a. t. q. z. c. r. e. d. a. t. u. r. n. o. t. a. r. i. o.
v. t. d. i. c. t. u. m. e. §. s. i. v. e. r. o. b. o. c. c. o. n. t. i. n. g. a. t. c. i. r. c. a. e. a. q. u. e. p. e. r. t. i. n. e. n. t. a. d.
p. a. r. t. e. s. t. u. n. c. n. o. t. a. r. i. u. s. n. o. n. p. o. s. s. z. c. o. r. r. i. g. e. r. e. q. z. l. z. c. o. n. s. t. a. r. e. t. q. z. s. i. t.
e. r. r. a. t. u. m. n. o. n. t. a. m. e. n. s. c. i. t. n. o. t. a. r. i. u. s. q. u. i. d. h. a. b. e. a. t. p. o. n. e. r. e. v. t. e. s. t.
d. e. m. §. t. e. m. p. o. t. e. s. t. p. r. o. b. a. r. i. p. e. r. p. r. i. t. e. s. z. a. l. i. o. s. q. u. i. f. u. e. r. u. n. t. m. e.
d. i. a. t. o. r. e. s. i. n. t. e. r. p. a. r. t. e. s. s. i. c. p. h. e. n. t. e. s. v. t. i. n. a. u. t. d. e. i. n. s. t. r. u. c. a. u. z. f. f.
§. s. i. v. e. r. o. m. o. r. i. a. t. u. r. v. e. r. i. n. h. i. s. i. n. g. l. o. q. u. e. i. n. c. i. p. i. t. a. d. n. u. m. e. r. a.
t. i. o. n. e. m. z. p. u. t. o. q. z. s. u. s. s. i. c. i. e. r. e. t. d. i. c. t. u. m. v. n. i. u. s. t. e. s. t. i. s. c. u. m. n. o. t. a. r. i. o.
q. z. r. e. m. a. n. e. t. d. u. o. v. t. d. e. o. v. e. r. i. h. i. s. §. d. i. c. i. t. f. r. e. d. §. f. f. c. d. r. v. i. i. j.
q. z. n. o. n. c. r. e. d. i. t. n. o. t. a. r. i. o. n. i. s. i. h. i. s. q. z. p. r. i. n. e. t. a. d. s. u. u. o. f. f. i. c. i. u. m. z. s. i. i. h. i. s. q.
n. o. n. p. r. i. n. e. t. a. d. o. f. f. i. c. i. u. m. s. u. u. f. a. l. s. u. z. s. c. r. i. b. a. t. t. u. c. n. o. d. i. n. s. t. r. i. z. f. a. l. s. u. z. §. s. i.
v. e. r. o. b. o. c. c. o. n. t. i. n. g. a. t. c. i. r. c. a. e. a. q. u. e. p. e. r. t. i. n. e. n. t. a. d. p. a. r. t. e. s. t. u. n. c. n. o.
t. a. r. i. u. s. n. o. n. p. o. s. s. z. c. o. r. r. i. g. e. r. e. q. z. l. z. c. o. n. s. t. a. r. e. t. q. z. s. i. t. e. r. r. a. t. u. m. n. o. n.
t. a. m. e. n. s. i. t. n. o. t. a. r. i. u. s. q. z. h. a. b. e. a. t. p. o. n. e. r. e. v. t. e. s. t. d. i. c. t. u. m. §. t. e. m. p. o.
t. e. s. t. p. b. a. r. i. q. u. a. n. d. o. q. z. e. r. r. o. r. p. e. r. i. p. s. o. s. f. a. c. i. e. n. t. e. s. v. t. s. i. q. u. e. d. a. v. n. i.
u. e. r. s. i. t. a. s. f. e. c. i. t. s. i. n. d. i. c. i. u. m. v. e. l. a. l. i. u. m. c. o. n. t. r. a. c. t. u. m. h. o. m. i. n. e. s. d. i. c. t. e.
c. i. u. i. t. a. t. i. s. s. e. u. v. n. i. u. e. r. s. i. t. a. t. i. s. p. o. t. e. r. u. n. t. p. r. o. b. a. r. e. s. i. c. f. u. i. s. s. e. v. l. n. o. s. u.
i. s. s. e. t. u. n. c. a. c. t. u. m. v. e. l. e. t. s. i. e. s. t. a. l. i. q. u. i. d. q. z. n. u. l. l. i. f. i. e. r. e. t. p. i. u. d. i. c. i. u. m. v. t.
s. i. t. e. s. t. a. t. o. r. a. d. h. u. c. v. i. u. e. n. s. d. i. x. i. t. n. o. t. a. r. i. u. i. s. u. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. e. r. r. a. s. s. e.
§. z. a. n. p. v. n. u. m. i. n. s. t. m. p. b. e. t. e. r. r. o. r. a. l. i. e. r. i. u. s. s. i. s. u. n. t. s. c. r. i. p. t. a. m. a.
n. u. c. i. u. s. d. e. m. n. o. t. a. r. i. j. z. v. t. q. z. s. i. c. v. t. l. s. e. m. p. r. o. n. i. u. s. f. f. d. e. l. e. i. j. s. e. d.
i. b. i. l. o. q. u. i. t. u. r. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. t. e. s. t. a. t. o. r. i. s. q. u. e. c. a. r. e. t. o. i. s. u. s. p. i. c. i. o. n. e. f. a. l. s. i.
t. a. t. i. s. s. e. c. u. s. e. r. g. o. v. t. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. n. o. t. a. r. i. j. C. d. e. f. i. d. e. i. n. s. t. r. u. l. f. e. r. i.
p. t. u. r. e. §. s. o. l. u. s. i. c. e. r. e. p. u. g. n. a. t. i. a. n. e. u. t. r. a. v. a. l. e. t. §. s. i. i. v. n. a. e. p. l. u. s. q.
i. a. l. i. a. a. u. t. i. l. l. u. d. p. l. u. s. p. o. t. r. e. d. u. c. i. a. d. m. i. n. u. s. v. t. i. s. u. m. m. i. s. v. a. l. e. t.
i. m. i. n. o. r. i. s. u. m. m. a. a. r. f. f. d. e. a. r. b. i. l. d. i. e. z. p. f. e. r. r. e. §. s. i. p. l. u. r. e. s. §. t. e. m. p. o.
t. e. s. t. p. o. t. r. e. d. u. c. i. v. t. q. z. v. n. a. s. c. r. i. p. t. u. r. a. e. p. l. e. n. i. o. r. q. z. a. l. t. e. r. a. q. z. c. o. n. t. i.
n. e. t. p. l. u. r. a. c. a. p. i. t. u. l. a. z. t. u. c. p. l. e. n. i. o. r. i. s. c. r. i. p. t. u. r. e. s. t. a. b. o. a. r. f. f. d. e. h. e.
r. e. i. n. s. t. i. l. i. s. i. t. a. s. t. i. p. u. l. a. t. u. s. f. u. e. r. i. t. t. i. c. i. u. s. §. s. i. v. n. a. s. c. r. i. p. t. u. r. a. s. u. p.
p. l. e. t. u. r. p. a. l. i. a. m. f. f. d. e. e. d. e. n. l. i. s. q. u. i. s. e. r. a. r. g. e. t. a. r. i. j. s. §. s. i. i. n. i. t. i. u. m.
t. a. b. u. l. a. r. u. m. f. m. B. a. l. q. u. i. i. t. a. d. i. c. i. t. i. n. d. l. c. u. p. p. o. n. e. r. e. t. a. l. l. a. t. a.
q. u. i. d. i. c. i. t. i. b. i. d. e. m. q. z. s. i. v. n. u. m. i. n. s. t. m. e. s. t. p. b. o. c. o. l. l. u. z. a. l. i. u. d. e. r. e.
p. l. u. m. z. v. a. r. i. u. m. d. e. b. e. r. e. s. t. a. r. i. p. b. o. c. o. l. l. o. o. r. i. g. i. a. l. i. v. t. i. a. u. t. s. i. q. s.
i. a. l. i. q. u. o. d. o. c. u. C. d. e. e. d. e. n. z. p. b. a. t. u. r. e. r. o. r. v. t. h. a. b. e. t. u. r. i. l. e. r. r. o. r. e. s.
C. d. e. e. r. r. o. a. d. u. o. §. t. e. q. u. e. s. u. n. t. s. e. u. d. i. c. a. n. t. u. r. c. a. p. i. t. u. l. a. d. i. u. e. r. s. a.
d. i. c. p. B. a. r. i. l. a. u. r. e. l. i. u. s. §. i. d. e. q. u. e. s. i. t. f. f. d. e. l. i. b. l. e. g. z. p. J. n. n. o. i.
c. f. r. a. t. e. r. n. i. t. a. t. i. s. d. e. h. e. r. e. t. i. c. i. s. §. t. e. m. a. u. t. i. n. l. e. r. r. o. r. e. C. d. e. t. e. s. t. a.
m. e. d. i. c. i. t. q. z. e. r. r. o. r. n. o. t. a. r. i. j. p. b. a. t. u. r. m. u. l. t. u. f. a. c. i. l. i. t. e. r. s. p. t. e. s. t. e. s. q.
d. i. c. u. n. t. s. e. i. t. e. r. f. u. i. s. s. e. a. c. t. u. i. z. q. u. i. d. i. c. i. t. q. z. a. c. t. u. s. s. i. t. a. l. i. t. e. r. c. e. l. e. b. r. a.
t. u. s. q. z. s. c. r. i. p. t. u. s.

Equitur qualiter proba

tur error i ultimis voluntatibus. et dicit Jac. de
bu. l. l. error. C. de testam. q. error tabellionis si
viciat testamentum. §. dic q. aut sunt obmissa substantia. tunc
viciatur testm siue hoc obmittat testator siue tabellio vt. l. i. §. s.
fina. ff. de here. insti. z. l. ticia cum test. ff. de leg. ij. Aut ob
mittantur accidentia z tunc siue obmittantur a tabellione
siue a testore no viciatur testm. verum qsi obmittunt substā
tialia errore tabellionis. si pbatur q testator expressit substā
tialia z tabellio obmisit no viciat testm vt. l. error. C. d. testa.
Aut obmittunt solēnia z viciat testm vt. l. si. C. de iure codi

ci. fm eundē Jac. l. l. ambiguitatis. C. de testam. Bal. vero i
l. cum proponeret. ff. de le. ij. dicit q fideicommissus seu ultima
voluntas pbat z pbari pot ex cōiecturis. z que sunt iste cōie
cture glo. in l. cū pponeret. dicit q si testor primo dicit se vel
le substituere. z postea dicit se p errozes obmisisse hoc suffice
re. Item sufficit ad pbandum si hoc enunciatiue scripsit in te
stamēto vt in tex. dicte. l. cū pponeret. Et aduerte q si testor
anteq veniret ad testm dicit se velle substituere z postea non
substituit. q tunc presumitur per errozes obmisisse. Sed p quot
testes hoc debeat pbari. Glo. dicit in. d. l. cū pponeret. q p
septē testes in testō. i. codicillis p qnqz. Contra hoc vt. l. l. here
des palam. §. sed si notam. de testamen. vbi dicit q sufficit p
bare p duos testes. Distigue qnqz quis vult pbare dispōem
directo vel p cōiecturas. aut voluntas ē certa. sed ē erratum
i qualitate. siue i quātitate. §. Primo casu tunc oportet q pbat
p. vij. testes in testamēto. z quinqz i codicillis. vt. l. si. C. de co
dicil. z ita loquit glo. ij. z si. l. l. cum pponeret. alle. Secundo
casu sufficit p minorem numerū testiū pbari vt. d. §. s. si no
tam. Idē no. Bal. l. l. quotiens. §. s. si si nō i corpore. idēz dicit
i effectu. vbi dicit p quot aut testes pbatur error. dic q aut lo
quimur i substantiālibus. z requirunt tot testes ad pbandum
errorem. quot requiruntur ad essentiā actus vt. d. l. cum pro
poneret. z ibi glo. Aut loquimur de errore pbando i circum
stantijs z coherētis seu demonstratiōibus. tūc sufficiūt duo
testes. ff. de testa. l. heredes palam. §. sed notam. Angel. autēz
in. l. error. C. de testamen. dicit si dicamus testatores errasse
pbatio huius erroris ē difficilis. rō ē q eius volūtas ē muta
bilis z variabilis vsqz ad mortem. quis ergo scire poterit q te
stor errant cū mēs hoīs nulli sit nota nisi deo z ei de cuius
mēte tractat isti. de act. §. alij. i glo. magna. Tu habes articu
lare q illo tūc cū testor ad testādū se parauit. dicit z i cartulā
suā forte redegit de manu ppria quomodo volebat istituere
ticiū z ex tāta parte. vel ei legare tūc vel talem rem vel cum
instituere solum in certa parte. vel dixit se velle legare centūz
in scriptis seu ducenta. vel econtra. hoc enim pbato q cuz se
ad testandum parauit. dixit vnum. z continentī dixit aliud
z ita reperitur scriptum presumitur hoc errore fuisse. naz nō
presumitur volūtatē tam cito mutasse. ff. de condi. z demō.
l. nam ad ea. ff. de leg. ij. l. fideicō. §. si rem. z q p hoc pbat qua
lis fuerit itentio hominū. ponit gl. in. l. fulcinius. §. quid sit la
titare. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ff. de do. excep. l. apud celsum. in
p. n. volūtas enim hominū p verba pbatur vt. l. labeo. ff. de
suppel. le. z fm Bal. in. l. cū pponeret. allegata. dic q debet
credi soli testatori qui dicit se errasse in testō suo. z similiter de
bet credi pbatibus si ambo asserūt se errasse. nec est opus alia
pbatione erroris. Et dicit ibi Bal. q in pbatibz z maleficijs
inditium debet pbari per duos testes in testamentis inter li
beros per duos testes vt. l. si. C. fami. her. z ibi glo. z l. c. sicut d
symonia. In testis inter extraneos p septē testes. In codicil
lis per quinqz. Idem ergo numerus testium requiritur in pba
dis inditijs qui requiritur in pbatione veritat. quod est no. Et
si dicatur vnus testis facit inditium. vt. l. theopompus. de do
te prele. ff. de questioni. b. l. maritus. §. rō. illud est verum. vbi
certus numerus testium non requiritur de solēnitate vt. C. de
testi. l. si vnus. z vbi testis deponit super veritate. sed si depo
nit super inditio. vnus testis non facit inditiū. ita dicit doc.
z est menti teneandum. Sed an ista inditia seu coniecture
possint pbari per testes nō rogatos. hoc ē an error testi possit
pbari per testes non rogatos. Et aut pbatio erroris icludit
aliquid dispositiū. z nō pot pbari nisi per testes rogatos.
non enim pot pbari error nisi pbetur veritatem aliter se ha
bere. sed veritas testi requirit septem testes rogatos vt in sti. d
testa. §. testes. facit. l. i. in fi. quēadmo. test. ape. z in sti. de inuti.
stipu. §. item verbor. Aut pbatio erroris non consistit i actu
dispositiū sed actu enūciatiū. tūc forte pot pbari p testes si
rogatos. Primum credidit ibi Bal. qz verba enunciatiua cōclu
dunt eundē effectum cum verbis dispositiuis. §. hoc est plene
dictum in clausula. dedit. donauit ticio zc. Et dic fm Bal. i
l. cum pponeret. allegata. q ille d. errare qui obmittit po
nere quod debuit ponere z nō debuit obmittere. Sed vt q ta
lis obmissio facta p testatē viciat eius dispositiōē vt. l. am
biguitatis. C. de testa. z l. sed z si alij. ff. de vstruc. le. Sed dic
q aut obmittit aliquid in scriptura. sed non in platione ver
borū

bonū et non viciat ut in l. cum pponeretur allegata. fin intel lectum. Et ibi i glo. aut obmittitur in vtroq. l. in platione verborū et in scriptura. et tunc refert. Aut obmittitur in pla tiōe verborū dispositiua et enūciatiua. et tunc habetur p obmis so ut dicta. l. ambiguitatis. aut in dispositiua. sed non in enun ciatiua. et nō habetur p obmisso ut dicta. l. cum pponeretur. fin intellectum. Jo. et sic fin istam distinctionē intellige multas opiniones. Sed circa hūc passum qualiter error scribentis seu testantis pbat. Aliqui doc. moder. dixerunt q glo. hoc possit. de est dictū i dicta. l. cum pponeretur. et Bal. i. l. error C. de testa. vbi dicit. q aut loquimur de extrinsecis a voluntate testatoris. aut de pntinentibus ad substantiā testamenti. et tūc aut circa certitudinē aut circa aliā verisimilem suppletionē. Primo casu dicit Bal. puto q institutus vel legatarius nō sit capax. vel q inimicitie interuenerunt inter testatōrē. vel le gariū. vel hīdem. et tūc sufficiunt duo testes hoc probantes. Super hoc aduerte q Bar. sequēdo Dy. in l. hīdes palaz. s. sed si notam. ff. de testa. dicit q requiruntur septem vel qnq. te stes. quia per inimicitias reuocatur legatum. Et eadem solē nitas requiritur in tali pbatōne inimicitiarū sicut in reuo catione. Sed vī verius dictum Bal. in l. errore. allegata. qā inimicitie nō inducūt reuocationem ipso iure legati. s. faciūt legatariū indignū et ope exceptionis repellēdum ut l. cū quidam indignū. et in l. si inimicitie. ff. de his quibus ut l. dī. Unde nō requiritur illa solēnitas. q nō tractamus de reuo catione ipso iure. sed de indignitate causanda. Secūdo patet q per alienationem rei legate si sit ex volūtate reuocatur lega tum ut l. fideicom. s. si rem. ff. de leg. iij. et tū nemo diceret reg ri vltra duos testes ad pbandū illam alienationē. et maxime p Bal. faciunt dicta per Bar. in l. in qnibus. ff. ad l. iul. ma iesta. et per Bal. in aut. si dicat. in fi. C. de testi. et i. l. i. C. de reb. credi. Adde deā Bar. i. l. solēt. ff. de alim. et ciba. facit et qd hī p glo. i. l. cum pbatō. ff. de pba. iuncta glo. in l. ff. fami. her. Et quibus omnibus allegationibus offēditur q nō eadē qualitas et forma pbatōnis requiritur i circūstātijs vel i ali quo quod nō ipm de quo principaliter qritur. s. ē quoddā me dium p quod forte puenit ad illud ut p i dictis locis. et vide i allegationib. lapi. allegatione. l. i. et hoc cū tractamus de ex trinsecis ad testm subdebat Bal. in his que cōcernūt substan tiam ad certitudinē vel verisimilem aliquā suppletionē. Pri mo casu dicit ipse loquū. l. cum pponeretur allegata. Secun do casu de certitudine loquitur qd dī i l. heredes palam. s. i. ff. de testa. Ter tio casu loquū. l. det. et l. i. l. errore. C. de testa. Nec sunt verba Bal. dubia tū. iō vī sic posse dici q vbi vo lumus q in testō vel alia vltia voluntate intelligat id qd nō ē scriptū vel dictū aliquo modo si errauit testōr qd itēdebat di cere vel scribere. et tūc ita intelligit glo. no. i. l. cū pponeretur allegata. q ex pcedētibz et sequētibz pbatīs p septem testes p batur ille error. et substitutio reciproca ibi habz effectum. nec sufficerent que ante dixit. nisi et post dixisset i terminis illi. glo. ut dicunt docto. quam glo. intelligas cum tractamus de alio disposito qd de ppria institutione heredis. nam de ipa in stitutione videt attendendū. an illa pbatō per septem testes p se sufficeret et formā haberet ut testm ex ea valeret aliter au tem ut valeret tanq ut illud medium testm nō vī i institutō ne heredis dici posse p l. iubemus. C. de test. sed in his q expō sionem talem nō requirunt illud testm medium pbatū ante et post que pbantur ibi. ipm ē q bz validitatem respectu illi. substitutionis reciproce inspecto quod voluit testatōr. et non inspecto errore suo. q obmisit. ita vī intelligendū quod ibi dicit. Et adde ad idem q Bald. dicit in l. quotiens. in pīci pio. ff. de heredi. insti. q vbi ē error i corpore dz pbari p septē testes. sed vbi in nomine pprio sufficit per duos. Et hoc nō. ad ea que habentur in l. si in nomine. C. de testa. et intellige p bato errore in corpore valere illud quod voluit. non illud qd faciendo errauit. et hoc quia dispositio nō erat valida. ideo re quiruntur septem testes ad validandū. et intelligendū quod non est expremum. vel ad mutandū quod est expremum. Ista est conclusio vera de mēte Bar. in. d. l. hīdes palam. in. s. i. allegato. et melius in l. qui liberis. s. testamēta. ff. de secū. tab. et idem in l. i. C. de codicil. Sed vbi tractatur de aliquo valido disposito pfirmando vel declarādo. vel interpretādo. vel cor rigēdo eo mō tamen cum defectus non erit tantus q iualida

ret. ut in errore pprii nominis. et tūc i oibus his casibz suffi ciūt duo testes. nam et generale ē hoc q nō requiritur eadem solēnitas in declarando vī interpretando actum qui requi ritur in faciendo. Ideo iudex suam ex intervallo decla rauit ut l. ab executore. de appel. quam mutare nō posset ut l. paulus. ff. de re iudi. libellus posset declarare post litē ptesta. ar. l. pomponius scribit. si frumentum. s. si. ff. de rei vendi. ibi glo. q nō posset corrigere fin ea que habent i l. edita. C. de edē. Testis etiam declarat dictum suū sine nouo iuramento scdm Inno. in. c. cum clamor. de testi. et sic de similibz. vnde i pro posito ad talem declarationē vel interpretationem valent cō iecture et per duos testes probate. Item etiā scellige q suffice rent verba precedentia vel sequentia tāti i istis terminis ar. l. qui filiabus. et l. si seruus pluriū. s. i. ff. de lega. i. nec habz locū qd dicitur in l. cum proponeretur. in glo. que loquitur i supe rioribus terminis etiam de tali interpretatione vel pecturis. vel accessorijs alijs habetur in l. reos. s. cum in talibus. ff. de duobus re. et in l. iurisdictionem. s. quod fere. ff. de pac. et ideo il lud quod dicit Bal. in l. cum pponeretur allegata. q indicium in vltimis volūtatibus dz pbari per qnq. testes nisi inter li beros. non ē verū dictū nisi intelligatur dūtarat de eo pbadō qd nō apparet dictū vel scriptū. et sic nō tractatur de interpre tātōe vī declarātōe valide volūtatis. q tē sufficiūt duo testes ut. s. est dictū. Est dubitatio vna an requirat q illi septē testes sint rogati de quo. s. est dictū post Bal. Ange. vero i l. quotiens. ff. de here. insti. per illum ter. dicit q licet actus in scriptis regitur fieri tū pōt probari error qd aliter ē scriptū q fuerit dictū vel cōceptum hoc est negatiue vbi dēbit affir matue. vel ecōtra. vel vbi debebat fieri de centum est cōfecta cōfessio s. ducētis vel ecōuerso. et probatio isto errore. tenet ē actus i scriptis et corrigitur qd est mirabilissimū. tū vī pbat per illum ter. qui non pōt ēē q non loquat i testamento etiā in scriptis. Non obstat dictum Ange. illud q dicit i l. pectus. C. de fide instru. ut supradictum fuit. nam vbi dicit forma q nō est fuata i actu in scriptis nō pōt coadiuari nisi quaten? est scriptum. sed qd est erratum ut nūc est dictū. tunc secus sic fin eum singulariter per illum ter. l. quotiens. cui aliter non vi det responsū. pro hoc dicto Ange. facit q maior est dfectus forme obmisit vī maior est difficultas subaddere id qd penit? est obmisum q sit defectus forme vitiose posite vel q sit dīfī cultas mutare d eo qd ē erratum ad id qd est in vero intellectu. ut als dicebat Bal. in obmissione iurisdictionis vel in mala positione eius. quia primo casu inualidum est instrumentum secundo non. et de mutatione et de aliquo ad aliquid qd nō est de non ente ad ens. vnde glo. in l. iulianus. ff. qui satisda. co. et ideo si dictum esset per testatōrem titius et esset obmisit dices per errorem heres esto si poterit suppleri heres esto et tamen poterit mutari fin dictam. l. quotiens in prin. allega. et dicit ibi Ange. dicta per eum esse vtilia ad suam et nō dicit plus ibi vult dicere nō. q si in suā que dz ferri in scriptis. ut i. c. si nali. de iudi. li. vi. et l. i. C. de senten. ex pericu. re. sit erratūz eo modo quo nunc est dictum per Angelum. potest corrigi scdm eum et valeret. quod est mirabile si esset verū. et si sit ob missa solēnitas vel forma. puta verbum condemnio vel ab solutio vicietur penitus si non ē equipollens verbum. hoc bē ne est verum ut l. preses. C. de sen. vbi Bar. dicit q lata suā absolutoria absoluius rem et victum victori in expensis et non dicit plus. dicit Bar. q nō vī condemnatus in expēsis cum obmisit verbum condemnā. nec pōt repetier pcece dentibus in istis terminis. sed si dixisset condemnāus reū et victum victori in expensis intelligeretur repetitū cōdemna mus et valeret. sed nō ita in absolute. Non ob. l. i. s. finat. de here. insti. et l. errore. C. de testa. et l. verbū volo. C. de fideicō. Nam in vltimis volūtatibus bene supplet pp fragilitatē mē tis testatoris ut l. hac cōsultissima. s. at cum humana. C. qui testa. face. pos. nō sic in suā i qua iudex dz esse aduētēs nīl obmittere rigorositate et de forma et idem Bar. i. d. s. finat. allegato. In aliquibz lecturis aliter vī loqui i hoc passu et va riare. ut refert Inno. in l. iudex postq. ff. de re iudi. conando seruare equiorē partem q valeat deā suā condemnatoria expensarum tanq interlocutoria que non dz scripti recitātō ne proferri. et ideo pōt suppleri ad eam plus q ad diffinitū. ut. s. de mē. Quasiuit Bal. an error in testamentis posset

probari per duos testes. et dic fin cum in. l. errore. C. de testa. qd vñ q non. q in testamentis requiruntur pñs testes ad probandum sic scñ testñ. sed error non potest probari. qñ probet veritas pñs error. hoc probatur. ff. de lega. ij. l. cum propone retur. Item eadem ē disciplina pñorum. et eadem ē regula p bandi. C. de non nu. pe. l. generaliter. ergo quemadmodum est probanda veritas. ita ē probandus error. In pñum vñ q error in tempore vel in confinibus. vel nomine vñ posse proba ri per duos testes. vt. ff. de testa. l. hñdes palam. §. sed si notam Item amicitia et inimicitia possunt probari per duos testes. et tñ testñ inde dependet. vt. l. si quis seruum. §. inter duos. ff. de lega. ij. et. ff. de adimen. lega. l. iij. in fi. cuñ similibus. Solue dicit hic Ly. vt dicit Bal. q error pñt pñari per duos testes fm JDe. Tu dic q quedam sunt probationes extrinsecus nō ex testō venientes vt q aliquis sit inimicus vel spurius vel alio modo non capar. et ista pbata per duos testes infringunt testa mentum. vt. C. de testa. l. neq. et contra si probaretur capaci tas vel amicitia per duos testes coadiunaret testñ. de leg. i. l. lucius. §. si. ff. de proba. l. ab ea parte. et. l. vbi numerus. Quedā sunt probationes que obēt fieri de ipso testō. et tunc refert aut circa substantiam testñ. aut circa certitudinem. aut circa veri similem suppletionem. Jdmo casu loquitur. l. cum propone retur. cum sua glo. allegata. Secūdo casu loquitur Ly. in. l. er rore. alle. et JDe. et ratio q facilius aliquid probatur supra scri pturam vel preter scripturam qñ ipsius tenorem. vt no. C. de pñen. stipu. l. optimam per Ly. et. ff. de duo. re. l. reos. §. cum in tabulis in glo. nisi alijs. et. ff. de pac. l. iur. gentium. §. quod fe re. Item facilius probantur adminicula qñ ipz principale dis positum cum in adminiculis et coherentijs probandis suffici unt coniecture. vt. ff. de re. du. l. i. et de le. i. l. seruus plurius. §. si. Eodem modo si probatio non tendit ad probandum testñ non concernit scñ testōis. sed scñ tabellionis. vt q volo pro bare q tabellio errauit a die conscripti insti i q scripsit prius vel posterius qñ deberet qñ hoc pñt infringi et probari p duos testes. qñ hoc pñt examinari seorsum a principali. vnde nō est eiusdem nature. et sic intelligo qd no. in. l. errore. alle. per Ly. et JDe. et. ff. de re. iu. l. si libarius. et. l. i. in fi. ff. quemadmodū te ape. Si aut pbatur error per testes. puta qñ dicit testō. heres esto. tamē non scriptum. dic fm Jfco. de mata. q aut testñ ē nuncupatiū et tunc vñ. qñ ibi scriptura non ē substantia te stamenti. sed a d solaz probationē fit. et ideo talis error scriptu re non nocet cum testōrem consuet nuncupasse. et sic cōpleuisse perfecte ea que ipse debuit ad substantiam testñ. ar. ff. de pigno. l. pñitur. et de pac. l. pactum. et. l. errore. alle. et de le. ij. l. cuñ pro poneretur. et. ff. de hñ. insti. l. i. §. ergo si ita. Aut ē testamentū in scriptis. et tunc credo q non valeat. qñ cū scriptura sit substantia oñ hñdem institutum ē scriptur. qñ institutio caput ē testñ. adeo qñ sine ea nullū testñ esse pñt. ff. de his que in testa. de le. l. proxime. et debz per ipsam scripturam exprimi. vt. ff. de codicil. l. fi. et p hoc. C. de arb. l. ne i arbitris. §. sināt i scriptura Sed vbi testator tantū institutionis partē in scriptura expri mit qñ ipsa scriptura colligi pñt a parte tota. l. aliquod ver bum desit in scriptura tūc valet. Ideo quod lex itelligit i nū cupando nō fuisse defectum. et defectū scripture itelligit quasi non fuisse defectū. cum per illud qd est scriptū appareat inten tio dicentis vt in exēplo. §. posito vt. l. i. §. sināt. et. l. quoties ff. de hñ di. insti. In legat. aut et fideicōmis. que pbantur di cta. licet non sit in eis substantia testñ. est tamē in eis substantia legati ipsius. Vnde pñto dicit Bal. eandem distinctionē ba bere locū p predictas rōnes. Sz in errore cōmisso in snia. pu ta quia dixit iudex condēno et nō scriptum. rñ. cū snia sit ferē da in scriptis scriptura sit de substantia pñunciationis. C. de senten. ex pericu. re. l. ij. in fi. pñto ibi eandem distinctionē ad bibendam quā dixi in testō in scriptis. et idem pñto in quoli bet actu in quo ad eius substantiam regitur scriptura. vbi at scriptura sit ad solam pbationē. tunc dico idem quod dixi in testō sine scriptis fm Jfco. de mata. Et dicit Bal. in dicta. l. quotiens. in pñ. et de bere. insti. qñ error cōsanguinitat viciat institutionē vt credebā te fratrem meū cum esses partus sup positus. ideo te substitui. et dicit glo. qñ nō valet. l. si pñ. et. l. nec apud. C. de hñ di. insti. et. l. eam quā. C. de fideicōmis. et hoc quā do constat de errore. In dubio dic qñ si exprimat causa que si vera esset haberet eum notorie instituere. vt filium meū ticiuz

hñdem instituo. et tñc presumitur causa finalis que si vera est tenet. alias nō. et hoc vñ dicere glo. interlinearis. in dicta. l. si pater. et nil allegat. et pñt allegare. ff. de pac. l. si cuñ te. fm Ly. Ego dico qñ nō solum si cā importabit necessitatem. sed etia si importabit minimam affectionē presumitur causa finalis. vt in exemplo supraposito qñ erratur in fraternitate. casus ē in. l. nec apud. et ad hoc facit. ff. de pac. l. tale pactum. §. si. quod ibi nota.

n Encuideam de errore

nominis pñrij vel appellatiui. et fm Jo. de imo. in. l. si quis in fundi vocabulo. de lega. i. Error in nomine pñrio nō hñ viciare legatum. vt. l. si quis in nomine C. de testa. et. §. si qñ in noie. insti. de lega. Jdē si sit error i pñi bus. l. pñon. §. i. et. ij. ff. de le. iij. et no. l. forma. ff. de cñs. Jdē si sit error i patria vel parrochia vt. d. l. pñonus. §. i. et. ij. ff. ob. c. significantes. de rescrip. de quo Bal. i. d. l. si quis in fun di vocabulo. opponit et nō soluit. de quo dic p Jo. an. ibi i ho uella. sup ter. qñ non cōstabat ibi de mente. Error vero noie appellatiui hñ viciare vt. d. l. si quis in fundi vocabulo. nisi forte res cēt pñs vt ē glo. singularis. l. que extrinsecus. ff. de ver. ob. vel nisi cōsuetudo loquendi excusaret eum vt. l. labeo. §. tubero. ff. de suppl. leg. nisi esset aliqua cōsormitas et oīmo da dissimilitudo vt. l. liberosum. §. quid tñ cassius. de lega. iij. vel nisi cōstaret de mente et de substantia corporis p pñtatio nem preambulā corporis vt tangit glo. i. d. l. si quis in fundi vocabulo. allegata. i. glo. sup verbo vocabo. et ex glo. ij. circa fi. eiusdem i. d. l. si quis i fundi vocabulo. Jdmo. qñ vbi discordat nomen cū similibus. vel cū rei qualitate potius attenduntur fines vel rei qualitas qñ nomen pñrium de quo i. l. demonstratio. ff. de codi. et demon. Item ex eadem glo. nō. quod qua litas rei inserta operat id quod appositio finit. Et p hoc in fertur qñ si aliquis accusat aliquē de vulnere cōmisso in palla tio dñorum non ē necesse qñ apponant fines ipsius pallati cū ppter qualitatem expressam rem satis reddatur certa et iō nō eget alia demonstratione. l. i. in fi. ff. de vote pñlega. et. l. cū fimo. cū ibi no. ff. de pñen. emp. et p hoc limitat. l. libelloz. ff. de accu. Item ex glo. iij. i. d. l. si quis i fundi. i. fi. no. §. ang. ibi qñ l. possit ad fundum vel pratum reduci vel ad terraz ara toriam tñ censent diuersa in substantia. et ideo error hñ vicia re quod no. Et secundū Bar. i. d. l. si quis in fundi vocabulo error pñrij nois nō viciat actus inter viuos nec in vltia vo luntate fm glo. i. l. si quis i fundi vocabulo. fm cōcordantias quas allegat. nō enim viciat stipulationem vt. l. si quis in no mine. ff. de ver. ob. nec heredis institutio. vt. l. si quis in noie C. de testa. nec iudicium. vt. l. pomponius scribit. si frumentū ff. de rei ven. Et an si consistat de voluntate testatoris qui i nomine appellatiui errauit an viciet glo. i. l. si quis i fundi. vñ pñdicere sibi. vide eam vt declares glo. dic aut constat testa torem errasse i nomine appellatiui tacite vel aliqua indicia puta qñ ante dixit se aliquid velle legare et tunc nihilominus legatum viciatur vt i principio dicte glo. ita loquitur glo. in d. l. si quis in fundi. allega. rñ qñ nomina appellatiua sunt ita cōia qñ lex non presumit aliquem errasse. et hoc ex aliquibus indicijs. sicut. n. stultum ē errare i nomine suo pñriomet. vt l. si. C. de bere. insti. ita quodāmodo i nomine appellatiui. Bal lit ppter conformitatem nominū vt. l. liberosum. §. quid tñ cas sius. ff. de leg. iij. Fallit si ex cōi vsu loquēdi aliter appellaret vt. l. labeo. ver. sicut hoc mirum. de suppl. leg. Si vero cōstat testōrem expresse voluisse nominare equum p mulo. tunc va leret legatum. Et ita loquitur secūda pars dicte glo. Jdem si res cēt pñs et eam testator digito demonstraret. sub alio tñsi nomine appellatiui si diceret hunc equum tibi lego cum essz bos. l. que extrinsecus. cum glo. ff. de verbo ob. Et si erraret i nominibus adiectiuis vt si dixit album cum essz nigrum fm glo. in. d. l. si quis in fundi. ē idem qñ in nominibus proprijs. et vñ ter. in. l. si. ff. de re. du. et pbatur qñ errauit in nomine pro prio si posuit confines vel aliquam demonstratōem. vt quia dixit oliuetum quod ē contiguum alteri fundo testatoris qui non habebat illud nomen. vide glo. in. d. l. si quis in fundi. de qua singl no. qñ si fines concordant vel qualitas fundi cuñ re d qua agimus. illud magis inspicitur qñ vocabulū loci seu fū di. de quo per Bar. in. l. demonstratio. ff. de condi. et demon.

Error autē in corpore si testator ante scē testm conferens cū aliquibus dixit q̄ volebat vel intēdebat legare. si postea aliō ponit p̄batur q̄ erravit in corpore ex precedentib⁹ verbis dictis. hoc sentit glo. in l. si quis in fundi allegata. cū dicit intēdebat et. p̄batur. ff. de here. insti. l. quotiens. §. i. r. ij. Ange. at in l. si quis in nomine. C. de testa. dicit q̄ error in nomine nō viciat dispositionem. vt. l. si quis in nomine. alle. Intellige cū erratur in nomine p̄prio. secus in appellatio. vt. l. si quis in fundi vocabulo. alle. de le. i. salvo nisi inter se nomina appellatiua habeant viciniam quandam. exemplum in l. liberos §. quid tñ cassius. de le. iij. r. salvo nisi p̄ntia rei cum dīmōstratione dicto scā talem excludat errorem. exemplum si dico p̄mitto tibi bonem hunc cum sit asinus in p̄ntia constituit. gl. ē in l. que extrinsecus. ff. de ver. ob. Error vero sillabe nō viciat dispositionem. vt. l. qui habebat. ff. de manum. testa. immo nec reddit ambiguum. vt in p̄alle. l. Salit si per errorem sillabe resultat mala latinitas in rescriptis emanantibus a cancellaria. Idape vlt principis. q̄ per multas manus discursit nō ē verisimile cancellarium dimisisse exire de cancellaria. r. id p̄sumit falsum. d. rescript. c. ad audientiam p̄ bar. Error i p̄ntib⁹ vel noie regiōis nō viciat dispositiōem dīmōdo p̄ster de corpore. de censu. l. forma. de lega. iij. l. patron⁹. §. i. r. ij. Quid ergo erit si quis legat fundū qui vocatur campus d̄ p̄rio situatū in p̄nentijs ville maletū qui laborabatur p̄ talē villicum. si in illis p̄nentijs non reperit. s̄ bene inuenitur campus eiusdem nominis. r. ab eodem villico laboratur. vtz stabimus denominatiōni regiōis vel ville. an vero p̄ponde rat identitas nominis eiusdem fundi. Et dicit q̄ cōcurrentia istoz duoz p̄ualeat. r. ideo fundus debet. Sinaut dicta duo nō cōcurrerent. sed vnum tñ puta nomen fundi. vel nomen regionis. non tñc p̄ualeat regionis nominatio r. nō debetur fundus nisi legatarius doceat testatōrē de ipso fundo scripsisse in p̄iunctione dictoz duoz vt. l. patronus. §. i. r. ij. alleg. Et attende q̄ vtz est non attendi nominatiōne regiōis in casu quodā q̄ regiōes sunt p̄tigue. nāz si essent minus discōtigue puta q̄ regiō esset versus vnam partē ciuitatis. r. fundus est versus aliam constitutus crederem tunc p̄ualeat nominatiō nem regionis tanquā magis cognitam r. mētis memorie cōmendatā salvo nisi p̄ legatariū p̄batur testatōrē hoc voluisse. Et dicit doctores in moderni error in noie proprio non viciat dispositum. q̄ in eo non consistit rei substantia. sed denominatio que pōt pluribus modis haberi r. sufficit si nō habet vno modo q̄ habeatur alio modo vt. l. qui habebat statuz fullonē. r. fillonum pistore. de re. du. r. l. demonstratio falsa. ff. de p̄d. r. demon. r. ibi per Bar. Sed corruptiō nominis appellatiui significat corruptionē forme substantialis r. non viciat tale dīposituz error in nomine appellatiuo nisi per multā similitudinē vt dicta. l. si quis i fundi. ff. de lega. i. r. l. liberos. §. q̄ dñ cassius. allega. vel nisi nomina appellatiua nō essent omnino diuersa r. se haberent tanquāz excedētia r. excessa. q̄ tñc error in nomine appellatiuo nō viciat vt. l. qui quartā. de le. i. r. ibi per Imol. vel ēt nisi cōsuetudo loquēdi testatoris hoc suppo taret vt. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppl. lega. si constaret q̄ erravit i appellatiuo. tñ constaret de certo corpore si p̄batur per septem testes iste error v̄ sufficere r. valere. r. in nomine p̄prio sufficit errorem p̄bare p̄ duos testes de quo per Bal. in l. cum p̄poneret. de lega. iij. Et quod dictū est q̄ error in noie p̄prio nō viciat. hoc limita nisi esset error i nomine p̄prio ip sius loquentis. aut filij. aut coniuncte p̄sone. l. si. C. d̄ b̄ di. isti. fm Bal. ibi q̄ si p̄sumeremus errorem in nomine proprio ipsius loquentis. aut filij. aut coniuncte p̄sone p̄sumerem⁹ eum fatuū esse. vt. d. l. si. q̄ fatuitas reputatur nomen sui. aut filiorum aut cōiunctoz ignorare. imo p̄sumitur quis scire vt. l. de tutela. C. de in iteg. resti. minorū. r. l. optauit. vñ cognati. Et quod dñ q̄ error in nomine appellatiuo viciat. hoc itel ligitur nisi res p̄sens r. demonstrata sit q̄ error nominis appellatiui tunc non viciat vt est glo. in l. que extrinsecus. ff. de verbo. obliga. Error vero artificij non nocet nec viciat vt dīcta. l. q̄ habebat. allega. nec etiā viciat error in nomine regiō nis. vt supra ē dñ. vel ēt patrie. vt. l. patronus. §. i. r. ij. alleg. sed p̄ualeat nomini proprio vt ibi. nec ēt error in p̄nibus. vt no. glo. in l. forma. d̄ censu. nec ēt error in syllaba nocet seu viciat. ff. de manum. test. l. qui habebat. nisi resultaret mala

latinitas loquendi in rescriptis pape. vt ē dñ. q̄ i alijs non viciat. vt. l. plautius. de auro r. ar. lega.

¶ Apere est ut nūc videam⁹

de errore qui i iudicijs committitur. r. l. supra sit late dictū quādo partes errant siue i iudicio. siue extra iudiciū. adde adhuc quod dicit Bal. i. l. de tutela. de in integrum resti. mino. vbi dicit glo. q̄ si hodie credo vñ cras possum p̄rium credere. q̄ assertio fundata i credulitate nō of ficit q̄ si postea credat p̄rium. non pōt dicere r. p̄bare. r. ex. d. glo. collige q̄ p̄ cōfessionem factam per verbum credo. semp quis pōt p̄bare p̄rium. q̄ non dñ quis esse p̄rium sibi l. hodie credat vñ cras aliud. r. hoc facit ad exculationem doctoz qui dant cōsilia p̄ria p̄ris tēporibus p̄ verbū credo. certe eru bescenda ē ista varietas. C. de modo mulctarum. l. eos. Item facit q̄ cōfessio facta p̄ verbum credo possit corrigi nec dica tur quis periurus diuersis temporibus p̄ verbum credo. quia hominis opinio pōt variari. sed ego credo q̄ dicatur periur⁹ nisi allegat qualiter nūc credit q̄ prius. r. ē ratio q̄ ex p̄ria cōfessione seu responsione ē ius quesitum aduersario vt. l. ij. §. quod obseruari. C. de iuramē. calum. r. facit quod no. de resti. spo. c. cū ad sedem. r. vide que. s̄. dñ post Ja. de bu. circa hoc.

¶ Quid autem sit de errore

aduocati videamus. Circa quod dicit Ja. bu. i. l. errores. C. d̄ erro. aduo. q̄ quandoq̄ errat aduoca tus. r. loquit. l. i. r. fi. C. de erro. aduo. Aliquādo errat tabellio scribēs. r. loquitur. l. errores. C. de errore aduo. r. dicit ibi Ja. bu. vidi multotiens de facto hoc euenire. nam iudici debent denūciare maleficia r. qui nesciūt l̄as faciūt sibi scribi a quodam notario nomē delinquentis r. locuz. Qñq̄ notarius er rat i nomine delinquentis vnde iudex vult iudicuz de falso punire certe si dñ q̄ error talis nō dñ nocere vt. l. errores al le. Hosti. vero i sum. de cōfess. §. an error dicit de errore aduo cati. an reuocari pōt dicit quidā vt. l. placē. q̄ vñq̄ ad tridui tñ pōt. C. de errore aduo. l. si. Alz dñt q̄ qñcunq̄ ante sniaz p̄bato tñ errore. nō ob. l. si. alle. nam ibi sic accidit de facto q̄ snia fuit lata iura tridui p̄rium cōfessionem ab aduoca to factam. q̄quid scriptum iuenias distingui vñ. vtruz aduo catus erravit in iure. r. tñc fm omnes pōt reuocari. q̄ causē mere qualitātē certiorē habeo q̄ iuris statuta r. subtilitates que forte mibi minus plene vel penitus sunt icognite. Si ve ro i facto erravit ego it̄rogatus an ratum habeo q̄ aduoca tus meus in iudicio dicit rñd q̄ sic perinde ē ac si ego confi tendo errassem. ergo p̄bato errore reuocare potero. quādocū q̄ ante sniam. C. de iur. r. fac. igno. l. error. r. ff. de confess. l. nō fatetur. sic intelligas. C. de errore aduo. l. i. nam r. post sniam reuocatur qñq̄ error probabilis. ff. qñ ac. de pe. ē analis. l. ij. Sinautem non fuerit a me quesitum. vtrum habeam ratum vel non. vel fuit quesitum. r. ego caute respondi. vñ in hūc mo dum habeo ratum id q̄ pro me dixerit. sed quod p̄ me nō ha beo ratum. tunc errorem suum nudo verbo sine probatiōe ali qua infra triduum reuocare pōt. sic intelligas. l. si. C. de error aduoca. dicere eniz q̄ ita accidit de scō diuiniatio ē. r. pro hoc snia facit optime. q̄ confessio aduocati per procuratorem fuit eadem die nudo verbo reuocata. r. per p̄sequens non fuit lis contestata. de appella. cum cām. r. a p̄rio sensu. de censu. c. oli. Quidetur ēt q̄ error siue proprius siue procuratoris reuoca ri possit. de elec. c. scriptum. §. i. subaudi incontinenti. d̄ testi. cogen. c. p̄terea. super quo vide quod no. de elec. c. in summa §. qualiter. super verbo mor. Idem vide in procuratōre fines mandati excedēte. ar. c. olim abbas. de officio delega. vel illud q̄ ad hoc non ē datus. secus forte in his ad que forte p̄stitut⁹ ē. Error igitur aduocati eodem die pōt reuocari. vt dixi iura. r. dic idem infra triduum. ar. in his que no. Hosti. in summa in ti. de confes. §. qualiter intelligatur. ver. dñs cāe. r. se. Et vi detur hoc triduum computandū a tpe scientie. Elapso autem triduo perinde habetur ac si principalis esset confessus. r. sic ēt pōt intelligi. C. de errore aduo. l. i. sit ergo caut⁹ diligēs aduo catus qñ petet a cliētulo suo an hēat ratū id q̄ ipse aduocat⁹ dicit i iudicio. nec pudeat ip̄z aduocatū ostēdere. vt docui. s̄. f. vt dicat habet ratum si q̄ pro ipso dixerit. si p̄ non habet ra tum. vt sic seruet cliētulo dñm beneficium. quia q̄ cliētulus

rogatur habere ratum id qd aduocatus dicit in iudicio, inue-
nisse me nō memini iure cautum nisi quātū no. ipse Hostie.
in ti. de posthu. in sūma. §. quid pertinet. si probatur interesse
positionibus. et de licentia iudicis respondere posset. et illud di-
ci qd hoc qd dicit de triduo locum hz qn clientulus absens erat
sicut Hostien. distinxit de pecu. in ti. de confessis. §. qualiter i-
telligitur ver. dñs. et sequenti. sed verius ē quod hic notauit. §.
primo. Confessio rite reuocata nō nocet. de appel. c. cum cau-
sam. de censu. c. cum olim. Attēde qd Ly. in. l. i. de erro. aduo. q.
rit. pone qd ptestatio talis precedit si aliqua dicantur que sūt
utilia cāc valeant als non. et talis ptestatio sit p clientulū vel
per ipsum aduocatum. nūquid si postea dixerit aliquid sibi si
utile pcedit. et tenet qd nō fm i. de argu. ff. de lega. iij. l. si
quis. in pn. vide in simili protestatione Archy. in. c. si delega-
tus. extra de offi. deleg. li. vi. alias errares. vide Jo. an. in. c. si.
de rescriptis. in clemē. vbi vñ aliter tenere. adde glo. xviij. di-
stin. c. si romanor. vbi dicit qd nō valet talis ptestatio. Domi-
ni de rota conclusionē. clxxvi. dicunt qd si in istm ē factum ad-
petitionem solius aduersarij vt in appellatione. tunc inuat p-
testatio. si aut pducatur in istm factum inter partes nō inuat
illa ptestatio. allegat. c. venerabilem. de excep. Bal. aut i. l. si.
de erro. aduo. dicit qd error aduocati pōt reuocari vsqz ad sen-
tentia etiam in causa appellationis. et ideo ptestatio potest reuo-
cari in causa appellationis. pbando errorem. pbando pñu. et
vt no. ff. de appella. l. creditor. ff. iussus. no. etiam per Ly. in. l. i.
ij. C. quorū appel. nō reci. Itēz si aduocatus loquitur lraliter
et clientulus ē ideota fm glo. in. l. i. C. de erro. aduo. confessio
tunc aduocati nō nocet clientulo. nec pcedit. qd fm gl. ibi
confessio aduocati debet fieri ad hoc vt pcedat clientulo pre-
sente et intelligente. Et certe hoc dubiū est bonum gratia du-
bitationis tollende. Unde nota dictū necessariū eo ipso qd dicit
presentibus itelligitur et intelligentibus. q eniz nō intelligit
nō dñ esse presens vt. l. corā. ff. de ver. signi. et l. diem. §. corāz
ff. de arbi. fm Bar. consulo tabellioni qd nō scribat hec verba
parte presente nisi vulgarizat sibi dictum aduocati qn clientu-
lus est talis qui nō intelligit lratam loquelam. alias de facili
posset conficere falsum in istm cum pñtia includat intellectu
fm opi. Bar. Et dicit idem. Bal. in rubrica. C. qui admit. ad
bono. pos. qd illud quod requirit presentiam iudicis qd sic debz
fieri qd iudex itelligat qd sit coram eo. Ignorans enim non
intelligitur prestare presentiam. nec consensum. ff. de verboz
significa. l. coram. ff. de arbi. l. diem proferre. §. coram. ff. de te-
sta. l. heredes palam. §. in testamentis. i. ver. certioreretur. Et
no. glo. in. l. i. C. de bono. possessio. secundum tabulas. Et ideo
dicit Bal. ibi de facto dicebam cum partes simulant euz ta-
citam donationē celebrant. l. iudex itponat decretūz tñ di-
cit donatio insinuata qd non erat notum iudici qd non inten-
derent donationem celebrare aperie itaqz et intelligibiliter na-
tura negotij exponēda ē et declaranda iudici. de edicto diui
adria. tollen. l. si. als nō intelligitur factum in pñtia eius. ad
hoc. ff. de bono. pos. l. seruus et idem ē si aliquo actu requirit
ppinquozum seu amicorum pñtia. nā debet factum clare in-
telligere. als si actus ēct simulatus nō dicuntur esse pñtes. h
dicit glo. ff. de bo. possessio. l. tutor dum dicit amico et iudice
scientibus. quam glo. ad hoc singulariter no. Archy. xxxv. q.
ix. §. i. dicit an liceat errorem aduocati corrigere. et vñ qd non
p id quod legit et no. de appella. c. cum cām. vbi etia3 Inno. et
Host. dicunt qd eadem die d3 reuocari. qd si vltra vñā diem
tacent dñs sine pcurator. tunc ratūz hñe vñ. ibi tñ dicit Host
fre. qd aduocatus erroneam cōfessionem pōt reuocare non so-
lum illa die vt ibi dicit. §. vsqz ad tridū. C. de errore aduo. l.
iij. lmo vsqz ad sniam. C. de iur. et fa. igno. l. error. si. n. pprium
errorem l3 reuocare. multo fortius alienum fm Hostie. Alij
dicunt qd tñ vsqz ad triduum p predictam. l. C. de erro. aduo.
dicentē qd aliud ē i errore aduocati qd litigatoris. nā. j. tridū
plus nocet mibi pactio aliena qd propria. C. de pac. l. pactum
qd. et l. si. sed tu dic qd in. d. l. iij. C. de erro. aduo. factum notat
et non statuitur ius. de hoc notatur extra de diuortijs. c. ex lit-
teris. qd no. diligēter.

• **Et errore testis subijcia.**

Dicit Hosti. in sūma in ti. de teste. §. super quib3
circa si. verū. item pōt reddere testis. qd pōt reddē

testis et interpretari de m suum si ita obscure erat qd non possit
sentētiari. qd enim obscure dñ p non deo habetur. ff. d. iterro.
actō. l. de etate. §. nihil interest. et obscure scriptum pro nō scri-
pto habetur. ff. de his que pro non scrip. l. ij. et hoc ad instantiā
iudicis intelligas. vt in. c. cum clamor. de testi. non enim de
nouo aliquid dicit. sed quod dixerat declaratur. ff. de testa. l. bere-
des palam. §. si qui p9 testi. de acqui. rerum domi. l. adeo. §.
cum quis aliena materia in fine. als facienda ē interpretatio
contra illum qui produxit eum. vt no. Hosti. in sūma de p-
ba. §. et qualr in fi. qd si testis proprio motu venit dices qd vult
corrigere de m suum. et cū primo dixisset album modo dicit ni-
grum. vñ qd standum sit cātum vltimo testimonio. ff. de hñdi.
insti. l. si ita scriptum. primo rñ. ff. de manu. test. l. scibus. Et
tra qd sibi et fidei sue derogat. de testi. c. si nobis. et c. euz in tua
dicas qd si habuit tractatum cū aliqua partiū non ē admittē-
dus. qd suspect9 ē. als seipsum corrigere poterit. si tñ als sit bo-
nestus et bone opinionis. et sic intellige qd incontinēti potest se
ipsum corrigere. vt d. testi. cogē. c. preterea. vel dicas illud iō
tinenti arbitrium. argu. iij. q. iij. testium fides. ff. de testi. l.
iij. Quid enim si sit quidam eps quidam religiosus qui nō
immemor ē sue salutis. i. q. vij. sancimus. de procur. c. in nra
ad fi. certe hoc d3 valere qd pro persona presumitur. Et quid
si postea contraxit affinitates cum aliqua partiū vel nimiaz fa-
miliaritatem. certe in hoc cāu si reuocatur suspectus ē. quāuis
valeret testimonij suum si non reuerteretur. ad hoc. ff. de po-
stu. l. cui eorum. §. affinitatis. d. testi. cogē. c. preterea. sic pñt iel
ligi. xxxv. q. vi. de pentela. JDe. de peru. i. c. pte rea. d. testi. cog.
alleg. dicit qd glo. dicit in. d. c. pte rea. qd testis nō pōt corrigere
de m suū i cā appel. ē enim alia instantia a cā pñcipali. et cor-
rigere non pōt nisi in eadez instantia et anteq loquat pñibus
fm glo. ibi dicit Inno. ibi et anteq loquatur alicui persone
et anteq areat conspectū iudicis. et hoc casu iudex attendet
modum et causam correctionis. et icidit in suspionē nisi iudex
pbabiliter cognoscat quare variat vel vacillat. si aut testimo-
nio suo addat tunc ei quod addidit minus fides adhibetur. et
habet tres casus. qñqz testis vult corrigere dictum suū. et tñc
potest si incontinēti illud faciat. et ita loquitur. c. preterea. de
testi. cogen. qñqz vult addere dicto suo. et loquitur. c. per tuas.
de testibus qñqz vult declarare. et loquitur. c. cum clamor. de
testibus. et de pbatiōibus. c. ipñtia. Tunc aut testis pōt corri-
gere addere vel declarare qñ simplr iurat dicere veritatem. se-
cus si iurat meram et plenam veritatē de accusa. c. cñ dilecta.
vbi est singularis casus. et dicit idem JDe. in. c. lras. de pñp.
Nota ex hac glo. qd si testis dicit in secūdo iudicio pñu3 eius
qd dicit in primo statim primo dicto ēt si varietur mod9 agē-
di et si illud dixerit extra iudiciū. si enim aliquis tanquam
arbitr vnum iudicauerit poterit vt iudex pñum iudicare. et
cum iudex a quo succedat in locum iudicis ad quē poterit suā
sniam reuocare fm doc. dicit ibi JDe. dicebat tñ glo. in. c. euz
inter. de elec. qd tanquā ordinarius pōt reuocare electionē a se
factam vt a compromissario. Bar. aut in. l. eos. ff. d. fal. dñc qd
l3 testi incontinēti se corrigere vt no. i. aut. de testi. §. qd vero in
gl. magna. et ē ter. d. testi. cogē. c. pte rea. et hoc vñ qd pñt se corri-
gere incōtinenti si in istā cām erroris et correctionis alleget et
hoc iudici videbit qd simplr dicit diuersa nec dicit hoc fa-
cere aīo corrigendi tunc habetur vt testis variās iō punitur
ita itelligitur. Leos. ff. d. fal. Sz videretur qd nō haberet tanq
variās. neqz dicitur vltimū enervaret primū. sed dicto prio
ēct standū vt. l. a generali. C. de nō. nūme. pecu. de testi. l. siur.
sz ibi fm dictum testis fuit post publicationē et extra iudiciū
nō i forma iudicij. Si aut vtrunqz dictum fuisset i iudicio et
in forma iudicij. tunc loquitur. Leos. allegata. qd tunc habet
tanq variās. Jō dñc i hac materia fm Bar. ibi quando te-
stis variat in eadem cā iter eadem psonas. et tunc aut fm di-
ctum ē cum tormentis. et tñc aut dicit hoc animo se corrigē-
di. aut nō. vt p3 ex supradictis. quādoqz testis variat i iudicio
ab eo quod dicit extra iudiciū. et tunc aut primo testificat9
est in iudicio. Secundo dicit pñum extra iudiciū. et statim
primo dicto vt. l. generali. allegata. et c. sicut. de testi. Aut pri-
mo dicit extra iudiciū. et postea dicit pñum i iudicio et tñc
punitur vt falsarius. vt. l. eo. ff. de falsis. ij. rñ. Si vero profert
varia testimonia et diuersa. tunc pñit vt falsarius. vt. l. eos
allegata. iij. rñ. Et dicuntur falsa testimonia qñ quis dolose
cōtra

q glo. dicit q sic incontinenti. adde dicit ipse. i. anteq loqua-
tur partibus fm Lincen. Goffre. Philip. & Ber. vel alicui p-
sone fm Inno. s. Host. hic dicit hoc arbitrio iudicis reliquē-
dum qui qualitatem psonarum attēdat & verum testes tracta-
tum habuerint cum partibus vel non & fm hoc & alias circū-
stantias correctiones ipsius testis reprobet vel admittet arg.
ad hoc extra de testi. c. preterea fm Host. De hoc verbo icon-
tinenti legit & no. de appell. c. an sit. de mutu. peti. c. i. & adde
quod no. extra. de locato. c. potuit i glo. & ita p3 glo. no. i. d. s.
i. rrv. q. ix. sic dicit no. q partibus & aduocatis l3 corrigere
dictum errorem suū quādocunq ante sniam. extra de cētib.
c. olim. C. de iuris & fac. igno. l. error testibus incontinenti cor-
rigere extra de testi. cogen. c. preterea. Item dñs potest incon-
tinenti errorem pcuratoris corrigere de offi. deleg. c. cu3 oli
in si. nisi errauit in petendis iudicibus suspectis. de causa pos.
& proprie. c. cum olim. Item iudex pōt errorem suū corrigē
in interlocutoria snia. ff. d. re iudi. l. quod iussit. sed diffinituā
sniam nullus pōt corrigere. Item dicit glo. in. c. graue. rrv.
q. ix. q iudex pōt sepius interrogare testes cum dubie aliquid
dixerunt. vt in. c. iudicantis. rrv. q. vl. de emp. & ven. c. cū cāz
ff. de interro. ac. l. vbiqz. nec aliter ad veritatem peruenit.
nisi circūstantie omnes diligenter querantur. vt. rriij. q. vl. c.
occidit. & fm Archi. ibi. adde ad hoc extra d testi. c. cū clamor
vbi de hoc. Sed ibi Ber. in cāu illius. c. ponit hoc esse verū
cum iudex ex officio inquirat. secus credit i ordinario iudicio
Et idem vñ ibi innuere Innocen. Sed tu dic fm Archi. q
testes in hoc cāu possunt iterato produci. scum dubie vel con-
fule dicunt vel obscure. extra de testi. cogen. c. preterea. s. eadē
q. vi. de parentela. ff. de questio. l. repeti. quod enim obscure di-
citur pro non dco habetur. ff. de interro. acti. l. d. etate. s. nihil
interest. Item qd obscure scriptum ē pro non scripto habetur
l. ij. ff. de his que pro non scrip. habent. fm Goffre. & etiam post
conclusionem iudex interrogare poterit testes si opus fuerit.
de fide instr. c. cum Johānes fm Lincen. ibi. Hosti. dicit
q si magis pl3 q testes sua dca valeant declarare. de hoc etiā
satis no. in snia de testibus. s. super quibus. ver. sed nunquid
tenetur. cum vers. sequenti. Et no. Ber. extra de proba. c. i. p
sentia in glo. sed rōne. & de testi. c. per tuas. ibi videas. & qd no.
Accur. in aut. de testi. s. si vero in glo. imo vñ. Ludouicus ve-
ro in. l. qui bona. s. si quis stipulatus. ff. d. dam. in fec. qesiuit
an stetur dco deponentis super eo super quo cum alias inter-
rogatus est dixit se nescire aut non recordari dicas fm cum
quod de hoc ē tex. quem Bal. reputat singularem in. c. i. quid
sit inuesti. in seu. sed similis ē illi tex. alter tex. in eo. li. c. i. s. no-
tandum. de nodis seu. vbi ipse idem illud no. qui ter. dicit q
sic. & ita voluit Ange. licet nil allegauit in. l. quidam tabu-
larum. ff. de fur. motus per illum ter. & potest esse ratio. quia
licet hodie non fuisse recordatus cras potuisset recordari. vt
in. c. cum causam. extra de testibus in glo. s. memoria enim
labilis est. ff. de acquir. heredi. l. peregre. de carbo. edic. l. iij.
Nec exclusioni ob. c. preterea. de testi. cogen. vbi testis nō pōt
ex interuallo dictum suū corrigere. q illud vez vbi fm nō cō-
pateretur cū primo. secus ē hic vbi compati potest. & hoc vult
no. glo. in cap. causam que iter iconomum. de testibus. l. ij. gl.
& in. c. causam que inter archiepiscopum. in vltima glo. co. tit.
vbi hoc sentit glo. Ber. Et qñ testis pōt seipsum corrigere ex
interuallo. & qñ incontinenti. vide Bar. in. l. eos. de falsis. & in
l. quicquid astringende. de verbo. obli. & Bal. in aut. at qui se
mel. de pba. p Inno. & Lano. in. c. cum clamor. de testi. & c. p
terea. de testi. cogen. & per Jo. de inno. in. l. inter stipulante. s.
i. de ver. obli. Quid autem si dicit ita. nunquid cras po-
terit deponere pñt i teste. potes ita dicere q aut deponit per
hoc verbum credo & subdit causam necessario concludēz ve-
rū esse illud quod credit. & tunc pñm deponendo credere nō
pōt. Aut deponit per verbū credo absq alia causa. & tūc dñi
testis nō valet. q credere est nescire. & qui deponit p verbum
nescire nō est amplius admittendus. vt in glo. dicto. c. causaz
que inter iconomū. alle. quā distinctionem Jo. an. in. c. prete-
rea. in nouella. super verbo incontinenti. dicit q testi l3 suū
dictū corrigere incontinenti. idest anteq partibus vñ alicui
psone loquatur. alias presumitur pñm. nec valet correctio.
nec tñ primo dicto stabitur argu. c. sicut de testi. quāvis illud
c. loquatur post publicationem testium & post sniam. sed eadez

ratio vñ etiam ante publicationem. & d3 stari primo dicto vbi
in secundo dicit pñm. tñ erit minor fides adhibēda. q per
fm debilitatur pñm. Sinaut anteqz creat conspectū iudi-
cis se corrigit iudex d3 tunc prudenter aduertere & attendere
modum & causam correctionis. de accusa. ca. cum dilecti. nisi
cognoscat eum pbabiliter se corrigere incidit in suspensionem
vel vacillationem. ff. de testi. l. in testibus. vel variationes eo.
ti. l. qui falsa. si nō corrigit sed addat si hoc faciat aūquā creat
presentiam iudicis constat licitum esse si postea hoc facit post
quā potuit loqui partibus audiendus est sed minor fides adhi-
beatur ei. argu. i. c. preterea. alle. & i aut. de testi. s. q. vero. Et
no. q varians dñ ille qui primo dicit alicuius postea dicit p-
rimum. nullam variationis causam assignans. Contradicens
qui primo dicit duo in compatibilia. vt si dicit se interfuisse p-
ctm tali die & loco postea dic se illa die fuisse alibi. Vacillās
qui dubitando & timendo loquitur. Itē qui varie loquitur. ff.
de falsis. l. eos qui. ff. de testi. l. ij. & l. qui falsa. horum autem te-
stimonium non valet. ideo puniuntur. C. de testi. l. nullū. Inno.
de hoc vide in Spe. de teste. s. i. ver. item q testes sunt varij. &
ver. se. vbi ponit dictum Jaco. butr. de ignorāte. errāte & tim-
bante. Et licet quidam dixerunt q testis possit renocare erro-
rem suū vsq ad sniam sicut & pñcipalis. C. de iur. & fac. igno.
hoc tamen non placet Jo. an. nec Goffre. glo. tamen in. dicto
c. preterea dicit q testis pōt corrigere dictum suū inconti-
nenti. idest i eadem instantia iudicij anteq partibus loqua-
tur quia postea subornate presumit. sed hoc potest itelligi fm
glo. habito respectu ad qualitatem persone vt sic possit corri-
gere etiam ex interuallo. & dicit Job. an. super dicta glo. post
Hostien. q licet super hoc multa sunt scripta ipse tamē putat
hoc esse arbitrium vt considerata qualitate persone. quāta
te interualli. colloquio partium & reliquis circūstantijs iudex
correctionem admittat vel nō admittat.

¶ Errore inuentarij. Bal. i
aut. sed
cum testator. C. ad. l. fal. dicit q si heres errauit q
plura posuit i inuentario q deberet pñt errorē cor-
rigere coram iudice citatis creditoribus & legatarijs nō pro-
pria auctoritate. arg. C. de iuris & fa. igno. l. cum falsa. & ff. de
acqui. re. domi. l. que quisq. & idē dico i inuentario tutoris si
iustus error pbeatur als statur inuentario. argu. ff. de reg. iur.
l. si librarius. famil. ber. l. si familie. C. arbi. tuto. l. si. & l. rura.
C. de omni agro deserto. & dicit Ly. i. l. veteris. C. arbi. tuto.
q si tutor errauit i inuentario puta q posuit domum alienā
quā credebatur rem pupilli fore non nocet i illum errorem pōt
corrigere. q lex illa veteris locuz habet i rebus mobilib3 que
possunt occultari & subtrahi. non aut i immobilibus que occul-
tari nō possunt fm Jac. de are. d. Bar. de falsy. i. d. l. veteris.
arbi. tuto. dicit q dicta. l. loquitur ē i immobilibus q nō sim-
pliciter dicit. sed cū adiuncto dicens quātitatē substantie sine
rc. Et sic de omni substantia loquit & forte ē id dicit quāta-
tem ad denotandum q nō solum res & substantia pupilli d3
i inuentario describi sed ē rerum estimatio ne vilis precij. p
alia maioris precij postea restituat & sic pupilli fraudenē qd
frequenter euenit. & vñ mihi pbari. C. de magistra. cōne. l. si. &
si hoc iure non cauet equitas suadet. hēc ille. quod no. q venit
sepe de facto cōtra tutores.

¶ Anc subiciam? de erro-
re arbitri & arbitratoris. Dicit Bar. i. l. quid tñ
ff. de arbi. quid releuet illa clausula. q possit semel
& pluries & quoties sibi placuerit. Nam itellige q possit iudi-
care pluries hoc ē in vno capitulo semel. & i alio postea vt in
l. quid tñ. ff. de arbi. nec pōt itelligi q super eodem capitulo in-
dicet pluries siue sit arbiter siue arbitrator. nā cum super vna
re nō possent ferri plures snie. vt. l. i. C. quādo puoca. non est
necesse. ita nec plura arbitria. Itē cum semel ē decissum p sniaz
arbitri vel p trāfactionem res desit esse dubia nō pōt iterū
dubitari nec iterum transigi. vt. l. post rem. ff. de trāfactio. ad
hoc ergo vt arbiter possit corrigere suam sniam sup eodem ca-
pitulo deberet dici i compromisso hoc expresse. q possit iudi-
care semel. & pluries & ipm iudicatum corrigere & mutare. nā
hāc potestātē nō h3 arbiter de iure cōi. vt. l. dicere. ff. de arbi.
s3 puto q eis possit attribui ex pñate partium. Sicut. n. sunt
quidam

quidam iudices qui pnt corrigere suas sententias vt pretorio
pfecti. vt. l. ab exco. ff. de appella. ita et pot cōcedi arbitris
vt. l. nō distinguemus. §. i. ff. de arbi. et ita dicit Bar. se cōsu
luisse i cūitate spolet. ¶ Detrus aut de ancha. i cōsilio suo qd
incipit iudex de iure iudicaturus. dicit q statim cum arbitri
pnuat sup oī eo i quo assumptus fuit functus ē officio suo
adeo q sniam mutare nequit. ff. de arbi. l. dicere. et l. qz arbi
et ibi glo. et l. quid tñ i prin. et l. nō distinguemus. §. de offi
comparatur. n. delegato. vt dicit glo. i. d. l. qz arbitri. sed dele
gatus nō pot mutare sniam. ff. de re iudi. l. iudex. et l. paulus.
et de offi. deleg. c. ex lris. et ibi p Jm. et de re iudi. c. i. Et arbi
ter i sua snia nō pot adijcere cōditionē resolutiua ipsius snie
nec et iudex ordinarius. C. de sen. ex peri. reci. l. ii. de accusa. c.
qualiter permittitur hoc solū principi. ff. de questi. l. i. in fi. qd
plene scribit Bar. in l. ab exco. ff. de appella. Arbitria ei
habent instar iudicior. C. de arbi. l. i. et hoc et taz in medio q
in principio q in fi. de quo ibi plene per Bal. et de ar. c. cū di
lectus. et ibi per Jo. an. Et q arbitri nō possit mutare suaz
sniam ē ter. in. d. l. dicere. alleg. in fine. et si incontinēti. vt ibi
probatur in verbo mor vetuit. cum verbum mor importat p
tinitatem sine intervallo actus et trineci. ff. de ver. oblig. l. i.
§. qui pfectus. et ibi glo. et l. continuus. i. rñd. et de vi et vi ar.
l. iii. §. cum igitur. et de elec. c. qz propter. iuncto. c. cum post pe
titam fm verum intellectum. de quo in Specu. in ti. d. dispu.
et allega. §. iij. ver. item mor. Et quod arbitri nō mutet. t3
Ly. etiam si sententia sua sit nulla. vt. l. si vt propōis. et l. si ac
cusatoribus. C. d. accusatō. fortius si sententia fuit valida. hoc
tenet expresse etiam Bartbo. in l. quid tamen in prin. allega.
nisi fuit cōmissum et data ptas arbitro vt possit sniaz corrige
re et sic dicit se consiluisse. Item dicit Bar. in l. iudex. ff. de re
iudi. de quo p eum in l. si. ff. ad turpil. et in l. moris. ff. de penis.
q si iudex adijcit snie clausulam q si snia lata ē p statuta redu
cit ipsam ad statuta q talis clausula habetur p nō adiecta. si
verba snie pcesserint illam clausulam pro quo. l. actoz. ff. de re
iudi. fm primam lecturaz glo. que ibi ponitur in glo. quā oēs
tenent. Snia aut arbitratōis sub quacūqz conditione taz re
solutiua. q suspensiva fieri pot. q snia arbitratōis h3 instar
pctum potius q actum iudiciariū quod patet ex plurib3. pri
mo patet i aut. vt disse. iudi. §. si vero contigerit. ibi amica
lem conuentum. qd etiam tenet ibi glo. probatur in. c. qntaua
lis. de iure iu. vbi talis snia vocatur mādatur. et nō bene pon
derandum quia quicqz in illo ter. reperitur illud verbum. et
nunquaz appellat sniam. pbatur etiam ex rōne. qz quis nō
pot iudicare in causa ppria. C. ne quis in sua causa. l. vna. de
verbo. signi. c. ex parte. vbi de hoc p Jm. sic nec arbitrari tā
quam arbitri. ff. de arbi. l. i. sed arbitratō sic. vt. l. si libet. ff.
de operis libertoz. et dicto. c. qntauallis. de iure iuran. Itē
coram arbitratore nō porrigitur libellus nec pcedit vt iudex
in aliquo de necessitate nec oporteat q iudicando sedeat pro
tribunali et valet snia eius et lata die feriata in honorem dei
sicut transactio. C. de feriis. l. si. et ibi per Jaco. bu. et per Bal.
qui plene nō. C. de arbi. l. i. Regulariter aut quilibet pctus p
fieri sub quacūqz forma et in diem et sub conditione tam reso
lutiua q suspensiva. insti. de pben. emp. §. emptio. ff. de in diē
adiec. l. ii. ff. de peri. et cōmo. rei vendi. l. necessario p emptore
l. ii. §. si sub conditione. et quod plene nō. Dy. et Jo. an. in regu
la actus legitimi. de regu. iu. l. vi. Et q snia arbitratōis pos
sit fieri sub conditione nedum resolutiua sed et suspensiva. ca
sus est in. c. qntauallis. de iure iuran. vbi fuit lata sub condi
tione omnino incerta et nō reprobatur ibi ex illa causa. Et ē
sciendum q qñ in snia incōtinenti alique adijciuntur clausu
la seu conditiones potius videntur vnum et idem cū snia. qñ
qñcūqz in vna dispositione sunt disponentia quoz vnū adia
cet alteri tanquam forma seu qualitas coniungimus vtrūqz
ad pficiendum vnum totum. et dicimus requiri q expedianē
vno contextu. et talia dantia formam siue qualitatem censent
pars actus. ff. de testa. heredes palam. in fi. de elec. c. qz pp. et c.
cum post petitam. allega. sicut dicimus auctoritatem tutoris
tanquam formalitatem actus gerendi a pupillo iteruenire d
bere in ipso pctu vt constitutur pars actus. ff. de aucto. tu. l.
obligari. §. i. insti. de aucto. tuto. §. tutor quod notat Jm. de
consue. c. consuetudinis. de reb. ecclē. non ali. c. i. l. vi. probat
ff. si cer. pe. l. lecta ver. dicebam loca. §. si tibi. C. de pac. l. pac. l.

petens. de elec. c. officij. Item in his que emanant vno eodem
tempore non potest attendi ordo prelationis. secus esset si di
uerso tempore. ff. milita. testa. l. certarum. §. miles. et quod ibi
nō. Dy. de statutis p in eodem volumine. Item quia pbatur
conditio appositā post pactum seu stipulationem dūcimen in
cōtinenti impedit productionem et est pars productionis. ff.
de actio. et obligat. l. obligationum fere. §. conditio. fm glo. ve
riorum. l3 alia gl. minus bene sentiat aliter. ad hoc de vda. c.
dilecti. de condi. appo. c. verum. secus autem si ex intervallo
C. de dona. l. perfecta. maxime in snia per quam functus ē of
ficio pronuntiatis. et sic ex intervallo non mutat nisi sibi re
seruassz in snia ptatem mutandi. tunc et ex intervallo potest
vt ē ter. iuncta glo. fina. faml. ber. l. item labeo. §. i. ver. sed si
pure. qd et ibi nō. Ray. d. forli. et dicit ibidem ¶ De d. anch. qz
arbitramētū ē act3 extraiudicialis. et sic ē reuocabilis do
cto d. errore cū sit iudiciū in quo hōa fide agitur.

Completo errore arbitri. Di

mus de errore qui cōmittit p iudicem et aliquan
do errat in calculo. aliquādo i falsē cāe expresse.
Circā errorem calculi Bal. i. l. i. C. de errore calculi. dicit q
nō nocet erronea calculatio iter partes sepe facta vt. l. i. C. de
erro. cal. et hoc ē arg. q erronea cōfessio sepius repetita pot re
uocari. Et l3 inter plures mercatores sit sublata rō et summa
ta. tñ adhuc pot petere debitor vel creditor vt iterū compute
tur et videatur an sit erratū i calculo vt nō ē si talis error trā
sit i pctum vel stipulationem. Itē snia nō retractatur ptextu
erroris calculi indistincte et oī casu. qz nō oīs error retractat
sent etiam. de quo i. l. seruo inuito. §. cum pretor. ff. ad trebel.
et p Buil. de cu. l. i. pe. ff. de insti. et iure. Et conclude q aut er
rant partes i calculando. aut errat ipse iudex. Si quidaz errāt
partes. vt qz p errorem calculi deducit plus in iustro vel mi
nus et iudex pnuat fm illud instrumentū tunc valet sen
tentia. vt. l. i. C. de errore calc. aut erat iudex. et tunc aut expri
mit errorem i snia. et tunc snia est nulla. vt. l. i. §. i. ff. que sen.
sine appel. refcin. Aut nō exprimit errorem i snia. et tunc sen
tētia t3. vt. d. l. i. C. de erro. cal. pbaf ista disti. qz expssa nocēt
q non expssa nō nocēt vt i regula iuris. ad hoc. ff. de re iudi.
l. ptes. C. qñ puocare nō ē neces. l. ii. Ja. de are. dicit q aut er
ror apparet ex actis. aut nō apparet ex actis. ¶ Primo cāu sen
tentia est nulla. qz lata per respectum ad acta que continet vi
dentur errorem quasi expressum. l. ii. C. de sen. sine certa quan.
Aut error non appet ex actis. et tunc v3 snia. vñ grauatus d
bet appellare. als sibi imputetur. vt. l. i. C. si sepius in integ. re
sti. postu. et l. i. C. de postu. Bartbo. dicit idem. Jac. de are. qñ
snia continet relationem ad acta. Item dicit q quedam sunt
acta ad que snia de necessitate refertur vt libellus. vt. l. i. vt fun
dus. ff. cōditiui. Item snia appllonis de necessitate refertur ad
primam sniam. vnde si ibi ē error expressus snia confirmato
ria non t3. qz vñ eundem errorem continere et repetere secun
dum Bar. Tu dic fm q error expressus viciat qz inducit pec
catum forme. sed error tantus non viciat. qz non peccatur in
forma sed in materia sicut dicimus in simili. ff. de fal. l. si quis
legatum. ff. de penis. l. si quid aliqd. §. testamēto. vnde l3 iudex
dicat ita qz ē probatum ideo condemnamus. l3 nullo modo p
batū sit valet snia. vt nō. Jm. in. c. prudentiam. de offi. dele.
et i. c. qñ p falsam. de pba. nō. n. reperitur cōformitas senten
tie quo ad pbōnem sed ad cē snie l3 regratur ad bñ. et recte cē
sed bene requiritur cōformitas snie quo ad libellum seu peti
tionem vt de eodem sit. vt. l. si. C. de fideicomis. l. ber. Et snia
que nō cōtinet totalr errorem calculi fm gl. i. l. i. de erro. cal.
vñ q in totum sit nulla qz snia ē indiuidua. vnde super vno
capitulo nō pot p parte valere et p parte nō. vt. l. certa. C. qñ
puo. nō ē ne. pñi t3 glo. l. i. C. de re iudi. dicit ibi Ja. bu. q
i diuersis capitulis pot snia i vno valere et in alio nulla esse
ff. faml. ber. l. quedam mulier. et l. carmelia pia. de iure patro.
sed in eo. c. refert. aut cōtinet quid diuiduū i quātitate. et tunc
valet in quātum nō ē erratum. aut continet quid indiuiduū
vel quod pro parte explicari nō pot. et tūc nullo modo valet.
vt. l. i. hoc iudicio. ff. cōmuni diuidū. Ly. tñ t3 i. l. i. C. de erro.
cal. alleg. quod sup eo. c. snia i totum sit nulla. quia snia de se
est quid indiuiduum. et hanc t3 Frede. in suo cōsilio. ¶ De cly rñ.
vnde tñ concedo q si ab ipsa snia appellatur debeat ista snia

¶ Primo hec pcedunt nisi lata effect finia p libertate. tunc. n. e
aliqua. Non obstat falsitate cae allegata. vt dicit ter. no. ff. de
dolo. l. si dolo. Aduerte tñ qz ille ter. loquit qñ fuit allegata p
alium qz p aduersarium. id cogita si pcederet qñ per aduersa
rium allegaretur. Secundo dicas hec dca Bar. procedere nisi
ipse tutor cõfessus fuisse iniuste finiam obtinuisse. qz tñc omni
câu finia nulla fuisse adeo qz ex ea nõ oritur actio nec põt pe
ti executio. vt notãter voluit Inno. de imu. ec. c. qz pleriqz cir
ca fi. i. col. Quid autem si lata est finia pp falsam cam alle
gatam. cui quidẽ allegationi cõfenserunt aduersarius z iudex
dicas hoc cãu nota fm Inno. i. c. grauis. extra de posi. idẽ di
cit in. c. cum olim. de re iudi. qz talis consensus nõ impedit qñ
si p eum preterit sine solutõne e cõditõne ex iusta cã repeti pos
sit. z de hoc est cãu notabilis. l. z Inno. non alleget in. l. cum
a te. ff. de dolo fm quam intellige dcm Inno. Item hec finia
Bar. procedit in diffinitiuã. secus in interlocutoria parui p
iudicij. qz z si illa preterit false cãe allegata lata sit nedũ a ma
iore sed et a minore per restõnem infringi non põt fm Inno.
in. c. coram felicitis. de resti. in integrũ. pro quo Bal. dat cãuz
in. l. ait pretor. s. permittitur. ff. de mino. Si autẽ interlocuto
ria est magni preiudicij. z tunc aut lata e er falsa cã a parte al
legata z sit nulla ipso iure vel in effectu. Dñs Raphael cum a
nus dicit in. l. si is ad quem. ff. de acquir. her. se consuluisse ex
dictis Ly. hoc decidentis in aut. offeratur. C. de litis presta. z
l. consentaneum circa fi. C. quomodo z qñ iudex. qz indistincte
nulla est ipso iure. z colligitur ex mente Ly. per. ll. quas alleg.
aliter tñ sonant eius verba. d quo tangẽt infra dum tractabi
mus de intellectu. s. marcellus. Quid autem i decreto di
cendũ esset nullũ ipso iure secundũ late dicta per Bart. in. l.
tutor si petitus. z in. l. seie egresso. ff. d tuto. z cur. da. ab his. z
l. iuste. ff. de acquir. pos. qz tamẽ intellige fm dicta p Bald.
in eodem puncto. in. l. ij. C. quãdo pro. non e ne. quibus z illd
addas qz nedum decretum interpositũ ex falsa causa est nullũ
ipso iure imo si ex cã partim falsa z partim vera interpositũ sit
in totũ corruit. Et ita refert Bald. cõsuluisse Bar. i. l. certi cõ
ditio i. s. quoniã igit. ff. si cer. peti. sed certe. z hoc ipse Bart.
dixit i. l. si nõ sortẽ. s. si cẽtũ. ff. de condi. inde. per illũ ter. licet
Bal. non alleget qd dictum cõsonat rationi quia z sententia
ipius decreti idiuidua est. ff. fami. her. l. i hoc iudicio. ff. ne vis
fiat ei. l. i. s. hec verba. Et hec pcedit i falsa causa allegata cir
ca ius pñ. Falsa ei cã allegata circa substantiã iudiciõz reddit
finiam ipso iure nullã. vt. l. si quis obreperit. ff. d falsis. ad hoc fa
cit ter. no. in. l. fraudem. s. quotiens. ff. de iure fisci. vbi nedum
qz finia lata per falsitatem sit ipso iure nulla. sed et ex dicta fal
sificatione inducitur amissio cause. Secundo casu pncipali
est dicendũ qz aut causa est a iudice allegata z in finia expresse
z tñc aut falsitas cause cõsistit in facto z in iure. z dicit vt per
Bar. in. l. is ad quẽ. alle. qz nulla est. Aut cõsistit in facto tñ.
z tunc est aliqua sed venit per appellatõnem rescindenda. vt
l. pñes. ff. d re iudi. fm Bar. qz duplĩ limita. ¶ Primo nisi sit
lata p factũ notorium. qz tñc est ipso iure nulla. de re iudi. c. i
ter ceteras. facit de appella. c. sollicitudinẽ. z hoc e de mente
dñi Anto. de but. in. c. in presentia. de renũcia. Secundo nisi
falsitas facti consistat in conditione. qz tñc finia lata p pp fal
sam cõditionẽ de pñti est ipso iure nulla. casus est singularis
fm vnam lecturam glo. in. l. qui testõ. ff. de excu. tu. z illam le
cturam glo. approbat Inno. in. d. c. pñtia. quod dictum dicit
Ange. legistas ignorare. in. l. quis rome. s. duo fratres. ff. de
ver. obli. sed puto qz tñc non meminit illius glo. Aut finia la
ta est ex falsa causa consistente in iure. z tñc finia est ipso iure
nulla. vt. l. i. z. ij. C. qñ puo. non est ne. z. l. i. in pñ. z. s. cũ p fa
cras. ff. que sen. sine ap. re. z. ff. de appel. l. si expresse. z de re
iudi. c. ij. hoc intellige. vbi falsitas talis colligit ex claro z ma
nifesto casu legis. Secus si ex similitudine legis. vt eleganter
no. Inno. de appel. c. cũ spali. circa pun. Item secus si colligi
tur ex aliqua extrauaganti fm Bar. ff. de re iudi. cũ platis. p
quo est casus l. z non alleget. de fide instr. c. pastoralis. Itẽ se
cus si colligitur ex consuetudine ciuitatis que tñ notoria nõ
sit fm Ly. z Bar. i. l. i. z. ij. C. que sit lon. consue. z Bal. in di
cta. l. ij. C. qñ prouo. non est ne. z in. l. i. z. ij. C. que sit lon. pñue.
fm Bal. z in. l. i. C. vt que desunt aduoca. z vñ casus notabil
licet ipsi non allegent. in. c. cum venissent. extra de eo qui mit.
in poss. causa rei ser. Item modifica hoc dictum Bar. qñ cau

sa vnica tñ expresse est in finia z falsa. secus si due quarũ vna
vera z alia falsa. qz tunc reiecta falsa finia sustinetur ex ea que
est vera vt potius valeat qz pereat. ar. l. quotiens. cum simi. d
re. du. z ita no. Inno. in. d. c. in pñtia. pro quo tñ dñs Anto.
dat casum in. c. per tuas. qui filij sint legi. ibi per eum. Item
dictum idem limita nisi talis falsa causa in iure consistens sit
in finia expresse cum hac conditõne marime. qz tunc sustenta
tur ex vera si qua est falsa reiecta ex virtute dicte dictiõis ma
rime que tacite includit. vt. l. i. s. vel marime. cum si. ff. de col.
bo. Et hoc est quod notanter voluit Bar. i. l. ij. s. ignominie
ff. de his qui no. infra. quod tñ intelligas fm dñm Anto. i. d.
c. ex l'is. de resti. in integ. qñ talis vera causa ex actis colligi
põt. secus si extra acta. qz nullo modo illa hz finiam validare p
illũ ter. qd no. Et p pñtia dicit Jo. de imo. i. d. l. si is ad quẽ.
factũ esse iudicẽ q in finia cãm exprimit. in quo tñ cõter tene
tur quod nõ sit necessaria talis expressio nisi in casibz no. per
Jo. an. in. c. sicut. de re iudi. z per Bald. in. l. si pñes. C. de re
iudi. z p alios legẽtes i. d. s. ignominie. z dicto. s. duo fratres.
z. l. properadũ. s. illo. C. d iudi. Et ex qua causa lata presumit
dicẽdum est qz ex ea que ex actis apparet z si plures apperẽt
ex ea lata psumit que min? preiudicium infert condẽnato ad
hoc no. per Bart. in. l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei
iudica. z. l. iulian? verũ debitorem. ff. de condi. indebi. vbi et
aliquid per glo. z est ter. pro hoc in. l. hoc enim alias ne enim.
ff. de suspect. tu. Item statut d bis iudicis declarationi p quo
Bal. z Imola hic allegant glo. singularẽ fm eos in dicta. l. si
pretor. s. marcellus. ¶ Pro quo tñ recte intueti. est ter. no. licet
ipsi non allegent i. l. sed z si ex vtraz. cum si. l. pcedentis. ff. de
eui. Dicit tñ Bar. i. d. l. si is ad quẽ. alleg. addendo ad supra
dcã qz si finia pñt aliq noua cã iustificari qñ q i cadẽ expñsa sit iu
dex appellationis ex eadẽ cã pñmavit p. l. tician? qd cũ eo. q
fm cum e no. Aduerte tñ qz Bal. i. l. i. C. de cõdictio. inde
bi. tenuit p dicens. Ad ob. dicta. l. ticianus qz ibi in fine non
erat expresse falsa cã in finia. s. incõgrua vnde qz e ita magnũ
vicium sicut qñ falsa expresse est. merito appellationis iudex
ex nouo illam iñmat in casu illius. l. que opi. vera e quo ad i
tellectum illius. l. vt ibi pz. s. non quo ad reprehensionem di
cti Bar. Manifestissimum. n. e diffinitiuã finiam ex nouiter
iudicis i cã appellationis cõfirmari posse. C. d appel. l. eos. z
l. p banc. C. de tempo. appel. cũ simi. Item dicta in tertio mẽ
bro pncipali pcedunt dum falsa cã a iudice sigillatim e ex
pressa i finia abiqz reductiõe ad acta nã si falsa cã seu error cor
rigitur facta relatione ad acta tñ an ex hoc finia reddat nulla
vel veniat rescindenda fuerunt opinionẽs. quibus tñ reiect
dicas fm Bar. i. l. i. C. de errore cal. qz aut finia expresse refert
ad acta z tunc si facta dicta relatione colligitur falsa cã. aut er
ror sentẽtia nulla e. vt. l. i. s. i. ff. que sen. sine ap. re. Idem est
z si expresse ad ea se non referret tñ ad ea de iuris necessitate
referri debeat. vt puta finia ad libellum. vt. C. ad fideicõ. liber.
l. si. Aut non e facta expresse relatio. z tunc finia non e nulla.
vt. l. pñes. ff. de re iudi. Et qua distinctione iñferas p elegãs di
ctum Inno. i. c. qñ p falsam. de pba. vbi si iudex dicit qz per
a. z. b. pbatum e mutuum. id cõdemnamus z. c. qz ex actis
appareat dictam pbationem non esse factam valet tñ dicta
finia. quod dictũ vt vides e pñtia pñmũ mẽbrũ diffictiõis
Bar. igitur dubiũ. Bal. aut vbiqz tenuit. i. l. i. d. l. i. z. l. plataz
C. de sen. dictum Inno. p quibus facit. qz talis finia vñ lata p
ius litigatoris nõ aut p ius cõmune id e valida vt. s. dictũz
est quo ar. vtitur Jo. de imo. i. l. si is ad quem allega. nunc tñ
de facili respondet. qz istud quod dicit p ius litigatoris tene
ri. d. intelligi nisi tale ius sit notorium vt supra dictũ e. cuz
aut notorium resaltet ex actis. vt no. Inno. in. c. insinuatõne
ex finalibus verbis. extra de appel. ergo hoc nõ obstat. Et id
ipse Inno. i. cũ bertoldus. i glo. super verbo concessimus. d re
iudi. per illũ ter. vñ mutasse opi. i cõtrarium. ¶ Donit. n. super
hoc dicto duas opi. Vna e qz illud dictum suum i. c. quoniã
p falsam. nõ pcedit in finia lata in bñcialibus. z ita rñdit ad
dictum. c. cum Bertoldus. Secundo z vltimo dicit indistin
cte falsum esse quod ipse dixit i. d. c. quoniã p falsam. z idẽ
t. Jo. an. i. c. i. de sen. ercõ. li. vi. i nouella. facit quod no. i. l. q
filium. i glo. ff. ad trebel. z Bal. i aut. ex testamento. C. de col.
Dicit tñ Imo. in. l. si is ad quem. allega. saluãdo dictũ Inno.
i. c. qñ p falsam. qz l. z finia se refert ad acta dñm nõ cõstaret de

manifesto errore pcedit dictū Inno. i. c. qñ p falsam. qñ fuit
de mente Ant. de bu. l. ipse nō allegat i. c. i. presentia. alleg. r
posuit i. c. excommunicato. de rescriptis. quod dictū exemplifi
cat si iudex diceret. qñ nō cōperimus pbatum fore iō absoluti
mus. r l. n. posset ex actis apparere qñ pbata fuerit actoris i
tentio qñ tñ forte. qñ iudex se mouit ad nō credendum illis te
stibus aliqua cā que in actis redacta nō ē qñ iudex se mouere
pōt. vt elegāter dicit glo. i. l. quotiens. s. qui dolo. ff. de pba.
r quāta fides adhibenda sit testibus i iudice consistit r ei? ar
bitrio. vt. ff. de testi. l. iij. s. tu magis. Et aduerte ad id quod di
ctum ē supra sniam nullam iustificari posse i cā appellatiōis
ex actis nouis. Quid autē esset si aduersus sniam implorata es
set in integrum restitutio. an ad iustificationem snie ex nouis
actis vel antiquis pcedi debeat Raphael cum manus colorata
rōe i. l. si is ad quē. alle. vt qñ et ex nouis actis iustificari possit
qñ si hoc ē qñ ad ipugnationē snie itētat via iuris cōis. vt ē
appellatio. multo magis eē debeat dū itētat ius spāle vt ē in
itēgrū restitū. Aduerte tamen qñ ista sua oppositio est contra
Bart. licet ipse hoc non ponat in dicta. l. i. c. de sen. aduer. si
cum latis. i. si. r que sit verior. j. dicitur. Ultimo aduerte
p intellectu. s. marcellus. de quo dixi. s. ille enim. s. l. septē
intellectus pncipales quorū quattuor seu qñqz posuit Ange.
i. d. s. duo fratres. j. Drimo qñ i casu illi? s. snia sit aliq vciat
tñ rescindenda. r hoc p illud verbū ter. ibi querelam. r. s. iste
fuit vnus intellect? glo. ibi si enim iuriscōsultus puidet iudicē
sup executione deputatū querelam admittere debere. ergo di
cta snia fuit aliqua. appellatiōe enim querele continet reme
dium rescisoriū. ff. de inoff. testa. l. i. Sed nō obstat qñ verbū
querelam ē sub se nullitatis beneficiū comprehendere pōt. vt
patet ex no. in. l. querela. C. de falsis. Ande tñ dictū verbum
ad vtrūqz possit adaptari. adaptari enim dō vt patiatū subie
cta materia. ar. ff. loca. l. si vno. in pñ. In materia autē dicti. s.
marcellus. potius adaptari dō verbum querela ad nullitatis
beneficiū qñ ad illud quod patet per verbum sciens. in codez
s. positum. Si enim dicemus qñ snia lata p absentē ex allega
tionib? falso factis nō esset nulla. sed veniret rescindēda. ergo
idē esset hoc casu vt est qñ allegationes cum dolo facte fuerūt
qñ ē absurdum. Secundus intellectus fuit Inno. i. c. cuz i iur.
de offi. iudi. delega. dicētis qñ ibi snia erat aliq. s. iō executor
executionem suspēdebat. qñ pendebat appellatio. s. iste intellect?
vt dupl? falsus. j. Drimo qñ dicit sniaz in casu illo fore aliquā
qñ ē p supradicta. Secundo qñ dicit appellatiōē pendere qñ
similiter est falsus qñ hec est diuinatio ad illū ter. quod est mi
serorum refugiu vt dicit glo. fami. bere. l. filium quē habētem
Tertius fuit intellectus Inno. i. c. decreto. de re iud. dicētis
qñ vbi corā iudice super execu tiōe deputato opponitur sniaz
fore nullam vel rescindendam fore is eas pbationes admitti
re tenet. nō vt ipse pñunciat sed vt superiori referat. Et hūc
intellectū ipse sequutus ē i dicto. c. cū dilecta. s. allega. r in. d. c.
bertoldus. de re iudi. r i. d. c. cū grauis. qui pcedit quo ad di
ctum. s. non aut qñ hoc declaratur an snia fuerit nulla vel
aliqua. Et iō quartus intellectus fuit Bar. in. l. is ad quem.
allega. r in. l. diuus. de re iud. quē sequi fuerūt Bal. r Ange.
i. d. s. marcellus. r ibi sentit gl. qñ snia fuit nulla ppter falsas
allegationes falso factas p presentem p absentem. qui ē itelle
ctus bonus ē vt patebit ex dicendis. Quintus fuit Ange. in
d. s. duo fratres capies totam legē dicēdo qñ in prin. l. si pre
tor snia erat aliqua. vt p3 per ter. ibi necluzoria r. r in fi. p3
cipij. merito tunc executor non admittit tunc probatōes i cō
trarium cum snia transuerit in rem iudicatam. vt p3 in ter.
dum dicit qñ de iudicato cognoscat. r. r demum subdit in. s.
marcellus. qñ si allegetur p absentē pñunciatum fore ex alle
gatōibus falso factis per pñtem. iudex super executione depu
tatus has probatōes p quas snia nulla redditur vt ad pretorē
remittat sentētantem r merito qñ hec snia erat nulla. r ideo
admittuntur probatōes super nullitate coram dco exectore
per ea que no. Bar. in. l. iij. s. condemnatum. ff. de re iudi. r. l.
a diuo pio in. prin. eo. ti. r in. l. cum fideicommissum. ff. de pñf.
denun. subditur in ver. paulus notat. qñ si allegetur sniaz nul
lam esse p allegaciones falso factas per pñtem p absentē ex
probabili r necessaria cā. vtpote reipublice vel similib? Exe
cutor his admissis nō tantum denegare poterit executionem
snie eam petēti. sed et pronunciare dictam sniam per superio

rem latam fore nullam. r sic in hoc. s. marcellus a versi. pau
lus aduersatur qñ in primo cāu loquitur qñ absens erat ex cā
voluntaria. quo cāu executor poterit admittere probatōes su
per nullitate non tñ vt pronunciet sed ad superiores remittat
In secundo casu non tantum eas poterit admittere sed r pro
nunciare sententiam nullam. r per hoc dicit ipse Ange. itel
ligi casus illius peregrini r singularis. s. quē nunq itelleristi
Aduerte qñ iste intellectus nō pcedit. j. Drimo qñ p regulaz
cōmunē qua cauetur qñ inferior nō infringit sniam superioris
vt. ff. de mino. l. minor autē magistratus. ff. de arbi. l. nam r
gistratus. extra de maio. r obe. c. cum inferior. j. Itē alia rōne
nō pcedit si quis recte intuat verba in pñ. illius. l. vbi pre
tor ponit p eo qui pñt sniam. iudex aut p eo qui executiōi
mā dabat. Demum i ver. pau. notat. iuriscōsultus non dat po
testatem pñciandi sniam nullā iudici super executione dpu
tato sed priori iudicādi. Ande vt qñ pretor hanc notionez ha
beat demum cū ad eū per iudicem super executione deputatū
remisse sunt pbationes super nullitate. r hoc modo intellexit
Bar. istū ter. l. Ang. nō fuerit recordatus in. d. l. a diuo pio.
allegando Inno. in. d. c. de cetero. p quem vt istū singularem
intellectum Ange. nō pcedere. Sextus fuit intellect? Bar. i. d.
s. marcellus. quod ver. pau. notat. ponat nouū cāum. s. qñ snia
lata p absentem ex pbabili causā r necessaria sit nulla ipso iu
re si pretor hoc impedimentū sciat. si aut ignoret datur pñdem
nato in integrū restitū. ff. de re iudi. l. quēstū. faciunt que no.
in. l. iij. ff. de in ius vocā. per Bar. Et ita exponatur ille due
alternatiue in fi. ter. posite. i. dicentis. aut actionē in euz dene
gandā vel pretorem exequi iudicatū nō debere. Et r septimo
fm cum prima pars alternatiue intelligitur qñ petebatur exe
cutio per actionē iudicati vel in factū que oritur ex snia fm. l.
miles. s. iudicati. de re iudi. Secūda pars alternatiue intelli
gitur dum petitur officio iudicis. r hos duos intellectus tan
quam magis cōsonantes līe potes tenere. ad ver. paulus. r ad
ver. marcellus. reiectis alijs. Octauus quem posuit Ly. in. l.
cōsentaneū. C. quomodo r qñ iudex. dicēdo diffinitū sniam
nō posse retractari in casu dicti. s. marcellus. per obreptionē
pretori factam nisi in ea iterueniat dolus interlocutoria. aut
dūmodo iudici obreptum fuerit. siue cū dolo. siue sine dolo re
tractabitur. Ad primū inducebat. l. fideiusor. s. in omnibus
ff. māda. ad fm iura loquentia de decreto nullo ex falsa causā
interposito qui intellectus nō pcedit. qñ si fuerit dolus i casu
dicti. s. marcellus. snia est nulla. vnde nō est opus retractatō
ne. ar. l. nam r si sub conditione. ff. de iniusto rupto. si aut do
lus non interuenit. tūc male dicit qñ nemo retractatur p resti
tutionem in integrū. vt. s. est dictū. r pbatur in. l. diuus. ff. d
re in. posita tñ cōmuni snia p vera debes eā dupl? limitare.
videlicet qñ s. marcellus. fallit primo in snia excoicationis qñ
cū in maiori reuerentia habēda sit l3 lata sit ex allegationib?
i absentē falso factis aliqua ē fm Ang. notabiliter i. d. s. duo
fratres. allegādo. c. per tuas. de sen. excō. r quod no. i. c. ex pte
de off. ordi. r. i. q. iij. r. c. i. r. iij. r notabilius limita dictum. s.
marcellus. pcedere qñ obtenta est snia per aduersariū falso al
legāte. secus si falso obmittat ius absentis allegare. qñ tūcan
snia sit nulla vel aliqua. Inno. reperit prius. nam in. c. si duo
bus. de appel. tenuit sententiaz valere. r ad hoc facit quod no.
p Bar. C. de satisda. l. vnica. sed i. c. fi. extra de accusa. i. tenuit
sniam esse nullam si obtēta ē i absentem p obmissione. iuris
absentis falso factam p presentē ad hoc allegando dictum. s.
marcellus. verūtū putat Ludonicus quod dicit in. d. c. si duo
bus. quicqd ibi dicat Anto. de bu. qñ dictū suū i. d. c. fi. nō p
batur ex dicto. s. marcellus. cū aliud r lōge magis sit delictū
cōmittēdo qñ obmittēdo. vt. l. si mora. ff. solu. matri. de pba. c.
i. C. de edē. l. i. s. fi. vnde nō vt doli cōmittere is qui iure par
tis aduersē obmisit. l. diuus. ff. ad fill. j. Preterea qñ non tenet
p se allegare iura partis aduersē cū iure vtatur. ad hoc extra
de electi. c. cū ecclesia vultana. posses tñ dictū Inno. i. d. c.
fina. seruare. in vsurario qui p se instā edere tenet. vt in cle. i.
de vsuri. cū eo casu i sui odium bec instā allegare obmittat
ex quo tenetur snia p eo lata sit nulla. Ande cogita r quādo
snia lata ē ex falsa cā i mente iudicis retēta. dic pgl. r docto.
marime p Inno. q latissime disponat. i. l. seruo iuito. s. cū pre
tor. ff. ad trebel. que nota.

Edan index possit suam

finiam corrigere. Et fm Jo. de uno. i. l. iudex. ff. d
re iudi. dñ q sic. qz fm Ang. in. d. l. iudex pacta 7

risdictionē iudicis. nec iudicem fungi officio suo. Secus quā
 do dixit q̄ voluit l̄ putauerit se benedixisse & errauit. q̄ tunc
 confentit l̄ causa sit putatiua. vt per totum titulu de p̄di. ide.
 ff. r. c. r. l. nunquam nuda. ff. de acq. re. do. r. quod no. i. l. elegā
 ter. ff. d. olo. Aut id nō detegitur. nec apparet iudicē ex lapsu
 lingue errasse. r. tūc autē verbis clausule redditur sn̄a condi
 tionalis. r. suspensiuā. r. tūc possit adici. Vnde nō curo an iu
 dex dicat si ticius ex forma statuti veniat condemnandus in
 centū ex tali causā ipsum cōdemno ī centum. an vero eō di
 cat cōdemno ticium si venit ī dicta quātitate p̄demnādus ex
 forma statuti p. l. i. §. biduū. ff. q̄n̄ appell. sit. r. hoc tenet Ang. ī
 d. l. iuder. l̄ Bar. p̄dicto Jo. de bel. in hoc faciat d̄fiam. Et per
 predicta ē vt q̄ si iuder dicit cōdemno ticiū ī centum nisi
 p̄bauerit se soluisse. j. decem dies q̄ valet dicta sn̄a tenendo
 q̄ dicta dictio nisi faciat cōditionem suspensiuā r. nō resolu
 tiuā. vt. l. quibus dieb⁹. §. qdam ticio. ff. de condi. r. demō. hec
 enim est benignior interpretatio. sicut ī vltimis volūtatib⁹ po
 tius q̄ in p̄ctib⁹ cum p̄ illam magis faueatur arg. vt. l. arian⁹
 ff. de actio. r. obli. r. ideo potius ō p̄sumi reo. vt. l. arian⁹
 per Bar. in. l. centesimis. §. si. ff. de ver. obli. r. glo. in. l. obli. ga
 tionum fere. §. conditio. ff. de act. r. obli. que dicit q̄ iuder in
 euētum conditōis pōt resolvere sn̄am cōdemnatoriā. pōt
 dicit q̄ illa glo. non loquitur in sn̄a diffinitiuā sed sn̄a inter
 locutoria excoicationis fm̄ Jo. de imo. que facilius pōt mu
 tari q̄ diffinitiuā. l. quod iussit. ff. de re iudi. r. sentit Jo. an.
 addi. Spec. in ti. de sen. §. species ver. quid si iuder p̄cepit. Et
 eodem mō potest r̄ideri ad dictū Spe. nunc allegatū Jo. an.
 q̄ loquitur in sn̄a p̄cepti de soluendo que de se ē interlocu
 toria licet quo ad qd̄ habeat vix q̄nq̄ sn̄e diffinitiuē. facit qd̄
 no. in. l. cum non solū. §. necesse. C. de bo. quod libe. r. dato q̄ lo
 queretur in diffinitiuā potest dici q̄ dictio nisi in actu sn̄e
 faciat conditionē sicut ī vltimis volūtatib⁹ non resolutionē
 sicut in p̄ctibus. Item dicit Bar. in. l. iuder. ff. d. re iudi. q̄ si
 iuder delegatus per errorem facit sn̄am ferat non ō functus
 officio suo. Imo sn̄a nulla existēte poterit nihilominus itera
 to pronuciare. alle. Inno. in. c. i. de re iudi. Sed certe si bene
 pōderent ei⁹ verba. ibi nō loq̄tur in sn̄a s̄ in scō alio cōtra
 iudiciali puta p̄uicōis de b̄ficio. vñ ipse idem Inno. i. c. ex
 l̄fis. d. of. dele. absolute voluit q̄ sentētia nulla qualitercunq̄
 p̄ errorem facti finiat iurisdictionē delegati. Secus dicit in
 factis r. ī alijs p̄ter sn̄am. Et ponit exempluz de delegato
 ad p̄uidendū de b̄ficio. nā illo vt beneficium principis de
 bitum sortiat effectum latior sit interpretatio l. h. de cōsti.
 princi. Archidia. aut. rrrv. q. ix. §. i. dicit an delegatus possit
 corrigere seu mutare sn̄am. quidam vt Jo. de fa. dixerunt q̄
 sic p̄ decretalem quat̄. de accu. Sed Laurentius dixit q̄ dele
 gatus hoc nūq̄ pōt p. l. si vt pponis. C. quomodo r. q̄n̄ iuder
 r. idem sentit Bernardus. Mō ob. dicta decretalis quali. q̄
 ibi nondum tulerāt sn̄am. sed errauerunt ī processu illi gene
 rales legati. vnde inquirendū. vnde mutare potuissent si erras
 sent. vt ibi non. r. q̄ nondum esset ibi lata sn̄a p̄ ex. t̄p̄. ipsius
 decretalis fm̄ Inno. vel potest dici q̄ ē sp̄ale ī cā inquisitionis
 q̄ possit p̄cedi lite nō p̄f. arg. extra de offi. ordina. c. graue.
 vel ibi nō reuocauerūt iure suo q̄ de mandato pape. quod tñ
 prius dictū ē plus placet Arch. r. credit verius r. sn̄as Lau.
 quā ipse sequit̄. r. sequitur Bosse. ī sūma de re iudi. §. diffiniti
 ua. vel ēt dixit q̄ si iuder delegatus semel pronuciavit diffi
 nituē r. eius sn̄a nulla ē impetrabit a sup̄iore ex integro iu
 dicari. C. de sen. ex per. reci. l. i. r. p̄ alium iudicē. C. quomodo
 r. quādo iuder. l. si vt pponis. Jo. de imo. i. l. iuder. ff. de re iu.
 querēdo de delegato qui vult sn̄am nullā an finiat ei⁹ iurif
 dictio. dixit q̄ quidā vt Ang. dixerūt q̄ hoc fallit q̄ nō finia
 tur eius iurisdictione primo ī delegato a p̄cipe quia ille pote
 rit iterato iudicare sicut quilibet ordinarius. arg. l. a iudice.
 C. de iudi. sed re vera nō reperit hoc clare expressum. q̄ in. d.
 l. a iudice hoc nō ōf. nā l̄ delegatus principis habeat multa
 sp̄alia. q̄ possit subdelegare. r. ēt sn̄am suā erequi. nō tñ repi
 tur hoc expressum q̄ possit de nullitate p̄nunciare. r. sic vide
 tur q̄ remaneat sub regula. l. iuder. ff. de re iudi. tñ hoc nō est
 sine scrupulo. Itē fallit fm̄ Ang. ī delegato p̄ inferiorē a p̄
 cipe ad vniuersitatem causā. q̄ ēt iste equiparat ordinario
 p. l. i. §. si. ff. qui r. a quibus. ibi tñ loquit̄ quo ad p̄tatem subde
 legandi nō quo ad effectum corrigēdi. aut de nouo iudicandi

nā hoc ēt nō est sine dubio. Tercio fallit ēt i delegato ab infiore a principe ad vnā cām tñ si tulit suā nullāz p formā rescripti. qz tñc nō dī functus officio suo z iō iterū poterit p nunciare sicut z arbiter. l. quid tñ. i. prim. ff. de arbi. fm Jaco. de are. z Oldra. vt refert Ang. i. l. i. iudex. alleg. z sequitur bar. de sal. i. l. si vt pponis. alleg. C. quomodo z qñ iudex. Et pro hoc ēt facit quod nō. Bar. ibidem. vbi ēt hoc vñ de mēte sua z p hoc pz q. ll. dicentes q delegatus q tulit suā nullā ite rato nō iudicat debet itelligi qñ seruata forma delegationis iudicauit. h. ppter illud accidēs sñtā ē nulla vt qz iudicauit pte absente nō cōtinuaciter vel die feriata. z ita itellige dictā l. si vt pponis. Fallit ēt fm Bar. qñ p errorem facti pñcia uit. h. hoc nō pcedit vt supra fuit dictum. Sz an delegat? sup cā nullitatis possit sñiaz suā reformare si hoc petatur. nā vñ qz sic per. Labentem. C. de accu. iuncto eo qd nō. Bar. i. l. si vt pponis. In pñm facit qz iurisdicō delegata ē stricti iuris. extra de offi. dele. c. p. z. g. z sic vñ qz solum possit se intro mittere de eo qd est sibi cōmissum. z hanc partem ēz Barto. de sal. in. d. l. si vt pponis dices pñia procedere in ordina rio. Et aduerte qz p suum deñ facit qd nō. Inno. z Hosti. in simili in. c. vt debitus extra de appel. z ibi per Jo. an. in glo. circa fi. vbi dicunt qz delegatus super articulo appllonis ab i terlocutoria pronūciat bñ appellatum z male iudicatum po terit d cā cognoscere sine noua cōmissione d cā principali sñt z possz ordinariū qui cognouit d cā appllone ab interlo cutoria fm sui naturam. sed sua natura est qz deuoluit negoci um principale si sit bñ appellatum. vt. d. c. vt debitus. z sic vi deretur in proposito qz tenēdo opi. glo. z Bar. videatur dicē dum qz intelligatur d cā cā nullitatis cōmissa fm sui naturaz Jo. vero an. in. d. c. vt debitus dicit inspiciēdum formam de legatōis. z sic forte voluit qz aut cōmittatur cā appllonis cū suis coherentibus dependentibus z emergentibus z cōneris dicte appellationi ab interlocutoria. z tunc nō itronmittit se vterius. aut dicit cōmittim? tali vt faciat iusticiā z tñc qz h verba sunt repugnantia forte voluit qz tunc procedit dēz In no. nisi dicas qz illa verba debeant referri ad petitionez pñis arg. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. actio. tñ forte ppter multiplicationē litium euitādā ad quā superior i dubio vñ intēdere. ar. l. terminato. C. de fructu. z lit. expen. z extra de dolo z cōu. c. sinez litibus. In dubio itelligitur sim pñr. Nec ob. dictus. §. interrogatus. qz loquitur de respōsione que fit p partem parti. hic sup respōsione que fit psuperiorem cuius mēs i dubio vñ tñc euitare multiplicationem litium. Et p predicta forte eodem modo possit distinguī i predicta. q. vt diligēter attēdi debeant verba ipsius rescripti z cōmissionis glo. vero. xxxv. q. ix. §. i. super verbo errorez. dicit qz iudex pōt sūū errorem corrigere. siue sit ordinariū. siue sit delegatus. siue i civilibus. siue in criminalibus causis extra de offi. dele. c. l. fis. C. quomodo z quādo iudex. l. si vt pponis. ff. de penis. l. diuifratres. nisi sit lata p ordinem iuris tunc pōt retractari ab ordinario tñ. C. de accusa. l. iij. z ēt a delegato vt extra de accusa. c. qualr. sed h. corrigere nō possit suā tñ poterit mo derari. ff. d. offi. pñ. l. illicitas. §. si. similiter si deceptus tulit sen tentiam pōt denegare executionem iudicati. ff. de iudi. l. si p tor in fi. Item verba sñtē mutare. dum tñ cōsensu idēz maneat vt. ff. de re iud. l. actorum verba. Itē supplere pōt eodem die de fructibus. ff. de re iud. l. paulus. Item interpreta ri pōt suā suā si ē pñs vel pcurator celaris. vt. ff. de appel. ab executore. Jo. n. de imo. l. lab executore. ff. de appellatio. dicit qz multiplex ē interpretatio put colligitur ex notat. i. l. si quis operas. ff. ad trebel. z. l. i. ff. de origine iuris. Itā aliqñ sumit interpretatio p correctiōe totali. Interdū p correctio ne particulari z sic p detractiōe. Interdum p additiōe. in terdum p declaratione. Vnde potest dubitari. an iudex qui habet potestatem interpretādi poterit omnem interpretationē facere. dicēdum ē qz nō. nam nō poterit facere nec primā. nec scdāz per. l. i. C. sen. refcin. nō posse. nec similiter terciā. nisi ve lit addere eadē die circa accessoria vt. l. paulus. ff. de re iudica. quartā aut que cum sit in declarādo poterit facere. z ita in telligitur. Lab executore. ff. de appella. facit qd habetur i. l. be fides palam. §. si quid possit. ff. d. testa. Exemplū potest poni si iu der cōdemnauit in. x. libris. nō pōt esse dubiū. an itellerit de x. libris paruorū. aut grossorū iter quas ē dñia pōt declarare

de qbus itellerit. h. si non declararet itelligatur de libris par uorum p id quod habetur in. l. semper in obscuris. ff. de regu. iur. per id quod notatur in. l. iul. verū debitorē. ff. de cōdi. ide. Similiter si condemnauit ticiū violentias cōmissis p seyn poterit declarare de qua violentia itellerit de priuata aut pu blica. cum armis vel sine. quāuis si nō declarat itelligitur de violentia priuata sine armis. vt in. l. interpretatione. ff. de penis. z. l. pñes eo. ti. Et fm glo. in. l. lab executore. alle. pñes pōt suā suā interpretare. delegatus aut fm glo. in. d. Lab executore. n. pōt. quod vñ pcedere fm aliquos nisi esset tal delegatus qui posset suā suā demandare executioni. sed hoc non repitur iure cautum qz delegat? possit suā suā ite pre tari. imo pōt? oppositū p ter. dicte. l. ab executore. a pñio sen su. Si vero loquimur d ordinario. tñc si sit pcurator celaris. vñ ēt iudex qui habeat merū imperium. tñc poterit suā suā interpretari p dictam. Lab executore. Si aut sit alius inferior tñc vñ qz suā suā delegati poterit interpretari. suā at nō poterit per ter. dicte. Lab executore. a pñio sensu. Et si dicas quid ergo tunc fiat ex quo verba sñtē sunt dubia z sibi non pmitti tur interpretari. dic qz in dubio ex iuris dispōne fieri debet interpretatio in minorem partē per nō. l. l. si pñes. z. l. si de interpretatione. ff. de penis. z. l. iul. verū debitorē. ff. de pñ. indebi. z de regu. iur. in obscuris p hoc tñ non impeditur fa cere tarationem expensarū. si talis sit iudex qz pōt suā suā erequi. faciunt nō. per Jo. an. z glo. in. c. si quis p clericum de foro compe. si at nō pōt suā suā erequi. tunc vñ qz alius iudex ad quem spectat executio sñtē poterit illam erequi. faci unt que nō. per gl. z doc. in. l. episcopalem. C. de epi. audi. Si autem eiusdem tribunalis duo essent iudices. vnus alterius ēt impediti non poterit suā suā alterius interpretari. qz nō re peritur iure cautum. l. illam. C. de col. nisi sui delegati. vt. §. ē deñ. facit. l. illam allega. z. c. consuluisti. ij. q. v. Sed quid fiet tunc si in suā sunt verba ambigua z maior nō pōt sñiaz mi noris interpretari qz non reperitur iure cautum nec ip se mi nor. dic quod fiet interpretatio ex iuris dispositione in mino rem partem per id quod supra est deñ. Notariū aut ver ba ambigua per eum in suo instro posita declarare z ite pre tari pōt. vt expresse dicit glo. iij. l. lab executore alle. z in tali d elaratione seu interpretatione est pars citanda. per id qd habe tur in. l. de vnoquoqz. ff. de re iudi. facit quod nō. per Inno. in c. olim de ver. ob. z hoc ēz Bar. in. l. lab executore. Et pro hoc an notariū possit. suū errorem corrigere vel tabellio. vid i Spe. de instru. edi. §. postremo. ver. sed nunquid confectum. z per glo. ff. de statu ho. l. si pater. mater in corpore d equali. do. in prim. Bar. succinte de reg. iur. l. si libarius. dñs Ange. i alle. l. lab executore in ter. ibi pñatem habuit. sic dicit. hic ē meli or ter. qz sit in iure. an qñ suā tulit eam interpretari possit z loquor quādo verbum in suā prolutum ē ambiguum. ita qz est ad pñes sensus trahibile. z concludē qz nullus iudex infe rior a principe pōt nisi sit delegans qui sui delegati ite pre tetur suā suā. vt. l. duo iudices de re iudi. vel nisi sit ordinari? habēs merum imperium vt hic. si autēz imperio careat nul lo modo. qui ergo cōdemnauit accusatum de erie in manu. z non dixit de qua h. in dubio itelligatur de sinistra cum i ea possit minus interpretari. tñ poterit de dextra. sed z tabellio in his que pertinet solum ad se proferens verbum obscurum interpretabitur illud. vt glo. signanter hic dicit. Bal. autēz i l. i. C. de senten. ex peri. reci. qz nō poterit fieri interpretatio am plius qz semel p id quod habetur in. l. quicqd astringende. ff. d verbo. obl. §. nec rursus. Et h. videretur qz successor nō posset interpretari suā suā predecessoris p id qd habet in simili in. l. pomponius scribit si frumētum. §. si. ff. de rei ven. pñm tñ ē verū fm Bar. in dicta. Lab executore. allega. qz interpretatio competēs iudici non competit sibi vt priuate per sene. sed ra tione dignitatis quā bz. sed dignitas est eadem z idem censet ēt offiū successoris z predecessoris. l. proponebat. ff. d iudi. qua rōne vñ qz possit interpretari. Et ad dictam. l. pomponi? §. si. rñdetur qz ibi loquitur in herede qz vere est alia persona a d functo h. fide eadem fingat vt in aut. de iureiurā. a morie. pre stito. sed vt dixi vere ē eadē dignitas z idem offiū predecesso ris z successoris. ideo secus in successione dignitatis. Bal. at de hoc dubitant z vñ tenere pñm in. l. ij. C. de sen. ex peri. recitan. p. nō. in. l. pomponius. §. si. tñ potest rñderi vt statim dixi.

diri. Aduerte tñ qz vñ posse dici opi. Bar. pcedere qñ sit iter
pretatio que verificari posset in similibus coniecturis. sed vbi
fieret eo casu qui consistebat in mera potestate iudicantis. tñc
contingit in casu que ponit Ang. l. l. executor. allega. videlz
si iudex cōdemnavit aliquem ad penā manus. tñc vñ qz possit
pcedere opi. Bal. et hoc forte voluit Ange. in. l. ab executor.
allega. duz dixit. qz igitur pmittitur vt interpretatio qñqz pos
sit fieri p alium quia non ita cōsistit in nuda volūtate qz non
possit ex coniecturis vel similibus apparere quicquid qui iu
dicavit considerato eo quod tangitur in glo. que incipit. an iu
re. in dicta. l. ab executor. alleg. et considerato ē qz snia ambi
gua venit declarāda p acta iuxta id quod no. in. l. bec eniz. ff.
de suspe. tu. et in. l. ij. et. ff. de sen. que sine cer. quāti. facit etiā.
h non alleget in. l. si quis ad exhibenduz. ff. de excep. rei iudi.
als aut rem secretam itēōis nostre cū nobis solis pateat nul
lus alius interpretari pōt nisi nos ipsi. faciūt no. in. l. inter sti
pulātem. ff. de verbo. obli. Et p predicta patet qz successoz
iudicis ordinarij poterit tarare expensas quaz tarationem si
bi reservauit qz vñ reservasse dignitati et officio nō sibi vt pri
uato. Si vero delegat? qui nō hz executionem snietarationē
sibi reservauit. tñc delegans tarabit non ipse. qz taratio pcer
nit executionē snie. et nō vñ sibi reservasse vt priuate persone.
sed rōne iurisdictionis quā habebat que erat eadez cum iurisdī
tione delegantis vt. l. i. ff. qui mādātum. ff. de offi. eius cui mā
da. est iurisdī. Et qñ iudex male interpretatur adiecta interpre
tatione potest appellari vt dicta. l. ab executor. quod vñ esse ē
istud quod dicit Jo. an. in. c. statum. ff. assessorum. de rescri
ptis lib. vi. in verbo relinquitur. vbi dicit qz aliquid relinqui
tur cōscientie alicuius de ea nō pōt inferri qd. Sed potes di
cere qz aliud ē qñ relīquitur aliquid pscientie alicuius. quo casu
pcedit quod in dicto. c. dī. sed licet tñc non possit appellari. si
tamen dicatur cōscientiam fuisse erroneam. et tunc implore
tur offiū superioris vt eā corrigat vñ corrigi faciat. videtur qz
hoc fieri possit vt est glo. valde no. in clemen. i. de iurepatro.
et ē Bal. in. l. ij. C. de sen. ex per. recti. Aliud autem ē quādo
lex pmittit interpretari verba ambigua snie. qz tunc hz locū qd
dī in. d. l. ab executor alleg. nā non ponit tñc simplr in con
scientia ipsius iudicis. sed vt interpretetur. vnde voluit tñc lex
qz si ex pbabilib? piecturis appeat interpretatōez ēē iniquaz
q illi nō debet stari. h possit appellari. et poterit apparere ē
iniquitate interpretatōis. Idmo ex verbis snie qñ nō sunt
extranea ab interpretatione. Itē poterit apparere ex his q ge
sta sunt i iudicio. et sic ex actis poterit ēē apparere ex qualita
te rei vt si forte cōdemnavit i. r. libris paruoz. cū tñ ex qualita
te rei appareat quod merebatur precium. r. librarū grossorū
facit qd habet i. l. sp i stipionib? d. reg. in. Et p dicta ff d mēte
Bart. in. d. l. ab executor. et Jo. d. imo. ibidē et dīc Jo. de lig.
i. c. olim. de ver. sig. qz interpretatio dī fieri partibus pñtibz
et si aliter fiat non valet de testi. c. cam. de pñmle. c. dūduz. Si
aut fiat ex certa scia principis de plenitudine potestatis tunc
valet. h pars nō citetur. qz nō hz ē dicere cur ita facis. rir. di
stic. c. in memoria. et iō valet ē si alteri pñdicet vt i. c. quan
do. de cēsi. Si aut ab alio inferiori a principe fieret nō valeret
ff. de re iudi. l. de vnoquoqz. Error aut iudicis an possit re
uocari. Bal. i. l. error. C. de iuris et fac. igno. dicit qz aut iudex
erravit i ordine iudicij. et nō tñ iudiciū vt. l. platam. C. de sen.
nisi litigantes renūciassent ordini iudiciorū vt no. i. c. de cau
sis. de offi. delega. fm quod ibi distinguūt i gl. ordinaria. Aut
iudex erravit i platione snie et tñc refert aut erravit i pferen
do aliter qz volebat et cōstat de errore. et non valet snia vt no.
ff. de arbitris. l. qui arbitet. ff. i dubio nō psumitur error vt. l.
labeo. ff. de suppellec. lega. aut erravit aliter pferēdo qz debuit
et tñc aut errore iuris expreso et snia ē nulla et si fundetur su
per cōfessione vt nota i. l. nō fatetur. ff. de cōfesi. et. l. ornamēto
rū. ff. de auro et argēto lega. eodē modo si fundet super cōsilio
alicuius iperiti. qz cōsiliū nō defendit sniam p nullitatē er
roris expresi et dico qz si ēē lata de voluntate partium qz ad
huc ēē nulla. ff. d. ob. l. ij. C. cōmunia vtriusqz iudi. qz ibi non
loquitur i casu erroris expresi. Ratio oīum pñdictōū ē qz
ius cōstitutionis nō pōt immutari pactis priuatorum vt. ff. ad
l. fal. l. quod de bonis. ff. primo. et. l. seyrus et augerius et. t. Aut
nō fuit error expresus. et tunc snia diffinitiva emēdari nō pōt
vt. l. iudex. ff. de re iudi. snie i cā ciuili snie i cā criminali. ff. de

penis. l. diui fratres.

De errore matrimonij.

Stenso de errore in

dicis videndum ē de errore q i matrimo
nio cōmittitur. Et Host. i summa i ti. de
spōsa. sub rubrica de mñmonijs i. ff. qua
liter. ver. i. ergo occurrit error persone et.
Dicit q error. spōne ipedit matrimonij

vt si credo pñere cū Bema. et ego cōtraho cū Berta. hic nul
lum ē matrimonium. hoc aut impedimentū nō ex cōstitutio
ne ecclesie. sed poti? ex sui natura pcedit cū. n. i matrimonio
cōsensu libere desideratur vt i. c. cū locum. de spōsa. et adeo
qz sine ipso cetera frustrant vt i. c. tua nos in fi. de spōsa. et de
spōsa duoz. c. si. apparet qz si est error. aut si erro in persona
nullū ē mñmonij. errans enim nō consentit. ff. d. iurisd. om.
iudi. l. si per errorem. l. ij. ff. de iudi. C. de iur. et fac. igno. l. cum
testm. et. l. non iccirco. Sed ad hoc vt iste error rōabilis sit ne
cesse est vt is qui errat habeat aliquam noticiam persone cuz
qua pñere itēdit aut per visum aut per auditum aut per famā
qz in pñtus ignotum non affectum non pñsum diriget pos
sumus. ar. ff. de pñc. emp. l. cum ab eo. ff. mēfaz. et. l. in lege. ff.
d. pac. l. tres fratres. et. ff. d. tran. l. qui cum tutoribus i fine. vñ
si consentiat quis in personam abitem aliquam. vt dicit ē
sibi notam quam putat ēē pñtem pñtat qz nō pñtent in pñtez
sed in illam quā putat ēē pñtem. et sic deficiente consensu perso
ne deficit et mñmonium. ideo oportet qz aliquam noticiāz ha
beat persone vt dixi. alias non errat in ea. sed decipitur in
presentem. de quo ponunt magistri tale exemplum. Aliquis
anglicus rustic? vēit ad aliquā mulierē romanā nobile et di
xit se filiū regis anglie cū nō ēēt. mlier nullā noticiā hñs filij
regis anglie. nec pñone. nec nois pñbit cū eo credēs eum fore fi
liū regis anglie hic tñ mñmonij qz nō erravit. sed potius de
cepta fuit. vel nō fuit error pñone seu qualitatis. h certe cū vbi
cūqz terraz habeatur notitia regis anglie saltē p famā vt qz
hic sit error pñone. nō. n. in pñonā pñtem. sed in pñonaz filij re
gis anglie pñtent vt. nō. n. refert vtrū petatur seruus pñrio
noie expreso. vel q natus ē ex illa ancilla. ff. de rei ven. l. si in
rem. de testi. c. l. ex quadā. ff. ex teste. ibi pñonas expñtis nomi
nibus. de consang. et affi. c. tua. ibi noibus pñrijs. vel eqpollē
tibus iudicij. Sic ergo qd hoc dicunt locū habere qñ nō ex
primit aliquā certam locutionem per quaz habeatur noticia
pñis et filij. et p pñis. puta dicit se filiū regis vel comitis i gene
re et nō dicit cuius. vel si specifcat nulla hñ notitia pñis neqz
filij. vel dicit se diuitem. cum sit pauper vel nobilez cū sit resti
cus. vel bonum cū sit malus. vel mulier dicit se virginem cū
sit corrupta. talis enim error fortune et in exēplo diuitiarum.
Item qualitas vt in alijs exemplis nō impedit mñmonij
rñr. q. i. ff. i. Itē error conditionis impedit et dirimit mñmo
nium. vt si credo pñere cum Berta pñbo cum ancilla. hoc enī
nullum est matrimonij nisi ex quo sciui illam esse ancillam
cognoscendo vel alio modo consentiā i eam. de coniug. seruo.
c. pñpuit. Unde dicit Hostien. in summa in titu. de coniug.
seruo. ff. et an mñmonij a seruo. circa pñcipium. dicit. sinaut
alter coniugum seruus est et alter liber. et liber non ignorauit
cōditionem a pñcipio valet matrimonij. sed si ignorauit.
error conditionis impedit consensum. ita qz matrimonium
ab initio est nullum. Quattuor enim sunt errores. Error per
sone. Error conditionis. et hi duo impediunt ab initio. Item
error fortune. vt si credo contrahere cum diuite et inuenitur
pauper. Itē error qualitatis vt si is credat bonus qui ē mal?
vel si credatur virgo que ē corrupta. vel si credatur sana cuz ē
leprosa. et ibi vltimi errores non soluunt vt. rñr. q. i. ff. i. h pñi
mi duo soluūt nisi is qui ē liber verbo vel facto. puta cogno
scendo carnalr scienter i seruū cōsensit ex post facto. qz po
stea nō posset dissentire vt i. c. pñpuit. allegato. et in. c. ad no
strā. d. coniug. seruo. nec sufficit si medio tpe efficiatur liber
qz oīz qz sit a pñcipio fm Hosti. ibi error vero secte impedit
mñmonij h sit error qualitatis vt. rñr. q. i. c. caue vt in pa
gano vel iudeo qui credebatur xpianus. gl. tñ. rñr. q. i. i sum
ma. et de spōsa. c. cum locum. et qz error persone ex su in atura
b

nō impedit mīmonium sed nō pōt defendi h̄ Jo. de ligna. i. c. pposit. de cōiugi. seruo. q. mīmoniu. p̄trabitur p̄sen su. c. cū locū. de sponalibus. nū tā p̄trarium cōsensu q̄ error vt. l. si p̄errorem. ff. de iurif. om. iu. Error. n. cōditiōis ex sui natura nō impedit vt dicit glo. et verum dicit q. lege ipedit mīmonium. vt. l. cū ancillis. C. de inces. nup. lege vero cano mica nō ipedit si ē error cōditiōis. vt. c. i. de cōiugio seruo. et i mīmonijs. l. canonica p̄ualet. Et scias q. error cōditiō nis deterioris ipedit. sed non error cōditiōis melioris vt si credebam p̄bere cum ancilla et erat libera fm̄ Jmo. i. c. p̄posuit. allega. Sed si credēs p̄bere cum libera p̄bit cum ascri pticia mīmonium t̄ vt no. glo. xxi. q. ij. in fi. sūme. Et qua re si errās i cōditiōe persone statiz cū sic cognoscit et appro batfacto statim est matrimoniu. rō est q. p̄mo fuit effigies matrimonij quod fuit p̄ctum p̄ verba nūc efficitur verus cō sensus. q. illa priora verba trahuntur ad tēpus copule. et sic sta tim perdit ius excipiedi fm̄ Jo. de ligna. vbi. s. c.

Clansula d̄ simulatione.

Clansula.

Rei non sic geste. si sic celebrate et. Ita clau sula materiā simulationis continet. et fm̄ Bal. i. l. i. p̄ctibus. C. plus valere quod agi tur. Materia simulationis vtilis et quoti diana. Jō scias q. q̄q. scriptura cōtinet verum. sed illud verum mēdaciū includit

et hoc pōt ēē dupli. l. in scriptura notarij. Item et in scriptura p̄uata. Exemplū de p̄mo scribit notarius q. ego fui cōses sus habuisse. x. ex cā mutui. illa scriptura cōtinet verū. s. q. fui confessus sed includit falsum. s. q. receperim. Exemplum d̄ se cundo. ego feci tibi scripturam in hac forma. Ego. A. habui et recepi a te. x. mutuo. istud enim non ē aliud q̄ confiteri. q. sic scribendo confiteor. ista scriptura continet verum q. confi teor sed includit mendacium si non recepi. C. de non nu. pec. l. si ex cautōe. et illa est materia illius ti. de non nu. pe. Quan doq. scriptura continet aliud q̄ verū. et hoc pōt cōtingere tri bus modis. J̄ p̄mo q. continet mēdaciū falsi fabricatiōe et ista non est materia illius tituli plus valere qd̄ agitur. q. p̄ prie loquendo aliud est falsum aliud est simulatum. de hoc ha bes exemplū de fi. instr. l. repetita. et C. de fal. l. si creditor. Q̄ q. scriptura continet mendacium p̄ p̄toris interuentione. et tunc prope instrumentum non d̄ simulatum. h̄ sit inuali dum. vt. l. si. C. plus valere qd̄ agitur. de hoc habes ibi exēplū in. l. si. ff. de consti. pe. ff. de doli excep. l. ij. s. circa. Q̄q. instru mentum continet mendacium p̄ simulationē. et ista est pro prie materia illius ti. plus valere qd̄ agitur. q. diuiditur i tres articulos. Nam quedam simulatio ē in qua p̄bens ostendē nī titur id qd̄ facere nullo modo intēdit. Interdū ostendere nī titur id quod facere aliter intēdit. Interdū ostendere nī titur id quod facere in alia persona intēdit. J̄ p̄mo cā actus dicitur ymaginarius. vt. l. nuda. ff. de p̄ben. emp. et est sicut corp⁹ sine spiritu. q. consensus est remotus ab actu. Secundo casu q̄i intēdit vnum facere et aliud ostendere refert. aut illud qd̄ ostēditur pōt efficere id quod intēditur et v̄z in illo. exemplū in. l. si ex precio. C. si cer. pe. cuius. l. intellectus stat in hoc. naz cum statur ibi in finibus pacti p̄ctus est simulatus. q. aut lo queris in mutuo naturali et illud est simulatum. aut in ciuili et illud non p̄bitur nudo pacto. Si autē interuenit stipulatio ibi non est simulatio. q. verū mutuum ciuile p̄bitur verbis. merito ergo t̄ stipulatio ciuili veritate et cātiua substantia si mul iunctis. Si autem illud qd̄ ostenditur non pōt efficere il lud quod intēditur tunc non v̄z. vt p̄z per eandem. l. si ex p̄cio in exemplo pacti nudi. Tertio cāu quando mutatiōe personaz cōmittitur simulatio. tunc aut persona agens actum pōt esse habile subiectum ipsius actus. ff. solu. ma. l. que dotis. ff. man dati. l. idemq. s. si cui. de p̄ben. et cōmit. stipu. l. optimam. ff. d̄ here. instr. l. quidam cum filium. Aut nō pōt esse habile subie ctum. et tūc non v̄z actus. C. de secū. nup. l. hac edictali i fi. p̄n. C. de natu. lib. l. si quis. s. et qd̄ de subeunda. et si vnus p̄bēs si mul et alter non. sed credit id esse in mente quod ē in voce vt i scripto. tūc in eius p̄tate est q. actus valeat vel non valeat. vt no. ff. de dolo. l. eleganter in principio. ff. de actio. emp. l. iulīa

nus. s. si quis colludente. et hoc est verū nisi lex precise resistat actui. vt nota. ff. de ritu nup. l. a diuo. et ibi glo. singularis. Di cit idem Baldus in. l. si ex precio. C. si certum petatur. q. que dam est simulatio que continet in se substantiaz obligatiōis et ex tali simulatione non oritur exceptio simulationis. et iō sta tuta que loquitur d̄ exceptione simulatiōis nō h̄it locū hoc casu fm̄ Bar. qui dicit in. l. si ex precio. allega. q. illa d̄f exce ptio simulationis. q̄i p̄missio ē facta simulata ob causam nō veram. vel nō iustaz. et ita loquitur titulus. plus valere quod agitur. et. l. i. C. de condi. ob tur. cau. sed q̄i debitum in verita te est ex vna causa. h̄z in instr̄o consteatur vt debitum ex alia causa non d̄ instr̄m simulatū q. obligatiōis substantia nō deficit vt dicit ter. in dicta. l. si ex precio. et debitū ex vna cau sa pōt indebitū ex alia causa p̄uerti. Et predicta fm̄ Bar. ibi faciunt ad statutum quo cauetur q. p̄ instr̄m confessionatum seu guarētigatum possit opponi exceptio simulatiōis. Secū do casu est et quedā simulatio que nō h̄z in se obligatiōis sub stantiā. et ex ista oritur simulatiōis exceptio seu doli vt. ff. de doli exceptio. l. ij. s. circa. J̄ p̄terea dicit Bal. in. l. si sub spe cie. C. de postulando. q. tunc p̄ctus est simulatus q̄i nullū cāe p̄terita essentialiter h̄z figuratiter celebratur. sed p̄terita ali cuius causē celebratur. et ille causē ex voluntate partiū sic se ha bent q. vna equipollet alteri. hic non est simulatio vt. l. si ex p̄ cio. allega. Si vero essent causē que nō possent adinuicēz equi pollere vt causā emptionis et locationis. et tunc ibi est simula tio et pōt opponi perpetuo. C. plus valere q. agitur. l. emptiōe et in dicta. l. si sub specie. nō est simulatio. cum ibi loquatur de causis que possunt ordinari p̄ p̄bentes ad eundē finem solutiō nis merito. ibi non ē simulatio p̄prie sumpta. et ideo ibi p̄clu ditur ius excipiedi biēnio. C. d̄ nō nūme. pecu. J̄ns vero ex cipiendi de simulatione est p̄petuū. sed si in. d. l. si sub specie. sa larium excessisset debitum modū. tunc esset simulatio. ibi de p̄missio ad p̄bitum. et ideo eatenus cōpeteret ius excipiedi fm̄ omnes docto. dicit ibi Bal. et fm̄ Bal. ibi q̄i statuta per mittunt opponi simulationis exceptiōe intelligitur statuta loqui q̄i aliquid permittitur sine spe alicuius causē p̄ceden tis vel future. Item q̄i causē vere intendūt ad diuersum esse ctum vel p̄rium cū causā expressa in instr̄o. J̄tez q̄i de nullo fingitur aliquid. sed q̄i de aliquo fit in aliud nouatio siue trāslatio. est ibi equipollentia illa obligatio non est simulata. q. nō deficit obligatiōis substantia vt dicta. l. si ex precio. S. si sta tutum dicit q. p̄ instr̄m confessionatur non possit opponi nī si exceptio solutiōis et simulatiōis an possit opponi exceptio nō nūme. pecu. vt dicit Bar. in dicta. l. si sub specie. q. q̄i ali quid p̄mittitur sub spe future causē postea nō sequita q. potest opponi exceptio simulationis. Exceptio ergo non nūme. pec. est quedam species exceptionis simulationis. et ideo v̄z q. pos sit opponi. Vnde Odof. in dicta. l. si sub specie. allega. dicit q. exceptio ista non nūme. pecu. est quasi exceptio simulationis. Bar. diceret v̄z q̄i p̄mittitur spe future causē postea non se que cū alia causā inserta exprimitur. q. est ibi color questus ad nō causam. sed q̄i eadem cā que nō spectat exprimit in in strumento ibi a principio nulla ē simulatio. v̄z dicit Bal. nō credo q. exceptio nō nūme. pecu. p̄prie loquēdo sit exceptio si mulatiōis. quia inter p̄tes p̄ cirographū vere p̄bitur. h̄z effi cacia nō affit illi p̄ctui nisi post biēnium. Bar. autē in. l. i. C. plus valere quod agitur. dicit q. quandoq. agitur vnū et scri bitur aliud per errorem. tunc sine dubio p̄ualet quod agitur vt. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. i. et. l. qui quartaz eo. titu. et. l. quotiens. ff. de here. instru. et. l. error. C. de testamen. Q̄q. vnū agit et aliud scribit p̄fallaciā vnus partis. et tūc idē q. plus valet quod agit vt. l. si. C. plus valere quod agitur Q̄q. vnū agit et aliud scribitur magis q̄ illud quod i veritate volun tate. et tūc aut illud quod agit i veritate nullus ē momenti et nō valet quod agitur nec quod simulatur h̄z obstat exceptio vt C. d̄ cōdictio. ob tur. cau. l. i. et. l. si sub specie. C. d̄ posthu. Aut id quod agit erat aliquid in effectu. et tūc aut aliud quod scribi tur fit per modū habile ad trāfferendū vnā obligatiōe i aliā et valet illd̄ quod scribitur magis q̄ illud quod i veritate fuit actum vt. C. si cer. pe. l. si ex precio. et. l. si p̄remutua. Aut si fuit p̄ modū habile seu p̄hibile ad hoc. et tunc valet plus qd̄ agitur q̄ quod simulate cōcipit vt per totū titulum plus valere qd̄ agitur. Bal. aut in cōsilio suo qd̄ incipit. In dei nomine amē.

i cā Nicolai de foreolonis re. dicit q̄ altero de tribus modis
p̄tus pōt dici simulatus. Vno q̄ in veritate agit quod cele
bratur vnus p̄tus et nihilominus alter celebratur simulate.
vt. C. plus vale. quod agit p̄ totum. Secūdo modo d̄ simula
tus quādo iter partes agitur ita i veritate sicut dicunt. s̄ mo
dico tpe ē duraturū vt cū sit venditio. et incōtinenti sit pactū
de reuendēdo vt. l. iij. s̄. si ab ignoto. ff. de manu. Tercio mō
d̄ simulatus q̄ inter partes agitur quod nihil sit in existen
tia id quod agit. s̄ solum ad apparentia vt. l. imaginaria. ff.
de reg. iur. et. l. simulate. ff. de ritu. nuptia. ff. de aqua plu. arcen.
Lemptor. Dicunt et quarto quidam esse simulationem de per
sona ad personam que p̄prie simulatio dici nō pōt. nec in ali
cuius simulationis speciem cadit cū lex non nocet. s̄ p̄mittit
vt quis possit submittere alium ad stipulandū vel ad recipiē
dum quod sibi debet. nec ad hoc p̄tus d̄ simulatus vt. l. in
liamus. s̄. qui fundū. ff. de verbo. obli. et. l. nouare possumus. ff.
de noua. C. si q̄s alteri. vel sibi. quasi p̄ totū. Nihil certe iterest
an p̄mittat vel satisfiat creditor. an alteri de voluntate credi
toris vt. l. nihil. C. de fo. facit. l. i. ff. qui satis. co. nec minus con
sequitur debitor liberationē satisfaciēdo isti adiecto q̄ satisfia
ceret priori creditori vt. l. inuito. C. de solu. Nū posito q̄ vnū
institū fuisse confectū i p̄sona ticij de eo quod debebat se vo
latis tū sufficit ex quo de voluntate seij p̄cessit vt ei comperat
directo actio nec p̄ hoc dici pōt simulatum vel factum. Idē
tū Bal. i. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. In lectura dicit
q̄ institū cantat siue sonat i p̄sona vxoris et re vera emit vir
institū ē simulatum et hoc simulatio p̄batur a priori. Itē p̄o
bat a posteriori. Item p̄batur ab vtroq̄ simul iuncto. Et po
ri p̄bat si p̄bat q̄ per prius. i. ante institū erat actum q̄ vir
est emptor et q̄ simulate poneret nomen vxoris in institū vt
l. iij. s̄. si ab ignoto. ff. de manu. Et posteriori probatur si post
p̄tum vxor cōfessa ē sic se h̄re veritatem recognoscendo bonā
fidem. nā cū pecunia fuit viri ista non est donatio sed boni
dei agnitio. Item a priori et posteriori simul iuncto probatur
verbi gr̄a p̄batur q̄ nomen vxoris fuit appositum in institū
tū vir soluit precium et postea ip̄s viro possessio tradita est q̄
ex hoc v̄ simulatio et hoc ē cōiecturabile q̄ ex quo nō rep̄t
aliquid factum ab vxore nec vxori sed sola nominis intitula
tio q̄ hoc fuerit p̄ordinatum iter partes q̄ nudum nomē
vxoris cōtineret in institū cū. n. in effectuali vtilitate possessio
num et fructū ipsa nihil participauerit nec in soluēdo p̄cijs
se grauauerit et sic ad eam neq̄ lucrum neq̄ dānum puenierit
p̄sumitur nuda ministra et nō cōmodum sentias vt no. ff. de
dona. iter vi. et vxor. l. mulier. alias incipit si suspicius. et. ff. so.
ma. l. que dotis. ff. de h̄di. inst. l. quidam cum filiū. ff. de v̄fur.
l. in fidei cōmissi. s̄. cum pollionis. Et sic ex coniunctōe veris
militudinum et signorum consonantium in effectu. imo etia
verius ex cōiunctōe substantialium cārum p̄sumit̄ p̄ter ve
rus quo ad maritum et simulatus quo ad vxorem. et idem est
p̄ suppositis terminis e contra. Et concludit q̄ quādoq̄ simu
latio probatur ex p̄ctu et ordinatione. verbigratia erat tracta
tum ordinatum et firmatum ac cōuētum inter maritum et
vxorem q̄ re vera ip̄e maritus est emptor. sed nomē vxoris
sue poneretur in institū qd̄ frequēter faciūt v̄furarij i frau
dem eorū a quibus extorserunt v̄suras. et si dicatur q̄ d̄ isto pa
cto potuerūt penitere. vnde possibile ē q̄ sequens actus sit ve
rus in persona vxoris. vt. C. de pactis. l. pacta nouissima. rñ.
fm̄ Bal. ibi q̄ non p̄sumitur penitētia q̄ precedūt verba d̄
rogatoria ad futurū actum. vt. ff. de leg. i. l. si ita scriptum. Quā
doq̄ probatur tractatus tantum. et hoc probare per se nō suf
ficat q̄ multa tractant que non veniūt ad cōclusionē nec ad fi
nalem effectum. vt. ff. d̄ mino. l. si ex cā. s̄. nunc vidēdum i fi. et
c. dudum. de re. ec. non alie. in. vi. et d̄ condi. indebi. l. elegat i
fi. C. d̄ rescin. v̄edi. l. si voluntate. sed si non probatur solus tra
ctatus. sed confirmetur ex sequentibus signis. v̄puta ex p̄cijs
numeratione vel ex scā in persona viri traditione vel longa
possessione viri titulo p̄ suo. tunc p̄sumitur tractatus prece
dens positus in executione. ff. d̄ iure do. l. cū post in prin. vñ
de dico in simili dicit ibi Bal. si inter ticiū et martinū su
it tractatum de occidendo Seyum per ip̄m ticiū. et postea
ip̄e ticius occidit q̄ p̄sumitur q̄ fuerit sequutus illum tracta
tum et q̄ fuerit ita ordinatur inter ipsos. l. testes de finali or
dinatione dicant se nescire. ad hoc facit quod no. Bar. in. l. q̄

in aliena. s̄. si is qui. ff. de acqui. here. Sed ex sola solutiōe col
lectarum facta per maritum v̄t ex eo quod maritus poni fecit
res in suo estimo. non p̄sumitur simulatio. vt. l. si pater. C.
de actio. empt. nec ex sola p̄cij numeratione. vt. l. manci
pia. C. si quis alteri vel sibi. Idem vero Baldus in consilio
quod incipit. Casus talis est. Quidam nomine Matheus sic
dicit quedam glo. allegata. q̄ nomē vxoris insertū in institū
affert vtilitatem. et ius viro et nō vxori q̄ de pecunia viri ap
paret p̄cium solutū. ff. de dona. inter vi. et vxor. l. vxor mari
to. in glo. que incipit. Argumētum p̄ p̄elatos. et hoc pōt itel
ligi sic vt nomē vxoris videatur adiectū et insertū simpli nō
donationis causa. nec vxori ius aliquod querat. sed honoris
causa et sup̄ficialiter et ista est vna opi. et hoc alibi contingit q̄
nomē vnus ponitur in institū. et tū non querit sibi sed alteri
in quē re vera dirigebatur effectus intentōnis. et hoc ponunt
doc. in. l. iij. s̄. si ab ignoto. ff. de manu. et si i sp̄ciamus ter. v̄t
ter. C. si quis alteri vel sibi. l. multū ver. quod si emisti. et. l. cū
p̄p̄ia. in q̄bus legib̄ v̄t dici q̄ ius rei empte. idest ius domi
nij vel quasi domini acquiritur viro nō vxori. cuius nomē
tū in institū insertū est. In p̄iuz v̄t q̄ ius rei seu in re sit que
situm vxori. et hoc p̄bat tali rōne cōi. nam p̄ institū p̄sumit̄
nisi p̄batur p̄rium. ex institū enim quattuor p̄sumptōnes
oriri dici consuevit. Prima q̄ institū sit verū et non falsū.
Secūda q̄ sit verū et nō simulatū. Tercia q̄ quicquid ibi scri
ptum sit scriptū de partium volūate. Quarta q̄ p̄sumunt̄
omnia solemniter esse acta. s̄ quo ad intrinsecam solēnitatem
vt. C. de proba. l. cum p̄cibus. de p̄ben. et cōmte. stipu. l. opti
mam. et no. plene in. l. sciendū. ff. de ver. ob. et. s̄. scriptū. et. l. iū
rigentiū. s̄. quod fere. cū ergo p̄sumitur nomē vxoris appo
situm re et noie. non noie tū. ergo ei acquiritur alioquin p̄e
sumeretur simulatio quedā de persona ad p̄sonā que nunquā
p̄sumitur nisi p̄bet. C. plus valere quod agit. l. iij. p̄terea
hoc v̄t expressum. C. de dona. inter vi. et vxor. l. si filij tui. vbi
onus p̄bandi incumbit viro nō mulieri nec h̄di mulieris.
In dubio p̄sumitur dñum acquisitum vxori. ad hoc facit
glo. in. d. l. cum p̄p̄ia in gl. que incipit. Que o3 te facere. cū
satis sit p̄ ea institū contineri cam emisse vt. l. multū. in glo. q̄
incipit. Sed interim statur scripture. Quid ergo dicēdum ē.
Solu. aut in p̄sona vxoris cōcurrit titulus et traditio vera vt
ficta. et tūc ipsa efficietur dñā rei. sed tenetur marito ad p̄ciū
restituēdū. quod maritus p̄ ea numerauit. et si non est soluen
do. tunc maritus habet vtilē rei v̄dicationē ad rem emptā.
et ita loquitur. l. vxor marito. et ita o3 intelligi glo. ibi posita.
fit enim mulier domina rei p̄ traditionē ab extraneo factam
non a marito. Aut titulus ē in p̄sona mulieris. s̄ traditio fa
cta est marito. tunc p̄sumitur quo ad vxorez titulus simula
tus in fauorem viri appositus. nō aut p̄sumitur vxorez esse
verā emptricez. nec ēt p̄sumitur aliquid donatū sibi ex quo
in suam p̄sonāz deuentū ad traditionē non est. l. si filij. primo
responsio. s̄. allega. et. l. papinianus. ff. de donatio. inter virū
et vxorem. et facit quod nota. in simili. ff. fami. herci. l. filie cu
ius. et si in instrumento in quo nomen vxoris est interdum ē
p̄cariū. videtur interuenisse ficta traditio per vi. p̄carij.
et si ista via ficta p̄carij recta via porrigitur ad vxorez. ē vro
ri dominium quesitum. Si autē esset opus cessione. tūc secus.
Sūil. de cu. dicit q̄ non queritur p̄curatorē vel ministrum
ficta possessio vt ip̄e no. C. de acqui. pos. l. i. ff. de pactis. l. ab
emptione. Alij dicūt p̄ p̄. l. certe. de p̄ca. et. ff. de acqui. pos.
l. quid meo. s̄. p̄curator passus ē subtilis. tū hoc vltimū cōiter
seruat fm̄ Bal. et id ex tali p̄ctu querit̄ dñū. v̄t de hoc lati
in cā cōstitūes se p̄cario nomine possidere. s̄ si per statutū
vir nō pōt aliquid relinquere vxori. et vir i suo testō et iter vi
uos confessus ē ad interrogationem vxoris sue se alienasse de
bonis vxoris sue parafrasenalibus aliquid et se debere p̄ p̄cio
centum. vel emit aliquid asserēs se emere de pecunia parafre
nali vxoris sue. an cōfessio p̄sumat̄ simulata vel an valeat
super hoc. Dñs Jo. de canemortuo. cōsultuit. q̄ aut loquimur
de cōfessione facta i vltima voluntate et illa nō valet nisi con
stat verū esse q̄ testōr cōfessus ē ex quo. n. p̄ statutū nil pōt
a viro relinquere vxori p̄sumitur i fraudē factum. et hoc p̄. l. q̄
testm. ff. de p̄ba. per quam. l. dicit ip̄e intelligo vt habeat du
biū q̄ fuit facta in forma cōfessionis. Aut loquimur de con
fessione facta inter viuos. et hoc dico q̄ valet p̄ ea que no. i. d.
hij

l. qui testis. preterea nō ē presumend⁹ animus donandi cum ista sit facta inter viuos vt. l. cum de indebito. ff. de pba. 7 ma xime qñ quātitas non ē modica vt. l. vicium. ff. de dona. iter vi. 7 vr. 7. l. si filij allega. i. fi. glo. ij. vide glo. l. vroz. §. fi. de leg. iij. Sz ob. qñ presumit^r quesita de bonis viri. C. de dona. iter vi. 7 vro. l. et 7. l. quintus. ff. eo. ti. 7 iō vñ qñ animo donandi fecerit nisi appareat vnde mulier habeat pecuniā. Sz rñderi pōt qñ id quod ille. l. dicunt videlicet. l. et 7. l. quintus. loquunt^r qñ cōtrouersia ē de hoc. sed viro cōstente nō pōt esse con trouersia. qñ eius cōfessio sibi 7 heredi eius obstat propter cui tandā suspitionem turpis questus que tollitur viro cōstenti qñ de bonis vrozis aliunde questis habuit. Sed certe illa re sponsio nil valet qñ i preallegatis legibus ēt dñ i prima glo. qñ dum vir deponēdo dicit qñ erat vrozis sue non valet 7 vñ ppter fil. l. ibi intelligit^r ēt vbi nō cōstaret eam fuisse viri. nec confessio eius preiudicare vñ dubito. sed pñmūz vñ qñ valeat qñ vñ iure pñtus 7 confessionis non iure legati. vt in ar. l. affi gnare. ff. de affig. lib. 7 notat Ly. in. c. quod semel. de reg. iur. li cet scā in testō deberet cēferi ac si scā foret inter viuos. 7 ita ibi dicit ter. 7 ita ibi intelligit Bar. qui dicit illam. l. si lega tur vt debitum vñ vt legatum nisi vt debitum probaretur sic qñ legaretur capaci vt. l. legauit. ff. d. libe. lega. Ad secundū qñ dñ de pñessione inter viuos p glo. l. qui testis vñ pñmū per. l. i. C. de natu. libe. per quam. l. Jaco. de belui. impugnat illam glo. sed non oportet. qñ ibi loquitur in cāu spāli. quod pñ ex illa l. coniuncta. l. affectionis. ff. de dona. 7 preterea qñ in omnib⁹ pñtibus inter viuos non presumatur fraus nisi probetur. fac in materia nostra. l. qñ at. §. si vroz. 7. §. si tibi. ff. d. oia. inf vi rum 7 vrozem. nec requirunt ille. l. qñ debeat apparere vnde habuit pecuniā. Vnde nec obstat ad istud scēdum si dicat qñ per statutum non pōt valere. qñ vir non pōt quicqñ relique re. qñ rñdeo qñ ista confessio sit inf viuos non cōtinetur appel latione delicti. vt. l. i. in prin. ff. de tabu. exhibē. facit qñ no. i. l. si sponsus. §. circa. de dona. inter vñz 7 vro. 7 istud facit de pñtū scō i testō tpe mortis qñ presumitur fraus. iurta no. extra de sepul. c. de his in glo. 7 extra de testa. c. raynutius in glo. su per verbo deductus. vide Bar. in. l. cum quis. §. codicillis. de le. iij. vide Ly. in. l. i. C. de sa. fan. ec. vide plene super clā dedit 7 donauit 7c. 7 attende qñ. §. dictum est quod querit vroz tem pore constantis mñimonij presumuntur quesita de bonis vi ri vt in iuribus. §. allegatis. hoc verum fm Saly. tamen mu liere negante fuisse quesita tempore pñstantis mñimonij vñ ca sus in. l. et de dona. inter vñz 7 vro. allega. quod non pñman tur tpe mñimonij quesita nisi pbentur. vt ibi colligitur ex illis verbis mñimonij tēpore. quod bene no. qñ hoc satis est equuz. 7 ita intelligēda est dñ. l. quintus. 7 probat ibi in fi. in ratōe ibi posita in verbo questus. quod bene no. Bar. in pñlio qñ in cipit. Factum tale est 7 De. ff. de. donauit coleserti 7c. Dicit cō tractus fictus ymaginarius seu simulatus dñ tribus modis. Vno modo cum in veritate agitur qñ vnus pñtus celebratur tñ alius celebrari simulatur. vt. C. plus valere quod agitur p totū. C. de pñbē. emp. l. fides 7 isti⁹ simulatōis natura ē vt ex hac simulatōe non impediāt acqñsio fienda ei cui acqñritur si ex cā que vere agebat intererat acqñri. C. si cer. pe. l. si ex pñcio. no. in. l. nuda. C. de contrahen. emptio. 7 in. l. ymaginaria. ff. d. regu. iij. Secūdo modo dñ pñtus simulatus fictitiu seu ima ginarius qñ pñtus in veritate celebratus est. §. modico tpe dñ durare. qñ forte debet reuēdere cito vt. l. iij. §. si ab ignoto. ff. d. manu. 7 istius simulatōis natura ē vt debeat hoc per pactū agi vt dicto. §. si ab ignoto. Tercio modo dñ pñtus imagi narius seu simulatus qñ pñtus apparenter fit. ex mente vero agitur inter partes qñ nihil fiat. 7 de istis loquitur dicta. l. nu da. 7. l. imaginaria. de ritu nup. l. simulantis. de aqua plu. ar. Lemptor. Et ista credo qñ appellatur carta vel apparetia. hoc est ad apparentum seu ad reparendū. vñputa si aliqñs timebat tirānum vel pp fugienda onera. vel aliquid simile fecit aliena tionem bonozum vel partis bonozum. in alium tamen in ve ritate agebatur qñ nō esset alienatio. sed solū ad operādū pñcā.

Equitur videre quis pos

sit dicere seu allegare pñtum simulatum an vendi tor 7 ipsum emptorem possit dicere pñtūz simula tum. Et dicendū qñ aut vult dicere venditionē esse factam in

fraudē 7 non pōt vt. l. cum pñtearis. C. de reuocan. dona. 7 d ser. pig. dato manu. l. si creditoribus. 7. C. de his qui in fraudē cre. l. filio. Aut vult dicere venditionem esse fictitiā non in fraudem alicuius priuati aut fisci. sed vt se dñfenderet a tiram no vel alia honesta cā. 7 hoc poterit dicere vt. C. si quis alteri vel sibi. l. quāuis. 7. l. cū pponas. 7 ita pñctualiter dicit Bar. in. l. post pñtum. ff. de dona. Idem vero Bar. i supradicto cō filio. Factum tale est. 7 De. ff. de. dicit qñ si donator vult di cere ipm cōtractum fore factum in fraudē vel simulatū. 7 si q dem hoc vult dicere ipse donator nō debet audiri. C. de reuo. dona. l. cum pñtearis. de seruo. pig. da. manu. l. creditorib⁹ alle. Si vero vult dicere hñs ipm⁹ alienatoris vel donatoris. tñ siqñ ē tal⁹ hñs cui testōr hēbat necē reliquē vt libere pñono tñ admittit ad reuocādū scēi in fraudē pbādo ea qñ requirunt^r C. de his qui i fraudē patro. l. ij. 7 ibi no. glo. i verbo reuocare Si vero ē talis heres cui testator nō habebat necesse relinque re. tunc nō pōt venire 7 sicut nec ipse defunctus vt no. i. l. ij. allega. 7 d heres extraneus nō pōt dicere pñtum simulatū. si vero diceret extraneus i cuius fraudem diceretur factūz vt puta creditor vel fiscus audiret pbando ea que requiruntur. ff. de his que i fraudē credito. per totum ita loquit^r l. sicut. §. si peruacui. ff. quibus modis pig. vñ ppo. solui. creditor. n. ibi cō querebat. iō. l. illa nihil facit ad ppositum vbi heres cōqueri tur. Bal. vero i. l. pñtearis. d reuocā. dona. dicit qñ allegās turpitudinē suā nō auditur de quo p glo. 7 Bar. in. l. nam 7 postea. de iureiu. 7 l. videat qñ pñbens nō possit dicere pñtū simulatū. qñ vñ allegare suā turpitudinē vt ibi in. d. l. cū pñtearis. caue tñ tibi qñ. d. l. dñ itelligi qñ donatio erat vera l. 3 i fraudē facta. secus si esset simulata i fraudē facta qñ tñc bene pōt agi de simulatione 7 pōt bene donator allegare se simula te donasse. 7 l. 3 appareat de fraude nō tñ repellitur ab agēdo C. de donatō. l. si pñtes. allega. qñ cōsensu pñstus simulate donationē nō iducit. vide quod no. Specu. in titu. de dona. quarta parte.

Ex quibus causis possit simulatio presumi.

Estat videre ex quibus

causis possit simulatio presumi. 7 Ly. i. l. emptor. C. plus valere qñ agi. qñ nūqd ex modico pñcio pōt pbari simulatio vide licet qñ fuerit pñgnus 7 nō emptio. Dicit quidā qñ sic qñ ex modicitate pñcij presu mitur fraus. C. man. l. p diuerfas. Sed certe nō vñ hanc solāz presumptionē sufficere. qñ pñbentibus adinuicē se decipere ff. de mil. cāe. §. pe. fm Jaco. de are. Quid si pbatur qñ sit vñ rarius 7 qñ res plus valet 7 qñ cōuenit cā reddere quādocūqz pñcium redderet. nūqd venditio presumere^r pñgnus. dicunt qdam qñ sic extra de pñigno. c. illo vos. 7 de emptio. 7 ven. c. ad nñaz. sed certe illa capitula nō loquunt^r d hoc. qñ. c. illo vos loquit^r qñ erat i pñtate emptoris recuperādū. qñ deest de pñtate creditoris. Itē ibi ex pñcio habēdo deliberat qñ ē 7 naturaz emptiois. 7 iō ibi determinat qñ fuerit pñgnus. Itē. c. ad no strā. loquit^r qñ debebat aliquid reddi supra datū p quod vide batur vñura. 7 qñ fructus debeāt cōputari quod ē 7 naturam emptiois. vnde ibi ēt erant adinuicē ad viaz presumptionis faciēda fm Jaco. de are. Bal. autē i cōsilio quod incipit. In dei nomine amen. punctus super quo cōsiliuz peti talis ē. Ticius fecit istū i forma venditionis seyo 7c. vbi sic dicit qñ possessio longo tpe tenta post pñtum p venditorēz 7z guid. de suza. facit pñtum presumi simulatum. qñ nō presumit ven ditū quod i patrimonio effectualiter repitur. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. supernacuum. C. de distra. pig. l. 7 q sub imagine. ar. ff. de pba. l. pcula. ff. de pñben. emp. l. cum manu lata. §. nemo pōt. Item presumit^r dñs qui tāto tpe oia p dñno egit. vt. l. ticia. ff. de solu. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. §. i. ff. si ser. ven. l. si quis diuturno. 7 sciente 7 paciēte emptore se do minū noiauit. ar. C. de ser. 7 aqua. l. ij. C. d agri. 7 cēsi. l. lib⁹ li. xi. Item si in estimō venditoris talia bona semper fuerunt 7 patiente 7 sciente emptore soluit collectam pro ipsis bonis presumitur silentio ac patientia interuenientibus 7 emptorē qñ sit titulus simulatus. ad hoc facit quod legitur. 7 no. ff. d rei vñ.

ven. l. si solēibus. ad hoc facit de natu. libe. l. si quis. §. qd d
subeūda. r. ff. de acqui. here. l. si is q bonis. C. de repudiā. here.
l. iij. In quibus legibus dī q ex possessione presumitur simu
latio. nō est verisimile q emptor tanto tempore suum iactat
si verus fuisse dētus. ar. ff. de proba. l. cum d indebito. Alij di
xerunt q vī venditor retinere r possidere vel detinere titulo
precarij. ideo nō presumitur simulatio nec preiudicat temp?
primum probatur in. d. §. superuacuum. i. r. vbi nouus titu
lus excludit presumptionem simulationis. sed titul? precarij est
nouus titulus quez nūq habuit venditor. ergo. r. ad hoc fa
cit. C. de prescrip. r. r. an. l. male agitur. nec pōt dicere se pro
suo possedisse qui per instm conuincitur q possidet precario
nomine. ar. C. de non nu. pe. l. generaliter. suum enim affirma
re vel negare. nihil mutat de rei veritate. nec aliquid operan
tur verba que post dētum dicuntur ab vna parte. C. d trāfac.
l. si maior. C. q me. ca. l. metum. Item non pōt mutare eāz d
tentionis. ff. de vīuris. l. non solū. §. qd vulgo. C. de acqui. pos.
l. cum nemo. vnde de precario ad illud gen? possidendi se trāf
ferre non pōt. r si facit hz fidem malam que tempore non con
ualecit. vt. C. de falsis. l. ex initio. Super isto pūcto vī dicen
dum q aut contractus fuit celebratus inter prohibitos. r tē
presumitur simulatio. vt. l. qui testm. ff. de proba. Aut inter p
sonas premissas. r tunc aut inter personas conuinctas r pre
sumitur simulatio. C. de dona. l. iam data pridem. r de bonis
lib. l. iulianus. §. facilius. Aut inter extraneas. r tūc aut allega
tur simulatio per tertium cuius interest. puta? per fiscum. quia
vēditor cōmisit maleficcium vel p creditore. vt. C. d nō nu. pe.
l. si cui. tūc presumitur simulatio. vt in. §. superuacuum. r. l. qui
sub ymagine. r no. p. Ja. in. l. post dētum. ff. de dona. Aut alle
gatur simulatio per ipsum venditorem ad propriū ipi? com
modū. tunc dicit Bal. ibi. nō occurrit mibi lex que dicat q
presumat simulatio. imo in dubio videatur standum instm
C. de proba. l. cuz precipibus. duo sunt quodāmodo instm. qz
vnum hīs duo capita. l. venditōnis r precarij. r ideo merito
duo instm excludere vident omne presumptionē simulatōis
sicut si venditor dīxisset de pbe. emp. l. fundi partē. sicut due
presumptiones. r due rōnes vincūt vnam. vt in aut. de pīan
gū. r vter. fratribus. r quod ibi no. plus ergo fauet tertio op
ponenti. q ipi dēnti. r ē rō quia factū ppiuz magis afficit
alicui q alienū. ff. de opti. leg. l. post mortem. de rei ven. l. cuz
a matre. C. de reuo. dona. l. cum pītearīs. Vel distingue. aut
fuit precium numeratum. aut confessatur. si fuit vere numera
tum. tūc non presumitur simulatio. si autē fuerit precium cō
fessatum. tūc presumit simulatio. qz facilius eliditur confessio
q solutio naturalis. C. māda. l. abanastasio. r. l. per diuerfas.
r facit quod no. glo. in. l. assiduis. C. qui po. in pigno. ha. in gl.
parua. r. C. de nō nume. pecu. l. si executione. r in aut. de eqli.
do. §. illd. d acceptil. l. si acceptilati. §. apocha. C. de dona. l. si
donatione. vel pōt dici. q aut possessio venditōnis fouetur so
lo cursu temporis. tūc nō presumitur simulatio vt. l. male agi
tur. allega. Aut possessio ē coniuncta cū alijs indicijs signifi
cantibus simulationē vt q venditor paciente emptore r scie
te semper se dīm vocauit. tūc fit emptori preiudiciū ar. C. ad
velle. l. si sine. r. C. de peti. hī di. l. si filius. nec mirum q ex plu
ribus indicijs concurrentibus augetur effectus vt. ff. de edil.
edic. l. quero. §. si. Aut possessio venditoris ē coniuncta cū pīf
sione emptoris. tūc non ē dubiū q dētus debet cēseri simula
tus. r valet simulatio ēt absente possessore. qz tendit ad liberā
dum possessorem. r omnis confessio que tendit ad exceptionē
valet in absentia partis vt in aut. de testi. §. r l. r. no. in. l. i. d
interro. actio. r. l. nō solū. §. si liberationis. de libe. lega. ff. in
l. generaliter. C. de nō nume. pecu. per glo. i. De. r. l. y. r. C. de
iu. r fac. igno. l. cum falsa. r cōtractus ex indicijs r confessio
indicatur r pbatur simulatus. extra de pigno. c. illo vos. de
emp. r ven. c. ad nostram. r facit qd no. in Spe. in ti. de dona.
§. i. ver. item pōe aliquis. r per l. y. C. de bo. pīcrip. l. si qd p
bac. Accedit predictis q simulatio est facti r animi pbaf p
confessione factam in absentia parti. ff. de nego. ge. l. pompo
nius scribit. r. l. nēfenius. Bal. aut in. l. illud. C. de sacrosanc.
ecc. sic dicit. Quero nunquid d donationē insinuatā possit op
poni exceptio simulatōis r fraudis. r vī ter. q non vt. l. i. C.
de predijs curi. li. r. Breuiter veritas est in dīuz. vī si dona
tio fiat in fraudē quāquā sit insinuata irritatur. ita t3 Spe. in

ti. de dona. ver. pone aliquis. r ver. se. r ad hoc facit quod ple
ne no. p. Bar. in. l. post dētū. ff. de dona. Et inter cetera ex q
bus presumatur fraus r simulatio est post donationem conti
nuata possessio fm Specu. r Bar. in. l. sicut. §. superuacuum
ff. quibus mo. pign? vel hip. sol. Sed contra hoc oppono. quia
ex donatione potest agi vīq ad. r. r. annos. vt donās tradat
possessionē. sed si presumetur ex possessione simulatio nō possz
ergo falsum ē quod dicit. r. r. aut est instrumentū possessionis r
non presumitur ex possessione simulatio vt. l. i. de consti. pe. i
fi. Aut est instm traditionis. tūc aut sunt alique coniecture
seu cāe simulationis vel fraudis ex possessione iuncta cū illis
presumitur simulatio vel fraus. vt. d. §. superuacuum. r est rō
orie inter instm pmissionis r traditionis. qz possessio nō re
pugnat pmissioni. sed traditio repugnat vere possessioni tra
dentis. nec cum eo concurre. vnde qz non cōsonat effectus cū
sua causā presumitur simulatio causē seu tituli nisi tradens p
cario recepisset. nam per possessionem precariam excludit pre
sumptio simulationis. vt. l. quod meo. ff. de acqui. pos. r qd no.
ff. de pactis. l. ab emptione. sed non excluditur presumptio si
mulationis r fraudis simul iunctis. vt dōd. §. superuacuum.
Jo. aut de inola i. c. ad nīam. de emp. r ven. dicit q ex con
uentione de reuēdendo ad certum tps dētus emptiōis pīumi
tur simulatus cōcurrente altero de duobus. fm. d. Anto. de
bu. l. c. ad nīam allega. vel q vēditor dū peteret pecuniā mu
tuo ductus ē ad vendēdum cū pacto de reuēdendo. vel q p
cium nō cōmensurat valere rei vendite. vt qz valde minus ē
pīum q valebat res vendita. Sz. d. i. De. de perusio aliter di
cit i dicto. c. ad nīam vbi dicit q l3 fm eū pactum de reuēdē
do sit licitum vt. l. i. de pa. c. iter emptorē r vendi. cōpositis. r
tanq redimat res emptor lucrat fructus. vt ibi p3 p nota. per
glo. i. c. conquestus. de vīuris. Tūc hoc fallit qn cū pacto de re
uēdendo cōcurrunt alie cōiecture. ppter quas pīumi pōt ptra
ctum fuisse simulatū. r in fraudē vīrarū factū vt cōtingebat
fm cum in dicto. c. ad nostrā. nā ibi fm eū pōderandū erat q
ille cui facta venditio erat vīrarius. r vī ibi innuere ter. ibi
dū dicit vīrarios editum r. Et sic ēt dicebat Egidius q
ille de quo loquit littera erat vīrarius. Item concurrebat qz
ante septēnium res nō poterat redimi. Itē q a principio fue
rat petium pecuniam mutuari. Itē cōcurrebat paruitas p
cij. vnde nimirū si pīumitur dētus simulatus r factus i frau
dem vīrarū stante ēt pacto de reuēdēdo vt ibi dī l3 fa. facit
quod iterius dicitur. Vnde aduerte fm dīm Anto. d bu.
vbi supra q glo. i. d. c. ad nostrā. vī voluisse i effectū. qz aut d
hentes volētes mutuū pīere simulāt vēditionem. r tunc cla
ruz q dēt? simulatus taliter non valet. hz de eo iudicatur vt d
mutuo. vt pbaf i. d. c. ad nīam. r. l. iij. C. plus valere q agitur
si hoc cōstat q tantūmodo. r tunc talis vēditio valebit. r em
ptor iterim lucratur fructus. donec venditor reddat precium
ipi emptori vt. d. l. i. C. de pac. iter emp. r ven. vbi aut sum?
i dubio dicta glo. iij. non bñ declarat. Sz dicit idē. d. Anto.
de bu. q dictū. c. ad nīam. vī requirere duo vt presumat con
tractū simulatū fuisse vel vīrariū videlicz paruitatē precij r
pactum de reuēdendo ad certum tps. r ista duo ēt vī erigere
Hosti. quasi p predicta cōiuncatur de vīraria prauitate ipē
emptor pīpue ex eo q pacifitur q ad certum tps res possit
redimi qz ex hoc apparet q interim vult fructus lucrari. sola
enim paruitas precij nō sufficeret fm Inno. ad presumēdum
dētum simulatum. nisi interueniat pactū de reuēdēdo ad cer
tum tēpus. Et q sola prauitas precij nō sufficiat. p3 qz licitū
ē dēntibus adinuicē se decipere ipsa re absqz dolo. dūmodo
nō deueniat deceptio vītra dimidiā iusti precij. l. i. causē. §.
pe. ff. de mino. Dicebat ēt Hosti. vt tangit. d. Anto. de bu. q
ex eo p3 simulatio. qz debitor petebat mutuū pecuniam. r cre
ditor dixit nolo mutuare. hz sum cōtentus emere tales res cū
pacto de reuēdēdo ad tps. Et p dīcta cōcludit. d. Anto. qz so
lum paruitas precij nō facit presumi dētum simulatū nec so
lum pactum de reuēdēdo. hz pactum de reuēdēdo i duob?
casibus facit presumi dētum simulatum. i. Primum ē qn con
stat venditorem primo precise sibi mutuū pecuniam mutuari
r ille a quo petebatur voluit sibi fieri venditionē de certis re
bus. Secundus ē qn cōcurrit paruitas precij cū pacto de reuē
dendo. maxime si est pactum de reuēdendo post certū tēpus
nō ante. qz ex hoc appet q voluit sibi certitudinaliter fruct?

lucrari percipiendos ante deñi tempus. et sic vñ glo. intelliget
deñi. c. ad nostram fm. d. Anto. de bu. in. c. conquestus. d. vñ
ris. et facit. c. cu3 dyocesi eo. ti. et. rñij. q. iij. c. pleriq3. et dicebat
Hosti. in. d. c. ad nostram. de facili esse presumendū cōtra vñ
rarios q3 perimū genus hominum. et q3 sic presumi expedit
pro animabus ipsorum. argu. c. iuuenis. de sponsa. et de vñr.
in. c. in ciuitate. nā faciunt multas fraudes et quotidie fingūt
nouos pñtus contra quos ortatur prouidere. et Jo. an. in. d. c.
ad nostram et exprimit de multis fraudibus quas quotidie
et cogitant. facit quod no. in. Spe. in. ti. de vñris. et sic residet
idem. d. Anto. Et per predicta habes ex quibus coniecturis
presumatur pñtum venditōis esse simulatum et ficticiū i fraudem
vñrarum. Aduerte q3 dñs Florentinus zambardus in
deñ. c. ad nostram in materia ista aliter loquitur. nā concludit
q3 aut fuit pactum de reuendendo post certum tempus. et tūc
pprie habz locū. c. ad nostram de emp. et ven. alleg. Interduz
vero fit pactum de reuendendo ad libitū venditoris. et tūc
aut fit pactum de reuendendo p maiori precio q3 essz primuz
et tunc presumitur pñtus feneratoricius per. c. illo vos. de pig.
aut fuit pactum de reuendendo pro eodem precio. et tunc vale
bit vt eadem. l. ij. de pac. inter emp. et ven. Et ex predictis dic
q3 in. c. ad nostram alleg. fuit duplex presumptio. Primo p
pter pactum de reuendendo non simplr sed post septēniū. Itēz
pro reuendendo pro longo minori precio q3 res valeret. naz ex
his fm eum presumitur q3 pñtus fuerit pignozaticius. et quod
creditor voluerit lucrari fructus septēniū pro vñris. nec ē ve
rissimile fm eum q3 si fuisset vera venditio q3 voluisset dare p
minori precio q3 valeret. sed certe istud vltimum fm Jo. de
Imo. non vñ procedere. quando vult dare pro eodem precio
quo emit. q3 tunc satis est verissimile. Et per predicta dicit se
consultuisse in qñe facti. nam quidā habuerat a ticio certam
quantitatem. puta centum et fecerat eidem ticio venditionez
pro centum de predio valente centum. deinde per aliud istru
mentum promissit ticio reddere predium precio habito. dicit
consultuisse q3 ex hoc non poterat presumi contractus fenera
ticius. ex quo non fuit per actum de computando fructus in
fortem. quo casu secus esset. vt. d. c. illo vos. et pro hoc allegat
q3 de natura emptionis est q3 emptor faciat fructus suos vt di
cit glo. in. c. ad nostram. allega. et per hoc dicit patere intellectu
in quo dicit scribētes variasse. rad predicta allegat quod ipse
no. in. c. et lñs. de iureiu. et q3 no. l. ij. c. plus valef q3
agitur. vbi concludit l. y. q3 etiam si interueniat pactuz de re
uendēdo. et ē q3 quis sit vñrarius. et ē paruitas precij. q3 nō
presumitur pñtus feneratoricius. q3 l3 quis sit vñrarius potest
facere verū pñtum emptionis. et q3 pactū de reuendēdo de se ē
licitum vt. l. ij. c. de pac. inter emp. et ven. et q3 etiam paruitas
precij non vñ nocere per. l. dolus. c. de rescin. vendi. et quod ē
dixit Imo. in. d. c. ad nostrā. allega. et ad. c. illo vos. rñdetur.
q3 ibi alia cōcurrebant. videlicet q3 ibi fuit actū q3 fructus com
putaretur in fortem. Itē et q3 vñra precium aliquid aliud da
retur. Ideo nimirū si ibi pñtus pñsumit feneratorit. q3 cessant
in casu l. y. Ad. c. ad nostrā. allega. nititur l. y. in dicta. l. iij.
rñdere vt voluit dñs Florentinus in dicto. c. ad nostrā. quod i
d. c. ad nostram fuit pactū de reuendēdo post septēniū et p lō
go minori precio q3 res valeret. sed in casu l. y. fuit pactū de re
uendēdo qñcūq3 voluerit vñditor vñq3 ad biēniū vel aliud tē
pus. Idōset ē rñderi q3 multa in. d. c. ad nostrā. cōcurrebāt
vt. s. est dictū post dñm Jo. de pñsio. et Jo. an. i. d. c. illo vos.
vñ transire cum dicto l. y. et similiter dñs Floren. et dicit dñs
Jo. de. Sed dñs Anto. de bu. in. d. c. ad nostram. allega. vñ vo
luisse pñtum dñ dicit q3 qñ concurrat paruitas precij cum pa
cto de reuendēdo q3 presumitur pñtus feneratorit. maxime si pa
ctū est de reuendēdo post certū tempus. et sic per dictionē mari
me que est implicatiua vt no. de filiis presby. c. ad abolenda. l. iij.
ad. l. aquil. vñ velle idem dicendū. si pactū sit de reuen
dendo ad certū tempus vel simplr bñ placuerit venditori. et idē
vñ voluisse glo. in. c. conquestus. de vñris. vbi glo. vñ aperte vel
le q3 paruitas precij cū pacto de reuendēdo qñcūq3 placuerit
venditori faciat presumi pñtum vñrarū precipue si emptor
consuevit exercere vñras alle. c. illo vos. vbi ponitur dictio p
sertim que importat idem q3 maxime. et sic vñ glo. predicta vo
luisse q3 et in non cōsuetu fenerari pñsumat cōtractū feneratori
tium. et istud ē vñ voluisse Arch. in. c. pleriq3. rñij. q. iij. et ista

pars satis vñ rñabilis. ex quo presupponit paruitatē precij
interuenire. tñ vt dixi dicit Jo. de imo. l. y. voluit pñuz que
vñ sequi Jo. an. in. d. c. illo vos. et etiam dñs Floren. et domi
nus Jo. de. et re vera ad. c. ad nostram. et c. illo vos. tenēdo opi.
l. y. et sequatū. posset rñderi vt. s. est dictū. tñ pp fraudes que
quotidie fiūt in fraudē vñrarū satis vñ q3 rñabiliter posset
teneri opinio glo. in. d. c. conquestus. quā sequitur Archy. in. d. c.
pleriq3. et dñs Anto. in. d. c. ad nostrā. et no. ē vt tāgit Bal.
in. d. l. iij. plus valere quod agit. Qñq3 pñtus venditionis fit si
mulate vt q3 contentatur creditor a quo petit pecunia mutuo
mutuari. sed dicit q3 p sui securitate vult q3 fiat instrūm vendi
tionis de aliqua re cū pacto de reuendēdo. Interdū autē vere fit
pñtus venditōis sed fit in fraudē vñrarū. vt q3 debitor petit
mutuū s3 creditor dicit q3 nō vult mutuari. s3 si vult ipse debi
tor vñdere talē rem p tali pñcio cū pacto de reuendēdo q3 ipse ē
cōtentus sic emere. Itā hoc casu s3 Bal. erit vere pñtus vñdi
tionis factus i fraudē vñrarū. et sic presumitur ex quo origia
lis cā fuit mutuū petitio. facit. c. ad nostram allega. Bal. vero
i suo cōsilio sic dicit ad istam precij incōgruitas et pactuz de re
uendēdo vñq3 ad certum tps faciūt presumi pñtus simulatū
C. de pac. inter emp. et ven. l. ij. et no. l. i. emptorem. C. plus vale
re quod agit. et l. i. c. de pba. p l. y. Et si in pñtu reuenditōis
fit mentio fortis. q3 agitur vt fructus nō extenuet fortem appa
ret q3 ē cōtractus vñrarius. nā fors dñ p respectuz ad vñras
ff. si cer. pet. l. lecta. s. sed cause fortis et de condi. indebi. l. si si
fortem. cū simi. Vnde pculdubio vñditio quādo pñcta inter
uenerūt ē imaginaria et simulata loco pignozis i fraudē vñ
rarum facta. extra de pigno. c. illo vos. de emp. et ven. c. ad no
stram. et p l. y. et alios ibi supra maxime si emptor erat assuef
vñrari q3 ex cōsuetudine fenerandi presumit pñtus feneratori
cius. vt de pigno. act. l. vel vñuer foruz. C. si quis impera. ma
ledit. l. i. de act. et oblig. l. si ista ē veritas Bal. idē vero bal.
i suo cōsilio quod icipit. In dei nomine amen. Casus talis ē
quidam petrutius. sic dicit venditio facta petrutio dñi Jo. de
tri ē multum suspecta ex pñsione de reuendēdo et l3 sit clau
sula donatōis. tñ captiosā liberalitatem interpretatio pru
dentum fingit. ff. de trasac. l. cū acquliana. Jo. de re. ista cā
donatōis nō refert nisi ad modicam summā. nō aut vbi ē
deceptio vñra dimidiā iusti precij. ff. de verb. sig. l. hec adie
ctio. ff. de leg. ij. l. cu3 filius. s. heres me. nec ē cōuenit bonis
vñris tā enormiter cū aliena iactura locupletari vt no. ff. de re
iu. l. i. et l. nam bec natura. ff. de cōd. ide. nec ē verissimile q3 fue
rit animus donādi vbi pactū ē appositum reuendēdi. argu.
de solu. l. qui sic soluit. In cōtrariū vñ nam ex quo scit valorē
rei non cōpetit sibi auxilium. l. ij. c. de rescin. ven. Vnde fm
Bar. illa cā donatōis i magna lesione vñ appositā p erro
rem q3 nemo pñsumit suū iactare. l. cum de idebito. ff. de pba.
In cōtrarium vñ q3 dicta cā debet aliquid operari. sed in mo
dica summa nō est ista cā necessaria. ff. de mino. l. i. cā. tra hi
tur ergo ad magnam summā vt aliquid operet. Item si in in
strumēto fit mentio scie sibi tunc iputer vñditor. ff. si quis cau
tio. l. s3 et si quis i fine. quod verum credo dicit Bal. de iure. er
go nō pōt compelli emptor ad credēdū ar. ff. de ver. ob. l. si ita
quis. s. seya. sed in foro conscientie standum esset veritati i fo
ro autem iudicij oportet q3 seruem scripturas. C. de pba. l. cū
pñbus. si tñ indicia talia sufficientia pbarent vel confessio vi
cti colorati emptoris q3 fuerit pignus sufficiens. nam confessio
et parte absente facit indicium p hoc vide glo. i. l. capite quin
to. ff. de adulc. i glo. magna. iuncta cum alijs indicijs plene p
batur vel vehementer adminiculat. et vehemens adminicu
latio supplet semiplenā pbationē. ff. de edil. edic. l. quero. s. si.
et extra de succel. ab intesta. c. cū dilectus. vbi tex. no. S3 si p
bat q3 emptor esset cōsuetus talia instrumenta recipere i frau
dem vñrarū et istud multū facit pñtum qui i eodē genere cul
pe frequēs mal' semp pñsumitur esse malus vt in regula. Idez
vero Bal. i. l. legē. C. de pact. quesitū si marit' fuit confessus
se recipisse dotē quā pñmisit recipe patri stipulanti seu recipi
ti pro filia. postea imēdiate fit quidam alijs cōtractus i quo
cōtinetur pñmissio dotis dāde non obstante cōfessione. querit
an istud instrūm valeat. ita q3 ex primo instrumento adueniē
te casu restitutionis dotis filia non possit petere dotem sed in
strumentum dicte confessionis presumatur simulatū. S3 vñ
q3 filia possit agere ex primo instrūto et pñtu q3 ex illo ē sibi ius
qñtum

questu, unde non potuit tolli p sequentem contractum. ar. l. si. C. de pac. cu. si. In primum vñ q ex quo pmissio sequens fuit facta incontinenti apparet quod nō interuenit numeratio. sz il la cōfessio potius fuit simulata. ar. ff. de priuile. credi. l. si vñtri. s. si. Jaco. de are. mouet istā qōnem i. l. in his. s. pe. ff. sol. ma. r. determinat p muliere que determinatio vera ē. vbi sequens contractus fuit factus ex interuallo. sed vbi fuisset factus ex icon tinēti non starem huic determinatōni. qz sicut clausula poste rior derogat prime. ita cōtractus posterior derogat primo con tractui. ff. de stipu. seruo. l. i. s. si. vñtrū aut sit incontinenti. vel non potest apparere ex eodē loco vñ ex eodē tpe. ff. de sol. l. si ex pluribus. s. si. Ludo. vero in l. meua. s. si vir a socero. ff. solu. ma. dicit q ista qō in dicto. s. si vir. tractatur. per Bal. post Jac. r. Bar. r. eandem tractant idēz Bal. in l. si absentis. C. si cer. peta. extenle per dñm Ange. in quodā suo consilio inci piente. In primis inquirendū est ad solutiōē dictorū dubio rū an pmissio p socerū r. mibi autē pro elucidanda eius deci sione cōsiderandi videntur tres casus pncipales. ¶ Primum qz aliqui post cōfessionē dōtē solute emanauit pmissio eiusdem soluere de incontinenti. r. eodē tpe. r. tūc illa cōfessio pcedens intelligit emanasse sub spe future pmissionis que post modū est sequuta hoc probatur ex tribus. ¶ Primo ex ter. ad propositū singulare. in l. minor. rrv. annis cui fideicō. ff. de mino. In quo apparet qz qñ pcedit refutatio seu pfectio facta vñ sub spe future pmissionis. Secūdo ad idē ter. singularis i. l. ab ana stasio. C. man. ex verbo ibi dñ dicit hoc tū modo exactionem sortiri r. colligit idēz Bal. qz si cōfessus fuerit se habuisse cen tū in dōtē. seu nomine dōtis. tandem per eius cōfessionē ap paret qz fuerūt ei numerata quinquaginta de illa sūma qz ex hoc presumitur qz nō reperit nisi illa quinquaginta r. pñr non vñtra teneatur. quēadmodū ergo sibi subsequens particularis solutio eius sūme quā quis integre recepit se cōfessus est in ducit presumptionē falsitatis cōfessans in residua sūma. ita pari rōne subsequens pmissio sūme quā quis recepit pfectus est incontinenti sequēta ipsam cōfessionem inducit presumptō nem falsitatis eiusdem. r. sic qz non cōfessus fuerit eo qz rece perit. sed qz in futurū illam sibi pmitte seu numerari speraue rit. r. posito qz hoc nō recte pbarē ex ter. dicte. Labanastasio. est snia glo. singularis i. l. ij. C. de nō nu. pe. dicētis pecuniā i tegrā nō fuisse numeratā put cōfessio cantat r. pñr ipsam cō fessionē factā spe future numerationis seu pmissionis pba ri ex diuersis numerationibus per cuius sūmme cōfessat. p? illam cōfessionem diuersis temporibus factis. Tercio idēz probatur qñ ita quotidie facimus r. facerē solemus. l. vt pmo procedat cōfessio de dote recepta. Secūdo post pmissiōēz eiusdem soluende. ex eo autē qz cōiter sit seu fieri solet probatō inducitur. ff. de spon. l. sufficit. ff. de vsufruc. l. si quis donatur? ff. si cer. pe. l. certi pditio. s. si nūmos. r. C. de iudi. l. certi iuris Eterum rōne eiusdem contextus ambo hi actus iudicari d bent actus vnus. r. de eo vt de actu vno debemus disponere. argu. C. de testa. l. cum antiquitas. ff. de testa. l. heredes palam s. vno contextu. rōne enīz contextualitatis ac vicinitatē actu um illud quod vni interest alteri interesse creditur. ff. d. vulga. r. pupilla. l. patris r. filij. ff. de ver. ob. l. ticia. s. idēz respondit ff. de pactis. l. item qz. s. idēz iuliano. ff. d. eden. l. si quis ex ar gentariis. s. si initium tabularum. concordat ēt. l. si ventri. s. si. ff. de priuile. cre. de elec. c. officij. nisi enim hac de cā idēz fu ture pmissionis presumamus cōfessionē emanasse. sequere tur qz socer vel extraneus dotantes duplici onere prestatiōis dōtis se astrinxissent. quod non est verisimile. l. ticia. s. qui i vi ta. ff. de leg. ij. r. l. lucius. de dote prelega. l. qui dotez. Secū dus casus pncipalis est q aliquando ex interuallo post cōfes sionem emanauit pmissio dōtis soluēde. eo tamen tempore quo pmissio emanauit adhuc superat de tempore opponen de exceptionis non numerate dōtis. r. tunc idēz dico quod i prximo de cō cāu. ex quo enim in instis non continebāt nī si simplex cōfessio de recepto. adhuc mulieri perfectū ius ad dōtis exactionem non erat questum cum repellī potuissēt ex ceptione non numerate dōtis. l. ij. r. l. fina. r. aut. quod locum C. de dot. cau. satis enim constat q animo seu pretertu futurū pmissionis r. numerationis talis cōfessio ab initio ema nauit proximo per prima dōcā. qz non est verisimile vt predi ri qz si socer vel extraneus dōtem soluisset. iterum eam soluere

promississet. vt. d. s. qui in vita. r. d. l. lucius. allega. vnde his duobus casibus duplex ē opinio. ¶ Prima Bart. dicentis qz ex quo cōfessio scā presumitur spe future pmissionis ea pmissi sione sequuta ē cā quare efficaciter non teneatur maritus qz vñ voluisse fore de eadem cōtētus. vnde illa loco cedit solutiōnī ff. man. l. inter cās. s. abesse. r. nomen illius promittētis intā tum estimatum quantū fuit dōs promissa accepisse vñ. ar. C. de rescin. ven. l. precij cā. r. sic periculum est ipsius mariti. ar. d. s. si vir a socero. r. l. meua. ff. solu. mati. r. l. promittendo. s. penul. r. l. de dote. r. l. vir ab eo. de iure dō. quod intelligendū est si maritus in erigēdo moram fecerit. alias enim periculūz est mulieris. de iure dō. l. cum dōtem. vel nisi promissor dōtē pater fuerit qñ nunc mulieris etiam est periculum. qz genero parcedum ē. si socerū ad solutiōem non precipitauerit. dic ter. no. l. si extraneus. ff. de iure dō. Secūda est opi. Bal. r. Ange. dicentium maritum vel eius hñdem hoc cāu liberari. si actō ad dōtem competentē mulieri cedat. ad hoc. ff. solu. mati. l. si socrus. s. lucius. r. l. et. s. si. ff. de peculio. l. quo d debetur. Et h opī. placet Ludou. qñ ipse promissor est soluendo dōtem p p dicta iura. vel si soluendo non sit marito nō pōt imputari mo ra cum non erexit per dictam. l. meua. r. l. si extraneus. r. l. p mittendo. s. penul. r. de cā. l. cum dōtem. nisi ipse maritus ab initio pro dote nomen eius pmissionis acceperit. quāz scie bat non esse soluēdo. qz tunc est eius periculum qz illa nomis acceptatio in dōtis titulū loco solutionis cedit. vt. d. l. pmitte do. s. pe. vel nisi promissorem per acceptationem liberauit. quoniam tunc non credendo liberaf. vt. d. s. si vir a socero.

Tertius casus pncipalis est qñ pmissio emanauit p? lap sa tempora ad opponendum exceptionē non numerate dōtē p fixa. r. tūc qñcūqz animo seu intentione emanauerit pfectio nī est vis qz ex lapsu dicti tps ex pfectiōe viri ad dōtē exactionē mulieri erat ius pfecte questu. vnde suo facto nō pōt pmissor citra mulieris volūtate actionē sibi questā tollere. ad hoc. ff. solu. ma. l. nō solū. r. l. quoties. r. l. iulā. s. si. C. de iu. dō. l. cū a socero. ff. de pac. l. si. ff. de noua. l. stichū. s. si. r. igit ipse mulieri subsequuta pmissione. nō obstatē competit actio ad erigendūz dōtem pp pfectionē cui ampli? opponi nō pōt nō numerate dōtis exceptio. ¶ Postiē. āt i sūm. in ti. de vsuris. s. qualr pectus vsurari? detegat. dic ipm detegi p testes r. idicia. vt si venio ad creditorē petens mutuū r. ipse dicit qz nō mutuabit. qz bñ scit qd nō pōt facere vtilitatē suā. sed ipse emet a me aliquam pofione meā vel aliquā rem. r. faciet mibi hūc amorē qz resti tuat mibi rem eodem pēio vsqz ad certū tps ego dico ex quo nō possūz aliud ego faciā si de hoc pset iudici p testes psumet hoc scēi in fraudē vsuraz. maxime si longe citra iustū pēium emat. vt i. c. ad nām. de emp. r. vñ. Idēz si pacta apposita clau dicat. qz oīa apposita sūt in fraudē creditoris r. nullū ifauorē debitoris. vt pone in pte creditoris ē an velit pectum rescidi qz cōputat fruct? in sortē quos nō psumit iactare velle nisi ve rus fuisset pect? r. sui essent ar. l. cū de idēbito. ff. de pba. qz reci pit aliqd vñtra sortē qz puenit vsuras erercere. ff. d. pi. ac. l. vel vñuerfor. c. illo vos. de qñ. fm eūdē ¶ Post. i sūm. i ti. de pi. s. qb? pact? ver. itē reprobat. nō valet pactū qz debitori nī liceat pign? luere vel redimere. vel in ppetuū. vel añ diē pñrū. ar. ff. de pca. l. cū pcarie. r. in. c. pcarū. de pca. nec valet pactū qz de bitorij nī liceat pign? recuperare. ff. de iuriu. l. si duo psoni. s. idēz iulian? nec valet si fiat pactū qz si dōtor nō soluit. j. certā diē qz creditor habeat rē in feudū. de seu. dato iuicē. le. cōm. c. i. qz si fiēt. fiēt fra? legi. ar. c. ad nām. d. reb? ecc. nō ali. Si vero ē dictū qz nō possit recuperare vsqz ad duos ānos nō valet p. d. l. cum precarie. licet sit argu. contra. ff. cōmuni diuidi. l. i hoc iudicio. s. si.

Quando cessiones dicuntur simulate.

¶ Perest ut nunc ui

deam? de cessionibus qñ dicant simulate r. Ja. de bu. i. l. p diuersas. C. man. dicit qz aut cōstat cessionē simulatā ēē r. nō valet. In dubio psumit simulata si alterū de tri b? iterueniat. ¶ Prio si min? ē pēiū cessio nis qz quātitas cessionis. Secūdo si ē p pte donata r. p parte

vedita. Tercio si deficit titulus? in istis cessionibus, et si quod est si in
istis cessionibus prout quod cessionis est cedens se noie cessionis tunc
pecunia recepit an sufficit. Ita quod non hoc quantum ad debitorem
cessio tunc prout cessionis, ut l. generalis. C. de non nume. pe. q.
d. re vera pecunia est numerata. Et si in istis ponit quod cotidie
cessit ex causa emptoris iura pro tale pro tanto pro numerato in presentia
mei notarii, et testium scriptorum, et quidam adiciunt et male est
Ita, prout confessus fuit cedens, et dicitur Bal. in l. ab anastasio
C. ma. q. si quis fuerit cessionis se habuisse ceterum nomine dotis
tandem apparet quod post istam cessionem quod ei fuerunt numerata
quinquaginta de illa summa quod ex hoc presumitur quod non receperit
nisi illa quinquaginta et quod ultra non teneat, hoc colligitur ex ter.
dicte. l. ab anastasio. ibi hoc tantummodo exactione sortiri et, ni
si appareat quod illa quinquaginta fuerunt soluta pro residuo, nam
hec verba sonant quod totum sit receptum, ut l. iij. C. de here. istu. et l.
i. C. si regun. de hoc est supra late dictum, Bar. autem l. p. diuersas
alleg. dicitur cessionis in dubio presumitur simulata ex tribus v. quat
tuor. Primo ex paruitate precij si actio magne quantitatatis pro
modico creditur. Et si non valet cessionis nisi usque ad quantitatem so
lutam, ut l. per diuersas allega. Secundo presumitur simulata si
titulus contractus non apparet itercessisse, ut colligitur ex dicta
l. p. diuersas. Ibi in istis cessionibus venditionis nomine et.
Et si isti qui faciunt contractum dicunt talis titulo cessionis
dedit cessit, transiit, et. Et semper ponit titulum, vel venditionis
vel donationis, vel alium et ista duo ponuntur per glo. i. dicta l. per
diuersas. Tercio requiritur quod titulus ponatur in primis instrumentis
ita et gl. C. ne liceat, pote. l. i. i. glo. magna, et Immo. et de aliena.
indi. mutata. ca. fa. Dy. et Ly. i. l. i. C. ne liceat pote. tenet quod hoc
est necesse quod in principio ponatur quod illa nulla, l. reperi. cautus, et
hoc iam fuit obiectum et iudicatum, et hoc placet Bar. et istis ca
sibus l. cessionis presumatur simulata tunc actio non perditur. Quarto
casu presumitur simulata si partim vendit et partim donatur.
ut l. ab anastasio, allega. et isto casu perditur actio in eo casu quo
donatur per utraque parte. Et quod dicitur quod ex paruitate precij cessionis
presumitur simulata, precij intelligitur parum deductis expensis et
laboribus quod de necessitate debet fieri in exactione illius rei. te
ne menti quod hoc valet ad multa, et semper actio debeat estimari
deducto eo quod communiter expenderet in exactione, et si tunc
mibi cessit actiones quas habet sempronium ad ceterum et hoc per
precij centum tunc in istis non apponitur expresse quod hoc fecerit ti
tulo venditionis finem eos qui dicunt quod titulus dicitur poni in pri
mo istis, non valeret cessionis quod hoc non apparet ex principio sed
ex toto istis. Sed Bar. putat ibidem quod cessionis valet nam nil aliud
est titulus quam causa contractus, l. iij. §. ex plurimis, ff. de acquir. pos.
vnde cum ex istis appareat titulus hoc est causa venditionis satis est
finem Bar. et si per parte venditur et per parte permutatur, idem est quia
non valet, quod ex quo l. i. venditione, loquitur idem est in quolibet contra
ctu ex causa onerosa, ut l. statu liber, a ceteris, §. si ff. de statu liber.
Presumitur et cessionis simulata quod in veritate precij pro quo est
facta cessionis non est solutum re ipsa sed non dicatur per glo. magna, d. l. p.
diuersas, tunc inuicem iter, dicta l. p. diuersas, et i. gl. super verbo so
lutum, quod et probatur in l. ab anastasio. Ibi re ipsa persoluit.
Ex quo concludatur finem Bar. Ibi quod non sufficit si in istis
cessionis cedens confiteatur sibi solutum, et nisi re vera sibi solu
tum probatur, et hoc est verum quantum ad eum pro quem creditur.
sed quantum ad ipsum cedentem nocet ipsa confessio, hoc et Jaco. d.
bel. in aut. de equali. do. §. i. hoc et consulendo Jaco. de butri.
et Ray. de forli. ita pluries ut Bar. dicit ipse cum domino Fran.
de pisis consuluit, et si ex alijs causis quod ex causa venditionis fiat ces
sio dicitur aliter apparere de veritate cause quam per confessionem petis
Et ideo si quis fecit cessionem pro bonis seruitijs et meritis que
ab alio recepit et habuit. An sit necessarium quod materia et fui
tia probentur, ut quod sic quod cessionis nihil releuat, ut §. de m. est, ut
l. si forte, ff. de castren. pecu. et l. si donatione, ff. de col. bonorum
In contrarium ut quod non debeat probari, quod si tota, l. p. diuer
sas, inspicias solummodo litium redemptores condemnauit, sed
quando sit per merita non potest dici litium redemptor, non enim
seruicia fecit ut sibi actio cederetur. Sed ideo cedit, quod cedenti
plurimum, sine causa sit vera sine non appareat quod non est litis redemptor.
quid dicendum dubito dicit Bar. vide infra super hoc quod di
citur per Bal. qui soluit, tunc propter tollendum deum dubium
dicit Bar. Aliquando in quibusdam cessionibus eleuare fecit
illam causam pro bonis meritis et seruitijs et loco eius apponi

fecit sua mera libera et spontanea voluntate et liberalitate, quod
sic sibi placuit, et sic voluit et cessabit ista dubietas, et finem Bar.
sufficit quod post actum re ipsa numeret, sed in istis non dicatur
quod re vera numerauit, sed si in veritate numerauit et postea re
cepit et recuperauit, et sic ex vna manu dat ex alia recipit non
est aliquid, imo perderet actum per l. ab anastasio, per hanc
fraudem et simulationem non est enim solutum, quod statim solutus
est recepturus, ut l. qui sic, ff. de solu. et sic cessionis fit inter socios
ex alia causa diuidentes vel societatem habentes. Unde quando co
trahunt dicitur Bar. cessionis v. l. i. et iij. ff. pro so. tametiam
presumitur simulata, sicut dicitur in venditione quando vna ex vna
parte ponit modicum et alius multum. Et quod inter eos fit diui
sio v. cessionis, et hoc teneas pro fundamento quod sicut in certis ca
sibus exceptuatis in l. per diuersas, alleg. v. cessionis, ita quod non
presumitur simulata idem est, et verum est in omnibus casibus ean
dem rationem habentibus ut vbi cumque apparz ille cui fit cessionis
sit redemptor litium ex causa quod fit cessionis, quod tunc semper
cessio valeat sicut in casibus in d. l. exceptuatis. Et dicitur Bar.
in d. l. ab anastasio, quod glo. super verbo coloratam, facit ad sta
tutum quod est in perusio quod follieta vini non possit vendi vl
tra octo denarios. Et modo quidam vendidit vinum ad illam ra
tionem tunc non dedisset tibi nisi emisses ab eo vinum castaneaz
pro quattuor denarijs, certe ut iste incidere in statutum, nec
dicitur excusari per istam coloratam venditionem, arg. d. l. ab ana
stasio, dicta glo. ad quod optime facit, l. eos, C. de usuris, versu.
interdicta licentia creditoribus, ut in l. quicquid admodum, C. de agri.
et censu, lib. xi. Quod facit tametiam pro macellarios quod alios vendē
tes qui habentes duas res vnam bonam et aliam tristem noluit
vendere bonam nisi tristis mixtum cum bona ematur quod non
bene, Bal. vero in l. si cuiusque, C. ne liceat pote, dicit impu
gnatur cessionis ratione fraudis, ut si potentior noluit nominari in
istis, sed per interpositam personam cepit possessionem, ut C. q.
me, cau. l. si in impressionem. Item potest impugnari cessionis ro
ne fraudis et simulationis simul iunctis quod est quando dicitur
pro parte vendita et pro parte donata et fraudis legis, ut l. ab ana
stasio, C. ma. quo casu quatenus pretenditur donatio non valet
cessio, et cedens suo iure periturus, ut l. si, §. si quis autem, C. ne liceat
pote. Quarto impugnatur cessionis ratione simulationis presumpte
que simulatio presumitur ex tribus, §. quod actio sit ex parte vendi
ta et pro parte donata, ut supra est dictum. Item et quod actio sit mi
noris precij vendita nam quatenus est plus in actione quod pre
sumitur simulatio, hic tamen est considerandum quod debet habe
ri ratio expensarum iudicij, ut non in l. p. diuersas, C. man. adde quod
non in l. i. ff. de expensis et rebus dota. factis. Quinto presumi
tur simulata si titulus cessionis non continetur in istis, super hoc
tenet dicitur Dy. quod sufficit titulus presumptus. Unde quod fit cessionis
inter coniunctas personas quod presumitur donatio valet cessionis
finem Dy. qui ita non in l. patrem, ff. de his que in frau. cre. Item
de facto fuit ista quod in istis cessionibus sic continebatur, talis
cessit talem actionem se pro centum dicebat quod non erat ibi ti
tulus. Sed prius fuit consultum per dominum Bar. quod cum ibi co
tinebatur precium resultat titulus emptoris, ut l. si, C. de pre
dijis curia, l. i. et hoc est verum quod in istis dicitur pro precio ce
tum, sed quod fieret micio seu memoratio precij est magis dubium.
tunc idem dico quod saltem resultat actus inominatus facio ut des
argu. l. si, ff. de condi. ob cau. et quod ibi non. Sexto presumitur
simulatio si non continetur in istis vera numeratio sed cessionis
sio numerationis, ut l. per diuersas, C. man. in glo. que incipit.
Non in hoc forte et, et l. ab anastasio, §. si quis, in verbo re ipsa
persoluit et. Et hoc tenet Jaco. de bel. in aut. de equali. do. §.
illud, facit quod non in simili in l. assiduis, C. qui po. i. pig. ha.
in glo. non ergo in dote prefata. Et hoc consuluit Bar. et mul
ti alij doctores consulerunt cum eo. Ego autem dico quod aut actus
est minori precij vendita, vel pro parte donata, et tunc fateor quod
ex confessione precij presumitur simulatio imo ipsa confessio
habetur pro veritate nisi probaretur quod re vera numeratio non in
tercessit, argu. ff. de pos. l. publica, §. si, ff. ideo dico quod non presumitur
simulatio quod nulla lex dicit quod presumitur nisi in dictis duo
bus casibus, et ita consueuerunt tenere aduocati florentini. Et
ceterum hoc obseruat consuetudo, et spe. ponendo formam cessionis
nis conficitur in istis sub forma confessionis, et istud verius cre
do, non obstat, §. aliud, in aut. de equali. do. quia ibi confessio
erat suspecta propter alios creditores quibus preiudicabatur non

autem pp ipsum debitorem. C. de donatio. ante nup. aut. sed iam necesse. et in ista ciuitate perusij fuit iudicatu secundum consilium Bar. sepius. Septimo impugnatur cessio ratione vere simulationis. idest quia probatur vere simulatio. et tunc non est dubium quia quod simulate agitur nullus est. et illud quod nullum est omnitempore potest impugnari. est enim iste falsus procurator in rem suam. vt. l. licet. C. de procurato. Octauo impugnatur cessio ratione cedentis. de quo dic vt no. p. dy. l. l. pe. ff. de aucto. tuto. Nono impugnatur cessio cessionarij. C. qui da. tuto. pos. aut. minoris debitor. et. l. oes. ff. de actio. et oblig. Decimo impugnatur cessio ratione iuris inessibilis. vt. ff. de iure do. l. si mulier. §. et asse. facit. ff. de admi. tu. l. ex pluribus. Ad de vbiqz dixi dicit Bal. q. cessio presumitur simulata est itelli gendum q. actio principalis cedat. S. q. cedat seu vendit posses sio a possessore vt i eius consequentiam venit cessio ibi no presu mit simulatio. Unde instrumentis emptionum apponuntur ista verba. et q. plus valet donat. et. t. n. no est dubiu q. rei ven ditio valz et cessio que fit i eius consequentiam vt dicta. l. p. diuer sas. §. exceptis. et ide dico q. cessio dicat defensione no ipu gnatione. verbi gra possidebam quadam rem coueniebar pu bliciana super ea ad exclusione istius publiciane acquisiui ti tulum a vero dno rei aliquo sibi dato certe l. minus fuerit p cium t. valet titulus et ex eo me tueor p publiciana. vt dicto §. exceptis. nec p vicium litigiosi impeditur ista acquisitio titu li. q. litigiosi viciu impedit alienatione possidetis. sed no acq rentis ab eo fieri quod e nota. Adde quod no. p. Bul. de cu. C. de peti. here. l. cogi. Et si instrum cessionis dicat et ca dona tionis p bonis meritis et seruitijs. an oportet q. cessionarius pbet merita Bar. l. l. p. diuer sas. dubitat de hoc sed no e du bium. q. in instrum cessionis requiritur titulus qui hic adest. f. ti tulus donatiois. ca aut tituli no requirit nec aliqua lex hoc dicit. et id no requirit pbatio meritor. q. nulla lex hoc dicat q. merita no sunt titulus sed pcedentia tituli. facit quod no. i si mili. ff. de edictio. ob tur. cau. l. si ob turpe. ¶ Preterea merita no sunt de substantia donationis nisi donator legitimu mo dum excedat. et no e insinuata. ff. de dona. l. acquiluis regul. ¶ Ultimo aduertat. q. vbiqz dixi de presumenda simulatio ne dz itelligi i cessione voluntaria scus i cessione necessaria. exempli. ff. de solu. l. modestinus. ff. de lega. i. l. si res obligata q. no pot dici redemptor litis q. talis recipit cessione de cosecie tia legis. vt. d. §. exceptis. Posti. vero i summa i ti. de alie. iudi. mutā. ca. fa. sub rubrica de cessione actionum. §. an actio cedi vel vendi possit. ver. ite si dubitet. dicit q. si dubitet vtru cessio sit vera vel ficta semp presumit simulata ex eo q. actio p pte donata fuit et p parte vendita. et tuc agit is cui cessa est vsqz ad quantitate qua dedit. na i supfluo nec cedens agit. ide si p modi co pco vendidit ar. ff. de trasac. l. cu. h. §. modu. Ide si dicas i instrum cessionis cessione facta. et no dicat ex qua ca. vt. ff. de iure fisci. l. ita fidei. C. ma. l. pe. et si. ¶ Presumitur facta i frau dem si clerico fit cessio a layco p laycu. Secus putat Posti. si contra clericum. argu. c. ij. de alie. iudi. mutā. ca. fac. vel pot di stingui q. laycus cedit clerico contra laycu vtrum trahat ipm corā ecclesiastico iudice puta q. sic e de consuetudine que valet vt de foro cope. c. si clericus. vel corā suo iudice layco vt i pri mo cau presumat contra clericum. i secundo minime. sed qcqd malitie contra hoc excogitari pot pro infecto habet. C. manda. l. ab anastasio in fi. l. y. in. l. qui stipendia. C. de procura. dicit q. q. cessio fit cum fraude ca et intencione constituendi duriorē aduersarium quod non v3 per titu. de ali. iudi. mutā. cau. fac. ¶ In dubio aut quisquis cedendo presumitur fm quosdam cessi o nem facere bona fide et non ca verandi aduersarium vel ca p stituendi aduersarium duriorē. et qui malam fidem allegat il lam probz. vt. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. Doctores iu ris canonici fm l. y. ibi dicunt in cessione sca in clericum pre sumitur mala fides. vt in. c. ex parte. de alie. iu. mu. ca. fac. tamē dens nouit qualiter decretalis illa hoc dicit. nos habem? du os titulos. vnum ne liceat poten. q. habz locuz vbi sca e cessio in potentiozem rōne potestatis. vt q. sit prepositus vel officia lis. Alium titulum habemus de alie. iudi. mutā. cau. fac. q. bz locum quando cessio fit ca mutandi iudiciu. Adodo pōam? laycus in clericum facit cessionem. ista cessio non reputatur sca in potentiozem. ita q. non bz locum prior titulus. §. an re putabitur sca ca mutandi iudicij in fraudem. Certe dicit pe.

non puto hoc in dubio nisi fraus probetur. Sed si ponamus q. fraus presumatur fm canonistas. an et tunc si iuratur non scim in fraudem presumatur bona fides. vt q. sic. vt. l. si. ad. l. inl. repe. C. ¶ Preterea ponamus q. laycus cessit iura sua i cle ricum de genere suo vt q. non presumatur fraus. q. conueto vt remouere dolum. vt. l. ij. ff. de recepta. ad hoc facit q. vbi ff due rōnes quarum vna prodest altera nocet obuenus assume re illam que prodest. ar. ff. de acqui. pos. l. si quis rem. et. ff. p. so. l. merito. et sic in proposito due sunt. vna est q. durior e aduer sarius. et sic presumitur fraus. alia e q. est coniuncta persona. et sic presumitur honesta causa sca cessio tanquam in puctaz personā. et ista ca sumēda e tanq. nobilioz fm pe. arg. prealle.

De fraude.

Estat ut aliqd de fran

de dicamus. q. fm Bal. in. l. fraus. ff. de legi. et in. l. nec psonus. C. de oper. liber. tot modis fit simulatio quot modis fit fraus. l. ab anastasio. C. man. et. l. emptor. C. de aqua plu. arcen. et vide no. in Spe. in ti. de dona. §. i. ver. item pone aliquis. ¶ Ad dic fm Bal. in dicta. l. fraus. q. fraus est de permissio ad pro hibitum tendēs occasio. vt no. per Bul. in. d. l. fraus. et eman cipatio que potest fieri simulate. vt. l. i. §. is quoqz. de colla. bo norum presumitur simulata et fra? si diu stetit occulta. vt. l. si filio. ff. solu. matri. per Ja. de are. ¶ Item presumitur fraus ex vna alienatione magna. l. omnes. §. lucius. ff. de his qui ista. cre. ¶ Item ex pluribus simul iunctis facientib? vnum magnu de lega. iij. l. nomen. §. i. et ibi glo. no. ¶ Item traditio verbalis sine realitatis effectu presumitur simulata. vt. l. sicut. §. supua cuum. ff. qui. mo. pig. vel ypo. sol. Et no. q. simulatus titulus non est titulus et simulata traditio no preiudicat possessori. vt l. emptor. de aqua plu. arcē. et. C. de transac. l. cum ex ea. ¶ Non tñ dñ simulatio vbi vna persona permitta a iure recipitur p alia permitta. ff. de manu. l. iij. §. si ab ignoto. et fit aliqñ fra? legi. l. si libertus minorē. ff. de iurepa. l. hac edictali. C. de secti. nup. fit fraus fisco de quo dic. vt in. l. post pctum. ff. de dona. fit fraus priuato. vt. l. sicut. §. no v3. ff. qui. mo. pigno. vel ypo. sol. Et no. q. ille qui non pot esse potestas si pot esse defensor. q. esset fraus de nomine ad nomen. cu idem imperiu solo no mine daretur vt notat glo. de domino odone potestate. qui in fraudem statutorū fecit se vocare defensorem. et facit. l. si. C. de pac. pigno. C. de vsucap. p emptore. l. ij. de renuncia. c. i. li. vi. solu. matri. l. filie mee. de pigno. c. illo vos. de deposti. c. grauis per Imo. Et dicit Bal. in. l. vnica. C. de suffra. vnum mira bile dictum q. vbiqz est suspitio fraudis vel simulationis fi cta traditio presumitur simulata. ff. qui. mo. pign. vel ypo. sol. l. sicut. §. supnacuum. et. l. emptor. de aqua plu. arcē. iuxta no. p Bar. in. l. emptor. allega. et. l. post pctum. Et ideo non sufficit tali casu precariu vel retentio vsufructu. fm eum sed e necessa ria vera traditio Postien. aut in sum. in ti. de empt. et vendi. §. qualiter rescindatur ver. illud aut. sic dicit illud aut. pto. q. si quid fiat in fraudez non valet quod sequitur ex eo vel ob id C. de legi. l. no dubiu. facit autē p legem qui facit q. lex probi bet offendendo verba. l. et sniam. vt patet in iudice qui emit a subditis. vt. ff. de pben. emp. l. non licet. vt patet in eo qui emit rem minoris que seruando seruari potest sine iudicis decre to. vt. ff. de reb. eo. per totum. C. de admi. tuto. l. lex que tutores vt patet in iconomo vel prelato qui vendit rem ecclesie no ser uato ordine iuris. C. de sacrosan. eccl. aut. hoc ius porrectum. Sed fit fraus legi q. seruatis legibus circumuenitur mens. vt. ff. de legi. l. p leges. et. l. sequē. Et hec fraus bz fieri quattuor modis. ¶ Primo modo de pctu ad pctu alteru. vt coniunx qui donare no potest. vt de dona. inter vi. et vro. c. si. vendit pciu no exactus. ideo no valet pctus. ff. de dona. inter vi. et vro. l. si sponsus. §. circa. vel q. accedo ad vsurariu et volēs mutuū recipere ipse no consentit. q. timet de vsuris sed dicit q. emaz si voluero si hoc dicunt testes qui fuerūt mecu q. talia verba habuim? et venditio fit longe citra iustu precium vel ppe iu stum constat q. emptor vsurari? est. et q. si ego aliud facere pos sem non venderem et nullatenus eram rem venditur? no va let pct? de pben. emp. c. ad nostram. ¶ Idem si fiat pactu q. fru

ctus computantur in sortem. et detur aliquid ultra sortem de pigno. c. illo vos. Consuetudo usurarij et lre i hoc maxime attendenda. si qñ multi usurarij in terra sunt. et sic oēs phere consueverunt sicut in multis locis. Secundo de persona ad personam. vt si coniunx interponat aliquam personam cui dōat vt coniugi suo detur. ff. de dona. inter vir. et vro. l. iij. §. nō tā tum. Item si do potestatem amico meo vt possit conferre tibi ecclā in vel prebendam primo vacante vel cui voluerit. et ego bene scio qñ tibi dabit. vt de concess. prebē. c. constitutus. et c. si. hec autem potestas bene pōt dari in genere hoc est vniuersali ter tacite vel expressim. vt de institu. c. ex frequentibus. Item quando persona per se phibita contrahere per alium phit. vt p3 in iudice qui phit per alium cum subditis cum per se nō possit. C. quod me. cā. l. penul. C. de contra. iudi. l. i. ff. de contrahē. emp. l. non licet. Item est exemplum in iconomo ecclē q emit rem ecclē per interpositam personam cum per se non possit. qñ non valz. C. de sacrosan. ecclē. aut. quibuscunqz modis. Item est exemplum. C. de proximis sacro. l. cri. l. finali. C. de principi. agen. in rebus. l. i. Tercio de re ad rem vt cum filio fami. cui nō pdest tradi pecunia mutuo sine metu macedonia ni patre infcio et ratiū non habēte. vt. C. ad macedo. l. i. Et si traditur species certo precio vt ipam vēdat et precij recipiat vt. ff. ad macedo. l. itē si filius. §. mutui. Itē cū nō possit dari iudici ultra esculenta et poculēta. ff. de offi. pñ. l. plebiscito. dā enī tñ q puenit ad numerū qualitātū i encens. ff. de offi. p cōsu. l. solēt. §. si. sic prelat⁹ qui non pōt obligare ecclē siā cōsueuerat tradere sigillū. de sol. c. quorūdam. et hec fraus nī mium p usurarios hodie ē usurpata. non. n. mutuat. s3 tradit spēm certo precio estimatā. Et aliqñ cum denarijs miscet as sumendo oīa insimul quas baractas vocāt et verum dicitur baractas animarū suarum quas baractāt. siue ad baractuz indu cūt nisi satisfaciāt ante mortem. nā in estimatione cariori fa cta qñ vendi posset bene cōtinet usuris. ergo seipsos baractāt tales baractatores. nec valet et quod agūt vt sunt arg. expres sa. C. man. l. ab anastasio. ff. de ac. emp. l. iulianus. §. idez papi nianus. C. de usuris. l. cam allegas. et l. cōstitutionibus. sed est arg. p ipis. ff. de actio. emp. l. lucius. §. ticius. Quarto de cō tractu ad eundē p̄ctum sed altero modo. vt cum trado mutui tibi vis dare mulierem i fideiussozem. Et ego sciens eaz tūc velleyano volo qñ cōstituat se principalem et fideiubeas tu pro ipa. vt. ff. ad vell. l. quāuis. §. si cū essem. et hoc nō ē obmittēdū qñ mulier cōsentēs alienationi rei sibi donate ppter nuptias p̄iudicat sibi vt i. c. puenit. de p̄ben. emp. quod intellige quā do vir p̄sensit. vt i aut. siue a me. C. ad vell. vel qñ debeat reuer ti ad heredes mariti. qñ nō erat factū pactū de lucrando. dō na. iter vi. et vro. c. si. i. ff. vel qñ iurauit vt i. c. cū contingat de iureiu. vel qñ exp̄diebat mulieri. quo casu et dos vendi possz ff. solu. mat. l. quāuis. et de iure do. l. si. et in aut. vt nulli indi cum. §. illud colla. it. Et 3o aut i summa i rub. C. plus valere quod agūt. dicit qñ fit fraus legi de re ad rem. de p̄ctu ad altez p̄ctum. Sed altero modo de persona ad personā. et dicit qñ in oibus talibus magis sp̄icit veritatē vt p̄ualeat falsitati qñ vere actū ē. vel et vt non valet fm naturā rei de qua queritur. nā ibi donare volui vroz i scriptū ē me vēdidisse. nō t3 vēdi tio qñ simulata ē. nec donatio qñ inter me et vrozem meā vale re nō pōt. secus si voluisset donare alij. tunc. n. donatio tene ret. et sic de ceteris exaudi. ff. de p̄ben. emp. l. si quis donatiōis et. ff. de dona. inter vi. et vro. l. si sponsus. §. circa. Job. vero de imo. i. c. ad nostrā. de emp. et ven. dicit qñ l. dōsti. dixit in. c. ad nostrā. alle. quod generatores multas fraudes et baractarias faciunt nunc emendo. nūc partem vēdendo et reuendendo in fraudē usurariū que vere dicitur baractarie fm eos qñ eos du cūt ad baractū. l. ad infernum. Et Jo. an. ibidem exprimit ali quas fraudes. Itā dicunt qñ emunt rem aliquam cū pacto de reuēdendo nolunt qñ de ipso pacto d reuēdēdo appareat i ipso istro venditionis sed i alio de per se facto. Et qñq3 etiā nolūt qñ appareat aliquo modo pactum de reuēdēdo. sed qñ debitor cōfidit de eo vt fit de vno sacrista. Item qñq3 nolunt reuēde re vel facere istm nisi ecōtra debitor absoluat eum ab oī eo quod posset petere occasione usurariū. Et qñq3 et faciunt fieri cessiones in suos amicos vel cōiunctos de eo quod posset peti noie usurariū. Et dicit Jo. an. qñ bonum eēt prouidere p tales fraudes et p̄cipue fm eum posset fieri cōstitutio. qñ si post predi

cta de quibus. §. ē dictum reperiret quem exercuisse v̄erere re v̄aras post predica infra p̄sumerentur acta in fraudez usurariū. et quod non teneret cessiones. Dicit etiā qñ qñq3 fa ciunt fraudē dando precium alicui ad negociandū i certa ar te. licet cum tali nullo modo negocietur. Idem qñq3 vendunt aliquam rem petenti pecuniam mutuo et postea reemunt p longo minori precio qñ vndiderāt et isti vocantur vulgariter stochi. Dicebat et. d. De. de perusio qñ vidit quēdam mutua tem gratis sed si in termino non soluebatur. tunc si aliqd emo lumentū dabatur differēbat exactōem. als se difficilem exhibe bat in exactione et fortius molestabat debitorem. et si et solue bat in termino si debitor aliquid ultra sortem sibi non dabat alia vice sibi non mutabat. Itā istm fm eum erat usurarius mentaliter. l3 non faceret pactum exp̄ssuz de usuris. facit. c. fina. de simo. et c. consiluit. de v̄sur. et dicit et qñ aliqui v̄sura ri nō scribunt id qñ recipiunt de v̄suris vel si scribunt. scri bunt in cedulis quas postea lacerant. et sic non pñt conuinci de v̄suris. facit dement. i. de v̄suris. vnde ipse dicit qñ satis v̄ de iure posse dici qñ non apparet aliquem non fecisse aliquid exercitium qñ mutui. et apparet qñ valde est ditatus ultra qñ a principio habz idē ante dēu exercitium. qñ satis p̄sumit ipm fuisse ditatum. qñ sic cōmuniter consuevit euenire. facit l. vel vniuersoz. ff. de pigno. actio. et l. qui semisses. ff. de v̄sur. Et ideo v̄ qñ ex tali p̄sumptione possz condemnari ad resti tutionem v̄surarum. facit quod no. Bar. in. l. si. ff. de questio. Jo. an. in. c. ex l̄is de iureiur. et maxime v̄ procedere qñ dixi qñ alia coniectura non apparebat ex qua possz dici ipz lucra tum fuisse. als quando ex exercitio mutui et fama et vicinorū hoc habebat qñ ex exercitio mutui fuerit lucrat⁹ illa que appa rent ipm fuisse lucratum post tale exercitium. Et ad hoc fac glo. valde notabilis. l3 ipse non alleget in. c. qñ in glo. aliqñ de v̄suris. l. i. vi. Adde etiam superius dictis qñ eo cā quo di xi p̄ctum venditōis p̄sumi simulatum. multo fortius p̄sumi meretur si in contractu sunt adiecta illa verba qñ v̄ditōr v̄ didit vere et non fite aut simulate. qñ talis cā non cōsuecta ap poni inducit maiorem p̄sumptionē et suspit ionem fm bal. i. l. iij. C. plus valere quod agitur. allegat qñ no. glo. in. l. si qñ sub conditione. ff. de condi. insti. Et punctualiter dicit Bal. in. l. iij. iam dicta qñ si in istro dicitur qñ vendidit et tradidit vere et non in fraudem v̄surarum. qñ ex istis verbis instrumē tum est magis suspectum et non minus iuxta glo. no. in fili i l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. Bartho. autem i. d. l. post contractum. ff. de dona. dicit quoddam est tempus an te crimen commissum. Aliud ante propositam accusationē. Tertium tempus est post accusationem et ante litem contesta. Quartū tps ē post accusationē et lit. cōtē. et ante sniaz. Quin tum tps ē post sniam. In primo tpe quādo ante delictū com missum. et tūc forte reuocandū si vendat seu alienat ante deli ctū commissū. et iā pposuerat delictū cōmittere. et sic ppter de lictū cōmittēdum. et tūc eodez modo reuocatur ppter delictū qñ satis ē i fraudē fisci factam sub spe pene vt. l. si aliquis. ff. de dona. et l. i. fraudē. ff. de iure fisci. et p hoc. l. sed et si maritus in fi. ff. qui et a qui. p̄sumit aut hoc esse factū metu pene delicti cō mittēdi ppter sex p̄sumptiones. Et aliquos modos ex his ponit Dy. i. l. omnes. §. luci. ff. de bis que i frau. cre. IPrima p̄sumptio ē si donauit bōa. vt. l. oēs. §. lucius. alle. et ibi dy. Et ibi dī i donatione idē qñ i venditione vt dicit glo. in. d. l. qui testm. ff. de pba. et ad hoc quod dicit de venditione. facit. l. i. fraudem. i. prin. allega. Sed dices tu verum esse qñ p̄sumit factū i fraudē creditorum quos habeo iā qñ faciam metu pe ne delicti nō cōmissi hoc nō declarāt dicte leges imo v̄ ter. i. Prin⁹ qñ i fraudē futuri creditoris et fisci nō possent fieri. C. de iure fisci. l. i. l. i. x. Dico qñ tu debes phare qñ tps donationis suberat quādā cā inimicie capitalis seu alia ppter quā veri similiter deuētū ē ad delictum. pbo p aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. et ibi glo. Et istud pbatut extra de renūc. c. l. i. vi. et pbatut hoc p. l. §. si maritus. in fi. ff. qui et a qui. et si rerū amo. l. si mulier in prin. Secūdus casus ē qñ donat cō iuncte p̄sone. C. de dona. l. data. et l. p. de bo. lib. circa prin. et ista ē multum no. l. quā Dy. nō alle. Et ibi dicitur et qñ opor tet qñ cā pcedat p quā p̄sumitur fraus. als sola p̄mitas nō sufficeret. vt. l. si quis post hanc. ver. si quid. C. de bonis dāna. Et idē i venditione l3 qñ ad reuocandum venditionem requi

ratur q̄ emptor sit particeps fraudis. vt. l. ait pretor. §. si quis
particeps. ff. de his que i fraud. cre. §. ppter cōiunctionem per
sonarū p̄sumit̄ p̄ emptorē q̄ d̄z scire. ar. l. attau. vnde cogna.
z. l. e tutela. C. de i integ. resti. Tertio p̄sumit̄ si post dona
tionē vel v̄ditionē ipse venditor reperiat possidere. l. sicut. §.
superuacui. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. sol. z. l. si q. ff. d̄ acq.
here. z. l. si quis. i. ff. C. de natu. lib. facit quod no. p. l. i. sicut
C. de repu. here. Sed isto casu aduerte q̄ magis v̄f velleler q̄
sit alieatio simulata z̄ imaginaria q̄ q̄ sit vera z̄ facta i frau
dem. q̄ differētia ē inter alienationem veraz̄ z̄ factā i fraudē
z̄ simulatā. z̄ imaginariā. q̄ simulata nulla est vt. l. emptor.
de aqua plu. arcē. z. l. nuda. de p̄ben. empt. z. l. imaginaria. de
reg. iu. z. l. qui sub imagine. C. de distracti. pig. z̄ hic nō requi
ritur reuocatoria q̄ de bonis nō eruit. Secus q̄ in fraudē
q̄ sunt tunc necessarie actiones reuocatorie. Sed quid si em
ptor dicit se possidere pro emptore. R̄spondeo dicit Bal. nō pu
to sufficere. q̄ est p̄sumptio z̄ suspitio fraudis. requirit̄ ergo
traditio corporalis. vt. l. i. C. de suffra. hoc soluz̄ inspecto an v̄
ditori r̄spōderit de fructibus. z̄ tunc p̄sumit̄ ficticia. alias
secus. vt. l. litibus. C. de agri. z̄ cēsi. de actio. empt. l. inlianus
§. idem papinianus. S̄z quāto tpe ē necesse pati emptorēz̄ pos
sidere vt̄ p̄sumat̄ ista fictiō. R̄spondeo hoc ē arbitrio iudicis ex
qualitate personarū z̄ ex fama loci. z̄ alijs probationib⁹ ve
rissimilibus. Quid enim si statim oportet emptorem absente
ri vel mortuus est z̄ remansit heres minor ignorans z̄ filia.
tunc non p̄sumerem talem fictiōem. ¶ Dīdicta vera nisi v̄
ditor retinuerit sibi v̄sumfructū. vt. l. qui quis. C. de donatio.
Quartus cāus est q̄n est scā clam. vt. l. si. de ritu nuptiarū. ff.
z. l. non estimo. ff. de admi. tu. z̄ hoc in donatione. sed in v̄di
tione credo q̄ oportet q̄ probetur q̄ fuerit emptor particeps.
vt. l. ait pretor. §. si quis particeps. alleg. z̄ semper intellige q̄
precedat cā p̄pter quam verissimiliter ille p̄cogitauerit ma
lum cōmittere. Quinto p̄sumitur si de proximo sequatur d̄
lictum. vt. l. ventri. §. in bonis. ff. de priuile. cre. l. i. si quis
post hac. C. de bonis damna. In venditione oportet emptorē
fuisse participem. z̄ ex hoc q̄ incōtinēti sequitur est p̄sumere
retur animus p̄cessisse ad q̄d aut. minoris debitor. C. q̄ da.
tuto. pos. z̄ in corpore vnde sumitur. pos. tñ malum esse com
missum taliter. q̄d manifeste appareret animuz̄ non p̄cessis
se. vt occidit hominem ex inopinata rira. Sextus z̄ vltimus
cāus est si sit sub conditione illa dono si contigerit bona mea
publicari. vt. l. si. z̄ ibi no. ff. de stipu. seruo. pro quo. l. summa
cum ratione in prin. ff. de pecu. z̄ vide de istis p̄sumptionib⁹
per Ange. in alle. l. per hanc.

Qualiter simulatio probatur.

Estat ut nideam⁹ q̄li

ter simulatio p̄betur. Et Jo. de imo. in. c.
ad nostram. de emp. z̄ v̄f. querit an possit
p̄bari per testes. z̄ glo. in aut. de fide instr.
z̄ cautel. in. §. si vero aliquid tale. vt t̄git
dñs ¶ De. in. d. c. ad nostraz̄. v̄f velle q̄ sic

nisi p̄ct⁹ fuisset in scriptis. ita q̄ scriptura esset de substantia. q̄
tūc non posset p̄bari nisi per p̄riam scripturā. facit quod legi
tur z̄ no. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. Ipe domin⁹
¶ De. sequitur fuit quādam distinctionē quā posuit l. i. in. l. op
timam. C. de p̄ben. z̄ cōmi. stipu. in. iij. q̄ que non placet Jo.
de imo. q̄ fundatur ex. l. antiqua. C. ad velle. z̄ ex. l. si. C. arbit.
tute. que iura loquūtur q̄ ex scriptura resurgit p̄sumptiō in
ris z̄ de iure p̄ quā nō admittitur p̄batio i p̄rium. vt no. i. c.
is qui. de sponsa. Bal. in. l. pacta nouissima. C. de pac. dicit q̄
p̄batur z̄ p̄bari potest simulatio. vt ecce ego p̄duco quoddam
pretendens instm̄ in quo continetur. q̄ si iter te z̄ me fuerit
actū q̄ si apparet aliquid instm̄ inter te z̄ me in figura v̄di
tionis q̄ intelligatur loco pignoris p̄ tanta quātitate. ¶ Done
ergo q̄ appareat primū instm̄ in figura venditiōis nūquid
p̄sumat̄ simulata. dicit Jaco. bu. q̄ sic quod si incontinenti
fuit factū p̄sumit̄ simulatio. sed si ex intervallo nō p̄sumit̄
simulatio nisi in primo instm̄ fiat mēcio expressa futuri instu
menti fiendi ex intervallo fm̄ Jac. bu. z̄ Bar. vnde dicit Ja.
bu. formam verborū considerandū q̄ aut p̄statio erat conce

pta futuri act⁹ quātūcūq̄ ex intervallo fēdi. aut simplr. ¶ Pri
mo casu q̄n respicit futur⁹ ip̄s expresse. verbigratia dico q̄ nō
intendo cōuersarij vel monacharij z̄ si contingat me in futu
rū p̄mittere. non intendo me obligare. Item act⁹ p̄cedens
collit actū subsequenter q̄ ab eo consensum. z̄ ita loquitur gl.
in. l. pacta nouissima. Secundo casu q̄n p̄statio nō est colla
ta in futurū sed simplr. z̄ tūc si incontinenti sit act⁹ nō valet q̄a
p̄ria p̄statio sibi nocet. si āt ex intervallo fiat valet actus q̄
p̄sumitur q̄ penituit p̄stationis ex duob⁹ cōcurrentibus
scilicet ex actu p̄rio z̄ tps intervallo. vnde p̄sumitur volun
tas mutata z̄ sic intelligitur. l. cū in plures. §. locator orci. ff.
locati. fm̄ Jac. bu. z̄ Bar. quod est notandū. Et facit ad p̄bati
dum p̄ctum simulatū. Et ex hoc aduerte q̄n vis p̄bare simu
lationē per testes q̄ deponūt instm̄ venditionis simulatum
ex eo q̄ inter fuerunt q̄n partes agebant q̄ esset pignus. nam
nisi isti testes p̄bent de tpe non p̄bant simulationē. z̄ non de
bent ita simplr deponere. sed q̄ partes hoc agebant q̄ q̄nq̄
fieret instm̄ venditionis illud esset loco pignoris. nam si ver
ba non sunt expresse ad futurū relata non intelligūtur nisi de
actu coniuncto cū p̄statione nō de actu q̄ sit postea cuz̄ tps
intervallo fm̄ bu. z̄ Bar. quod ē notandū. Et ex hoc instruit̄
aduocat⁹ qualiter debeat formare articulū ad p̄bandū simula
tionez̄ Bal. in. l. in p̄ctib⁹. C. plus valere q̄d agitur. Dicit v̄f
q̄ per testes simulatio nō possit p̄bari i instm̄ vt. C. de non
nume. pecu. l. generaliter. In p̄rium v̄f per. l. in exhibendis
C. de fide instr. l. i. in. l. i. C. plus valere quod agitur. vacillat.
Tu dic q̄ iterdū testes p̄ducūtur ad remotionē cause scripte
in instm̄o z̄ talis p̄batio nō admittitur. vt. l. generaliter. alleg.
Interdū p̄ducūtur ad remotionem consensu. z̄ ista ē p̄pria
materia simulationis. Et tūc duo dicit Bal. q̄ testes requirūt
ad p̄bandum simulatū instm̄. vt. l. multū. C. si quis alteri vel
sibi. z̄ C. de dona. inter vi. z̄ vro. l. si nō ver. z̄ l. filij tui. Inter
dū non p̄ducūtur testes i instm̄. sed. §. instm̄ ad eius decla
rationem. z̄ tūc recipiuntur testes. ff. de testa. l. h̄des palaz̄. §.
sed si notam. facit quod no. in. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo
bus reis. Interdū testes p̄ducūtur ad instm̄i suppletōnē. z̄ idē
extra de fide instr. c. cū Jo. heremita. de lega. iij. l. cū p̄ponere
tur. Interdū p̄ducūtur testes ad transferendū in aliam dispo
sitionem z̄ idem. ff. de dona. inter vi. z̄ vro. l. marito. Interdū
introducūtur ad remouendū instm̄i tacitam p̄sumptionē z̄
idem vt. ff. de pac. l. iur̄gentiū. §. quod ferre. Interdū p̄ducū
tur ad p̄bandam instm̄i falsificationem. vt. d. l. optimam. i. si.
de p̄ben. z̄ cōmit. stipu. que verba no. Idē vero Bal. in. l. em
ptione. C. plus valere quod agitur. dicit qualiter p̄bēt simula
tio. v̄f q̄ nō possit p̄bari. l. si alij. ff. de v̄sus. lega. sed ibi loquitur
de impotentia facti q̄ nō habebat testes. Jo dicit simulatioz̄
nō posse probari. Et dic q̄ simulatio. aut allegatur per tertiū
q̄ leditur. aut p̄ eū cum quo p̄bitur. ¶ Primo casu probat̄ simu
latio p̄ cōiecturas puta p̄ continuatā possessionem vt prius vt
l. sicut. §. superuacui. ff. q̄. mod. pign. v̄f p̄po. sol. Et ideo ille qui
post venditionē possederit si ex tali venditione alteri p̄ciudic
care p̄nta creditori vel fisco p̄sumitur celebrasse p̄ctū simu
latū etiā si sibi sit constitutio precarij. vt no. in. l. post p̄ctū per
Bar. ff. de dona. z̄ in Spec. de donat. §. i. ver. itē pone alijs
intendens. z̄ de act. seu peti. §. in anteriorib⁹ ver. ipsi forte. Si
aut̄ allegat̄ per eū cum quo contrahitur non p̄sumitur simula
tio. licet sit retenta possessio. nam p̄ venditorem possidentē p̄t
agi v̄sq̄ ad. xxx. annos actōne ex empto. ergo p̄ possessionem
medij temporis nō p̄sumit̄ simulatio. vt. l. ij. C. de cōsti. pecu.
Bar. aut̄ in. l. pacta nouissima. C. de pac. dicit si tu vis p̄bari
p̄ctuz̄ simulatū. tu habes necesse p̄bare. q̄ tpe quo tu v̄didisti
fuit dictū q̄ nō esset v̄ditio sed pignus tñ venditio statim se
quita bene p̄sumeret̄ simulata. sed si venditō esset postea sequa
ex intervallo nō sufficeret illud p̄bare q̄ p̄ sequētez̄ venditōez̄
v̄f penituisse illius p̄stationis. vt. d. l. cū in plures. §. locator
orci. allega. debet ergo p̄bare q̄ ille dixit q̄ non intendebat
q̄ esset venditio. z̄ si cōtingerit i futurū vendere q̄ esset pignus
quod ē satis no. Ang. vero i. d. l. pacta nouissima. allega. dicit
idē q̄ Bar. dicit tñ q̄ p̄ Bar. dictū v̄f tenere Inno. in. c. ino
tuit. de arbi. i. glo. si. magna. vbi dicit q̄ qualis fuerit intētio
p̄bentium declaratur ex cōtractu p̄ambulo ēt duduz̄ facto.
S̄z r̄spondeo quādo verba cōtract⁹ sunt dubia z̄ possunt ad plu
ra referri ex p̄prio significato ip̄sorū q̄ tunc quid egerunt p̄tes

probat per tractatum preambulum, et ita intelligit dictum Inno. Sed
quoniam verba contractus sunt clara, et non possunt nisi ad unum re
ferri ut in exemplo de venditione, tunc si allegant partes aliis
scripsisse et aliud egisse non sufficit probare tractatum preambu
lum ex intervallo, super hoc omnino vide Jo. de imo, in l. si quis
cum aliter, ff. de ver. ob. qui latissime istum passum examinauit
et ponit Jo. an. l. c. in generali, d. reg. in l. vi. Unde quando pa
ctum primum derogatorium precessit simpliciter non respiciens expresse
futurum tempus, tunc faciendo illud ex intervallo vel recedere a pri
mo, ita loquitur l. cum in plures, §. locator horrei, alle. §. si pa
ctum est derogatorium respiciens tempus futurum expresse, verbi gratia
ego dico quod non intendo promittere animo obligandi me et si conti
gerit me futurum promittere non facio animo obligandi, tunc pa
ctum primum tollit ultimum, ita loquitur gl. i. d. l. pacta nonissima
alleg. Idem vero Bal. in l. si ut allegas, C. de usuris, dicit quod ex
qualitate persone fraus presumitur, puta si erat alius solitus fenerari
alio possent lites fingi, ff. de transac. l. si cum hi, §. si cum item.
Et scias quod ad probandum pactum usurarium, sufficit probare
quod ita erat preordinatum a partibus, l. tabellio et testes instru
menti de hoc nihil sciatis si probatur per alios testes, ut eleganter
ponit Inno. in c. gratis, de pos. quod intellige quando erat
preordinatum sic firmando, secus si solummodo ratiocinando, quod
multa dicuntur que non sunt, ff. de edil. edic. l. sciendum, §. de
m. Et in his multum habet locum iudicis arbitrium, nam quod ali
quis sit fenerator est quedam infamia super qua iudicio arbitrii
multum potest, iuxta non per Inno. in c. cum oporteat, de
accusa, et si pena est adiecta in pactum, an presumitur adiecta in
fraudem usurarium, Jo. an. in addi. Spe. in ti. de usuris, t. 3. quod
sic, et idem Ray. et Jaco. bu. in l. si ut allegas, C. de usuris dicit
quod aut adijcitur pena in augmentum solutonis et non vice versa, aut
ad securitatem promissionis et vice versa, l. qui aut, et l. hactenus i
fi. ff. de consti. pec. idem t. 3. ipse Jaco. in l. rogasti, §. si tibi, ff. si
cer. pe. Bar. dicit quod in eodem instructo presumitur fraus, secus si
tale semper promittatur in nouo instructo seu pactum, sed certe h. Bal.
in d. l. si ut allegas, per hoc non excluditur materia fraudis, ar.
C. ad velle, l. si mulier, ideo dicitur in eum quod aut consuevit fe
nerari et presumitur fraus, et maxime quando est persona que igno
rat ius sicut sunt simplices persone seu homines rustici vel mu
lieres vel similes in quibus non presumitur fraudis consilium
arg. gl. posite in d. l. si ut allegas, Ibi dum dicit maxime ius
ignorantibus, quam glo. no. et pro hoc facit, ff. de actio. emp. l.
predia, Ludo. in suis dictis in l. si, v. in dicto quod incipit.
Solet queri, sic dicitur solet queri nunc pactum de reuocando
do ad certum tempus faciat presumi pactum usurarium, ponunt
canoniste in c. ad nostram, de emp. et ven. et in c. illo vos, de
pigno. et in c. pquestus, de usur. et glo. et Archi. ruij. q. iij. c. ple
riq. et Hosti. in summa in ti. de usuris, in §. an aliquo, et Bal.
in l. si, C. de condi. infer. et in rubrica, C. de usur. et in c. i. d. seu
dato inuicem, l. commissorie, l. d. de l. ij. C. de pac. inter ep. et
ven. et tene pro regula quod ubicumque pactum de reuocando cele
bratum in pactu emptionis precessit contractus mutui semp
pactus emptionis habet annexum pactum de reuocando pre
sumitur celebratum in fraudem usurarium, Et ideo ut usurari
us potest in illis declarari et fructus percepti debent vendicari
dictum est singulare Odofr. et non est alibi secundum Bal.
in l. emptione, C. plus valere quod agitur, et dicit glo. in l. cum
allegas, C. de usuris, sic no. quod hanc l. intelligit Butr. quan
do talis erat persona que consueuerat fenerari quod si est contra
naturalem presumptionem non admittit probationem in prius, In
alijs autem gratis dantibus pecunia, et maxime ius ignoran
tibus hoc pactum non reprobat, Et dicit Ludo. in l. si duo, ff.
de acqui. here. sic punctualiter quod glo. dicit in l. cum allegas, C.
de usur. quod eo ipso quod quis solitus est fenerari clausula insolita
per eum in pactu appositam inducit probationem iuris et de iure quod
pactus sit usurarius, nec admittatur probatio in prius quod te
ne menti, quoniam est op. glo. licet practica non seruaretur, facit glo.
in l. iubemus, §. si, C. de testa. de notario quod non ponit clausulas
solitas et consuetas, quod presumitur fraudulentum et in falsum in
cidit, et non admittitur probatio in prius, et ex quibus cau.
pactus usurarius presumatur, vide late Idem, de ancha, i. suo co
silio quod incipit, In xpi nomine amen, plurime coniecture con
currunt et consilio, r. l. iij.

Qualiter opponi debeat exceptio simulationis.

Qualiter autem exceptio

simulationis debeat opponi, tunc videam?

Et dicit Bal. in allega. consilio factum ta
le est petrus Nicolai, et c. quod dicit instrum
mentum, siue in agendo, siue excipiendo, quod
verbum simulatio potest multipliciter intelligi

et dicere quia specie simulatio est simulatio non intentio in
certa ut aduersarius reddatur certus et nulla alia facta declara
tione ille qui dicitur simulatus debet obtinere, l. i. in pn. ff. de ede.
et l. pomponius scribit si frumentum, in fi. ff. de rei vend. que lo
quuntur in agente, et idem in excipiente, l. i. §. labeo, ff. de summi
ni, et de lega. ij. l. tunc tertores, in pn. et idem in obsequio pban
te, ff. de nego. ge. l. cum actum, in fi. et ibi no. ff. de noui ope. num.
l. non solum, §. sed ut probari, et ibi glo. super verbo pba
retur et idem extra de pba. c. in pntia, Sed ibi dicitur quod instru
mentum esset factum ad apparentiam hoc est ad reparationem et ad
simulationem alicuius facti, ex hac enim causa vel intentio certa qua
si dicat de tertia specie simulationis, Sed adhuc est dicendum
quod hec similiter est incerta, nam non ponitur que causa timoris,
vel suspicionis superest, vel que fuerit, nam quod ad eius repara
tionem et emendationem dicta donatio fecerit et de iure est quod
simulationis et fictio non presumuntur nisi appareat causa quare fit
ff. re. amo. l. si mulier, in pn. ff. qui et a qui, l. si marit, §. si, vbi
est expresse, et expresse extra de renuncia. c. si, l. i. vi. sic eniz
non possunt dici in fraudem creditorum que non sunt, ff. de iure
fi. l. i. sicut non potest dici donatio facta metu mortis, nisi quoniam
instat metus mortis, ff. de dona. cau. mor. l. i. cum sit, ita non potest
dici donatio facta ad reparationem alicuius nisi causa dica
tur instare, Et his concluditur quod qui dicit instrumentum fictitium,
vel ad apparentiam factum debet speciem et causam fictionis di
cere et ad cuius casus reparationem sit factum, Item ex predictis ap
paret quod hoc solum quod post donationem donatoris remansit
in possessione non facit pactum fictitium simulatum et ad appare
tiam factum, quia ex possessione non apparet causa simulationis
que ante subsistere ut pban dicit leges, et sic loquitur
l. sicut, §. superuacuum, ff. qui, mo. pign. vel ypo. sol. Ibi eniz
suberat causa quare ad excludendum creditorem esset simula
ta venditio, et hoc allegat ipse creditor non venditor vel heres
eius, Ad predicta faciunt que scripsit idem Bar. i. l. post pactum
ff. de dona. quod semper est necessesse quod apparet causa propter quam ficta
donatio presumatur, Et an ex eo quod donator constituit se preca
rio nomine possidere tollat dicta obiectio simulationis, ter.
ut quod sic i. l. quisquis, ff. de dona. et de rei ven. l. quodam mulier
et de acq. pos. l. cum te, vbi dicit expresse quod verum puto quando ali
qua causa presumenda ficti omnis et simulationis non apparet alias
si apparet ita presumere et fictus dicitur actus quod se constituit pre
cario possidere sicut alius pactus argui, per hoc, ff. de usufruct. l. i.
Bar. vero i. l. ab anastasio, C. mandatu, dicit quod ille qui dicit in
strumentum simulatum debet exprimere in qua parte sit simulatum et
quare, et sic debet exprimere modum simulationis, nam id quod plu
ribus modis potest fieri debet declarari per interpretationem, facit quod
no. Inno. i. simili, l. c. l. cam. de pba. vbi dicit quod intentas vir
tutem turbatam debet exprimere modos turbationis, si hoc aduersa
rius declarari petat, sic hic dico, non, sequitur est instrumentum
simulatum, ergo in totum simulatum facit quod no. instr. de inuti.
stip. §. ite verborum, et dicit ibi Bal. quod donatio simulata debet figu
rata seu depicta, extrinsecus, n. app. aliq. et extrinsecus h. subaz et
lab anastasio, quod vbi pactus est per parte verus et per parte simula
tus vtile per inutile non viciat, et sic per parte valet et per parte fi.
Idem vero Bal. i. consilio quod incipit, In dei nomine amen, in ca
Nicolai de forcolonis, dicit cum simulatio possit multipliciter intel
ligi cum eius species sint plures et opponens tale exceptionem debet
specifice et clare dicere speciem simulationis in qua se fundat ut sic
aduersarius reddatur certus et aliter obijciendo et non declara
do eius intentio non est certa, nec necesse concludere id nihil rele
uat sed succumbit, ac si eam non opposuisset cum intentio excipien
tis debeat esse certa sicut intentio agentis ut, l. i. §. labeo, ff. de flu.
et quod no. i. l. tunc tertores, i. p. i. de leg. i. et quod no. ibi per Bart.
An

nis.

ceptō

ut videam?
lo factuz ta

tipiendo, qz
ter intell

Intentiōe in
Acta declar

1

et non simulata dicta prima conuentione de simulando non ob
stante, non video quomodo hec duo directe sunt tria, presertim
quod est ut dictum est promissum sit solenniter non opponi exceptio
nem aliquam vel defensionem iuris vel facti per quam executio predi
cta differri possit vel impediri in qua promissione, quauis gene
ral concepta est exceptio simulationis comprehenditur iuxta
no. p. Bal. i. l. pacta nouissima, prealle. i. si. ubi vult ipse quod si p
testatio preambula ad consensum excludendum facta per contra
rium consensum sequentem, sublatam sit, actus valeat qui geritur
ad hoc, l. si quis i. prim. test. deleg. iij. cum sua materia. Conclusio
itaque est patens quod posito quod in casu de quo agitur precessit p
ambula conuentione de simulando, quod tunc generaliter et specialiter re
nunciatum est simulationi et solenniter promissum est ipsam non
opponi, et tunc iste non tamen dici debet apparet verus, sed etiam exi
stenter, et ex quo sequitur quod absque metu iniuriarum debitori hac ex
ceptione opponere, et probare conuentionem de simulando preces
sisse, non propterea releuaret excipiente, quod per ipsam renuncia
tionem apparet euidenter a simulatione recessisse, per hoc est infertur
quod est dare casum quo renunciatio simplex exceptionis inferens
nullitatem dispositioni cui accedit que aliter aliqua fuisset vali
dam et efficacem essentialiter reddit, sit ratio quod remotio ipsius excep
tionis necessario sui oppositi infert, nam simulatione remota ab eo
quod gerit si agitur absque medio et necessitate succedit veritatis ex
clusio ut patet ad sensum, et ideo in casu de quo agitur ad liquiditatem pre
sentis ipsius confirmationem si fuit necessarium iuramentum, tamen quod apposi
tum fuit cum sponte et ex certa scientia posuit, probat et saluari possit absque
dispendio salutis eterne, si video quare salua opinione iuratis
ab ipso resiliari possit, et quoniam alii penas incurat de quibus i. l. si quis
maior, C. de transac. Apparet et per predicta quod non. p. Ly. et bal. i.
l. in contractibus, C. de non nu. pecu. propositum non attingit,
illa, n. sub alijs traditionibus iuris regulantur nam ideo ibi exceptio
ex forma statuti non habet locum, quod preceptum, de quo ibi agitur emana
uit i. iurii professionis morbo affecte seu onere exceptionis, vnde ni
mirum si cessare debet executio quod preceptum quod debet esse illius precepti
nis et cessare cum sit antecedens, sed si preceptum illud in preterito
iudicio emanasset, et sic non in presentia sed principaliter secus esset, quod
tunc non comparabiliter, sed aduersariue, et oppositive ipsi exceptio
ninet ut ibi per eosdem non, cum ita ad propositum renunciationis simulationis
non in presentia, nec in comparabiliter accessit illi preceptum, sed simulatio allate
sed remotiue ad consuetudinem ipsam si qua forte precessit, Et ad hoc du
bium remouendum et clare ostendendum quod in preceptum quod tunc gerebatur
nulla fictio aut simulatio intercedebat ut superius ostensum est,
similiter dicendum per ipsius exceptionis obiectum executionem
predictam non impediri ut nunc de precepti executione dictum
est, non obstat quod non, in. l. iij. C. plus valere quod agitur, ubi
habetur quod preceptus simulatus non firmat iuramentum, quod cum presumatur
ibi preceptum nullum ex defectu consensus propter precedentes con
uentionem de simulando que non presupponitur reuocata taci
te vel expresse, similiter et ipsi iuramento consensus abesse itelli
gitur quo ad obseruationem illius facti precepti quod intelligitur iu
rari de obseruando contractum in sua forma, i. eo modo quo ip
si contrahentes censuerunt, Et quod preceptus dici non potest a quo remo
uetur consensus sed ille cui interest consensus, l. i. ff. de pact. et l.
i. ff. si conueniat, ff. de positi, perinde est iurare seruare preceptum si
mulatum, ac si iuraretur seruari nihil, unde puto referre qua
liter iuratur, videlicet an iuramentum se referat ad preceptum, puta
iuro seruare preceptum, et locum habeat supradicta et que non, i. d. l. iij.
an refert se ad verba, ut quod dicat iuro ea que dixi nunc seruare,
quod tunc tenebit seruare iuras quod verborum prolatorum significa
tio importat, non autem quod inter partes sensum est cum constat
aliud esse verba et aliud partium sensus, nam et alias refert
qualiter concipiatur iuramentum, ut l. si duo personarum, ff. idem iu
lianus, et ibi non, ff. de iureiur. et non, Ly. in. l. si ex cautio in ter
tia questione, C. de non nume. pe. Bal. in. l. iij. C. de rescin. ve.
ver. illud, et idem dicendum si in iustitio contineretur quod debitor
iurauit seruare scripta in ipso iustitio referendo se ad scripturam
non ad ipsum preceptum seu sensum partium ut fuerit in casu de quo
agitur, nam de in iustitio quod ipse depositarius dixit omnia su
pra scripta ac infra scripta vera esse et fuisse, et promissit ipsa atten
dere et obseruare, ergo per predicta quauis preceptus ipse simulatus
fuisse simulatus erit virtute iuramenti seruare id quod ipsa litte
rarum figura significat, multum enim refert inter sensum et
scripturam ut superius dictum est de verbis et consensu, facit quod

non, in. l. non figura, ff. de actio. et ob. ad hoc facit optime quod iura
mentum debet seruari in forma specifica, ut conditio, de iureiur.
et ad nostram, et non, Bar. in. l. amplius, ff. rem ra. ha. et sic poti
us sensum respicit quam iuris dispositionem, ut l. qui bini in prin.
ff. de condi. et demon. et l. meus, c. ti. Item in casu nostro spe
cialiter simulationi renunciatur est cum iuramento, sed in deca
l. iij. secus, Et predictis est infero quod cum depositarius precepit
promissit non opponere aliquam exceptionem seu defensionem iu
ris vel facti, et sic ad sensum suum retulit non ad preceptum seu sen
sum, ut est de iur. posito et quod preceptus est principaliter simulatus
est nec iuramento confirmaretur nec renunciatione, nihilomi
nus ipsa simulatio opponi non poterit, stant enim simul bec, p
ceptum simulatum et nullum esse et exceptionem simulationis obsta
te iuramento opponi non posse, Causa est in. c. debitores, de iu
reiu. de pig. c. significante, no. Bar. in. l. si quis pro eo, ff. de si
deius, in prin. Et per predicta est appent clarissime non, per bar.
in. l. seius et augerius, ff. ad l. fal. et C. de execu. rei iudi. et alia
allegata de executionem dicti instrumenti impertinenter allega
ta, Et ut de iur. brevis conclusio dic quod de iur. iustitiam seu ex
ceptionem petitam frustra opponit simulatio deca que executio
per ipsam exceptionem nullo modo differri possit vel impediri, Ad
secundum aduertendum est quod simulationis multe sunt species et
diuersorum effectuum, ut habetur, C. plus valere quod agitur
per totum, et plene per Bar. in. l. i. et l. i. in. l. si non sortem, ff.
indebitum, de condi. inde. ff. et in. l. cum precibus, C. de proba.
et habetur et in. l. quibus, et in. l. cum te, et in. l. multum interest, C.
si quis alteri vel sibi, et in multis alijs iuribus, Et inter cete
ras species quedam est que tamen simulatur et nihil agitur, ut l.
nuda, ff. de pben. emp. et non, in. l. ymaginaria, ff. de regu. iur.
Quedam in qua aliquid agitur et aliquid simulatur, et in hac spe
cie quibus quod vere agitur concernit fauorem dantis seu traditis
ut cum agitur de dponendo et donatio simulatur, et in hac spe
cie quandoque quod vere agitur concernit fauorem recipientis,
ut si vere donatur et depositum simulatur, iuxta non, in. l. cum ma
nu lata, ff. si. ff. de pben. emp. hoc presupposito vnde dicendum non
si simulatio proponatur ut specie sua non releuat proponente,
Exceptio enim debet clare specificari proponi, alias non perdit,
ter. est in. c. epia. de excep. li. vi. et in glo. super verbo specie, no.
et glo. in. c. pastoralis, de rescriptis, et in spe. i. ti. predicto, ff. nunc
videndum ver. sed illud, facit l. ticie textores, et quod ibi non, per
docto, de lega. i. ad hoc etiam quod non, Jo. an. in. c. presentium,
de testi. li. vi. in nouella, in exceptionibus fiendis pre testes, et ra
tio est quod quemadmodum actio aperte et concludenter proponenda
est ut l. labeo, ff. i. ff. de sumi. et non, Bar. in. l. i. et l. i. ff. de excep.
Si vero simpliciter non designata specie proposita fuit in casu de
quo agitur ut factum fuisse asseritur, cum multe sint species di
uersorum effectuum, dicendum vnde talis sic proponitis intentionem
non preedere, et sic in terminis istis de facto consuluit Bar., i
consilio quod incipit, Petrus nicolai, Sed forsitan vnde mihi
distingueretur, quod aut proponens simulationem simul asserit ali
quid vere actum simpliciter, et precedant predicta rationibus ante dictis
aut solum de preceptum de quo agitur simulatur, nec dicit vere
actum fuisse et ista simulationis exceptio predat tanquam com
prehensens solum istam speciem simulationis, alias in tamen qua
tum simulatur et nihil agitur de qua superius dictum est quam
tamen speciem verba apta sunt comprehendere, nam in articulis
et exceptionibus formandis multum spectari debent verba
et ideo cauti debet esse aduocati et procuratores, quod ex parua ver
borum mutatione magnus quibusque mutatur effectus, iij. q. vii. i. gra
uibus, ad hoc optime quod non, glo. de sta. regula, c. i. in ver. absque
iniuria, et Jo. an. in. c. i. et l. de homici. in. vi. in nouella, Bal.
in. l. si quis non dicam rapere, C. de epi. et cle. sic itaque ipsam ex
ceptionem tenendum est rite propositam ratione predicta de neces
sitate inferitur pecuniam traditam per ipsum deponentem penes
ipsum excipientem residere, et sine causa quod dato quod causa simula
ta dici possit, non tamen numeratio qua facta realiter ipsum instru
mentum attestatur nisi et iustitiam de salitate arguatur, et hoc
presupposito satis dicendum erit promissione de restituendo simu
latam non intelligi, quod et absque ipsa dicta pecunia dans videri
cari possit, quod nuda traditione omnium non transferatur, l. nunquam
nuda, ff. de acqui. re. do. que l. potest exemplificari per id quod non,
in. l. triticum, ff. de verbo. obli. in glo. argu. l. nam et si fur, ff. si
certum petat, Et si dubitaretur an tradens fuisset omnis, et sic an
pro

pstantib⁹ rei vendicatio competeret. saltem ad auocandam possessionem daretur conditio. l. indebi. §. si nūmi. ff. de condi. i. debi. Ad tertium presupponēdo apte et rite ppositaz fuisse di- ctam simulationem. an creditor possit inuitus cogi ad cōpro- mittendū virtute statuti predicti. et breuiter dicendū est qd nō. nam electi ex necessitate imposita per legem veri iudices. et si arbitri seu arbitratores sunt. l. i. c. de arbi. licet aliquibus nō placeat hoc. sed dicunt qd qūqz iudex iubet eligi arbitratores et dari a iudice et sunt iudices delegati. et ita dicunt debere in- telligi. l. apertissimi. et dictam. l. i. c. de iudi. qūqz lex arctat in amictū compromitti. et hoc est transactio vel nō. in aut. vt disse- rentes iudices. §. i. vnde dī tūc compelli ad transigendū. et sic arbitri seu arbitratores erunt et non iudices. quoz opinio nō est vera. qz arbitri de quibus in dictis legibus nō datur a iu- dice sed tū a partibus eligitur iussu legis qui iussus dato qd a partibus eligantur facit eos iudices esse. vnde refert an spōte eligantur a partibus et sunt arbitri seu arbitratores iuxta nō. in dicto. §. i. an legis precepto. et tunc sunt iudices. nam dato qd a partibus eligantur. tū a lege auctoritatez iudicandi et co- gnoscendi recipiūt. ita loquitur dicta. l. apertissimi. et dicta. l. finalis. et ita ibi tenet Bar. et Bal. et per Bart. in. l. i. ff. a qui. appel. non li. et ita tenetur cōiter. modo cum in casu istius ere- ctionis pncipaliter dīcepatur de viribus iuramenti prestī ti per dictum debitorem de quo an fuerit prestatum nō dubi- tatur qz in istm attestatur de ipso et sic inter dictas partes di- scipatur. an seruandum sit constāt huiusmodi cognitionem ad eligendos virtute dicti statuti vt ad seculares iudices per- tinere non posse sed solū ad ecclesiasticū tanquam de spiritali li. re. de elect. c. venerabilem. et nō. Jo. an. in. c. ff. de foro cōpe. i. vi. in nouella. ergo non pōt cogi ad compromittendū quia iudices eligēdi nō sōt tal notōis capaces. nec ēt statutū possz facē h et si expse b dictaret vt in. c. ecclē sancte Marie. de psti. solum enim ad iudicem secularem spectat facti questio. san iu- ratum sit. et cognitio iuratum esse iuramentū ereg tenet vt i. c. l. de iurei. in. vi. ad hoc qd nō. Bal. de refcin. ven. l. i. ver. et nō. et qd de vīrarum qōne dicitur in. l. ticia. ff. solu. matri. per Bar. et docto. i. l. omni nouatione cessante. C. de sacrosan. ec. et i. l. quoties. C. de iudic. et vtrōqz p Bal. et quod legi et nō. i. l. tuam. de ordine cog. qui filij sint legi. c. latoz. cuz simi. hūic tū dīputationi loc⁹ non vī qz vt fēf ecclesiasticus iudex per hūc creditorē adhibitus iam ipsi debitori percepit vt iuramē- tum obseruaret sub pena et. et sic dubiū istud cognitum et de- cūm ē. nō aut cognoscendū vel decidendū ēt p viam cōpro- mitti. vt nō. i. l. post rem. ff. de trāac. p Bar. et docto. ¶ Do- stremo qz ēt error opponit qui exceptioni simulationis aduer- sat. qz simulatio pūpponit pētū istū ex certa sciētia sic libitū fuisse. nā vīz fuit cōuentionē pēfisse de simulatio. ergo pēt⁹ simulatus subordinatus fuit cōuentioni pcedēti. et sic nō er- ratur. sed sciēter fuit celebratus. ergo tanqz in cōpabilitia non possunt cōcurrere nec admitti. l. i. c. de fur. Nec ob. qz exceptio- nes ēt prie simul opponi possunt. vt habet p Ly. i. regula. nul- lus pluribus. de reg. in. l. i. et p glo. i. c. cū dilectus de religio. domi. et i. l. nemo. ff. de excep. et l. nemo ex his. ff. de reg. iur. qz ē verum qū vna exceptio pure pponit. et alia sub cōdictione sim Dy. i. dicta regula. nullus. §. glo. i. d. l. nemo ex his. idistū cte admittit cōtrarias exceptiones. idē gl. i. d. c. nullus. pter qz i casibus a iure pibit. Bar. i. d. l. nemo. de excep. sentit con- tra Dy. glo. vero i. d. c. cum dilectus. distinguit iter ptrarias et compatibles. vt compatibles simul et eodē tēpore pponi possunt. cōtrarie vero tātum succēssive. vnde postqz a prima excludis fuerit poterit secundam cōtrariā pponere. et idē t3 i c. pastoralis. de excep. p opi. Dy. facit. l. si quidē. C. de excep. Itē respondet qd allegās cōtraria repellitur vt. d. l. i. et c. solici- tudinē. i. si. de appella. Ad obstat. l. nemo pibet. qz loquit de diuersis nō d cōtrariis. Ad ob. l. nemo ex his. que vult qd pos- sit negans vti alia exceptione seu defensione qz itelligendo di- uerla erit nō cōtraria. et eodem modo itelligi pōt. c. nullus. sa- tis equa vī opi. Bar. sim quam allegans cōtraria ē repellen- dum sim opi. Dy. Sed posito qd opi. Ja. et Jo. an. pcedat. tū i casu de quo agit nō d3 bfe locū p iuramēti religionē que di- mini iuris cui⁹ executio ppter subtiles et calūniasas exceptio- nes īpediri non d3. cū de mera et plena veritate agatur ar. c. cū dilecti. de accusa. de facili. n. tales exceptiones proponēdo

quis posset periurium incurrere. et sic peccaret mortaliter. oc- currēdum ē per iudices ipsas taliter oppositas repellendo ar- gumentum optimum i. l. pe. C. ad tre. ibi nedū nūmia et. et di- cit Jo. an. qz iudex pernitose subtilitati d3 occurrere i. c. cum cōtingat. de offi. deleg. nō. glo. i. c. sepe. de rest. spo. si aduerfan- tur vel nō adinuicē he due exceptiones vel simul possunt pro- poni vel non dicēdum ē qd i casu isto nō ē admittēda erroris allegatio. qz expresse dī i instro ipm debitorēz asseruisse se ex- certa scia et non p errorē cōtrahere. que verba quāuis narra- tiua sibi pēiudicant. l. optimā. C. de ptaben. et cōmit. stip. et nō. p Inno. i. c. cū in iure. de offi. deleg. adhuc qz si in priuile- gio principis cōtinef ipm principē ex certa scia aliquid cōce- dere remouet esse cōtrariū vt habet i. l. idem vlpianus. ff. d3 ex- cu. tu. et. l. quidā cōsulebat. ff. de re iudi. et p Bal. i. l. pe. C. sen. refcin. non pos. facit quod nō. i. l. sed et si quis. §. si. ff. si qs cau. et i. l. si diuortio. ff. de ver. obli. Et ēt i notione iudicis qualis ē allegās errorē. nā si diligēs et studiosus homo ē maior etate et expertus i talibus aut maioribus. aut scientificus marie in facultate legali. v qui verisimile d3 seire errantibus cōsule- re ipm sic allegatē nō d3 admittere vt. l. i. c. qui et aduer. quos facit. l. cū de indebito. ff. de pba. Et ex predictis euidentissi- me apparet executionē dicti instri pter erroris allegati. aut nullo modo īpediri. aut differri posse. Raybaul fulgo. Job. aut de imo. i. l. nemo potest d leg. i. dicit sic i eo quod nō. bar. dicit i. l. nemo potest. de leg. i. de nunciacione exceptōis simu- lationis idem dicit Jo. qz hoc pcedit quādo nō ē in renuncia- tione iuramentum appositum. et idē quādo est appositum sed simpliciter ē iuratum non cōtrahere fm mentē cōtrahētū argu. l. si. C. de non nūme. pecu. et nō. p eundem Bar. i. l. si qs p eo. ff. de fideiussu. secus aut si partes iurassent p dicta omnia vera esse et i nullo cōtrahere vel venire. et tūc p iuramentūz nō vī allegari posse simulatio. vt vī ēt voluisse Bar. i. allega. l. si. ff. si forte prius super hoc obtineat absolutio ar. c. debi- tores. de iurei. Idē vero Jo. de imo. i. c. ad nostrā. de emp. et ven. idem dicit vbi dicit sic. An aut iuramētum sup con- tractu simulato īpediat dici de simulatione glo. i. l. iij. C. plus valere quod agit. vī velle qd non. et idē. d. glo. et idē. d. De. in dicto. c. ad nostrā. qz cū deficiat cōsensu i pētū simulato non ertēditur ad iuramētum ad ipz p id quod habet i. l. si. C. de nō nūme. pecu. qd vī intelligēdū nisi expresse fuisset iuratur oīa et singula cōtēta instro vera esse. qz tūc allegādo simulatiōē venire p iuramētum. secus qz simpliciter iurasset nō contra- uenire. facit quod nō. Bar. i. d. l. si. et dñs An. de bu. i. c. cū cō- tingat. de iurei. circa fi. et ibi vide. Immo dicit etiam idem dñs glo. in. d. c. ad nostram. alleg. qz l3 in instro sit renuncia- tum omnib⁹ exceptōibus cōpetentibus. qz nihilominus po- terit opponi exceptio simulationis. qz talis renunciatio cēfēt ēt simulata. vt nō. Bar. in. l. nemo pōt. de lega. i. et hoc quādo fuit scā in ipso instro. secus si ex intervallo post instm. ar. l. ii. C. qz me. cā. et nō. Bar. in. d. l. nemo pōt. et dicit Bar. in. d. p filio alle. ¶ De. nicolai qz si quis renunciat in instro exceptōni simulationis et apparentie facti pētus qz dicta renunciatio h operatur. qz declarat intentionem suam qua non intēdit dice- re istum contractum esse ficticiū simulatum vel ad apparē- tiam scēi. sed hoc non obstante si appeant legitime cāe pbatō- nis et indicia. tunc eadem rōne. qz substantia contractus pro- baretur simulata eadem rōne et renunciatio. ar. ff. d3 noua. l. i. §. diuersum. p easdē rōnes pōt dici scā dōatio. l3 fuerit oīum bonoz. et sic nō. ff. que in frau. cre. l. lucius. Sed quid si statutū dicit qd contra instrumentum confessionatum nō possit aliqz dñs seu exceptio nisi solutionis falsitatis vel pacti et nulla alia. nunqd poterit opponi exceptio simulationis dicit qz si. Bar. in. l. i. ff. qd vi aut clam. qz instm ē instro. l3 pētus sic si- mulatus. Tu dic dicit Bal. in. l. i. C. plus valere quod agitur. qz aut ē simulatio probata per pscriptōem iuris et de iure. et pōt opponi. vt. C. de dona. ante nup. aut. sed iam necesse. aut ē simulatio probanda. et tunc refert aut obicitur pētū et si pēt. aut obicitur rogito notarij. qz dicit qz rogitus fuit simulatus tūc dicit Bal. qz pōt opponi. dicendo eim qz notarius fuit si- mulate rogatus. qz sinterunt se rogare cū nō intenderent ro- gare dicendo qz testes fuerunt simulate adhibiti. per hoc dici- tur qz instm non ē instm. qz deficit substantia instrumenta- ria. i. rogitus. vt in aut. de tabel. §. nos aut. ideo salua veritate

que semper dicitur esse in pponente vel opponente. respice modum
exciendi et diligenter no. et fm Bal. in rubrica. C. de posi. ex
ceptio simulatiois tunc obstat qm in veritate nihil agebatur.
vel agebatur aliquid inualidū seu turpe. secus si in veritate ali
quid agebatur in quo poterat fundari obligatiois substantia.
h. traderet in spem alterius pectus. ter. est no. in. l. lucius ticius
cum heres. ff. de posi. unde si quis mihi dicit. r. ex cā dotis v. vē
ditionis q promittit mihi solvere ex cā depositi. dum ego re
peto. si ille opponit q illud depositum ē simulatum non pce
dit exceptio per. l. si ex precio. C. si cer. pe. unde dicit Bar. in. l.
lucius. ff. de po. alle. q quandoq agitur aliquid simulate. et tñ
in veritate nihil agitur. et tunc sine dubio non v3 q agitur nec
quod simulate concipitur. vt. C. plus valet quod agitur. Quā
doq vnum agitur et aliud agi simulatur. et tñ quandoq illud
quod agitur in veritate ē de iure validum. tñ illud quod agi
simulatur v3. q. vnus pectus transfertur in aliū. vt no. in. l. lucius
us. alleg. et in. l. si singularia. ff. si cer. pe. et in. l. si ex precio. C. si
cer. pe. Quandoq illud q agitur nullo modo ē validum. et tñ
non v3 q simulate concipitur. vt. l. i. C. de condi. ob tur. cau.
Quandoq illud q agitur ē inualidū eo modo quo agitur. h.
validū certo modo. vt. d. l. lucius. vbi non valebat dotis confi
tutio que i veritate agebatur sed obligatur recipiens ad resti
tuendum. cōditione sine cā vt. C. de cōdi. sine cā. l. i. et ff. de con
di. sine cau. l. auunculo. et tñ valet q simulate cōcipitur vt. d.
l. lucius. et illa obligatio que nascebatur pter ppositū phtētiū
trāsfert i actionē depositi vt. d. l. lucius. in qua habetis vt als
dixit Bar. ibi q exceptio simulationis tñ obstat qm i verita
te nihil agebatur. vel agebatur aliquid inualidū seu turpe. secus
si i veritate aliquid agebat. h. crederet i spem alterius obligatio
nis. Et si queritur quāto tpe durat exceptio simulationis. dic
fm Bal. l. i. C. plus valere quod agitur. aut succedit loco ex
ceptionis non nume. pecu. et tñ durat exceptio simulationis.
quātum durat exceptio non nume. pecu. C. de posib. l. si sub
specie. aut cōpetit ex alia eqtate. et tñ ppetuo. ff. de deli. erecep.
l. pure. §. si. Et si querat an exceptioni simulationis possit re
nunciari ex predictis respōsum est. Sed an ex cōtractu simu
lato trāseat possessio. dic fm Bal. l. i. C. de emptione. C. plus valere
quod agitur. q aut loqueris de cūili translatiōe. puta p pcarium
et nō trāsfert. q cū simulans remaneat dñs vt prius rei sue
nō t3 pcarium. vt. ff. de re iudi. l. neq. pignus. aut loquimur de
naturali traditione. et tñ Bar. distinguit. aut pbat aius trās
ferēde possessionis et trāsfert ex cōtractu et inuili. vt. ff. de acq.
pos. l. i. §. si vir vxori. sed i dubio nō psumitur animus possessio
nis transferende ex quo pectus est simulatus. et sic etiam tradi
tio psumitur simulata fm Bar. qui ita no. de aqua plu. ar
cen. l. emptio. Eredo dicit Bald. q si de possessione discessit
et alium in possessione dimisit q iste sit modus possessionis
transferende. argu. ff. de dolo. l. cum quis. et l. fistulas. §. i. ff. de
phen. emp. ergo secus si i rei veritate nō discessit de possiōe.
et vide Bal. in. l. quidam cū filiū. ff. de heredi. insti. Ultimo
Saly. in. l. emptione. plus valere. dicit. q ex pectū simulato pe
na non cōmittitur q est nullus pp consensu defectum. Et
idem Saly. in. l. i. eo. ti. dicit q si vnus phtētiū simulat qñ
simulans potest dicere pectum valere qñ lex pectū non resistit
l. eleganter. in principio. de dolo. et l. in hianus. §. si quis. de
actio. empti. secus si resistat contractui simulato. l. a diuo pio
vbi glo. de re iudica.

Clausula. Non vi. nō metu. h3 duas par
tes. vnam vi. aliam metu. In
ista clausula quo ad primam partem modica di
cent q in clausula spoliatus ante oia est restituē
dus. latissime omnia dicentur. Et dixit Bar. in. l. extat. ff. qd
metus causa. post glo. q qnq sunt genera violentiarum. Et
enim quedam violentia expulsiua. et ista nō h3 cōsensu expul
si. et hec punitur per interdictū vnde vi vt. ff. de vi et vi ar. per
totum. Et quedaz alia violentia que vocatur turbatiua. et ista
h3 locū tam in re mobili q immobili. et pcam subuenitur per i
terdictum vii possidetis. Sed est aduertendū q p hac violentia
non reperitur pedita aliqua publica accusatio criminalis.
vt. l. si seruus. ff. de act. et ob. et l. hoc ius. ff. de regu. in. et ibi per
Ja. de are. est tñ prodita actio iniuriarū ciuilis vel accusatio
iniuriarum que pūata est. ff. de iniuri. l. sane si maris. et vid
Bal. sup hoc in sua questione quā disputauit que incipit. Ale

eusatus de vi turbatiua. et ibi vide. Est et tertia violentia que
vocatur inquietatiua. vt qñ tu edificas in meo vel aliqd facis
et hec violentia punitur p interdictū quod vi aut clam. et pōt
esse q hec violentia habeat cōsensum eius cui inferitur. vt. l.
metum. §. i. ff. quod me. cau. Est et quarta violentia que vo
catur ablatiua. et ista h3 locū solū in rebus mobilib3 nec h3 vo
luntatem eius cui auferitur. et pro ista ē pedita actio vi bonorū
raptorū. et competit et accusatio. l. iul. de vi. Et quita violentia
que vocatur compulsiua. vt qñ per vi aliquis cogitur pntif
et velle. et de ista loquitur totus titulus qd me. cā. C. et ff. Sūt
enim iura alia punientia violentias quedā pretoria vt inter
dictū ne vis fiat ei. et multa alia interdicta phibitoria. Et sūt
et quedā iura ciuilia que puniunt violentias de quibus glo.
mentionē facit in dicta. l. extat. et Bosfre. omnes illas cōstitu
tōes cōmentauit circa fi. libelli sui. et idē q Bar. dicit Bosfr.
i summa. quod me. cau. §. qualiter distinguitur. et idē dicit bar.
quod Bal. Transeamus ad aliam partem de metu et dicit
Bosfr. i summa i ti. quod me. cau. §. quid si metus. q metus ē
istatū vel futuri periculi cā metus trepidatō. ff. qd me. cā. l. i.
Ergit aut q metus sit pntens h3 futuri periculū. ff. qd me.
cau. l. metū. Bar. dicit tñ ibi in. d. l. metū. q instans metus nō
accipitur simplr put vere est de presenti. sed qñ res ad hoc ve
risimiliter tendit et dñ metus quasi mentē. liberā tenēs idēst
retinens seu impediens. nā qui timorē h3 non qd ore semper
expūmit mente gerit. Bal. vero in. l. bis qui. C. de his qui per
metū iudi. nō ap. dicit q metus est tractio mentis p quā vñs
liberi arbitriū arcetur. et intantū viciet electionē pcelatorū q
superior electōem vulneratam per seuerante vulnere et morbo
ipsius cum radix ipi sit putanda et medicie fomenta nō sen
tiat confirmare non pōt. q talis electio est contra ius natura
le fm Jnno. vnde cū talis electio. q ius est illata vere non cō
ualefcit. facit quod no. in. c. dudum de re. ec. non ali. vt extra d
elec. c. in causis. per Ber. Considera q qui confirmat factum
per metum potius confirmat dissensum q assensum. i. confir
mat ipm dissentire. q dissensus i metu potior ē cōsensu et pre
ualet a pcedominio et potentia vt no. in. l. debitor. ff. ad trebel.
¶ Docto iudicamus actū fm preualētiā. ff. de do. iter vi. et vt.
l. si spōsus. §. circa. et l. qñ. ff. de statu ho. et dicit hosti. i sum. q
me. cā. i. §. qñ q metus ē dupliciter pbabilis et improbabilis
et fuerunt dicta B3o. i summa eo. ti. quod metus cā. ¶ Proba
bilis ē vt metus carceris et status mortis cruciatus corporis
verberum stupri. tales enim metus cadent in cōstatem vñz
vt. l. isti quidem. ff. qd me. cā. C. de transac. l. interpositas. vñd
iustus metus ē timere subuersionē sui status vel stuprum i se
vel filios. vel verbera vel cruciatum corporis vel vincula. vt
l. nec timorem. ff. quod me. cā. Item metus iudicis. i. q. i. in
primis. C. qd me. cā. l. pe. et si. Item metus verberum. xxiij. q.
vñz. conuenior. Item metus onerande libertatis. ff. quarum
re. ac. non va. l. i. §. que onerāde. Item metus ne honor impe
diatur seu beneficium. de insti. c. cum venissent. Item carceris
vel vincula. ff. quod me. cau. l. isti quidem. Item metus reruz
est iustus metus. vt in. c. abbas. quod me. cau. l. disti. pñsbyte
ros. qd intellige de damno graui. puta oīum bonorū vel ma
ioris partis. ff. de excu. tu. l. ppter litem. q fm eundem Bosfr.
i summa. i ti. de pecu. i. §. in qua re ver. et q dñt amissio rerū
altera mors ē. vñd dñ q nō ē subueniendū i necem suā. ff. de
iūno. l. i. cā. la prima. modicū aut damnum nō excusat. xxiij.
q. vii. c. oēs. et melius fm Bosfr. i. d. c. qualr. allega. metus dā
ni excusat i dato vel pmissio. nā et datū repetitur. et pmissum
non soluit. exigit et remissum. h3 nō excusat i cōmisso. l. i. pecca
to mortali. q potū debemus oīa mala tollerare vt i. c. fratris
quod me. cā. fm Bosfr. Item metus excommunicationis. nam
excommunication cōtinet corporis et aīe detrimētum. i. q. i. de
manifesta. xij. q. iij. audi. et p ipsam subuertitur status hoīs q
d corpore ecclesie eiicit et tradit sathano vt ibi. et ē eterne mor
tis dānatio. xi. q. iij. nemo. vñd timenda ē sicut mors. S3 cō
tra q medicinalis ē nō mortalis. i. q. i. dixit Bosfr. q metus
excommunicationis nō excusat. q aut ē iniusta. et illa nō ligat quo
ad deum. xi. q. iij. cui ē illata. dñmodo non cōtemnatur. xxiij.
q. iij. i fi. Aut ē iniusta. et tunc sibi imputet qui i culpā incidit. ff.
quod metus cā. l. si mulier. fm Bosfr. ff. de reg. iur. qd quis. hoc si
audeo asserere dicit Bosfr. ibi. Jte dubiū pōt esse vtrum sit iu
sta vñ iniusta et ē si iniuste excommunicet quis tñ quo ad eccle
siam

fiam et finia et multa sequuntur comoda ut p3 i. c. bone. et etate
et quali. de appel. c. pastoralis. i. si. Quid. n. si episcopus paupe
rem sacerdotem qui non habet nisi unicum beneficium in casu non coact
so nisi det. r. vult excommunicare videtur ergo quod debeat ali
quando et aliquibus excusari ar. xi. q. iij. finia. de resti. spo. c. ol
lo. iij. sed hec a iudice diligenter inspicenda erunt ut arbitretur
fideliter in predictis si accedunt vtrū debeat excusari considerā
do personas. loca. et tempora. et qualitates facti et cām. ff. ex q. cau.
maio. l. iij. ff. quod me. cā. l. non ē verisimile. ff. de re. vendi. l. i
fundo. qd me. cau. c. si. de trasac. c. si. i. ff. et dicit Bal. i. l. metū
ff. qd me. cā. qd metus d3 esse atroc. et qui cadit i constantē virū
facit. C. de transac. l. interpositas. ff. de iniur. l. item apud labeo
nē. §. questionē. Cy. i. l. i. C. de rescin. ven. i. c. abbas. quod me.
cau. et c. dilectus. facit quod no. Inno. i. c. cū nobis. d. elec. Ex
hoc apparet dicit ibi Bal. qd electio dicat facta p impressionē
laycorū. et vide qd no Arch. vij. di. fuerit. et idē Arch. lxxiij.
di. vbi iste. et vide. ff. qd sal. tu. au. l. nouissime. §. pe. et l. i. c. si q
pdi. po. Item idē Bal. i. l. nō ē verisimile. §. si iusto. ff. qd me.
cā. dicit qd metus vinculo iuri est iustus metus. Itē qd mine
potētū sunt metuende. Inno. i. c. dilectus. quod me. cā. dicit qd
iustus metus est mortis et cruciatus corporis ut in. c. cū dilectus
qd me. cā. et i. l. interpositas. C. de transac. et l. metū. C. qd me.
cau. Item fame. stupri et status. ff. qd metus cā. l. isti quidem.
Item qd metus verberū. et si negetur iustus metus iudicis arbitrio
relinquetur. ff. quod me. cā. l. non est verisimile. §. i. et dicit idē
Inno. in. c. cū nobis. de elec. alle. hec appellatio aliqui t3 appel
lo ne fiat electio in certo loco vel certo tempore. si tūc tps vel
eo loco tūc tps impressio facienda. rxiij. di. i. noie. et c. bone me
morie magnitudine. sed p de his que fi. a ma. par. ca. c. cū in cūct
vbi dicit Inno. qd nō valet appellatio que fit extra iudiciū ni
si pbeť vera esse cā ex qua appellatū est. ergo nō valet appella
tio que fit p timorē impressionis nisi sequat impressio. Solu.
iusta cā est quare nō d3 fieri electio iustus timor impressionis
sequitur et imminens et nō vanus et si nō sequat impressio. dū
modo verisimile et pbabile sit qd timoris effectus sequat si ibi
fiat electio. et ideo sufficit pbare hanc cām. i. iustus timorē. hec
n. est cā que facit iustā appellationē ar. ff. qd me. cā. l. metū de
appel. bone memorie. Alij dicūt qd nō valet appellatio nisi se
quat impressio. Ang. vero in. l. interpositas. C. de transac. dicit
qd si inferet metus alicui futuri periculi cui? euasio quasi totali
dependet a metu inferētis sufficit exemplū i medio qui extor
sit pecuniā asserendo infirmo egritudine esse grauem et picu
losam nisi eā bene curat vt. l. medicus. de va. et extraodi. cogni.
ff. et Bal. in dicta. l. interpositas. alle. dicit qd qnq3 inferet metus
alicui futuri euētus a natura vt medicus q infirmitatez mo
dicā facit magnā et piculosam. et occasiōe huiusmodi pmissio
nes illicitas extorquet certe rescindēt officio iudicis vt. l. me
dicus. §. alle. Bar. dicit in. l. metū. ff. qd metus cā. qd iustus metus
nō accipit simplr put verē de pēnti. sed qd res ad hoc veri
similiter tēdit. Inno. i. c. platū. quod metus cā. dicit no. metū
mortis nō tūc imminere ei qd gladij erat pntes. et toto tpe quo
maritū vixit. qd pntē necis habebat sup eā. et intelligo hūc pre
sentē cū possit sp occidi p maritū. qd ita potēs erat qd non pote
rat hūc locū ad quē cōfugeret siue timore mortis. ff. qd me. cā
l. metū. in pñ. vñ toto tpe vite ei? nō psumitur ratificare. et eo
mortuo si p remanet psumitur habere ratū. et si queras. §. quā
tum tps. hoc arbitrio iudicis relinquendum. ff. de verbo. ob. l.
continuus. §. cum ita.

De metu vxoris.

Et metu uxoris dicit

Bar. in. l. ad inuidiam. C. quod me. cau. qd
et sola dignitate non presumit violentia vt
metus. et ideo si mulier vendit pp metū ma
riti iusta est cā rescindendi pntū vt. l. i. §. q
onerande. ff. quarū re. act. nō da. tñ iste me

tus nō probatur eo qd est maritus ar. d. l. ad inuidiā. alle. sed
est necesse qd probentur mine vel verbera vt. l. si donatiōis. C.
quod me. cā. et p Inno. in. c. cum accedens. de conuer. puga.
et dicit Bar. in. d. l. si donatiōis. C. quod me. cā. qd metus mor
tis d3 et intelligitur qd instabat metus mortis qd forte tenebat

gladiū supra caput. Et tunc vero intelliguntur qd mors non in
stabat. tunc et iuste mine faciunt iustum metum ex qualitate
persone. Ideo dicit Bar. in. l. metus. C. quod metus causa. qd
qd mine inferitur d3 inspicere persona inferentis minas. Sūt
enim quidam potentes. et ita mali qd illud quod dicitur consue
ti sunt facere. et tunc causatur iustus metus ex minis et iacta
tionibus vt. l. si donatiōis. C. quod me. causa. Si vero erat
quidam homo qui multa consueuerat dicere et pauca facere.
tunc non esset iustus metus vt. l. metum. C. quod metus cau
sa. ex personis ergo dicta pensamus vt. l. i. c. si quis imperato.
maledixit. nec enī mine clusorie d3 attēdi. sed verisimiles.
Itē idem Bar. in. l. si ob turpem. ff. de condi. ob tur. cau. dīe
qd ipse in qōne d3 dicit probabatur qd vir percussit optie vro
rem que nolebat consentire cuidam instrumento. postea muli
er consentit ex intervallo. certe enim metu vñ fecisse. donec ei
durat in mīmonio viri iusta ē cā metus. facit ad hoc quod
no. ff. quarum re. ac. non da. l. i. §. que onerande. et C. de trans.
l. interpositas. et per cano. maxime per Inno. de conuer. con
iuga. c. accedens. et dicit Bar. in. l. i. §. que onerande. ff. quarū
re. ac. non da. qd l3 ac. qd me. cau. requirat cruciatum vel metū
corporis. tñ pp metum qui est ex nimia reuerentia quā vro
bz in virum. et in clico erga epm rescinditur promissio. vt di
cit glo. in. d. §. que onerande. que glo. fm Bar. ibi dicit veri
tatem et reuocatur per officium iudicis. Causa est singu. in. l.
fi. §. i. et §. cum fenerator. ff. quod me. ca. et no. C. e. ti. l. metum.
C. de transac. l. interpositas. ergo eo qd maritus vel eo qd cōs
erat presumitur illatus metus. vt. d. l. interpositas. et l. ad inu
diām. §. alle. debz ergo vt. §. dcm est. probari que precesserunt
mine vel verbera. tunc cum illa qualitate. qd vir vel maritus
erat efficitur iustus metus. vt no. in. l. metum. C. qd me. cau. et
per Inno. in. d. c. accedens. alle. et ad rescindendum talem cō
tractum celebratum ptextu metus talis reuerentialis non da
tur nisi ānus fm Bar. in. l. virum. ff. si quis aliquem testa. pro
hibuerit. Ange at in. l. i. §. qui onerande. ff. quarum re. ac. nō
da. dicit sic. si per psonum incussus fuit timor liberto. tūc om
ne promissum d3 causa libertatis onerande. et semper subest ea
dem cā timoris et reuerentie. nec est necesse qd libertus probeť
tempore promissionis aliquem metum incussum. qd sufficit
ipm promississe sicut et cum vro verberata qd nolebat viro p
benti consentire eodem metu et ex intervallo intelligitur con
sentire. l3 super caput suum non habuit gladium neq3 baculū
vt no. Inno. in. c. prolatum. qd metus cā. Sin autem vro an
tecedēti tempore ad virū non hēbat nimā reuerentiam. neq3
et sibi alius timor fuit incussus. tunc neq3 timore neq3 viri re
uerētia. aut vi pntū pēntisse vt. et id timorem aut reuerentiā
aliter probari d3 fm Inno. in. d. c. prolatum. et idem tenuit
idem Ang. in. l. interpositas. C. de transac. sed si rōne premi
nēte inferatur timor vt vrozi p virū et liberto p patronū ad re
uocandū actū nō requiritur terror de quo in. l. interpositas.
alle. sed tandē purus actus rescinditur officio iudicis vt. l. i. §.
que onerande. alle. et dicit idem Ang. in. l. ad inuidiā. alle. C.
qd me. cau. qd ex sola dignitate pntis violentia nō pbatur. et
ideo dicit ibi ipse si vro alicui magni viri dicit ad pēnduz
se fuisse coactam non creditur suo verbo. nec presumit metus
illatus ex hoc qd sit vir et si sit in dignitate positus nisi pbeťur
minas et metū pēntisse. et si semel metus fuit adhibitus sp postea
mulier psumit metu fecisse. donec stat i eodē matrimonio vt
dicit i. l. i. §. qd me. cau. et no. p Inno. in. c. accedens. de puer.
cōiuga. in pma glo. ipse Inno. Bal. in. l. interpositas. C. de
trasac. dicit qd aliqui inferitur metus rōne maioritatis et reuerē
tie absq3 aliqua publica potestate vt est maioritas que habet
a viro in vrore. et a patrono in libertū et rescindit hoc possm
iudicis vt. d. §. que onerande. que no. dicit Bal. qd si vro fac
aliquid pp minas mariti. tunc rescinditur per offm iudicis. Et
aduerte ad vnuz quod dicit Ludo. in suis dictis in l3a. et in
dicto quod incipit. Cū querit. vbi dicit qd qd pntus inuitus p
mulierē debet rescindi pp metū nō inspicimus metū q cadat
in constantem virū. sed metū qui cadat in constantem mulie
rem. glo. est in. c. cum locum. de spon. et no. Anto. de butri. co.
ti. c. consultationem. Ad tollendum autem presumptionē
metus vxoris serua consilium Barto. in. l. transactionem. C.
de transac. vbi dicit qd presentia amicorum facit cessare pre
sumptionem metus. et dicit Bar. i. l. interpositas. C. de tran

fac. q. si vxor ppter metum viri et reuerentiam aliquid facit q. reuocetur l. 3. nō iterueniat metus mortis vel cruciatus corporis vt igitur cesset ista presumptio metus facias q. iste dñe faciunt istos pñtus q. adhibeatur amicorū pñtia ar. l. trāfactionē alle. Itē ad tollendam pñtione doli et metus qui allegare tur p te sis memor facere pñtiones q. interuenerunt amici p dictam. l. trāfactionē allega. Itē ex dicta. l. nō rōnem statu torū que sunt p Italia q. mulieres et minores non possunt p here sine pñtia cōsanguineorū. hoc fit p dictā. l. ad tollendā pñtione doli et metus. sed si in statuto adijcitur sine pñtia cōsanguineorū primorū in eo qd dicit. primorū ē rō q. cū ad eos spes successione pñteat ē verisimile q. diligētius hoc vi debunt. facit ad hoc. ff. de legi. tu. l. i. et fm Bal. i. d. l. trāfactio nem allega. Si isti pñtiores essent abfentes i remotis parti bus. tūc pñt sine eis pñti. ar. ff. de cōdi. inde. l. multa in princi pio. cōsuluit tñ ibi Bal. q. loco abfentū adhibeatur iudicis p sentia vel auctoritas. arg. ff. qui admitt. ad bono. pos. l. bonorū. facit i rōne sui i aut. de here. et fal. ff. si vero abfunt. facit quod no. ff. de fideicō. liber. l. cum vero is qui. ff. i. et ff. quaz re. act. ff. da. l. i. ff. i. summa. et ff. qd me. cau. l. si cū exceptione. ff. q. tñ. et dicit Bal. q. lex presumit q. ibi internenerūt amici quod me tus seu dolus nō interuenit. id volens pbare metū interuenit se o. q. habeat clariores pñtiores q. si amici nō iteruenissent q. ista pñtione aggrauat onus pbandi vt no. i. d. l. non ē ve risimile. nā. n. pñtione hēc ē. q. iterdū attenuat onus p bandi. iterdū aggrauat. iterdū liberat ab onere pbandi vt ibi et dicit ibi Bal. qd Bar. dicit i. d. l. trāfactionē. allega. q. licet vxor vel filia presumitur facere aliquid ob nimiaz reuerentiā vt. l. i. ff. q. onerande. alle. tñ si adhibeatur cōsanguinei et amici. presumit oīs metus et oīs reuerentiā cessare fm Bal. dices in alijs vt Bar. i. l. trāfactionē. Et attēde q. quando aliqui sunt coacti pp metū et vādūt vel renunciāt. vel quid aliud faciāt fa cies q. secrete tales pñticti et clam pñtentur corā quibusdam q. pp metū pñticta faciūt. talis pñtatio ad pñtione iurū eorū satis pderit qd optime pbat p gl. i. l. celsus. atq. qui alieno de acq. here. vbi videas oīno dñ. et talis pñtatio inducit p sumptōne metus et releuat pñtationē ab onere pbandi metū et trāfert pñtione pñtante voluntatis in aduersariū ff. de de perusio i. c. i. qd me. cā. qd tene menti.

De metu officialis.

De metu officialis. l. i. c.

quod me. cā. dicit q. semper pñt officialē pre sumit metus. alle. l. si pñtione. C. qd me. cā. Bal. aut i. l. nouissime. ff. qd fal. tu. au. sequēdo l. i. dicit q. semper i officiali pre sumit metus et presumit semper ab alio ter ro. inferri quod ē no. dignū. Idem vero Bal. i. l. ad inuidiā C. quod me. cā. dicit q. qñ administratio est annexa dignitati nō presumit metus illatus pñtante dignitatē nisi alia in dicia illati metus possint pbari. nā dignitas nō o. obesse sed pdesse vt. l. si longius i. ff. de iudi. et hēc ē rō. l. ad inuidiā. C. qd me. cā. l. 3. quidam dicant pñtū q. presumitur metus illa tus. arg. l. si per impressionē. et l. si. C. q. me. cau. fm Bal. in. l. si per impressionē. ibi constabat de metu in. l. ad inuidiā. nō constabat. facit fm Bal. in. d. l. si per impressionē. contra fe neratores qui faciunt recipi iustia per vxores vel per fami liares eorum q. non pñt. q. qui non pñt recipere iustia i sua persona non pñt facere per aliu recipi fm eum ibi. Et hanc opi. q. in officiali simpli et indistincte non presumatur metus. sequitur Bar. in. l. ad inuidiā allega. vbi dicit q. qñ officiali pñt nullo metu adhibito vel impressione. tunc pñtus v. et nō rescinditur. vt. l. ad inuidiā. C. q. me. cā. sed si interuenit me tus seu impressio officialis dicendo q. pñt eum procederet. vel de maleficio eum denunciaret. tunc rescinditur pñtus. vt. d. l. si per impressionem allega. Bar. autem in. l. de pupillo. ff. si quis ipse pretori. ff. de no. ope. num. dicit q. metus officialis p batur probando q. consuevit appellantes ab eo seu eius gestis incarcerare. et eis violentias et iniurias inferre. et sic ex quali tate persone hoc presumitur. vt in. l. si a bonafidei. ff. de rei vē. l. argentum. ff. cōmoda. vel q. minatus erat sic facere. vt. l. me

tum. C. q. me. cā. cum glo. sua. facit si quis Impera. maledire. l. i. et si probatur q. index tñ hoc semel fecit an sit iusta cā tio ris. Responde vt. ff. de edi. edic. l. quid sit fugitiuus in prin. et quasi per totam. l. Sed si in alio officio probatur q. hoc fecit sed non in isto. hēc non est iusta cā timoris. ar. ff. de suspic. tu. l. queri pñt. et ibi no. i. glo. super verbo cessare. Quid si probat simpli q. consuevit boies incarcerare an sufficiat certe non. q. possit hoc facere iuste. et sic non est iusta cā timoris. argu. ff. de edi. edic. l. quid sit fugitiuus. ff. i. vt seruus qui iuste aufugit non est fugitiuus. oportet q. probatio concludat q. consuevit hoc facere contra ius. Sed dices tu cū tales officiales incarc ratores cās fingant. et inquisitiones d. aliquibus delictis pñtāt vt formēt hoc. l. q. iniuste fecerūt nunq. poterit pbari. rñ. dñe Bar. ex coniecturis. vt si i continētū interposita appellatione pñtū formauit pñtū vt. ff. de pñtū. credi. l. ventri. ff. in bo nis. et q. postea sequuta est renunciatio appellationis. vel absolu tio ab inquisitione que omnia includūt animum precedentē vt. ff. ad mace. l. 3. et iulianus. ff. pñtū. forte ēt sufficeret fama sola. l. q. consuevit has violentias appellanti et reclamanti b. inferre ar. ff. de qñi. l. de mino. ff. tormenta. ibi. vt cur est mationis et facit quod no. per l. y. in. l. iiii. C. de seruus fugi. vbi dñ. q. dñ. a personis fide dignis est iusta cā credulitatē. sed si non consuevit tale quid facere appellanti et reclamanti bus. seu pñtanti. sed eorū cōsanguineis. seu laboratoribus terrarū ipsorū satis est iust. metus vt. ff. de condi. et demō. l. heres meus. ff. si. ff. quod me. cā. l. isti qdē. ff. est et hodie de crealis multū no. de exel. pñt. l. c. i. in clemē. Et si nō pbat q. ipse fecerit et eius familia hoc fecit. pñtū dicit Bar. hoc suf ficere q. ipse vt fecisse cū potuit corrigere et nō fecit vt. l. sumi num. ff. quāquā. ff. de aqua plu. ar. et ē expressus extra de testi. c. constitutū. et c. ff. vbi dñ. q. nō est verisimile q. tales faciant p voluntatem dñi vel sine eius conscientia. Adde hic quod dñe Jmo. in. c. querelam. de elec. q. pñtanti minis vel verbis cu ius pñtatio incurrit terribilem metū tenet de violentia expul siua q. dictū Bal. in eo. ti. sup. Jmo. dicit no. pñt nobiles et po tentes qui pñtanti laboratoribus ne tñ agrum laborēt nec ne tibi respondeant de fructibus. et ne ad agrū tñm accedat. facit quod no. in. l. metum. in prin. quod me. cau. Bal. tñ in. l. ad inuidiā. C. qd me. cā. dicit q. ex metu adhibito p familia res alicui pñtatis non presumit pp hoc. q. hoc sit factus de conscientia dñi vt extra de restitū. spo. c. cū ad sedē. Nec opi. Bal. vt mihi equior per alle. c. cum ad sedem. per Bal. allega tū. iuncta glo. magna que punctualiter dicit. nec enim de fa cto familie sue tenet dñs. nisi mādauerit vel ratum habuerit. Ludo. vero in dicta. l. de pupillo. ff. si quis ipse pretori. alle. di cit q. in quantum Bar. dicit in dicto. ff. si quis ipse pretori. ex consuetudine persone nuduit suspitionē metus. adde hoc pro bari. ff. de vñtis. l. si semisses. ff. de pig. act. l. vel vñtis forum. facit de resti. spo. c. frequens. et de celebra. mis. c. marit. Et dñi subdit non sufficere p pñtanti suspitionē metus probari q. iu dex semel intulerit metū dicas dicit Ludo. hoc esse verū si p bat q. alteri q. pñtanti metus illatus fuerit. secus si pbat q. eidē pñtanti metum intulit in eadem causa. Et hac enim probatō ne quo ad ipsum pñtante resultat pñtanti metus suspitio fm Bal. in. l. i. c. de his qui per me. iudi. non ap. allegantem ad hoc. l. si quis patrono. quod me. cau. et dum subdit Bar. in di cto. ff. si quis ipse pretori. q. inducitur pñtanti suspitio metus. sed si probatur de consuetudine iudicis intelligas hoc esse ve rū in quantum ad excusandū partem quare corā iudice non ap pellauit. aut pñtatis fuit. nō autē sufficit quātū ad pñtandū ipm indicē respectu metus aut violentie illate fm eūdē Bar. ele gahter. et ibi ē ter. no. in. l. i. ff. idem labeo. ff. quod vi aut clam. Itē i quātum dicit. Bar. ibidem metū. aut delictū aliud com missum a familia seu famulis domesticis presumi cōmissum voluntate et cōscientia domini. Adde qd idē voluit in allega. l. i. ff. si quis. ff. qd vi aut clam. Bal. aut indistincte nō facies mē tionē de Bar. voluit pñtū i. l. i. ff. c. de epi. et cle. et i. l. ad in uidiā. C. quod me. cā. allegas casum qui optime facit de resti. spolia. c. cum ad sedem. p quo videt ter. si bene aduertat i. l. i. ff. quod igitur. et ff. si filius. ff. de vi et vi ar. Idotes tñ cōcordā do dicere q. aut pñtū vñtis famulatu et domesticitate subest aliqua alia suspitio seu pñtione. et tunc verē dicat Bar. et hoc vt sentire ter. i. c. constitutus. p eum alleg. ad quod facit qd no. Bar.

Bar. i. l. ff. de questi. aut nulla alia suspitio p dñm subest. r tñc verū dicat Bal. quod pbat i dicto. s. si filius. r dicit idez Bal. i. l. is qui. C. de his q p me. iudi. nō ap. q si alicui mer? sit illatus i aliquo actu pcedenti. puta q dñ a grauiamine vel let appellare. iuder facit eū poni i cōpedibus r acriter torque ri. an idē metus psumat durare i appellatione a diffinitua. r dicit q sic q i eodē genere delicti r malitie psumitur psequētia animi. vt extra quod me. cā. c. i. r i regula. semel mal? r fa cit extra de ap. c. si iustus metus. Idē similiter odiū psumitur cōtinuari r odiosus i vno psumit i alijs quādo ē odiū irratio nabile vt. l. si quis puocationes. C. de ap. r. l. l. r. l. non distū gnemus. s. cum quidā. ff. de arbi. extra d arbi. c. cū. p. r. v. Itē an metus sit iustus vel nō. cōmittit arbitrio iudicis s. Jnn. i. c. cum dilectus. r dicit Jnn. q pbatā cā metus impressio psumit extra de elec. c. bone memorie.

De metu rerum seu bonorū.

De metu rerum seu bonorū.

d **E**metu rerum seu bo norū. Dicit bal. i. l. isti quidā. s. si is. ff. qd me. cā. q timor pditionis instforū oīum bonorū seu maioris partis ipsorū est iust? metus. r ē idez sicut qñ isertur timor mor tis vel pena capitalis. insti. de excusatio. tu. s. item ppter litē. r i. l. ff. C. de reuocan. dona. fm Bul. r Ly. i additionibus. r dicit idē Bal. i. l. non ē verisimile. s. si fenerator. ff. q me. cā. q vbi nō timef dānum pñone nec cur sionis patrimonij. sed aliud dānū particulare nō habere locū actio quod metus cā que ē spālis. sed officium iudicis vide ibi Jnn. aut i. c. cum dilectus. quod met? cā. dicit. quod iustus metus ē pditio oīum bonorū seu repositis r magne partis i. c. abbas. qd me. cau. r. c. p. r. idē dicit Hosti. i summa in tit. quod me. cau. s. qualiter. ver. itē metus eoz ē iust? metus r. Bal. aut i. l. iterpositas. C. de transac. sic dicit. Itē adde q vbi nō timef mors vel quasi sed timef graue dānum in rebus p prijs. q iste est legitim? metus. ita q officio iudicis consulit. ar. C. de reuocan. do. l. ff. fm Ly. metus grauis rerum est vbi aliquis potestas vel tyrānus dicit. facias mihi instm mille florenorum vel alterius promissionis. als veniam ad cōbur redū domum tuā. nam rescinditur instm si metus iniebat ex qualitate personarū sicut rescinderetur si est metus mortis vel corporis cruciat? qd ē notādū dicit Bal. ibi.

De metu regum.

De metu regum.

d **E**metu regum pñici pum r viroz potentum per pceptū re gis aut alterius principis nō cātur me tus iustus. vt est ter. r glo. in. c. qui insti nuante. qui clerici vel vouentes. vbi sic dicit gl. ar. q imperiū regis non sufficit ad instū metū. ar. C. q me. cā. l. ad inuidiā. ar. p. C. q metus cā l. vlti. r. r. r. q. vii. conuenior. Similiter imperiū parentuz non sufficit. ff. de ritu nupl. l. patre. r. r. r. q. vii. omnes cautio nes. dicit ibi Jo. an. q nisi aliter pbetur oppressio dignitas aduersarij non sufficit ad probandū metum. sic loquitur. Lad inuidiam. Credo tñ dicit ibi Jo. an. q imperiū principis q als consuevit tyrānice r oppressiue tractare eos qui pñibus vel pceptis suis non obediunt induceret iustum metū. ideo non vñ q Bar. qui dicit indistincte in tractatu de tyrāno q verba pceptiua seu blanditiua iducunt iustū metum. bñ di rit nisi intelligas Bar. fm Jo. an. quando talis tyrānus so litus erat inferre dānum illis qui pceptis aut blanditijs su is non obtemperabant. qd vñ verum q dicta ex persona pensa mus. vt. l. i. C. si quis impera. maledi. mine tñ potētū sunt me tuende. vt dicit Bal. in. l. non est verisimile. s. iusto. ff. q me. cā. De minis alioz hominū an inducāt iustum metū. s. ē dī ctum. r super hoc vide Bal. r Ly. in. l. metū. C. quod me. cau. Ibi ponit quid iuris de eo q post minas reperitur mortuus. an presumat mortu? ab eo q intulit minas. veritas ē fm bal. ibi q hoc d3 perpendi ex qualitate personarū r alijs indicijs.

illud tñ ē notandū q l3 mine non probant factum pbat tñ capitales inimicitias. vt nota. ff. de arbi. l. licet. Item glo. l. metū. C. quod me. cā. facit q si aliquis fuit mihi minas? r post minas me offendit. r erat tñ ex se potens ad offendendū me q alius non teneat de mādato q ex minis cum actu subseu to apparet q alias erat factu? fm Ja. bu. q ita dicit hoc vñ dicit Bal. in dicta. l. metū. alle. qñ fecit suo noīe. sed si deligt nomine mandātis indistincte tenetur mandans. in. c. cū. qd de sen. excōi. i. vi. Alterius vide gl. no. in. l. i. C. si rector. puin cie. q non est differentia inter pceptum r blanditias potētuz. vide clemen. i. de testi. in verbo exhortamur. r. ff. quod iustu. l. i. s. i. ver. quādamodū. Et dicit q non solū per minas sed etiā p terribilem vultū potentis causatur iust? met? vt dicit Jo. an. i. c. q pp de elec. i. vi. in pe. colū. r Bal. refert r seqtur de pa. iura. fir. s. iniuria. hoc etiam tenet Hosti. in summa in ti. d alie. iudi. mu. cau. fac. super rubrica. de cessionibus. s. an actio vendi. ver. intelligo aut potentiorē. r. c. Itē adde Bal. in ti. de pace constantie ver. pactiones. vbi dicit q pcept? factus cūz dñō terrarum per subditū est ipso iure nullus. qñ metus iter uenit q talis metus ex toto euacuat consensum. nam hoc est falsum per ter. l. si mulier. s. si metu. ff. quod me. cā. no. vii. q. alias. vi. q. c. si ergo. r per aliam glo. in. c. si postq. r. iij. q. i. que glo. dicunt q licet pceptus vel actus sit factus ad furores popu li tñ non est ipso iure nullus. r tñ negari non potest q iste nō sit metus ita terribilis sicut metus tyrāni. Itē adde Jnn. in c. si. vbi dicit q iustus met? causatur si vidi venire armatos p me q timor armorum sufficit ad causandum iustum metuz. de quo vide ter. in. l. iij. s. i. ff. de vi r vi ar. vbi Bar. dicit per istum ter. qd vñ violentia facta cum armis si arma non extra rit pur. si arma ad latus portabat seu habebat. r dicit Jnn. in. c. querelam. de elec. Si autem quis prohibuit armis alicui ne ingrederetur possessionem cuius possessionem primo non desererat animo interdictum competit. r idē si prohibuit eū vti iure suo. puta usufructu vel administratione cuius quasi possessionez habebat. ff. de vi r vi ar. l. idemq. s. vnde vi. r. s. pertinet. Si autem non armis sed verbo phibuit r esset talis prohibens q eius prohibitio iustum metum faceret locuz ha bet interdictum contra eum si post inuasit illam infra annuz insolidū eo q occasione dicte prohibitionis ad eum peruenit alias non interdictū enim hoc atrocitatem desiderat. ff. de vi r vi ar. l. i. s. si interdictū hoc. r. s. ad solam. Si autē esset i pos sessione r exiuit possessionē pp minas nō h3 locū interdictū. sed qd me. cā. l. metum. pmo rñ. Si at anteq veniret ad locū vñs eiectus metu armatoz illuc euntū discesserit p eos locuz ha b3 interdictū. ff. de vi r vi ar. l. i. s. idem labeo. Si at illuc nō ibat vñ ē possidētē possessionē amississe solo aio. ff. d vfuca. l. nō solū. s. si dñs. verū tñ qz dolose non egerunt vt spoliarent nō tenet interdicto. ff. de vi r vi ar. l. idēq. s. si quis aruat? Cre dimus tñ qd tunc si acciperet possessionem sic derelictaz cō petit vel vtile interdictū vel actio i factū q ppter vim quam ti muir exiens a possessione vacua possessio ad eos puenit. ff. de vi r vi ar. l. i. s. familie. r. s. se. Si vero aliquis occupasset pos sessionem r postea deuenisset ad aliquos quoz metu erunt q tñ metum nō itendebant isferre p hos nō cōpetit interdictum ff. de vi r vi ar. l. i. s. qui anno. Et idē dicit Jnn. i. c. si. quod me. cā. Itē vide glo. no. in. e. cōuenior. r. r. r. q. vii. q. dicit q eo ipso q princeps mandat aliquē eligi psumit metus. r il la electio erit viciosa. Itē adde ad Bar. i. l. de pupillo. in. s. si quis ipsi pretori. de nouo op. nū. i. vi. q. dñ dicit q vñic? act? nō inducit iustum metum. pro quo facit quod no. Archi. r. iij. di. c. illud. vbi dñ nō pbari pñuetudinē certi hoīs p vñū actū vñde facit. l. iij. r quod ibi no. C. de epi. audi. Itē pro hoc facit quod no. ipse Bar. i. l. seruus vrbani. de leg. iij. vbi dicit q ex vna sola mercatura nō probatur quis mercator.

De metu tyranni.

d **E**metu tyrāni vide bar. in tracta tu de tyrāno. r marine i. vii. q. vbi dīc q ea que faciūt ipsi tyrāni sunt nulla ip so iure. vt. l. decernimus. C. de sacrosan. eccle. r in. c. i. de scisma. r. vii. q. i. ordia tos. Et si ciuitas donat vel aliquid con

cedit ipsi tyrāno p̄ctus ē ipso iure nullus. Nā sicut non valet
p̄ctus factus p̄ carceratū cū carcerante. vt. l. qui in carcerē. ff.
quod me. cā. ita nō valet pmissio facta illi qui eū t̄ quodā mō
captiuatū. Nā tyrānus d̄ tenere populum ī seruitute vt. l. c.
non minus. de īmuni. ecclē. Sunt ēt p̄ctus inīti cū tyranno
nulli seu annullādi. p. l. si p̄ impressionē. ff. q̄ me. cā. t̄ p. l. i. c.
d̄ p̄ctibus iudi. Et si tyrānus illi qui habebat aliquā rē super
alienatione eius multa rogamina sup̄ ipsa alienatiōe fieri se
cit rescindit p̄ctus. qm̄ rogamina potētum seu maiorum sunt
iussus. vt. l. i. in p̄i. sup̄ verbo quēadmodū. ff. qd̄ iussu. t̄ ibi gl.
t̄ i. cle. i. ver. hortamur de testi. t̄ glo. singularis. in. l. i. c. si re
ctor puin. facit dictum Inno. i. c. petitio. de iureiur. vbi p̄ct?
celebratus p̄ importunas preces tyrāni rescidit cū importu
ne p̄ces metui equiparantur quo ad actus rescissionē. vt. ibi p̄
Inno. t̄ Bar. facit de hoc magnū festum ī dicto tractatu. in
d. vii. q. Et hoc verū ē q̄ p̄ctus rescindit quādo ē in fauorem
tyrāni. Si autē ē in fauorem illius qui p̄bit cū tyrāno dicēdū
ē q̄ valet. fm̄ Hosti. i. c. i. de scismaticis. p. l. nō eo minus. C. d̄
p̄cura. Si vero celebraret p̄ctus qui parti esset ī fauore illi
qui p̄bit cū tyrāno t̄ p̄tin ī fauore tyrāni t̄ p̄tineat diuersa
capitula t̄ separata. tūc valeret īquātum p̄tinet fauore illius
q̄ p̄bit cū tyrāno. Si autē nō p̄tinet capitula separata. tunc ne
cesse ē q̄ aut ī totū valeat. aut ī totū ruat. Et p̄dicta vera qm̄
p̄bēs cū tyrāno ignoraret eū esse tyrānum. Si vero sciebat p̄
ctus ē vllus t̄ ei nō subuenitur fm̄ Bart. ibi t̄ vide ibi plene
de hoc. t̄ quis est tyrānus t̄ de his que agit respectu iurisdic
tis t̄ que agit p̄bēdo. t̄ vide per Bal. in. d. l. discernimus. d̄ la
crofian. ec. vbi posuit tractatū de tyrāno. dic vt ibi.

De metu tormentorum.

De metu tormentorū

Ex. in. l. si quis in ea. C. d̄ custo. reo. dic
q̄ glo. i. dicta. l. si quis in ea. vult q̄ con
fessio scā in crīali facit semiplenam pro
batōem t̄ non plenam probatōem. vt. l.
i. s. diuus. ff. de q̄mibus. Et aduerte q̄

gl. t̄ qdā sui sequaces. vt. Fran. Accur. dicūt q̄ siue sp̄te siue
p̄ tormenta q̄s confiteatur nō ē adhuc p̄uēdū nisi p̄seuerat. t̄
probat per. l. si quis in ea. alle. q̄ generalr loq̄tur. ergo t̄. ff. de
leg. p̄stan. l. i. s. generalr de publi. l. de p̄ccio. Alzo tenet q̄
perseuerantia tunc requiritur cum per tormenta confessio ex
torqueatur. als non. t̄ sic non insinuat̄ titulus de confes. t̄
idem tenet Odof. sed p̄ sūa priorū facit. C. ad. l. iul. de vi. l. ser
uos. vbi dicit confessionib⁹ in plurali. sed glo. que est ibi v̄ di
cere p̄rium. Bal. aut in. d. l. si quis in ea. alle. dicit no. in quo
loco reus d̄ confiteri vel negat q̄ apud acta. Nam dicit do
ctores per ter. dicte. l. si quis in ea. q̄ qm̄ quis cogitur ad confi
tendū per torturam postquā iudex tortis talem tortū d̄ duce
re ad banham t̄ apud acta facere ipm̄ confiteri. q̄ confessio
alibi facta in criminali nō sufficit ad condemnationē per ter.
dicte. l. si quis in ea. alle. licet sufficiat ad torturam. facit glo. i.
liubemus. C. de libe. cā. t̄ in. l. capite q̄nto. ff. de adulte. Et di
cunt doctores q̄ cautius est vt iudex adhibeat duos vel tres
testes vt videant q̄ sponte confiteatur maleficiū. Et dicit ibidē
Bal. q̄ cauti assessores nō sūt vna confessione cōtenti. sed tpe
quo mittunt malefactores ad supplicii faciunt q̄ illam cōfes
sionem cōfirmant iterato t̄ confiteantur fm̄ Alzo. in sum. i. ti.
de confes. t̄ dicit q̄ tūc est necesse q̄ in confessione p̄seueret qm̄
confessio emanauit per torturam secus si sponte hoc t̄ Lan
dinus t̄ Bar. t̄ dicunt idē de consuetudine obseruari. t̄ alle
gant quod no. in. l. seruos. C. ad. l. iul. de vi. Et dicit q̄ aliquā
do in confessione perseueratur per expressaz confessionē factā
apud acta. t̄ nō est dubiū q̄ talis cōfessus ex sola cōfessione p̄
damnari fm̄ omnes. Qm̄q̄ in confessione perseueratur tacite
q̄ non reuocatur confessio. t̄ tūc aut emanauit sponte t̄ suffi
cit. aut metu tormentorū. t̄ non sufficit imo repetenda ē confes
sio imo assessores vt nō stetur in dubio isto faciunt scribi quo
modo reus fuit sponte confessus t̄ quasi vt plurimū ista cōfes
sio est falsa. Qm̄q̄ in scriptura non perseueratur tacite vel ex
p̄esse sed reuocatur confessio. t̄ tūc si quidem sunt aliqua indi
cia facientia p̄o reuocatione admittitur reuocatio. sed iste p̄

cogi confiteri. ergo fortius cogi p̄t per seuerare in confessione.
Si aut nulla indicia apparent prout p̄ appet q̄ ista reuocatio
sponte non p̄cedat nisi error allegaretur t̄ p̄baretur. alias nō
staret per allegantem. sed staret p̄ iudicem quo minus p̄bare
tur. vt. l. de etate. s. si. ff. de iterro. ac. facit quod no. in. l. actu su
stium. ff. de his qui no. infa. Confessione aut suam quis inter
pretari p̄t exponendo vel p̄imendo in totum de accusa. c. cū
dilecti. Ja. vero de bru. in. l. si quis in ea. allega. dicit q̄ nō sta
tur cōfessionē adhibite in tormentis nisi sponte fiant ratifica
ta per cōfessionem. Quidā iudices maleficiorū male practicāt di
ctam. l. si quis in ea. alle. q̄ statim cum reus ē confessus in tor
mentis ducit eū apud acta t̄ faciunt eū confiteri t̄ ratificare
confessionē. t̄ dicit q̄ sufficit per dictā. l. si quis in ea. t̄ male.
q̄ ea que incontinētī sunt inesse videntur. vt. l. lecta. ver. dice
bamus. ff. si cer. peta. t̄ ideo qm̄ statim post tormenta ratificat
v̄ adhuc instat metus tormentorū. t̄ similiter habes in. l. ij.
C. quod metus cā. q̄ nō v̄ sponte soluere qui statim post p̄o
missionem metu facta t̄ soluit. Oportet ergo q̄ qm̄ confessus ē
in tormentis per diem vel noctē dimittatur quiescere postea
interrogetur apud acta. t̄ si confiteatur tūc itē planū ē si ne
gat non statim prime confessioni. t̄ hoc dirrecte p̄bat dicta. l.
si quis in ea. Item est sciendū q̄ quidam intelligūt sedam cō
fessionē debere sponte sequi siue fuerit facta prima in tormen
tis siue non ēt male q̄ loquitur qm̄ prima fuit facta in tormē
tis. Vnde dicit idem Jaco. bru. in. l. ij. C. quod me. cau. q̄ si so
lum fuit metus adhibitus in p̄missione t̄ nō in solutione q̄ si
reperitur solutiū quia spontanea solutio tollit metū. vt. l. i. c.
q̄ me. cau. hoc v̄ dicit ipse nisi adhuc solueretur metu istan
te vt q̄ p̄misit per metū. t̄ statim quia pecuniā habebat pe
nes se soluit. t̄ tunc nō īferente aduersario quia forte dicit ex
quo habes pecuniā. quā n̄ soluis. t̄ ideo puto dicit Ja. q̄ re
petat. Et ideo dicit. l. fm̄ cum ibi q̄ p̄fessio facta in tormētis
nō valet nisi p̄seuerat p̄fessus in loco remoto a quo torture vt
sic nō imineat loc⁹ tormētōrū al' asseueratio si t̄. vt colligit ex
l. ij. C. de custo. reo. l. male obferuēt eam iudices maleficiorū.
Nā cōfessionem factam ī tormentis faciunt ratificari statim
vnde adhuc instat metus tormentorū. t̄ faciūt scribi postea q̄
sponte t̄ libere fuit p̄fessus de crimine sine aliquo metu t̄ male
faciūt. Bal. aut ī cōsilio quod icipit ī xpi nomine amen. tres
sunt casus dicit ipse. Primo qm̄ quis confitē ī tortura v̄ for
midine tormentorū. t̄ hoc constat. t̄ tunc si nō p̄cedūt indicia
credīt cōfessionē. t̄ si post cōfessionē p̄batur indicia. tūc iudex
appellationis nō d̄ confessionē sequi q̄ illicita t̄ p̄ iuris for
mā fuit extorta. vt legi. t̄ no. in. l. maritus. ff. de questio. Indi
cia ergo debēt p̄cedere p̄ legitimos testes legitime recipiēdos
t̄ examinandos. Si. n. iuxta iudicium aliquid dicerēt sine in
ramēto nō facerēt indicia q̄ deposuerūt non iurati. C. de te
sti. l. solā. t̄ l. iureiurādi. t̄ indicia sunt p̄banda p̄ duos testes
cōtestes non singulares. C. fami. her. l. si. i. glo. Secundus casus
ē qm̄ quis cōfiteat sponte t̄ hoc constat tūc statim sue cōfessionē.
C. de penis. l. qui in iam. nisi indicia p̄babilia t̄ verisimilia. v̄
ipsa inocētie substantia ī p̄rium appareat. ff. de questio. l. i. s. si
qs vltro. Et isto casu si quis reuocet cōfessionē t̄ coraz iudice
appellationis detegat inocētiā d̄ liberari. vt no. ff. de appel.
l. creditor. s. iussus. C. de erro. aduo. l. si. quo. appel. nō reci. l. ij.
p̄ l. ij. Tertius casus ē quādo ipse dicit se cōfessionem formidine
tormētōrū t̄ iudex t̄ tabellio dicunt eū sponte cōfessionem t̄ est
dubia p̄ negationē. t̄ tunc si quidem coram iudice appellatio
nis p̄bat delictū d̄ sequi cōdēnatio. Si autē dato termino
vtriq̄ parti nō p̄batur delictū. tūc q̄ cōmuniter tales confes
siones cōsueuerūt p̄ assessores t̄ potestates p̄ tormenta cōfiter
extorqueri forte p̄ locum a cōfiter accidētibus d̄ p̄summi for
mido tormētōrū. ad hoc facit quod no. l. y. t̄ clari⁹ no. Ja.
bru. i. l. ij. C. quod me. cā. i. l. fa. t̄ ibi multū assessores reprehen
duntur qui faciunt scribi q̄ fuit sponte cōfessus. Itē rō natu
ralis hoc dictat q̄ nemo vitam suam odio h̄. vnde non ē ve
risimile q̄ ex iussu ī fortia iudicis sponte cōfiteatur. sufficit. n.
terror eorū qui minacē feruorē ponunt. ex sola ergo cōfessio
ne reuocata. t̄ iō dato termino ad p̄bandū hincinde t̄ male
ficio non p̄bato. nō credo q̄ iudex possit fundare cōdēnatio
nem maxime fm̄ glo. que dicunt q̄ soli nude confessioni non
credīt. vt no. C. de custo. reo. l. i. als parū p̄deset ēt ignorantī
bus appellare. q̄ durū ē p̄bare torturā que fit ī camera iudi

cum, nec assumuntur testes quorum dicta possent haberi sicut docet experientia et sic lex que permittit appellare confesso esset libidinis. Ex quibus dicit ibi Bal. i. d. consilio. concludo quod iudex primus male et perperam torturam ad precessit non precedentibus indicibus et quod dictus miser captus legitime potuit habere recursum. ex actitatis. n. buculqz non video dicit Bal. eum conuictum et maxime cum testes sint singulares et prius et defectui quod non deponit de loco delicti. non nego tamen quoniam iudex recursus seu appellacionis per omne viam possit sequi veritatem que presumitur ex confessione eorum que probaretur cum ipsa confessione. sed ibi non probantur. quod probatio caret substantialibus ut hic non dicitur sola confessione sui a iuris tramite deniare. ut extra de pba. c. l. causaz circa medium. et l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. et l. ij. ff. de feriis. Idem vero de ancha. i. suo pñtio quod incipit visa inquisitione formata per philippum de mantua. et consilium supra dictum Bal. referendo dicit quod ad predicta faciunt no. per Bal. in l. nouissime. ff. quod sal. tu. auto. post l. v. ubi dicit quod semper presumit i officiali metus. et terror ab eo inferri. l. si per impressionem. C. quod metus ca. et l. quis sit relaxatus tñ semper metus ista re vñ ne itez capiatur. et talis recte dici potest metus continuatur? ut l. c. i. qd metus ca. Et idem dicitur in iudice cuius metus posito i carcere. per crimine semper instat ad torturam familiam et alia ista semper i pñptu hz. ita quod potetia nocendi et torquendi i habitu idem operatur quod potetia i actu. ut l. c. non soluz. de appella. l. i. vi. et l. labeo de statu ho. et hz hoc i se equitate. nã et si inimia reueretia tormentorum phentis metimur. ut l. i. §. que one rade. ff. quarum re. act. non da. et l. q. iij. c. vnusquisqz. multoties nis inimia tormentorum formido quã formidinem iustaz reddit communis vulgi opinio que hz quod officiales captos et inquisitos de criminibus pñmissa iuris grauitate torquere consueuerunt ad hoc ut no. Bar. i. l. de pupillo. i. §. si quis ipsi pretori. ff. de op. no. nũ. Itẽ nuda confessio non sufficeret i civilibus ad obligandum seu ad obligationem. l. cum de indebito. ff. de pñtio. et c. si cautio. de fide iñtru. multoties in criminalibus ubi agitur de salute hois. nec e verisimile quod quis vltro pñteatur illud quod vitã adimat vel statũ eius vel famã minuat. abhorret. n. hoc natura que seruari desiderat. mortẽ vero et pñciẽ ut ait Boetius euitat. confessionẽ ergo non verisimile. et sponte factã non dicit iudex admittit nisi alia suffraget administracula ut legitur. et nota. l. c. qz verisimile de pñsumptio. i. sic confessio p naturã non valet i. c. si. de cõf. et c. nos i quẽquam. ij. q. i. ita nec cõfessio p pñsumptionẽ que e fm naturã. l. seipsum cõseruare mortẽ et pñciẽ euitare. remediũ ergo e quod ille qui dñt cõfessus hz. Idem de ancha. ibidem formidine tormentorum quod confessionez suã reuocet p se vel p pcuratore habetẽ spãle mandatu ad hoc ne iudex aliter dicto crimine non pñto poterit eum condẽnare rationibus supra dictis. Et ita idẽ. d. Idem dicit de facto obtinuisse l. iudices malefactorũ difficiles et rigorosi i admittẽdã dictã reuocationẽ pñfessionis se exhibeat et euolat ad condemnationem cum per inquisitionem procedũt et credũt vilesere in conspectu hominum cum absolunt contra. l. absentem. ff. de penis. Dominus Bartholus in l. i. §. diuus seuerus. ff. de questionibz. dicit non statuit confessioni facte i tormentis nisi pñnerat in ea. ut l. i. §. diuus seuerus. et l. si quis vltro. ff. de qñnibus. Si autẽ esset scã sponte sine tormentis. tũc ei statuit. ut d. §. diuus. alle. et l. i. C. de cõf. Et dñt confessio scã per tormenta qñ est scã adhibita tortura vel est scã prope torturam aliquo ligato et precedentibus minis deponẽdo ad torturam. Non autẽ quelibz tortura facit videri confessionem factam eẽ formidine tormentorum. sed dñt eẽ positus i tormentis vel ductus ad ea. Idem si esset in carcere in quo fame vel frigoris multum patiebatur. Nam tunc formidine tormentorum. tunc vñ scã. ar. ad hoc. ff. de iniurijs. Lapud labeonẽ. §. qñstionem. facit. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. si quis autem visis. dum dicit sufficit terror armorum. Et qualiter dicatur perseuerare in confessione. hunc passum determinat ter. in l. si quis in ea. de custodia reo. qz oportet quod post confessionez scã in tormentis reducatur in loco publici iudicij. et ibi coram notario et psonis publicis confiteatur. ut ibi in ter. dñt. Et tempus infra quod dñt reduci arbitrio iudicis dñt arbitrari. ut reducat euz illo tempore quo cessauerit dolor tormentorum. Si enim statim reduceret ad locum hĩdem doloribus instantibus. totuz hoc vñ scã formidine tormentorum. eadem enim formidine dice

re videretur. ar. l. qd ait. §. filius. ff. de adul. de hoc dic vt lati? dñt fuit in clã non errore. dum fuit tractatum. an testis possit corrigere dñm suum. et si notarius scripsit quod sponte fuit confessus. verũ e quod confessio non fuit facta per tormenta erit ne notarius falsus. et vñ ter. qz non in l. i. §. si quis vltro. ff. de qñstio. Ibi in ter. si quis vltro. et c. et sequitur ibi in lra cum tormentis. et c. constiterit. et sic dñt sponte confessus ille qui in tormentis est confessus. et fm hoc debemus exponere constiterit. scã pñfessione illius serui. Et si dicis quod dñt sponte confessus cum dicatur per tormenta. dicas ideo quod perseuerauerit in confessione illius serui. ut l. i. §. diuus seuerus. alle. et l. i. C. de custo. reo. vel et si confessus est in actu torture. Quis notarius scripserit sponte confessus est. nec obstat verbum constiterit positum in dñt. §. si quis vltro. alle. qz exponitur constiterit. l. de inocetia et sic non refert se ad confessionem sed ad serui innocentiam. ut ibi pñt. et no. bene dicit ibi Bar. Bal. autẽ in l. nouissime ff. de fal. tuto. aucto. dicit quod paria sunt aliquid fieri coacte vel timore coactionis. ut d. l. nouissime. et dicit ibi Bal. quod ita clare non reperitur alibi. Et ex hoc dicit Bal. colligit Bart. qz tuor ar. Idem est quod paria sunt confiteri in tormentis et formidine tormentorum. Secundum quod qui per timores violat interdictum non sit irregularis. Tertium quod testis qui per tormenta seu per torturam dicit falsum non tenetur crimine falsi quod metus excusat a dolo. ut d. l. nouissime. et ff. d. lib. cau. l. minor. Idem vero Bal. in l. i. C. quod me. cau. dicit quod metus adhibitus in promittendo sed non in soluendo. si soluitur incontinenti presumitur metus et metu solutum. facit quod no. in simili in l. i. C. vnde vi. et l. i. §. que onerande. ff. quarum rerum actio non da. Si soluitur ex interuallo. aut durat eadem cã metus. puta tyrãni potentia et presumitur solutum per metum. ut l. i. §. fulcinius. ff. ex qui. cau. in pñtea. et in c. i. qd metus ca. et ff. de nego. ge. l. nam et seruus in pñin. aut non durat eadem cã metus. puta fuit promissum tyrãno et solutũ postea desistit eẽ tyrãnus. et tunc presumitur solutum sponte. facit. l. i. C. si quacumqz predi. potest. et l. i. C. si rector prouin. Et hec faciunt ad questionem. dicit lex quod confessio scã in tormentis nihil valeat nisi perseuerauerit confessus in loco remoto a loco torture. ut sic non imineat metus tormentorum. ut collr in l. i. C. de custo. reo. modo iudices malefactorum faciunt quem confiteri in tormentis. postea faciunt ipaz ratificari ad banham. dicit Ja. bu. quod male faciunt quod adhuc istat metus tormentorum. hz ipsi postea faciunt scribere quod sponte et libet fuit pñfessus dñt crimine sine aliquo tormento. tñ ista scriptura non imitatur veritatẽ fm Jac. bu. et sua intentio est quod aliquod interuallum cõpetens debeat esse inter tormenta et confessionẽ que postea fit in iudicio. tam quod iudex semper hz pñtatem tormentandi. l. adhibeatur interuallum non pñteat cessat metus tormentorum. qz est in pñtate iudicis repetere tormenta. tñ quod iste metus non est iniustus ex parte inferentis. dicit Bal. credo ibi confessionem valere. ut. C. de qñ. l. de militibus. ff. de edil. edi. l. quero in fi. qz iuris executio non hz iniuriã. ut l. cõtinet. ff. quod me. ca. Ang. vero in alle. l. si quis in ea. de custo. reo. ibi in ter. cum de cõmissio pñtiterit per confessionẽ factaz non in forma iudicij et forsitan intra pacium cum tormentis ut moris est. vnde illa confessio non est sufficiens ad cõdemnatoriã nisi perseueret in ea ut hic. et l. i. l. i. de custo. reo. l. pñm no. in l. si cõfessus. eo. ti. et l. l. seruos ad l. iul. de vi. in. i. glo. sed hec vera. Semp autẽ dñt perseuerare timor tormentorum nisi repausatus fuerit per vnã diem et noctem post tormenta illata. ar. l. i. C. qd me. cau. et ff. si cer. pe. l. lecta. ver. dicebam. Laueat ergo iudices iniqui incontinenti illatis tormentis et pñfessione extorta illa per tormenta ducunt reũ ad tribunal et faciunt reũ recõfirmare confessionez et qd peius est faciunt inscribi in scã falsum quod ille sponte pñfessus fuit. non enim hoc dicere possunt nisi tortus repausauerit se p diez et noctem. Ange. vbi. §. Attende ex predictis quod i causa criminali ex sola confessione absqz alio pñfessu non sit executio. neqz patitur quis diffinitiuam. hoc enim tñ Inno. in. c. queret. de offi. dele. Contrariũ tñ idem Inno. in. c. qualiter lo fo. d. accu. et pro ista parte est casus in. c. romana. de appel. lib. vi. dic aut quis confitetur metu tormentorum et hñt locum superius dicta et allega. l. qz requiritur perseuerantia. aut confitetur sponte et hñt locum secunda opi. Inno. in. c. qualiter. i. qz sine pñfessione potest pati diffinitiuã et sine alio pñfessu. et vide quod no. per glo.

in. c. ex lris. de diuor. sup verbo admonitus. et vide Bar. i. l. i. in fi. de custo. reo. et per do. And. de yser. in constitutione regni pena eorum de forbaditis et foriudica. Ultimo attēde qd constitutio regni. si damna clandestina. et ibi per glo. et do. And. de ysernia vult qd nullus possit tormentari nisi tria concurrant. scilicet plena probatio leuitas vite. persone. et fame de delicto commissio quod nota.

De metu matrimonij.

Emetu matrimonij.

Dicit Inno. in. c. cum locū. de sponsa. qd metus qui cadat in constantē viz. de quo in. l. metū. ff. quod metus cā. et xxiij. q. vii. c. indignatur. impedit matrimonij. Itēz coactio. i. vis qd capis vel tenet vel litigat vel huiusmodi. metus autē alterius qd eius qd pbit impedit matrimonij mortem vel captiuitatē sibi imminere. et pp hoc filia consensit nuptijs quas pater p ea pbit. vel et ipsa hoc timore vel alio simili ducta pbit matrimonij non valet. ar. eius qd econuerso of de pfe qd iustus metus est in do si timet stuprū vel seruitutē filiorū. ff. qd metus cā. l. isti quidem. xxi. q. ij. si verū. et c. de nepte. sed illa capitula loquuntur qd etiam sponsi inuiti erant sed certe non vñ qd ibi alia de cā inuiti fuerunt. nisi pp eorum qui eos habebāt in pte. hoc autē constat qd si consensus pbitum est liber quāuis pater haberet iustū metū. tñ matrimonij t3. Alij vicunt qd nō impeditur matrimonij. licet timeat filia mortem pñs. et si metus vel coactio interuenit super eo sup quo consensus requiritur. tñ metus vel coactio impedit. verbigratia. si cogitur pñere matrimonij sed si sup diuersis interueniat ius et cōsensu. verbigratia. si carcerauit qd aliquē vt ab eo pecuniam extorqueret si idē vñ et vincula patiens consentiat in matrimonij vel et aliū pñtum t3. naz. et agere pōt per pcuratorē et p pñs pcuratorē constituere. ff. d. m. l. precipimus. et qui. cau. ma. l. ait pretor. nisi forte in vinculis cōstitutus captus esset ab hostibus et p hoc esset seruus. nā tunc consensu nō haberet. vt in pñalle. l. ait pretor. Jo. autē de ligna. in. c. cum locum. de sponsa. dicit qd si mulier capiat et incarceretur vt matrimonij pñat matrimonij nullū ē. vt l. qui in carcerem. ff. quod me. cā. et in. c. cū locū. de sponsa. Ad uerte tñ fm eundē Job. ibidem qd et si capta fuisset mulier vt matrimonij pñeret si tñ als sponte et voluntarie pñeret bene teneret matrimonij ex quo coactio illa transiuit in purū consensum. et captus existens in captiuitate apud hostes potest pñere matrimonij. vt in. c. dñs. de scdis nup. licet Inno. dixit pñum in. c. cū locū. de sponsa. alle. et glo. in. c. abbas. qd me. cā. et in. c. cū locū. de sponsa. alle. t3 qd pñtum matrimonij p metū ipso iure nō tenet. Idem t3 Host. in sūma. quod me. causa. s. pe. et idem glo. in. l. si mulier. s. si dos. et idem Old. pñlio. xxi. v. Ludo. vero i rub. so. ma. dicit qd metus arguit nullitatē i matrimonij. gl. ē in. d. l. si dos. alle. et i. c. abbas. qd me. cā. et ij. q. iij. iter cetera. et pñatur in. c. primo. et c. requiritur. et c. cum locum et c. cum mulier. et c. venies. de spōsa. qd tale matrimonij ē ipso iure nullū. et melius in. c. significauit. extra de eo qui duxit i ma. quā polluit padul. vbi ē casus recte. nec ob. l. si patre cogēte. ff. de ritu nup. qd rñdetur vt ibi glo. Jo. vero an. i. c. cū locum. de sponsa. dicit qd Inno. i. d. c. cū locū. cui? verba hec sunt si timeat filia mortem vel captiuitatē patris vel aliud si mile non valet matrimonij fm Inno. Host. et Abb. ar. xxi. q. ij. c. i. et ij. nā iustus ē timor sicut ecōtra. ff. quod me. cā. l. isti quidē. Si vero cōsensu esset liber l3 pñ haberet iustū metum t3 matrimonij. Et dic coactio super eo sup quo cōsensu requiritur vt si cogat matrimonij pñere secus si i diuersis interueniat cōsensu vt coactio. vt si detentus i vinculis p pecunia extorquenda mñmonij pñat bñ t3. qd tunc pōt agere p pcuratorem. l. papinianus etuli. ff. de mino. fm Inno. si capto ē ab hostibus qd per hoc ē seruus. et sic pñtum non h3. ff. ex qui. cau. ma. l. ait pretor. fm eum. Sed tu dic pñ in illo casu. vt de secundis nup. l. dñs. vbi de hoc dicaz. dicit Jo. an. et ibi dicit in verbo vobis. Mo. qd loquitur vniuersis xpianis in captiuitate sarracenoꝝ positis. per quod p3 qd captiuus vel icarceratus pōt mñmonij pñere. diri de hoc dicit Jo. an. i. c.

enim locum. de sponsa. et hoc locum in captiuo hostium. vt d. l. dñs. l3 Inno. pñum nouerit in. d. l. cum locum. Inno. in. c. prolatum. qd me. cā. Item hoc idem est in mñmonio qd l3 pñecessit metus qd l3 postea sequatur consensus ratificatur matrimonij. de sponsa. c. ad id quod. Item in. d. c. prolatum. qd ibi illa mulier. de quo. c. loquitur solēnter vñ accepit de manibus eorum et in monasterium ingredi voluisse vt hoc votum tacite ratificare vt si cessante timore in monasterio perseveret. Sin autem sine solemnitate accessisset nec verbo voluisset. non intelligeretur ratificare ille si in eodem monasterio eēnt non professi habitum non portantes. Item dñs ē inter votum et habitus susceptionem. qd votū tenentur seruare nisi si metus interuenit qd in constantē viz. caderet nec valebit protestatio nisi ex tali iusto metu interuenit cum non pñt nisi iusta causa interuenit. vt no. de elec. c. cumana. Non est autē iusta causa nisi metus sit talis qui cadat in constantē virum. In habitus susceptione sufficit quicquid metus vel alia psumptio vel protestatio super hoc habita appareat qd habitus inuitum suscipiebat. vñ si cōminationibus pñs habitū suscepit illum pōt dimittere. xxi. q. iij. pñes. secus si voluisset. rō diuersitatis qd in voto cum expressa sit voluntas ei standum ē. nisi aliquid expressum appareat in pñum. Si enim suscipiendo habitum nihil expresse voueat sed presumptiue tñ. talis psumptio facile per aliam presumptiōem eliditur. Et aduerte qd matrimonia debēt ēē libera a pñā tam in pñendo qd in dirabendo. vt in. c. cum locum. alle. Et propterea dicit Jo. de Inno. in. l. ticia. ff. de ver. ob. in prin. qd l3 mñmonia debēt ēē libera a promissione penarū. vt. d. l. ticia. alle. l. si. C. de sponsa. et c. gemma. e. t. pñt tñ arre dari et iteruere. vt. d. l. si. C. d. spōsa. Et ē dñs iter arrā et penā. qd arre pñt i actuali dātōne et traditōne. pñā vero i sola pmissione. et quis de facili pñmittit magnā penā qd pñt i solo verbo. s3 nō dat magnas arras. et ideo non sic de facili impeditur libertas mñmonij per ipsas arras sicut per ipsam penā. fm docto. Et ex hac rōne vt. qd si pena respectu pñonaz ē parua ita qd verisimiliter libertas matrimonij nō impediret tñ valet. et similiter si arre sūt ita magne qd verisimiliter libertas matrimonij impediret. tñ nō valeret et datio arrarū. et est de facto. dicit Jo. an. in. c. gēma. de sponsa. et dicit se de facto vidisse arras datas i magna quantitate qd in quantitate quattuor millū florenoz. Et fm hoc leges que fecerūt dñam inter arram et penā considerauerūt frequentiam. et hanc opi. sequitur Jo. de are. et de. et l. in. d. l. si. C. de sponsa. et Jo. an. in. d. c. gēma. Bar. in. d. l. ticia. tenet pñū dicens qd in matrimonijs nulla pena pōt interuenire siue magna siue parua. per. d. l. si. que simpliciter loquitur et preclis dicens qd quicquid sit extra diffinitionē illius legis non valet per. l. neq3. cum sua glo. C. de nup. que vt exemplificare de quantitate. x. que sui natura est modica et hoc placet ipsi Jo. de imo. qd non est nostrum recedere a verbis. d. l. si. C. de spōsa. et qd of in arris idem ē in pñonibus. vt dicit Inno. in. c. gēma. de sponsa. et hoc est cōis opi. Jo. tñ an. in. c. gēma. dñc pos se distingui quantitate et valorem pñonū. vt. s. dñc t3 ē de arra. vt si forte sit pñnus magni valoris inspecta qualitate pñone. et hoc casu non teneat sicut nec arra nec pena. Bar. vero dñt glo. in. l. ticia. ff. de ver. ob. et Inno. in. c. gēma. alle. verū dicere qd pñnora dātur realiter et cōis sūt in quantitate quasi velit dicere qd secus sit. si sola cōuentione pñnus pñatur. et hoc ē tenuit Jo. an. in. d. c. gēma. et vt fuisse opi. Jo. de are. vt patet ex notat per Jo. an. in. d. c. gēma. et p hoc facit qd eadez est rō que in pena ex quo non interuenit traditio. Nam et de facili talia pñnora fierent sicut et promissio pene. Itēz Bar. inuit secus esse si pñnus consistat in specie. l3 actualiter tradatur quasi dicere velit qd arra nō possit consistere in specie et si actualiter tradat. et sic in libro vel fundo vel alia simili spē. et hoc er eo qd non recipit multiplicatōem. vt. l. lucius. s. impuberē ff. de le. ij. et ideo cum. l. si. de sponsa. dñctet deberi reddi arras duplicatas non vt qd habeat locum in specie. sed fm Joā. de Inno. in. d. l. ticia. alle. in prin. non vt verum per. l. ij. in prin. ff. vi bo. rap. vbi of qd si quis rapuerit rem alienam pñnuitur i quadruplum. et tñ nemo dñt qd si rapuerit speciem et nō quantitatē qd dicta pena non beat locum. et ideo in proposito cuz hic agatur ad pñniendū illum per quem remanet quominus mñmonij pñatur. vt qd si sit dara species et per illum reci

pietate remaneat debeat illum reddere et illius estimationem
ne alis transeat impunitus. Ita vulneratus. ff. ad l. acqul.
Nec ob. d. s. impuberem de leg. ii. q. p. d. dupli respondere.

¶ Primo q. illud ibi ideo ne due casu lucratue concurrant
circa idem. vt. l. metius. s. duobus. de le. ij. que rō hic cessat. vel
secundo ideo illud q. ex quo testator aliqua disposuerat i qua
tate et aliqua in specie dicēdo q. ea que reliquit vult i dupli
prestari v. velle q. illa que recipiunt multiplicationem p. ten
tur cum hec sonēt verba. et sic non refert se ad species que non
recipiunt multiplicatōem. sed de mente. l. eē v. q. soluat. esti
matio pro duplo eo cau quo data est species p. arra ne alias
transeat impunitus ille per quem remanet. sicut. in simili vi
bo. rap. l. ij. alle. Si vero dicatur seu dēti sit do tibi ista cētum
p. pena si contingat m. imoniū non p. nec precedit alia pro
missio pene an valeat. nam si dēti est do tibi centum p. arris
clarum ē q. valerēt per. l. fi. C. de sponsa. sed an hoc cau valeat
v. q. non. q. ex quo pena conuentionalis improbat impu
tandum v. p. que viam incongruam elegit. ar. l. fi. s. q. qdē
C. de iure deli. In p. rium v. q. non v. curandum d. nomi
nibus. ar. l. i. et. ij. C. comu. deleg. et. l. ij. ad fi. C. de consti. pecu.
et secundum Jo. de Imo. sub dubio forte. hec pars est vera.
Nec ob. d. l. fi. q. illa loquitur quando pena cōstitit in promif
sione. non autem quando in datōne. vnde dicit ibi littera cau
tio stipulationis pene. et ideo cū eadem sit rō. hoc casu videtur
q. oīno debeat valere sicut si datio scā esset pro arra. nec ver
ba illius. l. fi. resistere videātur v. q. valere debeat. ar. l. a ticio
cum si. ff. de ver. ob. iuncta. d. l. ij. ad fi. C. de cōsti. pe. et per hoc
soluta q. videlicet qd iuris si datur pignus p. pena si non se
quatur matrimoniu eo casu quo alia nō pcedit pmissio pene.
¶ His Bar. de salice. i. alle. l. fi. de sponsa. dicit dubitari potest
quid si species ē data loco arre an pena ista locū h. se possit. re
perio q. d. y. dixit q. sic. vt p. eum no. j. ti. i. Sed bar. t. p. rium i. l.
ticia. i. p. rium. de ver. ob. ex eo q. dicit q. species nō p. duplari
fi. de le. i. l. plane. s. i. et. de leg. i. l. lucius. s. p. ubere. sed iste ter.
loquit de re que duplatur igit nō i speciebus. sed i rebus con
sistētibus i pōdere numero vel mēsurā q. illa duplatur et qua
druplantur. Et attēde fm cū q. ista q. v. nū p. supponit et aliud
querit. supponit specie dari posse p. arris in cuius p. rium pōt
bec. l. iduci q. spēs duplationē non recipiunt fm Bar. in op.
facit. j. ti. i. vbi dicit q. pignora data fuerunt. h. pōt responde
ri q. ibi pignora accipiunt p. arris dari fm ex mente p. bentiū
puto spēm p. arris dari posse. nec datōne viciari. q. l. ista in
fi. nō viciat nisi cautionem stipulationis penā. hoc supposito
dico cū d. y. penā dupli locū non habere nisi vt due spēs tra
dant sed spēs recepta et eius estimatio queloco speciei succedit
vt. d. l. fi. cū exceptione. s. quadruplabit. et. d. l. ex hoc edicto. q.
i spēsbus loquūtur. et. i. d. l. is q. p. rēdia. et. i. glo. sua. et. in. l. sena
tus. de p. hen. emp. et. p. y. in pena furti et raptus. vbi spēs sit sub
tracta. q. duplat vel quadruplat estimatio. C. de furt. l. d. his
et p. bo tali rōne. si pars que spēm dedisset p. arra fuisset stipu
lata dupli reddere puto neminē dubitari stipulationē valere
vt hac. l. s. quadrupli. et. tū v. nū simpli cōsistit i rei estimatio
ne. et si hoc facit pmissio hōis idē dicendū ē i p. uisione legis. j.
cōia deleg. l. i. ver. cū. n. fateor. vnde quoddā aliud quod tenet
Bar. i. l. sanctio legū. de penis. i. vltima questio. q. statutu lo
quens de duplatione pene non vendicat sibi locū vbi pes vel
manus deberet abscindi vel oculus euelli. q. talia estimatio
nē non recipiunt et sic non duplant respectu sui nec respectu
estimationis vt i p. ossibilibus. et l. p. nalis stipulatio nō valeat i
matrimoniu. vt. s. ē dictū. an saltē valeat vt possit agi ad ite
resse. glo. i. l. ticia alle. et. in. l. ij. C. de sponsa. tenent q. sic fm cō
trariū tenet. et. no. i. l. stipuler. ff. de ver. ob. et. illā t. y. Bar. per
ter. d. l. ticia. que dicit q. nō valet pmissio tanq. p. bonos mo
res. h. aliqui distinguant. an velit agere ad itereffe q. d. p. s. sit in
lucro. vt primo casu possim. fo. non. et. hoc t. y. h. cōmuniter
hoc nō tenet fm d. y. de. Ja. de are. et. Bar. et. idem Jo. an. i. d. c.
gēma. et. hoc ter. d. l. ticia. alle. qui simpliciter vult stipulatioē
penalem inuālidam et p. bonos mores et q. aliter agi possz ad
penā si pena esset appōita saltem quatenus interesset qd tū. l.
fi. C. de sponsa. idistincte vetat. et p. predictis ēt facit q. impu
tet sibi ille qui scit vel scire debuit stipulationem inuālidā si p
tertu stipulationis aliquas fecit expensas. Et quibus postea
sequit dānum non sequito matrimonio. Bar. tū dicit i. d. l. ti

cia. alle. q. si ille qui matrimoniu non p. rit doli cōmississet ad
finē vt dānificaret illū qui fecisset expensas q. tunc teneretur
actione de dolo ad itereffe. Dicit sal. i. l. i. C. de sponsa. queri
tur. an disruptis sponsalibus p. v. nū eoz possit alter ex stipula
tione agere ad itereffe. et hāc questionem format glo. i. l. ij. de
spōsa. et nō soluit et v. q. sic q. i stipulationibus facti succedit
obligatio ad itereffe. vt. l. stipulationes nō diuiduntur. s. cel
sus. de ver. ob. p. rium tenuit Ja. de are. et. d. y. q. si hoc veruz
ēet sequerēt q. ad penā agi possz quaten? itereff qd tū ē falsum
vt. l. fi. i. fi. C. de spōsa. vbi simpli negat ex stipulatione penali
agi posse. et ar. l. ticia. i. p. rium. de ver. ob. d. y. vero dicit q. agitur
ad itereffe rōne lucri qd factur? ēet q. mulier ē diues et tūc nō
possit q. esset species pene. ar. fi. de fur. l. is cui. et. de dā. inf. l.
p. culus. et. iō dicit glo. i. hoc male dixisse i. d. l. ticia. aut vult pe
tere itereffe rōne dāni iurfi. vt q. magna fecit pparamēta. et
tūc p. t agi i eo qd abest q. nō ē pena respectu agētis sed rei p. se
quiti. h. d. y. hoc nō placet q. sibi iputet q. talia pparamēta fec
sciens vel scire debēs q. stipulatio non ē obligatoria. et sic non
ob. d. s. cel sus. Ego fateor dicit Sal. dicit d. y. et. d. y. si velit
agere ex stipulatione. sed vbi alia actione velit agere puta
de dolo ad itereffe. ar. l. cū p. p. nōas. s. de dolo vel saltē actio
ne in factū ex equitate q. non d. remanere in dāno ex mulie
ris facto nō supueniēte noua cā quātūcūq. sit locus penitētie
distinguo. aut preparamēta sunt voluntaria et tunc sto cum
d. y. aut necessaria ad huius rei perfectionē vt vestimenta que
mulieri fecit quā vestire tenebat annulos et cincturaz emit et
similia put moris est. et tūc in istis sto cū d. y. q. nō est impu
tandū mibi q. necesse habēt hoc facere vt cōsumarē cōuenta.
ad hoc facit eqtas quā cōsiderauit in istis pparamētis legisla
tor in. l. si pecuniam. in p. n. ff. de condi. ob. cām. et. in. l. si vero
non remunerādi. s. i. in fi. m. a. Alterius aduertit q. quedā glo.
posita. in. d. l. ticia. super verbo p. bendo. v. velle q. si ticius p
mittit se factur sub pena q. ticia cōsentiat in matrimonio q.
valebit. et p. hoc facit. l. mulieri et ticio. ff. de condi. et demon.
coniunct. legibus alle. in. d. glo. super verbo p. benda. s. y. doc.
dicit hoc verū vbi ille p. mittens sit cōiunctus vel multum
amicus sponse q. verisimiliter puella p. beret metu pene ne i
dat ille in penā tūc nō valet pmissio. eadē rōne qua in patre et
matre. ar. l. l. heres me. s. fi. cum ibi no. ff. de condi. et demon.
Sinaut esset penitus extraneus et tūc pcedit glo. et ita possent
cōcordari opi. et ita ēt per Jo. an. in. d. c. gēma sup gl. circa fi.
vnde dicit ibi Host. q. si oīo extranei inter se bona fide faciūt
spōsionē seu pmissionē q. t. y. pmissio. Exemplū ponit si duo
bus loquētibus de sponsalibus extraneoz vnus p. mittit alte
ri. et. si fiat et alter tantūde si nō fiat q. t. y. pmissio sicut sub qua
libet conditione cōcepta. secus dicit Hostiē. si sponsalia p. mit
tant nomine mulieris addita pena. Si vero fiat quāuis noīe
suo q. tūc nō tenet pena adiecta accessorie p. ncipali q. esse d. l. i
berū. et attende q. in terminis glo. supradicte. pmissio potest
fieri noīe pene vt q. stipulator abhorret et nollet fieri q. i p. uē
tiōe deuenit. q. si sit pmissio nō noīe pene sed ad finez incitādi
sub spe premij q. quod i cōditōe deducitur et quia pmissor asse
ctat fieri q. i cōditione deuenit. hoc pmissio dic i primo cau
glo. q. p. mittis. et. si illa nupserit si noīe pene t. y. pmissio si es
traneus oīo nec es cōiunctus nec amicus multuz mulieris
ipsius ita q. verisimiliter nō curauit de pena quā iurres als
ē secus vt est predictū. Si vero pmissio esset facta ad icitādū
matrimoniu spe premij tūc v. q. teneat. nā sicut potest icitari
mulier spe premij ad p. bendum matrimoniu. ita v. q. tertius
possit icitari spe premij vt si suadeat mulieri matrimoniu fie
ri. et sic isto casu non esset vis an ipse stipulator esset oīo extra
neus vel nō. In secūdo vero casu q. p. mittis. et. si talis nō nu
pserit illi. cōclude q. si pmissio sit noīe pene nō tenet pmissio
saluo nisi pmissor sit omnino extraneus et nullo modo iun
ctus vel amicus mulieris. Si vero fiat ad icitādū vt sequat
q. i p. ditione deuenit tunc hoc casu fm iura digestoz. fm que
reprobatur cōditio indicens viduitatez nō teneret pmissio si
stipulator erat multū amicus v. iunctus ita q. verisimiliter
potuisset inducere mulierē ad nubēdum als teneret stipulatō
hodie vero forte teneret idistincte ēt si esset als cōiunct? ipse
stipulator per aut. cui relictum. C. de indicta vidui. tol. vbi ho
die non eicitur p. ditione indicēs viduitatem. et ita in effectu v. q.
Salv. tenere in alle. l. fi. C. de nup. vbi dicit. aut vn? cōiungum

omnia sunt communia. ff. ad l. rodiam de iac. l. i. §. cum i eadez
nau. sed si nō sit tanta necessitas nō excusat i totum. de furt.
c. si quis pp necessitate. Quid de monasterijs vbi nullū pactū
interponit. est tñ taxatum quātum puella ingrediēs dare dōz
quidē talis taxatio reprobatur. c. si cur p certo. r. c. i tñ in fi. de
symo. ideoqz si pactum interponitur de tali p̄suetudine obser
uanda symoniaci ē. vt i. c. veniēs. r. c. in tñ i. §. cum vero ex
pressus. de symo. Idē est si gratis recipiatur r. postea cōpella
tur receptus ad talem cōsuetudinem obseruādum. vt i. c. audi
uimus. r. i. c. Jaco. de symo. Si aut omni cōuentiōe omni cō
pulsione cessante gratis detur id qd est cōsuetum nō est symo
nia quo ad militatē ecclesiā. quāuis hoc sit symoniacum
quo ad deum. ar. c. cōsulu it. de vltis. r. iij. q. iij. pleriqz. r. est
expressum in. c. fi. de symo. Antō. de bu. in. c. qm. de symo. dic
qz religiosi pecunia recepti vna cū recipiētibus d monasterio
expelluntur. Sed querit ibi gl. an possit aliqua mulier i monia
lem recipi cum pecunia pretextu paupertatis r. dicit ibi glo.
qz sic si sunt omnino pauperes nec i fraudez faciunt nec ex pa
cto. r. poterūt i receptione petere vt apponent vnde viuunt r
forma talis receptionis erit vt dicāt non habemus vnde pos
simus te sustentare. ideo si vis iurare apporta tecūz vnde viue
re possis fm Jo. dicit tñ glo. qz tucius est qz nullus sic recipia
tur. Idem no. i. c. nō satis. de symonia. allega. in prima glo. d
quibus. i. q. iij. in sūma dōst. tenet glo. Inno. dicit i dīstincte
et pretextu paupertatis nō valet receptio qz nō excusat paup
tas a symonia per decretalem. qm. de symonia. Itēz qz pactū
qz nō petatur quod de iure cōmuni competit i ducit symoniā
i. c. per tuas. r. c. p. de symo. r. de iure cōmuni qz canonicus
vel monachus viuat de cōmuni. de constit. c. cum omnes. d
prebē. r. clatū. dic si recipitur allegata paupertate i fraudez est
symonia. si allegata paupertate nō i fraudē. sed pacto precedē
te est symonia si pacto nō precedente sed p̄missa p̄statione
tempore receptionis si receptione conditionat ad dationem
honorum est symonia. vt in. c. tua nos. de symonia. si receptio
ē simpliciter. sed si de pecunia solūda vt viuat protestatur re
ceptio nō est symoniaca. Idem r. multo fortius si nihil dī i re
ceptione r. pecunia offeratur gratis. nam dacio pecunie volū
taria nō est p̄hibita. vt dicto. c. non satis. Itēz nec ex actio ē
p̄hibita qm monasterium ē ita tenue qz non sufficit p supue
niēte qz pōt dici apporta tecum vnde viuere possis. qz i vltura
r symonia animus lucri est damnatus. r. iij. q. iij. si quis obre
pserit. quod no. r. ex glo. dicti. c. qm. colligi pōt practica instrū
i cōficiendi super re que datur monasterio qz dicat qz volūta
te vel qz exacta necessitate monasterij. sic enim colligitur pra
ctica libellandi contra glo. dicti. c. nō satis. tenet Innoc. in. c.
tua nos. de symo. quāquā dōst. tenet glo. dicti. c. nō satis.
de hoc no. in dicto. c. tua nos. r. in. c. qm. super prima glo. Jo.
an. dicit qz qm ipsi recipiētes volūt deducere in formā p̄ctus.
r. sic illius vigore volūt pecuniam erigere r. nō possunt vt dī
cto. c. nō satis. r. ita intelligitur dictum Innoc. qm hoc non
deducunt in p̄ctu sed per viam cuiusdam protestationis sim
plicis hoc dicunt. r. tūc licita est receptio pecunie. ita intelliga
tur dictum glo. dicto. c. non satis. que sic potest saluari. Sed
an iudex secularis circa mīmonia possit facere statuta pena
lia. Jo. an. in. c. statutu de here. dicit sic. bec decretalis facit ad
questionem de statuto ciuitatis quod imponit penam p̄benti
mīmonium cum filia. sine consensu patris. propter quod
ticius qui p̄fecit conuēnitur ad penā coram iudice seculari an
iudex ecclesiasticus inhibere possit illi ne procedat. r. dētermina
tum fuit qz non alleg. qz de iurisdictione dīstinctue no. d iud.
c. nouit. qui filij sint legitimi. cām. lo. ij. Item quod statutum
est vtriqz iuri consonū. r. r. iij. q. ij. honoratur. r. r. iij. q. iij. c. vno
fi. de ritu nup. l. ij. r. iij. nec est substantia super substantia ma
trimonii. sed super forma p̄bendi. Item l. lex positiua legem
diuinam tollere non possit. illam tñ dīstinguit r. modificat. i
ducebatur qz scripsit post Inno. de p̄ue. c. si. super verbo dīe
gare. Item ex actio illius pene ē a mīmonio separata r. separa
rum dōz ē ratio separata. de rescrip. c. edoceri. de his que fi. a pre
la. c. cum apostolica. ff. de adulte. l. si miles. §. de functo. C. d p
cura. l. maritus. de inhibitiōe igitur nō est curādū. de reg. iur.
c. ea que. vltro hoc videmus hoc statutūz vigere quare i singu
lis ciuitatibus Italie equitatē hz bec solutio r. viget. r. intan
tū qz p̄ p̄ liberis hz consilium capere. ff. d adul. l. nec i ea. ma

xime qz mīeres semp nitunt p̄ p̄pria comoda r. agūt q parāt
ipsis tristē exitū. C. de bonis qz l. i. §. filijs. Et ecōtra possit
filia. virgo vel vldua esse quadragenaria aut vltra nō ne ab
surdum qz sine patris consensu virū habere nō possit metu pe
ne quo cessante plures idoneos iueniret negari non pōt quin
iste met⁹ ipediat matrimonij p̄bi dīrecte vt hic. Itē vt scri
psi d̄ sis nup. c. si. sup glo. In multis casib⁹ correcte sunt leges
ob certas cās mīmonia p̄hibētes. r. p̄cipue q̄ regūt p̄is cō
sensum. r. r. iij. q. ij. c. i. iij. q. ij. c. vno. fort⁹ ergo p̄hibita sunt sta
tuta id agētia. Itē ne ipediat libertas mīmonij p̄hibet in eo
apponi pena. de sponsa. cū gēma. cū p̄cordā. Cū ergo mīmo
niū et cā r. depēdētia ab illis sunt ecclesiastici fori. de ordi. cog.
c. tuā. qz si. sint le. c. lator. de dona. iter vi. r. vro. c. iij. merito iu
der ecclesiastic⁹ hac pena ne erigat hz se iromittere sicut facit
de pena p̄nctionali ipediēte libertatē mīmonij. vt in p̄dicto
c. gēma. Lud. in rubr. ff. sol. ma. qrit nunqd valeat statutū sub
pena p̄hibēs mīmonij p̄bi sine certa solēnitare. r. nūqd va
leat statutū p̄bi mīmonij p̄hibēs cū certo genere p̄sonaz. r.
ista qd repit tacta p Jo. an. i. c. statutu. d̄ here. li. vi. i nouella.
Bar. vero facies mīctionē d Jo. an. in. l. ad iij. c. d murileg.
li. xi. r. ponit Bal. i. l. memini. C. de nup. r. l. i. §. ius naturale
ff. de iur. i. i. r. l. oē. C. ad turpi. Tu dic dū qrit an valeat statu
tū p̄hibēs p̄bi mīmonij cū certo genere p̄sonaz cū als de
iur p̄mittit dic qz cōis opi. ē qz statutū nō valet r pmo qz ma
trimoniū ē qd spūale ergo dīspō iuris ciuil sup eo disponere
nō pōt. vt in. c. cū laycis. de re. ec. non alie. r. c. quāto. r. c. dcer
nimus. de iudi. Secdo qz ius p̄bēdi mīmonij dōz ē libez. vt
in. c. gēma. de spōsa. r. l. libera. C. de iuri. sti. Tu dic p̄rium. r.
de ista qōne ē casus qz valet p̄suetudo p̄hibens p̄bi matrimo
niū cū certo genere p̄sonaz. cū est al p̄missus de iure. Et pro
euidētia ē sciēdū qz ē licita p̄nctio mīmonij iter filios cōpa
trū. dūmō nō sit ille vel illa q fuerūt cā cōpatrat⁹ p̄bēdi d co
gna. sp̄ri. c. i. cū si. mō hēo cāuz qz valet p̄suetudo qz iter tales
nō possit p̄bi mīmonij. casus est in. c. sup eo. de cogna. sp̄ri.
quo aut ad illud dū dī qz restringit libertas mīmonij dic il
lud est vez qm p̄hibet qz p̄bi mīmonij cū oib⁹ nō aut cum
certis p̄sonis. ter. ē in. l. cū ita. r. l. cū hoc mō. ff. d p̄d. r. demō.
vñ dicit Jo. de iur. in. l. hoc mō. facit bec. l. qz l. i. fiat legatuz
alicui si nō igrediat monasterij seu religionē reiciat p̄ditio
p id qd hī in. §. sed hoc de p̄nti. in aut. de sanctis. epi. col. ix. si
tñ relinquat aliqd alicui si certā religionē puta frat⁹ minoz
nō fuerit ingressus qz t̄ relictu. r. nō spernat p̄ditio. cū multe
alie sint religiōes quas possit igredi qd ē multū no. ad ea q ha
bētur in. d. sed hoc de p̄nti. alle. r. i aut. nisi rogati. C. ad trebe.
Et dicit idē Jo. in. d. l. cū ita. alle. qz iter dū est p̄missum aliqd
p̄hiberi sp̄ali qz nō est p̄missum generalr. facit qd no. in. c. i. d
alie. seu. in. vñ. seu. r. in. c. si sacerdos. de off. ordi. Itē subiungit
ipse Ludo. i. d. rub. vbi. §. nunquid valet statutū p̄hibens sub
pena mīmonij p̄bi sine solēnitare certe obseruatōis. vtp̄ta
dic qz nullū sit mīmonij p̄ctu p filiam. sine p̄sensu patris
dic qz vñ fm cum. r. vide. l. semper in cōuentiombus. ff. d ritu
nuptiaz. vbi dicit non considerari quod licet sed quod dect.
vnde iudico qz quāuis de iure canonico possit sine cōsensu pa
tris p̄bi matrimonij. tñ non ē expēdiēs l. i. sit licitū qz non est
honestū qz filia nubat sine patris p̄sensu. p̄dētea ter. r. r. iij.
q. ij. c. honorant. dicit qz pudor ē virginibus circa querendos
maritos sine patris cōsensu. vñ cū statutū habeat honestatez
cāc i se valet r. punitur filia pena imposita. Bal. i. l. omne. C.
ad ter. dicit sic. adde quod no. i. c. statutu i nouella. d̄ here. li. vi.
ibi. n. disputat an valeat statutum ciuitatis quod punit p̄bē
tes matrimonij cū filio. sine p̄sensu patris r. finalr determi
nat qz nō valet qz matrimonij r. depēdētia ex illo sunt eccle
siastici fori. vnde si agit ad penā ep̄s pōt inhibere ne petatur
pena. quā dēterminationē dicit Bal. nō credo verū. qz p̄bere
sine cōsensu patris ē p̄ bonos mores oīum r. maxime pruden
tiū r. i ducit odiū capitale. vt. l. iij. §. si emancipatus. ff. de p̄tab.
r. iō valet statutū nō qz vetat substantiam mīmonij. hoc. n. p̄t
facere nisi papa. §. qz punit malos mores r. i republica facio
ra seminātes. nō idē dicerem dicit Bal. ibi i platorum electō
nib⁹ vel p̄ntationib⁹ patronoz. qz ecclesia ē libera r. iugū nō
patif. vt legi r. no. i aut. de nō alie. §. i. i glo. que incipit si de
derit. r. iō non t̄ statutum qd metū iuducit. qz terribilis met⁹
nō solū i armis. sed et in statutis cōsistit. vt no. l. i. l. cūz re.
l.

C. quod me. cau. quiniimo statutū qđ semper loquit̃r semp terre-
tur et cōtinuum infert metū. Et aduerte i multis casib⁹ pben-
tibus m̃fimonium penes iura ciuilia infligunt. vt in. l. i. C. si
rector. pūin. et l. si tutor. C. de interdic. ma. et in. l. lege iulia. ff.
de ritu nup. Sed ius canonicū dērogat istis penis h̃z Jo. an.
i. c. si. de secū. nup. glo. ē. xxx. q. iij. c. ita diligēter. Itē inter ra-
ptā et rapiētē nō pōt de iure ciuili esse matrimonium. vt. l.
vnica. C. de rap. virg. et p totū titulū i aut. de rapto. de iure ca-
nonico p̃mo hoc corrigi. xxxvi. q. ij. c. tua. et c. pe. et si. de ra-
pto. similiter prohibetur mulier. j. annum luctus p̃bere m̃fi-
monium. vt. l. i. et l. ij. C. de incest. nup. secus de iure canonico.
qđ mortuo viro soluta est a lege viri et nubat in domino. vt in
c. pe. et si. de secun. nup. Sed nunquid his casib⁹ quibus ē phi-
bitum de iure ciuili cōtrahi m̃fimonium ius canonicum de-
rogans iuri ciuili intelligatur iuri ciuili derogari. etiā ad im-
positionē pene. In ista q̃stide remissioe quedā sunt pene quas
ius ciuile sponit ablatiue luci. et an ius canonicū permittēs
m̃fimonium itelligat derogare glo. sunt p̃rie. vna. xxxvi. q. ij.
de puellis. que vult qđ iuri ciuili itelligat derogare. et quo ad
penas. alia p̃ria ē i. c. cū secundum. de hereti. l. vi. Et pone exē-
plū i rapiēte vbi lex vult qđ res raptoris applicentur rapte.
Ecce qđ lucrā h̃ mulier ex raptura tales res. Itē qđ mulier
rapta pdat illud lucrū si nubat raptori et trāsit in fiscum. ista
ergo pena ē que ē ablatiua luci. et in hac loquunt̃r glo. Quedā
vero sunt p̃uatiue pene iuris p̃prij qđ p̃ctu matrimonij p-
hibiti ortū caput. et tūc an ius ciuile corrigat. vide Jnno. Jo.
an. et alios i. c. pe. et si. de secun. nup. bart. et legistas i. l. liberoz
ff. d. his qđ no. ifa. et l. i. d. secū. nup. et ibi glo. et l. i. l. decreto
C. de infā. et l. i. si qua mulier. C. de orphi. Ang. aut̃ i. l. si quis
tutores. C. de interdi. matrimo. dicit qđ pena de qua loquitur
senatuscōsultus. et titulus de interdi. matrimo. non h̃z locum
in iure canonico. et dicit l. y. qđ ē verū q̃tum ad ordines. sed
q̃tum ad successiones bene h̃z locū dictus titulus de interdic.
matr. C. Jdē t̃z i. l. qđ p̃. de incest. nup. Jdē tenuit Jac. bu. in
lectura antiqua sed postea mutauit ita qđ non h̃z locū pena.
ita t̃z Jac. bu. i. l. quod principi. i. l. lectura noua. de cōsti. princī.
Jac. vero bu. i. l. quod principi. ff. de consti. princī. sic dicit fuit
questio. an per statutū possit disponi aliquid circa matrimo-
nia vt certo modo fierent vel non fierent taliter sub tali pena.
et dicebatur qđ nō. qđ cum sit iurisc̃tium nō pōt tolli. ego di-
cebam qđ poterat disponi. nam sicut princeps pōt generaliter
statuere. vt. l. si. C. d. sponsa. ita et populus sp̃aliter. vt. l. omnes
populi. ff. de iusti. et iu. nam h̃z iurisc̃tium in toto tolli nō pos-
sit. pōt t̃z ei aliquid derogari. allegabatur contra me. qđ impe-
rator. i. d. l. si. de sponsa. disponit p̃ modū arrarū et non aliter.
sed quid ad hoc ergo et ciues si velit. et i hac opi. fui q̃qz. Nūc
dico oppositū nā h̃z m̃fimonij sit iurisc̃tium. t̃z ē spirituale
et nos nō possumus aliquid disponere circa ipsum. nec ē im-
perator possit nisi papa cōcedere. sed papa et clerici bene possent
disponere et disposuerūt. nā fm̃ nos cū qualibet ēt coniuncta
pōt p̃bi. hodie secus. valent ergo leges n̄e tractātes de hoc qđ
tenus canones p̃mittūt et nō plus. vt i. c. ecclesie sancte marie
de cōsti. Bal. i. l. perfectum. C. qđ l̃z ab emp. dispone i sponsa
libus p̃bendis d̄ sic et cōfessi fuerūt dicti promissores ambo
innicem se vnus ab altero recepisse cētum nomine arraz pro
sponsalibus adimplēdis. deinde vnus nō vult adimplere qđ
erit effectus. r̄ndit iſico. de mata. qđ ille quē penitet cōueniet
nō ex cōfessione. sed ē datione arrarū que afferēda ē i petendo
et pbando p̃ cōfessionē vt dicta cētum reddat vel aliud tantū
dem cōdictione ex. l. si. C. de spon. et c. de fide istrumen. l. p̄et?
et si tibi puentus dicit. et ego cōpensō tibi alia cētum que tibi
dedi. vt apparet ex tua cōfessione dicit petitor et illa cētum p
didisti. qđ nō seruasti sponsalia et sic pateris duplicem penam
p̄p̄ duplicē dationē arraz. nā qđ dedisti p̄dis qđ recipisti du-
plū reddis. et hoc ē multū notabile. qđ sepe de facto de talibus
querit̃ fm̃ iſico de mate. Bal. vero dicit bar. somniat. qđ dīc
qđ. l. si. de spon. alleg. h̃z locū i arris p̄fessatis cū ter. dicat ibi
extra diffinitionē et c. ipse nō. i. l. ticia. ff. d. ver. ob. qđ nihil eū
dictū. et p̄rariū seruat p̄suetudo. qđ p̄fessionē p̄batur realis
numeratio. vt. plene dicit ibi Bal. i. l. si ex cautione. C. de nō
nu. pe. et l. publiā. ff. de pos. iſico ob. ille ver. extra diffinitionē
et c. qđ itelligit̃ id ē extra metā i illa. l. taratā. puta si pactū ex-
dat quadruplū. et iste ē verus intellect⁹ illi⁹. l. fm̃ Bal. vbi. d.

De metu carceris. Rubrica.

De metu carceris. Ja. bu.

in. l. qđ
carcerem. ff. quod me. cau. dicit qđ dicta. l.
qui in carcerem intelligit̃ duobus modis.
Vno mō generaliter vt quēcūqz confessio
facta in carcere non valet quod esset verū
in cā criminali. et ideo ducuntur extra car-
cerē. vt p̄batur in. l. ij. C. de custo. reo. Alia lectura est verior
l. qđ loquatur in eo qui aliqūē in p̄uātū carcerem detrudat vt
aliquid extorqueat. certe p̄missio nō valet. et si de carcere extra
batur et bene custodiatur. qđ satis v̄t in carcere esse. secus esset
si licite p̄p̄ debitū esset d̄strusus in carcerem. qđ tunc si aliquid
p̄mitteret vt inde extraheretur bene valeret p̄missio. Item p̄-
missio quā faceret alij non ei qui eū in carcerem detruisit bene
teneret p̄missio. Bar. aut̃ in. d. l. qđ in carcerem. dicit idem qđ
Ja. et dicit qđ carcer ē iustus met⁹ et p̄missio facta detinenti v̄t
eius socijs est nullius momenti. p̄ quo. l. non interest. C. quod
me. cau. Si aut̃ fiat alteri qđ detinenti tūc valet. vt. l. metū. ff. d.
l. qđ me. cau. et dicebat Ja. bu. in. l. qđ in carcerem. et Ja. de
are. i. l. qui neqz. ff. de verbo. signi. qđ. l. qui in carcerem d̄z itel-
ligi qđ quis incarcerat̃ iniuste. secus si iuste feci te incarcerari.
vt. l. si mulier. in p̄n. ff. quod me. cau. et ideo si fecisti debitorez
tuū incarcerari iuste et tibi soluit vel v̄dit valet. Consuetudo
tūc est qđ extrahant̃ extra carcerem qđ faciunt aliquid p̄ctū.
h̃z illud extrahere nihil valet. qđ donec h̃z custodes adeo qđ nō
potest ire quo vult d̄ in carcere esse. vt. l. qui neqz. ff. de verb.
signi. et ibi Ja. de are. idem dicit Bal. in. d. l. qui in carcerē.
qđ Bar. et Ja. addit t̃z vni Bal. dicens qđ detentus ēt cūz de-
tinentē possit p̄bere sponte. vt. l. si mulier in p̄n. ff. quod me. cau. et dicit idem Bal. in. l. metū. ff. d. l. qđ me. cau. qđ si
quis est incarceratus et iniuste qđ tenet p̄missio quāvis deten-
tus in carcere ēt illicito dūmodo non p̄mittat detinenti. sed
ex iusta causa. p̄ctus enim facti in carcere non annullant̃ rōne
loci. sed rōne iniuste causē. Unde vbi est iusta cā bene valet p̄-
ctus et p̄missio. Causa est expressus in. l. metū in. ff. d. l. qđ
me. cau. subiungit idem Bal. in. l. nam et seruus. in p̄nci. ff. de
nego. ge. qđ mandatū et p̄curatio facta in carcere tenet. et hoc
est v̄t dicit ipse ibi qđ fit ad vtilitatem carcerati. secus qđ fit
ad vtilitatem carcerantis. ff. qđ me. cau. l. qui i carcerem. et ad
de quod no. Jaco. de are. in. d. l. qui neqz. Et ex hoc patet qđ il-
le qui est in carcere potest cōstituere p̄curatores ad se defendē-
dum. Item et ad vendendum bona p̄ sua ex carceratione et te-
ne metū. sed cum ipso carcerante nō pōt contrahere. vt. l. qui i
carcerem. alleg. Item dicit Bar. in dicta. l. qui in carcerē. qđ
quis eris in carceribus potest facere testm̃ quod itellige nō
ad comodum detinentis. per titulum si quis aliquem testari
probi. Item qui sunt in carceribus et postea sunt damnati ad
mortem non faciūt testm̃. qđ sunt serui. vt. l. eius qui. ff. d. testa.
Bal. in. l. qui a latronibus. ff. de testa. dicit qđ v̄z testm̃ fēm in
p̄uato carcere. quid de p̄ctu. respondit glo. in. d. l. qui a latro-
nibus obsecro qđ non v̄z. h̃z possit p̄bere. non enīz v̄z si p̄bit cū
eo qui eum detinet. vt. l. qui in carcerem. alleg. sed cum alio v̄z
vt. l. metum. ff. d. l. qđ me. cau. Dynus et Bar. qđ idem d̄z
dici in testō. nam si iste qui cepit istum facit se heredem istui
dirrecte vel per obliquū non v̄z testm̃. secus si instituitur ter-
tius qui non deliquit in actu capture fm̃ Dy. et Bar. quod ē
notabile. et hoc fuit de scō in testō dñi Jobānis de piscina i
quodam qđ fuit culpabilis in sua captura et morte fecit testm̃ i
carcere et legari fecit sibi magnāz summā. adde quod notatur
in. l. qui neqz. ff. de verbo. signi. Ja. de are. et quod no. in. d. l.
nam et seruus. ff. de nego. ge. in p̄m. Si vero detinetur quis i
carcere publico et iuste. tunc bene possit testari et testm̃ valeret.
vt. l. si quis post. ff. de testa. et hoc vult Bal. tā in. l. qui a latro-
nibus. qđ in. l. si quis post. de testa. et de p̄uato carcere. vide Bar. i
l. capite qnto. de adul. vbi pōit qđ sit p̄uatus carcer. et qđ dī-
catur teneri quē i p̄uato carcere.

Estat miderere que sunt ne

cessaria ad hoc vt quis in actōe qđ me. cau. obtine-
at. et Rofre. de libellis in rubrica de vtili rei ven-
di. sic dicit si aliquis per metum compellatur rem aliqđ v̄derē
vel

vel tradere vel donare. succurritur per ptozem sibi et h3 vtilez
rei vendi. l3 de iure ciuili sic dñum translatum. vnde ad hoc
vt actio ista competat tot sunt necessaria. Primo qd metus sit
adhibitus et talis qui cadat in constantem virum. vt. ff. qd metus
cau. l. metum. nō vanus. sed contineat anime periculum et cor
poris cruciatum. vt. l. interpositas. C. de transa. Secundo qd i
tercedat metus in pctu et in ipsa traditione. alioquin si spōta
nea fuerit traditio. l3 precefferit metus non h3 locum actio qd
metus cau. qd per spontaneam traditionem sublata est causa
proxima. l. ca. turpitudinis. vt. C. quod me. ca. l. ij. vnde Eng.
in. l. ij. C. quod me. cau. dicit solutio spontanea purgat metum
violentie adhibitu tempore promissionis. Et pro intellectu
distingue qd si constat metum adhibitu in soluendo locus ē
actioni quod me. cau. sine dubio. et in ultimo responsio. l. ij. C.
qd me. cau. Si constat metum non esse adhibitu tunc nō est
locus repetitioni per actōem qd me. cau. vt. d. l. ij. siue scā fue
rit incontinenti siue ex intervallo. Sed an habeat locum con
dictio indebiti dubitatur. et glo. in. d. l. ij. videtur tenere qd nō.
primo soluendo vt habere ratam promissionem. secundo qd
in vna solutio non d3 parere obligationem et liberatōem. vt
l. qui hominem in fine. ff. de sol. qd soluens erat tutus exceptō
ne odiosa. ergo non repetit. vt. l. qui exceptionem. ff. de condi. i
debi. Sed tu dic dicit Ange. qd aut soluit sciēter. et vera ē opi.
glo. qd vt donasse. vt. l. i. ff. de condi. indebi. aut soluit ignoran
ter errore supino et nihilominus repetit. qd in dāno vitando
talis error non nocet. vt. l. iuris ignorantia. ff. de iur. et fac. ig.
Nec obstat prima ratio qd eadem solutio non parit liberatōem
et repetitōem. qd hic inducitur liberatio ab obliōne inefficaci.
Nec obstat tertia ratio de exceptione odiosa. qd illud procedit
in mera odiosa. sed exceptio metus non est mere odiosa. imo i
troducta in fauorem metum passi. et iō h3 locum repetitio. al
delinquēs esset melioris conditōis qd non delinquens. Inter
dum vero dubitatur an solutio sit scā per metum. et tunc si sit
incontinenti presumitur scā per metum. ar. ff. de priuilegiis. l. credi.
l. si ventri. §. in bonis. ff. si cer. pe. l. lecta. §. dicebam. Idem si fi
at ex intervallo et eadē cā metus durat. vt. l. fulcinius. §. i. ff. de
qui. cau. in pos. ea. dum de tyrānide ibi fit mentio. et l. i. §. que
onerande. ff. quarum re. ac. non da. et c. i. quod me. ca. Si vero
fit ex intervallo. tunc non presumitur metus nisi probetur. et
hoc voluit glo. in. d. l. ij. C. quod me. cau. Et scias fm Angelū
ibi qd nunq̄ soluens intelligitur approbare promissionem p
ambulam quando suberat aliqua cā ex qua soluens necessita
ri poterat ad soluendū. puta qd iurauit. et hoc sentit gl. magna
in. d. l. ij. Et ideo cum ex forma statuti cōmunis p̄uersi cō
tra instm̄ guarentie non possit opponi exceptio doli vel
metus si quis promissit per metū et postea soluit non vt ap
probare p̄ctum. qd est notandū. Bal. in. l. qui in aliena. §. cel
sus. ff. de acq. here. dicit qd p̄statio precedens p̄ria additioni
h̄ditatis reddit additionem inutilem. vt. d. §. cel. et ideo fa
cit ad questionē fm Bal. post Dy. de quodam potēte qui per
metum coegit quendam ad v̄dendū. qd dicit qd si statū v̄dat
qd nō v3 propter p̄statiōem. secus si ex intervallo post prote
statōem. vt. l. cū i p̄les. §. locator horrei. ff. loca. Ego dico dīc
ibi Bal. audiui Bar. dicentem qd aliud ē in additione heredi
tatis qd depēdet ab initio soli? adeūtis. iō nō v3. sed p̄ctus de
pendet ab initio vtriusq̄ p̄bētis. et iō clādestina p̄statio nō
v3 in contractibus. et alleg. l. si repetendi. C. de condi. ob cau.
alias eff3 aperta via multis malitijs hominum. et rescinderē
tur multi contractus bona fide facti secundum Barth. Ego
dico dicit Bal. qd donec p̄statio h3 fundamētū iusti timo
ris locum h3 quod dicit Dy. arg. ff. de no. op. nuncia. l. de pu
pillo. §. si quis ipsi pretori. et intellige hoc verū siue incontinenti
siue ex intervallo. dūmodo infert idē metus. facit ad hoc. l. ij.
C. quod me. cau. Aut non p̄cedūt indicia timoris. tunc ista p
testatio clādestina nihil valet. et ita intelligit dictū Bar. siue
ex intervallo siue incontinenti fiat. et ad hoc facit dictus. §. loca
tor orrei. alleg. ad hoc facit. c. cum. c. ferrariens. de consti. C.
de pact. l. pacta nouissima. et l. h̄ditatior i prin. ff. qui satisda
cog. p. Ja. de are. Et attende ad vnum quod dicit p̄de. de an
cha. i. consilio suo quod icipit i xpi nomine amen. i. questione
que vertit iter fer. augustini et c. qd h3 spontanea solutio facta
post p̄missionē factā p metum purget metū. vt. l. ij. C. qd me.
cau. hoc verū dicit ipse nisi p̄missio virtute cui? soluit fuerit

facta i carcere i qua ē spāle fin eum vt nō teneat ipso iure. vt
l. qui i carcere. ff. quod me. cau. sec? si extra carcerem l3 p metū
qd t3 nisi rescindat p actionē qd me. cau. vt p totū istū titulū
qd me. cau. ff. et c. l. y. aut i. d. l. ij. et quod me. cau. dicit qd si p
mitto p metū et statim soluo dicit glo. ibi qd non repetō. Sed
p̄de. dicit et bene aut interuenit tñ intervallo qd appareat me
p metū nō soluisse. et tūc non repetā alias sic arg. l. si mulier i
prin. ff. quod me. cau. et ff. quarū rerū ac. non da. l. i. §. que one
rāde ver. i. summa. que optime facit et p. d. glo. dicit l. y. ibidez
qd vidit semel i questione de facto pessime et inique determinā
ri. Ecce statutum fuit i ciuitate pistorijs eriticoz expulsoz
venire debebant i publicas rōes tā mobilia qd imobilia et iu
ra et actiones et c. accidit qd debitor cuiusdā expulsi p officialē
cōis fuit coactus soluere cōi et fuit ob hoc detētus i palatio et
fame affectus per aliquos dies ita qd dixit se paratum solue
re et cauit. relaxatus postea eadem die vel sequenti soluit. dñum
reuerfus creditor repetebat ab eo qui se tuebatur ex solutōe iā
facta cōmuni per coactionem iudicis. et ad hoc inducebatur
illa consueta disputatio de debitore expulso per iudicem coa
cto soluere cōmuni que ponitur in qdñibus statutorum. et per
Dy. ff. de solu. l. creditor in prin. pro soluente allegabatur sta
tutum qd tollit oēm dubitatōem. ex aduerso dicebatur qd be
ne fuit coactus soluere et sic promissit. tñ si probatur qd sit coa
ctus soluit. vnde fuit determinatū qd iterato solueret p hāc
glo. que determinatio nec tunc nec nūc dicit l. y. placuit sibi.
qd non erat remissa instantia iudicis. imo semper iminebat.
et semper durabat coniectura metus. ad hoc enim deputatus
erat et poterat facere et iuste semper timuit iam expertus. et sic
ex p̄terito in p̄nti coniectura et presumptio erat. p̄terea
vt cāus in. l. nouissimo. §. i. ff. quod sal. tuto. au. Bald. in. l. no
uissimo. allega. dicit qd quidam socer habens generum fuit d
tentus in carcere et quasi fame necatus promissit bona generi
dare et tradere reipublice mādato iudic. fuit dimissus postea
post duos dies soluit et dedit bona. postea conuēnit a genero
qui petit bona. socer dicit qd est liberatus. qd cōpulsus soluit. d
ista questione dicit ibi l. y. et dicit Bal. ibi qd fuerit dāt tres
arbitri quoz ipse l. y. fuit vn? duo tenebāt qd nō fuit liberat?
qd quis fuerat compulsus promittere. tñ qd ex quo postea spō
te soluit illa spontanea solutio tollit primam compulsionem seu
metum. arg. C. qd me. ca. l. ij. et qd no. C. de p̄di. ob tur. cau. l. si
ob turpē. l. y. dicit p̄m. ar. dicit. l. nouissimo. alle. ibi qd si cō
pulsus. aut metū si repellere? et c. p hoc. ff. de neg. ge. l. naz et
fius. i. p̄n. Et hoc t3 Jac. de are. qd ponit silem qdñem. et dicit
l. y. qd hanc credit veritatem esse. et qd bec qd fuit Bononie in
lambertarijs. Hanc questionē ponit idem l. y. in dicta. l. ij. et
addit aliqua verba notabilia. primū est qd si statutū disponit
compelli debitores eriticoz qd hoc solū sufficit ad liberatio
nē soluentū. nō tñ intelligitur qd liberetur ipso iure nisi bona
essent liberata. sed liberetur per exceptionē doli. qd non debēt
soluentes dānum pati ex eo quod sit per odiū expulsi. vt. d. l.
nam et seruus. in p̄n. ff. de nego. ge. Secundum est no. dignum
qd in officiali semper presumitur terror ab eo inferri. sup hoc
tñ vide que dicta sunt. s. dum dictū ē de metu officialis. Ad
de quod no. in. l. paulo calimaco. §. si. de lega. iij. et l. creditor. p
Dy. ff. de solu. et ibi per Bar. Itē dicit ibi l. y. qd l3 quis sit re
laxatus per pcuratorem. tñ semp presumitur metus instare
ne interim compellat quod ē no. dignū fm Bald. Quero
hic debitor alicuius erigit inuitus a fisco vel aliquo potenti
vtrū sit liberatus soluens. de hac questione vide plene p Spe.
in ti. de obli. et solu. §. nunc aliqua de solutionibus versū. illud
autem queritur. et p And. de v̄ser. in. r. coll. de pace tenē. vide
Bar. in. l. creditor. de solu. et per dñm p̄de. de ancha. et p Jo.
an. in addi. Specu. in allega. loco. et p Bal. in. l. si. C. de pos. et i
c. significauit. de censu. in nonella. et plene per Bar. in tracta
tu suo de tyrānide. in. vij. qdñe. Et adde qd si dictus debitor fi
sco soluens fuisset in mora soluendi. qd erat obligatus ad diez
certum. vel qd fuerat interpellatus et non soluit. tūc si liberare
debitor soluendo. nam isto casu periculum esset debitoris. per
l. quod te. si cer. p̄ta. Bar. i. l. si ob turpē. ff. de p̄di. ob tur. cau.
si queratur quis debet probare metum fuisse purgatum vel
non fuisse. dicit dīc qd qñqz actor fundat intentionem suam ex
turpitudine seu metu adhibito tpe p̄ctus celebrari. reus dicit
turpitudinē submotā esse ex sequēti ratihabitione. tunc reus
l3 ij

dz pbare vt. c. sup hoc de renun. Qñq actor non fundat ite
tionē suā ex turpitudine seu metu adhibito tpe p̄ctus seu act⁹
celebrati q̄ quē venit sed adhibito tpe anteriori. Exemplū q̄
p̄mittit et soluit nunc venit q̄ p̄ solutionem. certe non suffic
pbare turpitudinē seu metū adhibitos esse i obligatione p̄ia
tpe p̄missionis. vt. l. si ob turpē. ff. de condi. ob tur. cau. z. l. ij.
C. quod me. cau. Sz p̄ hoc facit q̄ iste solūcs soluit ex necessita
te prime obligationis. ergo sufficit turpitudinem seu metum
adhibitos esse i obligatione prima. vt. l. damni. §. fabinus. ff.
de dā. in fee. Dic q̄ i. l. ij. C. q̄ me. cau. z. l. si ob turpē. alleg.
nō habebat soluens necesse soluere. q̄ tutus erat exceptioe. vñ
solutio non habuit necessariā cōsequētiā a principio. pbat in
l. iij. §. minor. ff. de mino. Et p̄ hoc dico dicit Bar. i. d. l. si ob
turpē. allega. q̄ si ex necessitate prime obligationis quis solue
rit ex forma statutorum Italic que volūt q̄ p̄ instm nō pos
sit opponi exceptio doli vel metus vel turpitudinis sz soluz p̄
mittit quāsdā exceptiones q̄ tunc solutūz possit repeti. q̄ tpe
solutionis adhuc subest turpitudō. z. hz necessariā p̄sequētiā
ad primā turpitudinē. Idem dico si metus illatus adhuc tē
po re solutionis duraret. Exemplū tyrānus compulit me ad
p̄mittendum centū. vel ēr cōmune istius ciuitatis. certe tēpo
re resolutionis adhuc subest metus donec tyrānia illi durat
vel regimen istius ciuitatis. arg. l. fulcinius. §. i. ff. ex qui. cau.
in pos. ea. z. est exp̄ssum. extra q̄ me. cau. c. i. nec potest dici
tu debebas recedere de illa ciuitate z. dimittere domūz z. om
nia bona tua. q̄ imo debuit primo soluere. metus enim per di
tionis omnium bonoz equipatur metui mortis. vt. l. propter
litem in prin. ff. de excu. tū. z. extra q̄ me. cau. c. ij. Qñd ex his
appet q̄ lex dz intelligi q̄ cā turpitudinis est finita tpe soluti
onis. vt si p̄missi pecuniā vt librum redderet z. eaz solui post
q̄ reddidisti. secus si in primo actu redditionis solueris vt mo
dicum post. vt. l. lecta. §. dicebam. ff. si cer. pe. z. l. iurifigentium
§. i. ff. de oper. liber. Item ē exemplū. l. si ob turpem. allega. si
adhibuisti metum tpe p̄missionis. z. postea tibi soluo i loco
z. tempore in quo omnis turpitudō z. omnis metus cessabat.
secus si adhuc poterat durare. vt supra est dñm de metu vñ tur
pitudine durante p̄missione maleficium cōmitteres. l. ista
cā sit completa per tempus. q̄ stetit p̄ mensem q̄ nō fecisti
maleficium tñ adhuc potes facere soluens repetam. vt. l. ij. ff.
de condi. ob tur. cau. q̄ autem dicit Rof. q̄ primum q̄ req
ritur ad hoc vt actio quod me. cau. cōpetat quod est necessariū
quod metus sit talis qui cadat in constantem virūz. dic quod
hoc verum est vt reuocetur quod metu gestum. per actionem
quod me. cau. pōt autem reuocari z. alio remedio. puta actōne
de dolo vel actione ex eo p̄ctu fm l. ij. in. l. i. C. de rescin. ven.
qui dicit sic q̄ l. in contractu vbi non interueniat iustus me
tus qui caderet in constantem virum non bēat locum q̄ me
tus cau. ita q̄ veniat rescindendus p̄ actionem quod me. cau.
per totum titulum q̄ metus cau. habebitur tñ ratio tanq̄ p̄
dolum sit p̄ctum si vt fiat rescissio per actionem ex eo p̄ctu i q̄
non venit quadruplum. vt. ff. q̄ me. cau. l. si. z. ff. de ac. emp. l.
iulianus. §. per p̄rim. z. §. venditor. vñd dicit Bar. in. l. si.
§. si fenerator. q̄ qñ aliquid sit aliquo metu nō tñ mortis vel
cruciatu corporis. l. z nō rescidat p̄ actōez q̄ me. cau. rescidi
tur tñ p̄ officiū iudicis. z. sic fac q̄ si vroz p̄ reuerētiā patris
vel mariti aliquid facit possit per officiū iudicis rescindi. vt. l.
i. §. que onerande. ff. quaz rep. actō nō da. z. in. l. interpositas
C. de transa. z. in. l. nec timorem. ff. quod me. cau. z. dicit idem
Bar. in. l. metū. ff. q̄ me. cau. q̄ metus infamie nō rescindit
per actionē q̄ me. cau. vt dicta. l. metū in pñ. sed p̄ officiū iudi
cis. vt. l. si. §. si fenerator. ff. q̄ me. cau. Et dicit Bal. in. l. iter
positas. C. de transa. cui⁹ verba sunt quasi verba Bar. ibidē.
Qñq quis vult rescindere p̄ctum metu factū ex edicto preto
ris q̄ me. cau. z. tūc requiritur ille metus de quo loquitur. l. iter
positas. v. z. mortis vel cruciatu corporis. vt. l. metū. ff. q̄ me.
cau. Qñq quis vult rescindere ex finia edicti z. tūc sufficit si ē
metus i p̄sona filij vel coniuncti. l. z non in p̄sona sua. vt. ff. q̄
me. cau. l. isti quidem in si. nam nemo carnem suam relinqt.
vt. l. ij. ff. si quis in ius vo. non ie. z. ibi no. Qñq quis vult re
scindere per offm iudicis. z. tūc sufficit metus verecūdie l. z nō
contineat metū mortis vel corporis cruciatum. Exemplū q
dam denudauit quandā mulierem dicens. aut te mittam nu

dam extra domūz aut p̄mittas mihi. x. vt. l. si. ff. quod me. cau.
Qñq inferit metus alicui futuri euentus a natura vt medic⁹
qui infirmitatem modicam facit magnam z. periculosa z. oc
cassione huiusmodi causē extorquet. p̄missiones illicitas certe
rescinditur officio iudicis. vt. l. medic⁹. ff. de varijs z. extraor.
cogni. Qñq inferitur rōne maioritatis z. reuerentie. z. hoc fit
dupliciter. Nam quedam est maioritas absq̄ publica utilita
te vt maioritas que habetur a marito in vrozem z. a patrono
in libereum. z. hoc rescinditur per officiū iudicis. vt. l. i. §. que
onerande. alle. q̄ no. q̄ si vroz facit aliquid p̄ minas mariti
tunc rescinditur p̄ officiū iudicis. Qñq fit aliter p̄ metū offi
cialis seu p̄tatis z. tunc rescinditur per. l. penul. C. q̄ me. cau.
z. no. in glo. fm Bar. adde ad illud quod fit p̄ nimiaz reuerē
tiam rescinditur ac si fieret p̄ metum. vt no. in. d. §. que onerā
de. alle. argu. l. si. ff. de fur. Item adde q̄ ibi non timetur mors
seu quasi. sed timetur graue dānum in rebus proprijs q̄ iste
metus est legitimus ita q̄ officio iudicis consulitur. argu. C. d
reuocan. dona. l. si. fm l. ij. Idem adde q̄ idem operatur p̄ba
bilis suspitio tormentoz quod ipsoz illatio. vt. ff. quod fal
tu. au. l. nouissime. z. ibi per l. ij. Item. l. interpositas. alle. duz
equipat mortem z. tormenta est in ar. q̄ sicut mulier grauida
non potest occidi per iudicē. ita nec tormentari. de hoc no. ff.
de penis. l. pregnantēs. Ange. aut in. l. interpositas alle. dicit
idem quod Bal. per alia verba tamen sed non ita plene. Ter
tium quod requiritur q̄ actio quod me. cau. competat ē q̄ p̄
metum obligatō aliqua intercesserit. vel res aliqua tradita sit
ff. q̄ me. cau. l. i. z. l. metū. Quintū ē q̄ metus sit illatus z. ali
qd ad te successez vñturalē vel rei singularis p̄uēit. alioqn z
si tu metū intulisti l. z nō puenit nihilomin⁹ teneris. vt. ff. q̄
me. cau. l. metū. §. ex hoc edicto. z. §. cū āt. z. l. h. z. si part⁹. z. l.
q̄ dixim⁹. §. si. Itē z. tertū ē necessariū q̄ alius inferat metū
z. nō ipse sibi. vt. ff. q̄ me. cau. l. si mulier. z. hoc vera sunt i actio
ne q̄ me. cau. directa q̄ metus mortis desiderat. vt dictū est.
Nā vani timoris nulla fit estimatio. vt. ff. de re iudica. l. i. q̄
ab alio. verū i actione q̄ me. cau. vtili nō ē necessari⁹ metus
mortis. sed eque similis. puta si volebas cōburrē infra status
mei. volebas agere z. nocere filiā vel filium meū. z. hoc cā lo
cū hz actio vtilis quod me. cau. q̄ cōcordat finia l. z verba defi
ciāt. ff. q̄ me. cau. l. isti quidē. Itē z. septimū ē necessariū ad
hoc vt actio q̄ me. cau. cōpetat. vt ille qui inferit metum sit po
tēti⁹ te. alias non audieris nisi p̄bares metū illatū esse. ff. q̄
me. cau. l. nō ē verisimile. Itē octauum q̄ fuerit in tali loco q̄
potuit vires timere. si aut i curia imperatoris vñ dñi pape di
cat metū illatū non auditur. q̄ i comitatu ip̄eratoris vñ pape
nil debuisti timere. vt. C. de his qui p̄ me. iudi. non appel. Et
fm eundem Rof. ibi metus qui caderet i cōstantissimū virūz
q̄ habebas ad gulam cultellū tuū. q̄ me posuisti i carcerē. vel
q̄ ligatuz me tenebas. z. quottidie me verberabas z. male me
tractabas.

Qualiter metus in iudicio deducti debeat.

Idēdum est qualiter

metus in iudicio debeat deduci. Et scdm
Bal. i. l. interpositas. C. de transa. non suf
ficit allegare vel pbare genus vbi requirit
specificata p̄batio vñd non sufficit pbare
metum i genere sz dz probari spēs z. quali
tas metus. l. q̄ ex eo iminebat salutis periculum vel corporis
cruciatū. ē arg. ad rescindēdum p̄ctum vsurariū q̄ nō sufficit
pbare q̄ p̄bens erat vsurari⁹ nisi p̄betur specificatio de illo p̄
ctu. Circa hoc vide dicta i clā rei non sic geste. dñ fuit ibi di
ctum qualr exceptio simulationis opponi debeat z. qñ aliqd
dicat factū metu cruciatu corporis vel tormentoz hoc relin
quit iudicis arbitrio p̄lecturādū ex circūstantijs probatis ita
dicit glo. i. d. l. interpositas. i. glo. que icipit iudicis arbitrio. q̄
ē no. q̄ sepe allegat q̄ cōfessio nō valet q̄ facta metu tormen
toz nec clare pōt p̄bati recurrat ad cōiecturas ex quib⁹ iudex
hz arbitrari z. nō sufficit pbare quāsdā verisimiles multū di
stantes vbi regrit certa z. clara probatio.

Supereff

Esperest ut subiungam?

aliquos casus spales i quibus negociu gestu e ipo iure nullu r non r. Et pto datur regula fm llo stie. i summa qd me. cau. s. pe. vbi sic dicit. ea que sunt metu valent ipso iure s p exceptione irritant. vt i. c. abbas. qd me. cau. l. metu. s. q. p. p. r. q. qd me. cau. r. d. e q. de p. b. d. i. f. vo luntat qus coacta. s. qd me. cau. l. si mulier. s. si metu. xv. q. i. merito. Exciptunt noue casus i quibus non valet ipso iure qus iuramentum iterueniat. Primus e i matrimonijs ga debet esse libera i p. b. d. o r d. i. s. t. r. a. b. e. d. o. de sponsa. c. c. locuz. r. c. venies. vbi pater compulit illu que inuenit cu filia vt ea du ceret i vxorem. q. ergo no excusat ibi metus. nam mortis me tus iminebat cu hoc casu liceat patri illu iterficere. s. de adul. l. quod ait quare. ergo dicit i fine nisi metu coactus r. q. sem per potuit cedere i. d. o. n. t. e. m. v. i. r. u. s. d. i. c. q. fm canonis no licet iterficere. r. r. r. i. j. q. i. j. inter bec. vel i fauorez matrimonij. sic r. i. d. e. f. m. s. o. f. q. q. uis liceat patri iterficere. no tñ semper iterficet. imo aliquoties pacto cōsentit. r. i. d. o. a. u. t. a. t. t. e. t. a. u. i. t. i. n. t. e. r. f. i. c. e. r. e. r. s. i. c. m. e. t. u. s. p. o. t. u. i. t. c. a. d. e. r. e. i. c. o. s. t. a. n. t. e. v. i. r. u. s. a. u. t. n. o. a. t. t. e. n. t. a. u. i. t. r. t. u. c. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. s. t. e. n. u. i. t. r. h. o. c. e. q. u. o. d. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. S. e. c. u. n. d. u. s. c. a. s. u. s. e. i. p. m. i. s. s. i. o. n. e. d. o. t. i. s. e. a. d. e. r. o. n. e. s. s. q. d. m. e. c. a. u. l. s. i. m. u. l. i. e. r. s. i. d. o. s. T. e. r. t. i. u. s. c. a. s. u. s. e. i. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. r. e. i. e. c. c. l. e. s. i. e. r. v. q. v. i. c. i. d. e. i. u. r. e. i. u. c. i. j. d. e. r. e. b. u. s. e. c. c. l. e. n. o. a. l. i. c. p. r. e. s. b. y. t. e. r. o. r. q. n. o. p. t. v. e. d. i. p. p. r. i. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. n. i. s. i. s. e. r. u. a. t. a. s. o. l. e. n. t. i. t. a. t. e. Q. u. a. r. t. u. s. i. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. p. r. o. g. a. n. d. a. v. t. i. c. s. i. d. i. l. i. g. e. n. t. i. d. e. f. o. r. o. c. o. p. e. Q. u. i. n. t. i. n. v. o. t. o. d. e. v. o. t. o. c. i. j. r. c. i. q. u. o. d. m. e. c. a. u. r. v. q. i. n. o. e. S. e. r. t. u. s. i. a. u. c. t. o. r. i. t. a. t. e. t. u. t. o. r. i. s. s. i. d. e. a. u. c. t. o. t. u. l. s. i. S. e. p. t. i. m. u. s. v. b. i. q. u. i. s. f. a. c. t. e. f. l. a. m. e. n. t. u. m. p. e. r. m. e. t. u. m. d. e. t. e. s. t. a. l. q. u. i. t. e. s. t. i. f. i. s. i. O. c. t. a. u. u. s. i. t. e. n. t. i. e. p. n. u. n. c. i. a. t. i. o. n. e. r. i. q. i. i. i. j. i. n. i. u. s. t. u. s. M. o. n. u. s. i. n. p. r. o. c. u. r. a. t. o. r. i. s. p. s. t. o. n. e. a. r. g. u. c. a. c. c. e. d. e. n. s. d. e. p. r. o. c. u. d. e. q. u. o. e. t. p. e. r. H. o. s. t. i. i. n. c. a. b. b. a. s. q. d. m. e. c. a. u. r. i. b. i. J. o. a. n. E. t. s. i. q. u. i. s. i. n. d. u. c. i. t. u. r. d. o. l. o. v. t. m. e. t. u. a. d. b. e. n. e. a. g. e. n. d. u. m. v. e. l. o. p. e. r. a. n. d. u. m. n. o. n. r. e. f. e. r. i. n. d. i. t. u. r. i. n. c. p. e. q. u. o. d. m. e. c. a. u. i. d. e. o. d. i. c. i. t. i. d. e. m. H. o. s. t. i. i. n. s. u. m. m. a. i. n. t. i. d. c. o. u. e. r. c. o. n. i. u. g. a. s. r. v. t. r. u. m. q. s. i. q. u. i. s. d. o. l. o. i. n. d. u. c. t. u. s. f. u. i. t. v. t. r. e. l. i. g. i. o. n. e. m. i. n. t. r. a. r. e. t. n. o. n. p. o. t. r. e. l. i. g. i. o. n. e. e. r. i. r. e. v. t. i. n. c. v. e. n. i. e. n. s. r. i. c. o. d. u. m. d. e. c. o. n. u. e. r. c. o. i. u. g. I. d. e. m. e. s. i. e. r. f. a. l. s. a. c. a. v. t. i. n. c. e. r. p. t. e. l. o. s. e. c. u. d. o. d. e. c. o. u. e. r. c. o. i. u. g. q. d. o. l. u. s. i. n. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. b. u. s. n. o. n. r. e. f. e. r. i. n. d. i. t. u. r. p. e. t. u. m. q. d. m. e. c. a. u. c. i. c. u. m. b. o. n. u. s. f. i. t. l. i. s. n. o. n. f. u. i. t. s. i. d. o. l. o. s. e. c. u. s. i. n. p. e. t. i. b. u. s. c. d. i. l. e. c. t. i. d. e. p. b. e. n. e. m. p. q. s. i. m. e. u. n. d. e. m. H. o. s. t. i. l. z. a. d. b. o. n. u. m. n. o. n. s. u. s. c. e. p. t. u. m. q. s. n. o. n. d. e. b. e. t. c. o. g. i. r. l. d. i. s. t. i. n. q. u. i. s. i. n. c. e. r. a. r. c. d. e. i. u. d. e. i. s. q. d. d. e. u. s. s. p. e. r. n. i. t. c. o. a. c. t. a. f. u. i. c. i. a. v. n. d. o. a. p. o. s. t. o. l. u. s. a. d. c. o. r. i. n. t. h. v. n. u. s. q. u. i. s. q. d. e. t. p. r. o. u. t. d. e. s. t. i. n. a. u. e. r. i. t. i. n. c. o. d. e. s. u. o. n. o. n. e. r. t. r. i. s. t. i. c. i. a. a. u. t. e. r. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. H. y. l. a. r. e. m. e. n. i. z. d. a. t. o. r. e. m. d. i. l. i. g. i. t. d. e. u. s. I. t. e. m. e. s. t. i. n. e. o. d. e. m. s. i. e. r. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. e. u. a. g. e. l. i. z. a. u. e. r. o. n. o. n. e. s. t. m. i. b. i. g. l. o. r. i. a. s. i. a. u. t. e. m. h. o. c. a. g. o. v. o. l. e. n. s. m. e. r. c. e. d. e. m. h. a. b. e. o. a. p. u. d. d. e. u. m. a. d. b. o. n. u. i. a. m. s. u. s. c. e. p. t. u. m. q. s. c. o. g. e. d. e. s. t. i. n. c. d. i. s. c. i. p. l. i. n. a. r. l. v. d. i. s. t. s. o. i. a.

2tmo uideam? an iura

mentum vi vel metu extortum obliget Hosti. in summa in ti. q. me. cau. in. s. in hac autem. dicit q. Tancredus dicit q. iuramentum vi vel metu extortum nemi nem obligat. argu. r. r. i. j. q. i. i. j. inter cetera. r. r. i. j. q. i. j. lotharius r. v. q. v. i. c. i. Alanus dicit an habeat animum implendi. r. t. e. obligatur. als non. vt in. c. i. circa fi. d. Bal. Guil. nazo. dicit q. semper est obligatorium. r. v. q. i. merito. c. ad aures. q. me. cau. de iureiu. c. constitutus. si tñ venit i iuramentum vi vel metu prestitum iniungitur pnia tanq. pro veniali peccato. vt in. c. verum. de iureiu. qd pot dici vey si sit coactio absolu ta. puta q. aliquis manus alicuius violenter r ipso nolente ponit thus in manus eius r trahit eum ad ydolum. ita q. ve lit nolit ponit thus illud super archa ydoli. l. dist. presbyteros i. q. i. constat. r. r. i. j. q. v. quasi per totum. r. v. i. q. i. c. i. Archi. de conse. di. i. i. j. eos. ff. de aucto. prestan. l. i. Si vero sit conditioal non excusat a tanto sed a toto. q. culpam siue penam attenuat. qd me. cau. c. sacris. talis eim coactio dñ mer? de qua dñ quod melius e omnia mala tollerare q. malo cōfētre. r. r. i. j. q. v. ita ne. Si aut cogatur ad id quod non sit mortale. puta renūciat rebus suis si pot cadere in constantē virum indistincte pot vci re i fm quosdam. Sed refert vtrū iurauerit quis resignat tñ vel et non petere. si iurauerit tñ resignare illud seruadū erit. s. tñ dīrecte ipso beneficio resignando pot rescriptum ipetra

re r ipm repeter p actōem q. me. cau. q. i. rē dāf. l. j. personalis fit. sic pot intelligi. c. abbas. r. c. ad audictia. q. me. cau. Si ve ro iurauerit si repeter r itex sibi pferat recipe pot. r. ex secūda receptōe agef. de renū. c. cum inf. p. gaisfredi. Item absolutus per papam poterit petere ex prima constitutione. sic pot intel ligi. d. c. cum inter. r. de iureiurā. c. si vero. q. si iuravit nō ve nire i iuramentū idest nō petere absolutionem adhuc potest ecclesie renūciare r ecclesia ad nūciationem ipsius ipsuz ab soluere motu pprio. r. r. v. q. v. p. sanguineos. de iureiurā. c. quē admodū. in fi. r. de desponsa. ipu. ad dissoluendū. r. de iureiu. c. ad nostram lo fo. si vero iuravit nō denūciare nō valet. de iureiurā. c. quēadmodū. quod est verū quo ad penitentiaz agē dam. sed si is qui iuravit nō denūciare magis mouet zelo rei recuperāde ad denūciationē faciendam q. zelo anime. alias cum primi vī sanum esse cōsiliū q. nō denūciat. q. iam degeneraret. ergo in hoc casu amico eget. fm h intelligo de iu reiuran. c. i. r. c. debitores. sit ergo omne sacm tenendum nisi vrgeat in dispendium salutis eterne. nam tale tenēduz non ē r. r. i. j. q. v. i. j. c. omnes causationes. r. r. i. j. q. i. i. j. si aliquid. r. r. i. j. q. v. ita ne. de iureiu. vey. q. iuramentum non est iniquitatis vin culuz. r. r. i. j. q. i. i. j. inter cetera. Bal. i. l. i. j. C. quod me. cau. dicit si per metum iuravi si postea soluo dicor fm glo. dicte. l. i. ipō te soluere. q. nō teneor seruare iuramentum de iure ciuili. sed de iure canonico est secus. q. iminet metus periurij. r. iō attē to iure canonico repeto quod non sponte solui. i. De. dicit q. et de iure ciuili repeto. nā quidam metuunt etiam inuaditū iu ramentū fm i. De. r. l. y. in alleg. l. que sub conditione. ff. de cō di. insti. que nihil facit loquitur in iuramento valido. Ex pre dictis no. q. qñ in solutione p accedere alia causa q. approba tio pmissionis q. nō vī quis soluendo approbare pmissionē. r. per hoc dicit Bar. q. si ex forma statuti nō pōt opponi exce ptio metus vel doli i instm guarentigiatū q. ille qui soluit nō dī approbare instm. sed vī soluere ne capiatur. r. ideo so lutum repetit. argu. de iureiu. c. si debitores. fm Bar. Ex hoc no. q. l. statutu tollat exceptiones in se hūtes equitatem naturalē. tñ soluens pot repetere quod bene no. nō q. tur? exce ptione. sed q. tutus naturali eqtate. Et an. l. i. j. C. quod me. cā habeat locū in pētibz qui sunt ipso iure nulli pp metuz. dic vt in. c. i. quod me. cau. l. y. aut in. l. i. C. qd me. cau. dicit pmi si per metū r iuravi deimū solui de iure canonico repeto. sec? de iure ciuili. q. iuramentū remittitur. ideo r. c. fm glo. i. De. s. q. multi sunt timentes iuramentū adeo q. mirabile est. r. tñc repetōi locus est et de iure nostro. argu. ff. de ali. iudi. mutan. cā fa. l. item si res. Ja. de bu. in alle. l. i. j. dicit item quero an si per metū iuravi soluere r sponte solui an possim repetere. glo. dicit r. bene q. de iure ciuili non repeto. de iure canonico sic. Et est rō q. ius ciuile tollit r remittit hoc sacm. vt in autē. sacra. C. si aduer. ven. r. l. i. ff. qui satisda. cog. r. cū nullus mer? periurij imineat sponte soluendo nō repetit. sed de iure cano. non remittitur sacm. ideo iminet metus periurij r infamie. vt. l. sancimus. de iureiurā. r. l. isti quidez. ff. quod me. cau. de iure ergo ciuili non iminet metus aliquis. r. ideo non repetit sed de iure canonico iminet. ideo reperitur. Dicebat domin? Ra. fulg. in. l. i. j. C. quod me. cau. attendite iudicio meo allega tiones facte in eadem. l. i. j. s. i. Placen. per glo. neq. iure ciuili. neq. iure canonico vident posse pstringere. nā. l. i. C. si aduer. ven. loquitur de iuramento non extorto per vim. nec et. c. de bitores. q. loquitur de iuramento quod nō erat extortū p vim. nos aut loquimur de iuramento p vim extorto p snā tñ glo. meli? vī aut. sacra pubertū. si aduer. ven. Iure autē canonico plus debitū est r nisi fallor glo. in. c. abbas. de iureiu. vī senti re q. iuramentum teneat ipso iure. sed debeat pcti absolutio a superiore. r. si hec essent verba sententie tunc bene sequeretur q. si solueret posset repetere. i. De. autē hic noua cōsideratione et de iure ciuili cōcedit repetitionē dicēs q. aliqui sunt ita ti midī r nim is reuerētie q. iuramentūz et quod nō tenēt serua re nolunt cōtēpnere. vt. l. que sub cōditione. i. p. r. i. c. i. de cōdi. isti. r. l. itē si res. s. i. de ali. iudi. mu. cā fa. r. hanc snām debe mus tenere ea rōne q. i re obscura potius ē fauēduz repetitio m. l. non d. s. i. re obscura. ff. de reg. iu. Bar. aut i. l. i. j. allega. dicit q. si iuravi p metum. r. dare r postea soluo de iure ciuili nō possim repetere fm glo. i. d. l. i. j. C. quod me. cau. de iure ca nonico s. q. videoz so luere metu periurij r repetā. extra de iu

reiu. c. ad aures. et i his stadiu e iuri canonico. Ex quo nota qd
vbiqz i solutione pot subesse alia ca q approbatio prime p
missionis quis no presumit illa approbare qm video: soluere
metu perurij no vt approbe pmissione prima. h vt non sim
perurij. et p hoc dicit ibi bar. q i tuscia i ciuitatib? vbi sunt
statuta qd i iuramenta no possit opponi exceptio doli vt met?
q solues no vt prima pmissione approbare. h vt soluere ne
capiat et poterit repetere. facit ad predicta quod dicit Bar. in
l. i. s. i. ff. qd viant da. Inno. l. c. ad aures qd me. cau. dicit qd e
distinguedu iter iuramentu quod sui natura est malu et turpi
ter pstitum. et istud no obligat. vt no. p ipm Inno. l. c. venera
bilem. extra de ele. Et illud qd non e malu de natura sui. sed
turpiter pstitum tñ idest dolo vel metu extortum et tale obligat
et dicimus dicit ibi Inno. q iuramentu metu extortu sup re
bus suis non repetendis obligatorum e qm ad hoc. q d i il
lud seruare quousqz absoluat p epm. h absolui d3 et postea pe
tere et sic loquit. c. si vero. et. c. v. de iureiu. et cognoscat episco
pus anteq absoluet an fuerit metus q cadat i cõstantem viz
et caueat iudex qm pot ne directe veniat p facim h si iurame
ntu soluere vsuras soluat et postea repetat et si iurauit non repetet
posset iudex compellere receptorem ad restituendum. d iurciu.
c. n. am. posset et denunciare ad pñiam. et si iurasset no denũ
ciare no d3 seruare. qd e legē euangelicaz. ij. q. i. c. si peccau
rit. et quousqz aut aliter puidere possit eo mō ips no veniat ad
absolutionē a iuramento qm ius si reputet si alijs vijs omif
sis absoluat. Hosti. i. summa i. s. h3 aut. dicit qd si quis obfide
t castru meū et ego video q nullatenus possum euadere castruz
meum reddo ita qd cū familia et armis exire possum credo di
cit Hosti. edictu qd me. cau. fore locu. et hoc nimis de facto cõ
tingit. et plerūqz discreti dubitant que actio cõpetit. sed planũ
e qd hec actio qd me. cau. ff. qd me. ca. l. metū. i. rñ. ibi aliter atqz
et. Interdictu. n. vnde vi locum sibi non vendicat i hoc casu
vt expresse legitur. ff. de vi et vi ar. l. si quis reru. Et si quis in
captiuitate detentus aliquid promittat vel fideiussores det ex
ceptionem h3 aduersus petentē et actōem vt liberetur ipse et si
deussor. ff. qd me. cau. l. metum. s. sed qd pretor. et actio qd me.
cau. que est in rem scripta. vt insti. de act. s. preterea. ff. qd me.
cau. l. si cum exceptione. s. in hac. competit ptra quemlibz pos
sidentem qm metum non intulerat. vide ibi plene per ipm
Hosti. et vide supra ibi restat que sunt necessaria. Ultimo
Bal. in vñ. seu. in ti. de pa. iura. fir. s. item sacramenta. x. coll.
in pñ. sic dicit. nota qd iuramentum per metum interposituz
est ipso iure nullum et si pñtus principalis non est ipso iure
nullus. sed veniet rescindendus pactōem qd me. cau. et subdit
idem Bal. in alle. s. item sacra in fi. dicens. Quero quare sti
pulatio scā per metum v3 mero iure. et iuramentum factum
per metuz est ipso iure nullum mero iure. glo. no. in allega. s.
rñdet. qd rō est qd debilius est stipulatio qd iuramentum. Tu
dic dicit Bal. melius qd rō est iuramenti. qd est istius nature
qd non d3 esse vinculum iniquitatis eo qd deus q est ibi pñs
non afficit. sed reficit peccato. Bal. Tu adde qd istam rōnem
ponit Archi. in. c. qm. extra de pac. Et inter alia dñt qd vbi
pñstale iuramentu. s. per vim extortum d3 prius absolutio
peti anteq faciat p. et istud dicit tutius tenere.

Lausula.

Renunciant oibus bonis pa
ternis et maternis et. Quia i
ista materia seu clā tractabatur de materia renũ
ciatōis quelata et vtilis ac quotidiana est. et ideo
in primis est videndū qd sit renunciatio. et dicit Hosti. i. sum
ma in ti. de renun. in. s. i. qd renunciatio est proprii iuris spō
tanea refutatio. Alieno enim iuri renunciari nō pōt. C. res
inter ali. acta per totum. et pactum inter certas psonas vel su
per certa re habitū alijs non nocet. C. d iudi. l. h3. ff. de pact. l.
si vnus. s. pacta. et de transac. c. vñens. s. fi.

Quibus iuribus renunciari possit Rubrica.

Ideamus quibus re

nunciari possit. et glo. magistra. in aut. vt
sine pñi. matres. coll. vij. sic dicit. sed num
quid semp cuilibet iuri renunciari pñt plene
dicat. qd aut e ius publicum auctoritatis
et vtilitatis. vt qd ius fisci vel alia publica

utilitas vertitur et tñc renunciari nō pōt. C. sine censu vel re
li. l. i. et. ij. et. ff. de pac. l. ius publicum. et. l. inter. aut auctoritatis
tñ non tñ vtilitatis. nam et hoc dñ publicū. vt insti. de excu.
tu. s. i. tunc aut statutum factū est in vtilitatem renunciant.
aut cōis. primo casu pōt renunciari. siue sit priuilegium. siue
ius ex aliquo contractu vel pacto. vt. ff. de pac. et transac. et
de acceptil. et de nouat. hic excipe casus illos quos notauit s3
Jo. C. de pac. l. penul. Si vero cōi vtilitati. i. publica et renun
ciantis et cui renunciatur. et tunc nō h3. C. de iura. calū. l. ij. s.
sed qd. et. ff. de posthu. l. quos phibet. ff. de admini. tu. l. quidam
decedens. et. ff. de ope. lib. l. cerdonē. et. ff. de pac. l. iurigentium
s. si paciscar. Et p hoc puto qd hoc pactū non t3 quod faciunt
creditorēs qd debitor nō valet pbare solutionē nisi p scriptu
ram cum sit cōis vtilitas testificandi. vt in aut. de testi. i. pñ.
et non d3 angustari. vt. C. de heret. l. qñ. i. fi. imo d3 impugna
ri. C. de rebus credi. l. generaliter. in pñ. nec ad vñā spēm pro
bationis iudex d3 animū alligare. ff. de testi. l. h3. s. que argumē
ta. Si vero renunciē iuri cōi quod non est in fauorē nec ē ibi
publica vtilitas pōt renunciare. vt no. ff. de pac. l. ius publicū.
sed ē vt qd ē si sit cōis vtilitas vt in iure qd possit renunciari
ff. de feriis. l. i. Ideo distinguunt alij. Aut ius consistit in pba
tione vel pcepto et tunc renunciari non pōt. Aut in promi
sione. et tunc potest. Alij sic qd aut est generale et tñc h3. aut spe
ciale et tunc si odio non licet vt macedoniano. si vero in fauo
rem et tñc licet. ff. ad vell. l. fi. s. p. prima approbo. ff. de obstat
dicta. l. i. de feriis. qd tacite fuit ibi renunciatum qd h3 vbi etiaz
alias nō h3 expresse. ff. de pcura. l. fi. s. veterani. vel dic qd pñ
cipaliter in laborantium vtilitatem dantur ille ferie. vt patet
in. l. i. de feriis. in prin. ibi qd occupati et. Causa vero in qd
non potest renunciari etiam vbi vertitur vtilitas renuncian
tis quos ponit glo. fm Jo. ponitur per glo. vt est dictum i. l.
pe. C. de pac. cuius verba glo. sub bec. ff. de pac. dota.
l. de die. sed ibi speciale. vt argu. ff. so. mal. l. i. Secundus. ff. sol.
ma. l. alia. s. eleganter. sed ibi qd pñ bonos mores. Tertius. ff. de
posthu. l. quos phibet. sed ibi pñ honorem pretoris. vt in eo.
ti. l. ij. vel vt puniantur prohibiti. ff. ad laquil. l. ita vulnerat?
s. si quis. Quartus. ff. de procura. l. filiis. s. veterani. sed ibi p
pter publicam vtilitatem. C. loca. l. milites. Quintus de iura.
calū. l. ij. s. sed qd. sed ibi redditur rō. Sertus de libe. cau. l. nec
si volens. sed ibi nō sunt verba pacti vt diximus. et. C. de iur.
et fac. igno. l. cum testamētū. Item. ff. usufruct. l. sed et si quid. in
fi. et expone vt ibi. Item alius. C. de pac. pigno. l. fi. sed ibi spe
ciale ne creditorēs nimium extendant suam auariciam. Item
ff. si quis cau. l. sed et si quis. s. questuz. sed ibi tenet speciale pa
ctum. et ideo nō est. Item. C. de qd. l. seruos. sed ibi non fuit pa
ctum. sed est aliud. ff. de pac. l. vnus. s. pacta. sed ibidem ponit
rō solutōis. Item pñ. C. de inoffi. testa. l. si qñ. s. illud. et de coll.
l. si pactum. sed ibi illud qd pñ bonos mores. Item. ff. de pac. l.
ius agnationis. sed ibi est ius naturale. Item. C. de pa. po. l. ab
dicatio. sed ibi non fuit pactum. Item. ff. de transac. l. cum bi.
in pñ. solutio. ibi spāle. Item. ff. de pig. act. l. iij. in fi. sed ibi spe
ciale. Item de aduoca. diuer. iudi. l. ne quis. solutio vt ibi. Item
ff. de libe. cau. l. ij. et. iij. sed ibi nō tñ renunciantis. sed etiam
mei causa est. vt in eo. ti. l. cum precario. et. l. iij. Item. ff. de pre
cario. l. precario. sed ibi non fecit pactum de non petendo. tñc
enim teneret. sed concessit ad id tempus et etiam interim mu
tat voluntatē et. cum vnuz spāle pro eo cui cōceditur iducat.
sed ne teneatur nisi de dolo et lata culpa. et hoc contra eum in
ducitur. ff. de iureiurando. l. cum qui. et ex quibus cau. maio.
l3. l. i. et de preca. l. questuz. s. cum. fm Jo. itē. ff. de cōmuni di
ni. l. hoc iudicio. Hosti. aut in summa i. titu. de renũ. in. s. que
pñt renunciari. dicit qd iura scripta et nō rescripta possunt re
nunciari. Et dicit qd ius publicū auctoritatis largo modo dñ
qolibet ius i scriptis redactū qd a publicis pñonis introductuz
puta principib? factis vel a pñlis sic ēt dici pōt publicū ius
quelibet pñtutio municipalis vel epālis. insti. de iure natu.
gen. et ciuili. s. iij. et. iij. et de maiori. et obe. c. quod sup his. Item
quodlibz ius vtilitatis publicū e largo modo. nā publice vtili
tati expedit ne quis male vtaf re sua. insti. de his qui sunt sui
vel ali. in. s. dñor. Item largo modo publice itereft qd quodlibet
obseruet. et iō indices cōstituunt qd parū esset iura condere et
hñe i ciuitate nisi ēt qui p ipm ius redderet et seruaret. ff. d ori
gi. iur. l. ij. s. post originē. S3 ius publicū spāliter et pñrie dñ

illud qd consistit i sacris r sacerdotibus. ff. de iusti. r iu. l. i. r. i. d. i. ius publicu qd r spaliter diuinu d. de iureiur. c. nimis. Et si vis scire cui iuri renunciari possit sic distigue ius publicu aliud diuinu aliud humanu. Ius publicu diuinu subdi uidit. aliud reale siue teporale. aliud spuale aliud collegiatum aliud psonale. aliud statum publicu respiciens. Ius publicum diuinu reale. aliud concessum ecclesijs ne ipsaz res alienentur nisi i casu concessio r modo debito r huic renunciari no pot etia p iuramentu. de iureiur. c. sicut nostris. rrv. q. ix. c. q quis com misit. aliud consistit i hoc vt immunitas ecclesie seruet nec huic renunciari pot et p epm. de immu. eccle. c. non minus. r. c. ad uersus. r. rvi. q. iiii. p totu. aliud i hoc vt debitus status eccle sie generalis no imuet nec huic renunciari pot. rrv. q. ix. c. i. r. ii. c. c. sequentibus. Ius vero publicu diuinu spuale. aut cõsistit i diuino cultu. puta ferijs inductis i honorem dei r huic renunciari pot. ff. de arbi. l. si feriat. de ferijs. c. fi. Et ne de re lictis ad plas cas aliquid deducatur de testa. c. fi. aut cõsistit i di uinis pceptis. r huic et cõsuetudo non obstat. de cõsuetu. c. fi. nec et aliqua pstitutio. de prescrip. c. fi. aut cõsistit i cõsilijs ge neralibus r puincialib. r pceptis vel phibitionibus picu li animaz tangētib. r huic renunciatur. rrv. q. i. sunt quidam. rrv. di. sicut. de transac. c. fi. de in integ. resti. c. ca. s. fi. de re iu. c. lator. c. tenor. r. c. p sanguini. r de excep. exceptioe. Ius vero publicu diuinu collegiatum. aliud cõe. i. vniuerso collegio cle ricali vel generali eccle indultum. r huic et per iuramentum renunciari non potest expressum. de foro compe. c. si diligenti. d. senten. excom. c. contingit. lo. i. l. per prium actum aliquado consortio clericali r priuilegio p plesques priuet se clericus. d. priuile. c. ex pte. de senten. excom. c. perpendimus. r. c. in audi entia. r. c. contingit. lo. ii. l. cum eps in p iudiciu persone qd p collegiu r in p iudiciu collegij egit ratificat possit. vt i quo deliquit puniatur. vt in. c. quod in dubijs. de renun. r sic itel liguntur pilia. xi. q. i. placuit. r. c. inolita. quorum tenor poni tur. de foro compe. c. si diligenti. Aliud e singulare vt singula ri eccle vel collegio concessum. r huic aliqñ expressum. aliqñ p priu acti. aliqñ spatio. r. anoz. aliqñ. rrv. renūciat. vt no. idex d. osti. i. iuma i ti. de cõsti. s. qñ pstitutio. i. distictoe q incipit cū priuilegiu. Ius vero diuinu publicum psonale. aliud ob honorem vel utilitate dignitatis cui a psona dignitate tenē te quatenus psonam tangit renunciari pot. sed superior vel ad querelam illorū quoz alias itereit vter officio restituit. d. isti. c. cū venissent. in fi. de arbi. cū tpe. aliud ob psonas singulares r huic indistincte renunciatur. de rescriptis. nōnulli. de foro ppe. dilecti. de regulari. ad nram. r. c. statuimus. de crimi. fal. c. i. de elec. qd sicut. s. sinaut. r. c. ne pro defectu. s. fi. Aliud ob psonam singularem cui psonaliter indulgetur. r huic multo fortius renunciari potest q nec psona egreditur. de pces. pbe. c. cõstitutus. vij. q. i. petisti. isti. d. iure na. s. qd principi. ver. plane. Ius autē publicum diuinu publicu statuz recipies est q persona idonea eligatur r q forma seruetur r q epi testam ta erequantur r si quibus bene renunciari non pot. vt patz de elec. c. cum in cūctis. r. c. ne pro defectu. i. rrv. r. c. q pp de te sta. c. tua. Ius vero humanu publicu. aliud publicu utilitate r auctoritate vt fiscale. r huic non renunciatur. ff. de pac. l. ius pu blicu. r. l. inter debitorem. ff. de iure immu. l. semper. s. pducto rem. Item in oibus his i quibus iudex ex officio proprio mo tu procedit. de quibus dicit d. osti. in iuma in ti. de offi. iudi. s. vtrum desideret. r vt maleficia non remaneant impunita ff. ad. Lacql. l. ita vulneratus. de sen. excom. c. vt fame. hoc sal uo qz inquantu tangit priuatam utilitatez renunciari potest ff. de pac. l. iur i gentiu. s. si paciscar. ideo pacisci possum ne fur ti iam commissi agam. nō tñ furti. vt. ff. de pac. l. item si vnus s. pac. de iureiur. l. qucadmodum. s. illud aut. Item d. ius hu manum publicu auctoritate r utilitate r. vt ordo iudiciari seruetur sicut q libellus offertur lis contestetur. r snia in scri ptis feratur r ius reddatur. r vt leges publicum statu respici entes seruentur. ff. de le. l. i. nemo. de testa. requisisti. r. c. tua. er go lite non conte. non pot dari diffinitua snia quantūcunqz renūciatur. l. possit dari mandamentu vel compositio fieri. d. hoc no. per hosti. in ti. de libel. obla. s. vltra libellus. r d. litis conte. s. que sit ratio. s. quid sit effectus. Aliud publicum au ctoritate sed utilitate priuati. r hoc aut est inductu ob comu nem utilitatem r huic renunciari non potest expressum. l. ta

cite possit. C. de iura. calum. l. ij. s. sed qz veremur. in hoc etia3 iure r3 renunciatio si iuramento firmetur. de iureiur. c. cū con tingat. C. si aduer. ven. aut. sacra puberum. Aut est iductum ppter priuatam utilitate. r tūc si fauorabile r ppium est re nunciari potest. vt. C. qñ mulier tutel. offi. fungi p. aut. matri r auie. C. de pac. l. si quis in cõscribēdo. nā tpe illius. l. illd pri uilegium talis nature erat. l.3 hodie secus si per constitutionē imperialem que incipit sed hodie sanxit noua constitutio r. Si e fauorabile r cõe qten? tãgit renūciatē r3 qten? tãgit ali am nō tenet. ff. de fui. rusti. p. r. l. p fundum ideo si va fallus renunciat foro dñi non p iudicat dñi. de arbi. cum tpe. de offi. deleg. c. significantibus. de iudi. ceteru. de foro cõpetē. ex trāsmitta. r. c. seq. r. c. significasti. aut e odiosum sicut macedo nianu r huic renunciari nō pot. vt tractat de cõdi. l. de. l. qui ex ceptionē. ff. ad mace. l. 3 r si pater. s. fi. Fallit aut hoc i tutelari munere qd e publicu auctoritate. insti. de excusa. tu. i. rñ. ff. de mune. r hono. l. i. r. l. muneru. de ver. sig. l. pupillus. s. munus s3 nō e publicum utilitate. r sic itellige de excusa. tu. l. athlete s. tutela. imo e utilitate priuati pupilli icurrat detrimētum rerum suaru. insti. de tutel. s. cum aut. r. s. seq. r de aucto. tu. i. rñ. r de sarida. tu. i. rñ. r tñ huic renunciari nō pot. qz iuitus datur tutor cū sit munus publicu. C. de decu. l. nullus. lib. r. r inuito daf. ff. de tutel. l. ij. tñ. l. alle. athlete. nō dicit qñ sit munus publicu. imo qz nō e munus reipu. r vt non possit re nunciari fragilitati etatis facit. ff. d. mino. l. i. huic quod. d. di ctu e qz clericus nō pot renunciare suo priuilegio concordat de fo. cõpe. c. significasti. S3 qz si voluntarius rñderet coraz non suo iudice tacite renunciare vt. iij. q. vi. pulsatus pot aut itelligi illud. c. qñ cleric? citatur auctoritate secundi rescripti ista anum r dolose tacet pimum rescriptu ipetratu d rescriptes c. ex parte. s. i. Dic ergo qz si clericus corā layco rñderet r cā ciuilibs sit p cõuicto hētur et si p ipso snia ferat. alioquin locū suū amittit. r si nō h3 locū forte poterit exercicari ar. c. tue vt li te nō cõtes. r. c. qñ. s. fi. r de dolo r cõtu. c. finem. In eriali ve ro locū suū amittit r si nō h3 locū puto dicit d. osti. possit als extra ordinē puniri. arg. i prime dicti pcoratij. r sic p3 q tacite renunciari pot qñ ad dñu suū. r. q. i. placuit. s3 cer te multo magis puniendus e. r si expsum pferit r postea rñ derit. Si vero iur? tract? sit snia p eū lata nō t3. sic intelligit de iudi. c. at si clerici. r. c. cū nō ab hoie. s3 qui eū vocauit r co gi fecit cām admittet d3 itelligas p sniaz r exercicari d3. r iu der ab officio iudicadi priuad? e. r. q. i. inolita. de fo. cõpe. c. si diligenti. Et puto dicit d. osti. qz sola vocatione ex quo ego cle ricus tract? ero hāc penā aduersari? patiet. r. q. i. placuit de excels. pla. c. grana. C. de trāsa. l. si quis maior. C. de iurisd. om. iudi. l. i. criminali. Iudex vero nō patiet dictā penā nisi iudi cauerit. s3 forte iure citadi priuari pot vt pnat i eo i quo deli quit. de trāsa. epi. qto. de tēpo. ordi. l. fias. r. c. seq. vel forte cir ca lit. pte. loc? erit pñie. ar. ff. de ius vo. l. qñis. ff. rez. ra. ha. Lampli? Alij dicūt qz v3qz ad sniam ar. ff. de ioffi. testa. l. pa pinianus. s. meminisse. C. d. bis q. vt idig. l. alia. S3 si certo lo co pmittat cleric? qd solutur se tacite vt renunciare priuilegio suo. arg. c. dilecta. de fo. ppe. Idē e i recouēctione fin eūde d. o stie. i iuma de munis peti. i. s. r qñ. ver. s3 nunqd idē vero ho stie. i ti. de fo. cõpe. i. s. liquet. ver. s3 nūqd clericus. dicit vt qz cleric? nō possit renunciare priuilegio suo. qz iuri publico pacti puatoru nō derogat. ff. de pac. l. ius publicu. r. l. iter debitore r de reg. iu. l. neq3 pignus. s. puatoz. de arbi. c. cū tpe. d. sentē. excom. c. ptingit. ff. de admi. tu. l. quidā decedēs. de leg. i. l. ne mo. de testa. requisisti. ff. ad. l. fal. l. qd de bonis. s. i. C. de pdi. in fer. l. ij. r. q. i. sic qdā. C. de iuramē. calū. l. ij. s. qz. ff. d. posthu. l. quod phibet. ff. de aduo. diuer. iudi. l. ne qz de corpore roga toz. r e expressus. de foro compe. c. si diligenti. S3 d. ff. de pac. l. pacisci. ff. a qui. ap. non l3. l. i. s. i. de tempo. appella. l. fi. in fi. ff. de ferijs. l. i. ff. de mino. l. iudex. d. regulari. ad apostolicā sta tuimus. de crimine fa. c. fi. de priuile. c. si de terra accedentib? pro r d. ff. de ferijs. c. fi. Et est expressum qz renunciatio tenet C. de pac. l. si quis in cõscribendo. de vita r hone. cleri. c. fi. de cleri. coniug. c. ex parte. de priuile. ex parte. de sen. exco. c. con tingit in audientia. iij. q. vi. pulsatus. ij. q. vij. vos. Super hoc sunt diuerse opinionēs. magistri dicunt qz priā corrigitur qz nunquā potest renunciari priuilegio suo et de consensu. vt i. c. significasti. de foro compe. qz non e suū sed cõe. r vt dicit decre

talibus si diligenti. Doct. magne opi. dixerunt qd legi fletur i suo foro. decretali in suo. sed hoc non valet cum clericus no possit layco renunciare priu. ordiis clericali. Ego dico dicit Hosti. qd fin tempus illius. l. si quis in conscribendo. laycis licuit iudicare clericos. nec habebant clerici priuilegium nisi hoc solum qd poterant eligere vtru conuenerentur sub epo vel sub preside puencie. vt patet. C. de epi. et cleri. l. cu clericis. et l. omnes. et l. inuenimus. s. si. vnde tunc tali electioni poterant renunciare que electio in fauorem suum tunc fuit data. Iustinianus vero hoc priuilegium augmentauit. qd dicit qd in causa pecuniaria prius conueniatur coram epo. vt in aut. vt de. apud p. prios. epos. coll. vi. posita. C. de epi. et de. clericis. sed i criminalibus dicit qd cognoscet ciuil iudex. et fin illud tps dicas qd renunciare poterat in foro ciuili qd adhuc non indulgebatur collegio s. clericis. tunc hodie sanxit noua constitutio Federici vt nullus ecclesiasticam personam in criminali vel ciuili ad iudicem secularem trahere presumat p. consonez imperialem et canonicas sanciones. alias actor a iure suo cadat nec teneat iudicium iudex ab officio iudicandi priuetur. Si quis aut ecclesiasticis personis iusticiam denegare presumpserit tertio requisitus iurisdictionem amittat vt in constitutione Federici hac edictali. ap. probat ergo sede. quatum ad partem istam canonicas sanciones. et q. i. in soluta. et c. placuit. et c. si diligenti. ergo in vtroq. foro hodie seruari debent nec corrigi. l. si quis in conscribendo. qd illo tpe priuilegium singulare erat. et ideo ei renunciari poterat. ff. de edil. edic. l. queritur. s. si venditor. et subdit idem Hosti. in eo. ti. in suma in. s. illud scias. s. sed nunquid hoc casu. vbi dicit. sed nunquid si clericus coram iudice layco finiaz priuilegium reportet potest eam habere ratam epus in suis priuilegiis cum non vt. qd initium spectandum est. de elec. c. dudum. de contraben. emp. c. cum dilecti. et respectu initij nulla est. qd lata est a non suo iudice. ergo qd ab initio no valet et c. de elec. c. auditis. de regu. iur. quod ab initio. Item prelati similis est tutori. vt in aut. de ecclesi. titu. s. pe. et si. coll. ix. sed tutor p. tutor precedentem non potest ratificare. insti. de aucto. tu. s. tutor. Credo p. dicit Hosti. vbi. s. ar. c. quod in dubijs. de renu. de offi. delega. c. cum olim abbas. de his que sunt a prelato. c. cum nos. de donat. c. pastoralis. ff. de arbi. l. litigatores. et de iud. l. et laycus in iudicem non potest in spiritualibus. puta matrimonio. vltimis et similibus sine consensu p. prii epi consentire. ar. c. cum apostolica. de rebus eccle. no ali. de prochijs. nullus. s. iurepa. nullus. de peniten. et remis. c. omnes. et c. ne p. dilatio ne. Item epus me inuito non potest me submittere alicui tanq. ordinario. vt patet in dicto. c. significasti. vbi vtriusq. consensu requiritur. et est r. vt. de prescrip. cu no liceat. et de his q. fiunt a prelato. c. quato. et sequenti. potest tunc ipse delegare cam ad non pertinentem etiam me inuito dummodo non sit persona suspecta de foro compe. c. i. et iij. de appel. c. cu speciali. de offi. delega. c. super q. dnum. s. verum. et s. intentionis. et hoc si ordinarius recusat tanq. suspectus. vt dicunt iura inducta. id est si non recusat. de foro compe. c. i. delegabit aut ordinarius recusatus nisi proxim. superior sit prius. et de consuetudine recurratur ad eum. vel de iure coram papam. de foro compe. l. ij. q. vi. quatus. et c. se. vel dic qd vbi ordinarius recusat delegat cam vel ad superiorem remittat. nam ad hec duo sub distinctione tenetur de appel. cu spali. s. ca. sufficit ergo qd eligat. ar. de rescrip. c. cum inter ceteras. ff. de iure de. plerumq. C. de pd. inde. l. si. sed si delegare no vult vel remittere curritur ad superiorem. de iurepa. nullus. potest et illud dici qd vbi superior prius non multu distat recurratur ad superiorem. de foro compe. c. l. sicut vbi recusat delegatus cognoscit delegans qui proxim. est. de offi. delega. c. olim magister. vel vbi nimis distat est ad arbitros recurrendu. de offi. delega. c. suspensionis. et cum epus sit ordinarius epi. clericus de epo suo conquerens sequitur forum suum. et sic conueniet eu coram archiepo. de offi. ordi. c. pastoralis. de foro compe. sane. de offi. ordi. c. ad reprimenda. de offi. delega. cum contingat. Si vero epus conqueratur de clerico ibi eligendi sunt arbitri. qd in re propria non potest esse iudex. et q. i. clericus aduersus clericum. in alijs libris incipit clericus. Ange. aut in quodam suo consilio quod incipit clericus non sub noie clericali sic consulunt clericus si sub noie clericali. sed simpli noie priuato no incedens in habitu clericali no opponens exceptionem iudicis incompetens condemnatur ap.

pellat. queritur an talem finiam possit dicere nullam cum no opposuit in principali exceptione clericatus. et sine dubio potest dicere nullam. qd hanc exceptionem potest remittere nec ei renunciare tacite vel expresse. extra de foro compe. c. si diligenti. et c. significasti. et notat et expresse Guil. in Specu. in ti. de ac. s. i. si. ver. sed pone. et Arch. xv. q. iij. placit. et ad hoc facit quod no. Inno. extra de censu. c. venerabili. nam cu ipsum priuilegium no sit ipsius clerici. sed totius ordinis clericalis. vt in. c. si diligenti. nihil operatur taciturnitas clerici. vbi enim est tale factum quod a iure improbat nec est in potestate facientis nihil opat approbatio et expsa facietis. extra de p. b. c. dilecti. cu si. No ob. qd no icebat i habitu. qd pp hoc no p. dicit priuilegium nisi post trinam monitionem. de finia. excom. c. in audientia. Bal. in. l. i. ff. de iud. in noua lectura sic dicit. sed pone clerice coram layco conuictus processit in ca. et litem est contestatus et tacet de clericatu suo an valeat processus. glo. tangit in alle. l. i. et inuit qd si sponte litigat valz processus. qd hoc vt potius pro rogatio iuris qd hominis. vt. l. si. s. excep. Jo. an. dicit qd si clericus opponit de clericatu iudex secularis super ista declinatoria potest procedere. et ideo p. luit qd si clericus vult processum non valere non excipiat sed protestetur de clericatu. ita dicit ipse in. d. c. si diligenti. in addi. In eo autem qui non adijcit neq. protestetur nihil determinat. potest dici qd si in fraudez tacuit de clericatu aduersario ignorante qd v3 processus ne dolus eius sibi p. dicitur. als secus. et l3 non possit prorogare p. pactum potest per delictum qd dolo tacet et dissimulat. ar. C. ad velle. l. si sine. Ja. de bu. in aut. generaliter. C. de epi. et de. di. qd quedam sunt que respiciunt fauorem partium. et ista pnt remitti ex consensu. vt. l. queritur. s. si venditor. ff. de edil. edic. et aut. generaliter. C. de epi. et de. l. pe. C. de pac. Queda sunt que respiciunt vigorem et rigorem iudicij et ista non pnt renunciari. vt. l. prolata. C. de sen. et aut. offeratur. C. de litiis cont. Queda sunt que respiciunt publica seu com. vtilitate et ista no possunt remitti consensu partiu. vt. l. ij. s. qd vtremur. C. de iura. calu. et l. iurisdictioni. s. si paciscar. ff. de pacti. Idem vero Jac. bu. i. l. pe. C. de pac. dicit qd aut p. pactu volo tollere id quod continet publicam vtilitate et no valet. vt. l. iurisdictioni. s. si paciscar. ff. de pac. et l. quos phibet. ff. de posthu. Aut volo tollere id quod continet comunem vtilitate et no possit vt. l. ij. s. sed qd veremur C. de iur. calu. et i. corpore. de no ali. s. vt aut. Aut volo tollere id quod continet odium alienu vt macedonia num pactum. l. comiforie i pignozibus. et no possit. vt. l. pe. C. de pac. pig. et l. taz et si. ff. ad mace. Aut volo tollere p. pactu id quod continet fauorem alienum et non possit. vt. l. si vnus. s. et i. summa. ff. de pac. aut continet fauorem meu. et tunc aut e tale qd p. pactu tolli no potest et pactu nihil operat vt. l. abdicatio. C. de pa. po. et l. ius agnationis. ff. de pac. aut per pactu tolli potest et verba non sunt apta ad paciscendu et tollendu. et tunc pactu nihil operat vt. l. nec si voles. C. de libe. ca. aut possit tolli per pactu et verba sunt apta ad pactum. et tunc tolli possit regulariter. vt. l. pe. C. de pac. et l. pactu. ff. de pac. Et pria que no. in. l. pe. C. de pac. sunt specialia et r. specialitatis ponit ibi i glo. Et. i. l. pe. C. de pac. dicit sic. si queris an possit renunciari iuri naturali aut alij iuri. si iuri naturali puta sanguinis non potest. vt. ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. ff. de pac. l. ius agnationis. aut alijs vult renunciare alij iuri per pactu. et tunc subdistingue. et tunc aut illud ius e soli i fauorem eius introductu. aut est introductu i fauorem sui et alterius. Si i fauorem eius et alterius vt rei publice vel alterius. tunc no potest renunciari. vt. ff. de pac. do. l. ij. qd in fauore rei publice ibi e vt dos titius habeatur. vt. ff. so. ma. l. i. Similr i fauorem rei publice e vt miles non sit procurator. vt. l. filius. s. veterani. ff. de p. cura. eodem modo e fauor publicus i iuramento calunie vt. d. s. sed qd veremur. C. de iur. calu. Idem si fuerit introductu i fauorem cuiuslibet alterius. vt i l. quos phibet. ff. de posthu. Aut illud ius e introductu i fauorem vnus tui. et tunc subdistingue. et tunc aut ille qui renunciat h3 illius iuris plena dispositione seu dominatone non h3 si potest vt liber homo qui no potest renunciare iuri libertatis nisi multis iuris solemnitatibus occurrentibus vt. ff. ad l. acquil. l. liber homo. C. de libera. ca. l. nec si voles. insti. de iure perso. s. serui. aut vult quis renunciare iuri cuius qd habz dispositionem tunc refert. aut renunciatio est p. bonos mores. tunc siqdem per hoc induceretur ad delinquendum no v3. vt. l. si vn.

§. illud. ff. de pac. do. l. conuenire. Si autem non induceretur ad delinquendum tunc regulum verum est quod iuri pro se introducto quod renunciare potest. vt. l. pe. C. de pac. fallit in quattuor casibus. Primo est in l. si. C. de pac. pigno. rō ibi est pro auaritia creditorum. Secundus est. ff. de transac. l. cum hi. ibi est fauor alimenterum in ultima voluntate relictorum. Tertius est. ff. de pig. ac. l. conuenit. vbi creditor non potest conuenire vt pignus vendere sibi liceat certe ibi non dicitur hoc. imo dicitur quod si conueniret potest vendere sed ibi conuenit non vendere tunc non potest vendere nisi precedente trina monitione vt ibi dicitur. An secundum. De ille casus non facit ad exceptionem. Item fallit in precario vt. l. cum precario. ff. de preca. rō iste est tertius casus rō est quod pactum est contra naturam pectus. Quartus casus est ff. cōi. diui. l. in hoc iudicio. §. si conuenit. rō fallendi ē quia cōita que per pactum induceretur ibi pareret discordias quas cōio generare solet. ff. de le. ij. l. cum pater. §. dulcissimis. r. C. de dona. l. sancimus. §. sin autem res donatōis in gl. sup. ver. bo contentio. Bar. autem in l. ius publicum. ff. d. pac. dicit p. vtili doctrina huius materie dicas quod quoddam ē ius publicum naturale non positum. r. istud non potest tolli pacto vt. l. ius agnationis. ff. de pac. Quoddam ē ius publicum positum r. istud quicquid disponit circa formam dandam alicui actui testis pectibus vel iudiciis non curo r. istud pacto pectentium tolli non potest seu mutari vt. l. nemo potest. ff. de le. i. §. d. ver. ob. l. si quis ita. C. de senten. l. prolatam r. de fide instrum. l. compatōnes. ibi non aliter r. c. Quicquid ius disponit circa effectum alicuius actus r. tūc aut ille effectus respicit principaliter r. directo vtilitatem publicam r. non potest mutari pacto priuato vt. ff. d. pac. l. iurisdictionum. §. si paciscar. r. l. si vnus. §. item ne experiar. r. l. ius publicum. ff. de pactis. Quicquid respicit vtilitatem priuatam r. tunc aduertendum est ad eam quare lex sic disponit. aut cā continet simpliter fauorem eius quibuscum iuri renunciatur r. huius vult mutare r. potest quilibet potest renunciare fauori suo. vt. l. pactum. ff. de pac. r. l. pe. C. de pac. r. hoc est verum respectu ipsius iuris quod est mutabile per pactum. Si tūc persona sit talis cui pacisci liceat vt beneficio reſōnis i integrum quod potest tolli per pactum factum a maiore vt. C. si ma. fac. ra. ba. per totum non si fieret a minore. vt. l. si iudex circumuentus. ff. de mino. r. ibi no. C. de in. inte. resti. l. si intra. Si vero cā illi statuti facti p legem nō ē priuata vtilitas paciscentium sed subest alia cā tūc nō potest ita loquunt omnes casus notati i. l. pactum ff. de pac. r. l. pe. C. de pac. subijcio exemplū dicit Bar. cā eui dētoris intellectus. Quicquid aliquid statuit quod si secus fieret esset p bonos mores tūc pactū i prium nō valet vt. l. alia. §. eleganter ff. de ma. r. l. si vnus. §. pacta. que ob turpē. ff. de pac. sic potest loqui titulus. C. ne fideius. do. den. est. n. ibi rō ne cā pſidie nascatur i matrimonio r. oēs leges q phibēt pactū ex quo daretur materia delinquendi. Quicquid pactū phibet odio alicuius. vt in pacto. l. cōmissorie. r. i pignore r. i mutuo facto filiosa. tūc per pactum nō potest mutari vt. ff. ad mace. l. tam r. si. C. d. pac. pig. l. si. Quicquid pactum phibet seu p. l. aliquid statuit rōne publice vtilitatis. l. respiciat principaliter priuatā vtilitatem tūc ē hoc pacto mutari non potest vt. l. de die. ff. de pac. do. r. C. de agri. r. cēsi. l. ij. r. l. quē ad modū. Et ad ista reducunt oēs casus qui no. i. l. pactū. ff. de pac. Et iō multū diligenter aduerte si i statuto apponit cā que respicit publicā vtilitatem vt nō. tūc. n. nō posset ēt iuramento firmari cōueniri seu i cōtrarium pacisci vt l. iurisdictionum. §. si r. generaliter. alle. r. no. i. d. l. ij. C. de agri. r. cēsi. Circa hoc vide i. l. nemo potest. ff. de leg. i. r. latus i. l. si quis cōscribēdo. C. de pac. Sz p predicta vī quod potest fieri per legē r. p pactū Bar. i. l. non impossibile. ff. de pac. dicit quod quedaz sunt phibita rōne publice vtilitatis r. tūc non ē vera regula hoc modo sumēdo quod potest fieri p. l. potest fieri per pactū priuatum quod p. l. potest iuri publico derogari nō potest p pactū vt. l. ius publicū. ff. de pac. §. bene pcederet ista regula quod potest fieri per l. potest fieri p pactū. l. publicū populi vel alterius qui hz pſtatem cōdēdi legē. ita intelligit quod no. i. l. neq. ex pretorio. r. l. neq. pignus priuatoz. ff. de reg. iur. §. si pactū ēēt phibitū eo quod p bonos mores. tunc ista sunt cōuertibilia quod nō potest fieri p pactū neq. p. l. nec ecōtra. vt. nc. C. de decretis decurio. super rub. dixi de hoc plene dicit Bar. i. l. oēs populi. i. qōne illa a quibus pſt fieri statuta. ff. de iust. r. iu. Idē aut Bar. in l. pe. C. de pac. dicit sic quod aliquis vult renunciare iuri suo. Aut ē

ius naturale. aut positum. Primo casu non potest renunciare vt. l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. r. l. ius agnationis. ff. de pac. Secundo casu aut est ius quod statuit certam formam in actibus hominū introducendo vel alio modo disponendo. Primo casu pone exemplum quod testis fiat cum solemnī numero testium r. quod pacta r. stipulones certo modo fiant r. huic non potest renunciare vt. l. nemo potest. ff. de lega. i. r. ff. d. pac. l. p iuris in prin. r. C. de testa. l. testandi. Secundo casu aut ē ius publicum r. ei renunciari non potest quis vt. l. ius publicum. ff. de pac. aut ē ius p natum cui quod vult renunciare r. tunc quicquid illud ius continet publicam vtilitatem cuiusdā alterius tertij priuati quicquid continet priuatam vtilitatem renunciantis tūc. Primo casu si quidem vtilitas priuata potest separari a publica r. v3 renunciatio quātū ad priuatam vtilitatem. quātū ad publicam non. vt l. iurisdictionum. §. si paciscar. r. ibi no. ff. de pac. si non potest separari. renunciatio non v3. vt. l. de die. ff. d. pac. do. coniuncta. l. i. ff. de ma. ff. de postu. l. quos prohibet. r. l. filius. §. veterani. ff. de procu. r. l. ij. §. sed quod veremur. C. de iura. cal. Secundo casu quod continet vtilitatem renunciantis r. tertij r. tunc idem. quod si quidem possunt renunciari valz quātū ad preiudiciū renunciantis non autem quātū ad preiudiciū tertij. vt. C. res inter ali. acta per totum r. l. si post mortem. ff. de pſtatab. Sed si non potest separari non v3 renunciatio vt. C. de libe. cā. l. i. ij. r. iij. Tertio casu quod continet priuatā vtilitatem tūc. tunc quicquid illud ius ē introductū principaliter i fauore renunciantis. quātū est introductum principaliter in odium alterius r. secundario redundat in fauorem renunciantis. primo casu si quidem ille fauor est introductus propter renunciantis imbecillitatem r. renunciatio non valet. vt. l. si intra. r. ibi nota. C. de in. inte. resti. r. l. si iudex. r. ibi no. ff. de mi. r. ff. de nouo. l. doli. §. diuersum. Si vero est introductū als quod p eius imbecillitatem. tūc si quidem talis renunciatio esset p bonos mores vt induceret aliquē ad delinquendum r. nō valet. vt. l. alia. §. eleganter. ff. de ma. r. d. pac. do. l. conuenire. Sed si nō esset p bonos mores vel non induceret aliquē ad delinquendum r. tūc renunciatio valet. vt. l. pe. C. de pac. Secundo casu quod illud ius est introductū principaliter in odium alterius. tūc si quidem renunciatio est cā quare illud odium cessat valebit renunciatio. vt. l. si. C. ad mace. als nō valet. vt. l. tam r. si. ff. ad mace. Bal. aut in l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. dicit sic post Bar. quod quicquid vult suo iuri renunciare. Aut ē ius naturale. aut positum. Primo casu non potest quod de necessitate inest. ff. de reg. iur. l. iura sanguis r. ff. de pac. l. ius agnationis. Secundo casu aut ē ius quod statuit certam formam in pectibus seu actibus hominū vt quod testamēta fiant sub certa solēmitate r. nō potest renunciari. vt. ff. de leg. i. l. nemo potest. de pac. l. p iuris. in pn. r. C. de testa. l. testandi. Aut ius ciuile nō disponit per modū solēmitatis vel forme s3 alio mō i actibus hominū disponit r. tūc refert. aut ē ius publicū principaliter r. ei non potest quis renunciare. vt. ff. d. pac. l. ius publicū. Aut ius priuatum. r. tūc aut continet priuatā vtilitatem renunciantis r. publicā simul. aut cōtinet priuatā vtilitatem renunciantis r. cuiusdā alterius tertij priuati. Primo casu si vtilitas publica potest separari a priuata valet renunciatio quātū ad priuatam vtilitatem. quātū ad publicam non vt. l. iurisdictionum. §. si. paciscar. ff. de pac. si autem non potest separari nō valet renunciatio vt. l. de die. ff. de pac. do. coniuncta. l. i. ff. de ma. ff. de postulā. l. quos prohibet. ff. d. pcur. l. filius. §. veterani. C. de iura. calū. l. ij. §. sed quod veremur. Secundo casu quod continet vtilitatem renunciantis r. tertij r. tūc similiter refert. quod si possunt separari valet quātū ad preiudiciū renunciantis nō aut quātū ad pſudiciū tertij. ff. de pac. l. si. ff. de p tab. l. si post mortē. §. si. sed si nō potest separari nō valet renunciatio. ff. d. appel. l. nō tūc. r. l. i. ij. r. iij. ff. de lib. cā. fm Bar. hec distinctio de separabili r. inseparabili pbatur per. l. q sponus. §. generaliter. ff. de dona. inter vi. r. vro. r. ff. de lib. cā. l. si is q duos. ff. de distrac. pi. l. aristo. ff. q po. in pi. ha. l. claudius felix. Tertio casu quod continet priuatā vtilitatem renunciantis tūc. r. tūc refert. aut illud ius est introductū principaliter in fauore renunciantis. aut in alteri3 odium. r. secundario redundat in fauore renunciantis. Primo casu si quidem ille fauor est introductus p imbecillitatem renunciantis r. non valet renunciatio. vt. l. si intra. r. ibi no. de in. inte. resti. mi. C. r. l. si iudex circumuentus. ff. de mino. r. l. doli ver. diuersum. ff. de noua. fm Bar. Et hoc v3 nisi imbecillitas cauetur rōne pre

sumpte ignorantie qz tuc certifiat qz renuciare potest. vt in muliere renuciante velleiano. Si vero est itroduct⁹ als qz pp eius imbecillitatem. tuc si talis renuciatio esset p bonos mo res vel induceret que ad delinquendu tuc no valet. vt. l. alia. §. eleganter. ff. de ma. r. l. conuenire. ff. de pac. do. sed si non esset p bonos mores vel no induceret que ad delinquendu tuc va let. vt. l. pe. C. de pac. r. hoc vey nisi in his que no dependent ex mera potestate. vnde libertati renuciare no possumus qz libertas sola voluntate no pditur. vt. C. d. lib. ca. l. nec si voles fm Ly. r. hac rone no possumus nos obligare ad psonale pe na vel mortis. qz nung talia possunt induci p talia pacta. vt legitur r. no. r. ruij. q. v. cu homo facit. ff. de pac. l. si vnus. §. pa ctus. ver. §. si pactu. Secundo casu qn principaliter est introdu ctu i odiu no valet renuciatio nisi illa renuciatio casz odij cessare faceret. vt. C. ad mace. l. si. ff. ad mace. l. ta r. fm Bart. Sed quomodo cognosco sit i odiu vel in fauorem introductu Rudeo ex rone legis. na aut ro. l. consistit i doli presumptione tunc e in odiu. aut i presumptione ibecillitatis vel i alia equi tate r tuc e in fauorem. vt. ff. de codi. inde. l. qui exceptionem. Rō. n. l. qnqz ex pbenio ipsius colligit. vt. ff. de here. insti. l. si. Si aut non constat de ratione si quide. l. phibet. r. annullat no pot renuciari. vt. C. ne fideius. do. den. l. i. na si principale e nullu cla similiter renunciationis e nulla. facit quod no. p Ly. C. ad velle. aut. si qua mulier. Si aut. l. no phibet. sed pmit tit tuc pot tali legi renuciari si non appareret qz sit prodita i odium vel fauorem qz in dubio ois presumitur fauorabilis ar. d. l. qui exceptiones. Eng. aut i. l. sed r si quis. §. questu. ff. si quis cau. sic dicit. Tu aut sup isto pucto quotidiano r vtili videlicet an renuciatio generalis valeat. Eoclude breuiter qz i iudicijs generalis renuciatio casus fortuiti v l periculi nuqz t3. Et si aliqui casus spaliter enumerati fuissent qz noluit pre tor stipulationibus ab eo iductis quep decipi sub verboz in uoluntate. r ita loqur i. d. §. questu. imo e necessarii qz casus exprimant r sigillatim vt pz in lfa. defensionibus vero com petebus de pnti bene quis pot renuciare generaliter in iu dicio. h3 ei eaz noticiam vnde imputet sibi. C. de iudi. aut. in bemus. r. ff. de ap. l. additos r. C. de epi. audi. l. additos. r. hac pratica vtunt assessores cu faciunt dammandos ad morte re nunciare termino adiecta ca qz nullam defensionem habent caueant tñ ne super se r filios eorum conuertatur si inique fa cerent. vt in corpore iurifur. qd prestatur ab his. r facit ad p dicta qd no. p Bar. in. l. laurelio. §. cayus. de lib. lega. In con uentualibus stiponibus eoclude qz si renuciatur defensionis future pp casum fortuitum sufficit illa renuciatio absqz alia expresse. tex. est in. l. que fortuitis. C. de pigno. act. r intelli ge de casu fortuito vtitato. tex. e in. l. fistulas. §. frumenta. ff. d phen. emp. venit et casus fortuitus contingens ex natura rei. casus est in. l. item queritur. §. si gema. ff. loca. r si casus vel pe riculum veniebat d natura pctus hoc plus operatur pmissio vt veniat et si causetur ex culpa aduersarij absqz dolo. tñ tex. e sing. in. l. qui officij in fine. ff. de pben. emp. Si tamē non renu ciaretur casui fortuito sed periculo r defensionis oriende ex eo tunc concludit qz nulla specificatione facta similiter t3 renun ciatio. ff. de nautico fenore. l. periculi. Si non veniebat tuc si militer concludit qz t3 si ille qui renunciat non possidet rez cu ius suscepit periculū. nam cum culpa de leui non possit com mittere in re quam possidet. necessario bec verba ad casum for tuitum sunt trabenda. vt. l. i. r. l. si in venditoe. ff. de pericu. r cōmo. rei ven. Sed si possessio remaneat apud euz. r sic d faci li in ea pot comitti dolus r culpa. tunc concludit qz semper b renuciatio r3 aliquid operari r operatur super vnum soluz quod propinquius casui qui veniebat de natura contract⁹ ve niat. vnde si de natura contractus veniebat dolus r lata cul pa nunc venit leuis r non plus si vnt leuis. nunc venit leuis summa r non vltra si veniebat leuissima. nūc venit casus fortui tus. ad aliud enim non potest fieri relatio. sic intelligitur. ff. lo cati. l. bec distinctio in prin. r. l. opus qd ad animaduersionē. que optima est ad hoc coniuncta. l. r aristoni. ff. mand. Dicit quis quare non ita opatur renuciatio periculi sicut casus for tuiti dicit qz non est eadem significatio. tex. est in. d. l. locus. r predicta vendicant sibi locum qn soluz generalis renunciatio emanauit. Sinaut fuerit quorundam casuum expresse. r de inde sublequatur cla generalis vt videmus cōmuniter fieri i

omnibus instis. dic qz in specificatis tenet sine dubio in no expressis et v3 quo ad similia vel minora. non quo ad grauo ra fm Huil. pro quo optime facit cle. ij. de procuratoribus. fa cit optime. l. si cui. §. cui dulcia. ff. de vino tritico r oleo lega. r quod no. Spe. in ti. de procuratore. §. i. ver. sed nunquid. r extra de rescrip. c. sedes apostolica vbi dicit ita iudicatum fu isse. facit et optime. ff. de dona. l. filius. Ultimo scias qz licz ista renunciatio generalis iuretur. tñ nihil operatur iurame tum. qz non interponitur ad confirmandu sed ad augendum r iuramentum non auget. vt no. gl. in aut. sacramēta. C. si ad uersus ven. facit. C. de non nume. pe. l. si. ff. ad municip. l. fina. Quid at sit in renuciatioe generali opponeret ista verba in cla generali. v3 qz partes velint habere pro specificatis r ex pressis casus q contingere possunt. dic qz non sufficit per. §. qm tum. l. sed r si quis. ff. si quis cau. qui requirit expresse. si gillatim. secus estz si ista cla apponeretur in statutis. nam satz d3 haberi pro expresse q legislator vult haberi. r idem dicas in rescriptis gratie que conceduntur motu proprio. nam ille vere no sunt leges. secus vero forsitan si cōcederet ad postula toem alterius. In hoc tñ serua opi. Jo. an. notatā i. c. cu aliq b⁹. r. c. subscriptu. d. rescri. Bar. at i. d. l. ij. §. qm tum. ff. si qz cau. dicit qz gl. i. d. §. qm tum. r. l. si qz alle. qrit an. d. §. questu. beac lo cu i veritate in pctib⁹ vt casus debeat spaliter exprimi. r reci tat opi. Bar. qz non ideo dicit contra. qlibz pro se allegat mul tas bonas leges. Tertia fuit opi. Bal. qui distingrit. qz aut aliqui casus enumerantur in pctib⁹ r postea subicitur clausu la generalis r valet. aut renuciatur generaliter tñ r no valz. vt in glo. r glo. dicit istud cōsuetudine approbatu. hoc sequit Dy. in. c. pctus. de reg. iur. in. vi. §. Ly. in. l. i. C. cōmodati. hac opi. impugnatur. qz est eadē rō que in iudicijs. que in. d. §. questu. tum. reprobat. ergo r. Huil. de cu. tenet glo. cu quadā mo difeatione. videlicet qz clausula generalis valet quo ad omnia similia vel minora casibus expresse. no quo ad maiora. ar. l. si. §. cui dulcia. ff. de vino tritico r oleo lega. que limitatio satz placet per tex. c. sedes. de rescrip. r in. c. no pot. de procuratori bus in cle. Quarta fuit opi. que colligitur bic ex glo. in. d. §. questu. alle. l3 illud ponat p modum cuiusdā qōnis noue vt distinguamus. aut quis renuciatur qz suscipit in se periculuz simpli. r tuc aut ex natura pct⁹ veniebat leuis culpa r veniet leuissima. aut veniebat leuissima culpa r veniet casus fortuit⁹ vt verba aliquid operentur. vt. l. i. qn. de lega. i. sed Ly. in. l. i. cōmodati. rephebat hanc distinctiōē. sed no curo qz vera est vt. j. dicam. Odoz. distinguit. aut stetit per reū cum actor velit enumerare qz dicit dicas generaliter. aut non stetit per reū. ego non curo de ista sua opi. Alico. de matha. dicebat. aut ille q est obligatus ad rem suscipit in se piculum. r hoc va let quāquā generaliter dicat. vt. l. iurifgentiuz. §. item si quis ff. de pac. r. ff. mandati. l. aristo. r. l. iij. §. nunc videndum. ff. cōmodati. r depositi. l. i. §. sepe. de nautico feno. l. periculi. de in re dotiū. l. si mancipia. Aut e obligat⁹ ad factu r tuc no susci pit in se periculū nisi specialiter exprimat. vt. l. ij. §. questu. alle. bec opi. est p casum. l. opus. ff. locati. vbi l3 est obligat⁹ ad factum tenebitur et ad ipsum opus restituēdū. r tñ si suscepit in se periculū non intelligit de casu fortuito. Et igitur liqeat huius materie venitas in iudicijs seu stipulationibus iudicia rijs r pctorijs. tene. §. questu. l. ij. alle. Item si renucietur ex ceptionibus pemptorijs vel alijs iuris cōpetentibus. vt i glo. l. sub pteritu. r. l. si decreta. C. de transac. dixit idem Bar. in l. laurelius. §. cayus. de liber. lega. In stipulationibus conuen tionalibus si aliquis renuciatur exceptionibus cōpetituris vel suscipit in se periculū. quid operetur distingue. aut exprimit se suscipere periculū casus r valet. r de omni casu fortuito tenef l. que fortuitis. C. de pig. act. in fi. r ibi casus vt glo. tenet. i. d. §. questu. aut suscipit in se periculū simpliciter. r tuc aut ille qui suscipit erat ille ad quē pertinebat periculū ante pctum. r tenetur de casu fortuito. vt. d. l. periculi. de nautico fenore. aut ille primo no tenebatur. r tuc aut possessio rei non transit ad eū q in se suscepit periculū r tenetur de casu fortuito. vt. l. si i venditione. in prin. ff. de periculo r cōmo. rei ven. rō qz non e verisimile qz in re quā non habet cōmittat culpam. solum er go ad casum referri pot. aut transit ad eū r tuc aut ex natura pctus veniebat leuis culpa r tenetur de leuissima. vt. d. l. op⁹ ff. locati. aut veniebat leuissima vt in mādato. r tuc tenebitur

de casu fortuito. vt. l. aristo. ff. mādāt. et tenet glo. in. d. s. quesitum. aut tenebatur de casu fortuito. et tunc istud in se suscipere periculum hoc operatur quod prius tenebatur de casu fortuito contingente absque culpa alterius partis dummodo dolus absit. vt. l. qui officij. s. ff. de pben. emp. et omnes leges que videntur simpliciter dicere quod teneri de periculo si est actus intelliguntur per predictam distinctionem. est enim necesse quod omnes expriman- tur in casibus in quibus prius tenebatur de leui culpa ad plus vt. c. comodati. l. prima et depositi. l. prima et ita intelligatur opinio Johannis posita in dicto. s. quesitum. Si vero quos- dam casus enumerauit et postea subiicit clausula generalis. va- let illa generalis clausula. vt. d. s. quesitum. i. glo. fm opi. Bal. et Dy. i. d. c. pben. quod intelligit quod ad similia vel minora. non ad ma- iora. vt. d. c. sedes. et c. non pot. de pcuratoribus. i. cle. vbi dicitur teneri quod de casu fortuito intelligit i. solito non i. casibus i. consue- tis vel non verisimilibus. vt. l. fistulas. s. ff. de pben. emp. qui casus e. notabilis. Quid si postea i. generali renunciatione i. i. strumēto e. iuratum. Rñdeo dicit Bar. ad illos casus ad quos renūciatio refert et iuramentum. vt. l. fi. c. de non nu. pe. et l. fi. i. prin. ff. ad munici. et l. fi. ff. qui satisfda. co. et dicit host. i. summa i. ti. de renun. i. s. que pnt renūciari q. si quis renūciat omni iuri cōpetēti et cōpetituro lris impetratis et ipetrandis. et qui- dem quo ad futurū tps pntet non valere. ar. pdictor. iurium ff. de pactis. l. tres fratres. ff. de transac. l. qui cū tutoribus i. fi. de cōstitu. c. cū accessissent. de rescriptis pastoral. s. ff. de eccle. edifi. c. ad audientiam. lo. ij. de despon. impube. c. ad dissoluen- dum. i. rñ. ff. de iniusto rupto et irritato testō. l. nam et si sub con- ditione. dicit fm ipm Hosti. si generalis sit renūciatio vere valet. secus si specificatis quibusdā iuribus sequit generalis re- nūciationis conclusio. C. qñ mulier tu. officio fungi pōt. l. fi. cir- ca mediū. et i. aut. ibi posita. matri. et aue. et i. aut. vt sine pben. ma. s. q. vero. col. vij. Hosti. et renūciari iura non scripta circa incorporalia. puta seruitutes ppetentia et si. bec et analia sunt i. futurū renūciari possunt. de sepulchris. c. i. pñtia. de de- cimis. c. ex multiplici. si seruitus ven. l. bar. et l. legi. possunt et renūciari iura non scripta que circa bñficia cōpetūt. q. renūcia- ri pnt beneficia maiora maiora et minora. l. aut clerici q. impetrauit bñficiū misericordie canonicor. se subiciat non pp hoc renūciare dñ. vt l. c. veniēs. de renū. nisi lras reddat. ff. ex- tunc officio iudicis restituit si misericordes sunt ne vnde mi- sericordiā debuit ipetrare ide cogat dispēdiū sustinere vt l. c. sane de renun. ff. de furtis. l. seruus cōis. s. que vero. ff. quead- modū testamēta aperiant. l. si quis. deceptis. n. et non decipit- tib. iura subueniunt. de rex pmuta. c. cū vniuersorū. et dicit idē Hosti. i. ti. de renū. s. qualiter. dicit q. renūciatio iuris stricti ex certa scientia faciēda ē. is renūciās ius ignorās de effectu iuris cui renūciat certifiādus ē. ar. i. aut. quō oportet epōs et cle. s. igit ordinarius col. i. ne causēt lfaruz ignorātia ff. de insti. ac. l. si pupilli. s. de quo palam. nec. n. pōt quis renū- ciare eo quod ignorat. ff. de inoffi. testa. l. mater decedēs. ff. de acqui. here. l. is qui. s. si dubitet. et l. i. s. qui putet. et l. quib. ad liber. pcla. nō l. l. pe. s. nō. n. nec. n. renūciari pōt ei qd nō ha- bēt nec haberi pōt. ff. de reg. iu. l. eius. et l. qui pōt. ff. de acq. he- re. l. habere. et l. velle. et l. is qui bñf. i. rñ. et l. is pōt. ff. de succes- edifi. l. i. s. decretalis. et ar. ff. quod me. cau. l. sed partus. s. iulia- nus in fi. l. ergo renūciari vel repudiari nō possit quod non dum cōpetit. pacto tñ remitti pōt. C. de pac. l. i. ff. de pac. l. pa- ctū iter heredē. renūciat et quis expresse si dicat. si quietuz cla- mo ius tale de decimis. et multiplici renūciat et tacite cōpo- sitionem recipiēdo et iuitus causatiue nō pñt sic intelligitur c. cū inter seniore. de elec. tacite et renūciat exhibēdo honorē illi cuius electioni pñt. de his que sunt a maiore parte. c. ex ore. vel recipiēdo aliquid ex testō quod impugnet. ff. de inoffi. testa. l. si pponas. C. de inoffi. testa. l. si pater. ad idē. ff. d. pub. l. si ego. s. i. de re iudi. c. quo ad consultatōem. vel accipiēdo be- neficiū vel aduocando pro co. de transac. ex lris. ff. de inoffi. testa. l. pe. in fi. Item faciēda est renūciatio auctoritate illo- rum quorum interest. de offi. archidia. ad bec. s. ff. ideo clicus non pōt suo foro renūciare sine auctoritate epi et eius consē- su. q. ex hoc preiudicaretur epō. de foro comp. c. significasti. r. q. i. clericum. iij. q. vi. non l. a quo enim clicus recipit ordinē ab eo dñ recipere et iudiciū. ir. q. ij. nullus primas forensē et pe- nitentiale de peni. di. vi. placuit de paroch. nullus. de peni. et

renū. oēs. alioquin quilibz clicus de vno episcopatu possz si- bi constituere iudicem in alio. vt. ff. de iudi. l. i. eadem ratione non pōt renūciare clicus privilegio qd hz. rñ. q. iij. si quis suadente. nam et si actionem iniuriarum propriam remittere potest. rñ. q. iij. si is qui. et c. illic. iniuriam tñ ecclesie siue collegio in personam suam illatam remittere non potest dñ. excom. c. cum desideres. s. ff. nec enim hoc ius in fauorem suū specialiter. sed totius collegij introductum est et odium layco- rum. de senten. excom. c. ptingit. lo. fo in fi. qui nobis oppido sunt infesti. ij. q. vij. laycos. Bal. autem in. l. ij. s. quesitum. ff. si quis cau. sic dicit si quis renūciat omnibus beneficiis an intelligatur renūciare omnibus beneficiis iuris cōmunis et statutaris an iuris cōmunis tantum dicunt quidam q. iu- ris appllōne simplr continetur ius cōmune tanq. nobilius et superius sicut appllōne poete intelligitur Virgilius per excel- lentiam. insti. de iure natura. et ideo agens fm formam iuris concludendo intelligitur nominasse solum ius cōe. ad hoc de testō militis. l. in testō. Contrarium dicit Bal. vt no. Inno. in. c. certificari de sepul. vt omnem viam iuris comprehendat. vt. l. iij. ff. de testa. mili. et quod no. in. l. actu sint. C. de sena. tñ i. ciuili si vie sunt diuerse intelligitur sibi eligere vtiliorem. de iudi. in ciuili leuiorem. vt. l. si pñtes. C. de senato. Sed in renū- ciando credo oia iura super materia loquentia pñneri simpli- ci renūciatione. vt arg. l. illud de acqui. heredi. secus si renū- ciatur certo capiti et non simpliciter. vt in. l. i. s. sed videndum. de succes. edifi. An generalis renūciatio casuū fortuitoruz seu obligatio nulla specificatione facta validetur iuramento fm formam. s. quesitum. alleg. l. y. dicit q. nō in. l. i. C. cōmo. l. iij. q. et nō allegat glo. ordi. que est in aut. sacra. C. si aduer. ven. q. iuramentū nō ampliāt obligationē sed confirmat. hic at am- pliaret. Item q. presumptione est defect. cōsensu vnde nihil operatur iuramentū. Et an casibus fortuitis in iudicijs suffi- ciat ita renūciare. renūcio omnibus casib. fortuitis. dicit glo. in. s. quesitum. alleg. q. nō q. nō sufficit exprimere nisi et speci- ficentur cause. vt. d. s. quesitum. alle. Et an in renūciatione suffi- ciat vñ casum exprimere seu specificare et postea generalem clausulam inferre. puta renūcio incēdio et omnibus alijs casu- bus fortuitis. quidam q. sic intelligendo de similibus vt dñ fur- to. q. incendium et furtū raro sunt sine culpa. sed nō de vi ho- stium. q. est casus diuersus in rōne. vt. l. flumina. s. seru. ff. dñ. dam. infec. dicit q. custodia aduersus vim parū proficit. s. ad- uersus incendiū sine vi ortū et furtū multū pñt. vt. ff. de offi. pñtes. vrbis. l. iij. pro hoc q. eadem rō ergo idē ius. vt q. vñ sensum de simili qualitate casuū specificatorū. vt l. i. s. cui- dulcia. de vino tritico et oleo lega. Alij dicūt q. illa generali- tas nihil valet. nec de similibus ad similia porrigitur. q. lra d. s. quesitum. allegati regit casus cōtingētes specificatione quod ē tuti et verius fm Bal. In pñtibz vero extraiudicia- libz an suscipiēs in se omne periculū itelligat de casu fortui- to cogitasse. Jo. dicit q. non sed de culpa et leuissima gl. disti- guit in. d. s. quesitum. aut pōt aliquid operari nō extendendo ad casum. et tñ nō continet casum secus si non potest aliquid operari. sentit glo. in. d. s. quesitum. q. generalis renūciatio et ar- ctatio valeat in extraiudicialib. dñmodo liqueat de cōsensu. et interpretat lique p hoc q. verba videntur inserta ad aliqd operandū. ff. de fundo instructo. l. fundū qui. pñt tñ pbat gl. relata ad ter. l. i. C. comodati. Ja. et in extraiudicialib. si quis suscipit in se casum fortuitū expresse sed nō specificat singulas species vel capitula. an valeat glo. dicit in. d. s. quesitum. q. sic multo magis si quosdā casuū fortuitorū specificat et addit clau- sulam generalē q. valet. et dicebat Bar. q. renūciatio scā suis iurib. in iudicijs presumebatur facta metu. sec. in pñtib. sed falsum est. q. qlibet act. presumitur spontane. als enim gene- ralis exceptio nō valeret. et facit glo. in. s. quesitum. alle. et Inno. extra de renū. c. cū super. An renūciatio possit fieri pte absen- te. vt q. sic. vt no. l. i. C. de pac. de pact. c. cū pridem. pñm credit Bal. fore vñ q. sit ad obligādū. vt. l. certū. s. si quis ab- sente. ff. de confess. et q. iure futuro nō renūciat nisi iuxta te- neat locū partis. vt. ff. de in ius vo. l. eū p quo. et fm Bal. idē est dicere renūcio et pmitto nō vti vt. d. s. quesitum. et l. pe. C. de pac. Et an ille q. renūciat presumat scienter renūciare. dic- vt no. in. l. si quis. ff. de noua. Jo. an. in. c. si diligenti. de foro compe. dicit circa glo. nostrā dicit aliq. q. aut ius pñt vel

prohibz, et tunc non renunciatur, ut in c. si diligenti de foro compe, aut permittit et tunc renunciatur et sic intelligitur de privilegio c. si de terra cum si, alij dicunt ius publicum est auctoritatis sed utilitatis privatum, aut auctoritatis et utilitatis publicum. Secundo casu non renunciatur ut d. c. si diligenti in primo renunciari potest, ut in iuribus contrariis in glo. d. c. si diligenti signatis. Et autem ius publicum auctoritatis quod princeps constituit qui ius super omnes constituere potest, d. constituit, c. si publicum utilitatis quod omnium ibi agitur utilitas, ut d. c. si diligenti, ius cum publicum constituit i sacris et sacerdotibus, i. di. ius publicum. Item alio respectu est publicum utilitatis, quia omnium interest ne sacerdotes divinis officiis anocentur sed suis precibus peccata populi commendent et oleant, i. q. ij. pastor, iij. q. i. nulli. Alij coniungunt has duas solutiones, i. primam, et glo. dicentes, aut est ius publicum auctoritatis et utilitatis, aut publicum auctoritatis et utilitatis privatum, primo casu non renunciat, sed subdistingue aut introductum est i fauorem renunciantis tunc, aut eius et alterius, primo casu renunciari potest, secundo vero non, et hoc placet Bos. i. summa, i. ti. d. renu. Host. vero volens plenius casus et materiam comprehendere dicebat sic iuri publico diuino collegiato quale est i. c. si diligenti, non potest renunciari et per iuramentum, ut i. d. c. si diligenti, et de sen. ex comu. c. contingat, nisi forsitan per actum prius, de privilegio, c. ex parte, de sen. ex co. ppendimus, i. audientia contingit nec concessio i libertate ecclesie, xvij. q. iij. p. totum, de immunitate ecclesie c. non min. nec prohiberi generale statutum ecclesie mutari, rvi. q. ij. c. i. et ij. et sequenti, nec induco per honorem dei, d. feriis, c. si, ne firmato diuini preceptis vel consilij generalibus vel provincialibus vel alijs iuribus quorum transgressio inducat peccatum mortale, de consuetu. c. si, rvi. q. i. sunt quidam, et iuri concessio i fauorem ecclesie singulis vel collegij potest renunciari expresse per actum prius et per lapsum temporis, quod dicitur de constituto, c. accessit sent. iuri diuino personarum ad statum vel libertatem dignitatis vel ecclesie spectanti, et si renunciari valeat quo ad personam renunciantem, non obest superiori dignitati vel ecclesie, de arbitris cum tpe, de instit. cum venissent, qd me. cau. c. i. iuri inductum propter priuata utilitatem seu priuatum ius, et si cō sit renunciari potest quod est de rescrip. c. nonnulli, de elec. c. qd sicut, §. finaliter, de regulari, ad apostolicam, multo fortius quod non est cō sed personale vel speciale, quale est, §. de concessio, preb. c. constitutis, illi iuri quod publicum statum respicit renunciari non potest sicut per persona idonea et canonice eligat, de elec. qd propter voluntas defunctorum adimpleat, de testa. tute, hoc de iure ecclesiastico ecclesijs et ecclesiasticis personis concessio iuri humano publico auctoritatis et utilitatis, sicut est ius fiscale renunciari non potest, si de pactis, l. ius publicum, et l. inter debitorem, quale est illud quod precipit puniti maleficia, de sent. ex comu. c. vt fame, qd libellus de iudicialis ordo seruatur de libel. obla. et l. i. cōtel. p. totum, et qd alia iura seruuntur respiciētia publicum statum, de lega. i. l. nemo potest publico auctoritatis et utilitatis priuato per communem utilitatem introducto expresse renunciari non potest, nisi iuramento firmet, de iureiur. c. cum contingat, C. si aduersus ven. l. i. et aut. sacra. tacite potest, si de pcura, l. siluiffa, §. veterani, Si sit inductum propter priuata utilitatem renunciari potest si sit fauorabile, C. qd mulier tu, offd fugi potest, aut. matri et aue, si sit odio suus, vt macedonianus secus, si ad mace. l. sed et si pater, fin. Hosti, fin. que adde quod no. de regularibus, c. ad apostolicam et i. summa, de renu. §. ij. et ibi hec diffictio remittit Ang. aut i. l. pe. C. de pac. dicit quod renuncians privilegio fori eo ulterius non vitit, vt. l. si qd i. cōscribendo, C. de pac. et intelligit i eo qui renunciant privilegio quod poterat declinare ex privilegio, exemplum i. scolaris qd tres iudices, vt i. aut. habita, C. ne fili. p. patre, ligat ergo scolaris tali renunciationi an licet etc. Sed vbi quis renunciasset exceptio nisi fori cui nullo modo est subditus, talis renunciatio non astringit renunciantem nisi post lit. ptes. sic intelligit, l. si conuenit, ff. de iuris. iudi. qd v. §. i. l. pe. C. de pac. Si tñ pena esset appositae i quātū renunciant vteret exceptio, bene esset loc. ex actio ni pene quod renunciatio non est per legem imo preter legem, ergo pena petif. vt. l. stipulatio ista, §. alteri, ff. de verbo. ob. Et tamen ista renunciatio sit semper valida, facias fin. Ange. ibi apponit in instrō illa verba quod quis promittit soluere iteapo. Idem et vbiqz locor fuerit inuenit, nā tñ rōe destitute solonis vbi cumqz intelligit ptesse, ff. de ac. et ob. l. ptesse, idē vero Ange. in. l. i.

C. de iuris. om. iudi. super glo. dicit quod glo. in. d. l. i. de iurisd. om. iudi. vt inuere quod exceptio iudicis incompetētis non sit proposita inter alias exceptiones, tamen continuo proponi poterit an licet contestetur iurisdicō iudicis incompetētis non firmatur nisi demum per litis ptes. et hoc idem tenuit glo. in. l. si per errorem, ff. de iuris. om. iudi. hoc etiam tñ §. de. de bel. laperti. per. l. eo tempore, ff. de peculio in prin. et. sol. ma. l. si cum dotem, §. eo autem tempore, sed et. ar. syl. dicit indistincte incontinenti iurisdicōnem fundari cum quis declinat iurisdicōnem cum potest, nam semel probatum non reprobat, vt. l. p. mponius, ff. de nego. ge. et iudex semel acceptatus non recusat, vt. C. de dilla, l. si quando, et semel placitum amplius non displicet in preiudicium alienum, vt in regula quod semel de reg. iur. in. vi. nec potest quis mutare consilium in preiudicium alterius vt in regula iuris, mutari, p. hoc et facit quod ad recusandum iudicem suspectum, r. dies tribuunt, vt in aut. of. feratur, C. de litis contest. Ja. de are. cuius opi. tñ Ja. bu. dicit quod iudici non queritur iurisdicō nisi per litis contest. vt dicta aut. offeratur, sed parti queritur actio ad interesse vel ad penā si se per stipōnem obligauit si autem nudo pacto tunc agitur cum eo de dolo vt. ff. de dolo, l. si cum mihi, et hec est opi. originis Ja. de rane. Sed Ja. bu. l. teneat cā subdistinguit latius dicens quod progiatio duplex est, vna est tacita cum ptes scietur litigat corā iudice incompetēti, vt. l. i. C. de iuris. om. iur. i. ista progiatio si obstat nisi post lit. cont. nec atē qritur iurisdicō iudici, vt dictis iuribz, et ita intelligi gl. in. l. i. C. de iuris. om. iur. alia est progiatio, scilicet expressa cum partes paciscuntur adinuicem, vt de cā talis sit iudex l. incompetētis, et cognoscere possit et debeat, et tñ ex conventionem querit iurisdicō iudici sed reuocabiliter, quod si eius iurisdicō declinari vsqz ad lit. ptes. sic intelligit, l. si conuenit, alle. sicut dicim? in legato quod querit ignorat reuocabiliter, sed post acceptatōnem irrevocabiliter, vt. l. cum pater, §. furdo, ff. de lega. ij. Si vero non per viam progiationis sed per viam pmissionis simplicis aliqua pars pmissit sub certo iudice respondere, sicut videmus quotidie fieri i omnibz instrumentis, quod pmittit quis respondere pmissis, et. et tñ ex tali pacto iudici nulla queritur iurisdicō, nisi licet contest. sed si pars que pmissit non obferuat pmissa quod non vult respondere, tenetur ad penam si pmissit vel ad interesse si pmissit, sic intelligitur, C. de epi. et cle. l. si quis in conferi bēdo, §. de. aut de ancha, in suo cōlio quod incipit, In xpi nomine amen, in auxilium veritatis et per confirmationem eoz, et. loquēdo de intellectu, d. l. si conuenit, alle. dicit quod expositio glo. in ea. l. si conuenit, que intelligit et glosat verbum, adiretur in ipsa, l. positi per lit. cōtel. potest intelligi dicta glo. cum non appareat per aliquē actū expresse ante lit. contest. in iudicio consensisse, sed si apparet non vt amplius habere locum penitentia, et sic intelligat dictam gl. quasi funiculus duplex difficiliter rumpatur, vt in. c. i. de pac. nec potest negari dicit ipse §. de. ibi quod per satisfactionem et pmissione d iudicato soluendo videatur iurisdicō progiata, que progiatio est absqz lit. conte. firmatur, iuxta no. in. c. p. et. g. de offi. deleg. et pñciatio iudicis a qua non est appellatū et firmat iurisdicōnem iudicis ordinarij et non suos subditos, vt no. Jmno. in. c. preterea, de dila. et qd ipse no. et post eū Jo. an. in. c. super lris de rescrip. et sine appellatione pñdictio personarū, aut modicū operatū factū iudicis, c. dilecto, et quod ibi no. Jmno. de appel. Item exceptio iudicis incompetētis per iuramenti appositionē in pñctu non habet obstare, et certe dicit idem §. de. licet nonū videatur audeo dicit ipse dicere quod si conuenit non habet locū vbi pmissio de non suo iudice adeūdo est firmata iuramento, quo casu non vt hñe locū penitentia, de qua loquitur l. illa quod primo pbo dicit ipse ex regula generali qua cauēom ne iuramentū esse seruādū quod non vergit in dispensatū salutis eterne, c. cum contingat, de iureiur. de pac. c. ij. l. vi. sed illud est huiusmodi, conuenit enim expresse pluribus locis generaliter vbiqz posse grauari in ere et in persona, et coram quocūqz iudice vbi creditor voluerit eū conuenire, que ergo sunt pmissa de iure canonico opere compleantur et mortaliter peccat qui recedit a pacto, vt in. c. de pactis, et qd ibi no. nec dñ iudex secularis aliquem audire p proprium iuramentū vt in. c. ij. de iureiur. in. vi. nec mirum dicit §. de. si in hoc dicit, l. illam si conuenit non habere locum cum pactum est iuramento firmatum, nam in grauioribus iuramentū firmat pñctum inuenit pñctum

ius civile. vt. d. c. cum contingat. r. c. ij. de pactis. li. vi. multo
magis d. firmare ne liceat variare vel penitere. r. sit vñ iste
de casibus in quibus varietas r. inconstancia reprobatur pp
vinculum iuramenti. c. cum in multis. de rescrip. li. vi. nec p
dicti dicta. l. concernere publicā vtilitatem sed vtilitatem pua
torum. r. per pñs potest actus r. dispositio iuramento firmari
iuxta theoricam Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Jo. d.
imo. in. l. quidam consulebant de re iudi. querit an per satisfda
tōem de iudicio sisti qd videatur in iudicem consentire. r. sic
preiudicat sibi in exceptione reculationis. nam Bartho. tenet
ibi simpliciter qd non. per no. in aut. offeratur. C. de litis cont.
r. per ea que Bar. tetigit in. l. vir bonus. ff. iudicatum solui.
glo. tñ de hoc dubitauit in. l. si. in glo. ij. ff. quando appel. sit. r.
nihil decidit. Immo. tetigit in. c. inter monasteriū d. re in. bar.
et vñ dubitasse. l. si pupill. ff. de pñlegijs credi. forte pos
set sic dici fm Jo. qd si de mente partis pñt id seruet i dubio
aut pñt dici qd aut pñtatur i casu necessitatis. r. tñ non intelli
git renūciatē exceptioni reculationis. r. ita vñ intelligere Im
nocē. aut. offerat. qd ex necessitate fuit pñtita ibi. vt qd erat caus
i quo tenebat satisfdationē illam prestare. r. hoc casu pñt dici
qd illa satisfdatio hz i se tacitam cōditionē si r. in quātū teneat
corā illo iudice rñdere r. nō posset illi? examen declinare. r. sic
posset intelligi quod dixit Bar. i. d. l. quidā cōsulebāt. Sin at
prestaf spōte eo casu quo non tenebat tñc ē magis dubiū. qd
tūc vñ sentire qd tñc sit secus a pñio suoz verborum. sed Bar. i.
all. l. quidā cōsulebāt. vñ sentire idē in quātū simplr dicit qd di
cta satisfdatio hz i se cōditionem tacitā. de qua. s. dixi. nec di
stinguit an spōte. an necessitate pñtetur. forte pñt dici fm ipm
Jo. p cōcordia. qd aut prestas illam sciebat se nō teneri r. hoc
constat r. tñc pcedat opi. Immo. qd nō vñ bene posse capi alia
cōiectura quare tñc pñtetur nisi vt cōsentiret i iudicē Jo. tñc
vñ cōsensisse. arg. no. i simili. l. si cū aurū. ff. de solu. r. qd ha
bet i. l. si qñ. ff. de leg. i. Si aut putabat se teneri tunc posset pro
cedere opi. Bar. qd errans nō vñ cōsentire. vt. l. si per errorem
ff. de iurisdic. om. iud. In dubio aut presumit sciticia qd quilibz
pñtatur scire iura vt. l. leges. C. de legib. nisi forte fuerit mīor
mulier vel rusticus. vel similis pñona i qua pñtetur iusta igno
rātia vt. l. cū de indebito i pñ. cū ibi no. ff. de pba. r. hoc in sa
tisfdatione de iudicio sisti. In satisfdatione. aut iudicatū solui.
Bar. i. l. quidā cōsulebant. non tetigit tñ idē dixit in. d. l. vir
bonns i eo quod dicit i. d. l. quidā cōsulebant. i satisfdatione
iudicio sisti. nam vtrazq d. ante lit. pñt. pñtari eo casu quo sūt
prestade. facit qd habet i. l. pomponi. ff. de procura. de
hac aut satisfdatione iudicatū solui specificē dubitauit in. d. l. si
pupillus. Aduerte tñ qd subtiliter cōsiderādo ibi loquit qñ
post contumaciam p recuperanda possessione qd satisfdedit d
iudicato soluendo. an tñc pñderit declinatoriam fori. nā pñt
tunc dubitari ppter duplicē cām. pñio ppter ipsam satisfda
tionē. Secūdo ppter cōtumaciam pambulam. r. de ista secun
da cā tangit Ang. r. ibi dixit Im. post eū. l. si finita. ff. de solu. ff.
de dam. l. sec. de prima vñ dicēdū vt superius ē dictū i simili
de satisfdatione de iudicio sisti. Aduerte tñ qd nō videt esse
necesse qd p recuperanda possessione data i contumaciā quis
satisfdet de iudicato soluendo. sed vñ sufficere qd quis satisfdet
de iudicio sisti vt in aut. r. qui iurat. C. de bo. auct. iudi. possi. r. h
et vñ velle Bar. i. l. hoc aut. ff. de ex quibus cau. i. pos. catur l. z
pñtū videat sensisse i alle. l. si pupillus. Et ad predicta facit qd
no. Ly. i. l. si. C. de spon. Et aduerte qd bec pcedit tenēdo opi.
pñtā quā tenuit Bar. i. d. l. quidā cōsulebant. r. glo. i. d. c.
iter monasteriū. r. vñ fuisse cōis opi. Bar. i. l. si cōuenit. ff. d
iurisdic. om. iudi. dicit qd releuat ista pacta que quotidie ponū
tur i instis qd qd possit vbiqz cōueniri. Rñdeo aut istud sim
plici pacto fit r. nō releuat aliqd vt. l. si cōuenit. ff. de iurisdic.
om. iudi. aut fit stipulationē. r. tñc qui pñt cōueniri corā
iudice non suo pñt cōueniri ad penā vel iteresse. ff. de arbitris
l. diem pferre. i. si. sed si ista cōuentio esset cōfecta p alia verba
l. qd quis pñt solvere i quolibet loco in quo placuerit acto
ri. r. istd non releuat. qd d. intelligi qd actor non trahat reum
debitorem extra suum domicilium vt. l. menia in fi. de bo. li.
aut promittit solvere in quocunqz loco fuerit inuentus. r. tñc
vbiqz fuerit inuentus potest conueniri. qd ibi dñ pñsse. vt
l. pñsse. ff. de act. r. obli. r. de administra. tu. l. si ticium r. meni
um. ff. de i. Et sic aduerte ad differentiam qd aliud est promittere

qd vbiqz possit conueniri. aliud est promittere solvere vbiqz
inuenitur. facit ad predicta quod dixit Bar. in. l. ij. ff. si qd ita
ff. de eo quod certo loco. sic intelligo dicit Bar. quod no. Guil.
in. l. si quis in conscribendo. C. de episco. r. cle. Item si promit
to solvere vbiqz in tñcia me inueneris. nam vbiqz me
in ea prouincia poteris inuenire si ibi me inueneris poteris
ibi me conuenire. vt. l. hñs absens. ff. si. cum. l. se. ff. de iudi. nō
obstat. ff. questum. l. ij. ff. si quis cauē. qd bene possunt queri qñ
bet ciuitates seu castra que sunt in tñcia.

Renūciatio iurium futuroz.

Epereffut nideam?

an ius futurū possit tolli seu renūciari. Ja.
bu. in. d. l. i. C. de pactis. dicit qd per pactū
tollitur ius futurū. vt. l. i. s. de pac. per repu
diationem solum ius pñsens r. nō futurū
tollit. vt. l. si ita scriptū. ff. si sub conditione

ff. de le. ij. Sed que ratio qd repudiatio seu renūciatio tollit ius
pñsens r. non futurū quod est vilius qd ius pñsens. Respon.
dicit Jac. licet repudiatio de pñti iure r. eius cōsensu iterne
niat. nō tñ pñtece validatur nisi solo cōsensu repudiantis. r.
ab eius solo cōsensu dependet. pactū vero validatur consensu
amboz. Et si dicas nōne quotidie fit repudiatio iuris futuri
alicui pñti. quomodo ergo valet. dic fm Jac. qd ē pactū quod
fit r. nō renūciatio. nō attendā abusione nominis quā faciūt
tabelliones dicentes. talis renūciat. imo itelligam pactum
fecit. ar. l. i. l. i. ff. de pñscrip. verb. r. l. si vno. circa pñci. ff.
locati. Et dato qd nō itelligam sic dictū. dicam qd cum de fa
uore tractamus si nō valet id quod ago vt ago valet vt potest.
vt. l. an. i. ff. de acceptil. r. sic vt pactū valebit. Sed que ē
rō qd renūciatio operat sup iure pñti r. non sup iure futuro.
Rñdeo duplex. vna ē qd renūciare ē a se abdicare aliquid. r. il
le dñ posse nolle qd pñt r. velle. Sed ita ē antecedente conditōe.
quis nō pñt velle fidei cōmissum. ergo nō pñt nolle a se abdicare.
Secda rō ē qd verba plata hz pñs tps opāt fm illd si pñt. r.
si nō pñt non operātur et fm aliud. vnde verbū pñtis tps si
trahitur ad futurū. vt. l. verbū erit. ff. de verbo. signi. r. l. si a co
lono. ff. de ver. obli. mō ita est qd qñ dico remitto vel repudio.
ista verba sūt ordinata ad pñs sed de pñti operari nō pñt cuz
nil iuris habet qd possit a me abdicari. ergo nec de futuro ope
ratur. sed si paciscar nō petere pactū operat de pñti. qd me sta
tim obligat vt nō petaz in futurū. r. iō pactū valet r. nō renū
cio. vt. d. l. i. C. de pac. Et circa istā materiā vltimontani di
stinguit. qd aut queris de eo quod est vallatum consensu vni?
tñ r. per pactum tollitur pars pñsens per consensum futurū.
per repudiātionem tollitur pñsens nō futurū. Sed hoc non
vñ bene dictum. nam dñum acquiratur alicui consensu duo
rum. r. tñ potest tolli consensu vnius tñ habendo rem pro de
relictā. sic r. obligatio consensu duorum introducta potest dis
solui consensu vnius. seu solius creditoris r. inuito debitore.
vt. l. solutionem. ff. de solutio. Sed ego puto dicit Jaco. qd ipsi
voluerūt sic intelligere. qd aut quedam causant consensu duo
rū r. residet apud duos. r. ista per renūciationem non tollū
tur sed per pactum. vt. l. pomponius scribit. ff. de neg. gest. nō
obstat. l. solutionem. ff. de solutio. quia ibi per indirectum tol
litur aut ego volo tollere directe id quod residet apud duos r.
oportet iteruenire pñsum alteri? per pactū. vt. l. pomponi.
aut volo r. indirectū tollere r. possum et sine consensu alteri?
vt. d. l. solutionē. de solutio. Dicerē ergo dicit Ja. qd aut quere
mus de eo qd ē vallatū pñsens duoz. hñ residet apd vñū tñ.
vt ē dñum. r. hoc possum abdicare si volo. aut apud vtrunqz
r. tunc p repudiātionē tollere non possum. hñ per pactū. vt. l.
pomponi. r. l. seq. cū glo. ff. de neg. gestis. Aut quere de eo qd
ē fundamētum i pñona vnius. r. ab vni? tñ cōsensu. vt ē lega
tū nondum agnitū quod ē solum fundatum a voluntate defun
cti. vt. l. cū pater. ff. de leg. ij. r. tñc si ē pñsens tollitur
repudiātionē. si futurū tollit pacto. hñ si agnouisset legatū p
sens tñc esset fundatū voluntate duoz. s. defuncti r. legatarij
r. iō repudiatio nō valeret. hñ pactū de non petendo sic. Ang.
aut i. l. i. C. de pactis. dicit an iuri de presenti vel de futuro re
nūciari possit r. quomodo. circa quod dic. aut ius competit

nobis re et spe de pñti. aut competit spe tñi. aut nec re nec spe. primo casu aut competit nobis sine aliquo facto nostro ex dispositione legali vel testatoris et potest remitti repudiatio simplici exemplum in hereditate vel legato relicto. vt. l. h. C. de repudianda hereditate. de condi. insti. l. si quis ita. de lega. i. l. si filius. Si vero tale ius nobis competit ex facto nostro. tunc aut est ius personale. aut est ius reale. si personale. non tollit repudiatione si pacto. vt. l. fideiussores. de pactis. et facit. ff. de ver. obli. l. stipulatio. ista. §. alteri. Si vero si ius reale. tunc ius possessionis potest tolli sine repudiatione vel pacto. ius dñij non vt probatur de vtroque iure. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Secundo casu qui ius competit nobis spe tñi. dic qd pacto renunciari potest vt. l. i. C. de pactis. i. primo pñti. et i. legibus allegatis i ea nisi talis renunciatio fieret i iudicio. qd tunc hz vim pacti. vt. l. i. de curato. bo. dam. facit. l. si. i. fi. C. de temporibus appella. et nisi talis renunciatio fiat extra iudicium parte presente et accepta te qd tunc talis renunciatio inducit pactum. vt. l. tale pactum i pñti. ff. de pactis. Si vero tale ius non competit nobis nec re nec spe tunc non vt renunciatione vel pacto remitti possit. vt. l. i. §. quod ait. ff. quoz legatorum. Bar. in. l. i. C. de pactis. sic ait. an iuri d futuro possit renunciari distinguo tres casus. Quedam sunt iura que vere nobis competunt re et spe. quedam que nobis spe quedam que nec competunt re nec spe. primo casu si quidem illa iura competunt nobis absq aliquo nostro fco ex dispositione legis vel testatoris. vt legata que a die mortis testatoris q runtur ignorant et hereditas que queritur filio suo ignorant. tunc potest repudiari et per pactum remitti non est dubium. vt. l. i. C. de repudi. hereditatis. et l. si quis ita de condi. insti. et quod ibi no. et in. l. seruum filij. §. i. ff. de leg. i. Si vero nobis competit ex aliquo fco nostro. tunc si est ius personale nullo modo potest tolli renunciatio sed requiritur pactum scilicet parte pñte quod alteri paciscendo non queritur vt in. l. fideiussores. et quod ibi no. ff. de pactis. et l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. ob. Si vero est ius reale tunc ius possessionis potest simplici renunciatio pñti. vt. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Quandoq est ius ali quod quod competit spe non re. et tunc p pactum potest remitti. vt. l. i. C. de pactis. Sim plici vero renunciatio dic aut sit pñte. et idem qd habz vim pacti vt. l. tale pactum in prin. ff. de pactis. Si parte absente in iudicio v. vt. l. i. de curato. bo. da. et ibi no. et in. l. plurimum. ff. de acqui. here. et in. l. i. §. i. ff. qui et a quibus et in. l. i. circa fi. C. de temporibus appel. Si extra iudicium non v. vt. l. si ita scriptum. §. si sub conditione. ff. de le. ij. cum simi. Quandoq est aliquod ius quod nec re nec spe. et istud si quidem verba renunciationis pñtiam sapiunt dispositionem de pñti nullo modo ad ius futurum renunciatio porrigitur. C. de capti. l. nec nos. ff. quorum legatorum. l. i. §. quod ait. Sed si verba pacti porrigerentur ad futurum hoc modo si quo tempore res ad me pñtiet et ex ea de futuro facio tibi pactum d non petedo. vel si. verba. tunc puto qd istud valet. ar. ff. de ver. ob. l. si re mea. facit. ff. de vñca. l. cu vir.

Renunciatio successionum futurarum.

Uperest ut nideam?

de pactis successionum futurarum. Pro quo sciendum est qd quoddam est pactum future successionis conseruande. quoddam est pactum de non succedendo alicui. Circa primum pactum scilicet pactum future successionis conseruande dicit Barbo. in. l. finali. C. de pac. an tale pactum valeat. videtur ter. qd sic in. §. finali. insti. de legitima agna. succel. et ibi pater emancipat filium contracta fiducia. dico sic. qñqz ille qui hz ius succedendi priuatur eo pñtū delictū qñqz pp alij iuris rigore. primo casu si quidem quis remittere casus ingratitudinis. vt. l. i. C. de reuoc. dona. Sed si quis vellet facere pactū vt ingratitudo futura non obstat. si valeret qd induceret que ad delinquendum. et esset d bonos mo res. vt. ff. de pactis dotali. l. conuenire. Secundo casu qui qd pri uatur pp aliquē iuris rigore et tunc aut paciscens posset super hoc puidere testando et valet pactū. vt. d. §. fi. insti. de legitima agna. succel. an non possit phibere testando et pactū non va let. vt. r. coll. de seu. succel. c. i. p hoc induco dicit Bar. ad. q. d

facto. statutū est perusij. qd filia femina non succedat ab intesta to stantibus masculis ex testō caput quicquid sibi relinquatur. Ex hoc dicit Bar. ipse qd tempore quo dotat ipsa filia de cō sensu patris. reseruat sibi ius successionis. istud pactū valet. vt d. §. fi. insti. de leg. agna. succel. Sed pone vt vidi in quibusdaz ciuitatibus est statutū qd mulier nupta extra ciuitatē non suc cedat ex testamento nec ab intestato. certe tūc pactū de reseruā do iure successionis non valeret per ea que dicta sunt. s. Idem possumus dicere dicit Bar. in ciuitate assisij ē statutū qd in grediens monasteriū non succedat. an valeat pactū factū cuz consanguineis de reseruando iure successionis tpe ingressus. ad istam qñez examinandā. oportet primo videre fm Bar. an valeat statutum qd ingrediens monasteriū non succedat. vt qd no. qd pñtū concessa clericis p. l. deo nobis. C. de epi. et de. et vt pñtū libertatē ecclesie. vt in aut. cassia. C. de sacrosan. ec. et p hoc vt ter. in aut. de sanctissimis epi. §. sed hoc pñti. et in aut. nisi rogati. C. ad trebel. Solutio. aut statutū disponit de i grediente per hec verba ingrediens monasteriū vel si quis in traret monasteriū sit priuatus iure succedendi vt non succedat. et dico qd statutū valet. nam non disponit circa clericū s. circa laycum nā laycus est ille qui ingreditur monasteriū sicut vi uens moritur. vt. l. qui duos. de manumiss. testō. Et huc non obstat in aut. cassia. nec obstat aut. nisi rogati. qd ibi si monaste riū ingreditur lucratur. in casu vero nostro lucrū auferit. S. si statutū disponit de iam ingresso. per hec verba. si quis igrē sus fuerit monasteriū et tūc non valet statutū. qd non potest cleri co auferri ius suum et esset d libertatē eccle. vt. d. l. deo nobis. et hoc dico dicit Bar. saluo iudicio et determinatione canonica. et qd in casu predicto valeat statutū patet qd potest fieri per pa ctum saltē iuramento firmatū vt statim dicitur. Pactum ve ro de non succedendo an valeat. dic qd aut cum pacto est ad mirtum delictū et tunc valet pactum successionis perinde. vt l. i. §. si quis parens. ff. si quis a paren. fuerit manu. fm vnam solutionem. Si vero non est admirtūz delictū. et tūc aut ratio ne talis pacti tantum percepit quantum occasione successionis deberet et valet pactū. vt. d. l. i. §. si parens. fm aliam lecturaz. Si vero tñi non percepit. et tūc de iure ciuili pactū non valet vt. C. de col. l. pactum. de iure canonico sic si fuerit iuramēto firmatū vt i. c. quāuis. de pactis li. vi. et iō bodie ē consuetu do qd filie femine faciunt pactū de non succedendo et iurant et va let istud pactū. Et si tu dicis vt qd iuramentum non habet validare seu cōfirmare istud pactū qd ē cōtra bonos mores. vt l. fi. C. de pactis. et i. c. nō ē obligatorium. de reg. iur. i. vi. dico dicit Bar. qd istud pactū nō ē cōtra bonos mores. nec obstat l. fi. C. de pactis. qd loquitur de pacto de succedendo vel de di sponēdo de hereditate postq fuit successum. quod pactū inducit votum captāde mortis alterius. et sic non valet s. questio nra loquit de pacto de non succedendo p quod motum captande mortis nō inducit imo tollit merito iuramēto firmatur. Da ctum aut de succedendo alicui vt expremum. qd non valet cuz sit pñtū bonos mores. iō non valet. vt. l. pactū. C. de pactis. et l. cū donationis. C. de transac. et l. stipulatio hoc modo conce pta de ver. ob. et de pactis cōueni. l. cū hereditas. glo. tñ que ē i. d. l. fi. C. de pactis. vt dicere qd stipulationem hoc possit fie ri pñtēdo oia bona pñtētia post mortem vide. ibi glo. supra verbo accomodatū. quā nota et tene menti. Si igit pñtēdo qd tu sis heres meus vel mihi succedas vel qd te facias heredē nō valet istud pactū qd ē d bonos mores vt ē dictū. Sed si p mitto tibi oia bona mea post mortē meā. valet dicit glo. i. d. l. fi. C. de pactis et erit donatio cā mortis. vel inter viuos. Era minemus dicit Bar. an sit donatio cā mortis vel iter viuos si ē facta mentio mortis ē donatio cā mortis. nisi sit dictū ex pñte qd ē iter viuos. vel qd reuocari non lz. vt. ff. de dot. pñt. l. seye. et l. vbi ita donat. ff. de donatio. cā mortis. An autē va leat vt qd sic. primo p. l. ll. quas allat glo. i. d. l. fi. C. de pactis. fo p. l. hereditariū. C. de bonis auct. iudi. pos. tertio p remotionēz pñtū. nam istud pactum non aufert liberā testamenti fa ctionē. potero. n. quēcūqz volo istituere sed ille tenebit illi sti pulatori dare. Itē non inducit votum captāde mortis modo phibito. qd hoc sit de voluntate eius cui sperat succedi. Quāqz ista pñtēdo ē donatio cā mortis. et tūc valet qd potest reuocari vt. l. nō ois. ff. si cer. pe. Itē non aufert liberaz testandi factio nem. qm heres d3 habere falcidiam. vt. l. donationis. C. ad l. falcidia

falcidiam quorū lega. l. i. §. si mortis. Si vero effect donatio iter viuos aut dicit. dono oīa bona mea. tūc valet vt dicit glo. i. d. l. si. nec aufert liberā testamenti factionem. qz pōt lucrari t de suo lucro testari. Itē defructibus pōt testari. qz ista verba oīa ad presentia referunt. l. si. §. i. de leg. ii. nec obstat. l. hereditas. C. de pactis conuenti. qz ibi fuit facta illa pmissio. Si vero diceret dona oīa bona mea pntia t futura. tunc non valet. primo qz auferrer liberam testamenti factionē. cum nō possit haberi de quo testet. scđo qz vñ p bonos mores. vt. l. iter stipulantē. §. sacra. ff. de ver. ob. Itē ponere hominē liberū in statu in quo sit certū qz nihil i perpetuū habere poterit. istud ē p bonos mores. ¶ Predicta forte non haberent locum si qz donaret ecclesie. nā cum quis posset psonam suam vouere ecclesie. multo magis bona pntia t futura. argumēto eorū que Bar. dicit i aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. vbi cōcludit qz quis principalr se dedicando ecclesie. p cōsequētiā oīa bona sua sunt ecclesie. t i aut. de monachis. §. illud. xix. q. ii. qz igre dictibus. Si vero aliquis diceret. dono hereditatē meā idem eēt dicere qz dono oīa bona mea pntia t futura. nā hereditas ē nomen iuris t semp recipit augmētum. ff. de peti. heredi. l. item veniūt. §. fructus. Itē si quis nō donaret sed vderet oīa bona sua pntia t futura talis venditio valet. nam remanet p cūm de quo pōt testari ēt si esset deceptus vltra dimidiā iū sti precij remanet illud ius petēdi i hereditate. Apparet ergo si dono oīa bona mea pntia t futura qz non valet vt ē dictūz Sz an viciet illa adiectio t futura tñ an viciet tota donatio videtur qz illa adiectio. t futura tantum viciet vt i. l. sancim. C. de donatio. In pñm vñ qz vicietur totū. quasi totūz. sit p bonos mores. vt. d. l. hēditas. pro nunc dicit Bar. non oter mino. Bar. autem circa donatōem omnīū bonorum pntiūz t futurorū in consilio suo quod incipit. ¶ Duncus talis est. pater filio suo tē. sic dicit. ¶ Pater filio suo emancipato dona uit omnia bona sua pntia t futura saluis t reseruatīs dco patri omnibus fructibus vñfructibus t redditibus t prouenti bus omnium dīctorū bonorū in vita dīcti patris vt eo pfe viuentē. ita qz de dīctis fructibz redditibus t prouentibus liceat dco patri in vita sua disponere pro suo libito voluntatē An dicta donatio valeat vñ puncto predicto t vñs t consideratis que videnda t consideranda sunt christi nomine in uocato vñ dicendum de iure dictam donatōem non valere. Et ad hoc dicendum me mouet qz omnis actus per quem in fringitur libera testandi facultas ē nullus t ipso iure non vñ C. de pactis. l. pactum qđ dotale cum si. Sed donādo omnia bona presentia t futura aufert sibi liberam testandi facultatē qz non hēret in quo possz sibi heredem instituere. t ideo testa ri non posset. vt in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. ibi vt pu ta. nec t dñ rerum. Et si dicatur leges videntur velle qz de alieno quis testet. vt. l. pñciuntur. C. de iure codicillorū. respō. hoc verū in his que sua futura possibilia sunt. tūc de alienis nō testatur vt in. d. aut. ingressi. t in qōne nostra. nam sicut mona chus nec habet nec habere pōt bona i futurū que sub dominio suo sint. sic si in instrumento donationis ē dictū qz donator ex nunc cum donauit ea bona p donatario constituit se possi dere t immediate t in instanti acquisitione facta transfert i do natarium dñum. t sic tpe mortis nunquam inuenitur qz do nans in aliquo possit in articulo mortis hēdem instituere. quā uis etiam satis p nunc iuridicū videretur. Quod si in instro donationis nō constituisset se precario possidere. t ita nō pos sit dici acquiri donanti. sed qz compelli pōt ad tradendūz vñ dicendū donationem nō valere. qz nō est verisimile. qz heres adire velit si eum omnia restituere oporteret. Et sic vtroqz ca su vñ impediri libera testandi facultas quāuis in primo casu dum cōstitutio possidendi facta est indubitanter videat plus qz in secūdo casu. ¶ Preterea ad hoc facit qđ notant moderni i l. si. C. de pac. quos Ly. ibi refert. Et si dicatur imo vñ qz possit testari t liberā testifactionem hēre donatione predicta nō ob stante cū reseruauerit sibi vñfructū t dispositionem vt. §. eo in vita. ergo vñ qz libera sit testandi facultas in vñfructu vigore huiusmodi reseruatiōis. Ad istud respondeo t dico dicit Bar. qz istud sane intelligenti. Non obstat rō me mouēs ad hoc est. qz quāuis dispositio testi fiat in vita. tñ testatore vi uente testm non dñ nec dispositio. vñ licet hēdis institutio di catur esse fundamentū ipsius testi. vt. l. proxime. ff. de his que

in testō delentur. tñ hēdis institutio t hēditas nō potest dici viuentis. vt. l. i. ff. de hēdi. vel act. vendi. l. ij. post pñcipiū. ff. de vulg. t pupil. Quod dixi qz possit in vita sua disponere. intel lerit donans de contractu aliquo inter viuos. nō aut de vlti ma voluntate testi. alias. n. si aliter intelligeremus. §. qz testm in telligeretur dispositio in vita. iam de necessitate sequeretur qz illa tota distinctio magistralis glo. t docto. §. qz quedam est di spositio iter viuos. quedam vltime voluntatis frustra esset posi ta. qz non esset dare nisi dispositionē inter viuos ex quo in vi ta sit. quod tñ apud recte intelligētes ridiculū esset. fuit enim donantis intentio qz quāuis large t effuse donaret. tñ nollet donans qz in vita egeret. t ideo voluit reseruare fructus de q bus viueret t faceret qequid vellet viuēdo. Itaqz cū post mor tem non egeat apud donatariūz remaneret si quid de fructi bus superessz. Sed qz dispositio testi non dicatur fieri in vita cum effectum non habeat. probatur in. l. i. cum sua glo. ff. de te stamenta. tutel. Ad hoc ēt facit qz omnis dispositio iudicatur fm tempus in quo confertur effectus. C. de dona. ante nup. l. quod sponse. t. l. in fuga. C. ad. l. flammam de pla. Sed effect? te stamenti l3 fiat a viuentē tñ confertur post mortem vt. d. l. i. ergo tota dispositio non d3 dici iter viuos sed potius vltime voluntatis t post mortem. nec obstat illa verba reseruatiōis dñtarat qz possit disponere in vita sua. qz d necessitate omnis dispositio que fit oportet qz fiat in vita. qz a iam mortuo nlla fit vel fieri pōt dispositio. iccirco dicta verba in vita sua t. d. necessitate sunt intelligēda idest de dispositiōe que inf viuos dñ. nam verba debent aliquid opari. vt. l. si qñ de lega. i. t i re seruatiōe dixit in vita sua. ego supra probaui qz nulla disposi tio fit a mortuo sed solum a viuentē. t ideo vt illa verba i vita sua vt recte aliquid operentur oportet de necessitate intelligē de dispositiōe que fit inter viuos. al3 illa verba nihil oparent. sed sufficebat solum dicere qz possit de fructibus disponere. Et ideo vt rectus t sanus sit intellectus illorum verborū di cit Barbo. concludendo qz de dispositiōe que dñ inter viuos fuerit a donatore sensum. Idem Bar. addit in. l. pactum. §. coll. dicit qz pactum qz filia dote contenta nō succedat nō vñ. sed hodie confirmatur iuramento de iure canonico. vt in. c. qz uis. de pac. li. vi. l3 fm glo. ibi de iure civili non valeat. vt t3 glo. in. d. l. pactum. Sed an valeat pactum scñ ab vxore cum marito ne filij nati ex ea succedant. glo. in. d. l. pactum dīc qz non. l3 pñm possit dici per. l. imperialem. §. si. de probi. ali. per Federi. dic vt ibi. Sed alibi habemus duos ter. dicit bar. ¶ Primus est de filiis natis ex mñimonio ad morganicam cō tracto. §. si. si de seu. contro. fuerit. §. si filij. vbi expresse dicit qz tale pactum non vñ de iure. Bar. autem in. l. stipulatio h mo do concepta. ff. de verbo. obliga. sic dicit. dum queritur an va leat pactum de futura successione. ¶ Denius quam doctores distingue. aut fuit pactum pro iure successionis conseruando aut p iure successionis amittēdo seu perdēdo. aut pro iure suc cessiōis acquirēdo. aut de eo quod acqrit certo modo p succes sionē disponēdo. ¶ Primo casu valet pactū. vt insti. de legitia agna. successio. §. si. Scđo casu aut tale pactū ē admixtū cū de licto t valet vt. l. i. §. si parēs. ff. si quis a parēti. fuerit ma. aut non ē admixtum delictū. t tunc aut firmat iuramēto t valet vt. c. ij. de pac. li. vi. aut non firmatur iuramento t nō valz. vt C. de coll. l. pactū qđ dotale. Tertio casu non valet. vt. l. stipu latio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. t. C. de pac. l. pactū. t. C. de transac. l. donationis. ēt si fuerit donatum vt est dictum. Quarto casu aut pactū fuit appositū supra hereditate incerti hominis t valet. vt. l. iij. §. de illo. ff. p socio. aut hoīs certi. t tūc aut hoc venit ex psequētia prioris pñctus t valet. vt. l. si qz seruū. ff. de ac. emp. aut nō ē. t tunc aut venit super quadā vni uersitate t valet. vt. l. ij. §. illud. ff. de hereditate vel act. vendi. Aut fit p se principalr. t tūc aut cōtinet liberationē paciscen tis t valet. vt in. l. t suū. §. filia. ff. de pac. aut pñnet obligatio nem. t tūc aut ille de cuius bonis agit non cōsensit t non va let ēt si iurē aut cōsensit t valet si consensus dictat. vt. C. de pac. l. si. Et dicit idem Bar. qz quādoqz ē pactum tale de futu ra successione qđ inducit votū captāde mortis. quale ē pactūz de succedēdo affirmatiue cōceptum. vel pactū quod aufert li berā testandi facultatē. t tunc non valet nec firmat iuramen to. vt. l. si. C. de pac. t. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. qz ē p bonos mores. facit. c. ne captāde. d pñc. lib. vi. Qñqz

est pactum de non succedendo patri et negative, et non valet de iure civili, ut l. pactum qd dotale. C. de colla. sed tunc firmatur iuramento, extra de iureiur. c. l. i. v. i. et c. ij. de pac. lib. vi. ubi loquitur qd pactum sit patri de non succedendo. Sed si pactum fuerit fratri de non succedendo patri, non impediret filia iurans ex te iuramento succedere ne auferat libera testandi facultas seu factio ut. C. de pac. l. pactum. Et si aliquis vult facere qd alius habeat bona sua post mortem modus et cautela erit, ut dicit glo. in. l. si. C. de pac. qd p mittat bona sua p stipulationem post mortem suam, ut. l. i. ut actio ab herede et p heredes, et erit donatio causa mortis ut ibi dicit. Sed hoc consimile modicum est, qd si est donatio causa mortis potest reuocari, facit. n. hac pmissionem aio donandi iter viuos, ut. l. ubi mortis, ff. de dona. cau. mor. Sed an tunc valeat ex. tagit i. d. l. si. Tu autem dic latius, aut p mittit hereditatem et sic ius succedendi et non valet, ut. d. l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de ver. ob. et c. C. de tras. l. cum donationis, i. si. aut p mittit bona, et tunc aut oia bona presentia et futura et non valet, qd auferit liberam testandi facultatem p indirectum cum nullus vellet esse heres sine comodo, et hoc ex. consilium, et pro hoc facit institui, ad. l. fal. i. prin. coniuncta, l. qd de bonis, aut dicit bona oia, non autem adiecit presentia et futura et tunc valet ut. l. oes. s. lucius, ff. de his que in frau. credito, et. d. l. i. ut actio ab herede et p heredes, et. l. h. d. iur. ff. de bo. aucto. iudi. pos. Rdo qd potest post pmissionem acquirere qd lex psumit ut. l. si defuncte, C. arbi. tutel. et i illo lucro poterit testari, et sic non auferit liberam testandi facultatem seu testifactionem. Item qd a volente sit non curat, qd inducit votum captande mortis ut dicta, l. si. C. de pactis. Item puto si donauit omnia bona sua presentia et futura reservata sibi certa quantitate vel re intelligendo tamen ut Barto. supra dicit in suo consilio. Idem dico si vendidit omnia sua bona presentia et futura, nam in hoc non venit precium quod percipit ab emptore, argu. l. dani. s. cum parietem, ff. de da. i. fec. unde in illo precio poterit testari, secus puto dicit Bar. si diceret vendendo hereditatem meam, quia importat ius succedendi sibi qd non potest ut est dictum Bar. aut in. l. qui supstitis ff. de acqui. h. di. dicit sic vtrum per pactum possit renunciari successioni viuentis, glo. dicit qd non etiam si iuretur, vide glo. que de iuramento dicit, quod de iure canonico non procedit cui in hoc est standum, ut in. c. quauis, de pac. lib. vi. quod est verum de pacto in non succedendo, sed pactum de succedendo est p bonos mores, l. si. C. de pactis, ideo non validetur iuramento etiam de iure canonico, ut in. c. non est obligatorius, de regu. iur. in. vi. Quid si filia pmissit et iurauit se non reuerfuram ad bona patris, vtrum hoc preiudicat filiis existentibus, glo. tangit in. l. pactum C. de colla. Tu aduerte si quidem nepos ex filia veniret ad successionem cum alijs nepotibus tunc pactum matris non noceret sibi sine dubio, qd mater pacta est de se, filius autem venit suo iure. Sed si poneret nepotem venire ad successionem cum patris siue avunculis, tunc ipse non potest venire nisi succedendo i loco matris, mater autem fuit exclusa per suum pactum, ergo et filius, sed respondeo ad hoc qd filius succedat in locum patris siue matris quantum ad successionem aut non hz a matre, sed ex dispositione legis, l. iij. ff. de interdic. et relegatis, ergo mater suo facto non potuit auferre filio, ut. l. si arrogator, ff. de adoptio. Sed quid si poneret hoc expresse fore dictum in pacto qd filij nati ex ea non succedant, hoc tangit glo. in. l. pactum, C. de colla. veritas est qd de iure non valet, de consuetudine in quibusdam locis admittitur, ut in. r. colla. de matrimonio ad mozan. p. cto. c. i. et c. si filius, si de fundo perouersa fuerit, et ergo Bar. in dicta, l. qui supstitis, qd non obstante iuramento matris ac patris filius indistincte venit ad successionem sui avi, qd hoc habet a natura ex dispositione legis, ut. l. iij. ff. de interdic. Bal. autem in. l. si. circa finez, C. de pac. arguit pro hac parte. Nec ob. iuramentum matris, qd est personale ex parte iurantis, ut no. Inno. i. c. veritas, de iureiur. et sic finitur cum persona, preterea nepos veniit ex persona propria, ergo non obstat sibi renunciatio materna, ut in. l. non tamen, s. si emancipatus, ff. de contrahabu. Preterea vbi habere locum successorium et dictum, ff. de inof. testa. l. pater, et. l. si is qui. Preterea pone qd non sit hz matris, ergo scilicet matris non nocet nepoti, iuxta notata, C. de rei ven. l. cum a matre. Super hoc sic distingue aut talis mater decessit viuo pre super eo, tunc non repellitur nepos p illam renunciacionem qd venit ex propria persona non p renunciacionem matris.

aut mater decessit post preem suum, tunc cum talis renunciatio habeat vim pacti nec pariat vniuersali heredi pacti exceptio nem vbi nepos excludi, qd hz vniuersalis vbi hoc ius habere ex liberalitate matris unde aliud est hereditate clata renunciatio re quo casu habent locum contraria, aliud est de hereditate deferenda pacisci non petere eam, nam illud pactum est quedam tacita donatio a matre nepotis in herede vniuersalem collata, per inde ergo nepos excludit, cautela tamen est optima qd verba non sint concepta per modum simplicis renunciacionis, sed magis in forma pacti de non petendo qd censetur esse quedam donatio, ut. l. si quis obligatione, de regu. iur. Nam obstat ad predicta dictum Inno. in. c. veritas, qd iuramentum est personale, ergo et ei effectus, quia illud est verum quo ad spirituale vinculum anime, sed quo ad robur contractus iuramentum habet reale effectum, ut i. aut. sacra, C. aduersus vendi. Angel. tamen i. l. supstitis, tenet p Bar. qd renunciatio mris noceat filiis, et vbi gl. i. c. ij. de pac. li. vi. bal. i. l. pactum, C. de colla. dicit qd si filia cum iuramento, metu tamen patris, vel cum nimia reuerentia eius renunciant bonis patris sibi non preiudicat dummodo petat absolutionem a iuramento, ut. l. i. s. que honorande, ff. quaz re. act. non dat, et. l. si. ff. de furtis. Et fin. Bal. ibi talis renunciatio facta per filiam cum iuramento non nocet nepoti, tum qd iuramentum est personale, extra de iureiur. c. veritatis, tum qd sup iure tertij iurare non potuit, ut. l. si. C. de repudian. bo. pos. Et hoc verum qd fuit simplex renunciatio, sed si patris sibi debite preceptio, nam tunc obligat sequentibus non vi repudiationis sed vi successionis, qd successit in parte sua. Concludo tamen pater si vult qd nepotes ex filia non succedant qd filia vocet se contentam sua portione et iuret, si vero non appareret aliqua causa renunciacionis reuolueretur successio in nepotem, ut. C. de success. edicto, l. i. etiam si renunciatio sit aliquo accepto p ipsa renunciacione, ut. ff. de acquiren. h. di. l. fuit questionis, ff. si quis omis. cau. testa. l. l. i. nisi tale acceptum consueuerit in legitimam imputari ut dos, qd tunc non est mera renunciatio, sed partis idest sue legitime preceptio, et ideo non fieret locus secundo in gradu et in gradu sequenti, si autem ista filia decessit viuo patre, tunc indistincte non obstat nepoti, ut. ff. de libe. et posthu. l. gallus, in pncipi. de iniusto rup. testa. l. posthumoz, et insti. de h. di. que ab intesta, s. cum filius. Et si filia cum iuramento pmissit se non succeduram patri suo et pre mortuo vult succedere et dicit licet succedendo sciderim i per iurum tamen succedere possum, qd aliud est pmittere aliud remittere et ideo licet testator daret h. dem suum liberare debitorem suum, non tamen liberat, ut no. ff. de condi. indebi. l. si non fortez, s. adeo, nec mirum qd aliud possumus licet in prius incidam? ut no. i. c. fina. de procura. in. vi. Contrarium est verum, quia vbi est alij ius quesitum vel querendum non admittitur quis ad deierandum, ut. l. si quis matrimonio, C. de transac. scilicet ergo debet, et an per hoc preiudicetur nepoti, est dictum, Bar. tamen in. l. qui supstitis, ff. de acqui. heredi. mouet vnum dubium, an tales nepotes possunt succedere cum patris, et arguit qd non qd succedunt loco matris, sed mater est exclusa, ergo et eius loco tenentes, ut in seu. ti. i. s. hoc autem, p. tamen determinat et bene qd hoc ius hz nepos a lege non a matris beneficio, ff. de adop. l. si arrogator, melius facit, ff. de ptabu. l. iij. s. si emancipatus filius. Non ob. s. hoc autem, qd ibi nepos succedit ex linea in successibili unde vicium est in tota linea non i sola matre, Item non obstat quod succedat in lucrum matris, quia succedit per locum a remotione siue priuatione matris, et ideo non potest sibi assumere naturam iactatam, s. assumit sibi locum quem repit vacante Et hec sunt vera i matre que non facit partem alijs successoribus nam si faceret partem, nepos ex ea repellit, nec refert quo titulo partem faciat ex quo iurauit, facit quod uo, Bar. ff. de ptabu. l. i. s. filius, i. iij. q. Et p renunciacionem quam facit filia non p hibetur succedere ex testamento patris ut. C. de pac. l. si. et. ff. de ver. obli. l. stipulatio hoc modo concepta, alias ipsius patris impediret testifactione qd esset absurdum, Et si renunciavit patri pp fratres qui vivebant tpe renunciacionis qui viuo patre decesserunt non nocet renunciatio argu. C. ad vell. l. iudemus, et ppter statuta ciuitatum potest pvideri ne iuramenta apposita i talibus renunciacionibus valeant, qd lex hz vim apostolici, ut no. i. l. adigere, s. quauis, ff. de iure patro. vbi lex municipalis seu principis secularis potest super iuramento dispensare, hoc pbatu primo p ter. i. l. si, ad municipa. vbi imperator Antonius et se uerus

[illegible]

1 iiij

et si filius pignus viuo patre renunciat bonis paternis cum iuramento valet renunciatio. q. ex quo non hz curatores ex iuramento obligat. secus si haberet curatorem quem hñe pñt si est emancipatus. ff. de ver. ob. l. is cui bonis. et qñ no. l. qui habz ff. de tutel. p. Ja. de are. Et si soror renunciat hereditati paterne vni fratri pñti et recipiendi. Dy. cōsultat i cōsilio suo qñ incipit. Et testis dñi Alberti qñ oibus fratribus accrescit et pdest ista rōne qñ quoties vnus de his quibz successio defertur directo vel per mediā pñonā alterius vel p repudiationē excludit a iure petendi et eius portio defert alijs iure accrescendi. aliqñ volētibz. aliqñ iuris ut ff. de bo. pos. l. iij. §. i. bonorū cum tribus legibus sequētibz. de acqui. her. l. hereditatem. et ad tercul. l. si nemo. et de ius et legitimis. l. si ex pluribz. et. Ca. qñ non petē. partes. l. vnica. et de cadu. tol. l. i. his ita. quod ē verū fm Bal. nisi appareat presumptio donationis i recipiētem collat. ff. de dona. l. i. edibus. ver. veluti. et de pac. l. si actio ne. et l. creditori. l. i. glo. Et si ē renunciatum p filiam vni ex fratribz seu vni fratri et iste non vult hereditatē paternam sui. de cu. dicit qñ hec renunciatio non prodest extraneis hereditibus. ff. de pac. laurus. Tu tñ fm Bal. i. d. l. pactū cōsidera quid factum. vt. C. de dot. pñis. l. p. te. nā semp i pñtibz pl? attēditur factū qñ cōtemplatio. vt. ibi no. C. de iure do. l. cum pñem. Et no. qñ ppter iuramentū pñt acquiri ius oibus etiā abscitibus de iure canonico. vt. l. q. vij. c. quotiens cordis octus. Et si filius renunciat successioni future ppter expensas studiū. dicit Dy. qñ nō valet qñ ē verum fm Bal. i. d. l. pactūz nisi iurauit et eo cā quo non v3 renunciatio ipsas expensas supra legitima computauit fm Bal. qñ hoc vñ tacite actum. ar. ff. ad. l. fal. l. cum quo. §. si. l3 videretur qñ non. qñ sunt pñm pte tempore mortis patris. et si soror faciat renunciationē s omni eo quod sibi debetur an extēdatur ad res quas potest vendicare et vñ qñ non vt. ff. de libe. leg. l. laurelius. §. mentia. et l. ab aurelio ad si. ibi res testator. et qñ remittit omne ius quod habz vel habere sperat. qñ intelligitur hoc verbum sperat. intelligitur sperat ex cā de preterito non de futuro. qñ de ea nō potuit cogitari. pro hoc. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. per Bar. et ff. de adul. l. si vxor. §. diuus per eundem bar. et an clā generalis post quedam specificata restringatur soluz ad illa. rñdeo sic dicit Bal. in. d. l. pactum. si vtraqz clā dñdet ab eadem cā finali. al3 generalis clā generaliter operatur C. de transac. l. de certa. et l. sub preterito. la. i. et ff. de transac. l. emptor. §. lucius. et de excep. l. si ex maiore. et ff. de transac. l. cñ acquiliana. et ff. de condi. inde. l. si. §. idēz quesit et d. laurelio §. si. et si ista clā generalis a nullo regitur sed absolute ponitur idest non regitur ab aliqua clā nec est alteri ānera. an generalis sit virtus eius. vñ qñ sic per illud Brocardum qñ generalitē dñt v3 generaliter intelligi. nisi sit aliqua ratio restrictiua qñ respiciebat robur et firmitatem precedētum clarum. et id merito refertur ad omnia. qñ presumitur quis velle quod valeat omnia que facit. C. de condi. infer. l. i. sed hoc non venit ad firmitatem sed ad extētionem. idem tñ forte d3 operari in rōne generalis intellectus corrigeretur vel minueretur quod spāle est dispositum. vt. C. fami. her. cñ. l. quotiens. et ff. fami. her. l. le gator. §. qui plures. Et si in huiusmodi renunciationibus nulla ponitur cā non pñt restringi rōne cāe non expresse nec tacite subintellecte. restringuntur tñ rōne temporis ad principia ff. de ver. ob. l. cum stipulamur. et l. si a colono. ff. de libe. cau. l. aurelius. §. testō. Item restringuntur clausule ex animo ad id solum quod quis sciebat sibi deberi. vt. ff. de pac. l. tres fratres vel scire debebat. vt. ff. si cer. pe. l. quod te. Et ideo consulo qñ caueant sibi renunciantes a verbis generalibus ne i pñptu et effuso sermone incidant periculum. vt. C. de dotis promissione. l. si. in fi. vnde creditores non sunt compellendi apponere in refutationibus clās generales nisi quatenus veniēt ad robur specialium. l. i. §. i. ff. de contrario iudicio tutel. et ibi p Ja. de are. tenentur tñ renūciare beneficijs per que actus ipse possz infringi. vt. in aut. matri et auie. C. quando mulier offi. tutel. fungi potest. Et si in refutatione generali ponuntur hec verba qñ sic voluit et sic sibi placuit. an ista verba sint alicuius cāe necne. et vñ qñ qñ cā volūtat3 distinguat a volūtate tanq3 act3 exterior ab aīo. i. ab actu interiori. ff. d. trāfac. l. cñ bi. §. i. cā. In pñtatiū videtur qñ sit tacita donatio. vt. l. campanus. ff. de oper. liber. effectus est magnus. qñ vbi nō est causa valet li

beratio tāquam inferius et sine causa. vt. no. ff. de pac. l. tale pactum. in pñ. et sic non vñ requiri insinuatio cū nō sit donatō. Si vero est donatio requiritur insinuatio cum hoc veniat ad liberatum tanquā merum lucrum. et sic est eadem rō que i vera donacione. l. ne quis impetu quodam tanquāz pñgus suo patrimonio abutatur. facit ad hoc quod no. in simili. C. de rei ven. l. mater. Ista ergo verba generalia nullam determinatō nem hñtia generaliter debent intelligi. vt. d. l. emptor. §. lucius? si eni m esset aliquis termin3 restrictu3 verba generalia restricti gerentur. ff. de solu. l. si ex pluribus causis. Et adde quod no. i sti. de dona. in sūma. per Azo. et quod dicit idem Bal. in. l. i. lud. C. de sacrosan. ecc. Sed quō pactū de nō succedendo firmatur iuramento cū sit p bonos mores. rñdeo aliquid esse p bonos mores intelligitur tripliciter. s. natura vel quasi. et tñc nō valet iuramentū. qñ est ius naturale vel quasi. vt si pater iuratur non alere filium vel non obedire deo vel ecclesie romane i spūalibus. de iusti. et in. l. veluti. Itē facto vt qñ est turpe et tñc idem. vt. ff. de pac. l. iur. i. gēntiū. §. generaliter. Item iuris cen sura. i. iuris artificio. et tñc iure ciuili nō v3 iuramentū ne rōe iuramēti iuris ciuilis auctas obzupat vt. C. d. legi. l. nō dubiū. sed de iure canonico valet pp religionis vinculu3 quod est de iure diuino. Et licet ius ciuile nihil dicat cē p bonos mores nisi qñ deducit ad aliquod inconueniens. tñ magis esset inconueniens spernere iuramentū qñ est ipso deo prestitum. verbi gratia. ius ciuile non potest renūciare hñditati future ne fili? videns sic se priuatum bonis paternis omittat obsequiū. hoc enim esset satis inconueniens. at si se priuatum non videt. patrem obsequijs puocabit. Item vult virtuosē fm patrum desideriu3. et istud est valde cōueniens. tñ qñ spes pulcherrima foueat filios in successione parentū. et qñ pro socio. l. cum duo bus. §. idem rñdit. et l. pactū. C. de colla. et. C. de sentē. passis. l. si. et ff. de oper. lib. l. nec ei. §. i. sed iste rōnes iuris ciuilis sunt pñsue et non necessarie. et ideo talis inconuenientia est contingens vicio solius iurātis quod ei non d3 patrocinari. fili? enim tenetur patri non qñ diues. sed qñ pater. Sed si statutu3 dicat qñ l3 filie non renūciauerint. tñ debeāt dotari et ampli3 petere non possint. modo puella non vult nubere. sed vult succedere et castitatem seruare. quid iuris si nō nubit. rō iuris est impedimento ne dotetur. qñ nomē eius dotis sine matrimonio esse non pñt. l. si. C. de dona. ante nup. qñ ergo deficit taci ta conditio statuti. s. nuptiaz. ergo cessat statutū. Itē statutū quod arceat ad nubendum esset p bonos mores et non valeret iuxta no. in. c. statutum. de hñticijs. in nouella. In contrariu3 qñ stat per ipsum quo minus dotet. ergo habet haberi p dota ta. vt. ff. de condi. et demo. l. iure ciuili. Solutio si tñ assignat quātum nomine dotis deberet sibi prestari. nihil amplius petere pñt. vnde cogitur tali portione esse contenta. ar. ff. d. here. insti. l. qui volebat. et ff. de fideicō. liber. l. tays. §. i. Et si statu tū dictaret qñ mulieres non possint pñere sine cōsensu aliorū propinquorū et cum iuramento. et qñ pñas illi? ciuitat3 teneat defecō compellere recipientem ad remittendum omnia iura que viderentur sibi quesita. quod etiam de iure cōi est quando per fraudem sunt extorta. vt. ff. de offi. pñsi. l. illicitas in prin. nunquid hoc erit verum qñ filia renūciat patri. dicit Bal. qñ non. nam pp naturalem affectum paternum pñi vñ cē concessum. ar. ff. de libe. cau. l. aurelius. §. tñcius testō. ff. de hñdi. i sti. l. quidam cum filium. ff. de cura. furio. l. furioso puberi. ff. d. adul. l. nec in ea. §. si. Si autem non pñeret cum pñe. sed cum alijs remotioribus qñ plerūqz malum consiliū capiunt pro puellis. vt. C. de nup. l. vidue. §. sed ne forte. tunc haberet locuz statutum in pñtibus et in distractibus. vt. l. meua. §. i. ff. solu. ma. et quod no. in. l. iij. §. pñm. ff. de pñio iudicio tute. qñ istō statutum qñ imbecillitati mulierū prouidet et ad renūciātes extēdi d3. vt. ff. de noua. l. doli. §. dñer sum. et no. ff. de mino. l. si iudex. et per Bar. in. l. mutum. §. si. ff. de acqui. her. et bal. in. ti. si de seu. controuer. fuerit. c. moribus. sic dicit. Et hñca pitulo arguunt quidam valere pactum de futura successione. qñ est salūm. qñ in deo. c. moribus non est pactum de futura successione. sed est tale quale est. vt ad. l. flauu. de plagi. l. in fu ga. i. fi. Et no. qñ hodie valet pactū de futura successione si iter veniat sacm vt extra de pac. c. ij. lib. vi. Bar. dicit qñ valet pactum de non succedēdo. Et ē rō qñ illud non inducit votum captande mortis. sed pactum de succedēdo sic. vt de fideiū. l. si quis

quis p eo. r. ff. de ver. obl. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Istā
distinctionē meri canoniste non tenēt. qz rō dicti. c. est qz iura
mētū pōt saluari sine interitu salutis eterne. r si dicat q indu
cit votum captā de mortis hoc nescimus qd sit i aīo pacifcen
tum sed bene scimus q pōt obseruare pactū sine interitu salu
tis eterne. r iō puto qz epi cogerēt talem iurantē ad obseruan
tiam talis iuramenti. Et p opi. mea dicit Bal. i. d. c. morib?
sunt expressa verba. J. de ceruo. que talia sunt. Et quo ca
pitulo dicunt quidā valere pactū de futura successione et sine
cōsensu vasalli de cuius hereditate agit. ad qd facit quod legif
r notat i. d. c. moribus. r. C. de iur. stip. l. i. r. C. de colla. in. l.
pactū a deo. qz si sacm interuenit nō valet. vt. l. pactus. C. de
colla. r p decretalem bonifacii bene valeret. extra de pac. c. ij.
lib. vi. r. J. de. de ceruo. vt p3 tali rōne. qz pactus non succedat
filia p exclusionē filie inducit pactum qz filia succedat. ff. de iu
di. l. cū pretor. r tū illa decretalis determinat expresse illud iu
ramentum appositū ē seruandū. Jō simplicitati canonistarū
adhereat. Jō. d. imo. i. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. d. ver.
ob. sic dicit. Attende qz hic tractat Bar. an pactus de futura
successione valeat vel non. Et distinguit quattuor casus prin
cipales. qz interdū sit pactū de iure successionis cōseruando.
interdum de iure successionis minuēdo seu perdēdo. interdum
de iure successionis acqrendo. interdū de eo qd venit p successio
nem acqredam certo modo disponēdo. J. d. imo. casum valde
breuiter se expedit dicendo qz valet p. s. fi. insti. de legi. agna.
succes. r. i. l. fi. C. de pac. latius dicit cōsiderat duos casus prin
cipales. v3 qz qū ille qui vult cōseruare ius succedendi priuaba
tur eo ppter delictū. qz ppter aliquā iuris rigorem. Et hoc
secūdo casu cōcludit qz aut ille cū quo sit pactū posset circa hoc
puidere testādo r valet pactū. vt. d. s. fi. aut non possit. r tunc
non valet. allegat. c. i. de seu. su. Et p predicta decidit qz si sta
tutū ē in ciuitate qz filia femina non succedat et tantibus ma
sculis et testō capiet qcquid sibi relinquitur qz si tpe quo dota
conseruat sibi ius successionis cōsensu patris qz valebit istō
pactum p. l. fi. C. de pac. Secus si esset statutū i ciuitate qz mu
lier nupta extra ciuitatem non succedat ex testō vel ab intesta
to. qz tūc non valeret pactum. Tu adde qz nō videt valere qū
solum statutū ipedit successionē ab intestato si frater mascul?
non succedit. qz statutū in fauorē masculorū v3 esse factum. r
sic non v3 qz tali fauori possit p tertias personas i alieno pri
uicio renūciari arg. l. sicut. C. vt in pos. legato. Si autē frater
cōsentiret. v3 adhuc esse dubiū. tū v3 adhuc idem. qz p pactus
priuatorum nō v3 posse tolli lex statutaria. l. ius pulicū. ff. de
pac. J. d. ob. s. fi. insti. de legiti. agna. succes. qz ibi lex expresse p
mittit pactū. hic autē secus. forte tū sustinēdo dictū Bar. possz
dici qz ex quo i fauorē masculorū lex municipalis emanauit.
possit masculus illi renūciare. arg. l. si quis i cōscribēdo. C.
de pact. r hoc v3 esse de mente Sali. i. l. pactū qd dotale. C. de
pac. J. d. p predicta decidit Bar. qz si statutū ē in ciuitate vt
dicit esse assisij qz ingrediēs monasteriū nō succedat. qz si sim
pliciter statutū phibet eum succedere et ex testamēto. non va
lebit pactū factum cum parentibus r consanguineis de iure
successionis reseruando tpe ingressus. secus si solū priuaretur
successione intestati. dubitat an statutū valeat. cōcludit qz si lo
quit p hec verba ingrediens monasteriū vel si quis intrat mo
nasteriū sit priuat? iure successionis seu succedēdi. r tūc valet
qz non disponit circa clericū sed circa laycū. nam laycus ē il
le qz ingrediē uonasteriū sicut viuēs moriē. l. qui duos. ff. de
manu. testa. Nec ob. aut. nisi rogati. C. ad trebel. qz ibi grauaf
i iam quesito si monasteriū igreditur. hic autē lucrū aufertur.
Si autē statutū disponat de iam igressō. vtputa si quis ingres
sus fuerit monasteriū non succedat. non valebit statutū. qz v3
disponere de clerico cui statutū nō pōt auferre ius suum r p
formam iuris. l. deo nobis. C. de epi. r cle. Et pro hac distin
ctione allegat. l. Stichus. de manu. testa. r hoc dicit salua cano
nistarum determinatōe. Tu adde dicit Jō. de Jmo. qd bal. i
dicta. l. fi. dicit in primo casu quando statutum dicit seu loqui
tur de ingrediente qz si priuat ipsum vltra legitimaz valz. Si
autem priuat etiam legitimā qz illa est debita filio. l. fi. C. d. co
dicil. r. l. iij. C. de iur. r fac. igno. tunc non v3 dēnī statutū ve
lut odiosum detrahens religioni. Tu adde dicit Jō. de Jmo.
qz indistincte non v3 dēnī statutum valere et vltra legitimaz
per ter. s. sed hoc de pnti. in aut. de san. epi. colla. v. vbi est ca

sus expresse qz reputatur et dispositio turpis si per illam ali
quis ingrediēdo monasterium priuatur lucro. seu non admit
titur ad lucrum. r sic non loquimur qū in iam quesito qz gra
uatur. imo loquitur et quando quis non admittitur ad lucrū
ingrediendo vbi alis admitteret si non ingrederetur. Nec ob.
quod no. Jō. an. in sua questione que incipit. Alcolitus quam
posuit supra rubricam sine culpa in vltimo articulo. ij. qōnis
principalis. r Jō. calde. in sua questione que incipit. Statutū
in solone. vbi dicit qz qū statutum vel p̄suetudo layci pōt ali
quem laycum ante clericatū qz ligat et scēi clericū. qz loquimr
qū qz priuat et si nō fieret clericus. nā cōsuetudo qz p̄mogēit?
succe dat defert hōditatez primogenito et si primogēitus sem
per remāeat layc? r sic nō priuatur ex eo qz fiat cleric? i qōe
nostra secus. Circa fm casum p̄ncipalem qū sit pactū de iu
re successionis minuēdo seu perdēdo. adde fm Bal. qz inquātū
dicit qz vbi est pactum admittū cū delicto qz valet. vt. l. i. s. si
parens. si quis a parenti. fuerit manu. qz imo tunc non valet
pactū. qz tūc non vi pacti. sed vi delicti repellitur. vt ibi no. r
C. de codicillis. l. pactū. Item adde fm Bal. qz hic casus secū
dus loquitur de iure succedendi perdendo tertio iaz defuncto
qz ad pacifcentem debeat deuolui conditione eueniente tunc
ben e valet. exemplū in eo qui in se recipit ius fideicōmissicon
ditionalis. vt. l. i. C. de pac. r. ff. de ver. obl. l. qui rome. s. duo
fratres. Tu etia adde quod Ric. de saly. r dñs Bar. de saly.
post eum in. l. pactū. C. de pac. limitat. c. ij. de pac. lib. vi. pcede
re casu quo qū mulier renūcians r pacifcens de nō soluendo
habuit dotem. secus si nihil haberet. qz tunc fm eos pactū v3
esse p bonos mores r incitare odiū inter cōiunctos sanguine
ar. l. fi. ff. de receptato. Sed tu potes dicere qz si sit pactū de nō
succedendo l3 tūc mulier non habuit dotem. nō v3 per hoc re
nūciari iuri petendi se dotari p. l. fi. de dot. p̄missione. r in. l.
qui liberos. ff. de publi. nec similiter iuri petēdi alimenta. Et
sic cū remaneat solum dictū ius r alimentorū dotis nō v3 qz
de non succedendo sit p bonos mores. maxime qz nulla. l. repi
tur hoc cautum vnde potes dicere qz ibi solum est improbatū
pp quēdam rigorem iuris. de quo ibi p Bar. Si autē expresse
renūciavit iuri petendi alimenta r iuri succedendi. tūc eēt ma
gis dubium an iuramento firmaretur pactū de nō succeden
do respectu tñ alimentorū nō v3 valere nec firmari iuramēto.
p. c. cum quidaz. extra de iureiu. Et forte et respectu dotis cū
illa videatur succedere loco alimentorū r qz alias v3 dari quo
dāmodo viam delinquēdi mulieri si sic esset penit? indotata.
r consequenter nō posset verisimiliter nubere. ar. aut. sed sip?
C. de inoffi. testa. Et potes et addere qd bu. dicit in. l. pactum
C. de colla. qz si filio data est legitima r pacifcitur de nō succe
dendo qz valet pactum r non pōt agere ad supplementū legi
time etiam si bona patris postea augmentarentū potuissent
postea diminui r sic v3 sufficere qz habeat legitimam fm tps
ipsius dationis r pacti. arg. l. de fideicō. C. de transac. Et hoc
dictum sequitur Ang. in stipulatione hoc modo cōcepta. ff. d.
verbo. obliga. r Bal. tenet prium in. l. si qñ. s. illud. C. de ioffi.
testa. r hoc v3 verius fm istum tex. nisi defendendo Ja. dicas
qz ibi loquitur qū dabatur minus legitima tpe quo datio fie
bat. r hoc satis videt inuere l3a illa. r sic forte posset defensari
opi. Ja. Circa tertium casum p̄ncipalem. s. de iure succes
sionis acquirendo. addit hic Bald. r successiue Ange. dictis
Bar. qz l3 regulariter nō valeat. fallit inter milites. vt est ca
sus singularis qui nō est alibi in. l. l3. C. de pac. Quarto at
casu nihil addit Bal. in. d. l. stipulatio hoc mō concepta. nec
Ang. dicit Bar. Aduerte tñ qz Ange. in. d. l. stipulatio hoc
modo concepta. aliter expediunt istam materiā. s. per regulas
r quinqz fallentias que omnes fallentie satis patent ex supra
dictis. exceptis duabus. Una est qz l3 regula sit qz non valet
si sit pactum cum eo cui d3 succedi secus si sit pactum etiā nō
firmatum iuramento de non succedendo tertio. exempluz po
nit si filia accepit dotem a fratre viuo p̄se r pacifcitur cū eo
vt non succedat p̄i. nam istud pactum bene v3 p̄se defuncto
ab intestato quasi vendiderit fratri ius genituf. sicut scē exau
qui vendidit ius primogēiture fratri suo Jacob. vt p3. rr. q. i.
q̄periculosum. de iure primogēiture et per Jō. an. post hosti.
i. c. l3 extra de voto. bñ succederet p̄i ex testō nō obstat pacto
ne si aliter dicerem? p hoc pactū intelligeret p̄i ablata liber
tas testādi p. d. l. stiplo hoc mō concepta. r. l. fi. C. de pac. Ad d

q̄ hec opi. vñ p̄. l. stipulatio hoc modo cōcepta. r̄ p̄. l. pactū q̄s do
tale. C. de colla. vbi simplr pactum factū de non succedendo
non distincto cū quo non valet. Nec ob. q̄ ipse dicit de exau. q̄
illud p̄cedit fm̄ leges veteris testi ex p̄cepto iudiciali ipsius
legis. r̄ id̄ hodie nō vindicat sibi locū ex quo ius civile dispo
nit oppositū. cū p̄cepta iudicialia veteris legis non obligēt
i noua nisi a nouo sint approbata. vt no. centesima. dñ. s. his
ita. r̄ extra de p̄sue. c. h. r̄ p̄ thomā de aquo i. i. se. c. iiii. articu
lo. iij. p̄bdera tñ q̄ p̄dicta n̄ vñ fieri p̄ bonos mores pactū
de non succedēdo cū approbatū sit fm̄. l. diuina. r̄ nisi forte di
ceres q̄ exau nō fuit ex toto priuatus ab om̄i moda successione.
Alia fallentia ē si nō impeditur directo libera testādi factio
r̄ sic saluaf paciscenti alia forma testandi de bonis suis. l. qui
dā cū filium. iuncto fine glo. magne. ff. de ver. obli. Et per hoc
dicit se non assentire opi. magistri sui Ber. dicentē q̄ nō va
let donatio om̄um bonorū p̄ntiū r̄ futuro. ex quo quia nemo
vellet eius hereditatē adire. r̄ p̄ talem donationem ponit se i
statu extreme paupertatis r̄ vult se reddere inhabilem ad acq
rendum i effectu vt ipse t̄git ēt hic r̄ l. i. ff. de pac. non. n. ē
tale directum impedimētum cōsiderādum p. d. glo. q̄ ad hoc
principālī nō ordinat r̄ per hoc ēt allegat. q̄ si hoc ē verum
nemo cōstitut⁹ i mortis articulo poterit donare vniuersa bo
na sua cū ponit se i statu paupertatis. r̄ similiter nemo vellet
eius hereditatē adire q̄ ē falsum fm̄ eum. qm̄ nec senect⁹ nec
egritudo ipedit dispositionē bonorū fieri p̄ om̄m. C. qui testa
fa. pos. l. senii. Item nō ē verum fm̄ eum q̄ ponat i statu pau
pertatis. nec q̄ impediat facto testi eo modo quo ipse dicit. nā
poterūt talia bona dari. r̄ relinqui cū pacto q̄ stipulatori ni
hil acqratur. r̄ sic in illis poterit habere hereditatē sicut dicimus
cui ita donat. C. de bo. que lib. aut. ex cap. r̄. C. de inoffi. testa.
l. fili⁹ matrē. Itē adducit. q̄ p̄t quis se ponere i statu pauper
tatis r̄ tollere sibi testi factionem non solū p̄ approbatū. i gres
sum religionis imo ēt p̄ actū de se destabilem. puta faciēdo
seu patiēdo se vendi ad precium participandum. ff. de statu
bo. l. in seruor. C. de sacrosan. eccle. aut. ingressi. q̄ verū est in
illis que non sunt dñi actu nec potentia. q̄ acquirere p̄t vt di
ctum est. Item r̄ actu q̄ licet donatario tradere teneatur. tñ
ante traditionē remāet dñs. q̄ ex titulo ēt vniuersali nō trās
fertur dñitium generaliter nec possio. vt est ter. iuncta glo. que
non est alibi in. l. i. in pñ. in verbo vñ. ff. de vsucap. p̄ donato.
Et hoc claz qm̄ non intercessit constitutio precarij. q̄ sicut lo
cus incertus possideri nō p̄t ita nec precario rogari. vt. l. lo
cus. ff. de acqui. pos. Item ideo fm̄ eum instia generalis obli
gatōis hypothecae de p̄ntibus r̄ futuris cum cōstōe precarij
quantum ad futura forte nihil releuant fm̄ eum. Item dicit
Bal. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta in effectu. sed clari
us loquitur quo ad aliqua. vnde tene q̄ dicta donatio v3 q̄
fm̄ eum als sequeretur q̄ nullus p̄stitutus in mortis articulo
de cuius vita non esset spes possz donat oia bona sua. q̄ ipedit
retur libera testi factio cum sit spes q̄ alia possit acquirere q̄
dicere est trufatorium fm̄ eum. addē q̄ vñ esse casus i. l. certū
als oēs. s. lucius. ff. de his que in frau. cre. indistincte illā. l. itel
ligo nec ē vez p3 cū q̄ ipedit libera testi factio. q̄ tal donas
āteq̄ tradat n̄ p̄dit dñitū p̄cipue rez quaz p̄t queri. allegat. d.
glo. in. d. l. i. de vsucap. p̄ donato. Nec obstat si dicatur q̄ nul
lus velit esse heres noie tñ r̄ nō re. q̄ si hoc simpliciter cōside
ramus nullus qui nō esset soluendo nō haberet testandi facul
tatem q̄s est falsum. ff. de here. insti. l. soluendo non erat. r̄ hoc
credit sine dubio vez nisi talis donans p̄stituerit se bona pre
sentia r̄ futura precario noie donatarij possidere i tali forma
q̄ valeret cōstō precarij. tunc irrita essz donatio. q̄ tñ vere
impediretur libera testandi factio. q̄ non porrigitur p̄stitutō
precarij ad iura incorporalia r̄ actiones que r̄ quas donatio
acquireret. nec ēt quo ad corporalia valebit cum sit incerta. al
legat. d. l. locus. r̄ sic residet in allegata. l. stipulatio hoc modo
concepta. Adde q̄ in. l. i. ff. de pac. r̄ cum opi. Bar. quam di
cit esse cōem. illam enim sequitur p̄. de. r̄ l. y. Et aduerte quia
cum Ange. r̄ Bal. in. l. stipulatio hoc modo. Concordat dy.
in. c. qui semel. de re. iur. in. vi. r̄ in. l. h̄des palam. s. h. ff. de
sti. r̄ Ric. de saly. r̄ do. Bar. de saly. in. l. h̄. Vnde passus iste
ē dubius pp̄ tantorum opi. r̄ quelibz pars possz probabiliter
sustineri. r̄ forte de mente iurum possz sustineri q̄ donatō n̄
v3 quasi presumatur scā r̄ videatur vice testi quod est reproba

tum a iure. ar. l. stipulatio hoc modo p̄cepta. ff. de ver. obliga.
r̄ vñ casus in terminis in. l. h̄ditas. C. de pac. conuen. vnde
q̄ ibi dñ vice testi intellige q̄ sic vñ fieri non quia aliter de h̄
constaret als lex illa modicum haberet dubium. Nec ob. d. l. i.
C. vt actione ab heredibus r̄ p̄ heredes q̄ intelligo. l. illam in
particulari donatione vel promissione non in obliōe om̄i
um bonorum. in illa enim presumitur facilius fraus posse at
tentari q̄ si simplr donarentur om̄ia bona post mortē ali
cui hoc acto q̄ sit donatio inter viuos. hoc casu forte non va
luit l3 non sit adiectum aliter d̄ futuris quasi in dubio ex quo
dispositio vñs r̄ relata ad tempus mortis videatur scā vice te
stamenti per. l. h̄ditas supra alleg. vbi ēt vñ casus. Si autem
velles tenere q̄ donatio valeret in aliquibus casibus seu aliq
bus respectibus. puta q̄ in ipsa donatōe generali nō venerit
saltem illa que in specie quis verisimiliter essz concessurus. vt
in. c. generali. de reg. iur. in. vi. r̄ de pig. l. obligatione genera
li. forte hoc essz tollerabile etiam si alias teneret opi. Bar. pp̄
suos respectus r̄ rationes p̄ habēdo respectum ad rōnes quas
facit. posses ēt tenere q̄ tunc non venirent bona q̄ crescerent
post mortē testātis cū illa pp̄rie n̄ sint testātis. vt. l. iij. s. hec
verba. ff. de neg. ge. r̄ verba i dubio obēt intelligi pp̄rie. l. non
ali. ff. de le. ij. r̄ sic ēt essz verisimile q̄ vellet ipse disponēs. arg.
l. iij. ff. de testa. militis. Si autem constet de mente q̄ oia pre
dicta vult in donatōem venire. remanet dubiū supradctm̄. an
tūc teneat donatio r̄ preferim qm̄ p̄ecessit cōstitutio precarij
fm̄ Bar. non teneret q̄ per indirectū ipeditur libera facul
tas testādi. S3 p̄ istam rōnem faciunt ea que dicta sunt supra
post Ange. r̄ Bal. Si autē teneres q̄ non t3 respectu quo diri
q̄ videt fieri vice testi r̄ hoc ēē p̄ bonos mores tūc nihil
obstabit. Itē attende q̄ ē dubiū an tenēdo opi. Bar. r̄ haben
do respectū ad suā rationem si donant p̄ntia r̄ futura ex toto
viciet donatio. an viciet quo ad futura. r̄ Bar. i. l. h̄. C. de pac.
dubitat r̄ non decidit. Bal. ibi t3 q̄ viciet ex toto. ar. d. l. he
reditas. Sali. p̄ q̄ vñ solum quo ad futura ar. l. sancimus. C. de
dona. ad. d. l. hereditas. r̄ dicit q̄ ibi cōstabat q̄ vice testi facta
erat. Tu potes attentare q̄ verior vñ opi. Bal. p. l. si libertus
ad si. ff. de iure patro. vbi vñ ē casus q̄ qm̄ eodē tpe i fraudem
legis plura alienant ipso iure oia annullātur. scus qm̄ ex in
teruallo sit alienatio vnius rei post aliam. Itē attende q̄ que
stio d3 intelligi qm̄ cōstat donante velle donationē esse inter
viuos. l3 velit h̄re effectum post mortem. als esset donatio cā
mortis. vt no. l. l. seya. ff. de dote preleg. Itē d3 intelligi si ēt fa
cta insinuatio si excederet summam de qua in. l. sancimus. C.
de dona. Item aduerte q̄ si quis donat bona post mortē suā
cōiter tenet q̄ non veniant futura. r̄ Ricar. de sali. r̄ Bar. d
sali. p̄ predictā. l. h̄. q̄ qualitas adiuncta verbo v3 itelligi scōz
tps verbi. r̄ q̄ alias dictio post mortē nihil operat. r̄ q̄ vide
tur esse casus i. d. l. hereditas. hoc forte p̄t. p̄cedere qm̄ consta
ret donante velle irrevocabilr donare. nam tūc vt dixi forte
vñ ex iuris dispositione fieri vice testi nisi hoc constet. tene cū
opi. docto. Nec obstat q̄ qualitas iuncta verbo r̄. q̄ hoc in ef
fectu intelligit terminare verbū dare que datio p̄t fieri post
mortem ēt de bonis que fuerunt tātūmodo tpe donationis.
Itē nec obstat scūdo q̄ dictio post mortē nihil operabit. q̄
imo opatur vt de se p3. q̄ si non esset apposita statim sumeret
effectū donatio. Nam ob. d. l. hereditas. q̄ deberet dicere. q̄
ibi cōstabat q̄ vice testi erat facta de cuius testi natura ē q̄ i
spiciat tps mortis. Ludo. in. l. pactum quod totale. C. de coll.
dicit q̄ rō quare pactū future successionis cōceptum affirma
tiue non valet ē triplex. p̄mo q̄ hereditas nō pacto. sed te
stamento deferri d3. l. h̄ditas. C. de pac. cōuen. r̄ l. pactū. C. de
pac. Secūdo q̄ p̄ ea tollit testi factio quod ē p̄bitū p̄ bonos
mores. vt. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. obli. r̄ ff. p
socio. l. cum duobus. s. idem r̄ dicit. Tercio q̄ p̄ eum inducitur
votum captāde mortis quod similiter p̄bitū ē r̄ bonis mo
ribus repugnat. vt. l. i. ff. de pac. r̄ i. c. non captāde. de conce.
pben. lib. vi. que rō nō viget i casu. d. l. h̄. vbi pater cōsensisset
pactionibus sup̄ hereditate factis. q̄ tunc valet pactum. Nec
ob. q̄ inducitur votum captāde mortis. q̄ non presumit patrē
cōsensisse si de sua vita dubitasset. Si autē dicis quare non va
let pactū future successionis negatiuū. quadruplex p̄t ēē rō.
p̄mo illa quā reddit ter. in. d. l. h̄. l. q̄ successiones que iure
publico deferunt priuatoz pactionibus mutari non conue

nit. ff. de pact. l. ius publicu. Secunda illa qua reddit papina
nus l. d. l. si qñ. s. i. de ioffi. testamen. l. q. meritis magis filios
ad paterna bona vocandos q. pactionibus asfringendos de
cens est. Tertia q. successio filij fundat i naturali iure. ff. d. bo.
dāna. cū rō. ff. vnde liberi. l. scripto. ad fi. r. l. nam r. si parenti
bus. ff. de ioffi. testa. qd quidem pactionibus priuatorū tolli
nō pōt. vt. ff. de usufruc. eaz rerū. l. ij. ff. de capi. dimi. l. legatū
r. leas cū sumi. Quarta r. illa ē efficacior q. colligit ex ter. l. cū
his. ff. de trāsa. i. p. l. q. cōtingere posset plurimū hoies depau
perari si tale pactū valeret quod ē p publicam vtilitatem. vt i
aut. vt iudi. sine quoquo suffra. s. cogitatio. insti. de his q. sunt
sui vel ali. iur. s. expedit. r. vt plurimū videmus hoies magis
cōtēntari modico pñti q. plurimo quod sperat in futurū hñ
vt. d. l. cū hi. ¶ Dōt assignari r. quinta rō. q. sicut hñditas non
pōt pacto dari vt. d. l. pactū. ita nec adimū posset. eisdem. n. re
gul. regulatur ademptio sicut r. transactio seu r. datio. vt. ff. d.
adimē. leg. l. iij. s. conditio. l. legata inutiliter. ff. de reg. iur. l.
nil tam naturale. cūz si. S. q. dictū ē q. pactū future successio
nis affirmatiue cōceptū non valet. fallit in duobus casibus.
¶ Prīmū qñ pactū fuit iter milites i expeditōe degētes. quūc
illō appellat vltia volūtas i genere r. validū ē ter. ē singularis
i. l. l. C. de pac. Scdō fallit fauore pie cāe. vtputa si pactū fuit
q. post mortem meā paupes succedant seu ecclesia. fm Bald.
singulariter in. d. l. fi. C. de pac. pro quo facit q. nō obstat eo
q. pactum cū ecclesia factū tollat liberā testandi facultatem p
indirectum pactū validum fore dicit. vtputa si fiat ad pias
causas donatio omnīū bonorū pñtiū r. futurorū que fauore pie
causē valet fm Bald. in. d. l. fi. argu. in aut. ingressi. C. de sacro
san. eccl. r. Bald. in aut. si quas ruinas. r. l. i. inbem? eo. ti. Quic
quid tñ sit puto dicit Ludo. salua reuerentia. Bal. male dice
re. q. si pactum future successiois affirmatiue conceptū non
valet etiam in filio qui magis est fauorabilis. vt est casus i. d.
l. pactū quod dotale. multominus d. valere ad pias causas q.
pia causa minus fauorabilis ē in iure q. filius. vt pbat. r. iij.
q. fi. c. quicūq. r. l. papinianus. in glo. ff. de ioffi. testa. ¶ Dō ob.
d. l. licet. q. ibi est spāle in milite. ergo in pñm est ius cōmu
ne quocūq. alio casu. vt. ff. de legi. l. ius singulare. cū si. ¶ Prete
rea rō spālitatis que vēdicat sibi locū in milite nō vendicat si
bi locum ad pias causas. ergo nec illius legis dispositio. ff. de
pac. l. quod dictum. extra de appel. c. cum cessante. q. autē sibi
locum non vendicat p. q. in milite non est. q. sibi fuit remis
sa omnis solēntas circa testandum que sunt inducte de iure
ciuili. ff. de testa. mili. l. i. quod nō est ad pias causas. qñ sunt
solum casu illo remisse solēntates iuris ciuiliis quo ad testes.
extra de testi. c. relati. r. c. cum omnes. non at quo ad alia. vt
plene nō. C. de sacro san. eccl. l. i. ¶ Nec ob. dictū Bar. r. Bal. de
donatione omnīū bonorū pñtiū r. futurorū. q. illud dicitur ē
falsum. vt. s. dixi. r. alibi dicitur. Succedit tñ circa hoc pactū
dubietas seu dubitatio. an pactū future successiois affirmati
ue conceptum iuramento firmetur in quo Bar. in. d. l. stipu
latio hoc modo concepta. ff. de verbo. obli. r. in. l. fi. C. de pact.
tenuit q. nō. q. cum sit p bonos mores tanquā impediens li
beram testamenti factionem. vt in. c. nō est obligatoriu. d. re.
iur. in. vi. r. de leg. i. l. si quis inquilinos. s. fi. d. nup. aut. q. eis.
Bald. aut in. c. moribus. si de feudo fuerit cōtrouersia iter do
minū r. agnatū. tenuit p. dicens q. simplex canonista hoc nō
concederet. qñ est ius regulare q. omne iuramētū quod non
vergīt in dispendium salutis eterne seruandū est. vt extra de
pac. c. quāuis. lib. vi. de iureiu. c. veritatis. r. c. cū cōtingat. sed
istud ē huiusmodi ergo. Dicit Ludo. male dicit iudicio meo.
q. imo canonista simplex in materia iuramēti h. duas regu
las pñcipales. ¶ Prīma est quā ponit Bald. Secūda est q. nō ē
obligatoriu p bonos mores prestiti iuramentū. vt. d. c. nō ē
obligatoriu. cū si. licet ergo simplex canonista non infringeret
illud pactū future successiois iurati ex prima regula. tñ isfrin
geret ex secūda. negari nō pōt qñ pactū istud sit p bonos mo
res. vt est ter. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta. Secūdam
autē membz. s. q. pactū future successiois conceptū negatiue
seu priuatiue q. non valeat h. tres fallentias. ¶ Prīma ē nisi
pacto sit admittū delictum per ter. in. l. i. s. si v. parēs. ff. si q.
a parente fuerit manu. r. fm glo. in. d. l. pactū. C. de coll. pater
accipiendo precū emāipationis deliquit. vt. d. glo. cōiter ap
probatur. attamen fm casum. l. i. s. si vel parens. non v. vera.

q. imo v. l. i. recipere nec p bonos mores censetur patri re
cipere pecuniam pro emancipando filiū. vt pbat de verbo.
obliga. l. vtrū. ¶ Nec obstat ter. in. l. si qñ. C. de ioffi. testa. q. ibi
v. cōmitti delictū qñ accipitur ab initio pecuniaz. secus autē
si a nolente. per ter. in. d. l. vtrū. ¶ Inde dicas q. rō pñmi dicti
in. d. s. si vel parens. ac ēt secūdi est illa. s. q. bonorū possio que
datur patri regularit ad istar bonorū possessionis que datur pa
trono. vt. d. l. i. in pñm. ff. si quis a parente fuerit manu. ¶ Laz
autē est q. si patronus accipit pecuniam ab extraneo pro ma
numittendo seruū. v. etiā a seruo inuito amittit bonorū posses
sionem i bonis liberti. vt plene pbat in. l. et in. s. si quis nū
mos. ff. de bonis libe. sed ter. in. d. l. si qñ. argumento ergo sum
pto ab epparatione idem iuris statuit iurisconsult? in patre p
pter dictam epparationē. Secūda fallentia est nisi tñ habuit
renūcians future successiois quātū habuisset post mortem ei?
de cuius hereditate agitur casus est in dicto. s. si vel parens.
in. i. rñ. Tertia fallentia ē nisi sit pactū iurati. vt i. c. quāuis.
de pac. lib. vi. ¶ Inde idem Ludo. l. l. qui superstitis. ff. de acq.
hñd. dicit q. hodie decūm q. tenet pactū cū iuramento. vt
d. c. quāuis. ¶ Aluerit tñ dicit idem Ludo. q. dñs Jo. de imo.
referendo Ric. de saly. dat tres notabiles limitationes ad. d.
c. quāuis. quaz duas dico fuisse Bald. in. d. l. pactū. ¶ Prīma
est nisi pater non obstante illa repudiatione eā filiam in testō
instituat. q. tunc h. repudiauērit. tñ ex noua cā superueniente
ad hñditatem admittitur. allegant predicti. l. si patronus non
aluerit. de bonis libe. ego dicit Ludo. allego notabiliorē cāuz
qui hoc melius pbat r. loquit in iuramēto. in. c. cū. p. gamfre
di. extra de renūcia. quē casum p hac decisione allegat dñs d.
rota in decisione? antiq. decisi. r. dñs Jo. dicit idē Ludo.
in. l. pactū. de colla. q. c. quāuis. pactū allegatū tñ h. locū qñ
filia renūciat successiois ab intestato. successiois at ex testō renū
ciari nō pōt etiā cū iuramēto. q. tolleret libera testi factio qd ē
p bonos mores. vt. l. stiplo hoc modo pcepta. r. ideo iuramen
to non firmatur. vt. d. c. non est obligatorium. r. ita eleganter
voluit Bald. in. l. fi. C. de pac. quod dñm dicit Ludo. nullibi plz
q. in. d. c. quāuis non ponderatur an renunciatio sit cum iura
mento. sed solum hoc q. iuramentum illud super renunciatio
ne appositum seruandum est. q. non vergit in dispendiū sa
lutis eterne. extra de iureiu. c. veritatis. r. c. cum contingat. s.
rō ista vtroq. cā pariter sibi locum vendicat. s. siue renuncia
tur ex testō. siue ab intestato. igitur r. vtroq. casum illius cāo
nis dispositio comprehendere d. tacite enim comprehensus
censetur cāus ille in quo concurrīt idēntas rōnis. C. de reuo
candis dona. l. his solis. ff. de acqui. here. l. illud. de ver. ob. l. a
ticio. ¶ Non obstat q. per hoc tollitur libera testi factio. illud ei
z falsum q. h. non possz testari instituēdo renūciantē attamē
poterit testari instituendo alios. vnde libera v. superesse testa
mēti factio nisi adempta videatur respectu vnius q. institui nō
potest. r. istud probō dicit Ludo. a fine eius q. dñ liberam de
bere esse facultatem pñendi mñmonia. C. de inuti. stipu. l. li
bera. C. de nup. l. neq. attamen libertas illa non censet adēmi
pta. h. prohibeatur mulier pñdere mñmonium cum aliquibus
singularibus personis. de ver. obli. l. cum ita qui in proposito
est ter. optimus. Dico tñ r. hoc est notandum q. non obstat
renunciatio iurata ēt successiois ex testō scā si pñ filiam isti
tuerit filia non obstante renunciatio poterit venire ad succes
sionem pñnem. nec enim iuramentum obstat q. pñ istituē
do v. iuramentū in sui fauorem prestatum remississe tacite q.
pōt. vt extra de vñris. c. consuluit. r. nō. Bar. ff. de noui op.
nū. l. i. s. post opis. r. l. cū stipulat? fm mibi a pculo. ff. d. ver.
ob. Secūda limitatio ad. d. c. quāuis all. fm Ludo. in. d. l. qui su
pñtis. ē qñ fñes seu alij p sanguinei ipsi? filie renūciātes mor
tui sunt ante ipsam filiam. q. tñc cū eoz respectu pñmatur ip
sam filiam renūciāsse. iō hac cā cessante q. defuncti sunt filia
ad successioē admittit. nec hec repudiatio alijs pdest. allegat
pñcti i arg. l. iubemus. C. de coll. Tu adde ter. notabilem. qui
hoc pbat fm vñā lec. in. l. si actione. C. de pactis. r. qd ibi per
Bald. r. p eundē i. d. l. pactū. vbi p hoc allegat Buil. de cu. r.
hoc pbat q. nō obstat dicta renunciatio dicta filia possit
venire mortuis fratribus. l. iij. s. fi. ff. de transac. Itē q. renun
ciatio seu iuramentum factum illi nō pdest. cui vt pñt renun
ciantis nō interest. seu paciscentis. vt. ff. de pactis. l. r. hñd. s.
fi. h. sororis renūciantis nō interest alijs q. fratribus suā pro

desse renunciacione. ergo renunciatio i alioz q̄ fratru fauorem
nō extendit. Tertia limitatio ē i ista ē pprie Richar. quādo
ipsa filia non dotata renunciasset. q̄ tūc cū sumus extra formā
preallegati. c. quāuis. pactū q̄ loquit i muliere dotata non de
bemus. c. illud q̄ cōtinet ius singulare extēdere extra verba
sua. ar. l. ius singulare. ff. de legib. 2. l. i. ff. ad muni. cum si. q̄
tū dictum in se l. 3. notabile sit tū ipm improbat Jo. q̄ l. 3. ipsa
mulier idotata renunciauerit i sic videat cessare dictū. c. quā
uis. tū pur stat ratio illi? ter. dicentis q̄ omne iuramentū est
seruandū quod non vergit i dispēdiū salutē eterne. vnde cum
pur subsistat rō q̄ l. 3. indotata sit attamen remanet virtus iura
mēti quod ē seruandū. iō remanet iuris dispositio allegat de.
i. de elec. 2. l. quod dictū. ff. de pact. cū si. Et aduerte q̄ dici
mus dotem succedere i locum legitime. vt habet cōter scdm
formam statutoz. 2. habet i. l. q̄ quis circa mediū lfe. C. ad. l.
iul. maie. 2. no. C. de nup. l. sancimus. p. l. y. certū q̄ si mulier
simpliciter vt p̄supponunt p̄fati docto. cum iuramento renū
ciauit seu repudiavit hereditatē paternā. nō tū p hoc excludi
tur a petitione dotis que i locum legitime succedit. fm ter. C.
de inoff. testa. l. si q̄. s. 2. generalis. vnde vī q̄ firma remanet
dicta repudiatio. cū salua ipsi filie non obstante repudiatione
remanet dotis petitiō. ¶ Preterea q̄ hoc dēi Jo. sit verum p
batur arguendo de pacto ad statutum fm. l. non impossibile
ff. de pact. Certum est eim q̄ stante statuto q̄ stantib? filiis
seu agnatis filia femina nō succedat ipsi filij aut agnati succe
dentes filia a patre non dotata succedunt in ius dotadi. adeo
q̄ filia ad dotandum compellitur fm Bart. eleganter ex illo
ter. in. l. si marito. s. si voluntate. ff. so. ma. facit quod no. in. l.
post dotem. c. ti. quod approbatur in. l. si. C. de dotis promissi
one. Vnde ita in cāu proposito si filia se voluntarie excludit
successio in vniuersum ad filios deuoluta cum onere dotadi
transit. ex quibus repatur q̄ cum possit tueri repudiationem
per se factam a filiis dotem petendo ne incidamus in absurdū
q̄ veniat p̄ scū suum. 2. vt res magis valeat q̄ pereat. argu. l.
quotiens. ff. de reb. dubi. verior sit opi. Jo. Quarto 2. vltio
singl? fallit dictum. c. quāuis. nisi ipsa filia esset minor 2. iuras
set se non p̄cturam seu ne distracturam absq; legitima solem
nitate. hoc est ipsius iudicis decreto aut cum auctoritate tuto
ris. alis si faceret nihil valeret. tunc ergo quantūcūq; iteruēi
at in repudiatione iuramentum attamen hoc non v3 ratōne
precedētis sacramenti liciti 2. honesti. 2. hanc limitationē su
mo ex eleganti dō Spec. in ti. de ep. 2. ven. s. tertio loco. ver.
2. non generaliter consilium quod approbat Jo. an. 2. ponit d
hoc glo. sing. in. c. mulieres de iurei. li. vi. q̄ quantūcūq; p3
formam. d. c. l. 3. 2. c. contingat. e. ti. in antiquis alienatō fundi
dotalis valeat iuramento precedente. tū hoc est verū nisi mu
lier per prius iurass? se non alienaturam. 2. cāu quo alicaret
non valeret. q̄ dēi fundatur ex ter. c. intellectu cū glo. alleg.
ibi in antiq. q̄d no. 2. tene menti. 2. ita forte limitatur aut. sa
cramenta puberum. C. si aduersus ven. 2. hoc dictum didici a
Bal. in conclusionibus iuris. 2. ita limitatur dēi. c. q̄uis.
¶ Postq; tū dubitari an actus factus p̄ iuramentū pambuluz
seu pcedens iuramento firmatur vel valeat. an sit null? rōe p
cedentis iuramenti. ¶ Iij Bar. nihil dicit in. l. si quis p eo. ff. d
fideicō. nec Anto. de bu. in. c. cū contingat. de iurei. sed Jo.
de imo. in. d. c. cū contingat. hoc examinat postea arguit q̄ n
valeat act? q̄ sit p̄ iuramentū pambulū. p. c. dilecto. extra de
preben. 2. p hoc dicit esse glo. ordinariā valde no. in. c. ij. de iu
reirā. li. vi. vbi glo. no. dicit q̄ si mulier iurauit nō alienare
dotez nisi ex cā necessaria 2. cū auctoritate iudicis. q̄ si postea
alienat sine auctoritate iudicis ēt cum iuramento q̄ alienatō
non valet. q̄ d3 seruari primū iuramentū q̄d fuit licitū. p. c. i
tellecto. de iurei. secus si fuit illicitum. per. c. tūā. extra de iur
iurā. 2. illam glo. tenuit Host. vt ibi tangit Jo. an. Jo. mona.
2. Arch. 2. Specu. in ti. de emp. 2. ven. in. s. tertio loco vers. 2.
non generale. vbi Spec. dat consilium q̄ q̄ pater vel ali? dat
dotem pro filia faciat prestari predictū iuramentū. 2. sic de faci
li non possit preiudicare alienatō. 2. illā glo. in. d. c. ij. sequitur
fuit Bar. in. d. l. si q̄ p eo. in tertio mēbro. 2. l. is cui. ff. de ver.
obli. pro qua vī casus i. d. c. intellectu. 2. facit. c. veniens. d iur
iur. In primū vī esse casus in. c. sicut ex lris. extra de spō. vbi
valet matrimonij factū post prius prestitū iuramentū. 2. hāc
ptem vī tenere Jnno. in. d. c. intellectu 2. in. c. dilecto. de pō ē.

vbi concludit q̄ actus temporalis q̄ sit p̄ iuramentum primū
valet. l. 3. secus in actu spūali. per ea que habētur i. d. c. dilecto.
vbi vī casus. dicit tū aliquos tenere q̄ ēt actus spūalis q̄ sit p̄
iuramentum valet. facit quod habetur in p̄allegato. c. si q̄ ex
lris. de spon. vbi matrimonij quod ē res spūalis valet p̄ iura
mentū pambulū. 2. hanc opi. tenet Jo. an. videlicet q̄ etia3
actus spūalis p̄ iuramentū facit? teneat. 2. hoc ēt tenuit Spec.
in ti. de legato. s. nūc tractem? ver. sed si legat? 2. ibi Jo. an. i
addi. aliter tū nō respōdit ad. c. dilecto. nisi q̄ ibi fuit allegatō
ptis. nec ēt rūdīt ad glo. suā in. d. c. ij. de iurei. in. vi. nec de il
la facit mentionē. si quis tū vellet tenere opi. Jo. an. in. c. dile
cto. 2. ēt in addi. Spe. super. d. ver. sed si legatus. posset dici fm
Jo. de imol. in. d. c. cū contingat. q̄ dictū Job. an. 2. dictum
Jnno. i. c. dilecto. in quātū dicit actū qui sit p̄ iuramentū tene
re. presertim si sit act? temporalis d3 limitari. saluo nisi iura
mentū haberet secū concursum iuris cōis. vt contingit in ca
su dicte glo. in. c. ij. de iurei. li. vi. nā de iure cōmuni ē phibi
ta alienatio rei dotalis. vt patet in. l. lex iulia. de fundo dotali
2. l. i. s. 2. cū lex. C. de rei vro. act. ideo q̄ iuramentū tūc h3 cō
cursum iuris cōmunis iualidatur actus qui sit p̄ iuramentū
facit quod habetur i allegato. c. intellectu. secus dicit ipse dñs
Jo. si non haberet concursum. 2. ēt tenuit Specu. in ti. de lega
to. s. nūc tractemus ver. sed si legatus. 2. ibi Jo. an. in additio.
Specu. alias tū non respondit ad. c. dilecto. nisi q̄ ibi fuit alle
gatō partis. nec ēt rūdīt ad glo. suā i. c. ij. de iurei. li. vi. nec d
illa facit mentionē. q̄s tū vellet tenere opi. Jo. an. i. d. c. dilecto.
2. i addi. Spe. sup. d. ver. s. si legat? p̄t dicit vt. s. dēi ē. q̄ aut
iuramentū h3 p̄cursum iuris cōmunis aut nō. 2. istam tenet
Ludo. i. l. alia. s. eleganter. circa si. ff. so. ma. Et ad istā3 disti
ctionē bñ facit quod no. p docto. in. l. ij. C. de vñca. p emptore
i si. vbi dicit q̄ q̄ phibitio testōis h3 cōcursum cū phibitio
ne iuris cōis valet vt ibi. alias nō valeret. 2. p hoc ēt dicit fa
cere quod no. i. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām. circa p̄. s. sanctissi
mas. i aut. de aliena. 2. emphi. vbi dicit q̄ pactū p̄bentū3 ha
bens cōcursum iuris cōis operat vbi alis non operaret i va
liditate act?. 2. isto modo dicit saluari posse glo. in. d. c. ij. q̄ cōi
ter dī approbati a tot docto. l. 3. alij eā reproben. Subdit idēz
dñs Jo. q̄ vī casus in illo. c. dilecto. q̄ actus spūalis q̄ va
dit p̄ iuramentum non valet. nā vī esse violatio ad illud. c. di
lecto. q̄ ibi sit allegatio ptis p̄siderato q̄ ex illa vī papa se fun
dare. 2. sic vī q̄ ponat ius l3 sit allegatio partis 2. istud videt
ibi voluisse Jnno. qui inclinat i hanc partē l3 recitet vltimo lo
co opi. aliorum iō circa hanc materiā sic distinguit idē dñs
Jo. aut loquimur i actu mere spūali. aut i actu mere tpali
¶ Primo casu vī q̄ actus qui sit p̄ iuramentum sit nullus vt
vī esse casus i. d. c. dilecto. non cauillando 2. i hāc partē videt
inclinare ibi Jnno. l3 Spec. aliter dicat vt. s. ē dictū. nec ob. c.
ex lris. p q̄ mouet Jo. an. q̄ non loquimur i actu mere spū
tuali q̄ m̄rimonij carnale nō est mere spūtuale. q̄ p eo pōt
iteruenire pecunia. q̄ dat p illo dos. vt i toto ti. d iure dotiū
C. 2. ff. sec? i matrimonio spūali vt q̄ quis eligi i canonicuz
vel i prelaturū. vt extra de elec. c. cū inter canonicos. q̄ ēt sy
monia. vt extra de pact. c. cū pridem. 2. extra de symo. c. iaco
bus. 2. i. c. mathens. Secō casu q̄ non loquitur de actu nō me
re spūali vt est matrimonij carnale. aut actus qui sequit iur
amentū nō ē plenior actu q̄ cōtinet sub iuramento. Exēplū
si quis iurauerit accipere Bertam i vxorē. 2. postea iurat ac
cipere ticiam. q̄ vtrūq; iuramentum recipit sponsalia de fu
turo cum primū iuramentū sit licitum ē seruandū non secun
dū. 2. p secūdo d3 imponi penitētia vt dicit. d. c. si quis ex lris
in si. extra de spona. Si aut actus qui sequit iuramentū ē for
tior eo q̄ cōtinet i iuramento primo vt q̄ iurauit accipere ber
tā i vxorem postea p̄bit matrimonij de p̄nti cū3 ticia 2. tūc
cū actus qui sit p̄ iuramentū q̄ fortius ē m̄rimonij d3 presen
ti q̄ spōsalia de futuro vt p3 ex. c. ij. de spona. vbi partes p̄nt
recedere de sponsalib? de futuris ēt iuratis s3 non a m̄rimo
njo p verba de p̄nti3 non iterueniat iuramentum. 2. ita loqui
tur. d. c. sicut ex lris. Tercio casu q̄ interponit iuramentū in
actu mere tpali. tūc aut apponit affirmatiue. aut negatiue. si
affirmatiue aut actus sequēs nō est fortior eo qui cōtinet sub
iuramento. aut ē fortior. ¶ Primo casu est seruandū primū iu
ramentū. exēplū si quis iurat vendere ticio deinde iurat rez
illā vendere seyo. primū iuramentū ē seruandū ex quo fuit li

citū facit. d. c. sicut ex l'is circa si. qd no. l. i. operis. ff. locati
Si vero p'mittit solū p stipulationē absq iuramento viderē
seyo vbi iurasset vendere ticio prius. adhuc v' idē saltē de iu
re canonico qd nō facit differētiā inter simplicem p'missio
nē & iuramentū. xxi. q. v. iurati. idē v' de iure civili p no. in. d.
l. i. opus. Si autē act' qui fit p iuramentum sit fortior eo q con
nect sub iuramento tūc t' actus qui fit p iuramentum p. d. c.
sicut ex l'is. exemplum si quis iuravit rem vendē ticio deinde
seyo illam vendidit & ei tradidit facit qd habet l. l. quoties. C.
de rei ven. nā standū erit secunde venditioni l'z facta sit p'tra
iuramentum. tū cū primū iuramentum de iure canonico p'du
cat actionē vel saltem officiū iudicis. vt no. Jo. an. l. c. cu'z ve
nissent. extra de insti. v' q' tici' possit agere ad interesse si sua
iterest iuramentum fuisse seruatum. l. stipulones non diuidun
tur. §. celsus. ff. de ver. obli. & d'z imponi p'na de periurio.
vt. d. c. sicut ex l'is. Si autem iuramentum fuit negatiue cō
ceptum pōt dici q aut habuit concursum iuris cōis. & tunc
actus qui fit p iuramentum non v'z sic intelligitur glo. in all.
c. ij. de iurei. l. i. vi. que cōiter approbatur. pro qua facit. c. itel
lecto. extra de iurei. aut non h'z concursum iuris cōis. & tūc
v' actus q fit p iuramentum valere. p. d. c. sicut ex l'is. & per
Juno. in. d. c. dilecto. de p'eben. saltem q' actus sequēs est p
fectus. vt si quis iurassz non vendere domum alicui d tali fa
milia & postea videret & traderet. nam v'z p'ctus sequitur. l'z in
currat periurium. facit qd no. glo. in. c. fi. de pcurato. l. i. vi. tū
aduerēdum dicit idem dñs Jo. q' in all. c. dilecto. de iurei.
erat p'curus iuris cōis tēdens ad publicā vtilitatē pncipalr
videlicet tēdens ad obseruantiam regni & regalis status. sed i
muliere iurante non alienare rem dotalem est concursus iu
ris cōis p'cernens publicā vtilitatē secundario & n' pncipalr
& ideo cum tali iuri possit renunciari cum iuramento. vt p'z i
c. cum contingat. de iurei. non v'z q' predicta glo. p'betur p
d. c. intellecto. vnde dicit disputatiue posse tenere p'uz. tū gl.
d. c. ij. de iurei. l. i. vi. cōiter tenetur & approbatur. Quinto di
cit Ludo. in. l. qui superstitis de acquir. here. limitatur. d. c. q'
uis f'm i' de. de ancha. in. c. i. de consti. in. vi. in repetitōe sua.
& c. l'z mulieres de iurei. in. vi. nisi talis renunciatio contine
ret in se eidentem iniusticiā & iniquitatē. & ita dicit se p
suluissē & ponit exemplum q' mulier repudiat h'f ditatēz que
v'z quattuor milia p mille in dotem habitis. tunc enim n' ha
bet locum. d. c. q'uis. rō q' iuramentum non d'z esse iniquita
tis vinculum. extra de iurei. c. quanto cum si. in glo. Itē q'
d'z habere tres comites ad hoc vt sit validum. l. iusticiaz iudi
cium & veritatem aut. q' eis. C. de nup. & ibi glo. extra de iur
iurā. c. & si r'ps. sed hic in tali iuramēto apparet euident iniq
tas & iniusticia. v'z q' p mille renūciat hereditati ita locuplet
l. quattuor milia. itē scdo q' paria vident doli adhibitis ex
p'posito & doli adhibitis re ipsa. ff. de ver. obli. l. i. quis cum
aliter de doli exceptione. l. ij. §. in actu. §. illud. c. nō h'z locum
dolo interueniente ex p'posito vt in aut. sacramenta. C. si ad
uersus venditō. ergo nec dolo iteruenire re ipsa. q' doli col
ligitur ex p'piciuis indicij. l. dolum. C. de dolo. hic interne
mentibus videlicet q' p modica quātitate renūciat magne
Item fragilitas minoris etatis & serus. ar. l. cū de indebito. ff.
de proba. & l. fi. C. de iur. & fac. igno. cū si. p hoc tertio allegat
quod no. Juno. in. d. c. cū contingat. que rōnes licet videātur
suasue attamen dictum nō v'z habere veritatem. & ipsum vt
audio nō tenet dñs Jo. de imo. in. d. c. cū cōtingat. q' d. aut.
puidet circa restitutionē. dñs i' de. vna cū absolutione a dō
iuramento dicit itentandum fore restitutionē aduersus ipsaz
repudiationē que quidem restitutio nō datur nisi ex magna
lesione. vt. l. scio. ff. de in integ. resti. Et si v'z esset dictuz dñs
i' de. sequeret q' d. aut. esset iposita verbis nō rebus. §. l. ij. C.
cōia deleg. p'ato enim de magna lesione semp p'peteret resti
tutio petita absolutione. quāob' dictum i' de. nō ē v'z. vno
tū casu dictum i' de. puto saluari posse. videlicet q' vna cum
magna lesione p'current falsē suggestiones ips' patris aut cō
sanguineoz ob quas ipsa filia renunciasset. tūc enim ar. no. i
litem si ex precio. §. fi. ff. locati. licet non allegetur p illū doct.
q hoc dicit competere restitutio petita absolutione aduersus
predictam repudiationē. & hoc voluit Sede. de senis limitādo
dictum. c. quāuis. in eius p'silio cui tenor talis est. Queritur
an dña Margarita minor. xrv. annis filia olim nocoli polilli

fuerit & sit cū effectu obligata ex p'missione iurata quam fecit
fratribus suis de nō habēdo recursum ad bona paterna & ma
terna. vt patet in publico instro manu ribaldi paulilli. sub an
no dñi. m. ccc. xxi. die. xxi. mensis iunij. cum non apparet de
testō nec de legato de quibus sit mentio in dicto instro. & v'
primo q' sic. per ter. in. d. c. ij. de pactis l. i. vi. Item q' mulier
ista fuit certificata quid iporarent illa iura quibus renuncia
bat. & per hoc cessat dubiū an p'sumatur certificata. de quo
na. ff. ad vell. l. fi. §. pe. maxime cū fm Arch. non requirit cer
tificatio. vt no. per eum de pactis. c. ij. lib. vi. & quia per tale iu
ramentū sic generaliter p'stitū v'z excludi ne dum beneficiū
minoris sed ē beneficiū iuris cōis. & sic accedat quod no. d
rescin. ven. l. ij. & de emp. & vend. l. i. ad fi. sed p. v'z nam mulier
v'z dolo & fraude i'ducta ad sic p'mittendū & iurandū cū sugge
stum fuerit eidem q' pater legauerat eidem solūmodo ducent
tas libras. vnde ipsa volens parere facto & dispositioni pa
terne q' iura ei suadent. & de regula. sicut v'z. & de despon. im
pube. c. ij. reputauit se contentā de eo de quo al' nō reputasset
se contentā si hoc p'sumissz. ad hoc. C. de h'f di. insti. l. si pat. &
ti. p'cedēti. l. vt confessio. iuramentū aut non extenditur ad
id ad quod non est cogitatum. nec verisimile erat de iurei. c.
venies. & de renun. c. ij. Item iurando non v'z renunciassē qd
ignorabat. ff. de peti. h'f di. l. legitima. & de inoffi. testa. l. mater
sed ista p'sumitur ignorasse. q' certificatio est solemnitas ex
trinseca que non p'sumitur nisi probetur. ff. de publi. l. quem
cunqz. §. si. sed iuris ignorantia non nocet in talibus nisi p'be
tur & minoribus & mulieribus. sed hic concurrat serus q' muli
er & q' minor. vt. ff. de proba. l. cum de indebito. & de iuris &
fac. igno. l. penul. ij. r'f. de hoc no. Cy. post d'z. in. l. ij. C. d' re
scin. ven. & Jo. an. post eos in nouella. de emp. & ven. c. pe. Sz
dicas q' ista cessant q' in instro d' certificata. Ad hoc respō
deo q' dñi instro non probat certificationem. nāz instrumē
tum facit fidem d' his que inter p'entes gerunt. non autē de
his que ipse notarius dicit se fecisse. ar. C. de testi. l. omnib'. fa
cit qd no. Juno. de prob. c. qm. super verbo occurrerit q' dicit
q' l'z dicatur in instro oblato libello & lit. cont. talia verba n'
probant a li. cont. ad hoc de p'iuile. si papa. l. i. vi. & in Spe. d
proba. §. si. ver. sed pone iudex. & per ista iura & rōnes illorum
doctorum & per rōnem. l. C. de eden. aut. si quis in aliquo do
cumento cōiter tenetur q' si in actis reperiat talis iuratus sic
dixit & deposuit q' talis scriptura non probat sacramentum
sed solum dispositionem. idem t'z Jo. an. in addi. Spe. in ti. de
teste. §. sequitur in fi. q' hic pōt cōcludi cūz rōne falsē & dolose
suggestionis. tūc q' nō p'bat certificatio & q' cōit accidit m'lieri
b' in tam tenera etate. l. par. post. xij. annū circūueniri a p'an
guineis. & q' tal certificatio circa renunciatioes predictas nō
sic facilis q' tale iuramētū ideo sit obligatoriū. & q' mulier re
linquatur dispositioni iuris cōis. i' d'eterea fm Ludo. in. d.
l. qui superstitis. allegata p dñs Jo. facit q' p'sito q' ista filia
incongrue dotata habito respectu ad quātitatez patrimonij tū
q' h'z pōt iterū petere a patre aut consanguineos cōpellere. vt
cōgrue iudicis arbitrio dotetur & dos ei suppleatur. vt elegāt
dixit Bal. se cōsuluissē in. l. fi. C. de dot. p'miss. ar. l. si nō mor
tis. vbi ē hoc dictū ponit. ff. de inoffi. testa. & ar. l. si filia. de le
ij. ponēdo exemplū de statuto dicente. q' filia dotata stātib'
mafculis nō succedat v'z per rōnes predictas. videlicet vt act'
magis valeat q' p'eat. ne veniat p' factum suum hāc repudiatio
nem non posse infringere. Serto. d. c. quāuis. de pac. limita f'z
Sul. in allegata. l. pactum quod dotale. q' illa repudiatio seu
renunciatio facta est in manibus patris. secus si in manibus
fratrū suoz. q' tūc non h'z locum. d. c. quāuis. & ita dicit se cō
suluissē in marina qōne de facto. tū in re collectis suis quas
habeo non allegat p hoc aliquas rōnes. sed tū auctoritatem
suā. rō potest esse q' d. c. quāuis. loquitur i filia tū a patre do
tata. si aut a fratribus seu alijs. ergo minus corrigitur ius ci
uile q' pōt. hoc tū suum dictū non v'z v'z. primo auctoritate
Sede. de senis in. d. consilio extendent. d. c. quāuis. ad fratres
dotantes. secundo auctoritate Bal. qui hoc firmat licet Sede.
non alleget in. d. aut. sacramēta & per rōnes. primo q' l'z repu
diatio scā fuerit fratribus. attamen durat rō. d. c. q'uis. v'z q'
seruandum sit iuramentum q' non vergit in dispendium sa
lutis eterne. ergo durat eius dispositio per. l. q' dñi cum alijs
supra allegatis. Item & secundo q' dictum. c. q'uis disponit

dictam renunciatioem in manibus p[re]s factam valere, cui⁹
p[re]iū videbat rōne p[re]sumpti metus q[ue] resultat ex reuerētia quā
filia gerit patri iuxta l. iij. §. que honorande. ff. quarum rerum
actio non datur. ff. de furtis. l. pe. ff. q[ue] metus cā. l. si. §. si fenece
tor. et quod no. Inno. extra de offi. dele. c. cām mulieris. mul
tomagis v[er]o repudiatio fratri facta a quo nullus p[re]sumitur i
ferri metus. q[ue] par in parem nō h[ab]et imperiū. ad hoc. ff. ad tre
bel. l. ille a quo. §. intempestivum. ff. de arbi. l. nam et magistra
tus. ¶ Preterea pone q[ue] dicta filia fratribus renunciāns esset
minor nōne dices tu q[ue] iuramentum super renunciatioe ap
positū habeat eam validare. et certe sic q[ue] aut. sacra. loquēs in
p[re]tibus h[ab]et locū ēt i quibusdā distractibus l[et] glo. no. in cor
pore vnde sumit. d. aut. et l. iij. §. p[re]iū. ff. d[omi]nio iudicio tut.
si ergo i minori valida fuerit dicta repudiatio seu renunciatio
multo fortius et i maiori i quo nō cōcurrit dictus defect[us]. ex
quib[us] v[er]o hoc dictum ¶ Rapa. ful. nō esse verū. Septimo. d. c.
quāvis. fm Bal. no. i. c. i. §. sacra. de pace iura. fir. non habet
locū i repudiatione iudeo[rum] aut hereticorū ea rōne q[ue] iuramē
ta non cadūt i eos active neq[ue] passive. vt. l. pe. C. de hereti. q[ue]
dictū non v[er]o verū. q[ue] sicut xpianus iurans per alienos deos
obligat ex tali iuramento. vt dixit Inno. i. c. et si xps. de iure
iurā. ita ēt et iudei si iurant p[er] nostrū xpm obligati esse vident[ur]
q[ue] p[re]iū cadē ē disciplina et melioris cōditionis sunt iudei
et heretici q[ue] xpiani. l. nō soluz de moralibus. ff. quod vi aut
clā. l. q[ue] servus. cum si. ad hoc facit quod no. Inno. extra d[omi]no
to. c. q[ue] super. vbi dicit q[ue] papa punire posset iudeos peccātes
i moralibus aut in lege nature. ergo punire pōt si iuramen
tum diuini nominis veniet. satis. n. peccat i naturam si deus
qui ē natura naturās offendit iusti. de ver. ob. §. cōtinens. co
gita dicit ludo. idem ludo. i. l. pactū q[ue] dotale. C. de coll. dicit
adde q[ue] l[et] dictū Bal. reprobauerim i. l. si qui supstitis. attamē
p[er] eo facit et pōt induci glo. ad hunc p[ro]positū singularis. i. aut.
iurādum quod p[re]stat ab his. circa p[re]i. dices q[ue] ideo iude
aut hebreus officiales esse nō pōt q[ue] in eis cadere non potest
iuramētū q[ue] officiales p[re]stare tenent p[ro]positum i. aut. iurāda
dum q[ue] p[re]stat ab his. all. Secūdo induci pōt q[ue] eleganter no.
Bal. i. rubi. ff. de iusti. et in. dicens q[ue] l[et] iure. ff. iudeus pos
sit esse xpiani tutor. vt. l. spadonem. §. iaz aut iudei. de excusa.
tuto. attamē iure hodierno nouissimo nō poterit q[ue] nō potest
i eo cadere iuramētū quod requirit ab eo p[re]stari dū tutelaz
assumit. cuius forma no. C. de admini. tuto. l. si. ita i p[ro]posito
nō v[er]o h[ab]et locum dispositio. d. c. quāvis. cum i iudeis nō pōt
cadere iuramētū p[er] xpm. aut p[er] nostrā religionem. ¶ His tñ si
obstātib[us] teneo q[ue] tenui dicit Ludo. in. d. l. qui supstitis. p[re]i
mo q[ue] l[et] non possunt iurare p[er] religionē nostram tñ iurabūt
p[er] suā quā eque tenentur seruare sicut et nos n[ost]ram. xxi. q. v. mo
net te. firmat Spe. in ti. de iuramento calūnie. §. restat. ver. §.
pone iudeus. Secūdo idē pbat p[er] reductionē ad aliud absurdū
q[ue] sequeret q[ue] iudeus nullo modo posset esse testis p[er] xpianum
cū non possit iurare p[er] nostram religionē. quod quidē iuramē
tū est de forma substantiali ipsius testificationis. de testibus
L. iurādū. hoc aut falsum ē q[ue] imo pōt p[er] xpianum testificari
i p[ro]banda interruptione p[re]scriptionis fm casum singulare
fm glo. C. de hereti. l. pe. et tenet iurare p[er] suam religionem p[er]
supra dicta. non obstat aut. iurādum. q[ue] non ē illa rō quāz
ipse ponit quare iudei ad officiū assumi non debent. sed ē illa
q[ue] iudeis oīs dignitas ē interdicta. C. de iudeis. l. si. nō obstat
q[ue] dicit Bal. i. d. rub. q[ue] possumus dicere q[ue] dictū suū ē falsū
p[er] reductionem ad illa duo absurda de quibus. §. dixi. ¶ Itē q[ue]
pōt iurare p[er] suā religionē. vt supra ē dictum. vel si volumus
tenere illud q[ue] dicit esse v[er]o alia rōne fortificari pōt. l. q[ue] ideo
iure hodierno tutor esse nō pōt. q[ue] singula eius bona de iure
sunt publica. C. de here. aut. gazaros. l[et] hodie d[omi]no facto teneat
et iō cū non possint ydonee satisfare fm formam. de tuto. et cu
ra. qui non satis. quod est spāle in administratōe tutele. vt ibi
dem. ergo et ita p[er] hanc rōnem p[ro]silui dicit Ludo. sustentādo
Bal. in ciuitate Bono. et obtinui p[er] famosissimos doctores.
Octauo limita illud. c. quāvis. habere locum negative non affir
matue. vt p[er] Bar. in. d. l. si quis p[ro] eo. ff. de fidei cōmiss. et d.
l. pactum quod dotale. p[er] alios q[ue] in. l. pactum. Limita etiaz
fm Bar. eundem in. l. questum. que als incipit si tibi. ff. de
adoptio. non procedere in filio legitimo a p[re] q[ue] cū hac mo
deratione legitimare pōt ne sibi succedat. q[ue] cum ex eius p[re]s

beneficio legitimacionem p[re]sequatur pōt ei legem quam vult i
ponere. ar. C. de pac. l. legem. et hoc deū est satis notabile. licet
non habeatur in omnibus lecturis. Et aduerte q[ue] quis renū
ciando bonis maternis non priuatur successione fraterna ab
intestato in eiusdem bonis. vt tenuit in suo consilio Oldra. cu
ius tenor talis est. Filia renunciauit bonis paternis que pue
nerunt ad fratrem suum h[ab]et dem matris predictae. deinde mo
ritur frater ab intestato relicta dicta filia et alia eius sorore q[ue]
non renunciauerat. an excludatur virtute renunciatiois. et v[er]
dicendum q[ue] si filia renunciauit bonis maternis et illa bona
postea peruenerunt ad fratrem q[ue] virtute dicte renunciatiois
non prohibeatur succedere fratri ab intestato decedenti in his
que ad eam peruenerunt a matre. ff. de bonis liber. l. si filius i
p[re]iū. nec enīz venit ad ea vt materna s[ed] vt fraterna. ad hoc fa
cit. ff. de le. l. si mibi et tibi in p[re]iū. ff. de solu. l. si duo. mutatio
ne enim persone ceperunt esse bona fraterna. ff. de acqui. here.
l. paulus. §. i. C. de inoffi. testa. l. si. ff. de col. bo. l. i. §. nec castrē
se. extra de renun. c. curat sicut si vocaretur ad successione p[ro]
pillarem p[er] eum a quo capere non poss[et]. q[ue] tunc aduenientia
a substituto a quo capere non poss[et] non admitteretur et tanq[ue]
substitutus ad alia. sic. ff. de vul. et pupil. l. si is qui ex bonis. et
p[ro] hoc facit. ff. de pe. here. materetere p[re]iū. et quod no. ff. d[omi]no iu
re iur. l. cum qui. §. si libertus. Oldradus. Dicit vltimus Lud.
in. d. l. qui supstitis q[ue] Bar. quesitum de vna notabili q[ue]ne i
d. l. qui supstitis. an repudiatio filie facta de successione p[re]iū
dicet filijs ipsius filie et sic nepotibus. decidit q[ue] nō p[re]iudicat
et si ipi filij veniūt ex p[ro]na m[at]ris cū auiculis ipsi et patris
q[ue] ex sua venire nō pōt cum sint in gradu posteriores. vt aut.
cessante. et aut. post fratres. C. de legitimis here. et aut. de nup.
§. soluto. rō Bar. ē q[ue] l[et] venient ex p[ro]na matris tñ hoc dā
ip[er] filio ex legis beneficio quod iducit filios in locū matris re
pudiantis succedere iuxta. l. i. cum si. C. de success. edict. et l. gal
lus. in p[re]iū. ff. de libe. et postu. l. posthumorū. ff. de in iusto ru
pto et irrita testa. quod legis beneficiū a matre filijs nō potuit
auferri. all. l. si arrogator. ff. de adopt. adde. l. si. de repudi. bo.
post. Item hoc dictū v[er]o verū. q[ue] iuramētum vnius non d[omi]no
iudicare alteri. l. si. §. filijs aut. C. de bonis q[ue] libe. i. glo. Aduer
te tñ q[ue] glo. si. in. d. c. quāvis. de pactis. lib. vi. tenuit p[re]iū l[et]
Bar. de ea nō facit mentionē. Et ideo p[er] cordia debes
notare verba Bal. in. l. pactū. C. de colla. q[ue] aut querit an p[re]iū
dicet filijs venientibus iure suo tñ vt puta q[ue] veniunt cum
alijs fratribus. et tūc repudiatio materna nō p[re]iudicat q[ue] pa
ctū vni nō pōt tollere ius alteri. l. si. ff. de pac. l. si post mor
tem. §. si. ff. de p[ro]ba. aut filij veniūt ex p[ro]na matris. et tē aut
filia decessit viuēte patre. et tūc q[ue] filij legis beneficio subintrāt
ei[us] locū. vt. d. l. i. de success. edict. et l. posthumorū. et d. l. gallus
et similiter non p[re]iudicat repudiatio materna. p[er] d. l. si arro
gator. et d. l. si. quod limita nisi filia renūciasset dicens se par
te sua fore p[re]tentam. q[ue] tūc fm Bal. in allegato loco notabil[iter]
filij excludūt non tñ repudiationis iure. sed ēt q[ue] mater sua
habuit suā partem vltra q[ue] nepotes vltimus habere non pōt.
aut filia decessit post mortē patris et tūc filij excludūt. p[ro]mo
q[ue] non pōt dici q[ue] ipi filij subintrent locū matris. q[ue] mater
tpe mortis patris viuēbat p[er] hoc. l. si quis filia. C. de inoffi. tes.
et l. si quis filio exheredato. ff. de in iusto rupto. Item sedo q[ue] ex
quo viuēbat dicta filia que non poterat ex vt repudiatiois suc
cedere accerere pars ei[us] cōfratribus vt. l. i. c. q[ue] non petentiū
partes. cu[us] si merito materni filij excludūt. et hec sunt elegā
tia verba Bal. aliquib[us] additis in. d. l. pactū quod dotale. quā
distinctionē in hoc articulo teneas vt verissimā et p[er] his et di
cto Bar. facit q[ue] no. in. l. libero[rum]. ff. de ver. sign. et l. iij. circa si.
ff. de p[ro]ba. Et vide circa hoc ea que dicit Bal. in. l. si. C. de
pac. et l. si q[ue]. §. i. C. de inoffi. testa. et in quātū Bal. in. l. pactū
quod dotale. approbat opi. glo. tenēdo q[ue] de iure pactū future
successionis priuatum iuramēto nō firmat. p[er] l. nō dubiū
C. de legi. et p[er] l. si quis inquilinos. §. si. de lega. i. Adde q[ue] l[et]
Ludo. q[ue] licet hoc posset esse verū. attamen dispositio. d. c. quā
uis in vtroq[ue] foro est seruanda. q[ue] in spūalib[us] vt est iuramētū
lex succubito omnino canon. extra de consangu. et affi. c. i. in
fi. et c. ex cōquestione. extra de rest. spo. plene no. Jo. an. in. c. i.
de noui ope. nūc. et legiste in. l. p[re]iudicia. C. de sacrosanc. eccle.
Item in quātū Bal. dicit et in. d. l. pactū. q[ue] renunciatio p[er]
filiam metu et reuerentia paterna inducta et facta p[er] filia nō
obligat

obligat. per ant. facta pubert. C. si aduersus ven. 7. d. c. cu con-
tingat. 7. c. quauis. 7. iunctis his que no. per glo. 7. docto. in. l.
i. s. que honorande. ff. quaz reru act. no. datur. Adde qd me-
tu qui ob reuerentiam patris na inducitur habes ter. optimum
in. l. antepe. ff. de furtis. l. 3. Bar. in. d. l. pactu est rome. allegat
l. si. eiusdem tituli. 7. l. si cu dotē. s. eo aut tpe. ff. so. ma. 7. l. si p
ff. de ritu nup. 7. plene no. Bal. in. l. interpositas. C. de transa.
7. ff. de condi. ob turpem cam. l. si ob turpem. 7. idem Bal. i. l.
fideiusor. 7. s. pater. ff. de pig. 7. Jnn. i. c. cam matrimonij. ex
tra. de offi. deleg. vide plene in clausula. no. vi non metu. Jte
inquatum Bal. querit an valeat renunciatio facta per pdiguz
dicte successioni cum iuramento addo dicta p Bal. in. l. i. ff. de
curatore fu. 7. Bar. in. l. is cui bonis. ff. de verbo. obli. 7. ultra
alios late disputat Feder. de senis in consilio suo tertio. 7. per
dñm Anto. de bu. in. d. c. cum contingat. Item inquatum
Bal. ibi firmavit qd si filia facit generalem quietationē patri
de omni eo quod per patrem sibi debetur. no. intelligitur veni-
re id pp quod patrem rei ven. cōuenire posset. p. ter. l. creditor
s. ticia. 7. l. laurelius. s. meua. ff. de lib. lega. Adde quod idem
tenuit in. l. necessitatem. C. de fideicom. 7. vñ glo. ordi. insti. de
actio. in principio super verbo debetur. volens qd debitum ex
reali actione. puta rei ven. 7. si non dicatur proprie debitum.
Jte inquatum Bal. vult alle. Bar. in. l. si vroz. s. i. ff. d. adul.
7. l. qui rome. s. duo fratres. ff. d. ver. ob. qd remittēs oē ius qd
h3 vel habere sperat remittere intelligit solū illud quod habere
sperat. 7. spe trabēte ortum ex cā de futuro. adde qd idē tenuit
in. l. si. de pact. 7. latius idē Bar. examinavit i. l. post emanci-
pationem. ff. de liber. lega. vide Bar. i. dñp. que incipit. dicit
statutu antiquū 7. glo. i. cōsue. neapo. si moriatur aliq. i. ti. de
succes. testa. 7. Ang. i. l. gallus. s. 7. quid. de lib. 7. posthu. i. glo.
emancipa. ibi no. Jde. in. iij. carta.

Quā filia repellitur a successione statutorum.

Filia supra uisum est

9

qñ filia repellit ab hereditate pacto vel re-
pudiatione seu renunciatione. Hic vidēdū
ē qñ repellitur statuto quid iuris sit. dicit
Bal. i. seu. episcop. vel abbat. c. item si epi-
scopum. s. quid aut. Et no. qd femina semel

exclusa a masculo i perpetuum est exclusa ita qd mors masculi
deinceps non patrociniatur femine qd ē no. dignum ad statu-
ta que dicūt qd patre moriente cū masculis femina non succe-
dat nam l3 masculi mortuo patre sine liberis moriantur no.
patebit locus femine ad successionē patris. a successione tamē
fratris non repellitur nisi frater decessisset cū herede testamen-
tario. sec? si statutū diceret qd filia femina non succedat donec
masculus superest. nam ista nō ē exclusa. sed suspensa a succes-
sione interim. tñ masculus ē in solidū heres. vt no. in. l. i. si p
bñditatis petat eo mortuo remotū ē obstaculū quod obstabat
femine. 7. id succedit patri p sua portione. 7. pōt ē heres anor
mala. vt no. glo. isti. de eo cui libertatis cā. p quā glo. cōsiliuit
recolēde memorie 7. sancte vite Franciscus tigrini de pñsis. 7.
7. de hoc p Bar. ff. ad trebel. l. si. bar. aut in. l. si. ff. ad tercul.
sic dicit. caueat statuto huius ciuitatis qd filia femina dotata si
succedat quousqz vixerit aliquis fili? mascul? qui postea mor-
tu? ē sine liberis patris hereditate adita querit vñ filia pos-
sit aliquid petere de bñditate pñna. dubiū facit qd in successiōe
ab intestato ille admittitur qui est proximior tempore mortis
vel tēpore quo testm destruitur si testm fuit scm. vt insti. de he-
redi. que ab intest. s. ita demum. 7. s. ti. i. l. i. s. i. 7. ff. de pdi. in
sti. l. si. 7. quod ibi no. Sed ista filia non erat proximior nec ap-
tior ad succedendum tempore mortis. ergo 7c. Jd eterea
postqz hereditas pñs fuit adita per filium cepit esse hereditas
filij 7. cepit esse in bonis filij. vt. l. sed 7. si plures. s. filio. ff. d. vul-
ga. 7. pupil. 7. sic de hereditate patris non est āplius tractādū.

In Jrium facit qd statutū qd priuat filiam istam ad tēp?
quousqz filius supuixerit cessante ipedimēto vñ irrevocabilit
admitti. Quid dicemus p declaratiōe debetis scire qd ista
verba quousqz masculus supuixerit. vt in simili in. l. i. s. si. ad
tercul. dicit Bar. est videndū horū verborū. s. quousqz supui-
xerit. nam certum est qd statutum pōt facere qd quis sit bñs ad

tempus vt qd sit bñs alicui in vita ipsi defuncto 7. postea defi-
nat esse bñs 7. alius sit bñs postea directo. vt. l. milites in pñ.
ff. de testō militis. 7. ideo si ista verba importaret qd masculus
sit bñs in vita postea nō. tunc in parte filie post mortē nō cēt
heres sed filia. 7. ista verba quousqz 7c. hoc non importat vt
filius in vita sit bñs 7. post tempus. i. post mortem filij femina
sit heres tunc femina nō succederet ēt mortuo masculo 7. qd
istam significationem non habeat. s. qd post tempus possit esse
bñs. vñ casus i. l. imperatores. ff. de māu. test. d. ex cu. tu. l. pe. 7.
de susp. tuto. l. iij. s. si quis. per hoc. vñ expressum per Jnn. ex
tra de eta. 7. quali. c. bōc. 7. ibi pōt expresse d. dictōe quousqz.

In Jrium vñ 7. est veritas qd ista verba significēt qd filio si
superstite filia possit admitti quasi in illa parte si hēat bñdem
donec superuinit filius hoc pbatur. ff. de ven. in pos. mitten.
l. i. s. si. 7. l. siue. s. tam diu. ff. de condi. fur. 7. l. in delictis. s. si
detracta. ff. de nota. 7. l. i. ff. de cura. furio. 7. hoc in his dictio-
nibus tam diu. quousqz 7. similibus a lege plate. Idem si pro-
ferantur a pñentibus vel a testatore. vt. l. pater seueri nam. in
fi. ff. de condi. 7. demon. 7. l. i. C. de legibus. 7. l. gavo. s. impera-
tor. ff. de alimē. 7. ciba. lega. 7. ff. de usufructu. l. iij. 7. l. ambigui-
tate. C. de usufructu. iij. responsō. Ex quibus concludo qd filiis
defunctibus extare filia possit succedere patri nō obstat. l. im-
peratores. ff. de manu. testō. qd ibi hoc contingit qd testator po-
testatem dare non potest ad tempus vt. l. libertas. co. t. 7. ideo
illa verba operantur estimationem libertatis qd testator hoc
expse nō posset. Jde dicere in bñditate qd nō potest dari ad tē-
pus. vt. l. hereditas. ff. de heredibus insti. 7. hoc fit hic a lege sic
a milite. vt. l. miles ita. ff. de testō militis. non obstat. l. pe. ff. de
excu. tuto. 7. l. iij. s. si quis tutor. ff. de susp. tuto. quia ista di-
ctio quoad 7. quousqz 7. donec apponitur actui habenti limita-
tōnem certi temporis. vñputa tutele que pubertate finitur. vñ
de cum ego dico quo ad reipublice causam non alias intelli-
gitur quantum si intra quattuordecim annos. vñde propter
temporis intellectum faciunt magis diem siue quandam su-
spensionem quam conditionem suspensiuam. 7. l. iij. s. donec
C. de iure delibe. Item non obstat dictum Jnn. in. c. cu3 bo-
ne. de etate 7. qualita. quia ibi loquitur quando ista verba pro-
feruntur per iudicem. tunc enim iudex debet esse certus de il-
lo futuro euentu als eius dispositio non resoluit. vt ibi p euz
simile i. l. i. de cura. furio. ff. vbi dñ qd pdigus 7. furiosus tam
diu durat i cura. qd diu ad sanos mores fuerint reuerfi quod i
telligit Ja. de are. si hoc fuerit manifeste p iudicem declaratū
Sed si ponemus qd statutū diceret simplr qd filia femina nō
succederet extantib? masculis si masculi essent tpe mortis 7. es-
set per eos hereditas adita tñc non esset amplius de heredita-
te patris tractādum s3 de hereditate filij 7. pcederent argumē-
ta i principio retento statuto quousqz 7c. Quero qd si filia
succedit anteqz frater an poterunt heredes ei? filie adire here-
ditatē mortuo fratre. Rñdeo si quidem voluit adire ex pñona
matris nō pñt qd cum hereditas matris non esset delata nō
potuit trāsmitti nec ius deliberādi. vt. l. cū antiquioribus. C.
de iure deliber. sed ex persona eoz possent si essent nati tēpore
aut. vt. l. iij. s. si quis primior. ff. vñde cognati. Quero vos
habuistis. s. qd filio decedente filia femina admittit. quero vñ
ista filia possit petere cautionem a filio de non dissipando vel
dilapidādo bona 7. de hereditate restituenda si casus obuene-
rit qd decederet sine liberis. cogitabitis 7. si ista filia femina do-
tata sit a patre in testō. tñ testm rumpat cum vetante statuto
non possit succedere. vt. l. i. s. pe. de ptabul. sed ista filia viuen-
te masculo nō succedit ergo 7c. sicut dicim? de posthumis. que
non rumpit statim 7. sic pōt succedere. imo dicit Jrium ibi qd
interim donec sperat nasci posthumus heres scriptus nō est
heres. vt ē ter. i. l. ventre. ff. d. acq. here. 7. hoc id qd testm potest
rumpi ipso iure l3 nō sit adhuc ruptū ergo i proposito glo. ē i
lātiqui. ff. si pars here. petat. si ergo filia pcedebat fratri ergo
testm erat validū. arg. l. posthumus. 7. l. posthumus. 7. quod ibi
no. ff. de lib. 7. post. 7. qd dixit idē Bar. i. l. i. s. toties. ff. de ven.
i pos. mitten. sed si filius pcederet testm rumparet. Interz at
ē ipedenti. sicut in posthumo preterito. s3 p predicta vñ qd in-
terim nō sit ipedenti imo interim filius sit heres ex testamen-
to eo mortuo testm irritatur qd lex pōt facere vt in vita testm
valeat postea irritet. vt. l. miles i prin. ff. de testō mili. rō dicit
Bar. qd predicta non sunt vera qñ statutū non disponit aliqd

circa testm sed soli circa personā filie q non succedat stantib⁹ masculis. tunc. n. q. possibile ē q filia aliquo casu se reperiret preteritam et se posse succedere. Id testm interim ē spendēte si cut dictum ē de posthumo et de filio capto ab hostib⁹. vt. l. p. si. d. libe. et posthu. S; si statutu disponeret circa testm. vt si diceret q filia nupta nō possit rūpere testm quousq; vixerit masculus tūc interim testm valet et masculo decedēte rumpet. vt l. miles. ita. ff. de testō militis. et predicta inuestigatio ē necessaria ad questionem quam habui de facto in hac ciuitate pater filium instituit filiam nuptā dotatā preterijt et adiecit q si nō valet vel valebit iure testī valeat iure codicillorū cōtingit q si lius decessit superstita filia que dicit testm nullū. et cōstat predictum testm nullum esse. Sed dubitatur de fideicommissi. quo vī grauata per illa verba si non v3 et. sed certe si testamentuz retro nullum est; hodie declaratur tunc dies fideicommissi cessit in vita filij instituti. et ita filia tenetur hēdib⁹ eius restituere si testm omnino filio viuo valuit et post mortem eius annulatur constat q illa conditio si non v3. et. habuit effectuz post mortem eius. et. et sic eo viuo nō cessit dies fideicommissi. ergo hēdib⁹ eius non debetur sed remanet apud filiam grauata vt. l. i. §. ne autem. C. de caducis tollen. et. l. si in personam. C. de fideicommissis. Et super premisis consuluit Bar. quorum consilioz tenor talis ē. factum sic se habz. Quidam nomie dominus Jacobus habēs in potestate filium. B. et filiam dotatam ab ipso dñō Jacobo nomine. A. suam condidit vltimā voluntatem cuius tenor talis est. In noie domini et. Mortuus est predictus dñs Ja. superstitibus. B. et A. predicta dotata qm. B. post mortē dicti dñi Jacobi sui patris sciens dictam vltimā voluntatem sui pñs imiscuit se bonis pñis. et bona pñna possedit vsq; ad tempus sue mortis. qui. B. suuz condidit vltimum testm in quo dñam Constantiam ei⁹ vromem sibi vniuersalem hēdem instituit tandem decessit dictus B. sine filiis masculis superstitibus tñ eidem filiabus lēimis et naturalibus institutis a dicto. B. in certa re. modo deā domina. A. filia dicti domini Jacobi soror istius. B. pñmortui venit ad hēditatem istius dñi Jacobi. et dicit se habere dimidiam dicte hereditatis negante dicta dñā Constantia. Ado queritur vtrum deā dñā. A. aliquid habere debeat de predicta hēditate. et si aliquid hēre debeat quantum visis deā vltima voluntate dicti dñi Jacobi. et statuto cōis. Derusij et allegatōibus partium q statutu dicit q filia dotata nō possit reuerti nec vēire ad bona dotantis vel descendētuz ab eisde quousq; supervixerit masculus que oīa vobis mittimus vidēda et examinanda sub sigilli nostri munimine interclusa. Ad inuestigationem qōnis predictae ante omnia est videndū. quod iure petit dicta domina. A. circa quod dicendum est q dicta domina. A. nullo alio iure venire potest nisi dicendo testm tñ nullū q preterita. sed hoc pteru venire nō pōt. vt. j. ofidaz. Et sic cōcluditur q dicta dñā. A. de hēditate predicta nihil habere debet. q aut hoc sit verum probatur rōnibus israeli ptis. Primo si illa filia preterita testm non rumpit. q ab itestato nō succedit. vt. l. i. §. p. ff. de po. poss. et. l. si necesse §. si de portatus. ff. de bo. lib. hec filia non succedit ab itestato existente masculo filio. vt expresse cauetur. statuto cōis. Derusij quo continet q filia dotata nō possit nec regressum habere ad bona paterna quousq; filius masculus vixerit. S; p predicta rñdetur per aduersarios. q predictuz statutu excludit filiam quousq; supervixerit masculus. sed nūc filius desinit extra re. ergo filia femina admittitur. Ad hoc rñdetur q hoc dicit significatōne huius dictionis quousq; nō intelligit. itā nō est vox q ex virtute huius dictionis quousq; filia excluda admittatur deficientibus masculis. casus est. ff. de manu. testa. l. imperatores. vbi est casus q illa verba quousq; et. non sunt sufficiens ad reuocandā hēditatē iam filio delatam et acquisitā. Et hoc expresse tenet Jmo. in. c. cū bone. extra de etate et fili. vbi dicit q vigore huius dictionis quousq; dispositio pambula nō viciatur ipso iure adueniente casu. sed opus est noua dispositione. vtpote si clericus ē suspensus quousq; satisfaciatur se quia est satisfactio nō cessat suspensio nisi de nouo reuocetur. et hec exclusio facta ē filia quousq; supervixerit masculus adueniente casu q masculus decedat. nō d; reuocari nisi expresse fuerit dispositū. Preterea filius masculus fuit hēs patris sui et sic per additionē desijt esse. in hēditate pñs sui. cepit enim eē

vnitam cum hereditate filij. et sic de hereditate filij est tractandum non patr. s. vt. l. sed et si plures. §. filio. ff. de vulgari et puillari. Aut ergo ista filia vult venire ad hēditatem patris et non potest q non reperitur. Aut ad hēditatē fratris et nō pōt q alij ex testō est delata hēditas tunc pcluditur omnino q dicta filia nihil pōt petere de hēditate pñs. Preterea q filia dotata penitus excludatur nec possit reuerti ad successione patris post mortē filij masculi. apparet ex eodē modo statuto qd incipit. si qua mulier. ad finem ipsi⁹. in. §. itez si aliquis pater. vbi dicit q et filia non dotata dotetur et ex tūc excludatur a successione patris et aui. Notandū tñ est q dicit excludet simpliciter. non dicit quousq; supervixerit masculus ergo et. apparet ipsam penitus excludi et etiā mortuo masculo non vocari. Preterea q dicta filia excludatur est expresse in corpore statutorū qd incipit preteritū statutu. vbi dicit q cogendi sunt inuolabiter obseruare testm parentis. supervientib⁹ masculis filiis del alio descendente ex eo p lineam. qm agnati et. Concluditur ergo q tam in hoc secūdo statuto q et in primo quod incipit. si qua mulier. est expresse q filia dotata ad dicta bona nō pōt habere regressuz et ita semp est obseruatū in ciuitate perusij. licet quidam per suas subtilitates velint dicere p rium sed minime imitanda sunt que interpretationē certā semper habuerūt. Sed posito sine preiudicio veritatis q filia preterita possit dicere testm nullum. videndū est quid ad eam de dicta hēditate pñcat euz si dicta filia ab itestato succederet quia in dicto testamento est appositā clausula si non valet vel valebit iure testamenti. et sic vī rogata de restituendo portio nem suam dicto filio instituto. et sic videndum est quid et quā tum filia preterita de hereditate habere debeat. Circa q plura inuestiganda sunt. Primo si dicta clausula valet et. non porrigatur ad hunc casum q testm rumpitur. ex cā preteritōnis glo. in aut. ex cā. C. de liber. pte. et. q non. et fuit additio Ja. de bel. Sed p rium habemus in. l. si pñi. §. si. ff. ad tre. et idez Dy. et oēs moderni quod probant sic paria sunt relinquere a venientibus ab itestato. et dicere si non v3 iure testamenti valeat iure codicillorum. vt no. C. de fideicommissi. l. ex testō. et. l. qd at i pñ. ff. si qd omis. cā test. et. l. codicill i si. ff. de le. ij. et ibi d h p Dy. sed si testō rogat; vēietes ab itestato fili⁹ et preterit⁹ te neretur. vt. l. si quis cum nullū. ff. de iure codicillorū. ergo et. S; hoc vī. de leg. iij. l. ij. vbi a filio preterito nō debent legata vel fideicommissa. Sed rñdetur q ibi loquit de legatis vel fideicommissis relictis ab ipso filio preterito ex testō. Questio nostra loquitur de his que reliquuntur generali a venientibus ab itestato. et hoc indubitatē verū ē apud oēs. Sed vidēdum est vtrū i fideicommissio veniat petitio hereditatis. que ab itestato deferri pōt q sit locus fideicommissi. ad qd rñdetur indubitatē quod venit dicta portio hereditatis. vt nota. de testamentis. l. ex his verbis. de testō militis. l. querebat. ver. vtruz aut et sic dicta filia preterita si ab itestato succederet d; portione suā fratri instituto restituere detracta legitima tñ vt. j. dicitur. Tertio ē dicēdū an dies fideicommissi cesset dicto fratri instituto viuēte et sic ad herede suū transmissit. an non et sic ad heredē nō transmissit et dicit dicti moderni dies dicti fideicommissi nō cessit viuo filio instituto. nam statutu impedit dictā filiam venire quousq; vixerit masculus et sic demū post mortem masculi incipit posse venire et rumpere testm. et sic dicta cōdictio si non valet iure testamenti vel valebit et. incipit stare post mortē filij. et sic dies fideicō. non cessit in eius pñnaz. ad quod rñdet sic. aut dicimus testm non rumpi et habemus propositum vt i prima parte istarū allegationum vt dictū ē. aut dicimus tenendo opi. aduersarioz l3 non verā q testm rumpitur et tunc indubitanter dicēdū ē q nunc post mortem filij apparet testm retro fuisse nullū. Preterea lex precipit filium non debere preteriri a testatore. nisi ex certis causis que sunt tri. vt in aut. vt cum de appel. cognō. §. illud quoq;. et in aut. non l3. C. de liberis preteritis. §. cā que allegatur ppter quam filia fuit preterita non ē de illis ergo et. Itē si esset cā legitima de iure cōmuni pmissa vel iure municipali nō sufficeret ad pteritionē nisi a patre fuisset expressa. vt dicta aut. non l3. q ex pressa hic non fuit. postea aduersarij vidētes dictā altercationē quā fecerāt q testm rumpatur post mortē nō sustinere dixerūt dictū testm non rumpi i vita nec post mortē. et sic cōdictio dicti fideicommissi que ē et si nō valet vel valebit et. nunq; extitit

extitit, dicebant. n. q. dicta filia preterita vocat ad dimidiam
dicte hereditatis ex vigore dicti statuti ex eo q. phibet ea solu
quousq. vixerit masculus. et p. hoc allegat. C. de fideicommissis
aut. hoc amplius. et in corpore unde sumit ubi hereditas vni
ex testis quesita ex dispositione legis transferat ad alium. nec tñ
testator efficitur intestatus. ita dñ q. portio hereditatis ad filia
venit nec p. hoc testm viciat. ad qd rñdendum q. dicta allega
tio e. peior precedenti. nā in dicta aut. hoc amplius. transferatur
hereditas expresse de vno i. aliu. ppter heredis delictu. Sz in
qōne pposita statutu nihil disponit p. herede post mortem filij
dicit. n. q. non posset reuerti ad bona vsq. vixerit aliquis ma
sculus. unde deficientib. masculis statutu istud nō vocat eū.
nec de ea aliquid dicit. et si tacite intelligeret aliquid disponere
intelligitur q. remaneat filia post mortem filij in dispositione
iuris cōmunis in qua erat ante statutum. sed de iure cōmuni
non pōt venire nisi dicendo testm nullu. et sic concluditur q.
si dictum testm e. nullum hodie appet retro fuisse nullum.

Tertio queritur cum resōm fideicommissi locus esset q. di
cta filia debz detrahere. rñdeo legitimam tñ q. non venit i. fi
deicommissu. Non ob. glo. op. in. c. raynucius. et Ray. d. testa.
que loquuntur de detractioe legitime et trebellicianice. q. hz
locum in rogato sub conditōe. secus si pure. vt no. ff. de ioffi.
testa. l. papinianus. §. meminisse in vlti. glo. et. C. ad. l. falc. l. si
vt allegas. et in aut. de here. et fal. §. si quis aut non implens.
Sed hic ista filia rogata est pure. q. nunc appet q. ab ipso pñ
cipio non valuit testm. ergo concluditur q. solam legitimam
vel solam trebellicianicā deducet. Bar. Item idem Bar. i.
alio consilio sic dicit. Queritur an nepos ex filia dotata prete
ritus ab aucto materno possit expugnare testm et ab intestato suc
cedere non obstante statuto phibente filiam dotatam succede
re patri ab intestato. dico q. si fuerit preteritus ab aucto mñ no
posz expugnare testm nepos sine cā preteritus q. de iure cōi
admitti dñ. vt in aut. non licet. et in aut. ex cā. C. de liberis pte
ritis per ea que ibi notantur. et in corpore unde sumitur. et. §.
exheredatos. sed cum de iure municipali filia testatoris dota
ta phibeatur succedere ab intestato pñ suo dico q. ex mēte isti
us statuti intelligitur et prohibitus nepos iste filius dicte do
tate filie q. probo. Et hoc concludo magnā copiam allegatio
num que possent fieri in pñm. nam quotiens prior in gradu
excluditur non pp mortem vel repudiationem vel delictum
vel ingratitudinem que non porrigatur in descendentes. sed
excludatur fauor eius cui succeditur vel alterius tñc excludi
tur descendentes. Exemplum in vñbus feudorum sub rubri
ca qui dare possunt feudum. c. i. §. hanc ver. filia. Excluditur
etiam filius propter dictam rōnem. sed mens statuti vñ e. p
ponendi masculo et filiabus dotatis ne patrimonium et diuicie
testantis diueniant ad extraneos sed potius familiaris digni
tas salua sit et in diuiciarum honestate seruetur q. reipublice
interest. vt. l. i. §. pe. ff. de ven. inspi. et bene facit ille ter. cuz ex
poni debeat familiarum. i. agnatum. vt ibi no. in glo. et p. pro
batur in. l. pronuntiatio. §. de iure cōmuni. ff. de ver. signi. p
qua rōne ne ad extraneos diueniat bene facit. l. libertus q. sol
uendo. ff. de bonis liber. quod magis pōt in filio q. in ipa filia
q. eadem rō e. et maior. et ita per dictam rōnem consulo ego
Bar. idem Bar. dixit in. l. i. §. et q. sine. ff. de pñab. pone duo
statuta que consueuerunt esse cōiter per Italiam. vñm e. q. si
lia femina non succedat stantibus masculis ex eodem patre.
Aliud e. q. soror non succedat fratri stantibus alijs fratribus
ex eodē pñe. Quero qd si stat alijs frater vel filius q. oino e.
incapax an impediat ista filia vel sororem succedere. ter. e. l. i. i.
§. et qd si tantuz. ff. de pñabul. videtur q. non. vt in. l. si necesse
§. si deportatus. ff. de bonis liber. cuz sumi. et hoc pato vñ di
cit Bar. licet in pñm faciat. C. de natura. lib. aut. l. 3. et p. hoc
de facto pñtus respondi q. si filius supest qui est dñ ordine mñ
nozu filiam succedere non ipedit. q. talis filius nullo modo est
capax hñditatis vt in de. erini. de verb. sig. Sed pone q. talis
filius vel frater non e. omnino incapax sed tñ in proposito i
peditur succedere. verbigratia decessit relicto fratre ex pñe tñ
et relicta matre et sorore ex vtroq. parēte hoc casu ille frater ex
fratre nō pōt ei succedere q. pñfertur ei mater. in aut. defun
cto. dubitatur an frater ex vtroq. pñte possit cū matre succe
dere vñ q. nō pp statutu qd dicit stantibus fratrib. non succe
dit soror. sed nūc extat ergo et. p. hoc vñ in aut. l. 3. C. de natu.

lib. In pñm vñ q. ille frater debeat succedere i. illa dimidia
in qua dñ succedere soror cum ex eius pñona excluditur soror.
vt. l. equissimum. ff. ad tertul. et. l. i. §. obijcitur. co. ti. Contra
vñ q. soror ipsa succedat excluso fratre per matrē. vt. l. i. §. si sit
consanguinea. ff. ad tertul. Quid dicem. hoc e. dubiu antequā
veniam. ad determinationē p. solutione dictaruz legum. di
cas q. ille qui e. remotior me excludit eū qui excludit me. aut
ille remotior succedit in locū ei. in quē excludit et tunc ille suc
cedit et ego excludor. vt. l. i. et. l. equissimū. §. obijcitur. ff. ad ter
tul. nam ibi auus excludit patrem et succedit in locū patris si
lij quo ad eū merito excludit matrē sicut ipsum patrem. qñq.
nō succedit in locū ei. et tñc aut ille quē ille remotior. excludat
me ideo q. hz potenti. ius in successione. et tñc ego nō excludor
sed potero ad successione vocari iure meo. perinde ac si ille ex
clusus nō esset. vt. l. i. §. si sit consanguinea. ff. ad tertul. aut nō
excludit eū sed quasi deficiat cōditio qua vocabar ad successio
nem. et tñc non potero admitti. vt in aut. licet. C. de natu. lib.
ibi enim excluditur filius naturalis pp pñgez nō ideo q. cō
iunx hz potenti. ius in successione. §. ideo q. lex vocari voluit
naturalē sub ea conditione si pñm non esset ideo nō attendi
tur vtrum illa pñm succedat vel nō. Nūc ad ppositū vidēda
e. glo. quo iure frater excludat statuto vetante sororē succedere.
breuiter isti ablatini absoluti resoluuntur in conditionē. vt. l. a
testatore. ff. de condi. et demon. et de euc. l. euict. tñ in casu p
posito puto q. faciat dispositionem vt et inducat vt frater suc
cedat et fratri preferatur q. ei. fauore e. hoc statutu. vt. l. seruo
legato. §. si testator. ff. de le. i. et. l. fideicommissa. §. interdū. de le.
iij. et facit. l. fideicommissa. §. cum esset. eo. et. et sic excluditur soror
a fratre tanquā habente poti. ius ideo fratre excluso a matre
soror admittitur vt. d. l. i. §. si sit. Sed pone q. iste filius non suc
cedit q. exclusus dispositione defuncti q. exheredatus a pñe vel
a fratre preteritus turpi pñona nō instituta vtruz impediat fi
liam et sororē. breuiter dico dicit Bar. ter. e. de coningen. cuz
ema. liberis eius. l. i. §. si pater. et ibi hoc dicā dicit Bar. quid
si iste filius vel frater nō succedit pacto exclusus q. hz aliquid et
pñm cū iuramento nō venire ad hñditatē paternam vñ exclu
sus testō q. institutus in certa quātitate. Rñdeo ex eo q. filius
pp hoc aliquid habuit. pñde facit partes alijs et alios excludit
ac si totaliter succederet. vt. l. i. §. aduersus. ff. si qd. j. patro. qd
e. verū q. facit partem i. cōputatione legitime et alios impedit
succedere tanquā extraneos sñm formā dictoru statutoz tam
preteritus ipse nō rumpet testamentuz q. non dñ institui. vt
l. i. §. et quid si tñ. ff. de pñab. sed si filius vel frater non succedit
q. non vult vtrū impediat filiam vel sororē. vñ q. sic per ter.
cū glo. in. l. filiussa. si. cū quis. ff. de lega. i. In pñm vñ ter. in
l. i. §. cum sic. ff. ad trebe. Rñspondeo si non vult succedere nō
obstat sorori. Non obstat quod no. in. §. cū quis. q. ibi filij nō
impediebant alios q. habent potentius ius in successione. sed
q. conditionē alterius facit deficere. Sed in qōne nostra filius
filius et frater sorori obstat q. hñt ius potentius. Sed quid si est
talis pñona que excluditur sed nō pñetuo. verbigratia dicit sta
tutu q. filia femina si succedat quousq. vixerit masculus. et sic
non perpetuo filius filiam excludit sed quousq. viuit. Val. in
l. i. §. C. de liberis pñteritis. sic dicit pater filiam dotatā preterijt
et filiu instituit supuirit filius pñi dicit testm nullū. queritur
an possit supposito statuto cōis. Rñspondit dicente q. filia dota
ta non possit venire nec reuerti ad bona dotantis quousq. vi
uixerit filius masculus. Circa quod dicendū e. q. idubitatē
dictū testm nūc nullū e. et filia dotata preterita hodie potest di
cere testm nullū. et hoc vult statutu q. voluit solu eaz excludere
a bonis quousq. masculus supuixerit. et sic eo mortuo eam ad
mittit q. phibitū ad tps post tps vñ esse permissum. vt. l. impe
rator. ff. de postulā. sed ita e. q. retro fuit nullum. sic pbatur. il
le pñterit. nō pōt dicere testm nullū q. tpe mortis nō debebat
de necessitate istui. ff. de iusto rupto. l. si quis exheredato
i. pñm. si ergo diceremus testm viuo filio esse aliquod et p. pñis
filia tpe mortis nō fuisset necesse institui. ergo hodie non rum
petur testm vt in alle. l. si quis. i. pñm. cū ergo filia dicat nullū
ergo de necessitate habes presupponere q. hodie apparet eam
esse talis cōditionis q. tpe mortis debebat istui. Rñterea
hoc apparet p. glo. l. gallus. i. §. et quid si tñ. ff. de lib. et posthu.
vbi filius deportati post mortem pñis restituit i. integruz. tñ
nō dicit testm nullū nisi restituat ex cā que retrotrahit. vt ibi

p3 i fi. glo. aut ergo ista filia dotata icipit post mortem filij esse
habilis ad succedendū ex cā q non trahit retro et non posset di
cere testm nullū. aut ex cā que retrahit et cū cōstat testamē
tū retro fuisse nullū. iste rōnes de necessitate cōcludunt. ¶ Dre
terea ex eo testō q sperat rumpi ex cā preteritionis non pōt
adiri hereditas neqz suus heres existeret. vt. ff. de acqui. her. l.
cū quidā. §. qd dī. s3 istud ē huiusmodi qz si contingat filiū de
cedere sine filijs filia fuit preterita. et sic testm nullū. ergo fili
masculus ex eo testō nō pōt ēē heres. ergo cōcluditur de neces
sitate qz dictū testm retro fuit nullū ex ea rōe qz ex dicto testō
nō fuit adita hereditas ne suus heres existeret. ¶ Dreterea p̄dicta
p̄bantur p̄ casus similes. ¶ Drimo de posthumo preterito qui
nō pōt dicere testm nullum quousqz ē in ventre. tñ natus re
tro rūpit. ¶ Sic i filio capto ab hostibus preterito q non pōt di
cere nullū quousqz ē apud hostes tñ reuersus rūpit retro vt iu
ra dicūt. ¶ Dreterea hoc vñ quasi in his terminis expressus. ff.
de bo. pos. l. in tab. l. equissimū. circa prin. tñ expectandum er
go et. vbi dī qdū superest aliquis q possit venire p̄ p̄tabu. si
cut hic dicit statutu q qdū superest masculus non veniat fe
mina. ¶ Modo pone q illi qui p̄nt venire p̄ p̄tabu. sunt exclusi
morte vel alio modo certe tunc instituti venirent per fm tabu.
nō vt ex nūc confirmet testm s3 tanq̄ retro valuit testamentū
ergo vñ? istoz verborū qdū et. interim suspendit. tñ pōt re
tro fingi fm Bar. qui ita cōsuluit. et p hoc cōcludebat Bart.
qui ita cōsuluit. et p hoc cōcludebat Bar. q cā si non valet iu
re testī valeat iure codicillorū que erat in p̄dicto testō apposta
tanq̄ retro vera habebat operare suū effectū prout ego dicit
Bal. dīxi i aut. ex cā. cui ego Bal. dicebam oīno dum crāz
aduocatus partis aduocē qz dicta cā non poterat opari qz il
la p̄dictio si non valet et. nunq̄ fuit impleta viuo filio mascu
lo. s3 demum eo mortuo. et iō fideicommissum p̄ditionale non
trāsmisit. vt. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. et no. l. l. cūz
filio. ff. de le. i. et l. i. C. de his qui ante apertas tabu. dicebatz er
go qz testm erat nullū ex nūc idest post mortē filij non retro
super qdne Ray. de forli. et collegiū senē. cōsuluerūt qz dicta
filia nihil poterat petere nec nullū dicere testm qz tpe mortis
patris et adite hereditatis p̄ filium masculū se inuenit exclusaz
ex forma statuti. et iō nunq̄ pōt rediri ad ius dicendi nullum
nec dī iure ciuili. nec de iure p̄torio qz inuenit h̄f dītarē alteri ap
plicatā. ar. C. de secū. nup. l. i. quibus. nullitas. n. nisi sit tēpore
mortis cōfirmat testm expugnabiliter vt. d. l. si quis filio. et iō
i tota. l. gallus. nō cōsiderat nisi quis p̄cedat tpe mortis testa
toris. nā si tūc iuris obseruātia nō deficit testm inerpugnabi
liter valet. et i hac parte non fuerunt sequi cōsiliū bar. sed p̄
cise p̄sulerunt p̄ partem meam. Sed collegiū florentinum
cōsuluit pro parte clientule mee. et qz ipsa succederet in dimi
dia non obstante dicta cā. et idem cōsuluit recolende memo
rie Franciscus tigrini de ¶ Disis. et respōdebat ad leges p̄rias
qz ista filia erat h̄f s anormala et cōcedebat qz h̄f dītas tota fue
rat ad filium applicata. sed nihilominus ex dispositiōe. l. nūi
cipalis. p parte dimidia cuius poterat filio masculo mortuo
sine liberis. nam hoc non ē verum qz ex dispositione vnius dī
finat et alter incipiat esse h̄f s. vt no. in. l. in substōne filij. ff. de
vul. et pu. et insti. de eo cui liber. cā in fi. Nam statutu iſrigit
regula iuris cōmunis excludēdo filiam ad tempus vite f̄f s. et
postea includēdo ipsam et reintegrando ipsam ad successiōe
post mortem vite f̄f s. ar. ff. de le. i. l. statuliberum. §. s̄ichum
vere. ergo filius fuit h̄f s interim in solidū ex testō et nō viuo
filio sed mortuo filio redit ad cām intestati ex preteritionis dī
fectu. et sic cā finalis que medio tempore obstitit mulieri defic
per mortem masculi. ita qz femina pōt succedere sine masculo
vt ex nūc. i. post amotionem cāe finalis obstaculi. quare con
siliū dñi Ray. non plz dicit Bal. qz nos sumus i materia
statuti non in simplici materia iuris cōis. Item consiliū bar
tho. non plz Bal. qz sequeretur qz interim masculus non essz
h̄f s nec possit agere nec conueniri. vel posito qz possit conuē
ri per. l. fi. C. d. peti. h̄f dī. tamen agere non possz. vt ibi notatur
vt. l. i. §. apud iulianum. ff. de positi. Et si queratur an ista filia
interim decedens transmittat istud ius dicēdi nullū ad suos li
beros. et vñ qz non n. Nam istud ius dicēdi nullū ē interz cō
ditōale. seu in diē incertam. ergo non transmittitur. ff. d. p̄di.
et demon. l. h̄f s meus. et l. quibus diebus. §. quidam ticio. Nam
tu dixisti. §. qz interim filius efficaciter ē h̄f s. ergo filia nō ha

beret ius deliberandi nec aduendi et oportet dicētem nullum
alterum de predictis iuribus habere. vt no. in. l. suus. C. de re
pudian. h̄f dī. si ergo nihil h̄z ergo nihil transmittit. vt. l. cū an
tioribus. C. de iure delibe. et ita decidēdo t3 Bar. in. l. fi. C.
ad terul. Sed p̄rium vñ verum si tu tenes aliam opi. quod te
stamentū fuerit retro nullum. nam ē casus in. l. quod transmi
titur. l3 decessit ante qz poterit de nullitate agere. ff. d. libe. et
posth. l. si a p̄re. Si at tenes qz iteri testm t3 et v3 cū effectu nō
fieret trāsmisio iuris dicēdi nullū sic cū decessit posthumū? vi
uo testōre. qz tale ius nō ē adhuc i potētia effectuali ad aliqd.
Dubitat tñ dī lēma an trāsmittat ius petēdi lēmam. et vñ qz
sic vt. l. si quis filium. C. de inoffi. testa. In p̄rium vñ qz cūz in
terim filia sit exclusa neqz iure ciuili. neqz iure preterito h̄z qd
interim transmittat. vt. ff. de bo. pos. l. non ē ambigendū. §. fi.
nisi dicatur qz legitima sibi detur et interim. l3 non possit pe
tere in vita patris. nam statutu non priuat eū precise. sed im
ponit ei t̄pale silentiū et nō itendit statutu als facere nisi qz fe
mina non agat p̄ masculū. interim ergo femina h̄z ius in ba
bitū. sed nō in exercitio et ad transmittendū sufficit ius in ba
bitū h̄f s. vt. d. l. si quis filium. et facit. ff. d. p̄tabu. l. illud. §. fi. ff.
ad fill. l. si quis magni. §. fi. cū. l. seqn. Item ista legitima cense
tur es alienuz. et ideo equa opi. vñ qz transmittat in posteros
ab ea. ipsa interim decedente. quia ius commune defert et sta
tutu non aufert. sed suspendit ad t̄ps et l3 t̄ps sit incertūz non
d3 haberi p̄ conditione. sed p̄ dilacione fauore filie. ar. l. ex his
C. qd dies le. ce. Et qd no. ff. ad trebel. l. seys saturninus. et ita
de facto cōsultū fuit per quosdam docto. subiles. cōiter tamē
doc. p̄. opinant qz iura que cōpetitura sunt alicui p̄ mortē al
terius et nō ante. siue sint vñ. siue quasi vñ. siue simplr parti
cularia interim nō recipiūt transmissiōe. Item nō vñ posse
negari qz ista sit similis mortē cā capioni. et talia iura nisi sint
certa non transmittuntur. C. de cadu. tol. l. i. §. si aut aliquid. et
§. fi. idem vero Bal. sup eadem materia quasi in eisdem termi
nis in. l. si qz filium. C. de inoffi. testa. sic dicit. Statutu cauē
qz filia dotata a patre nō succedat quādiu existat fili? masculū.
modo pater qui dotauerat filiam fecit testm in quo testō filiaz
preterit filio herede vñ instituto. inserta clausula qz si non va
let vel valebit iure testi valeat iure codicillorū. tandē iste fili?
decessit sine filijs. ista femina supinens vult testm dicere nul
lum eo qz fuit preterita a p̄re. modo queritur an possit et si pōt
testm dicere nullum. qz l3 esset preterita preteriri potuit dī iur
qz frater eam p̄cedebat tpe mortis testatoris. Et dicit t̄pe qz
erat casus in. d. l. si quis filio c̄heredato. in p̄n. et l. gallus. per
totam. ¶ Dreterea nō ē dubiū qz filius donec vixit fuit h̄f s
i solidum ex testō. ergo testm valuit. si ergo testm assumpsit esse
ctum impossibile ē qz post dicatur nullū. qz sic p̄bo. qz si ip̄s
bile esset dici nullū interim adiri nō posset h̄f dītas de iure ci
uili. s3 solūmodo posset bonoz possessiō fm tabulas peti. vt. ff.
ad carbo. l. si impubes. §. questum. ¶ Dreterea p̄posito ergo qz ex
dicto testō potuerit adiri h̄f dītas de iure ciuili necessario seg
tur qz dictū testm nō possit dici nullū. ergo nō vocabitur filia
p ius dicendi nullū. Item nec per querelam inofficiōsi qz nō
fuit ex h̄f data. Item qz h̄z dotem a patre et sic magis d3 agere
ad supplementum. ista rō vltima nō p̄cedit qz cum nullū ha
beat titulum institutionis non h̄z locum actio agendi hodie.
Item qz ista filia non possit rumpere nisi p viam querele. fac
fi. de inoffi. testa. l. pater filium. ¶ Dreterea ad idem fili? mascu
lus semel fuit heres in testō. ergo hoc nomen h̄f dī imp̄pe
tuum nō pōt desinere. vt. ff. de mino. l. quod si sine. §. sed qz pa
pianus. Sed ad istā rōnem nō potest rīderi qz lex pōt hoc
facere qz iste qui est h̄f s desinat oīo esse h̄f s. vt no. ff. de vulg.
substi. l. in substitutione filij. Bart. hanc qōnem mouet. ff. ad
terul. l. fi. Et ibi determinat. aut statutu dicit qz filia succedat
stante masculo tunc intelligitur tpe mortis patris. vt. l. si quis
filio. aut statutu dicit qz filia non succedat quādiu supuierit
masculus tunc ius filie non aufertur. sed differtur in t̄ps cer
tūz. dicit ergo qz interim ē in pendēti et qz mortuo fratre sine
filijs. ista filia pōt dicere testm nullū. et t̄c retro apparet testm
fuisse nullum. et hoc operatur clausula codicillaris. Sed si ista
opi. esset vera dicit Bal. sequeretur absurdū qz masculūz in
terim non ēē heres de iure ciuili nec posset actiones h̄f dīta
rias mouere vel suscipe vt heres qd esset absurdū et p̄ mentem
statuti. et ideo dato qz interim iste masculus ē heres et de iur
ciuili

ciuiti. et quod eo mortuo sine filiis restituitur filiabus ius dicendi nullum quod propter masculum non habebat. sic ergo istud testis est in casu rupture mortui filio. et ideo clauicillaris nihil operatur quod prius est mortui masculus quod sit conditio illius. clauicillaris masculus fideicommissum importatum per clam pendente conditione decedens non potuit transmitti. ut l. i. c. de his qui ante aper- tas tabulas hac opinio. erat recolende memorie dñs meus do- minus Franciscus tigris de pñs qui dicebat quod ista filia erat he- res anormalis in qua non seruatur regule iuris cōis. s. simplex forma statuti. et allegat glo. singularem que est in situ. de eo cui li- berta. cā in fi. opi. Ray. tenuit collegium senen. opi. Francisci te- nuit collegium florentinum. S. quid si ista filia decedat uiuo fratre. an filius habeat ius rumpendi mortuo isto suo auunculo sine liberis. Rñdit Bar. quod aut iste nepos uult venire per p-sona matris et non potest. aut ex p-sona p-pta et potest per qua deter- minatione facit quod dictum est supra. s. hoc non uult uerum. quod in isto toto est considerandum duplex virtus si virtus istius mas- culi inclusiua et hoc statutum disponit pure. secunda est uirtus istius acquisitionis tacite resolutione postquam masculus non erit. et in ista secunda uirtute statutum habet in se conditionem que respicit filiam. si ergo ista conditio deficit in filia remanet caput inclusiui filij masculi puri et liberi. ergo non uult quod nepos. i. filius filie admittat ad repugnandum iuenit ius auunculo perfecte et ipugnabi- liter acquisitum amota. i. mortua matre que ex beneficio statu- ti poterat admitti. et similia uerba sunt duplici uirtute possunt bar. fm Ric. malū. ff. ad tertul. l. ij. s. videndum. et si iste masculus di- lapidat bona nuncq̃ soror potest compellere eam ad cauendum de non alienando nec dissipando bona. Bar. dicit cogitabis. ego dic- Bal. dico quod potest cogi si incipit lapidare vel est suspectus. ut ff. ad trebel. l. imperatores. et ff. qui satisda. cog. l. iter oēs. Idem Bal. questionem predictam l. i. si quis posthumus. s. si filium. ff. de libe. et posthu. tractauit ubi sic dicit. Dicitur statutum quod filia se- mina quod diu masculus supuierit non succedat. modo pater ha- bens filium et filiam instituit heredem uniuersalem filij adiecta clausula si non ualet iure testi et c. et filiam preterijt tadem pater decessit et filius se imiscuit hereditati. deinde decessit filius filia preterita uult dicere testis nullum. allegat. n. quod obstaculum filij est ablatum et amotum et quod finitio privilegij filij premortui ipsa si- lia reperit iure cōis. ut l. s. et milites in prin. ff. de excusa. tut. et modo querit quid inris ista magna questio fuit de facto hic et fuerit cōsilia lata per collegia in duas partes. nam quod filia non possit dicere testis nullum probatur tribus rationibus. Prima ratio est ista quomodo cūq̃ testis est tale quod ex eo morietur testatore potest adiri hereditas de iure ciuili nuncq̃ illud testis potest dici nullum ratione preteritis. ut l. si quis posthumus. s. si filium. ff. de libe. et posthu. quod quod diu eēt incertum non posset adiri hereditas ex te- stamento. quod se habet ad esse et non esse. ff. si pars hereditatis pe. l. il- lud. ff. de acquire. here. l. cum quidā. s. qd dñs. sed istud testame- tum est tale quod potest adiri hereditas post mortem patris ergo non potest dici nullum ratione preteritis. Secunda probatur per aliam rationem sic ille demum preteritus dicit testis nullum quem testator tpe mor- tis tenebat instituire aut exheredare. ut d. s. si filium. et l. si quis filio. in prin. ff. de iniusto rup. et c. de inoffi. testa. l. si quis filium tpe mortis non tenebat per filiam instituire vel exheredare. er- go preteriendo filiam nullam fecit filie iniuriā. unde merito testis non debet rescindi cum pater fm obseruantia municipalis iuris te- status fuit. Tercio et ultimo probatur per casum. C. de liber. pte. l. maximum uiciū. nam fm illam mediā iuris prudentiā scōz quā differebant filie a masculis non dabatur feminis ius dicē- di nullum. sed quodā alio iure petebant quandam portionem et vocabat illud ius accrescendi. ita debet esse i. pposito quod ista filia non possit dicere testis nullum. et per istā rationem fuit cōsultū per dñm Ray. s. for. et per collegium senen. quod filia precise repelle- tur. S. dñm quod filia admittat sic probatur tpalis exclusio non debet trahi ad exclusionem vel exemptionem perpetuā. l. si quis post- humus. ff. de libe. et posthu. de postula. l. imperator. de pac. l. epistola. s. si. s. p statutum filia excludit ad tps iure masculi. er- go non debet excludi in perpetuū. nam sic est in feudis quod filia ex- cludit masculo uiuente. tñ masculo mortuo admittit femina. qm̃ obstaculum quod obstabat remouet. ita ergo est in pposito quod mortuo filio redit ad ius cōis et debet succedere. Quomodo autem hoc potest esse. nā sequit quod testis ualuerit i. uita filij et postea de- finit ualere. et istud est p regulas iuris quod p parte tpis. qd testa-

tus sit et p parte intestatus. Bar. cōsultuit quod haberet ius rum- pendii testamentum. dominus Franciscus de pñs dixit idē. et dicebat quod p-pte loquendo ista filia erat hñs anormalis et quod successio istius non erat successio regularis. sed irregularis propter statutum. alleg. glo. in situ. de eo cui liber. cā. s. finali. Predicta possunt habere locū quando in statuto ponitur di- ctio temporis limitatiua ut donec vel quod diu. ff. de excu. tuto. l. penul. Secus uero si statutum simpliciter excludat filiam. nā tñc sufficit quod momento eam excluderit ut sit exclusa in perpetuū. nam cum successio ad filium confluerit filius transmittit po- stea ad heredes suos et filia femina nullum habet ius petendi. quod ius acquisitum alteri. Bar. autem in l. i. s. si pater. ff. de cō- iungen. cum emanci. liber. eius sic dicit. statutum dicit quod filia non succedat patri extantibus masculis. vel mater non succe- dat filio stantibus alijs filiis masculis. quid si est alius filius ma- sculus qui ex iudicio testatoris non potest succedere. ut quod exhereda- tus an impedit matrem vel filiam succedere. Item est ualde difficil passus. et uult quod talis exclusio si impedit qm̃ hñs mortuo. ut l. i. s. si pater. ff. de cōiungen. cum emanci. liber. eius. Et ut perfe- cte hanc partem videamus oppo. dñs in dco. s. si pater quod exhe- redatus habetur p mortuo. ut ff. de lega. i. l. filius. s. cum quis et ibi glo. Dicunt quidam ut Ja. de are. habetur pro mortuo quo ad suum commodū. secus quantum ad commodum alienum ut ibi. Nec solutio non placet Bar. quod etiam quantum ad co- modum alienum habetur pro mortuo. nam in dco. s. si pater nepotes habebunt totum cum alias essent habituri dimidiā. dic ergo quod ibi exheredatus impedit alium faciens conditio- nem dispositionis deficere. ex qua ille nolebat succedere. vñs non attenditur an sit exheredatus vel non. quod sufficit quod sit fili- us. ut ibi. sed in dco. s. si pater. loquitur qm̃ exheredatus alius im- pediebat. quod concurrebat. sed omnes cum eo succedebant. vñs eo excludo per exheredationem non impedit alium succedere. ut dco. s. si pater. Item opponitur de dicto. s. si pater ubi filius exheredatus nocet nepoti. ut ibi dñs. ergo exheredatus non ha- betur pro mortuo. quod tunc ueniret per contratabu. nepos pte- ritus vel diceret nullum. Aduerte quod exheredatio assumit esse- tum post aditam hereditatem. ut l. illum. s. si cum exheredatio ff. de contratabu. et tunc incipit haberi pro mortuo cum est adi- ta hereditas et exheredatio confirmata. si ergo nepos qui est se- quentis gradus uult uenire per querelam que oritur post adi- tam hñditatem et potest quod pater exheredatus sibi non obstat. cū tunc post aditam hñditatem habeatur pro mortuo. Sed si fili- us uellet uenire per contratabu. que oritur ante aditam here- ditatem. ut l. illum in prin. ff. de cōtratab. vel uellet dicerē illū quod ius oritur ante aditam hñditatem non potest cum illo. tñ quo- ius debet oriri non habeatur pro mortuo pater ut allegato. s. si pater. et l. si quis exheredat? in pn. ff. de iniusto rup. Et hoc sequitur aliud uos scitis quod probatur. que datur patrono oritur post aditā hereditatem. ut l. illum. ff. de contratabulas. modo filius liber- ti exheredatus non impedit patronum quin succedat per probatur. ut in situ. de succes. agna. s. nostra uer. sed cū testis. quod illo tpe quo oritur illa probatur. filius habet p mortuo. ut in uer. sed si patronus. dicti. s. si pater. ubi admittit nepos filio exheredato habito p mortuo. est ratio quod uenit ex quodam iure ciuili sibi non competentem ante aditam hñditatem. qm̃ ipse erat i. potestate et pater emancipatus et sic ei nullo modo obstat si uellet ueni- re iure aliquo sibi quesito. et ideo quod pater eius erat exheredatus hñs locū quod s. dñs. filia femina non succedat extantibus masculis masculus est exheredatus impedit ne succedere filiam feminā. Aduerte si exheredatio esset annullata aliquo modo. tunc esset p inde ac si non esset facta. ut s. dñs. sed si eēt exheredatus rite. ita quod testis non posset rumpere. tñc si filia uult succedere tñc sua. non potest quod filius masculus tpe mortis eam precedebat. ut dicto. s. si pater. in pn. et d. l. si quis exheredato. in pnc. quod si debuit institui. sed si filia uellet uenire per querelā que orit p aditionem hñditatis seu post aditam hñditatē. Et sic eo tēpore quo filius habet p mortuo. tñc potest succedere. put. s. est dictū de nepote. Contra predicta opponit fortiter in aut. de nup. s. soluto. in fi. ubi filius q igratitudine cōmisit nullo modo alij ob. solutio ibi filius ingratus repellitur a lege et sic tpe mortis matris reperit exclusus. ideo alios non excludit. sed in. s. si pater. excluditur per factū hoīs. ut per exheredationē que habet effectus post aditam hereditatē. sed si ueniret aliquis ex iure quod orit

ante aditam hēditatē cui ipse filius obstat tūc filius impedit
ut dicitur. Item oppo. ff. de assi. lib. l. i. §. si. ubi dicitur qd testator qui
pnuat aliquē portione sua pōt eā assignare cui vult. et ille pri
uatus alij partem. Rūde et aduerte qm actus pnuationis alicu
ius precedit actū assignationis facte alteri de eadem portioe
qua ille pnuat. verbigratia exheredatur quis pmo ecce actus
pnuationis. Secūdo effectus exheredandi portio alteri assigna
tur tunc hnt locum que dicitur. §. qm actus assignationis factus
alteri et alterius pnuationis actus ē idem actus tunc hz locū
lex pōt. qd testator pōt assignare cui vult et pnuatus alij facit
partem. Ex hoc concludo ad altam qōnem dicit statutum
qd mater non succedat filio hnti fratres carnales ex patre. mo
do pone qd ticius fili? decessit pterito fratre extraneo si turpi
persona instituta. succedit ne mater v? qd sic. qd frater non pōt
tunc succedere qd ē pteritus. Cōtrariuz puto dicit Bar. nā
ille frater pnuatur successione facto defuncti. et actus pnuatio
nis nō precedit actum translationis in alterū. imo ē vnus et
idez. id licuit de facto auferre illi et alij dare et ille ff. ita impe
dit matrem sicut haberet. vt. l. i. §. si. ff. de assi. libe. Et ista ma
teria tibi liqueat an ille q me impedit vel q meci nō cōcurrat
iudicio testatoris a successione excludatur me ipediat vel mi
hi ptez faciat sic distigue. aut ille impediēbat me. qd faciebat
deficere conditionem dispositionis ex qua debebam admitti.
aut impediēbat me. qd ius succedendi habebat. Primo casu
et pnuatus iudicio testatoris me impedit. vt. l. fili? §. cum qs
et ibi no. ff. de lega. i. Secundo cāu distigue aut actus trāsla
tionis in alium de portioe que illi pnuato debebitur. et actus
pnuatiois ē vnus et idem. aut actus pnuatiois impedit me. p
mo cāu impedit me ille pnuatus sicut si pnuatus non esset. vt
l. i. §. si. ff. de assi. libe. Secūdo cāu dōbes scire qd ille actus pnuatio
nis assumit effectum demum hēditate adita. vt. l. filium. §. sed
cum exheredatus. ff. de ptabu. et ideo distigue aut ego habebaz
ius succedendi in solidum ab ipso initio. sed ille pnuatus facie
bat mihi partem per concursum et tunc pnuatus mihi nō ob
stat. vt. l. i. §. si pater. ver. sed si patruus. aut ab initio nō hēbaz
ius succedendi vel in solidum non habebam. et tunc aut volo
venire ex aliquo iure quod habz originem a tempore mortis
vel ante aditam hēditatem vt per bonorum possessionem con
tratabu. que datur liberis vel dicēdo nullum et non possum.
vt. d. §. si pater. et l. si quis exheredato in prin. ff. de iniur. rup. cō
iuncta. l. illud in prin. ff. de contratabu. aut volo venire p ali
quod ius quod habz originem tū post aditam hēditatem. vt
per ptabu. que datur patrono per querelam et possum. vt in. §.
sed nostra. in sti. de succes. libe. coniuncta. l. illud in prin. ff. d. p
tabu. et probatur in. l. si quis filium in prin. C. de offi. testa. et
ff. de ptabu. l. iij. §. si emancipatus in fi. et bec vera siue actus p
nuationis precedat siue vere siue fide. vt in sti. de succes. libe. §.
sed nostra. ver. sed cum testm. et l. si patronus testator in prin.
ff. de bo. liber. et ita dō intelligi bec difficilis materia. Val. at
i. l. marimū vicium. C. de libe. prete. sic dicit statuto cauetur
qd filia exstantibus masculis ad successionem intestati vire si
possit. modo p? habebat filium et filiam ex primo mrimonio
et vnum alium ex secundo fecit testm in quo filium primi ma
trimonii instituit in. x. filie femine relinquit quinqz iure lega
ti. filium vero secūdi mrimonii instituit hēdem vniuersalem
que filia tanq? pterita vult dicere testm nullum ad hoc vt ff.
suis ex vtroq? parente succedat cum altero equali portione. q
ritur an possit. v? qd sic. Primo qd duo sunt iura diuersa. scilz
ius rumpendi et ius succedendi. vnde suis pteritus ipso iur
rumpit. ff. de libe. et posthu. l. filius qui in potestate. hz ergo sta
tutum remoueat vnum ius. tū non remouet reliquū. qd ab
illo est penitus sepatum. vt. l. si domus. ff. de serui. vrba. pōio.
Secundo probatur qd interest nostra habere ius rumpēdi et
si successuri non sumus. vt p? in filio exheredato qui post pera
ctam querelam hz renunciare hēditati. vt. ff. de inoffi. testa. l.
quemadmodū. et l. qui de inofficio. Tercio qd interest habere
aliquid ius venale. vt. ff. de ptabu. l. filium. ibi ergo erat vena
le beneficium. et. Et ex hoc eniz pōt vtilitas percipi. ergo sua
interest habere ius rumpendi. Quarto qd interest rōnez affe
ctionis et caritatis naturalis quam habz ad fratrem vtriq? p
iūctū. ar. ff. de emic. l. p? filie. Quinto arguēdo de parte ad to
tum. nā et totū qd rumpit et tū nō semp i totū succedit. vt. ff. si
tabu. testa. nulle exa. l. i. in fi. Sexto qd aperit edictum alteri q

sibi non proficit. ff. de contratabu. l. si post mortem. §. finali.
Septimo quia istud statutum est fauore masculorum. tunc ve
ro verteretur in odium fratris vtriq? coniuncti. Octauo qd
ista filia potest venire saltem per contratabulas qd ex testō. vt
lex liberis. C. de colla. In p?m qd ista filia nō possit testa
mentū rumpere. nam certū ē qd pteritio cor? quibus nō de
bet legitima non viciat testm. sed huic filie non debet legitima
cū sit redacta ad instar exceptiois et legitima datur respectu i
testati. vnde qui nullam partem ē habiturus ab intestato ei nō
debet legitima. vt. l. cū queritur. C. de offi. testa. Secūdo sic ista
filia ē pnuata p statutū. ergo non iure ciuili nec iure pretorio
succedit. ff. d. bo. pos. l. nō ē ambiguū. §. si. Tercio sic arguo ma
gnum vicium esset si aliud ius seruaremus ex testamēto. aliud
ab intestato. ergo talis differētia non ē fienda. Quarto qd ista
filia nupta pōt equiparari casu adoptionis. qd olim adoptiu?
tanq? trāslatus i alienam familiam nō habebat ptabulas. vt
C. de adop. l. cum i adoptionis. i. p? et hoc idē p similitudinē
v? posse dici i casu nostro. nam tatis a patre i alienā familiā
alienata est que nupserit. C. de libe. exhered. l. si. Quinto v? lex
expressa qd ille qui ē pnuat? ab actu et a potētia succedendi ab
intestato nō pōt rumpere tanq? pteritus. vt. d. l. si post mor
tem. §. liberi. Sexto qd ista iura sunt cōnecta et cōnecte se habēt
i actu et pnuatione. vt. C. de repu. heredi. l. sius. et arg. ff. d. l. et
posthu. l. si ita. §. regula. Septimo arguo qd video qd si fili? emā
cipatus et nepos suus et filius ē institutus et nepos pteritus
qd id dictus nepos non pōt dicere testm nullum. qd non succe
dit ab intestato. vt no. Bar. l. l. gallus. in. §. et quid si tū de li
be. et posthu. Octauo qd absurdum ē qd filia impuget patri hoc
solum qd pater testatus decessit. vt. ff. de offi. tes. l. posthum?
i prin. nam quo ad filiaz attinet libera bona hz. ergo libere p
testare. argu. l. si. C. de bo. liber. So. dicit Val. hanc ultimam
partem. qd cum in istam filiā nō cōtinuaret dñum. ergo nō
dicit nullū rōne iustitias. vt. ff. de libe. et posthu. l. in suis. a con
trario sensu nec rōne iniurie sibi illate a patre. qd pater nullā
iniuriam intulit dicte filie. nā vt dixi quo ad eaz liberas edes
hz. vt. l. loci corpus. §. competit. ff. si serui. vendi. nec ē potest
dici nullū eo qd iuris obseruantia defecerit eo qd testator non
paruit precepto legis. vt. ff. de libe. et posthu. l. gallus. §. in oi
bus. nam cū ista filia sit incognita de iure ciuili p?rie cinitas
de ea mentionē fieri nō oportuit vllō modo sicut nec olim de
emancipatis. qd erant incogniti per. l. xij. tabularum. et id pre
toris auxilio egerunt. C. vnde liberi. l. certum. Cū ergo ius
ciuile non patrocinet huic filie nec pretorium. ergo nullo mō
pōt rumpere testm et hoc verum i filia que excluda ē p?petuo. hz
de excluda ad tps. puta. qd ius masculus viuūt. dictū fuit supra
Val. autē in. l. si quis filiu. C. de offi. testa. dicit sic. statuto ca
uetur qd femina nō succedat stantibus masculis. alio statuto
cauet qd soror non succedat stantibus fratribus alijs et confan
guineis tū mortuo fratre ex altero parente et relicta matre et
sorore ex vtroq? parente. querit vtruz soror possit succedere. et
vt pcedat questio itelligas i tali fratre qui sit capax hereditas
nā si nō esset capax vt frater minor nō excluderet eam vt. l. i.
§. si frater. ff. de cōiungē. cū emancipa. libe. Et v? dicendum
qd frater excludat sororem et p cōsequēs totum matri accretat
vt ordo sit ista mater excludit fratrem ex altero tū parente cō
iunctū. Item frater excludit sororem. ergo sola mater ē ista q
succedat. vt in aut. de nup. §. ingratitudinē. col. iij. In cō
trariū v? iste frater non pōt succedere ppter matris defectū.
ergo non pōt excludere sororem. nam vt dicit tex. qd bonuz ē
ei fauere. ff. de ptabu. l. si post mortem. §. liberi. quasi dicat nō
ē ei in hoc fauendum. preterea ista soror vincit matrem i par
tem. qd facit partem p concursum. vt in aut. defuncto. Mater
autem vincit fratrem ex altero tantum latere. tunc arguo sic
si vinco vincentem te multo fortius vinco te. et si excludo ex
cludentem te multo fortius excludo te. vt. ff. ad tertulianum
l. iij. §. si sit agnat? et l. equissimum. Ista qd hz dubitationem
nunquid p statutū ius sororis transferatur in fratrem. nā tūc
frater admitteret equaliter cū matre. et qd iste frater succedat i
ius sororis factum est statutū. vt. l. hēdicōmissa. §. interdum. d.
lega. iij. Ista qōnem mouet Bar. ff. de ptabu. l. i. in qua finali
ter sic dico qd aut lex excludit aliquē excludentem successione
deferēdo aut excludo simplr obstando. Primo casu aut extat
casus a statuto prouisus in quo successio deferatur vt i thema
te p?libato

est, hoc. Lad qñem de facto consuetudo vel statutū ē in mul-
tis ciuitatib⁹. Itaque qñ si aliquis decedat relictis filiis masculis
et filiabus fratris non nuptis qñ femine debent maritari de bo-
nis patris et contentari de dote et masculus succedat i totū.
Modo pone qñ quidam decessit relictis filio et filia, sed anteq̃
filia nuberet decessit masculus relictis vna filia, est modo p̃tro
uerſa inter istam filiam et amitam suam sororem fratris dñi
cui, qñ dicit filia fratris qñ ipa dñ esse contenta dote, dicit ami-
ta qñ imo dñ succedere vna secum in tota h̃reditate, et facit pro
ea. l. i. C. de adul. qñ qñ filij masculi succedant in totum filie se-
mine dōtentur inductum ē in priuilegium serus cuz per ma-
sculinum serum conseruetur agnatio, vt insti. d. legitia agna.
succe. in prin. ¶ Diciterea cum rō consuetudinis siue statuti
sit ista vt sit salua agnatio que conseruetur per masculinū se-
rum, vt dñ ē cessante rōne cessat consuetudo siue statutū, qñ
rō eius est attendēda, vt. C. que sit longa consue. l. i. vñ pōt filia
obicere amite qñ ipa tñ locum siue gradum patris sui, vt insti.
de h̃redum quali. et dis. §. cum filius, et ff. de libe. et posthu. l. fili-
us a patre, §. i. qñ h̃ hoc sit verum tñ admittitur ipa vt femina
non vt masculus, arg. ff. de p̃tabu. l. non tñ, §. si emancipatus
C. de inoffi. testa. et l. si quis in suo, et ff. d. in ius vo. l. adoptiuū
fin. Ja. de are. et hec sunt snia Alberti de Bobio, arg. predicta
rum legum, et arg. ff. de oper. liber. l. si quis sub hac, et l. plane.
et arg. ff. de leg. ij. l. titio scya, §. vñras, §. dñug. d. la fontana
parmensis distinguebat sic, aut frater decessit anteq̃ p̃f eius
decesserat, et tunc obtinet snia predictoy aut decessit post mortē
p̃fis, vt in qñe nostra proponitur, et tunc qñ iam erat acquiritū
ius in persona eius transmittit istud in h̃redem ēt feminam.
vt. C. de iure dñbe. l. cum antiquioribus, et dñ his qui añ aper.
tabu. l. i. et dñ cadu. tollē. l. i. §. in nouissimo, Item h̃ditas ē suc-
cessio in vniuersum, ergo et. vt. ff. de ver. signi. l. nihil aliud est.
Item rep̃tat vicem p̃fis sicut als. C. de here. vel ac. vendi.
Lemptor. ¶ Diciterea sufficit semel fuisse ius constitutum, ad qñ
ff. qñ me. cā. l. videamus, et sic iam dñ scō obtinuisse se dicebat.
Item Bal. in l. marimū vicinū, C. de libe. p̃te, sic dicit statu-
to cauetur qñ filia femina non succedat extantibus masculis.
modo filia decessit viuo p̃fe et relictis nepte, queritur an dñ ne-
ptis succedat cum masculis, et vñ qñ sic, qñ sicut se habz forma te-
stamenti sic se bz forma, l. vt in aut. de nup. §. disponat, sed si
p̃f in testō exheredat filiam et neptē p̃teritē si moritur filia
neptis rumpit testm̃, vt. l. ij. C. de libe. p̃te, Idem dicēdum ē
in dispositōe statuti, qñ verba statuti et verba legis equipant̃,
vt. l. seruus hac le. ff. ad municip. et ff. de māmif. testō. l. si ita
fuerit, §. si, dicamus ergo qñ ista neptis tanq̃ a statuto p̃teriti
ta succedere debeat, In p̃rium vñ qñ p̃teritio legis sicut p̃te-
ritio militis pro exheredatōe dñz haberi, vt. C. de testō mili. l. si
cum vel in vtero in fi, Sed quando statutum disponit filiam
excludendam fauore masculorum tunc tale statutum vñ habe-
re duo capita, vñum ē exclusiū aliud inclusiū masculo-
rum, capite igitur quo masculi includuntur ceteri vident̃ ex-
cludi ita qñ nulli descendētes ex filia siue masculi siue femine
pōt succedere, qñ inclusiō vñius ē exclusio omnium alioy, vt
ff. de lega. ij. l. quod in rerum, §. si quis post, et ite ablati⁹ ex
tantibus masculis et. a lege prolatus tacitam dispositionem
habere vñ, vñ qñ illi masculi de quibus statutum loquitur suc-
cedant, cum in eorum fauore lata sit lex, arg. C. de secun. nup.
l. cum aliquis, et l. generaliter, §. in his, et de lega. ij. l. cū fidei
cōmissa, §. cum effz, ff. ad l. fal. l. in rōne, §. tam et si. ¶ Itaz et hoc
alibi contingit qñ verba conditionalia rediguntur in conditō-
nem ex mente legis, vt. ff. de oper. liber. l. si ita stipulatio, nec ē
simile de testō, qñ quod ad neptem p̃teritam non est seruata
forma testandi que rō cessat in dispositione legali, ¶ Diciterea
cum rō statuti sit fauor agnatōis qñimo fauor public⁹ cōser-
uandarum familiarum, et eadē rō sit icludenda nepte et maior
qñ in excludenda filia, ergo idem intelligi dñ statutum i nepte
quod in filia, arg. ff. ad macedo. l. filium habeo, nec dñ esse me-
lioris conditionis neptis qñ filia, arg. C. de bo. mater. l. si vna
matre, ¶ Diciterea ista neptis descendit p̃ radicem, ergo qñqd
ex ea oritur vñ exclusiū, vt in vñibus seu, in ti. de fendi succel.
§. hoc aut notandū, hoc tenet Ly. que sit longa p̃sue, l. i. in fi. et
Bar. ff. ad. tertul. l. ij. §. videndum, Non obstat, ff. de p̃tabu. l.
ij. §. si emancipatus, qñ ibi loquitur in exheredatione que pro-
uenit ex delicto et odio persona libe, hic aut loquimur exclusionē

in qua non consideratur hoc, sed natura, vt. l. marimū vicinū
C. de libe. p̃te, ibi natura accusatores exst̃ et. sed in huius le-
gis exclusionē nature p̃cipat nepos sicut mater eius, vt. l. fi.
C. de institu. et substi. sub condi. fac. et. C. de naturali. libe. l. fi. et
idem dico dicit Bal. si ex tali filia superest masculus nepos,
nam mutato in eo seru. non tamen mutatur rō exclusiua cuz
non possit venire nisi tanq̃ matris imago, arg. C. de colla. l.
illam, §. penul. sed mater inuenitur exclusa, ergo et tota linea
que descendit ex ipa, qñ vbi in capite p̃ncipium sumit vltēri⁹
p̃duci non potest, ar. ff. de actio. et oblig. l. quecuqz gerimus.
Item facit ad aliam qñem statuto cauetur qñ si quis deces-
serit ab intestato relictis filiis masculis vno vel pluribus et re-
licta filia dotata talis filia seu filie que dotate fuerūt in bonis
patris amplius non petant, Item alio statuto cauetur qñ ver-
ba statutoy intelligant̃ fin propriū et vulgarem intellectū
absqz subauditione aliqua vel interpretatione, Modō contin-
git qñ quidam decessit intestatus relictis nepte ex filia dotata
p̃remortua dubitatur an dictus nepos ex filia excludatur, Et
ista questio stat in duobus punctis, ¶ Primus punctus est an
beneficiū datum filio trabatur ad nepotem posito qñ statutu
interpretationem recipere iustam et rationabilem, Secundus
punctus est an cū per aliud statutū sit dispositum qñ verba sta-
tuti intelligant̃ p̃prie fin vulgarem intellectū absqz sub-
auditione aliqua vel interpretatione vñū appellatōne filij con-
tineatur nepos de vero et proprio intellectu ante p̃fectionē,
¶ Hanc qñem disputauit Ja. de bel. et arguit ad partem nega-
tiuam qñ nepos ex filio nō habeat istud beneficiū qñ sic p̃ba-
tur verba statuti debent intelligi p̃prie, sed de propria si-
gnificatione filius non includit nepotem, ergo iste cāus est
omissus a statuto et sic stamus iuri cōi. ff. solu. ma. l. si vero, §.
de viro, nam quotiens cessat ius municipale ad ius cōrecur-
ritur, l. iij. §. diuus, ff. de sepul. vio. extra de cōsue. c. cum dile-
ctus, qñ at noie filij non includatur nepos patet ex noie, quia
que differunt in nomine appellatiōne non sunt idem, vt. ff. de
lega. i. l. si quis in fundi vocabulo, p̃z ex genere, qñ prima gene-
ratio ē filius, secūda generatio ē nepos, vt in aut. de non alie
§. emphiteosim, patet ex prima qñ si nepos ex alia prima nati-
tur per se originez foritur, vt. ff. ad municipales, l. assumptō,
patet ex persona propria ē anima que ē pars formalis hoīs,
¶ Nam alia ē anima patris alia filij, Et hec vera et manifestū,
¶ Quinto patet ex sequentibus oīa p̃elibata, vñde ingratitudo
patris non est ingratitudo filij, ff. de iure patro. l. diui fratres
ff. de senato. l. emancipatum, §. si, ff. de interdic. et relega. l. iij.
ff. de p̃tabu. l. iij. §. si emancipatus, et priuatio filij non ē priua-
tio nepotis, ff. de libe. et posthu. l. gallus, §. et quid si tātū, ff. de
acqui. here. l. qui in aliena, §. interdum, ¶ Diciterea cum non cō-
petit diffinitio nec diffinitum, sed diffinitio filij hec est, filius
est generatio prima sed hec diffinitio non cōpetit nepoti, p̃bo
maiorē, ¶ Itā filius diffinit qui ex viro et vxore nascitur sed di-
ctio ex cām imēdiatā denotat, ergo nepos p̃prie filius nō ē
qñ non nascitur ex vxore et ex nuru, ff. de his qui sunt sui vel
alie. iur. l. filii, hūc accedit vulgi opinio, cui dñ stari, ff. dñ fun.
instruc. l. cum delationis, §. asina, ¶ Itā significatiōes vocabu-
loy sunt aut de iure naturali, aut gētium, aut dñ iure civili, aut
cōsuetudinario, primū p̃z, ff. de capī. dimi. l. tutelae, Scōz p̃z
ff. de iusti. et iu. manumissiones, Tertium p̃z, ff. de ver. signifi.
l. figurij, et l. vt alieus, accedit et qñ dicit Boetius qñ diffinitio
essentiā, descriptio itelligētiam rei claudit, §. aliter describit̃
filius aliter nepos, ergo p̃ vñum non icludit̃ alter, et cōfirmat̃
hoc expresse, ff. de excusa. tut. l. ij. §. nunq̃, n. facit qñ nō, insti.
qui. tu. dari pos. §. finali, ¶ Diciterea ter. dicit expresse qñ ap-
pellatione filij nepos cōtinet̃ ex interpretatione quasi dicit̃ si
ex significatione p̃prie et stricte sumpto vocabulo, ff. de verbo.
signi. l. iusta interpretatione, In p̃rium qñ appellatione filij
p̃prie loquēdo itelligatur nepos p̃batur, ff. de verbo, signi. l.
liberorum, nam p̃prie sensus vocabuli ē ille quē ei lex dat si
quem vulgus imperitus assignat, Scōd hoc p̃batur qñ totū
significat quālibet eius partem, §. nepos ē pars, vt. ff. locati. l.
sed et ades, §. si quis mulierem, et. C. de agri. et cēsi. l. cū scimus
li. xi. et. C. de impube. et alijs substi. l. fi, ¶ Diciterea nomē filij in-
terdum p̃fert respectu gradus et tunc non continet nepotē, vt
C. ad trebel. l. iubemus, Interdū affectionis determinatio ad
idē, vt. ff. dñ libe. et posthu. l. gallus, §. substitutēs, Interdū respe-

etu nature et tunc nepos continetur. vt. d. l. tutelae. h. in dubio vñ
pferre respectu nature. vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. si. q. di
spofitio legis regulariter fm rone non fm animi affectum. er
go. 2c. arg. C. fami. heres. l. si. et hanc opi. tenuit Jac. bu. q. ap
pellatione filij continetur nepos. de proprietate et natura sermo
nis. et id determinauit p nepote ex filio includendo. hoc et con
firmavit alia rone q. priuilegium filij trahit ad nepote. vt. C. d
questionibus. l. duo marco. cu3 nepos succedat i locum pñs
fui. vt. C. de libe. prete. l. ij. Et ista est conclusio Jac. bu. in primo
puncto. h. Bar. in. l. liberoz. ff. de verbo. signi. dicit. q. appel
latione filij nepos non continetur ex natura et ppria locutione.
h. ex quadã interpretatione benigna. nihilominus tñ fatetur
q. beneficiu filij porrigit ad nepotes cum statuta recipiant a
iure cõ pñuã interpretatione et iura cõia hoc volunt q. be
nificiu patris in filium descendit. vt. C. qui potio. pig. habe. l.
affiduis. et no. in. l. dabimus. ff. de priuile. credi. h. certe ista rō
nō multum cõcludit. nam priuilegium q. ius tertij absorbet
cõcessum filio non trahit ad nepote. q. videtur cõcessum lami
tate et respectu persone. vt. ff. de rescrip. l. non solum. s. si puel
le. h. vbi ex tali priuilegio nullus ledit ibi bene fit trāsitus. q.
latior fit interpretatio cū tractatur de mero fauore. arg. C. d. p
cibus impe. offe. l. rescripta. ¶ De terea istud statutum corrigi
tus cõe. ergo non h3 locū nisi in casu et pñona expressa. vt no.
i aut. quas act. C. de sacrosanc. eccle. sed Jac. de are. disputauit
hanc questionē et tenuit q. nepos includit non rone vocabuli
vel significationis eiusdem. h. ponderata mente statuti. nã cū
rō et mens idē sunt vt no. Dy. l. c. h. de reg. iur. i. vi. sicut i bofe
idē ē rō mens et intellectus h. rō statuti ē vt agnatorum salua
sit dignitas vt. ff. de ventre in spi. l. i. s. qñis. et C. de qñibus
l. super statu. et qñ no. p. l. i. publico. C. de adulte. S3 bec rō
magis vigeat i nepote q. in filio. nam per nepote generatio au
getur et magis memoria cõseruat vt. ff. de ver. signi. l. pñucia
tio. ergo statutu d3 intelligi de vtroq3. Itã q. rō cõuect non
d3 inris rō separare. l. si libellum. C. de diuer. rescrip. C. si vn?
ex plurib3. l. i. ff. de lib. lega. l. si is qui duos. ff. de excul. tuto.
l. nō tutoz. et l. non solum. s. priuilegiu. ibi dñs dicit recte ad
optans omnibus. si. capitulis 2c. S3 Bar. dicit q. determina
tio sibi placet. nō tñ p rōnem predictam. qñ de rōne dicti sta
tuti non apparet. q. non ē expressa i statuto. h. ista rō Bar.
mibi non placet q. qñ certa ē rō legis. h. tacita tñ pōt argui ex
ea tanq. ex cã si. vt. ff. de re militari. l. milites agru in prin. tñc
aut ē certa qñ sola ipsa reddi pōt. ar. ff. d. fun. istruc. l. fund? q.
locatus. ff. de optione lega. l. si optio. i. rñ. Sed qñ ratio statuti
est dubia vel congrue reddi non pōt. tunc ex tali rōne argue
re non possum3. q. non ē necessaria sed magis tralis. iura no.
C. de legibus. l. i. Ex predictis ergo apparet q. Jac. bu. dñer
minauit q. filij appllone nepos contigetur ex proprio et vero
intellectu huic nomini filius per. l. attributo. Item et per con
suetudinem loquendi. nam ex consuetudine auozum est nepo
tes filios appellare. et hoc procedit ex dictamine naturali. id
autem q. ē ex dictamine naturali est vere et proprie. q. nihil ē
ita verum sicut natura que nescit mentiri. pro hoc ter. in. d. l.
liberorum ibi dñm dicit natura nos docet 2c. ¶ De terea fili?
dñ et exponitur a filios quod ē amor. sed ita ardenti animo di
ligimus nepotes vt filios. ergo nepos proprie et vere dñ filius
Sed Bar. determinat q. vere et proprie nepos non dñ fili?
illi enim proprie et vere dicuntur filij qui primi existunt i or
dine nascentium. vnde ille vere et proprie ē filius meus qui na
scitur ex me et ex vxore mea et non alius. nam si essent idem q.
re haberemus diuersa vocabula. vt. C. d. codicillis. l. idē. ¶ De
terea per. l. maximu viciu. C. de lib. prete. apparet q. alia erāt
statuta in filiis alia in nepotibus. ad idem. C. de colla. l. illam.
insti. de heredi. que ab intesta. s. vetustas. quaf dico q. aut sta
tutum de filio excludendo ē tale q. non recipit interpretatōez
nisi expostiuam vulgarem et tunc non includit nepotem. q.
nepos proprie et vere non est filius sui aut. aut tale statutu re
cipit interpretatōem et tunc nepos includitur. dico autem q.
recipit interpretatōem nisi sit expresse prohibita. q. talis iter
pretatio ex mente venit idest rōne eiusdem statuti. et ideo non
vñ extendi. sed intelligi. vnde plene dicit Bal. in. l. si filius ser
uo. C. de fur. et hoc ad nepotem qui nascitur ex filio masculo.
sed in nepote excludendo qui nascitur ex femina dico en3 om
nino excludi et si statutum nullam recipet interp. etationem

q. hoc non est vñ interpretationis statuti sed per viuam rōnē
q. nascitur ex inhabili materia. nã mater eius a qua sumeret
formam succedendi sicut sumit originē nascendi est inhabilis
et aliena. ergo quicquid ex ea sequitur. ar. l. ij. C. de libe. et coruz
libe. Alij dicunt q. excluda filia q. femina non excluditur fili
us masculus ex ea quinimo aperitur via nepti tanq. matre ci
uilitate mortua tempore mortis aut. argu. ff. de pñabu. l. i. s. si.
et ff. de acqui. h. di. l. qui in aliena. s. interdum. ff. de interdic.
et reles. l. eum qui. ff. de inoffi. te. l. pater filium. Sin autem ista
filia fuerit premortua patri suo. tñc cum statutum non loqua
tur de nepote et tractatur de odio. vera determinatio eius vñ
q. nepos non excludatur. et si hoc est sequitur q. in alio mem
bro q. alias dixit. s. q. nepos contineatur appllone filij ex pro
pria significatione. nam in propria significatione verborum
non attēdimus distinctionem fauoris et odij. vt. l. prospexit
ff. qui et a quibus. nisi dicas q. ipse ponderat distinctionē se
rus et non gradus. Item et rōnem statuti que est q. filia ē do
tata que rō cessat in nepote de iure et de scō. ego dicit Bal. si
naliter concludo q. aut filia simplr excluditur et tñc nepos ex
ea excluditur simplr. sed q. dotata. et tunc aut superuixit patri
nepos excluditur. aut predecessit et tunc nepos non excluditur
per iura superius allegata. Sed pone q. frater non vult exclu
dere sororem. sed etiam secum admittere ad succedendum et re
nunciare beneficio statuti. creditores vero volunt eū conueni
re tanq. h. dem insolidū. queritur quid iuris et p filium fac. q.
nō pōt iudiciu legis diuidere sicut nec iudiciu testatoris.

In pñm facit q. res de facili reddit ad ius cõe. ff. de pac.
l. si vnus. s. q. in specie. et hoc credo dicit Bal. verius q. iuri
municipali p se introducto pōt renunciari. ar. insti. de heredi
quali. et disse. s. sed his premitit pretor. et an statutuz qd vult
q. frater excludat sororem intelligit de tali fratre qui non suc
cedat et dic q. nō. ff. ad trebel. l. ij. s. si bonoz. et ibi p. Dy. q. pa
ria sunt non extare vel extare et non succedere. vt. ff. de bo. lib.
l. sed et si ex modica. s. si filius. v. puta q. ē frater minor qui de
iure nō pōt succedere et q. nō admittitur ad ptez non facit par
tem. vt. ff. de pñabu. l. si post mortem. s. liberi. et ad hoc facit qd
no. ff. ad trebel. l. ex facto. s. si. et no. per Bar. in. l. i. in fi. ff. de p
tabu. arg. ff. de lega. l. i. filius. s. cum quis tenendo primã opi.
glo. ibi positam quã tenet Dy. Bal. aut in. l. venia. ff. de ius
voca. sic dicit. an statuta que excludūt feminas et deferūt be
reditatem masculis dicantur odiosa vñ fauorabilia. et vñ q. di
dicantur odiosa. nãz irrationabilis fauor dñ odium. vt. l. ma
ximum vicium. C. de liberis prete. exheredatio liberor3 ē odiu
vt. ff. de libe. et posthu. l. eum qui. ff. de verbo. obli. l. quidaz cu3
filiu. Item ergo femine que male tractantur p statuta dicuntur
quodãmodo exheredari. vt. ff. de h. di. insti. l. qui volebat. ergo
apparet manifeste q. statutu est odiosuz. In pñm q. si fauora
bile q. ē factum in fauorem agnatoru et cã cõseruande digni
tatis familiaru. ff. de ven. in spi. l. i. s. si seruus. sed hoc ē qd fa
uorabile. ¶ De terea rō. l. ē illa ex qua apparet an statutū sit fa
uorabile an odiosum. vt. ff. de condi. inde. l. qui exceptionez. h.
rō statuti nō ē odio mulier3. q. vbi non essent masculi non ex
cludūt. sed ē fauor masculor3. ergo statutu ē fauorabile. ad
idem q. statutu penale q. tutor non pbat cū puella dñ fauora
bile et extendendū. vt. ff. de ritu nup. l. libertu. s. senatus. ergo
ita ē hic. Quarto pbatur q. hanc partez apte tenet Jac. d. are.
et Dy. in. l. publico. C. ad velle. Sol. glo. in. l. venia. C. de in ius
voca. dirimit qñē. nam ex parte succedent3 est fauor ex pte
mulieris que repellitur ē odiuz. ex hoc sequitur q. ex pte succe
dent3 verba late interpretant. vnde si statutu dicit q. filius ex
cludat feminas idem in nepote ex filio premortuo. ff. de verb.
signi. l. liberor3. de h. di. insti. lucius. sed q. ex parte mulieris ē
odium si statutu dicit q. filia succedat. sed neptis ex filio. q. re
presentat ptem qui succedebat. neptis aut ex filia non succede
ret. q. representat personã que excludebat. q. nō d3 plus cõce
di nepti q. filio q. rō statuti hoc non patitur. vt. C. de bo. ma.
l. si viuã matre ver. nam l3. et ita intelligo quod no. Jac. bu. et
Dy. in. l. i. que sit longa consue.

¶ Apere est ut videamus an
bus particularibus legib3 et casibus possit renun
ciari. Et primo videamus an possit renunciari ru
brice sub titulo ne fideiussores dotium dent. super quo Bal. i

L. siue ex iure. C. ne fideiussores dotium dentur. dicit q glo. i. i
d. l. siue ex iure. que non est alibi dicit q legi prohibenti aliqd
in fauorem renunciantis non pot renuciari. rō q precepto le
gis non pot priari. Imo pfaciens morte d; puniri tanq ino
bediens suo principi. vt in. c. ij. extra d maio. t obe. t in. c. nō
est obligatorum. de regu. iur. in. vi. t. l. desertorem. s. in bello
st. de captiuis t possli. Sed qñ lex non procedit prohibendo t
percipiēdo bene pot renuciari iuri pro se introducto. vt. C.
de epi. t cle. l. si quis in conscribendo. t t3 ibi decisue Bal. q
pro dote danda mulier pot dare fideiussozem viro. t ita fuit
consuetudo. cāus est in. l. cum dotis. ff. de iure dotium. eodem
modo pro donatione propter nup. danda mulieri fideiussoz
dari potest. ita t3 Inno. in. c. per vestras. de donatio. inter vi
rum t vro. t bene. Item teneas decisue q maritus non pot
dare fideiussozem pro dote conseruanda fm omnes t genera
retur inter eos causa perfidie. Sed an pro dote restituēda
sunt opiniones Accur. t Alzo. tenet q non dat fideiussoz. t
ita tenuit Inno. i allegato. c. p tuas. q eadē ē rō generāde perf
die inf eos. Et q in. l. ij. C. ne fideius. dotiū denf. Ampliat. l.
i. q loquitur solū de dote pseruāda. hanc partem tenuit et Bar.
t bene fm Baldum. Contrarium tenuit Dy. q inmo p dote
restituēda pot dari fideiussoz. t cū sequit Ly. l. d. l. i. mor? pñ
cipali illa rōne. q possunt pstitui plures rei debēdi. ter. ē no.
i. l. fi. C. de dote cau. nō numerata. ergo eodem modo pot dari
fideiussoz cū plures rei debēdi videantur i simul fideiubere. ff.
ad vell. l. vir vroz. ij. rñ. q p pzie fideiubet t nullus se obligat
vt accessoz imo quilibet vt principalis t tanq dotez recipies
t ita seruat consuetudo. q plures in infio consentunt se rece
pisse dote. t pmittunt eā restituere t ita facias tu cōficere in
stfm dicit Bal. i tali casu pot sustentari opi. Dy. vt teneat si
deiusso illorum q tenent se obligare ad restitutionem dotis.
Exemplum si filius dotem recipiat t pater pmittit eaz resti
tuere t3 fideiusso. q per hoc nulla generatur cā pfidie. cum d
iure pater t au? essent astricti. t ita loquitur. l. fi. C. d dote cau
ta nō numerata. q fideiussores t pigno paribus passib? ambu
lant. sed maritus pro dote restituēda expresse pot obligare ali
qua bona sua t non extranei. ergo t eodez modo obligari fide
iussores. Bar. aut i. l. generali. C. ne fideius. dotiū denf. sic di
cit. Quero an huic legi renuciari possit. glo. tua dicit q nō.
q istis legibus precipientibus renuciari non pot. t hoc est
dicit ibi Bar. q dicebam tibi. i aut. sacra. q quādo statutum
dicit q minor non possit phere sine cōsensu duoz ppinquoz
seu cōsanguineoz. ē si iuret ipse prium q tale iuramentum
nil pficit. t dicit idem Bar. i dicta aut. sacra. Aduerte q hec
aut. loquitur solum qñ pctus ē inualidus rōne etatis. naz iura
mentum facit eum videri maiorem p dictā aut. sacra. Si er
go alia rōne pctus effz inualidus iuramentū pstitū a mino
re simplr non validaret illum pctum nisi vltra adijceret quia
iurauit non puenire rōne maioris etatis vel alia quacunqz
cā. nam ex eo quod iurat non puenire rōne maioris etatis ba
betur p maiore t habet perinde ac si maior iuraret. vnde i ca
sibus in quib? iuramentū maioris non cōfirmaret nec hoc
cōfirmabit. Jō pone de facto p multas ciuitates Italie sunt
statuta que dicūt q null? audeat phere cum minore sine pñ
tia p sanguineoz. t sub certa pena. minor pbit t iurat non p
uenire rōne maioris etatis vel alia vtrum possit venire p. ad
uocati cōiter dicerēt q non q istud statutū pot facere q mior
veniat p iuramentum suū. non. n. hoc pot facere imperator. l. n
dubium. C. de legi. t. c. cū contingat. extra de iureiu. ego dic
Bar. dico prium. nam aut sacra. t. c. cum ptingat. loquunt
qñ actus ē phibitus fauore iurantis merito iurando tollitur
eius fauor. nō. n. phibetur aliquis emere a minore nec mior
phibetur vendere a lege. s3 dicit q non valet si facit. vnde. l. n
assitit huic venditioni nec phibet personā phere. s3 si aliquis
facit p preceptum legis peccat mortali. extra de maio. t obe.
c. qui non obedierit. t alibi dicit Jdualus omnis aia subdita
sit principi. t infra sequit t qui voluntati eius resistit t dāna
tionem sibi acqrit. cum ergo superior populus v pnceps hoc
pceptat si quis pfaciat peccat mortali. s3 iuramentum interpo
situm super peccato mortali nō ē obligatorium. vt in. c. ij. de
pac. lib. vi. t. c. non ē obligatorium. de reg. iur. i. vi. ergo mani
feste cōcludit q tale iuramentum non obligat. t iō verba statu
ti sunt diligēter inspiciēda vtrum phibeant pctum valere vt

psonam phere quod tene menti. Ly. autē in. d. l. siue sic dicit
querit an huic legi possit renuciari. dicit glo. q non Ja. de
are. credit q p scientes pot fieri p hanc legē ergo t ci renucia
ri. q si tu bene respicias. l. istam. t. l. seq. tollūt leges t consuetu
dines que maritū cogebant satisfacere. sed spōtaneas satisfatio
nes non phibent. plus. n. dicit dictus Ja. q ex cā iusta velu
ti si marit? calore iuuentutis dotes dissiparet pñt dari fideius
sores p dote seruāda. q calori iuuentutis occurrēdum ē. C.
de bo. que lib. l. fi. s. filius. Sal. in. l. i. C. ne fideius. dotiū den
tur. sic dicit. Quero octauo an huic titulo possit renuciari t
arguit p glo. q sic per regulam. l. si quis i cōscribēdo de pac.
postea determinat oppositum. primo p regulam que est phi
bitoria a qua l3 argui. ff. si certum pet. l. i. t q prohibitorijs n
renunciatur. vt in exemplis ipsius glo. quod nō. q ex hoc bēs
q precepto legis non pot renuciari. t ita cōiter pertrāseunt
docto. preterq Ja. de raue. qui dicit q sponte pot renuciari
t q si maritus iuuentutis calore ductus dissiparet dotez pos
sent dari fideiussores pro dote conseruanda. q calori iuuentu
li est occurrēdum. C. de bo. q3 libe. l. fi. s. filius autem. sed trusa
est q huiusmodi calori aliter est prouisum per. l. vbi autē. C.
de iure do. t aut. q locum. C. de colla. dñs i Kapba. cum. i. l.
si constante. s. quotiens. ff. sol. ma. sic dicit v3 q infimonia so
luto pot dari fideiussoz p dote restituēda. vt in allegato. s.
quotiens. idem t in infimonia constāte propter inopiaz ma
riti vt possit dari vel debeat si mulier malit. vt i. c. per vestras
de dona. inter virum t vro. t Bar. in allegato. s. vbi non est
inopia. potest dari fideiussoz. puta pater. ar. l. si cū dote. s. trās
grediamur. ff. sol. ma. Jtē pñt pstitui duo rei debēdi qñs obe
ant iurē fideiubere. vt. l. fi. s. d. duo. re. l3 Bar. itelligē videat
aliter. Si qñ an d dote seruanda possit dari fideiussoz certe n
per ter. ne fideius. dot. dentur. Si queratur de fideiussoze de
dote restituēda. Dy. dicit q sic q v3 pferri fideiussoz in tps
habile cōis snia est q nō pñt dari. pignora tñ dari possunt. l.
quāuis. ff. de solu. t ē cōis snia t tenēda. vñ tñ temptauit q n
esset peccatum mortale q nulla lex prohibet dari fideiussores
de dote a volente. sed phibet maritū inuitum ad dandum si
deiussores astringi. rō ne sit causa perfidie si mulier astringat
maritū que causā ē perfidie. s3 mulier que cōmisit personam
suam velit cautidē de rebus. l. hac. C. de pac. conuen. t patet
ex hac rubrica que dic ne fideiussores dotiū dentur. t sic tol
li necessitate. Jo. de imo. in. c. cum cōtingat. de iureiurā. di
cit q cōis v3 opi. q fideiussores non possint dari p dote con
seruanda. p hoc facit quod habetur in. l. i. C. ne fideius. dotiū
denf. S3 an possit dari p dote restituēda. Alij doc. tenuerūt
q sic. sed glo. in. d. l. i. tenent oppositum. p quo facit generalis
rubrica. t que habetur in. l. i. co. ti. de quo ēt consueuit dici i
l. si constante. s. quotiens. ff. solu. matri. vbi ēt p Bar. t tangi
tur ēt per Jo. an. in addi. Spec. in ti. de dona. inter vi. t vro.
s. ij. ver. illud quoq3 p supposito. ergo pro modo q phibeant
fideiussores dari p ipsa dote restituēda dubiū est. an si se ob
ligent sine iuramento. an tñc obligent. vt q nō q vident da
ri. l. prohibente. t sic vt q non valeat qd agitur. l. nō dubium
C. de legibus. nec ēt vt possit renuciari dispōni dicte. l. i. t. ij.
q phibito precedit. vt ex ipsa rubrica patet a qua licitum est
arguere p id qd habetur t no. in. l. fi. C. de eo p quem factū est.
t ēt in. phemio. vi. lib. t ideo vt q non possit renuciari sicut
contingit in casu. l. i. vt non liceat mancipium xpianū iudeis
vendere. t ēt in. l. ij. co. ti. t. ff. ne quid in loco publi. t q3 phi
bitio vt dirigi ad psonam ideo vt q nō valeat actus. t istud
cōiter tenetur qñ nō interuenit iuramentū. l3 aliqui direrunt
pdicentes q dicta. l. i. t. ij. phibent quē cogi ad dandū fideius
sozem. sed non phibent sponte dare volentes. vt tangit Ly.
in. d. l. i. tñ cōis opi. est q ēt sponte dari non possit fideiussoz.
nec ēt consequenter dictis iuribus renuciari. Sed dubiū ē
qñ interuenit iuramentū. Bar. vt velle q n firmetur obliga
tio iuramento per ea que ipse tangit in. l. si quis pro eo. in ter
tio t qnto membro vbi dicit q qñ phibitio legis dirigit ad
psonam tñc pfaciens peccat tanquā nō obediens iusto prece
pto superioris facit quod nō. in. c. ij. de maio. t obe. t ideo vt q
non firmetur iuramēto dñs Anto. de bu. in. c. cū contingat.
de iureiurā. tenet idem. non tñ per rōnez Bar. q illa nō sim
pliciter sibi placet sed eo fm eum. Idem. phibetur indicta obli
gatio q per illam surgit seu surgere potest differentia t nō cō

fidencia inter coniuges que sibi inuicem committunt personas.
et precipue ipsa mulier committit personam et dotem. vt. l. hac le
ge. C. de pac. conuen. et sic debent esse vnus cordis. ideo dicta
promissio vñ esse quodammodo p̄ bonos mores et per consequens
non vñ validari per iuramentū. facit q̄ habetur i. c. nō est obli
gatorium. de reg. iur. vñ enim mulier exigendo fideiussores a
viro non cōfideat de eo. et sic vñ dare p̄fidie occasionem tunc in
ter coniuges. facit quod habetur in. d. l. ij. C. ne fideius. do. den
tur. et in. l. i. eo. ti. et l. rēphendenda. C. de insti. et substi. et Bar.
in. l. si cōstante. §. quotiens. ff. so. ma. tenuit opi. gl. quā tenuit
glo. in. d. l. i. vñ q̄ nō possit dari et pro dote restituenda. p̄ di
ctam. l. ij. que generaliter loquitur et ampliari vñ dictam. l. i. l.
per id quod habetur in rubro q̄ et indistincte loquitur. Sed ad
uerte inquāntum Bart. et dominus Anto. voluerunt q̄ non
possint dari fideiussores etiam cum iuramento videtur posse
dici p̄rium ex eo q̄ hec lex prohibet p̄ctum. tñ si iuramentū
potest seruari sine interitu salutis eterne. vñ q̄ sit seruandum
per ea que habentur in dicto. c. cum contingat. et in aut. sacra
C. si aduer. vendi. In quibus p̄z q̄ l. p̄hibeat alienationē rei
dotalis et cōsentiente muliere. vt. l. vnica. §. cuñ lex. C. d. rei vxo.
ac. facit quod habet in. l. lex iulia. ff. de fundo dota. tñ si alienē
tur cum iuramento ipsius mulieris iurantis non p̄ueniri. licet
de iure ciuili non valeret. vt allegato. c. cū contingat. et no. in
d. §. et cū lex. p̄ glo. de iure canonico q̄ in hac materia seruari
d̄ iuxta id q̄ habetur i. c. ij. de iureiur. i. vi. tenet obseruare sa
cram et firmat p̄ctus iuramento. vt superius ē dictum. vt no.
Sede. de semis in suo cōsilio. clxxij. circa fi. et similiter videm⁹
q̄ l. lex p̄hibeat alienari res minoris imobiles et et mobiles
q̄ seruando seruari p̄nt. l. i. ff. de rebus eor. et l. lex q̄ tutores. C.
de admini. tut. et l. non pōt. C. de p̄dictis minor. tñ si minor
alienet cum iuramento et iuramentū et p̄ctus. vt no. in. d. aut.
sacra. et sic et vñ eide et eadē rōne. Idem dicendum i casu p̄po
sito. facit q̄ habet i. c. quis de pac. lib. vi. Nec obstat vident
allegata i p̄rium. et pone non obstat rō Bar. que vult q̄ vbi
lex p̄hibet partes p̄bere q̄ si fiat contra tunc p̄trahens peccat
mortaliter. et per p̄s non obligat p̄ iuramentū q̄ ista rō nō
ē simplr vera. nec ipsam tenuit. vñ Anto. de bu. i. d. c. cū cōtin
gat. Itē non obstat q̄ videat esse p̄ bonos mores. q̄ hoc non
d̄ i. d. c. i. et ij. Itē non obstat q̄ videatur dari occasio mali
gandi et p̄fidie iter coniuges. vt vñ p̄bare i. d. l. ij. q̄ non d̄
ibi q̄ directo et semp̄ detur occasio. h̄ ē casuali contingēs. iō
non h̄ impedire virtutē iuramenti. p̄ ea que no. glo. in. c. si ve
ro de iureiur. Ex p̄dictis tñ no. q̄ vbi lex p̄cedit p̄hibendo
vñ q̄ non possit renunciari sine iuramento. et illud satis vide
tur velle glo. i. d. l. ij. ne fideius. do. dentur. et ē Bar. in. l. mo
destinus. ff. de dona. et l. si quis p̄ eo. ff. de fideiusso. et Jo. an. i
addi. Specu. i. ti. de instru. edic. §. porro. circa fi. et idē Bar.
i. l. de his. ff. de transac. facit q̄ no. bal. i. l. illud. C. d. sacrosanc.
eclle. Sed vbi interuenit iuramentū tunc ē magis dubium
p̄ ea que dixit. tñ Jo. an. i addit. prime allega. super. d. §. por
ro. vñ tenere in simili q̄. §. dixit. vñ q̄ l. non possit reñciari
l. p̄hibente sine iuramento. tñ renunciare posset cū iuramen
to dūmodo non sit extortū p̄ torturā aut metu. ¶ Paul. autē de
castro in aut. sacra. i. repetitioe. C. si aduer. sus. vñ. dicit q̄ bar.
in. l. i. si quis. de fideius. ff. et l. i. si quis. ff. de ver. ob. q̄ si
deiusso facta ē titulum. C. ne fideius. do. den. non firmat iu
ramento. q̄ p̄hibitio illius tituli dirigit i personam et eodez
modo nec cōtractus illius cui bonis ē interdictū. et eadez rō
ne nec cōtractus factus cū incapace. q̄ ille p̄hibet ē accipere
vt ipse no. i. l. cum quis decedēs. §. ticia. ff. de lega. iij. sed scdm
¶ Dau. Bar. non bene d̄ cit. q̄ fideiusso facta cōtra titulum
C. ne fideius. do. den. firmat iuramentū. q̄ ibi p̄hibitio dirigi
tur i dante fideiussozem. et forte et i recipiētem cui cā poti⁹.
¶ q̄ dantis sit illa p̄hibitio. nō tñ dirigit i ipsum fideiussozem
vnde quis fideiubēdo nō facit cōtra p̄hibitionem et sic nō pec
cat igit tenet seruare iuramentū. ¶ Preterea qñ p̄hibitio cōcer
nit fauorē p̄sone p̄hibite d̄ magis p̄siliū q̄ p̄ceptū. vt. l. ij. ff.
mādati. et h̄ ē rō q̄ mulier obligat naturā et ciuili. l. p̄ p̄hi
bitionē et dispositionē senatuscōulti p̄misit. vt. l. si mulier. i. fi.
ff. ad vell. q̄ si ēēt si p̄cernet fauorē alteri⁹ q̄ ipi⁹ p̄hibet. l. cū
lex. ff. d. fideius. et l. si nō forte. ff. d. p̄di. ide. q̄ nō d̄ factū p̄ legis
p̄ceptum. sed p̄ consiliū et sic nō peccat. sic et ille qui nō se
quitur consiliū euangelij dicentis vade et vende oia q̄ h̄es

et da pauperibus. ¶ Preterea posito q̄ Bar. dixerit verum q̄
si prohibitio sit in personam iurantis indistincte peccet et nō
sit seruandum iuramentū etiam cum concernet eius fauorē
dūtarat attamen inquāntum vñ velle q̄ idem sit cum dirigit
in personam recipientis iuramentū non bene dicit per. c. de
bitores. de iureiur. nam leges diuine et humane prohibent vñ
cuiq̄ q̄ non recipiat vsuras. et per p̄s nec aliq̄ oblonem p̄
vsuris. vt ar. l. oratio. ff. de spon. et tñ si quis iurauerit soluere
cogetur soluere. q̄ ipse nō est prohibitus p̄mittere vel iurare
l̄ aliter sit p̄hibitus recipere. et p̄mittendo ac iurando nō pec
cat nec ēt soluendo l̄ recipiens peccet et. Ludo. in. l. si cōstan
te. in p̄n. ff. solu. ma. sic dicit q̄ pleniori inuestigatione ē p̄mo
vestigandū an possit vxor p̄stante infimonia a marito erige
re fideiussores dotis restituende. Secūdo an possit erigere p̄i
gnus. Tercio an possint pro recuperanda dote p̄stitui duo rei
debendi. Quarto qd in extraneo nūquid ad primorū duorum
alterū cōpellere possit maritū. Circa primū dic q̄ post gl.
C. ne fideius. do. den. fuit opi. Dy. in. d. §. quot. quā sequitur
Jo. an. in addi. Spe. in ti. de dona. inter vi. et vro. §. nunc. in
additione incipiens reassumit verba et formā et. cum tribus
sequentib⁹ q̄ sic. primo per. l. si. C. de dote cau. nō numera. vbi
patet q̄ p̄ dote restituenda p̄nt interuenire duo rei. et tñ con
stat q̄ vnus vñ p̄ altero fideiubere vt plene traditur in. l. vir
vxor. ff. ad vell. sed ad illum responde vt. j. i. examinatōe tertie
q̄ dnis patebit. secūdo. per. l. si cū dotem. in. §. transgrediamur
ff. solu. ma. vbi patet patrē obligari p̄ dote filij. et tñ i hoc casu
nō est nisi sit ipsius filij fideiussoz. ad hoc. ff. de verbo. ob. l. cuñ
fili⁹. et l. i. C. de decu. li. x. et l. libertus. §. i. ff. ad municipales.
Tercio qd dari potest matrimonio soluto p̄ dote restituenda.
vt. l. si cōstāte. §. quot. ff. solu. ma. ergo et eodem p̄stāte in casu re
stituēde dotis. solu. ma. qñ paria sunt quid fieri i tpe permisso
vel p̄hibito et in tps permillum conferri. vt. l. i. tempus. ff. de
here. insti. Secūda fuit opi. Bar. i. d. §. quot. dicent⁹ p̄rium.
¶ Primo qd nō vñ rōne diuersitatis inter fideiussozem dotis
restituende et fideiussozem dotis cōseruāde nō potest erigi vt
d. l. i. C. ne fideius. do. den. ergo nec fideiussoz restituēde. q̄ nō
sit diuersitas patet qd cōseruatio nō tēdit ad aliud q̄ ad facul
tatem dotis restituēde iducēdam. Secūdo qd dicta lex scda
veniens ampliatiue ad. l. i. vt i l̄ra eius patet si nō itelligeret
p̄hibere fideiussozem dotis restituēde nihil ad primam aude
ret p̄. §. quib⁹ cum si. C. de no. co. cōpo. Bal. et Ang. i. d. l. si cō
stante. et plenius i. d. §. quot. sequitur opi. Dy. primo qd nō ē
vex qd dicit Bar. qd eadem rō videatur i fideiussozem dotis
restituēde et dotis cōseruāde. qd in fideiussoze dotis restituēde
inest cōditio si matrimonij dissoluatur. vt patet i. l. ij. ff. solu.
ma. fideiussoz autē de ea cōseruāda nō qd illa refertur etiā ad
tps p̄stātis matrimonij. vnde tanq̄ iducēs p̄fidiam iter cōiu
ges matrimonio p̄stāte reprobatur. vt patet ex rōne. d. l. ij. i. fi.
quia rō cessat i fideiussoz dotis restituēde. secūdo qd male dicit
Bar. i. d. l. ij. si nō itelligeret prout ipse dicit nihil adderet ad
primam. qd lex prima solum reprobatur legem municipale vel
consuetudinariam arcantem maritum ad prestandū fideius
sozem dotis restituēde. ex secunda ponit rōnem prohibitōis
subiciens qd nedum fideiusso p̄statur. sed nec vlla satisfactio.
Tu aduerte qd quis pro opi. Bar. faciat ea ratio. qd ex quo p̄
hibetur fideiussoz dotis cōseruāde vñ prohibere etiam eius
dem restituēde. qd si prohibetur antecedens p̄hiberi vñ neces
sarium p̄sequēs. vt. ff. de pactis. l. quod dcm cum si. Item et qd
quod vna via est prohibitum nō d̄ per aliam itelligi cōces
sum. vt in regula iuris. cum quid in vna via. li. vi. et est p̄hibi
tum prestari fideiussozem dote seruande. ergo deuenitur. ad h̄
d̄ itelligi prestari fideiussozem restituēde cū necessaria re
stitutio rei restituēde cōseruatōem presumat. Tercio qd rō
dicte legis secunde p̄hibentis prestari fideiussozem dotis ser
uande que ita formaliter dicit si enim credēdam esse se suaz q̄
dotem mulier parti mariti quare fideiussoz vel alius interces
sor erigitur. vt cā perfidie de infimonia generetur et. locū et
h̄z in fideiussoze restituēde. vt ex se p̄z. tñ opi. Dy. tot docto.
confirmant forte in practica seruaretur. l̄ illa Bart. de iuris
mente sit verior per predicta. et qd ipse ad rōnes Dy. respōdet
ergo ego obmitto. et hoc de prima. et pro dicta opi. Bar. vide
tur doctrina dicte. l. oratio. ff. de spon. volēs qd cum quid p̄hi
betur vñ omne id prohiberi per quod peruenitur ad illud. ergo

ut prohiberi fideiussor dotis restituende, ex quo intueti ad faciendum dotis restitutionem perueniri oportet ad illius observationem. Quo ad secundum queritur an prestetur fideiussor p dote seruanda seu restituenda pignorum cautio, ut prima frō te q sic per. l. q. uis. als incipit calpodius. ff. de solu. l. qd autē §. si vroz. ff. de dona. inter vix et vro. In quibus ut cāus. pro quo et facit qd ex quo fauor dotis a iure ē introducta tacita pignoris obligatio. ut. l. assiduis cum simi. merito non ut referre si ipsa tacita reducatur in expresse. ar. ff. si cer. pe. l. cuz. quid ff. de ver. obl. l. triticum cum si. Contrarium tamen puto per ter. d. l. ij. vbi ter. vtens signo seu verbo vniuersali dicit nllaz satisfationē pro dote a parte mariti posse erigi. ergo sequitur qd nec pignus cū illud satisfationis verbum adimpleat. ut. l. i. §. iubet. C. d. colla. bono. cum simi. et hoc maxime vix credo qd rō. d. l. ij. §. si. que ideo prohibz satisfationē erigi ne cā perfr die in cōnubio generaretur ita locum habz. ut ex se p3 i pigno re sicut in fideiussore. Nec obstant iura in prium allegata. qz illa sunt correcte per. d. l. ij. nec obstat rō qd quis a iure sit fauore dotis introducta tacita ypotheca tñ multum refert iter eam et tacitam. ut p3. qd quis mulier pferatur omnibz hōi nibus tacitam ex sua tacita tñ non alijs hōibus expresse p fertur per solam tacitam. ut concludit gl. quam cōiter sequimur in. d. l. assiduis. Preterea cum mulier pete ypothecam expf sam hñs tacitam ē causa maioris perfidie generandi i cōnubio. qz ex hoc appet qd nondum confidere nolit d persona mariti. sed nec d prouidentia legis inductis tacitam. vñd multo magis militat rō. d. l. ij. et hoc de secunda. Quo ad tertium in qua queritur an possint cōstitui duo rei dōbēdi. dicit idē Ludo. vbi. §. esse sciendum qd hoc tetigit Jo. an. in dicta additione et Bar. hic aliquantulū in. d. §. quotiens. cōis opi. ē qd duo rei cōstitui pñt si ambo sunt cōiuncte persone ut p3 et filius dote recipies qm ex hoc nō ut in cōnubio perfidie cā generari. sed si sint persone extraneae. qz tunc non vident posse cōstitui. cū enim vnus ex reis ut pro alio si deubere. ut plene traditur in d. l. vir vroz. §. si. merito cessat prohibitio. d. l. ij. et per hoc dī cunt eē casum i. d. l. §. C. de dote cau. Sed certe illa in verbo omniqz persone et. pbat prium prius premiserat. l. de pfe se obligante ad dote cū filia et postea subiungit de omni perso na que secum eadem obligat. et sic ut velle qd nedum possunt duo rei cōstitui ad inuicē cōiuncti sed et pēit extranei. Tu aduerte qd p3o oportet cōsiderare an verum sit qd duoz reoz vnus videat p alio fideiubere i quo adherēdo doctrine Bar. i. l. reos i prin. ff. de duobus reis. veritas ē qd vnus non videt p alio fideiubere nisi hoc sit expresse vel nisi sit aliqz color questus. ut pbat in. l. §. iulianus. §. i. ff. ad macedo. si ergo sic est sequit qd duo rei in solidū p3cipalr obligati pñt cōstitui et ita ē casus i. d. l. §. titulus aut ne fideiuf. do. dentur loquitur de obligatione secundaria principali accessoria. Sed si queris an pars mulieris possit ad hoc cōpellere certe nō qd hic eēt co lor questus qui fieret ad dispositionē legis phibente fideiussorē dari fraudādo igit et. r. d. l. §. et si iulianus. §. i. et hoc d ter tia. Quo ad quartū dicendū ē ab extraneo dotante posse satisfationem peti. et ut recte pbari i. l. i. §. qd po. i pi. ba. Secun do qd rō. d. l. ij. phibētis que ē ne pfidia inter cōiuges genere tur et. §. cessat hoc casu cū eo qd competat extraneo non habē te generari pfidia iter cōiuges. et sic succedit generalis regula l. i oibus de iudi. et. l. si creditores. ff. de priuilegijs credi. cū si. et hoc ē quod tenuit Bar. in si. l. xte qōnis secūde partis p3ici palis. i. l. si cōstante. ff. sol. ma. ar. l. vniuersa. cū ibi no. C. de p ci. impa. of. Et an si satisfatio sit spōte p3ita teneat. glo. valde dubitauit i. l. ij. C. ne fideiuf. do. dentur. ego vero dicit Ludo. dico qd sic. qz ter. i. d. l. ij. vetat a marito satisfationē erigi et sic ab inuito extorqueri ut. l. fidei cōmissa. §. si rem. ff. de leg. iij. vñd non vetat voluntarie posse dari. quare succedit ter. i. l. §. et si quis. §. si. ff. si quis cau. l. i. ff. ut i posses. lega. l. grece. §. tu toze. ff. de fideiuf. et quod plene no. i. l. si patronus. ff. de dona. vbi p3 satisfationem p3stitit sponte a sciēte se ad illā nō tene ri validā esse. secūdo p ter. d. l. que phibet satisfationē ne gene raret causa perfidie inter cōiuges ut pluries dīri h3 ex sponta nea datione non generat causa perfidie ut ex se p3. igitur et. et p hoc puto et qd glo. d. l. qd semper solet cōiter teneri volens qd phibitioni erigēde satisfationis inducte p dictum titulū nō possit maritus renunciare ē falsa. nec ē vera regula sua dicēs

dispositioni legis phibitione renunciari nō posse quod proba p duo. Primo qz ter. dicit non debere testm fieri sine filij in stitutione vel exheredatione alias sit nullū. ut. l. iter cetera. ff. de lib. et postbu. et tñ si ita sit factum filius pōt lege prohibente testm valere p suū cōsensum derogare ut. l. filio preterito. ff. de iniusto rupto. Item idem Ludo. in. l. si cū dorem. §. transgredia mur. ff. solu. mat. sic dicit stat dubitatio pulchra. an cogat pa ter p dote filij se et sua bona obligare i quo qdē dubio plures sunt opi. prima Dy. dicentis qd sic p ter. l. si. ad si. ff. de suspes. tu. l. si inter tres. §. si. ff. de excu. tu. vbi ut expresse psem posse compelli se obligare p filiofamilias qui a iudice tutor datur. ergo pari rōne se poterit obligare pro filio dorem recipiēti. cū dos et tutela equipentur. ut p3 in. l. p officio. C. d. admini. tur. et. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. et hanc opi. sequitur Oldra. p ter. l. quemadmodum. §. i. ff. de iure do. et. §. illud in aut. eract. instante. vñd sumitur aut. dos data. C. d. dona. ante nup. Se cunda fuit opi. Andree de p3is dicentis prium ea ratione qd phibitum ē hodie satisfationē p dote data mulieri. ut allega ta. l. i. et. ij. ergo non admittitur interuentus p3is ut se obligā tis nec et bonorum eius ypotheca maxime qz nulla. l. cautuz reperitur qd ipse se obligare cogatur. Tertia fuit opi. Bar. quā sequuntur in. l. si cum dorem. §. transgrediamur. alle. Bal. et Ange. dicētes qd aut est consuetudo iuxta dorem datā ab vro re fieri donationē pp nuptias a patre mariti. et tñ non com pellitur se pro dote vltiori obligat ea rōne qd ex quo p3ellitur ipse tñ p filio tā in p3tate qd in emācipato p3itūē dōatōz pp nuptias. ut. l. si. C. de dotis promissione. et. d. §. illud. et. l. qui li beros. ff. de ritu nuptiar. ergo nō debet vltiori cōpelli se cum ypotheca bonoz suoz obligare ne als duplici onere grauetur qd est regulariter inhibiti. ut. l. titia. §. q in vita. ff. de leg. iij. et l. pe. cum si. ff. de dote p3elegata. aut nō est cōsuetudo donatio nis pp nuptias a parte maritorū cōstitui. et tñ aut filij vro rem accepit qualitatē sue conditionis indignam. et tñ non p3 cōpelli se obligare attento qd p hanc causam iure veteri eisdez concedebatur exheredatio ut. l. iij. §. si emancipatus. ff. de p3a bu. ar. et. l. si rogat. §. i. §. matrimonij. ff. de manu. vin. aut acce pit dignā. et tñ se obligare compellitur. arg. d. l. si. et dicta. l. si quis iter tres. §. imperator. Tu vero aduerte qd ter. d. §. impe rator. et. d. l. si. nō videntur p3are intentionē docto. qm illi dī cunt qd si pater p filio electo tutore idoneo ideo cauere nō vult ut eū a tutela erimat. attento qd ad satisfandū impotens ē. a tutela remouet tñ iudex vna cum filio cōpellere poterit ad tutelam administrandam. i. l. o. ergo qd ideo ibi pater compel litur qd in fraudē hoc faciebat qd se pro filio non obligat. ergo vbi de fraude nō constat nō datur hec conclusio. nec et aliquid ut facere ter. i. d. l. quemadmodū. §. i. qz ibi dī qd si per mulierez filio vel seruo data sit dos et pater ratum non habet mulier re petere potest. vñd duplex cadit rñsio. Primo qd ibi loquat in vroz predictis data ab vroz patris vel dñi et fm hāc iste ter. nihil facit. Secūda qd loquitur in dote data p mulierem pa tris filio et marito suo. et fm hunc intellectū magis ut casus p Dy. qd pro. qd dī qd si pater non h3 donationē ratam dos ē repetibilis. vñd dī velle qd nō cogatur habere et per pñs nec se obligare si nō vult ter. et in. d. §. illud. nō ut dicta opi. pro bare qd ut dīri ille loquitur i p3tutione donatōis pp nuptias nō aut alterius obligationis. Preterea rō dñi Andree d p3is nō ut vrgēs qd possunt dicere primo qd quāuis sit phi bitum prestare satisfationem dotis seruande ut i suis iuribz. nō tñ satisfationem dotis reddendo. l. si cōstante. §. quot. vbi de hoc plene. ff. solu. mat. Sed qd quāuis sit phibita presta ri satisfatio accessoria ad actionem siue obligationem p3cipa lē tñ nō est phibita obligatio alterius vna cū marito coequa liter obligari imo permissa. ut. l. si. C. de dote cauta. Preterea et quāuis sit phibitum dari fauorem nō tñ ē phibita pigno ris vel ypothecae obligatio tanqz magis accedens ad naturāz dotis cui inest ypotheca tacita. et hoc specialiter pbat in. l. quā uis. als incipit calpodius. ff. de solu. et. l. in pñ. ff. qui po. i pi. ba. vñd mihi Ludo. salua semp substantia veritatis ut dicen dum qd sic. aut p3 filio p3stituit donationē pp nuptias. et tñ vlt teri se obligare vna cū ypotheca omnū bonoz nō cōpellitur quod pbo. qd hec bona veniētia i donatōne pp nuptias cōsen tur tacite ypothecata. p restitutione vrozis dotis. ter. et i aut. siue a me. C. ad velle. et in aut. pmissa. C. de dona. ante nup. et i aut.

aut. donatione. C. d. iur. do. et si dicis quomodo competit vxo
ri tacita hypotheca bonorum dicte donationis. qz cuqz sua sint n
possunt sibi intelligi obligata. l. neqz pignus cum si. ff. d. regu.
tur. Itaque qd imo cadit hypotheca in bonis his ex quo nō sūt
sua irrevocabiliter s; renovabiliter. et hoc probatur in. l. ex ser
tante. §. latinus. ff. d. excep. rei iudi. facit. l. si quis in bello. §. si
quis servum. ff. d. capti. hoc ergo casu non astringitur p; vlt
riori oblonis onere ne contingat cum dupli; gravari. vt. d. §.
qui in vita cum si. aut non est constituta donatio pp nuptias
qz hoc non habz p;uetudo. et tunc dico qd aut p; non vult se
obligare pro dote ne filius. repat vrozē. qz forte nulla vult
sibi nubere si non ē bñ causa d dote reddenda. et tunc dico pa
trem compellendum. Hoc primo probo per tex. d. l. fina. de
suspec. tu. et d. §. imperator. si enim ibi pater pro filio tuto; da
to se obligare cōpellitur cū p eo non vult cauere volūtariē vl
eundē eximata tutele onere i pupilli p;iudiciū. igitur pari ra
tione p dote se obligare cōpelli pōt cū volūtariē non vult vt
filiū inhabilē reddat ad vrozem inueniēdam. Sedo hoc aper
tius demonstrō. qz qua rōne pater p filio de iure cōpelli cō
stituere donationem ppter nuptias ne si nō cōstitueret per i
directū auferet p;as matrimonij p;bedi qz forte defacili vxo
rem non reperiret si illam donationē ppter nuptias non ac
ciperet. vt ē expremssum i. d. l. si. C. de do. pmiss. et d. §. illud meri
to eadē rōne cum nō ē de cōsuetudine tales donationes cle
brari cōpelliuntur se p dote obligare ne si non se obligaret fili;
vrozē nō repiret. Tertio hoc pbo ad ppositū ex tex. valde sin
gulari. l. l. si. §. idē rescripserūt p;es. ff. ad municipales. vbi. n.
d; qd si pater iō filiū emancipauit ne p eodē decurione creato
caueret. et si actum emancipationis fecit i p;iudiciū filij et reipu
blice tunc pro eo q;uis emancipato cōpelli cōpelli cauere seu cauisse
intelligit. Ita ergo i pposito si p; p dote filij cauere nō vult ne
fili; vrozē repiat. et sic hoc in p;iudiciū filij et reipublice cuius
interest matrimonia p;bi vt ciuitas liberis repleat. vt. l. i. ff. sol.
ma. tūc compelli cauere d; seu cauisse intelligit nec ad hoc pro
positum ē tex. melior illo. Quarto pbat p. l. qui liberos. ff. d.
ritu nup. vbi. n. d; qd ad officiū iudicis p;inet compellere pa
rētes vt filios i m;imonijs collocent si eos reperiant m;imo
nia filioz phibere et subicere. phibere autē v; qui conditionē
non q;unt. i. fm v; intellectū qui facultatē matrimonij p;be
di cum possint filio nō dant. ergo ibi expremssum qd si videat iu
der ideo patrem nolle p dote se obligare ne filius de facili vxo
rem reperiat potest tunc ad illud illum compellere. aut p; nō
ideo denegat cauere vt nuptias filij impediāt. sed ne in obliga
tionis vinculum incidat. et tunc si sine patris obligatione nō
pōt vrozē reperire certe compelli d; p rōnes p;imas que ēt
in hoc pcludūt. Si vero sine ea recipere potest vrozē tunc nō
compellitur obligari p regulaz rubrice ne filius p patre et d;
que i hoc nō reperitur pati exceptionēz et hoc ē huius subtilis
passus veritas. Succedit dubitatio pulchra quid si p; sim
pliciter p;entiat filio in dotis receptiōe an huiusmodi solo cō
sensu cōfatur obligatus i solidū ad dotē. p qua determināda
Bar. facit tria notabilia mēbra. p;rimū qd aliqui p; cogitur
filio cōsentire nō tamen se obligare vt in casu. l. cum non solū
§. necessitatem. C. de bonis q libe. et tunc ex huiusmodi cōsen
sū obligatur et l; nihil allegat. tu tū dic hoc velle glo. ordina
riam in. l. i. §. si ratum. in verbo habuerint. ff. quod iussu. quaz
ponderant Bar. in. l. i. C. qd cum eo. aliqui pater cogitur p;en
tire filio et se pro eo obligare et tunc simplex consensus i ducit
obligatōem i solidū p;is. cāus est fm eū. ff. de tutel. l. si fili;
iuncta. l. si quis inter tres. §. imperator. et l. si. ff. d. suspec. tu. qñ
non cogitur p; neqz consentire neqz se obligat. et tūc simplex
p;ensus hoc inducit qd p; solum de peculio obligatur. et iste ē
casus fm eum in. l. lucius ticius cayus. ff. d. admi. tuto. Tu at
aduerte qd secundū membrum fundatum in. d. l. si filius vide
tur dubium. ibi enim filius fuit tutor datus. qz a p;etor; da
tus. et p;equēter a maiore iudice merito succedit regula gl. or
dinarie. vt h; qui obligantur ad finem super verbo ager. quaz
sequitur Cy. in rubrica. C. d. tuto. et cura. qui satis nō dedit. vo
lentis qd q;uis tutor cum pro p;lea inquisitione datus a iudice
minore teneatur satisfacere. ar. §. nos. in. l. de attiliano tutore.
tamen tutor cum inquisitione datus a iudice maiore satisfac
nō tenetur. vt in. l. i. d. satisfda. tuto. in p;in. et l. si nemo. §. h edi
ctū. cū ibi no. ff. de testa. tutela. et l. in dubium. et l. non oīum

C. de tuto. et cura. qui satis nō dedit. cū ergo in casu dicte. l. si si
lius esset tutor datus a iudice maiore creatus cōsequēter nō
tenebatur satisfacere. et sic nec p; se p eo obligare. nec video rñsuz
aliud nisi diuinem? ibi tutorē datus fuisse sine inquisitione quo
casu regula ē. vt a quocūqz datus satisfacere debeat. ar. ff. de cō
firmat. tuto. l. tutor a patre. fm verū intellectum. et iō cum i
casu dicte. l. cogere filij satisfacere et alius p eodē si alius non
repietur. vt. d. l. si quis iter tres. §. impator. merito ē qd sim
plex cōsensu p patre p;stitus i assumptione tutele i ducit eius
dē obligationē i solidū. Tertius vero mēbrum ē et dubita
bile valde qd q;uis in. d. l. lucius ticius cayus filius. quattuor
testamentarius cōfēs non tenet satisfacere. vt. l. testō. cum si. ff.
de testa. tutela. et cōsequēter nec p; p eo satisfacere cōpelli. igit
eiusdē cōsensu nō videtur debere i ducere patris obligationē
i solidū eo qd nō necessariam. tñ pur regula v; falsa p tex. l. si
li; ff. de admi. rerū ad ciuitatē perti. l. honores i si. de decu
rio. et l. quot. li. r. et l. i. C. de filiis. eo. li. i quibus ē expremssum
qd si p; cōsentit assumptioni filia. ad decurionatū seu magi
stratum cōsensu ille eū obligat i solidū et tñ non ē dubium
qd non cogit consentire qd pōt p;dicere si vult vt. d. l. honores
i si. Itē nec cogit se obligare. vt. l. si. C. de filiofa. lib. r. non vi
deo aliud rñsum nisi qd dicta iura cōtineāt specialitatē fauore
reip. s; certe eadem specialitas d; ea fauore minoris. vt. d. l. lu
ci; ar. l. cum ostēdim; §. si. ff. de fideiur. tuto. vñ materia ē val
de dubia. Et pp p;dicta arbitet non posset dare i ea certā theo
ricā. ipam tñ dat Bar. p;supposita p vera. p;rimo resultat de
cisio ad qōnem p;positam. qd eo casu quo cōpelli p; se p do
te filij obligare simpli; cōsensu eū reddat obligatum i solidū
alias dero de peculio qd tñ intelligo et declaro nisi consensisset
pater receptioni dotis facte p filium a quo p;ctū matrimonij
nullū ē. puta ppter defectum etatis vt aliter. tunc n. simplex
cōsensu patris i eo obligationē solidi non induceret. casum
allegatū valde notabile i. l. i. ver. p infante. C. de mune et one.
nō cōti. inter patrē et filiū. li. r. ibi d; n. qd ex cōsensu quē p;stat
pater assumptioni decurionatus filij infantis eo qd nulla hu
iusmodi assumptio ē nō resultat i eo obligatio solidi l; si assen
tiet assumptioni valide sic. vt. d. l. filius. ff. de admi. re. ad ci
uitatē perti. cū sit ita. ergo i pposito q;uis si assentiret receptio
ni dotis resultat ex m;imonio valide obligaret i solidū
eo casu quo posset cōpelli ad expresse se obligandū. tñ si consen
tit dotis receptiōi ex m;imonio iualido tūc nō p. d. l. i. C. de
mune. et one. nō p;ti. qd notādū ē. Sedo declarādo addo qd sub
sequēz adoptio filij q ante dotē receperat i ducit obligationēz
patris adoptiui i solidū quēadmodūz si se ab initio expresse obli
gasset eo tamen casu cogereetur se obligare. casum allego valde
no. in. l. lucius. §. idē respōdit. de le. ij. Et pmissa ē theorica
Bar. inducitur declaratio. l. sed iulianus. §. quāquā inquit. et
l. si filius. et l. si tñ sciētē. ff. ad macedo. In quibus apparet cō
sensum paternum p;stitutum filio mutuz assumēti excludere
bñficiū exceptionis macedo. qñ an ex eodē pater obligetur
i solidū vel de peculio decisio resultat ex eadem qōne. tamē
vt p;dicti ē valde dubitabilis. Et coheret p;missis tertia qd
quā ponit Bar. in. l. si cum dotē. §. transgrediamur. alle. qd si
pater et filius ambo confessi sunt se recepisse dotē an cōfatur ob
ligatus ad restituēdum quilibet p dimidia quasi dimidia pre
sumatur ad quēlibet puenisse quod v; dicēdum p. l. reos. §. cū
in tabulis de duo. reis. et §. sed cū duo. l. vranus. ff. de fideiur.
et l. si vir vroz. §. si. ff. ad vell. An vero teneatur quilibet i sol
lidū qd v; ar. si nō singuli. C. si cer. pe. An vero teneatur p;
tñ quasi ad eum p;sumatur itēgra dos puenisse p locū a cōi
ter accidentibus cum videamus vt plurimum patrē tanquā
administratōrē recipe. Bar. in. d. §. transgrediamur. et l. si con
stātē. in p;in. tenet post Dy. opi. p;imā p. d. §. cū i tabulis. licet
referat Cy. cuius opi. dicit lege nō p;bari dicentē. qd aut filius
est magnus mercator et q continue negociatur et p;sumitur
integraliter dos ad eum puenisse. aut gubernatur a patre et p
sumitur puenisse ad patrē. Tu aduerte qd quantum ad hoc ad
quē p;sumitur puenisse veritas ē qd ad quēlibet p dimidia.
vt in. d. §. cum in tabulis. reiecta hac Cy. consideratione ar. l.
pro patre. §. si. ff. de in rē versō. qimo licet tota puenisset ad al
terum tñ pur quilibet p dimidia remanet obligatus. ar. l. si si
singuli. licz si his qui nihil recipi pueniretur implorare possz
vt eius sumptibus actio dirigatur p eum ad quem peruenit pe

cunia, vt pbat. ff. comodati. l. cu queritur. r. l. cu in plures
s. vestimenta. ff. locati. r. no. per Bar. ff. de duobus reis. l. ij.
als. iij. s. vbi duo. Quid si pteretur pater vel mater se dotem
filij percepisse. an huiusmodi confessio inducet vt ad quilibet
censeatur peruenisse p dimidia r consequenter quilibet pro ea
dem obligetur. Bar. in simili qone consulens in suo consilio
incipiente punctus qonis talis est. dña. Id. nupit. r. c. cuius
tenor. j. describitur quod refert Bar. in. l. i. C. de duobus reis.
r. l. mater. C. de rei ven. dixit q sic ponendo casum in vroz r
marito confitentibus ad eos puenisse rei dotalis vedit. r. ar.
d. s. cum in tabulis. sed male loquitur quia p casum apertum. i
aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi est expressus q vbi vroz vna
cum vroz eodem instro se obligat vl confitetur se recepisse r.
Confessio huiusmodi nunquam ad vrozem puenisse pbat. vñ
est opus aliter pbare peruenisse ad ea. r per illum ter. ibi opi.
Bar. impugnauit Bar. r recte sed pñs hec fuit inia Spec. ex
eodem ter. licet ipse non alleget in ti. de solu. r obli. s. ante oia
ver. quid si ver. si tñ ipsa mulier confiteretur in forma iudicii
ad hoc institui se preciiu recepisse vel in dotis receptione pcur
risse tunc forte preiudicaret sibi confessio huiusmodi ad istar
eius quod dicimus confessionem. r si quāvis extraiudicialiter
nō preiudicaret libertati. vt. l. nec si volens cuz si. C. de lib. ca.
tñ in forma iudicii ad hoc institui facta preiudicaret. vt. eo. ti.
l. interrogatam. r. l. iubemus. r ita sentit Rico. d. ma. i. d. aut.
si qua mulier. quod intellige cuz confiteretur bñdibus mariti
agentis. qñ si confiteretur agente eo qui dotem repetit vel em
ptore dotalis predij confessio facta illis agentibus marito seu
eius bñdibus nō prodest. ad hoc optime. l. si. ff. de interro. act.
succedit primis dicit Lud. quarta quotidiana qd quā ponit
Bar. in. d. s. transgrediamur. r plenius in. l. ij. C. fa. ber. an si
lius post suā emancipationem possit dotē quā pater recipit ab
eodem petere sibi consignari adeo q nō possit ipse pater dice
re in remunerationem facte emancipationis debere gaudere di
midia vsumfructus dotis. Et primo dñ prima facie dicenduz
partē dimidiam posse consequi p ter. l. cu oportet. s. cum autē
C. de bonis que liber. vbi apparet partē i remunerationē liber
tatis filio prestitam dimidiā debere habere vsumfructus bono
rū aduentitiorū que aduenerūt ante eo cristente in potestate.
Sed vt scias quid ex dote filie consequatur pater. casum istum
eqparamus ad aliū disponētem quid ex peculio aduentitio si
lij queratur patri. C. de bo. que lib. l. i. Contrariū ipse determi
nat r mihi placet his rōnibz. Id. primo q emancipatio r mors
in mataria dotē equiparantur. vt. l. vñ. s. videam. C. de rei
vro. act. r. l. si pater filio nomine. ff. sol. ma. l. si soer. cum si. sed
pñs mortuo dos itera dñ pcepti per filiu quem onera mñmo
nij sequitur. vt. l. si marit. r. l. si filia. s. hoc amplius. ff. fami.
ber. Secundo q emancipatio r exhereditatio equiparantur vt.
l. ij. ff. quod cum eo. sed filio exhereditato integra dos debetur
quasi itera onera matrimonij sententi. ff. de dote plegata. l.
iij. in. s. per dñm. Tercio q ius percipiendi vsumfructum
dotis tacitā bz conditionē si mñmonij onera pcepere volēs
sustineat. vt. l. cu post. s. in domū. ff. de iure do. r. l. in solaz. s.
vñras. ff. so. ma. r ideo dicim q ibi dos esse dñ vbi onera ma
rimonij sustinent. ff. de iur. do. l. si is stichum. s. abi dos. ff. p
socio. l. actione. s. si. cu. l. se. vñde pñs est illā cū integro vsumfr
ctu apud filium emancipatū esse debere cū p emancipationem
videatur pñ eum possuisse in libertate alibi morandi. r sic ma
rimonij onera sustinendi. ex quo per eadem paternam fami
liam exiisse vñ. vt. l. si. C. de capis. dimi. r. l. capis. diminu
tio. ff. de suis r legitimis. etiam non obstat ter. in. d. s. cuz au
tem. iuxta dictam. l. quia. ff. solu. matri. quia. j. respondetur.
Nunc autē cōformis ē questio Ang. i. d. s. transgrediamur. an
si filius seorsuz a pñe habitat petere possit dotē sue vrozis sibi
cōsignari. r breuiter se expediēs r q sic per regulā dicti. s. ibi
dos. Tu p ea qstione dilucidāda debes pño cōsiderare an in
dote filia. pater habeat vsumfructū put in peculio aduēctio
i quo Bar. quem miror ab eozū nemine allegari. i. d. s. tran
sgrediamur. i. l. pñrum. s. quot. ff. rerū āmo. mirabiliter di
stinguit. aut dos cōsistit i specie r tūc pater vsumfructum nō
bz. Et huius ē rō. fm eum q tunc dos non efficit peculij. vt
l. si cum dotē. s. si. ff. solu. ma. r in. l. i. bonefidei. ff. de peculio.
aut cōsistit in pecunia. r tūc vsumfructus ē. r rō huius ē. quia
tūc illa efficiebat olim peculij pfecti. vt. l. dotē filie. ff. de ca

stren. peculio. r. l. de posui. ff. de peculio. hodie vero efficit adue
cti. vt. d. l. i. C. de bo. que libe. vñde succedit regula volens q
aduentitiorū pater lucratur vsumfructū. Tu aduerte qz mñ
ē quomodo differētiam hanc fecerit q lege cautum non repi
tur. Et quid vñ dicēdū i quacūqz re dotē existēte vsumfructū
manifestissime fore patris ex tribus testibz simul iūctis. Id. i
mo ex. d. l. i. C. de bo. que libe. cuius verba formalia sunt hec.
hoc quoqz cōuenit obseruari vt quicquid vel vroz marito nō
emancipato. vel maritus vroz i pñte posite quocūqz iure vl
titulo cōtulerit vel trāsmiserit patri nullatenus acquirat pñ
i. quo ad pñtate. sed quo ad vsumfructū sic. hoc autē esse de
monstrat. primo principū huius legis vt ex sepz equiparatis
bonis obueniētibus filie. ex linea materna quozuz pñtate
lz nullatenus patri querat tñ vsumfructus sic. vt. l. i. cu si. C. de
bonis maternis. Secūdo clarius demonstrat ter. l. ij. eiusdem
ti. cuius verba formalia sunt hec. cetera que ex substantia spāli
coniugis ad superstitem deuenerit quis idem in satis sit fru
ctum. tñ solo atqz vsum parentibus deputato. imo eozuz que
ad coniugem vñunt marito referuntur parenti. et p emanci
patōis beneficio si voluerit ex maternis rebus premuz habi
turo qui vltima verba iūctē. d. l. cum oportet. s. cum autem.
videntur pñtinere cāum quem. s. pñtate pñtate post bal.
r qz hec. l. ij. in dote loquatur manifeste probat. l. iij. pñtate
subsequens cuius verba sunt hec qd satis prioribus continet.
nec a filia que in potestate ē donatōem ante nuptias pñi nec a
filio dotem acquiri eo addito confirmamus r. verba enīz sa
tis prioribus de necessitate. vt vult et glo. ibi referuntur ad p
cedentes leges. l. i. r. ij. cuius verba retulimus. s. cū nulle alie
leges priores sunt de hoc loquentes. r si hec. l. manifeste dila
rat primam r secundā. l. in dote loqui. r consequenter clare d
terminat dotis vsumfructum pñi acquiri. vñde in istis videt
aptus cāus. quas tñ intelligo si pñ onera mñmonij sustineat
qñ si non tūc vsumfructus erit penes filium sustinētem onera
per. d. s. ibi dos. cū alijs in pñtate qñne deductis. reddendo
ergo ad opi. Angel. accedit sibi secūda modernozū opi. dicē
tium eius determinatōem procedere. si emancipauit pñ filiu
ab eo seorsum habitantem. qz cum videatur eum possuisse in li
bertate alibi morandi. vt. d. dñ. r tunc vroz cum eo manere
debeat qz non dñ a viri separti cohabitatione. vt. l. ceteruz. s. i.
cum sequentibus. ff. de vñu r habi. merito pñs est vt dotē r af
teneatur q supportat vrozis secum habitantis onera r pñter
mñmonij. si autē non emancipat eum tūc si de pñis volūta
te seorsum habitat. idem vñ dicendū eadem rōne. sed si absqz
pñis voluntate tunc certe filio imputet quare seorsum habitat
vult nisi forte aliqua iusta cā simul habitatōem impediret. nā
sicut ex cā filius pñt cogere pñem ad se emancipanduz. vt no.
Bar. in. l. quidam cum filium. ff. de ver. ob. Item vñ qz ex cā
possit compellere patrem vt patiat eum deperse habitare.
forte tñ fm eodē si filius suspectus forte d mala administra
tione sufficeret pñem preber alimenta cum ipse sit qui obliga
tus ē ad restōnem r sic non dñ cogi restituere nisi sibi sit cau
tum. ar. d. l. ij. s. i. r. l. plz. ff. de dot. prelega. r ibi vero dñ Lu
do. ista videntur somnia. qz ex quo dos ē aduentitij peculij.
vt est expressum in. d. l. i. C. de bonis qz libe. iuncta. l. qz scitis.
pñs est vt eius omnimoda administratio sit penes patrem. r
per pñs non possit peti per filium qñis seorsum habitantem.
vt. l. i. C. de bo. mat. ceterum filio seorsum habitanti pater pro
uidebit de alimentis non solum pro eo sed pro vroz r liberis
qñ pñ filio pñe vroz atqz liberis alimenta prestat. vt pñ i. l. si
quis a liberis. s. non tñ iuncta prima glo. ff. de lib. agno. que
ad hoc allegat dictam. l. si filia. s. hoc amplius. nec ea rōne qz
fili vñt seorsum habitare pñt pater sibi alimenta negat qñ
ad inducēdam necessitatem prestatōis alimentozum ex dispo
sitōe homini nō est necessaria habitatōis idemptitas. vt. l. li
bertis libertabusqz meis. s. si. ff. de alimen. lega. ergo multomi
nus ex dispositione legis. l. celsus. de arbitris. quod maxime
verum si iusta cā sit quare seorsum habitat cum ea stante pos
sit fili adire iudicē vt patrem compellat ad hoc patēduz. ar.
optimū in. l. mortis. in prin. ff. de interdictis r relegatis. ff. d
pemis. l. mortis. circa prin. de offi. pcura. cesaris. Quod autē si
lius possit patrē ex iusta cā ad emancipādum cōpellere adde
qz l. opi. Bar. sequat Ang. in. l. vtrum. ff. de ver. ob. tñ glo. in
fi. quibus modis ius patrie po. soluitur. firmat pñm dicēs
qz ex

q̄ ex illis iustis causis ex quibus pater pōt cōpellere filiū vt
emancipationē recipiat que enumerant ibi in l. non pōt. ff. d.
adopi. r. l. si. ff. si quis a parē. fuerit ma. r. l. nec au. C. de emā
cipa. lib. r. in aut. qui. mo. na. eff. sui. §. generalr. non pōt ecō
uerfo filius cōpellere patrem qd̄ tñ sit verius pñtis speculatio
nis non ē q̄ non pñet ad materiā. ¶ Premissis aut̄ adiciat
q̄ si filio emancipato iussu nūrus soluat pater dotē cōsequit̄
liberationē. qm̄ r. si postmodū agat pōt socer obijcere de pñti
iussu cōpensationē. vt. l. sane. ad si. ff. de iure dotium. per quez
ter. refert ibi Bar. hoc dixisse Marti. sill. cōsiliū Bar. de quo
s. talis ē punctus qōnis talis ē. d. ¶ D. nupit. A. r. dedit sibi
in dotem quēdam fundū iestimatiū. qui. A. pmissit dicte dñe
dictam dotem restituere in euentu restituende dotē cōstante
matrimonio dicti coniuges in eodem iussu venditionis di
ctū fundum dotalem vendiderūt quilibet insolidum r. cōfessi
fuerūt preciz ab emptore recepisse r. habuisse. soluti ē matri
moniu predictum per mortē dicti. A. r. dicta dñā. ¶ D. petit
ab heredibus siue successoribus vniuersalibus dicti. A. dotēz
predictam. s. precium redactū ex dicta venditione. Queritur
vtrū dicta dñā. ¶ D. bñ dicat. r. vtrū totum preciz dicti fundi
debeat sibi restitui r. si non totū quātum debeat sibi restitui. r.
an per hoc bona viri sint sibi obligata pro dote. In qōne
ista primo ē videndū vtrū totum preciz videatur peruenisse
ad. ¶ D. vrozem ex eo q̄ insolidum vendiderunt. r. si insolidū
tanquā duo rei sunt obligati emptori tamen ipsi inter se dicū
tur quandam cōmunionē habere r. quod ex illo contractu per
cipitur venit cōmunicandū. vt no. in l. frater a fratre. in ma
gna glo. ff. de pñ. indeb. de leg. ij. l. si ticio aut seyo. r. de solu. l.
qui hoiez. §. i. r. ibi no. In quantum ergo vir r. vroz pceperūt
precium psumendū ē eos cōiter r. equalr pcepisse. ad quod
facit q̄ in pceptione precij non fuit dictum q̄ insolidū perce
perūt. ergo itelligit q̄ q̄libet p parte. vt. l. reos. §. cū in tabul
ff. de duobus reis. Cōcludit ergo q̄ dicta dñā solum medietas
tem dicti precij quasi ad vtrūq̄ peruenisse psumitur repetere
pōt. Scdō examinādum ē qua actione dicta medietas precij
possit repeti. r. vñ q̄ actione de dote q̄ pecunia redacta de re
dotali dotalis ē. vt. l. si ex lapidicinis. ff. de iure dotium. In cō
trarium facit glo. l. si ex pecunia. C. de iure dotium. que intelli
git dictā. l. si ex lapidicinis q̄ hoc agitur vt dotalis efficiatnr
r. mulieri ē vñle. sed hic non apparet q̄ sit actū. Circa hoc di
co q̄ eo q̄ ē vñle mulieri r. sibi vñle esse asseritur psumitur
hoc actum esse r. illud pecium ex cā dotis habeatur qd̄ pbo pri
mo p. l. si. ff. de iure dotium. r. ibi no. i vltima glo. dñ q̄ quādō
ē vñle mulieri s̄ expresse non dicatur psumitur facta pnu
tatio de vna re i aliam in cām dotis. r. hoc ē pbatur p rōnē
nā si hoc non psumeret r. mulier peteret pecuniā suā esse apd̄
vnū sine aliqua cā saltem eēt donatio vsus ipsius pecunie. s̄
i muliere non debemus psumere volūtatē donandi cuz mu
lierum gen⁹ auarissimū sit. r. maxime i virum i quē donatio
ē phibita. ex nulla aut̄ alia cā non phibita pōt dici esse apud
virum nisi ex cā dotis. ergo ē ex illa psumendū. vt. l. p bere
de. §. papinianus. ff. de acqui. bere. ¶ Preterea illud quod ex na
tura rei vel p̄ psumit esse actum tacite. vt. l. cum quid. in fi.
ff. si cer. pe. sed ex natura dotis ē vt precium succedat loco rei.
ergo istud vñ tacite actum. pbo dos ē nomen iuris r. cuiusdā
vniuersitatis sicut hereditas. peculū r. si. vt. ff. de impē. in re.
do. fact. l. qd̄ dñ i prin. r. ibi no. i magna glo. sed in vniuersa
libus pñti succedit loco rei ē si non exprimat. vt. l. si r. p̄
ciū. ff. de pet. here. r. ibi no. ff. de leg. ij. l. imperator. §. si. ergo ta
cite vñ actum cum hoc sit ex natura rei. vt dos sit quid vniuer
sale. pbatur i. l. si marito. §. si. ff. solu. ma. vbi dñ q̄ dos augē
pp accessiones quod nō eēt si eēt iudiciū particulare. vt. ff. de
peti. here. l. si rem. ¶ Preterea de ver. signi. l. labeo. i glo. super
verbo abest expresse dñ q̄ dotis precium succedit loco rei. nec
dicit q̄ requirat q̄ hoc agatur. naz si hoc eēt necesse nulla spe
cialitas eēt in dote q̄ ex precij conuentione in quolibet p̄ctu
possi fieri q̄ vna res loco alterius debeat. S̄ i. d. glo. ponit
tur casus dotis tanq̄ spālis ergo non requiritur q̄ hoc agat̄
Cōcludit ergo q̄ dictum preciz quod peruenit ad virūz peti
tur actione ex stipulatu p dote. r. sic bona viri sunt obligata a
tpe p̄ctus dotis celebrate non a tpe quo dictū p̄ciūz peruenit
ad eum. vt. l. i. ff. qui po. i pig. ba. p̄fertim pp verba p̄ctus. s̄. re
lata que dicūt q̄ pmissit dictā dotem restituere quod ē notan

dum. dicit. n. dotē nō ipsam rez dotalem. s̄ hec appellatio do
tis p̄tinet ipm̄ pretiū. vt dictum ē. ergo r. c. Bar. Ang. autēz
i suo cōsilio quod incipit quidam furtū cōmisit suasionē vro
ris sic dicit. Quero an pater p suo filio dotariū recipere com
pellatur r. vñ q̄ non q̄ nemo inuitus r. c. vt. l. si. C. de act. r.
obli. In p̄mum q̄ sic q̄ si tenetur ad id quod ē maius. s̄. do
tem vel donationē pp nuptias p̄stituere de suo. vt. l. ex morte
C. de dotis pmiss. r. l. qui liberos. ff. de ritu nu. multo magis te
nebitur ad se obligandum r. recipiendū dotem vt ē casus i. l.
si quis inter tres. §. imperator. ff. de ercu. tu. quem. §. quidam
libri nō hñt. r. ita no. Dy. in l. si cū dotem. §. transgrediamur
ego credo q̄ nō cōpellatur per id argumētum quod facit Dy.
nam si non cōpellitur ad id quod est magis. i. maior vtilitas.
multominus ad id quod ē minus. sed video q̄ pater nō cōpel
latur consentire filio electo ad offm̄ quod ē publicū auctoritate
r. vtilitate. vt. l. ij. ff. ad municipales. ergo multomin⁹ cōpellit̄
ad recipiendū dotem cū ibi tāta nō verset vtilitas. ¶ Preterea
p̄ct⁹ dotis de sui natura nō requirit obligationē fideiussoz.
vt. l. cum filia. ff. de verbo. obli. sed hoc casu pater eēt fideiussoz
filij. vt. l. cū filius. ff. de verbo. obli. nō obstat arg. Dy. q̄ nō se
quitur dotē cōpellitur cōstituere. ergo r. dotē recipere. nam si
cōpellitur p filia dotē dare similiter p filio donationē pp nu
ptias. sed r. si dotem cōpelleretur p filia recipere astringeretur
plus p filio. s̄. donationē p̄stituere r. dotem recipere q̄ p filia
cū solummodo habet dotem constituere. sed hoc ē absurdū. naz
qui enim tale diceret r. c. vt. l. maximum viciū. C. d̄ liberis pre
teritis. nō obstat. §. imperator. q̄ ibi ē spāle in fraudem ipsi⁹
patris vt ibi expresse dicit Ang. Ludo. aut in l. soluto. in pñ.
ff. so. ma. sic dicit. Item iquantū querit Bar. qualiter p̄mitti
debeat restitutio dotis per maritū vroz r. cōcludit q̄ fm̄ for
mam iuris cōmunis p̄mitti debet fm̄. l. si filio. §. maritūz. ff.
sol. ma. r. l. in rebus. ff. de iure do. r. l. cuz querebatur. ff. d̄ ver
signi. r. l. si quis stipuletur. vbi aut̄ disponeret sup hoc p̄ficien
do illa seruari d̄z. arg. l. quod si nolit. §. qui affidua. ff. de edil.
edic. r. l. si prius. §. placuit. ff. de aqua plu. ar. vbi aut̄ consuetu
dines forent varie tunc recurrendum est ad ius cōmune. ar.
l. nemo. §. temporales. ff. de reg. iu. adde q̄ in hoc vltimo nō
bene loquitur. si enim sunt p̄suetudines varie standū ē vltime
legitime p̄scripte. vt. ff. de alimentis lega. l. mella. §. sed si ali
menta. als cōsuetudini prime est standū. r. ita loquitur. d. §. tpa
les. fm̄ verum intellectum. vbi aut̄ non apparet prioritas vel
posterioritas standum ē illi per quā introducūt mariti fauor
obligatio ipsi marito. ff. de admini. tuto. l. tutor q̄. §. ex ceteris
vbi casus. r. c. ex parte. de cens. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de
dona. inter vi. r. vroz. in addi. que incipit reassumit verba r.
formā. dicit formā que sequit̄ tutā ē. ego id nō fateor q̄ noui
iam p̄nunciatū p̄riū. ¶ Pro ei⁹ tñ dicto facit. l. ij. C. ne fideius.
do. dent. que phibet illos qui dotes suscipiūt daf fideiussores
cum ergo alius cum viro suscipit dotem nil sit p̄tra legē. ad
hoc facit. l. si. C. d̄ dote cauta. C. d̄ rei vro. acti. l. i. §. i. r. qd̄ no.
Azo. in l. i. C. ne fideius. do. dentur post p̄ncipium. r. q̄ sequit̄
in ver. ceterum. r. j. §. p̄ori. ver. item no. aliter iudicatū vidi
eum iqui sic cum marito dotem suscepit r. m̄monio soluto d̄
dote non teneri. Ad allegataz. l. ij. que loquitur de his q̄ susci
piunt dotem respondebatur id intelligēdum illis quozum in
tererat cuz viuo suscipere sicut pater. auus. pauus. cum enim
duo rei debendi sunt inuicem sunt fideiussores vnus pro par
te illa que peruenit ad reliquum. de qua satis no. ff. ad velle. l.
vir vroz. §. ij. facit. ff. de in rem verso. l. si pro patre. ff. como.
l. vnus. quare ergo leges locum habēt que d̄ fideiussozibus lo
quuntur. Item p̄z ad sensum q̄ si ista forma procedat lex illa
erit imposita verbis r. non rebus p̄. l. ij. in fi. C. cōia dele. r. de
ele. c. cōmissa. §. porro. li. vi. r. erit fm̄ id. l. ludibrio. vt ibi r. l. si
nali. C. de bonis q̄ lib. §. vbi autem. r. erit prohibitu vna via
que effectum respicit alia via concedi ad eludendum effectum
p̄ regulam cum quid vna via. de reg. iur. in. vi. ¶ Plus instar ē
nisi duo resisterēt. ¶ Primum. s̄. cōsuetudo id approbas. p̄ quā
tñ facit. l. i. C. ne fideius. do. dentur. que viciat consuetudinem
cāe que precesserat phibitōem r. nedum damnatum. fortius
ergo posteriorem. Secundum q̄ recipitur pro vera opi. odo.
quam sequitur. r. que p̄z Dy. r. tñ dico predicta valere posse
ed partem cautōis de dote soluēda pp qd̄ hoc expresse ibi. r. t̄z
fm̄ Odof. r. hoc vltimū placet Dy. qui sic se iudicasse dicebat.

et Cy. refert in. l. i. C. ne fideius. do. dentur sit rō quia omnis opus fatetur qd soluto matrimonio bene datur fideiusor dō te restituenda et v3. ergo v3 data constante matrimonio ex quo confertur eius effectus in tempus in quo psteri potat. ff. dō na. inter vi. et vro. l. si cū vxori. in fi. cum. l. seq. et de heredi. isti. l. in tps. Item cum pignus et fideiussores equiparant. insti. d rerum diuisi. §. vendite. cum teneat pignoris datio p dotere stituenda. ff. qui po. i. pig. ba. l. i. ff. de sol. l. quāvis. als icipit ca lipodi. ergo et fideiussores datio. p hac parte facit. C. de bo. q libe. l. cum oportet. §. non aut. et. §. si. et idem Jo. an. i eo. ti. ibi l. nō dubiū. ita no. in. d. l. i. C. ne fideius. do. denf. Sz qui tenet prium dicunt illis legibus nō impediri satisfactiones sponta neas sz solum lege vel cōsuetudie coactas dari quod placuit Ja. de raucn. qui et dicit ex cā poss. tenere fideiussozem de do te seruanda vt qz creditur maritum illam dissipaturum inuē tutis calore cui obuiandum ē. C. de bo. q libe. l. si. ff. l. sed ad hoc facilis ēēt rōtio cum mīmonia sint voluntaria quis cogit mulieres cum tali p̄bere. sed rāderi posset eum p̄babilr igno rasse Jobanem andree.

An reductioni ad arbitriū boni viri possit renunciari.

¶ Reductioni ad arbitriū

trium boni viri possit renunciari. Angel. i qōne sua quā disputauit que icipit. duo adinuicē litigantes sic dicit superest vide re cū renunciatiū ē reductioni ad arbitriū boni viri. et renunciatio ē iuramēto firma ta nihilominus reductio peti possit. et ista qd p multa scriptu ra discurreit Albertus galioti dixit hoc pactū nō tenere. Idē tenuit Specu. i ti. de arbitris. §. sequitur ver. itē qd si compro missum ē tanq̄ i arbitrium et arbitratozem. mouetur p. c. quē admodū. et. c. ad nostram de iureiur. et de fo. cūpe. c. si diligenti in fi. mouet ētrōne qz dicit qd tale pactum vī p bonos mores qm inuitat ad male p̄nunciandum. ff. de pact. do. l. cōuenire de operis liber. l. si libertus. et qz dolus futurus nulla pōt rō ne remitti. vt. ff. de pact. l. si vnus. §. illud. et. §. pactum. et. ff. lo cati. l. si in lege. i. prin. Enil. de suza. dixit nō tenere simpliciter renunciationē. sed si pacto firmetur et iudicet qz sicut pōt renū ciari appellationi p pactum. vt. l. i. i. prin. ff. de i. pibus appel. et. l. i. ff. a quibus appel. non l3. et hoc tenuerūt quāplures doct. ex eo qz tūc snā arbitratoris reducitur ad snām arbitri cui pa rere oportet siue equa siue iniqua p̄nunciet. p̄ctus. n. ex pacto naturam suā extendit de p̄scriptis verbis. l. naturalis. §. si. sic et reductioni ad arbitriū boni viri qm illa ē quedā species ap pellādi. et ita dixit in. l. si ex consensu. C. de epi. et cle. Cy. i. l. an tea. C. de arbitris. i. pe. qōne. Idē tenuit qd non possit reducē qm renunciatio ē pacto firmata et eodem pacto ē remissus ius et actio p eo reducēda cōpetitura. pōt. n. iuri futuro renuncia ri per pactū. vt. l. i. C. de pactis. et de libe. lega. l. non soluz. §. si. et. §. si quis rōnem de pactis. l. si vnus. §. illud. et ita dicit iam plene dictasse. vbi autē nō ēēt renunciatum iuri et actioni et cōpetituris. sed simplr partes vicissim p̄mississent non petere reductionē tūc dubitauit et p parte affirmatiua qd possit peti reductio inducit. d. l. cum antea. que dicit lata snā. nec pactū debere fieri ergo ante factū non valet. Sed qz snā que habet doli non nocet vt in. l. arbitrator. eo. ti. et qz dolus futurus si ue ex p̄posito siue ex re ipsa non remittitur. vt dca. l. si vnus. §. illud. et hūc snā velut humaniori inheret. sequendo Ja. de are. et ēt Dy. i. c. scienti. de regu. iur. lib. vi. et. l. quidā. cū filium. ff. de ver. obli. ¶ Postremo Dy. i. quodaz suo cōsilio cui? tenor inferius describitur dixit qd si tertius p̄misit pro litigatore se facturum qd litigator ratum laudum habebit sub certa pena qd ab illo tertio potest erigi pena si petatur reductio quantūcū qz laudum ex aliqua cā nō fortiaur effectum et pp istud con silium dixit Jo. an. in. d. ver. item quid si compromissum. qd in tuseia post illud consilium seruatur multa dicta cōpromit tendi forma. vnde attēde bene qd ipse dicit posse reduci ppter iniquitatem. sed dicit penam cōmitti p̄ dcm̄ tertii qui promi sit factuz et curaturum qd litigator non veniet p̄ Jo. an. in. d. ver. item quid si compromissum. dicit disputando fuisse d̄er minatum Bono. qd si in compromisso a disiciatur clausula p

hec verba v3 qd partes per pactum renunciant reductioni ad arbitriū boni viri et omni iuri et actioni pro illa petendi com petituro in quantūcūqz inique et erronee arbitratum sit pre iudicium per illud parti alteri inferatur qd tunc non pōt peti reductio l3 lesio sit enormis re ipsa. nam l3 potestas arbitratio rum ex p̄sumpta mente p̄bentium contineat tacitam condi tionem equitatis. vt. d. l. si libertus. et in. d. c. quinquauallis. de iureiur. et de ver. obli. l. quidam cū filium. et extra de iureiur. c. vciens. In proposito apparet mens contraria qd non curauit de equitate predicta. vnde non est recurrendum ad con iecturas vbi certitudinem habemus. vt. l. continuus. §. i. ff. de verbo. obligat. et qz expressum tollit tacitum. co. titu. l. do li clausula. ver. quare sit. et predicta vera cum re ipsa soluz lesio contingit. Si autē esset laudum ex p̄posito dolosum seu dolose latum puta per corruptelaz vel gratiā non tenet quia semper cōpromissum habet in se tacitā cōditionē dūmodo dolus ab sit qui in p̄posito nō abest. vt. ff. de iudi. l. si filius. et. l. si p̄tor §. marcellus. In eius enī potestate quantūcūqz plenissima sp̄ dolus excipitur. ff. mandati. l. creditor. §. lucius. sinatē signā ter nō fuisset facta mentio lesionis enormis sed simplr fuisset renunciatum reductioni per pactū tunc posset peti reductio p lesione enormē qd non itelligunt partes cogitasse de illa. ff. d̄ minori. l. si ex cā. in pn. et. c. si aduersus ven. pigno. l. si. extra d̄ integrum resti. c. i. Jo. calde. quo ad articulu de quo p legislas non erat bene tracta tū reasumpit qōnem et disputando de cist qd vbi obseruātia iuramēti peccatū inducit vel inductum nutrit qd illud iuramētiū nihil operat et tūc petens reductioez nō est periurius. et idē scripsit Hosti. in. c. quinquauallis. et ibi re fert Jo. an. sed si potest seruari sine peccato tunc tenetur cum obseruans obseruādo non noceat deo. sed soli sibi non pōt pe ti reductio pp lesionem enormem qm dicta clausula ē formali ter adiecta vt predicti als reductio peti posset quia in iuramen to semper inest illa conditio que inest dispositioni cuius quid in est si fuerit arbitratus eque. vt. d. l. si libertus. et in hoc residet Jo. an. dicens qd Hosti. dixit qd quantūcūqz pp lesionēz enor mem vbi dicta clausula esset appposita non posset peti reductō qz forsan iudex de eqtate d3 occurrere p̄ iniquitatez vbi circū stantie in hoc suadet et hoc retulit Jo. nihil tū firmans in. d. c. quinquauallis. sed nō credo qd ius agendi deficiens parti iudex per offm̄ possit inducere et supplere. Immo sine actōe experie te ex suo officio iudex potest repellere. C. de trans. l. vbi pactū. circa mediū glo. magne. r. C. vt que desunt aduoca. l. i. et cum suis concordantijs. Non obstat qd iudex supplet excipiendo qm q3. et hoc ideo quia exceptō nititur equitatem. vt. l. i. ff. quod vi aut dam. et. l. si d̄ peti. here. vnde eadē rōne hic vī qd possit sup plere pp eqtatem et iudex in excipiendo supplet qm exceptō cō petit. sed qd ex aliqua causa impeditur solus vnus exceptionis. ac in p̄posito nullū ius nullaqz actio competit ad reductionē petendam. et sic deneganda est excipendi potentia. vt. l. si pu pilli. §. videamus. ff. de neg. ge. de peti. here. l. si quid possessor. in fi. placet igitur ista decisio videlicet qd vbi renunciatio sim plex non est vallata iuramēto semp potest peti reductio quia iuri futuro non renūciatur renunciatione simplici si tū lesio fuerit enormis. vt in. l. si societatem. §. arbitroz. et in. l. vnde si nerue. Si vero ē renunciatiū per pactum et maxime iuramen to firmatum non pōt peti reductio rōne modice lesionis quia absqz pacto nō potest peti reductio. vt in. d. §. arbitroz. si vero lesio esset enormis potest peti nō obstante pacto ita simplr fa cto de non petendo reductionē ad arbitriū boni viri qz sub illo pacto iurato inest tacita cōditio si arbitratus fuerit eque. vt in. l. si libertus. de opis lib. et in. c. quinquauallis. de iureiur. fal lit si est actū vt non possit peti rōne enorme lesionis reductio si tamen lesio a consilio et a dolo arbitri trahit originem sem per potest peti reductio non obstante quocūqz pacto qualiter cūqz firmato qd dolus futurus nulla potest ratione remitti. vt. ff. de pactis. l. si vnus. §. illud. nulla enī neqz expresse neqz intrinsece fin v̄ez intellectū. licet glo. ibi de velato videatur te nere prium super ver. illud et super ver. agat in pn. ¶ Pro quo intellectū multū facit ter. qd ter. ibi dicit dolum futuruz non remitti quāvis re ipsa si sit pactuz ne agatur depositi dolus re missus intelligitur et pactū prodest vt sit bona continuatio et aduersatio. Sed responde qd aduersatur ad ius et factum qz. §. loquutus

loquutus est de dolo futuro, in ver. quāvis, loquitur de preterito, et sic bene se cōtinuat aliū casum ponēdo, et aduersatur ad ius quod valet remissio talis doli, erat autē dubitatio ut non valeret quasi in generali remissione gratuita non vñ doli remissus. Cuius p̄rium decidit in deposito in quo solus dolus et lata culpa venit que dolo comparatur, ff. de positi, l. quod nerna. Jō ter, ibi dicit re ipsa, vbi at veniret dolus et culpa generalis remissio porrigeretur ad culpam non ad dolum fm̄ Guil. ray. et Bar. ibi, et latius p̄ cū in l. aureli. §. caya, ff. de lib. lega. Si autē lesio eēt enorimis aut enorimissa pōt peti, nō obstat qd adiecta sunt illa verba rōne enorime lesionis qñ pactū de vna re factum non porrigit ad aliam, vt. d. l. si vnus, §. ante oīa, sed alia res est enorimis lesio, alia enorimior, alia enorimissima, vt igit̄ reductio fieri non possit rōne enorimissime cōsiliū ē vt ē de enorimissima fiet mēto, et modus practicadi erit vt partes cōcedāt liberā et absolutam p̄tēz arbitratori ius vnus partis in totum et in parte alteri cōcedēdi et donationis titulo cōferendi sicut, n. pōt cōstitui pcurator ad donandū et dilapidādum bona ipsi? p̄stuentis et in totū et in parte cū. I re p̄pria quilibet ē moderator et arbiter, vt. l. in re mandata, C. mandata, si. et hic eadē p̄tās pōt cōcedi arbitratori, nec video quid repugnet cū oīs eorum p̄tās ex cōpromisso sumatur, vt. l. nō distinguem? §. de officio, de arbi. et ita concipiēdo pactū ex lesione ē enorimissima circūscripto dolo arbitratoris nunq̄ poterit peti reductio, nō ē qd partes dādo donandi potētiam nō ledunt cū sic eos dānare placuit, vt in regula iuris scienti cōiuncta, l. i. de dona. sanū, n. ē cōsiliū fm̄ Dy. in dicto suo cōsilio qd extra cōpromissum duo interueniāt qui vicissim sibi penam p̄mittant si quis p̄bentium non seruaret laudum ferēdū, nam tunc nihil aliud inquiratur nisi an aliquis p̄ueniat, et tūc p̄siliū qui p̄misit laudū seruaturum p̄uenientes pena cōmittit nec de illius queritur interesse, et id tunc laudum l3 non fortiaur de iure effectum tñ pena nihilominus peti. Jd̄o cuius opi. facit qd cōtingit i multis qd actus sunt nulli et non possunt dici nulli qd no. i glo. l. si creditoribus, C. de seruo pi. dato ma. et hoc itelligo nisi nullitas causetur a dolo arbitratoris alis doli futurus possz remitti, qd est falsum, et daretur materia malignandi et aperiēdi viam malitijs quoruz radix est amputanda, ff. de rei ven. l. in fundo, et quod est interdictum directo est interdictum ē per obliquum, C. delegib? l. non dubium, plene per Dy. de reg. iur. c. si. et no. de legibus l. fraus, Ja. in aut. decernimus, C. de arbitris sic dicit an possit renunciari per pactum reductioni ad arbitrium boni viri dicit doc. dicit Ja. qd in quolibz cōpromisso inest tacita cōditio ē si fuerit iuramento vallatum videlicet si cessz doli? arbitratoris ex animo, et ideo si doli fuerit ex animo quantumcūqz pactum interuēit d non reducēdo ad arbitrium boni viri pōt reduci, vt. l. si, C. de non nume. pecu. et si doli iteruenit re ipsa ē fm̄ quosdam pōt reduci ad arbitrium boni viri, non obstante quocūqz pacto de non reducendo, nam in quilibz conuentione generali tacite intelligitur legalis dispositio per modum dispositionis vt si promitto colonum de fundo non expellere intelligitur si soluit mercedem, vt. l. quero, §. in ter locatorem, ff. locati. Item si promitto filium non exheredare intelligitur si eam ingratitudinis non cōmittat per quam mereatur exheredari, vt. l. quidam cum filium, ff. de ver. obli. et l. vir bonus, ff. iudi. solui, et l. non cogendum, §. ac iustas, ff. de procur. sic et hic si promitto non petet reduci ad arbitrium boni viri laudum, intelligitur si doli ex animo siue re ipsa cessz, et hec est cōmunis opi. mibi tamen dicit Ja. bu. nō multum placet, qd non video dicit Ja. quare non possit remitti p pactum recursus ad arbitrium boni viri, quicquid dixerit dy. vbi doli est re ipsa, vt in l. i. C. de rescin. ven. sed sic quando ē doli? ex aio. nec ob. ar. qd tacita cōditio legalis subintelligit̄, qd vex est nisi aliud exprimat̄, Quid ergo si p̄mitto laudū non reducere ad arbitrium boni viri siue sit equum siue iniquū dūmodo doli ex animo arbitri nō interueniat quare nō valebit hoc pactum, certe dicit Ja. bu. non video, et hoc t3 ddo. in. d. l. i. C. de rescin. ven. d̄ etia dicit Jo. qd hoc tenet Jnn. in. c. qntaualis, de iureiu. et hoc ē tenet Ja. de are. in. d. aut. decernimus, Et p̄batur pulcherrima rōne, certū est enim qd stipulatio p̄toria potest alterari ex conuentione pactū et tūc fit conuentionalis, vt. l. in p̄uentionalib? §. de ver. obli. quare

ergo non ita hic non pōt pueniri expresse per pactū qd laudū nō petatur reduci ad arbitrium boni viri siue sit equū, siue iniquū dūmodo doli ex animo pcedat ex animo arbitri sed re ipsa et in hoc sapiat naturā arbitri, cuius sn̄a non pōt retractari, certe valde bene pōt fieri, dicit ibi Jaco. bu. vt. l. vnde si nerue ff. p socio, vñ loqui in dolo ex aio pcedente, et ideo cū quidam meus clientulus, dicit Ja. p̄misisset sub pena nō petere reduci laudū ad arbitrium boni viri, siue esset equū, siue iniquum, dūm doli ex animo nō pcederet cōtingit qd re ipsa doli intercessit et volebat petere reduci ad arbitrium boni viri, sed timebat ne penā incurreret pp̄ opinioes que sunt varie circa hoc, vt dixi, ego dedi cōsiliū vt cederet ius suūz tertio amico suo sub hac forma cedo tibi iudicis offiū ad reducēdum tale laudū ad arbitrium boni viri, si et iniquū mibi competit siue pene cōmissione, modo ticius experiet iure cesso si iuder sequendo opinionem qua est magis cōmunis dicat nō obstante pacto posse reduci qd planum est qd nō cōmittitur pena, si aut iuder sequatur opinionē quā de iure dicit Ja. puto veram et dicat nō posse reduci ad arbitrium boni viri obstante pacto cū doli nō ex animo sed re ipsa intercesserit tūc ē si cōmittet pena qd cedens nō cessit pure sed sub conditōne si et iniquū ei competit siue pene cōmissione ius reducēdi ad arbitrium boni viri ar. ad hoc, ff. de alie. iudi. mu. cā fa. l. iij. §. opus, et quod ibi no. idem vero Ja. bu. in. l. si, C. de p̄ben. emp. sic dicit an possim? renunciare qd nō poterimus reduci laudū ad arbitrium boni viri doc. cōiter dicit qd nō, mibi tñ vñ sic dicendum, qd aut doli iteruenit ex aio arbitri et illi renunciari nō possit qd sic ēēt remittere dolum futurū quod esse nō d3, vt. l. iuriscientuz, §. sed si paciscar, ff. de pactis, aut interuenit doli re ipsa, et tunc aut ultra dimidiam iusti precij et nihilominus non obstante pacto vel renunciatione petere possum reduci ad arbitrium boni viri qd idē si facerem pactū in contractu qd venditionē nō rescinderē, vt. l. i. C. de rescin. ven. aut, §. dimidia iusti precij et tunc satis vñ durum qd huic dolo renunciare non possum Dy. l. cum antea, C. de arbi. sic dicit an possit cōueniri p pactum vt sn̄a ferenda p arbitratorem nō petat reduci ad arbitrium boni viri, l. cum antea, C. de arbi. ē arg. qd non, nam dicit qd pactū fieri d3 postq̄ diffinitio p̄cesserit non ante, et i hoc ē differētia iter iudicem et arbitrum, et rōnez diuersitatis assignat, Dy. in. d. l. Jd̄o terea aut sn̄a h3 dolum p̄positum, et tē vñ qd tale pactum non nocet, vt. C. de arbi. l. arbitroz, Jd̄o terea futurus doli siue ex p̄posito siue re ipsa non pōt pacto remitti, vt. l. si vnus, §. illud, ff. de pac. cuz si. Ecōtra vñ qd possit et valeat pactū cuz per hoc reducatur sn̄a arbitratoris ad sn̄am veri arbitri, qd p̄tus pōt ex post facto naturam sn̄a extendere, vt. ff. de p̄scrip. ver. l. naturalis, ad si. ergo et, vt. ff. d arbi. l. diem p̄ferre, §. stari, nisi ēēt doli ex p̄posito, vt. C. de arbi. l. arbitroz, Quid dicemus omisiss allegacionib? breuif refero qd Ja. de are. dicit qd prima opinio ē humanior et eam t3 firmiter doctor meus, extra de regu. iur. c. scienti, in appaatu suo i addit, suis, ff. de ver. obli. l. quidam cum filium, S3 nū quid erit aliqua cautela qua possit derogari de iure nostro illi l. si societate, §. arbitroz, et ff. de oper. liber. l. libertus, dicunt qdam docto. et aduocati qd sic remittēdo per pactū reductionez ad arbitrium boni viri seu ius vel actione p ea petenda competiturum, arg. ff. de lib. lega. l. non solum, §. si, et l. si quis ratio nis, ff. de pac. l. si vnus, §. illud, et ego dicit Dy. sic aliqui dicta ui cōpromissa, tñ adhuc vñ obstat ne derogetur, l. priuatum, C. de iuridi. om. iudi. Bar. i. d. §. arbitroz, sic dicit vtz possit renunciari petitioni reductionis ad arbitrium bōi viri et si renunciatur quid operet ista renunciatio, Istam qōnem ponit Dy. in. l. quidam cum filium, ff. de ver. obli. et in. c. scienti, de reg. iur. l. vi. et Dy. in. l. cum antea, C. de arbi. et Guil. d cu. in. l. si vnus, §. illud, ff. de pac. et ēt Spec. post multa videt mibi sic dicendum, aut arbitrator inique arbitratur dolo, et tunc talis renunciatio circa hoc nihil operatur, vt in allegato §. illud, et l. conuenire, ff. de pac. dota. et ita loquitur disputatō Dy. super hoc allegato, c. scienti, Si vero sine dolo tunc aut est deceptio in magna quantitate aut in parua, si magna potest peti reductio, si in parua secus, ar. ff. de mino. l. ait p̄tor, §. q̄ situm, et l. si ex causa in prin. ff. eo. inest ergo in hac renunciatōne tacita conditio d non petēdo reductionem, l. nisi imoderate lederet, arg. l. quero, §. inter locatorem, ff. loca. et l. quidam

cum filium. ff. de ver. obli. et sic dicitur intelligi glo. in l. si de meis
§. recepisse. ff. de arbi. que dicit quod potest auferre de iure unius et
dare alteri subaudi moderate accipiendo si in renunciatione
est dictum quod possit accipere de iure unius et dare alteri in ma
gna et parua quantitate vel moderate et imoderate tunc illud
pactum valeret secundum Hostium. ar. l. i. §. si conuenerit. ff. de positi.
nisi est magna quantitas dicit ipse in c. quintanallis. de iure
iurā. sed hoc non bene probat. Et si est data potestas arbitra
tori quod possit alte et basse iudicare prout sibi placuerit quod open
tur ista verba. vide Jo. an. c. humilis doctrina. de maiestate
et obe. quem sequitur Bal. in. r. coll. de lege cor. c. ij. et per eundem
Bal. in. l. si. ff. de testa. mili. sic dicit. Hostius. quod liberum arbitri
um alicui concessum videtur remittere necessitatem obserua
tie legum vel statutorum. et ex hoc dicunt docto. quod si est datū
potestati liberum arbitrium circa malicia quod intelligitur ei
remissa solemnitas iuris ut non teneatur obseruare ordinem
iudiciorum secundum Ja. de are. et Ray. et Ly. non tamen per hoc potest
ferre iniquum equo nec auferre ius partis. ut l. in fraudem in
prin. de testa. mili. et de hoc est glo. ordi. in. c. sepe. de ver. signi. i.
ele. intelligitur et semper exceptum ab omni libero arbitrio quod bo
na fide faciat et non per dolum. ut l. creditor. §. lucius. ff. de ma. et
ideo dicunt docto. quod si est data potestas libera arbitratore au
ferendi in parua et magna quantitate de iure unius et dare par
ti quod ista concessio intelligitur in casu in quo arbitratore hoc faciat
ex simplicitate non ex malicia. nec est melior tex. in iure quod ille
qui est in. d. §. lucius. Item l. potestas habeat arbitrium opas
tū ut teneatur quis sequi formam iuris civilis. bñ tamen debet
sequi formam iurisdictionis. unde quod de iurisdictionis requirunt
duo testes. iuxta illud in ore duorum vel trium etc. et in testis mili.
requiruntur duo testes nisi quod in acie decedit. ut no. l. i. ff. de
test. mi. et l. diu. c. ti. C. de test. mi. l. milites in expeditio. l. n. solē
nitas remittat tamen si itellitur remissa probis duorum testimonium quod est
notandum. Dicit Bar. etiam quod ille qui habet liberum arbitrium
precedendi potest. pcedi non obstantibus feriis. et si papa concessit
alicui plenū et liberū regimen alicuius ciuitatis ut quod talis non
possit committere causas summarie et de plano. ut l. quicquid. i. si.
ff. de offi. pconsul. In primū ut per theoricam predictā. Ray.
ordo iudiciorum non est de iurisdictionis. sed de iure civili. et obser
uatiā iuris civilis remissa ut. ut l. i. ff. de testa. mili. In primū
facit. C. de inoffi. testa. l. si quod. in pn. ubi dicitur teneatur seruare con
suetudinem et solēnitatem. Bar. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. in
sua repetitione inherendo theorie. Ja. de are. in. l. i. §. itez nū
ciatio. ff. de noui ope. nunc. sic dicit aut liberū arbitrium continet
rei proagationem et tūc dicit liberū idest sine solēnitatem. ut l. i.
ff. de testa. mili. aut continet actus prohibiti concessiones. et tūc
non debet omitti solēnitates. ut l. si quod in pn. aut id quod conceditur
non est als prohibitum vel concessum. et tūc itelligimus etiam quod
non teneatur obseruare solēnitates iuris civilis. ut l. i. ff. de testa.
mili. quod illud dicitur liberū quod non est iuri cōi submissum. et adde
quod notat Ly. in. l. si cum ea. C. de dotis pmiss. ubi dicit ipse
quod per verbum quod significat merā volūtatē non ut pmissus
quod quis ledat ius alteri questum. secus in iure querendo. ar. ff. de
testa. mili. l. qui in iure militari. coniuncto tert. l. i. ff. de testa.
mili. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de arbi. §. sequitur in additioe
que incipit. Clarus sic dicit. clarus formatur hec clausula. quod
partes per pactum renunciant reductioni ad arbitrium boni
viri. et omni iuri et actioni p illa petenda competituro quātū
cūqz inique arbitratum sit et quātūcūqz enorme preiudicium
per illud alteri parti inferatur. et hoc fuit disputando determi
natum quod hoc casu sic expresse quātūcūqz damni vel lesionez
reipsa contineat laudū non erit locus reductioni. his rōnibus
quod licet potestas arbitrorū ex presumppta mente pbenitum pri
neat tacitam conditionem equitatis. leges multas scripsi. §.
§. i. super verbo arbitratore. sufficit tunc. l. si libertus. ff. de ope.
liber. ubi et fere ea mens etc. de iure iur. c. veniens. Apparet autē
mens ipsorum priā dum priū expresse paciscuntur cessat eniz
illa presumpcio. in incertis enim et non certis locus est edicet
re. l. continuus. §. i. ff. de verbo. obl. veniant leges que per expres
sum tollunt tacitum. ff. de ver. obli. l. doli clausula. de regu. iur.
c. expresse. ad casum facit. l. si conuenerit. ff. de re iudi. ff. de ver.
obliga. l. quidam cum filius. Quero sic de lesione reipsa di
xit quod si ex pposito suo dolo vel partis corruptentis. siue odio
siue ex gratia inique laudati esset non teneret ex tacita condi

done si dolo absit qui nunc apparet adfuisse per. l. arbitratore
rum. C. de arbitris. et ff. de arbitris. l. ita demum. et l. non di
stinguimus. §. cum quidam. ff. de re iudi. l. si filius. et l. si ptoz.
§. marcellus. de casu sic expresse dixit. quod si fuisset generalis re
nunciatio et lesio reipsa esset enormis non impediret redutio
nem ex tacita conditione nisi enormis lesio inferatur. ff. de
usu. l. si stipulatus. ff. de damno infer. l. iij. §. hoc autem. ff. de
verbo. obligatio. l. qui ita. §. conuentionalis. coniuncta. l. vii
de et si nerie. et l. sequen. ff. pro socio. alias si enormis non est
lesio et renunciatio euz non offendat aliqua pdictarū condi
tionum tacite intellecte. ita intelligitur quod notat l. i. si de meis. §.
recepisse. ff. de arbi. p. distic. allega. ff. de minori. l. si ex cā. i. p
cipio. C. si aduer. vendi. l. i. de restitu. i. integrum. c. i. cū cōcor
datis. Adoptiuus meus hanc questionē legistarum quo ad iu
ramētum de quo p eos tractatū non erat trāsumpsit et valde
plene tractauit et ante oia dicit quod arbitramētū cuius obser
uatio peccatū induceret vel nutriet. non obligat iurantē. vñ
nec periturus esset petēs illud reduci. alleg. xxij. q. iij. si aliquid
et c. si peruenit. et hoc voluit Hostius. ut scripsi i. c. quitanallis
i. glo. magna. ver. si partes. et hoc nullum dubium. i. arbitramē
to aut alias iniquo concordat. Et quod dixi. §. primo membro
de laudo quod solum re ipsa erat iniquū dicit reductionem impedi
ri p tale ut expresse iuramentum quod illa petens est periturus
cum solum de iudicio agat inducit quod dicit Hostius. ver. §.
alleg. de iure iur. c. si. vero. et c. si cum cōtingat. de insti. c. iij. ve
nisset. d. pact. c. quous. lib. vi. subdit tū Hostius. ibi quod forsan ex
equitate iudex deberet occurrere iniquitati ubi circūstantie hoc
suaderet ut ibi dixi. facit de iure iur. c. ad nfas lo. ij. Si vero lau
dū eēt iniquū. ut. §. dixi secūdo membro. ver. de lesione. cōcor
das his q ibi et iuramentum non obstat et petetē non esse per
iturū pbat per locū a diuisione. quod aut casus dolosi arbitri non
includebat i. pacto et iuramento. aut includebat. In dno casu pla
num ē. inducit de iure iur. c. p. de eccle. edifi. c. si. iura q scripsi
de eo qui duxit in matrimonio. c. cū haberet. super gl. iuramē
tum. Secūdo casu cū dicis includi idem. quod hoc tacitum idest
non potest plus operari quod expresse. §. si expresse iurasset d. huius
modi dolo futuro non esset iuramentū obligatoriuū p publicum
bonū iusticie. p bonos mores fuisset prestitū. de reg. iur. non ē
obligatoriuū. lib. vi. cum sine pacto p quem ius punciari non
possit. r. q. iij. q. nocte. et c. quattuor. et c. seq. et de re iudi. c. i. in
vi. et sic iste iurās i principio criminis se inuoluit. ppter quod
vtriusqz turpitudinē cōtinere ut. et sic ē facit p dicto Hostio.
i. decre. ff. de pac. ubi scripsi i. vltima glo. iducit ē de exceptio
ne non numerate pecunie. scripsi post Hostium. d. solu. c. si. forti?
et hoc pcedit quod in ipm cōpromissus ē ut bonū virū. et debuit
ergo arbitrari ut bono viro cōgruebat. ff. loca. l. si i lege. i. rñ.
et Nathe. rñ. bonus homo pfer bona. Vltimo sciēdū ē
quod circa tertium quod dixeram supra ubi dicit Hostius. bñ placet.
ubi. §. quod generale iuramentū de stando dicto arbitratore sup
ple et de non petendo ad arbitrium boni viri non impedit redu
ctionem. circa hoc ē vide quod post eum scripsi. co. ti. de arbi.
i. c. per tuas. i. glo. no. ergo. et c. ij. super vltima glo. Lud. i. rub.
de arbitris. ff. sic dicit an valeat renunciatio reductionis ad ar
bitriū boni viri. et an l. renunciatum sit redutio ad arbitriū
boni viri fieri possit. prima facie ut dicendū quod non p. l. si quis
i conscribendo. C. de pact. Itē redutio h. istar appellatiois
extra de arbi. c. ij. §. appellationē renūciare potest et renunciādo
ulterius non appellat. C. de tempo. appel. l. si. §. si. et ff. qui mo.
appel. non l. si. §. i. ergo idē dicamus i reductione. In primū
prio loco ē snia Dy. extra de regu. in. c. scienti. lib. vi. ubi dicit
non obstante reductione ex pbabili cā sniam reduci posse. hoc
idem sentit Jo. an. i. ti. de arbi. §. si. ubi igit si adhuc i additio
ne p hoc adducit glo. i. l. quidā cū filiū. ff. de ver. ob. ubi Bar.
tangit dicēs quod quis pmitat filium non exheredare. tñ intel
ligitur nisi iusta cā interueniat. ad hoc. l. quero. §. inter locato
rem. ff. loca. ubi si te de domo conductā non expellere promit
to. intelligitur nisi iusta causa subit. Bar. in. d. §. arbitrorum
reducit ad hanc conclusionē quod aut lesio ex qua iusta causa re
ductionis pretenditur venit ex pposito. et tunc siue in pua quā
titate. siue in magna contingat lesio reduci potest hec snia ne do
lus futurus remitti videatur. ff. de pac. l. si vnus. §. illud nllaz
ff. de libe. lega. l. si quis rōnes. et de lega. l. i. si seruus vetitus. ff.
de admi. tu. l. quidam decedens cum simi. Item ad euitandā
delinquendū

delinquendū occasionem. vt. s. est dcm aut lesio contingat re ipsa. et tunc aut in parua quantitate et reduci non pot. vt. ff. de in integ. resti. l. scio. de mmo. l. si ex ca. facit. l. quis. ff. de cōdi. et demon. aut in magna quantitate. et tunc reduci pot. Et ita fm eum intelligi d3 glo. in. l. si de meis. s. recepisse. ff. de arbi.

In hanc eandem partem inclinatur Bal. in. l. cum antea. C. de arbi. ¶ Pro quo facit qd in ipsa renūciatione non venit nisi id de quo est cogitatum. ff. de condi. inde. l. si. s. idem quesit. C. de transac. l. sub preterito specier. et. l. si de certa. Sed hoc licet in magna quantitate ledere pars cogitasse non presumitur cū in eum tanq̃ amicū. de quo presumi d3 bonum. l. vnum ex familia. s. si. ff. de lega. ij. compromississe vt. ergo et. ¶ Preterea in compromisso semper subintelligatur cū si iuste fuerit arbitrat. ter. est elegans in. l. si libertus ita. ff. de oper. liber. sed i magna quantitate ledere iniustum est. ergo et. et idem tenuit Ange. in disputatione sua. duo inuicē litigantes. Ant. d. bu. in. c. quinquallis. idē tēuit vno addito dicens hoc pcedet nisi quando per simplicē renūciatōem hoc fecit. tunc enim cū pte absente facta vicietur. vt. l. certum. s. si quis absente. ff. de confess. allegata. l. non solum. s. liberationis. ff. de libe. leg. tūc etiam qd iuri futuro renūciari non potuit. C. de pac. l. i. talis renūciatio nullū a iure h3 fundamentum. ista est sua conclusio.

Aduerte tñ qd id quod supradictum ē qñ lesio ex proposito contingit. tunc et rōne parue quātitatē pot. recurri. qd forte ē intelligendū. qd ascendere d3 quātitatē duorum aureor. al. enim si descenderet p ita parua re actio de dote nō competet ff. de dolo. si oleum. s. si. cum. l. sequē. Aduerte tñ qd si ptes coipso qd in arbitratorem cōpromiserūt dictus arbiter eis nō tificauit qd in iare scenderet. tūc nullo casu mundi potest talis ad arbitriū boni viri reduci. istud est dictū singulare et dcm Bal. fm eum in. l. si venditor. C. de rescin. vendi. et per illum ter. qui hoc ab extra pbat. imputent enim sibi partes que duz sine ferende periciā habuerūt in talem cōpromiserūt. qd dol' aut iniuria i n scientem nō cadit. C. de transac. l. cum donatio nis. cum si. Et an valeat statuti qd snia arbitratōis reduci nō possit ad arbitriū boni viri. Bal. determinat qd sic. i. l. cūz antea. C. de arbi. nisi inesset dolus. in quātūqz enim in genera li verbo comprehensus nō vñ ex hoc. ff. de dona. l. filius. cum si. Sed quid si in dicta renūciatione iuramentū interpo sitū est. an hoc casu aliquid habeat operari et si in magna quātitate quis lesus est. possit nihilominus tñ reduci. Federicus de senis in suo consilio. c. xcv. tenet hoc casu reduci non posse cum possit iuramentum sine interitu salutis eterne seruari. ex tra de iureiurā. c. venies. et. c. cum contingat. quapropter con cludit qd nisi euident apparet iniquitas nunquā talis snia reducitur. vel fm Hosti. i. d. c. quinquallis. nisi ipse arbitrator mandaret aliquid p diuinam religionē. alle. extra de appel. c. si. Jo. an in quodam suo consilio in cipientē thema super quo consilium petitur tenet idē quod tenuit Sede. addēdo omni ca su quo reductio peti posset necessariam esse absolutionem a iu ramento predicto. ad hoc extra de iureiurā. c. debitor. Bar. quem sequitur Anto. de bu. in. s. arbitror. et. i. d. c. debitor. tenet hoc iuramentū ipsi renūciationi nihil addere. regula riter enim nihil addit. sed tanquā accessorii sequitur ipsius p ctus naturam. ff. qui satisda. cog. l. qui iurato. C. d. non nume. pecu. l. si. idem Bar. in. l. procur. ff. de condi. indebi. ¶ Pro Fe derico facit qd aliquādo iuramentū nature pctus superaddit. quāuis enim in obligationibus facti succedat obligatio ad in teresse. vt. l. stipulationes non diui. s. celsus. ff. de verbo. obli. vnde iuramentum facit quem nō pteci se teneri ad factum et ad id cogi. glo. est singularis in. l. si pecuniam in parua glo. ff. de conditio. ob cau. fm Bal. in. l. i. de sen. que pro eo quod in terest. et h3 in se iuramentū āneram virtutē si nō valet qd ago vt ago valet vt valere pot. ter. est in. l. cū pater. filius matrem ff. de lega. ij. fm Bar. in. l. i. s. si qd ita. ff. de ver. obliga. Item habet virtutem clausule rato manente pacto. C. de transac. l. si quis maior. Item virtutem guarentigie facit enim pctus habere paratam executionem. istud est nouū dcm Bar. i. l. i. ff. de iureiur. qd limita fm Bal. i. l. i. C. d. iureiur. Quid āt si in renūciatōe dcm ē qd possit ledere in parua et magna quātitate nec reductōem petere. dic fm Jo. an. i. d. ti. de arbitris duz re refert disputatōz Jo. cal. qd cāu i quātūcūqz i marā quātitate ledat re ipsa. tñ nunq̃ reductio peti potit qd si ex pposito

idem dicas qd supra et idem limitādo. tñ t3 Anto. de bu. bar. et Bal. i. d. l. cū antea. s. an vigore dictorū verborum possit in totū vnam partem ledere vt qd sic qd idem ius ē de toto quod de parte marima. ff. de ex cu. tuto. l. ppter litem. C. d. renocan. do. l. si vnq̃. cum si. Item prium ē snia Bal. in. d. l. si pcura tor. ff. de cōdi. indebi. cū in omni verborū platiōe generali do natio exclusa vñ. ff. mā. l. creditor. s. lucius. ff. de pac. l. i. iuris ciuilis regulas. s. item arbitramētum. Itē arbitramētū et trā factio egparātur. C. de iudi. aut. si non cōtigerit. et in corpore vnde sumit. s. trāfactio non pot fieri nisi aliquo dato vel retē to. vt. l. transactio. C. de transac. ergo et arbitramētum. ¶ Prete rea arbitrator dñ bonus vir. ff. de arbi. l. non distinguem'. s. de officio. ergo debuit id facere quod suo nomini cōuenit. C. d. offi. prefec. vr. l. i. et sic partes cōcordare. non aut in totum lar giri. Itē an dolus i arbitramento psumatur i dubio. Sede. in i. d. cōsilio t3 qd non p. l. dolum. C. de dolo. et. l. quoties. s. qd do lum. ff. de pba. Anto. de bu. et Bar. dicunt ex qualitate facti id presumi. si. n. i magna quātitate granaret dolo id fecisse pre sumit. ff. de bis que in frau. credi. l. oēs. s. luci'. Idē forte si iu beret dare res pcciosas. hoc p ter. notabile. i. l. cum summa. ff. d. peculio. vbi dicit qd alienatio rerū magis pcciosarum psumit i fraudē facta et non ē alibi fm Angel. in. l. ij. C. de peti. heredi. Jo. calde. i sua disputatione que incipit. Duo litigantes com promiserunt sic dicit. pmitto qd legisse dicit circa iuramentū appositum super eo qd dñ legi obuiare. dicit ipsi qd aut iura mentum adijcitur sup eo qd ē ius cōe. et tunc non obligat vt l. non dubium. C. de legi. et. l. si ex falsis. C. de trāfac. aut ius spale. et tūc qd id facilius tollitur qd ius cōe bñ obligat. vt. l. ij. et aut. facta puberū. C. si aduer. vendi. Dy. in regula. nō ē obli gatorium. dicit qd si iuramentū adijcitur circa id quod ē pro hibitum i fauorem et priuilegiū alicuius p eum i fauore cū ē phibitio et obligatorium. vt in. c. cum contingat. de iure iurā. et. i. c. quis. de pac. sed si ē phibitum ppter turpitudinē sine illo cui adijcitur iuramentum tunc iuramentū nihil opaf vt in regula non ē obligatorium. cū cōcordatijs. et in. c. significā te. de pigno. et apertius quod nō. i. c. pe. de emp. et vdi. et in. l. ij. C. de rescin. vendi. Itē est sciendū qd p indubitato habetur qd vbi quis generalr iurauit stare arbitrio arbitratōis potest petere qd iniquum arbitrium reducat ad arbitrium boni viri Nec obstat iuramentum nec ē periurus qd vñ expressum i. l. si libertus ita. ff. de oper. liber. et. i. c. veniens. et in. c. quinquallis de iureiur. vbi ibidē. et hoc nō. Inno. et Specu. i. ti. de arbi. s. i. ver. s. pone. Idem etiam dicit Inno. de pena. apposita qd hoc casu nō cōmittitur. s. citra penam reducere petetur. quod pl3 Dy. nisi spāliter fuerit compromissum sub pena qd non petet quod plene psequitur i regula scienti. de reg. iur. lib. vi. et finalr cōcludit qd nemo sani capitis diceret qd arbitratori videatur cōcedi qd inique et iuris cōis phibitionem pnunciet siue p nunciari possit. s. Hosti. i. c. quinquallis. dicit si spāl' dictū fuit et expse qd arbitrator i totū vel i pte ius vni' pti possit alteri pti dare et quātūcūqz inique pnunciet d3 stari dicto suo si iu ramentū iteruenerit vel postea esset pmissa pena de rigore iu ris iurans et non parēs deierat et i penam pmissionis icurrit vt i. c. i. et. iij. de pac. vbi dñ qd si dictū arbitratōis ēēt d' deuz quo casu nullo parēdum esset p notata i. c. ad aures. de tēp. or di. subdit tñ ipse qd forte ex equitate iudicis ex officio d3 occur rere iniquitati tanta posset esse pccatis locis. cāis. tpi'. et qua litatib' psonaz. de trāfac. c. si. d. arbi. c. ij. s. Guil. i. spec. i. ti. de arbi. ver. itē qd si cōpromissum. vñ tenere qd iuramentū hoc ēt nō obliget. alleg. de iureiur. c. ad nām. et. c. quēadmodū. et d. fo. ppe. c. si diligēt i si. et qd p bonos mores. vt. ff. de pac. l. iurige tium. s. pretor. et extra de pactis. c. si. et qd p illud vñ fori' ius remitti. vt. illd. s. pacta. et qd p id iuitat qd ad male pnūciādū vt i eadē. l. s. illd. quoqz. et d. pac. l. pūctiōe. alle. l. cū pcario. e. ti. l. si. et. l. si libet. d. ope. lib. et bec solutio pbat. ff. quaz. re. ac. non datur. l. i. s. que onerande. et refert qd quidam dicunt hoc pactum valere. sed non simplicem renūciationem. His sic premisssis dico dicit Jo. calde. indubitātē qd si arbitrator mā dauerit aliquid quod sit iniquū et p deum et cuius obseruātia induceret peccatū illud non valet. nec ad illud obligatur per iuramentū. vnde hoc casu petens reduci d3 audiri non obsta te iuramento. nec nūc cum petet ē periurus. rrii. q. iij. si aliqz et. c. si quis peruenies. et. c. quinquallis. cum si. et hoc voluit etiā

dicere Hostien. Si aut id quod mandauit de se non est p̄dictū
et eius obseruantiam nō inducit peccatum nec nutrit. sed alibi
est iniquum distinguo aut est iniquitas in re ipsa. aut dolo ar
bitratoris. ut qz sic inique p̄nūciauit ex alterius partis odio
gratia vel forde. Primo casu puto iuramentum ob stare et p
consequens ipsum petentem reductionem esse perituum cu
hic solū de p̄iudicio iurantis agatur quātum ad iura sua q
per se ponit cum iuramento maxime sponte se obligare ex cer
ta scientia. ut in. c. cum venisset. de inst. et per rōnem. c. si vero
et. c. cum contingat. de iureiurā. et. c. quāuis. de pac. lib. vi. nec
fateor hoc casu aliquid induci p̄ publicam vtilitatem vel con
tra bonos mores. et hoc casu sit verū qz primo dixit Hostie.
de pena cōpromittenda. Si vero arbitramentum fuit iniquū
et doli arbitratoris. ut qz sic inique pronūciauit ex alterius
partis odio vel g̃ra vel forde corruptus dico hūc petētes redu
ctōem non esse perituum nec sibi ob stare p̄dictum iuramen
tum. qd sic probō. qz aut dicit qz p̄dicta verba non include
bant doli cāum. s. qd dolo arbitratoris pronūciaret inique.
et tunc planum ē ad talem cāum de quo non fuit doli nec co
gitatum non esset extendendum iuramentum. de iureiur. c. p̄cul.
de renū. c. cum inter. de iureiur. c. ad nostram. qd me. cau. c.
ad audientiam cū simi. nec est verisimile qz hoc cāu voluerit
se obligare p̄p̄ dispendiū et p̄iudiciū salutis eterne qz hoc ca
su facit imminere arbitratori. de iureiur. c. ad nostram. maxime
cum dictus doli superuenit. ad hoc de ecclē. edi. c. si. de iu
reiur. c. petitiō. et. c. de transac. l. si ex falsis. ff. ad municip. l. si. et
quod no. xi. q. ii. c. p̄cessor in glo. si. aut per p̄dicta verba i
ducebantur isti cāus. s. si dolo arbitratoris et. et tunc idem qz
si expresse de huiusmodi dolo futuro fecisset mentionem iura
mentū non fuisset obligatorium. qz hoc cāu p̄ publicā iusticiā
et honestatem et bonos mores p̄stitum fuisset cum nulla per
mutatio cuius nomine appellatur possit fieri sine pacto cum
sic dolo. odio per gratiam. vel per fordes. xi. q. ii. c. recte. et. c. q̄
tuor cum sequentibus. de arbi. c. ii. de re iudi. c. i. li. vi. Item
sic expresse promittendo v̄ se sociare pacto arbitratoris quā
non obligatur ex quo petit ut ad bonum vix reducat. et. xi.
q. iii. si ad peccatum. secundū hoc iuramentum turpitudinem
continet et ex parte iurantis. et sic non p̄dicit. facit quod not.
Hosti. de pac. c. si. in verbo nullum. facit etiam opi. que habe
tur qz non obstante iuramento pōt opponi excep. doli per ar
bitratorem. etiam post biennium p̄p̄ pecuniā numeratam quā
t3 Hosti. et plene no. de sol. c. si. hoc. n. probō nedum ex mente
sed ex verbis cōpromissū qz ex themate dō qz compromiserūt
partes in istum tanq̄ in bonum virum. tale enim arbitrium
prestare debuit quale bono viro conuenit. ut dicit. l. si in lege
si. loca. sed planum est qz arbitrando dolo se non fecit ut bonū
vir. unde Tullius in libro de officiis describēs bonum virum
dicit qz in bonū vix non cadit metus. sequitur ergo et conclu
ditur qz p̄ dictā. l. si in lege qz irrita ē approbatō p̄ductoris do
lo scā. qz reductio licite petitur iuramento nō obstat. domin?
Glo. de sancto petro de bononia in repetitione. s. arbitroz sic
dicit si quis renūciauit non petere reduci ad arbitriū boni vi
ri. an teneat renūciatio ita qz non possit peti reductio. Ja. bu.
tangit in aut. decernimus. C. de arbi. ibi vide hoc nō firmat
clare. v̄ tñ dicere qz cōis opinio sit qz renūciari non possit
villo modo quo minus reductio petat qualitercūqz sit. alibi tñ
s. C. de p̄bē. emp. sic distinguit. aut doli interuenit ex animo
arbitri et illi renūciari nō potest. qz hoc esset remittere dolum
futurū quod esse non pōt. l. iurifgentiū. s. si paciscar. ff. de pac.
aut interuenit doli re ipsa. et tunc vltra dimidiā iusti precij et
nihilominus petitur reductio. non obstante pacto vel renū
ciatione. arg. l. ij. C. de rescin. vendi. aut. j. dimidiā iusti precij
et tunc satis v̄ dux qz hūc dolo renūciari non possit. Ita trā
sunt Ja. bu. cuius verba no. qz v̄ patebit ex sequentibus. hoc
idem approbat Bar. pro parte. et p̄ parte d3 limitari. put di
cit ipse Bar. j. per illū tex. Dy. de hac qōne tangit in. l. qdam
cum filium. ff. de verbo. obli. in regula scienti. de reg. iur. i. vi.
Ly. in. l. cum antea. C. de arbi. Guil. de cu. in. l. si vnus. s. illd
ff. de pac. Guil. in spe. in ti. de arbi. s. si. ver. itez si compromis
sum. Inno. Hostie. et alij canoniste in. c. qntauall. de iureiur.
quoz omniū opinio. simplr̄ omitto. qz satis p̄nt omnia eozuz
dicta ad concordiam reuocari. dic ergo fm̄ Bar. i. s. arbitro
rū. Aut arbitrator inique arbitrat dolo. et circa hoc nihil ope

ratur renunciatio. ut. d. l. si vnus. s. illud. et. l. connenire. ff. de
pac. dota. et ita loquitur tota disputatio Dy. in. c. scienti. de reg.
iu. in. vi. Aut sine dolo. et tñ aut est deceptio in magna quan
titate. aut in parua. primo casu potest peti reductio. secūdo nō
arg. ff. de mino. l. si ex causa. in pn. qz in hac renūciatione in
est tacita conditio. s. nisi imoderate me lederet. ar. ff. de verbo.
obl. l. quidam cū filiū. ff. loca. l. quero. s. inter locatōrē. Ita dicit
Bar. intelligendo glo. que est in. l. si de meis. s. recepisse. ff. de
arbi. que dicit qz si arbiter potest de iure vni auferre et dare
alteri. qz debet intelligi. s. imoderate accipiendo. Quid autē si
esset expresse dictum qz imoderate posset an teneret talis con
uentio ita qz non posset reclamari. patet. j. ex solutione alteri?
qōnis. Sed quid si in renūciatione interuenit iuramentū et i
materia nostra que dicatur parua vel magna quantitas. dic
colligitur ex tex. l. vnde et si nerue coniuncta. l. si nō fuerit. ff. p
socio. s. qz facta cōputatiōe sufficit excessus in sexta totius. Itā
cum indubio partes debent esse equales. ut. d. l. si non fuerit.
cum vni mandet vnam partem de toto dare alteri duas d3
inique arbitratus. ut in dictis. ll. Nec obstat qz vt quantitas
dicatur magna. videtur requiri excessus vltra dimidiā iu
sti precij. quia respondet Bartho. et hoc rogo pondera. quia il
la lex loquitur in taxatione p̄cis facta a se. scilicet si fiat ab alio
quia tunc sufficit quod in sexta parte sit deceptus. et hic est ca
sus i. s. arbitroz. cum. l. vnde et si nerue. cum. l. seq. Et ex hoc
inferē sub dubio tñ forte qz si i p̄ctu facta p̄ pcuratorem non
haberet ad hoc sp̄ale mandatū sit qz deceptus i sexta parte si
p̄ pcuratorem nō posset h̄i regressus posset implorari reme
dium dicte. l. ij. C. de rescin. veni. s. vt precij suppleat et a p̄ctu
recedat. ita dicit Bar. hic non tñ dicit asfirmat. super hoc tñ
Jo. de imo. l. l. si quis arbitrat. ff. d. ver. obli. sic dicit i si. Jte
adde qz dixit Bar. in. l. si societate. s. arbitroz. ff. pro socio. qz
enormis lesio dō esse qz quis ledit per aliu i sexta totius per. l.
vnde et si nerue. ff. p socio. et per hoc ibi cōcludit qz in casu. l. ij.
C. de rescin. vendi. si forte p̄riset p̄ pcuratorem succurreret sibi
si esset lesus i sexta parte. l3 scilicet si p̄ seipm̄ p̄riset. qz tunc req
reret deceptio vltra dimidiā iusti precij. nā Bar. nō v̄ bene
dicere. qz leges allegat p̄ eum non bene pbant de sexta si h̄i
pōderetur. sed de tertia eius que debebatur i effectu. Itā in du
bio ptes societatis debet esse equales. l. si non fuerit. ff. p socio
Jd si arbiter assumptus sub distributiōe partis societatis ad
iudicat vni socio tertiā partē lucri alij duas partes i effectu
v̄ ledere eum cui assignat tertiā et quo debeat habere dimi
diā. et sic sex vncias totius lucri in tertia parte quā h3 minus
qz alius qui duas vncias h3 min? que sunt tertia pars de sex.
Jte i scdo dicto nō v̄ bene dicere. s3 potius v̄ dicēdū. qz aut
ille pcurator habuit specificum mādātum de vendēda re pro
certo precio et sic vendidit et v̄ haberi p̄inde ac si dñs vendi
disset cum non sit dare rōnem diuersitatis. aut habuit soluz
mandatum cū libera. et tunc v̄ habere mandatum de vendē
do iusto precio. tñ in residuo sit donatio. donandi aut p̄as in
dubio non v̄ data et cui ē cōceditur libera. l. si filius. ff. dō
na. et. l. p̄ iuris. s. si. ff. de pac. et iō v̄ tunc qz possit reuocari v̄
ditio quasi facta p̄ formam mandati. et si infra dimidiā sit
deceptio nisi modicissima esset deceptio seu lesio. qz tunc de il
la non curaret. arg. l. scio. ff. de in integ. resti. Si aut habuerit
mādātū de vendēdo p̄ illo p̄cio qz fuerit arbitratus. et tñ idē
qz eadem ē ratio qz i arbitriū ei? tanq̄ boni viri ē cōmissum
l. si sic. et ibi no. ff. de leg. i. Si aut datum mādātum qz p̄ illo p̄
cio quod voluerit vendat tunc dūmodo non cōmittat dolum
nec velit dare v̄ qz teneat venditio. et sic idem ac si ipsemet v̄
didisset. arg. l. creditor. s. lucius. ff. mandati. vel dic qz in scdo
et tertio casu tenebat v̄ditio. ex quo ex tenore venditionis nō
apparet aperte p̄ mādātum esse factum. sicut t3. n. si iū arbitra
toris l3 inique arbitretur. fateor tñ qz rōne lesiōis qz respectu
effectus non cōsensit dñs poterit peti rescindi fm̄. l. ij. C. de re
scin. vendi. et hoc clare si lesio erit vltra dimidiā iusti precij v̄
infra dimidiā per illā. l. idem forte. si in tertia p. l. vnde et si
nerue. supra allegata fm̄ opi. Bar. que v̄ i casu isto posse sub
stentari. tñ qz noua et peregrina timeo qz nō seruaret i p̄acti
ca. et potissime qz reuera. l. vnde et si nerue. In alio casu loquit
s. qz sunt duo cōpromittētes i tertium et non qz vn? dat mād
datum alicui de aliquo faciēdo eius arbitrio. Subsequēter q
rit idem Florianus i. d. s. arbitroz. Quid si in cōpromissio

fuit dictū qd ex nunc partes emologauerūt quicquid fuerit arbitratū fertur. *De cōsuluisse qd idē ē qd i renūciatōe simpli* ci de qua dixi vt intelligat emologare si eque fuerit arbitratū vt ergo emologatio pūdicet d3 fieri post laudū fm eum quod itelligit de emologatiōe expressa vt dixi. nā snia arbitratoris nō pōt emologari tacito cursu. r. diez fm Inno. i. c. quitauall lis. Querit si renūciatio reductionis ad arbitriū boni viri sit vallata iuramēto. vt qd iurauerūt stare oī ei⁹ arbitrio etiā iniquo quādoquēqz vānū itulerit alicui ipsoz qd illud nō poterit ad arbitrium boni viri reduci. Queritur an arbitriū qd re vera iniquum pōsit peti reduci ad arbitrium boni viri et petēs sit per iurur. et an sibi obstat iuramentū vel non. bar. in. d. 3. arbitrorum. se expedit dicēs qd iuramentum h3 illam conditionem qd pactum preambulum. f. de non contrahentiē do si equum fuerit arbitratū. vt. d. c. quitauallis. r. C. d. non nume. pecu. l. si. ff. ad munici. l. si. in prin. et cum hoc trāferūt cōiter iuriste quantum ad nostrum propositum. h3 circa iuramentum generaliter qualiter et quomodo sit obligatorium ali qualiter distinguam. vt colligitur ex allegatis legibus ante d terminationē huius questionis. Sed qd quantum ad hunc articulum de iuramento. hec questio ē magis canonica qd civilis. Itē scio sciendū est qd Jo. calde. vtriusqz iuris doctor famosissimus disputauit istam questionem cui⁹ determinationē postea sequutus ille vtriusqz iuris monarcha profundus Jo. an. ei⁹ p⁹ adoptiuus. Ita colligitur ex notatis per Jo. an. in ti. d. arbi. f. si. ver. item si compromissum. et qd hanc determinationem cōiter oēs sequunt. qd etiam questio hec vtilis est et quot tidiana. Ideo eius solonem hic intereram oblonibus ad partes omittis. *Idēo clarioz ergo solone huius questionis habēda* premissit qd iura de hac reductione loquentia videntur ali qualiter diuersa. r. sic ad concordiam deducuntur. Aut enim ē compromissum stare arbitrio vel arbitratō alterius partis eo casu quo id fecerit pōt. vt no. ff. de arbi. l. pe. hoc dico ppter no. C. d. phen. emp. l. si in vendēdis. et tunc ad arbitrium bōi viri refertur si arbitratū inique. vt. d. l. libetis. r. c. quitauallis. et siue nihil arbitretur. ff. de phen. emp. l. hec venditio. r. ff. loca. l. si in lege. aut ē compromissum stare arbitratō tertie psonę. et tunc l3 quidam voluerunt dicere ad arbitrium boni viri recurrendum in p⁹ctibus bonafidei et non stricti iuris. tamen hec distinctio non procedit. imo si nihil sit arbitratū non est recedendum a persona tertia super dicta solone. vid supra vbi est supradictum Jo. calde. super dicta solone. *Idē autem d an* cha. in consilio suo quod incipit primū dubiū. sic dicit. *Idē* mūm de quo querit non est nouū. sed per antiquos et moder. plene discussum et publice disputatū. et qd reductio in casu nostro peti non possit obstante renūciatōe. et ē speciali partiū iuramento et procuratorū spālūm ad hunc actum vigēt effi caciissime rōnes. et qd valeat renūciatio facit. *Idē* mo qd peti tio reductōis est spēs appellandi. l. non distinguemus. f. cum qdam. ff. de arbi. sic ergo pōt future applloni renūciari. vt. l. si. f. si. C. de temp. appel. r. ita et future reductioni. maxime qd sicut per reductionem petitur emendari iniquitas arbitrato ris. ita per appllonem iniquitas iudicantis. l. i. ff. de app. vbi ergo est eadem rō per omnia. ibi idem ius d3 statui. vt. l. illud ff. ad l. acquil. r. c. inter corporalia. de trans. p. Secundo p hoc facit similitudo quam habz snia iusiurandi et transactio ad laudū arbitratoris. nam laudum est quedam transactio. vt in aut. vt differentes iudi. f. i. ergo sicut in illis non admittit querela iniquitatis qñ partes consenserunt. vt. l. res iudicata ff. de re iudica. r. l. nam et postea. ff. de iureiuran. r. l. sub prete rto. C. de re iudica. ita nec contra laudum roboratum consen su partiū preambulo. itam talis cōsensu in compromisso vñ in laudo repetitus. qd ad hoc tempus refertur. et ideo hoc tempus in quo effect⁹ dispōnis dirigitur debet attēdi. vt. l. in tps. ff. de hēdi. insti. r. l. si ita scripsero. ff. de condi. et demō. ex hoc inferitur qd iuramentū in cōpromisso appositū vñ in laudo repetitum. qd si ita est cū laudū sit transactio vt dictū est. sicut ille qui venit p transactiōē iuram recepta restituit ius qd h3 amittit et infamis efficitur. vt. l. si quis maior. C. de transa. ita et ille q venit p laudū in quo iuramentū in cōpromisso pre cedenti appositū vñ repetitum. vt in consequenti. qd ad ipsum et eius obseruatiā refertur. arg. l. oratio. ff. de spon. l. ad rem mobilem. r. l. ad legatū. de pcura. r. c. preterea. de offi. delega.

Tertio p hoc facit. qd in hoc casu cessat rō querele premisse sup iniquitate laudi. est enim rō qd partes nō vident hoc cogi tasse qd assumptus i arbitratōz et in bonū vix debeat inique arbitrari. r. hec rō colligitur in. c. veniēs. de iurem. r. l. si liber tus. de ope. liber. sed in casu nostro partes puerūt et iurane runt de iniquitate non conqueri. apparet ex hoc de iniquitate cogitasse et ei renūciasse. scienti ergo et volenti nō inferitur in iuria neqz dolus. vt in. c. scienti. de regu. iur. in. vi. r. l. i. C. de act. emp. Quarto hoc firmat libera in bonis pprijs admi nistratio. dicit enim lex qd licitum ē vnicuiqz sua cōmittere et res suas p libito regere et gubernare. vt. l. nemo exterius. C. d. iudi. r. l. in re mādada. C. mādadi. Item et si tertio libere cōmi sit qd possit de re sua agere quicqd vellet d3 esse ratum quicqd ipse gerit etiam si inique dūmodo absit dolus. vt. l. diem pfer re. f. stari. ff. de arbi. r. l. cum qdam. de lega. i. r. l. creditor. f. lucius. ff. manda. *Idē* preterea rem ppriam pōt quis libere do nare et mari plicere. l. cuius p errorem. ff. de reg. iur. r. in. l. i. C. de inoffi. dona. si ergo rem certam et idubitata que ad me spe ctat possum et sine querela cuiuscūqz ita male dispensare. mul tomagis litem dubiam sic ex toto volūtatī alteri⁹ cōmittere. vt sic quo ad hoc nō sit melioris conditionis res dubia et scō trouersia posita qd certa et indubitata. vt. l. ordinata. f. si. de li bera. cau. Quinto hoc pbatnr ex eo qd sicut ex futura iniq tate laudi poterat ledi ita poterat cōmodū consequi si arbitra tor pro eo inique pronūciasset. cum aut ita actus et dispositō pendat qd pōt tendere ad onus et cōmodū alicuius non potest pretendere lesionem si p eum fors acciderit. qd pro eo potuisset argu. optimum. C. de inoffi. testa. l. si pater puelle. r. l. si ea. C. d. vñ. est enim casus fortuitus qd inique arbitrator assumptus in bonum vix inique pronūciat. sicut enim de iudice. vt nōt Bar. in. l. exceptionē. ff. de fideiuf. sed casui fortuito pōt expse renūciari. vt. l. h3 et si quis. f. questitū. ff. si quis cau. Serto ac cedat pro confirmatione predictorū auctoritas iuramēti cui⁹ robur et efficacia multiplex est illa magna qd pfirmat alias in ualida et a iure phibita qñqz de iureiur. c. cu3 ptingat. de pac. c. ij. l. i. vi. r. r. q. i. omne beneficiū. maxime recisoriū dispōnis iuramento vallate. aut. sacramēta. C. si aduersus ven. r. l. iiii. C. si minor se maiorem dixit. Item in materia iuramenti tra ditur regula generalis qd omne iuramentum est seruādū qd nō vergit in dispendiū salutis eterne et si enormiter qs ex eo ledatur in p⁹monio suo vel sibi debito. p3 in dote que est p⁹ monium mulieris. l. i. f. sed vtrū. ff. de mino. et in hēditate pa terna filijs debita quodāmodo viuo patre. vt. l. in suis. de lib. et posthu. et tñ pacto iuramento firmato pñt hec iura tolli licet maximi preiudiciū. vt p3 in dicto. c. cu3 ptingat. r. d. c. ij. mul tomagis ergo tolli potest ius dubiū incertū et indubitanter pōt a se abdicare. multo fortius de incerto ad certitudinē re ducto nō conqueri. vt pbatum. f. in. iiii. r. r. Item p iuramēti non possum et proximiū arguere de peccato. p3 i. c. debitores. de iureiur. sed hic volo arguere arbitratorē de peccato. f. qd in i que egerit qd nō possum si iurauit nō opponere vel querulare. ad hoc. c. quēadmodū. de iureiurā. ea enim rōne repellitur qs ab impugnatione snie arbitri. qd in eū cōsensit. vt. l. diem pro ferre. f. stari. ff. de arbi. multo magis in casu nro. ex quo expref se de inigate nō queri fuit expresse in p⁹entione deductū. et sic hūit latiores habenas et maxie specia nā rei sup q laudū pferē. itā ē questio a qua recedere maximum ē lucrū nec pōt qs de ipsa transigēdo cōqueri rōne deceptionis. l. lucius. f. si. ff. ad trebel. sufficit namqz timor litis ad ipsam validādā. l. ij. C. de transac. Septimo et vltimo i hac parte facit qd no. Accur. i simili. ff. si messor fal. mo. dixit. l. iiii. f. competit i glo. Idem si cōuenerit r. c. vbi pactum super futura iniquitate mes soris valet et ē seruādū Ad idē optime facit quod no. Job. an. i. t. humilis. de maio. et obe. i nouella. vbi ad lram ita dicit qñ in iudicem vel aliū sic cōpromittit qd possit de alto et basso iurta multorum vulgare dicere et facere qcqd vult et ius vni⁹ partis in totū vel in parte alteri dare de cetero nō pōt altera partiū ignorātiā allegare. qd vi pacti se excludit et de se que ratur. argu. ff. ve mino. l. cū mandato. f. si. r. de arbi. l. diem p ferre. f. stari. r. l. sed et si quis. f. si. ff. d. instituto. ita ibi dicit hāc partē. f. qd nō possit peti reductio. tenuit Jo. calde. disputando vt refert Jo. an. in spec. de arbi. f. si. Itē et tenuit disputando Ray. de forli. et qd plures alij. l3 quidam docto. magne fame

teneat prius. f. q. non obstante iuramento et renunciatione p
dictis possit peti reductio ad arbitrium boni viri. i. qua varia
te optimu e habere iudice gratiosum q. pot sequi alteraz opi
nionem put sibi placet. Sz et i casu nostro p dicta opinione vi
delicet q. non possit peti reductio. id superius ita late allegari
q. non solu ex hoc capite. sz et ex alio pot iusticia huius laudi
confirmari et q. iniquitatem non contineat vel si aliquale conti
neat non tñ talem q. reductio peti possit. pbo hoc ex tenore al
terius laudi de quo. in secundo dubio i principio narrationis
facti. de quo supra vbi dñ q. dicta dña frāscica approbanit
laudū et arbitramētum dñi epi in illa parte que fauorez eius
cōcernebat. q. iuxta eius cōtinētiā recipit dōtē et augmētū
dotis. non pot igit ipsū impugnare i his que faciūt s. se. ar.
l. cū querit. ff. de administra. tuto. et in. l. in cause. ff. de procu.
¶ De tercia fm opinione spec. non pñdicendo laudo. j. r. dies vñ
laudū approbare. vel fm Bar. tacēdo p. animum. vt ipse no. i. l.
si societatem. §. arbitrorum. ff. p. socio. hic aut fuit plusq. taci
turnitas ex parte dñe frāscice. q. recipit deducta in laudo. vt
pñdixi. et plus e approbare facto q. verbo. c. dilecti. de appella.
et l. de quibus. de legibus. et l. certū. ff. si certum pe. q. igitur i
laudo et arbitramēto dñi epi dñ cōtinētiā q. ipsa teneat renun
ciare successioni filiorū. et hoc ē venerat i cōpromisso iurato
vñ habere pñde ac si ipsa renūciasset. q. vt dixit supra i. j. ar.
pñenta et pñmissa iter partes vident i laudo repetita maxime
a partibus approbato p me teneor recipere s. me. l. si q. testi
bus. C. de testi. et quod no. Jo. an. post Jñno. l. c. cū venerabil.
de excep. ¶ De tercia ponderādū ē q. dña frāscica de ultimo
laudo p dñm Jo. nō pot cōqueri tanq. lesa ab eo. sz a suo pecu
ratore qui plura bona i hereditate de qua agebatur asserit q.
reperita sunt. que si reperita fuissent laudū suū non posset de
iniquitate redargui ex eo q. plusq. debuisset adiudicauerit do
mine Catherine. ē igit i hoc laudo deceptio re ipsa non dolo
arbitratoris quo casu nō vñ posse peti reductio. put dñs Jo.
calde. disputauit. pñt. n. s. suū pcuratorem hñ recursum si do
lose obreperit. l. i. ff. de eo p. que factū ē. et credēdum ē ita affir
masse ex cōsciētia dicte dñe. vñde de se ipsa queratur. c. sciēti
de reg. in. l. i. vi. Et his cōcludo q. laudū dñi Jo. iustificatur
ex laudo dñi epi pñcedenti. cuius vigore dicta dña frāscica ex
cluditur ab hñditate pupillorum odorici. cōdemnata est. n. ad
faciēdū remissionē et pactum nō petēdi de cetero aliquid de p
dictis bonis. petēdo igit s. laudū emologatū et approbatū. vt
supra p. cōcludit q. iniuste petit et posset agi. et iudicis officio
vt sibi silentium imponatur. vt. l. si cōtendat. et quod ibi no. ff.
de fideius. et l. laurelius. §. centum. ff. de libe. leg. ¶ Ultimo ad
uertendū q. et tenendo opi. pñiaz videlicet q. contra laudū
possit reductio peti ad arbitrium boni viri propter enormem
lesionem re ipsa non obstante iuramento. cui? tñ oppositum
multi tenēt. vt supra dixi et rōnibus validis confirmari tam
hoc ē claz q. anteq. petat huiusmodi reductiōem d. peti rela
ratio iuramenti quantūcūq. laudū arguatur iniquū. patet
hoc in. c. si vero de iureiu. l. i. vi. et rōne metus non pot peti re
ductio dispositionis iuramento vallati nisi prius relaxatione
obtentā. et tñ metus continet in se dolum. vt. l. i. ff. quod met.
cau. ad idem. c. debitor. et. ti. vbi etiam si re ipsa promissio sit
turpis. puta de prestandis vsuris. tñ d. eam implere p iuramē
tum nisi prius fuerit relaxatum. pro hoc ē. c. veniens. et. c. q.
tauallis. et. ti. vbi ad papam fuit habit? recursus propter iniq
tatem arbitratoris pp iuramentū quod declarat eos nō tene
ri. ante ergo talem declarationem non videtur licitū defer
re sacramentū auctoritate propria. maxime cū prima facie ni
hil turpe in se contineat. ad hoc quod no. Jñno. d. elec. c. vene
rabilem. in hac autem relaxatione petenda d. pars cui ē iura
tū citari. q. agitur de ei? pñiudicio. arg. l. nam ita diu? ff. de
adop. et l. de vnoquoq. ff. de re iudi. ex ei? enim relaxatione ne
gari non pñtrobuz et efficacia dispositionis sic iurate attēua
ri et debilitari. q. iuramentum reddit in multis contractum
efficaciorē. iuxta plene no. fm Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de
fideius. parte ergo pñte d. de meritis iuramenti discuti et inq
ri postq. dñt? diminutio tractat. vt. l. si. C. si per vñ vel alio mo
do. et certe iustificato laudo dñi Jo. fm q. supius est ostēsum.
conclude dictā relaxationem non esse concludendāz dicte do
mine frāscice. sed repetenda potius pp iuramentum quod
generaliter est seruandum vbi non fuerit pñstitum vi. dolo

vel metū. nec vergit in dispendium salutis eterne. vt. d. c. ij. §.
pac. li. vi. facit quod no. in. c. exceptōem obiciens. de lit. cont.
li. vi. Idem tñ Jñ. de ancha. in suo consilio q. incipit in que
stione que vertitur inter Nicolaum Benedicti in ordine. xij.
sic dicit Oldra. in suis questionibus expresse q. quando qñ
tur de relaxatiōe iuramenti non ad rescissionem doli s. pñtus.
sed ad habilitandum personam. vt non obstante tali iuramē
to detegere possit fraudem pñtus. et hoc casu non requiritur p
tis citatio nec solēnis examinatio. q. de graui periculo credi
toris non agitur. remanet enim omne ius sibi saluū ad omne
tale debitū deferendū. concludit enī q. sine aliquo ordine pñ
decenter concedi talis relaxatio. et q. iuri partis nō detrahāt
ponit similitudinem in liberto q. petit venia a pretore vt pos
sit vocare patronū in ius. et de filio emancipato q. petit decer
ni bonoz poss. causa litis cognoscende et sibi dari licentia vt
possit pponere querelam iofficiosi testamenti s. testm patris.
cum Oldrado cōcordat Jo. an. in addi. spe. in ti. de iureiurā. i
rubrica. ad finem mouet eisdem rōnibus et si. Et ex his cō
cludit q. non obstante pñdictione partis episcopus seu eius vi
carius dictū iuramentū debet relaxare ad fratres. s. dictos et
pars pñtiones facere in iudicio qbus detegat dolum et frau
dem pñtus. Jo. an. in addi. spe. in ti. de iureiu. in rubrica sic
dicit. Quero de illo q. iurauit super vsuris soluendis vel solu
tis nō repetendis petit absolui a iuramento pñm an necessa
rie sit vocāndus creditor q. vsurarius dicatur. sine dubio sicut
diuersa est forma iuramenti de qua queritur sic cadit diuersa
rñsio. In primo enim. l. de soluendis potest arctari terminus
solutionis fiende que arctatio nō cadit in secūdo. l. de nō repe
tendis. p. tanto scripti dicit Jo. an. post Tancr. et Jñnc. i. de
cretali. debitor. de iureiurā. sup. si. glo. ij. que ibi dicit in si.
quod nisi petat absolutionē a iuramento teneat soluere. pñdi
cti dant instantiam qñ instat terminus solutionis et creditor
abest. et sic concludit cum de necessitate vocandum. Est ergo
de iure iste ordo seruandus vt vocetur creditor q. iuramentū
remittat. vt in. c. i. de iureiu. si cōtinuaciter resistit relaxatio il
lud iudex vt satis scripti. idem Jo. an. in. c. debitor. et. ti. §.
glo. ij. q. scripti idem Jo. an. in. c. ad nostram. in ter. et sup. pe
mult. glo. de iureiurā. et facit de testibus. c. constitutis lo. fo. sed
ibi denunciantur iurantes pp temeritatem iuramenti cōcor
dat. c. cum quidā. eo. ti. remanet ergo dubiū vbi creditor non
est cōtinuaciter quo casu. dicit qdam idem pro quibus bonis be
ne facit. ff. de fidei. cō. liber. l. si quis seruum. §. si cum seruum.
l. non tñ. §. fenatus. ff. de iure repat. l. adigere. et quod ibi no. sic
enim lex mortua factum et presentiam hominis representat.
iura enim fingunt presentem quo presente fiendū erat q. agif
vñ fauore libertatis. vt in iuribus predictis. C. si mancipia. ita
fuerit ale. vt ma. l. si. vel testamētoz. vt in auf. de heredi. et fal.
§. his igitur. in si. vel criminis odio. vt in casu nostro propter
quod ē ex officio inquit ecclesiasticus iudex. vt i. d. c. ad no
stram. facit. C. de pñi. fil. l. si. Concluditur ergo quod siue ad
dissoluēdam actionē pñtus qui vsurarius dñ siue ad relaxan
dum iuramentū de soluēdo i diem siue ad obtinēdāz relaxatio
nem iuramentū de non petēdo vsuras solutas semper ē vocan
dus creditor. expēdiatur aut cā summariē et de plano et. vt in
dispēdiōsam. de iudi. vbi aut iurasset et non denunciare vñ il
lum i ius vocare et vult in ius vocare vel denūciare satis vi
deretur q. relaxatio iuramenti illo non vocato fieri possit. q.
iuri patris nil detrahatur. datur exemplum i liberto qui petit
a pretore licētiā vocādi patronum in ius vel parētem. ff. de
in ius vo. l. quinq. §. i. Jñnc. aut de ancha. in quodam suo
alio cōsilio quod incipit. In xpi noīe amen. retēto ordine du
biorū t. j. et iudicio meo melius p rōnes suas teneo. talis est
retēto ordine dubiorū. reassumā singula vt aliquid vltra ad
dā. et super primo quesito an si iuramentum q. pretenditur
extortū p metum possit q. iurauit venire s. pñtia auctoritate
et dicēdū ē p veritate q. non. imo requirit absolutio et in hac
opinione cōcordat oēs. vt Jñno. l. c. vero. et. c. vñ. de iureiu.
et vtrūq. ibi no. idem spec. i. ti. delegato. §. nunc ostendēdūz
ver. xxiij. idē Archi. xxiij. q. iij. qui sacrā. et. xv. q. vi. c. auctori
te. Regulariter igitur gesta p metū valēt. l. cā cognita per iu
dicē rescindat. vt. C. et. ff. quod me. cau. et no. l. c. abbas. q. me.
cau. fallit i certis casibus i quibus gesta p metum nō obligāt
sz sunt ipso iure nulla. de quib? i dicto. c. abbas. i quibus etiā

credo q̄ requiritur s̄nta declaratoria q̄ possit venire p̄ arg. c. cū s̄m leges. de heredi. lib. vi. q̄ no. i. c. ij. de prescrip. eo lib. et hoc dico q̄ viciū ē latēs. secus si appareat ex sui inspectione illicitū. et q̄ eius obseruantia vergat ī dispēdiū salutis eterne q̄ tunc auctoritate p̄pria p̄t deferri. vt. l. que sub cōdictione s̄. si. ff. de condi. insti. et q̄ no. i. c. venerabilem. de elec. Cognitio aut̄ huiusmodi nō reseruāt iudici ne quis ī hoc sicut nec ī alijs sit iudex ī re p̄pria deferēdo iuramētum et p̄missa que p̄ima facie nullum p̄tinet viciū visibile iḡ eis standum. ar. notatorum i. l. si. de edic. diui adria. tollen. et l. cum precib⁹ C. de pba. et sup̄ hoc nō expedit vltra p̄gredi postq̄ oēs in hac parte idināt. ¶ Presupposito ergo hoc p̄ vero videndum est an iudex adhibitus ī ista relaxatione iuramēti p̄stiti ī p̄ctu trāsfactionis debeat adhibere cāe cognitionē et sic partes citare. vt. l. si. C. si p̄ vim vel alio modo. super quo ē aduertēdum q̄ q̄q̄ iuramentum solū p̄sonā obligat puta ad non petendum non agēdum. et de isto p̄ Inno. i. c. de exceptione. de lit. cōf. lib. vi. q̄q̄q̄ venit ad p̄firmationē p̄ctus alias fualidi vt minoris vel mulieris ī certis casibus. vt. l. c. cū p̄tingat. de iureiur. et. c. ij. de pact. lib. vi. i. aut. sacra puber. C. si aduer. ven. ¶ Primo casu quia non est magni p̄iudicii habilitare personam solummodo ad actum. tunc dicunt quidam q̄ non requiritur partis citatio in tali relaxatione. sed certe cum talis relaxatio ius tribuat in quantum in habilem habilitat ad iudicium non habz in se rōnem q̄ non debeat pars citari. Imo p̄t colligi ex notatis in. l. i. s̄. si cā cognita. ff. de bo. pos. ti. general. Item non p̄t dici modicum interesse excludenti aduersariū a limine iudicii p̄ multas moras iudicii ipsius in dubiū euentū. et insuper sumptibus litis non verari. vt. l. minori bus. ff. de mino. et l. quod debetur. ff. de peculio. et posito q̄ effz modicum interesse. tñ et in minimis non o3 partem ledere. ar. gu. c. de appellationibus. de appel. et C. de appel. l. et in maioribus. Et quo igitur certum est q̄ vertitur interesse. scilicet ad uersarium ab agēdo repellere ipsum iudex habilitare non potest parte non citata. nam vt dicit tex. contra partes inaudita nihil diffinire possumus. vt in. c. i. d. cā pos. et p̄prie. et. c. itra quattuor. d. maio. et obe. et quod no. in. c. ecclesie sancte Marie. d. constitut. est ergo hoc iuramentum p̄stitum parti. ergo nō p̄t per iudicē remitti p̄prio motu. vt no. in. d. c. auctoritate. In secunda autem specie iuramēti p̄stiti super validitate cōtractus vel super maiori efficacia et effectu. et cum transactio ē iurata sicut in cāu nostro credo proculdubio necessariam esse cognitiōem. et per p̄ns citationē super qua fundatur omne iudicium. vt no. in. d. c. eccle sancte Marie. et. ff. de iureiur. i. rubrica. probo hoc primo ex eo quod transactio iurata inducit multiplicem effectum. vt p3 in. l. si quis maior. C. d. transac. si v̄ ergo permissum iudici ex arrupto. ipsius vires d̄bilitare p̄ relaxationem iuramenti q̄ censetur esse pars p̄ctus et p̄comitantia sicut dies et omnia pacta. vt. l. i. ad fi. ff. de eden. et. l. fundi partem. ff. de p̄ben. emp. et. c. abbate sane. de re iudi. li. vi. for me igitur p̄ctus date a p̄bentibus non v̄ permissum iudici d̄trahere. vt. l. in conuentionalibus. ff. de ver. obli. et nedum iudex. sed nec Imperator p̄t sine cā tollere ius alterius. maxie quod d̄cēdit ex conuēctione. et sic ex vinculo naturali. vt. l. i. ff. d. pac. et. c. que in ecclesiam. de p̄stiti. per Inno. et. l. quoties. C. de p̄ci. impe. offe. iuramētū aut̄ p̄stitū homini ē huiusmodi. et d̄ iure naturali. vt no. per Archi. in. d. c. auctoritate. et in Spec. vbi. d̄. ¶ De tercia inter laycos iudex ecclesiasticus cognoscit de viribus iuramenti et d̄ incidēti sp̄iali. sicut in simili d̄ ordi. cogni. c. i. nulli autem dubiū q̄ de sp̄iali incidenter mota est cognoscēdum parte citata. vt. c. tuā. e. ti. et. c. latoz. qui filij sunt legitimi. Et istis breuiter concludendum ē q̄ sicut iudicis s̄nta estz ipso iure super toto p̄ctu nulla et p̄missa causē cognitione et citatione legitima. vt. l. ea que. C. quomodo et q̄ iudex. et in de. pastoralis. de re iudi. ita et d̄ esse nulla sup̄ parte p̄ctus deducta in ecclesiastico foro. ar. l. q̄ de tota. ff. de rei v̄. et. l. prolata. quod ibi no. C. de sen. et. c. cum ex l̄ris. de resti. i. integrum. ¶ De tercia ad no. per Inno. in. c. d̄bitores. d̄ iureiuran. est aduertendum vbi relaxatio iuramenti primo loco spectat ad partem cui est p̄stitum et in eius contumacia et contemptum p̄t iudex ex officio relaxare. vt in allegato. c. d̄bitores in nouella. si igitur ordine successiuo iste actus spectet ad plures non v3 q̄ agitur per sequētem in gradu ante deuolu

tionē ad ipsum. ar. l. q̄ diu. ff. de acqui. b̄f di. et quod non. in. c. prudēciam. d̄ offi. d̄le. et. c. ab excomunicato. d̄ rescrip. i. nouel. et maxime ē verum cum surrogatur iudicis officium quod nō concurrat cum alio luce clarius. manifeste p3 q̄ absolutō a iuramento d̄nti epi fuit nulla. et per p̄ns nec nomen s̄ntie meret b̄fe. vt. d. cle. pastoralis ad fi. ad hoc. l. iij. s̄. condemnatum. ff. d̄ re iudi. et. l. iij. s̄. testr̄. ff. quemadmodum testa. ape. et. l. non putauit. s̄. nam quēuis. ff. d̄ contratab. Et hoc et consequēter inferitur solutio ad secūdū q̄stū principale. v3 q̄ d̄cā d̄nta. B. contra dictam transactionem a se factam iuramento vallatā supplicādo vel alit̄ vēiēdo p̄ icidit ī p̄as d̄ quib⁹ i. l. si q̄s maior. C. d̄ trās. nec epi auctoritas q̄ eam p̄peram et temere absoluit excusat ipsam a temeritate que vertit in veniēdo p̄ dictā transactionē. vt. l. iuste. ff. de acq. poss. p̄ Bar. et. c. si. de clande. despon. et. l. meminerint. C. vnde vi. et maxime hoc ē verū q̄ ipsa p̄curante et ad eius instantiā epi relaxauit vel talem ab solutionē factam suo noīe alio postulatē ratam habuerit tacite vel expresse. vt in. c. si. de confes. lib. vi. et ad hoc. l. p̄tor. ff. d̄ iudi. et quod no. Inno. in. c. ij. de dilati. Si aut̄ p̄curator ad h̄ non h̄ns speciale mandatū supplicauit vt transactio iurata a predicta d̄nta rescindat nō debuit audiri. q̄ talis actus p̄ quē dum incidit in penam vel diminutionē forme et status sui. vt ē ista per allegatam. l. si quis. non p̄t p̄curator erequi sine speciali mandato. vt cle. p̄curator. de p̄cura. cum ibi no. ¶ Videndum ē an iudex secularis possit cognoscere de virib⁹ et effectu iuramenti appositū in predicta transactione d̄ q̄ fuit p̄stitum p̄ metū et per p̄ns nō est obligatoriū in effectu. vt. d. c. si vero. et. c. verū. de iureiur. Et certe dū in isto casu de quo queritur sit p̄tentio an iuramentū sit seruādum vel non v̄ q̄ huiusmodi cognitio spectet ad for̄ ecclesiasticum iuxta plene no. p̄ Jo. an. in. c. si. de foro cōpe. ff. d̄ dictū est. s̄. in primo dubio post doctores q̄ iuramentū per metū extortū ligat et obligat. h̄z possit rescindi sicut alia que p̄ metū gerunt. sed q̄ ista resolutio est de re sp̄iali v̄ spectare hec cognitio ad iudicē ecclesiasticum et non seculare. vt in. c. tua. de ordi. cogni. et in. c. decernimus. de iudicijs. et hoc p̄ vero presupposito. ¶ Videndūz restat si iudex ecclesiasticus ex arrupto. et sine causē cognitione relaxauerit. et sic absolutio et relaxatio ipso iure nulla. vt est. s̄. plene p̄batum. ¶ Videndū ē an iudex secularis corā quo de nullitate talis absolutionis contēditur possit de ipso cognoscere v̄ p̄cise tenet sequi relationem et absolutionē epi h̄z nullam. et ī hoc est recurrēdum ad no. per Jo. an. in. c. cum in iure. de off. delega. et. c. i. de offi. ordinarij. in nouel. et v̄trobiz v̄ esse de mente doc. q̄ iudex secularis non o3 obedire iudici ecclesiastico nisi q̄ iudex ecclesiasticus p̄cessit iuris ordine obseruato p̄ illos qui de facto non de iure sunt rebelles. et ita dicit in. d. c. i. et expresse in. d. c. cum in iure. dicit q̄ cū vnus ordinari⁹ cōmittit executionē alij ordinario si sciat vel vehemēter suspicatur eam iniustā non erequatur. idem dicit q̄ vult eam probare iniquam. vt. d. c. cum in iure. et pro hoc facit p̄allegatū. c. i. ibi nō ad p̄iudiciū. sed ad ea que sunt deo placita et. q̄ nō cōtingit in s̄nta nulla v̄ iniqua p̄ iura. ideo nō obediat iudex secularis et pape. c. si q̄. de rescriptis. Item canon v̄ inuere cum improbat ecclesiasticus iudex auxiliūz brachij secularis d3 antequā imparciatur adhiberi aliqua causē cognitio an sit iustum p̄ceptū. xxiij. q. vi. administratores. ar. ff. ad mūicipa. l. de iure. de agri. et censu. l. si coloni. per que iura dicit docto. q̄ iudex antequā remittat criminofum ad locūz delicti d3 aliter qualiter cognoscere. vt no. in demē. pastoralis. de re iudi. Ad p̄positum ergo cū p̄ absolutionē a iuramento obijcitur nullitas corā iudice seculari v̄ q̄ non debeat eū qui iurauit audire veniēs p̄ p̄ctum. p̄ quo p̄sumitur et cui statur ex inspectōe actor. ar. eorū que no. Bar. in. l. iij. s̄. cōdemnatū. ff. de re iudi. nedum euident nullitas. sed et euident iniquitas v̄ impedire s̄ntie executionē et cuiuscūq̄ p̄cepti iudicialis. iuxta no. in. c. ad aures. de etate et quali. p̄ Inno. et p̄ ista nō ob. c. si. de exceptione. lib. vi. vbi iudex secularis tenet erequi s̄ntam iudicis ecclesiastici. nam hoc v̄ vbi euidenter nō appareret nulla et iniqua. ad hoc facit q̄ no. Bar. i. l. diuus. ff. de custo. reo. vbi iudex secularis nō tenetur stare p̄cise p̄cessui iudicis ecclesiastici. et p̄cipue in casu nostro in quo de iuramento sp̄o te p̄stipō in contractu liquet et expresse iudici seculari. q̄ aut̄ fuerit per metū extortū nihil sibi p̄stat. imo est p̄sumptio in

Primum in ciuitate ubi iusticia ministratur, vt. l. nō ē verissimile. ff. qd me. cau. quā presumptione iudex potius seq tenet qd suam ex arripito latam pte non citata ar. c. qz verissimile. d. p. fump. et in hoc residuo. Descendo ad aliud dubiū de quo qrit an dicte frāctice obstat replicatio de periurio de quo dicitur iurrisse veniēdo p suam iuramento cōfirmatam in alia eā iter ipsam et dictam. B. et certe ista ē materia subtilis et lōga. de qua i. l. cum mulier. ff. sol. ma. p. Bar. et Bal. plene i re petitione p Jo. an. i. c. itellerimus. de adul. et c. cū ecclesiastice de excep. tñ spālir ad casum de quo querit descēdēs dico qd dicte. f. excipiet de piurio p dictam. B. non ob. replicatio. ar. l. apud cellum. f. celus. ff. de doli excep. Nam circa eandē rez cōtra doli exceptionē nō datur replicatio doli et deterior est cōdictio petitoris doli vt ibi. et l. ij. de cōdi. ob turp. cau. ergo multo magis circa res diuersas de quibz regulariter de vna ad aliam non inferit. l. papinianus exuli. ff. de mino. et l. si maritus. C. de dona. inter virz et vr. Preterea in casu nostro exceptio de piurio non solū agētem expellit. f. etiam perimit exceptionem ipso iure. vt. d. l. si quis maior. C. de transac. ergo dducta i iudiciū et si pars esset inhabilis adoptione dum tñ postq iudici cōstat de inhabilitate agentis. et de effectu iuris ipsi dō iudex ex officio repellere. l. quos phibet. ff. de postula. et no. in. l. vbi pactum. C. de trasac. Preterea aduertendū qd quātūcūqz reus sit legibz odiosus et nullius stat. vt exco municatus. iudeus seruus et si. tñ oīs defensio cōpetit eis cōtrapsonas agētium et ipugnantū eos. et l. hos accusare. f. si seruus. ff. de accusa. et c. cū inter priorem. de excep. et quod no. i. c. i testimoniu. de testi. i glo. Postremo fuit ab illa suia per B. recessum p subsequētem transactionem. ergo a iuramento et oibus accessoribz. vt in cle. pastoralis. ad fi. de re iudi. marie p ipsam. B. que recedēdo a suia et cōcomitantibz nō vī audie da sup replicatione piurij quātūcūqz subsequēs transactio nō purgaret piurium i qd forte tā incideret dicta. f. ar. c. l. i bea to petro. de accusa. et l. si maritus. f. si negauerit. ff. de adul. Cō cludo igit i casu quesito qd cōis dolus vel malicia repellit acto rem ab agēdo non ab excipiendo rez maxime i casu nostro in quo dicta. B. vltimo trasigēdo excludit seipsam sup exceptio ne piurij aliunde sibi cōpetere p iura pallegeta. Alitō di stinguēdū ē d metu cuius ptertu trasactio ipugnat. et iste me tus aliter nō pbat nisi p quādā ptestationem clādestināz fa ctam ante initam transactionē qd p metum et potētiā dicti dñi Marchionis ad trasigēdū impellebat. et certe aliter nō p bato metu i actu trasactio duoz cōsensu pficitur non vnius tñ. vt no. i. l. qui aliena. f. celus. ff. de acq. here. Itē et si dicta ptestatio esset valida. put nō ē tñ metus allegatus non est iu stus. f. vanus. et p sacm et iustu cōsilū cā excelsa et iusti dñi. vt ē in simili casu i. l. ij. C. de his q p metū iudicis nō appel. Itē qd amicis iterueniētibus facta. ergo non ē psumptus me tus. l. transactione. C. de trasac. Itē et si metus fuisset adhibi t cēseret purgat p spontaneū implemētū. l. ij. C. quod me. cau. Itē p iudicem non sufficeret allegare metū nisi pbat p con iecturas. de qb p Bar. i. l. de pupillo. f. si quis ipsi ptozi. ff. de noui oper. num. nō pbat aut piliuz dicti dñi recusantibz trasigere itulisse metū q ifert piculū salutis vel corporis q met ē sufficiens ad act. rēfisionē. non aut cās mer. l. interpositas C. de transac. Resumendo igit cōclusiue singula p ordinē di co qd sine absolutione a iuramento nō pōt quis venire p tran sactionem iuramento vallatā ptertu metus. Itē qd i tali abso lutione et relaxatiōe dō pars citari et cāe cognitio adhiberi als ipso iure nō valet nec taliter absolut? euitat penas. d. qb? i. d. l. si qs maior. ptertu tal absolutōis inualide nec iudex secularis tenet seq talē absolutionē pperā factā. Itē qd excipies p agen tes d piurio nō repellit replicatiōe piurij. Itē qd met? allat? nō vī verissimilis nec sufficiens. Et est aduertēdū qd relaxatio seu absolutio a iuramento dō peti anteq termin? absolutōis sit lapsus. postea aut peti non pōt fm sede. de senis. pilio. c. cc. cuius tēor talis est. factū proponitur esse tale. debitor promi sit soluet. c. creditori ad suam petitiōem et terminum quem cō fessus fuit a dco creditore mutuo habuisse et recepisse. et iura uit ad sancta dei euangelia predicta vera esse et perpetuo tenet attendet et obseruare confecto inde publico instrō. post tempo ra creditor petit executiōem dicte carte in curia seculari p dōz dbitorem et a dicto creditore dicta. c. pectit quo dbitore contra

inace exēte dictus creditor impetrat a iudice seculari licentiā pignorandi et grauandi dcm debitorē postq licentiā di ctus debitor creditore non citato a dyocelano epō seu eius vi cario impetrat lras inhibitiōis ad iudices seculares quaten? nō procedant ad executiōem dicti dbiti petēdo se absolui a iu ramento ex eo qd dicit instrū et promissionem predictam cē et fuisse vsurarium et vsurariam. et satisfactum fuisse eidem cre ditori de vera sorte. p dcm vero creditore opponitur p dcm dbitorem et eius petitionem et lras qd ipse dbitor super predi ctis audiēdus non est et dicte lre sunt reuocande obstante iu ramento dicto. et petita per eum non procedunt nisi primo et ante omnia scā solone et satisfactiōe de predictis. c. creditori predicto. Dico semper salua veritate cui me subijcio qd inhibi tio quātūcūqz canonice scā nunq afficit preterita f. futu ra. c. non solum. i. rñ. de appell. l. vi. et de noui ope. nūci. l. i. in prin. vnde si ante inhibitiōem dbitor erat pignoratus vel ca ptus p talem inhibitiōem non reuocatur captura. sed tūc de mū reuocat cū per suam pronūciatū fuerit instrū fore vsu rariū et exinanitū per solonez sortis. Item dico qd iudex secu laris dō cessat facta sibi inhibitiōe dūta men fiat canonice. f. dō esse facta cāonica cum lis pendet coram iudice ecclesiastico f. non dō pendet nisi citatione sequita. vt lit. pen. c. ij. in cle. et sic dō intelligi d ordine cogni. c. tuam. nam iudex appllonis nō potest inhibet nisi partibz citatis. de app. c. romana. f. si ve ro. l. i. vi. Itē dico qd dbitor qui iurauit seruare instrū et nō cō trauenit non dō audiri volens veniē cōtra. nisi primo fuerit absolut? a iuramento. nā et si ex pte iurassz solū vsuras tenet f uat iuramētū dōc fuerit absolut? d iureiu. c. dbitores. Itē dico qd pēdēte qdē. san sit absolut? a iuramēto nō dō fieri ibi bitō iudici seculari ne pcedat i cā corā eo mota. Itā vt dcm ē iuramētū dō seruari donec debitor fuerit absolutus. quomo do enim pōt fieri inhibitiō iudici seculari ne pcedat ad erequē dum instrū cū super instrū nō pendet lis in epatu. sed an dō fieri absolutio si pendet lis. Item dico qd ad hoc vt contineat absolutio a iuramēto necesse est fides qd instrū sit vsurarium saltem semiplene. et eo absoluto admittet p instrū et iterato ha bebūt pbare qd instrū sit vsurariū et pbatōnes primo facit su per incidēti nō faciūt fidē sup causa vsuraria. optime ad hoc facit. c. veniēs lo fo de testibz. et de testi. spol. c. solite. et quod no. de ordine cogni. c. ii. in glo. hic p. Item dico qd absolutio a iuramēto dō peti ante terminū elapsū solutionis faciēdū et sic intelligi. c. i. de iureiu. vt no. Jo. an. co. ti. c. creditores. i glo. pe. in fi. si ergo lapsus ē terminus solutionis faciēde et sic incidit i periurium debitor nō dō audiri qd frustra auxiliū. l. et. de vsuris. c. qd frustra. et facit de iureiu. c. fi. lib. vi. Et re dēdū ad materiam reductionis ad arbitrium boni viri. sup quo p de. de ancha. consiluit cui? consilij tenor talis ē. Duo sunt dubia. Primum tale ē vtrū attentis verbis et forma com promissi possit laudi inde sequētis peti reductio ad arbitrium boni viri. Secundū est si reductio peti potest nec de iusticia vel iniusticia ipsius aliquid petere possit vel pbatū appareat nisi per assertiōem ipsius arbitratoris q sup laudo per eum lato dō ponit vtrū debeat per iudicem aditum tanquam bonū virū confirmari. Super primo dubio fm quod alibi dicit glo. quā to iuniores tanto inspectiores. vt. l. gallus. de libe. et postb. pre mittēdū ē qd p maiori robore et firmitate laudi diuersas et va rias formas et clausulas nouella practica adinuenit. quando qd enim partes paciscunt non petere reductionē ad arbitriū boni viri sub certa pena. et de ista forma per Dy. in. c. scienti. de regu. iur. lib. vi. et per Inno. c. qntanallis. de iureiu. et de ista reductionis renūciatione. per Buil. de cu. in. l. si vnus f. illud. ff. de pac. qñqz dō qd possit alte. et basse sacre et dicere qquid vult. et de iure vnus partis vel in parte vel in totum alteri dare. et de ista forma vel eius iuribus. habet per Jo. an. in. c. humilis doctrina. de maio. et obe. qñqz vltra proximam formam addit qd quātūcūqz inique pnunciatur debeat stari eius dicto cū iuramento et pena. et de hac in. d. c. qntanallis. i nouella. vbi qd l. de rigore iuris in penā incidit et peritur? sit veniēs p. iudex tñ ex officio occurrere dō iniquitati. qñqz simpli citer partes paciscunt de parendo laudo. sed amici ipsorū in ter se paciscunt penā. si quis ipsorū p quem laudū erit venerit p et de hac forma in addi. Spec. in ti. de arbi. f. i. versi. quid si compromissum. Qñqz pres pmittit cū iuramēto parere lau do

do quātūcūq; iniquo et nō puenire ēt rōne enormis leſionis.
et de hoc in diſputatione Jo. calde. vt refert Jo. an. in. d. ti. de
arbi. Et et alia forma Bar. in. l. labeo. §. tā et ſi. et in. l. diem. p
ferre. §. ſtari. ſi. d. arbi. v. compromiſſimus in talem adiecta
clā quem vt bonū vix eligim⁹ ſolū habito reſpectu ad eum ſi
ad alium. nā operat⁹ hec clā vt pars leſa non poſſit reduceſ ad
arbitriū boni viri. Et et alia forma nouiſſima recolende me
morie dñi Ang. de Iſeruſio v. q. vna p. s. donet alteri et alte
ra alteri. quicqd d iure ſuo arbitrat⁹ fuerit arbitrat⁹ in hoc
ſindando vel in totum ius ſuū vel partem plenam et libera et
tribue do p. tatem. in qōne propoſita nulla clā ex premiſſis ap
paret in dicto compromiſſo inſerta ſed ſimpli. poteſtas cogno
ſcēdi d iur et de ſcō cum ſcriptis et ſine ſcriptis pro rebus pre
ſentib⁹ vel abſentib⁹ ſubiacta promiſſione d parendo omni lau
do. p. cepto. arbitrat⁹. et ſine ſerēdis interpoſito iuramento q
omne laudū et contēta in deō compromiſſo habentur rata et
firma. non vñ eſſe dubitandum q in hac forma ſimplici et ge
nerali concepta non impediāt qn arbitriū poſſit dici iniquū
et peti reductio. et iſta generalitas verborū bz tacitam p. ditionem
āncram ſi equū fuerit arbitrat⁹. vt. l. ſi libet⁹. ff. de ope. libe.
nec iuramentū impedit quin poſſit ipſo caſu dici iniquum. q
iniquitas fuit incognita q de amico preſumpſit. imo vterius
non cōtenditur. vt in. c. veniēs. et. c. quinquaginta de iureiu. ſi
cū iuramento et pena promiſſit. q. parebūt et. c. non impedit
qn reductio peti poſſit. vt ibi in nouella. Et iſtis breuiter
cōcludendū pro veritate vñ q non obſtante iuramento et pro
miſſiōe ſup laudi obſeruatia. d. q. s. p. poſſit peti reductio ad
arbitriū bōi viri poſſit mltis iurib⁹ et rōnib⁹ p. firmari q p. ſit
obiecti ex remiſſiōib⁹. §. fact⁹ ex qb⁹ veritas reddit⁹ māſeſta.
Veniō ad ſcōm dubiū i quo d. arbitratorem cōdenaſſe
vnā partiū in mille libras. nec apparet aliqua petitiō. p. batio
vel allegatiō ſuper iurib⁹ partium p. ducta. corā ipſo arbitra
tore bz ipſe arbitrat⁹ i teſte p. ductus corā iudice reſuſus aſſe
rat et atteſtet oīa iterueniſſe. vtrum ergo iudex adhibitus tāq
bonus vir debeat p. laudo preſumere et ſic ipſum confirmare.
vel poſtq aliter non iuſtificat⁹ vel p. bationibus alijs non ſul
ciatur debeat ipſm iſfirmare. ego iſtū articulū diſputam. et inci
pit cū. c. laycus et. c. allegam p. laudo cōſiliū Dy. quod ſcipit
Tholomeus manētis vbi ipſe et q ille qui dicit laudū iniquū
vel non legitime latū d. p. bare. l. i. de iure baſt. ſiſca. lib. r. qui
cūq; allegat dolum d. p. bare. l. quorū. §. qui dolo. ff. de p. bato.
Item p. ſumitur p. bis q ſunt p. iudicē. c. innotuit. de eo q fur
ti. ordi. ſuſce. et maxime p. arbitratore cui⁹ fides et ſolertia fuit
a p. ncipio a partibus approbata. non vñ ergo ſi poſt factū ei⁹
reprobet de facili audiēd⁹. ſic nec ille qui alicui⁹ p. ſonam i ali
quo officio approbavit audiri d. ſi velit euz poſtea reprobare
c. accepimus. de eta. et quali. et plene Jmno. l. c. cū venerabilis
de excep. et. l. ſi quis. C. de teſtibus. Jte attēdendū q ſuit i cō
promiſſo expreſſum q poſſit ſine ſcriptura p. cedere ex quo vñ
iter partes cōuentum q de actis merita cāe cōcernētib⁹ de
beat eius dicto ſtari. vt no. Bar. i aut. niſi breuiore. C. d. ſen.
ex pericu. reci. Jte ad quid ex pedit q appareāt acta et arbitra
tor poſſet iſta non ſequi ſi ſibi aliud viſum non fuit naz iudex
pōt teſtibus non hñe fidē. vt ca. qm p. ſallam. de p. ba. potuit. n.
aliqua cā latens non publicāda alijs arbitrat⁹is aſum com
mouere ad ſerēdum laudum et hñc ē q p. ſi iudicis p. ſumit⁹
ſi p. non p. betur. l. herēnius. §. caya. de enicē. et. l. c. p. ſentia. de
nun. et ſi p. ſi iudicis q reddidit in inuitū p. ſumitur. multo
fortius p. ſumendū videt⁹ p. laudo q deſcendit ex actu volūta
rio videlicet cōpromiſſo et a perſona cui⁹ fides vt diri appro
bata ē a partibus ego i terminis hui⁹ qōni ſimilis p. rium di
ſputando tenui et ſcientē dico hui⁹ ſimilis q in iſta qſtione ſi
cut in iſta preſupponitur q ſit deducta i cōdemnatione quātū
tatis ſine expreſſione ſpalis cāe ex qua iſte appareat obligat⁹.
Jte ſine cōcomitantia loci vel t. p. ſi vel alicuius relationis ad
certū ex quo excluditur q hui⁹ ſinodi cōdenationis mille. ecc.
librarū non ē poſſibile q poſſit p. bare p. rium. ſe nō ē debi
torem i dicta quātitate nec vlla deſenſio repiri poſſit que con
cludat neceſſario in dicta ſi iſta lata cā vel t. p. non coarctata
ergo nulla pōt ēē p. batio. vt. l. actor. C. de p. ba. et hoc caſu dico
q non vendicat ſibi locum conſiliū Dy. qui dixit q onus
p. bandi laudum fore iniquum ſcumbit aſſerēt d. intelligi et
iniquū aſſerēs hoc p. bare pōt. alſ de iſorū eſſet dicere q ſcū

beret ſibi p. batio eius quod ē ipſoſibile de natura. ad hāc poſ
ſibilitatē p. bandi ſe retulit Bar. in. l. ſocietatem. §. arbitrorū
ff. p. ſocio. In illa qōne qualiter laudū detegatur iniquum. po
tuit. n. primo in facto de quo pōt eſſe p. batio p. rex naturā ex
circūſtātijs et p. bationibus et cōiecturis. In caſu ergo noſtro
cōcludo q ille p. quo laudū ē datum i tam magna ſumma d. z
corā iudice reſuſus p. bare et iuſtificare laudū fore equum. ſi
ille qui aſſerit iniquum cū hoc p. bare ſit ipſoſibile. et vt p. bati
et cōfirmo hoc alijs rōnibus. et primo q ſic ē i iudice cui ſup
iuſticia cāe non credit⁹ niſi cōſtiterit legitimis documentis. c.
qm p. ſallam. de p. bati. multo fortius hoc dictum ē i arbitratore
re cuius arbitramētū nō eſt veſtitum aliquo. Lauxilio in p. ce
dēdo. et ē citra oēm. l. auctoritatem. et a ſola partium cōuentio
ne depēdens vt no. i. d. c. quinquaginta. i nouella. Abſurdum. n.
ē ſentire q magis preſumat⁹ p. facto vnus p. ſone q iudicis d.
quo. l. male cōſidit oīa indecīa ſuo arbitrio reſeruādo. l. i. ff. de
iure delibe. et. l. iij. ff. de teſtibus. et. l. cōtinu⁹. §. illud. ff. de ver.
obli. Jdē terea iſte reſuſus ad iudicem vt ad bonū virum eſt
ſpecies appellādi. bz non ſit p. p. ie appellatio q non de mino
re iudice ad maiorem puocatio. ad hoc. l. non diſtinguem⁹. §.
cum quidā. ff. de arbitris. ſicut ergo appellatione pendēte de
bet actor p. bare ſuā intentionē et iuſtificare ſi ſam p. ſe latam
iurta no. i. c. p. ſi iudicis. de renuncia. et. l. i. qui ad ciuilia. C. de ap
pel. et. l. i. C. ſi in integrū reſti. poſ. p. Dy. et qd ē fortius pēdente
cognitione virum laudū ſit equū vñ quaſi laudū latum nō fue
rit p. querelam ad iudicē deductā. ſicut nec ex ſi iſta fuerit p. ſum
ptio aliqua. ex quo ē ab eo appellatū. vt no. in. d. c. i p. ſi iudicis. et. c.
bone memorie. de elec. et. c. innotuit. §. glo. ſic de renuncia. p.
cedere aut poſſet dictum Dy. poſtq laudū querulari non pōt
q pro ipſa preſumatur ſed non pēdente diſcuſſione ſue iuſticie
ſic enim dicamus in ſi iſta. Jdē qua tñ fortius preſumēdum
vt diri. et precipue hoc vñ vñ in ſcō retēti. et eſt iſtud in quo
ſi coram arbitratore conſiſtit de predicto d. bito et non coram
iudice reſuſus p. d. ſi facili fieri fides et niſi fiat valide. iſte iudex
aditus tanq bonus vir debet preſumere p. laudum qd. n. nūc
non oſtenditur preſumitur nunc p. breuitatem tēporis vt ſic
non extiſſet. et ſic ex breuitate t. p. ſi aliquid preſumamus. vt
i. c. officiū. et quod ibi no. de elec. et. l. ventri. §. in bonis. ff. de p.
uilegijs creditorum. Jdē terea facta non preſumuntur niſi
probenitur et paria ſunt non eſſe et non apparere. vt. l. in lege
de p. hen. emp. et maxime obligationes p. ſonales que hñt origi
nem ex aliquo iuris vinculo nō ſunt preſumēde niſi p. bētur
vt inſti. de obligat⁹. in prin. hinc d. q omnia iudicia ſunt ab
ſolutoria. vt inſti. de p. p. et t. p. a. actio. in fin. et. l. q accuſare
C. de eden. et. c. i. vt eccleſia bene. hinc ē d. q promptiora ſi
iura ad abſoluēdum q ad obligādum ſeu condemnādum. vt
Larianus. ff. de actio. et oblig. et. l. fauorabiliores. de regu. iur.
Ad p. poſitum igitur cū laudū arbitrat⁹is habeat p. ſe p. ſum
ptōnem iuris p. riam. ſi quem nō eſſe obligat⁹ et tendat ad ob
ligādum nō ad liberādum. vñ q debeat iuſtificari extrinſec⁹
vt preſumptiue bonitas hui⁹ hominis. ſi arbitrat⁹is elidat
vt poſſe elidere preſumptionē iuris p. riam. vbi eſt iuris preſum
ptio ibi p. batio efficacior regitur ad elidēdum iuris preſum
ptionem. vt in. c. q. veruſimile de preſumptionib⁹. et quod ibi
no. et. c. ſollicite. de reſti. ſpo. et. c. ſuper. de renūci. q ergo dicit
Dy. q eſt preſumendum pro laudo poteſt habere locū cū eſſet
abſolutorius ſec⁹ ſi condemnatori⁹. vt in caſu noſtro. Jdē
terea aduertendū q in caſu qōnis quā diſputati et iurta iſta
duo vt paria cū. ſi arbitrat⁹ abſoluit a debito. de quo liqueat
p. inſti. a p. ducta vel cōdemnat⁹ in debito. de quo nulla p. ba
tio apparebat et in vtroq cōclude q arbitramētū contineat
in ſe dolum ex euidentia et qualitate facti. ſicut enim remiſſio
debiti eſt donatio. vt. l. ſi mulier. de condi. ob cau. ita et condē
natio in quātitate de qua nō apparet aliqua obligatō vñ ſape
re donationem ſicut ſtipulatio ſine cā. l. i. §. circa. de doli ex
cept⁹. et. l. campanus. de opis liber. ex quo ſequitur q arbitrat⁹
vñ vt donū nō vt debitū hanc ſummā deduxiſſe in laudū dicē
enim lex q ſpecies fur ti eſt ex alieno largiri et hñficiū debito
ris ſibi acq. rere. ff. de furt⁹. l. ſi pignore vñ ergo arbitrat⁹ ſine
p. bationibus cōdemnādo in ſuma iſta exceſſiua feciſſe illi gra
tiā quo caſu. ſper gratiā vel p. ſordes p. nūciat in effectu nō va
let. vt. l. iij. C. de arbitris. l. ſi filius. ff. de iudicijs. et. c. cum eter
ni. de re iudi. lib. vi. facit enim q ſacere nō debuit. et per conſe

quē est in dolo. l. dolo. ff. mādātū. non obstat si dicat partes
cōuenisse vt eius simplici verbo vel dicto stet postq̄ sine scri
ptura eis placuit ipsum posse pcedē. vt. C. de sententijs ex pe
riculo reci. l. i. q̄ posito q̄ sit ita. tñ d̄z eius dictū rōne fulciri.
Nam z si expresse cōuenisse stare eius dicto. tñ si iniquū re ip
sa dicere nō debere eius dicto stari. vt. l. theopōpus. z ibi p
Bar. ff. de dote prelega. nam si dicatur ab homine vel a lege
standū esse alicuius conscientie vel assertioni. si dixerat q̄ nō
sit iustū vel equū d̄z emendari. vt ē glo. notabilis. in dlemen.
i. de iure patronatus. non ita igitur rigore dictūz Dy. q̄ p
laudo predo presumat d̄z intelligi. z si cōdemnauit in decem
milibus non est dicendum q̄ presumi debeat p laudo vt sic p
iudicem recursus debeat p dictā presumptionē laudū confir
mare. imo v̄ equitas z iustius q̄ debeat infirmare. sicut enīz
infirmeret sniam iudicis a quo iudex appellationis. vt dicto
c. in presentia. z ridiculū esset dicere q̄ iudex recursus q̄ i ista
recursione ē aditus tāquam bonus vir nullis pbatōnib⁹ corā
eo factis debeat laudū d̄ cuius iusticia nihil pstat tanq̄ equū
confirmare. hoc enim facere non potest salua conscientia. vt di
cit ter. in simili. in. c. abbate sane. de re indi. lib. vi. Nec obstat
si dicatur iste arbitrator examinatus vt testis attestatur sibi
debite constitisse hic enim esset assertio nullis adiuncta proba
tionibus nimis nuda z sine aliqua rōne ideo non sequēda. cō
uincitur enim eo ipso q̄ nimis recte egerit. postq̄ vero ostēdit
quibus rōnibus z pbatōnibus metus fuerit ad condemnan
dum in sūma adeo excessiua ad hoc. l. non solū. C. de testibus.
¶ Preterea ē solus z non creditur ēt si sit auctoritatis. vt dōc
c. a nobis. de testibus. Et quibus concludo q̄ p iudicem adi
tū tanquam bonum virū debeat laudum pronūciari inique
postq̄ ipsum fore equū nullis pbatōnibus ostenditur. ¶ De
trus de anch. Et q̄ dicto arbitratoris nō stetur. tenet Ange.
in aut. nisi breuiores. C. de sententijs ex periculo recitan. vbi
sic dicit sicut snia sine scriptis fieri pōt ita reliqua acta fieri pōt
vt notatur in corpore vt cle. apud ppi. cpi. §. i. z in. §. necessi
tatem. in aut. vt iudices sine quoquoq̄ suffra. dicunt tñ qdaz q̄
licet acta vel snia nō debeant fieri in scriptis tñ redigi in scri
pturā debent ad ppetuā rei memoriā Bar. q̄ in omni cau
sa grauissima acta fieri possunt sine scriptis. sed redigunt i scri
ptis per notariū actorū. solum aut libellus z snia est in scriptis
ferenda. z ideo dicit in talibus casibus stari soli verbo simpli
cis quātūcūq̄ nulla facta scriptura neq̄ de actis. neq̄ d̄ snia
sicut credit soli relatori nunciū vt. l. ea qdē. C. de accusa. z. c. cū
parati. de appellatio. z propterea dicit vnum qd est mihi gra
ue. Et propterea dicit Ange. q̄ si compromissus sit i arbitriū
vel arbitratozem z attribuitur ptās vt i scriptis z sine scriptis
pnunciari possit de oibus statur simplici verbo arbitri. i. cau
sis vilibus z modici p̄iudiciū sto cū eo i alijs secus i. l. theopō
pus. de dote prelega. als de facili quelibet pars posset decipi
z precludēda ē via malicijs. Et p hoc facit qd notat glo. in. l.
ne in arbitris. C. de arbitris. i. §. sniaū scriptura. in glo. que i
cipit. nam vox vnius zc. Et q̄ notat Inno. de electio. c. cū di
lectus. Florentie aut practicitur q̄ i oibus causis summarijs
acta fiant in scriptis. nam primo pcurator scribit ea in sua ca
mera z ad iudicem pducit z rogat notariū vt reducat i scri
pturam. cū aut q̄ vadit ad tribunal z solū pferit verba i scri
ptis vero nihil pducit. h̄ solum dicit notario scribe quod tibi
dico ille actus d̄ sine scriptis z p notarium redactus in scri
ptis. Bar. aut q̄ z indistincte q̄ soli dicto arbitratoris statur
sic dicit in dicta aut. nisi breuiores. Sz quero d̄ hic q̄ sen
tētia d̄z fieri sine scriptis quid de pcessu ter. v̄ dicere q̄ sine
pcessu vel scripto cognoscat. vt. in. d. §. necessitate. z i aut. vt
clerici apud p̄prios episcopos. §. i. quod pōt intelligi duobus
modis. ¶ Ano modo sine scripto q̄ non d̄t libellus. Secundū
q̄ als requirit. vt in aut. offerat. de litis cōtesta. tñ bñ redigēt
i scriptis p notariū. Sz hic itellec⁹ nō placet q̄ excepto libello
z snia i qualibz grauī cā pcedēt sine scriptis lz postea i scriptis
redigat. c. qm̄ p̄ falsam. de pbatō. z. l. scire oportet. §. o. de ex
cu. tu. ff. Et iō itelligo sine scriptis q̄ nulla fiat scriptura. Cre
dit ergo simplici i formatione iudicis i spect⁹ causis breuiori
b⁹ vt ē verū q̄ alias credit soli relationi nunciū fm ea q̄ notā
tur i. l. ea qdē. C. de accusa. z. l. magis puto. §. nō tñ. ff. de reb⁹
eorū. multo magis credit iudici i istis breuiorib⁹. z hec nota p
cōpromissis q̄ sunt i quib⁹ dāt ptās redigēdi vel cognoscēdi

i scriptis vel sine q̄ p hoc videtur ptes velle q̄ ei⁹ simplici i for
matōe credat. In eo aut qd bar. dixit q̄ i oī cā de mōdō quā
tūcūq̄ grauissima acta iudicialia de substantia nō regunt scri
pturā. vnde p̄t pbari p testes. Adde q̄ idē notat gl. parua i
l. si p̄tor. §. marcell⁹. de iudi. z idē glo. i. l. qm̄. C. de heredi. z i. l.
quotiens. §. si. z. l. currēt. de testi. p glo. idē no. expresse. Inno.
i. c. quoniam contra falsam. de proba. z ibi per Jo. an. i nouel
la sed Inno. in. c. ij. in fi. de libel. obla. tenet p̄rium scilicet quod
omnia acta iudicialia d̄ necessitate requirant scripturam idē
notat glo. ordina. Ver. in. c. quoniam contra in verbo presu
mitur in. prin. de pbatō. idem Dy. in. l. ij. de emancipa. libe.
z in. l. emancipatōe. de fide instru. z idem similiter no. in. l. er
rore. de testa. z idem no. Bar. in. l. ne in arbitris. C. de arbi. z
idem no. glo. in cōstōne. re. lite legitime contesta. in verbo pro
ponat. quid ergo dicemus dicit Dy. q̄ aut acta sunt d̄perdita
z probantur per testes. als ē necessaria scriptura. vt notat p
eum in allega. l. ij. In hac opi. ē glo. ordi. in allegato. c. quoniam
am. in verbo presumitur. z ita concordat Ange. de p̄derusio
istas opiniones in allegato. §. marcellus. q̄ sic concordat In
no. qui in hoc variat. vt supra in allegatis locis p̄z. Idez di
cit Dy. in allegata. l. errore. quando in actis est erratum. nam
ille error pōt probari p testes. z sic v̄ intelligere quod no. In
no. in allegato. c. quoniam in fi. Bal. in. l. ne in arbitris. §. al.
dicit q̄ quedam sunt acta que de sui natura requirūt scriptu
ram. vt ē libellus z snia diffinitiva. Item actus iuramenti z
illa non possunt nisi per scripturam probari vel per testes qui
deponant sic forte actum z scriptum. ita q̄ de scriptura depo
nant. z ita procedat vna opi. alia vero acta iudicialia que nō
requirunt scripturam vt exceptio v̄ interloquozia z similia.
z illa possunt pbari per testes. vt in allega. aut. nisi breuiores
z hec ē veritas meo videre. ¶ Ultimo dominus Florianus
in allegato. §. arbitrorum. sic dicit snie arbitri statur z non re
curritur ab ea. vt. l. diem proferre. §. stari. ff. de arb. in arbitra
toze secus. vt in. §. arbitratorum allega. Est rō diuersitatis q̄
cum quis compromittit in aliquem vt in arbitrum. scit q̄ d̄z
seruare ordinem iuris in iudicando ideo contemnit iudicem
ad quem pertinet hec iurisdicō. z sic non pōt ad eum redire. ff.
de arbi. l. litigatores in principio. Et hoc ē q̄ dixit ter. cū gl.
in. l. iij. §. i. ff. de arbi. in glo. que incipit precipue q̄ qm̄ compo
mittitur in aliquem cōpromittitur in eū tanq̄ in bonum vi
rum. ita q̄ ab eius dicto. nec receditur nec ad iudicem eatur.
h̄ cū cōpromittit tanq̄ in arbitratorem. tñ cū semp sui natu
ra fiat sup̄ p̄ctu q̄ celebrat ex partū cōuēctione nō ex iudicis
auctoritate merito nullus iudici sit iniuria nec p̄tēntur. iō i cā
reductōis pōt ipse adiri. aliō ergo i arbitratore. aliō i arbitro
z cum hoc transeunt omnes iurisse cōiter. tam in. §. stari. q̄ i
§. arbitratorū. Ver. idem in. c. veniēs. de iure in. z de electō. c.
tanquā. Sed sciendū q̄ Hostiē. in. c. ij. extra. z arbi. vt refert
ibi Jo. an. super vltima gl. dicit q̄ si snia arbitri continet ma
nifestaz iniquitatē non est illi standū. imo ordinarius ex offi
cio illud faciet emēdari. z hoc inuit l̄ra in. d. c. ij. Idem si con
tineat euidentē lesionez partis. Et rō est q̄ tunc continet pa
ctum z sic emendandū. nec stabitur. §. stari. in foro canonico
z ēt ciuili q̄ pbatū q̄ etiam lex ciuili mandat peccata corri
gi. vt in aut. vt nō luxu. p̄ naturā. in prin. colla. vi. z hoc d̄m
est notandum q̄ forte legisse habent hacenus lauditi. Attē
de tñ fm Flori. ibi q̄ forte hoc pcederet vbi de peccato cōsta
ret. alias v̄ standum illi. §. stari. potest tamen arbitriū esse ini
quum reip̄a. z tamen non ex animo pronūciantis nec dolo.
ideo vbi de peccato non constat non v̄ recedendū a dicto. §.
stari. z a regula. §. arbitroz.

Quo iure petatur reductio ad arbitrium boni viri.

¶ Tunc dicendū est quo

iure reductio ad arbitriū boni viri petat
reduci. Bart. in. d. §. arbitrorum. sic dicit
Inno. z Spe. videntur dicere q̄ officio iu
dicis. ter. in. l. si societate. §. arbitroz in. l.
v̄i z si n̄rue. v̄ dicere q̄ actōe ex eo p̄ctu
Breniter q̄ aut loquimur in p̄ctibus stricti iuris. z tunc per
officium iudicis. vt. l. si libertus de operis liberto. Ita intelli
go

go opinionē p̄dictorum. aut loquimur i p̄ctibus bonēfidei et
tunc aut ex eo p̄ctu oritur actio ei qui vult petere reduci ad ar
bitrium boni viri. et petetur actione ex eo p̄ctu. vt. d. l. vnde et
nerue. aut ex eius parte non oritur actio. Exēplum i p̄ctu do
tis fuit cōpromissum i aliquē vt statueret dotez alicui mulie
ri qui statuit et iniq̄ statuit qz mulierem nimis grauauit certe
qz ex parte mulieris nulla oritur actio ad petendū dote cōstā
te in finonio tūc recurrit ad iudicis officium arg. dicte. l. si li
bertus. quod p̄bo aliter si mulier cōueniretur a viro vigore il
lius arbitramenti mulier posset excipere de eius iniquitate et
sic per officium iudicis mercenarium de eius iniquitate co
gnosceretur. Sed reguli vñ qz vbi quis h̄ exceptionē et si nō cō
ueniatur pōt officii iudicis implorare ne ab aduersario inque
ret vt. l. iij. C. de his qui bo. cede. pos. ff. de fideiul. l. si contēdat
et ibi ē ter. fm vñā lec. glo. facit. ff. de libe. lega. l. aurelius. s. cē
tum. et quod ibi no. Florianus l. d. s. arbitrorum. sic dicit que
ro quo iure peti posset qz snia arbitroris reducatur ad arbi
trium boni viri. quidam vt Jnno. et Spec. i. ti. de arbitris. s. cē
sequitur. ver. sed quo. et glo. i. tit. de p̄ben. emp. s. precium. et vñ
glo. dicere quod petatur officio iudicis. Jn prium facit ter. in
d. s. arbitrorum. et in l. vnde et si nerue. vbi vñ velle qz actione
ex eo p̄ctu. et p̄ p̄ns non officio iudicis quod ē subsidiarium. ff.
de minor. l. i. cāe. et hoc firmat glo. qz iure actionis. ff. locati. l.
h̄ et si in lege. i. prin. i. glo. i. ver. irrita vel p̄ non facta et. Jac.
bu. dicit dari officium iudicis qz datur ad rescindendum vbi d̄
fuit actio. l. quod si minor. s. si. ff. de mino. quod officiu habz
naturam actionis. vt eadem. l. qz si minor. vel dicatur qz dēf
actio ad rescindendū actio in factum ex equitate p̄. l. quot. ff.
de p̄scriptis verbis. fm cum. doc. ergo variant. quod dicem?
canoniste et transeunt simplice qz officio iudicis. Sed tu dic
p̄fectius opinionēs cōcordando qz aut loquimur in p̄ctibus stri
cti iuris. et tunc officio iudicis. vt. l. si libertus. ff. de oper. lib. et
ita intelligantur p̄dictorum opi. Aut in p̄ctibus bonēfidei.
et tunc aut ex eo p̄ctu oritur actio ei qui vult petere reduci et pe
tatur actio ex eo p̄ctu. vt. d. s. arbitrorum. cū. d. l. vñ et si ner
ue. aut ex eius parte non oritur actio. Exēplū cōpromissi
mus in aliquem vt statueret dote alicui mulieri q statuit et
inque qz mulierem nimis grauauit certe ex pte mulieris nul
la cōpetit actio p̄stāte in finonio ad repetendū tūc recurrit ad
iudicis officiu. vt. l. d. l. si libertus fm Bar. vbi. s.

Equitur videre cōtra ar

bitros et cōpromissum qualiter obiciatur. et q
dam magister nepos de monte albano in quodaz
suo libello in rubrica qualiter obiciatur p̄ arbitros cōpromis
sarios. sic dicit. Sequitur videre p̄ arbitros et cōpromissū
qualiter obiciatur. et primo obici pōt qz seruus est et in cūz cō
promitti non pōt. vt. ff. de arbi. l. sed et in seruū. s. iij. q. vij.
c. tria. Item minor. xx. annis arbitri esse non potest. vt. d. l. s.
et in seruū cum. l. s. et hoc intellige qz cogi non d̄. et de b̄ d̄
ff. de mune. et one. l. ad rempubli. vbi de hoc plene. et ff. d̄ iudi
cijs. l. cum pretor in fi. et ff. de re in. quidam dñt addiea que. s.
proxime allegata sunt ibi. Item si minor. et. Item iuri p̄prio
qs arbitri esse non pōt. vt. ff. eo. l. pe. et ar. ff. de iudi. Julianus
ff. de iurisd. om. iij. l. qui iurisdictionem. ar. p̄. C. mandati. l. in
re mandata. Item p̄. si quis cau. l. iij. ibi se arctauit. et. Item
p̄. C. ne quis in sua cā. l. i. Item si fuerit mulier non valz arbi
trium. vt. C. eo. l. vlti. ff. de iudicijs. l. cum pretor. s. pe. ff. d̄ reg.
iur. l. iij. ff. de procur. l. neqz femina. ar. p̄ extra de arbi. dilecti
filij. Solutio ibi erat de consuetudine approbata. et hoc dicit
s. ti. proximo. Item si fuerit ordinarius eiusde rei de qua ex
titit cōpromissum. vt. ff. eo. sed et in seruū. s. i. et hoc est ve
rum fm leges. sed fm cano. in quēlibz delegatum cōpromit
ti pōt. extra eodem cum tēpore. et. c. cū olim. extra de elec. cām
extra de p̄ben. de multa. et. c. cum in lris. extra de p̄scrip.
l. fas. Item tamen fm leges cōpromitti pōt non tanq̄ in ve
rum arbitrium. sed tanq̄ in arbitratorem. vt in aut. de iud. s.
si vero p̄rerit. colla. iij. et no. in. d. l. sed et in seruū. Nam disse
rentia ē in arbitrium et arbitratorem. qz arbitri cōpromissari
us ē q cognoscit ad modum iudicis. s. arbitratore ē amicable
p̄positor q ad modū amici pacificat et snie arbitri stādū ē siue
eq̄ siue iniq̄ sit. et sibi ip̄tēt q eū elegerūt. vt. ff. eo. dīc. s. stari.
Arbitrator aut si inique arbitratu fuerit reducitur ad arbi

trium boni viri. vt. ff. p̄ socio. l. si societatez. et. i. q. iij. c. arbitro
rum. Item si furiosus est arbitri esse nō pōt. vt. ff. de re iudic.
l. arbitratoris. Item si cōpromissum ē de cā criminali publi
ca. vel matrimoniali. vel liberali nō valeat. vt. ff. eo. l. nō disti
guemus. s. iulius. et. s. de liberali. et extra de in integ. restit. c.
pe. extra de cōsangu. et affi. ex lris. extra de transa. c. vltimo.
De cā vero criminali qñ ciuilitur agitur potest in arbitrium
cōpromitti. ar. ff. de his qui no. in fa. s. ex cōpromisso. ar. p̄. C.
de transactionibus. l. transigere. Solutio vt ibi. Item de popu
lari actione cōpromitti non lz vt. d. l. non distinguemus. s. d̄
liberali. Item de cā restitutionis in integrū cōpromitti non
pōt eo qz certis iudicijs tñ illius cause cognitio demandat.
vt. C. vbi et apud quem cā in integrū resti. agi. de. l. vltima. ni
si incidenter cā restitutionis corā arbitro moueretur. tunc. n.
bene lz qz tunc tñ sup̄ principali p̄nunciat non sup̄ incidēti.
et per p̄nunciationē p̄ncipalis absoluitur incidens. C. de pe
dane. iudi. l. i. et de ordine cogi. l. iij. et d̄ iudicijs. l. i. et. l. quot. ex
tra de ordine cogi. c. i. vbi de hoc. Item queritur an infamis
arbitri eē possit. vt. ff. eo. pedius. iij. q. vij. circa si. vbi d̄ nihil
enim refert eū qui arbitrium suscepit an sit integre fame an
ignominiosus et de hoc consuevit notari. C. d̄ infamis. l. i.
C. de digni. l. iij. l. iij. Item si mulier cōpromittat noie alieno
non valet arbitriu. vt. ff. eo. l. nō distinguemus. s. si mulier. Item
si cōpromissum sit per pupillū sine tutoris auctoritate nō va
let. vt. ff. eo. pupillus. Item si sine pena fuerit cōpromissus vel
sine eo quod obinet vicē pene non valet cūz effectum qz p̄tes
non tenent seruare sniam arbitri nisi velint si pena nō fuerit
apposita. vt. C. eo. l. i. Item iuramentū fm cano. extra eodē. cūz
tpe. et. c. non sine. ad hoc. ff. eodē. l. litigatores. s. arbitrius. l. nō
distinguemus. s. i. et. s. in sūma. et. C. eo. l. pe. s. altera aut. cum
scripta enim bene valent. licet pena nō sit apposita. si partes
expresse consenserint snie arbitri vel post sniam. et decet dies
taciturnitate p̄firmaverūt. et ex eo actori dabitur actio et reo
exceptio vt. C. eo. l. cū antea. s. i. et. l. i. et ar. extra. eo. c. per tuas.
Item si cōpromissum claudicat non valet. vt. ff. eo. quid tñ
s. pe. l. pe. Item si p̄nunciatio arbitri in tertium sit collata. vt
in arbitrium tertij nō valet. vt. ff. eo. l. si vnus. et. s. si qñ duos.
et extra de arbitris. innotuit. extra de offi. dele. c. suspicionis.
extra de appella. cum sp̄ali. vbi de hoc notatur. itez si dies ap
posita est in cōpromisso et ea transacta est postea quicqd di
cat arbitri non valebit. vt. ff. eo. l. non distinguemus. s. sane. et
l. sequenti. et. l. si cum dies. s. iij. et. C. eodem. l. iij. in fi. et ar. extra
de offi. delega. de causis. Item si die feriatā p̄nunciatum sit.
et ei renūciatum non fuerit vel altera parte absente. nisi hoc
actum sit nō valebit. vt. ff. eodem diem. s. litigator. et. l. pompo
nius. s. fi. et. l. si feriatis. et ar. extra de ferijs. c. vlti. item de re
ecclesiastica in laycū cōpromitti non pōt. extra de arbitris. c.
cum contingat. et de iudicijs. c. decernimus. item no. qz qdaz
noua constitutio p̄bibz vt iudex iurare non faciat arbitrium
vel alterum litigatozem. vt. C. eo. aut. decernimus. vbi d̄ hoc.
sed secundum cano. nam partes bene iurant. vt supra dictum
est. et extra eodem. cum tempore. et. c. non sane. item pōt obici
cōpromisso qz solutum ē cōpromissum. soluit enim pluri
bus modis. puta die. morte. acceptilatione. iudicis facto satis
factōe obuēiente. vt. ff. eo. l. nō distinguemus. itez potest obici
cōpromisso qz nudo pacto lz cōpromittere nisi in casu quo nu
do pacto lz cōpromittere. s. cum duo debitores faciunt sibi
pactum adinuicem de non petēdo si arbitri snie non pareant
vt. ff. eo. litigatores. l. i. et. s. si. itē pōt obici qz arbitri in se non
suscepit arbitrium seu cōpromissum vt. ff. eo. l. iij. s. in compro
missum. itē pōt obici qz arbitri non pōt inferre mulctā p̄tra
cōtumacem nisi expressum fuerit in cōpromisso. vt. ff. de iu
dicijs. l. iij. s. vltimo. ff. eo. l. non distinguemus. s. cū in plures
et. l. quid tñ in fi. s. prium vt. ff. eo. l. non ex oibus. s. non effz
p̄. qz intelligitur qz dictum fuerat i cōpromisso. vt. l. non fm
et. de hoc consuevit notari. extra eo. c. cū dilectus. Item arbi
trium non valet si p̄ heredes fuerit p̄mulgatū nisi de his here
dibus tñ fuerit i cōpromisso actū. vt. ff. eo. diem. s. i. Item p̄
obici qz oblatu non fuerit libellus arbitri arbitrari non pos
sunt. vt. C. de iudicijs. l. rem non nouam. et de arbitris. l. pe. i
fi. Item nota differētiā inter arbitrium et cōpromissum. Ar
bitrium ē quod sit sine pena. sed pignozibus vel iuramento ē
vallatū vt. C. eo. l. ne in arbitris. Cōpromissum aut quod sit

cū pena. vt. C. de iudicijs. l. non rem nouam. §. i. r. ij. C. vbi r apud quem resti. fuerit postu. l. vltima. Quod autē dicit qz ho die non ē iurandum in arbitris. vt. §. dictum est. p. aut. decer nimus. C. eo. ti. posita. At autē nūqz possit obijci compromis so hoc modo scribatur fm eundem. in libro vbi. §. Licius r Martinus de tali qōne que ferē iter ipsos vel ferri sperabat r de oibus alijs p se r suis heredibus cōpromittūt r consen tiunt i sempronium tanqz arbitrum cōpromissariū r arbitra torem siue amicabilem cōpositorem volentem i se arbitrium suscipientem. asserētes se ide in arbitrum cōpromittere causa finiedarū litium. r qz in pdictum sempronium cōpromittunt i bonum virum ita qz ab eius snia r dicto non recedatur nec ad iudicem eatur. ita qz possit pnuuciare. examiare. cognosce re. r terminare. r interlocutoriam r diffinitiuam dare. r ordi narie iuris ordine seruato vel penitus pretermisso vl' extraor dinarie. put sibi melius visum fuerit diebus feriatis r non fe riatis sedēdo. stando r in omni loco r oī hora r vtraqz parte absente vel pēte r qz arbitrari possit semel vel pluries r suaz sniam interpretari. corrigere vel emendare ac mutare si opus fuerit cōtumaciam litigatoris punire r citare par tes ad quē cūqz locū fuerit vel ad loca r vt possit pnuuciare in scriptis vel sine scriptis pdicti Licius r Martinus vnus alteri adini cem p stipulationem solemnē p se ac suis heredibus sub pena cētum marcarū quod laudo. arbitrio. pnuuciationi seu dicto obtemperabūt r i nullo cōuenient de iure vel de facto. verbo vel opere p se vel interpositā psonā r qz nullum dolum cōmit tant r qz cōpromissum nullū impetbunt rescriptum. r nul lum priuilegium allegabūt r nullam exceptionem opponent r qz non vterēt beneficio alicuius legis que viciet vel vicia re possit cōpromissum seu psonā arbitri. seu ex persona cōpro mittētium seu ex rebus de quibus cōpromissum ē. r qz eoruz snie seu laudo equo vel iniquo stabunt renunciantes cām be neficiorum pdictorum beneficijs r priuilegijs cōpetentibus spāliter hic enumeratis r oibus pdictis spāliter certifica tis iuramēto corporaliter prestito adinuicēz promittentes p stipulationem attendere. complere r obseruare pro se r suis hēdi bus r successoribus r p non ire sub pena predicta r obliga tōem bonorum omnium presentium r futurorum constituē tes adinuicem vnus pro alio bona precario possidere ita qz liceat r qui seruauerit compromissum sine iudicis auctoritate ingredi bona illius q fecerit compromissum precarium reuo cando nihilominus compromisso in sua manente firmitate. Hoc adiecto pro dicta pena semel r pluries r quotiens p pre dicta vel aliquid horum in omnibus r singulis insoluduz cō mittatur r cōmissa exigatur. Et ego talis notarius his oibz interfui. r vt. §. legitur volūtate dictarum partiu scripsi hoc publicum instrū r plenissimum qualiter obijciatur p arbi trum r eius arbitrium. r qualiter compromissum conficiatur vide per Spec. in ti. de arbitris. §. exercipitur. ar. §. arbitru seu arbitriū per totum. que ideo hic non scripsi qz modica addit p dictis. r qz aliquando contingere solet qz partes minantur ar bitro. ideo videamus an mine excusent arbitrum. r hoc repio qz Bal. in suis conclusionibus per modum alphabeti redactis per dñm Andream Johānis de pderusio in lra arbitrium sic dicit. Arbitrum excusant mine capitales non iactatorie sz effectuales r valide. de arbitris. l. l. qz presumitur inimicitia ex minis capitalibus. facit quod no. in. l. iij. ex quibus causis maio. l. antepe. eo. ti. in glo. r. l. fulcinu s. §. ij. in glo. sed nō ex cusant iudicem nec testem. qz facilius inueniuntur centuz ar bitri q vnus testis. vnde testis non excusatur nec repellit ni si testis diceret se minas ad animum reuocasse. r se ex hoc fate tur capitalem inimicum. qz tunc est presumptio conditionis eius. dic vt in aut. de testibus. §. si vero adiffes. als semper qs minaretur testi vt non valeret deim eius. quod est absurdum. vel distingue inter minas actiuas r passiuas. nam aut testis infert minas r non creditur ei si mine sunt verisimiles r si si mulate nec calore iracundie. Aut ps minas testi. r tūc testis nunqz repellit si dicit se o minis n curat. vl' nil o hōpōit. Si at dicit se inimicū se sibi nō credit qz professio r oideriū sibi inuicem resistunt. Itēz despectio sicut pumeliatio r sicut dis famatio facit qz arbiter non cogit laudare. de arbitris. l. liti. i prin. dic aut despiciatur arbiter dissimando r loqur. l. l. r. l. sed r si seruum. §. si. de arbitris. Aut cōtumeliando re vel ver

bis atrocitatem cōtinentibus ex aio pensate r non fictitie. r loquitur. l. licet. aut aliter r tūc aut despiciatur r ad alium itur r soluitur cōpromissus. vt. l. litigatores. de arbitris. aut despi citur bene forte p imperitiam tunc statim possunt partes ad eum redire non multo post litem. l. si vnus. §. i. aut nō despi ci tur sed ad alium itur forte ppter infirmitatem arbitri. r tunc aut alius aditur r sublatū est post. l. litigatores. primo respon so. Aut iudex tūc dic vt notatur in. d. l. item nota bene. Item inimicitia pcta ex arbitrio non impedit laudū. secus si extri secus si sit protestatū. vt in. §. cum quidam. dūmodo. ptestatio sit vera r manifeste pbetur. Attende fm Bal. in supradictis conclusionibz qz arbiter antequā acceptat nō est arbiter. l. si o meis. §. recepit. r. l. si cum dies. in pn. ff. de arbitris r potest eligi arbiter in absentia. vt. l. iij. eo. ti. no. r tēpus acceptatōis inspicitur magis q electionis. qz non est ins questū p electio nē. sed per acceptationem. l. sed si seruuz eo. ti. vel q electio tra hitur ad diem acceptatōis. l. si. j. eo. pterea nota bene an ar biter possit condemnare per verbum. Credo dicit Bal. i alle gatis conclusionibus suis qz sic qz verbum credo prolatū a iu dice est diffinitiuū. a parte est assertiuū a teste est dubitatuū. r nihil v. l. diem. §. si plures. de arbi. quod no.

Infra quantū tps petatur recursus ad arbitriū boni viri.

Ed videamus infra

quāntum tempus debeat recursus ad arbi trum boni viri interponi. Bar. in. l. si qs arbitratu. ff. de ver. oblig. r i dicto. §. arbi trouz. sic dicit. Quero. §. quātū tps possit peti fieri reductio ad arbitrium boni viri.

Specu. i. ti. de arbitris. §. sequitur ver. sed pone. j. quod tps. vt dicere qz. j. decem dies sicut in appellatione. qz ista ē quedam appelladi species. vt in allegata. l. non distinguem. §. cum q dam. qz mihi non placet. qz vel hoc sit iure actōis. vel propo nitur iudicis offiū vt examine aliquā exceptio vel defensio. sed actionibus vel exceptionibus non prescribitur tā modico tpe nisi. xxx. annis. vt notatur in. l. querela. C. de falsis. Quid dicemus questio ista requirit decisionem pncipis. tñ de iuris rigore fm ea que scripta sunt mihi vt qz si per annum taceat qz videatur arbitramētū approbare. vt. l. qui se granatos. C. de censibus r censitoribus. lib. ri. si tamen. j. annum conque stus est nō dico corā iudice sed ē extra iudiciū ita qz appareat eum taciturnitate nō consensisse tūc eo casu quo ista reductio peti iure actōis vel officio iudicis q loco actōis pponit tūc tanto tpe peti poterit quāto tpe actio durat. Sz qz offiū iudi cis pponit loco exceptōis tūc sicut exceptio perpetuo durat. vt. l. procurator. §. si. ff. de doli exceptione r. l. l. C. de exceptio nibus. Ita poterit ppetuo peti reductio ista. pposuimus etiā dicere r forte nō male predicta vera esse quādo petitur p mo dum actionis vel officio iudicis loco actionis seu exceptionis sed qz officium iudicis principalr pponitur. vnde in pctibus stricti iuris tunc debeat fieri reductio ista quadrātenum oliz hodie infra annum vtilem qz regula ē qz quicunqz officium iu dicis datur ad rekindēdum id quod de iure cōi valet āno vti li finitur vt. l. in honerarijs. §. sed cum recessa. de actio. r obli que ē menti tenēda. Dñs Florianus de Bono. in. d. §. arbi. sic dicit. j. quantum tps pōt peti reductio ad arbitrium boni viri. Sinl. i. specu. i. titulo de arbitris. §. sequit. ver. §. infra qd arguit primo hoc esse arbitrariū tanqz indeterminatum a iu re. arg. extra de officio delegati. c. de causis. r. l. i. §. ff. de iure deliberā. denum refert quosdam dicere qz vsqz ad trigēta an nos. C. de prescriptio. xxx. annoz. l. sicut quasi hoc sit quoddaz psonale. Alij fm eum distinguunt qz aut in arbitrium ē pstrū tps quo aliquid debeat fieri r solui. r tunc. j. illud tps debeat reductio peti. aut nō ē pstrū r tūc dōz peti ista quattuor mē ses qui dantur iudicatis ad soluedum. ff. de arbitris. l. si cum dies. §. si. r hoc in agēdo. nam semper excipi pōt. ff. de doli ex ceptione. l. pure. §. si. Finalr verius putat qz infra decem dies sicut in appellatione dō quasi hec sit quedam species apellatō nis r in hoc residet. hāc etiam opinionem refert hic Jac. bu. quosdam fuisse sequutos. arg. l. non distinguemus. §. cum qdaz ff. de arbitris. sed certe hec opinio Spec. non ē vera qz siue pe tatur

etatur et examinatur aliqua exceptio seu defensio fin p̄dicta nō
ē dubium tā breui tpe hanc p̄tatem petēde reductionis non
colli. qz actionibus vel exceptionibus non prescribit tam mo
dico tpe. nec ē officio iudicis cum non prescribatur minori
tēpore saltem triginta annorum. notat glo. i. l. querela. C. d. fal
sis. ¶ Preterea aduerte hec opinio confunditur p̄ dictū eius
dem Spec. i. titulo d. arbitris. §. i. ver. quid si a tempore quo ce
pit agere et. vbi dicit qz si petita reductione pars negligit illā
psequi p̄ annum qz ei postea psequēti non poterit opponi la
p̄sus anni sicut poterit i appellacione. extra de appella. c. cum
sit. r. c. oblate. r. C. de tēp. app. aut. ei qui. r. i. corpore vnde si
mī nec poterit fin eum hec dici appellatio s̄ poti? attestatio
vt dicta. l. non distinguemus. §. cum quidaz. r. C. de arbitris
l. pe. §. sin aut. r. sic p̄z qz sibi ipsi i hoc dicitur prius. qz non cē
setur hec reductio appellatio quātū ad tempora fatalia psequi
toris. ergo nec quātū ad prima tempora. l. ipsius reclinatio
nis ne eadem res censeatur iure diuerso. contra. l. eum qz edes
fi. de vsucapio. potest r. aliter responderi ad illum. §. cum qui
dam fin Ja. bu. qz ibi loquitur non de ap̄llone. sed de quadā
reclamatione. de qua. ff. qui satisda. cog. l. arbitro. r. C. d. relat.
l. i. hec opti. ergo nullo modo vera. Alij vero vt Mar. fill. dicit
simplr hanc reductionem peti posse perpetuo. r. idem audiui.
tenet Andre. de p̄sis r. i. lico. de mat. alij vt Ja. bu. distinguūt
aut arbitet aditur super lite. r. sic est verus arbitet. r. nō refcin
datur. ar. d. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. quod tamen in
telligit vt supra dixi. aut aditur supra dictu bonefidei. r. tūc qz
actio durat triginta annis vsqz ad illud tempus poterit peti
reductio. Alij vt Bar. dicit qz hec questio requirit d̄cisionez
principis. de iuris tamen rigore r. fin ea que scripta sunt pu
tat qz si pars taceat per annum v̄ arbitramentum approbat
l. qui grauatos. C. de censu. r. censu. l. i. r. vbi dicit qz si aliquis
dicat se inique estimatum in positione collectarum qz infra an
num postqz scuerit d̄z conqueri. postea autem non auditur s̄z
certe illa lex non multū vrget. nam ibi puto speciale fauore fi
sci vt infra illud tempus debeat fieri. nec mix qz sic r. aliud p̄
tingit in illa materia speciale. l. qz ypothecaria que pretendit
rem alicui estimatā tollatur spacio sex mensium. vt p̄z eo. ti.
l. si. r. ibi notatur per glo. que tamen alias sui natura maiori
tempore consuevit durare fin. l. cū notissimū in prin. C. de pre
scrip. r. r. vel. r. l. annorum. r. ita notatur. r. sic intelligēdo illa
lex potius faceret p̄ eum. qz si ibi est speciale. ergo in p̄rium ē
fius cōmune. l. i. in fi. ad municipa. Quid ergo dicendum ē
puto dicit Florianus qz a iure reuera non sit p̄fixus certus
terminus. tamen pro huiusmodi declaratione r. veritate ha
benda puto qz opiniones predictas in suis casibus ēē veras.
Distinguo ergo si queratur infra quantum tempus possit fie
ri reductio. dic aut in arbitrio non est apposta pena de pen
do sine talis arbitratoris. r. tunc non puto p̄fixum certū tem
pus. nisi fin supra scripta. aut est promissa pena de parendo
sentētie. r. tunc. aut talis arbitrator iussit aliquid dari v̄ fieri
infra certum tempus. tunc forte potest dici qz nisi infra illaz
diem pars cessans implere fuit conquesta de iniquitate arbi
tratoris qz committitur pena. ar. ff. de arbi. l. si cum dies. §. fi.
dato qz postea velit agere de iniquitate arbitri. vnde quātūz
ad effectum huius pene non competeret vltius de iniquita
te agi l̄ respectu principalis negocij adhuc possit. r. sic intelli
gatur r. verificatur opinio vna supraposita. r. sic intelligatur
vna opinio Spec. supraposita. aut certum tempus non adijci
tur. qz dato qz adijceret loquimur de reductione ipsa respectu
principalis negocij. r. tunc aut ista reductio petitur iur̄ actio
nis. aut officio iudicis. si per viam actionis tunc hec reductio
durat tanto tempore quanto durat actio. vnde si actio erit p̄
petua r. hec perpetua. si temporalis hec temporalis. S̄z si pe
tatur iudicis officio. tunc aut est iudicis officium quod loco p̄
ponitur actionis. r. idem quod proxime dixi qz tanto tempore
durat quanto durat actio. aut est officium quod loco proponi
tur exceptōnis. verbigratia qz p̄ agentem contra me ad id qd
in tali arbitramento deuenit. excipio de iniquitate ipsius ar
bitri. tunc est qz sicut exceptio de sui natura est perpetua. l. pu
re. ff. de doli exceptione. C. de exceptio. l. licet. r. ibi notatur.
Ita r. hec reductio posset per hunc modum perpetuo peti. bal.
autem in. l. finali. C. de contrahenda emptione. sic dicit.

Quero. j. quātum tps possit peti reductio. ¶ R̄spondeo ad trigi

ta annos qz illud tps non est determinatū a iure. ¶ Quid siue
sit actio. siue sit offiū est perpetuū vt. C. de prescrip. r. r. an. l. si
cut. Ita notat Ly. in. §. arbitrorū. in addi. r. idem Bal. in. di
cta. l. si. C. de p̄ben. emp. tenet p̄ Bar. qui tenuit qz tacendo p̄
annū v̄ approbare. vbi sic dicit. Quid si arbitrator nō expe
dit negocium. j. annū sed stat per annū r. vltra. r. nō arbitraf
vtrū post annum possit arbitrari Bar. consuluit in suo consi
lio quod incipit Talionus cui? teneor statim. j. describit. Qd
no. bene fin eum p̄tās arbitratoris tacentis anno finitur ar.
C. de epi. r. cle. l. nulli. r. C. cōia deleg. l. si. §. i. ff. de condi. r. de.
l. multa. ¶ Ego dico dicit Bal. qz ē post annū poterit arbitra
ri. qz tps nō est modus finiendi compromissum nec potestātē
sine tps diffinitione cōmissum. vt. C. de tempo. appella. aut.
Item nō obstat p̄ria. qz loquūtur in vltimis voluntatib? quaz
executiones nō debent pendere sed celeritatē desiderare. arg.
ff. cōia predioz. l. receptū. Ange. aut in dicta sua disputatōne
vno adinuicem litigātes sic dicit. petitur aut hec reductio offi
cio iudicis nobili. ideo ius petendi est perpetuū nisi laudū sic
emologatū tacite vel expresse extra de arbitris. c. ij. r. c. exposi
ta. iuncta. l. sicut. C. de prescrip. r. r. annoz. Et ideo cum taci
ta emologatio impediat reductionem tutius est qz. j. decēniūz
petatur fin Spe. quod tenuit Guido. de suza. i. sua sūma ver.
qz. cui adhefit Jo. an. in. d. §. sed quo iure petitur hec reductio.
vidi tū seruari qz multoties quis post decēniūz fuit admissus
ad petendū reductionem sed tutius est cū pars ante decēniūz
laudū reprobauit l̄z nō cūcurrerit ad iudicium. vide Oldra. i.
suis consilijs cōsilio millesimo. clvij. vbi tenet qz pōt peti vsqz
ad. r. r. annos. p̄siliū de quo. §. fit mentio tale est. Talionus d̄
spoieto v̄didit cuidā vnā possessionē p̄ p̄cio qz arbitraf d̄sis
Raynerius qui arbitratus est absente parte venditrice. r. post
quadriēniū venditore ex bānito r. bonis eius publicatis. Et
ex hoc queritur an arbitramētum latūz absente r. irrequisito
venditore valeat. Secūdo an valeat. qz latū est post quadriē
niū. Tertio an valeat ex eo qz latū est post publicationem bo
norū. Super p̄mo dico qz ¶ De. de bellaper. l. quis arbitra
tu ff. de ver. obli. dicit qz nō valet p̄ legem illā quam indu
cit p̄zo casu qz si posset fieri absente parte stipulator non pos
set esse in mora. Idem tenet Ly. in. l. si. C. de p̄ben. emp. Qui
dam aduocati cōsulerūt p̄rium his rōnibus. ¶ Primo qz ar
bitrator nō iudicialiter cognoscit s̄ extrajudicialiter de nego
cio se informat. vt no. Jnno. in. c. qntanallis. de iureiur. facit
quod no. ff. de iudicis. l. i. ff. de arbitris. l. sed r. si in seruum. §.
i. r. quod ibi notatur in autenti. vt differen. iudices. §. primo
r. quod ibi notatur in glo. sed ea que fuerit sine causē cognitō
ne nō requirunt partis presentā. vt. l. diem p̄ferre. in p̄n. ff. d̄
arbi. r. l. sed r. si interpellatus. §. i. ff. eo. ti. ¶ Preterea videmus
hoc qz q̄i aliquis acc̄pit p̄ iudicē non iudicialiter nō requirit
partis presentia. ff. de bonoz pos. l. iij. §. i. r. ibi no. ¶ Preterea
talis arbitrator h̄z nudū ministerium facti sicut executor qui
pōt expedire cōmissa sibi etia p̄ parte non citata r. de causa co
gnita. vt. C. de executione rei iudi. l. si vt p̄ponis. r. quod nota
tur p̄ Jnno. de prescrip. c. dubiū. ¶ Preterea tpa arbitramen
ti nō d̄z requiri presentia partis sic vt in euentu cuiuslibet cō
ditionis alterius. vtputa si nauis ex asia venerit. nam ridicu
lum esset dicere qz naue adueniente requiratur partis presen
tia. iste sunt rōnes illius p̄ultoris ad. l. si quis arbitratu. ¶ Re
spondit qz fuit actū ibi qz parte p̄nte arbitref vel p̄t dici qz ibi
affuit aliud impedimētū mortis. v̄ si vt sic arbitrari nō possit
vel p̄t dici qz ibi fuit actum de progando compromisso quod
non potest fieri parte absente. vt. l. si cum dies. §. fi. ff. de arbi.
Ita sunt verba illius consultoris. r. l̄z predicta subtiliter sunt
dicta ego non recedo a sūia Ly. r. ¶ De. Sed dico eos idubitā
ter dicere veritatē. ¶ Primo p̄ dictā. l. si quis arbitratu. vbi ve
re ē casus. nam si posset fieri absente pte non diceretur fieri mo
ra p̄ stipulatorem. vt. l. diem proferre. §. si quis litigatorūz. ff.
de arbitris. Nec obstant dicte rōnes qz oēs diuinationes sunt
¶ Preterea de hoc ē casus expressus. ff. de edil. edic. l. quod si no
lit. §. si quidem circa fi. vbi d̄f qz ille qui emit vt ibi plantamē
ta fiant nō pōt suum placitum r. voluntatem exprimere pte
absente. r. ē aduertēdum qz illud verbum placuerit idem impo
rat qz si arbitratus fuerit. l. arbitrio boni viri. vt. l. theys. §. so
rorem. ff. de fideicō. l. liberta. preterea ē etiā casus. C. de secun.
nup. l. hac edictali. §. is illud. vbi d̄f qz tales arbitratores possi
o iij

ti a partibus ad estimandū seu precium constituendum cogit
tur iurare et ab eis iuramentum erigat. apparet ergo quod pars
de esse prius ut iuramentum erigat ar. l. quando. C. de testibus.
¶ Deinde hoc videtur esse expresse in iudice quod non in forma iudicii
cognoscat ut quod decernit modum in alimentis pupilli. tunc de co
gnitionem adhibere et partes interrogare et explicare ea que circa
predicta expediunt. ut ff. ubi pupillus epu. d. l. i. §. sed et si non
constat. ita debuit facere hic arbitrator quod cum non faceret non
valet arbitramentum. ¶ Deinde hoc dicitur textus expresse in arbi
tratore qui de discutere partes et eas interrogare quid velint
quantum estimat. Ita. n. amicabile compositio. ut. l. si de meis
§. recepisse. in fi. ff. de arbitris. ¶ Deinde expresse videtur in l. le
gatum. ff. de usufructu. legat. ubi quod sit arbitramentum illud de tran
smittendo vnam rem in alienam debet oēs quorum interest
adhiberi. per hoc ratio naturalis et iuris dispositio que est quod de
bene requiri hi qui redderetur. posset. n. eorum presentia trahere
illum arbitratores in aliam sententiam. Non obstant de bo. pos. l.
iii. §. pe. i. d. rium allegata que loquitur in his in quibus pre ab
sentia nullum preiudicium paratur ut ibi per. Non obstat exemplum
de executoribus. quod illud in micro executoribus quod precessit cognitio ple
na alio secus. ut. l. et si non cognitio. ff. si prius vel utilitate pu
blicam. Super secundo puncto an valeat arbitramentum latum
post quadriennium. dico quod Spec. in ti. d. arbi. §. differt. ver. ite
quod. j. triennium. videtur dicere quod arbitramentum non finitur tpe tri
ennii. sed nec aliquid boni allegat nec intellexit bene. Id est scien
dum quod talis predictio si tali arbitratore deficit illo arbitratores no
lente. ut. l. si merces. i. prius. ff. locati. C. de pben. emp. l. si. insti.
de pben. emp. §. precium. Quod autem videatur nolle quis arbitra
ri variantur iura. Et ideo dico quod quandoque arbitramentum
constituitur i aliquem ex pbenibus loquor in casu permissio tunc
si tale arbitramentum consistit circa ea que de substantialibus
sunt dictus. ut circa ipsam rem et tunc vbi arbitrari infra. r. r.
dies. nisi aliud tempus sit expresse. ut. l. quod si nolit. §. si quis ita
ff. de edil. edic. Si vero arbitramentum consistit circa aliqua
extrinseca. tunc de arbitrari. cum potest. alio de nolle. ut. l. hec ve
ditio. i. prius. ff. de pben. emp. ff. de condi. et demon. l. hec condi
ctio. Quod conferat arbitramentum in tertium. ut in casu nostro tunc
potest duobus modis contingere. ¶ Primo quod arbitramentum sit
circa personam cui acquiritur debeat re existere certa tunc non dicitur
nolle arbitrari nisi cum super hoc fuerit in iudicio interpellatus
ante enim possit moram purgat. ut. l. cum quidam. ff. de leg. ij.
et ibi nota. Si vero persona est certa declaratio rei vel precij co
mittitur arbitrio tertij. ut in casu questionis nostre. tunc dicitur
nolle arbitrari elapso anno. causus est expresse. C. de oia ole.
l. si. §. sed et si quis. nec dicat aliquis quod sit spale favore ultime vo
luntatis. quod in eo est spale quod illo non arbitrate transit arbitri
um in legatarium quod non est in pbenibus. quod tunc annullatur
sed per cursum anni definit arbitrator posse arbitrari. quod vide
tur nolle. et sic deficit conditio. et cōe est illud tam in pbenibus quod
in ultimis voluntatibus. et hoc sentit glo. in. d. §. sed et si quis
si bene inspicatur et propter cursum anni quis dicatur per
cte nolle. probatur. ff. ad tre. l. filij. §. i. Super tertio puncto vi
co quod dictum arbitramentum non tenet bonis publicatis. ta
men consultor ille consuluit quod valeret et usus est his verbis.
Iz compromissum solvatur morte. et per frequens publicatōe
ut. l. actione. §. publicatione. ff. pro socio. Tamen hoc est quoddā
pactum seu transactio que transit ad heredem. ut. ff. de pba. l.
pactum. no. in Spe. de arbitris. §. finitur. ver. sed nunquid ar
bitrator. sed parcat mihi ille consultor. hoc est contra textum. i. l.
quotiens. §. si. ff. de novatio. ubi dicitur quod conditio dictus antee
dentis existens post publicationem bonorum non facit obligatio
nem oriri nec civilem nec naturalem. quod per. quod si obligatio
naturalis contraheretur fieret novatio. ut. l. i. §. i. co. ti. sed ista
venditio de qua loquitur est conditio si arbitretur ille. ut
l. si. C. de contraben. emp. ergo. et. Non ob. quod dicitur quod transit ad
heredem. quod posito quod si sit verum tunc si scis hoc casu non habetur
loco heredis. ut dicit glo. expresse in terminis nostris i. l. noua
tio. C. de novatio. et tangitur. ff. de fideiussio. l. inter eos. §. bōis
et ibi per glo. expresse. per Ja. de are. ibidem. Concludit ergo
dictum arbitramentum ex triplici defectu esse nullum.
Bar. Bal. tunc in. l. si. C. de pben. emp. et contra Bar. et rñdet
dictis suis. ubi sic dicit. nunquid arbitrator possit arbitrari
partibus absentibus. Bar. dixit quod non per. l. si quis arbitratu

ff. de ver. obli. de usufructu. legat. l. legatum. ff. de distrac. pigno. l.
creditor. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. §. si quis ita. Nam l. coraz
arbitratore non sit iudicium tunc pars de moneri cum dicitur per
iudicio agat. ar. ff. de in die adiec. l. necessario. d. lega. ij. l. cum qui
dam. et. l. aut quod aliter. ff. quod vi aut clam. et ita tenet Idem. l. i. §. si.
C. de pben. emp. et tenebat Idem. in lectura sed postea. in additio.
Idem. tenet Idem in declaratione arbitratoris non sit necessaria
requisitio vel presentia partis. Et hoc probat quod arbitrator potest ar
bitrari per nuncium et epistolam. ar. ff. de acqui. here. l. si quis mi
hi bona. §. usufructu. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. hereditate. de iure
emphyteutico. l. ij. ff. si messor fal. mo. dir. l. i. in fi. ff. de ob. quod de
cedere ut vir bonus. quod hoc est verum quo ad modum non quo
ad qualitatem ut ff. de usufructu. legat. l. si fundi. §. si. Ita sunt ver
ba Idem. in additione. et credo dicit Bal. quod Bar. non habebat
istam additionem Idem. que verba exponit quod de cedere ut vir bo
nus quo ad modum. i. moderamē bono viro convenientes. quod ar
bitrium suum de esse moderatum non quo ad qualitatem. i. ut p
cedat taliter pceditur in via disceptationis. s. partibus conuo
catis. ad hoc facit. ff. de pig. ac. l. si conuenit. primo rñ. ubi in
executione potestatis conventionalis non requiritur citatio.
Item quod coram arbitratores non requiritur ordo ut notat Immo.
extra de appel. c. ex rōne. nec coram pmissore. ut no. i. c. i. d. offi.
deleg. in cle. nec quod bonorum possessio agnoscat et decernit.
ut nota. ff. de bo. posse. l. iij. §. causa cognita. alias non differunt
extra iudicialia a iudicialibus. et vbi quod extra iudicium requiri
tur interpellatio illud est quod requiritur mora. ut ff. de euic. l. si di
ctum. §. penul. et si. Solutio. aut quis arbitratur iure proprio.
aut iure commissionis. ¶ Primo casu non est necessaria requisitio
alius ut ff. de serui. rusti. predi. l. per fundum. et. C. de pben. emp.
l. fundum. Secundo enim casu refert. aut est compromissum de re
non litigiosa et non exigit requisitio alterius. unde si canonici
eligunt per viam compromissi non est necessaria requisitio tpe lau
di. ut in. c. si compromissarius. de electio. lib. vi. nam compro
missarius est assumptus tanquam negotiorum gestor vtriusque partis
et potest gerere negotium absentium sicut procurator et nuncius. ut
ff. de ver. obli. l. quod rōne. §. calima chus. et. ff. man. l. creditor. §. si.
unde ad laudem iustificandam veritas. et equitas. sufficit. nec eri
gitur alia solennitas extrinseca. Nihil enim querimus ab ipso
nisi veritatem. et nihil amamus in ipso nisi equitatem. hec sunt due
radices per quas affluunt ad arbitrium. et hic est finis compro
missi quo habito non curamus de ordine. Aut est compromis
sum de re litigiosa et trucidanda. i. examinanda inter partes.
et tunc arbitrator quod obmissa examinatione procedit versatur
in dolo. nec videtur mihi data potestas. ut in. d. §. lucius. omnis
enim examinatio ab ipsis partibus incipit. ut. l. si. C. si per vim
vel alio modo. Et ideo nisi interueniat partium auditio laudem
est nullum. sufficit autem quod ista examinatio precedat laudem. l. 3
tempore laudi partes non sint presentes. ad hoc facit quod no. In
no. extra de testa. c. raynaldus in glo. que incipit. Que erat.
verum. si etiam dicimus. Et hoc appet quod laudis arbitratoris
potest fieri die feriato in honorem dei. ut. C. de feriis. l. fina. Et
tamen ad illam diem partes non possunt moveri. Nec ob
stat ad istam distinctionem. l. si quis arbitratu. quia ibi non dicitur
quod arbitramentum ipediat de iure propter absentiam partis.
sed dicitur quod si pars monita non obtemperat arbitratori et contem
nat incidit in penam ratione contemptus. Item non obstat dicta. l. quod si
nolit. §. si quis ita ubi dicitur quod si pars non est prius non currit tempus
ad arbitrandum super displicentia. quod ibi displicentia factum tradi
tionis desiderat. que non potest fieri absentia. non. n. de di. plicere
res cuius possessio retinetur ergo quod cum displicentia animi in
terueniat retraditio que inter absentes explicari non potest. Ibi er
go pcedit illud propter ipsius conuentionis naturam secus in his
que nudo animo explicantur. arg. ff. de neg. gest. l. nenscinius.
et extra de eccl. benef. cap. i. et de cōcel. pben. c. quod cunctis. lib.
vi. et ita teneo de ista questione. et adde quod notat Ja. de arena
et Idem. in. l. creditor. C. de distrac. pigno. et quod notat Bar.
i. simili. in. l. si. ff. de donatio. Item non obstat. l. legatum. ff. de
usu. legat. quod illud est propter alienationem dispositionis testato
ris. et non loquitur ibi de arbitratores compromissario sed in iu
dice. et idem nihil facit ad rumbum. Item non obstat. l. hac edi
ctali. §. is illud. C. de secū. nup. quod ibi loquitur in arbitratoribus
assumptis ad instructionem iudicis et qui rediguntur ad instar
testium. ut ff. de dote plega. l. theopompus. et arbitrator potest ar
bitrare

bitrare non solum de stricti recitatione, sed et simpliciter nu-
do verbo, ut notat Inno. i. c. quinquaginta. de iureiurando. Et
si arbitrator potuit arbitramentum ipso iure nullum, tunc di-
cit Inno. q. loquendo in alijs factis et non in iudicijs non finitur
auctoritas concessa, ita eleganter notat extra de offi. deleg. c.
i. lris. Si vero arbitramentum est aliquod ipso iure, si ope ex-
pionis vel officio iuricis est emendandum et tunc non potest ite-
rato arbitrari q. functus est potestate semel data id q. diffinitum
corrigere non potest, ut notatur, ff. p. socio. l. pposita. Item Petrus et
Cy. dicunt q. aut laudum est nullum q. excessit fines mandati
et ipse idem potest iterato arbitrari. Aut continet errorem expres-
sum, et tunc non potest iterato arbitrari, arg. l. iudex. ff. de re iur.
Sed ad illam legem respondet Inno. i. d. c. ex lris. Aliud, n. est
iudice cui committitur discretio. Aliud extra iudicijs ubi co-
mittitur rei arg. ff. de conditio. et demon. l. hec conditio. in princi-
pio. et ita teneo. Item bal. i. suo consilio quod incipit malitiosa
vel voluntaria vnius arbitrorum. Dicit Guil. de cu. i. l. episco-
pale. i. fi. C. de epi. audi. dicit et q. i. declaratio de arbitratoris
non requiritur citatio vel partis presentia. l. 3. De. et Bar. teneant
rium in. l. si quis arbitratur. ff. de ver. ob. dicendo sic in deo co-
silio. Quicquid dictum sit, sic videtur concludendum quando arbi-
trator assumptus est super lite, q. ubi partes fuerunt presentes in
discussione et in casu meritis ventilandis, tunc non sit necessa-
ria presentia partium tempore arbitramenti, q. arbitrator non te-
netur ad ordinem iudiciorum, ut no. Inno. in. c. quinquaginta.
ve iureiu. Citatio fit in iudicijs ut servetur figura iudiciorum.
Et q. non valeret ubi pars presentis vel haberetur p. presentie, ff. de
fess. l. certum. s. si quis absente. Arbitrator autem non habet re-
gulam iudiciorum imitari. Item videtur esse dicendum q. prima
laudum arbitratoris est aliquod et recte et rite, et presumuntur
omnia discussa et bene et solemniter acta, ut no. in consilio
suo Dy. q. incipit Tolomeus manentis, et ita consilium ibi idem
Bal. et Dy. Adde et de ista materia an in arbitramento req-
ratur presentia, vide late p. dnm De. de ancha. in. l. si quis
arbitratur, in sua repe. in ver. ij. Quero arbitrator et latius ibi
per Lud. roma. Et in casu recursus ad arbitrium boni viri non
habet locum tempora fatalia fm De. de ancha. in consilio q. incipit.
In casu et q. one que vertitur inter universitate terre sancti Se-
uerini et c. ubi sic dicit quo ad primum dubium, q. de iure com-
muni ista applicatio siue recursus ad arbitrium boni viri non pos-
sit impugnari rone desertiois vel per lapsum fatalium p. ma-
nifeste colligi ex quadam disputatione dñi Rusticani qui te-
nuit q. iudex adhibitus super tali reductione non assumat na-
turam iudicis sed meri arbitratoris et amicabilem composito-
ris cui loco surrogat, et id concludit ab eo q. diffinitur si appl-
lari, ut et no. io. an. i. add. spe. i. ti. d. ap. s. i. q. b. bar. i. l. i. fi. d.
le. ij. et allegat Inno. in. c. pñti. d. rescript. q. si iudex aditus non
cognoscit ut iudex necessario sequi q. fatalia introducta in cau-
sis non vendicet sibi locum, Jo. an. in. ti. de arbi. in addi. que in-
cipit. Et hoc tibi recitat, sic dicit. Et iustificari potest illud di-
ctum, ideo p. l. triennium si esset liti per arbitrium finiende statutu.
q. ptes illi statuere possit quod non pcedit in iudice, p. primum
ff. de arbi. l. si cum dies, in prin. l. labeo lo fo imputent ergo si
bi si non statuerit. Item iudex eo casu terminus statuere potest et
arbitrum cogere ut. j. certum diem terminus ut. ff. de arbi. l.
tij. s. i. de ap. c. legitimo lib. vi. et in aut. si tñ. C. de tempo. ap.
Et subiungit idem Jo. an. in addi. se. isto modo. p. ergo non
finiri compromissus triennio. Et idem in cle. quadam. de ap. Jo.
de imo. in. l. multa. ff. de pñti. et demon. sic dicit. Item adde di-
ctis Bar. inquatu dicit remittendo ad. l. si quis arbitratur. vo-
luit q. ubi coiter arbitrio tertij potestas arbitradi daret anno.
p. l. si. s. i. c. coia deleg. na Bal. dicit hoc veru in vltima volu-
tate que non desit diu in suspensio. l. receptu. ff. coia predio. se-
cus in pñtijs p id quod ibi habet, et per aut. si tñ. C. de tempo.
ap. ibi in lra. et si plus q. decies milies, q. sit biennium transie-
rit et sic videtur ibi casus fm eum q. et ultra biennium, imo et ultra
quadriennium durat pñtijs arbitrandi, nec intelligitur tpe limita-
ta nisi ptes apposerit terminu, vel per iudicem apponat et hoc
in arbitratore, secus dicit in arbitro, q. fm eu eius potestas fi-
nitur triennio per. l. item si vnus. s. ite si multo post. cu ibi no.
ff. de arbi. adeo fm eum q. pñtijs arbitri finitur cu instantia et
contingit hoc ex quoda contemptu que ptes videntur facere ut
d. s. si multo post, fm eum, secus tñ est in iurisdictione iudicis

que non expirat per lapsum instantie triennij in. l. pperandu. s.
fi. C. de iudi. Tu adde q. dicta aut. si tñ. non videtur bene probare
opt. Bal. q. ibi non intendit principaliter decidere quato tpe
durat pñtijs arbitrandi, sed q. et si duraret multo tpe plus sit
biennium q. possit esse expressa pñtijs pñtione arg. l. non di-
stinguemus. s. de officio. ff. de arbi. q. non per hoc deserit ap-
pellatio. Item Diereia illa aut. non magis loquitur de arbitratore
q. de arbitro, et sic si verus esset suus intellectus debuisset dice-
re idem in arbitratore q. et in arbitro non sit dare certu tps
a iure prescriptum, j. q. debeat pferre arbitrium, fuit opi. Item Da-
originaliter p dictam aut. si tñ. ut patet ex no. in. l. litigatores
s. si cum. l. se. et d. s. si multo post. ff. de arbi. et clarius in Spe.
de arbi. s. differt. ad si. et ibi et per Jo. an. i. addi. ubi videtur appro-
bare hanc sententiam. Item Placen. per. d. aut. si tñ. et q. imputandum
videtur pñtijs quare non apposerunt tps, que rone cessat in iudicio.
non rñdet tñ ad dictum, s. si multo, sed tenedo hanc ptem forte
posset adici q. ibi non desit potatem arbitri esse finitam, sed videtur
non desit cogi q. multo tpe ptes steterunt, et sic non negatur si vel
le posset arbitrari, unde forte de iure hec opi. est verior, p qua
satis facit dicta aut. si tñ teneamus opi. Accur. i. d. s. si mul-
to post. q. in arbitro sit dare instantia q. habeat durare, j. trie-
nium a tpe litis contest. coram eo, de quo et tangit Specu. et
Jo. an. in loco prealle. tunc et posset dici q. q. non esset lis co-
testa, posset durare et ultra triennium, et sic posset et intelligi di-
cta, tñ in arbitratore non bñ habemus expressum q. certa in-
stantia debeat servari si ut dixi. d. s. si multo, loquitur in arbi-
tro, et ibi glo. et sic videtur q. in vltimis voluntatibus q. receditur a
pñtijs non durat pñtijs ultra annu, ita videtur et multo fortius q. de
beat esse in pñtijs ar. l. in testis. ff. de reg. iur. iuncta. l. servus
fili. s. eu qui cirographum, ff. de lega. i. et sic forte defensori pñtijs
opi. Bar. nisi forte dicas q. in. d. l. si. s. i. ideo finitur ibi pñtijs
anno, q. lex dispensavit p regulas iuris q. a pñtijs recederet.
ita voluit successore talem spalem pñtione limitare ad tps
et ideo secus videretur si statuatur pñtijs eius cuius arbitrio pri-
mo loco res committitur q. tunc non videtur q. finiat anno in vltimis
voluntatibus, et hoc videtur verius de iure ut plene dixi i. d. l. si quis
arbitratur. Eo aut casu quo in pñtijs conceditur hoc est qua-
do male arbitrat ut plene no. in. d. l. si quis arbitratur, cu tunc
recuratur ad iudicem, l. si societatem, s. arbitrorum, cum ibi
no. ff. p socio. non videtur tñ procedere q. pro ea parte qua condi-
tio est impossibilis remouetur q. palia forma remanet.

¶ Quanto autem tempore

duret potestas arbitradi et in arbitro dic videtur no.
in. l. sed si compromissum, ff. de arbitris, et p Bal.
in. l. si quis arbitratur, ff. de ver. obli. in arbitratore dic videtur nota-
tum fuit, et ibi omnia vide. s. s. precedenti. Sed videamus, j.
quantu tempus in si. per Jo. de imo. et dicit Bar. ut ipsius re-
fert dñs De. de ancha. in allegata. l. si quis arbitratur, de ver.
obli. in sua repetitione, q. potestas arbitratoris durat anno p
l. si. s. sed et si quis, coia delega. C. Bal. ibi dicit, q. aut compro-
missum est in arbitratorem respectu certe contemplationis,
et tunc non durat nisi fm quod illa contemplatio requirit ut
l. nec semel, s. si in habitas, et l. firmio, ff. quando dies legati ce-
dat. Aut est factum simpliciter, et tñ finitur anno fm Bar.
Sed Bal. s. nam fm eum durat donec sit laudatum, q. ita est
in omnibus extraiudicialibus, ut in. c. in lris. de offi. dele. per
Inno. Item compromissum in arbitrum durat usq. ad trie-
nium post litem contesta tam et non plus, q. videntur partes
arbitrum spreuisse, ut. l. si vnus, ff. de arbi. non est enim dare
rōnem quare non ita in arbitratore, Item q. possit durare mul-
tis annis videtur expressum in aut. si tamen, C. de ap. et cle. tam diu
de appel. facit. l. falso, de diversis rescript. Concludo igitur q.
tam diu durat quadiu partes non spreuerunt arbitratore, videtur
quousq. durat terminus prescriptus arbitratori per iudicem ad
instantiam partium vel vnius partis q. debeat arbitrari, l. dis-
famari. d. ingenu. et manu. et l. si finita in prin. de damno lse.
non obstat, s. sed et si quis, q. loquitur in vltimis voluntatibus
in quibus fit devolutio ad alium post annu, hic vero ad nul-
lum, ut in allegata. l. si quis arbitratur, vel ibi spale q. non potest
ita pendere vltima voluntas sicut pñtijs, l. receptum, ff. comu-
nia prediorum, Item etiam in vltima voluntate alia tempo-
ra alibi sunt statuta, ut p. ex notatis per Bal. in. l. i. s. d. lega.

ij. in. iij. q. non est igitur sumenda decisio de. s. sed et si quis ad casum nostrum in quo absurdum est dicere qd si partes coram arbitratore semper procedunt qd per finem anni expiret ppro missu. et hac pte firmat Bal. i. alle. l. si qd arbitrati. et i. d. s. l. et si qd. et idem t. l. si duobus. s. l. et si qd. c. coram ole. et idem t. Bal. i. r. coll. i. ti. de lege cor. c. int. ptes. ij. col. et in alle. l. si qd arbitratu. dicit Bal. qd tale compromissum durat perpetuo donec sit laudatum per. c. in l. is. de offi. dele. et per. l. cum stipulatus sum mihi et proculo. de ver. ob. vbi ter. dicit qd pte arbitrari qm vult. fatetur tñ qd supior pte certu tempus statuere. vt dicit i. al legato. c. inter ptes. Bal. qd nota.

Ideamus quis est iudex

v competens in ca recursus. Bar. in. d. s. arbitroz sic dicit. Quero quis est iudex cuius officium im ploratur in ca recursus credunt comuniter aduocati qd sit iudex appellationis. vt. l. nō distinguemus. s. cū quidā. ff. de arbi. p. rari um puto qd imo est iudex principalis. nā si hoc dicit iur actō nis non ē dubium qd actor sequitur for rei. et deberet hoc exa minari coram eo qui cēt iudex illius actionis. Idē si petatur p officium iudicis vt. l. ij. C. vbi et apud quem. in integ. restitu. post. vñ tñ puto aduertēdū qd qñ istud officium iudicis im plorat a reo cui exceptio cōpetit poterit ista reductō peti corā iudice ipsius rei l. non sit iudex actionis. rō qd cum ista ex ce ptio nō examinat principalē que als in iudicio actore agente examinaref incidēter pōt examinari corā illo iudice corā quo actor hz necesse hāc actionē pponere. nec i hoc actor grauatū qd sic ipse de iure cōi hēret necesse facere. p hoc vñ casus. ff. de trāfac. l. cū bi. s. transacione alimētoz. vbi dñ qd ille iudex dō arbitrare super trāfacione alimētoz qui cēt futurus iudex si per lite. Idē forte vbiqz super aliqua exceptione dō princi palē aliquid examinare vt curref ad sui defensionē petit exa minari testes ad eternam rei memoriā. nā sit examinatio co ram iudice rei qui futurus cēt iudex super cā. ita dō intelligi. l. si. C. de vñr. pupillorum. fm vnā lec. et hoc idē t. sēde. d. senis i suo cōsilio. c. c. r. r. quod ē notādū fm An. de bu. i. c. si clericus de foro cōpe. i. si. finalis lec. Et nō. singulariter hāc doctrinaz qd si reus originarius vellet agere super exceptione qd pōt vt. l. si cōtēdat. ff. de fideiusso. et l. si finita. s. eleganter. ff. de dāno in fec. qd tñc erit agēdum corā iudice ipsius rei qd attēditur ori go naturalis. nam coram eo agerēf si cōueniēf. qd ē notādū fm An. de bu. i. c. si clericus laycum. i. si. de foro cōpe. vbi per istā doctrinā Bar. dicit esse idē si agatur pdictōe. l. diffama ri. quod dicit esse nō. et ipse ibi limitat doctrinam istā Bart. esse veram i exceptione necessaria. nam secus esset i exceptiōe voluntaria. puta qñ ē tps petēde cōfirmationis et non peti f qd si excipiat exceptio hec hz instar actionis. ergo opponenda coram iudice electi de quo p Jnno. i. c. dudum. lo. i. et de dolo c. cum dilecti. et de electio. c. super eo. vbi de hoc. et qd nō. Jnno. de exceptio. c. cum inter fm An. de bu. i. bidē i alle. c. si clericus. Ex hoc apparet qd non recurritur ad superiorē arbitratōis sed ad iudicē partium fm ea que dixi. hoc ē colligitur si bene aduertat extra de arbi. c. expōita. vbi papa cognoscit de arbi tramento lato a duce venetiarum. qui sibi non suberat cum partes sibi suberant. et sic bonus vir ē superior partium nō ar bitratōis. sed Jo. an. i. c. ij. de arbi. i. nouella. t. p. rium. sed pro Bar. facit qd iste arbitrator nullū hz iurisdictionis gradū vt laic pretor. ff. de re iudi. et reductio qd ē spēs appellādi dō fieri gradatim sicut appellatio vt. l. imperatores. ff. de app. ergo ex quo arbitrator non hz gradum. ergo nō hz superiorē in gra du. nam compatiū suū supponit positium. vnde non ad su periorē arbitratōis. s. partium deuoluitur ista reductio. fa cit p hoc quod nō. Bal. i. d. l. si quis arbitrati. ff. de ver. oblig. Ang. aut i. d. disputatione. duo adinuicē litigantes sic diē. Vidēdum qd ē iudex competēs. sup reductione pone. n. arbi tratorē ianuēsem et laudum datum Janue. victorem bono noniēsem. et victum de mantua. an ianuē. et an bononie petef reductio. vñ qd ianuē. qd ista reductio hz instar appellationis. l. non distinguemus. s. cum qdam. ff. de arbi. p. doc. i. d. s. ar bitratōrum. s. cū appellatur appellandū ē corā superiorē e i q tulit sniam. ff. de ap. l. i. et iō cum iudex ianuēsis sit superior ipse adhiberi dō. p hoc qd in ianua pficitur pētus transacio

nis resultantis ex laudo et compromisso vt in corpore vt dif ferentes iudices. s. si vero cōtingerit. vnde sumpta ē aut. si ve ro. C. de iudi. ergo partes ibi fortuntur forum. ff. de iudi. l. be res absens. et hoc credo verum. i. qd corā iudice ianuēsi potest peti reductio. qd vbi agit ad resolutionē pētus agi dō in loco pētus. ff. de cōdi. inde. l. is qui certo loco. et dō iudic. l. erigere do tem. pōt ēt agi bononie cū ibi reus super reductione puentus rōne origis domicilium fortiaf. C. vbi et apud quē. l. ij. vbi est casus. vterqz ergo iudex est competēs vt ex predictis apparet. Non obstat qd iudex ianuēsis solū ē superior iudicātis et redu ctio ē spēs appellationis qd ē verum in effectu p appellationē p iniquitatem iudicis. sed non quo ad alia quod apparet quia nulla hz fatalia. s. terminari dō i triēnium. C. de iudic. l. ppe rādum. de ista materia videas Bal. i. quodam suo repertorio super verbo arbitet. et vide nō. dictū Bar. in. l. ij. vbi et apud quē. vbi p Bal. et p Bar. i. l. si filius. de cōdi. insti. glo. in. d. s. arbitratōrum. sic dicit. Quero quis ē iudex corā quo peti pote rit hec reductio. vel cuius officium implorabitur. dicunt quidā qd erit iudex appellationis. qd ista reductio ē quedam spēs ap pelandi. vt. d. s. cū quidā et hoc dicit Bar. qd cōiter tenet per doc. ipse tñ t. p. rium dices qd imo erit iudex cāe principalis nam si iure actionis peti f hec reductio nō ē dubiū qd actor se quitur forum rei. C. de iurisdic. om. iudic. l. iuris ordinēz extra de foro compe. c. cum sit generale. et dō examinari coram eo qd esset iudex illius actionis. et p hac opi. vñ casus i. s. arbitroz et. l. vnde et si nerue. put habet i lsa p iudicem bone fidei. et ita ego habeo dicit glo. Idem si petat p officiū iudicis. l. ij. C. vbi et apud quē. dicit tñ aduertēdū qd qñ istud officiū iudicis iplo ratur ab eo cui exceptio cōpetit poterit ista reductio peti corā iudice rei. l. non sit iudex actionis rō qd cū ista exceptio nūc examinetur principaliter. que alias in iudicio actore agente examinaref. icidēter pōt examinari corā illo iudice. corā quo actor posset hanc exceptionē opponere p quo vñ casus fm cū i. l. cum bi. s. transacione alimētoz. ff. de transact. s. pone qd ille qui arbitratus ē alias erit iudex ordinarius illi cause i quē per partes ē compromissum vt in arbitratōrem. qd pōt fieri fm cōem opi. iuristarum. de qua p glo. et doc. ff. de arbi. l. sed et si in feruum. s. si quis iudex. etiam canonistarum. et quo extra de arbi. c. cū tempore. super prima glo. et. ij. q. iij. s. tria. Quis erit nunc iudex in cā reductōis. si ille fuit in quez arbi tratus. puto posse dici qd cum isto cāu nō possit haberi recur sus ad ordinariū illius cāe. qd ille fuit qui pronūciavit qd ha bebatur recursus ad iudicē appllonis. cū hic recursus sit quasi quedam species appllonis. vt. d. s. cū quidam. et gradatim est appellandum.

Qualiter iustificetur vel impugnetur arbitramentū.

Uperest ut videamus

qualiter iustificetur vel impugnetur arbitra mentū. Sup quo Bar. in dicto. s. arbitra torū. sic dicit. Quero vtrū arbitramentūz possit detegi equū vel iniquū ex nouis pro bationibus. an solū ex his que facte sūt co ram arbitratore. et vñ qd ex nouis pbationibus sicut in causa appellationis. vt. l. eos. C. de appel. et. l. per banc. C. de tempo. appel. pato sic dicendū. qñqz in causa reductōis ad arbitriū boni viri est necesse qd detegatur dolus arbitratōrum. vt patet ex his que. s. dñi. in articulo renunciationis. et tunc non pōt equitas vel iniquitas detegi nisi ex eisdem actibz. qd si faceres nouas pbationes que arbitratōri non fuissent facte et sic igno raut. non detegeret dolus ipsius qui nō cadit in ignorantē. sed ex animo. vt. l. i. ff. d. dolo. nisi facto ipsius occurrisset ne co ram eo pbationes fierent. vt. ff. de euic. l. si dictum. s. si. Quod aut dñi non posse fieri nouas pbationes. itellige omnino no uas. si enim vellem pbare corā arbitratore sic fuisse pbatum. possem etiam p testes cū arbitratōr non dō de necessitate face kripturas. qd non obseruat ordinē iudiciariū et dicta testiū et alia acta possent pbari p testes. vt. ff. de pba. l. quoties. s. q dolo. in glo. supra verbo et idem. et. ff. de testi. l. curēt. et ibi nō. pro hoc facit quod dicimus qñ appellat ab interlocutoria. qd dō qd doceat qd iudex grauaucrit dō enim qd iustificet ex pmiis

actis. vt. l. ait ptoz. §. pmissit. ff. de mi. i. de. appellati. §. appel.
Si vero nō ē necesse qd dolus arbitratoris detegat. tūc p̄t eq
tas vel iequitas detegi ex nouis pbatōibus. ar. dicte. l. eos. C.
de appel. r. l. p. hanc. C. de tēp. app. p. hoc facit. l. vñ si nēue. ff.
p. socio. i. eo qd dicit si arbitrium ita prauū ē r. nō dī si ar
bitrator fuerit i dolo. §. si arbitriū re ipsa in se p̄tineat iniquita
tē. S; tunc qro qd habeat pbare ad detegendū istā iniquitatē.
Rūdeo qñ arbitrator assumit sup̄ p̄ctu qd sit pbandū. tūc dī
i. l. q. n. in si. ff. p. socio. si. n. p̄sone sunt equales. partes societa
tis debent esse equales. §. si impares. ē varietas i opa vel idu
stria vel in pecunia. tunc eqtas boni viri facit vt p̄tes possint
esse iequales. Ista ergo equalitas vel iequalitas erit pbanda
ex qua detegat arbitriū equū vel iniquū. r. istud i p̄ctu ē facile.
Si vero arbitrator assumit sup̄ lite. vt qñ assumit sup̄ p̄ctu trā
factōis inēdo sup̄ illa lite. qualr detegat r pbabit inqtas. iu
dicio meo dicit Bar. habemus legē determinantē hoc clare
ff. de trāfac. l. cū hi. in pñ. r. §. si. vbi dī q lex vult q iudex or
dinarius esset bonus vir q arbitratē sup̄ trāfactione alimen
toz. Ad hoc vt recte arbitret declarat r vult q cognoscat de
cā quare puenit ad trāfactionē de mō quē hincinde sit vādū
vel retinēdū. de p̄sone transigentū. vt ibi p̄z. r. ex hoc habes
q corā iudice reductōis non sufficit arbitratōrē iusticiā ar
bitratū ē i totū vel i p̄tē. nō. ad hoc assumit vt fin iusticiā
iudicet. §. d; p̄bati cā quare quis petebat seu quare qd se dēfē
debat. Ite qualitas p̄sonaz. Item q in isto dubio equū fuit;
tantum alterū alteri transactionis nomine dare. r. ex hoc esti
metur modus in quo arbitet debuit condemnare. vt dicta
l. cum bi. §. modus. r. hoc ē quod notatur in. l. lucius. §. p̄e. ff.
ad trebel. r. ibi vide quod dicit qñ quis ē decept? i trāfactione
inspicitur nō veritas. §. estimatio illius dubij euentus litis.
Et ex hoc apparet q articuli r p̄bationes tunc debēt cōcludi
q tūc cū arbitrator iudicauit sic erat equum. q tales r tales
p̄bationes habebat. nō. n. sufficeret si sibi hodie supuenirent. p
bationes de nouo vt. l. sub p̄teritu. C. de trāfac. r. qñ estimat
equitas vel iniquitas arbitrii arbitratōres possunt supra hoc
testimonium facere si ipsi inuestigauerūt de facto nec sunt alie
p̄bationes possunt examinari r eis creditur si sunt duo vt in
c. cum dilecti. de elec. Circa quod vide Inno. in. c. ij. de arbi.
§. lo. i. allegato. §. arbitroz. dicit q si in hac cā reductionis d;
detegi dolus arbitratoris tunc ex antiquis tantūz actis corā
arbitratore r non ex nouis. nam cum eorum que de nouo p
bata sunt cadat in eo pbabilis ignorantia q nec diuinare d
buerat. extra vt ecclesia bene. c. i. p̄z q illorū respectu nō pōt
deprehēdi dolus qui venit r cadit demum in scientem q ex
animo venit. ff. de dolo. l. i. r. notatur. ff. ex qui. cau. i. pos. ea. l.
fulcimus. §. quid sit latitare. r. hoc verum nisi forte factum ef
fet facto eius ne tales p̄bationes corā eo fierēt ar. i. si. §. dēuic.
l. si dictum. §. p̄e. p. hoc facit quod dicit cōsueuit i simili. q licz
is q obtinuit i principali cā si succumbat i appellatiōe. ex act
tū prioris cāe venit cōdemnandus in expensis qz fuit i erro
re iuris qui nō excusat cōdemnationem expensarū. si tñ succū
bat ex nouiter pbat; i cā appellatiōis tunc q respectu noua
rū p̄bationum fuit in errore pbabili euitabit expensarum cō
dēnationē. fm Hosti. r. Inno. d. dolo r cōstuma. c. finez. r. Jo.
an. i. glo. ordinaria. i. regula iuris ignorātia. de reg. iur. lib. vi.
quod ē nō. p. intellectu glo. quam circa hoc puto vnica; de iu
re ciuili. i. l. generaliter. §. sinaut. super verbo dispendij. C. de
rebus credi. r. iureiu. S; si non o; i hac cā reductionis dolus
arbitratoris argui sed solum iniquitatem re ipsa. tunc poterit
hoc ēt ex nouis p̄bationib; ar. eius quod dī in simili. i. cā ap
pellatiōis in. l. eos. C. de appel. r. l. per hanc. C. de temp. ap.
Et quod dicit de p̄bationibus nouis. itelligo que oīno de no
uo fiant. secus aut si nunc vellem pbare forte p̄ testes id quod
pbatum fuit corā arbitro de quo forte non apparet. qz d tali
pbatōe nulla fuit scriptura confecta. cum arbitrator non ser
uauerit ordinem iuris. hec enim non est noua probatio. §. iaz
probat i declaratio. ergo nihil noui inducit. ar. ff. de acqui. re.
do. l. adeo. §. nunc quis. r. rrv. q. i. §. sunt quidam. ergo ex tali
probatione possz dolus arbitratoris argui. pro hoc fac quod
no. extra de testi. c. cum clamor. vbi l; testes non possunt sup
hisdem articulis post didicta testificata produci. ex officio tñ
iudicis p̄t habendi testes repeti vt dictum eorum declarent
vbi obscure dposuerunt. nec videntur de nouo repetet. Que

ro qñ estimatur equitas vel iniquitas arbitri. r sic oportet p
bationes haberi. nunquid arbitratōres p̄t ferre testimoniū
de his que coram eis acta sunt. Bar. in. d. §. arbitroz; se ex
pedit dicens. q si inuestigauerunt de scō possunt examinari
r eis creditur si duo sunt. extra de arbi. c. ij. r. cum hoc transit.
Sed aduerte vt hoc latius attingamus. qz pōt occurrere quot
tidie. sciendum est q glo. C. de arbi. l. ne in arbitris in glo. q i
cipit. vox vnus. mouet dubium. r ibi t; q sic. r ibi Ly. ponit
circa hoc notanda verba Ja. de are. ēt ibi hoc tetigit glo. ber.
hoc tetigit. extra de testi. c. cum a nobis in glo. iij. de hoc In
no. in. c. in nostra. de procur. in gl. qualiter recipiunt. r. circa
fi. simpliciter dicit iudices posse vocari vt ferant testimoniū
de his que sunt acta coram eis. r tangitur ēt in. d. c. ij. extra d
arbi. in glo. i. per ḡam. r. de elec. c. cum dilecti in glo. isti non
sunt testes. vbi tenere vñ q possint esse testes si de corūz laudo
agatur. dicens aliquos tenere idem de procuratore p̄ dñm ēt
in cā quam procurauit. sed illa iura loquuntur in defectum
p̄bationum. vt vtrobiq; notatur p Jo. an. in hoc tñ. i. de pro
curatore non in fisco. qz nihil ad propositum nostrum. sed re
mitto ad notata in. l. si. ff. de testi. r. ff. de iure fisci. l. deferre. r
per Ly. in. l. quoniam. C. de testi. r. extra de testi. c. h. li. vi. d h
ē principalis proposito tangitur aliquid. d accu. c. cum dilecti
de exel. p̄ela. c. inter dilectos. §. i. r. c. h. extra de testi. li. vi. r
plene etiam. ij. q. vi. statuendum. Quid ergo concludendū. nū
quid sola remissione erimus contenti more canonistarum qui
plurimum rei mittētes per remissiones suas dubia quasi cum
cta vel saltem plurima indistincta r indeterminata reliquunt
certe nequa; dic ergo latius q Ja. de are. vel alius. Si queri
tur nunquid iudex vel arbitet possit esse testis cāe. aut vult ēē
testis super principali negotio. aut super actis gestis. Jdrō
cā q aut officium eius erat finitum. aut per eius sniaz diffi
nitiam r amplius non pōt esse testis ydoneus. arg. C. de ap
pel. l. eos. que p̄sumptio ē qz semper vellet suam sniam ratam
haberi. hoc probatur in. d. c. statuendum. ij. q. vij. Aut aliter erit
finitum. r tunc poterit esse testis super principali negotio. siue
lis sit contestata siue nondum tñ ante testes coram eo produ
cti non fuerunt. de hoc extra de testi. c. dilecti. de accusa. c. cū
dilecti. r. l. ob carmen. §. si. ff. de testi. secus si ante eius depōsi
tōem fuissent testes coram eo producti. qz tunc cum d causa
cognouit non est amplius ydoneus testis. l. super ipso p̄cipa
li negotio. super quo antea potu issz testificari. Aut eius offici
um non est finitum. r tunc non pōt esse testis. qz non pōt fun
gi duplici officio. arg. C. de postulan. l. quisquis. Item qz fm
allegata r probata d; iudicare. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi.
p̄resi. r. iij. q. vi. iudicet. Item qz debent testes moneri vt iurēt
als si testes sponte iurent non v; eius dictum. vt. l. iij. in prin
cipio. r. ibi no. ff. de iure iuran. sed iudex non potest sibi ipsi iu
bere. vt. l. p̄e. ff. de arbi. Secundo casu principali quando indu
citur vt testis sup̄ act; gestis. tūc aut hoc facit vt iudex r ei nō
credit. vt. d. l. ne in arbitris. r ibi notatur. qd intellige nisi qua
tenus appareat legitimis documentis. facit. C. de rela. l. i. ter.
exp̄ressus est. extra. de pba. c. qñ d fallam. in fi. Aut hoc facit
vt testis. r tunc de habit; corāz se r ei creditur vt vni testi. vt
extra de elec. c. dilecti. ita potest itelligi. l. ob carmen. §. itez se
natus. ff. de testi. Aut iducitur vt testis vt ipse reddat testimo
nium de his que ipse gessit. r tunc non pōt. nisi d se testificare
tur. arg. extra de accusa. c. i. r. notatur in. d. c. statuendū. hoc
vez nisi vellet testificari ad declarandū vel interpretandū am
biguum verbū vel dubiū a se platum. r sic vult declarare ani
mi sui intentionem. que sub verbis laudi vel snie possent idu
di. qz tunc auditur. arg. ff. de appel. l. ab exectore. r. eius qd
notatur in gl. in. d. l. ne in arbitris. in glo. naz vox. circa prin
cipium. Ange. aut in dicta sua disputatione. duo adinuicem
litigantes. sic dicit. Quid dū occurrit eo casu quo d laudum
arbitratoris nō pōt veniri. nisi rōne sui doli qualiter pbabit
dolus eius. Iste punctus ē dubi? r valde necessarius pōt di
ci. q cum dolus ex iudicis p̄spicuis ēt verisimilibus cōiectu
ris p̄betur. vt. l. doli. C. de dolo. qz insidie p̄spicue crunt iste.
primo si laudum appareat iniquū apud omnes bonos r gra
ues. qui. n. notoriam iniquitatem erercent sine dubio sunt in
dolo. pone exemp lum. si arbitrator declarauit filiū de heredi
tate paterna n̄hil habiturū. hoc est p̄rium pietati cum cōmu
ne votum parentū r nature filios ad paternam h̄ditatem in

nitent. vt. ff. vnde liberi. l. scripto. et de bo. damna. l. cum ratio. vt si excludit fratrem a successione fratris nulla iusta causa assignata. quæ lex non simplr ad successione fratris inuitat. vt l. si. C. quorū bono. vel si excludit parentes a successione descendunt. quos inuitat ratio pietatis. vt. l. nam et si parentib⁹ ff. de ioffi. testa. et dicta. l. rescripto. vel si iussit filios ex ancilla natos separandos a parentibus. aut a viro coniugem segregari. que separatio cum sit dura per lege reprobatur. vt cōmunia vtriusq; iudicij. l. possessionu. vt est tex. notabilis circa dictā separationem. ff. de leg. iij. l. vxoem. §. cōcubine. idem dico si sniam passus loco et tpe cōgruis sua iura prompta per que apparet claritas sue veritatis et iusticie coram eo incontinenti se exhibiturū et pbaturū. et arbitrator noluit admittere vel audire. sed leuato velo laudum fulminauit. et deinde in causa reductionis pbauit veritatem causaz. ex qbus euidenter apparet de enormi grauamine constare. extra d. testi. c. et parte. Adde et ibi p. Ber. Inno. et Jo. an. in. c. interposita. extra d. ap. Idē dico si dictus arbitrator corrupt⁹ pecunia diceretur arbitramentū tulisse. omnis. n. talis corruptela verisimiliter dolum detegit. C. qñ puocare non est necesse. l. venales. et in corpore. vt iudi. sine quoquo suffra. circa principij. et quasi per totū. ff. de calū. l. i. §. pe. et de condi. ob tur. cau. l. ij. §. si. Idem dico et si ipse arbitrator ante sniam hoc dixit. l. q licet faceret arbitramentum iniquū. tñ sic ipsum facere volebat. ff. ex quibus cau. in poss. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare. in glo. et ff. de doli ex cept. l. apud celsum. in prin. in glo. ij. facit. ff. de suppellect. lega. l. labeo. §. tubero. nō idem dico si post arbitramentū. cum assereret se dolo arbitramentū tulisse. aut et pecunia corrupt⁹. qz non staretur sue assertioni in preiudiciū partis que pro se sententiam reprobauit. de elec. c. nosti. per Inno. in glo. i. nulla. sic nec creditur testi qui dicit se corruptū pecunia et falsū tulisse testimonij. extra d. testi. c. sicut nobis. Dico et doli ex hac pietura pbari. si forte litigātes q succubuit iebriauit i prandio. vt suo arbitramēto pseriret. et hoc exēplū ponit glo. in. d. l. doli vel si arbitrator ostēdit litiganti quedam infra que sciebat inania. et ex his litigātem induxit ad consentiendum laudo. vt ff. de dolo. l. litigaturus. coniuncta glo. sua. Idē dico si cōfiteri posset q arbitrator a partibus exortatus cōuertit suum pposituū de quo in iniquum. pōt. n. corrumpti quis p̄cibus sic precio. ff. ad. l. iul. de vi. publi. l. qui cetū. §. qui vacante. l. corruptela non adeo turpis sit. nec sniaz eodez modo afficit. ff. ad trebel. l. seruo iuito. §. cum pretor. nō glo. ff. de arbi. l. h. et si seruū. §. sunt alij. Dūte et alie varie coniecture. fm subiectaz materiam et rōnem possunt cōtingere ex quibus collusio et arbitratoris dolum pōt colligi manifeste. vnde quia non potest dari certa determinatio. hoc totum relinquendum ē arbitrio iudicis qui fm allegata et approbata hoc magis scire pōt. ff. d. testi. l. iij. §. i. et vnum exemplum sufficiat referre. Quid ergo si pbatur q litigator qui obtinuit cuz arbitratore ante cōpromissum pactus ē q vult in eum compromittere si vult. p cōsniam ferre et arbitrator pollicitus ē nōne sequa snia iniqua. dicimus eum i dolo psumpto. certe sic. qñ null⁹ dō alicui sententiam suam polliceri. qz nec ostendere animi sui motum. vt ff. de offi. p̄i. l. obseruandum. hec. n. pactiones et tractatus pambuli declarāt postea intētionem disponatis qualis fuerit an bona vel mala. equa vel iniqua. de quo in. l. si seruus plurium §. i. ff. de leg. i. et c. inotuit. de arbi. p. Inno. et Bar. i. l. ticia. ff. de ver. ob. et melius i. l. pacta nouissima. C. de pac. per eundez aliter aut bene non p̄spicio dolum posse pbari vbi ē data potestas tā plena et tam ampla. vt. §. ē dictum. et quot modis arbitramentū dō iniquū et qñ. vide Bal. i. l. si duobus. a. sed et si quis. C. cōmunia deleg. et aliquid p. ff. de ancha. l. l. si qs arbitratu. de verbo. obli. Et adde q Bal. i. addi. spe. i. et. de arbi. l. ij. col. dicit q arbitrator nō tenet nisi de dolo et lata culpa.

De emologatione arbitri. Rubrica.

Idem⁹ de emologa

tione arbitrij. et Bal. i. addi. spec. l. vij. col. in ver. de emologatione sic dicit. De emologatione notādū ē. q in p̄ctu vel arbitramento non hz emologatio locum nā nulla lex hoc dicit. ergo stam⁹ regule. ff. d. act.

et obli. l. obligationum fere. §. placet. si tñ pars ē p̄is laudo dō p̄dicere. ne acquiescere videat. ar. ff. ad macedo. l. si filius. C. de re latio. l. i. ff. de fideiussio. tuto. l. cū oñdimus. §. si. ff. de pigno. l. si deiusor. §. pater. Ego vero credo dicit Bal. q patientia non habeatur p consensu s; facit bene presumi p iusticia laudi nō p̄dicti arg. eoz que notant Inno. et Mosti. extra de pbatio. c. qñ p̄ falsam. nisi notarius scriberet latum tali p̄ite et consensiente. nā tñ paciētia habet p cōsensu. sic loquit. d. l. cū oñdimus. §. si. Sed i vero arbitrio hz locum emologatio cū hac dīstinctione. itā interdū fit cōpromissum nudo pacto sine pena et tunc hz locum emologatio. C. de arbi. l. pe. Interduz nudo pacto cum pena. et tunc non hz locum emologatio quo ad laudi vigorem. qz lex non prouidet ei qui sibi p̄perit. C. de pac. cōueu. l. si. C. de pcura. l. maritus et q soluēdo penam non tenetur ad aliud. arg. no. i. l. i. princ. ff. de ac. emp. et q p̄ p̄missionem pene videtur fieri quedā nouatio. naturalis. n. obligatio nouari pōt. vt no. ff. de pac. l. rescriptum. §. si pacto. Dicit Azo. q aut erat appositā pena sine clā. rato manente laudo et cōpromisso. aut cū clā. primo casu cessat emologatio. Fo casu hz locum emologatio. quasi sint plura cōpromissa. vnum cuz pena alterum sine pena. ver. quid ergo. S. qz plures clausule diuerse hnt vim diuersorum factorum. et ē simile. ff. de hered. instit. l. circa eos in prin. ibi quasi duplici. et. et de cōdi. et de mon. l. bec scriptura. ita dicit glo. ff. de arbi. l. ij. hanc partē t3 E. et Bar. Interdū cōpromittitur p stipulationē sine pena tūc dicit quidā q cessat emologationis vigor. s; agitur ad interesse q tacite facta stipulatione cōtinetur. ff. de arbi. l. diez. p ferre. §. si. Alij dicunt q cadit emologatio. qz petitio interesse descendit potius ex p̄missione legali cā coadunādū laudum non cā perimendi. quod credo verius. Interdū cōpromittitur p stipulationem cū pena. et tūc aut ē adiecta dicta clausula. aut non. vt i pacto. nō tñ placet mibi illa rō. s; q duo videatur cōpromissa. s; potius ē vnum habēs plura capita. ff. de cōdict. et demon. l. bec scriptura. nec fit hoc casu nouatio. ff. d. ver. obli. l. ita stipulatus. §. si. ff. de trāfac. l. qui fidem. et maxime qz naturalis oblo est de iuregentiū. vnde non nouat a pena. ff. d. act. emp. l. predia. pro socio. l. duo. Illud sciendū est q emologatio dō seg laudū non precedere. s; ex interuallo. et. l. pe. C. de arbi. Bal. Item Bal. in suis conclusionib⁹ sic dicit. compromissum si est p̄cale cessat emologatio. nisi dem sit rato manente pacto. ff. de arbi. l. ij. et hoc ad agendū. sed ad excipiedūz dic vt no. ff. de arbi. l. si duo. Ratio primi ē. qz p̄missio hominis inducit recessum a p̄uisione regulari iuris. l. si. C. de pac. conuen. Ratio secūdi est. qz clā dō aliquid operari. et q partes videntur iuris p̄uisionem ampliāse non derogasse. et quia duo compromissa videntur vnum cum pena aliud sine p̄ca. arg. p̄. qz magis metu pene coactus q libero animi iudicio videtur tacuisse. ar. ff. qui. ex cau. maio. l. nec non. §. i. et ideo tacita emologatio cessat. expressa non. nota bene Bal. Idem bal. in. l. cum antea. C. de arbi. sic dicit. Quicquid si compromissum est sc̄m cū pena. nunqd habeat locum emologatio expressa vel tacita. vt per hoc habeat locum actio vel exceptio. Dire runt quidam q non. qz iste tex. dicit. neq; pena compromissi vallabat. non obstat. s. l. p̄orima. §. si quis. qz bec lex venit ad interpretationem illius. vnde ille. §. dō intelligi pena n̄ appositā. ff. de reuera remedia istius. l. cum antea sunt subsidiaria. ergo nō habent locum vbi competit ordinariū remediū petitionis pene. facit. s. eo. aut. decernimus. ibi. si pena statuatur. et. ff. de reuera p̄uio hominis tollit p̄uisionem legalem. l. si. C. de pac. conuen. Alij dicunt q aut est clā rato manente pacto. tunc pena cōmittitur et actio in factum oritur qñ duo sint compromissa. vnum cū pena alterum sine pena. vnde attempto compromisso sine pena habz locum bec lex. Aut non ē ibi illa clā. et tunc cessat bec lex. ita no. glo. ff. eo. l. ij. hoc etiā sentit Odof. in alle. l. cum antea. per istam rōnem quasi duo sint compromissa. hoc t3 Bar. in. l. ait pretor. ff. de re iudi. nec nouatur vnum compromissum per alterum. qz ista clā apponit ad adiciendum non ad nouandum. argu. pro socio. l. duo so cietatem. sicut et si alicui darentur duo remedia. nam vnūz n̄ tollit alterum. nec vna compromissio derogat alteri cōmissio nem eidem persone simul facit. propter rōnem predictam. qz plures cōmissiones ad augendum fiunt. vnde vna non derogat alteri. argu. ff. de lega. i. l. legata inutiliter. sicut econtra q

fit ad diminuendum non auget. de h. di. in sti. l. ex fec. ad hoc
q. dico de noua. facit quod notatur d. pac. l. si pacto quo p. az.
Dñs flo. in allegato. §. arbitrorum. in sua repetitione dicit q.
arbitramentū non emologatur cursu decem dierum. l. cum an
tea. C. de arbi. loquitur in arbitro non in arbitratore fm. In
no. in. c. quinquaginta. alle. Et quo no. q. snia arbitratore nō
pōt emologari tacite. scursu decem dierū. si tñ partes illud ex
presse confiterent parit exceptōem quasi transactionis vel pa
cti fm. Inno. ibi qd no. p. intellectu. l. cū ātea. Bar. in allega
to. §. arbitrorū. quasi in fine sic dicit. Quid si fuerit dictum i
compromisso. q. extitit partes hoc emologauerūt qd fuerit
arbitratum. Dy. cōsuluit q. emologatio que preiudicat debet
fieri post laudum. als si fiat ante idem iuris qd in renunciatio
ne simpliciter facta. videtur enim emologare. si tamen fuerit
factum. Bar.

Absequenter est ostendē

dum an q. petijt reductionē et succubuit reueneretur
pena si iusta cām habuit litigandi. Dy. in suo cō
silio quod incipit. I. holomeus. cuius tenor. j. describit. dicit
q. sic. cui adhesit Jo. an. in dicto ver. §. allegato. Item quid si
compromissum. et subdit Dy. q. reductione petita non pōt illi
eo peti pena. sed tñ cum snia lata erit p. petentē. unde futurus
eventus declarauit. an possit peti. et dicit q. nō possunt hec iu
dicia cumulari. cum victoria. §. reductione parat exceptionē
in petitione pene. vt. l. fundi. et l. fundū. ff. de excep. Jo. an. i. ad
ditio. Spe. in titu. de arbitris. in additione que incipit. Dy. i
regula sic dicit. Dy. in regula scienti. de reg. iur. lib. vi. tractat
plene. An pena possit peti ab illo qui sub pena id quod laudat
pmiserat. et demum petit iniquū arbitramentū reduci ad ar
bitrium boni viri et tñ q. non per rōnes hic inductas. per. l. q.
ro. §. inter locatores. ff. loca. ff. de verbo. obli. l. quidam cū filiū
§. sed videamus. cum sua glo. Item q. cuiusq. arbitri liber
tas quāuis generalis et larga. restringitur ad id quod de iure
cōi liceat. ff. de condi. indebi. l. si pcurator. ff. de his que i frau
dem credito. l. pater filio. ad municipali. l. lucius. §. penul. C. d.
mune. non conti. l. i. §. p. infante. alia ēt iducit que ibi videas.
et vide quod sequit in ver. eodem. Scire tñ debes q. ipse Dy.
in quadam causa senensi. vt patet in suo consilio. rñ. cōsuluit.
q. licet talis de quo. §. petendo reduci non incidat in penam.
tñ si succumbat et appareat iuste pbatū. tñ pena cōmittet cū
effectū. et sic ex post facto declarabit an pena cōmissio cūz effe
ctu procedat. necne et nihil allegat. Ibi ēt tñ q. puocās dicēs
laudū iniquum h. p. bare. ar. C. de iure bast. f. f. l. i. lib. x. ff. d.
pba. lab ea parte. maxime cum intrinseca solemnitas presu
mitur. institui. de fideiussor. §. i. et de inutili. stipu. §. scriptū. vter
q. tñ pbat. de renū. c. sup hoc cūz vterq. dicat. ff. p. socio. l. ei.
qui. Tenuit ēt ibi q. valet obligatio penalīs quā duo pmitte
tes sibi inuicem faciunt super obseruantia laudi ferendi. §. q.
ego tibi pmitto q. vnus ex cōpromittentibus seruauerit lau
dū. et tu mibi pmittis de altero pmittente. et hoc ēt si ipsorū
non interest laudum seruari. in stipulante aut penā non ē ne
cessariū q. eius iter sit. ff. de verbo. obli. l. quidam. cū simi. ff. d.
hoc. et l. stipulatio ista. §. alter. ver. at si quis dolum. ff. de ver.
ob. et ff. iudi. sol. l. nouissima. ff. de ver. sig. l. hec verba. Si ergo
b. de quo mibi pmissi nō seruat laudū pena pmittitur et cri
gis cum effectū. siue laudū de iure sortiat effectū siue nō. et hoc
consilium multū in tuscā frequētat iste modus pmittēdi.
Kedeo ad primum dictū cōsiliū quod pcedit fm. Dui. de suz.
qñ petens non habuit pbabilem cām id petendi. allegat. ff. de
re iudi. l. si. de app. l. negocioz gestoz. et ff. de vsur. l. tutor. i. rñ.
Si vero petens reduci ad arbitriū boni viri habuit pbabilez
causam id petendi. et iuste credere potuit sniam iniquam. tunc
non cadit in penam. l. si quis forte. ff. de penis. et ff. de pe. here.
l. si debitor. Bar. aut in. l. iulianus veruz debitorē. ff. de pdi.
inde. sic dicit. In quolibet arbitramento apponit clausula. q.
ps pmittit nō reducere ad arbitriū boni viri sub certa pena.
que pmissio itelligit si eque fuerit arbitrat. vt. l. si libet. ff. d.
op. lib. et d. pone q. ps petijt reduci ad arbitriū bōi viri. et ad
uersa ps fuerit absoluta. nūc petit penā iste q. quē agitur vult
pbare q. non incidit penam hoc petendo. quia arbitrium fuit
iniquum. Queritur an possit reper iur dēterminasse q. sic. l. q.
possit pena compromissi peti. nam l. petendo reduci ad arbi

trium boni viri non incidit in penam. vt no. Dy. i regula sci
enti. de regu. iur. lib. vi. tamē si succumbat et appareat iuste pro
batum arbitrium. tunc pena cum effectū cōmittitur. et sic ex
post facto declarabitur. an pene cōm. ssio procedat. necne. et ita
cōsuluit Dy. et est cāus pro ista opi. fm. Bar. in. l. qui rome
§. duo fratres. ff. de ver. ob. fm. opinionem quaz tñ ipse Bar.
q. snia illa licet fuerit iniqua. tñ facit vt possit agi ad penā. p.
hoc. l. ex diuerso. ff. de rei ven. et ibi per Bar. Veritas est aut
iuder absoluit conuentū cā expressa. q. arbitramentum erat
equum. tñ non poterit probare iniquū in questione. vt. d. §.
duo fratres. et l. iulian. verū debitorē fm. notata ibi. Aut
fuit re? simplr absolut? vel expressa cā. q. non fuit probatum
arbitriū iniquū. in questione pene poterit de iniquitate proba
ri. et de hoc ē ter. i. c. venies. lo. ij. de testibus adhibita tñ disti
ctione fm. Bar. i. d. l. iulianus. q. aliquādo reus absoluit ab
eo. q. non pbatum. aliquādo q. non debitu. aliquādo simplr.
l. q. non pbatum pōt agi cōdictione indebi. tñ si cōuentus p
babit debitum. agēs succūbet. et p tanto dñ i. d. l. iulianus. q.
nō pōt repetere. Aut fuit absolutus q. non debitu. et tñc aut
fuit pnunciatum super facto vt q. non pbatum. et tñc poterit
repeti. et per sniam pbabilr idebitum. vt. l. si duo. §. idez iulia.
ff. de iureiu. Aut fuit pnunciatum non debitum. et tñc aut
fuit dictū nullo modo debitum. et tñc snia pbat. aut fuit di
ctum et non debitum. §. ciuile. et sic posset pbari aduersa parte
debitum naturalr. nisi ex actis aliud appareat. Aut fuit abso
lutus simpliciter et presumitur absolutus. q. non pbatum vt
dicta. l. iulianus. et sic non poterit repeti si ab aduersario debi
tum non pbatum nisi ex actis aliud appareat. Et quod dictū
ē q. petēs reduci et succumbēs scidit i penā cū effectū itellige
verū fm. Dui. de suz. vt supra ē dictū post Jo. an. quando
petēs reduci non habuit pbabilem cām id petendi et iuste cre
dere potuit sniam iniquā vt. l. si quis forte. ff. de penis. In du
bio tñ arbitrium presumit equum. l. herēnius. §. caya. ff. d. cui
ctio. et ibi glo. de quo p. Bal. i. aut. generalr. C. de epis. et cleri.
et p. unde de capi. cor. §. inter partes. et per Aug. i. l. i. C. d. ca
lūnia. Angel. autē in rubrica. ff. de arbitris. sic dicit. Sed
an iusta cā reductionis excusat a pena in compromisso appo
sita supra quo puncto ē notandum Dy. cōsuluit i consilio qd
incipit I. holomeus. vt refert Bar. in. l. q. rome. §. duo fratres
ff. de ver. obli. q. siue iuste siue iniuste nihilominus a pena nō
excusatur p quo Bar. dicit esse casum ibi. secundum vñaz le
cturā fm. quā erat bene iudicatum q. nihilominus dicit glo.
q. pena cōmittitur ex quo pōt rñderi q. ibi nō apparet an ap
pellatū fuerit ab illa snia vel non et sic nil ad casum nostrū cū
possit esse post lapsum. x. dierum snia cōfirmata l. iniusta. pro
hac opinione Dy. facit glo. singularis i. l. i. hac. ff. de condi. tri
tic. dicēs iustā cām litigandi excusare ab interitu rei quā notā
ter pōderat Bal. i. c. i. qui succē. tene. idē facit. l. qd te. et l. vñū
ff. i. cer. pe. vbi iusta cā litigādi excusat quē a mora. Itē facit
alia glo. singularis fm. doc. i. l. i. circa finez. ff. si quis ius dicē
ti non obtēp. vbi non tñ iusta cā sed ēt iniusta cā excusat quē
a pena cōtumacie. l. Bal. dicat ibi esse simile in. l. ex consensu
§. si. ff. de ap. facit. l. plagij. ff. ad. l. iul. de plagia. vbi iusta cā ex
cusat quē a dolo. et quod no. dicit glo. i. l. i. ff. ad. l. iul. d. am
bi. vbi non tñ iusta cā sed iniusta quem excusat a culpa. Job.
an. i. addi. tñ prium dicens iustam cām ēt succūbentem excu
sare a pena. p quo facit qd idem dicit i. c. i. ff. de elec. lib. vi. vt
refert Bal. i. l. generalr. C. de epis. et cle. et de. l. corrad. c. i. §. in
ter pares. et iusta cā h. quē a pena legali excusare. p quo dicto
idem Bal. i. addi. Spe. in ti. de arbi. allegat glo. notabilem q.
hoc expresse dicit i. l. ab executorē. C. quoz ap. non recipi. pro
opinione tñ Dy. facit glo. que reputatur singularis fm. Bal.
ibi. in. l. si cum militaribus. C. de resti. i. integ. vbi l. iusta ab
sentia excusat quē a penis legalibus non tñ a cōventionalib.
p quo glo. elegans i. l. non solum. de rei ven. et l. iij. §. si rez. ff.
de leg. iij. dicentis iustam cām litigandi non habere quem ex
cusari a penis cōuēntionalibus. l. a legalibus sic in sti. de pen.
temere litigan. i. principio. et Bal. i. l. ex diuerso. §. i. ff. de rei
vendi. et l. iulianus verum debitorē. de condi. inde. semp ni
rus ē has opiniones cōcordare. dicēs q. aut iuder reductiōis
dixit iuste laudatū fuisse. et tñc iusta cā litigāti excusare non
habeat. Aut simplr cōfirmādo primā sniam. et tñc reducēs
excuset. q. i dubio cōfirmata psumitur tāquā non pbatum.

dicat glo. l. l. h. q. ad exhibendum. ff. de re iudi. Bal. i. d. l. gene-
rali. et dicto. s. inter pares. et l. h. C. de arbi. sequitur Jo. an. ip-
se idē. i. l. eos. s. cautionē. C. de ap. ita eleganter dicit. aut cōpro-
missum fuit voluntarium. aut necessarium. primo casu habeat
reducentem excusare. magis. n. subuenitur ei qui ex necessita-
te facit q̄ ei qui ex voluntate. ff. qui satisda. cogant. l. fideiusso-
r. s. necessaria. Secundo casu imputet sibi p̄mittēs q̄ promissit
ad hoc. ff. de evictio. l. si dictū. s. si p̄miserō. alibi in. l. h. C. d. p̄
hē. emp. Si concordantur dicta Dy. et Jobā. an. dicēs q̄ aut
reducēs habuit iustāz cām. aut malam. Primo casu tene-
re dicit Jo. an. Secundo Dy. Aut dubitatur de bona causa. vñ
mala. et tunc litis exitus acta p̄bant. C. de iudi. l. rez nō nouā
in h. Sed in. l. si iudex. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. sim-
pliciter sequitur opinionē Bar. et in. l. tres fratres. ff. de pac. et i.
l. i. lege qui cum tutorib. ff. de transa. sequitur simplr Jo. an. ali-
bi in dicta. l. non solum. ff. de rei vendi. sic distinguit. Aut re-
ducens erat actor. aut reus. primo casu nec cā iusta habeat cū
excusare sibi. n. imputet quare temere litigauit. ff. de iudi. l. euz
quem temere. cū instructus ad cām debuerat venire. ff. de reg.
iur. l. qui in alterius. Secundo casu iusta cā cum excusat rōe
favoris rei adhibendi. ff. de act. et obli. l. arianus. cum si. Sed
in. l. quod te. s. alle. hoc idem tenet. primū de actore limitando
dicens ipsum excusari si cōdem opt. populi sequutus reductioz
petierit. debuit. n. credere quod a ceteris credebatur. Ange. in
repetitione. d. s. duo fratres. tenuit ex supra dictis simplr con-
tra Dy. potes ergo inter tot et tantas opinionēs reducere ad
hoc. aut cōpromissum fuit necessariū. et tūc non soluz iusta cā
sed et iniusta excusat per glo. dicte. l. i. ff. si quis ius dicentis.
aut voluntarium. et tunc aut reductionem petijt actor. et sequa-
ris Bal. in locis. s. dictis. aut reus. et sequaris distinctōnem
eiusdem in. l. h. C. de p̄ben. emp.

Et q̄tur uidere pro huius

modi complemento. si scia arbitroris qua quis
ad quinquaginta p̄denatus fuit. reducta est ad bo-
ni viri arbitriū q̄ in centū cōdemnavit pena cōmittit per nō
parentem. alias istius scie secunde in residuū quantitatis in
qua iudex reductionis cōdemnavit. in hoc articulo primo
fuit scia Bar. in. l. multa non cōmittitur. ff. de cōdi. et demō.
dicentis hunc talē reductionē scie non parentem ad penam
primi cōpromissi non teneri et minime obligari p̄ ter. illū.
Item q̄ pena tanquāz odiosa repetita non censet. C. de vñs.
l. per retentionem. cōtrariuz allegat Inno. i. d. c. quinquaginta.
tenuit Ba. in. d. l. h. C. de contraben. emp. cōter autē docto.
sequunt Bar. per ter. l. cū apud sempromiū. ff. de iudi. sol. Et si re-
ducens p̄ parte succubuit et pro parte non. Bal. in. l. h. C. d. ar-
bi. tenuit cū totaliter ad penam teneri. sed in. l. eos. s. cautōz
C. de appel. tenuit p̄rium. vide quod idem Bal. notat i. l. cogi
C. d. peti. h. di. l. cogi. d. appel. l. iubemus. sed si laudū reducit
ad arbitriū boni viri. an teneatur fideiussores vel pignora da-
ta pro obseruantia laudū. glo. dicit q̄ non in. l. in proposita. ff.
pro socio. ergo idem in pena. vt. ff. de iudi. sol. l. cū apud sempromi-
um. q̄ est valde notabile et menti tenendum. de quo per Bar.
in. l. multa non cōmittitur. ff. de condi. et demon. tñ Inno.
dicit q̄ si non soluitur id ad quod per arbitrium boni viri re-
ductum est deñi arbitroris q̄ pena cōmittitur. vt no. Inno.
in. c. quinquaginta in glo. magna. ver. quidaz dicūt. ibi nisi ces-
sauerit soluere. et. q̄d verius credo. q̄ pena p̄missa si nō pareat
tur vñ p̄missa si bono viro non pareatur. vnde etiā ad iudi-
cem iuris intellectu refertur p̄missa. q̄ ipse est bonus vir.
vt. l. continuus. s. cum ita. ff. de ver. obli. Non obstat. l. cū apō
sempromium. ff. de iudi. sol. q̄ illa stipulatio non refertur ad quē
libz bonum virum. sed ad iudicem principalis cāe. Itēz iudex
appllonis non est proprie iudex surrogatus loco iudicis p̄rie
cāe. sed est superior eo. at in cāu nostro iudex reformator. alis
reformatus loco arbitroris succedit. et ita reformatō sua ha-
bz instar trāsactionis sicut arbitratō. et ista est veritas. et ita
teneo. non obstat. l. multa nō cōmittitur. q̄ ibi receditur a p-
sona non arbitrate. vt no. in. l. i. ff. de lega. ij. vnde non pōt
ibi cadere aliq̄s contemptus arbitroris. q̄ nihil dicit vñ ni-
hil dēclarauit. at ibi dēclarat et veniret. ita cōmittitur p̄ca ex
contrahenti in vñuerso. vt. ff. fami. her. l. h. des. s. idēz iuris
et. ff. de ver. ob. l. v. s. si sortem. Et idem dico si duobus discor-

dantibus ipsi eligant tertium arbitratorem sine ex p̄tate con-
ventionis. siue ex legis vel consuetudinis dispositione. naz si
pena non cōmitteretur ille nō cogeretur arbitrari. quod ē fal-
sum. vt. ff. de arbi. l. item si vnus. s. principalr. quod est notan-
dum. Sed quid si laudū non est correctum sed infirmatum p
iudicem. nunquid si nō pareatur cōmittatur pena cōpromis-
si. et vñ q̄ non. quia actō oritur ex confirmante non ex confir-
mato. vñcūq̄ confirmans hz vim scie. vt no. ff. de pac. l. ta-
le pactum. s. qui prouocauit. In p̄rium vñ. naz ex quo lau-
dum est confirmatum veniens p̄ venit p̄equitatem arbitri.
ergo incidit in penam. q̄ non titulus actionis. sed origo spe-
ctatur. ff. de dona. l. si id quod. et. ff. de fideius. l. tutor. Solutio
aut petens reduci non habuit bonam cām petendi. et incidit
in penam eoipso quod contempsit arbitramentum. vt no. Dy.
in consilio quod incipit I. holomeus. Aut habuit probabilez
causam petendi. hz finaliter succubuit. et tunc non incidit i
penam ex sola petitione. ar. no. l. ab excoctore. C. quorum app.
non reci. Sed si postea spreuit tam iudicis q̄ arbitroris ar-
bitrium incidit in penam. q̄ per sciam iudicis non fit noua
tio ad incomodū victoris. vt. C. d. vñs. rei iudi. l. si. Aut ē du-
biū. et tunc finis dēclarat p̄ncipiū suum. q̄ videt temere egisse
qui succubuit. C. de iudi. l. rem non nouam. Tenor consilij de
quo. s. sic mentio est talis. I. holomeus manentē ciuis sena-
rum de populo sancti pergamī. emancipauit manifestucius si-
liū suū. post emancipationem cū haberent discordiā de rebus
et bonis de illa et de oibz et singulis litibus que inter eos esse
possent quocūq̄ modo vel cā. et plenū cōpromissum fecerunt
in fratrem laurentiū de ordine heremitaz tanquā in arbitriū
et arbitratorem et amicabilem cōpositorem. p̄miserūt. stare
eius laudo. et nō petere q̄ corrigatur vñ reducat ad arbitriū
boni viri. nec dicere nullum nec iniquū sub certa pena in cō-
promisso cōtenta. vt cōtinetur in publico instro facto manu
B. notarij. Insup oīs meus p̄miserūt. b. cionis se facturū et cu-
raturū. ita q̄ laudū quod p̄ferret per predictum arbitrum et
arbitratorem dictus manifestucius habebit ratum et firmū. et
non opponet de iniquitate vel nullitate dicti laudi. et q̄ non
petet ipsum reduci arbitriū boni viri. et versa vice dictus. b.
p̄miserūt dicto dño meo se facturū et curaturū. q̄ dictus tho-
lomeus dictum laudū habeat ratum et firmū et non opponet de
iniquitate vel nullitate vel nullitate vel q̄ reducat ad arbi-
triū boni viri sub certa pena. vt continetur in alio instrumen-
to manu dicti. B. qui tholomeus et manifestucius post dictuz
cōpromissum ratificauerunt ex nūc laudū ferendū per dictuz
arbitrum et arbitratore et p̄miserunt p̄ non facere vel venire.
vt continetur in alio instro facto manu dicti. B. post hoc vi-
et arbitri et arbitratore laudū tulit publicatū manu dicti no-
tarij. dictus aut manifestucius requisit dictum tholomeuz pa-
trem suum q̄ dictū laudū seruaret. dicens se paratū esse ipsūz
seruare. qui tholomeus volens laudo parere obtulit suam peti-
tionem coram iudice p̄tatis senaz. et dixit dictum laudūz ini-
quū et petijt eum corrigi et reduci ad arbitriū boni viri. si aut
nullum esset petijt p̄nunciari nullū. vt in suo libello contine-
tur super quo lis est contestata et iuratū de calūnia. et termin-
datus est dicto tholomeo ad pbandum de iniquitate et nulli-
tate fin formam statuti senaz. dictus aut oīs meus post pre-
dicta requisit dictum. b. q̄ ita faceret et curaret q̄ dictus tho-
lomeus dictū laudū seruaret vt continetur in publico instro
manu talis notarij. quod nō fecit nec fieri fecit dictus. b. Et
predicto themate querūtur plura. Primo si dicit tholome-
petere potest q̄ dictū laudū corrigatur et reducat ad arbi-
trium boni viri dicto pacto non obstante. Secūdo posito sine
preiudicio q̄ possit cui incūbit onus pbandi equū vel iniquū
vel nullū. Tertio an dictus tholomeus incidat in penam nō
seruando dictū laudū et dando dictā petitionem et super ea li-
tē contestādo. an dictus manifestucius petere possit a dicto suo
patre. Quarto an dicta ratificatio facta antequā laudū seraf
obstat dicto tholomeo vel nō. ita q̄ eū succūbere faciat vel nō
in cā quā inchoauit. Quinto an dictus. b. incidat dicto dño
meo in penam quam p̄miserūt ex eo quod dicit tholome-
laudū non seruauit. sed litem contestat est. vt. s. d. et an eaz vi-
ctus oīs meus petere possit ab eo. Super primo dubio vñ
dicendum q̄ dicit tholomeus petere possit q̄ dictū laudū cor-
rigatur et reducat ad arbitriū boni viri dicto pacto non ob-
stante

stante primo qz pacta quoz occasione vel preteritu quis inui
tatur ad delinquendū non tenet. vt. l. cōuenire. z. l. pomponi.
ff. de pac. dota. z. ff. de verbo. ob. l. si plagij. z. per tale pactū p
arbitrator facile moueri ad maluz siue ad male pronuncian
dum. z. propterea pacta non videntur valere. ¶ Preterea vbi
cumqz promittitur aliquid non fieri z. pena si contra fiat taci
te videtur agi. qz pena non cōmittatur si obseruetur quod de
iure seruari debet hincinde. z. non de cōmittenda si ea non ser
uentur que de iure non debuerunt seruari. vt. l. quero. §. inter
locatozem. ff. loca. cum ergo actum videatur quod arbitrator
de iure pronunciet. si non de iure sed inique pronunciauit
vñ dicendū penam non debere cōmitti. ¶ Preterea si pmitto
filium non exheredare z. pmitto penā si exheredauero. tacite
vñ ineffe p̄dictio qz pena nō cōmittat si exheredari meruerit.
vt. l. qdā cū filiū. i. ver. §. videamus. i. glo. ibi posita. ff. de ver.
obli. ergo si pmittā qz nō petā reduci ad arbitrium boni viri
z. si petā reduci ad arbitriū boni viri pmitto penā. z. petendo
reduci ad arbitrium boni viri illud quod ē iniuste p̄nunciātū
non incidam i penā. sicut nec incido i penam ibi exheredādo
eū qui exheredari meruerit. ¶ Preterea pactum qz non reduca
tur ad arbitrium boni viri a iure cōi remotum ē. cū d iure cō
muni reduci possit z. debeat si iniquitatem contineat vt. l. vñ.
z. l. quidam. ff. p̄ socio. z. de p̄ben. emp. l. bec venditio si remotū
ergo non d̄ teneri vt. l. iuriscētū. §. z. generalr. ff. de pac. fin
scōam positionē que veritatē vñ cōtinere. ¶ Preterea publica
utilitate suadēte vñ inductū qz iniqua arbitria p̄ boni viri ar
bitrium corrigantur. ergo pactum qz non corrigantur nō vñ
tenere vt. ff. de admini. tu. l. quidam decedēs. z. de suis z. legi.
heredi. l. si. z. de iureiu. l. neqz pignus. §. p̄uatoz cōuentio. z.
ad. l. fal. l. quod de bonis. §. i. ¶ Preterea leges non concedant
iniquum arbitramentum hñe effectū. quod p̄ qz prestat viaz
p̄ quam iniquitas remouet. vt. l. ita denum. §. arbitrozum. ff.
de arbi. z. C. eo. l. arbitrozū. si ergo pactū fiat qz valeat. vñ pa
ctum qz leges z. p̄pterea non valere. vt. l. non dubiū. C. d̄ legi.
si. n. i. vltima voluntate que maioris auctoritatis qz p̄tus ca
uere nō pōt ne leges locum habeant. vt. in. l. nemo. ff. de lega.
i. multominus tñ pōt i p̄tibus. ¶ Preterea cuiuslibet arbitrij
quātūcūqz libertas generalis z. larga ad id restringit z. limi
tari vñ qd de iure cōi l. z. vt. l. si p̄curator. ff. de cōdi. l. debi. z. l. si
pater filio. ff. de his que in frau. credi. z. ad municipa. l. lucius
§. pe. vnde nemo dicit p̄missum videri qz inique p̄nunciet.
Ecōtra vñ qz pactūz impediat quo minus corrigatur lau
dum seu reducat ad arbitrium boni viri ēt si inique fuerit
qz lege cauet qz si pater dederit filium i adoptionē z. stipulat
fuerat penā a patre adoptiuo si euz exheredari cōtingerit. qz pe
na p̄missa h̄z effectum ēt si exheredari meruerit. qd p̄ qz exhe
redato victo in querela nihilominus vēdicat sibi locū petitio
pene. vt. ff. de ver. obli. l. quidā cū filiū. ibi. de quo tñ casu z. er
go z. laudū meruerit reduci ad arbitriū boni viri. qz forte erat
iniquū cadere d̄ cū effectū i penā. ¶ Preterea renūciatio gene
ralis illud opatur ac si singula exprimerētur qbus erat noīa
tūm renūciādum. vt. C. de quadrien. p̄scrip. l. i. z. de p̄scrip.
xxx. an. l. oēs. z. de admini. tu. l. si duo. de lega. iij. l. si chor. cū
ergo renūciatū fuerit oī iuri z. legū auxilio. p̄inde bñ d̄ ac
si renūciatū foret iudicis oī. z. cōdictione et lege. p̄ que peti
pōt qz laudū viri boni arbitrio corrigatur. ¶ Preterea i renū
ciādo quedam fuerunt nominatim exp̄ssa. z. subsequēter clau
sula generalis subiecta. vt. ex verbis compromissi apparet. z.
iō renūciatio effectū d̄z habere i oībus vt in aut. vt sine pro
hi. ma. §. p̄pterea igitur. z. C. qñ mulier tutel. offi. fungi pōt. l. si.
no. ff. si quis caut. l. sed z. si quis. §. questitū. ¶ Preterea posito qz
laudum p̄ ius z. inique z. dolose latum esset nihilominus pa
ctum de stando laudo z. p̄missio pene si non stet effectum hñe
d̄z qz futuro dolo tacite renunciari potuit. qz vñ factūz hoc ip
so qz cōuenit qz non reducat ad arbitrium boni viri vt. ff. d̄
pac. l. iuriscētū. §. sed z. si quis. z. l. si vñ. ¶ Preterea reductio
ad arbitriū bñ viri ē spēs appellandi vt colligit ex. l. non d̄
stinguemus. §. cū qdam. ff. de arbi. sed iuri appellādū potest re
nūciari p̄ pactū vt. C. de temp. appel. l. si. illud. ff. a quib⁹ ap.
nō l. i. §. si quis p̄fessus. ergo z. reductōi ad arbitrium bñ
viri. Tribi autē d̄z. de musello vñ dicendū qz si per reductōez
apparet inique platum esse. quod tunc pena cum effectū non
cōmittitur. sed si apparet iuste prolatum. tunc pena cōmittit

z. cum effectū. z. sic ex postfacto declarabitur vtrum pene com
missio procedat cum effectū. Super secundo dubio vñ p̄
ma facie qz cūz vterqz affirmet. vnus dicendo equum ali⁹ inī
quum vel nullum. qz vtriqz incumbit onus probandi s̄z regu
lam generalem que traditur in. l. actor. C. de proba. z. l. ei qui
ff. eo. tñ mibi vñ dicendū qz ille qui dicit iniquum vel nō legi
time prolatum necesse habeat probare. ar. C. de iure z. bast. ff.
ca. l. i. l. r. z. qz qui dicit non legitime sc̄m probare d̄z illud de
esse cuius defectus reddit inutile id de quo agitur. vt. ff. d̄ pro
ba. l. ab ea parte. z. presumende sunt iuris solemnitates cū po
tius sunt intrinsece adesse potius qz abesse. vt. l. sciendum. z. l.
ticia. §. idem respondit. ff. de ver. obli. z. de pac. l. iuriscētū
§. quod fere. z. insti. de inutil. stipu. §. quod scriptum. z. de fide
iur. §. si. Super tertio dubio vñ dicendū qz dicta z. petitio
nem dando z. super ea litem contestando incidit in penaz in
compromisso contentam. qz compromissum est quedam spēs
transactōis. vt no. in aut. vt differentes iudi. §. si vero cōtinge
rit. sed certum est qz is venit p̄ transactōem iudicem interpel
lando vel non implendo promissa. z. multo fortius litem cōte
stando cadit cum effectū in penam. vt. C. de trāfac. l. si qs ma
ior. z. ibi no. ergo z. si venit p̄ laudum quod originem sumpsit
ex compromisso incidit cum effectū in penam in compromis
so contentam. ¶ Preterea cūz filius siue manescens supradic
tus sit emancipatus non est dubiū qz agere poterit p̄ patrez
z. petere veniam. venia tñ petita. vt. C. de in ius vocan. l. si. z.
ff. de iudi. l. lis nulla. Super quarto dubio vñ qz ratificatio
anteqz laudum feratur valeat. probatur qz illud quod operat
pactū in iure competentis opatur in iure competituro. vt. C. d̄
pac. l. i. §. de pac. l. z. heredi. §. si. ff. de mino. l. iij. §. siquidez mi
nor. ¶ Preterea reductio ad arbitrium boni viri sicut dictum
est. est spēs appellandi. vt. d̄. §. cum quidam. sed pactum appo
situm ante finiam excludit a beneficio appellandi. de tempo.
appel. l. si. ergo z. interpositum ante finiam includit a bñficio
reductionis ad arbitrium boni viri. Determinatio ist⁹ quar
ti dubij dependet ex determinatōe primi. z. ideo prout distin
ctum ē ibi distinguendū ē hic. Sup̄ qnto z. vltimo dubio di
cendū ē qz dictus. b. inciderit in penā dicto dñō meo. qz dñs
dñs meus dictum laudū non seruauit. z. qz dictus dominus
meus ab eo petere potuit. qz cum factū est p̄ promissionē is q
stipulatus est pōt penā erigere. siue sua intersit. siue sua nō in
terfit seruatum esse id quod in promissionez deuenit. vt. ff. de
verbo. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. ¶ Preterea ex quo pena fuit
adiecta. cōmitteret cuiqz extraneo stipulanti. z. pro facto cu
iuscūqz extranei ēt ad p̄promissionē nō p̄tinentis vt. d̄. l. stipu
latio ista. §. at si quis. z. §. si quis dolum. ff. de verbo. obli. z. ff.
iudica. sol. l. nouissima. z. ff. de verb. sign. l. bec verba. Ex quo
concludendū est qz siue intersit dñi mei siue nō intersit serua
ri quod in laudo deuenit. pena sibi cōmittitur z. erigi pōt cūz
effectū. siue p̄nunciatio facta per arbitratorē de iure sortiatur
effectū siue non. vt. d̄. l. quidā cū filiū. circa fi. z. ibi no. ¶ Prete
rea verba statuti guarātigie hoc includunt. qz non concedunt
aliquam exceptionem p̄ formam statuti in quo p̄ceptū gua
rantigie continetur. d̄z.

ostremo videndū restat

p
an a finia lata in causa deductionis p̄ bonū virūz
possit appellari. Jo. an. in ti. de appel. in addi. spe.
in addi. que incipit. de hoc scripsi plene sic dicit. Queritur
an a finia iudicis lata. §. petitione de reducendo ad arbitrium
boni viri possit appellari. Rusticanus disputauit hanc qñē
que incipit petitiū fuit a iudice. z. tenuit qz appellari nō possit.
z. eius p̄ncipale motiū est qz ab arbitramēto nō appellatur
ergo nec a finia que fert super eo. Itē iudex hic non cognoscit
vt iudex sed vt bonus vir. ff. pro socio. l. si societatem. in fi. z. ha
betur p̄inde ac si nō vt iudex ad id fuisset assumptus. primū d̄
clarat qz subrogatū in alterius locū illius naturam sortit. ff. si
quis caut. l. si eū. §. qui iniuriarū. cū cōcordantijs ibi no. sicut
enim ab arbitratorē nō appel. sic nec ab isto vnde qñ arbitri
in locū iudicū cognoscunt appellatur ab eis vt a iudicib⁹. C.
de iudi. l. apertissimi. z. l. cum specialis. z. de offi. delega. ab ar
bitris. li. vi. sice rgo ecōuerso qñ iudex locū arbitratoris tenet
non appellat ab eo sicut nec ab arbitratorē. als per primaz z.
secundā appella tionē i amfractus iudiciorū incideret p̄tes qd
p

a principio abhoruerunt. Bal. aut in l. fi. C. de pbe. ep. sic di
cit. Et scias qd fuit qd disputata an a snia laudi reductiua pos
sit appellari et fuit determinatu qd no. qd illa snia succedit loco
arbitramenti. et ita inuenitur et Bar. tenuisse in l. i. ff. de leg.
ij. put ego vidi in quibusdam lecturis. sed alij communiter no
hnt. de hoc alibi latius dicam. Ludouicus aut in rubrica. de
arbi. sic dicit. h an sicut snia arbitratoris reduci no pot. ita et
ab ea appellari. Bar. in l. fi. ff. de appel. recipi. tenuit qd pot
appellari tali rone confirmas qd sicut a quolibet actu extra iudi
ciali appellari pot. dicit tex. i. l. fi. ff. de rescriptis. ff. de appe. ex
tra d appe. c. bone. et c. cu sit romana. et c. cor di. li. vi. et arbitra
mentu extra iudiciali act? sit qd pz qd in pcedendo iudicij ritum
seruare si tenetur. vt dicit Jnn. i. c. quitauallis. ergo ab eo ap
pellari pot. Efficet? aut appellacionis fin eundem erit qd de
bebat iterponere infra decem dies. C. de appel. aut. hodie. Jte qd
sicut attetata appellacione pedete reuocari possunt extra de
appel. c. non solu. li. vi. ita erit i isto casu. prium tamen firmat
Bal. i. l. bi qui ad ciuilia circa fi. C. de appel. p ronez. qd ex ta
li arbitrameto no oritur actio in factu. ergo appellari no pot
l. i. C. de arbi. ite p lapsum. r. dieru vt snia confirmata. C. qd et
qd iudex. Lab eo. appellare tñ debuit a tali snia si displicebat
C. si sepi? i integru restitutio postuletur. l. i. ad iura Bar. respō
det de dicit glo. i. d. l. rescriptis. ff. i. non et appellatio. ff. qd
da a lesione extra iudicialis actus reclamatio. et iō iura Bar.
no pbāt id ad qd allegatur. Ideterea no sine quare leges in
dixerūt arbitrium boni viri. vt. d. s. arbitrorum no. n. hec ef
fet necessaria si appellari posset et sic de supfluis lex nobis ser
uiret qd est absurdū vt in prima cōsti. C. et hac parte t3 Bar.
de saly. i allegato. s. arbitror. Sup hoc. n. diuerse et varie sunt
opiniones. nā Bar. vt dicit i l. i. de le. ij. quesitū an possit
appellari a iudice ad quē fuit habitus recursus tanq ad bonū
virū. et cōcludit qd non per dictū Jnn. i. extrauagati. pñti de
creto. de rescrip. qd t3 Jnn. i. c. fi. de ferijs. et idē t3 Bal. i. l. ta
le pactū. s. qui puocauit. ff. de pac. et repetitioe. l. i. ff. de le. ij.
et i. l. fina. C. de pben. emp. eadē rone valet. qd iudex ad quē ha
bet recursus tenet iudicare fin cōsciētiam. et qui tenetur iudi
care fin cōsciētiam nō recipit appellacionē de eius cōsciētia
vt no. glo. i. c. statutu. i. s. affessorē. de rescrip. li. vi. ergo nec
iste qui vt bonus vir iudicat. Jte idem Bal. i suis extractis i
c. fi. de ferijs. qd vbiunqz aliqui relinquunt iudicis arbitrio
ibi non pot ab illa snia appellari. Item t3 idē Ja. bu. i. l. arbi
trio. ff. qui satisda. cogan. qd t3 Jnn. i. c. pñti. s. alleg. et Bar.
i. l. i. ff. de le. ij. Cōcludit tñ Ja. bu. qd l3 non possit appellari p
tñ reclamari seu querela pponi qd no. dicit ipse. istam etiam
opi. t3 Jo. an. vt. s. p3 i addi. spe. i. ti. de appel. s. i quibus. ver.
quid si conuenit. vbi cōcludit hoc fuisse disputatum p Rustica
num et cōclusum qd non possit appellari. Saly. i. l. et in maiori
bus. C. de appel. et i. s. arbitrorum. t3 opi. Bar. et Jo. an. qd si
possit appellari p longā disputacionē. h idē Bar. i. l. si res. ff.
de ap. recipi. t3 qd a snia arbitrator pot ap. et idem t3 Bal. i
c. sancimus. s. pe. i. ff. quo tpe miles dicens qd a iudice cogente
aliquē ad obseruatiā inquit arbitrij pot appellari p no. per
Jnn. i. c. inotuit. de arbitris. et idē t3 idē Bal. i. l. i. d. his que
pene noie. et l. in ementis. C. de pben. emp. et Anto. de bu. i. c.
qntauallis. de inreiu. cōcludit qd pot appellari qd i cōmissis ad
arbitrium iudicis appellatur. vt no. glo. no. i. c. super his. de
accusa. et qd non subrogatur loco eius p oia. sed datur vt iudex
et iudicialiter cognoscat qd et extra iudiciali malefactuz. subdit
tñ ipse qd l3 faciat vt iudex tñ h3 reformare tanq loco arbitra
toris. vnde sufficit vt laudum reducat et reformet ad illos ter
minos quibus laudū ab arbitratore foret equū si ab eo esset la
tum. et sic l3 iudex discrepet a iure h3 tñ fundamentum natura
lis equitatis quare nō poterit appellari iuste. et sic simili. si in
aliquo modico lederet preiū p bono pacis poterit reformare
quod t3 Jo. an. i addi. spe. i. ti. de arbi. s. differt ver. itē fin eū
i tanto cōflictu docto. pot dici fin Bal. i. l. i. C. de rebus cred.
et in. c. i. de mil. vasa. qd aut talis snia reductiua cōtinet parūā
iniquitatē seu lesionē. et pcedit opi. Bar. et suoz sequaciū. in. l. i.
ff. de leg. ij. quod dicit glo. i. d. s. affessorē. aut talis snia affert
grauē peiudiciū. et tūc ē a snia eius qm cōsciētiam puraz
d3 iudicare pot appellari. vt no. glo. i. cle. i. de iurepa. Et pro
hoc facit qd no. glo. i. c. ad petitionē. i glo. super his. de accu.
Jte idem Bal. C. neliceat i vna eadēqz cā. cōcludit qd si peti

ta ē reductio landi ad arbitrium boni viri et succubuit. petens
igitur appellauit qd pot iterum appellare ex quo ē vna appel
latio. et pro ista parte est. c. i. de dilla. dbi dillatio dat arbitrio
iudicis ex eius officio. tñ potest appellari et sic videtur dicere
p id quod dicit in suis extractis. Jnn. in. c. fi. de ferijs. vbi di
cit qd vbiunqz aliquid relinquit iudicis arbitrio ibi non potest
appellari ab illa snia. h certe aduertendo non ē contrarietas
qd cū iudex pot aliquid facere ex officio illud nō pot appellari.
sicut dicimus qd quando iudex potest supplere et non supplet
qd non pot appellari qd hoc non consistit in iure ptis. vt no.
specu. i. ti. de of. iudi. et Ang. i suis extractis. Jnn. in. d. c. fi. d
de ferijs. cum ergo primū dictum Bal. positum in alle. c. san
cimus. cum si loquatur in cā qd iudex illud tollit qd consistit
in iure ptis. et dictum qd ponit in allega. c. fi. loquitur in casu
quando iudex non tollit ius partis nec illud quod consistit in
iure partis. Jo. de imo. in. l. i. ff. de leg. ij. et in. l. publicorū. ff. de
de publi. iudi. sic dicit extra gl. Adde dicit Bar. in quantum
hic dicit post Jnn. qd qd fert snia p iudicē tanq per bonum
virū in qua petita ē reductio corā eo qd non potest appellari
et allegat dictum singulare Jnnocen. i extrauaganti pñti d re
scrip. Jo. an. in addi. Spe. in. ti. de ap. s. in quibus ver. quid si
conuenit. refert hoc fuisse disputatū per dñm Rusticanū de
busagia. qd tunc iudex vt subrogari loco arbitratoris a cuius
snia non appellatur. ideo d3 tanquā subrogat? sapere eius na
turam. l. i. cū. s. qui iniuriarū. ff. si quis cautio. Et qd al3 pres
posset plus fatigari qd sit de mēte eoz et in hoc cōsilia pro et
p valentissimoz do. vidi. audiui. d. Jde. de ancha. publice di
sputantem hunc articulu et finaliter determinauit prium. qd
hoc non est de iur. causū. et qd licitū est vnicuiqz a snia diffini
tina appellare. facit. et l. et in. l. et in maioribus. C. de app. et qd
non oio subrogatur loco arbitratoris p3 qd corāz arbitratorē
necessario nō offertur libellus. vt no. Jnn. in. c. qntauall. de
iureiurā. secus si in isto vt voluit et. in. l. fi. C. de pben. emp.
Item arbitrator non habet obseruare solēnitatem. vt. l. fi. C. d
senten. ex peri. recitā. p ista parte est glo. in. c. sup his. de accu.
que vult qd vbi iudex h3 aliquid arbitrari si male arbitrat pot
appellari. quā glo. reputo singulare pro hoc qd no. gl. et Bar.
in. l. si qua pena. ff. de verbo. signi. p hoc ē facit qd reclamatio
ad arbitrium boni viri est quedā spēs appellandi seu appella
tionis. l. non distinguemus. s. cum quidam. ff. de arbi. ergo se
mel debet appellari a snia iudicis aditi super reclamatiōe.
forte tñ si succubere reclamans in ipsa appellacionis cā non
poterit amplius appellari. cu3 reclamatio obtinuit vim pñe
appellacionis. et si postea appellauerit intelligit bis appellasse.
et sic nō poterit tertio puocare per id quod h3 in. l. i. C. ne li. in
vna eadēqz cā et. et hec pars plus mihi placet velut egoz. naz
standū est regule. l. et in maioribus. C. de app. cū non reperia
mus oppositū. Nec ob. qd qd poterit durius grauari qd debe
bat hoc imaginari ex quo sciebat reductoz peti. idē Jo. de imo.
in. l. publicorū. ff. de pub. iudi. in materia ista i. q. illa qua que
sunt an hñs arbitriū possit arbitrari vsqz ad mortē sic dicit.
Quid aut si aliqua causa pena veniat imponenda pro dñcto
ad arbitrium iudicis an possit iudex arbitrari penam mortis
Glo. dñuit allegari pro singulari in. s. in summa. in. tit. de
in iur. idem probat glo. parua i. l. pe. C. si aduersus liberatem. i
gl. fi. si tñ probat de pena capitis h3 tu potes dicere qd l3 lex vt
statum dicit penam esse in arbitrio iudicis et vsqz ad penam
mortis. et tē claz qd pot extēdē ipsi? arbitriū ad penā mortis
vt. l. saccurati. s. sunt quidam. ff. de extraor. cri. et ibi casus.
Qñqz lex vel statutum dicit penā esse arbitrio iudicis dñmo
do non extendat ad penā mortis. et tūc claz qd illā nō poterit
iponere. pbatur plane i. l. i. ff. de fur. Bal. i. l. i. s. expilatores.
et. s. fi. ff. de effracto. et l. in. s. fi. ff. de cri. stelli. q tex. prima facie
vt facere p glo. palleg. S3 re vera non facit. qd loquuntur i ca
su i quo cōstat de mēte disponētis. vt p3 ex predictis et si quo
dāmodo pbatur prium a simili. Interdū vero lex vel statutū
simpliciter dicit penā ēē i arbitrio iudicis tūc videtur qd tāq
vir bonus arbitrari debeat. l. vir bon. ff. iudi. sol. et i. l. si socie
tatem. s. arbitrorū. ff. pro socio. et quod no. per glo. et Bar. i. l.
si qua pena. ff. de verbo. signi. et per glo. in. c. super his. ff. de accu.
in ver. astringēdo. et sic p3 qd fin cūstantias facti aliter et ali
ter debet arbitrari. ar. eius quod h3 in. c. sicut dignū. de ho
mici. et in. d. l. i. s. expilatores. et. s. sunt quidā. et pro hoc iher

q̄ circūstantia facti non suadet penā mortis vel detractionē
membri illā non poterit arbitrari nec debet. et si arbitratib
poterit appellari quasi inique fuerit arbitratus. vt no. glo. et
Bar. in. d. l. si qua pena. et glo. in. d. c. sup. bis. imo plus sentit
glo. in. d. c. super bis. q̄ poterit peti reductio ad arbitrium boni
viri. et sic in hoc duplex est via querendi vel appllāre a tali
iustia tanq̄ iniqua. vel petere reductiōem ad arbitrium boni vi
ri. et sentit glo. in. d. c. super bis. quam reputo singularem. et si
est alibi inquantum ibi d̄ de reductiōe ad arbitriū boni viri.
et idem v̄ si per consuetudinē consueuiss̄ certa pena imponi
virtute talis statuti. nam nō deberet illam exercere nisi ex cā
per ea que no. Bar. in. d. l. si qua pena. et quod habetur i. l. ho
die. ff. de pen. et quod no. in. l. quid ergo. §. pena grauior. d̄ his
qui no. in. fa. et quod dixi. §. in primo membro posse arbitrari
penam mortis v̄ intelligēdum q̄ circūstantia facti illō sua
det. ar. eorum que superius dixi. et pro predictis et facit v̄ q̄
non possit iudex indistincte arbitrari penam mortis q̄ p̄ea ē
in eius arbitrio. q̄ sequeretur absurdum v̄ q̄ p̄ leui delicto q̄
q̄ maxima pena possit imponi. quod est d̄ oēm equitatē et ius
cum pena debeat equipari delicto iuxta. l. sancimus. C. d̄ pen.
et per predicta p̄ q̄ vbi cōmittitur aliquid arbitrio iudicis p̄t
appellari. p̄rium sentit Inno. in extrauaganti p̄iti. d̄ rescrip.
et in. c. si. extra de feri. et Bar. in. l. i. ad si. ff. de le. ij. Sed ip̄orū
dicta possunt saluari quando ad liberum arbitrium iudicis
aliquid cōmittitur per ea que habentur i. l. fideicom. libertas
ff. de fideicom. lib. et quod no. per Bar. in. l. si sic. ff. de le. i. et in
l. si filius. ff. de dona. Et hec faciunt ad. q̄ nunquid a iustia iu
dicis aditi super reductione ad arbitrium boni viri possit ap
pellari. super hoc vide consilia pro et p̄. et preceptor meus d̄.
De. de ancha. in publica disputatōe disputauit et determinā
uit q̄ possit appellari. et hanc partem credo veram per. d̄. cā.
et ita sepius est obtentum. et ego causas appellationis auctori
tate regia sepius cōmissi videndas decidendas et terminā
das cum non repiatur phibitum. ergo. et.

Estat ut nideam si pene

que adiunguntur in compromisso aut instrumētis
ex partium cōuentione an licite et in foro p̄ficiēte
possint peti et erigi et in foro canonico. Glo. in. d. §. arbitrorū
v̄ q̄ sit cāus q̄ sic extra de arbi. c. dilectus in fi. vbi mandat
arbitrium seruari per penam in compromisso appositam. er
go v̄ permittere illius pene exactionem. hoc cōfirmat claf. In
no. in. c. suam in fi. extra de pen. vbi clare dicit q̄ pena impo
sita ex partium cōuentione licite erigitur et si talis pena in
teresse excedat. subdit tamen ipse ibi q̄ hoc verum dūmodo i
tertio sit recta. q̄ pena apponitur vt placitis pareatur et n̄ ad
vsuras vel lucrum. vt in. d. decretali dilecti. secus si est appo
sita in fraudem vsurarum. quod presumitur finē eū si creditor
confueuit ante dare ad vsuras. vt. ff. de vsu. l. qui semisses. vel
singulis ānis v̄ mensibus pena cōmitti dicatur. vt no. i. aut.
ad hec. C. de vsur. simile dicit ibi de pena imposita a iudice. al
le. rii. distin. q̄. Item quantum ad penam compromissi vt
licite petatur et Host. in. d. c. dilecti. cuius dēri refert Jo. an.
in vlti. glo. Dicit tñ Host. circa hoc aliquantulū lati q̄ p̄ea
rum ser sunt sp̄s. Alia ē cāonica vt legal. et hāc p̄t erigeri lici
te et ē p̄ iura ibi alle. Alia ē p̄suetudinaria et idē. d̄ q̄ d̄ off. or. c. di
lecti. Alia ē p̄uaciaci p̄uacis. et idē dūmodo iudex p̄sit tribu
nali. vt. ff. de iudi. l. ij. vel sit delegatus pape. d̄ offi. d̄. c. d̄ cāis
Alia est iudicialis. et idem. de do. et cōm. c. i. et de elec. c. cuj di
lecti. Alia est cōuentionalis. et hac dicit posse erigi quaten
interest nisi in fraudē vsurarū apponatur. Alia ē arbitraria. de
qua idem vt predicti. et v̄ casus in. d. c. dilecti. Dicit tñ q̄ in
omnib̄ predictis clericus nō sic d̄ emigere sicut laycus. alle.
de peni. suam. ita dicit Host. D̄ aut appositā in fraudē vsu
rarū finē Jo. an. ibi q̄ adicitur solutiōnem quantitatis finē no.
in. l. cum allegatas. C. de vsur. et ideo in stipulationib̄ vel p̄cti
bus hodie hec pena adiungitur facto. puta de presentādo tot p̄
gnora et. finē no. practica Jo. bru. quā ibi sequitur Bal. in. l.
rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. quod non v̄ Jo. an. sed remittit ad
no. per eum in spe. i. ti. de ob. §. i. ver. p̄mū. et remittit ad no.
pereum in. c. dilecti. vbi de hoc tangit dicit Ludouicus in ru
brica. ff. de arbi. q̄ pena in cōpromisso adiecta forte de iure ca
nonico peti nō p̄t. cū eatenus petatur quatenus iter sit. extra

de arbi. c. dilecti. Nec autē pena in cōpromissis loco cōceptus
et nō interesse adiungitur ergo et. et ideo dicit glo. singulis. rii.
q̄. ij. c. fraternitas. finē Bal. in extracti glo. decreti. penas du
pli vel quadrupli ob furtum et iure ciuili inuentas. iur̄ cano.
minime peti posse. que no. et tene menti Jo. de imol. in. l. q̄b̄
diebus. §. d̄ns. ff. de cōdi. et demō. sic dicit. Si aliquis in testō
mandat satisfieri creditoribus suis pro salute aīe sue. et iste for
tasse furatus fuerat aliquam rez nicio non debet satisfieri de
duplo vltra rei restitutionē finē Bal. ibi. nam ex quo dixit p̄
salute aīe sue. v̄ se referre ad for p̄niale in quo nō tenet quis
ad restitutionē pene. nec tenet sibi de illa facere conscientiam
ij. als. rii. q̄. ij. c. fraternitas. Host. aut in summa i. ti. de arbi. §.
qualiter constituatur ver. sed nūquid religiosus. sic dicit. nun
quid religiosi possint petere penā ab illo q̄ nō seruat arbitriū.
v̄ casus in. c. dilecti. in fi. de arbi. q̄ sic nam et als auctoritate
iuris pena petitur. rii. q̄. ij. ep̄s qui mancipiū. rii. distin. quā
quā. rvi. q̄. i. statum. rii. q̄. ij. cū deuotissima. c. in legib̄. rvi.
q̄. iij. si quis cōtumar. et c. quisq̄. r. c. si q̄s domū. et c. qui. sub
dyaconū. Sed p̄. rii. q̄. ij. fraternitas. religiosi. n. nedum penaz
sed nec et fortem seu capitale petere debent cū scādulo aliorū
ri. q̄. i. alius. de peni. dis. i. alius. de penis. c. snā. Sol. dic q̄ re
ligiosi petere p̄nt penam. siue in pecunia consistat siue in alio
i. q̄. vij. quotiens. de elec. c. dilecti. equū est. n. vt quilibet penaz
sue cōtumacie luat. ff. de col. bo. l. ij. §. si cuj duobus. ff. de tab.
exhiben. l. locū. §. cōdemnatio. et hoc siue pena sit cōuentiona
lis siue a iur̄ permissa finē quodam. Nec ob. c. aliud. q̄ loquit
in foro penitentiali. mihi breuiter v̄ q̄ penā fraudulentā in
fraudē vsurarū permissam nemo petere p̄t. ff. de act. empt. l.
iulianus. §. idem pap. Item et pena que a iure p̄missa inueni
tur peti potest a iure religiosi vt dicunt illa iura. rii. q̄. ij. ep̄s
qui mancipiū ergo iudicialē petere p̄nt vt patet in his q̄ no.
per Host. de sen. excōi. §. et qualiter hec absolutio. sub. §. finē et
requiritur uer. et no. q̄ aliquotiens. et sequē. cōuentionalis ve
ro peti p̄t. si succedat loco interesse. vt in. c. puenit. de fideiuf.
et in. c. constitutis. ff. de act. empt. l. predia. si aut non interest s̄
cā auaricie extorquetur vt in lucrum cedat. p̄p̄riū et alterius
detrimētum tunc nō debet nec p̄nt petere religiosi. ar. de pre
bendis. c. auaricie. et de decimis. c. i. de censibus. c. ea que au
aricie. et c. ex pte cōpostellani. ad si. de symo. c. nemo. et religiosi
potissime obseruari debent. ne cū alteri iactura fiat locupletō
res. ff. de p̄di. inde. l. nā hec natura. ergo si pena p̄missa ē iter
duas ecclesias et vtraq̄ in penā incidat p̄p̄latōe facta hīcin
de neutra agere p̄t. de peni. c. cōstitutus. Si vero altera tātū
incidat et non interest. puta nec laborauit petendo coraz iudi
cibus vel arbitris vel expensas fecerit cum post arbitriū sue
rit. rrr. librarum pena apposita nisi infra certum tempus sol
uiss̄. rrr. libras pars cōdemnata d̄ quibus soluit. rrr. rii. In
quum est penam peti. sic loquitur manifeste de penis. c. suam.
Sed si interest. puta q̄ laborauit petens et expensas fecit corā
arbitris in quos sub pena compromissum est veniendo potest
peti pena. sic loquitur. c. dilecti. de arbitris. et hoc quādo tenu
it compromissum vt q̄ superioris licentia habita fuit vel con
uentus. vt in. c. dilecti. de arbitris. de transac. c. contingit. als
ab ecclā peti non p̄t. et sic p̄t intelligi de penis. c. suam. l̄ pe
ti possit ab illo qui proprium haberet. sed nec religiosus petet
d̄ grauē penam pro modico interesse. et sic p̄t intelligi. c.
suam. de penis. l̄ seclāris possit hoc facere de rigore iuris. Et
hec erit d̄ria inter eos et istos. Inno. in. c. suaz de penis. sic di
cit. no. q̄ penam impositam ex cōuentione partium erigē.
l̄ dūmodo sit recta itentio. s. vt pareatur placitis et nō ad vsu
ras vel lucrū. de arbitris. c. dilecti. secus est si pena est appo
sita i fraudē vsurarū q̄ p̄sumit si creditor āte p̄sueuit dare ad
vsuras. ff. de vsur. l. q̄ semisses. ff. de act. empt. l. iul. §. itē pap. v̄ si
in singulis ānis vel mensibus penā cōmitti dicat. C. d̄ vsur.
auf. ad hec. Itē legitime petet p̄ea a iudice ip̄osita. rrr. distin.
c. quāquā. Item credim̄ q̄ et si pena interesse excedat q̄ lici
te tota pena petitur glo. in. c. fraternitas. rii. q̄. p̄ma. sup. ver.
augmēto. sic dicit augmēto. s. in naturali et in legitimo ne sit
p̄ di. lxxix. decem. rvi. q̄. iij. quisquis. in ea. q̄. v. c. pene. d̄. ea.
q̄. in antiq̄s. ad hoc rident qdā. si vult libere p̄do vel fur resti
tuere rem anteq̄ conueniatur penam euicat hoc est falsū. et
non sufficit raptorē restituere ad euicadū penā. vt. ff. vi bo.
rap. l. non prodest. vel dicit q̄ e. ecclā non petit penā. sed iudex

cundam dico qd zachens id dixit quasi superogare volens vn
de premiserat. ecce dimidium bonorum meorum do pauperi
bus. Ad tertium dico qd iudex condemnando iuste potest ac
cipere aliquid amplius loco emende. quod tñ anteq̃ condem
naret non debebat.

¶ Anc nideam? an benefi

cio. l. iulie. de fundo dotali possit renunciari et bre
uiter renunciari simplici p̃dō non potest. vt. l. i. §.
et cum lex. ff. de rei vr. ac. et in. l. iulia. ff. de fun. dota. cu3 iura
mento aut sic. c. l3. de iureiu. li. vi. et c. cum contingat. e. ti. l. y.
autem in. d. l. vnica. §. et cum lex sic dicit. An mulier possit re
nunciare iuri ypothece distigue. Aut mulier consensit aliea
tioni fundi dotalis. aut alienatio rei proprie mariti. aut alie
nationi rei donate in donatōe propter nuptias. si consensit
seu consensit alienatōi fundi dotalis tunc refert aut proprie
est dotalis aut improprie. si proprie tunc non potest alienare
in quantūcūq; consentiat mulier nec ypothece dare. vt. l. i. §.
et cum lex. et si iuret fm iura ciuilia. C. de legi. l. non dubium
secus fm iura cano. vt in. c. l3. ve iureiuran. li. vi. Si vero est
proprie als improprie dotalis. vt qd datus sit estimatus tūc
potest consentire p̃iudicat si modo superint viro res ex qui
bus possit satisfieri vxori. vt dicit idē l. y. in aut. siue a me. C.
ad vell. per. l. in rebus. C. de iure do. Secundo cā quando cō
sentit alienatōi rei proprie mariti tunc p̃dō. vt. l. i. iudemus. C.
ad vell. fm Ja. de are. et si res mobilis data sit in dotez an ser
uabitur idem quod in fundo dotali qd non possit alienari. gl.
mouet in. d. §. et cum lex. et per si. qd prohibitio alienatōis re
rum eccliarum non trahitur ad res mobiles. et hoc erat idem
in tutoribus olim qui alienabant res mobiles et non immobili
les. Idem etiam sentit Ja. de raue. circa istum articulum ple
nius distinguit. dicit enī referre vtrū queratur an possit res
mobilis data in dotem alienari sine voluntate mulieris in
eius p̃iudicium ita qd soluto m̃fimonio non possit eam ven
dicare. An vero queratur vtrum possit alienari voluntate mu
lieris. ¶ Primo cā dic qd non potest alienari vt mulieri p̃iud
dicet et sine. l. iulia. qd l3 maritus inter im sit dominus. tamē
soluto m̃fimonio reuerſurum est dñum ad mulierem. C. d iu
re do. l. in rebus. ergo soluto m̃fimonio poterit vendicare a si
mili sicut ille qui vendit rem suam sub pacto alienatōis adie
ctionis in diem. vt. ff. de in di. adiec. l. iij. als. l. iij. l. i. et l. fi. et
aut. res que. C. cōia deleg. Et quod ibi dicit l. y. Secundo ca
si p̃dō nisi assentiendo mulier ṽf intercedere tunc p̃iudica
ret consensus non habz intercessionem. vt qd maritus nō alie
nat pro necessitate tunc v3 alienatio fm cum. glo. et alij doc. vi
dentur dicere p̃rium. l. qd et consensu mulieris non possit res
mobilis dotalis alienari. quod t3. ¶ De vt dixit idem l. y. i au
ten. siue a me. C. ad vell. et si maritus vendet rem dotalē et tra
dat. an ipsemet possit p̃uenire. ṽf qd non. vt. ff. de ṽfic. l. cū vir
p̃dō dicit p̃rium. qd tbi p̃ctus est qd legem p̃dō quis venire p̃sa
ctum suum. C. de agri. et censu. l. quēadmodum. maxime fauor
mulieris. sicut yconomus fauore ecclēsie. vt dixit idem l. y.
in. l. si p̃edium. C. de iure do. vbi l. y. sic dicit. cum ipsa muli
er vendit rem dotalē an p̃dō p̃uenire. dicit Ja. de ra. qd nō.
imo soluto m̃fimonio non poterit rem auocare ab emptore.
nam fragilitati mulieris subuenitur non earū deceptionibus
ff. ad vell. l. i. §. verba. p̃terea et fundus rediret ad eam si non
p̃ueniret sicut maritus vendēs cuius lucro cessisset. ff. d fun.
dota. l. fundum. et ff. de ṽficap. l. cum vir. Ja. de are. S3 si mu
lier vendit et iurat non p̃uenire ṽf qd iuramentum non vale
at. qd fm nos ibi v3 iuramentum vbi pactum t3. ff. de pac. l.
iuramentum. §. et generaliter. Hodie expeditum est per d̃cre
talem Bonifacii extra de iureiu. c. i. l. i. vi. et an mulier que ṽe
dit rem dotalē sit obligata emptori. gl. distinguit i re sacra
in. l. et liberi. ff. de p̃ben. emp. et i. l. si in em̃p̃iōe. §. liberuz. Ad
uertatis gl. in. l. si p̃edium. p̃suppōit qd prohibitio alienatōis rei
dotalis sit i re. alibi ṽf dicit qd sit i p̃sonā. qd dicit idē qd i re mi
noris. vt. ff. d fideiul. l. cū res. hoc refert Accur. pp fideiussores
nā cū lex occurrit ṽdētibz i p̃uilegiū rei ṽdēte fideiussoz
nō tenet. sic intell̃ alle. l. cū lex. et vbi occurrit fauor p̃sone et tē
teuif. C. d p̃e. mi. l. si is. Credo dicit l. y. qd nō sit prohibitio i re
sed in fauorem p̃sone facta. Quid. n. dicemus in. q. p̃remissa.
Dico qd prohibitio alienatōis rei dotalis facta est fauore mu

lieris. vnde si mulier ipsa vendat nō est obligata nec tenet cō
tractus suo fauore. sed si maritus cui fauore nō est inductum
bene obligatur ipse fm Ja. de ra. vt. C. de p̃edi. mi. l. et si is. et
poterit p̃ factū suum venire. qd non venit suo nomine sed no
mine mulieris sicut yconomus noie ecclēde. vt dicit idē l. y. i
iudemus. C. de sacroſan. ec. et in. l. et si is. C. de p̃edi. mi. sic se
quitur qd in marito q rem dotalē alienauit et se obligauit de
eius. et res suas vel fideiussores dedit. nunquid valeat talis ob
ligatio in persona sua et rebus. et i persona fideiussoz et deter
minatū fuit p̃ hanc. l. qd sic. et glo. ṽf dicere qd idem in p̃edio
dotali quod in p̃edio minor vt no. glo. ff. de fideiul. l. cu3 lex.
Ang. in. l. iudemus. C. ad velle. sic dicit ex hac. l. due danf re
gule affirmatiue. ¶ Prima ē qd mulier p̃dō renūciare iuri ypo
thecarū. et cū vir p̃bit. et sic ad vtilitatez viri. qd per hanc sim
plicem renūciationē in nullo obligatur ipsa et non intercedit.
Item et per hāc renūciationem non tollit ius debiti p̃ncipal
et sic nulla p̃bitur donatio p̃ talē renūciationem. cū renūcia
tio esset nulla et hoc contingit vbi vir soluendo nō est. et ita te
net Ja. de are. in. d. l. iudemus. et in. l. meua. in fi. ff. solu. ma.
nec firmaretur iuramento talis renūciatio. qd donationi lex
resistit. vnde talis p̃ctus de iure reprobatu nō firmatur iura
mento. vt. l. nō dubiū. C. de legi. et no. in. l. pactum. C. de colla.
et ideo sit cautus p̃bens cū viro existente nō soluendo. vt acci
piat fideiussozem vel alium p̃missorē. nec sit cōtentus qd mu
lier tali p̃ctui p̃sentiat. et iuri ypothe. renūciat qd nō obest mu
lieri. ex quo vir soluendo non est. vt dictū est quod verū intelli
ge fm Ange. ibi nisi mulier confiteatur in iustro ad suas ma
nus puenisse pecuniam. tunc enim p p̃uentionem pecunie ex
tinguitur ius pignoris dū mulieri potuerit solui dos cōstan
te matrimonio. sicut est in casibus no. in. l. i. ff. solu. ma. et in. l.
mutus. §. manēte. ff. de iur. dot. vbi vero mulier nō renūciat
iuri ypothecarū. sed obligat suaz p̃sonam p viro vel et sentit vt
res sua p virū obligetur. tunc l3 mulier p̃sentiat nunquā con
sensus sibi p̃iudicat sic intelligit aut. si qua mulier. C. ad velle.
et in cor. vnde sumit. Et est rō qd in quolibet dictozū casuum
obligatur. et sic dicit intercedere marito. illa intercessio nulla
est. Si aut mulier cōsentiret viro vendenti vel aliter alienan
ti rem viri. aut et rem ipsius vxorisinet. tunc ille consensus be
ne valet. licet tendat ad vtilitatē viri. sicut si mulier vendat rē
p̃p̃riam et p̃eciū verteretur in vtilitatem viri. vt. l. senat. C.
ad velle. vnde potest mulier cōsentire viro vendēti et donanti
et non potest cōsentire viro obliganti. et hoc intellige verū qd
res que alienatur est vxoris vel viri. nō tñ est dotalis nec do
nata pp nuptias. si enim res dotalis et immobilis et data in do
tem estimata consensus mulieris nihil operatur et si iuramē
to firmetur de iure ciuili. vt in. §. et cum lex. C. de re. vr. act. §.
de iur canonico. secus vt in. c. cum contingat. de iureiu. et l. c.
l3. eo. ti. li. vi. Et idem si fuit data p̃ estimata et vir als soluē
do non est. vt no. in aut. siue a me. C. ad velle. fm vnā lecturā.
Et est rō qd pro tali re in subsidū viro existente nō soluendo
mulieri cōpetit ṽdēcatio. vt. l. in rebus. C. de iure dot. et ita p
hoc casu res inestimata data in dotem parit iudicantur. vbi
vero vir esset soluendo tunc qd estimatio fecit em̃ptionē. vt. l.
quotiens. C. de iure dotiū. consensus mulieris p̃iudicat sibi
sicut si cōsensisset alienatōi alterius rei viri. Si vero res mo
bilis fuit data in dotē. et est res que seruādo seruari p̃dō. et fuit
data inestimata idem est per omnia qd in re imob. li. qd nō p̃t
alienari. vt no. in. d. aut. siue a me. Et ideo cōsensus mulieris
in nullo sibi p̃iudicat nisi sit iuramēto firmat. de iur cano.
Si aut dos fuit data estimata. aut et inestimata. sed seruando
seruari non poterit. et tunc maritus eam rem ad arbitriū suū
distrabat. vt. ff. de iure dotiū. l. res in dotem. et ideo mulieris
p̃sensus sibi p̃iudicat. Si eim mulier consentit alienationi rei si
bi dōate pp nuptias. tūc ille p̃sensus nil sibi p̃iudicat. si res
erat immobilis nisi iteruēiat ius h3 formā dicte aut. siue a me.
Et predictis igitur habes an renūciatio facta per mulierē
viri ypothe. valeat. et an mulier cōsentēs viro alienanti sibi
p̃iudicet. siue sit res viri. siue vxoris et siue res dotalis. siue do
nata pp nuptias. siue nō. Et similiter an mulier consentiens
viro obligati sibi p̃iudicet. Secūda regula ē affirmatiua qd
renūciatio iuri ypothece scā per mulierem non extēditur ad
aliā personam qd cui renūciatū est. quod ē mix cū p̃renun
ciationem ius pignoris sit extinctū. Sed potest dici qd spāle
p iij

fit in muliere, in alijs at sit secus, vt. l. paulus, in pñ. ff. q. mo. pig. vel ypo. sol. l. ergo ibi videatur tenere per. l. iubemus. C. ad vell. qd et in alijs idem sit in hac alle. l. iubemus. pñ. inus cōe nec repellitur mulier agens p alium possessorez ypothecaria exceptione cedendarum q non possit cedere ypothecariaz quam h3 p maritum, vt no. in. l. mulier. ff. qui po. in pig. ba. qz non tenetur cedere nisi personalem, non autem ypothecariaz que est extincta p maritum, vt ibi no. glo. z pro hoc optime facit. l. si stipulatus. §. i. ff. de fideius. z dicit idem Ang. in dicta aut. si qua mulier sit cautus multum ille qui pñt cum viro vt non stet contentus quando mulier renunciet iuri ypothe. cū non sufficiat consensus mulieris, z hoc intellige quando nō iurauit mulier. als p iuramentum non possz venire cum seruari possz absqz dispendio salutis eterne, vt. d. c. ad nostram. z. c. cū contingat. de iureiur. z. c. qñis. de pac. li. vi. nisi per talez consensum induceretur donatio que a iure reprobata est. l. qdaz dicant p q donatio inter virū z vro. firmetur iuramento subdens idem Ange. in. l. antique. §. ne autem. C. ad vell. quia dicitur. §. ne autem vult nisi mulieris intercedentis pñtus redigatur in publicum instrum. z ita tribus testibus sit designatum semper mulieres intercedentes iurantur ipso iure. Nec obstat. eis renunciatio, z hoc intellige verū quando non iurauit mulier, vbi autem iurassz staretur suo iuramento, qz vt dictum ē seruari potest sine dispendio salutis eterne, vt in. c. cum contigat. de iureiur. vel dic qd et si iuretur tamen iuramentum mulierum non obligat. qz iurandum p se oblonem non iducit vt. l. iurifuram. de oper. liber. Sed lra in. l. antique. §. ne autē. dicit mulierem intercedere ipso iure non obligari, si ergo nō obligatur ex promissione non obligat ex iuramento, tūc eū iuramentum operatur vt quis non possit puenire, qñ interpositum est ad validandum pñtum ex quo obligatio z actio nata est. At ergo euadas istas opiniones sis semper cautus tu q pñbis cum muliere intercedente vt pñtum facias redigi i publicum instrumentum, z a tribus testibus subsignatum, z qd mulier renunciet vell. z iuret z eris securus. Barth. in. l. iubemus. C. ad vell. sic dicit mulier potest renunciare iuri ypothecarum, vt. d. l. iubemus que renunciatio non extendit ad res alias vel personas q ad eas quibus seu de quibus sit scā renūciatio, quod tene menti perpetuo q fm Bar. ibi doc. intelligit d. l. iubemus q si in alijs rebus remanet soluendo talis renūciatio mulieri non preiudicat, rō qz quando maritus remāet soluendo renunciatio ypothece non continet donationem, vt. l. et. C. ad vell. z. ff. que in frau. cre. l. si pignus. Sed quando maritus effz alias soluendo mulier per hanc oblonēz effz obligata non agere, nam ex pacto obligatorio quis obligatur ad nō agēdum, vt. l. vbi pactum. C. de transac. z. l. si vnus. §. pactus ff. de pac. Sed mulier pro viro nullo modo potest obligari, vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. ergo talis renūciatio non v3. l3 pñtum t3 Ja. de are. in. l. meua. §. si. ff. solu. ma. z Dy. ff. que in frau. credi. l. si pignus. z Ja. de are. in aut. vt imo. ante nu. da. col. v. z ne possis errare circa intellectum, d. l. iubemus. qñ mulier renunciat iuri ypothecarum z fuisse confessā q pñtuz ad eam peruenit, tunc enim tanqz si solum effz forte f3 bart. preiudicaret quo ad omnes, vt. l. vir vroz. §. i. ff. ad vell. quod intellige tamen non esse verum simplr. sed cum distinctione illa quam glo. tangit in. l. ij. ff. solu. ma. que glo. dicit. An per solonem factam pñtante infimomo contingat viro liberatō. De quo per Bar. in. d. l. ij. circa pñm. ff. solu. ma. Sed an possit renunciari aut. si qua mulier. C. ad vell. Dy. in. d. aut. dicit solet queri an possit renunciari aut. si qua mulier. C. ad vell. rñ. doc. nostri q non quod probat Jaco. de are. qz hoc est ius prohibitorium cui renunciari non pñt sicut alias prohibet rē minoris alienari sine decreto z sine causa, nec potest huic iuri renunciari, similiter si renunciet legi prohibent donationem i ter coniuges non valere, nam cum sit p legem est nulla. z sic non v3 fm eum. pñterea eadem ratio effz in prohibēda renūciatione que est in prohibēdo pñtu. l. facilioz facultas. bal. in aut. si qua mulier. sic dicit. Querunt do. an aut. si qua mulier possit renunciari sine iuramento, dicit doc. q nō. l. i. qz hec aut. pcedat phibēdo z dānando factum, Tum qz pcedit ipso iure annullando secundum Dy. z alios, Bal. aut in. l. si predium. C. de iure do. sic dicit. Vroz non pñt fundū dotale vendere nec vēdenti pñtente marito nō pñtente vt. d. l. si p

dum. C. de iure do. z si mulier iurauit non venire p istā venditionem seu alienationem, an possit venire p glo. sed in Jo. an. ibi dicit q sic. qz non sit phibita alienatio fundi dotalis, ergo iuramentum accedens pñtu phibito, vt. l. si quis iq linus. ff. de lega. i. Non ob. aut. sacramēta puberz. qz dicit Jo. cōcedo q iuramentū operatur respectu etatis. qz iurās censet maior, sed non operat respectu alterius phibitionis puta prohibitionis alienatōis fundi dotalis, fm Jo. per glo. ff. de fide iusso. l. cū lex. que dicit q idem in dote quod in minore. §. glo. ibi loquitur quātum ad phibendū nō quātum ad pñtendū. Aduerte qd ista fm Bal. ibi non pñt formari pñtante matrimonio, qz cōstante matrimonio qz cū mulier non sit dñā nō potest agere p possessorez, vt. d. rei ven. l. dote ancillā. Supponit ergo pñterea glo. matrimonii fore dissolutū z dote reuer sam de iure ad mulierē, sed dato tali casu dicit Bal. ibi dico mulierem repelli ēt sine iuramēto, vt. ff. de vfuca. l. cūz vir predium, z ibi p Dy. si vroz vendidit fundum dotalem consentiē te marito z tradidit ipsum nūquid transfert dñūz, vt q nō. qz fundus dotalis phibetur alienari, z iste fundus ē dotalis, ergo non tenet alienatio. In pñm vñ p. l. si predium, a pñio sensu. C. de iur. do. nam lra dicit tibi volenti z cōsentienti pos set dñūm auferri, vt tenet Jac. de are. in. d. l. si prediuz, dices q licet vir nō possit vendere efficaciter fundū dotalem ēt cōsentiente vroz vt in aut. si a me. tñ vroz pñt vendere pñtē te viro, z ē rō. qz vñ breui manu vir ei restituere dote z sic de finit esse dotalis vnde transit dñūm. Alij dicit z verius f3 Bal. qz cum restō non possit fieri cōstante matrimonio nisi ex certis causis q talis venditō nō est efficac nisi in illis casibz in quibus alienatio est pmissa cōstante matrimonio, vt. ff. so. ma. l. quāuis. z ibi per Bar. z ideo pñsidera semp qñ emis ab istis mulieribus virum sint in pñte parentis ita vel ne, z an iuramentū appositū super alienatione rei dotalis sit seruadū ter. determinat q sic in muliere iurante, vt in. c. cum contin gat. de iureiurā. In pñm vñ q alienatio fundi dotalis ē phibita fauore publico, nam reipublice interest mulieres dotas esse vt. ff. so. ma. l. i. vnde tale iuramentū non amplectit le ges ciuiles, vt. ff. de pac. l. iurigen. §. z generaliter. Sed pone. maritus vendidit fundum dotalem z dedit fideiussozem, nū quid iste fideiussoz teneatur, vt q non, vt. ff. de fideiusso. l. cum lex. In pñm vñ q illa phibitio non est in rem sed in fauore mulieris, ergo obligatur fideiussoz. C. de predi. mi. l. si is, z hoc tenet Dy. in. d. l. si prediū. Aduerte ad glo. in. d. l. si prediuz, q vult q inter scientes non phatur obligatio pñcipalis, ergo si subsistat accessoria, vnde vñ dictum Dy. limitandū z intelligē dum q emptor emit sciens rem dotale, vnde cōsulo q nō accipiat fideiussoz sed alius pñcipalis corze? qui se obliget pñ cipaliter z in solidum. Ad dic q aut vendit mulier, z tunc lo quitur diffinitio glo. aut maritus z tunc tenetur indistincte fi deiussoz qz quo ad virū non est phibita alienatio, qz lex non phibet in fauorem viri sed in fauore mulieris, z ita itelligē qd no. Bar. in. d. l. cū lex. ff. de fideius. z ista ē veritas, z si vis age re caute fiat vt dixi. §. scilicet q corze? obligetur pñcipaliter i solidum z cessabit oīs scrupulus altercatōis. Sed pone q mulier iurauit nūquid fideiussoz tunc accedat, z vñ q sic q rōe iuramenti phitur obligatio naturalis cui fideiussoz potest ac cedere, pñm vñ l3 inducat censurā eclesiasticā, tñ fideiussoz non accedit tali censurē sed d3 accedere obligationi, vñ si non tenet obligatio nec tenet fideiusso. vt. ff. de fideius. l. si quis pro eo. in prin. idem ēt Bal. in aut. si qua mulier. C. ad vell. sic di cit. pñone vir z vroz vendunt fundū dotalem cum iuramen to, z cōsentitur ambo se recepisse precium, deinde soluto ma trimonio mulier repetit totam quātitatē opponitur q iam habuit dimidiam, vt. ff. de duobus reis. l. duos. §. cum in ta bulis. Bar. consuluit eam pro dimidio repelli. Sed contra h videtur q quando confitetur mulier in instrumento cum vi ro ex pñessione nō pñmitur ad eam peruenisse nisi probetur realitas peruentiois, sed per Bar. facit iuramētū, qz si iura uit pñcisse standū vñ iuramento nisi dicas q i hoc iuramētū non est permissoriū sed assertoriū cui non statat vbi lex sta tuit de vero actu probandi vt no. ff. de lega. iij. l. cūz quis. §. ti cia. qñ fm pñco. de mata. illa confessio est ex pñtia inanis cō sensus, vnde sicut mulier non pñt renunciare aut. si qua mulier. C. ad vell. ita nec confiteri in elusione, d. aut. si qua mulier. qz inter

inter prohibitos presumitur confessio simulata, vt. ff. de pba. l. qui testm fm mico. de mata. z si coram iudice mulier confitetur pecuniam fore versam in utilitatem suam, si hoc facit i figura iudicii credo dicit Bal. q. valeat z aliter non sic dñ in cā liberali. C. de liberali cā. l. nec si volens. z. l. cum affirmes. z. l. iubemus fm eundem mico. de mata. quod est notandum. z. similiter se obligat principaliter in pñtu z maritus si deindebeat non valz quo ad mulierem per aut. si qua mulier. C. ad vel. que presumit ipsam mulierem intercedere. vnde in viro z in vxore presumitur color questus nisi probetur q. res pcesserit in utilitatem mulieris. vt. d. aut. si qua mulier. fm eundem mico. de mata. qui ita glosat. d. aut. z refert Bal. in. d. aut. Si. n. vir z vxor constituent se principales debitores in eodem instro vt q. talis pñtus non teneat. q. per hec mulier vt tacite consentire viro qui in eodem instrumento obligat se pro ipso. vt. l. eleganter. §. seruus pactis. ff. de dolo. sed hoc ē prohibitum. vt. d. aut. si qua mulier. in pñtu vt per. d. l. si vir vxori. §. si. ff. ad vel. Jaco. de bel. ponit istam. q. in cor. vñd su mitur. d. aut. si qua mulier. z dicit q. aduocati cōter dicit q. vñd sed ipse dicit q. non vñd quo ad mulierem nisi probetur in utilitatem mulieris versus ē. ergo pñtus dñ esse curiosus. vt effectualiter perueniat ad mulierem. sic. C. de sacro san. eccle. aut. hoc ius porrectum. presertim in mutuo. q. ista aut. non tñ loquitur in mutuo. l. non excludat similes z an maritus possit se obligare pro vxore. vt q. non. q. ex hoc resister qdam donatio vel quedam irrepetibilis donatio. q. inter virum z vxorem datur raro iudicium constante mñmonio. ff. d. ercu. tu. l. i. in fi. In pñtu est verum. q. quicqd agitur inter virum z vxorem nihil ad creditorem qui curat de damno. ar. d. dda. l. vt nihil donares. dñs Bar. de saly. in alle. l. si predium. sic dicit. Quero primo an. d. l. si predium. procedat si fundus in dotem datus fuit estimatus. glo. ibi primo sentit q. non. quia alienationem fundi totalis prohibz. l. iulius. fundi totalis. ergo. zc. Sed tene pñtu q. l. si estimatus si estimatōne que facit emptionem dñum est mariti. vt. l. quotiens. C. de iur do. z si estimatio non facit emptionem q. scā est deterioratōis sci ende cā ad huc. l. iulius. fundi totalis prohibz alienationem q. ita est totalis ac si estimatus non fuisset. vt. l. si inter. C. d. iur do. igitur neutro cāu marito inuito pōt alienari. Sed soluēdo pñtia glo. dñc q. predicta vera quo ad domini translocationem quantum vero ad pñtus validitatem pcedit glo. q. si ē estia tus pñtus est nullus. q. pñtia. l. z hoc declarat glo. ij. d. l. si predium. sin autem estimatur ea estimatione que facit emptōem. tunc. l. iulius se non impedit. q. non est totale. z sic pñtus ē ali quis tanq. rei aliene. vt. ff. de pñen. emp. l. rem alienam. z hec fuit intentio glo. in alle. l. si predium. Querit ibidem idēz Saly. secundo supposito q. fundus fuerit iestimatus z mulier iurauit non venire pñ venditionem vel etiam non iurauit. an ip sa pñuenire poterit. z quidam q. sic. q. venditio est scā pñlegēz. ergo non validatur iuramento. vt. d. de legibus. l. non dubiū z sic venire potest contra. vt. j. de agrico. z censu. l. non dubiū. quemadmodum. l. xi. Alij dicunt q. vbi iurauit non potest contravenire per aut. sacra puberum. C. si aduer. ven. Alij dñ stinguunt aut mulier est minor. z tunc possit pñuenire vt queli bz maior. q. iuramentum facit solum ipsum minorem haberi pro maiori. sed maior possz q. venditio est contra. l. iulius fñ di totalis. ergo zc. aut mulier est maior etate. z tunc non pos sit obstante iuramento. vt. d. aut. sacra. z tunc debes respōdes ad. l. non dubium. q. ibi in perpetuo prohibitus est qñ probi bitio est in rem non in personam. verum notarij cauti faciūt mulieres l. z minores iurare de non pñueniendo rōne etatis z cuiuscunq. alterius cause. z tunc q. duplex est sacm pñstutuz. pñmum facit eas haberi pro maioribus z fm eas vt maio res excludit. Hodie autem est expeditum de iur canonico vt iurans quātūcūq. mīor nō pōt pñuenire. vt extra dñ iureiur. c. li cet. li. vi. nisi prius iurasset non alienare vel alienanti non cō sentire. z pñmum iuramentum seruaretur. vt ibi notat glo. Querit idem Saly. tertio mulier alienauit vel alienanti con sensit nec iurauit. an indistincte possit pñuenire. glo. allegat. l. si pñdum in fi. notabiliter distinguit vt si emptor fuit sciens. tñc pñuenire possit. q. pñtus non tenet nec ipsa de euictione teneē si ignorans tunc si pñuiciū venditoris scientis tenet quan tum ad hoc vt ei teneatur de euictione ad interesse non vt do

minium rei transferatur q. fieri non pōt. si distinguitur i ven dente scienter liberū boiem vel rem sacrā. vt. ff. de pñen. emp. l. liberi. z. ff. de emp. z ven. §. si. Et ista determinatione gl. nō. q. phibitio alienationis fundi totalis est in rez. sed in solutio ne quā glo. l. prediū posuit in pñcedenti qñe sentit glo. q. sit in pñona z fauore pñone facta ad instar phibitionis alienatōis rei minoris. z ita nō. ff. de fideiuss. l. cū lex. in glo. fina. z pdest hoc scire. q. si est in rem fideiussor nō tenet. vt. d. l. cū lex. Si vero est facta fauore pñone fideiussor tenetur. vt. C. de pñdis mi. l. z si is. z q. sit in pñona tenet. l. y. z Ray. sequi Ja. de ra. Et ideo in qñe predicta dicunt. aut vxor alienat z nō tenet pñtus sui fauore. ideo nec obligatur de euictione nullo modo aut maritus est ille qui alienauit z in eius pñuiciū valet. ideo ipse de euictione tenetur. vt nō. in. l. vbi. C. de iure dotiū. cum eius fauore hec phibitio nō sit facta. §. vxoris tñ fauor. ar. l. i. ff. solu. ma. Merū tñ dicunt q. l. maritus nō possit pro prio nomine pñuenire. poterit tñ noie vxoris ad instar ycono mi qui reuocat nomine ecclesie per eū alienata. vt. C. de sacro san. eccle. l. iubemus. §. sane ver. pñedia. facit ad predicta quod nō. in. l. cū vir. ff. de vñc. Aduerte tñ q. vxor ipsa. z per pñis nec maritus pro ea qñ vxor ipsa alienasset vel alienanti pñen sisset non possit pñuenire nisi cōstante matrimonio nō postea. q. tunc fundus ad ipsam est reuersurus. aut eñ nō. glo. in. l. cō stante. C. de dona. p. qua facit. ff. de fundo totali. l. fundum. z ff. de vñca. l. cū vir. quod nō. q. casus non est oīo similis. q. in pñuiciū mariti tenet pñtus in pñcipio. ideo facili ter confirmatur ex postfacto si ad eū res est reuersura. sed qñ vxor vē dit pñtus est a pñcipio eius respectu nullus vt ipsi dicūt. ideo soluto matrimonio l. z tunc res sit ad ipsum reuersa nō vt con firmari. vt. l. que ab initio. ff. de reg. iur. lib. vi. z. c. nō cōfir ma tur. z quod ibi per Dy. eo. ti. Quero ab extra fm Saly. ibi ter. dicit in. l. si prediū. q. vxor non potuit alienare funduz do talem marito inuito qd si maritus pñsensit z voluit. vt q. tunc possit vt ibi a pñio sensu. z hanc partem tenuit Jac. de are. z allegabat q. cū maritus cōsensit vxori alienanti dos dñ ei re stitui. z sic definit res esse totalis ideo sit alienabilis. vt. ff. so. ma. l. seruus totalis. z. ff. de fundo totali. l. cum in fundo. §. si vxor. z. l. si debitor. sed Franciscus Accur. l. y. Ray. z cōter doc. tenet pñtu per ter. insti. quibus alienare l. z in prin. z. l. i. §. z cum lex. C. de re. vro. act. z. l. si dos constan. matrimo. l. vna. ad ter. d. l. si prediū. alle. subaudiūt maxime vel vt intelli gendum esse vbi iusta causa dotis restituende. cause autē iuste ponuntur. ff. de iure dotiū. l. mutus. §. i. z de his plene dñ per Saly. in. d. l. vna. C. si dos constante matri. dñs Raph. fulg. in alle. l. si predium. sic dicit. Si queratur an res in dotē data possit alienari sic tñ vt dicendū. z est res immobilis inestima ta non potest alienari olim inuita muliere hodie etiam ea cō sentiēte. ff. quibus alienare licet. in prin. Istam conclusionem limito sic q. non pōt alienari per maritum. per vxorem autē marito pñsentiēte potest alienari eo casu quo marit⁹ possit do tem mulieri restituere de quibus i. l. ij. z. l. quāuis. ff. solu. mat. plene hoc nō. per Dy. in alle. l. si prediū. Secundo limito q. l. z non possit alienari vēdēdo. permutari tñ pōt vt cū marito vt cum alio. ita q. non fiat deterior pñditio dotis. hoc voluit Al beric⁹ in. l. vnica. §. z cum lex. C. de rei vro. act. z Bal. tangit in. l. i. z patet ex his que dicta fuerunt in. l. quāuis. ff. solu. ma. per. d. Raza. cum. z. l. cōstant. de iure dotium. Tertio fallit si iuramentū est appositum a muliere tñc valeat donatio si mu lier consentiat cum iuramento. vt in. c. licet. de iureiurā. l. vi. z. c. cū pñngat. e. ti. z. c. l. z. nisi mulier prouidisset primo sibi iu rando se non consensuram. quia licet postea iuraret non vale ret. vt in. c. l. allegat. z tangit Bar. in simili. l. l. si qui p eo. ff. de fideiuss. vbi aut res immobilis esset estimata simpliciter tunc nō est dubium. q. res nō est totalis. vt. l. quotiens. C. de iure dotium. si autē est estimata fm formam. l. si estimatis. ff. solu. ma. tñc fm glo. ibi potest alienari cōsensu mulieris alias nō. Si vero loquimur dñ re mobili. siquidem est res mobilis q. nō pōt seruari. puta que consistit pondere. numero vel mensura q. fruādo seruari nō pōt. tñc pōt alicari. vt. l. res in dotē. ff. dñ iur dotiū. Si at est res mobilis q. seruādo seruari pōt. i hoc cōis sententia videtur q. alienatio teneat a principio. sed ex post facto reuocetur vt per Bar. in alle. l. si estimatis. nisi sit datio libertatis. vt. l. totalē. eo. ti. z hoc si est inter viuos. secus si in

ultima voluntate. Item in subsidium datur mulieri vendicatio
p quolibet. siue res sit estimata siue no. siue mobilis. siue imo-
bilis. l. in rebus. C. de iure dotium. Adde hic qd h fundus rei
dotalis datus in dotem inestimata absq iuramento no pos-
sit alienari et consentiente muliere. vt in l. vnica. §. 7. cu lex
C. de rei vxo. act. tamen secus est si fuisse estimatus. qd tunc h
non possit alienari sine consensu mulieris in ipsius preiudici-
um. tñ ipsa consentiente poterit alienari. dummodo interueni-
at huius pñsus fm formam aut. siue a me. C. ad vell. 7. dum-
modo et sint alia bona in facultatibus viri. ex quibus mulieri
pót consuli. vt voluit glo. fm vnum intellectum in alle. aut. si
ue a me. 7. hoc procedit quando estimatio fuit talis qd faceret em-
ptionem. quod quando sit no. per glo. in l. si inter. C. d. iur. do-
tium. idem si solum estimatio fuit scd ad finem vt videret an
res efficeretur deterior per. l. si estimatis. ff. solu. ma. vbi hoc t3
Ja. de are. Bar. 7. Bal. quod valde notanduz. qd prima facie
videretur pñm. ex quo estimatio non fuit scd ad finem eptō-
nis. 7. sic vñ remanere res dotalis. 7. idem vñ qd si res mobilis
fuisse data in dotem per. d. aut. siue a me. 7. ex predictis p3 qd
interdū alienatur res data in dotem. 7. tunc d3 distingui an
fuerit mobilis aut immobilis. 7. si immobilis an fuerit estimata
an non. nam ex predictis satis apparet an possit alienari con-
sentiente muliere. si vero alienatur donatio pp nuptias. tunc
recurrendum est ad dictam aut. siue a me. qd aut fuit donata
res immobilis aut mobilis. Et hoc primo cau h3 locuz. d. aut.
vt ibi no. Interdum vero mulier consentit alienationi rei sibi
obligate pro dote. 7. tunc loquitur lex et. l. iubemus. cum ibi
no. C. ad vell. qd nocet mulieri. dñ tamen supersint alia bona
ex quibus mulieri possit satisfieri nec hoc cau requiritur huius
consensus. vt p3 ex dictis iuribus cum ibi no. per Bar. 7. ma-
rimie in. d. l. iubemus. Interdum mulier vult se obligare pro
viro vel pignus dare pro oblatione viri. 7. tunc h3 locum aut. si
qua mulier. C. ad vell. d. Bar. de saly. in l. vnica. §. 7. cum lex
C. de rei vxo. act. sic dicit ut res lucidius pateat. dic aut con-
sentit mulier alienationi fundi dotalis 7. proprie dotalis. qd
inestimati 7. non preiudicat sibi. vt hoc et si iuret. vt not. ff. in
alia glo. allegata. §. 7. cum lex. 7. hoc de iure nostro. d. iure cao-
nico pp iuramentum non pót pueniri. c. l3. l. i. vñ. de iureiur.
aut consentit alienationi fundi estimati in dote dati. 7. tñ pñdi-
cat sibi. vt hic in littera. quod intellige si supersint viro res ex
quibus possit satisfieri viro. nō als. vt. §. 7. C. de iur. do. l. in re-
bus. 7. aut. siue a me. C. ad vell. Aut consentit alienationi alte-
rius rei mariti 7. preiudicat sibi. vt i. d. §. 7. cu lex. 7. l. iubemus.
C. ad vell. 7. dic vt ibi. Aut pñt alienationi rei sibi pp nu-
ptias donate. 7. dic vt in. d. aut. siue a me. Quid aut de re mo-
bili in dote data. Dicit glo. in alle. §. 7. cu lex. qd vñ qd teneat
alienatio. quod patet qd seruū dotalē manumittat. C. de ser-
uo pign. dato. l. i. 7. qd cu hic phibeat in immobilibus pmittere
vñ in mobilibus. ar. l. cu pretor. ff. de iudi. 7. hac partē firmat
gl. ff. qui. alie. l3. i. pñ. 7. ibi vñ casus pp dictionē tñmō. dic. n.
i reb. tñmō soli. 7. h tenet B3o in sūma i. ti. de fundo do. hoc
idem Jaco. de raue. p dictas rōnes. addit et qd prohibitio alie-
nationis in rebus ecclesie nō trahitur ad res mobiles. vt. l. i. iu-
bemus. 7. aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosanc. eccle. 7. quia
hoc oliz erat. in tutoribus. vt. l. lex que tutores. C. de admini-
tuto. Sed quedam alia glo. in aut. siue a me. in fine magne gl.
distinguit. Aut res mobiles non possunt seruando seruari. 7.
tñ possit alienari. Aut seruando seruatur vt sunt serui. 7. tunc
nō possit. ar. d. l. lex. que fallit libertatē fauore. C. de seruo pig-
dato manu. l. i. Sed i. d. 7. Jac. de ra. in rebus mobilibus di-
stinguit sic. Aut qd an possint alienare sine voluntate mulie-
ris in preiudiciū eius ita qd soluto matrimonio nō possit eas
vendicare. 7. dicit qd non potest 7. non ex dispositione legis in
lie. qd ita tantum in rebus soli disponit sed alio respectu. quia
h3 maritus interim sit dominus. tamen soluto mñmonio do-
minium est reuerfurum ad ipam mulierem. l. in rebus. C. de
iure do. que et in immobilibus loquitur. 7. sic mñmonio soluto
pót vendicare sicut ille qui vendit rem suaz sub pacto adiectō-
nis in diem. vt. ff. de in diem adiec. l. iij. vel. iij. Facit etiam i
simili. C. cōtia deleg. l. fi. 7. aut. res que. Aut queritur vtruz pos-
sit alienare voluntate mulieris. 7. tunc aut mulier consentien-
do vñ intercedere. 7. tunc non possit. qd consensus mulieris ei
non preiudicat. C. ad vell. l. si mulier. Aut vxor per consensu

non dñ intercedere. qd non alienat ex necessitate. tunc t3 aliea-
tio 7. preiudicat mulieri. Et tamen iste opinionones emittuntur
est consilium vt res mobiles dentur estimata. maxime qd dñe
riorantur vel in tēpore corrumpunt. Jo. de Imo. ff. d. vñca.
sic dicit. Si maritus alienat fundum dotalē ipsemet potest
recuperare 7. pñtum venire ex sua persona. 7. ita t3 glo. qd cō-
muniter per doc. approbatur in. l. i. §. 7. cum lex. C. de re. vxo.
act. l3 pñm notat glo. in. l. cum vir. ff. de vñcap. 7. non ob. l.
cum proficaris. C. de reuo. dona. nec. l. si vendicans. ff. d. cur.
qd illa est qd quis non pót venire pñm suum proprium qd fal-
lit qñ scñ est prohibitum a iure pp publicam vtilitatem. naz
tunc pót etiam ipse idem venire pñ. vt probatur expresse in. l.
quemadmodum. C. de agri. 7. cen. 7. no. per doc. in. l. post mor-
tem. ff. de adop. 7. per glo. 7. cano. in. c. nosti. d. elec. 7. in. c. diuer-
sis fallacijs. de cle. coniu. vbi et per Imo. 7. tangitur et in. d.
l. vendicante. facit quod no. in. l. i. C. de libe. cā. vñde cum con-
stante mñmonio maritus sit dñs dotis seu rei dotalis suo iu-
re ipse vendicabit non obstante alienatione per euz scd ex quo
ē phibita pp publicā vtilitatem. vt p3 in. l. i. ff. solu. ma. cōiun-
cta. l. lex iulia. de fun. do. mulier aut soluto mñmonio vñ pos-
se vendicare. vel qñ vir agit ad inopiā. vt in. l. i. rebus. 7. l. vbi
adhuc. C. de iure do. 7. et voluit glo. no. 7. sing. melior que sit i
corpore iuris. institui. quibus mo. alie. l3 in pñ. 7. no. Spe. i. ti.
de emp. 7. ven. §. tertio loco ver. quid ergo si vir. ad si. ibi pñue
uit autē notari 7. c. 7. intellige dicit ipse Jo. predicta vera si vñ
ditio est facta emptori ignorantē dotalē qd nihilominus stat
eadē rō. qd alienatio non valet pp publicā vtilitatem. ideo d3 ad-
mitti ad renocandū. 7. intelligo et dicit ipse Jo. si iurasset ipe
marit⁹ si vñre pñ. tal alieatio si ē phibita in sui fauore h3 i
fauore tertij. si mulieris ne remaneat indotata. ideo tale iura-
mentū non ligat per ter. in. c. cū contingat. a pñio sensu de iu-
reiu. qd l3 quis possit iuri p se introducto renunciare. nō tam
potest renunciare iuri in alteri fauore introducto. vt pbatur i
l. si vnus. in. §. ante omnia. ff. de pac. 7. in. c. si diligenti. de so-
cōpe. 7. plene p doc. 7. Bar. in. l. si. C. de pac. 7. in. l. pactū inter
heredes. ff. de pac. 7. glo. no. in aut. vt sine phibitione matris.
coll. vij. 7. si dicis qd super hoc casu iuramentū vñ tendere in
preiudiciū alterius qd reipublice. ac si et si mulier iuret nō de-
beat ligari. quod est p dictū. c. si ptingat. Rñderi pót qd iniquū
tū ibi dñ qd iuramentū non ligat si vertitur in preiudiciū
alterius debet intelligi. s. pñm. secus si reipublice secundario 7.
nō pñcipaliter. vt et qñ mulier iurat iuxta no. plene p Bar. i
l. i. ad si. ff. solu. ma. 7. ff. de fideiuss. l. si quis pro eo. Si aut i pre-
iudiciū reipublice pñcipalr esset. tñc nō obligaret. vt in. c. quā-
to. de iureiurē. Itē non ob. predictis si dicas qd maritus con-
stante matrimonio ē dñs rei dotalis 7. d3 percipere fructus.
vt. l. dote ancillā. C. de rei ven. 7. de eius preiudicio tantūmo-
do vñ agi. 7. pñs si vñ possit pñtē obstatē suo iuram. qd rñde
ri pñ. qd l3 sit dñs 7. fruct⁹ pñtē dbeat. tñ tenet ipse cōuercere
i onera matrimonij. vt. l. p oneribus. C. de iure do. 7. per con-
sequēs subueniri mulieri i opportunis. id nō viri simplr pre-
iudiciū si non reuocat fundus dotalis. imo et mulieris. Itē
pppter tale preiudiciū admittit ad renocandū l3 i cōsequētiāz
iple vtilitatem pñcipiat. arg. l. i. ff. de auc. tu. 7. sic quodāmodo dñ
ex parte mulieris recuperare dicta de cā. 7. hoc mō possit sal-
uari id quod sentit glo. i. d. l. cum vir. 7. et Angel. qui dicit qd
reuocat ex pñna mulieris non ex sua. tñ recte cōsiderando ex
pñna sua seu ex iure suo pppter suū dñm reuocat ipso iure.
7. hoc respectu pót dici ex pñna sua reuocare. qd ex iure i pñ-
na sua residētis. 7. l3 marit⁹ cēt alias locuplex 7. solūdo bene
posset de seruire oneribus mñmonij. tñ adhuc puto dicit Jo.
pcedere quod ē. d. dictū. qd pign⁹ subueniri poterit si habebit
et fructus rei dotalis qui debet esse penes illū qui onera mñ-
monij sustinet. l. si is qui. §. qd dñ. ff. de iure do. 7. facili⁹ aduo-
cabit mulier ab hereditibus viri soluto matrimonio qd ab alio
extraneo. facit quod bñtur i aut. vt imo. ante nup. dona. §. fi.
i pñm. col. vi. nam heres nō pót referre questionē dñij i extra-
neo. secus. l. si quis cōductionis. 7. ibi no. C. locati. S3 si ma-
ritus vendit rem dotalē an teneat de emptione reperio tripli-
cē opi. Ana fuit indistincte qd nō p. l. cū lex. ff. d. fideiuss. iuxta
l. nondū. C. delegi. 7. l. lex iulia. alleg. §. 7. hanc tetigit specu. in
ti. de emp. 7. ven. §. tertio loco. ver. sed pone vxor. 7. ver. h3 i ca-
su pñm. Secūda fuit opi. qd teneat p. l. 7. si is. C. de predi.

mi. saltem ad precium p.l. emptor. §. si. C. cōia deleg. naz sicut
ibi res erat vendentis et subiecta restitutioni ita et ista tangit
Bar. i. l. cum vir. ff. d. v. l. i. iij. opi. Tertia fuit qd si emptor
fuit ignorans tunc teneatur de euic. maritus scus si sciens. et in
ipsa vñ residere spec. i. v. ver. sed pone vroz. i. ver. §. i. casu pñis
fo. et ea sequitur Jo. fabri istit. q. mo. alie. l. i. prin. Et ibi con
cludit qd si emptor fuit sciens tenebitur maritus de euic. si ex
presse fuit stipulatus emptor de euic. p. l. si fundum. C. de euic.
¶ Potes dicere qd aut queritur an teneat ad precium. aut an
ultra teneatur de euic. primo cāu si emptor fuit ignorans et ius
factum ignorauit fundum esse dotalem. et sine dubio poterat
repetere ex quo fuit bonfidei. vt voluit gl. in. l. quemadmodū
C. de agri. et cen. et in. c. imperialem. §. i. seu in prin. pñcipij. §.
probi. seu. alie. per Fre. Item si sciuit sciri et ignorauit ius. vt
voluit glo. in. d. l. quemadmodum. nam l. non censetur bōe
fidei quo ad vñcupationem. tñ scus quo ad alia. l. si fur. cu. ibi
no. §. i. ff. de vñcup. presumitur aut ignorancia iuris si erat p
sona rustica vel alia cui l. ius ignorare. l. cum de indebito. ff.
de proba. et l. i. §. i. et ff. de iur. et fac. igno. als non presumetur
nisi aliter appareat. l. leges. C. de legi. et no. plene per Bar. in
l. quod nerua. ff. de positi. Si autem sciuit ius et factum ipe em
ptor. tunc vñ etiam qd possit recuperare ipsum precium per. d.
l. si. §. emptor. C. cōia dele. vbi etiam sciens recuperat in casu
illo. et per aut. qui res cum sua glo. C. de sacrosan. eccle. et pñstā
partem tñ Ja. de ra. in. d. l. cum vir. et respondet ad alle. l. que
admodum. que dicit oppositum. qd ibi prohibetur res d iure
cōi alienari. scus quando pp spālem fauorem mulieris. et qd
res est viri. l. si subiecta restōni. ideo dō posse agi. vt dicto. §.
emptor. Prium credo de iure dicit Jo. per. d. l. quemadmodū.
nam imputandū est ei qd legum interdita scienter mercat.
vt ibi dñ. vñ vñ emptor delinquere pñ interdicitum legum pñ
do scienter. ideo punitur vt perdat precium. vt ibi dñ. et hanc
partem vñ velle. Jo. fabri. insti. quibus mo. alie. l. i. prin.
¶ Nec ob. quod habetur in. d. §. emptor. qd interim ibi añ aduē
tū cōi dñis si impedit translatio dñij. et sic nō ē oīo iterdictū
cōmertiū. iō magis subuēit emptor ibi scit. qd nullo mō trans
fert dñij. Jñ nō ob. qd nō. i. d. aut. qd res. qd licet glo. ibi tene
at illam opi. qd emptor sciēs recuperat pñcium ab yconomō. l. i. si
ab ecclesia. et videatur seq oīo Inno. in. c. si quis presbyter. ex
tra de rebus eccle. nō alie. tñ prium tñ gl. in. §. si quis. §. i. aut.
de non alie. in. ij. colla. et eam sequuntur doc. cōmuniter mari
Ly. Ja. bu. Bar. in. d. aut. qui res. et et glo. in. c. ad audientia.
extra de reb? eccle. nō alie. tñ bec ps vñ verior p. d. l. quēadmo
dum que fundatur ex rōne quā dixi. §. qd scienter pñ interdita
legū pñrit. non aut fundatur sup rōne Ja. de are. i. aut. que rō
concludit et in casu. d. aut. qui res. Credo tñ qd nō remanebit
precij penes maritū. cum sit in pari causa turpitudinis cum
emptore. ideo aufertur ab eo pñcium tanquā ab indigno. vt
voluit glo. in. l. quēadmodū. et facit. l. lucius. ff. de iur. fisci. et l.
ij. C. de cōdi. ob tur. cau. Si at querat an ad aliud preter qd
precij possit agi. concludit si fuit sciens claz qd non agit etiaz
ad precium qd intellige et si ille fuisse illud stipulat? sibi red
di in casu euictionis l. glo. sentiat pñi in. d. l. quēadmodum.
et et Ja. in loco preallega. et similiter Spec. sed puto qd nō bñ.
qd talis stipulatio foueret causam turpē per ea que. §. dixi. et qd
habent in. l. quēadmodū. ideo non dō tenere. l. generaliter. et l.
si plagij. et quod ibi no. ff. de ver. ob. Si aut fuisse ignorans tñ
vñ velle. Jac. de are. predictus et Spe. in locis prealleg. et glo. i.
d. l. si predium. qd teneat de euic. ad interesse vltra precij. Sz
forte posset dici oppositū qd ex quo lex permittit maritū veni
re pñctum ad ipsam rez vendendā nō debet p viā indirectā
phibere ipsam a vñdatione per. d. l. cū lex. ff. de fideiuf. fatcor
tñ qd si res esset meliorata p viā exceptionis saltē psequeretur
meliorationem. vt. l. in fundo. ff. de rei ven. et forte et ad illud
cōpeteret actio. sed si veller agere quatenus res nō esset melio
rata nec vir locupletatur. tñ vñ pcedere quod dixi. et p predicti
eta vñ posse decidi. Quid si ipse emptor fuisse stipulat? du
plā vel aliam penā nōie euictionis an poterit petere. Specu.
in loco prealle. tenuit qd nō si fuit sciens. qd tunc nil petere po
tuit vltra precij p. l. si. §. emptor. §. alle. scus si fuit ignorans.
Sed glo. in. l. quēadmodū. et Jac. in loco prealle. voluerunt qd
posset petere. etiam si fuit sciens credo qd fuit sciens qd poterit
agere. quia dicta stipulatio non videtur fouere causam turpez

vt predicti idem si fuit ignorans quia non poterit petere pe
nam. licet potuerit precium petere vt predicti. Et ratio est
quia ex quo lex pñmittit sibi ex iure suo vindicare non debet
per indirectum impedire per aliam viam. vt probatur ex
presse in. d. l. cum lex. Nec ob. predictis. l. sed et is. §. de predictis
mi. qd ibi non recuperabat administrator minoris rem ex iure
suo. sed ex iure minoris. ideo ibi bene tenetur ad penam. hic
autem ex iure suo recuperat. ideo nō est conueniens qd teneat
ad penam per rōnem. d. l. cum lex. et predicta procedunt quan
do vir vendidit sine consensu mulieris. si non interuenit iura
mentum vrozis per. l. i. §. et cum lex. C. de rei vt. act. idem si p
sensit cum iuramento. si loquimur de iure ciuili. vt. l. non du
bium. C. de legi. et no. in. d. §. et cum lex. scus de iure cano. qd
in hoc preualet iuri ciuili. vt in. c. cum contingat. de iureiur.
et. c. l. e. ti. in. vi. vnde tunc qñ mulier cum iuramento consen
tit tutus est emptor nec possit vir qui alienat muliere cōsen
tiente reuocare. nec et ipsa mulier soluto mñimonio.

Ed nunc restat videre qd

¶ econtra qñ mulier vendit seu alienat rem dotalem
conclude qd si alienat viro nō cōsentiente nō valet et
et non preiudicat viro. vt. l. si predicti. C. de iure do. si autem vir
consensisset videret scus p. d. l. si pñi. a pñio sensu qd sequitur
ibi Ja. de are. h. tene. §. fin. Bar. et Ly. et cōter omnes. qd non
valet i simili ar. a pñio sensu p id quod habet i predicti. §. et cum
lex. et insti. quibus alie. l. i. in prin. iō tene scire qd vir poterit
rem aduocare cōstante matrimonio non obstante cōsensu p
eum pñito p. d. l. quēadmodū. p id quod plene. §. dixi. Sz tunc
ē dubium an soluto matrimonio mulier posset reuocare. vidi
istā qñē de scō et dicebat qd non. qd cōfirmabatur alienatio
p eos ius supueniēs mulieri p hāc. l. et p hoc vñ glo. fin. qd nō
ē alibi i. l. cōstante. C. de dona. et eam vñ sequi Ly. et Bal. i. d.
l. si pñium et spec. i. d. §. iij. ver. §. nunquid cōfiteat. Priū sentie
glo. insti. q. mo. alie. l. i. prin. vbi dicit qd solu. matri. mulier re
uoca. et idē spec. i. d. §. iij. i ver. cōfueuit aut notari. et hāc partē
dicit Jo. puto veriorē qd non cessat ratio legis ihibētis aliena
tionem. qd interest mulieris sibi cōseruari rem dotale et solu.
matrimonio. vt sic possit iterato nubere. l. i. ff. solu. ma. et hoc
puto verum et si emptor fuit ignorans qd adhuc ista dicta ratō
et qd et tunc nō vñ obligata de euic. p rōnem dñ. l. cum lex. et
voluit et ibi Bar. et clarius Jo. i. alle. loco. vt. §. ideo non ē rō
quare debeat cōfirmari. ex quo alienatio est nulla nec obliga
tur mulier de euic. nec et cessat rō legis. et credo qñ mulier nō
iurauit. si aut mulier iurasset non pñenire. tunc tale iuramen
tum non preiudicaret viro si nō cōsensisset p ter. i. d. c. cū cōi
gat. a pñio sensu. Si aut solu. matri. tñ i effectu cōfirmaretur
aliter qd mulier obstāte sacro non posset pñenire. vt. d. c. cū cō
tingat. et hoc casu pñt saluari glo. i. d. l. si cōstante. et opy. Ly. et
Bal. Si aut mulier alienauit cū sacro cōsentire viro. tñ nec
vir nec mulier admittunt ad reuocandum. vt. d. c. cum contin
gat. maxime si et vir iurauerit. idem tñ credo et si non iurasset
ex quo. iurat tñ mulier cuius fauore lex phibuit alienationē
vt i. c. cū cōtingat. vbi aut mulier alienat nō iterumēte iura
mento mulieris tunc vt dixi non ipeditur reuocatio p virum
cōstare matrimonio. et si ipse iurasset. ex quo mulier nō iura
uit nec similiter ipedit mulier soluto matrimonio. An autē
qñ mulier alienat possit emptor petere pñcium. concludit qd non
si fuit sciēs. et si expresse fuit stipulatus eo casu quo alienatio
non tñ p ea que pñi quādo vir alienat. scus si ignorauit qd
tunc poterit petere precium nō tñ pena p. d. l. cū lex. i ratione
sui. et si fuisse t ignorans emptor. et hoc voluit Ja. in loco preal
lega. qui respondit ad. l. et si is. C. de predicti. mi. qd ibi admiſtra
tio non reuocat ex iure suo. scus si in muliere. ideo tunc succe
dit rō legis cum lex facit quod ibi no. per Bar. vnde nec vide
tur tunc aliter teneri de euicōe si emptor fuit ignorans non
bene dixit. et hoc satis fuit de mente Bar. et in. d. l. cum lex si
intelligeres et solius respectu precij. Ex predictis et patet po
test. Quid si vir et vroz simul vendant rem dotalem seu quili
bz solum pro parte se obliget. et siue quilibz i soli idū. et siue vter
qz siue alter tñ. Quid autem qñ vterqz vendidit. an saltem p
dimidia tenebitur mulier ad precium eo cāu quo venditio fñ
tñ. vñ qd sic. ex quo precium vtriqz dñ solutum. ar. l. reos. §. cū
in tabulis. de duo bus reis. et hanc partem vñ tenere Bar. in

quodam suo consilio qđ incipit punctus questionis talis est.
dñs. ¶ dñs. nupit cuidam. L. In primum facit fortiter quod habe
tur in aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi quando mulier et vir i
eodem instro se obligant non tenetur mulier. nisi quatenus do
ceatur verum esse in utilitatem mulieris. et hanc partem et
vñ tenere Spe. in ti. de solu. et liber. §. ante omnia. ver. sed pōe
vir. et hanc partem puto veriorē per. d. aut. si qua mulier. et
qđ vt docet experientia maritus vere percipit pecuniam. §. p
cautela emptoris quandoq; mulier principaliter se obligat et
confitetur se precium recepisse. nec comode mulier pōt etiam
bene resistere voluntati viri. ideo satis est visum qđ non tenea
tur et si in instro dicatur pecuniam sibi fuisse numeratam p
ut vñ sentire Specu. in. d. ver. sed pone vir. et videtur d. mente
dicte aut. si qua mulier que presupponit verisimiliter sic scāz
rōnem superius tactam. Nec ob. d. §. cum in tabulis. qđ quod
ibi dñs. pcedit reguli in his q possunt se obligare. §. fallit i mu
liere que nō pōt se obligare als pro viro. nec etiam regularit
pro alijs. per id quod habetur in. d. aut. si qua mulier. et per. l.
i. et per totum. ff. ad velleyanum. et hanc questionem vidi de fa
to in ciuitate ista. Itē aduerte qđ dñs. §. qđ si emptor emit sciē
ter rem dotalem. precii nō petit nec penā etiam si fuerit stipu
latus. si habet obitare. l. si fundū. C. de euic. qđ ibi loquitur qñ
vendit res aliena que nō est pibita alienari iuxta. l. rez alie
nam. ff. de pben. emp. secus qñ est pibita alienari. vt. d. l. quē
admodū. et sic et soluit glo. quā re puto singularē et que aperte
istud tenet in. c. i. in fi. pñ. de pib. seu. alie. per. Frede. que meo
iudicio melius dicit qđ glo. in. l. quēadmodū. et qđ dicat. Spec.
et alij tenentes opt. et bene facit ter. in. d. c. i. fi. principij. Itē
nō ob. l. fi. C. de fundis limi. qđ dñs. intelligi qñ emptor fuit igno
rās saltē ius. et sic fuit in bona fide vt ibi tangit et. d. l. quēad
modū. Itē et aduerte inquātū dñs. nō pfirmari alienationē
factam p mulierē etiā soluto matrimonio qñ fuit inualida. l. 3
glo. velut primum in. l. constante. C. de dona. Nec ob. l. cum vir
fi. de vñcap. qđ loquitur in viro cuius fauore non est prohibita
alienatio. secus in muliere cuius fauore est pibita et in qua si
cessat rō legis pibentis et soluto matrimonio per. l. i. ff. sol.
matri. Item nō ob. l. et heredi. §. filie. ff. de pac. qđ ille. §. debet i
telligi qđ dissoluto matrimonio fuit pactū pñudicialis dñi.
secus si eo constante et si conferatur in tps soluti matrimonij
l. de die. et. l. attilicinus. ff. de pac. dñs. et forte nō nocet si sit an
te matrimonij. l. 3 glo. dicat primum in. d. §. filie. de quo p. Jo.
de imo. in. l. si focer. §. lucius. ff. solu. mat. Item nec ob. l. spem
C. de dona. qđ loquitur qñ donatur spes actionis rei non pbi
bite alienari. secus qñ esset pibita per id qđ legit et no. in. l. fi
ad resoluēdam. C. de predi. mi. Itē aduerte qđ p eo quod dñs
§. qñ maritus alienat et solus iurat qđ posset reuocare non ob
stante sacro. bene facit quod habet in. c. peruenit lo pmo et. C.
sicut nōtis. extra de iureiu. vbi patet qđ si pñclatus alienauit
rez ecclesie et iurauit nō pñuere nō obstante sacro pōt reuoca
re pp utilitatem ecclesie licet ipse habeat vñ fructibus p alij
tis. et hoc aperte et clarius tñ ibi Anto. de bu. in. c. cū venisset
§. glo. extra de insti. et hoc et in simili vñ tenere Jac. i loco pre
alle. vbi dicit qđ si ex matrimonio extāt filij et si vir et mulier
iurassent. nihilominus vir reuocabit cōstante matrimonio et
mulier eo soluto. alle. glo. sing. et que non est alibi in. d. c. cū cō
tingat. et sic eadē rōne qñ vir iurauit sol. et quo tendit ad pre
iudicium mulieris non dñ impediri reuocare. forte tñ tutius
est ptere absolutōem a iuramento saltem ad cautelam que si
ne dubio deberet concedi per id quod no. in simili per. Inno.
in. d. c. peruenit. Sed aduerte qđ inquantum Jac. vult post gl.
qđ dñ attendi pñudicium quod fieret filiis non videtur vex.
qđ filij viuente patre aut mife in eorum bonis non habēt ius
l. non vsq. ff. si quis a pa. fuerit manu. et no. Dy. et Bar. i. l. fi.
ff. de libe. agno. l. 3 glo. aliter sentiat in. §. si quis autem nō im
plens. in aut. de here. et fal. colla. i. Sed ipse respondet primo
qđ l. non vsq. est correctā fin quosdam iuxta no. in. l. i. C. ioffi.
donatio. Vel secundo potest dici qđ aliud sit in alijs bonis.
aliud in dotalibus ex quibus liberi debent ali. vt. l. vbi adhuc
C. de iure do. sed Jo. an. i. d. c. cū cōtingat. super glo. et in glo.
ordi. super. c. qñis. de pac. i. vi. non tñ. et dicit qđ glo. illa dñ in
telligi qñ principalit vergit i pñudiciū alterius. non qñ secun
dario. vt contingit i filiis qui post mortem parentū solum pos
sunt succedere. et sic non pñcipalit sed secundario eorum interest.

Et p hac parte facit. qđ etiam mulier posset in dotē extraneū
heredem instituire dñmodo relinqueret filio legitima. l. hac
edictali. §. si. cū ibi no. C. de secū. nup. et. l. i. C. de inof. do. et sic
nō habere i effectu maius ius i dotalibus qđ i alijs. Non ob.
d. l. vbi adhuc. l. 3 Jo. an. non rñdeat. qđ fateor qđ mulier que re
uocat dotē viro vergēte ad inopiā dñ fructus cōuētere i one
ra matrimonij et pñter filios alere vt ibi. nam et p regulas iu
ris pñmittit sibi tunc reuocare cū nondum sit solutū matrimo
nium. sed non per hoc sequit qđ filij habeāt ius i dotem. nā et
mater tenetur alere filium quādo non posset a patre ali. iuxta
no. in. l. alimentā. C. de neg. gest. et. l. nēscius. ff. eo. ti. et istam
partem credo veriorē. hic ē et qđ soluto matrimonio l. 3 non
extēt liberi ex eo tñ mulier dñ habere suam dotem et ipsam dñ
dare secūdo viro l. 3 hodie debet cōseruare fin moderationē
d. l. hac edictali. si contingat eam postea mori. Item aduerte
dicunt qđ qđ mulier iurauit ipsa poterit petere absolutio
nem a iuramento. et sic vñ Jo. an. velle post. l. in. i. d. c. cum
cōtingat. vbi dicit. Inno. credo qđ p sacm mulier ligetur sed
instet qđ absoluat. §. primum credo veri. qđ als illa decretalis
seruiret nobis de vento et erit imposita verbis et non rebus p
l. i. C. cōia de leg. et. c. cōmissa. §. porro. de elec. i. vi. puto tamē
dictum. Inno. posse saluari qñ apparet mulierem propter mi
nas et verbera p maritum sibi illatas cōsensisse cum iuramen
to. qđ tūc vñ coacta fuisse iuxta notata p. Inno. et Jo. an. in. c.
cām matrimonij. de offi. de leg. p. Bar. i. l. i. §. que onerande
ff. quarum rez ac. nō dat. Et adde et pñdictis qđ si emptor fuit
ignorās rem esse dotalem si apparet mulierem cōsensisse aīo
decipiēdi. vt qđ asseruit rem nō esse dotalem. vñ qđ tunc non
subueniat sibi p id quod habet i. l. si sine. C. ad velle. et. l. i. i. C. si
mi. se ma. dire. Sz iuxta pñdicta pōt dubitari. an qñ mulier
iurat pñtus firmetur iuramento. an illa sola obliget ad obser
uatiām iuramenti remanēte pñtu nullo. Et hac secundam ptez
tenuit Jac. i loco pñlegga. qđ ter. iuris canonici maxime i. d. c.
cū cōtingat. et. c. l. 3 mulieres. non dicunt pñtum cōfirmari in
ramēto. §. qđ mulieres nō pñt pñuere. Et ex hoc inferet qđ mu
lier a tertio possessore cui nō vendidit soluto matrimonio po
terit vindicare. qđ ille non est dñs sicut nec ille qui emit a mu
liere. nam ex quo pñtus est nullus non potuit transferri dñi
um. l. nunq. nuda. ff. de acqui. re. do. ideo poterit vindicare ab
illo tertio nec poterit ab eo excepōne repelli qui eius respectu
nihil iurauit. sed emptor si possideret cui iurauit poss. eam re
pellere. et sic accusatio est personalis sicut in simili l. l. milites
§. cum veteranus. ff. de testa. mili. et in. l. qui ex liberis. §. testō
ff. de fm tab. facit quod habetur in. l. loci corpus. §. competit
ff. si fer. vendi. quod intelligit verum nisi ille tertius habz cām
ab eo cui illa mulier iurauit per. l. ait pñtor. §. si. cum. l. se. et. l.
nam et postea. §. si. ff. de iureiu. alle. etiam ad pñdicta. l. si quis
emptōis. C. de pñscr. p. xxx. ann. vbi antiquus dñs l. 3 nō pos
set auocare rez a malefidei possessore si pñscr. triginta an
nis. tamen ab alio poterit. vt ibi patet. Et per pñdicta oīa
dic qđ mortua muliere heredes eius poterunt auocare. quia i
eos transiuit dominium qđ erat penes mulierem. et ipsi non
obligant iuramento qđ iuramentum est personale ex parte iu
rātis. iuxta no. per. Inno. et Jo. an. in. c. veritatis. de iureiu. §. 3
Jo. an. et Arch. in. c. quāuis. de pac. in. vi. tenent pñtus firma
ri iuramento. et ibi et vñ pñari inquantum dicit pñtum iura
tum debere seruari. et nō dñt simplr iuramentū. et hanc par
tem tenuit Jo. cal. in. d. c. cū cōtingat. in suis addi. hoc etia
tenet Bar. in. l. si quis p eo. ff. de fideiuf. sed cū hac parte ad p
sens transeo. Item iuxta pñdicta ē faciendū qđ datur cōsiliū
qđ mulier et cum iuramento non obliget. vt si pater aut alius
faciat eam iurare de nō alienando ipsam dotē. nā tunc licet
postea alienat et iurat nō pñuere pñualebit primū iuramen
tū p. c. intellecto. de iureiu. et hoc tenuit. Boffi. in. c. cū contin
gat. d. iureiu. et in glo. que nō est alibi in. d. c. l. 3 mulieres. et no.
Spe. in. d. §. tertio loco. vbi est no. pñsum. sed pñ istud dictum
facit qđ vñ dare materiā delinquendi et decipiendi. Itē vñ ini
quum quod noceat emptori qui ignorauit primū iuramentū
ar. l. si. ff. pro suo. Itē qđ pñtus qui fit iuramentū vñ tenere. vt
in. c. sicut ex lris. de spon. et no. Jo. an. et Inno. in. c. dilecto de
preben. vbi dicunt qđ licet actus qui fieret iuramentū i spūa
libus non valeret. tamē secus vñ qđ pñtus fit iuramentū in
tpalibus. vel et in matrimonio. vt. d. c. sicut ex lris. vbi pñtus

matrimonij iuramentū preambulū . tenet non reperio hūc
passum declaratum. tñ pro matrimonio potes dicere qd si iu
ramentū primū habet fōmētū iuris secūz vt qd tenditur ad
phibendū alienationē als de iur. phibitū vt est in casu pro
posito. tunc posset pcedere gl. in. d. c. l. mulieres. facit quod
no. in simili. in. l. ea. de condi. ob causam. t. l. ij. C. de vīca. p
emptore. t. l. si filiusfamilias. §. diu. ad fi. de lega. i. secus si pri
mū iuramentū non habebat secū iuris fōmētū. t. sic loquit
dict. Inno. in dicto. c. dilecto. t. idem t. Ludo. in. l. alia. §. ele
gant. solu. ma. vī latissime. §. i. istamet clausula in articulo dñ
tractatur de pac. successiōnū. Credo tñ qd in qdne pposita eq
posset distingui. vt voluit Ja. in loco palle. an emptor sciue
rit primū iuramentū. t. tunc pcedit glo. in. d. c. l. mulieres. qz
imputet sibi qd phit tñ. si aut ignorasset tunc vī qd nō noccat
primū iuramentū ipsi emptori qd probabiliter ipsum igno
rauit per. l. si. ff. p. suo. nec ob. d. c. dilecto. qz loquitur in rege q
bz iuramentū in p̄mōtione nō alienare iura regni. t. sic pba
biliter phens non debuit illud ignorare que rō hic cessat. non
ob. predictis si dicatur qd ex quo mulier primo iurauit phen
do postea iuramentū vī peccare. t. sic fin iuramentū habet
mutare peccatū. t. per phs indistincte nō vī tenere per id qd
habet in. c. si vero. de iureiu. t. quod no. p. Bar. in. d. l. si quis
p. eo. t. quod no. in. c. ij. de maio. t. obe. qz pbari pōt qd p p̄mū
iuramentū nō vī ligare mulierē ad p̄iudiciū tertij. illud pro
babiliter ignorantis. ar. l. si vnus. §. ante oīa. ff. de pac. t. c. ve
niens. de transac. t. in. d. c. cum contingat. a p̄io sensu. de iu
reiu. ideo non vī tunc peccatū respectu tertij. si seruat fin iu
ramentū quod tertius iure p̄mittente facit interponi per. d. c.
cum contingat. nec posset sibi obijci. de primo ex quo illud p
babiliter ignorauit. p̄terea tñ secūdo pōt dici qd qz pec
cet actum faciendo nō tñ per hoc iuramentū infringitur super
eo p̄fictū. vt patet in eo qui iurat per demonē vel per creatu
ram qz peccat sic iurando. t. tñ ex quo si iurauit d. z seruare. c.
t. si xps. de iureiu. t. c. monet te. xxiij. q. i. t. similiter videmus
qd qz quis peccet faciendo iuramentū nihilomin⁹ p̄ctus tenet.
vt in. c. sic ex l̄ris. de spon. Quid aut si statutū expresse dicat
qd nō possit mulier alienare fundū dotalē et cū iuramento
put viget in ciuitate Bononie. an tunc h̄met p̄ctus iuramē
to. t. vī qd lex vel statutū non pōt annullare iuramentū. dicit
enim Jo. de imo. in. d. c. cum contingat. t. Bart. in. l. omnes
populi. ij. q. principali cōcludit qd nō pōt annullare iuramen
tū qz cū iuramentū sit res sp̄ialis nō potest se t̄romittere iu
dex secularis. facit quod habet in. c. tuam. de ordi. cog. t. quia
scriptū est reddite iuramēta v̄sa. t. no. fin eū i. c. t. si ch̄ristus.
de iureiu. Sup̄ aut iure diuī nō vī fieri posse statutū p̄ secu
lares. t. hoc dicit verum nisi statutū excluderet cām peccandi
t. p hoc dicit qd si statutū dicat qd non valeat p̄ctus matrimo
nij sine tali solēnitāte. et si fuit iuratum qd tale statutū non va
let p ea que sunt. §. dicta. §. si statutū diceret qd si aliter fieret p̄
ctus p̄sumat p̄ doli t. metū extortū. tūc qd statutū vī exclud
re cām peccandi seu peccati p̄ctū esse extortū. t. iuramentū eē
p̄ metū. vel doli nō obligat iuramentum sicut nec ligauit qm
p̄ doli t. metū esset extortū. vt in aut. sacra pu. C. si aduer. v̄c.
t. sic videt sequi opi. qd iuramentum p̄ metū extortū ipso iure nō
obligat. §. peti posset absolutio. vt i. c. si vero. de iureiu. §. Ray.
de fori. i. repetitione. l. omnes populi. non vī tenere istud di
ctum iquātū dicit Bar. qd si statutū p̄sumat p̄ctum extortum
p̄ metū vel dolum qd tunc iuramentum nō obligat. §. fin eum
hoc vī fieri i fraudē iuris cāonici. t. diuini volētis iuramen
tum seruari t. iō tale statutū non tenet tanq̄ factū in fraudez
superioris facit quod habet i regula certū i vi. t. l. l. fraud. cuz
l. se. ff. de legi. t. de priuilegijs. c. quanto. t. qz prohibitum p vi
am directam non d. z per viam indirectam concedi. ff. de re
iudi. l. nam quod vna via. t. in. l. non dubium. de legi. Bar. tñ
in dicta. l. non omnes populi fin suam opi. dicit iudicari vi
disse. Nec ob. predictis si dicatur qd l. lex vel statutum phibē
do personam non vī ad peccatum illaqueare contrasacientes
qd ad hoc non tendit finis. l. ciuilis. tñ vī ex quo lex canonica
vel diuina dicunt obediendū fore iusto precepto superioris.
vt p̄z ex his que habentur in. c. p̄ morem. viij. di. t. xi. q. iij. c. q
resistit. t. de maio. t. obe. c. solito. t. secundo vī qd non parens i
dicto cām incurrat peccatum saltem attenda dispositiōe legis
diuine t. canonice. Sed pōt responderi qd l. fin. l. diuinam. t.

canonicam obediendum sit iusto precepto superioris. hoc non
est verum quo ad hoc vt superior iuste possit punire subditū
non obediētem pp suas penas temporales. facit quod habet
in. d. c. resistit. non autem per hoc sequitur qd peccet p̄ueniēs.
t. sic ē potest intelligi quod habetur in. c. si quis autem. xi. di.
vbi glo. iuncto ter. videtur velle qd peccet inobediens legi. S. z
potes dicere qd illud procedit qñ preceptum emanauit in ma
teria de cuius natura est qd transgressio induceret peccatum
fin quod no. Bal. in. l. non dubium. in. xvij. op. C. de legi. vī
potest intelligi qñ ex contemptu quis faceret p̄ legem superio
ris. t. sic vī loqui dñ. c. si quis autem. t. dñ ex contemptu qz
facere qñ propter elationē t. superbiam qz non vult obedire le
gi. nec vult subici dispositioni legis. facit qd no. Arch. lxxvij.
di. c. veniam. secus qñ ex contemptu venit quis p̄ legem posi
tiuam. nam vī qd non incurrat peccatū. l. z possit puniri per su
periorē. Et ex predictis vī concludi qd l. z quis non obediāt
iusto precepto legis positue non incurrit peccatum nisi quā
do faceret ex contemptu vel nisi emanaret in materia cui trās
gressio sui natura induceret peccatum. Item aduerte qz rōni
Bal. aliter pōt responderi. nam ex p̄supposito qd vbi probi
bitio dirigitur ad personas peccantes p̄faciens tñ. vt. §. dixi
vī qd peccet seruans p̄ctum quem prohibitus est facere. qz sta
tutum vel lex hoc non dicit nec phibz ne phat. t. rō vī qd si iu
rat seruare p̄ctum vel conuentionem non peccet iurando. l. z
peccet contraueniendo. facit quod habetur in. c. debitores. de
iureiu. t. in. c. ad audientiam. quod me. cau. t. de ista materia
Bal. tangit in pluribus locis. fin. l. pactum. C. de colla. t. di
cit no. qd si statutum prohibet iuramentum recipi non potest
ex iuramento agi vel recipi. per id quod habetur in. l. iij. C. ne
fide. do. den. t. in. l. inuitus. §. si. ff. de reg. iur. Item tangit i. l.
nec patronus. de oper. liber. t. in. l. non dubium. C. de legi. t.
in aut. sacramenta puberum. C. si aduersus ven. Demum
queritur an per statutum possit prohiberi vt non valeat iura
mentum. t. dicit qd sic. qz lex vī continere vīz apostolici seu pa
pe in remissio ne iuramenti. l. adigere. §. si. ff. de iurepa. t. i gl.
fi. t. idem vī velle eadem. l. xxi. q. vbi vī velle qd valeat statutū
disponens qd mulier non possit phere sine consensu duorū con
sanguineorum. nec obligetur si iurauit t. potestas teneatur co
gere illum qui aliquid recepit ex tali consensu restituere mlie
ri. Idem vī velle in. l. nec p̄onus. de oper. lib. vbi concludit
qd lex ciuilis pōt remittere iuramentum sicut papa. qz lex in
hoc obtinet vim apostolici. vt no. glo. in. l. adigere in. §. si. vī
potest legē fin eum interpretari t. statuere qd iuramentū nō
extēdatur ad cāus illicitos. alle. quod habetur in. l. non dubiū
C. de legi. nam dicit ibi nota. qd vbi lex ciuilis prohibz iuramē
tum non tenetur quis illud seruare. t. sic nota qd lex ciuilis p̄
phibere iuramentum. t. ex hoc infert qd valent statuta que in
certis casibus inhiēt iuramenta. allegat quod habetur in. l.
si quis inquilinos. §. si. de le. iij. t. d. l. adigere. §. si. t. qñ iuramē
tum apponitur super actu inualido qd operatur de iure ciuili
qd de iure cano. nam vī primo dicere qd vbi actus est ipso iu
re null⁹. tūc iuramentum interpositum non validat actū p id
qd habetur in. l. nō dubiū alleg. t. aut. sacramenta. t. l. antiqz
C. ad rebel. secus vbi actus ē inualidus quo ad effectū. mero
tñ iure t. z pōt rescindi p̄b̄ficiū restitutionis i integrum
qd tunc bene opatur iuramentū. §. tene primū dictū vt ipse di
cit t. vī esse p̄ aut. sacra. sed cōis opi. illa bz locū ē qñ iuramē
tum iterponitur sup̄ p̄ctu nullo fin opi. cōem. t. ibi Job. post
alios dicit. Aut p̄ctus ē phibitus eo casu i quo se bz equitatē
naturalem p ius posituum. tunc iuramentū opetur si iterpo
natur super tali actu nullo de iure posituo. Exemplum. si mi
nor ppter necessitatem sibi iminētē alienaret sine decreto
qd tunc secūdum naturalem equitatem actus debēt tenere ex
quo minor hoc fecit ppter necessitatē. iō dicit qd si tunc cōtra
rit t. sine decreto t. iurauit. tūc iuramentū opetur l. z postea mi
nor infert pecuniā. t. sic pōt intelligi aut. sacra. t. opi. illorū
qui dicūt qd validatur actus ē nullus p iuramentū. §. vbi nō
haberet i se equitatē naturālē vt qz minori nō imminēbat ali
qua necessitas eminēs ppter quā sine decreto alienaret. tunc
iuramentū iterpositum super actu nullo non obligabit. t. hoc
casu non habebit locū aut. sacra. t. hoc modo cōcor. que habē
tur i. l. i. t. aut. sacra. C. si aduer. vendi. que simplr loquitur t. i
distincte. t. sic d. z intelligi. l. de p̄cio. de publi. De iure vero ca

nonico cōcludit qd si iuramentum emanat sup actu phibito ex iusticia positua d3 seruari cū posset seruari sine iteritu salutis eterne p id qd habet i aut. sacra. r. i. c. quāvis de pac. in. vi. h3 si emanat sup materia phibita ex iusticia non simplr positua. h3 qz trāgressio iducet peccatū. tunc iuramentū non obligat. qz non debet esse iniquitatis vinculū. r. i. q. i. i. c. inter cetera r p dicta dic pcedere vbi agit de pcedicio iurantis. h3 in pre iudiciū tertij nō t3 p id qd no. in. l. i. h. s. fili? aut. C. de bo. q. lib. r p no. ibi p Bal. r subdit i. r. v. i. op. qz iuramentum iterduz est p ius cōstōnum. iterduz p ius tertij. interdum p ius iurantis. Si p ius pōstōnum. tunc distinguit an illa cōstitutio sit ex iusticia positua. aut ex iusticia non positua sed cuius transgresio iducit peccatū. vt. s. d. i. r. i. Si aut sit cōtra ius tertij. tunc nō p iudicat. secus qñ ptra ius iurantis. vt in aut. sacra. h3 dicit qz iterduz lex vel statutū disponit. phibēdo iuramentum prestari. r tūc valet legis dispō. vt. l. que sub p dictione. ff. de cōdi. m. s. i. Interduz lex disponit dādo remediū pta vt petatur ab solutio. tunc deberet peti si disponit ministerio iudicis. tūc dicit qz faciēs cōtra incurrit peritium. tñ iuris fictione censet peritius p. l. qui iurato. ff. qui satisfda. c. r. l. h. s. ad muni. Interduz aut disponit interpretādo. r tūc l3 quis veniat p iuramentum l3 nō p interpretationem non cēsetur perit? p id quod habet i. l. h. c. de nō numc. pecu. r sic vñ obmittere cām quādo simpliciter iualidat r phibet iuramentum i dicta distictione tñ illud membrū satis pōt intelligi ex his que dicit i. l. non dubiū. C. de legi. Subdit post predicta qz qñ forma iuramentū recipit verum pactū r nudū ministeriū d3 seruari i forma specifica. secus qñ recipit iuris ministerium. qz tunc iuramentum non ligaret vbi p iuris ministerium alle. quod no. in. l. qdam cum filium. ff. d. ver. ob. r si bene ponderetur dicta p bal. videntur velle qz per statutum possit phiberi iuramentū. idē vñ velle in. l. i. in. i. r. q. C. de rescin. ven. sed in aut. sacra r3 qz p statutum non possit fieri qz valeat pctus sine decreto etiam si interuenit iuramentum. Et inducit tres rōnes. s. dictas.

¶ Primo qz iuramentum est quid substantiale. r sic vñ qz statutum laycorum non possit nec iuramentum disponere p id quod habetur in. c. tūm. de ordi. cog. Secundo qz tale statutū est? aperire viam periurijs contra. l. i. C. de rescin. ven. Tercio qz tale statutum videtur p. l. superioris. qz p dictam aut. sacra ab Imperatore. r sic vñ qz inferior non possit contra disponere. facit quod no. in. s. interim in aut. de defenso. ciui. r c. inferior. de maio. r obe. r sic vñ per predicta qz dictuz statutum non valeat. sed ipse refert qz antiqui aduocati dicebāt valere per. l. si quis inquilinos. s. i. de le. i. sed ipse dicit qz illa lex non facit. qz ibi loquitur qñ iuramentū interpositum sup re phibita a iure cōmuni. Interduz statutum disponit qz si fiat contractus sine tali solennitate non valeat et si iureiur. r si aliter fuerit factum presumatur dolo vel metu extortum. nā fm eum pōt statutum inducere presumptōem cui sit standuz. facit quod notatur in. l. siue possidetis. C. de proba. r in. c. is q. de sponsa. qua inducta apparet fm eum qz iuramentum si h3 ligare sicut qñ dolo vel metu est extortum. vt deā aut. sacra. r sic vñ ponere cautelam quam posuit Bar. in. l. omnes populi ff. de iusti. r iure. ponit et Sal. in. d. aut. sacra. r ponit illam aliquāliter ampliozem. nam ponit qz statutum dicat qz si aliter fiat presumatur contractum per dolum vel metu extortū nec posset pbari prium. Et ponit et aliam cautelaz qz nō idu cat presumptionem sed fictionem vt dicātur sic. si aliter fiat fingatur pctus per dolum vel metu extortus. nā p fictionem iuris nulla admittitur pbatio. facit quod consuevit dici i. l. siue possidetis. C. de pbatio. r i. l. si quis p emptore. ff. de vñcap. pro emp. marime per Bar. r quod no. glo. in. l. vnica. s. accedit. s. rei vro. act. r quod no. per glo. r doc. in. c. is qui. de spon. Dic et Bal. in. d. aut. sacra. qz nō inducat presumptionem vel fictionem predictā. tñ si h3 in serōnem r equitatez valebit statutū. Exemplū. si dicat statutū qz malicia adeo exereuit qz pñpti sunt homines ad decipienduz minores. r ideo statui mus qz non obliget minor sine tali solennitate et si interueniat iuramentū. nāz tūc h3 eū qz statutū h3 in serōnem r equitatez valebit statutum r prohibitio iuramenti. r dicit de facto seruari. similiter in aut. sacra. circa si. concludendo finaliter per. s. dicta p statutū posse phiberi iuramentū. Et ducit primo. per d. l. non dubiū. r. l. si quis inquilinos. s. i. de lega. i. allegat pro

hoc. qz non dñ periurus qui ex iusta causa deserit iuramentū l. h. ff. qui satisfda. co. Item pro hoc allegat tertio. qz iuramentū potest remitti per illū in cuius fauorē est prestitū. allegat qd habetur in. l. si libertas nō aluerit. ff. de bo. liber. r in. l. si. ff. qui r a qui. sed melius probantur per ea que habent in. c. i. j. cū ibi no. per Jo. an. de spon. r in spe. in ti. i. j. s. nūc ostendēdū ver. hic quoqz si ergo pō remitti per pactū. ergo r p statutū cū illa videant parificari. Cōfirmat et istā rōnem qz in eo quod sit p statutū vident omnes pntire et qz nō interfuerūt statuendo. alle. no. in. l. omnes populi. alle. sed melius facit in. l. quod maior. r. l. municipes. ff. ad municipa. r quod no. glo. in. l. i. C. que sit lon. consue. r ideo phens cum minore vñ cōsensisse qz iuramentū prestitum per minorem in pctu sibi non habeat nocere. Et per predicta potest rñderi ad rōnes i p. alle. r iudicatas. nam imo nō ob. dñ dñ qz iuramentū est res spūalis. r sic statutū laycorū non vñ posse disponere. qz dico qz pōt bene p pte remitti per illum in cuius fauorē est prestitū vt superius ē ex pressum seu dictū. r sic vñ remissum fore hoc casu attenta forma statuti r eo qd superius dixi. Item non ob. qz aperiretur via periurijs. rñ. hoc nō est verū in eo qz non dñ piurus qz ex iusta causa deserit iuramentū vt dictū est. h3 nō ob. quod illud statutū vñ p iura. r p dicta aut. sacra. r sic vñ qz si valeat. qz rñdit qz istud statutū non d3 dici p ius. qz habet in serātō nem r equitatez ne minores decipiant. r qz per statutum censentur cōsensisse in iuramentū non obliget qñ eis prestatur. que rō cessat in casu aut. sacra. Sed aduerte qz l3 ista rō Sal. fuerit subtilis. tñ non vñ procedere simplr. ¶ Primo si contigerit forentem phere cū minore. cessat rō Sal. qz ille non fingitur cōsensisse ex quo est forentis. r vñ qz tunc iuramentū h3 ligare. h3 ob. statuto l3 ille cui est prestitum iuramentum ob ei? fauorem possit illud remittere. vt patet ex his que habēt in. d. c. i. j. de spon. per Jo. an. tñ non reperit qz ille qui vere nō pntit in relaxatione iuramenti vñ pntisse. ita qz iure ciuili nō posset petere obseruantia iuramenti. Sol. nō vñ qz hoc dictū procedat cū de iure canonico non vñ approbatuz facit qd habet in. c. i. j. de transla. prela. r qd habet in. l. illa. C. de colla. r sic non vñ procedere simplr rō Sal. sed fcede. de senis i cō filio suo. c. d. x. i. j. format. q. si statuto cauetur qz non valeat promissio facta p filiū. sine cōsensu patris. et si fiat cū iuramento cuius tenor describet r cōcludit in effectu qz si interueniat iuramentum obliget filiū. sine obstante statuto. mouet etiā qz iuramentū obliget et in casib? vbi vñ qz obligaret. r sic fortius obligauit hoc casu. ar. eoz. que habent in. c. cū in eunet. de elec. r aut. multo magis. C. de sacrosan. eccl. nam iuramentū obligat in casu aut. sacra. r in casu. d. c. i. j. contingat. r tñ constat qz obligatio erat prohibita vbi iuramentum non interueniebat. r sic multo fortius iuramentū debebat obligare in cū predicto. quia filiū. sine de iure cōmuni obligare potest sine cōsensu patris excepto macedoniano. vt. l. i. j. s. filiū. ff. de actio. r obliga. r. l. i. s. i. ff. de polli. Nec ob. si dicatur qz non debet filiū. obligari iuramento sicut nec voto. vt. d. l. i. j. s. i. de polli. facit quod no. Inno. r Johan. an. in. c. scriptura. de voto. quia responderit Frederi. in suo consilio. r hoc sequitur d. Anto. de bu. i. d. c. cū cōtingat. qz nō valent ille leges iquā tum ifringant votum p no. p glo. i. c. fil. r. r. r. i. q. i. j. glo. i. r. h. Sed certe Inno. vñ velle qz qñ votū non tendit ad p iudiciū patrie ptatis qz tunc possit facere votum sine cōsensu patris. de quo tñ plene no. i. d. c. scriptura. r Jo. an. ibidem. Dicit tñ fce. i. dicto cōsilio qz qz debuit obedire statuto ex cā per supior rem p id quod habetur. vii. di. c. h. morem. r. vii. q. i. j. c. qui resistit. tñ inobediēs potius meret pñm. facit quod habet i. c. eū qui. de preb. i. vi. i. d. dicit qz poterit peti relaxatio iuramenti seu vt cogatur ad relaxandū iuramentum cū indebite videatur receptisse recipiat p legē supioris cui d3 obedire all. qd habetur i. c. debitor. de iureiur. nec diceret tunc venire p sacm qz imo potius fatet se obligatū ad obseruatiam iuramenti ille qui petit illud sibi relaxari. r dicit qz ad relaxandū poterit cogi ille qui iuramentum receperit p iudicē ecclesiasticum rōne peccati. r et p iudicē secularem cū ille recipiens sit laycus. r de eius foro facit. c. cū sit generale. de fo. cōpe. r. c. fi. eo. ti. in. vi. r subdit qz si agatur i casu predicto p illū qui prestat iuramentū potes excipere dicēdo nō potes me cōuenire vel astrigere qz possim petere vt relaxes iuramentum. facit qd habet i. l. p. p. s. fi

§. si filius. de inoffi. test. facit qd no. i. c. pastoralis. circa fi. de
ca po. 7. pprie. ubi glo. vult qd h. p. l. si quis in tata. C. vnde vi.
spoliatus aliquē d. p. d. p. si iam ferēdam ius quod h. in re. tñ
si spoliatus agit rei ven. poterit petere spoliatus ante sniaz q
p. d. debeat ius qd h. 7. sic eodem modo i. p. p. p. poterit op
poni exceptio de qua. §. 7. sic p. 3. Fred. velle. q. statutu non pōt
expresse phibere iuramentu. quominus obliget tñ bene opa
tur phibēdo iuramentu q. recipiēs iuramentum illicite illud
vñ recipere. 7. p. p. poterit cogi ad relaxationem iuramenti
§. becopi. vñ rōnabilis. §. j. patebit an pcedat. Tenor con
sili. de quo. §. sit mentio ē talis. factum tale ē statuto civitatis
perusij canes q. certa cōfessio seu pmissio facta a filiofa. sine cō
sensu patris non valeat ipso iure ē si iuramentu fuerit filiuf
fa. cōpromissit ex vna pte i. iuramentu arbitru 7. arbitratozem. 7.
pmissit solvere q. quid laudatū fuerit p. ticiu sub certa pena 7.
nō venire p. 7. insuper ad sancta dei euangelia iuravit nō ve
nire p. arbitet laudavit vigore dicti cōpromissi q. iste filiuf fa.
solueret sempromio cū quo cōpromiserat cētuz quod laudum
petit executiōi mādari p. dictu filiuf fa. vigore statuti loquētis
d. executione instrumentoz 7. laudoz p. cui? executionē oppo
nitur pro parte filij q. cōpromissum non valuit ipso iure. 7.
per psequens nec laudum latum ex eo obstante dicto statuto
qd. §. 7. c. 7. quā oppositionem replicatur q. d. c. cōpromiss
sum vñ virtute iuramenti prestiti in d. cōpromisso. cui re
plicationi respondetur q. statutu annullat iuramentum ad
quod respondetur q. statutu non potuit disponere super iu
ramento quod est res spūalis. modo queritur visis pmissis
quid iuris. 7. nunquid dictum cōpromissum valz vel nō vi
gore dicti iuramenti. 7. esto q. iuramentum prestitum h. ob
stare 7. eo obstante non possit proponi dicta exceptio. est dare
remedium p. d. c. iuramentum exatum p. formam statuti p.
modum petitionis vel alia via. 7. si per viam petitionis. an corā
iudice seculari vel ecclastico super quibus nostrum salubre cō
siliu imploratur. Super primo dico iuramentum ē obligato
rium de iure cōmuni ex parte iurantis. nam est obligatozi
um ubi minus videbatur obligatorium. vt p. 3. in aut. sacra
puberum. 7. in. c. cum contingat de iureiu. 7. de pigno. c. signi
ficante. in. c. ij. de pac. in. vi. ubi loquitur in filia patrem si ha
bente. 7. de iureiu. 7. si xps. Sed cōtra vñ q. filius non videtur
posse obediri voto sine consensu 7. licentia patris. vt. ff. d. poll.
l. i. §. voto. 7. no. Jnn. in. c. scripture. de voto. ergo loquitur d.
iuramento q. plus opatur q. simplex promissio. 7. illi legi dō
gatum est. vt no. r. r. ij. q. ij. mulier in glo. pe. 7. si. tñ q. iuramē
tum recipiēs fecit p. phibitionem statuti civitatis ex cau
sa scā cui obtemperare debuit 7. nō puenire. viij. di. c. p. tra mīo
rem. 7. r. i. q. iij. c. qui resistit. cum ex dicta transgressione pūiri
deberet non d. bet inde comodū reportare. rvi. questio. i. legi.
7. de preben. c. eū qui. in. vi. Dico q. potest repellī ad relaxādū
iuramentū. nec in hoc venit iurans p. iuramentū imo petens
relaxationē iuramēti fatetur se esse obligatū iuramento. sicut
accidit in eo qui iuravit solvere vsuras qui obligatur iuramē
to. 7. tñ potest petere relaxationē de iureiu. c. i. 7. c. debitorē.
sic ergo ibi recipiens iuramentū sup re illicita quo ad se cogit
relaxare iuramentū. ita hic iuramentū erat illicitū ex parte re
cipiēti p. phibitionem legis municipalis vel cui debuit ob
temperare. facit quod no. Jnn. 7. Jo. an. post vin. in. c. cū cō
tingat. de iureiu. in glo. ij. super verbo p. ietates. 7. credo q. ra
tione peccati iudex ecclasticus poterit facere dictam cōpul
sionem. 7. iudex secularis q. recipiens laycus ē. Item vñ q. iu
rans conuentus possit dicere excipiendo nō debes audiri pe
tens obseruantiam iuramenti. q. ipsum iuramentū relaxare
debes 7. ipsum relaxari peto. 7. ad hoc. ff. de inoffi. testa. l. pap.
§. si filius. ad hoc facit q. pena. l. si quis in tantam. non incur
ritur ipso iure. sed per sniam exinde ex illa cōstitutione ante
sniam latam excipitur si spoliator agat. vt no. extra d. cau. po.
7. pprie. c. pastoral. glo. pe. 7. si. 7. istud vñ mihi satz posse dici
de iure. ar. d. de iureiu. c. debitorē. vide per eundem Fre. con
silio. vñ r. r. v. cuius tenor talis est. Quidaz clericus traxit ali
um clericum coram iudice seculari interdicto vnde vi. p. gre
gato de cā tandem clericus puentus fuit diffinitive absolutus.
nunc iste idem actor trahit illum eundem clericuz super eodē
interdicto vnde vi coram iudice ecclastico lit. contest. iste cō
uentus ad sui defensionē opponit 7. opponendo articulat qño

alia vice super eodem possessorio fuit tractus coram iudice se
culari. 7. inuitus. 7. scienter. 7. fuit diffinitive absolutus. 7. per
pñs vñ concludere q. illa snia absolutoria d. beat seruari in fa
uorem tracti 7. in odium trahentis. 7. q. ille trahens perdiderit
ius suum. per id quod legitur 7. notatur in. c. si diligenti. d. fo.
compe. modo queritur an iste conuentus debeat audiri p. tra
istum agentem interdicto vnde vi. vñ q. non. q. privilegium
d. spoliati vel qui spoliatum se asserit vt tales exceptiones si
bi non opponantur. de ordi. cog. c. ij. 7. si. de resti. spo. c. i. 7. c. i.
l. r. s. 7. c. item cum quis. cum sua materia. Item q. huiusmodi
exceptiones probate non videntur releuare. nam posito q. ali
quis trahat clicum inuitum 7. scienter coraz vetito examine
coram iudice seculari non perdit cām ipso iure sed per sniaz
vt cōiter tenet doc. ergo non pōt excipi de illo iure quod non
dum est natum. q. vñ q. iste trahens debeat priuari iur suo. s.
nouo iudicio p. eum instituendo. e contra q. iste tractus bodie
haberet actōem p. illum trahentem vt perdat ips suum. ergo
habz exceptōem. q. cui damus. 7. c. de re. iur. c. qui ad agēdum
li. vi. ad quod facit quod no. ff. de inoffi. test. l. papi. §. si fili? ex
heredatus. 7. ibi glo. vide qd no. in Spec. de p. p. iudi. adi. §. i.
ver. sed qño. Item si clicus inuitus trahit ad iudicē secularē 7.
p. d. nēf. hēatur p. absoluto i. odiū trahētis. mīto ergo forti? qñ
absolut? ē talis absolō d. rata hēri p. iudicē ecclasticū i. odiū
trahētis. facit qd no. d. fo. p. p. c. si diligenti i. gl. qd si p. tra eos.
Item nō debent ēē melioris conditionis stulti q. piti. de pre
ben. c. eū qui. cum si. li. vi. sed certū est q. si iste actor traxisset il
lum clericū cū in foro ecclastico 7. ille fuisset absolutus obsta
ret sibi exceptio rei iudicate si iterū ageret interdicto vnde vi.
ergo multo fortius i. odiū d. seruari snia absolutoria. Mō ob.
q. agenti possessorio non pōt opponi exceptio. quod veruz est
qñ exceptio tangens pprietatē non pōt obijci vel referri agē
ti possessorio. sed exceptio que respicit possessoriū bene pōt op
poni. puta pōt opponi exceptio rei iudicate sup possessoriū. al
non esset lucrū finis. Itē q. sponte renūciauit dū possidebat.
de resti. spo. c. iij. 7. no. eo. ti. c. ij. in fi. prime glo. Item q. vim
vi repellere l. 3. eo. ti. c. olim lo primo. Item ob pactum de non
agendo siml. possessorio. q. d. intelligi vt no. Jnn. 7. d. d. osti.
de ordi. cog. c. h. in fi. Sic 7. in p. p. p. isto reus nūc cōuentus
in foro ecclēsie non obijcit aliqd quod sapiat pprietatez. sed fa
pit possessoriū. c. opponit q. iste actor p. didit ius suū quod ha
bebat in eo q. sup possessoriū fuit tractus inuitus 7. scienter co
ram iudice seculari. 7. fuit absolutionem nō pōt opponere ex
eo q. dicat q. snia nō valuerit. q. siue valuerit siue non d. 3. ser
uari in sui odiū. nec potest venire p. sicut dicimus i. simili ca
su de renū. c. quod in dubijs. 7. non in. c. si diligenti. in glo. §.
alle. modo queritur quid iuris. puto agenti exceptionem rei
iudicate ob stare 7. eidem replicationis nullitatis snie non cō
petere. J. d. imo per. l. papi. in fi. ibi. cuius in agendo obserua
uit arbitrium 7. c. de sen. 7. interlo. om. iij. 7. accedat. ff. de ne
ge. l. pompo. scribit. circa prin. ibi. sed reprobare non possuz se
mel pbatum. Secūdo q. dicta snia est nulla ex pte cōuenti 7.
tracti ipso volente. nam. ubi dolus dat causam p. tui p. tui ē
nullus ex parte decepti volentis ipso iure dicere nullū. sed ex
parte illius dolosi tenet volente decepto. vt pbat. ff. de dolo
l. eleganter. in pñ. ibi dū dicit. nullā esse venditionem. si i. hoc
ipse vt vendens circūscriptus est. vt in gl. ibi posita. 7. accedat
C. de predijs mī. l. 7. si is. Tercio q. l. 3. actor qui reum in vetito
examine trahit prepositi negotij actione mulctetur. quod itel
lige per sniam. vt. l. in criminali. cum sua glo. C. de iurif. om.
iudi. tñ in modum exceptionis satis probabiliter si agatur ex
actōe q. per sniam est priuādus d. ab actōe repelli. nā erapit
conuentus. recte ageres si non p. te actio dari possz. vt. ff. d. p.
tab. l. si preterit? in fi. 7. de inoffi. test. l. papi. §. si fili? p. teritus.
Sequit rñsio. d. Abba. de podio boniti. discussis pmissis
vñ p. ea que. §. allegant q. ex p. dicta snia absolutoria pcedat 7.
admitti debeat. salua tñ supiori 7. meliori intelligētia. Alius
legū doctor ad idē sic dicit. 7. dico q. vigore eiusdē iuris cui?
mihi non cōpetit ius agēdi si p. me agatur cōpetit mihi ius ex
cipiēdi. q. ius fauet magis excipiēdi. q. ius fauet magis exci
pienti q. agenti. cū oīs exceptio sit fundata super eqtate. ff. de
li. excep. l. eqtate. 7. t. p. p. terea videmus q. si possessoriū p. tra me
agatur eiusdem rei noīe nō daretur actio. 7. tñ datur exceptio
7. ne decipiatur p. rudētia rñdētis argumentantis i. p. rñuz qz

et peristens materia de qua exceptio potest habere ortu. s. violē
tia siue ptractō ad vetitū eramē. nā si q̄ref a r̄idente vñ oria ē
tur actio p̄ cum q̄ traxit aliq̄ue ad vetitū eramen postq̄ de
claratū ē p̄ suam euz cecidisse a iure suo. scio q̄ diceret q̄ ori
tur ex p̄stima illicita ptractione sequēs suā. sicut dicimus fin
veram opti. q̄ actio negotior gestorū i negotio q̄ ē meum per
ratihabitionē nascitur sequa ratihabitione ex negotio nō
dum gesto. et nō ex ratihabitione sequa. sicut solet dici et nota
ri l. iij. §. hec actio. ff. de neg. gest. Cum ergo si peristēs mate
ria. s. illicita ptractio quāuis non sit sufficiens ad pducendam
actionem nisi sequa suā ēēt sufficiens ad pducendū exceptionē
vt i palle. l. i. primo ar. Sz dico q̄. l. filio de inoffi. testa. dicit q̄
si filius exheredatus a matre egit p̄ fratrem matris de inoffi
cioso et obtinuit. q̄ filia q̄ erat simpli exheredata non admitti
tur ad hereditatē cum fratre nisi deum intentata querela. q̄
querela ē obstaculū que non facit eā ad hereditatē admitti ni
si ea p̄bata. et ita dicit. l. et factio. §. si. ff. de vul. et pupil. et si non
intelligit illas leges r̄idens nō est culpa mea illud. Ad quod re
spondet q̄ q̄rela et petitio hereditatis p̄nt eodē libello p̄poni.
vt no. l. qui de inoffi. cioso. et simili. C. de loca. l. p̄ductores. facit
p̄ me sicut diri in allegationibus meis. q̄ nemo sine actione
erpitur. l. quoties. §. si tēporali. ff. de admini. tuto. et l. si pupil
li. §. videamus. de neg. gest. Si ergo p̄ponuntur eodē libello
ergo ius p̄ponēdi cōpetebat. Si ergo erat aliquod fundamen
tū iuris quod pariebat qualiterq̄ ius agēdi. multo fortius
pariet ius eripiendi vt in. §. cui dam. et i. §. quod ait. nec ob
stat r̄isio que fit q̄ actio siue exceptio que cōpetit p̄ trahētē
ad vetitū eramen depēdet a casu ferende siue. q̄ talis respō
sio facit p̄ illas p̄cedētes allegationes quibus dixit querela et
hereditatis petitionem posse simul itentari. nam petitio here
ditatis pendet ex euentu querelae quod p̄ q̄ sublata querela p̄
primā puenit ad hereditatis petitionē. et p̄pterea petitio ē su
blata p̄ l. lancimus. §. si. C. de inoffi. testa. et p̄ no. p̄ Dy. i. c. adul
tum. i. §. allegat. c. qui ad agēdum. de reg. iur. l. vi. cum seq. fin
quod cōcludit sua argumenta. Sed ad declarationē oīuz
Aut cōpetit ius et cā agēdi. et tūc actio cōpetit et exceptio suo
loco. et tūc nō ē dubiū. Aut non cōpetit ius nec cā. et tūc nec
actio nec exceptio cōpetit et ita loquunt iura et rōnes respon
dētes. Verbigra. Nunq̄ traxi te ad vetitū eramen certe p̄
me non cōpetit tibi actio nec exceptio. Sed ponam q̄ tra
xi sed non est lata suā adhuc certe cōpetit tibi ius agēdi ra
tione p̄eristentis materie quāuis non cōpetat actio. Exem
plum. pignoratitia non cōpetit nisi soluta pecūia. vt. l. si rē
§. oēs. ff. de pig. act. nunquid ante solutam vigore p̄cedentis
actus cōpetat ius agēdi. certe sic. vt. l. si rem. §. si. et sic solui
tur p̄mum de l. non pōt. ff. de iudi. vt no. per Dy. in si. de act.
in prin. et sic in cāu nostro p̄eristens materia siue delictum
ex quo sequa suā agitur est illicita tractio ad vetitū eramē
sicut in querela ipsa ex h̄i datio. et in contractibus ipsa petitio
ita q̄ non est dare d̄iam. q̄ non possum proponere simul cō
ditionem ex canone si diligētī et rei vendicationem. sicut q̄re
lam et petitionem h̄i dationis. Ultimo in hoc totus mond⁹
non possz r̄idere sicut ex h̄i datio cōpetit q̄rela de p̄nti et d̄ p̄te
rito p̄ tabulas d̄ p̄nti sic p̄petit d̄ p̄nti tracto ad vetitū eramē
cōdictio ex cāone si diligētī. et ex. l. i. et ali. null⁹ ergo sane mē
tis possz dicere. q̄ talis p̄dictio p̄petēs d̄ p̄nti tracto ad vetitū
eramē non possit opponere in modum exceptōis. argu. dicti
§. si filius. et d. l. si p̄teritus. Item nō ob quod ultimo alle. p̄
do. Ja. q̄ agenti possessorio non pōt referri q̄ proprietatē fa
teor hec. sed in casu nostro Verus non opponit d̄ fatinū agē
tem possessorio exceptionem que tangit proprietatē sed oppo
nit q̄ dictus fatinus p̄didit ius suum q̄ habebat sup̄ possessio
rio. nā super possessorio fuit tractus dict⁹ B. corā capitaneo
populi. sup̄ possessorio nūc trahit euz coram audito. et in hac
opti. est d̄ns cancelluri. l. q̄ tract⁹ ad vetitū ē ante suā la
tam possit p̄bentem opponere exceptionē si cōueniā. Grede.
de senis. Redeamus nūc ad materiā nostrā primā et in ea
d. p̄ de. de anch. in regula que fuit a iudice. de reg. iur. m. q. iij.
et i repetitione. c. i. de consi. in. vi. in. iij. et. ri. q. in ver. itē si sta
tutum. et ē circa si. ipsius. q. et in omnibus aliis locis vñ sequi
Bal. et dicit in dictis locis q̄ iuramentū nedum est de foro ec
clesiastico. sed ēt de foro ciuili et his que habent in. c. si. de
foro compe. in. vi. vbi d̄ q̄ leges p̄nt disponere super iuramē

to. vnde q̄nq̄ in certis casibus reprobant iuramenta et q̄nq̄ re
mittunt allegat. quod habetur in. l. adigere. §. quāuis. de iure
pa. vbi glo. notabilr̄ dicit q̄ lex ciuilis h̄z vim apostolici. hoc
est pape in remissione iuramēti et in effectu. idem p̄ de. ponit
verba que ponit Bal. in. l. nec patronus. C. de ope. liber. et po
nit ēt dictū Bal. circa notabilia in. l. pactū. C. de colla. et con
cludit q̄ leges et statutū p̄nt disponere sup̄ iuramētis subdito
rū. et per p̄ns iudices vt legū ministri sunt in his iudices p̄pe
tentes ad quorū officia spectat leges tueri. l. iij. §. et post originē
de ori. iur. sicut ad offiū p̄latorū spectat canonicas sanciones
tueri. vt in. c. si. cum ibi no. de offi. arch. i. nouella. et sic residet
in dicta regula ea que. In repetitione vero. d. c. i. de consi. in
vi. et in. iij. q. remouet dubium an leges sup̄ iuramēto possint
principaliter disponere. et dubiū facit q̄ iuramēta p̄ncipalit̄
p̄tēnunt reuerentiam et religionē diuini cultus et trāgressio
inducit mortale peccatum. vt in. c. et si p̄s. de iure iur. cōcludēs
q̄ p̄ncipaliter et incidenter iudex laicus pōt cognoscere de q̄ iur
ramenti. per id quod no. Jo. an. in. c. si. de foro cōpe. in. vi. Sz
an possit reprobari vel remittere iuramētum vel impedire ob
ligationē ex iuramēto natā cū iuramētū obliget deo facit q̄
habetur in alle. c. et si p̄s. et i. c. debitores. nā vñ q̄ hic obliga
tio nō possit impediri p̄ legē humanā sicut nec impediri pōt ob
ligatio naturalis. isti. de iure natura. §. h̄ nec naturalia. finali
ter tñ t̄z p̄nt q̄ lex reprobat iuramētū in multis casibus. vt. d.
l. nō dubiū. C. de legibus. et d. l. si quis inquilinos. §. si. de leg.
i. et d. l. adigere. et l. que sub p̄dictō. §. si. de p̄di. in si. et l. si. q̄ la
tisda. co. et l. si. ad mūnici. et ideo fin cum colligit ex no. in. l. cū
lex. ff. de fideius. et finaliter dicit q̄ pōt ēt remittere iuramētū
et in hoc ēt obtinet vim apostolici p̄ no. in. d. l. nec patronus.
fatentur tñ q̄ in certis dispositionibus iurē p̄ legē iuramētū
iterpositū tñ operatur q̄ valet dispositio. vt plene no. p̄ Bar.
in. l. si p̄s p̄ eo. ff. de fideiusorib⁹ i q̄b⁹ casib⁹ lex succubito cano
ni. et in foro seculari. et hoc p̄ p̄culū ait. vt in. c. licet. de iure
iura. in. vi. et in. c. cū contingat. eo. et sic residet in. d. q. iij. in
ver. itē si statutū. Impugnatur opi. Bar. i. l. omnes populi. all.
iquantū dicit q̄ l̄ra in. d. l. omnes populi. dirigit hanc p̄side
rationē. q̄ fictio seu p̄sumptio statuti nō liberat a peccato. sub
dit tñ q̄ ibi Bal. t̄z q̄ statutū valet reprobandū iuramētū in
certo cāu ex eo. q̄ ius ciuile potest ex iusta cā iuramētū repro
bare. et lex in hoc obtinet vim apostolici. vt i ea. regula q̄ fuit
a iudice. circa si. in. et q̄ reuocat in dubiū an p̄ statutū possit re
uocari et derogari iuri canonico quo cauetur omne iudiciū
q̄ nō vergit i dispensiū salutis eterne foret seruādū. Ex p̄plū
si statutū reprobat p̄ctum minoris vel mulieris. et iuramēto
vallatū nisi interueniat decretū iudicis vel duorum cōsangu
ineorū. et in effectu arguit q̄ nō p̄ rōnes quas tāgit Bal. i. aut.
facta. de quib⁹. §. ē dictum et finali cōcludit q̄ si statutum ha
beret rōnem annexā. puta p̄pter multas deceptōes quas pa
tiunt minores et mulieres. tunc tale statutū valeat q̄ ipm sta
tutū h̄z naturalem rōnem et egatē et sic vñ q̄ nō possit dici p̄
iura. fatet tñ q̄ i multis ciuitatibus statuta fingunt in suis p̄
ctibus minores et mulieres videri et fingi dolo et metu indu
ctos si sine solēnitatē p̄bat q̄ vñ posse esse. nā statutū pōt idu
cere fictionē vt voluit Bal. i. d. aut. facta. et plenius Bar. i. l.
cum lex et dicta. l. si quis p̄ eo. §. certe quo ad hoc exp̄ressi⁹ d̄c i
d̄cā. l. et d. l. oēs populi. i. iij. q. l. et sic residet. h̄z si pōderes verba
bal. i. eo q̄ dicit i. d. aut. facta. iquātū approbat fictionē vñ p̄su
ptionē statuti. quā ēt saly. vñ approbare. et ēt p̄. i loco alleg. vñ
ipe Bal. sibi ipsi contrariari in eo quod dicit in. l. oēs populi.
vbi vñ approbare has fictiones et p̄sumptiones reprobandū
doctrinā et practicā Bar. ibi. §. quid i hoc tenendum patebit
ex infra dicēdis. et p̄predicta vñ. d. p̄ de. fuisse fin Bal. et Jo.
tēgit de hac materia i addi. Spec. i. ti. de sentē. plat. §. vt at
ver. hoc aut no. post Nicolaum de mat. et Ja. d̄ bel. vñ transi
tū eis q̄ si statutum p̄bibeat cōtractum sine certa solēnitatē
cōtrahi. et si iuramētū interueniat nō obligabit p̄ id quod ha
bet i. l. si quis inquilinos. de le. i. et q̄ iuramentū nō vñ esse cō
tra bonos mores p̄ id quod habetur i. l. si. C. ad mace. Sz i mi
nore q̄ valebit cōtractus si interueniat iuramentum p̄ id q̄
habetur i. aut. facta et sic residet ibi Jo. an. qui ēt titigit de ma
teria. qui ēt Jo. an. i ver. hec aut non tangit. Quid autē si
statuto cauet q̄ filius. non possit obligari sine exp̄pressa licen
tia patris. nec adulus sine exp̄pressa licentia curatoris sui vel
duo

duorum consanguineorum vel proximorum et quod factus aliter factus non teneat nec valeat, an si postea sit filius sine licentia patris, vel adultus sine licentia curatoris sui et iuraverit tractum suum servare, an tunc iuramentum obligabit et dicit post Jac. de bel. i. sua. q. que incipit. Lege perusina. q. factus factus p filius. non valebit nec obligabit iuramentum ex eo quod principale non regulatur a suo accessorio. l. si i pupillari. ff. de vulga. et pupil. et quod tale iuramentum vel bonos mores p id quod habetur in l. i. ff. ad mace. et insti. qd cum eo. ubi dicitur qd filius. ex hoc insiditur vite parentum. et sic prestatur materia peccati i alijs moribus id iuramentum non vel esse obligatorium p regulam non est obligatorium de reg. iur. i. vi. In adulto autem dicitur quod aut queritur de iure civili et tunc iuramentum non obligabit si non interveniat solennitas. l. non dubium. C. de legi. Nec ob. d. aut. sacra. q. fm est ibi loquitur quod iuramentum interponitur super dictum qui solus erat prohibitus de iure civili. si in casu nostro et erat prohibitio statutaria. id tunc non habet locum. d. aut. sed quo ad effectum vel quod statutum loci deroget. Si autem queritur de iure canonico. tunc dictum iuramentum obligabit i quo factus erat. prohibitus favore persone. et iuramentum potest servari sine interitu salutis eterne p hoc et. c. cum contingat. de iure iur. et sic ibi residet Jo. an. An. de butri. i. c. cum contingat. dicit non esse differentiam an filius. sicut sine solennitate statuti. an adultus. utrobique enim dicit iuramentum obligare. q. statutum vel factum in favorem adultum et filius. ideo potest ei renunciari cum iuramento. non tamen aliter respondit roni Jaco. de bel. in aut. de quo principaliter queritur an per statutum possit annullari vel prohiberi iuramentum. Ant. de butrio in. d. c. cum contingat. t. q. non. q. prohibere iuramentum non pertinet ad iudices seculares. nec ad legem civilem alle. no. per Jo. an. post Hosti. in. c. quemadmodum in glo. super ver. vel rati. de iure iur. et quod no. Frede. i. suo consilio. c. lxxij. Item pro hoc alle. q. talia iuramenta que principaliter diriguntur in deum. non sunt subiecta legi precipue civili alle. de reg. c. licet alle. et simile quod diximus de spiritualibus et ad pias causas que non videntur subijci. l. civili per no. maxime per Bar. in. l. i. c. de sacrosan. eccle. et qd no. i. c. cum omnes. et in. c. relatum. de testa. et idem puto si iuramento daretur aliqua solemnitas a statuto. quia talibus non potest civilis superaddere solemnitatem in quantum obligatio dirigatur in deum. sicut dicimus in dispositioibus ad pias causas fm q. notat Inno. in locis preallegatis. Idem dicit si statutum annullaret infra vel fraudem presumere alia non apparet causa presumendi. vel si apponeret penas venientibus ad dictum et iuratum. q. omnia talia non possunt fingi ad excludendam obligationem iuramentalem per viam indirectam ubi directe fieri non potest id quod habet in regula. cum quid una via. de regu. iur. in. vi. et de privilegijs. c. quanto. et per hoc dicit q. l. statutum dicat q. non valeat pmissio facta p filium. sine licentia patris et si fuerit iurata. nec factus cum minore vel muliere sine consensu duorum consanguineorum et cum iuramento. nihilominus predicti contrahentes cum iuramento licet non servata solennitate obligantur per iuramentum. Nec obstat ei quod dixi de filiosa. quod habetur in. l. i. ff. de polli. ubi filius. non obligabitur ex voto si ne licentia patris. et sic vel quod non obligetur ex iuramento. naz vel parificari in. c. et si rps. de iure iur. nam residet post Frede. in consilio suo. c. lxxviii. q. non valent leges in quantum infringunt votum ut notat glo. qua reputo singulare in. c. mulier. rxxij. q. ij. in glo. i. in fi. Sed adverte l. dñs An. et Frede. sic simpliciter dicant tñ Inno. aliter vel rñdere in. c. scripture. de voto. nam votum religionis possit filius. adultus sine licentia patris facere. r. q. ij. c. i. et ij. dicit Inno. q. votum absentie vel peregrinationis non possit filius. sine licentia patris expressa vel tacita. consentire enim vel pater si scit et non dicit. ut ibi notatur per eum. et idem vel etiam sentire de alio voto pp patriam patriam. et dicit q. non peccat pater dicens nec filius ad preceptum patris non observans. lex enim et patria potestas eos excusat. cum hoc fiat auctoritate canonis. potest allegari. rxxij. q. ii. q. peccat. et sic vel residere Hosti. et Jo. an. in dicto. c. scripture. non tangit aliquid de iuramento. Sed posset dici q. si iuramentum cõcernit reverentiam dei tunc vel idem quod in voto. q. eadem ratio est. p cõsequens idem ius vel dicendum in. l. translatio. de consi. Si autem iuramentum respiceret utilitatem privatum. ut quia iurasset dare aliquid alicui si est filius. potest se obligare si

ne consensu patris p alium dictum preterquam in mutuo. l. filius fami. ff. de actio. et obl. vel quod eadem ratione posset se obligare per iuramentum imo fortius cum sit maior auctoritas. et sic hoc casu iuramentum non equiparatur voto. Item attende quod dicit Inno. in dicto. c. scripture. q. filius familias durante patria potestate non tenetur ad observantiam voti ubi p dixerit. tamen si efficiatur sui iuris debeat illud implere. q. sicut p dilectum potest obligari demoni. ut in. c. i. et ij. de delictis. pue. ita debet posse obligari deo. licet durante patria potestate fuerit excusatus patre diciente alio voto q. religionis. Itē adverte q. l. d. An. pñseat cum Inno. et Jo. an. i. d. c. scripture. tñ vel dicitur q. ubi p votum non impediret ius patrie potestatis. qd tunc t. p no. per Hosti. i. summa de voto. §. ij. Quid autem si omni die vouisset septē psalmos penitēciales. non vel quod tale votum pñdicet patrie potestati. et id vel quod possit valere ex quo cessat pñdiciū patrie potestatis. arg. c. cum cessante. de appell. et idē in similibus. et tene menti pñdicta q. quotidiana. Nec obstat pñdictis si dicatur legis resistentia impedit naturalem obligationem. l. cum lex. ff. de fideiusso. et l. si non forte. de cõdi. ide. et sic pari ratione iuramentum videtur impediri cum canon dicat iter iuramentum et simpliciter loque lā non faciendam differentiam. rxxij. q. v. iurate. q. illud potest esse verum q. prohibitio legis est consona iuri diuino. ut si statutum vel lex phibet usuram. alis vel secus fm Anto. de bu. Mel possit dici fm eum q. l. statutum possit infringere naturalem obligationem in quantum ex dicto haberet oriri. et et iuramentum quo ad se cūdariam obligationem que dirigitur ad partem ad cuius comodum tēderet obligatio posset et impediri facit qd habetur fm eum i allegato. c. debitores. et hoc pñt dici esse paria simplex loquella et iuramentum. loquendo de secundaria obligatione q. renda parti ex iuramento. et sic utrobique possit phibere statutum. non tñ potest phibere statutum obligationem q. oritur ex iuramento p quā obligat ad deū et sic remanet virtus iuramenti saltē pp obligationem q. i deū dirigat. vnde cõcludit q. isto casu iuramentum obligabit sed non confirmabit contractum et ex eo nihil posset petere. et sic vult dñs An. q. ubi statutum dirigit phibitio nem ad personam non vel actus nec obligat prohibitus ex dicto nec et ex iuramento secundarie obligationis querende parti. sed solus obligatur ad observantiam iuramenti p obligationem que principaliter acquiritur deo et in deum dirigitur. Et no. q. h. distinctio de obligatione principali et secundaria vel tenet q. ex iuramento oriatur obligatio et actio fm canones. sed tenendo q. solus oriatur officium iudicis non vel procedet q. iudicis presuppōnat obligationem. l. qui per collusionem. §. i. de acti. emp. Quis autem erit effectus validationis iuramenti i casu predicto ex quo non oriatur obligatio secundaria parti. Dic q. effectus erit q. poterit cogi ad observantiam iuramenti per viam denunciationis vel officio iudicis vel alijs remedijs quibus cogitur iurans ad solvendas viuras. de quibus in. c. debitores. de iure iur. ran. An autem in casibus predictis iurans habeat aliquod remedium p iuramentum ubi non est turpitudine ex parte illi? cui soluitur non datur repetitio. et ideo non impletur obligatio iuramenti. memento q. tenetur deo ad observantiam iuramenti i momentaneum implemētum non sufficit nisi arguatur turpitudine in decipiendo. ut. d. c. debitores. vel nisi ex hoc melius bonum impediatur per id quod habetur in. c. commissum de spon. Nec obstat si dicatur q. d. posse repetere saltem cõdi tōe sine causa cum sine causa videatur esse penes eum cui scā est solutio. ex quo non oriatur obligatio ex dicto nec etiam ex iuramento quo ad secundam eius obligationem que tendit ad commodum partis. q. respondit q. non est sine causa apud recipientem ex eo q. tenetur deo. quia obligatus erat solvens deo ad dandum seu tradendum ipsi recipienti. et sic non debet posse repetere. quia quantum ad ipsum iurantem vel licite tenere cum non debeat repetere obstante iuramento et non impletur obligatio hoc casu momentaneo implemētum. Itē no. ob. si dicas q. hñdes iuratis poterūt repetere. q. ipsi non iuraverūt et iuramentum defuncti non vel eos ligare. q. est pñnalis ex parte prestatis. ut no. p Inno. in. c. veritatis. de iure iur. et ibi p Jo. an. Item ubi phibitio dirigat in rem favore persone. ut q. phibet dictum vel alienationem rei minoris vel dotalis fundi. tñ dicit dñs An. de bu. q. annullatur dictus et obligatio ex vi legis vel statuti. §. si iuramentum fuerit interpositum obligabit iurantē. An autem firmet dictum refert opi. Bar. qui tenuit q. sic p aut. sacra. et illā

et multa temerunt. et et eam sequitur Ange. in. l. si quis p eo. de fideiuss. ff. l. iura canonica simplr innuant seruari iuramentu. vt in. c. cu contingat. de iureiu. r. c. ij. eo. ti. in. vi. ti. d. intelligi qd pectus validetur p iuramentu. qd si iuramentu no firmaret pectum videretur qd solutu posset repeti. r sequebant inde multe absurditates quas do. An. tangit in. d. c. cu cotin. gat. r Jo. cal. Et qd pectus firmet iuramento tenet Grede. i suo pfilio. cclxxij. per. c. cu contingat. r aut. sacra. Sed Anto. de bu. in. d. c. cu contingat. tenet pimum dicens. qd non firmetur iuramento pectus. nam licet lex civilis possit phibere pectum r impedire omnem obligationem. l. si non forte. in pnci. ff. de condi. inde. r ideo cu lex canonica no dicit pectum firmari iuramento. sed solu dicit iuramentu fore seruadu. dicit qd nihil est quod cōstringat dicere qd pectus validetur iuramento. r tñ concludit qd in hoc casu ex quo lex no resistit pñone l. phibeat pectum vel alienatione ex iuramento oritur obligatio neduz respectu obligationis que dirigitur in partem ex quo non e in recipientem aliqua turpitudine que dicit et procedere si iuramtu addat solēnitatē pectui r annullat pectū cessante solēnitatē. l. 3. in suo consilio. cclxxij. mibi est. cclxxi. cuius tenor. j. d. scribit aliter sensit. qd vt dixi lex civilis pōt phibere r ipedit oēm oblonem. vt in. d. l. si no forte. r predicta dicit do. Ant. pcedere. et si statutu dicat qd no valeat contractus promissio nis vel iuramentu qui sunt p filiū. absqz cōsensu patris vel cōsanguineoz. lex. n. civilis fm eū no pōt annullare iuramētū r ex hoc fit phibitio respectu fauoris pñone vñ cessare turpitu do i extrahēdo si alia non appareat deceptio l. fiat p legē cui lem. non fit p. l. dei. inquātum in dicto casu repitur iuramen r iō ex iuramento oritur obligatio. l. 3. annullabitur ex turpi tudine qd lex dei non habet p turpi quo minus i casu pñcto seruet iuramentu pti l. 3. lex civilis aliud velit. Et nota. fm. d. Anto. qd e differētia an lex vel statutu dirigit phibitionē ad pñonam an ad rem. l. 3. vtroqz casu fm eum actus non firmet iuramento l. 3. tenetur iurans ad obseruantiam iuramenti nā vbi dirigit phibitio ad personam non oritur ex iuramento obligatio secundaria que dirigit in partē. Nec ob. fm eū si di cat qd non vñ referre an lex vel statutu phibeat pectum vel alienationē. r sic in rem disponat. an vero phibeat pñonaz qd phibēdo pectum vel alienationē vñ et phibere pñonas pñentium. qd rñdit qd illud ē verū solu ppter fauorē pñone que attēdit lex civilis no ppter peccatum i ducē dum qd magis attēdit lex canonica que magis considerat bo nū aīe qd corporis vt dicit glo. nā quis potius mala tēporalia pati d. qd agere aliquid cū anime detrimento. vt. c. satis. quod me. cā. r p hoc p. 3. vt dixi. s. qd phibitio dirigitur ad rez ne dum habebit locū via denunciationis vel officii iudicis pro obseruātia iuramenti. s. et poterat agi ex ipso iuramento pp obligationem secundariā ipsi parti quesitam. nec poterat peti relatio iuramenti ex quo nihil turpe cōtinet. et si statutu phibuerit iuramētū. r sic non erit aliquod remediū cōtra iura mentū nisi aliqua arguatur deceptio i pectū tūc dīc qd iurans haberet remediū. si deceptio erat enormis. per ea que habent in. c. quintanallis. de iureiu. r quod habetur fm eum in. c. vñ ens in glo. fi. cum ibi alle. Jte qd in enormi lesione pñmittur dolus r censetur idem esse. sic pñsupponit. L. omnes. C. lucius ff. que in frau. cre. r. l. qui testm. cum ibi no. ff. de proba. vñ tūc adesset turpitudine ex parte eius cum quo phitur r cui prestaf iuramentum. iō tunc haberet remedia de quibus in alle. c. de bitores. Ande autem si qd mutaret parato ad ludum vñ cor rupto notorie in actu ludendi vel in voluptatibus mulierum qd tunc bene essent remedia aduersus iuramenta prestita. qd satis vñ adesse turpitudine vel fraus pñsumpta ex parte recipiē tis. vbi hoc constaret ex euidētia facti. vñ qd notorie esset pro dig. vel ei vt prodigo fuisset interdictum. qd tunc aliqualis est turpitudine ex parte pñctis qui dat materiam iuueni pñsumpta ro vt propriuz matrimoniu consumat. r lex in cā legitima ta lem pñsumit fraudem. ff. pro emptore. l. si quis cuz sciret. r. ff. de mino. l. qd si minor. s. fi. r. l. si vero non remunerandū. s. adolefcens. ff. mandati. r. ff. quarum rerū act. non da. sed als non putat sufficere si statutu pñsumat dolum. deceptionē vel fraudem vel metum ad finem euertendi iuramentum nisi statutu habeat aliam cām promptam pp quaz pñsumi pos

set als aperta esset lex ciuilit de facili ad prohibēda iuramēta idirrecte qd non est concedendū fm ea que superius dicta sūt. r ista in effectu sunt dicta dñi An. l. 3. per alium ordinē r ma gis confuse dicat. vnde est aduertendum primo inquantū fa eit oriam. an prohibito dirigitur in personam vel in rem. Jdimo cām impediatur oblo secundaria ex iuramento no ex secūdo. nam hec differētia non vñ vera. et sua opi. supposita. qd ex quo fm eum quando preceptū fit fauorē persone sapit na turam consilij. vñ vñ qd tūc possit phibitus r iurans renūcia re suo fauori. r per pñs ex iuramento d. 3. et oriri oblo secunda ria querenda pti sicut r qñ dirigitur phibitio i rē. qd vñ eadē rō vñobiqz. ex quo pceptū vel phibitio respicit fauorē pñone. r sic vñobiqz vñ possit renūciari r obligat iurātē pariformit argu. eorum qd no. i. c. trāslato. d. cōsti. r. ff. ad. l. acquili. l. illud. Jtem aduerte scdo inquātum non distinguit filiū. ab adul to. nam p eum facit qd in adulto seu minore phibitio vñ fieri fauore ipsius minoris. sed in filio. no vñ fieri simpliciter in ipsius fauorē. imo et pp fauorē patris vt. l. si. s. filius. r. l. se. de bonis li. vel odio creditoris per. l. i. ff. ad mace. r insti. quod cū eo. s. ij. Ande aduertendū dicit qd in filio. qui phibetur obli gari p statutu sine consensu patris. r postea se obligat cū iuramento quid iuris. reperio triplicem opi. et si statutu non dirigit sua verba ad personā. sed in rem an valeat pmissio fa cta vel obligatio pñiū. sine pñsensu patris. nāz fuit vna opi. Ja. de bel. recitata per Jo. an. in addi. Spe. in loco pñalleg. qd vbi concluditur qd no obligetur et de iure canonico licet iura uerit per rōnes quas tangit ibi Jo. an. Alia fuit opi. Bar. in dicta. l. si quis p eo. que vñ velle qd si phibitio dirigitur ad p sonas non obligat iuramentū et de iure canonico p rōnez qd ibi ponitur. qd veniēdo tunc p preceptū superioris vñ peccare mortaliter vt. s. est tactū qñ statutu expresse no phibet iura mentū. Si aut phibitio dirigitur in iuramēt. si tñ vñ phiberi odio creditoris tūc posset peti absolutio per id quod habetur i c. debitoris de iureiu. r hoc et tenet Grede. qñ statutu dicit qd no valeat obligatio filiū. sine consensu patris et in iuramē to in consilio de quo. s. feci mentionē. Tertia opi. fuit quā seq tur dñs Anto. de but. qd si interueniat iuramētū siue diriga tur phibitio in rem. siue in personā efficaciter obligabitur ex iuramento. nec potest peti absolutio l. 3. quo ad obligationē secundariā facit differētiā. an phibitio dirigit in personā an in rem. r motiū quare pōt obligari est qd concernit fauo rē suū. sed certe ista rō non vñ bona qd etiaz vñ respicere fauo rem patris vt dicto. s. filius autē. r et odium creditoris p ea que habetur in. l. i. ff. ad mace. vnde vñ dicendū qd ideo iuramē tum obligat ipm filiū. qd potest seruari sine interitu salutis eterne. s. tunc est dubiū an pōt peti absolutio. Nec obstat qd habetur in. c. debitoris. qd in casu isto vñ recipiens turpiter re cipere cū recipiat p dispositionē iuris diuini phibentis vñu ras. vt in. c. i. r quasi in omnib. de vñuris. r p hoc facit qd l. 3. p etus mutui sit phibitus odio creditoris qñ fit cum filio. tñ si soluat creditor licite recipit nec pōt repeti. l. qui exceptio nē. ff. de condi. indebi. ergo vñ qd filiū. in pectū mutui oblige tur per iuramentū r pōt cogi ad obseruantiam iuramēti. nec et pōt repeti si soluat. Bar. aliter sensit in alle. l. si quis pro eo. non enim video qd repugnet qñ efficaciter debet tunc filiū. iuramentū seruare. ex quo potest seruari sine interitu salutis eterne r et recipiens vñ sibi debitum recipere. Nec ob. qd ha betur in. d. l. i. s. filius autē. quia ibi loquitur quando filiū. alienat rem in qua habebat pater vñsumfructuz. hic autem qñ se obligabat nec alienabat rem spectantem ad patrē. vel i qua pater nullum habebat vñsumfructum. Jtem no obstat rō Ja. de bel. inquantū dicit qd iuramentū vñ esse p bones mores p l. i. ff. ad mace. qd pōt dici primo qd lex illa loquitur in mutuo si aut loquit i alijs casibus vt ibi p. Jdōt et dici qd l. 3. occasioa liter qñqz filiū. iñdiētur vite parentū. tñ ex quo illud de quo seu super quo iuratur ē licitum non d. 3. attēdi talis occasio ad inualidādum iuramentū p id quo no. i. c. si vero. de iureiu. r p hoc et qd reperit a iure canonico reprobatur tale iuramentū Secūdo d. 3. obligare ex quo pōt sine interitu salutis eterne seruari. Facit quod habetur in. c. si diligenti circa fi. de foro com pe. r sic vñ qd opinio dñi Anto. possit sustentari per ea que ha bentur in. c. iuuenis. de sponsa. Et pro predicta opinione. fa cit qd aut consideramus alios casus qd mutui. r tunc certum est

est quod de iure communi potest obligari. et obligat. l. filiusfamilias. ff. de act. et obli. l. 3. ergo per statutum prohibetur filiusfamilias contrahere sine consensu patris vel quod si interueniat iuramentum debeat efficaciter obligari. et per hoc vel rediri ad dispositionem iuris communis quo vel potest filiusfamilias et sine consensu patris obligatur in alio contractu quam mutui. et sic vel quod omnino per iuramentum redit ad naturam suam. quod de facili iura permittunt. vel. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis ver. quod in specie. et sic non potest dici quod iuramentum hoc casu aliquam turpitudinem contineat ex quo tendit ad obligationem ex qua de iure contra filiusfamilias obligaretur. Aut consideramus tractatum mutui. et adhuc vel quod ex iuramento filiusfamilias obligetur non obstante statuto. quod certum est quod ante quod esset senatusconsultum. macedonia. filiusfamilias obligabatur ex mutuo. ergo vel quod de se obligatio turpis non sit alias interdicta fuisset obligatio. l. generaliter. et l. plagii. ff. de ver. obli. et l. si remunerandi. §. rei turpis. ff. mandati. et per hoc et facit quod est post inductum senatusconsultum macedonia. seu beneficium ipsius obligat filiusfamilias iure l. 3. possit obijcere exceptionem. vel. l. i. ff. ad macedo. cum glo. et no. Bar. i. l. cum lex. circa finem. ff. de fideiusso. et sic per quod de se obligatio turpis non est. quod aliter ipso iure non obligaretur. unde l. 3. prohibetur obligatio odio creditoris. tamen si interuenit iuramentum obligatur iuras per id quod habet l. c. debitorum de iureiur. et de pigno. c. significante. et no. Bar. i. l. si quis pro eo. allega. no. n. vel absolum quod est in dicto mutui obligetur filiusfamilias iuras non obstante prohibitione statuti. et quod non videtur peccare recipiens sibi debitum facit. l. si exceptionem. de condi. inde. cum videatur quod efficaciter obligetur. non obstat. c. debitorum. quod ibi peccabat recipiendo vsuras. unde ibi potest peti absolutio a iuramento. et sic non peccat recipiens debitum id secus. et per hoc respondetur rationi quam tangit Bar. i. d. l. si quis pro eo. Et predictis per posse defendi per op. d. Anto. l. 3. r. sua non videatur simpliciter vera per ea que superius dicta sunt. Item aduerte quod dixit Bar. i. l. si. §. filius autem. C. de bo. que lib. quod si filiusfamilias alienat rem per cuius aduentionem i quo pater huius usufructum non valet alienatio et si iurauit illam seruare nec obligabitur ex iuramento adeo quod est post mortem patris non tenebitur seruare. mouetur quia videtur facta prohibitio ipsi filiofamilias. i. dicto casu ad instar prodigi per id quod habetur i. d. §. filius. ver. melius est. n. unde si iuramentum prestitum per prodigum non obligat. vel no. Ja. d. are. in. l. qui huius. ff. de tutel. et Bar. i. l. si cui bonis. ff. de ver. obli. ita non obligat filiusfamilias. i. eo casu. allegat et quod no. Spec. in ti. de actio. §. i. ver. quid si super hoc iurauerat. sed certe Spe. videtur sentire per glo. in. d. §. filius. ubi voluit. et ista pars vel de iure veri or. quod per. c. cum contingat. de iureiur. quod seruari iuramentum quod seruari potest sine interitu salutis eterne. Fateor tamen quod non tenebitur ad preiudicium patris. per id quod habetur in. d. c. cum contingat. sed bene preiudicabit si post mortem patris vel postquam factus fuerit sui iuris. facit quod no. Inno. in simili de voto fecit per filiumfamilias. in. c. cum scripture. de voto. ubi l. 3. non obligat durante patria potestate. tamen postea tenetur seruare si factus sit sui iuris. Et pro declaratione huius dubij an per statutum possit prohiberi iuramentum est aduertendum quod interdum statutum vel lex prohibet simpliciter per se sine certa solemnitate. et dicitur illum non valere et si non interueniat iuramentum. Interdum prohibet statutum per se sine certa solemnitate. et etiam dicitur quod si aliter fiat per se non valeat. nec est iuramentum si fuerit interpositum. In primo casu est aduertendum quod l. 3. Bar. in. l. si quis pro eo. facit ostiam an prohibitio dirigatur in rem an in personam seu per se vel alienationem. tamen illa distinctio non vel vera. quod si prohibet per se vel alienatio vel est prohibita illa per que peruenitur ad ea per id quod habet in. l. ratio. ff. de ipso. et per sequens videtur prohiberi per se personas vel alienare. facit etiam quod ipse no. in. l. cum lex. ad si. ff. de fideiusso. In simili hoc videtur velle ubi etiam sua distinctio non videtur bona. et illam etiam reprobatur Jo. de ligna. et Saly. in aut. sacra puberum. vlti. q. 1. Nec ob. r. sua quia fecit in. d. l. si quis pro eo. quod potest multipliciter considerari vel sepius dicitur. unde in hoc casu si interueniat iuramentum an habeat obstat. et certe vel dicendum quod sic per id quod habetur in. c. cum contingat. de iureiur. et in aut. sacra. Unde vel quod intelligenda sit prohibitio statuti inquam non interueniat iuramentum. secus si interueniat quamvis sit licitus per se non habeat locum prohibitio. Ja. de bel. in sua disputatione que incipit. Lege pusina. allegata vel velle quod quod statutum prohibet

etiam fieri sine certa solemnitate. et si aliter fiat non valeat. tunc velle vel non sufficiat solemnitas iuramenti. nisi interueniat solemnitas requisita a statuto. et ideo tunc de iure civili non firmatur per se iuramento. licet videretur secus esse per aut. sacra. all. Sed ipse respondit quod non habeat locum ubi ad est prohibitio statuti. sed solum ubi prohibitio iuris contra. fatetur tamen quod de iure canonico bene obligaret iuramentum per alle. c. cum contingat. et satis vel quod hoc casu per se firmetur iuramento. per id quod habetur in glo. in. d. aut. sacra. et quod habetur in. c. ij. de pac. in. vi. et videtur op. contra. nam illa sequitur Bar. Ange. Jo. cal. Jo. an. et Archie. in. d. c. ij. et Frede. in suo consilio. c. lxxxiij. licet dñs Anto. de bu. aliter dicit. l. q. non validetur per se. sed solum quod teneatur ad obseruantiam iuramenti. tamen Jo. de ligna. in. c. cum contingat. tenet per se. quod hoc non dicitur. in. d. c. cum contingat. nec in. c. licet. eo. ti. l. vi. Sed aduerte quod vel de iure posse defendi per se per se firmetur iuramento. et sic est op. glo. in aut. sacra. menta. Bar. et Jo. cal. per. c. ij. de pac. in. vi. ubi l. 3. aperte dicit quod l. 3. pactum de quo de iure civili prohibetur. tamen si sit prestitum iuramentum iubet seruari. et sic ponderat quod vult ipsum pactum seruari. et non simpliciter dicit de iuramento. et ideo sicut ibi pactum firmatur iuramento. ita vel quod eadem ratione sit dicendum in casu proposito cum eadem sit ratio. ergo idem ius. vel. l. illud. ad lacquil. et hec pars vel verior. l. 3. Anto. de bu. et Jo. de ligna. i. c. cum contingat. teneant per se. et hac op. quod per se firmetur iuramento tenuit Jo. andree in glo. ordi. in. c. ij. de pactis. li. vi. super verbo seruari. et etiam Archie. super eodem verbo. nam per illam decretalem dicunt approbati opinionem. Plac. postquam in. l. pactum. de colla. que merito debuit approbati. quod qua ratione tamen per se minoris super re sua si iurat l. 3. aliter non teneret in aut. sacra. eadem ratione debet tenere pactum iuramentum in casu illius. c. et idem glo. in. c. l. 3. de iureiur. et in. c. cum contingat. ubi glo. aperte voluit per se firmari ex quo glo. iuris civilis et iuris canonici hanc per se tenent per auctoritates superius allegatas in dubio iudicando et consulendo non est recedendum a glo. fm. Ja. bu. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. et hanc per se tamen sede. vel per se. in suo consilio. Secundo casu quod statutum dicit per se aliter factus non valeat et si interueniat iuramentum tamen vel dicendum quod per se non firmetur iuramento ex quo expresse statutum annullat. illud est si interueniat iuramentum. nam huius potest ex civilis. et sic ipsum statutum super ipso per se disponere et prohibere alienationem. potest et illam inuadere per id quod habetur in. l. cum lex. ff. de fideiusso. et l. si non forte. ff. de condi. in de. unde non potuit aliquid agi ex ipso contractu ex quo inuadit per dispositionem statuti. nec est poterit coram iudice seculari agi ex iuramento. quod de iure civili iuramentum de se non est obligatorium regulariter vel inducat obligationem. vel legitur et no. in. l. i. C. de ope. lib. et sic vel quod in foro civili contra huius contra formam statuti nullum huius remedium. sed solum vel quod possit recurrere ad forum ecclesiasticum vel cogatur iuras ad obseruantiam iuramenti. facit quod habetur in. c. si. in. vi. Postea tamen esse dubium quod ex quo statutum expresse non inuadat iuramentum et sic videatur esse seruandum. an debeat iudex secularis illud facere seruari cum ius canonicum in hoc preualeat iuri civili inquam vult iuramentum efficaciter habere. et si tunc ad inducendam obligationem l. aliud velit ius civile et vel quod sic per id quod habet i. c. ij. de iureiur. i. vi. tamen credo quod communiter in foro seculari non audiret agere in casu predicto per se statuti. et quod aliqui ius civile et canonicum discordant. et quid tunc seruari debeat brevis conclusio est quod in materia spirituali vel iuramenti vel matrimonio niali vel simili in foro civili et in terris imperij seruatur ius canonicum per id quod habet i. c. pe. i. fi. de pscript. et per glo. i. regula possessor de reg. iur. in vi. et per glo. i. c. i. de arbitris. in. vi. et in §. si. in. l. de gradibus et in. l. i. C. de sec. nup. In terris ecclesie seruandum ius canonicum. siue in foro canonico. vel in. c. si duo. de appel. siue in foro civili. In terris imperij seruari debent leges vel voluit glo. no. i. c. i. de arbitris. in. vi. et ad predicta facit quod no. Postea. i. c. cum contingat. dicens hoc esse verum de mentem legum in casu. c. cum contingat. seruari iuramentum. ex quo canones volunt illud seruari quod est et ipse leges mandant quod canones mandant. vel in aut. quod o. epi. §. i. col. i. C. de sum. tri. l. i. in p. i. et in aut. de man. p. i. §. si. et de illa materia tangit per legistas i. l. privilegia. C. de sacrosanc. eccle. et Jo. an. et Jo. cal. in. c. i. de no. op. nu. Tertio casu quod statutum expresse disponit super

iuramento. ut qz dicit si pectus aliter fiat nō valeat. nec etiā iuramentum si iterponat. tūc ē et aduertendum qz varie fuerūt opi. nā vna fuit qz simplr tale iuramētū teneret. t hāc sequit Bal. i. l. pactū. C. de colla. i. vi. q. vbi ad l. iam decidit qz statū tū pōt phibere vt nō valeat iuramentum per id quod habet i. l. adigere. §. quāuis. cū sua gl. ff. de iurepatro. t hanc opi. vñ sentire i. l. nec patronus. C. de oper. liber. t hanc sequitur saly. i. aut. sacra. Secūda fuit opinio qz nō posset statutū inualida re iuramentum saluo nisi presumat vel fingat dolū vel fraudem vel metū. t istā sequit Bal. i. l. omnes populi. al. i. iij. q. §. vt. §. tetigi. Ray. i. d. omnes populi. simplr t3 statutū nō valere. qz si posset presumendo vel fingēdo fraudē vel dolum statuere videt i fraudem iuris diuini vel canonici iuramētum enervare. t sic aperiet via fraudibus p ea que habētur in c. quāto. de diuorcijs. Tertia fuit opi. qz nō obkate statuto iurās obligatur qz nō poterat super illo disponere tanq̄ super re spūali. Itē qz recipiēs tunc iuramentū p formā statuti vñ illud illicite recipere. qā cōtra mādātū superioris cui d3 obedire. viij. di. c. que cōtra morem. de maio. t obe. c. ij. t istam opi. t3 Fred. i. dicto cōsilio. cclxxij. t vñ fm eum idē qñ statuti dīc nō valeat cōtractus aliter factus. et si interueniat iuramētū qz tacite videat statuti velle qz ille nō d3 sine solēnitate statuti iuramentum recipere. d. Ant. l. c. cū cōtingat. t3 qz statuti nō pōt phibere iuramentū. qz illud nō spectat ad iudicē; secularem nec ad legem ciuilem vel statutariam. sed ad legē cāonicam. t presertim alle. no. c. quēadmodum. super gl. p. Bo. sti. Quid ergo tenendum in tanta varietate opi. vñ posse dici qz illa sit vera opi. que habz qz statutum vel lex nō possit prohibere. qz ipm iuramentum est res spiritalis. t per psequens statutum laycorum nō possz super illo disponere. Et circa istam materiam aliquorum. Quarta fuit opi. qui dixerūt qz iuramentum nō obstante statuto efficaciter obligabit. t tam recipiens illud sine solēnitate statuti punietur pena posita in statuto vel pena arbitraria. per no. per Bal. i. l. nō dubium. C. de legi. Et predictis apparet qz l3 statutum nō possit enervare vires iuramenti. tamen videt qz possit imponere penam recipienti iuramentum sine solēnitate statuti ex legitima causa facti. vnde pōdera verba statuti. nam aut statuti phibz pectū fieri cū minore vel muliere vel filiofamil. sine certa solēnitate. et si interueniat iuramētū. t si aliquis aliter pperit imponit penam. t tūc pfaciens incurrit illam. aut aliquaz penaz nō imponit t poterit puniri pena arbitraria. aut statuti phibet pectum fieri sine certa solēnitate. et si interuenit iuramentum t annullat pectum aliter factū. t tūc iurans tenetur t statutum inquātum annullat iuramētum nō valet. qz iuramentum est res spūalis t inducit obligationē de iure canonico i. c. t si christus. de iureiur. nec posset statutum illud inualidare. hoc tñ casu posset habere locum pena arbitraria p facientem. Interdū vero statutum dicit qz nō possit fieri pectus sine certa solēnitate. et si nō interueniat iuramētum. t si aliquis vtatur tali instrō in quo ē pectus nō teneat incurrat penam centūz. tunc vñ si vtatur instrō pp pectum posse incurere penā statuti. sed si vtatur instrō pp iuramentū quod petit obseruari. tūc vñ qz nō incurrat penam. qz si statuti nō pōt enervare vires iuramenti. sic nō pōt imponere penam iuramētū tali instrō ad hoc. l. seyns t augerius. ff. ad. l. fal. t. l. quod d bonis. nec pē statutum adicere et solēnitate iuramento quo ad eius vires infligendo si dicte solēnitates nō interuenerūt. poterit tñ puniri recipiens iuramentū sine certa solēnitate statuti ex iusta causa facti. qz in hoc debuit obedire statuto quod h3 in se ratōnem t equitatem. facit quod habet in. l. que sub conditione. ff. de condi. sed posito qz lex vel statuti laycor nō possit phibere iuramentū. an saltem poterit peti absolutio a iuramento. vt vult Fred. i. all. pñlio cuius opi. prima facie vñ satis equa t rōnabilis. qz l3 statutum nō possit enervare viz t efficacit iuramenti. bñ tñ vñ qz possit phibere subiectū. ne recipiat iuramentū sine certa solēnitate euz tale statuti ex iusta causa sit factū. t sic vñ qz ei est obediendū. qz de se nō continet quid illi citi. imo prima facie valde iustum t equū. l. qz nō recipiat iuramentū sine solēnitate statuti. naz et videmus qz ius nō pñt iuramentū phibet interdū seruari t seruatur eius dispositio. vt. d. l. que sub conditione. ibi dñ qz testator legauit ticio. t si iurauerit ascendere capitulum qz nō d3 cogi prestare iura

mentū. imo sufficit qz ascendat non prestito iuramēto ad hoc vt habeat legatū. t sic vñ qz in se videat iustū statuti inquātū vñ phibere recipi iuramentū si nō interueniat solēnitas statuti. t p pñs qz illicite facit aliter accipiendo. t si aliter recipiatur l3 iuramentū obliget. qz pōt seruari sine interitu salutis eterne vñ qz possit peti absolutio. t vñ posse dici qz illi cui est prestiti iuramentum sponte queratur efficax oblo ex iuramento secū dum Jmol. t sic vñ qz nō possit cogi ad efficaciam ipsius iuramenti. qz imputandum vñ illi qui sponte iurauit. videretur tñ posse dici qz ille qz recipit iuramentum sine solēnitate statuti possit puniri pena arbitraria ex quo prohibitō erat rōnabil p no. per Jac. de bel. t Bal. post eum i. l. nō dubium. C. d legi.

De absolute a iuramento.

Eduideamus quādo

possit peti t debeat obtinere absolutio a iuramento. t dic aut iuramentum ex omni pte est licitum. tam ex parte iurantis qz ex pte recipiētis qz materie super qua prestatur t tunc compellendus est iurans ad obseruā

tiam iuramenti. nec est danda absolutio. vt in. c. t si xps. d iur iuram. qñ imo nulla causa ex trīnsecus existente. etiam papa a tñ iuramento absolute non potest si est prestatum in materia ab ei potestate non dependente. vt qz est in fauorem terrij. ad hoc quod no. glo. in. c. quanto. de iureiurando. t Jmol. cen. in. c. cum inter. de renuncia. t in simili glo. in. c. non est. de voto. immo forte non posset dictum iuramentum i meli? cōmutare inuito eo cui quesita ē obligatio. qz vñum p alio inuito creditori solui non pōt. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. ad hoc quod no. Jo. an. i. c. i. malis. de reg. iij. l. vi. in mercurialibus t Jmol. i. c. ij. de confir. vtili vel inutili. t i. c. inquisitioni. de sentē. excoica. scus si i bonorē dei. qz tunc posset i melius cōmutare. sic intelligit. c. peru enit. lo. ij. de iureiur. t qz no. Jmol. i. c. debitor. de iureiur. vbi vult qz episcopus et pōt i melius cōmutare sicut t vota. Si vero iuramentū ex parte iurantis nō pōt seruari sine interitu t dispēdio salutis eterne. tunc nulla requiritur absolutio. peccatū. n. fuit i iurando non i tranfēdo. imo peccaret non cōtraueniēdo. ad hoc. xij. q. iij. quasi p totū. t. c. quāuis. t. c. sicut ex l. is. de iureiur. Vbi aut iuramentū pōt seruari sine interitu salutis eterne. h3 ē cōtra bonos mores. tūc nulla requiritur absolutio. vt in regula. non est obligatorium. de reg. iij. l. vi. t ibi per glo. Si aut facim pcessit calore iracundie. puta si iurauit qz nunq̄ loqueret cū aliquo vel simile tunc sentit Jo. an. t alij qz tale iuramentum nō ē obligatorium qz nō habuit comitē discretionis t iusticie. xij. q. i. iurabit. t xij. q. ij. ad aduertendum. Sumiste tñ videt tenere qz talia iuramenta teneat h3 debet dari absolutio. de quo no. i. c. cum quidā. de iureiur. t satis potest teneri qz si iracundie calor fuit tantus qz deliberate tale iuramentum nō prestasset nō erat obligatorium. qz voluntas non est discreta. sicut dicimus qz cōfessio facta calore iracundie non preiudicat nisi de p seuerantia. vt no. dicit glo. i. c. ex l. is. de diuorcijs facit. l. quod calor. de reg. iij. non. n. ē oīno voluntariū. t sic nō vñ deus talē obligationem id scietā recipere. xv. q. i. nō est. Vñ si dicamus tene re. d3 de facili pēpm absolui. arg. d. l. cū quidā. Ludo. autē in suis dictis i l. is. §. dicto. quod incipit. dicit lex. sic dicit. Dicit l. quod calor. ff. de reg. iij. qz pectus factus ab irato non t3. t est casus i. l. iij. ff. de diuor. qz diuorciū factum calore iracundie habetur p non facto. hoc ē pbatur i. l. licitatio. in prin. ff. de publi. vbi dñ qz licitatio facta calore iracundie ē inualida. nisi per seueret i eadē voluntate. Secūdo pbatur. Priorum eadem ē disciplina. dicta ioco non obligant. vt. l. ij. i. ff. de ac. t obl. pariter nec dicta calore iracundie. Hoc similiter limita nisi pectus fiat ad pias cās. qz tunc ē validus vt puta qz pater turba tur cum filiis donauit hospitali omnia bona sua. casus est singularis. xvij. q. iij. sunt qui opes. t addas ad Bar. i. l. quod calor. S3 quero hic. quid de voto facto calore iracundie. an obliget vouentem. Glo. est sing. in. c. dudum. de conuer. diu. que dicit qz non. pro quo facit qz deus ad sibi aliquē obligandū solum cor respicit. nō aut verba. vt dicit ter. xij. q. v. si qd inuenisti. ergo a cōmoto calore iracundie non recipit obliga

tōem

idem. q. non dicit cum corde. Secundo allego doctrinā Jo. an. qui refert sanctum Thomam de agno in. c. litteratura. de voto. ubi dicit q. ut quis obligetur ex voto tria requiruntur. Primum est deliberatio. Secundum promissio voluntatis. Tertium promissio ad hoc ut predicta reducantur ad effectū. sed illud quod fit cum calore iracundie non fit cum deliberatione. ergo non obligat. Tertio allego ter. sic dicentem. militem voluntarium non coactum elegit sibi xps. xv. q. i. non est. sed motus calore iracundie non est voluntarius. ergo non obligat. Sed quid in confessione scā calore iracundie. Dicit glo. sing. q. non in. c. ex lris. de divor. Sed quid in iuramento. an iuramentum irati obliget. Legisse habent solum unum ter. i. l. alie na. que est. l. ij. C. ad. l. iuliam maie. dicentem. q. si quis irato animo iurat et illud iuramentum non observat non incidit in crimen lese maiestatis. ergo sequitur q. non obligatur ex illo. quia non incidit in penam. canonice habent in. c. sicut. lo. primo. de iurciur. Sed quid in delicto an sit punibile. Dic q. sic. casus est in. l. si non conuicij. C. de iniur. Sed credo quod debet puniri minori pena q. si fecisset animo deliberato. Ad quod pbandū allego. l. i. C. si quis impe. maledixit. Secundo allego ter. i. l. famosi. ff. ad. l. iuliam maie. ubi dicit q. lubrici lingue nō est trabendū ad punitionē ita magnā sicut si facti vel dictum esset deliberato animo. Tertio allego ter. xi. q. iij. illi propositi. et ter. alium dicentem. ire etenim cōmotio viciū excludit calūniā. ut est ter. ij. q. iij. §. nūdum et allego et alia ter. xl. q. i. inebriauerūt. qui optime facit. ad quod allego ter. xij. q. ij. si quis irascitur. Si vero iuramentū a principio est super materia indifferenti. et postea pervenit ad casū de quo si cogitasset a principio iuramentū fuisset illicitū vel non iurasset. et tunc dicit Archiep. in dicto. c. animadvertendū. q. pōt p. p. aucto ritate transgredi iuramentū nec requirit absolutio pape si iuravi non negociari vel non recipere feudū a tali. et devenit casus q. si ab illo non recipio feudum aliter vivere nō possum. q. aut tempore iuramenti nō cogitavit de illo cāu. et sic nō ligat ultra mentē suā. ut in. c. veniens. et in. c. quinquauallis. de iure iurā. Aut cogitavit et fuit illicitū ideo non observandū. de iure iurā. c. i. in. vi. Et faciunt hec ad. q. quotidianā de illo qui iuravit non fideiubere p aliquo. certe iuramentū a principio est illicitū maxime q. iuravit q. pluries deceptus ab his p quibus se obligaverat. sicut enim p iurare p utilitate primi. ita et p utilitate p. p. a. ad hoc no. p Archiep. i. q. i. non ē. et Jo. and. in addi. Spe. in ti. de iure iur. post p. ubi dicit q. si salus p. p. mi periclitaretur ex non fideiussione q. non tenet ad observā tiam iuramenti. et eodē modo nō pōt distinguī in eo qui iuravit non mutare vel aliquid simile facere. Si vero iuramentū fuit dolo aduersarij extortū. si tūc p. s. sup quo p. stat est al reprobatus in fauorē p. p. iurātis. tale iuramentū nō est obligatorij. et iste ē casus a p. p. i. nō annullādo lras i. c. cū ptingat. de iure iur. et. c. quāvis. de pac. in. vi. c. l. de iure iur. in. vi. et in aut. sacra. omnia. n. ista iura excipiunt istum calūz in quo dolo intervenit. et idem pbat quando intervenit vis vel metus. tutius tū est q. ad cautelam sui petatur absolutio. Si vero iuramentum nō venit p. tra dispositū a iure et iterue nit dolo. tunc subdistingue. q. aut ē tantus dolo q. excludit mentē iurātis. ut q. cessante dolo. nullo modo se obligasset. ut puta q. dedit cām cōtractui. et tūc iuramentum nō ligat et p. cōtraueniri nō petita absolutio. ar. l. tres fratres. ff. de pac. et l. si foror. ff. de colla. et sic d. intelligi f. rede. in suo cōsilio. qui po nit casum i minore. xv. annis. que subducta renunciavit fra tribus hereditatē paternā que valebat longe plusq. habuit in dotem quod no. i. c. ij. de pact. i. vi. ut nō pcedat q. dolo de dit cām p. tractui. nā ubi ē dolo excluditur voluntas. l. i. ff. d. dolo. iuramentū autē non obligat ultra mentem iurantis. ut l. c. veniens. et in. c. quinquauallis. de iure iur. et quod no. Jo. an. in c. unico de cōmodato. s. ubi dolo superveniēs non excludit cōsensum. ut q. nō dat cām cōtractui puta q. arte quadā me inducis ad cōsentiendū. tunc erigitur absolutio que d. p. p. rari non obstante aduersarij p. dictione. p. p. ter eius turpitudine et dolo debet intelligi no. i. alleg. c. cū contingat. et. c. si vero et c. verum de iure iur. et idē intelligi de metu et vi ut requiratur absolutio i odij aduersarij p. dicta iura. Si aut iuramentum cōtinet turpitudinē ex parte recipientis maxime concurrente et turpitudine materie super qua p. stat. et tunc iuramentū

obligat seu pōt peti absolutio non obstante aduersarij conditō ne. et est proprie cāus in. c. i. et. c. debitores. de iure iur. et. c. si ve ro. e. ti. ubi autem nulla alia turpitudine reperitur in iuramento nisi quod ē p. statum p. legem. In hoc distingue aut lex refert fauorē publice utilitatis principaliter et nō ē necessaria absolu tio. q. iuramentū non valet. ut in. c. si diligenti. d. foro cōpe. aut principaliter in fauorē iurantis s. secundario in fauorē publicū ut in muliere et minore ut in casib. c. cum ptingat. de iure iur. et. c. ij. de pac. in. vi. et aut. sacramenta. et tunc credo q. absolutio sit deneganda. q. iuramentum non vergit in de trimentum salutis eterne. ergo seruandum. Item q. nulla re peritur turpitudine et quilibz pōt renunciare fauori suo. Item q. in p. bente nullus pōt argui dolo nec deceptio nec mate ria de se est turpis. arg. optimum in. c. ad apostolicam. d. regu. et sic sumus extra formā. c. debitores. et. c. i. et. c. si vero. et. c. ve rum. de iure iur. Ibi enim reperitur turpitudine ex parte recipi entis et materia prohibita. q. mala. que omnia cessant in casu nostro. et satis est q. lex vel statutum punit irritando actum. Itē als dicta iura et capitula seruiēt nobis d. vento p. l. omne verbū. C. cōia deleg. Itē si ex eo q. p. statum vel legem ema navit p. s. cōpeteret absolutio de facili euacuaretur promi sio. c. cum contingat. et aut. sacra. petendo absolutioē a iuramē to. nec est verisimile q. ibi vel saltem l. c. l. de iure iurā. in. vi. q. emanavit tam solēniter nulla fuisset facta mentio de absolu tione. s. vincen. et f. rede. de senis. et glo. in. d. c. cū contingat. te nuerunt dandā fore absolutioē quod intelligi. ut. s. est decla ratum. nam solum in. d. c. cū contingat. cū si. excipitur dolo et quedā alia quibus cessantibus iuramentū valet et absolutio debet denegari. Nec ob. q. p. s. sumitur turpitudine ex quo p. hit p. prohibitionem legis. q. istud est in fauorē sui et nulla ē tur pitudine respectu dei et in actu spūali minor reputatur maior. i. c. si annū. de iudi. in. vi. et quia attenditur potius ius diuinū q. positivū et laycale. ut no. Inn. in ti. de reg. nec sufficit q. lex vel statutū p. s.umat dolum ad euacuandū iuramentū ut. s. est est dictū. Si vero statuto vel lege p. bente p. hitur et interne nit lesio tunc si lesio erit modica cessabit absolutio in. c. abbas quod metus cau. et. c. i. de resti. in. inte. facit. l. ij. C. de resti. v. Secus si lesio est enormis q. tunc p. s. sumitur dolo. ut. l. omēs §. lucius. ff. que in frau. cre. et. l. qui testif. ff. de p. ba. nec videtur iurans ad hunc casum se obligasse. ar. c. veniens. et. c. quinquauallis. de iure iur. nam paria sunt q. dolo veniat ex p. p. o. s. ito vel re ipsa. l. si quis cū alier. ff. de verb. obli. Si aut turpitudine repe ritur ex parte recipientis iuramentum. ita q. locus est relata tioni iuramenti et absolutio. si ante petitionem relaxatiois iuramenti debitor est piurus. an possit petere absolutioē. de hoc. s. dictū fuit in articulo. Sed ultra illas dic et considera duos modos iurādi. et q. q. q. enim quis iurat non venire con tra contractum. sed soluere v. iuras directe vel indirecte. q. q. iurat oia et singula in infra cōtenta esse vera. tū est instru mentum ficticiū et in fraudē v. iuraz fabricatū. In primo mō iurandi aperte tenet f. rede. in suo p. s. lio subscripto in si. q. nō debet audiri absolutioē petens. ex quo incidit in piurium. q. frustra legis auxilium inuocat et. alle. no. per Jo. an. in. c. debi tores. de iure iur. sed dñs Anto. de bu. in alle. c. t. oppositū. q. ad duo erat iuramento obligatus. s. ad soluendū in termino. et ad soluendū p. p. aliter. l. celsus. ff. de arbi. et. c. cū dilecti. de dolo et contu. et si non soluit in termino in hoc peccauit et est piurus. Inquātū ergo soluens obligatus est post terminū non peccauit. et sic petere poterit absolutioē. vel saltem pote rit soluere et postea repetere fin eum. et hoc vltimum ut soluat placet q. l. inc iderit in piurium non d. repelli a p. s. cutione iuramenti. p. p. ij. iij. q. vi. p. totū. nullibi enim p. bare pōt q. us re petendi sibi competens sit sublatū. ex eo q. incidit in piurium. Inquātū aut dñs Anto. dicit q. potest et si vult petere abso lutionē indistincte non placet p. no. in. c. debitores. Nec obst. ratio dñi. Anto. imo potius facit p. eum. si enim etia post la psum termini remanet obligatus. ergo debet compelli ad sol uendum per rationem. c. debitores. nec debet audiri petens absolutioem. quia petendo remanet in peccato semper enim post terminum est in mora. ut in alle. c. celsus. et. d. c. cū dile cti. et ideo assidue peccaret. et peccatum tanto grauius quanto diuturnius. de consue. c. si. Item tocies q. incidit i piurium quoties quis venit p. iuramentū. d. re iudi. c. ad apostolicē. i. vi.

¶ Puto tñ qd si petēdo absolutionē nō pferet i peccādo qd pos
set petere absolutionem. et sic post terminū l3 incidit i periu
rium. et hoc rōne obligationis instantis. pone exemplū i ven
dēte rem p metū et iurante non puenire. tñ postea puenit nō
petēdo prius absolutionem a iuramento. cum et illam peten
do non peccet denuo. nec perseveret in peccato cū fuerit illud
peccatum momentaneū et nō successivum qd quāvis iurat nō
puenire. non tñ peccat petēdo absolutionē qd hoc non iuravit
et qd me. cau. ar. c. ad audientia. et c. verum. et c. si vero. de iure
iurā. intelligit. n. qd nō pueniat cōstante iuramento. arg. c. si
cut. de spon. et sic possunt ad cōcordiam deduci opi. s. doctorū
doctorum. In secundo vero modo iurandi si oīa et singula ef
sent vera que i veritate sunt falsa et simulata sentit aperte. d.
Fred. in suo cōsilio qd possit petere absolutionem qd ex tali mo
do iurandi nō incidit in perurium et hoc sentit i dicto prin.
et si. cōsiliū. nil tñ inducit. s. d. Anto. i alleg. c. cū contingat in
cidēter sentit oppositum. l. qd iste sit pūrus et non d3 audiri
ellegans simulationem. qd in hoc detegeret turpitudinē suā
cum ex hoc allegaret se perurium. c. inter dilectos. de donat.
nisi fm eum veniret p viam denunciationis cuāgelice ad ex
onerandum cōsiliatū aduersarij qd i hoc non obstat turpi
tudo inquitū ibi qd sequit. vt l. c. quādamodum. de iureiu.
et sic in parte sentit d. Fred. nec de eo fecit mentionem. et vt p
no. p eum l. alle. c. debitor. et que. s. prime dicta p eum vbi
t3 qd et postq incidit in perurium. pōt petere absolutionem.
id pōt hoc reduci sic ad concordiam qd vbi quis aliqua neces
sitate ductus sic iura uit falsum vt qd anxius et sitibundus nō
poterat aliter repire mutuum vel euadere metum sibi adhibi
tum qd tunc habito respectu ad necessitatē i qua erat cōstitutus
et qd ex quo cōsensu principalis fuit simulatus satis pbabilē
pōt et allegari iuramentum simulatum. et qd audiatur petēdo
absolutionem. qd l3 i sic iurādo fit et fuerit aliqua culpa. aduer
sarius tñ repit i maiori. ar. l. si obstrit. i. fi. ad l. acqui. ff. et
hoc casu pcedat dictum Fred. sed si nulla necessitate ductus
hoc fecit imo potius ad deceptionem alterius. tunc nō audia
tur allegas simulationē ad cōmodum suū. ex quo detegit tur
pitudinē suam vt in alleg. c. inter dilectos. et hoc casu procedit
dictum. d. Anto. et fm Inno. i alleg. c. debitor. qñ in predi
ctis casibus petere absolutio nō pōt superior absoluere nisi
i subsidium qñ ille non vult relaxare cui fuit prestitum. et ad
hoc. c. i. de iureiu. Sed Jo. an. i addi. Spec. i rub. de iureiurā.
cōcludit oppositum et apertius t3. d. Anto. de bu. l. alle. c. i. qd
principaliter et nō i subsidium possit adiri superior p absolutio
ne habēda. ita qd hec remedia sunt eque principalia non vni
ad aliud subsidiariū. poterit ergo iurans petere vt creditor cō
pellatur relaxare iuramentū. Item si vult poterit directe pe
tere a supiori vt eum a tali iuramēto absoluat. qd poterit abso
lutionem petere et creditore i relaxando non cōtumace. d3 tñ
vocari creditor i absolutione. qd sua interest vt concludit Jo.
an. ibi et p hoc verum. et c. si vero. de iureiu. et c. ad aures. et c.
abbas. qd me. cā. i quibus iuribus p3 qd data turpitudine ex
parte recipientis pōt principaliter adiri superior et sic sunt duo re
media eque principalia. Et dicit Ludo. i suis dictis i l. fa. In
dicto quod incipit vbi iuramentum. sic vbi iuramentū ē licitū
ex parte iurātis et illicitum ex parte recipientis. pōt compelli
recipientis ad absolūendum iuramentum a iuramento. casus ē l. c.
i. de iureiu. cū si. Aliqd super hac cōpulsionē faciēda de re
laxatione faciēda sit iudex cōpetēs iudex secularis sicut iudex
ecclesiasticus. Dic qd sic. et ita ē iudex cōpetens iudex secularis
sicut iudex ecclesiasticus. ita tenet Fred. de se. in cōsilio. clxxvi.
et est ratio. qd iudex secularis est competens iudex ad compel
lendum iurante obseruare qd iuravit. c. l3 mulieres. d. iureiu.
in. vi. et c. cum laycus. de fo. compe. in. vi. ergo d3 esse compe
tens quo ad relaxatōem iuramenti. cum priorum eadem sit
disciplina. Item dicit. d. c. i. de iureiu. qd recipiens iuramen
tum illicitum pōt compelli ad dimittendū et si iurans licite
iuravit. hoc intellige verum anteq ipse iurans incidat in per
iurium. postq incidit in perurium eius iuramenti relaxatō
nem aperte petere non pōt. dicit ipse cōsilio. clxxvi. et aliqui
habent. clxxviii. et allegat Jo. an. in alle. c. debitor. vbi dicit
hoc sentire. Secundo regulam generalem dicentem. frustra le
gis auxilium inuocatur. et c. ff. de mino. l. auxilium. Nec obst.
materia. l. si quis maior volens perurium non posse agere. qd

¶ Illa regula est vera in actione descendēte ex pētū que iuravit
et non seruat. secus autem in alio pētū. qd perurium pōt agere.
et ita probatur ex doctrina Inno. c. dilecto. de proba. determi
nat in. c. intelleximus. de iudi. et no. qd singulare. Tenor cō
siliū Fred. de quo. s. sit mentio talis est. Statuto cautur qd si
donationes non fuerunt registrate vel insinuate infra mēsez
qd ex tunc non valeant. et donatio sit irrita ipso iure. Quidaz
donavit sorori et iuravit non contrahere. donataria nō se
cit registrari fm formam statuti. querit an hī des donat. pñt
puenire. super quo habita deliberatōe conuenienti. Videtur
mibi Fred. de senis vt minimo decretorum doctori hī des
dicti donantis tutos et defensos esse vigore dicti statuti et eos
obligatos non esse iuramento sui auctoris. Ratio mouēs est.
qd in dicto iuramento intelligitur si res in eodem statu pñā
serit. vnde princeps vel prelato a suo statu vel dignitate remo
tis subditi qd eidem iurauerūt non sunt obligati ulterius iura
mento illo. vt in. c. venerabilem. de elec. in fi. et de no. ope. nū.
c. ij. Et culpa quidem donatarie hoc accidit. qd non seruauit
statutum ex iusta cā editum. que cā fundatur super l. datā. C.
de dona. et sic ex supuenienti iure vel cā remissum ē iuramen
tum et eidem iuranti ex quo et supuenienti iure nō sunt actū
nec cogitātū i illo iuramento. ad hoc de renun. c. ij. et de iure
iura. c. pe. optime facit eo. ti. c. ad n. am. lo. ij. maxie fm lectu.
Hostiē. ad idē de here. c. fi. et qd ibi no. ad hoc etiā facit qd no.
Hosti. de cō. c. significauit. vbi dicit qd l3 aliqz tenet de iura
mēto alicui soluere isra certā diē et creditor medio tpe pñem
netur et bona eius sunt cōfiscata. ille iurās eidē olim creditori
ex iuramēto amplius non tenet. huic ergo futuro iuri nō vñ
iste iurās renūciasse. vt in predictis iuribus et in eo qd legi et
notatur de iureiu. in. c. quādamodum. ¶ Predicta maxie vident
pcedere i hereditibz iurantis ad quos nō trāsit religio iuramē
ti seu defēdit. qd iuramētū ē personale ex parte iurātis. vt no.
Inno. i. c. veritatis. de iureiu. ad fi. et facit qñtio Bar. brixien.
q incipit Bononiēses iurauerūt pacē et. In quoz testimoniū
sigillum apposuit cōfictū. Si autē istro donationis fuisse spāl
et notatū renūciatum illi statuto ita qd donatario nullū pre
iudiciū incurreret si registrari nō faceret in istm. tūc dicerem
qd illud iuramētū validasset donationē sicut als validat i cāu
c. cū cōtingat. de iureiu. et de pact. i. c. ij. i. vi. et de pigno. c. si
gnificāte. facit qd no. hosti. de iureiu. c. qñtaualis. in glo. ma
gna versū. quid si partes promiserunt et si diceret qd iuramen
tum non descendit ad heredes p id quod no. hosti. et Innocē.
de iur. iurā. c. veritatis. et Bar. brix. in questione que incipit
Bononiēses. ¶ Respondeo qd heredes non tenentur seruare factū
a defuncto ratione iuramenti. ideo quia iuramentum eos ob
liget ac si iurassent. sed quia donatio facta a defuncto tenuit
ratione iuramenti. vel actio que competeat contra defunctū
competit contra heredes. ff. de actio. et obligatio. l. ex depositi.
et l. ex contractibus. et de sepultu. c. finali cum similibus.
¶ Sciendum tñ est qd iuramentū in aut. sacramenta. et de iu
reiu. c. cū contingat. et de pac. c. ij. cū si. in. vi. non solum in po
nit silentiū iuranti ne pueniat. sed firmat pētum super quo iu
ratur. vt no. in aut. sacramenta. in glo. ij. als l. et ea nō deci
perent pñentes in casibz supradictis si hī des iurantiū possent
venire. quod nō est sentiendū. xxvij. q. ij. c. viduis. Fred.
¶ Quid autē si mulier consentiente viro vel ambo dent i do
tem filie cōmuni fundum totalem. tetigit Spe. in. d. s. tertio
loco ver. quid si vir. et ibi vñ concludere qd non teneat nisi iter
ueniat iuramentū mulieris. vt. d. c. cū contingat. Item aduer
te. quia vt. s. est tactum pōt esse dubiū qñ mulier repetit ab he
redibus viri p dote sua precii receptū ex re vēdita. Bar. i suo
pñlio quod statim sequit concludit qd p dimidia pro qua pre
cium presumitur puenisse ad virū. l3 ambo se in solidum obli
gassent de evicti. et confessi fuerūt precii recepisse. per id quod
cōsuevit notari in materia duozū reoz in l. vir vxori. s. fi. ff.
ad vell. et in l. reos. s. cu3 in tabulis. ff. de duobus reis. et l. ea.
eo. ti. poterit agere p heredes viri. qd tale precii succedit in do
tem loco rei. ff. de verbo. signifi. l. labeo. s. item si dñs. cum ibi
no. per glo. et qd dos est nomen vniuersale iurta no. in l. quod
dñ. ff. de nupti. ideo ibi succedit precii loco rei sicut in vniuer
salibus. et l. si rem et precium. de peti. here. ¶ Pro alia dimidia
dicit non posse agi. cum illa videatur puenisse ad mulierē.
Sed p videtur posse dici iure per id quod supra dixi. quia ex

quo vir et vxor sunt obligati in eodem instrumento, nisi probe-
tur manifeste aliter quod ex tenore instrumenti pecuniaz veritas
in utilitatem mulieris, non videtur mulier teneri per autem, si
qua mulier, C. ad vell. et per id quod non, per Spe. in. d. §. ante
omnia, ver. sed pone vir. Et hoc credo verum dicit Jo. quando
vterque obligavit se in solidum, de evic. l. 3. Bar. aliter sentiat in
deco consilio, si autem solum pro dimidia obligasset, tunc pos-
set procedere op. Bar. q. satis est verisimile quod si pecunie de-
buerent in solidum peruenire ad manus viri quod emptor volu-
isset in solidum virum obligari, unde tunc et non reperitur mu-
lier obligata in dicta dimidia simul cum viro, ideo cessat tunc
dicta autem, si qua mulier. Si autem vir alienasset consentiente
muliere et ipsam precium receperit, clarum est quod ab-
heredibus eius possit peti dos, et consequenter precium rece-
ptum per rationem, §. alle, que colligitur ex. d. l. quod dicitur, §. ite-
si dicitur, cum sua glo. Si autem econtra mulier alienavit siqui-
dem sine consensu viri clarum est quod ab herede viri nil petet, si
autem alienavit cum consensu viri et et iuravit, tunc si mulier
sola est obligata de evic. et precium recepit non poterit aliquid
petere. Si autem vir in solidum se obligasset de evic. tunc ea, tunc
tatis credo quod l. 3. dicat in iustro mulierem receperit quod nisi aliter
probetur verum in eius voluntatem presumatur peruenisse ad
manus mariti, per id quod habet in deca autem, si qua mulier, et quod
notat Spec. in deco, §. ante oia, ver. sed pone vir. Et filii bar.
de quo, §. sit mentio descriptum est, §. in istamet clausula in ar-
ticulo, §. an sit renunciari rubrice, ne fideiussores dotum dicitur
Et ex predictis habes quid iuris, siue mulier alienet, siue vir
fundum dotalem, et intellige ut hic voluit Ange, qui est fundus
dotalis inestimatus, nam si est estimatus ea estimatione que fa-
ceret emptionem non est proprie fundus dotalis, iuxta non, in
linter virum, C. de iure do. Si autem est estimatus ea estimatione
que non facit emptionem, sed ut videatur an sit melioratus vel de-
terioratus ipse fundus habet casum singularem coniuncta glo. et
non est alibi in l. si estimatus, ff. solu. mati. quod tunc potest ve-
di per maritum consentiente muliere, et sic in ista non habet lo-
cum, §. et cum lex, sed solum in omnino estimato, Super autem
ista materia fundi dotalis estimati vel non estimati, Ludo. i
dicta, l. si estimatis, sic dicitur. Et materia fundi dotalis clari-
teat pone has conclusiones, Primo ubi agitur actione reali
vel iuris ipsam dotem concernentem ipsius tamen alienatio necessa-
ria est permissa, ff. de fundo dotali, l. i. C. eo. ti. l. i. Secunda con-
clusio ubi agitur aduersus mulierem, actione tamen non concernente
principaliter dotem eius tamen alienatio est prohibita regulariter hic
est casus, ff. de bonis dam. l. quique legibus, cum duabus sequen-
tibus, ff. de iur. do. l. ticia, Tertia conclusio ubi agitur aduersus ma-
ritum sine executio aduersus eum prolate non potest fieri in dotem, et
sic nec tunc permittitur eius alienatio necessaria, vt. C. ne vxor pro
marito, l. ob maritorum, et ibi no. Bal. et Bar. l. i. a. diuo pio, §. i
executione, ff. de iudi. et probat. ff. solu. ma. l. si marito publico, i
pn. fallit si conueniat ipse maritus ex causa officij pmpularis,
vt. l. satis notum, C. in quibus ca. pi. ta. §. et hoc ubi actio non
concernit principaliter rem dotali, quoniam si concernat tunc forma solu-
tionis hanc, Si ex ista lata super actio dotis mota aduersus ma-
ritum aduersus eum executio fieri potest necessaria, et sic permittitur ei
alienatio necessaria, ff. qui satisda. co. l. de die, §. qui idem etiam
aiunt, An autem tunc ea sita aduersus maritum plata non sua cul-
pa nec vicio marito preiudicat, dicitur quod non ad hoc, ff. de re iudi.
l. sepe, et c. quoniam, et c. cum sup. de re iudi. Si vero mariti vicio
res ipsa dotalis evicta fuerit, tunc marito existente soluendo si
bi sita preiudicium afferret et non aliter habet ter. singularis,
in l. ticio centum, §. si, de condi. et dem. Quarta conclusio ubi
res in dotem data est estimata tali estimatione que faciat emptio-
nem vel est in arbitrio mariti, an faciat vel non, puta quod electio
nem habet restituendi rem dotali vel estimationem, tunc alienatio
voluntaria est permissa ter. est, ff. de fundo dotali, l. q. si fundus,
Quinta conclusio ubi res dotalis est estimata, sed dubitatur
an sit estimata ut fiat emptio vel non, Item an sit in electio-
ne mariti rem restituere vel estimationem, tunc et eius alienatio
voluntaria est permissa, et huius ratio est quod tunc presumitur quod sit
electione mariti, vt. d. l. plerumque, §. si, Item quod presumitur in du-
bio quod ipsa estimatio fecerit emptionem, vt. d. l. plerumque, §. si, si autem
et l. quotiens, et l. cum te dotem, et l. si inter virum, et ibi no. in glo. C.
de iure do. Sexta conclusio rei dotalis estimate ipsi mulieri

electione seruata, an rem repetere velit, an per estimationem
inhibita est alienatio voluntaria ter. est, C. de fundo dotali, l. i.
Septima conclusio est rei mobilis dotalis inestime con-
sistente in numero, pondere, vel mensura alienatio per maritum per-
missa est etiam sine mulieris consensu ter. est, ff. de iure do. l. res i
dotem, et tunc demum valet conventio, ut res que ex alienatione ta-
lis dotis ad maritum peruenit in dotem subrogat, qui mulieri hoc
utile est, hic est ter. ff. de pac. dota. l. si mulier dotis, ff. de iure do.
l. res que i dotali, et l. si ex lapidicinis, et ita no. gl. C. de iure do.
et l. si ex pecunia, et l. i. c. i. §. si vero corradus, super verbo nomina-
tim i ver. seu, qui seu, dare potest, et ita dicitur intelligi glo. l. labeo, §.
fabius, et §. ite si dicitur, de ver. sig. Octava conclusio rei dotalis
mobilis cuius natura vel qualitas non accipit finem naturam
pudus vel mensuram, ut est seruus vel ancilla ita demum est permis-
sa alienatio voluntaria, si vxor consentiat et sibi utile est, iste est
ter. in l. si mulier dotis, ff. de pac. dota. et l. ita constante, cum l. se.
ff. de iure do. fallit hoc fauore libertatis, quoniam dotalis man-
cipium per maritum si soluendo est potest etiam inuita vxore manu
mitti, casus est, l. dotem, ff. solu. ma. C. de iure do. l. et si dotem, C.
de seruo pig. da. ma. l. i. ff. de manu, ti. generali, l. seruum, et ita
na conclusio rei dotalis immobilis marito cum consensu mulie-
ris iurantis non peruenire voluntaria alienatio est permissa,
de iure iur. c. cum contingat, et c. l. 3. mulieres, eo. ti. in. vi. istud
autem limita nisi mulier per prius iurasset se dotem nunquam
alienaturam, quoniam si postea alienat consentiente cum iu-
ramento de non perueniendo, tunc non vix ipsa alienatio, hec est
glo. singularis in c. l. 3. mulieres, eo. ti. in. vi. all. referens idem
tenere Hosti. in. d. c. cum contingat in antiqs. cum quod finiaz et
sequitur Bar. l. i. si quod per eo. ff. de fideiur. et Spe. i. ti. d. emp. et ve.
§. tertio loco, et generale possumus quod est sub verbo quod ergo si vir,
et huius dicti est ratio quod seruandus est hoc cum iuramentum primum quod non
scit esse licitum et cui assistit ius coe, non autem finem primo con-
trarium positum super alienatione rei dotalis cui resistit ius coe
de iure iur. c. intellecto, et c. ea te, et hoc est nota, dicitur tamen latius, ut
§. fuit dictum post Jo. de imol. Decima conclusio rei dotalis im-
mobilis marito est permissa voluntaria alienatio, si mulieris
consensus ab initio interueniat, et rursus alius consensus post bi-
nium iteratur dummodo in bonis mariti illud sit ex quo mulie-
ri in recuperatione dotis possit consili sufficere, iste casus est se-
cundum verum intellectum i autem, siue a me, C. ad vell. et i autem, vii. in
mi. Undecima conclusio rei dotalis immobilis vel mobilis
eo casu quo alienatio est prohibita, tunc voluntaria alienatio cen-
setur marito esse permissa cum consensu patris qui data est res dota-
lis estimata, et si estimatio non sit facta ad causandam emptio-
nem sed ad finem ut videatur augmentum vel diminutio valo-
ris rei, et iste est casus no. i. d. l. si estimatis, et l. i. ff. de pac. do.
ta. et l. i. §. et cum lex, C. de rei vxor. ac. Duodecima conclusio extra
casus predictos rei dotalis alienatio est accedente mulieris con-
sensu est prohibita, vt. d. l. vnica, §. et cum lex, et insti. quibus aliena-
re l. i. prim. et ff. de vfu. l. cum vir pedium. Interdum est prohibita
alienatio constante matrimonio, et est dissolutio, dicitur tamen spes
futuri matrimonij super sit, casus est no. in l. et directo, ff. de
fundo dotali, et idem est ante matrimonium et post sponsalia, vt
eo. ti. l. lex iulia, et l. non sine, C. de bonisq. lib. Soluta tamen ma-
trimonio vno casu dotis alienatio est permissa, scilicet cum in dotem
est usufructus fundi cuius proprietatem ad alium pertinet quod ad
mulierem, tunc enim ille matrimonij soluto vendi potest proprie-
tario, iste est ter. in l. usufructus, ff. solu. mati. et hec procedunt dum-
quod de alienatione dotis que venit fienda per viam prescriptio-
is capias regulam quod rei dotalis quemadmodum prohibetur alie-
natio, ita et prescriptio inchoanda, l. 3. non tollatur illa que ante
dotationem dotis est inchoata, hic est ter. ff. de fundo dotali, l. si
fundum, fallit ubi usufructus est datus in dotem, quoniam tunc
maritus illum perdit propter negligentiam in eo non utendo suffici-
enti tempore commissa, iste casus no. l. cum in fundo, §. quod
si mulier, ver. quod si acciderit, de iure do. An autem per non
vsum mariti perdatur seruitus rei dotalis debita glo. in l. si si-
lius, §. maritum, ff. solu. ma. glo. super verbo culpa, vult quod per
non vsum mariti inducatur amissio seruitutis fundo dotali
debita, sed hoc quidem reprobat ibi quod ex quo dicitur seruitu-
tis fundo dotali debite, sed hoc quidem reprobat ibi quod ex quo
dicitur seruitutis marito est prohibita alienatio, vt. l. iulianus,
de fundo dotali, ff. ergo et eiusdem vii prohibita vscapio seu p

scriptio. l. vbi ter. ff. de vscapio. sed Bar. t. glo. per. l. longe. ff. d. diuer. r. tempo. prescrip. r. l. si maritus. ff. de fundo dotali. q. rura non faciunt q. in diuersis casibus loquimur. vñ primo rum opi. fm Ludo. in. d. s. maritum. vñ verior per. l. si funduz ff. de fundo dotali. vbi dat regula q. quemadmodū rei dotalis est prohibita alienatio. ita r. prescriptio. ¶ Deterea si speciale est in vxore atq. habente ab ea causam q. seruitutem personalem in dotem datam. i. vsumfructū ex non vsu mariti sibi p scriptōem querit. vt est casus in. l. cum in fundo. s. qd si mlier ver. q. si acciderit. ff. de iure do. ergo i. alijs i. pñi ē ius cōe. r. hoc teneo. Dicit Ludo. quicquid dicit Bar. ¶ Aunc aut pro materie plemento superest videndū qd est eē. s. an ipsi mulie ri sit pmissum rei dotalis alienatio. r. qdem pdicente marito claz est q. nō. vt. l. si pñiū. C. de iure do. r. l. constante. de do na. Questio aut est. an eo consentiēte. Et in hoc Ja. de are. te nuit q. sic. ¶ Primo per ter. in. d. l. si pñiū. in verbo volen ti. a pñio sensu hoc nō refragatur. q. non est assumendū argu mentū tale cū resultat iuri absonus vel pñius intellectus. l. ij. C. de cōdi. in pñ. Secundo mouetur si vir pñiens in dotis alienatione in breui manu vñ ei dotē restituere. quod potest. alle. ter. in. l. vir vxori. s. si mulier. ff. ad velle. r. sic cum ex resti tutione desinat fundus esse dotalis. ergo est pñis vt ex aliena tione mulieris eius dñum transferatur. Sed certe hoc ē est falsum. q. regula est q. constante matrimonio dotē restō mu lieri non possit fieri. vt. l. i. C. si dos constan. matr. r. in aut. de nup. s. dotes. nisi in casibus notatis in. l. quāuis. cū. l. se. ff. so. ma. r. l. maritus. s. i. ff. de iure do. Et ad. s. si mulier. rñdetur q. ibi solutio dotis cōstante matrimonio facta fuit in vno ex casibus pmissis. qui no. i. d. l. quāuis. r. ita cōiter tenetur post Bar. in. l. ij. in prin. solu. ma. ¶ Ande pñia opi. est verior. r. pro batur ex casu expresse p locū a spāli in. l. si. ff. de iure do. ibi ē dñ q. cōstante matrimonio mulier cum consensu mariti fun dum dotalē alienat. cū ex ea alienatione dotis cōditio melior redigatur. ergo alio casu in pñis est ius cōmune. ¶ Ultimo p materie declaratione quero. quid si fundus dotalis esse de fierit. puta in eo tot sunt expense facte quātus est valor fundi. an aut eius alienatio fieri poterit p maritū. certe nō. qm expe ctari dñ per mulierē fienda relinquit. Casus est no. in. l. si is qui s. si. ff. de iure do. r. q. certum est q. alienatio fundi dotalis fa cta cum consensu mulieris in casu quo expedit vtilitati mulie ris illum alienari. Casus est in. l. ita constante. cū. l. se. r. l. si. d. iure do. r. in. l. si mulier. ff. de pac. dota. ¶ Itē valet predicta alie natio cū cōsensu mulieris si res data in dotē sit talis que fuā do seruari nō pōt ar. l. lxx que tutores. ff. de admi. tu. r. Bart. dicit illam. l. hoc nō pbare. male dicit. q. bonū est exemplum cū expediat vxori illas res alienari. ergo pōt alienari. vt. l. si cōstante. cū si. alle. vñde ē si res data i dotem cōstitit in pōde re. numero vel mensura potest alienari sine cōsensu. vt. l. res i dotem. ff. de iure do. Extra istos casus ē inalienabilis. vt dñ cto. s. cum lex. r. insti. quibus alie. l. in pñ. Item vidua nō pōt vendere rem dotalē. q. itereit reipublice vt illa conseruetur. ter. est singularis i. l. r. si recte. ff. de fun. dota. Si aut extrane? vendit fundū dotalē. quid iuris tūc fm Jo. de imo. in. l. cū vir. ff. de vscap. quod vñ idem dicendū q. idem esset quod in vēdente rem alienam per no. p Bar. in. l. cū lex. ff. de fideius. Sed forte pōt dici qm emptor est ignorans. si aut fuerit sciens forte non poterit agere ad precium ē si esset stipulatus. q. vñ quodāmodo delinquere ē interdictū. l. emende. s. d. l. quēad modum. de agri. r. censu. r. quod habetur i. c. i. r. si per fre. cūz glo. sua de probi. seu. alie. Et per hoc vñ posse inferri q. l. r. si is. C. de predijs mino. debeat itelligi q. emptor fuit ignorās saltem. nam si sciuit ius r. factū non vñ q. debeat posse agi aliquo modo de euictione cū pbibita sit res minoris alienari per rōnem. d. l. quēadmodū. r. no. in. d. c. i. r. bec no. q. cōiter doc. sequitur. pñium tñ quod dixi forte de iure verius est per rōnem alle. ¶ Nec ob. predicti q. lex solū vñ prohibere alienatō nem rei dotalis r. rei minoris. r. non pñtum. vt voluit sentire Bar. in. l. cum lex. ff. de fideius. q. rñderi potest q. imo etiā p hibet pñtum super re dotali. l. ij. ff. de fun. dota. r. similiter sup re minoris. l. non solum. C. de predi. mino. dñ prohibet ne di strahat. nam distrabere fm dñugitionem in verbo trahet. idem est quod remouere. vendere vel dona. r. sic dñm Bar. nō vñ simplr vey. ¶ Ultimo ex predicti pñ q. qm marit? vēdit fū

dū dotalē r. emptor scit. q. tūc alienatō ē oīo nulla. nec obliga tur marit? r. pñmā. r. sic videm? q. possum? dicere eodē mō qm emi? scietur fortuna res. cum eade sit ratio. ¶ Ultimo dicit Angel. i. l. cum vir. ff. de vñc. q. venditio facta p vñ i re dota li q. non valet i pñiudiciū mulieris s. bene valet i pñiudi cū mariti vendētis vt ipē r. fideiussores sui teneantur. r. vt ex sui persona non possit rem dotalē vendicare cūz non possit cōtra factum suum venire. alle. l. cum pñtearis. C. de reuo. do na. r. l. r. si is. C. de predi. mi. s. ex pñona mulieris sic r. sic dicit glo. velle. l. cum vir. ff. de vñc. Et rñdet ad. l. vendicantem. q. loquatur non qm nomine suo quis agit. sed tu dic plene. vt. s. ē dictū nā Ang. non vñ p oīa bene dixisse. vt pñ ex supius di ctis. r. signanter no. glo. i. d. l. quēadmodū. de agri. r. censu. que ponit vñā solutionē ad dictā. l. vēdicātem. r. qm quis posset ve nire p factum suum. q. dicta regula non pcedit quādo actus est pbibitus rōne publice vilitatis. r. de materia ē p glo. r. Bar. i. l. post mortem. ff. de adoptio. que no.

An possit renunciari beneficio cessionis bonorum.

Is per actis nideam?

b an possit renunciari beneficio cessionis bo norum. Sup hoc Angel. i. aut. oīo. C. de ac. r. ob. sic dicit ex si. glo. si. Consultuit Ry. malū. q. exceptioni cessionis bonorum nō pōt renunciari p pactum. nam cessio bono rum opatur ne quis deducatur i carcerē. l. i. C. q. bo. cede. pos. vñde si teneret renunciatio stare cogetur i carcere. quod stare ē spēs seruitutis. S. i. de de bella perti. dicit pñium. q. l. i. car cere ster. non tñ seruit. ite tñ leges loquuntur de eo quē seruire oī. s. opi. Ry. ē humanior. ¶ Pro finia tñ i. de. facit. l. si in si. ff. de his que in frau. cred. vbi dissipās bona sua p fraude l. bo nis cedat i nullo releuatur quin p debito detradatur i carcerē vñde qñq. sicut lex hoc disponit. ita vñ posse disponi p actum equiparādo potētiam legis r. pacti. vt no. i. rubri. de decre. ab or. facien. r. de pac. l. q. dictum. Bal. autem i. d. aut. oīo. minino querit an dicta autentica. oīo possit renunciari r. an teneat pactum cū debitore quod possit capi p pñia auctoritate r. detri neri. Glo. rñdit q. non. q. quod factū ē damnatū r. penale nō pōt renunciari legi pbibenti r. punienti. quod ē notabile. r. te ne menti dicit ibi Bal. Idem bal. i. l. i. C. qui bo. ce. pos. ¶ Que runt docto. an beneficio cessionis pōt renunciari per pactum vel p renunciationē que fiet in ipso pñtu. r. in hoc puncto di cit hic Ja. de are. q. per pactū pōt renunciari beneficio cessio nis. quilibet. n. iuri p se introducto renunciari pōt. cum renū ciatio nō negat p bonos mores. Itē pōt quis obligari ad car cerem iudicis l. i. nō ad carcerem creditoris. l. ad eos. ff. de acti. r. obliga. Itē non inuenitur lege cautum q. illud pactū nō va leat. ergo valet. Item tres sunt casus. qñq. cōceditur bñficiū iure pñtus. r. ei pōt renunciari. Itē qñq. ppter reuerentia p sone. r. tunc ei renunciari non pōt vt. l. si quis i cōscribēdo. C. de pactis. Item pñiorū eadem ē disciplina. s. pactū ne quis potest icarcerari valet ergo r. c. Item pone q. pñbitur cū merca tore qui oīa bona sua h. in mobilibus bonis r. pecunijs q. de facili pñt occultari. r. iō in fraudibus occurratur apponit pa ctum ne liceat cedere bonis. q. nemo dicit illud pactū non esse iustū. sicut. n. pactū quod ē res mali exempli non valet sic ecō tra q. res boni erēpli dñ valere vt. l. seire. vt in pos. leg. r. l. vñ r. l. ex ea parte. ff. de ver. obli. s. i. r. l. filius. ff. de cōdi. i. ser. ¶ Idē vñ i alijs beneficijs. puta in bñficio inuētarij vñ q. heres pōt antefactum inuētarium r. post factū inuētariū ei renuncia ri. de ante factum dubium non ē q. pōt facere pñium. s. absq. bñficio inuētarij adeūdo. ¶ Idē vñ ē post factū q. pñoc obliga tio non maior efficitur cū de sui natura esset solidi pñcutoria l. magis erequibilis fiat. Itē hoc pactum valet ad replicandū vt i. s. pactus ne peteret r. in summa duo sunt qbus renuncia ri non pōt. l. iuri nullitatis. vt. C. ad vell. l. antique. r. qñ renū ciatio ē p bonos mores. s. ista non ē p bonos mores ergo va let. ff. de pac. l. pactū. ¶ Deterea a bñficio cessionis pōt ante pa ctū cōsiderari. i. ante cessionē r. post factū. i. post cessionē. r. vñ q. vñq. pte pōt renunciari pñterim cū i iuramēto. nā iuramē tū ē de iure naturali quod ē potētus q. ius ciuile. q. inducit

cessionē bonorū ē met positū. Itē cōtra ius istud valet sta-
tutum ciuitatis, ergo et pactū, vt no. in rubrica d. decre. ab or.
fa. v3 ergo rescriptum principis adiecta clā non obstante. In
statuto autē ciuitatis non est necessaria ista clā. et rō dicitur qz
statuta emanant cū deliberatione, rescripta vero cū importu-
nitate, vt. l. i. C. de peti. bu. sub. li. r. et ista opi. t3 Ja. d. are. Dy.
aut t3 pñū. qz dicit p̄ naturalem equitatem esse carceris squa-
lor. vt no. glo. in. l. i. C. qui bo. ce. po. Item creditor pōt argui
de duritia, vt. l. duritia. ff. de ser. expor. Itē creditor nihil agit
vt officiat. C. de rei ven. l. in fundo. Item liberi hoīs caro et co-
rum in obliōne et cōmercio non est. ff. de ver. ob. l. inter stipu-
lantem. §. sacra. et hanc opi. tanq̄ humaniorem sequitur Ly.
et etiam canoniste. extra de solu. c. odoardus. et Ja. d. bel. i. aut.
de fideius. §. quod autem. Tu considerando istas opi. dicas h3
Bal. qz aut querit quantū ad carceris effectum. et renunciatio
non t3. qz non interest creditoris debitorem in carcere mori.
et carcer non est pena sed custodia eē debz. sed qz libertati dō
garet cū carcer sit spēs seruutis. aut quantū ad effectum qz l3
bonis nō cedat. tñ in solidū teneatur non deducto ne egeat. et
dico qz pactum quantū ad effectū hunc v3. unde quicquid de
bitor de die in diem lucratur. cogetur assignare creditori. sal-
uo tñ necessario victu qui laborantibus subtrahi non pōt. vt
l. suo victu. ff. de oper. liber. certum est enim qz quis potest se
obligari alicui ad operas tādiu quousqz ad precium operarū
suarum pena debita solvatur. qz istud non est spēs seruutis.
sed est quidam modus debiti soluendi moderatōe et misratio-
ne. et hec vera de renunciatio ē expressa. sed tacita renunciatio ap-
probata a lege bene pōt fieri indistincte. ista autē tacita renun-
ciatio fit per pactum pñū ipsius beneficii. vt qz pertinaciter
negat. vel qz in fraudem scā ē inops. quod presumitur si alicū
uit omnia bona vel maiorem partem. vt. l. omnes. §. lucius. ff.
de his que in fraudem cre. siue simul et semel. siue interpellatis
vicibus. vt. ff. de le. iij. l. nomen. §. filio. vel bona sua cōsumpe-
rit in ludo perditionis. vt de vñca. pro emp. l. si quis cum sci-
ret. in meretricibus que deuorant aīas pditorum. vt. C. d. na.
lib. l. i. vel prioribus creditoribus preposuerunt posteriores. h
enim facere non debuit qz creditoribus pro rata. vel fm prius
et posterius solui dōt si habēt p̄p̄tatem nisi solues hoc faci-
at de licētia legis aut statuti. vt. C. de iure delib. l. si. §. et si pre-
fatam. et si creditores renunciant iuri incarcerandi dōtorez.
debitor non pōt cedere bonis. qz rō carceris cessat. et ideo die-
tim prout lucrabitur creditoribus soluere tenetur non atten-
to. ne egeat. qz cessante rōne beneficii cessat bñficiū. vt. l. si. ff.
de diuor. Ly. autem in. l. ob es. C. de act. et ob. sic dicit glo. que-
rit an possit renunciari his legibz. et dicit qz nō. et ita p̄sultit d.
scō Richar. mal. p. gl. dictā. sed p̄ De. dicit qz aliud ē obligat se
ad seruendū qz non pōt vt hic. et aliud vt in carcere maneat.
quia propterea non compellitur seruare. de quo p̄eundē Ly.
C. qui bo. ce. po. vbi sic dicit. Queritur an bñficio cessionis de-
bitor pōt renunciare vñ qz nō. qz vñ esse p̄ bonos mores. ergo
et. vt. ff. solu. ma. l. alia. §. elegans. et preterea pp hoc ad istud d
ducentur debitor qz inuitus detinebit. vt. l. i. C. qui bo. ce. po. et
l. ij. C. de exacto. tr. l. i. r. ergo per hoc deductū in spēm fuit
quod est in iure phibitum vt. l. ob es. C. de actō. et obli. et istud
cōcedit Dy. vt no. per eum in. d. §. elegans. p̄pretea vñ dice-
re qz p pactū de carcerando non cogit ad seruendū quod pro-
hibet. l. ob es alienū. et aut. ibi posita. nā licet stet i carcere. nō
tñ seruit. vt ibi dixi. sed cū ego habere corā me istam. q. de fa-
cto cū essem iudex in senatu cū dñō Ludo. de comitibus de lō
bardia senatore alme vrbis per aduocatos vnus patris ostē-
sum et exhibitum fuit quodam consiliū. Ja. de are. qz ipse als
Rome dederat i quo allegabat pro et contra et solvebat distin-
guendo hoc modo dicebat ipse et vñ qz beneficio cessionis non
possit renunciari. qz aut renunciatur simplr et non v3. qz bene-
ficiū cessionis deum competit post factaz condemnatoez
vel confessionē vt dixi. et sic quod nudum competeat simplr
renunciari non potest. vt. ff. de lega. ij. l. si ita stipulatus. §. i. et d
acq. here. l. qui heres. Aut renunciavit per pactū et tunc nō vñ
valere. qz per carcerationem dñ debitor iniuriarū pati. vt. l. cū
fili. C. qui bo. ce. po. que emittatur beneficium cessionis. et si vale-
ret renunciatio talis exponeret se iniuriandū. sed pactū de fu-
tura iniuria nō propulsanda improbatū est. et a simili talis re-
nunciatio vt. ff. de pactis. l. si vnus. §. pacta que turpem. et ibi

per Sui. de cu. Itē cum per carcerationē infligitur hominis
libertas vt. l. ij. de libe. ho. exhiben. non vñ valere renunciatio
per quā peruenit ad infligendam hominis libertatez. vt. l. nec
volens. C. de liber. cau. ergo vñ qz valeat renunciatio per regu-
lam generalem que traditur in. l. si quis in conscribendo. C. d
pactis. et sic non pōt redire ad id cui renunciari putauit. vt de
rebus cre. l. si quis. ff. de edi. edic. l. item queritur. §. si vñditor.
Item cū certi sunt casus in quibus nō valet renunciatio sui iu-
ris. vt no. ff. de pac. l. pactū inter heredes. et iste nō sit numera-
tus inter eos manet sub regula que per exceptionē in sui gene-
ralitate firmatur. vt in aut. de nō alie. §. vt aut. et de resti. et ea
que pa. circa pñ. et ar. ff. de his que sunt sui vel alie. iur. l. patre
furioso. et de act. et obli. l. obligationū. §. pl3. ff. de ob. qz dñ iuri
futuro et. qz per pactū pōt illi renunciari. vt. C. de pac. l. i. et cū
presente creditore. hec renunciatio facta fuerit habetur sicut p
fessio de nō vtendo certo iure. vt. d. l. si quis in conscribendo.
et. d. l. pacta nouissima. et. ff. de pac. l. tale pactū. in prin. ar. C. d
inoffi. testa. l. si qñ. §. penul. ff. de ob. qz dñ istud pactum sit p
bonos mores. qz cū debitor delinquat non soluēdo debitum
cum veniat p̄tra fidem et pactionem. ar. ff. de doli excep. l. §. i.
Equum est enī penas carceris sustinere vt sic metu pene fiat
bonus et sollicitus in soluendo. ar. ff. de vñur. l. cū quidam. §. d
pupillo. et hec iuris executio nō potest dici iniuria. vt. ff. de in-
iurijs. l. iniuriarū. §. ij. et. l. quod reipublice. ff. non ob. l. cum filij
C. qui bo. ce. po. qz debet exponi iniuriam. i. penam et. que est
iniuria respectu iuris naturalis. sed est ius respectu iuris ciui-
lis quod pp bonū publicū sic puidet. vt. ff. de nego. ge. l. i. et de
vñur. l. i. et ar. de fideius. l. si adeo. p̄pretea licet p legem ergo
per pactum. vt. ff. de pac. l. nō impossibile. sed per legem dene-
gatur facultas purgandi moram et penam euitandi. vt. l. tra-
iecticia. §. de illo. et. l. magnam. et sic per pactū facilius pōt de-
negari hoc. et a simili facultas cedēdi bonis que ē pena remit-
ti que est via quedam ad euitandam penā carceris pōt remit-
ti. Item facultas cedēdi bonis denegatur aliqui. vt. §. qui bo.
cede. poss. l. si. ergo et per pactum potest denegari. vt. d. l. non
impossibile. et. C. de fideius. l. si facit quod no. ff. de pac. l. si qs
crediderit. ff. non ob. qz dñ infligi hominis libertas pp carce-
rationem. qz hoc contingit pp culpam et delictū siue contuma-
cia non soluentis. ergo et. vt. ff. de reg. iur. l. qz quis. et. ff. si qs
ius di. nō obrē. l. i. in prin. Quid ergo dicemus. Adidē dō
Ja. de are. qz si incontinenti fiat renunciatio. qz tenet et non l3
p̄uenire et decipere p̄bentes. vt dicta. l. si quis in conscribēdo
ibi aduersus sua pacta et. Si vero post factum p̄tū ex iter-
uallo. cum pactū factū ex intervallo non coadiunget actionem
vt in. §. qñmo. nisi vbi ex pacto elisa erat actio que per pactū
p̄rium auxiliatur. vt dicto. §. pactus ne peteret. ar. ff. de regu-
iur. l. nil tam naturale. idē si renunciaret iuri quod dat p̄demna-
tis. cū tale pactū nil valeat. vt. ff. de ver. ob. l. in p̄uentōnalibz
vnde cessionis beneficio vñ p̄t. et ita p̄sultit vt p̄dixim. vñ
ip̄a est in hac sñia qz per legitimū pactū pōt renunciari benefi-
cio cessionis. p̄pro quo multū facit quod no. ff. qui bo. ce. po. l.
sina. nisi diceretur qz ibi tempore exactionis releuatur in tan-
to spacio t̄pis. h3 etiam ab ip̄o principio possit releuari fm qd
p̄cederet et cōtione vtriusqz. vnde non ē eadē rō. et id sine
dubio sñia Dy. vñ humanior p sua arg. ff. pōt dici qz cōtu-
macia nō soluentis faciat dignum debitorem hac pena. qz si
cut dixi. debitor priuatus quātūcūqz cōtumar pōt cedere
bonis. et sic remanet pactū p̄ bonos mores et hoīs libertatem
et hāc sñiam t3 Ry. malū. p quādā glo. que ē. §. aut. posita i di-
cta. l. eos. C. de actio. et obli. Jaco. bu. i. l. ob es. C. d actio. et ob.
sic dicit. quotidie apponit in instis maxime i Italia qz si de-
bitor ad t̄ps statutum non soluerit liceat creditori euz capere
ppria auctori tate et inclusum tenere et in carcere donec debi-
tum soluerit. an valeat pactū. qz non per dictā. l. ob es. tu dic
p̄. dicit Jaco. bu. qz in. d. l. ob es agebatur qz essz seruus perpe-
tuo quod non posset fieri. h3 in. q. n̄a agebatur qz pōt inclusus
retineri ad t̄ps donec solueret non vt seruus esset. et id valet.
Ja. de are. in suo cōsilio sic dicit. debitor fecit pactum suo cre-
ditori vt liceat ei p̄statum debitore capere et detinere propria
auctoritate vsqz ad integrā debiti satisfactionem. modo queri-
tur vtrum tale pactum valeat. et an ip̄e creditor talem potest
cape debitore. Et vñ qz nō qz a quo remouetur gen. remone-
tur et quelibet eius spēs. ff. de iur. et legi. l. post cōsanguineos.

et ff. de spon. l. omnino. ff. de fun. instruc. et in ffo le. l. fundi. §. si. sed p pactum quis phibetur fieri seru? creditoris. vt. d. l. ob es. i. aut. vt nulli iud. §. q. vero. C. de libe. ca. l. nec si volens. et l. liberos. et spēs seruitus ē quē dñm. ff. de libe. homi. exhibe. l. ij. ff. de edil. edic. l. quid sit fugitiuus. §. idē ait ar. ibi sumpto a prio sensu. ergo et. ¶ De retea cōstat pactū factum p bonos mores nō valere. et id illud pactum quo quis paciscitur vt pos sit cōuenire vltra q̄ facere possit cū hz beneficium a lege non valet. et sic nec pactū vt possit quis detinere. multo fortius dñ istud pactū cēseri p bonos mores. sicut et illud pactū improba tur quo quis paciscitur vt non possit bonis cedere. vt cōter te nec p doctores. ¶ De retea nō ē singulis cōcedēdum quod pu blice p magistrat? solet exercei. ff. ad. l. iulia. pecu. l. sacrilegi? et ff. si quis ius dicē. obtē. l. i. qui bo. ce. pot. l. i. non est ergo pri uato cōcedēdū. ¶ De retea illud pactum non valet p quod qd pōt iduci ad delinquēdū. ff. de pac. do. l. cōuenire. ff. de admi. tuto. l. quidā decedēs. hz p istud posset delictū oriri cū creditor ceperit debitorem. ergo et. et hoc ēt ponitur i. l. nō est singulis ibi tā maioris tumultus et. ¶ De retea illud pactū non valz quod ē remotum a iure cōi. ff. de pac. l. iuriscētium. §. et gene rali. et hāc opt. tenere vt. d. l. y. vt no. i. l. si cōuenire. ff. de re iudi. et no. in. l. iij. ff. de libe. homi. exhibe. hz cōstat ipsūz esse re motū et priuū iuri cōi. qz priuatoz cōsensu iudicem non fa cit eum qui nulli pēst iurisdictioni. vt. l. priuatoz. C. de iurif. om. iur. et qz nemo pōt sibi ius dicere. nec in sua cā iudex ēē dñ. C. ne quis i sua cā et. de iudic. nemo ergo et. Item remotūz ē a re priuata. qz nemo ē dñs membrorū suoz. l. liber homo. ad. l. acq. ergo non valet. ff. de pac. l. iij. §. i. suā. ¶ De retea pa ctūz legis cōmissorie i pignore reali reprobat. et rō ne cre ditoris nimum suam auariciam exerceat p debitores. vt no. C. de pac. l. si quis i cōscribendo multo fortius dñ esse reproba dum i pignore persone q̄ quidem rebus ē preferenda. C. de sa crosanc. ecclē. sancimus. ¶ De retea suā personam non dñ qd posse dare pignori cū nemo sit dñs membrorum suorum. vt d. l. liber. bō et quis obligare non pōt id in quo ius non hz. vt. vt. C. q̄ res pigno. obli. po. l. filios. Contra vt pactum valere quia omnia pacta valent que expresse reprobat non sunt per legem vel senatusconsultā. vt. l. iuriscētium. §. ait pretor. et ni bil ita humanum q̄ ea que placuerunt seruari. ff. de pactis. l. i. C. de transac. l. non minorem. et graue est fidem fallere. ff. de consti. pe. l. i. et oēs dixerunt pacta custodiantur. de pac. c. i. et i ter simplicem promissionem et iuramentum deus non facit oriam. xxiij. q. v. iuramenti. mortaliter. n. peccat qui venit cō tra pactum. vt no. in. d. c. i. Cum ergo pactum de quo agim? non expresse reprobat. ergo et. Item iuri pro se introducto pōt quis renunciare et marime pactum. C. de pac. l. i. et l. si qd in cōscribendo. exceptis casibus ibi notatis. inter quos h cas sus non est expresse. ergo regula remanet firma in casu pre senti. ff. de fun. instruc. l. questum. §. idem petijt. ¶ De retea il la concessio que fit per. l. pōt fieri per pactum. l. non impossibi le. ff. de pac. ad idem. ff. de pigno. act. l. non est mirum. sed p le gem conceditur creditori capere debitorem. ff. que in fra. cre. l. ait pretor. §. si quis debitorem. ergo et per pactūz vt hoc pos se concedi. ¶ De retea ita vetatur creditor sua auctoritate occu pare bona debitoris sicut et capere debitorem. ff. quod metus cā. l. certat. C. vnde vi. l. si quis in tantam. tñ pōt creditor ex pa cto occupare rem debitoris. C. de pigno. l. iij. ergo et capes ea dem rōne. Item si iure pētus habz quis vt non possit conuēi ri vltra q̄ facere possit. pōt per pactum se obligare vt i solidūz conueniatur. vt. ff. de re iudi. l. si conuenire. ff. de pac. l. si quis crediderit. tamen per illud pactum poterit carcerari. cum soli dum soluere non poterit. ¶ De retea pactum de successione vi uentis. qz contra bonos mores reprobat. a iure tamen si fi at volente et sciente illo de cuius successione agitur pactum et est rō. qz volenti et scienti non fit iniuria neqz dolus. d. pac. l. si. sic in proposito propter cōsensum paciscentis non pote rit dici turpe. ergo erit licitum pactūz quod expresse nō repro batur a iur. nam omnia. n. videntur esse concessa que spāliter non sunt prohibita. ff. ex qui. cau. ma. l. necnon. §. qz eis. C. de reli. et sumpt. fu. l. statuas. ¶ De retea per pactum liber homo pōt detineri vt obseruet qdū fiat quod conuenit. vt no. de iur. in. c. et rescripto. sed in eo ius pignoris non possz constitui. vt ibi dem no. et. xxiij. q. viij. vt pridem. vbi no. et sic in proposito. hz

pactum non possit operari vt debitor in seipso constituat ius pignoris. tamen vt possit capi et detineri donec soluat opera ri pōt. ¶ De retea si creditor detineat debitorem volentem ex cū probabili et bona rōne sicut in proposito non incidit i iter dictum. de lib. ho. exhibe. l. iij. §. si quis cum. et sufficit debitorem voluisse. ff. de aqua plu. ar. l. in diem. ff. de leg. iij. l. fidei cōmissa §. sic et fidei cōmissum sapientes sentiunt pro et ego credo vt timum verum. Ja. bu. et dñs Raphael fulg. in alleg. aut. imo C. de act. s. ob. sic dicit in glo. si. in si. per finem huius gl. dicit Ricar. de facto non valere pactum per quod quis renunciat cessione bonorum. Dicit tamen l. y. ¶ De. dicere aliud ēē obl gatum ad seruile ministerium. aliud se obligari ad carcerem. sed de hac. q. tradit l. y. in. l. i. qui bo. ce. pos. et an quis possit se obligare ad carcerem. hoc tractat Albe. et dñy. et Bar. i. l. alia §. eleganter. solu. ma. in. l. ticio centum. §. ij. de condi. et dñs. vnum vt mirum. qz dicit glo. non posse renunciari his. ll. et glo. s. inuit qz si estz cōsensu non habet locum ista aut. im mo al cogitabit. qz glo. s. vt p Raphael. vbi. s. dñs Ange. i repetitione. l. nemo carcerem. post multa sic concludit. ex pre dictis apparet solutio questionis vtum pactum valeat quod nisi debitor soluerit infra certum tempus qd debeat stare reclu sus in quodam castello creditoris quousqz soluerit et non vñ. imo creditor priuatur iure suo. vt. d. §. qz vero. sed bene valet pactum qz stare in carcere publico vsqz soluerit. nam si de in re cōi licita est carceratio pp debitum. ergo per pactūz fieri pōt qz quod fieri pōt per legem pōt fieri per pactum. C. de scurio. in rubrica. et ff. de pe. l. quod dñm. als incipit nō possibile. Et p dictis appet qd pene que hodie in instis promissionum per mercatores cōter iheruntur. l. qz mercator pmittit soluere pe rusij. Florentie. et vbi cūqz fuerit inuictus et ibi recipere pce pti de non recedēdo de carcere siue pallacio dñi loci quousqz soluerit valz. quia est etiam pro debito priuato personalis debitoris cōpulsio in loco publico. sed nō in carcere priuato. vide Ang. latius i alle. l. nemo carcerem. de exact. trib. Bar. aut in. l. ticio centū. §. ticio. ff. de pñ. et demon. sic dicit dñy. p istum ter. qz nō valent statuta de homine i carcerando nō di cit plus. sed. s. hoc dñy. allegando reperitur satis extense dixit se qz non valet. sed ego dico dicit Bar. qz valet statutū si est fa ctū in ciuitate que haberet mez et mixtum imperiū. et pbo de iure cōi potest quis i carcerari p debito. C. qui bo. ce. po. l. i. er go p statutū fieri que sunt de iure ciuili. Ad ar. factum p dñy. rñdeo et dicit ipe illud quod nō pōt fieri p pactū. per leges fie ri nō potest. vt no. in rubrica. C. de decre. decur. et. ff. de pac. l. nō impossibile. sed per pactū nō pōt infligi libertas. vt. l. nec si volēs. de libe. cau. et l. interrogatā. eo. ti. Rñdeo qz hoc. s. quod non potest fieri p pactū si pōt fieri per statutū. nō est vñ nisi in his que sunt p bonos mores al fecus. vt no. i. l. neqz de pre tore. et l. neqz pignus. §. priuatoz. de reg. iur. Secūda rō homi nes i carcerare est p bonos mores et p ius. vt. l. succurritur. et et. l. pe. ff. ex qui. cau. ma. et. ff. quod me. cā. l. qui in carcere. et. l. i. et. ij. C. de libero ho. exhibe. et. C. de actio. et obli. l. ob es. hz re spondeo aliquē i carcerari a priuato est p bonos mores. sed auctoritate publica non ē p bonos mores. l. i. C. qui bo. ce. po. Tertia rō non est dubiū qz statuta habent auctoritatez ab ho minibus. sed nullus hō est dñs membrorū suoz. vt. d. l. liber homo. ergo homines hoc facere nō possunt. sed dic qz populi hz iurisdictionē in quolibet licet priuatus simplr non. Item dispositio testatoris ē lex. vt in aut. de nup. §. disponat. hz per testatōrē non pōt fieri. l. ticio centū. §. ticio. et ibi no. ff. de pñ. et demon. ergo et. Respondeo per testatōrē nō pōt fieri in eo in quo nō habet ius. sed in liberos in quo hz ius potest. vt. d. §. ticio. ergo populus pōt in suos subditos in alijs non. vt. d. §. ticio. quē. §. retorqueo p dñy. qui allegauit tātūz pro se dicit Bar. et dicit idem Bar. in. l. postulante. i pñc. ff. ad trebel. sic vltimo facit hec lex ad. q. dicit statutū qz debitor potest i car cerari et capi p debito quid de herede debitoris. rñdeo idem dicit Bar. per. d. l. licet in statutū nulla fiat mentio de hō de. Idem dicit Bar. in. l. alia. §. eleganter. ff. solu. ma. sic. Querit dñy. an pactū factū qz liceat creditori capere debitōrē valeat dic qz nō per. d. §. eleganter. ar. l. nō est singulis. de reg. iur. Vltimo dñy. inducit. d. §. eleganter. ad. q. an valeat pactū qz non li ceat debitori cedere bonis. ad qd facit. l. nemo carcerem. C. de exacto. trib. li. x. l. y. ponit istā. q. in. l. i. in si. C. qui bo. ced. po. et ibi

ibi recitatur. *Philus. Ja. de are. z finaliter vñ dicere q Jac. de are. dicebat. q aut istud pactū fuit vestitū appositū iuxta pñtū z est validū al fecus p. l. fi. in fi. C. qui bo. te. po. ad id qd solet di ci q stare incarceratus est spēs seruitutis non tñ est seruitus. Ricbar. malū. tenet q pactū nō valet per. l. ob es. cu3 aut. ibi posita. z istud puto vñ. z do duas limitationes q hoc fallit si iste qui vult cedere bonis dissipat bona in fraudez creditoris. vt. l. fi. in fi. ff. que in fra. cre. quod tenet Dy. inst. de act. §. si at. fallit et si debitor tpe quo pñt sciebat se nō esse soluendo. ff. de iure do. l. soluendo. z idem vult Bal. in. c. licet. si de sen. fu. cō tro. z idem vult Bar. in alle. l. fi. in fi. ff. que in frau. cre. z vide Bal. de ista materia in. d. §. elegant. Item limita q non va let pactū q quis p debito teneatur in carcere qñ sit vt consti tuatur ius in liberam personā tanquā in re. secus si aliquod ius nō constituatur. sed vt detineat quousqz debiti soluantur. vt no. in. c. exposita. de arbi. z in. c. ex rescripto. de iureiu. l. ibi hoc vult Inno. pro hoc facit quod no. C. de patri. qui filios di. l. ij. Ludo. aut in. d. §. elegat. sic dicit. Arguit hic Dy. ad tres qñes. ¶ Prima est an valeat pactum q debitor p pñia auctori tate possit capi z i carcerari. Scda an sup eadē valeat statutu3 p id qd renūciat facultati cessāis bonoz. siue iuramentū iherat siue nō. Circa pñm scias hāc. q. Ang. tetigisse i. l. nemo carcerē de exacto. trib. li. r. z quidem vñ dicendum pactū hoc esse iua lidum. ¶ Primo qz iualida ē conuētiō p quā quis libere dedu cit ad spēm seruitutis. C. de libe. cau. l. liberos. z. l. nec si voles. z. l. interrogatā. z. l. parentes. sed carcer spēs ē seruitutis ergo zc. Secūdo qz certum ē legi phibitorie renunciari non posse p pactum. vt no. glo. in. l. i. C. ne fide do. dentur. §. repetitur. l. p hibēs. z sic dicēs nullus hō liber p debito teneat etiā si bona non sunt. extra de pigno. c. ij. zc. Tercio qz pmittēdo quis q seipsum alter possit incarcerari vñ cōcedē illi pñtatem super per sona z membris. h nemo mēbrozū suoz ē dñs ergo zc. Quar to pone q creditoris nihil iheret debitorē carceratum deti nere. dices tu hāc cōuentionē valere certe nō qd pbo. qz si per illud cuius i nihilo iheret nō pōt acquiri seruit? rei. vt. l. quo tiēs. ff. de seruitu. z insti. de seruitu. §. iō aut. z. l. si cui ad fi. ff. si serui. ven. ergo multominus pōt acqri p eum spēs seruitutis in persona. Quinto nō ē dubium q si creditoris i nihilo inte rest debitorē retinere carceratū ille carcer tunc non erit nī si ad debitoris penā z i carcerationē. h carcer ad custodiā in uentus ē non ad penā. vt. l. aut damnum. §. solēm. ff. de pñ. C. eo. l. i. credibile. z extra co. c. quāuis. in. vi. ergo zc. Imo repñhē dēdus ē creditor de inhumanitate z duricia aduersus suū de bitorē. ad hoc. ff. de seruis exortan. l. seruus ea. Sexto hec carceratio actus ē iurisdicciōis z similiter captura vt ex p3 ergo pñuatorum cōuētiōe super hoc dari iurisdicciō nō pōt non habenti. C. de iurisd. om. in. l. pñuator. qz aut iurisdicciō nis sit ita q pñuatio nō cōpetat p3 i. l. i. C. de pñuatis carce. z huius siue fuit glo. ordinaria que ē i aut. imo. que ē super. l. eos. de act. z obli. l3 alia pñium fēserit z nō bene. i. l. interdi §. qui fur ē. ff. de fur. quā Bar. ibi reprobat i. l. pe. C. de condi. ob cām. z p hec apparet multo magis inualidā fore cōuētiō nē suā ob h q debitorē liceat carcerat cōueniat vt idem carce ratus seruire teneat. vt p3 ex glo. d. aut. imo. relata ad l. ob es. nō ē. n. cōcedēdum singulis pñuatis capere z carcerare facta cōuētiōne. ne si sic diceremus cāz darem? rixis atqz tumultuibus. l. non ē singulis. ff. de reg. iur. Fallit aut hoc nisi debitor rōne redemptionis ab hostibus de eo factis. quoniā tunc etiā de iure cōi licitum ē illum i creditoris seruitutem loco pigno ris retinere donec precii soluet. C. de captiui. l. ij. z. l. qui testō ff. de testamen. Quid autē si interuenerit iuramentu3. an tñc cōuētiō validetur. vñ q sic p. c. ex rescripto. de iureiu. vbi de terminatur fuisse cōuētiōnē validam per quam monachus iurando pñmisit respectu debiti donec illud solutum fuerit sui metipsum obsidatum. vbi si iuramentum nō interuēnisset cer te conuētiō fuisset inualida. p. d. l. ob es. z. l. qui pignoris. C. que res pñ. ob. po. z. l. i. C. d. patri. qui filios distra. S3 solue du pñr. primo qz non valuit iurata cōuētiō qz ēt interuenit au ctoritas pape. z ita glo. intelligit illuz ter. i. c. vt pñdē. rxiij. q. viij. S3 qz hec diuiniatio ē iō solue secūdo vt ibi sentit Jo. an. f. qz aut illi iurantes positi erant i certo loco a quo ēt si voluiss sent recedere non potuissent. z tñc cōuētiō ē inualida per. S. dicta. nec ēt eo q ibi voluntarie stent excusatur eos retinens*

a pena canonis. si quis suadēte. ar. c. cū cōtingat. de sen. exco. ¶ Aut positi erāt i loco a quo si voluissent potuissent eoz volū tate recedere sed nolebāt vt eoz obseruarent fidem z prestittū iuramentū. z tunc hoc nō reprobatur. z sic intelligitur dictu3 c. ex rescripto. z pcedūt hec si obligauit se quis ad carcerē pñ natū. si aut ad carcerē publicum. tñc dixit Bal. i. d. §. elegant cōuētiōnem validā fore. ar. l. fi. C. de male. z mathe. z. l. capi te qnto. ff. de adulte. z. l. interdum. §. q furem. z in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. necesse. ff. de his que in frau. cre. l. ait pre tor. §. si debitorē. ff. d. fure. l. si quis i seruitute. l. generali. C. de tabula. z quod no. i. c. i. §. i. de pace iur. firmā. z insti. de ac. circa pñm. Sed certe illa iura pape faciunt. qz loquuntur in ca sibus quibus iure cōmuni permissum est alicui propria aucto ritate quem capere z ad ius dicētem ducere. vnde nihil ad p positum. quare puto isto casu dicendū q aut per pactum obli gat se ad carcerem publicum eo cāu quo de iure cōmuni pōt carcerari. z tunc pactum quīs nudum est validum. qz pactū nudum continens id qd ius cōmūe est validum z ē vñ actō nis productiuum. vt no. glo. ff. de pac. l. legitima. pro quo alle go casum singularem in. l. inter socerum. §. conuenit. ff. d. pac. do. coniuncta. l. si quis vxore. ff. d. dona. inter virum z vxorē. ¶ Aut quis se obligat ad carcerem publicum eo casu quo de iur cōi est prohibitu3. z tunc obliō est inualida per rōnes pceden tes que etiam decidunt fore pactum inualidum per quod qz sua propria auctoritate capi pōt. l3 Bal. in. d. §. eleganter te neat pñium z bene per predicta. Sed est dubium. posito qz di ctum pactum valeat. an ex eodem pacto capiāt hñs dñtoris in quo Bar. i. l. si decesserit in pñ. ff. q satis. co. dēterminat nota bilitate q nō p illum ter. dicētē q pñctio p quā qz se obligat ad aliqd qd ē siue pñone coherēs nō afficit suū hñdem. h hoc est huiusmodi. ergo zc. ad hoc facit ter. in. l. paul. ff. de pigno rib? vbi ter. dicens conuentionem quo testator obligauit om nia bona sua querenda per se non afficit personam heredis. qz nō bona querenda ab eo. Item facit ter. valde notabilis in l. qui rome. §. augerius. de ver. obli. vbi obligans se ad soluen dum quicquid ticiū viuētē debere constituit nō obliga tur si declarator debiti ex persona ticiū iam mortui facta fuiss et in persona heredis eius. Fallit hec decisio i muliere que su scipiens tutelam filij renūciat omni legū auxilio. qñ tunc quāuis mulier debito capi nō possit z carcerari. vt aut. nouo iure. de custo. reo. z. l. i. z aut. ibi posita. C. de off. diuer. iudi. tñ hoc casu capi poterit z carcerari respectu eius quod d3 filio ex tutelari administratione vigore predictę generalis renuncia tionis. ita notabiliter determinat Bal. in. l. si quis sub condi tiōne. ff. de testa. tu. ea rōne. qz qua rōne fauore filij mater tute lam ingrediens pōt renūciare beneficio velleiani. vt. d. aut. matri z auie. eadem poterit renūciare alteri beneficio p se in troducto per. d. aut. nouo iure. quod est notabile. Intelligēt d. aut. nouo iure. locum nō habere in meretrice. vt determi nat Bal. in. l. consentaneū. C. quomodo z qñ iuder. Et huius est rō. qz in persona sui legū obseruationez vite siue utilitas ex cludit. C. ve adulte. l. que adulterium. Quo ad fin. an statu tū valeat permittēs dñtoris capturā z carceratōez. Et vñ di cedū q non. qz quod per pactū fieri nō pōt. non pōt fieri p sta tutū. vt patet sumpto argumento ex. l. nō impossibile. ad finēz ff. de pac. z no. glo. in rubrica. C. de decre. decuf. libro. r. Sed responde qz hec regula negatiue concessa falsa est. vt p3 ex glo. hoc plene notante in. l. neqz pignus. §. pñuatorum. z. l. nec ex pretorio. ff. de reg. iur. quam examinat Bal. in. l. proclama. C. cōmi. vel episto. z tangit in. l. cunctos populos. C. de summa trini. l3 affirmatiue concessa sit vera. vt. l. fi. in fi. C. de fideius. vbi ter. Secundo qz statutum h3 auctoritatem ab hominib? condentibus. sed nullus ex condentibus dñs est membrorum suorum. vt. d. l. liber homo. ergo zc. Sed responde qz quemad modum dispositio testatoris collata in eum in quem ius h3 vt in libertum valida est quamuis p eum persone illius liber tas infligitur. vt dicto. §. ticia in fi. ita z valida est dispositio statuentium per quam infligitur libertas persone in qua ius habent. vnde validum est statutū quod insignis latro seu hā nitus seruus capientis efficiatur. C. quibus ad liberta. procla ma. non licet. l. dilationum. vbi casus est singularis secūdum vñum intellectum. Tercio quia hominem incarcerari est con tra bonos mores. quod est absurdum dicere. sed constitutio q

contra bonos mores statutus est inualida. iij. distin. erit au-
tem lex. ergo. &c. Sed rñde qd p bonos mores esset si loquimur
respectu carceris privati. secus si respectu publici & in cāu lici-
to. vt pz in. l. i. C. qui bo. ce. pos. & l. sacrilegij. §. si. ff. ad. l. iul. pe.
& l. nemo carcerem. de eract. tribu. l. i. & l. iij. §. tutores. d. sup.
pec. tu. Sed stat dubium an pñsupposita validitate statuti cō-
cedentis dñtoris capturam & carcerationem propria auctori-
tate. illud locum habeat in debitoris hñ de. Bart. determinat
qd sic in. l. postulanti in prin. ff. ad. treb. per illum tex. que facit
egregie. appllo. n. debitoris ita venit hñs sicut defunctus. qd il-
le debitor est a quo inuito erigi pōt. vt. d. l. dñtor. ff. de ver. si.
& l. nihil obligat. ff. de libe. cau. Quo ad tertium an valeat re-
nūciatio facta facultati cessionis bonorum cum iuramento
vel sine. Scias hanc. q. tractari per Ly. & Bal. in. l. i. C. q. bo.
ce. pos. & per Dy. & Bar. in. d. §. eleganter. & Spe. vñ tangere
in ti. de renun. & pñsup. §. i. ver. item est beneficium. Lāoniste
in. c. odoardus de solu. & do. An. de bu. in. c. cum contingat. d.
iureiur. Fre. de senis in consilijs. consilio mibi. lviij. cuius te-
nor. j. describitur. & ponunt dñi de rota in decisionibus anti-
quis decisione mibi. c. viij. & primo dicendum qd non. qd per
talem renūciationē carceris astringitur ad detētionem car-
ceris cū ex cessione illam euictet. vt. d. l. i. C. qui bo. ce. pos. & r.
detentione sequitur inhumanitas & crudelitas sine comodo
creditoris. qd frustra ibi detrusus inhumāe verabitur & fame
forsitan moriatur clarum est iuramentum per quod inhumā-
nitas deducitur inualidū fore. extra de iureiur. c. cum quidam
d. 3. n. vt sit validū hñe tria. s. veritate. iusticiā. & iudiciū. vt no.
glo. in aut. q. eis. C. de nup. & pz in. c. & si rps. de iureiur. xxiij. q.
i. & iurabunt. xxiij. q. iij. aduertendum. non. n. illud fuit rep-
tum vt esset iniquitatis viculum. de iureiur. c. quāto. xxiij. q. iij.
c. cetera. Itē ē clarū nullam esse cōuentionem ex qua paciscē-
ti nullū queratur cōmodum vel utilitas. vt pz in. d. l. quoties
& d. l. sicut. Itē idem ē nulla ē cōuentio p quā in voluntate
alterius reponitur facultas disponēdi de rebus pñijs. ff. de
pact. l. nemo. S3 responde inhumanitate seu crudelitatez nō
sequi qn ita pñdēdū ē vt carceratis victus non deficiat qd ē
p tribunali cā detentis nō denegatur. imo si volenti ad eos il-
lum offerre iudei ingressum denegat ē si velit auferre stratiū
iniuriarum ē actio. vt pz in. l. si victum aut q. ratum. ff. de re
iudi. & l. reo criminis. ff. de solu. & ad hoc. C. d. epi. an. l. iudices
¶ De reā hoc sequitur i creditoris cōmodū. qd vel tedio car-
ceris effectus soluet vel alius pietate forte cōmotus ad solutio-
nem forte inducet. & cōsequēter isto casu iste carcer nō erit pe-
nalis seu vt ita dixerim tedialis. Secūdo qd ex hoc creditor nō
reprobabit cōmodū cū in carcere existens nil lucrari vñ acqui-
rere pōt qd forsan extra faceret. & ad talem fortunāz deueniret
qd creditorū satisfaceret cū igitur carceratio creditori nō pñt
dicto respectu & debitori nocet. vñ renūciatio ex qua hoc seq-
tur non tenere. cū ex hoc creditor veniat p pceptum carita-
tis & humanitatis. Item & ipse debitor renūcians sibi ipsi i
humanus sit & impius. arg. ff. de appe. non tantum. S3 respō-
de qd cū carcer qui assignatur debitoribus debeat esse sublata
& libera custodia ad vñm boīs cōstituta vt dicit tex. i. d. l. ne-
mo carcerem. igitur cōsequēter ibi operari poterit vt extra. &
sic lucrari. Tercio qd debitor sic detrusus non poterit audire
diuina nec sacramenta ecclesiastica pñpere p libito voluntatis
nec audire verbum dei quod nō min⁹ pñt qd assistentia mis-
se. i. q. i. interrogo vos fratres. ex quo poterit forsan deduci ad
firmitatē. ergo talis renūciatio que pōt debitorē deduce-
re ad deteriozem eritū salutis eterne nō vñ posse iuramēto
validari. ar. xxiij. q. iij. & si aliquis. & d. c. cum contingat. & c. si
vero. eo. ti. S3 rñde hoc esse falsum qd carceratis ē damnatis
ad suppliciu vltimum si petantur non pñt denegari de peni-
tē. & remissi. de. i. eo. ti. quod inte. & c. h. d. sentē. ex cōi. l. vi. ē. n.
hec carceratio ciuilitate consideranda non autem inhumane.
ar. ff. de serui. l. si cui. Quarto sequeretur damnum reipublice
cuius interest homines diuites & liberos habere ac seruire po-
tentes. vt. l. i. §. o. ma. & l. cum rō. ad. ff. de bonis dam. & i. au-
tē. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio. qd forsan huiusmo-
di seruitio indigebat. vñde in eius pñudiciū talis renūcia-
tio non vñ iuramento validari posse. vt. ff. ad. muni. l. si. in pñ.
Sed responde qd hoc cāu cū reipublica idiget. poterit a custo-
dia carceris liberari. cā cū utilitatis publice ius priuatuꝝ le-

dit. ff. de eue. l. lucius. ff. de rei ven. l. si ita verberatū. & qd no.
Bar. in. l. antiocēsiū. d. priui. q. e. & Inn. in. c. in nra d iur iur.
Quinto sequitur ex hoc pñudiciū vñoris & liberorū. quib⁹
nō poterit vite necessaria subministrare. ergo in eius pñudi-
cium nō vñ talis renūciatio iuramento validari. vt. d. c. cum
contingat. & de pac. c. quāuis. l. vi. Sed rñde has remotas oc-
cassiones in pñsideratione nō esse. ad hoc glo. de homici. c. d. ce-
tero. als raro caccrationes reputarent valide quod ē absurdū.
Sexto qd astringitur talis debitor per talē renūciationem ad
quandā speciem ppetue seruitutis. qd ad ppetuā carcerationē.
& sequent ē carcer isto iur erit pena vbi debet esse custodia.
vt. §. dictū est. Sed ad hoc rñde multipl⁹ qd carcer isto iure nō
est penalis sed custodialis. ideo enim itroductur vt tedio asse-
ctus creditoribus satisfiat. ad hoc qd dicim⁹ in simili qd missio
in possessionem ex primo decreto quāuis largo modo fiat in
cōtumacē in eius penam. vt. l. satis. de iniur. vo. & tñ proprie
fit aduersus eum ad inferendū tediu quo affectus veniat corā
iudice rñsursus vt. l. is cui. in pñ. ff. vt in posse. lega. & in. c. quo
niā frequēter. §. i. alijs. extra vt lite nō contest. Secūdo qd quā-
uis ex hoc tacite resultat puentio de carcerādo quā. §. dñm⁹
inualidā. tñ hoc nō consideratur ad inualiditatez renūciatio-
nis. qd illa venit in eius pñquentiā & claz est qd als prohibita
pñt venire in pñtiaz pñmissi. vt. l. i. de auc. tu. ff. & l. in modicis
ff. de pñe. emp. l. quedā. ff. d. acq. re. do. c. qui venerabilē. in gl.
ij. vbi pñcordātie. qd filij sint legi. Tercio qd quāuis ipsa carcera-
tio sit species seruitutis. vt. l. ij. de libero homine exhiben. & spe-
ciem libertatis infringat. vt. d. §. ticio. tñ sufficit qd per hanc
nō sit seru⁹ creditoris. qd hoc nō reperitur. l. cautū. sed seruus
vt ita dixerim tedij carceralis quod sentit donec soluit. & ita
seruitus a iure est permisa ex quo pñmittit carcerationē. vt. d.
l. nemo carcerē. & l. i. qui bo. ce. po. & p hoc ē rñdetur ad. d.
l. ob es. de act. & obl. illa. n. dicens ob es alienum nō compelli
dñtorem posse ad seruicūm creditori ē intelligēda cum iur
seruitutis auctoritate pñia ex pacto creditori dñtorem vult
compellere ad sibi seruicūm. quod quidem ē prohibitum. qd
conventionalibus libertas ledi non pōt. vt. d. l. liberos. C. de
libera. cau. secus si iure pñtus ab eo petat seruicūm operari
qd quemadmodum ipse opas suas locari alteri pōt. vt. l. q. ope-
ras. & l. in operis. ff. locati cū si. pariter vñ qd & creditori. ¶ De
terea hoc pacto resultat facultas carcerandi propria auctori-
tate & in casu pñmissio quod est licitum. vt. d. §. tutores. & d. c. l.
nemo carcerem. questio autē prima in ordine de carceratione
propria pñuati & in casu pñmissio. vñde veritas est in isto casu
renūciationem esse validam etiam sine iuramento. & hoc vñ
esse pñatur. primo qd tres sunt casus. ¶ Primo qñqz quis renū-
ciat iuri pro se introducto reuerentiā pñone. & tunc renūcia-
tio est inualida. tunc est casus in. d. §. eleganter. qñqz qd renun-
ciat iuri p se introducto ex natura pñtus vel actōnis. & tñc re-
nūciatio est valida. ff. de pac. l. si quis crediderit. & ff. de re iu-
di. l. si cōuenerit. Qñqz quis renūciat iuri pro se introducto
als p quādaꝝ eqtatē seu humanitatē. vt est cāus noster i cēssio-
ne bonorū. & tñc renūciatio ē valida de regu. c. statuimus. &
c. ad apostolicā. & c. de pac. l. si quis in pñscribendo. ff. de pac. l.
pactū inter herede. & qd plene no. glo. ordi. in aut. & vt sine pro-
hib. mat. preterea in verbo senatusconsulto. & in. c. si diligenti.
de fo. cōpe. Secūdo qd renūciatio iuris non tendens p bo-
nos mores est regulariter valida. vt. d. l. si quis in conscriben-
do. & dicta. l. pactū. sed hec est huiusmodi vt patet qd nō habet
perpetuam causam prohibitionis quoniam plures sunt cāus
in quibus non potest quis bonis cedere quorum duos ponit
Bar. in. d. §. eleganter. i. si. alios ponit Bal. i. l. i. C. qui bo. ce.
po. & Ang. i. l. is qui bonis. ff. de cēssio. bo. vbi Bal. sic dicit i
i. d. l. i. Cessio bonorum tacite renūciatur. primo qui perti-
naciter negat debitū qd non vt quis hoc beneficiū nisi debitū
cōfiteatur. vt. l. pe. qui bo. cede. pos. Itē non h3 beneficium cēssio-
nis bonorum qui dolo vel fraude factus ē inops. vt. l. si. d. his
que in frau. cre. qd pñsumit dicit Bal. si oīa bona vñ maiore
partem alienauit. vt. l. oēs. §. lucius. ff. que i frau. cre. siue siml
& semel. siue interpellatis vicibus. ff. de le. iij. l. nomen. §. filio.
Itē si bona sua cōsumperit i ludo. vel i meretricibus. vt. l. si
quis cum sciret. ff. de vñc. p emptore. qbus casib⁹ dicit Lud.
duos ego addo. ¶ Primus si habuit inducias quāquēnales qñ
tunc excludit a facultate cedendi. l. si. C. qui bo. ce. pos. Secun-
dus

duo si post publicationē bonorum suorum facultas sibi concessa fuerit a principe recuperationis eorūdem quā si ad evitandū creditoris verationem velit bonis cedere non pōt. ut ē casus singularis quem solus noto dicit Ludo. l. i. ad si. C. de sentē. pas. Item fin Bal. l. i. C. qui bo. ce. pos. heres qui non facit i uentariū nō pōt cedere bonis qz presumit i eo dolus. ut i aut. de heredi. r. fal. §. sancimus. Item si furatus fuit aliquid. ut. l. non dubium. C. de legi. Itē si creditores renunciant iuri scar cerandi nō pōt debitor cedere bonis qz cessat ratio. l. i. C. qui bo. ce. pos. rō fin Bal. ibi put dicitz lucrabitur satisfaciē cre ditoribz r solvere tenetur nō attēto ne egeat. qz cessante ratio ne beneficii cessat ipsum beneficium. l. si. ff. de diuor. Adde hic qz peritūrus non hz beneficium cessionis bonorum. ut in. c. p uenit. de fideius. fin. d. Alno. de bu. l. c. odoardus. de solu. vi de Bal. qui vī aliter notare i. l. si. C. de nō nu. pec. Exordiat? aut pōt cedere bonis qz si pētur i figura iudicij vt dicit Fre. de senis. i suo cōsilio. lxxvii. fm qz refert Alno. de bu. l. d. c. odoardus. Antrum autem diues possit cedere bonis dic qz sic qz ter. ē fm doc. in. l. illud. ff. de tribut. Itē non gaudet benefi cio cessionis qui sub spe huius beneficii pēit debita. ut nō. Dy. i. c. peccatum. de reg. iur. lib. vi. Similit non gaudet beneficio cessionis oīs obligatus ad factum. qz ad illud potest pēisse co gi. vt ponit Dy. in. l. i. C. qui bo. ce. pos. r. ppter ea dico qz cum i tusticia sint statuta qz obligati per infra guarantigie ponātur in carcerem de quibus non creant nisi totūz debitum soluat non audiuntur bonis cedēdo. ita fuit pnunciatum pderuū me aduocante. Hoc ē t3 dñs Ang. i repetitione. l. nemo car cerem. de exacti. tribu. Et idē vī tenere Bal. l. i. l. i. vi. q. bo. ce. pos. r. datur beneficiū cessionis ē mulieri quāticunqz de trudi non possit in carcerē ē p debito fiscali. ut in aut. vt nul li indi. §. necessario. l3 i Alpulia male feruetur. qd t3. d. Ang. in. l. si. qui bo. ce. pos. Et nota qz h3 debitor fiscalis ppter tribu ta non possit carcerari si non pōt soluere vt in. l. sacrilegi. ad l. iul. pecu. p Bartho. tñ h3 beneficium cessionis. vt attestatur Alnd. de yfemia in ti. que sint regalia r dicit sic dēbere intelli gi. l. ii. C. de erac. trib. li. r. Anum adde qz sine tanta difficulta te vidi semel allegari casum qz in debitore fiscali idistincte h3 locum bñficiū cessionis bonorum vt est casus insti. d socie ta. §. item si quis de socijs. de hoc vide plene per dñm Ange. in. l. is qui dis. cel. bono. An autem vnus sociorū possit alium incarcerari facere pp inopiam. do. Bal. in rubrica. C. pro so cio in si. dicit qz non. qz societas vinculum fraternitatis obti net. dic vt ibi per eum. Redeamus ad Ludo. Tercio non repe ritur iure hec renunciatio prohibita. ergo in dubio d3 cēseri permissa. ff. ex quibus cau. maio. l. necnon. §. quod eis. ff. de p ba. l. ab ea parte. Quarto qz cum taciti r expressi eadez sit vir tus vt. l. cum quid. ff. si cer. pe. r. l. qui ad certū loca. r. l. tritici. cum similibus. ff. de verbo. obli. ergo si v3 renunciatio tacita que resultat ex beneficio inducie quāquēnalis. vt. l. si. qui bo. ce. pos. C. pari rōne vel maiori dicēdum est valere expressum. qd quidem limitat Frede. in. d. consilio. nisi manifesta r notoria sit paupertas ipsius renunciantis r cum spe non lucrari i fu turum. vt puta qz decrepitus. vel similiter cum spe negatiua qz aliquis pro eo soluat. quoniam tūc cedere poterit renuncia tione non obstante tanqz inualida quēadmodum pp inhumā nitatem inualidū est iuramentū pp quod filius promittit ali mēta non petere. vt ponit Spe. in ti. qui filij sint legi. §. i. ver. item pone. ats incipit. sed pone pater. r sequitur Bart. in. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. d lib. agno. Clarus pōit bal. in. l. pactum quod dotali. C. de colla. pro quo est casus d iure iur. c. cum quidam. Aluerit tamen qz quisquis ex seipso iura uit non cedere bonis nō obstante iuramēto poterit cedere. Te nor consilij Frede. de senis talis est. qz pactum seu renunciatio per qd ceditur bōis validetur iuramēto pprio. r primo per si miles casus de qbus licitū ē arguere. pmo in casu aut. sacra. Item qz non veniatur contra alienatōem rei dotalis. d iure iuran. c. cū contingat. Item qz filia non hēat regressum ad bo na pna. de pac. c. ii. in. vi. Item in pacto. l. cōmissorie. de pi gno. c. significante. Item Specu. dicit qz etiam sine iuramēto vī valere pactū quod p debito quis possit personaliter decine ri. vt nō. Specu. in ti. de renūcia. r cōclu. §. i. ad finē ver. item est bñficiū. quod dicit ne liber homo rē. Item qz quidā sunt casus qz nō valet pactū vt conueniatur habita rōne ne egeat.

vt. j. in ver. precedēt. ergo prium regulare. r ex hoc pbatur qz tale pactū non est p bonos mores. nec habet ppetuam causaz prohibitionis. pdicta vident vera nisi esset notoria r eui dens mendicitas. paupertas. r fames. quod nō esset i casu no stro qz tunc iuramentū esset p ius naturale. unde nō valet pa ctū qz filius nō petat alimenta a patre. vt nō. Spe. qui. si. sint legi. ver. sed pone quidā. Frede. de se. Job. de imo. in. d. §. ticio cētum. sic dicit. Mo. argumentū qz nō possit quis per pactum astringi ad habitandū in certo loco. quod est vez nisi inter sit eius cū quo fit pactū. qz tunc tenebitur ad interesse si nō fuer. argu. eoz que habentur in. l. qui cōcubinam. §. heres. de lega. iij. Item argumentū. nō valet pactū vel statutū qz possit quis incarcerari si non soluat. j. terminū. de quo hic p Dy. r Bar. r ēt aliquid per Bal. r adde dictis Bar. quatenus p statutū dicit posse fieri. r cordat Bal. r allegat. l. missi opinatores. C. de exacto. tribu. lib. r. Sed quatenus p pactū dicit posse fieri li mitat hoc vez qz fit pactū quod possit detineri p priuatu. sed vbi fit pactū quod possit detineri per iudicem vel auctoritate iudicis dicit secus. per id quod habet in dicta. l. missi opinato res. r ita dicit quēdam de mōte vrbiano cōsuluisse. facit quod nō. Dy. in. l. i. C. qui bo. ce. po. Sed forte prium est verū in hoc vltimo. qz partes non possunt renūciare solēnitati ordinis iu dicio. l. platam. cum ibi nō. C. de sen. r. l. i. C. de lit. cont. r c. de causis. de offi. dele. r ideo nō debent posse qz per pactū de ueniat ad captūrā non seruato ordine iuris. r pro hoc etiaz benefacit qd nō. Inno. r Jo. an. in. c. p. r. g. de offi. delega. vbi concludit ptes non posse renūciare qz ferat snia exordiatōnis in nō soluente in termino nō seruata solēnitare iuris sen. c. sacro. de sen. exco. Non ob. l. missi opinatores. qz si bene pōde ref non pbat id ad quod allegat. per hoc vī qz pacta que epe apponitur in instrumentis. qz si nō fiat solutio i termino pos sit quis realiter r personaliter detineri r carcerari per partē. operant in locis vbi statuta nō disponūt talia pacta esse suā da r executioni mandanda. r sic talia pacta nō operantur. ni si statutū vel consuetudo loci disponat aliud. Si vero dicit sta tutū qz debitor capiatur p debito. an tūc eius heres potest ca pi. Sup hoc Jo. de imo. in. l. postulante ad trebel. sic dicit. ex glo. inducit iste tex. ad qōnem si statutū dicit qz debitor p ca pi r carcerari pro debito. qz licet nō faciat mētionem de here de tñ heres ēt capi poterit. r hoc fatef Ange. de plano ex quo statutū loquit de debitore. qz heres est debitor. facit. ff. de ver. signi. l. debitor. si autē diceret qz pmissor posset capi. tunc di cit idem si ad captūrā perueniat iuris ordine. argu. pncipi. l. postulante. secus vero si pmissa a statuto p formā iuris cōis. qz cū heres nō pmissit non extendit statutū vltra psonam de qua loquitur velut odiosam r irrationabile. l. quod vero. ff. de legi. r. l. si vero. §. de viro. solu. ma. r de pac. l. si vnus. §. ante omnia. Et subdit Ange. de facto se vidisse terminari in ciui tate perusij arduissimam questionem. per. d. ter. l. postulante. nam ibi viget statutum qz debitor contra quem sit interposi tum secundum decretum possit r debeat cogi pēisse ad cōsen tiendū illud quod virtute dicti statuti fuit compulsus heres illius ad quē emanauerat decretū. h3 fm cū forte termin? fuit in. l. ista. qz ex iur. ciuili censura debitor nō cogit approbare potissime si emanasset inique. Tu adde primo qz ex quo statu tū loquitur de debitore videtur cōprehēdere ēt heredem. p id quod dicit. s. idem Angel. Item qz secūdu decretum cōsuevit iterponi p latitantem r sic p verū cōtumacē. l. fulcinus. §. si. ff. ex qui cau. in pos. ea. quo casu nō pōt appellari. l. i. C. quo. ap pel. nō re. r sic ēt de iure cogit approbare cum non pōt cōtra dicere. si tñ secundū decretū ex cā dāni ifecti. tunc forte potuif set ē abfens iusta cā. l. si finita. §. si forte. ff. de dam. infec. non cogit de iure approbare vt ibi. Item adde secūdo qz etiā vbi statutū loquitur de pmissione vī trahit ad heredem p regulaz illius. l. postulante. i ver. cū. n. iuncto ver. respondi. r sic videt esse potius extensio passiuā ex vi regule antique que ē permis sa ēt in statutis r ēt in penalibus. l. si quis seruo. C. de furtis. Imputet. n. sibi qui hereditatem adit. naz d3 imaginari qz suc cedit in vniuersum ius defuncti active r passive. ff. de reg. iur. l. nihil aliud. Idem adde tertio hoc verum nisi forte fecerit in uentarium. qz tunc non vī posse psonali grauari. p ea que ha bentur i. l. si. §. i cōputatione. cū ibi nō. C. de iure delib. r sic d factio dicebā in questione i ciuitate ista bononie. dicit idē Jo. r ij

in qua e statutu q p executione littere cambij pot debitor de
tineri. vide super hoc Bar. in. l. scimus. §. in computatione. d
iure de lib. r. hoc t. §. de. de. anc. in consilio suo quod incipit In
xpi nomine. qm viso themate questionis iter dnam Fraciscu
vbi sic dicit. Aduertendum q dictu statutu inquatum puidet
p herede cu beneficio inuentarij solu statutu de executione sup
bonis hereditarijs r no p personam cõcordans i hoc cum iu
re cõ. vt. l. si. §. r si pfatam. C. de iure delib. ibi nihil ex sua sub
stantia penitus heredes amittant. r ibi neq ipm heredem in
quietare r. quod doc. itelligunt e personali captura. r in ver.
p ipm r. bec ille. Ang. aut in suo consilio quod incipit. puct?
questionis. super quo peti cõsiliu tale e videlicet Blasius mi
nor. rrv. annis. sic dicit. Ex predictis cõcludo q si inuentariu
teneret eo q d legitima citatione posset doceri q tunc no pos
set psonalr compelli ad debita pfoluenda quinimo nec ad bo
na vendenda suo periculo. vnde sufficit q de bonis defuncti
satisfacere velit. r als multam molestiam pati pot vt. l. si. §. r
si pfatam. r ibi p Ly. Bar. r alios quimo i terris ecclesie vbi
papa hz temporalem iurisdictione q eate canonica non te
netur heres. et inuentario no cõfecto vltra vires hereditarias
vt no. Host. i summa. in ti. de testa. quod locum hz maxime i
vsurarijs q bñdes vsurarij non tenent ad restõnem ipsarum
vltra vires bñdarias. etiam inuentario non cõfecto. vt no.
Jo. an. in. c. quãq. de vsuris in vi. Item est sciendũ q per be
neficiũ cessionis bonorum quis cuitat carcerem. vt. l. i. C. q
bo. ce. po. Item non possit compelli donec peruenit ad pin
guorem fortunam. vt. l. is qui. r. l. qui bonis. C. qui bo. ce. po.
h z cauere de soluẽdo fm canonistas. vt dicit Ly. in. l. i. C. q
bo. ce. po. Videamus qñ dicatur q peruenisse ad pinguiorẽ
fortunam. r dicẽdum est q qñ tñ acquisiuit q deductis neces
sarijs alimentis aliquid supest sibi. ff. de reg. iur. l. in pdena
tione. C. de mu. r bo. l. curam. §. deficientiũ. r. l. his mueribus
auctis. de iure inuinita. l. semper. §. negociatio. Illud autem
est lucrum q ex honestis cãis suscipit incrementum. ita vt il
lud quod illicite acquiritur non sit lucrum. vt. d. §. deficientiũ
r in tex. ff. pro so. l. q autem ex futuro cum se. sit rõ q qui illici
te querit illud tantũdem restituere tenetur. ideo ad eum nil dñ
peruenisse q remanet oneri cum quo peruenit. ff. de here. vel
act. ven. l. ij. §. illud tenendum. r. d. l. peruenisse. cuz si. Impta
ergo ex vsur. §. non vident augmentasse patrimoniu ex quo
subiacent restõni. de vsuris. c. cum tu. r. c. cum tua per totuz.
de quo per glo. in. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Sed qñ
ta ex licita negociatione. et cuz pecunia ex vsuris percepta vi
dentur augmentasse pñmoniu. qñ ad eorum restõnem non
tenetur r iusta sunt quesita. vt. d. l. semper. §. negociatio. cum
si. Item aduertendum q cesso bonorum hz locum qñ actio si
descendit ex delicto. vt. l. nam r is. ff. de dolo. secus si ex deli
cto. vt. l. quicunq. C. de seruis fugi. r. l. si. que in frau. cre. in. §.
fi. quod dictum est q quis cedendo bonis no liberatur ab obli
gatione. hoc intellige verum nisi cesso fiet ignominiose. qñ si
fit ignominiose liberatur ex toto ab obligatione. ita glo. in. c.
sicut dignũ. de homicidio.

An mulier possit renunciare beneficio velle.

xpletis premissis ni

dendum e an mulier possit renunciari be
neficio velleyani. Ange. in. l. generaliter
C. ad velle. sic dicit glo. vbiq tenet q mu
lieres pñt renunciari beneficio velleyani.
vt no. gl. i. l. i. r. l. generalr. C. ad velle. l. si. e.
ti. C. r. ff. ad velle. l. si. §. penul. tamen de iuris rigore. dic quod
aut mulier intercedit pro viro. r tunc non renunciat bñficio
qz ipso iure tuta est. C. ad velle. aut. si qua mulier. aut intercedit
p alio. r tunc si non intercedit per publicũ instm r a trib? te
stibus subsignatum simplr renunciatio velleyani nulla est. qz
ipso iure tuta est. vt. l. antique. C. ad velle. §. ne autem. sed si iter
cedit per publicũ instm r a tribus testib? subsignatum. tunc
aut intercedit in causam in quam necessario obligatur r valz
renunciatio velleyani. vt in aut. matri r auie. C. quãdo mulier
offi. tu. fung. potest. r in aut. vnde sumif. aut intercedit in cãz
in quã obligatur sponte. r tñ si renunciat i iudicio valet renũ

ciatio pp iudicioz auctoritatẽ. vt. l. si. §. penul. ff. ad velle. aut re
nunciat extra iudiciũ r tñ si renunciat ex intervallo. i. p? biẽ
nium valet renunciatio. vt. l. si mulier. C. ad velle. Si vero re
nunciat. j. biẽnium vel in ipso pctu. r tunc talis renunciatio nul
la est. vt. d. l. si mulier. qz qua fragilitate pñt eadem renuncia
uit. r qz beneficijs concessis pp fragilitatem nemo renunciat.
r ideo minor no potest renunciare beneficio restitutionis in
integrũ. vt no. in. l. si intra. C. de in integrũ restit. mi. r. ff. de
mimo. l. si iudex. per Ly. C. de pac. l. si quis in conferendo. r
hoc et tenet Ly. in. d. l. generaliter. r dicit idem Ang. in. l. i.
C. ad velle. licet glo. cõis sit opi. r eam seruet cõsuetudo q mu
lier possit renunciare bñficio velleyani. tñ multi moderni tenet
oppositũ q de iure renunciare no pot. qz in mulieribus hoc be
neficiũ est concessum pp fragilitatem serus. vnde qz fragili
tate sunt inducte ad pbendum eadem fragilitate sunt inducte
ad renunciandũ. Itẽ ob. aut. matri r auie. vbi aperte dicit lit
tera posse renunciari beneficio velleyani. qz speciale est cuz mu
lier obliget auctoritate legis. r lex assuat renunciatiõ. nec ob.
l. si. ff. ad velle. qz ibi fuit renunciatio facta ex postfacto r in iu
dicio. l. z tñ istud esset de rigore. tñ de consuetudine est pñum.
vt dixi. d. z tñ mulier esse certiorata de tali bñficio alias renũ
ciatio nihil operatur. vt no. per gl. in dicta. l. si. §. pe. ff. ad velle.
Bal. aut in. d. aut. matri r auie. sic dicit. In tutelis quas re
cipiunt femine tres renunciaciones debent poni. pñmo de
bent renunciare secundis nuptijs. si alie non pcesserũt. Secun
do debent renunciari beneficio velleyani. Tercio debent renun
ciare omni alio legũ auxilio iuris itroducto i fauorẽ serus. qz
per has renunciaciones mulieres rediguntur ad iura cõia ma
sculor. r no habent aliquod beneficiũ in preiudiciũ pupilli vñ
alioz quatenus concernit officiũ tutela. r si in instro non sit
iste renunciaciones dicunt quidã non valere qz non est serua
ta forma legis. r ea que sunt de forma no pñt obmitti. vt. C. d
admi. tu. l. si. §. omnem. alij dicit q suscipiendo tutelaz tacite
vñ facere oẽ id per quod puenit ad tutelam. ar. ff. de acq. here.
l. illud. Tu dic fm Bal. q no valet nisi expresse fiat renuncia
tio qua mulier posset pcedere iuris ignorantia. l. si. C. de iur
r fac. igno. Item ad hoc facit. ff. de ver. signi. l. sciendũ. vbi no.
q mulier no presumit renunciassẽ velleyano vñ alicui alio fno
auxilio. Quidam tñ dicũt q renunciatiõ beneficij velleyani no
e necessaria. r dicũt q bec leuis solẽntas r pot obmitti quod
e salũ. qz lra loquitur cõditionaliter. dñ dicit si renunciavit
r. r conditio que apponit per legẽ. nũquã dñ continere leuez
solẽntatẽ. imo oportet q conditio extat. ar. ff. de colla. bo. l. p
tor. in prin. Sed quid si in instro e obmissa illa renunciatio r
omni alio auxilio dicit qdam tutelã valere. qz no reperitur
aliud auxilium Bar. dicit no valere tutelaz. qz habet auxiliũ
erroris iuris. r ideo renunciat. l. si. C. de iur. r fac. igno. ergo r.
Sed tu dic fm Bal. q imo est aliud auxiliũ quod habet. lau
riliũ. l. antique. §. si. alle. r ideo sis cautus q omnes iste renun
ciaciones in instro ponant al non valet decretũ interpositũ
sup tutela matris. Et dicit idem Bal. q obmissio ist? renun
ciatiõis reddit tutelã nullam r multũ operatur. qñ poterit in
carcerari r no poterit euitare carcerẽ ex bñficio. aut. sed hodie
C. de offi. diuer. iudi. r etiam si obmittit renunciatio velleyani
tutela non valet. l. z quidam dicant pñum. quia dicunt q est
modici pñiudicij bec renunciatio. vt. l. i. in fi. ff. de ven. in spi.
Tu dic pñũ fm Bal. q imo e magis pñiudicij. nam tenet cre
ditoribus ad defendendũ pupillũ cõuentũ ab eis. vt in glo. si
malum auctorem cõstituit tenet p contutõribus. r sic multi
mode itercessit dñs Bar. de falice. i alleg. aut. matri r auie. i
sua lectura ibi i. xvij. qñe sic dicit. Quero quid si nullam spe
cialem renunciacionẽ fecit de nuptijs nec velleyano. §. tñ ge
neralem. qz tunc renunciat oĩ beneficio r auxilio sibi cõpetẽ
ti r cõpetituro. an sufficiat. Itẽ deo quantũ ad velleyanũ suffi
ceret. qz illud non e beneficiũ sed facultas. iõ sub illa genera
li renunciacione non comprehenditur hz Bar. hz dubito dicit
Sali. ne bec specificatio de forma. r sic ab ea non sit recedẽdũ
qz bec duo specificantur. r postea clã generalis adiciẽt. vt p. j.
eo. l. si. r aut. vt sine phibi. ma. §. qz vero. colla. vij. vbi aut for
ma no e data pcedit rõ Bar. Et dicit idem Bal. in. l. si pat
C. qñ mulier tuto. offic. fungi potest sic r ex bac. l. cõiuncta aut.
matri r auie. habes aperte qui dñ pmittere mater quãdo su
scipit tutelam filiorum. qz dñ inter cetera renunciare secundis
nuptijs.

nuptiis. et spāliter velleyani. et generaliter omni legum auxilio
matri cōpetenti. et dō obligare p tutela gerenda oīa bona sua
si quid aut istorum deficiat tutela non procedat. et iō sis cau
tus tu qui matrem facis dare tutricem. Requiritur etiā alia
h non ex eo qz mulier. h qz tutrix. qz oīs tutor hoc promittere
dō. l. pupillū defendere et sine vlla cūctatione et rez eius saluā
fore. et si quid istoz et deficeret tutela ē nulla. ter. habes l. i. ij. s.
defensionē. C. de admi. tuto. et ibi no. Et predictis inferas no
uā opi. Bar. videri verā. l. qz in rōne reddēda mulier possit in
carcerari ex quo renūciavit auctati legū oī auxilio legū misie
ribz ppetēti. leges. n. i. partuntur b bñficiū mulieribus ne de
trudantur in carcerem vt dicit idem Bal. l. i. l. i. C. qui bo. cede.
pos. et. C. de custo. reorū. aut. nouo iure. Attēde tū fm Bal. qz
si in loco vigeret statutū qz mulier carcerari nō pōt vel aliqd
aliud pñilegium mulieribus esset p statutū indultum talis
renūciatio non pōt rigeretur ad hoc. nec cogēda ē tali pñile
gio renūciare. qz non inueniē lege cautuz. qz allegata. l. si pa
ter. solum loquitur de pñilegijs legalibus que differunt rea
liter et et essentialit a pñilegijs statutorum. et qz cum de lege
loquimur i dubio ad leges ciuiles et nō statutaras ē faciēda
relatio. vt no. glo. in fi. de iure naturali. in prin. et. ff. de iusti. et
iure. l. ius pluribz modis. idē Bal. l. i. l. mulieribus. C. ad vell.
sic dicit. Et tū beneficio senatusconsulti velleyani pōt renūcia
ri. Glo. i. d. l. mulieribus. dicit qz sic. vt. l. si. ff. ad vell. dū tamē
sit certiorata ita qz intellexerunt beneficiū suū nec presumit
certiorata. vt no. ff. de ver. obli. l. sciendū. Nicolaus de mat. in
l. si mulier. C. ad vell. sic dicit qz in ista scēda iactura succurrit
mulieri sicut in prima p ter. qui dicit i secundam iacturaz ex
qua lra facit qz si mulier renūciavit beneficio velleyani in i
strumento fideiussionis sibi non pñudicat. qz hoc pcedit ex cō
sequētia ex eadem facultate. arg. ff. de noua. l. dōti. et quod no.
ff. de mino. l. si iuder circūuentus. idē ob. ff. ad vell. l. si. ff. qz
ibi non in instro fideiussionis h ex postfacto. et cū cōueniebāt
i iudicio p modum iurisdictionis cōtentiose renūciavit. vñ
illud cōtingit ppter iudicij vigore. Itē non ob. l. si. C. quan
do mu. tu. offi. fun. pōt. et aut. matri. et auie. qz nec ibi renūciat
in instro fideiussionis h i datione tutela. ibi nō ē fideiussio vt
ibi p. et. l. si mater. ff. ad vell. quo casu potest valere pro fideiuf
sione qua facit exercēdo officiū tutela vt ibi no. Ideterea ibi
renūciat ex necessitate officiij suscepti tutelaris et de conscien
tia legis. vt. C. si mater. de pig. pñif. p. l. si. fm Nicolaū de ma.
et aliquo addito ex verbis l. i. l. si. C. ad vell. Tu dic h Bal.
qz mulier fideiubet p viro et non pōt renūciare si ad ipsam si
pñinet vtilitas pñtus. vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. Aut
fideiubet p extraneo. et tunc aut in rem p priam et tū fideiussio
nec ē necessaria renūciatio. vt. ff. qui satisda. cog. l. de die. s. q
i mulier em. Aut i rem ipsius extranei. et tunc aut non est cer
tiorata. et non tū renūciatio. vt no. in. d. l. sciendū. Aut ē
certiorata. et tunc refert. aut intercessit coram testibus non in
terueniente publico instro. et tunc non tū renūciatio. vt. d. l.
antique. s. ne aut. Aut interuenit publicuz instrumentum. et
tunc fm opt. glo. teneret renūciatio voluntaria. et non tū. qz
mulier pñimitur decepta nō solum re h consilio principalis
debitoris ac et creditoris. ter. ē no. ff. ad vell. l. i. in fi. vnde p
pter fraudē pñumptam non tū renūciatio voluntaria. Aut ē
renūciatio necessaria et tū vt. d. aut. matri et auie. Item tenet
quando in figura iudicij. vt. d. l. si. ff. Ratio aut predictoruz
hec est. qz quandoqz mulier intercedit secūdu legem. et tunc nō
necessaria renūciatio. vt. ff. ad vell. l. vir vxori. s. fi. Quāqz p
ter lege. et tū sumus in ista materia vtruz valeat renūciatio
necne. Quandoqz p legem. et hoc dupli. Vel rōne persone. vt
qz pro viro. vel qz rōne forme. vt qz non interuenit instrumē
tum publicū. et vtroqz casu renūciare non pōt. qz est nulluz
ipso iure. vt. d. aut. si qua mulier et. d. s. ne autem. Sed dic fm
Bal. cum hodie non vtamur in lombardia subscriptibus te
stium. ergo non videntur valere fideiussiones mulierū. vt. d.
s. ne autem. Sed dic fm Bal. qz consuetudo facit valere. quia
satis est qz tabellio scripserit nomina testium. et de consuetudi
ne et sufficiunt duo testes. nam per pñuetudinem receditur a
maiori solēnitare. et minor solēnitās surrogatur loco maio
ris. vt in aut. de instroz cau. et. s. s. oportet. et ista consuetudo
est notoria ex inspectōe omnium instroz publicoz. et ideo
non indiget pbatōe. que verba tene menti. Idem Bal. in. l. si

mulier. C. ad vell. sic dicit. qz mulier se obligat secundo p^o bi
ennium an tunc sit necessarium qz mulier renūciando sit de
ipso beneficio certiorata. Videtur qz sic. vt. l. si. ff. ad vell. et
l. sciendū. ff. de ver. ob. et in aut. quo oportet epi. in. ij. col. Cō
trarium dico dicit Bal. qz hec mulier non excluditur quādo
secundo fideiubet post biennium vi renūciationis tacite. nam
tunc oportet scire tenorem senatusconsulti velleyani h exclu
ditur pp solēnitatem actus repetiti. simile quando excludit
pp aliam cām qz renūciatōis. qz ibi non requiritur certiora
tio. vt. l. antique. C. ad vell. et. l. si dotale. et. l. pe. in fi. eo. ti. Idē
etiam Bal. in. l. antique. s. ne autem. sic dicit. p hoc ter. appa
ret quid sonent illa verba. renūciavit beneficio velleyani et cui
libz alio auxilio. nam de auxilio velleyani constat. aliud autē
auxilium est auxilium nullitatis. vt. d. l. antique. s. ne autem
et aut. si qua mulier eo. ti. cui auxilio nullitatis renūciari si
pōt nisi cum sacro vel de conscientia legis. vt in aut. matri et
auie. Et. autem in. l. generaliter. C. ad vell. sic dicit. beneficio
senatusconsulti velleyani pōt renūciari. vt. l. si. s. pe. ff. ad vel
leya. et in aut. vt matres credi. et debi. s. i. et in renūciatione
debet mulier certiorari et certificari de tenore et effectu senatus
consulti velleyani anteqz renūciat fm l. i. ibi et fm l. i. si cō
tineatur in instrumento qz renūciavit velleyano simpliciter
non presumitur mulier certiorata. quia hec certioratio est
solēnitās extrinseca. ideo non presumit. vt. l. quecūqz. s. si. ff. d
publi. et non obstat. l. sciendū. de ver. ob. et. s. si. in fi. de fideiuf.
et. s. si ita scriptum. in fi. de inutili. stipn. qz loquitur in solem
nitate intrinseca que bene presumitur et ita reperiat in instru
mento quod fuerit renūciatur. an valeat omnimode renūcia
tio. et generaliter moderni distinguūt. an mulier intercedit pro
marito. et tūc qualitercūqz intercedat in scriptis vel nō. si tenet
renūciatio ipso iure nisi quatenus in rem suam verum est et
nec renūciari pōt. vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi dicit
Dy. qz bñficio aut. si qua mulieri nō pōt. quod pbat Ja. d. ar.
qz hoc est ius phibitoriu cui renūciari nō pōt. sicut als ius p
hibet rem minoris alienari sine decreto et sine causa. nec pōt
huic iuri renūciari. et similiter si renūciaretur legi phibenti
donationē inter coniuges nō valere. nā cū sit p legem est nul
la. et sic nō valet fm cum. Ideterea eadē rō esset in phibenda
renūciatione que in phibendo pñtu. l. facilioz facilitas. aut
mulier intercedit p extraneo. et tūc aut in aliquo de casibz spe
cialibus de quibus mulier nō inuatur velleyano quoz vnus
est in cā dotis. vt. l. generaliter. et. l. si dotale. C. ad vell. item i
causa libertatis. item si animo decipiendi fideiubeat vt. l. i. C.
ad vell. et. s. e. l. si decipiēdi. Itē si ob hoc recipiat pecuniam.
vt. l. antique. co. ti. Item si post biennū iterato pñmittat. vt. l. d.
aut. si qua mulier. Item vbi in rem suam fideiubet. ff. ad vell.
l. pro aliquo. Itē si ei p quo intercessit successit. ff. ad vell. l. quā
uis. s. plane. Item fallit. ff. ad mace. l. si mulier. in pñ. Itē fal
lit vbi renūciat. ff. ad vell. l. si. s. pe. et tūc in casibus predictis
sue in scriptis. sue sine scriptis intercedat valet nec est opus re
nūciari cū teneat in effectu. aut fideiubet i alio casu qz i pre
dictis specialibus. et tunc refert. aut sine scriptis aut cū scriptu
ra solēni. si fideiubet vel intercedat sine scriptis. et tūc nō valet
ipso iure. vt. d. l. antique. s. si. in fi. et tūc si renūciatur velleya
no nihil iporat. qz nō indiget eo auxilio cū sit ipso iure tuta.
ergo nec eius renūciatio nocet. Ideterea nō pōt legis solēni
tati renūciari vt dicit Dy. in. d. aut. si qua mulier. C. ad vell. et
vt. s. est dictū. si intercedit cū scriptura solēni a tribus testibz
signata. et tunc obligatur ipso iure. et ideo si renūciat nocet sibi
qui perdit beneficiū exceptōis. vt. d. l. antique. s. i. et. ff. ad vell.
l. si. s. pe. et in aut. vt mat. credi. et debi. s. i. Sed in hoc aduerte
qz tūc nostri docto. dicunt indistincte valere et nocere renū
ciationē. Ja. de ra. et sui sequaces vt Idē. distinguūt. aut renū
ciat in ipso pñtu et nō valet. rō est qz istud beneficium velleya
ni fuit introductū rōne facilitatis mulierū et sicut de facili in
tercedunt ita de facili renūciant. et ideo renūciari nō potest. qz
fragilitate serus in renūciatione vt intercedere. aut mulier re
nūciat post pñtu in absolutū ex iteruallo et valet ar. C. ad vell.
l. si mulier. Ista snia dicit Dy. est satis equa de qua diri dicit
Dy. C. de epi. et cle. l. si quis in conscribendo. Nō obstat iura p
dicta ex quoz falso intellectu pessimus error inoleuit. qz si bene
respicias. s. illuz penul. l. si. ff. ad vell. vides ibi qz mulier renū
ciavit ex iteruallo et plus. qz corā indice. Item non ob. s. i. in
r ii)

tenet renunciatio ne contingat restōnem restōis dare, qđ lex ne
gat. ff. de mino. l. intra vit. pōt tñ maior factus. j. tempus pe
tende restōnis. vt. j. quadriennium renunciare z sibi preiudicat.
qđ perfectus i maiori etate itra tempus restōnis petende nō
dāt restitutio. ff. de nouat. l. doli exceptio. l. si. C. de repudiā.
hered. nō ob. l. si iuder. ff. de mino. qđ fm Jo. an. sibi bene pre
iudicare potest z de facto nō petēdo ibi restōnem. tollere autē
potestatem sibi petēdi nō potest. z hoc tenet glo. i. d. l. si iuder.
z. l. iterdum. eo. ti. Bar. aut in. l. si intra. C. de i iteg. resti. mi.
dicit qđ minor eris in minori etate. j. tempus minoris etatē
nō pōt renunciare beneficio restōnis i itegritū. qđ eoipso qđ renū
ciatur leditur. vt. l. doli exceptio. j. diuersum. ff. de noua. z ar.
ff. de i iteg. resti. l. iterdū. z ne. glo. an. d. l. si iuder. circūuento. s.
maior factus bene potest renunciare tali beneficio. qđ pōt ratifi
care pētū. vt p totū ti. C. si maior fa. z ita tenet glo. in. d. l. si in
tra. C. de in itegritū resti. mino. Spc. in ti. de i iteg. resti. fa. pre.
j. qualiter ver. sed nūquid minor pōt renunciare minoris etatē.
Rñdeo nō. quia i hoc ipse decipitur. ff. de mino. l. iterdum.
ibi hoc enim ipso etiam. z. l. si sine. j. restō. z. l. ait pretor. i. pñ.
sed argu. ptra eo. ti. si iuder. sed Jo. an. i. c. si diligenti. dicit qđ
ibi renunciatur ipso facto nolendo vti restitutione sibi concessa
z de hoc an possit renunciari huic beneficio restōnis i integritū
est satis dictū. s. super illo articulo an possit renunciari benefi
cio velleyāi. Bar. aut i alle. l. si iuder. sic dicit i glo. de qua fa
cit ad qđnem. an minor pōt renunciare beneficio restitutionis
in integritū. z dicit qđ non facit id quod no. Cy. l. omnes ho
nozem. C. quando prouoca. non est necesse. z in. l. per hanc. C. de
temp. appel.

¶ An autem legi de his. ff.

de transac. possit renunciari. Bar. in. d. l. sic di
cit. an legi. de his possit renunciari. gl. dicit qđ
sic. vt. l. pe. C. de pac. z. ff. eo. l. pactum. Ja. de bel. dicit pñum
qđ non tā pacificatur qđ decipitur. vt. l. qui cum tutorib. j. ij. ff.
de transac. Idem tenebat Ja. bu. z bñ. qđ hec. l. non ē facta in
fauore legatariorum. s. in odium occultantium testamenta.
z tangitur i glo. d. l. de his. Item fauore publice utilitatis. er
go non pōt ei renunciari. vt. ff. ad maced. l. tam z si. z. ff. de pa.
lius publicū. j. pñeterea. d. l. vñ disponere p formam. dicit. n.
qđ non pōt trāsigi nisi zc. ergo renunciari non pōt. vt. l. nemo
pōt. de le. i. j. pñeterea ista lex ē phibens. sed istis legibus phi
bitiois nō pōt renunciari. vt no. glo. C. ne fide. do. den. l. i. z. ij.
z qđ phibeat apparet. qđ verbum pōt. negatiue platum iducit
necessitate. vt extra de reg. in. c. i. l. vi. z ibi p Jo. an. z. ff. d. fur.
l. non pōt. sis ergo cautus i oibus conuentionibus que sunt su
pra his que ex testamento dependent. vt dicatur visis z cogni
tis verbis testamenti. z dicit idem Bar. i. l. quod phibet. ff. d.
postulādo. qđ qñ phibitio fit ex cā publice honestatis vel pñ
honorem iudicis vñ ppter pretoris auctoritatem non pōt pa
cto remitti. Ang. aut i. d. l. de his. dicit pñotarius dō pone
re in instō ad hoc vt valeat transactio ex vltima voluntate.
ista verba videlicet qđ partes afferuerunt habere plenam noti
ciam z certitudinem de voluntate testatoris cōuenerūt z trā
sigerunt. ar. l. sic. n. de op. leg. Et adde hic qđ dicit. d. Ange. in
l. si vt certi. C. de testa. mili. i glo. venire. sup verbo quid iuris
ille ter. est no. z per hanc glo. z pillū ter. habes doctrinam qua
liter debes concipere verba huius refutationis vel quietatio
nis qñ debitor vult eaz porrigi ad iura ignorata. qđ dōz conci
pi instrumentum in hac figura qđ creditor quietauit de tali re.
etiam z generatī de omni eo quod ab eo debitor petere possz
ēt si sic petere posse ignorauit de quo mihi vñ dicit Angel. qđ
Bar. ponat in. l. qui rome. j. duo fratres. ff. de ver. oblig. vide
eundem Ang. in. l. tres fratres. de pactis. ff. z Bar. in. l. si de
certa. ff. de transac. Bal. i. x. col. i. ti. magister lotarius eugenio
pape. c. si quis miles. dicit qđ refutatio non extēditur ad ius fu
turum. sed solum ad illud qđ est in presenti ē liquidum. Et rō
ēqđ naturam refutationis ē vt extēdatur ad futura. ff. de le.
ij. l. si ita. j. sub cōdictione. z. ff. de bo. liber. Bal. in. d. l. de his
sic dicit an possit renunciari huic legi. glo. qđ sic p qua facit. l.
iij. ff. de testa. mili. dñs Ja. dicit pñuz qđ cū hec sit itroducia
i odium occultantium testamenta nō potest renunciari. ff. ad
macedo. l. tam z si. S. querit Bui. de tali questioe fratres ma
ritauerunt fororem z fecerūt qđ ipsa vocauit se cōtentaz dote

z renunciavit oī iuri qđ haberet i hereditate paterna. quia an
ista renunciatio noceat sibi quo ad relicta eidē in testamento
patris. dicit Bui. qđ non nisi testamentum fuerit ostensū si
bi z datum intelligi sibi quo ad relicta eidem in testamēto pa
tris quo casu bene pñudicat sibi saluo qđ in legitima qđ si nō ha
beret integrā legitimā nō preiudicat sibi renunciatio genera
lis. s. requir qđ spāliter renunciasset ipsi legitime seu actioi ad
supplementum. iste est ter. C. d. inoffi. testa. l. si quando. j. si. qđ
ē no. menti tenendū fm Bui. Adde ad predicta qđ in predcā
questioe idē t. Bar. de saly. in. l. pactuz quod dotali. C. d. pac.
z vide que no. Jo. an. de vñer. in cōstōne regni i aliquibus. in
tertia car. in pñ. Ange. autem i. d. l. de his sic dicit super glo.
ibi puto qđ sic z male qđ huic nō pōt renunciari fm Ja. bu. bar.
z alios. j. pñmo qđ hec lex loquitur prohibitiue. ergo ei nō re
nūciatur. C. ne fide. do. dentur. l. i. i glo. Secūdo qđ inspicere ver
ba est de forma. ergo nō remittitur pacto. vt vidistis plene per
eundem Ange. in. l. pactum iter hñdem. ff. de pac. Tercio quia
istud inductum i odiū occultantium testamenta. Jo. de Jmo. i
c. cum contingat. t. idem qđ Bar. z per easdē rōnes. z subdit
ibi qđ Bar. non exprimit. Quid si renunciatio fit cū iuramēto
vñ sentire qđ non valeat per ea que ipse dicit in. l. cū lex. ff. de fi
deius. Sed certe fm Jo. de iure vñ dicendū pñum per regulā
d. c. cū contingat. z. c. qñis. de pactis in. vi. ex quo iuramētū
potest seruari sine interitu salutis eterne. z rōes Bar. faciūt
qđ nō pōt renunciari simplici pacto. sed nō quomin⁹ possit per
iuramentū p ea qđ habent i. c. significāte de pigno.

An defensionibus possit renunciari.

Ed discutiāmus an

defensionibus possit renunciari. Bal. i. l.
pactum. ff. de pac. sic dicit. nō. qđ in cri
minali non t. renunciatio. si quis renun
ciat defensionibus nec impedit ista renū
ciatio quoniam defensiones sunt de iur
naturali cui derogari non pōt. vt in cle. pastoralis. j. si. de re
iudi. secus forte si non essent iste defensiones de iure naturali
cui derogari non potest. sed est de iure positio sicut est ista
defensio qđ accusator non debeat audiri. quia non soluit colle
ctas. nam illa exceptio non est proprie defensio. argu. ff. man.
l. fideiusor. j. quedam. z quod ibi nō. facit quod habet i simili
C. de accu. l. accusatoribus. hoc tñ nō affirmo dicit Bal. quia
i glo. i. l. pactum inter hñdem. ff. de pac. valde indistincte loqui
tur per quam glo. apparet qđ in criminalibus nō potest renū
ciari applloni. l. z in ciuili sit secus. vt. l. si. C. de temporib. ap
pel. Item colligitur ex glo. d. l. pactum. dicit Bal. qđ semper i
criminali est danda dilatio reo ad faciendam suam defensionē
z hoc probatur de re mili. l. iij. j. quod si ad diem. nisi constet
qđ nullaz defensionē habeat. vt. l. si quis filio. ver. nisi forte. ff.
de iniusto rup. facit quod no. in. l. ij. ff. de infā. sed l. z non possit
renunciari defensionibus. vt. s. est dictum. an possit renunciari
dilatioibus in cā criminali. quidam allegant glo. in. l. pactum
inter. ff. de pac. tñ glo. hoc nō dicit. qđ l. z est renunciatum dila
tionibus. tamē valerēt probatōes z defensiones que fierēt si
ne termino. ff. de adul. l. in crimis. de quo per eundem Bal. i. si.
C. de ferijs. Ang. autem in. l. pactum. ff. de pac. sic dicit. Defē
sio est d iure nature. z ideo sicut iuri naturali nō renunciatur.
vt. ff. d. pac. l. ius agnatōis. ita nec etiam iuri defendendi. z ē
verum qñ renunciatur defensionibus future per rōnem predictaz
z est casus in. l. si puerit. ff. de iurisd. om. iur. z no. C. de pig.
l. iij. Sed si defensio cōpetit de presenti. an possit renunciari
est dubiū in causa ciuili tene qđ sic. in aut. iubemus. C. de iudi.
C. de iure bast. fi. l. defensionis facultas excepta causa status.
ideo valet renūciatio i omnib⁹ exceptioibus pemptorijs z di
latorijs. pbatur pñum i. l. i. C. de iudi. fm. C. sniam refci. nō
po. l. pemptorias. C. de pac. l. postqđ liti. ff. de iudi. l. destitisse. z
ff. de iudi. l. tale pactū. j. qđ puocauit. Si autē renunciatur in cri
minali glo. ff. de pac. in. l. tale pactū. vñ tenere indistincte qđ nō
tenebat z est notabilis. z huius pñum practican assessorēs
cum faciunt accusatum vel iqu istum cōfiteri maleficiū. z illo
tūc dāt terminum ad se defendendū. z iquisitus imediate renū
ciat termino z defensionibus. vnde vñ qđ male faciūt p hanc

glo. r. l. nō tñ. ff. de appel. r. C. de ap. l. additos. C. de epi. ande.
l. additos. r. p hac pte optime facit. ff. d. publi. iudi. l. custodias
r. ibi Bar. tangit. r. i. d. l. nō tñ. sed nihil firmat. p ista opi. fa
cit. ff. de questi. l. i. §. si quis vltro. r. qz defensio iudicialis est d
iure nature. casus est i cle. pastoralis. de re iudi. tñ p practica
assessor optime facit. C. de ferijs. l. puinciarū. r. vñ casus i. l. i.
C. de fur. Bal. facit. c. cū dilectus. de accu. r. qz in causa crimi
nali vel et capitali pōt cōcludi in causa. C. de adulte. l. quānis
indubitati. sed pstat qz facta cōclusionē nihil vltius de iure
pōt allegari aut defacto. vt dicit Inno. in. c. cū dilectus. de fi
de instru. r. c. qm̄ d. de proba. r. i. c. auditis. de pecu. r. no. glo. i.
§. qz vero. in aut. de testi. r. no. i. d. aut. iubemus. expresse per
Inno. in. c. pastoralis. de cā po. r. p. p. r. r. p. Jo. an. i nouella.
i. c. h. de resti. i. iteg. ergo vñ qz quis possit renūciare omni sue
defensioni. dic qz aut cōstat accusati vel iquisiti nullaz de
fensionē habere. puta qz est notorie malefactor. r. tūc valet renū
ciatio r bona est practica vnde sis cautus assessor semper face
re i actis qz renūciavit i termino. qz dixit se nullam defensio
nem habere. nam confessio presumitur vera r standū est i du
bio confessioni. aut cōstat qz bz defensionē r nō tenet renūcia
tio. r sic itelligit glo. in. d. l. pactū. aut dubitatur vtrū habeat
defensionē. r tūc renūciatio. i dubio tñ si renūciās vult pe
nitere pōt. vt. d. §. si qs vltro. sic itelligit. l. nō tñ. r. l. additos.
r qz tūc renūciatio ē casus. r glo. in. d. l. de fur. balne. sit ergo
cautus aduocatus accusati vel iquisiti vt renocari faciat dictā
renūciationem. quia ea renocata nō poterit ad executioēz pro
cedi r scias qz semper dāz dari terminū ad faciendū defensionēz
als nō pōt ad cōdemnatoriā deueniri. ter. ē in. l. iij. §. ad dīe
ff. de re iudi. ff. ob. qz pōt i cā criminali cōcludi r nō bz locū
penitētia. r tñ p eaz renūciatur defensioni. vt in. c. cū Jo. de
fide instru. qz illa renūciatio sit fm ordinem iuris. merito il
la valet. r iō si assessor vult qz renūciatio termini. non reuoce
tur faciat qz inquisitus cōcludat i cā Jo. de imo. i. l. custodias
§. feriat. sic dicit sup glo. i. h. que potuit esse rō qz differtur con
denatoria r non absolutoria ex quo reo volente proceditur di
xit hoc Bar. notabi. qz ratio esse pōt. qz carceratus p cā crīali
pōt renūciare ferijs quatenus ē i sui fauorem. h. nō quaten
ē i sui detrimentum. r sic facit qz reus nō possit renūciare ter
mino i criminali qui datur sibi fm formā statuti ad faciendū
suam defensionē. r p hoc ē facit quod no. glo. i. l. pactum iter
herede. ff. de pac. in quantum allegat. l. non tñ. ff. de appel. que
cōsuevit reputari fin. tñ dicit Bar. p cōstanti se non ponere
Ang. hic cōcludit qz si cōstat reum nullā defensionē hē forte
qz ē insignis latro. tunc nō potest renūciare ex quo ius defen
dendi non bz. p ea que habēt in. l. puinciarum. C. de ferijs.
Facit l. nō allegat qd habet. i. l. iij. C. de epi. audi. p hoc etiaz
alleg. qz hec renūciatio non vñ ledere nisi qz moritur citius
de quo nō vñ curādum. ex quo certum ē eū non habere defen
sionē p. l. cum res. C. de penit. Interdum cōstat eum si hē de
fensionem sed desiderat mori. r tūc nō tūc renūciatio cum ne
mo sit dñs membrorum suoz. vt. l. liber bō. ff. ad. l. acquil. r iō
p tali carcerato ē inuito quilibet admittitur ad defendendūz
l. nō tñ. ff. de appel. r. C. de epi. audi. l. additos. Interdum est
dubiu an habeat defensionē. r tūc creditur renūciationēz ad
mitti. h. si penitet adhuc poterit se defendere p ter. cū glo. d. l.
i. de fur. balne. r qz partes pñt i cā concludere r post cōclusio
nem i cā non pñt fieri defensiones. vt i. c. Jo. heremita. de fi
de instru. r i aut. de testibus. §. qz vero. col. vi. vbi in iudicio
renūciatur testibz r pbationibus r cōcluditur in cā. r p hoc
ē qd habetur. C. de iudi. aut. iubemus. vbi similt ptes renun
ciant allegationibus i civil. ar. l. absentē. §. i. de peni. Adde
primo qz predicta procedunt quādo ex crimine venit ipōnēda
pēa corporis inflictiua. r sic nō pecuniaria. vbi autem ex cri
mine vēret imponēda tātūmodo pecuniaria tūc licitum est
termino r suo iuri renūciare sicut in civil. l. si qs in conscri
bēdo. C. de pac. r qz tūc nō vñ esse tñ p iudiciū. ar. l. in seruozū
in fi. ff. de pac. r hoc ē voluit Bal. hic. Itēz adde qz pro predi
ctis bñ facit qd no. glo. pe. i. l. in tātū. ff. de appel. r quod nō ē
per Bar. in. l. qui vltimo. ff. de penit. r quod habetur in. d. l. ad
dito fm vñm intellectum. nam ibi non fiebat expectatio. §. r.
r. dies in cā criminali qz fuerat illi termino renūciatum. f. da
to ad probandū. r sic vñ qz teneat donec ipsum pēiteat vel ali
quis pro eo veniat ad defensionem. Nec ob. ter. l. custodias. §.

r feriat. l. Ange. non respondeat qz possit itelligi qd ēt innu
to reo cā poterat retractari tēpore isto. dū tamē ferat snia con
denatoria hoc tēpore. r fm hoc hic pcessus totus poterit fieri
alta pte istate vsqz ad sniam. Snia at poterat ferri si erat abso
lutoria. sec⁹ si pdenatoria. vt est videre simile. C. vbi fena. vel
cla. vbi pōt procedi ptra certas personas ibi nominatas vsqz
ad calculū snie inclusiue. snia autēz pōt ferri si sit absolutoria
etiam p principis psciam. secus si condemnatoria. r hoc vide
tur verum de iure r cōclusionē quam tetigit Angel. videtur
adherere hic Bal. l. recitat multas opi. Subdit tamen qz ne
mo dō cōdemnari nisi prius sibi dato termino ad faciendū su
am defensionem. alle. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. r ter. cūz
glo. quam dicit singu. in. d. l. i. ff. de fur. balnea. r quod no. i. l.
ij. C. vt istra certum tempus.

An possit renūciari pbationibus.

Stenso an possit re

nūciari defensionibus. videndū est an pos
sit renūciari pbationibz. r. in aut. iube
mus. C. de iudi. sic dicit. an ptes pbationi
bus sibi competentibus possint renūciat.
Et qz sic i dicta aut. iubemus. renūciavit
vna prium allegationibus suis. ergo r pbationibus renūciari
poterit. glo. in. d. aut. iubemus. dicit prium. r i aut. de testibz
§. qz vero. nam tacite vt si didicit testificata renūciari pōt. vt
d. §. qz vero. r expresse no. r p pactū renūciari non potest. nec
ob. quod habemus i aut. iubemus. C. de iudi. qz aliud est renū
ciare allegationibus qd pōt per. d. aut. iubemus. qz allegatio
nes plerūqz sunt supflue. r aliud est renūciare pbationibz qd
nō pōt. qz tūc renūciatio ē p publicā vtilitatē. ar. C. de hē di. l.
qm̄. r ita no. i aut. vt si. phi. ma. §. h. in glo. magna. r sic no. in
d. §. qz vero. r huic snie acquieuit. De. Ja. de are. dicit priuz
§. qz renūciari possit pbationibus per infra r p testes sicut al
legatōibus. nam quis pōt renūciat iuri p se introducto. l. pe.
C. de pac. Dicterea lege cauet qz vbi quis renūciat iuriruran
do nō potest postea ad illud redire qd renūciādum putauit. vt
l. si quis. C. de rebz credi. sed iuramentū ibi est quedā pbatio.
ergo r. vt. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si vēditor. r d hoc ē ter.
expresse qui dicit tenere renūciationē i testibus. extra d testi.
c. de testi. Quod aut dī i. d. §. qz vero. ibi cōcludit r. nō itelli
git de renūciatōe sed de vltima pbatōe. nam sicut i argumēto
clusio est vltimū. ita i vltima pbatōe clusio. Ange. aut i. d.
aut. iubemus. de iudi. sic dicit. qz renūciatio facta testibz nō
tenet tenet glo. i corpore vnde sumit. d. aut. r idem tenet i. d.
aut. iubemus. r ita i corpore de testibz. §. qz vero. sed i renūcia
tione istoz glo. i corpore r priuz eius qd i. d. aut. iubemus. dic
fm Ang. qz i cā civil i iudicio renūciari p pductōi istoz
vel testiu vt. l. si qs i pscribēdo. C. de pac. r talis renūciatō no
cet pti nō solū i cā. h. ēt in cā appellatōis r ita hñt determina
tū canoniste i. c. fraternitatis. de testi. r i. c. de testi. eo. ti. saluo
nisi i cā appellatōis pductē sup nouis articulis dependētibz
a pñis vt i dicit. c. r p Ja. de ar. i. d. aut. iubemus. r pductō
nī vero testiu extra iudiciū nō renūciat. vnde si accipis pecu
niā mutuo r paciscaris cū creditore vt nō pbes solutionē nī
si p istm publicū. tale pactū nō excludit eū a potētia pbadi p
testes. r ita dīc gl. sing. i aut. vt si. phi. ma. §. qz vero. coll. viij.
In criminali vero ē valde dubiu an possit qs renūciare ter
mino dato ad defendendū. cū defensio sit de iure naturali cui
non renūciat pacto. vt. l. ius agnatōis. ff. de pac. glo. i. l. cu
stodias. ff. de publi. iudi. vt tenere qz nō teneat renūciatio i pū
diciū prius. r p hoc vñ casus in. l. non tñ. ff. de appella. r. C. de
appel. l. additos. qd credo vñ dicit Ang. vbi nō ē malefactor
notori⁹ quē mori subito expedit reipublice. tūc. n. valet renū
ciatio. qz notori⁹ ē nullā hē defensionē. vt i latronibz insigni
bus r ducibz factionū vt. l. puinciar. C. de ferijs. r. l. pstitutio
nū. ff. de appel. r vbi qs renūciat termino qz dicit se nullā de
fensionē hē. tūc bñ valet renūciatio. qz nō renūciat defensio
r ita itelligo dicit ang. d. c. fraternitatis. r. c. de testibz. extra de
testi. r iō cauti iudices maleficioz faciūt hoc semp registrari i
act. r dicit idē i. d. l. puinciar. qz p statutū pōt iduci qz i crimi
nalibz pcedatur die feriato i honorem dei. Itē vñ ibi casus

dubium. unde taliter non potest quis esse in re sua iudex vel ar-
biter. sed quando scilicet non reuocatur in dubium et pars comit-
tit se declarationi aduersarii simpliciter fiende non per viam sen-
tentie. Ratio illud non prohibet ut ibi p. 3. vt. l. iij. C. de dotis pro-
mis. Et non bene hoc dictum Bar. quod velle quod quando
verba referunt ad aduersarium non sit in effectu differentia.
an verba sint importantia arbitrium boni viri. an nudaz vo-
luntatem. quod est singulare notandum. et idem velle voluisse In-
no. in. c. sane. et. c. veniens de renum. vbi tangit quando quis se
submittit gratie misericordie alicuius aduersarii. nam nisi grati-
am et misericordiam reportet de reponi in pristinum statum.
quod est menti tenendum. Et dicit Ange. in seipso practicasse
in assumptione certe pecunie a communitate quadam. forte. n.
assumpsit illam promittendo quod staret gratie et misericordie sue
in facto interesse dicte pecunie. quando autem dicta verba re-
feruntur ad tertium non est dubium quod est differentia an sunt
verba importantia arbitrium boni viri an liberam volunta-
tem per. l. si sic. de lega. i. et. l. si societatem. §. arbitrorum. si. pro-
focio. et potest esse ratio diuersitatis. quia tertius non sit suspectus
ex quo non declarat ad suum commodum. ideo licet declarat
aliter bonus vir. scilicet tamen debet eius dictio. nisi i co argua-
tur dolus. quia tunc presumptiue augetur quando nimis
magnus esset excessus. ar. Loes. §. lucius. si. que in frau. credi.
et no. Bar. i. d. §. arbitrorum. Sed quando quis declarat ad propri-
um commodum est magis suspectus. id tunc facilius presumitur
dolus eo ipso quod quis non declarat ut bonus vir. Ray. tñ sen-
sit primum. vt p. 3. et bis que superius dixi Ange. vero l. si. si. de
pro. stip. dicit quod si iusta causa reuocandi interuenit. puta quod est esse
ctus quidam ribaldus et homo infamis vite. tunc poterit reuo-
cari conuentio antequam sit facta declaratio. per. l. cum quis. et
per. l. cum cornelius. ff. de solutio. als secus. Et rñdit ad. l. si
quis iuraturum. quod iuramentum declarat reuocat per eam
emergentem de nouo. quod superuenerunt deferenti probationes.
als non esset locus penitentie. allegat. l. si non fuit. ff. de iureiu.
et ibi de hoc p. Guil. fm eum et aliter non rñdit ad dictaz. l. cñ
osidimus. Sed potes dicere quod illa modicum facit Bar. quia
loquitur quod quis apud acta passus est se scribi p. fideiussores et pro
pupillo vel p. republica. qui fideiussores consuevit se stipulationi
nem obligare. l. blandicijs. de fideius. et est speciale ibi favore
pupilli et reipublice. vt no. p. Bar. que ratio cessat i casu predi-
cto. et actus delationis non est actus qui sui natura stipula-
tione egeat. unde puto Ange. bene dixisse. et fm dictu ei? limi-
tandum dictu d. Credo tñ dicit Jo. quod in. d. l. si quis iuraturu
dum. non pcedat rñsio Ange. quod non vbi ibi quod de nouo emer-
serit pbatio. imo potius fuit oppositum. quod nil pbauit sed bñ
allegabat quod volebat pbare. et forte et dicebat de nouo superue-
nisse. tñ illud non pbat nec erat necessarium illud pbare quia
locus erat penitentie ante prestitum iuramentum. Hunc re-
deamus ad dicta Jo. de imo. in. l. custodias. vbi continuando
dicit quod Jo. de bel. tenuit opi. posita i. d. §. q. vero. vt sine pbi.
ma. et pbat et in aut. iubemus. et Jaco. bu. ibi. et Jo. an. in. c. si
diligenti. super prima glo. ad finem de fo. cōpe. Specu. in ti. de
pbatio. §. videndū. ver. sed pone. refert tres opi. Quia est quod pa-
ctum non valeat. alia est quod valeat. tertia est quod inspicatur quali-
tas personarum. arg. ff. de ed. l. si quis ex argentijs. Idem cō-
cludere. quod aut apponitur pactum extra iudiciū p quod renun-
ciatur pductioni testium et agitur quod non fiat pbatio nisi p iustu-
mentum. et tunc l. sint opiniones. verior tñ vñ opinio Alzo. et
Hosti. quia in effectu sequitur Jo. de ligna. p suas rōnes. Ace-
ob. quod pactu p publicam vtilitatem non valeat. quod non reperi-
tur lex expressa que dicat pbationes testium ad publicam vti-
litatem tendere seu ppter publicā vtilitatem inductas et bene
dicit lex quod vñs testium est frequēs et necessarius in iudicijs. vt
l. ij. ff. de testibus. et quod pbationis facultas non est angustanda
l. qñ i fi. de hereticis. Idem propterea dicta iura possunt intelligi
quod per partes non agitur quod requiratur scriptura in actu. pñt
tñ hoc agere vt est dictum. et p hoc bene facit dicta. l. testium. et
p hoc et facit. quod l. appellatio fuerit valde expediens et neces-
saria. vt. l. i. ff. de appella. tñ appellatio potest renunciari. vt. l.
si. ad fi. C. de tempo. appel. Facit quod habet l. l. i. §. pe. ff. qui et a q
bus. et p hoc et facit. quod si simpliciter dicta ratio attēderetur. l. q. ptra
publicā vtilitatem non de posse renunciare et in iudicio. quod
est dictu. c. de testibus. An aut in iudicio possit renunciari p

ductioni testium. vt quod sic. vt. d. c. de testibus. In primum vñ casus
i aut. de testibus. §. q. vero. col. vij. et facit quod no. glo. i aut. vt cñ
d appella. cognos. §. i. potes dicere sequēdo Bar. i aut. q. semel
C. d. pbat. quod aut cōclusum est i ca. et abqz dubio et talis renun-
ciatio. Idem cōclusionē adde quod non potuerunt pducī neduz
testes nec etiam instrumenta. vt est tertius in. c. cum dilectus.
extra de fide instrumentorum. nisi forte beneficio restitutio-
nis in integrum pars possit iuuari. vel nisi forte fm legem ser-
uata solemnitate. aut. qui semel. Interdum non est cōclusum
in causa. et tunc et renunciatio quod ad testes quos potuit pdu-
cere. et sic loquitur. c. de testibus. sed non extēditur talis renū-
ciatio in dubio ad testes quos ignorabat posse producere. dñ
tamen non audiatur nisi prius seruata solemnitate de qua in
dicta aut. qui semel. et sic loquitur. d. §. q. vero. prout etiaz ibi
innuere vñ lra si bene ponderetur. Et ex predictis p. 3. quod si con-
staret de mente renunciantis quod vellet ex toto omnibz testibz
renunciare quod tunc forte amplius non audiretur. et sic facit p.
bis que dixi circa pactum quod sit extra iudiciū de non p-
bando per testes. An autem quis possit renunciare pbatio-
ni fiende per iustm. Conclude quod si sit pactum extra iudiciū
quod non possit probari per iustm forte tenebit. sicut in simi-
li. §. dixi. de testibus ara. l. in exercendis. C. de fide instr. si au-
tem fieret in iudicio multo fortius idem vñ et coipso quod conclu-
ditur in cā coipso vñ renunciari pductioni iustorum vt i. d.
c. cum dilectus. An autem si quis renunciat in causa princi-
pali productioni testium et iustorum extēdatur renunciatio
ad cām appellationis. Dic vt per Bar. in. d. aut. qui semel. et per
Inno. i. c. cum venissz. et in. c. intimauit. extra de testi. Quid
at si quis renunciat pbatōi testium et iustorum et voluit soluz
stari debere sacro aduersarii. de hoc fuit dictum. §. et d hoc et
habet p. Bar. i. l. theopomp. d. do. p. c. de. §. super hoc puncto
Ludo. in suis dictis in lra. p. in dicto quod incipit. magnum
est dubiū. sic dicit. magnū est dubiū an valeat pactū per quod
quis se astringit ad certū genus pbatōis. glo. in aut. iubem?
C. de iudi. et in aut. vt sine pbi. ma. debi. et credi. §. q. vero. et p
canonistas i. c. ij. de pba. Si aut interuenit iuramenti puen-
tio est valida. et iurās non potest pbare nisi fm quod se astrin-
git. modo pone quod vnus iurauit se non probaturū per iustm et
non habet iustm. an erit dare aliquod remediū quod iste possit p-
bare per testes. dic quod remediū est quod iudex ex officio suo et par-
te non petēte illos testes facit examinare. dictum est singulare
Spe. i ti. de pba. §. nūquid ver. sed quid si debitor. et dicit Jo.
de imo. in. c. cum cōtingat. quod si lex vñ statutu regat scripturā
ad pbationem quod hoc locū habet vbi non est interpositum iura-
mentū. sed vbi est appositū iuramentū marime corā iudice ec-
clesiastico poterit pbare iuramentū p duos testes. et iurās cō-
pellitur ad obseruantiam ipsius iuramenti. per. c. cum laycus.
de fo. compe. in. vi. quod dicit sume notādū et a nemine tactū.
Et predicta faciūt ad pñtudinē i. c. apolita. que vult quod dos
et quarta non possint peti nisi per iustm. Idem et Ludo. in. l.
admonēdi. ff. de iureiurā. sic dicit. Idem quod lectura pylei. i. l.
admonēdi. vera sit. sumit Bar. ex ea ibi vñ quod est singularē
fm eum quod licet post cōclusionem i causa non possint iustm p-
duci. vt i. c. cum dilectus. de fide instr. tñ hoc est verū nisi
ista iustm sint nouiter reperta. qñ tñ et post cōclusionē i cā
pduci poterūt. vt ibi i lectura pylei. no. pbatur. et quod sint noui-
ter reperta statim fm eum iuramento pducētis p. c. pastoralis.
extra de erecep. q. ter. fm eum ad hoc et notandus tu aduerte quod
plura sunt i hoc addēda. Primo enim iquātum dicit quod post
cōclusionē i causa non possunt iustm pducī. Adde hoc tñ verū
etiam si illa non ad pbādum pducūt. sed etiam ad declaran-
dum alia iustm ante cōclusionem pducta. qñ nedum quod non ad-
mittāt iustm pbāna. sed nec admittūt publicorū iustorum
declationes. vt est casus no. extra de testi. i iteg. c. auditis. Se-
cūdo adde quod hec sua doctrina p. c. euz dilectus. fallit. Idem
i causa criminali i qua et post cōclusionē in causa iustm produ-
ci possunt. vt est casus fm euz no. ibi in. l. diu fratres. ff. d. pe.
Secūdo fallit nisi in causa pupilli publica vel ecclesie. quod si sa-
uore iustorū pducī possunt iustm de nouo reperta post sniam ad
eius retractationē. vt. l. imperatores. de re iudi. et. c. inter mo-
nasteriū. eo. ti. in glo. si. multo magis dicēdū quod post cōclusionē
i causa possunt pducī et ante latāz sniam. Tercio fallit nisi in
der. ex aliqua iustissima cā moneretur ad petēdum aperte quod i

ftra pduceret. vt no. Spe. i. ti. de renū. 7 pdu. §. i. verfi. 7 fcias. ar. l. vbi cūq. ff. de iteror. act. 7 refert Bal. i. l. i. ad fi. C. fñiam re. non poffi. Quarto fallit in pupillo. republica 7 ecclefia q pducere poffunt prius tamē reñdē in itegrum implozata. vt. d. c. auditis. nec eft ifta quarta fallētia fupcrflua per ea que §. di xi in fecunda. quoniam ibi dicta loquuntur de inftis §. nouo repertis. nos autem loquimur de his que de nouo reperta nō funt quo cafu vendicant fibi locum quē tunc dixi. Ultio fal lit nifi producantur inftia de nouo celebrata pp que non ex plicata fñia intēderent partes a lite recedere qñ ēt post cōclu fionem in cā producta iudex teneatur admittēre. vt exprefse p batur in. l. i. §. vnde queritur. ff. de no. oper. vni. Item poftre mo fallit illud in cāis fūmarijs que agitantur fine figura iudi cij. quoniam in illis ad instantiam partis etiam post conclu fionem in cā pōt iudex interrogare ptem aduerfam. an inftia habeat 7 cogere eam vt illa producat. vt est glo. fing. in cle. se pe in verbo interrogabit. de ver. figl. in caufis ordinarijs 7 que habēt in fe ordinatam telam iudicij non poffz iudex ad p tis instantiam hoc facere. per no. in. c. cum iohānes heremita. de fide inftu. 7 in. c. per tuas extra de teftibus. Dubium tñ ē an poffit ex proprio officio. 7 de hoc. j. dicitur in fi. Secundo attende q in quantum. §. dictum est q iuramento partes est standum q inftia funt de nouo repta allegando. c. pastoralis de excep. Adde q idem probatur in. c. nulli licere. 7. c. vt cir ca de elec. in vi. venit tñ hoc dupli limitandū. Primo nifi ip fa pars in productōe dictorum inftorum post conclusionem in cā productorum bis fuo iuramento probauerit illa nouē esse reperta. qñ tunc fi certum inftm ducere velit 7 intendat per iuramentum id nouiter repertum non admittitur ad iur andum. quoniam iuramentalis probatio plenaz probatōez inducēs in eodem fco 7 ab eadem parte non admittitur nifi bis. 7 ad hoc. l. fi. in fi. de bo. auc. in. po. qui ter. in hoc non ē ali bi iudicio meo. Secundo fallit nifi repertur hunc femel iuraffe falso quid iuraffz. quoniam tunc femel periturus bñficiuz probandi per iuramentum amittit quod probō per tex. c. par uuli. rrij. q. v. 7 ille canon est ad hoc no. Tercio adde q hoc pñ cipale dictum Bar. fumptum ex doctrina iſſyle. non vñ p dedere. 7 hoc primo probō ex doctrina eiusdem Barth. in. l. fi mater. §. hoc iure in fi. verborum fuorum. ff. de exceptione rei iudi p gl. in. l. fi rem. §. fi. ff. de euic. per id quod appet post con clusionē in cā perinde est ac fi apiret post fententiam. fed fi p fententiam instrumenta nouiter reperta apparent non pof ſent illa produci ad retractionem ipſius. vt. d. l. fi ſub ſpē. 7 d. l. imperatores. ergo neqz poterūt produci poſt cōclufionem i caufa. fed ſi loquamur in his inſtris que produci poſſunt i cā appellationis a ſñia. iſtud idem clare pbatu q veruz eſſet di ctū Bar. fruſtratoria eſſet decifio. l. per hanc. C. de temp. app. 7. c. fraternitatis. extra de teſti. dicēs q non pductum i caufa pncipali poſſum pducere i cā appellatōis. qñ nō ex alio cre dedūm eſt decifionē illam emanafſe nifi vt ea que repta ſunt nouiter poſt cōclufionē in caufa 7 iſtantia pncipali cum pro duci nō poſſunt. pducātur autē i caufa appellationis. nec vos moueat q poſſetis dicere q p doctrinam doc. poterūt pda ci in caufa appellationis ea que nō fuerūt nouiter reperta. ſz ea etiam de quibus pars habebit noticiam ante cōclufionē i caufa. 7 producere potuiſſet ſi voluiſſet. qñ hoc eſt falſum. vt declarat do. Ant. de bu. i. c. ad audientiā lo fo. extra de reſcri ptis. dicens q dicta legū decifio locum nō habet in his in q bus negligens fuit i caufa pncipali pducere. fed ſolum in his que pducere nō potuit aut reſpectu ignorantie. aut reſpectu impedimenti. Ultimo hoc pbat. d. c. cū dilectus. qñ nulla fa cta diſtinctione nouiter 7 nō nouit repertoꝝ prohibet produ ctionem poſt cōclufionem i caufa. Adde q illud quod dixit Anto. de bu. i. alle. c. ad audientiā 3. d. fo. de imo. ibidem dicit q de iure prium vñ verius p regulā. l. p hanc. C. de tempo. app. que diſtincte loquit licet forte tūc poſſet haberi cōſideratio an teneat ad expenſas ille qui ſcienter obmiſit fm ea que habent in ſimili in. c. exceptionē. de exceptio. Item idem Ludo. in. l. admonendi. querit. an poſt cōclufionem in caufa iuramen tum poſſit deferri in ſupplementum plene probationis hec queſtio habet duas partes. Primo an iudex ex officio proprio parte non petente poſt cōclufionem in caufa poſſit deferre. Secūdo an parte petēte poſſit poſt cōclufionē deferre

quo ad primā partē. *Bal.* vñ varius in. l. admonēdi. vñ idisti
ete tenuisse q̄ sic. p̄ ea que no. *Spec.* i. ti. de remunc. 7 p̄clu. §. i.
ver. 7 scias. 7 idem i. l. i. C. vt que defunt aduo. 7 i. l. i. C. mīaz
re. non po. dicēs q̄ vbi iudicem equitas mouet post cōclusio
nem i. cā ex p̄prio officio possit supplere. ar. l. vbi cūqz. ff. d. in
terroga. acti. ipse idē *Bal.* i. l. i. ff. de iureiur. 7 in. l. i. boneficii.
eo. t. vñ dicere ex q̄ officio supplere pōt deferendum iuramē
tum solum ad declarationem accitatorz ante cōclusionem i. cā
nō autē ad aliquid nouiter pbanduz. 7 ad hoc quod no. *Inno.*
i. quadam additione quā facit post cōpilationem opis i. dicto
c. cum *Jo.* heremita. dicēs q̄ dicta regula. l. vbi cūqz. vñ innū
q̄ ex generalitate verbi ēt post cōclusionē i. cā possit iudex ex
p̄prio officio supplere. d3 intelligi ad declarationem iam acci
tatorum. nō autē ad aliquid nouiter inducēdum. S3 ipse idem
Bal. i. c. i. in. §. idem si vasallus. de cōstrouer. inuēsti. generalr
tenuit q̄ post cōclusionē i. cā non possit hoc iuramentū deferri
p̄ ea que no. i. c. pastoralis. 7 sic ex quo generalr vñ ēt iudicē
īcludere. 7 per hoc facit qz. i. illa tpa tñi 7 non post. pōt iudex
ex officio p̄prio supplere ista que potuisset pars si voluisset ex
se facere f̄ glo. no. in. l. filius. §. veterani. ff. de pcurato. sed post
cōclusionem i. cā non possit pars a iudice petere sibi iuramē
tum deferri sū op̄i. *Bar.* 7 cōmuniore. ergo nec iudex offi
supplendo deferre pōt. vñ tñ q̄ verior sit op̄i. illa q̄ post cōclu
sionem i. cā ipse deferre possit. 7 hoc ppter generalitatem ter.
i. c. cum *Jo.* dicentis q̄ i. quāticūqz sit a partibus cōclusum
pōt ipse iudex supplendo iterrogare 7 sic a parte petere an iu
rare velit. Nec ob. dictum *Inno.* i. d. c. cū *Johānes* dicentis
q̄ illud d3 intelligi quo ad declarationem accitatorum. qm̄ il
lud reprobāt. d. *Aln.* ibidem. 7 in. c. cū in cā. extra de iu. calū.
7 in. c. i. de iudi. dicēs q̄ nēdum ad declarationem accitatorz
f3 ēt ad ius partis nouiter fundandū pōt iudex ex p̄prio offi
post cōclusionē i. cā interrogare. alle. tex. in. l. generalr. §. i. co.
ti. ex quo tñ ter. l3 non multum p̄betur sū op̄i. vt. j. patebit. 7
tñ vñ verior ex generalitate regule posite in c. iudicantes. r. r.
q. v. 7 ex generali regula. 7 l. vbi cūqz. ex his que no. *Spec.* in
d. ver. 7 scias. i. ff. ob. quod no. *Inno.* in. d. c. pastoralis. qz illd
intelligitur quo ad partes litigātes quibus post cōclusionēz in
cā vñ clausum os quomodocūqz pbandi. vt. d. c. cū dilectus
7. d. §. q̄ vero. non autē quo ad iudicem. p. d. l. vbi cūqz. Non
ob. glo. i. d. §. veterāi. qz pōt dici q̄ illa sit falsa p̄ ter. exp̄ressuz
in. d. c. cū *Jo.* cū p̄ id quod notat extra de testi. c. cū clamor. 7
c. p̄ tuos. S3 quo ad secūdā p̄tes que ē. an p̄te petēte post cōclu
sionem i. cā possit iuramentū deferre. omnes tenent cōiter q̄
non exce p̄to *Bar.* de salu. qui tenet cōtrarium sed op̄i. cōis vñ
verior. qz qua rōne post cōclusionem in cā p̄hibetur produ
ctio inst̄forū. vt est tex. in. d. c. cum dilectus. eadem ratione
vñ dici posse q̄ 7 petitio delatōis iuramenti. cūz nulla possit
penitus diuersitatis ratio assignari. 7 qz si post cōclusionem
in cā videtur prohibere productiones aliorum testiu. vt. d.
§. q̄ vero ad finem ergo similiter petitio q̄ sibi parti deferat
iuramentum. qz iurando d̄ parte efficitur testis in propria cā
vt est tex. in. l. f. i. C. de fidei cōmis. nec obstant rōnes *Bar.* d̄ sa
li. qz in quantum dicit q̄ hec petitio delatōis iuramenti non
vñ nisi post cōclusionem in cā possit fieri ex quo nescit an p̄s
an exp̄ediat sibi iurari. 7 hoc male dicit. qz cum ante conclu
sionem in cā fiat publicatio testium ex qua possz pars compre
hendere an exp̄ediat sibi iurare videndo an testes sui plene vñ
semiplene probauerint. merito 7 ante cōclusionem in causa
hec petitio fieri potest. *Jf.* Preterea dicit d̄ cāum. l. quam alleg.
ad fundamentum int̄ctionis sue op̄i. sed. d. l. generaliter. vbi
exp̄tesse dicitur iuramentum omne siue in partibus siue a iu
dice delatum posse a principio medio 7 fine tñc prestari. 7 sic
post attestaciones publicatas 7 ante cōclusionem in causa.
Non ob. d. l. generaliter. §. i. quoniam illa vt p3 ex ordine litte
re p̄supponit q̄ l3 possit post cōclusionem in causa iurari.
nihilominus ante petitum fuerat deferri. vt p3 domo dīc̄ for
ma lfe. omne ergo iuramentum siue a partibus siue a iudice
illatum fuerit an in ipso iudicio aut i. medio litis. aut vsqz ad
diffinitiuam dari debeat. 7 sic p3 in verbis illis illatuz fuerit
que habent tractum in preteritum q̄ ipm iuramentum petitū
fuerat deferri ante cōclusionem in cā. l3 postmodum ex vi p̄
cedētis delationis iurari possit. Nec ob. si dicatur q̄ iurari n̄
possit post cōclusionē i. cā tanq̄ ex īteruallo p̄ dilatōem iura

meti. vt. l. nō erit. §. si. ff. de iureiur. qm̄ dici pōt qd. §. ille locū hz
i iuramento volūtario ⁊ iudiciali. sec⁹ at̄ i necessario vt recte in
telligēdo vñ probari i. §. idem ē. Nec ob. secundum fundamē
tum dum dicit qd si post conclusionē possit iurari. ergo eodē
modo potest iuramentū deferri. qd hoc est falsum vt patet in
exceptione dilatoria que licet possit post litis contestatā. pbari
tū non potest post litis contē. apponi. cum prius opponi de
beat. vt. l. exceptionem. C. de proba. ⁊. l. pe. C. de excep. An ta
men casu posset saluari opi. Saly. Leo casu quo p̄cessus ē sū
marus. qd tunc post cōclusionem in causa ēt ad petitionē p̄s
potest iudex supplere. vt est glo. sin. in. d. cle. sepe. de verb. sign.
in ver. interrogabit.

An exceptioni nō numerate pecunie renūciari possit.

Uperest ut nideam?

An exceptioni nō numerate pecunie pos
sit renūciari. Bar. in. l. si ex cautione. C. de
nō nume. pecu. sic dicit. Quero vtrū possit
renūciari exceptiōi nō numerate pecunie
glo. dicit qd sic quātū ad hoc qd p̄ oppositō
nē huius exceptionis nō grauat̄ actor onere pbandi pecu
niam nō esse numeratā potest opponere exceptionē doli vel i
factū sicut dicimus post biennium. C. de condi. ob. tur. causam
l. i. ⁊. l. i. p̄ctibus. C. de nō nume. pecu. Nico. de mata. disputa
uit istam q̄nem. ⁊ iter alia dicit. qm̄ obligatio ē p̄cta lris.
⁊ tūc. j. biennium nō est nata ciuils obligatio fm̄ opi. glo. fariū
nostraz. ⁊ nō. idem Bar. i. l. cū quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. ergo
nō est nata actio que oritur ex obligatione ciuili ⁊ naturali.
vt insti. de obli. in p̄n. ⁊. l. licet. §. ea obligatio. de pecu. Si autē
nō est nata renūciatio i sta nō est modus inducendi obligatō
nem vel pducendi actionē. ergo talis renūciatio nihil operat̄
idem si obligatio esset p̄cta verbis p stipulationē. ar. C. de nō
nume. pecu. l. cū libera. Sed si aliquis ageret ex obligatione p̄
cta re per numerationem. ⁊ ad eam pbandaz iduceret confes
sionē. tunc ista renūciatio posset aliquid operari fm̄ glo. ita vi
cit dñs Nico. hec opi. nō placet Bar. qd i tra biennium non
sit nata ciuils. in veritate tū nata p̄sumitur donec opponat̄
exceptioni. ideo. d. l. ex cautione. regit qd exceptio opponatur
insti. de excep. p totū. Si. n. actio nō esset nata exceptiōi loc⁹
nō est. ⁊ qd ideo dicit Bar. qd fm̄ qd doc. nostri dicunt qd huius
exceptioni nō possit renūciari. eadem. n. fragilitate qua iduci
tur ad pmittēdum. eadem iducitur ad renūciādum. tanta. n.
est fragilitas debitoris querētis pecuniā qd facit insti. m̄ credi
tori ergo ⁊. ar. l. si mulier. C. ad velle. ⁊. l. doli. §. diuersum. ff.
de noua. Ad idem facit. C. de pactis pigno. l. si. Non ob. l. cū
fidem. C. de nō nume. pecu. qd ibi ex postfacto vñ approbari p̄
ctum ⁊ renūciare exceptioni. sed in ipso p̄ctu nō posset. Simi
liter videmus i pacto. l. commissorie. i pignoribus. qd ab initio
ipso nō valet. sed valeret si fieret ex postfacto. vt. l. ticius. ff. de
p̄s. actio. de quo p̄ eundē Bar. i. l. si quis. als calpodius. d. so
lu. si tū i renūciatione iteruenit iuramentū. tūc idem Bar. in
l. si. C. de nō nume. pecu. dicit. qd si quis in istis renūciat ex
ceptioni nō numerate pecu. ⁊ postea iurauit non puenire cer
te qd tūc vñ qd nō possit istam exceptionem opponere. qd veni
ret p̄ factū suum. puto tū qd si soluerit poterit repetere. sicut di
cimus de debitore qui iurauit soluere vsuras. extra de iureiur.
c. debitores. Bal. aut in. alle. l. si ex cautione. sic dicit. Queris
glo. vtrū ille qui renūciat exceptioni nō nu. pecu. possit illaz
opponere. ⁊ in hoc sunt opi. quidam dicunt simplr qd nō. qui
dam dicūt simplr qd sic. quidam tenēt qd tenet renūciatio qm̄
tum ad releuandum agētē ab onere probandi sed non quā
tum ad excludendum reum a facultate probandi oppositum.
primi fundāt se ex regula qua cauētur qd potest renūciari ex
ceptionibus competentibus ⁊ competituris. vt. ff. si quis cau.
l. sed ⁊ si quis. §. questus. hoc sic probatur. creditor qui recepit
confessionem videtur promittere futuram numerationē. C.
de dotis promiss. l. si voluntate. §. a promissione semp pōt qd
liberari per pactum. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pact⁹ ne. ergo ⁊.
Creditor a necessitate numerādi pōt absolui. ad hoc ēt facit re
gula generalis. C. de pac. l. pe. S. p̄ secūda opi. facit qd ista re
nūciatio hz cāz finalē d futuro. C. de nō nu. pecu. l. si. ff. loca.

Lquero. §. inter locatorem. ⁊ defectus cāe finalis obligatorie
reum absoluit ab impetitione actoris. vt. ff. de opis liber. l. si
libertus ita. vnde p̄talem renūciationem nō auget effectus
facit quod nō. ff. de ver. ob. l. triticum. ¶ Deteretia sicut se habet
cautio informis sic cautio formis ex defectu forme. i. cause. §.
cautio iformis si obligat ergo nec cautio questio colore forme
i qua deficit essentialis substantia. vt. ff. de cōsti. pe. l. si. §. pro
alia opi. que dicit renūciationē opari solo respectu p̄batio
nis facit qd p hoc emanauit ⁊ reus se astringit p hoc. ⁊ certū
ē qd quis se astringēdo pōt releuare aduersarium ab onere pro
bandi. extra de p̄bationibus. c. l. cām. doc. cōiter tenent qd vbi
principalr eliditur iuris p̄sumptio ibi ⁊ renūciatio similiter
eliditur. ⁊ hoc t. j. De. ⁊ plenius explicat hic Nico. de mat. sic
dicens circa hunc articulū qui est de renūciatione huius ex
ceptionis. non credo qd renūciatio huius exceptionis que fit i
instrumento debiti quo qd cōstituit se debere aliqd ex cā mu
tui faciat obligationē efficacē ad agēdum si agatur ex sola lit
terarum vel verborū obligatione. nec tollat hanc obligationē
quod incōuincib. l. rōne p̄bo. nam certum ē qd p̄talem cōfesi
onem ⁊ scripturā nascitur l̄rarum obligatio de qua dicitur
insti. de l. ob. que non est efficacē ad agēdū ante biennium vnde
renūciatio huius exceptionis nō pōt facere efficiacem obliga
tionem que de sui natura ē inefficax. qd hic nō ē modus faciē
di obligationem efficacem sicut qm̄ vendo fundūz p. r. ⁊ renū
cio petitioni precij non t. venditio. vt. ff. de p̄ben. empt. l. si qd
venditionis. Item cum re t. obligatio formari vel impleri si
t. renūciatio ne res interueniat qd impossibile ē qd sepata for
ma a materia obligationem pducatur. ⁊ iō renūciatio p̄mūta
cū cōfessione l. intelligat fm̄ naturam obligationis implicaret
cōditionem. ⁊ esset p̄ naturam substantialem actus. sed quia
agnitio debiti ⁊ fides veri iudicaret fm̄ Nico. mat. cuius est
ista sūa l. verba non sunt oīa sua. ⁊ hec ē veritas qd facilitas
antecedentis iducit facilitatē cōsequētis. ⁊ in eodem instanti
epis i quo non reputur nisi vnus anni motus ⁊ vna facilitas
ar. C. ad velle. l. si mulier. ¶ Vtrum p̄statutū possit tolli ex
ceptio nō nu. pecu. vñ qd nō. qd p hoc induceretur creditor ad de
linquēdū. vt. l. illicitas. i p̄m. de offi. p̄s. ¶ In p̄mū vñ naz ex
ceptio nō nu. pecu. ē de iure ciuili. ergo pōt tolli p aliud ius ci
uile vel municipale. vt nō. ff. de iureiur. l. nec ex p̄torio. Solu
tio. aut loqueris quo ad for. laycale. aut quo ad forū ep̄ale. aut
quo ad forum penitētiāle. si quātū ad forū laycale ⁊ t. statu
tū ⁊ ē seruādum. facit. l. i. in fi. C. de cōsti. pec. nō ob. qd statu
tum dicatur esse quoddā pactū. vt nō. i. ff. sub. de deere. ab or.
fa. qd illud p simile dñ non p̄prie. l. n. statutū sit cōsensus ci
uium. tū ē cōsensus nō simplex §. lege munitus. ⁊ hoc vñ ap
probatur. facit quod nō. l. y. C. fa. ber. l. certū. Si vero loquimur
quātū ad forū ep̄ale vbi iudicialr agitur de peccato. vt extra
de iudi. c. nouit. tūc statutum valet i hoc vt in debitorem trās
ferat onus pbandi negatiue sed non valet facta p̄batione ne
gatiue. qd ibi constat de peccato. non iuris fictio. sed vere tūc
iudiciū ē ecclesie. vt. d. c. nouit. seruata forma p modū denūcia
tionis. vt ibi p. Si vero loquimur quātū ad forum penitētiāle
i quo non fit discussio p̄bationū. quilibet. n. relinquitur sue cō
sciētie fm̄ Innoc. ibidem facit quod nō. p eundem in. c. qd ple
riq. de immunitate eccle. l. y. als in. l. si ex cautioe. sic dicit nū
quid debitor possit renūciare exceptioni non nu. pecu. vñ qd
sic. qd iōducta ē in fauorem ipsi⁹. ergo vt. l. si quis in cōscri
bēdo. C. de pac. vñ qd nō t. alia via cōcedi quod lex p̄hibz
vt. l. scire. Quid dicemus dicit glo. Bononiensis qd fuit subri
lissimus apud omnes cum debitor confitetur spe futurū nume
rationis anteq̄ pecunia sit numerata. duo sibi p̄petunt. ¶ Pri
mum est qd petit sibi excipere. Secundum est qd creditor p̄bet
numeratam pecuniā. hoc verum vbi non renūciat nō p
dit ambo predicta sed vnum tantum. l. vltimum. poterit ergo
ad hoc excipere sed oportebit cum modo probare. als d̄ nullo
renūciatio deseruiet qd esse non t. ff. de leg. i. l. si quando. ⁊
hanc opi. sequitur est Ja. Bal. ⁊ Odo. alij vt Ja. de raue. dñt
indistincte qd sicut ante renūciatōem duo predicta sibi com
petunt ita ⁊ post. nec per suam renūciatōem pōt facere quin
semp infra biennium creditor probz ⁊ ostendūt sic. b̄ficiūm
istud quod habent debitores spe future numerationis intro
ductum est ad occurrendum facilitati debitorum pecunia idi
gentiū. nam dicit idem l. y. in. l. in p̄ctibus. C. de non nu. pe.
quod

hoc vñ residere Mar. fil. 7 Jaco. bu. Alij sunt in contraria opi

1

hēdo. C. de pact. S; hoc ultimum nō vñ verum. Et primo q
tacite non possit. qz necessitas offerendi imponitur parti r ut
dici. qz pars de mandato iudicis d; ei mittere copiam libelli
vt hic in prima glo. nō. r hoc ē clarum tenēdo opi. qz ei mitta
tur cū citatione. de qua. j. subijciā. Secūdo pbat̃ur ex hoc ver
bo offeratur. nā est imperatui modi r dirigitur ad oneratu
r sic necessitat r oblationes p̃prie sunt ēt non petētibus imo
qñqz nolentibus vel non affectantibus. vt. j. de vsuris. l. acce
ptam. j. de solu. l. oblatione. ff. de ver. obliga. l. qui roine. ff.
de actio. emptio. l. iulianus. §. offerri. Tercio qz bec aut. videt̃
formam istam dare r vltra pcedere annullando p̃ factum. ex
go partiū cōsensu nō pōt remitti. l. non dubium. C. de legi. ff.
de trāfac. l. cū bi. §. p̃tor. r de le. ij. l. nemo potest. r hoc mibi
dicit Saly. vñ tuti. r sic nedum quo ad iudicem. s; nec ēt quo
ad partem pōt remitti bec libelli obligatio. Sateor bene qz pōt
reus nolle ipsum recipere vel sup recepto nō p̃nunciari r si
bi iputetur. sed iudex non posset nolle recipere rē. Ang. ante
i. d. aut. offerat. sic dicit tu potes dicere i hoc. l. an libellus pos
sit remitti sunt varie opi. r Ja. de are. r Ly. tenet qz non pōt
tacite vel expresse. qz ē de substantia. vt. d. aut. offeratur. r i cor.
vnde sumitur. r quia lex vltra pcedit annullando processū
r parti. sylli. r Jaco. butri. tenent glo. primam opi. sequitur
Bar. r ea tenet canoniste l. c. de causis. de offi. delega. r Joh.
an. i. c. fi. de re iudi. li. vi. idem Bar. i. c. i. de libelli obla. Alii
mo scias qz istud ē vñ cum litigat corā iudice. sed si corā ar
bitro tunc bene pcedit sine libello de partiū voluntate. rō est
quia partes arbitro notione tribuit. vnde de p̃cessione notio
nis possunt remittere solēnitatē iudicialē. sicut cū p̃nceps cāz
delegat alicui r solēnitatē iudiciorū remittit. vt. l. i. §. quis r a
quo. r ita obseruat cōsuetudo que ē optime legū interpretes. vt. l.
de quibus. ff. de leg. glo. i. c. i. de libelli oblati. sic dicit. nūq̃
libelli oblatio sit de substantia ordinis iudicarij vñ qz sic. qz
p̃ciliū patres istos noluit audire nisi prius libellū scriberent.
vt argumentum optimū de p̃batio. c. qm. r p libellū apparet
de modo agendi fm quē debet formari snia de accu. c. qualif
r qñ. ad fi. de symo. c. licet beli. r p aut. offeratur. optime vñ p
bari. vbi dicit litem autē cōte. p hoc idultum habita p̃ nullo
est. r sic vñ qz sit de substantia. sicut r litis cōtestatio. de liti. p̃.
c. vno. de elec. c. dudū. dicit qdam qz nō est de substantia ordi
nis oblatio libelli. r sic pōt obmitti tacite. sicut cōsuevit dici
de iuramēto calūnie. Alij. qz nō valet qeqd factū est. r hoc
per iura predicta nisi sit vilis causa. vt dicitur est qz melius vñ
iure canonico. ista enim p̃ncipalia sunt libellus qui ē p̃ncipi
piū r fandamētum causē. litis cōte. r qz snia feratur i scriptis
r a iudice sedente r a se recitante. Jo. an. i. nouella. §. ista glo.
Ibi iure canonico sic dicit. idem hic Jnno. r Hosti. allegat.
Jnno. i. aut. de tempo. nō so. pe. sup dote. §. attestatōe. coll. vij.
Hosti. allegat. i. aut. de exbibē. r itro. rei. §. illud coll. v. p quez
dicit qz nec exp̃se nec tacite remitti pōt. erāt. n. qdaz q aduer
sarios simplices vocabāt ad iudiciū r eis negantib; dicebant
litem contesta. quod ibi reprobāt imperator. l. §. sequē. statūes
qz libellus offerat. r qz liti p̃testa. ac obligatōe obmissa habeat
p nulla. Tācredus phyllosofus. Vincētius dicebāt qz fm le
ges erat de substantia. fm canones nō. iducebāt. c. si quis cū cle
rico. r decretalem. put. qbus r̃sum ē i glo. r hoc dicebat per
aut. offerat. de li. p̃te. que tñ est canonizata Bunt. tractant de
hoc nihil approbās in Spe. de libelli concep. §. vñ. libellus.
latis rē. Credo qz petitio sit de substantia. sed si fiat ad modum
poste. r nō i modū libelli. r sup ea lis p̃testat. credo tenere pro
cessum parte nō petēte necessaria esse dare i modū libelli. huic
vñ p̃. cle. sepe. de ver. fig. r vide ibi quod nō. in glo. date p hoc.
Saly. aut i aut. offerat. sic dicit. cū queritur an libellus sup pe
titis debeat dari vel offerri. dic aut agitur iure actionis. aut
officio iudi. Jmo casu aut cognitio erat ordinaria r plena
ria. r tūc libellus debet offerri iudici r p̃ti de mādato iudicis.
vt in aut. offeratur. in prima glo. cu; si. aut cognitio erat sum
maria r sic extraordinaria. r tūc libellus p modum libelli nō
est necessari. sed sufficit qualis qualis petitō que i actis scriba
tur cui snia postea cōformetur vt. C. de sentē. ex periculo. r. l. i.
ij. r ex illa accipiat sibi reus copiam si vult. qz nō tenetur sibi
actor offerre. r ita itelligat aut. nisi breuiores. eo. ti. si tñ libel
lus ordinarius offerret nō haberet viciare. vt nō. Jnno. in
c. nouit. d iudicij. Secūdo casu dic aut offi iudicis erat mer

cenariū super aliquo icidenti vel emergenti imploratur. r tūc
libellus nō erit necessarius. vt nō. ff. de iterroga. acti. super ru
brica. aut ē merū nobile r p̃ncipaliter intentatum. r tunc aut
imploratur in figura iudicij ad sniam aliquam diffinitivā p
ferendam. aut extra figuram iudicij ad simplices auctoritatē
interponendam. Jmo casu aut plenaria cognitio interue
nire debet. r tūc libellus est necessari. vt i aut. offerat r aut.
sequē. r. ff. de mino. l. qz si minor. §. restitutio. r. §. fi. r hoc quo
ad iudicem. sed quātum ad oblationē fiendam parti. tūc si per
sona certa subest. r idem alias cu; nō sit certa ei nō p̃t oblatio
fieri. ita itelligat aut. si oēs. C. si vt se ab hered. absti. aut snia
ria cognitio interuenire d; r tē libellus nō ē necessari. s; qua
lis qualis petitio sufficit. vt. l. i. §. cū patronus. de offi. p̃fec. vr.
r. l. si quis a liberis. §. meminisse. ff. de liber. agno. Secūdo ca
su qñ off. ciuium iudicis imploratur ob auctoritatem aliquā in
terponendam. tunc libellus aliquis nō ē necessarius. vt. ff. de
of. p̃cōsul. l. nec quicq̃. §. vbi decretum. ff. de re iudi. l. oia. Ja.
bu. i. d. aut. offeratur. sic dicit. Quero an sine libello possit ad
diffinitivā veniri r vñ qz nō. qz snia d; ferri. lite cōtest. vt. l. ij.
C. de sentētijs ex peri. re. Jmo libellus obmissus viciat
p̃testationem. vt in aut. offeratur. r in aut. vnde sumitur. r si
ne p̃testatione nō pōt sniam formare. vt. l. platam. C. de snijs
r. l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. sed. d. Mar. dicit qz aut libel
lus ē petitus r oblati r planum ē qz de eo fertur snia. vt. l. i.
ij. de sentētijs ex peri. re. aut non ē petitus r oblati. r tūc ta
cite vñ obmitti r valet iudiciū. vt. l. ij. §. sed qz veremur. C. de
iura. ca. aut petitur s; non offert. r tunc viciatur iudiciū. vt
v. aut. offerat. sed si non ē oblati libellus quomō poterit da
ri snia p̃. l. ij. C. de snijs ex peri. re. r iō debes itelligere de libel
lo si oblati. itelligo qz si fuit oblati parti. iudici tñ oblati fuit
r i acti possit. als nō video quō possit ferri snia diffinitiva. qz
cū sit libellus materia ex qua d; ferri snia. deficiēte materia d
ficiat materiati vt. l. iter stipulatē. §. sacra. de ver. obl. r. l. q res
§. areā. ff. de solu. nec dicas non posse obmitti tacite. nec ēt ex
p̃se. qz respicit fauorē rei vt deliberet r nō cōe vt facit iuramē
tum calūnie. r iō siue sit p pactū remissū exp̃se siue tacite dū
modo sit petitio iudici oblati r i acti redacta. Ly. in. d. aut. sic
dicit. Quero an libellus possit obmitti ita qz sine eo teneat pro
cessus glo. antiqua. dicit qz nō alij r glo. noua dicunt qz pōt
remitti exp̃se ar. ff. de p̃cura. l. filius. §. veterani. r. C. de iura
mento calū. l. ij. §. qz veremur. Jo. de blonco in suo libello
sup ti. isti. de acti. dicit qz nō pōt tacite nec expresse remitti. r
pbat qz i ter. aut. offerat. of. vñ d; cū actor offerre. ēt si nō pe
tatur a reo cū offerri sit p̃prie nō petēti. vt. ff. de le. iij. l. fidei cō
missa. §. si reus. Jtē reus non posset solā renunciare. qz nō tñ
fauore suo. imo fauore actoris r iudicis est inuentum vt li
bellus detur p̃pter memoriā labilem hominum vt. ff. de pig.
acti. l. p̃bitur. r p̃pter sentētiā conformandā libello. vt. l. fun
dus. cōdiui. r qz cum libello facilius sunt positiones r facili
veritas inquiritur quam inquiri multis modis cuiuslibet iudi
cis interest. vt. C. de iudi. l. iudices. ergo p solum reum remit
ti nō pōt. C. de auctoritate p̃sta. l. i. tamē Ja. de raue. cōfundit
istam rōnem dicit. n. qz non est in fauorem iudicis introdu
ctum. quid dicemus glo. iuris canonici sequitur opi. Jo. blo
nesti. extra de libelli obla. c. i. r multi alij doc. moderni nostri
iuris. Jde. vero videtur sentire qz aut renunciatur per reum
qz non tradatur in scriptis. r tūc pōt remitti tacite licet non
expresse aut non tradatur aliquo modo. r tunc non potest ta
cite vel expresse. ar. d. l. fundus. sed Marti. sil. circa hoc distin
guebat. aut libellus petitur r offertur. r tunc tenet processus
si alius ordo sit seruatus. aut nec petitur nec offertur. r tunc
non t; processus quātūcuqz sit seruatus alius ordo qz libelli
oblatio l; possit remitti expresse. vt. C. de cpi. r cle. l. generalif
in fi. r. C. de p̃riui. sco. l. fi. li. r. i. tamen non tacite. vt. d. aut. of
feratur. C. de sen. r interlo. om. in. l. p̃rolatam. l; glo. noua con
tra hoc dicat. aut petitur sed non offertur r nulla remissio inf
uenit nec tacite nec expresse vnde certum est processum nullū
in ciuili. vt. d. aut. offeratur. r in criminali vt libellorum. Gal
lit in casibus vbi est spāle vt possit sine libello pcedi. aut offer
tur sed non petit r oblati non recipitur. r tunc vñ valere p
cessus quasi fauore rei sit introducta libelli oblatio cui fauori
potest renunciari. vt. l. si quis in conscribendo. r qz inuitū be
neficiū non transfertur regula iuris inuito. r qz vñ expresse
renunciare

renunciare non recipiendo oblatum, ceterum si renouetur i du
bium, utrum in ea que agitur sit offerendus libellus necne, et
iudex interloquatur non offerendum, videtur processus tene
re et. vi. C. de his qui ve. eta. impe. l. i. contra vñ q non. ff. d
regu. iur. l. factum a iudice, quod tutius est, l. cum interloquo
ria contineat expressum iuris errorem, Item et qui non conti
neat expressum iuris errorem sed reus nō acquieuit iterloqu
torie, sed si acquieuit vñ processus tenere, qz expresse remisit, qz
expresse remissio tñ nisi quando iudex instaret vt libellus offe
ratur cui? etiam interest tunc expresse renunciatio a pibus
facta non tñ fm cum, vt scripsi in. d. aut. offeratur. tñ huic di
cto occurrit id quod Ja. de are. dicit, l. in fauorem iudicis nō
fore introductum vt libellus in scriptis tradatur, mibi videt
dicit Ly. l. 3. De dicit superius q scriptura libelli bene potest
tacite remitti, sed alia oblatio et editio nec tacite nec expresse
possint remitti, ar. d. l. vt fund. de penis. l. ptes. qd etiam li
bellus i scriptis remitti non pōt, qz reputo tuti? adheret aut.
offeratur in fi. que dicit q si libellus non tradatur in scriptis
qz litis contes. non tñ, et sic remitti non pōt, argu. d. aut. et hoc
videtur innui in corpore aut. vbi pponitur q libellus est de
substantialibus, ergo et. et hoc tñ Ja. de are. Glo. Jo. an. i. cle.
sepe, d. ver. sig. super verbo necessario sic dicit, datur per hoc i
telligi q in alijs causis in quibus non proceditur simplr et.
necessario sit offerendus libellus, de hoc no. extra de libel. obla.
c. i. et Inno. et Hosti. tenet libellū esse de substantia iudicior.
iducunt. d. decretalē. et aut. offeratur. iij. q. iij. et Inno. iducit i
aut. de tem. nō solu. pe. super do. s. cōtestatōe. colla. vi. Hosti.
iducit ibi aut. de exhibē. et intro. re. s. illud. colla. v. vbi dicit
expresum. Rñdit ad. c. si quis cū clerico. xi. q. i. et ad. c. put. de
dolo et pñ. et ibi no. Idō hac opi. facit qz aut. dicit libellum
offerendum sed offert pñe nō petēti. de lega. iij. l. fidei cōmis
sa. s. si rem. de resti. spo. l. as circa. de appel. c. interposita i pñ.
tamen Vincē. et philosophus dicebant per predictum. c. sigs
et. c. prout qz de iure canonico libellus nō erat de substantia.
Rñil. de hoc tractat nil approbans in Specu. in titi. d. libelli
obla. s. vtrum libellus offerendus, Accur. in. d. aut. offeratur
tñ qz tacite potest remitti, sed in. d. s. illud autem. de exhibē. et
intro. re. et qz etiam expresse remitti possit vltra medium ma
gne glo. Dominus meus in legibus dicebat q si libellus pe
tatur et offertur bñ pceditur, si nec petitur nec offertur non te
net pcessus. qz l. 3. possit expresse remitti fm cum. C. de episco. et
de. aut. generaliter in fi. et. C. de pñi. sco. l. quotiens in fi. l. iij.
nō tamē tacite per aut. offeratur. et. C. de sentē. et iterlo. om. iij.
di. l. platam. Si vero petitur sed non offertur nō vñ pcessus
cum nulla remissio interuenierit, si vero offertur sed non peti
tur nec recipitur oblatum. tñ vñ pcessus. qz fauore rei videt i
troducta oblationi et quilibz renunciat fauori suo. vt. l. penul.
C. de pac. et qz inuito nō offertur bñficiū. et qz fm cum obla
tum non recipiendo expresse renunciare videtur. Alij dicunt
renunciare posse ne libellus tradatur in scriptis. et tunc renun
ciatur tacite. Si vero nullo modo tradatur non pōt renuncia
ri tacite vel expresse. ar. d. l. vt fundus. ff. de peni. l. i. ptes. vñ
dicere soleo in. d. c. i. qz petitio sit de substantia, sed si fiat i mo
dum poste apud acta nō in modum libelli et super eo lis cōte
stetur credo tenere processum. Satis. n. visum est menti iuris
vt. j. dicitur. ver. veruz. parte vero petēte necessaria ē i modū
libelli petitōem offerre p iura pmo alleg. sed bec opi. vñ hic re
probari. si enim hic ē spāle in his in qbus pcedit simplr et d
plano quod non est necessarie libellū offerri. sed sufficit petitio
nem apud acta describi vt sequitur. ergo in alijs non suffic pe
titionem sic describi. sed non est necessarie libellum offerri.
So. per hāc decretalē. ab opi. predicta nō recedo. nam pñum
approbat ea pte qua dico esse necessarie petitionem describē
dā in actis. si. n. hoc i his fortius i alijs. ad ppositū respōdeo
in his casibz spāle qz i eis et parti petēti nō ē necessariū libel
lus offerendus. qui tñ petēti i alijs necessarie dñ offerri. quod i
telligo exceptis his casibus qbus sine libello pceditur. quozū
aliquos notat Hosti. in decre. pñi. de libel. obla. et Accur.
in glo. pñe. aut. de exhibē. et intro. re. S3. Rñil. plene colligit
in Spe. de libel. cōcep. s. nūc dicendū. nō tñ putes qz i omni
casu in quo nō erigit libellus locus sit huic pñi. qd p mul
ta exempla posita videre potes et satis est vbi expresse nō ē.
Et dicit idem Jo. an. in alle. cle. in glo. sup verbo sine verbo

ne elegat. ergo petens qz vult vel scripturā dare vel verbo pro
ferre. vt de suo ore scribatur apud acta. vt solent fieri poste. d.
Anto. de bu. in. c. i. de libel. obla. sic dicit. Quero an libelli ob
latio sit de substantia ordinis iudicarij. Arguit glo. qz sic. vt
hic et in. c. qm̄ p falsam. de proba. vbi describitur iura spālia.
qz ad illum vt fundamentū mensurat snia de accu. c. qualiter.
de symo. c. licet bel. Quidā dicūt vt dicit glo. libellum de sub
stantia si petatur. vt dñ in iuramento calūnie. ad hoc de iura.
calū. c. i. in. vi. Alij qz nec obmitti nec remitti pōt. hoc dñ gl.
verū de iure canonico cōcludens tria spālia libellum. l. i. c. pñ.
et qz snia feratur in scriptis. glo. iquantū tria ponit p substan
tialibus iudicij. vide glo. quartā als. ij. q. i. i. snia. et. C. de sen.
l. prolatam. ij. q. vi. s. diffinitū ver. prolatam. in spec. de off.
iudi. s. postremo. v. colūna. Multas opi. recitat in Specu. de
lit. contes. s. vñ libellus. quas obmittit. Coloratā autem opi.
Mar. filli. magis vide p Jo. an. i. clemē. fi. de verbo. signi. i ver
bo necessario. Ja. bu. in aut. offeratur. tenet libellum de substā
tia si petatur quo ad partem. si remittatur expresse quo ad par
tem non esse d substantia. als non possz ferri snia. qz deficite
materia deficit et materiatur. d. ver. obli. l. inter stipulante. s.
sacramenta. et. l. qui res. s. aream. ff. de solu. Inno. et Hosti. in
c. i. de libel. obla. dicunt qz glo. Inno. allegat ibi aut. de tem. si
solu. pe. super do. s. ptestationē. colla. vij. Hosti. alle. ibi aut. d
exhiben. et intro. duce. re. s. illud. colla. vi. per que dicit qz nec
tacite nec expresse remitti potest. Erant quidam q aduersa
rios simplr vocabant ad iudicium. et eis negantibz dicebant
litem contestatam. quod ibi reprobat imperator in. s. sequen
ti. statuens quod libellus offeratur. et quod litis cōtestatō hac
obligatione obmissa habeatur p nulla. Alij qz fm leges ē ne
cessaria. fm canones non vt in. c. i. d. libel. obla. p glo. tñ Vin.
et pñs. vt in. c. si quis cū clerico. et i decretali. put. quibus respō
sum ē i glo. Jo. an. in. c. si. de ver. sig. i clemen. i verbo necessa
rio. et fuit opi. Idē l. 3. non placeat Ly. i aut. offerat. i. xi. q. qui
dicit qz parte petente necessariū ē libellus. et hoc in cā plena
ria. i cā summaria posita sufficit apud acta non in modū libel
li. si vero petat adhuc sufficit quedam posita apud acta. et tantū
ē posita quātum libellus iudici oblatum. Ly. et Bar. tenent qz
nec tacite nec expresse pōt remitti. qz bec solēntas respicit ne
dum vtilitate partis s3 etiā iudicis. vt possit certam ferre sen
tētiā. et fuit bec ratio Bar. que non placet Ly. Secūda3 po
nit rōnem. qz partes nō pñt tacite nec expresse renunciare solē
nitatibus legis. vt. l. nemo pōt. de leg. i. ff. d. pactis. l. ius publi
cum. Ly. adijcit rōnem qz aut. offeratur. erigit qz detur in scri
ptis. als ptestatio facta non tñ. Idē tñ Ja. ve. bel. i aut. de exhibē.
et intro. re. s. i. col. v. Allegat rōnes bar. i aut. vt matres
debi. et credi. s. qz vero. nisi aliud haberet cōsuetudo. s3 istis pñ
respōderi hoc esse verum si petatur. remanet ergo opi. Jo. an.
nec credo libellū ēt si a iudice petatur parte obmittente de sub
stantia quicquid sentiat Marti. fil. et Ly. in. d. aut. offeratur
s3 bñ necessaria ē quedā posita super qua se fundat iudex ad sen
tētiā ferēdam. et sic intelligo Jo. an. et bu. quā si iudex remit
teret et partes non valere remissionē qn aliqualis petitio eri
gatur. qz hoc cōcernit vtilitatem publicam p aut. offeratur. et
in corpore vnde sumitur. sic intelligo Ly. et Bar. sit ergo con
clusio si libellus petatur a iudice et a parte ē de substantia i ple
narijs. i summaria quidē posita si nō petatur nec a parte nec
a iudice parte nō pñdicente idēz quod diri. s. l. qñ petitur a pte
si vero petitur a iudice et remittitur a parte si voluit plenarie
pcedi valet remissio quo ad libellū erigitur qualis qualis po
sta. ex quo iudex se informat in snia. et hoc non pōt remitti a
parte qz interest iudicis. et qz hic tractatur de solēnitatibus et
ordine iudiciorū. scīdum ē fm Hosti. in summa. i. ti. de snia
s. qualr pferri debeat is ē ordo. qz duplex ē ordo iudiciorū si
ue solēntas sic dicit. Is ē ordo iudiciorum solitus s3 quē si fe
ratur snia vel non seruet imo puertat. pñmo ptestet lis. secū
do offert libellus. pño iuretur de calūnia. secūdo ptestetur lis
pño feratur snia. postea scribatur snia non valebit fm Jo.
C. de sentētijs et iterlo. om. iudi. l. platam. ij. q. vi. s. diffinitū
ver. snia. s3 forma electionis p ordinē ē seruanda non trāsferē
da. de electi. cum post petitz. nec obmittēda de electi. c. cum
na. s. si. s3 et ordo iudicarij ē seruandus. et hoc intelligunt do
cto. de dicto ordine iudicario generali. secus de speciali. et sic
pñmo pñnuncietur de possessione qz de pñprietate. tunc. n. fm

legem tñ snia mero iure sz z iure pñocatur siue appellatur. C. de appel. l. i. vel pñt dñstingui iter ordinem iudiciariuz qñ ob mittatur non valet pñcessus vt dictum ē. z ordinē iuris qui si pñuertatur mero iure tñ. vt. C. de appel. l. i. fm Goffre. vel dñst que fm ordinem iudiciarium substantialem. i. quē iudex de ri gore iuris velit nolit ipse vel partes ex quo i figura iudici agi tur seruare dñ. z iudicalem. i. quē iudex de equitate z benigni tate iuris seruare dñ. cui tamen a partibus. z si in figura iudici agatur pñt renunciari z mixtum seu anormalum qui ali quando hñ vim spñlis. aliquando iudicialis. ordo iudiciarius substantialis est. z sic puta qñ citetur partes. libellus offeratur lis contestetur z de calumnia iuret. z qñ snia absolutoria vt condemnatoria si certa nisi in casibus congruo loco z tēpore a competentē indice sedēdo in his scriptis z gratis rite. i. non expñssum pñ iura pronuncietur. z qñ pñ hunc ordinem pronū ciet nulla est snia. C. quando prouo. non est ne. l. ij. in prin. ser uandus est enim ordo solitus iudiciorum. vt pñ de rescriptis e. cām que. sic z mos ecclēsticus de re iudi. c. iij. nec est gene ralis status ecclē debitus z antiquatus per alicuius insolētiā subuertendus. de supple. ne. pñela. c. ij. s. nolēte. qñqñ tamē sen tentiam latam spñto ordine iudiciario dñs papa ratam hñ dñ plēitudine potestatis. sicut pñ de accu. c. ad petitionē. ordo ve ro iudiciarius iudicialis vt consistere in his que aguntur in ter iuramentum dñ calumnia z sniam. i. qñ fiant positiones pñ ductiones testium z instrumētorum pñductiones. publicationes interlocutiones. renunciatioes. conclusiones z allegationes. z si quis iudex hoc non seruat mero iure videtur tenere snia z lata potius contra ius litigatoris qñ contra ius cōe. z si nihil probatur est vel semiplene iudex ex quo lis pñstata est z iura tum de calumnia pñdemnare pñt sed appellandum est. C. quā do prouo. non est ne. l. ij. in fi. nam si non appellatur facit ius inter partes. c. inter nos. s. fi. de re iudi. z. c. qñ ad pñsultatōnē C. de agri. z censu. l. i. libitibus. circa fi. z ar. de preben. c. nisi essent ver. quod ergo. vnde nec error detect? retractat sniaz. ff. fami. her. l. cum putarē. z. c. iter monasteriū. z. c. l. sequen. de sen. z re iudi. vt enim acquiescere snie is pñ quem fertur cuñ non appel lat z in potestate sua sit appellare. Ergo imputet sibi si nō ap pellat. Sic ergo snia auctoritate iuris suffulta tribuit ius illi qui nō habebat z auferitur illi qui habebat. ar. c. pastoralis. de rescriptis. nec mirū nam z patientia vel tolerantia pñstētis auctoritate sine ratificatione illius qui dispensare pñt iterue nire. hoc idem vt facere de supple. ne. pñela. c. penul. z de tē poribus ordi. c. ij. de pñben. c. tue. in fi. z. c. se. ante fi. de spon. c. preterea lo pñmo in fi. qui de. vel vo. c. veniēs. de electi. qñ sicut de his que fiunt a pñela. c. cum vos. de dona. c. pastoralis. de iurepatronatus. c. cura. ff. de officio pñconsul. l. obseruaf. in fi. ij. q. i. in primis. secus autē si snia non sit lata vel tolerantia sit turbata. ar. de si. c. matheus. vel dissimulata. i. pñuientib? seu clausis oculis preterita. ar. de pñiui. c. quāto. de snia ex cō. c. cō questi. vel qñ ēt is cōsentit expñssim vel tacite qñ dispensare si potest. talis enim i beneficijs ecclēstasticis nō excusat imo ve ritate comperta remouetur tenēs beneficium. z ē ad precepto rum restitutionem cōdemnāndus canonice sic itelligi. de cleri cis coniuga. c. diuersis fallacijs. de prebē. c. dilecto. i. fi. de his que fiunt a pñela. c. cōtinebat. de iurepatro. c. cum dilectus. in fi. de appel. c. bone. in fi. z sic itelligi qñ multe per patientiam tollerāt. ergo z. c. de pñben. c. cum iam dudum. z breuiter in his in quib? peccatum est fm legem diuinam sicut i furto ra pina. nec papa nec alius dispensat. quominus penitentia aga tur z restitutio fiat. de vsur. c. cū tu. rñij. q. v. sicut inuenisti. z in c. multi. ij. q. v. si res. In his vero i qbus ē peccatum mortale fm ius positiuū. z est iterdicta dispensatio episcopo siue iherio ribus a papa nullus potest prestare hanc patientiam nisi ipe papa. vel is cui auctoritatē dederit. vt pñbant concordantie su pradictę. de cogna. spi. c. super eo. ipse vero papa non de facili hñc patientiaz iterponit nisi qñ homines parati sunt corrigi z quo ad futura nō futura sic itelligi de temporibus ordi. c. ij. de cōse. ecclēsie vel altaris. a qua. Quo ad temporalia vero aliena detenta nō excusat similiter quis quousqñ absolut? sit per sniam a qua appellatum nō est vel prescriptio sit cōpleta. ista sunt verba Hosti. in ti. de sententijs. s. quot sunt eius spe cies ver. sed nūquid. hoc ē simpliciter verū. Redeamus ad ver. is est ordo. vbi Hosti. sic dicit. verū tamen si appelletur z

iudex dicat i snia per ea que vidi z audiri vel que probata sue rūt coram me visis z auditis allegationibus z. c. talem condē no. tunc si is qui cōdemnatus est dicat hñc ordinem nō serua tum fuisse. puta nihil fuisse confessū nec pñictū neqñ vidisset testes iurare vel copiam ipsorū nō habuisse fm leges vel fm canones z. c. si appellatum non fuerit z obijciatur aliquid fuis se obmissum de ordine iudiciorū substantiali retractabitur sen tentia. nisi pñcessus legitimus pñbetur. z sic snia cassabitur sic non presumitur pro processu nisi quatenus constiterit legiti mis documentis de proba. c. quoniam contra. in fi. de restitu. spo. c. cum ad sedem. s. fi. ideo litigatur de processu de restitu. c. constitutus. in fine. sed hoc potest itelligi qñ dicit decreta lis sniam fuisse cassatam non dicit cassam pñuiciatā solūmō pñter iudiciarium ordinē nō seruati qui filij sint legi. c. p ve nerabilem. s. videbatur. ver. pñterea z quod dicit lex ita potū tur victores sentētis si eas recte habere monstrauerint. i. auf. de his qui ingredi. ad appel. s. fi. vero neutrum. col. v. si vero nihil obijciatur. nec in dubium reuocatur neqñ suo tempore ap pellatur. tunc trāsīt i rem iudicatam snia z pñ auctoritate iudi eis pñsumitur. sic pñt itelligi de elec. c. bone memorie. dñ renū. c. i pñtia. de sta. bo. l. ingenuuz. ff. de adop. l. adoptiuū. s. fi. z si ēt appellet z apponatur grauamen nō tangēs ordinē iudicia rium iudicalem fm leges seu aliquid quandoqñ ius z nō pro betur. vel fm ius canonicū qñcūqñ grauam pñcedens sniam ni si sit tangēs ordinem iudiciariū substantialem quātūcūqñ of feratur pñbatio nisi pñponatur articulus nouus ex antiquis dñ pñdēs qui pñ nouos testes i cā appellationis pñbetur iuxta ma teriā. c. fraternitatis. de testibus. cōfirmabitur snia prima. s. hoc itelligi qñ is qui appellat cū de iniquitate snie cōquerat ff. de mino. l. cōfecti. dñ pbare qñ asserunt iniquitatē. i. sniam tenere. ff. de pñba. l. ei qui dicit. dñ. n. pbare si iuste appellasse. C. de appellat. l. qui ad ciuilia. z de tegere iniquitatē snie. ff. si pen. appella. l. i. s. i. de app. cū ecclēsia. quod pñ offensionem snie qñqñ apparet. de testi. c. raynucius z raynaldus. iō cauti Ita licifaciūt oia acta i publicā formaz redigi z sibi tradi ad fidē pñpetuam faciendam si quādo forte sup pñcessu aliqua dubita tio oriatur. C. de re iudi. l. gesta. de pñba. c. qñ pñ falsam. pñ totū Sz si partes nihil obijciant neqñ iudex obijcere dñ. de pñba. c. fi. i medio ibi alioquin cū non reuocetur i dubium de litis cō testatione. z hoc dictū fuit in cā dedit. donauit ticio z. c. in ar ticulo qñ tractatur de verbis enūciatiuis platis in snia. Et i ptus vero siue anormalis ordo iudiciarius pñt dñctis qui eri gatur vt in pñtia partium pñcedatur. nec. n. i absentia pñt lis pñstari nec dñ calumnia iurari ex quo ad hos articulos ē substa tialis. s. nec illa que occurrunt iter iuramentum de calumnia z sniam diffinitiuā i absentia partium expēdī debēt. si tamen expēdita fuerint i absentia. z post snia ferat i pñtia mero iure tñ snia nisi fuerit appellatum. l. z debeat retractari si etiaz post sniam hoc opponatur. Item quo ad sniam aliquotiens nihil ob. vt qñ abiens dedit hanc pñtatem iudici vel cōtumar est ali quotiens reddit ipsam nullam. vt qñ nec renūciauit seu hanc pñtatem dedit iudici nec cōtumar repitit. z hoc fm iura ciui lia exceptis is casibus in quibus ante sniam appellationē ad mittunt locū habebūt. regul. n. nō admittūt appellationē añ sniam. C. de iudi. l. apertissimū. z qñ appel. nō l. ante snie. de sentē. z iter. l. om. iudi. l. fi. nō nihil pñt imputari si non fuit ap pellatum. appellari autem poterit a diffinitiuā snia occasiōe grauaminis pñcedētis. z sic hñ necessarie appellās pbare ap pellationem suā. nisi forte allegetur grauamen de ordine iudi cario non seruato. sed fm iura canonica i illis casibus in qui bus appellationem admittunt iputabitur si non fuerit appel latum. z sic fm canones presumitur semper post latam sentē tiam pro auctoritate iudiciario etiam si appelletur a sententia c. inter vos. z. c. sicut. de re iudi. nisi snia in se manifestam con tineat iniquitatē. c. inter ceteras. de re iudi. vel nisi obijciatur ordinem iudiciarium specialem nō fuisse seruati. z sic itelligi tur quod no. Hosti. post Goffre. in snia de proba. s. quid dñ ver. si vbi. sic dicit. hoc ēt non admitto qñ fm Goffre. ante diffi nitiuam sniam latam non presumitur pñ processu iudicis z. c. vt statim diri. z sic itelleri hanc decretalem quoniam cōtra falsam ante sniam tātum habere locum. nam post sniam sem per presumitur pñ snia z pñ processu nisi pñuim ostendatur. vt dicunt iura signata. s. co. ver. l. fm Goffre. Sed pone qñ pñtes approbant

approbant ex certa scientia processum iudicis scientes quod non est
oblatus libellus nec est litis contestatio scilicet volentes quod hoc non
obstante processus valeat. nunquid valebit dictus processus et
sententia ferenda. dic quod non ut dicit Inno. de testi. c. cum cum in
glo. no. q. attestaciones de offi. dele. c. prudentiam in glo. si quid
si iudex. et per Archiep. elec. si cui. de lit. cont. c. fina. facit ad
hoc. ff. de dona. inter virum et uxor. l. si non secundum. et quod
nullum est rōne defectus ordinis iudicarij ratificari non po-
test. ut. d. c. cum cum. et in. d. glo. no. q. attestaciones. et ad hoc faci-
unt no. per Jo. and. de offi. c. si in glo. magna. et ad hoc faci-
unt no. per Spe. in ti. de senten. §. iuxta. ver. quid si partium vo-
luntate. et idem Hosti. in summa in ti. de multa. §. vtrum sic
dicit. Annum tamen notabis spūaliter circa hanc materiam
quod ubi sententia adeo est nulla quod nec ratificari potest. puta per ordinem
iudicarium substantialem lata per appellationem nec tacite nec
expressim ratificari potest. sic intellige. ff. de appella. l. si expressim
§. i. l. ex consensu. §. cū pcur. ubi vero nulla est sed ratificari potest
puta lata est contra ordinem iudicarium iudicalem vel quod fal-
sus pcurator intervenit. ff. de iudi. licet. si hic appellatur tacite
ratificatur et aliqua efficitur. sic intellige rem ra. ba. ff. l. iij. §.
falsus. An autem sententia nulla per consensum partium possit ratifica-
ri ac aliquo modo valeat. Sup hoc Ly. C. cōia vtriusq. iudi. l.
ij. sic dicit. nota hic quod illud quod alius non valet per consensum par-
tium roboratur. Idem hoc dicit. quidā quod sententia lata per quendam
privatum potest ratificari ex postfacto. ut. d. l. ij. et. d. l. licet. ff. de iu-
di. §. hoc non est verum quod ubiqueq. negocia non habet sua essentialia
a principio non possunt ratificari. ut. ff. de reg. iur. l. quod ab initio. et
no. C. de iure fil. l. ij. l. i. Non ob. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. §. q.
ibi valet per consensum non tanquā facta per iudicē. sed tanquā
per seipso. ex quo consensu dñum nati sunt. non ex auctoritate
sine et ex certa scientia scientes sententiam nullam non per errorem vn-
de si non possideret non possent ex hoc nudo pacto agere. ut ibi
innuit. Idem vero Ly. l. i. C. qui per sua iurisd. sic dicit. Quid
si quis cepit cognoscere tanquā delegatus et non erat. post ille qui po-
terat delegare habet ratum. an valebit processus. ut quod sic. ff. de iu-
di. l. l. §. primum ibi no. et. C. de iure fil. l. ij. §. Rō est p m. Idem. et quod
non habet sua essentialia a principio non potest ratificatione con-
firmari sicut est istud. nā iudiciū istud deficit in suis essentiali-
bus. quod non habet iudicē. ideo et. ff. de reg. iur. l. quod ab initio. §. ij.
in. l. licet. non habuit sua essentialia. quod fuit actor iudex et reus.
Alij reddunt aliam rōnem. quod iurisdicō est de iure publico. et ideo
non operatur in ea ratihabitio. Sed tñ prima ratio melior. et eadē
rōne dicam ubi non intervenit tutor i causa a principio. si aduer-
sus rem iudi. l. si. Idem vero Ly. l. i. C. ubi de crimine agi o-
portet. sic dicit. quod aut negociū in solo consensu peccat. aut in alio quod
solo consensu. Primo casu. aut habuit sua essentialia ut quod fuit
actor. iudex et reus. et tunc ratihabitio retrotrahit et confirmat
quod est actū. ut dicta. l. licet. Secundo casu tūc ratificatio non ope-
ratur ut trahatur retro. ff. de offi. procō. l. observare. in fi. hinc
est quod non valet iudiciū in quo intervenit minor sine consensu ad-
ministratores. et si pater et administrator ratum habeat. ut. l.
vniuersis. qui da. tuto. pos. et nota. C. de bonis que libe. l. cum
oportet. §. necessitate. ubi idem Ly. sic dicit. Quero nunquid iste
consensus possit ex postfacto intervenire ita quod per consensum sequē-
tem ratificet iam facta. Et ut quod sic. ut. ff. de iudi. l. licet. Glo.
hic dicit primum. quod hic filius suo. non nomine patris agebatur.
vnde ratum haberi non potest ut. l. si pupilli. §. si ego. ff. de nego-
ge. Sed certe imo quod non geritur nomine meo possum habe-
re ratum. ut. ff. de pigno. l. si fundus. §. i. Quid dicemus. Dic
Idem. quod processus non fuit recte initiatus. ut. C. qui da. tu. pos. l.
vniuersis. et. C. de aucto. prestā. l. clarū. et ideo quod ab initio non
tenuit non potest postea conualescere. ut in regula iuris. quod ab
initio. vult dicere quod persona filius. non est legitima nec integra
stādū in iudicio. et ideo cū iudiciū si hūerit sua essentialia non potest
ratificari ut alius solet notari. C. si aduersus rem iudi. l. si. et. C.
ubi de cri. agi oportet. l. i. Hosti moderni sunt qui dicunt quod hec
regula fundat super falso. videlicet super eo quod filius non sit ite-
ger homo et legitima persona per se sine patris consensu illum re-
integratis et legitimatis quod est falsum fm. Ja. de are. et. et se
quaces p. l. filius. ff. de actio. et obli. l. si. §. i. ff. de verbo. obli.
Et ibi dicit Ly. ut considerandum vtrum filius. egerit per hic bo-
nis in quibus ratione usufructus que agnovit est legitimus
administrator. et tūc ut vera opi. Idem. quod tūc dico patrē legiti-

mus administratore et per patris actore. si ponamus filium suum. non
nozem. sed quod est maior tūc filius. non habet exercitiū ipse sed pa-
ter. tñ si ageret vtrum posset ratificare ut quod sic. quod iudiciū non de-
ficit per defectū substantialem. sed per defectū iuris istius agentis
vel potestatem iuris agendi hoc magis placet. aut egi. per alios
bonis in quibus pater noluit usufructum habere. tunc cum
requiratur consensus solummodo in signum repudiationis et
ne litem sopitam resuscitet. ut predicti quantūcūq. tale signum
et certitudo iterum sit satisfactum est huic legi. Aut querit cum
filius extra predicta bona obligatur et conuicitur. tunc dico quod
filius. potest esse in iudicio hodie sicut olim. ut. d. l. tam ex con-
tractibus. ff. de iudi. §. a. bu. in. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. sic dicit
si diuisio est facta a iudice incompetenti confirmatur per consen-
sum partium ut ex contractu non ut ex sententia valeat. Bar. i. d.
l. ij. sic dicit non intelligas hic quod diuisio in. d. l. ij. conualidat
ex consensu tanquā ex sententia. sed approbatur tanquā ex diuisione ex
consensu facta. vnde l. idem Bar. in. l. i. C. qui pro sua iurisd.
op. C. cōia vtriusq. iudi. l. ij. dicit glo. fateor quod sententia est nulla nisi a
partibus approbetur. ut. l. contraria in. d. glo. quam no. quod sen-
tentia nulla ex defectu iurisdicōis iudicis potest consensu partium
validari. doc. omnes tenent contra in. l. si expressim. ff. de appella.
in. l. priuatorum. C. de iuris. om. iudi. Non ob. d. l. ij. quod ibi ex
illa approbatione non conualidatur sententia ut sententia. sed habet viz
cuiusdam actus cum partes fecerunt per pactum illud quod de-
uenit in sententia. Bal. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. sic dicit. Quero
nunquid sententia nulla ex defectu iurisdicōis possit consensu pri-
uati confirmari. dicit glo. quod aut consensus precedit sententiam et si
tunc consensus. aut sententia precessit consensum. et tūc consensus fa-
cit ipsam sententiam valere. ut. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. veritas est quod
neutro casu viz sententia. C. de iuris. om. iudi. l. priuatorum. sed ipse
consensus potest valere tanquā pactum. et ita intelligitur. d. l. ij. §. ij.
doct. Bar. idem Bal. in alleg. l. ij. sic dicit. Quero nunquid
ista sententia partium consensu conualecat. dic quod diuisio conualecat si
sententia. nā diuisio est actus qui potest explicari et ab ipsis partibus. sed
sententia non. C. de iurisd. om. iudi. l. priuatorum. Et adde quod
no. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. vnde. Jac. bu. dicit super glo.
que dicit non tenet factum ex consensu per cuius confirmatur.
dicit Jo. verius s. puto non ex veteri sententia sed ex nouo consensu
robur acceperunt. Ange. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. sic dicit
vnum scias quod quando actus est omnium respectu nullus nū-
quā ratihabitio habet actū confirmare. ita ponit simpli. Inno. i.
c. prudentiam. de off. dele. Jo. de imo. in. l. si expressim. ff. de ap-
pella. sic dicit. dicit Ang. patere ex hac glo. cum tex. quod sententia que
est nulla ex alia rōne quod propter defectum consensus non confirmatur
expresso consensu nec tacito partis. l. ij. glo. dixerit. et non bñ
l. i. C. qui pro sua iurisd. quod dicit pcedere nisi dicta sententia transeat
in pactum. per id quod habetur in. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. sed certe ibi
non firmatur ut valeat ut sententia. §. ut valeat ex vi pacti et tanquā
pactum. put ibi no. per doct. et per Bar. Item dicit idem Jo.
de imo. sic. Nota quod ubi appellatur a sententia nulla per hoc confirma-
tur ipsa sententia quod pcedit quod sententia est nulla per iuris rigorem. et sic
propter defectum solennitatis. secus si esset nulla propter defectum
consensus appellantis. quod tunc confirmaretur. ut pbatur in. l. iij. §.
falsus. ff. de ra. habe. et quod habet in. l. si expressim. i. glo. pe. gl.
Jo. an. i. cle. sepe all. sic dicit. s. vna cōclusionē. Ista lra ut vel
le quod in alijs casis requirentibus figurā iudiciorum necessaria
sit cōclusio. de cōclusionē habet de pcuratoribus. c. auditis. §.
cā pos. et pprie. c. pastoralis. et. c. qñ. de pba. de fide instru.
c. cū dilectus. et. c. cū Jo. Cōiter i secularibus foris apud nos
non fit cōclusio. i. ecclesiasticis sic per partes inter ipsas vel al-
terā ipsarum inuita ex quo insufficientes dilationes date essent
et elapse pronuncietur iudex cōclusum in cā. et vide Specu. de re
nunc. et cōclu. i. principi. Glo. in. l. platam. C. de sententiis. ponit
que sunt de substantia ordinis iudiciorum. et inter cetera dicit
quod publicatio est de substantia processus. dicit ibi Ang. quod in hac
glo. non bene sensit. quod etiam non publicato processu potest ferri
sententia et valet. l. ij. appellari possit ab ea. extra de appella. c. cum. §.
et. Al. processus l. ij. non sit publicatus partibus tñ est apertus et pu-
blicatus iudici. vnde bene potest iudex acta nouisse et ante vllaz
apertus vel publicatus iudici processus. Exemplum quod iudex
cōmisset extra territorium alij iudici examinationem testium
ante presentationem at testationem non de publicatus. et hoc cre-

do glo. sensisse et sic e defenata. tuc. n. nō cognouit de cā. ergo
fina e nulla fm oēs. et inquantū glo. dicit q iuramentum ca
lūme est d substantialibus iudicij. in hoc glo. non bene dīc f3
Ange. ibi cum etiam ex toto iuramentum calūnie posset ob
mitti. l. ij. §. quia veremur. d iura. cal. cāus est in. c. i. d iuramē.
calūm. in vi. Item inquantū glo. dicit ibi q cāe cognitio e d
substantialibus iudicij ibi in glo. dum dicit vel si non cogno
uit de cā fm Jo. dicit ibi Ange. et bene q si non cognouit. er
go non deliberavit finiam imo fulminavit illam de scō meri
to nulla est. vt. l. ex stipulone. C. de sentē. et interlo. om. iij. et l. i.
et ij. C. de sen. ex peri. re. probatur autem q nō cognouit d cā
si non habuit de tempore ad cognoscēdum et erat actorū mul
tudo. ita q verisimiliter propter temporis breuitatez iudex
non potuit se reddere instructum. de in integrum resti. c. cōsti
tutus vbi cāus. et nō. hoc q quottidie contingit de scō. naz p
ductis exceptōibus per reum alio non viso iudex fulminavit
finiam certe finia erit nulla vt dīr. differant ergo iudices et be
ne acta conspiciant. vt. C. de iudi. l. indices. et aut. ibi posita. et
l3 iudex inferat in finia visis actis illa verba enunciatina nī
hil important qm enunciant impossibile p naturam tēporis
breuitatem vt dīr. et dicit Ange. in. d. l. prolata vnum nō
tabile verbum q si papa vel Imperator cām delegat alicui et
designat modum pcedēdi. si modus non seruatur quantūcum
q non sit substantialis tñ finia nulla est fm Inno. de rescrip.
c. cum dilecta. et l3 peruersio aut obmissio talis ordinis viciet
stipulōnem de rescrip. cum dilecta est verum. saluo nisi partes
consentiant vt talis ordo non seruatur cum eorum fauore pa
pa vel princeps adiecit fm Inno. de off. dele. prudentiam i
glo. nobis vñ. Ja. bu. i. d. l. platā. sic dicit. aut qm d ordine i
ipsa finia et circa ipsam. et iste ordo obmissus viciat finiaz vt p
mo data et postea i scriptis redacta. aut obmittit substantia ipi
sententie et non valz. vt quia continet absolutionem vel con
denationē vel equipollens. vt. l. ptes. C. de sen. et interlo. om.
iij. Et querit de ordine iusticie ad ipsam finiam. vt de litis
ptest. de iuramēto calū. et. et talis ordo obmissus viciat finiaz
vt in aut. de exhibē. reis. §. sancimus. et. §. suscepto. ita itelligi
tur. d. l. platam. aut queritur de ordine plurium instantiarū
ad iudicem. et talis nō viciat iplo iure. C. de appel. l. i. et argu
mentū ad qōnem de facto. nam creditor cōuenierat pignoris
possessionem nō excocto debitorē pncipali querebat an teneat
finia lata p pignoris possessionem videbat q nō. qz e obmissus
ordo iuris p. d. l. prolataz. sed dicit q imo tenet. qz nō fuit ob
missus ordo vnius instantie ad seipsam sed vnius instantie ad
aliam. nam i vna instātia debet prius cōueniri debitor pnci
palis. i alia fideiussoz postea et ideo talis ordo obmissus nō
viciat finiam. et i hāc finiam residet Ange. allegando nō. p glo.
in. l. si mācipiū. ff. de enic. Itē querit an si iudex cognitionem
causē obmittat viciet finia quasi iuris ordine nō seruato. glo.
vt tenere q nō ex eo q reprobat illud exemplū i hac. l. S3 do
minus Marti. dicit q viciat. qz causē cognitio e de ordine de
bito et debet finia pcedere. et hoc tenet Inno. i. c. tua nos. de
coba. cle. et muli. et sic vñ in arbitrio qui e electus vt de iure li
tem decidat. nam si continēti nulla cognitione facta vult p
nunciare nō pōt. quod pbatut sic. nam arbitror habet similitud
dinem iudicis. vt. l. rem nō nouā. C. de indi. sed iudex non de
bet cognitionem obmittere. vt. l. iudices. co. ti. et l. de vnoquo
qz. ff. de re iudic. ergo nec arbitror. Itē querit glo. si iudex non
publicauit testium dicta. an valeat finia. Ego puto dicit Jac.
q valeat finia. qz non obmittitur hic ordo. sed potius p ius liti
gatoris est lata. et ideo tenet mero iure. Ange. in. l. gesta. C. de re
iud. dicit q publicatio processuū que fit per iudicē requiritur
solum in actis que fiūt i iudicio secrete. sicut sunt attestatiōes
testium et alioz autē actuatorū q fiunt publice et notorie. et
semp corā testium multitudine nō e necessaria alia apertura
et ita itelligit. l. gesta. fm Bu. et Bar. C. de re iudi. Attestatio
nes. n. et acta que fiunt in secreto nō facerēt fidē in alio iudicio
vel iter easdem p crsonas. nisi dicta acta sunt publica. i. ma
nu publica scripta. et postea publica per finiaz iudicis parti
bus pntibus latam. qz pnticiant pcessum publicū et aptū. et
p apto et publico hñ voluit et mādauit. et l3 acta que fiūt noto
rie si sit necessariū publicari. vt dictū ē. tñ necessariū f3 Ange.
ibi q publicent p notariū actorū cū signo pñcto apponi i talē
bus actis. Inno. vero i. c. albericus. de testi. sic dicit. Nos cre

dimus q ex quo acta sunt scripta p tabellionē eis credit inter
easdem psonas sine alia publicatione. al. is aut non profuit
nec obliunt. C. d. dona. l. in donante. d. proba. c. qm. de iureiur.
l. sed et si possessori. §. si. et l. se. Si autem inuērentur apud iudi
cem non autenticata per tabellionem necessaria est hic publi
catio. Item hec vera sunt q preteritū defectus solemnitatez te
stium non potest dicere non credendū esse actis vel et instro
erinde p manum tabellionis cōfirmato. sed si neget ea acta au
diatur. qz. §. dcm est post hosti. in finia q citatio est de ordie
iudicij substantialis. hoc intelligēdum est de citatione ad cās
qz si p non citatum pcederet. tunc reguli est nullum iudici
um. vt in de. pastoralis. de re iudi. et in. l. abfite. de appel. et in
c. i. de cā pos. et proprie. Si vero quis citatus fuit ad cām f3 si
ad singulos articulos cāe. vt puta processum fuit ad finiam si
ne citatione. tñ nullitas non respicit totum processum f3 sen
tentiam tantum. tunc processus remanebit validus et ex eius
dem actis finia infirmabitur pp defectum citationis ad finiaz
fm Bar. et Ange. in. l. si vt proponis. la. i. C. qm et qm iū. vñ
nō pōt perueniri ad finiam neqz aliter v3 nisi citatio pcederet.
Sed glo. Jo. an. in cle. sepe. d. ver. sig. vbi sic dicit supra verbo
ad id. non sufficit ergo citari nisi exprimatut id quod ad finiaz
audiendam. vt. ff. que sen. sine appel. rescin. l. i. §. item cum ex
edicto. facit de testi. c. cū olim. in. fi. de do. et cōm. c. euz qui lib.
vi. nam si hoc i summarijs fortius i alijs. et dicit glo. ibidem
i verbo non pemptorie. ar. qz i alijs cāis i quibus seruatur in
diciorum figura sit necessarie pemptorium exprimi vbi nō sit
trina citatio ad finiam audiendā. quod vñ tenere Jo. rxiij. q.
iij. de illicita. Ber. de offi. deleg. cōsultit Inno. de accusa. ad
petitionem. Spe. in ti. de citatione. §. viso de tpe. ver. als autē
et in ver. quid si lata. et dicit Anto. de bu. i. d. c. ad petitionem
q i actis grandis pncipij vt in diffinitua finia. vt i missio
ne i possessionem p quā datur vera possessio i absolutione ab
stantia iudicij i annotatione bonorū in cā criminali vel cū
li. f3 Inno. i. d. c. ad petitionem requiritur citatio pemptoria
vel trina. Et dicit idem Anto. post Inno. q solēntas citatio
num non h3 locū i citationibus que fiunt a principio anteqz
compareant. nec i citationibus testū neqz in alijs iudicijs q
dantur pntibus. ff. de iure delibe. l. i. et dicit et q in citationi
bus que fiūt ad mediā cām non requirit pemptorium l3 aliq
dicat pnti si sint grauis pncipij. alias non. de quo l. c. cōsu
lunt. de offi. deleg. S3 de citatione ad finiam quod non sufficit
vna sine solēntate. f3 hoc cōiter tenetur. Et tñ aduertendum
q non sufficit cū solēntatibus nisi exprimatut q ad finiam.
vt nō. glo. de hereti. c. cōtumacia. in. vi. i glo. pe. Idem dicit
dñi de rota decisione. cccxv. i. quocumqz alio actu non suf
ficere citationem ad audiendam voluntatē. nisi actus exprima
tur qz citatio e generalis et vaga. de verb. obli. l. si quis insulā
Ber. de rescrip. c. si. super verbo ideterminata. alle. l. ad ptem
ptorium. et l. seq. de iudi. ad hoc p Jo. an. in. l. si. de ver. sig. i ver
bo pemptorie. p Jo. an. rxiij. q. iij. de illicita. et p Buil. de mō
te laud. in. c. super verbo pmitget. de dolo et cōm. Itē in qua
tum dīr i nō sufficere citationem sine pemptorio ad finiam in
telligit exceptis casibus i quibus pcedi pōt fm formā cle. sepe
de ver. sig. de quo i cle. dispēdiofam. de iudi. in quibus nō cri
gitur pemptorium vt. d. cle. sepe. et pcedit i cā beneficiāli in cu
ria existente. Itē intellige nisi p modū cōminationis dixerit
se iudex pcessurum ad finiam. vt dicit Bar. i. l. si finita. §. iul. d
dam. infec. et ponit dñi de rota i fin. q. cccxv. de quo i spe.
de citatione. §. viso de tempe. ver. als aut. et ver. qd si lata. vbi
Spe. et idē i oibus. et tractat ibi i ver. f3 ante claz. et ponit opi.
Egidij de qua in alle. c. cōsultit. an cōminatio de procedendo
ad anteriora qm de iure poterit habeat vim pemptorij.
habetur p dominos de rota. i. d. decisione. §. alleg. qui tenent
opi. Bar. et de hoc p eundem dñs Anto. i. c. cām que. de do.
et puma. et i. c. et tua. de cle. non resti. et i. c. ij. de cler. vel mo.
Jo. an. et Inno. cōcludūt q non. Rō e clara. qz ex quo refert
se put de iure fuerit. sed ius vult q prima citatio non sit pem
ptoria f3 tertia. vt in iuribus vulgaribus. ergo et. et hec opi.
cōis quā Bal. limitat veram i casibus i quibus pceditur cū
ordine iuris. f3 si sumus in cā summaria tñ tunc verba de q
bus. §. faciūt talem citationem esse pemptoriam. ita ipse bal.
i rub. C. cōminationes vel epistolas. alias i arg. glo. l. i. eo. tit.
f3 fm Lud. in. l. si finita. §. iulia. non ē verum. vt. j. dicitur. qz
i primo

i primo decreto pceditur summarie et e necessarium pempto
rie. Si aut citatur quis cu cōminatione q als pstatut quis
se pcessurum et pnuclaturuz. dicit q bz vim perēptorij. ter.
ē i. l. ad pemptorium. ff. de iudi. Ludo. i. d. s. iulia. sic dicit i gl.
magna. vult principium gl. q ad hoc vt procedatur ad missio
nem in possessionē requiratur pemptorium. l. pñti. s. cū autēz
C. de his qui ad ecclē. confu. et l. consentaneum. s. si. C. quomō
et qñ iuder. Vnde Bar. ex dictis verbis glo. querit in quibus
casibus sit necessarium pemptorium. et refert Inno. i. c. cūz
ad petitionem. de accu. vbi dicit q est necessarium in casibus
quatuor et in snia diffinitiva. vt. l. i. s. cum edicto. ff. que sen. si
ne appel. rescin. Secundo vt quando peruenitur ad primum
et secundū decretum. et per iura. s. alle. et per glo. in. d. s. iulia.
Tertius est in casu. c. sacro. de sen. excom. Idem dicit Inno. i.
c. venerabilis. de dolo et contu. vbi addit alium. s. in snia abso
lutoria ab obseruatione iudicij. et allegat tex. l. properandum.
Extra hos casus dicit Bar. q quēlibz citatio psumitur q
habeat vim pemptorij. alleg. dcm Spe. in ti. de cita. s. vñ
ver. dicunt ēt quidam. et sic pertrāsīt Bar. sed ipse vidit Spe.
in ti. de dila. post prin. videndum. vers. terminum autem assi
gnari. vbi dicit q terminus post lit. cont. sit pemptorius. di
cit q nō meminit se legisse. ideo pedes firmant dñi mei de ro
ta decisione. c. c. r. r. r. vbi dicit in romana curia seuari dēz
Specu. in. s. vñ. v. q omnis citatio seu terminus datus p
litis contestatōem est pemptorius. hoc sequitur do. Anto.
de bu. et Jo. an. in. c. consiluit de offi. dele. et glo. in cle. i. de ex
ceptōibus. et Bar. in. l. i. ff. de feriis. et probatur in. l. si quādo
C. de testibus. et in. c. in nomine dñi. e. ti. extra. et no. dcm. c. cō
suluit. quoniam ibi narrat fcm. Et his habes q ad diffinitiuaz
requirit citatio pemptoria. Fallit pmo qñ citatur ad diffiniti
uā tyrān? qui iuste videat ipsi citanti terribilis. istud ē singu
lare dictū Hosti. et Jo. an. i. c. nō minus. de imu. eccl. et refert
Bal. et sequitur in. c. i. de milite va. q ptumaz ē. Secūdo fallit
in casus i qbus pceditur summarie et de plano. glo. est in cle.
sepe. de verbo. signi. et no. i. extrauagati ad reprimēdā. Tercio
fallit i cā summaria tñ. q nō requiritur pemptoria citatio. s.
simpler requirit. dictū est singulare Spec. in ti. de snia cog.
s. postremo ver. hoc quoqz. et l. i. ff. de feriis. sed hoc nō est ver
nam in primo decreto pcedit summarie. vt. l. i. s. C. vbi in rez
acti. et c. qñ frequent. extra vt lite nō contestata. sed vt possit p
ueniri ad primum decretū requiritur pemptorium. l. consenta
neū. C. qñ et qñ iuder l. i. in ipso primo decreto pcedat summa
rie et c. Quarto fallit vbi superior pcedit ad declarandū statu
ta nulla. q p ecclesiasticā libertatē. q tunc nō requiritur cita
tio pemptoria imo nulla. hoc est dictū Arch. singulare. i. q. i.
q lotharius. et refert Bal. i. l. pñti. b. yteri. C. de epi. et de. Quin
to fallit vbi primo citat absqz eo q aliquid dicat ascēdit equuz
vt vadat ad partes longinquas q nō requiritur hic aliqua ci
tatio. dictū est Inno. i. c. auditis. de pecu. et refert Bal. in. l. i.
C. quomodo et qñ iuder. Ratio est q citatio fit ad fines pñtō
nis. sed eo ascēdente equū et accēdēte ad partes longinquas
ostendit se nolle cōpere cū facto dā volūtas itelligi. vt. l. rep
hendēda. C. de insti. et substi. fac. l. de qbus. ff. de legi. si tam. s.
nō nocebit. ff. de edi. edic. Sexto fallit vbi dicit se expresse nol
le cōparere vel vbi se occultat ne nūciū habet eius noticiā.
ita not. Inno. i. c. ad petitionē. de accu. et illud sequitur domi
ni mei in alleg. decisi. et Bar. ponit in. l. si finita. s. iulianus i
x. q. et in aut. qui semel. C. qñ et quando in. t. pñti. q potest
eius mutari voluntas. vt. l. liberi. C. de fidei cōmissi. lib. sed Jo.
an. in. c. venerabilibus de sen. excom. in vi. in. s. sed non. alle
gās istas opi. vñ velle concordat. q aut hec verba. vñ nolle ve
nire in iudicio loquit. et tunc nō est citandus. vt in. d. s. semp.
aut extra iudiciū et sit citandus rōne pene. sed gl. t. z. opi. In
no. in. l. si. de in inte. resti. et in. l. tres denunciations. C. qñ et
qñ iuder. et hoc est verum. nam tex. in cle. si a me. de dolo et cō
tu. et c. cum qui. de eo q mittit in possessionē cā rei ser. et Bar.
in. l. q rome. s. flauius. d. ver. ob. voluit et q appellans frinole
si iuder non defert non tenetur vltius citare. Ratio est q i
tendit protestari q nō intēdit vltius comparere. vnde ibi vñ
casus. et nō obstat q ibi fuit appellatum ergo fuit hoc in iudi
cio. q pñt applo fieri nō in iudicio. l. i. de feriis. i. q. vi. ad eum
ti. et l. i. s. eundem. ff. quando appel. sit. Non ob. rō. i. de. et vñ
q cū psumitur quis penitere cum psumatur volūtas du

rare. l. lucius. de le. i. s. l. cū tacitū. et l. cū qui semper. de pba.
et hoc ēt bz locum in illicitis nisi ex verisimilib? pecturis ap
pareat p. ter. est sing. in. c. a nobis. lo grande. de sentē. excom.
et cum hac opi. pertransit Bal. in. l. i. et l. tres denunciations.
qñ et qñ in. Septimo fallit p rebellem occupantem terras ec
clesie. q nō requiritur pemptorium. Ratio est q ex actu de
tentatōis psumitur notorium ratione actus permanentis.
ita Inno. in. c. tua de sentē. excom. et Jo. an. in. c. cum olim. d
re iudi. Octauo fallit vbi fertur snia per reuifores rōnis com
mūis. q tūc nō requiritur citatio cum pemptorio. sed etia
sine citatione pñt snia ferri. ter. est sing. fm lec glo. quā Bar.
ibi notauit in. l. i. s. quod de frumentaria. C. de admi. re. ad ci
ui. perti. Nono fallit vbi inferior citat quem vt compareat co
ram superiore cui vult referre merita cāe. et ita Spe. in. s. vidē
dum post prin. in ti. de renuncia. et in. s. i. in pñ. et refert Jo.
an. in. c. si. d. accu. in nouella. Decimo fallit cum par citat seu
monet parem. q tūc nō requiritur pemptorium. glo. ē sin
gularis in cle. i. de hñti. et refert Bal. in. l. nam ita diuus. ff. d
adop. et canoniste i. c. cum cām. d. off. dele. Undecimo i extra
iudicialibus i quib? qñbz amonitio bz vim pemptorij. hec
est doctrina gl. si cōs. xviii. distin. quam sequit Jo. an. in. c. si
ego. i. d. iurei. imo fuit doctrina Inno. in. c. cū nobis oli d. ele.
et ē doctrina glo. nostre. in. l. si eo tpe. de fide instrui. l. i. et l. ti
cia. s. vñ. de le. i. s. non ob. ter. in. l. qui rome. s. coheredes. d
ver. ob. vbi dicit q heres intendēs vendere rem hereditariam
requirit coheredes pluries. s. rñde q illud verum pluries re
quisit narrat factū non aut statuit vt. l. i. qñ nō pē. par. i. gl.
fallit ēt in casibus i quibus pceditur summarie et de plano si
ne strepitu. forma et figura iudicij. vt in tex. i. cle. sepe. de verb.
fig. et vide Bar. in extrauagati. ad reprimēdā. Item ludo.
i suis dictis i lra. s. i dicto quod scipit. snia lata. sic dicit. Se
tētia lata sine citatione ē nulla. l. de vno. quoqz. de re iudi. fal
lit fm Sepe. nisi quis fuerit cōtumax i respondēdo positioni
bus sibi factis. q tunc valeat snia sine citatione. et ita dicit d
facto pnuclasse. et ita ponit ipse i ti. depoli. s. viii. ad fi. et ita
dicit de cōsilio dñorum antiquorum q dicit nūqz possit
aligs legisa quod dictum Specu. reprobat Jo. an. in. c. i. de
cōfess. in vi. i nouella. Et rō est q ibi non respōdeo positionib?
pñt quis dupliciter esse cōtumax. Vno modo qñ iussus et mo
nitus a iudice non respōdit sed recedit. modo pñt cōtumacē
dicit ter. i. d. c. i. quod talis habeat ac si foret confessus. mō sic.
si iste fuisset vere confessus positiones. requireretur citatio ad
sniam. ergo pariter est citandus ad sniam iste fecte confessus.
Secundo q pñt quis esse cōtumax q ex ipso q respondens
scit positiones et recedit non expectans mandatum dicitur cō
tumax. pñt talem ergo cōtumacem pceditur tanqz pñt cōtumacē
vt in. d. c. i. talis ergo cōtumax i quocūqz litis articulo con
tumacia non obstante dñ citari ad sniam diffinitiuam. allat
cām i. c. cum olim. de testi. et glo. in. c. i. de dolo. et cōtu. lib.
vi. Si ergo pñt istum dñ pñt tanqz pñt cōtumacem dñ citari ad
sentētiā quod nota. q alius legisa non tangit. Item potest
ferri snia sine citatione pñt tutorem qñ pceditur pñt tanqz di
lapidatorem bonorum pupilli. vel prelatum dilapidantez bo
na ecclē sic. et lite non pñt. et quo ad receptiones testiu vt dicit
glo. i. q. i. q. ea et alia. i. q. i. i. summa. que cōcludit hec i sui
odiu. et alle. l. ne diu. C. de pe. que nihil facit. tu dic q d hoc vi
det casus in. c. veritatis. de dolo. et cōtu. q ibi pcedebatur cō
tra prelatum tanqz dilapidatorem bonorum ecclē abātez
et fuit pcessum ad diffinitiuā m. s. melior ter. ē in. l. i. C. vbi d
crimi. agi opz. ibi nullo privilegio. Item Aug. in. l. ea que. C.
quomodo et qñ iud. sic dicit. In notorijs pñt ferri snia ēt par
te non citata. et sic in eis bz locū ista. l. ea que. de quo capitulū
iii. de trāsla. epi. et de cobabi. cle. et mulierum. c. vestra. Bar.
i. l. si finita. s. iul. querit an cū quis pemptorie citatur ad au
diēdā sniam sit necesse q dicatur ad audiēdā sniam cōtra se
ferendam. et ipse Bar. in. l. si aparito. C. de coartali. lib. rñ. dñ
q ibi ē ter. q vbi snia fertur pñt dñ citari ad audiēdā sen
tētiā pñt se. ego audiui dicit Ludo. i. d. s. iul. a dñio meo in. l. et
post edictum. de iudi. qui dicebat q Bal. viua voce reprehen
dit illud dictū hac rōne. q qñ fertur snia pñt absentem ita pñt
ferri p eo sicut pñt. vt. d. l. et post edictum. et l. pperandum. s. et si
quidem. s. si dicit Bar. esset verum sequeretur q snia lata p ab
sente esset nulla. et ille leges feruient nobis de vñto q ēt nul

la. Probatur nam cum iudex citat abñtem ad vñū actū & fa
ciat alium actum. ille actus ē nullus. ter. ē i. l. aut qui aliter.
quod vi aut clam. ff. l. si vt pponis. C. qñ iudex. h. sic
ēēt in casu nostro. ergo illa ēēt nulla. cū ad eam nō sit citatus
Bal. i. l. diem pferre. ff. si quis litigator. ff. de arbi. sic dicit.
Mo. q. valet iñia p parte absente. quod ē no. & no. arg. ex isto.
ff. q. valet pcessus sine citatiōe qñ est renūciatum citatiōi. &
de hoc ē glo. ordi. i. d. ff. si quis litigator. & id quottidie datur
licētia iudicibus dicit Bar. ex pcedi sine aliqua cautione vt
videmus seruari & praticari in criminalibus causis. adde qd
no. Spe. i. ti. de citatiōe. ff. vñ. ver. h. pone q. partes. Itē dicit
Ludo. i. suis dictis i. l. a. s. in dicto quod incipit. Sñia nō pōt
ferri p actore. vbi dicit sic. sñia nō pōt ferri p actore abñte nō
citato. ter. ē i. l. furioso. & l. questum. de re iudi. & l. pperandū
ff. sinait. C. de iudi. hoc ē verum i. civili. sed in criminali bene
pōt casus ē vnicus & mirabilis. C. de adul. l. quāuis indubita
ti. alle. Bal. in. l. ea que. C. quomodo & qñ iñ. & vltius idē Lu
do. in l. fa. s. in dicto quod incipit sñia diffinitua. sic dicit. sen
tētia nō pōt ferri vtrāq. parte absente. vt est glo. i. l. pperan
dum in verbo triēni. C. de iudi. Fallit in casibus i. quibus iu
der ex officio pcederet. q. tunc vñ ēt vtrāq. parte absente. gl. ē
in. c. cupiētes. ff. q. si per. rr. ver. opponēte de elec. li. vi. quam
refert Ang. in. l. si quis libertatem. ff. d. peti. h. di. vbi etia. & vi
de alium quem ponit idem Ange. in casu appllōis interie
cte ad papam vel imperatorem. Archi. autem. ij. q. i. c. que lo
tharius in glo. i. ibi forte sic dicit. adde pro isto forte facit quod
no. Vincen. & Ber. extra de diuor. c. porro. Sed hoc qd no.
de iureiur. c. ad nostram in glo. ij. de hoc etiam no. de purga
ca. c. pe. in fi. Sed q. in notorio possit ferri sententia parte non
citata videtur expresse extra de transla. epif. c. quanto. ff. ne
autem ibi sibi precipimus. & ibi hoc per Jñn. & Hosti. appro
batur. nam verbum precipim⁹ vim habz sentētie extra d. ver.
signi. c. in bis. Et ideo Jo. hic dicit forte. & pro hoc facit quod
ipse Jo. Lau. & Hug. nota. ij. q. i. ff. finali. tamen ipse Jñno. d.
coba. cle. & mulie. c. tua q. in omni notorio citatiō est faciēda
vt in alle. c. ad nostram. sed contra extra de re iudi. c. cū olim
in fi. Sed illud intelligo cum excessus ēz iudici notorius q.
nulla potest tergiversatione celari. Vel pōt distingui vtrum
factum sit tale in quo certe persone condemnatio erigatur. &
tunc quantūcūq. sit notorium d. citari ad sententiam audi
endam ita seruatur in curia. ratō est quia absens multas excu
sationes & defensiones possz pretendere per quas non condē
naretur si ēz pñens & eas proponeret. als sufficiat tantum
inhibitio vel ordinatio. verbigratia statutum est ab aliqua ci
uitate aliquid quod sit contra libertatem ecclesie vel cōtra ius
diuinum si hoc notorium sit superior potest tollere vel tolli. &
non obseruari mandare sine aliqua citatiōe & decernē illd
non tenere & cassare. ad hoc facit. ff. de seru. fugitiuis. l. diu.
& ff. de offi. procu. c. la. l. fi. Notat tamen Jñno. q. non ē neces
saria sñia. vt ipse no. extra de verbo. signi. c. ex parte in glo. sed
dices iuxta princi. Sed Vincen. & Hug. videntur notare d.
d. diuor. c. porro. sed dic q. non requirit sententia scilicet i. scri
ptis & solēniter pferenda. sic notatur in aut. vt iudi. sine quo
quo ius. ff. necessitate. Archi.

An feriis possit renūciari.

Liqualiter est videndū an possit renū

ciari feriis. Bal. i. l. i. ff. de feriis. sic dicit.
Feriis messum pōt renūciari. & in iudi
cio & i. iñris fm cōmunē opi. secus i. feriis
introducitis i. honore dei. Adodo quero quid
in feriis repētinis. Et dicit q. non pōt re

nūciari. q. vident pñcipaliter iducta ad publicā vilitatē. ve
no. in cle. sepe. de verbo. signi. sup verbo feriatū. & dicit Bal.
ibidem in. d. l. i. q. si ptes renūciant feriis q. arbitet nō possit
eis uti. quod putat Bal. vñ ptes renūciantur in compro
missio. q. arbitet acceptādo cōpromissum intelligit acceptasse
cū suis capitulis. argu. ff. de manum. l. gayus. & si extra com
promissum partes renūciant nō pñsiente arbitro. tūc nō
aufert pñiudicium renūciatio ipsi arbitro. vt no. in cle. sepe.
de verbo. signi. n. nisi esset res tpe pñtura. adde quod no. extra de

offi. deleg. de causis. & dicit idem Bal. in. l. si feriatis diebus
ff. de arbi. quod idem iudicatur de feriis repētinis sicut de fe
riis inductis in honorem dei. q. inducitur ad publicam vti
litatem siue causam. & ius publicum & diuinū eqpantur vt. l.
fi. C. de sacrosan. eccle. & ita notatur in cle. sepe. de ver. signi. &
dicit idem Bal. in. l. si de meis. ff. si ex compromisso. de arbi.
q. arbitet nō potest pcedere diebus feriatis ob necessitatē ho
minum. nisi sit periculum i. mora. nam tūc pceditur diebus
feriatis. vt. d. ff. si ex compromisso. Sed ēt si periculū sit i. mora
pceditur diebus feriatis in honore dei sed solum si ad homi
nis vtilitatem. Sed arbitrator pōt pcedere quolibet tpe. quia
non pcedit per modū iudicii sed per modum transactionis. &
transactio pōt fieri die dominico. vt. C. de feriis. l. fi. & p Jac.
bu. in lec. dicit idē Bal. in. l. si de meis. ff. recepit. q. arbitra
mentum nō pñne habet vim transactionis. qñ si haberet nō
posset reduci ad arbitrium boni viri. etiā p magna lesione. vt
no. ff. ad trebel. l. lucius. ff. si. & quod dñ in aut. vt differen. iudi.
ff. si vero. q. habet vim transactionis vñ est. nō tñ per omnia
ar. ff. de arbi. l. nō distinguemus. ff. cū quidā. ad fi. & eius quod
no. Ly. in addit. ¶ De cetera ipsum cōpromissum ē pñtus cuius
dam transactionis large. i. cuiusdam amicalis decisōis cō
misse arbitratori. vnde arbitrator assumit sup pñtu illius qua
si transactionis resultantis ex cōpromisso. nec oportet etiā du
bitare q. nō est vera transactio cū nō habeat pcedere aliquo
dato vel retēto. imo toto dato vel toto retēto posset arbitet
laudare. quod esset impossibile si ēt vera trāfactio. istud ergo
vtrū trāfactio ponitur large. Ange. vero. i. l. i. C. de se. sic dicit.
¶ Si casus hic q. sicut nō potest renūciari feriis solēnibus. i. i.
honorem dei introducitis. vt notat i. l. omnes. C. de feriis. ita si
potest renūciari feriis repētinis. & ita tenuit Alzo in summa
de feriis. & idem Jo. an. i. cle. sepe. de ver. signi. tenet. dicit etiā
Ly. in. l. i. C. de feriis. q. i. pñtu pōt quis renūciare feriis intro
ductis ob necessitatē hominū licet alij dicāt pñm q. nō pos
sit renūciari nisi tñ in iudicio. quod no. Bar. autē i. l. si feria
tis. ff. de arbi. sic dicit. apponit quottidie in cōpromisso q. co
gnoscere possit pñciare diebus feriatis & nō feriatis. & hoc
intelligit in arbitro. secus in arbitratore. vt dicit idem Bar.
in. l. si de meis. ff. si de arbi. Item nota q. si ferie sunt iducte i.
honore dei nō pōt quis cōsensu partiū renūciare vel auctori
tate iudicis. & sic sñia lata illo die nō valeret. secus i. sñia arbi
tratoris. nam cū sit quedā trāfactio potest ferri ēt diebus feria
tis. vt. l. dies festos. C. de feriis. idem autē Bar. i. l. i. ff. de se. sic
dicit. an renūciatio feriarū valeat extra iudiciū. ¶ Si q. nō ar.
C. de pac. l. i. In pñm vñ & istud tenet per. l. qui. appel. nō l. h.
& C. de tempo. appel. l. penul. ff. si. quod intelligit Bñil. nisi alia
causa de nouo supuenerit. vñ puta si supuenerint diuicie pp
quas est necesse q. occupetur. quod non erat tempore celebra
ti pñtus. argu. l. de etate. ff. ex causa. ff. de interroga. act. & ff. d.
pcura. l. post litem. cum sequenti. Item aduerte q. renūciatio
feriarū facta simpliciter intelligitur de pñentib⁹. ideo est ne
cesse q. dicat de feriis inductis & iductedis. argu. l. si ita. ff. de
auro & argento lega. & querit glo. i. l. i. de feriis. ff. vñ per par
tes possit renūciari iuramento testium. & determinat q. sic. & ē
ter. extra de testibus. c. sup lris. & de re iudi. c. tuis. qd de alijs
solēnitatibus. vt de lris cōtest. de libelli oblatione. & si. dicit vt i.
l. i. & aut. offerat. C. de lris pñst. & extra de offi. deleg. c. de cāis.
& per Jo. an. de re iudi. c. fi. & per Jñno. de testibus. c. cum cau
sam. facit q. dicta testium nō legitime examinatoriū possit cō
sensu partiū approbari. & p Bñil. alle. aut. offeratur. & d. hoc
dic plene. vt. s. fuit dictum. an iuris solēnitatibus possit renū
ciari. Item Ludo. in lra. l. in dicto vltimo. sic dicit. nō pñt
partes renūciare feriis i. pñiudicium testium. ter. est melior
qui sit alibi fm Bal. in. l. fallaciter. C. de aboli. Hosti. autem
in ti. de feriis. in. ff. an feriis. sic dicit. An feriis possit renū
ciari repētinis minime solēnibus inductis in honorem
dei. multominus quia nec processus habitus etiam partibus
consentientibus tenet. nec sententia. c. fina. ff. quibus de feriis.
Itē inductis i. honorem dei. pñcipis. vel ciuitatis nō pōt re
nūciari. vt. l. si feriatis. ff. de feriis. & ff. de postbu. l. quos probi
bet. ff. de iur. inu. l. temp. ff. conductores. de foro cōpe. c. si dili
genti. solēnitatibus autē inductis ob necessitatē hominū re
nūciari pōt. Et ē rō. q. id de quo queritur p alios expediri pōt.
& q. quilibet pōt suo iuri renūciare. simile de testi. c. tuis. sed si

renunciatum est non valeret. vt. d. c. si. ff. de feriis. l. i. et l. si feria
tis. Item renunciatio fit aliquando auctoritate iuris in omnibus feriis.
nam in operibus pietatis magis insistendum est diebus solennibus quam
privatis. vt. l. c. cum ad monasterium. de statu mo. l. si. in rectorio
et l. c. si. quibus de feriis. et in operibus misericordie distinctio
dierum non habenda. lxxvii. di. v. tin. de cose. di. v. nunq. qz
ibi summa est ratio que pro religione facit. ff. de reli. l. sunt persone
ca et que tpe lapsi inutilis manet. et in feriis vindemiarum et mel
sum tractat. de iudi. c. si. ff. idem forte in his que appellatibz si
recipiunt. ff. de appel. re. l. si. Quid de causis matrimonialibus et
spiritualibus. vt. qz his diebus et tractari possint. ar. de elec.
ca. cum inter vniuersas. et c. ne p defectu. et vt lite non cote. c. qm
frequenter. s. porro. et pe. et hoc no. bugo. xv. q. iiii. placita. puto
si figura iudicii agat. si si pcedatur ex officio. forte pot. ar.
de cla. desp. c. cum inibitio. Sz nunq. milites et clerici habe
ant ferias messium et vindemiarum. Item quid de eis qui non
habent pda nec vineas. et vt qz eis deficiat ro. qz be ferie co
ceduntur. ergo et effectus. de appel. c. cum cessante. sed certe tales
circa messes amicorum et familiarum et emptionem melioris
forti quod habetur tpe messium possint esse iteti. non ergo in eis
ro deficit oino. et id in re dubia melius est verbis edicti seruire
indistincte. n. loquitur indistincte recipere debem. vt. ff. de exerci.
l. i. si. si is qui nauez. ver. i re ergo dubia. et qz privilegium est latif
sime interpretandum. de dona. c. cum dilecti. et sic saltem propter
alios gaudebunt. si tñ habes p ar. s. d. treuga. et pace. c. ij. et ar.
quibus non obstat. lon. temp. pserip. vbi privilegium concessum
occasione agriculture sue militie non prodest nisi insistentibz
i agricultura sue militie. sed ibi loquitur i rusticis et militibz
qui ad illa duo spaliter sunt deputati. et ideo dictum vt dili
gentiores sint circa officium sibi commissum. vel dic qz si non ha
bet instrumenti impedimentum vel p se vel p alio ibi necessario
venire tenet et respondere. nam ibi tñ hoc privilegium vident
habere. qz circa rem rusticam occupati sunt. vt. ff. de feriis. l. i.
p. mo. nro. et fm hosti. in eo. ti. s. quid in eis agi debeat. quan
do cuqz necessitas vel pietas erigit non sunt feriandi hi dies.
igitur cause matrimoniales et alie i quibus vertitur periculum
anime i his diebus tractari possunt. Item ea que ad pacem et co
cordiam pertinent his diebus tractari et terminari possunt. c. i.
et c. si. ff. de feriis. pacta. n. cum ferant transactiones loquatur
de feriis. l. si. C. Item vt qz cae miserabilium psonarum et debi
liu his diebus tractari possunt. hec. n. pietas suadet. et in opibz
misericordie distinctio dierum non habenda. Item quolibet tpe
appellari pot. siue feria sit sollemnis. siue repentina. sed appel
lationis exercitium denegatur. vt. C. de se. l. i. currit tñ tempus
anni vel bñij appellantiibus diebus. C. de app. l. ij. s. si. Item
quolibet die libellus offerri pot. ff. de app. l. miles. s. scragita
Item publice et fiscales cae tractari possunt. C. de feriis. l. publi
cas. aliud in feriis solennibus ob honorem dei. C. de feriis. l. oes
i si. Sz et que pñet ad voluntaria iurisdictione sicut adoptio
emancipatio. excoicatio. absolutio. vbi non requiritur cognitio.
puta i notorijs criminalibus. et manumissionibus. et diebus
paschalibus expediri pnt. C. de feriis. l. actus. Item qones lato
rum insigniu his diebus expedit. l. puinciarum. C. de feriis
die aut sabbati potius debemus operari quam alijs diebus ne vi
deamus iudicare. de ple. di. i. c. i. et di. iij. c. puenit. et cu hosti.
cōcordat. l. 30. C. de feri. vbi l. 30. dicit qz de consensu partiu
tpe feriaru pot ius dici et tenebit lita. vt. ff. de feriis. l. i. In die
bus aut feriatis ob honorem dei. vel principis. vel ciuitatis
non puto dicit idē l. 30. aliquid operari cōsensu partium. cu
et qz phibet postulare ob reuerentiam pretoris. et vtraqz parte
psentente repellit a postulando. ff. de posthu. l. quos phibet et ar.
ff. de arbi. l. si feriatis. i si. Item actiones tpe mortis pture. tpe fe
riaruz possunt exerceri. vt fiat litis contestatio. vel executoris
conuentio. vt. ff. de feriis. l. i. s. sed excipiuntur. et in l. terna.
Ex. aut in l. i. C. de feriis. sic dicit. Quero nūquid possit renū
ciari feriis i istumeto. ecce duo phunt et renūciant feriis. qd
est itelligendum de feriis gratia hominum. hec est qd que fit in
Spec. c. ti. s. si. circa si. Ja. de are. hoc disputat. et vt qz sic. vt. l.
si qz in pseribedo. C. de pac. Eōtra vt qz no. qz oportet qz du
rat cōsensu vsqz ad litis cōtestationem. ff. solu. ma. l. si cum do
tem. s. eo aut tpe. Item p hoc. ff. de iurisd. om. iu. l. si conuene
rit. ergo vt qz i presenti desideret cōsensu. Istam. q. ipse non
determinat aliter. nisi qz quidam dicunt qz pot renūciari tā

tū qñ litigatur. nō ante. Alij dicūt contra. p. d. l. si quis i con
scribendo. et istud credo. sed obijcio qz nō valeat renūciatio de
futuro respōde. put plene no. C. de pac. l. i.

An legibus insinuatione exigentibus possit renūciari.

Idendum est an legi

bus insinuatione exigentibus possit renū
ciari. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de instru
mentoz. edic. in. s. porro. in addi. de predi
cta. l. si quis. sic dicit. Subiatur an legibz
que insinuatione requirunt renūciari possit
do. Sui. de suza. in. l. pe. C. de dona. et i. l.

illud. C. de sacrosan. eccle. tenet qz sic. dūmodo exprimatur le
ges hoc. phibetes cū legū austeritas pactis litigantiū mitige
tur. C. de temporibus appel. l. si. in. si. ff. de edil. edic. l. queritur
s. si venditor. facit. de pac. l. pe. et ff. de ti. l. pacisci. et quod no. ff.
de dona. l. fideiusor. Simon vincenti. i. l. sancim. C. de dona.
et l. y. eo. ti. l. pe. et si. tenet qz. quod mihi placet. cu legi phibēti
renūciari nō possit. vt i re dotali et minoris et donatione iter
cōiuges et si. ne phibitū vna via fiat alia. de reg. iur. l. cū quid
vna via. li. vi. ita ius aliud est publicū vtilitate ne per metum
vel fraude donātis ledat grauit. que duo coraz iudice cessare
presumuntur. C. de his que p metū iudi. l. i. ff. quod me. can. l. si.
et reipublice expedit ne quis re sua male vtatur. insti. de his q
sunt sui vel alie. iur. s. dominioz. hoc maxime qz donare ē p
dere. ff. de dona. l. filius. hanc partē tenuit Jac. de bel. in sua
q. v. extra lras. in qna tractat de donatōe facta nepoti p auā
i ducit qz et insinuatō respicit fauorē donatarij. vt in aut. vt
fratru filij. s. illud. C. de dona. l. donatio. et l. data. i si. tñ fate
tur qz et concurrēs eius renūciatio nō teneat. Sed quid si re
nūcians iurauit nō cōtrauenire. et de obmissione insinuatō
nis nō opponere. et fm opi. Guido. de suza. d. qua. s. nō ē que
stio cum per eam teneat renūciatio sine iuramento et cum iu
ramento teneat. facit aut. sacramenta. C. si aduersus vendi. et
quod no. ibi in. iij. glo. et in decre. c. cum contingat de iure iur.
et eo. ti. c. quemadmodum in si. et c. l. 3. eo. ti. li. vi. et c. quāuis. de
pactis. li. vi. Ad idem facit qz donatio sine insinuatōe non ē
penitus inimica iuri. quod p3 qz t3 infra legitimam summam
vt. l. sancimus. C. de dona. Ad pñm facit qz no. in eadē aut.
sacramenta colla. x. in. iij. glo. in prin. Item cum donare sit
perdere vt. s. dixi. patens est lesio. Sed hūc respondebitur per
regulam scienti de reg. iur. in vi. cum concor. propter quod cū
prestitum sit iuramentum non dolo vi vel metu videtur ser
uandum per prima iura. hoc autem certum est qz renūciatō
que fieret de. l. si vnuq. C. de reuocan. dona. etiam cu iuramē
to non t3. Ratio quia non est lex illa inducta i fauorem donā
tis et renūciantis. sed in fauorem filiorum. C. vt in pos. lega.
l. ij. et penul. et quod ibi no. ff. ad. l. fal. quod de bonis in si. Jo. d.
imo. in. c. cum contingat. dicit qz Spe. in dicto. s. porro in ti.
de instrumē. edi. in forma instrumenti expresse ponit qz renū
cians et donans promittit non reuocare et per superuenientia
liberorum. et istam partem dicit Jo. ibi ego puto veriorē.
qz illa donatio reuocat et presumpta mente donātis. qz nō ē
verisimile qz voluerit illā hēre effectū si superuenerit liberi. et
sic presumit lex illa esse vtriusqz partis voluntate. facit quod
no. Dy. et Bartho. in. l. ticia. s. imperator de lega. iij. Dictuz
tñ Jo. an. posset saluari quatenus refertur esse infra legitimā.
qz i illa nō posset preiudicare filio et cū iuramēto. per ea qz ha
bentur in. l. i. et l. liqueat. C. de inoffi. dona. sed quatenus esset
vltra legitimā vt qz nō teneat renūciatio. tene tñ menti dictū
Jo. an. Jo. aut de imo. in dicto. c. cū contingat. sic dicit. an le
gibus loquētibz de insinuatione fida possit renūciari p pa
ctū sine iuramēto. Sui. de suza. in. l. illud. C. de sacrosan. ec. et
in. l. penul. de dona. vt refert Jo. an. i ti. de instru. edic. s. porro.
in addi. tenuit qz valebit renūciatio. qz austeritas legis per pa
ctū potest remitti. l. querit. s. veditor. de edil. edic. et l. si. circa si.
C. de tēpo. appel. et l. penul. C. de pac. Simon vincentius super
l. sancimus. C. de dona. vt refert Jo. an. i addi. et Bar. i. l. mo
destin. de solu. et Saly. i dicta. l. illud. i. v. q. et p ista opi. facit
qz nō vt qz ptes possint renūciare legibus i ducētibz certā so
lennitate i actu. l. nemo pot. de lega. i. Item secūdo qz insinuatō

fieri debeat nō fuit iudicū fauore donātis sed i odium alioz.
videlicet vt fraudes nō fiat legi. l. data opera. r. l. donatio. de
donat. ff. r. sic vñ qd tali iuri renūciari nō possit per ea que ha
bentur in. l. tam r. ff. ad mace. r. qd notatur i. §. qd vero. i. auf.
vt sine phi. ma. debi. r. credi. colla. vij. ¶ Pro hoc facit tertio. qd
lex prohibet fieri donatōnem vltra certā summā sine insinua
tione. r. sic vñ qd tali nō possit renūciari p id quod legit r nota
tur in. l. i. r. ij. C. ne fideius. do. dentur. qd ita i simili videmus
i legibus phibētibus rem minoris vel dotalem alienari. r. et
donationes iter cōiuges. qd p pactū non iterueniente nō pōt
ei renūciari. Itē qd vñ esse ius publice vtilitatis ne. l. donator
per metū vel fraudē grauitur ledatur que duo corā iudice cessa
re presumunt corā quo habet fieri insinuatio. vt. l. in donatō
nibus. C. de dona. facit. l. ff. quod me. cā. Item qd vñ iteresse
reipublice ne quis re sua p dgaliter r male vtatur. facit quod
habetur in. l. imperator. ad trebel. r. inst. de his qui sunt sui vñ
alie. iur. §. i. Male. n. vñ vñ qui donat cū donare sit p dē. l. ff.
liis familias. ff. de dona. vñ de censet esse administratio dona
tio patrimonij per ea que habent in dicta. l. filius. r. l. a cogna
to. r. l. ff. de cura. su. in quib⁹ nō possunt res minoris dona
ri et cum decreto r auctoritate iudicis l3 possint vñ. nisi for
te esset donatio a iure pmissa fm ea que habent in. l. lex que tu
tores. C. d. adm. tu. r. in. l. i. §. sed nōnullos. ff. d. tu. r. ra. distra.
vt qd pōt esse donatio pp nuptias vel qd bene merēti fieret. vt
habetur i dictis iuribus. r. vt dixi hec est cōmunis opi. qd nō
possit renūciari sine iuramento. Sed dubiū est quid iuris si in
teruenit factm. an tūc valebit donatio sine insinuatione etiā
vltra quātitatē a iur taratā. Bar. d. hoc quesitū i dicta. l. mo
destinus. ibi nō decidit sed remittit ad nō. l. ff. quis p eo. vbi
de hoc dicit Jo. an. in dicto. §. porro. tenet firmiter qd firmet
iuramento p ea que habentur i. c. cū contingat. de iurei. i. auf.
sacramenta. C. si aduersus vñ. r. in dicto. c. quāuis. r. qd dō
tio nō est ex toto phibita qd valet saltem vsqz ad summā per
missam sine insinuatione. de quibus habet in. l. penul. C. de
dona. r. ideo vñ valere cū iuramento. Nec obstat supradicta qd
donare sit perdere. nec et quod glo. nō. i. pñ. in ver. item factm
de pace iura. fir. qd fm eum firmari potest per ea que habent i
l. sciēt. de regu. iur. in. vi. qd imputet sibi qui scienter tales do
nationē fecit cū iuramento. Bal. in dicta. l. illud. de sacrosanc.
eccle. tenuit prium nō facta mentione de. d. Jo. an. naz dicit
qd ad hoc vt iuramentum operetur precipue requiritur tria.
¶ Primo qd persona sit habilis seu habitata per iuramentum.
Secundo qd generalis forma sit seruata. Tertio qd non fiat sup
re prohibita. Cum ergo prohibeantur donationes vltra sum
mam taratam nisi insinuentur tūc nō censeantur iterdicte vñ
suspecte. vt dicta. l. donatio. r. d. l. data opa. r. sic videtur qd iu
ramentum nō operetur. r. qd etiam non vñ posse renūciari
cū lex phibere videatur talem donationem i odiū pcurantiū
donationem fieri occulte vel per fraudē. vt dicta. l. r. et ne qd
p dgaliter vtatur re sua. facit. l. imperator. ff. ad trebel. r. et nō
vñ posse renūciari legi danti certā solemnitate. l. nemo pōt
ff. de leg. i. Sal. tūgit i. l. pe. C. de dona. circa princi. r. et ibi tā
git de renunciatione velleiani. Itē allegat p illa qd nō valeat
qd vt superius tactum ē donare ē perdere. r. sic vñ esse patēs le
sio. r. sic vñ idicretum iuramentū super hoc ipositum. iō nō
vñ obligare p id quod habetur i auf. quod eis. C. de nup. facit
c. r. si xps. de iurei. Item tertio allegat. qd prohibita vna via
nō d3 ad aliam admitti p regulā. cū quid vna via. de reg. iur.
i. vi. r. de excusa. tuto. l. scire o3. §. o3. Itē quarto allegat. qd vbi
non sit insinuatio vñ esse donatio sine cā. vt de dona. l. sanc
mus. Itē quinto allegat. qd eadē facilitate inducentur ad iurā
dum qua ad donandū vltra summā taratā a iure. r. sic vñ qd
non obligetur. arg. l. doli exceptio. §. diuersum. de nouati. Itē
sexto allegat qd ē ius publicum vtilitate inductū. vt donās
p metū vel fraudem grauitur ledatur. que duo corā iudice ces
sare presumunt. l. ff. quod me. cā. r. et iterest reipublice ne qd
re sua male vtat institui. de his qui sunt sui vel alie. iuris. §. i.
Et p predicta qōnem dicit esse dubiā r super illa cogitandū
esse. tu tū potes tenere opinionem Jo. an. p allegata p euz dū
modo p dolum aut per metum nō sit ertorium iuramentum
nam tunc posset peti absolutio iuxta ea que habentur in. c. si ve
ro. de iurei. Nec obstat rōnes in prium. r. primo non obstat
rationes in cōtrarium. r. primo non obstat quod notat glo. i

§. item sacramentum i principio. qd illa glo. videtur velle qd sit
speciale illo casu qd cōtractus inualidus firmetur iuramento
r et voluit sentire glo. in. l. si predium. C. de iure dotium. r. l. i.
§. r. cū lex. C. de rei vxo. actio. naz volunt glo. predicta qd licet
dictus minoris firmetur iuramento per auf. sacramenta. tam
secus dicunt esse in dictu rei dotalis. quia d illa non disponit
auf. sacramenta. r. sic remanemus in regula. l. non dubiū. C.
de legi. que vult qd vbi actus est nullus non validetur iuramē
to. sed certe illud procedere possz de iure ciuili sed de iure cano
nico qd in hac materia seruari debz vt est dictum vt probat i
c. ij. de iurei. in. vi. non procedunt ille gl. qd imo vñ qd i alijs
casibus l3 dictus sit nullus firmetur iuramento. dū tamen ser
uari possit sine interitu salutis eterne r non itendat i alterius
preiudiciū. p ea que habent i alle. c. cū ptingat. r. in. c. ij. de pa
ctis. in. vi. r. sic vñ qd vbi cūqz p dicitā rō habere posset locum
firmetur dictus iuramento. r. iō per hoc vñ qd in casu pposito
firmari debeat dictus iuramento cū dicta rō locuz vendicare
sibi posset. Itē non obstat quod nō. glo. in quātum dicit renū
ciationē velleiani factā cum sacro non nocere. qd loquitur qd
facta ē p mulierem minorem. xv. annis. quo casu satis ē cum
iuramentū presentet illā minorem maiorem. vt nō. l. i. §. C. d.
relin. ven. r. iō sicut minor pōt vñ velleiano. l3 renūciasset f3
eum i. l. ff. C. ad velle. ita et poterit i dicto casu et fm opi. glo. si
vero fuerit certificata de beneficio non teneat renūciatio. de
quo i. l. ff. §. pe. ff. ad velleia. ¶ Deceterea pōt esse dubium i. d. gl.
in quātum dicit mulierem minorem renūciantē velleia. cū
iuramento non p iudicare sibi an pcedat ex quo cū iuramento
renūciat ipsa beneficio velleia. nam tale sacramentum pōt
seruari sine interitu salutis eterne. r. vñ seruandum saltem si
mulier fuit certificata de ipso beneficio. Item nō obstat qd do
nare ē perdere qd imputet sibi qui donat. arg. ff. de re iur. l. dā
num. r. qd et alias si summam taratam a iure nō vñ posse do
nare. qd tū ē falsum. nec et pōt dici indiscretum iuramentū
dūmodo alias donās sit sane mētis. per ea que habentur i auf.
sacra. r. et in. c. cū cōtingat. r. et p hoc nō ob. quod habetur in
auf. qd in eis. qd illud pcedit qd iuramentū prestaretur ab eo
qui non ē sane mentis. r. sic nō bz discretionem. Item nō ob.
tertia rō qd illa non pcedit qd fa ē cū iuramento r postea sine
vt p3 expresse in auf. sacra. r. i. c. cū cōtingat. r. in. c. debitor
de iurei. r. hoc ppter auctoritatem r reuerentiam iuramenti
facit de iurei. c. r. si xps. Itē non ob. quarta rō qd l3 donatio
non sit insinuata tū pōt esse publice facta r corāz testibus vt
sunt alij dictus. r. sic ppter ea non d3 dici suspecta nisi aliter
appareat qd occulte per fraudem fuisset pcurata. Nec ob. quod
habet i. d. l. donatio. vbi donatio vltra summam taratā a iu
re d3 insinuari vt tollatur occasio pcurandi donationes fie
ri qd clādestine r fraudulenter. l3 qd occasiōaliter pōt illud cō
tingere que occasio nō d3 attēdi qd iuramentum ē prestatum
vt nō. p. glo. in. c. si vero. de iurei. r. de pactis. c. ij. in. vi. nisi
ali pbetur frans. Itē non ob. quinta rō dū d3 qd eadē facilita
te r. qd illa rō nō pcedit qd interuenit iuramentum ppter re
uerentiam r auctoritatē ipsius sacri. vt p3 i muliere r minore
iurante super dictu. vt p3 in auf. sacra. r. i. c. cū cōtingat. Itē
non ob. si dicatur esse p publicam vtilitatem qd illud non repi
tur i iure cautū. sed bene d3 qd fuit insinuatio iuducta vt tollat
ocasio pcurandi donationes fieri p metum vel fraudem seu
clādestine. vt. d. l. donatio. r. l3 dicatur interesse reipublice mu
lieres nō esse indotatas. l. i. ff. solu. ma. tū firmatur p dē dona
tionis rei dotalis. vt p3 i. c. cū cōtingat. Item non ob. qd nō
vñ posse renūciari legibus inducentibus solēnitatē in acti
bus hōium iuxta. l. nemo pōt. de le. i. qd illud verū qd non iter
uenit iuramentum. secus qd interuenit vt in minore. nā l3. l.
dicat r det solēnitatē certā seruari debere i alienatiōe rei mi
noris. vt qd fiat cū auctoritate administratoris r euz decreto
iudicis r cā cognita. l. magis. §. ne passiz. d. reb⁹ eoz. tū si alie
nec sine dicta solēnitatē cu sacro. talis alienatio r3. vt in auf.
sacra. cū ibi nō. Itē non ob. si dicatur qd inductū fuit insinua
tionem fieri non fauore donantis. sed in odium illorum qui
procurabant fraudulenter r clādestine illas fieri. l. donatio r
l. data. C. de dona. r. sic vñ qd non possit renūciari per nō. i. l.
tam r. ff. ad mace. qd pōt responderi dupl. ¶ Primo quia l3
sine iuramento non possit renūciari. tū fm omnes iuramen
tum obligat vt in. c. significante in ff. de pigno. r. c. debitor.

de iureiur. et no. Bar. in l. si quis pro eo. ff. de fideiur. Itē secun-
do potest dici qd inductum fuit insinuationem fieri principaliter
in fauorem donatis ne de sua liberalitate periclitetur facit. l.
ne ex liberalitate de re iudi. et secundario in odium procuran-
tium clam et occulte illas fieri non tollatur talis occasio. ideo
videt qd possit renunciari per regulam. l. pe. de pac. saltem cum
iuramento. nam communiter tenetur qd sine iuramento renun-
ciari non possit per illas rationes superius tactas. Item nō ob.
qd lex prohibet fieri donatōes ultra summam taxatā sine in-
sinuatione. et sic vñ non posse renunciari per no. l. i. et ij. C. ne
fideiur. do. dentur. qd illa non procedit qñ interuenit iuramen-
tum. Item non ob. ultimo qd dñ in d. l. illud dum dicit qd ubi
iuramentum interponitur super re prohibita qd non ligat p.
l. si quis inquilinos. §. i. de le. i. qd illud procedit quando esset
prohibita per cāones. secus qñ per leges tñ vt voluit Jo. an.
post Hosti. in. c. quemadmodum de iureiur. et glo. s. verbo. vel
nasum. Item secundo potest dici qd illud procedit quando est
prohibita contra bonos mores vel reprobaretur a iure cano-
nico ratione publice utilitatis principaliter per ea que habentur
in. c. si diligenti de foro competent. et in. c. non est obliga-
torium de regu. iur. quod non contingit in casu proposito. qd
non reprobat donatio ultra summam predictā per decā
rationes. sed per alias superius tactas. et ideo non sequitur qd si
possit iuramento firmari. satis tamen vñ qd ubi non interuenit
iuramentum nedum de iure civili. sed etiam nec de iure cano-
nico valeat per ea que habentur in. c. i. d. noui ope. nun. dicit
etiam post Albertum papieñ. qd si debes mihi tarenos mille.
et ego remitto oblationem ipsorum qd talis remissio videtur do-
natio. facit quod habetur in. l. i. ff. de transac. et in. l. si qs obli-
gauerit de noua. tamen valebit sine insinuatione. qd indirre-
cta donatio. sed glo. tenuit contra in. l. si quis oblationem. d. reg.
iur. et illam et Bar. in. l. modestinus. ff. de do. quando ex vna
cā debebantur illa mille. secus si ex diuersis quando vllaz ex-
cedebat summam a iure taxatam. per ea que habentur in decā
l. modestinus in prin. tamen potest dici qd videtur speciale in
debito vsurarum vt possit fieri remissio etiam ultra summā
et non erigatur insinuatio in odium vsurarum ipsarum. et sic
et videtur fuisse de mente Azo. in summa. et videtur etiam qd
et donatio quando donatur ius donationis ultra summam
taxatam. vt p3 ex ter. cum glo. d. l. donatio. sed quando fit do-
natio an sufficiat vt v3 quot tot intelligantur donationes esse
ita qd nulla intelligatur excedere summam cōiter tenent qñ.
vt no. Bar. in. d. l. modestinus circa fi. et etiam Jo. an. i. addi.
Spec. l3 ibi ponat opi. et hoc et t3 Et in. l. sancimus. §. si quis
C. de dona. Et no. qd Bar. in. d. l. modestinus dicit qd etiam
si specificentur plures res in vna donatione que ascendat vl-
tra summam qd non valeat donatio. l3 alias consueuerit dici
quot tot censentur esse pectus quot sunt res. vt. l. scire debem⁹.
de ver. ob. quod no. qd Spec. vñ sentit hoc in. d. ver. porro. di-
xit tñ Alber. papi. qd si donatōes fiant ples i fraudē legis qd si
valebunt. l3 aliq p. sed nō bene p. l. fraud. et l. d. ff. d. legi. dixit
etiam qd si donatur certa quantitas pluribus l3 nulla pars ex-
cedat summam. cum si tota excedit erigitur insinuatio. vt no.
Jo. an. in ti. de dona. in Spe. in. §. i. ver. qd si. Sed querit qua-
liter debeat fieri renunciatio. Spe. tetigit i. §. porro ver. dona-
tio. et Jo. an. i. addi. plenius i effectu dicit duas esse opi. Ipsi
ma vt fiat hoc modo vt redigatur in scripturā ipsa donatio.
demum coram iudice publicē. rescribetur apud acta dicunt
isti qñ nō est absenti qd vnus pectus primo scribatur. deinde ite-
rato reducatur ad scripturam. alle. quod habetur in si. in. l. i.
bemus. §. i. de adop. C. et in. l. iubemus. C. de emancipa. liber.
facit quod no. Inno. de testibus. in. c. albericus. et fm aliquos
requiritur qd partes suscribāt se. Et p hoc facit quod habet in
l. donationibus. C. de donat. tamen vt dicit Jo. an. nō est in
vsu qd ptes se subscribāt. Alia est opin. videlicet qd donatio sub-
scribatur et publicetur coram iudice. nec et requiritur alia scri-
ptura fieri. et ista opinio vñ esse cōis et cōiter seruatur. et tūgit
Jo. an. sup dicto ver. donatio. et illam vñ sequi Azo in summa
in titu. et similiter Hosti. et Bar. in dicta. l. modestinus. vbi
dicūt qd insinuatio est qñ donatio fit in scriptis coram iudice.
nec requiritur fm eū decretū iudicis vel alia auctoritas. qd in
hoc nō vident regere iura. sed qd fiat in presentia iudicis. licet
Bul. de eu. aliter dixerit in. l. illud. C. de sacrosan. eccl. Quis

aut sit iudex competens cōcludit Jo. an. in dicta additione qd
si sit iudex partū clarū est. idem si sit iudex loci vel rei que do-
natur. facit. l. data. in si. C. de donat. si aut nō sit iudex nec lo-
ci nec rei. tūc dicit qd tutū esset seruare primā opinionē qd fiat
donatio iterueniente scriptura iter psonas et demum coram iu-
dice publicē. nam per pectum donationis sortietur foruz ibi.
Aliqui tñ faciunt fieri cautelam videlicet qd ponatur in instru-
mento qd partes eligant domiciliū vel qd prorogēt iurisdic-
tionem. Bar. in dicta. l. modestinus. vñ velle qd coram quocūqz
iudice posset fieri l3 nō sit iudex partū vel loci vel rei que do-
natur per dictam. l. data. et l. in hac. C. de dona. Satis puto
qd ista opinio sit vera. licet ad dictas. l. possit rīderi. vt voluit
sentire Jo. an. qd loquatur qñ est iudex partium vel ipsius rei
que donatur. tñ sequēda est eius opinio considerato qd tūc in
seruando illam qñ fit pectus coram illo iudice i illo actu sit cō-
petens. facit quod habetur i. l. lucius. ff. de verbo. obliga. et etiā
iste est actus iurisdictionis qui fit iter volētes. id vñ qd valeat
ex quo partes i illum p tali actu celebrādo cōfenserūt. facit qd
habetur in. l. ij. ff. de offi. proconsu. Aduerte tñ qd vñ qd esse de-
beat iudex qui habeat reddere ius. vt ptes puencie. defensōr
ciuitatis vel alterius magistratus. vt habet in. l. in hac. C. de
dona. et ideo si ex forma statuti in pectibus requirerēt vnus in
dicis pntia de collegio iudicū nō sufficeret pectum donatōis
fieri coram illo si excederet summā. ex quo nō esset deputatus
talis iudex ad ius reddendū. sed expediret publicari coram iu-
dice publico ad reddendū ius. Sed an posset fieri tempore se-
riato. tenet Jo. an. qd sic in dicta additione. quia est act⁹ volū-
tarie iurisdictionis. facit. l. act⁹. C. d. ferijs. nā i his qd sūt iter vo-
lētes si ē necessaria cāe cognitio. et id poterit fieri i alio loco qd
i tribunali. vt. l. voluit. §. i. d. iter. act. et sic dñe praticari. qd iter
dum fit in camera. Credo dicit Jo. de imo. de mente iurium
fuisse qd debeat fieri iudice sedēte pro tribunali. vel saltem ipso
stāte in loco iudicij quo casu non contineat esse sine presentia
aliquorum officialium vel familiarium. per ea que habentur
in. l. in donationibus. C. de dona. quia non est verisimile iudi-
cem pro tribunali sedere in tali loco solenni quin sint ibi pso-
ne seu officiales publici. et dicit in. d. l. in donationibus quod
tunc sufficit publicum testimonium. l3 non interueniant pri-
uati testes. et istud videtur esse de mente Azo. in summa d. do-
na. dum dicit qd debeat fieri coram iudice astantibus plibus
personis non requirantur priuati testes. puto tñ qd in his ser-
uetur id quod est de consuetudine in. l. de quibus. ff. de legi. et
per id quod notat Jo. an. super dicto ver. donationes. An at
sicut non erigitur insinuatio quando Imperator dōat. iuxta
notata super aut. posita in. l. sancimus. et quod notatur i. l. pe.
C. de dona. sit idem dicendum in regibus. Jo. and. tetigit in
decā additione et cōcludit qd de scō seruatur qd nō requiritur i
sinuatio. et intellige qd nō qñ donaret rē pñmonialem. nam si
donaret aliqd pertines ad regnum recurritur ad. c. intellecto
de iureiuran. An autez i Rex i suo regno possit quod pōt Im-
perator in suis subiectis. recurrendum est ad ea que no. Inn.
in. c. ij. de re iudi. facit. c. p reuerētialem. qui si. sint legi. de ver.
fig. c. super quibusdā. p Jo. an. Bar. aut i. d. l. modestinus. sic
dicit. Quero pmissi mihi aliquid. fecisti quietationē animo
donandi. an indigeat insinuatione. quidā dicūt qd nō. vt glo.
vult i. d. l. modestinus. glo. vñ tenere d. l. si quis obligationem.
de regu. iur. et respōdit ad. l. modestin⁹. qd ibi i vsuris que debē-
tur annuatim. et id si simul remitterem alicui mille florenos si
quidē essent debiti ex diuersis causis. non eget insinuatione. vt
dicit glo. ibi. Quero quid ē insinuatio. ē facere donationem i
scriptis corā iudice. vt notatur i. l. donatio. i fi. et i. l. donatioe
et i. l. sancimus. et expresse se dicit Azo i summa huius ti. d. do-
nati. Quero an iudex debeat aliquā cāe cognitionē pmittere
seu adhibere. Rñdeo nō ista. n. solēntas ē adhibita ppter duo.
Ipsū ne fiat clā et hoies ne fraudētur. vt. l. data. C. d. dona.
et qd i magnis quātita tibus maior obseruantia erigitur. vt. l.
fi. et aut. ibi posita. C. si certū peta. et hoc apparet. qd apd quēcū-
qz iudicē et cui nō subest donatio nec res donata pōt insinua-
tio fieri. qd hoc ex mera voluntate donatoris cōsistit. Et hoc
apparet qd decretū iudicis nō requirit. sufficit sola pntia iu-
dicis. vt de testa. l. oīum. l3 Bul. dicat pñm et male de sacro
sanc. ec. l. illud an possit fieri donatio ex post facto. s. post dona-
tionem factam extra iudiciū. Dico qd sic. l. si. §. pe. C. de dona

tio. ante nup. Quid i donatione que fit tacite soluendo dotem
p muliere. Dic vt. C. de iure do. l. si. Quero an donatio que i
cipit a traditione egeat insinuatione. Respondeo sic. vt ex pte
r3 textus i. l. sancimus. §. i. C. de donatio. Non obstat. l. puto.
§. si donauit. ff. doli excep. q. nō sustinebat expētas. Quero
an illis legibus que inducūt insinuationem possit renunciari.
Rūdeo nō. q. illis legibus que inducūt certam solēnitatem in
actibus hoīum nō pōt renunciari. de leg. i. l. nemo pōt. r. q. lex
hoc pibet. f. q. fiat sine insinuatione. ergo isti legi renunciari nō
pōt. vt. C. ne fideiusso. do. dentur. l. i. r. ibi notat glo. ¶ Preterea
q. insinuatō fiat nō ē i fauorem donātis s. filioz. f. ne fiat fra?
vt. p. de donatio. l. data ergo renunciari nō pōt. vt notatur i
aut. v. t. sine phi. ma. §. q. vero. Idē vero Bar. i. l. sancim. §. i.
si quis aut. C. de donatio. sic dicit. ¶ Trū his legibus que de i
sinuatione donationū loquātur possit renunciari. Respondeo
nō. nam legibus que dāt certam formā in cōstituēdis actib?
hominum renunciari nō pōt. ff. de pac. l. ius publicum. de leg.
i. l. nemo pōt. Quero quid si fuit dictū i iustro q. tot donatio
nes itelligant que sunt iugera terre vel quot sunt res que oēs
coacernate excedūt summam. Istā qōnem tangit Specu. i. ti.
de dona. §. i. ver. quid si aliqui. ego dicit Bar. indistincte dico
q. talis cautela nihil releuat. q. vī i fraudē fieri. C. de agri. r.
cēsi. l. quēadmodū. vbi ponitur similis fraus. Dico ēt q. si plu
res nominarent i donatiōe ita q. vere essent plures donatio
nes fm. l. scire debemus. r. l. quod dicim. ff. de ver. ob. tū quā
tum ad hoc vna esset donatio eo q. vno tpe ē facta r. vnica fa
ciēda pstatio. vt expresse p3. C. de dona. l. sancim. §. si quis at
i textu r. glo. ¶ Preterea hic ē eadem ratio q. fieri debeat insinua
tio que ponitur i dicta. l. data insinuatō. n. magis d3 inspicere
re actum donationis q. actū cōventionis. vt sciamus vtrū sit
vna vel plures. vt. ff. de dona. cā mortis. l. senatus. §. si. Bar.
i. l. sancimus. C. de donatio. §. si quis aut. sic dicit. Quero de
illa clausula que cōsuevit apponi i donationib?. vt tot intelli
gātur esse donationes quot res. vtrum valeat certe nō. q. hoc
solū d3 inspicere vtrum eodē tēpore sint facte vī non vt patet ex
ter. r. glo. in. l. sancimus. §. si quis autem. quid si sit renuncia
tum ipsis legibus cum iuramento. Barto. in. l. si quis pro co.
ff. de fideius. In octauo membro dicit q. non firmatur iura
mentū. idem Bar. in. l. acquilius. ff. de dona. dicit. Quero
an donatio facta ex cā remunerationis idigeat insinuatione. r.
dicit glo. i. d. l. acquilius. q. si esset mera donatio. tūc non idige
ret insinuatione. sed illa de qua loquitur. l. acquilius. nō indiget.
Credo dicit Bar. q. si est simplex remuneratio q. insinuatōne
non egeat. q. dīa est iter remunerationē r. donatiōe. vt. ff.
man. l. si vero nō remunerandum. r. hec remuneratō sapit na
turam donatiōis. habes ergo dicere dicit Bar. q. aut ista re
muneratio fit ex causa de pterito. r. nō eget insinuatō. vt. l.
aquilius. si ex cā de futuro r. idem. vt. l. si. C. de dona. an nup.
r. aut. ibi posita. r. l. si. i. pncipio. C. de iur. do. se. si est simplex
donatio. Lydo. i. l. modestin. ff. de dona. sic dicit. q. Bar. hic
elegantē posuit materiā insinuationis. ideo tu dictis eius pri
mo adde iquantur dicit. Quid sit insinuatō dicendo q. ē corā
iudice donatiōe facere. vel factā iudici ostendere. r. i publica
acta redigere allegādō casum. vt. l. i. hac. C. de donati. Adde q.
melior ter. ē iuncta glo. s. verbo insinuat. i. l. sancimus. C. de di
uersis rescrip. r. dicit Bal. in quodam suo cōsilio quod incipit.
In xpi nōle amē. certum ē q. filia i bonis patris sic ad līam.
sed videmus in pposito an videat facta insinuatō. q. iudex in
terponit decretū. r. ē iudex ordinarius. r. vī q. sic. nam quilibz
iudex ordinari? sufficit i eo territorio. C. de dona. l. i. hac. r. vī
insinuatū. q. est coram iudice factū. etiā si decretū nō esset ap
positum. C. de testa. l. omniū. p. dico dicit Bal. q. causa nō fuit
corā iudice exposita nominatim. debet. n. dicere pars quid in
tendit donare. ita q. iudici quid agat. r. quid pbat inotescat
C. de pre. cur. l. i. lib. r. sup eo enim iudex nō eraminat. r. q. ei
bona fide nō narratnr decretū iterponere nō vī. erat enim in
facti causa. aut causam ignorat. ff. de tuto. r. cura. datis ab his
l. tutor petitis. ff. de trāfacti. l. eū aquiliana. nam si iudici facti
causam r. dilapidationem pupilli nominasset. pculdubio pas
sus nō esset. nec decretū interposuisset. q. presumendū est d. iu
dicis mēte q. nihil itendat inique facere. q. in aut. iusiurandū
q. pre. ab his. §. ab eque. C. ad. l. iul. repet. l. si. ¶ Propterea ego
Bal. audacter dico q. dicta donatio non est insinuata reali

ter r. substantialiter. licet superficialiter contractus iste fue
rit factus coram iudice. Item coram iud. ce non dicitur
insinuatio scā cum per iudicem non intelligitur quid fiat. r. iō
coram eo fieri non dī. vt. ff. de ver. signi. l. coram. bene fac q. s.
no. C. de errore adu. l. i. ille. n. qui non intelligit quod agitur
pabūte habetur. vt. l. i. §. voluntate. ff. sol. ma. r. in ter. in. d. l.
data. C. d. dona. dicit q. insinuatio requiritur vt clādestinis
r. domesticis fraudibus r. c. ideo l3 aliqua remissio fiat corā
iudice si iudex non intelligebat q. animo donandi illa fiebat
clām dī scā r. non coram iudice insinuatio. vt p3. ff. de iur. fi.
l. intellr in prin. r. de leg. i. l. lucius. §. testamento. clām enim
dī fieri quod sit ita vt non intelligatur quid fiat. vt dictis legi
bus. vide circa hoc q. dicitur quid fieri coram iudice seu pre
sente in clā non error in articulo dum fuit tractatum de erro
re aduocati ibi vide circa finem. Secundo adde inquantur dī
cit esse non necessarium super tali insinuatione iudicē appo
nere decretum r. interloqui q. de hoc est melior ter. q. allatus
per eum in. l. fina. C. d. predi. cu. l. i. r. qui proprie loquitur d. do
natione. r. hanc opinionem ēt sequitur Bal. in. d. l. illud. r. l. l.
omniū. C. de testa. Tertio adde inquantum Bar. concludit
in hac insinuatōe non esse necessariam cāe cognitionem. vel
paruam saltem q. ex hoc resultant tria vel quattuor notanda
¶ Primo q. hinc est q. talis insinuatio potest fieri die feriata
ēt in honorem dei ex quo nulla vel parua cāe cognitio requi
ritur ad hoc. ff. quis ordo in bono. pos. serue. l. i. §. dies. Item
ex alia ratione q. insinuatio est actus voluntarie iurisdicōis
fm glo. ordina. in aut. de defen. ciuita. §. nulla. que incipit vel
quodcūq. aliud r. c. r. iō talibus diebus explicari pōt. C. de se
rijs. l. actus omnes. ita t3. Jo. an. i. addi. i. titulo de instrumen
torum edi. §. porro. versi. viso. cuius Bal. non meminit in di
cta. l. in hac. r. l. illud. ver. idem tenuit. Secundum autē q. re
sultat est q. pōt fieri parte non citata. ca emz que cāe cognitō
nem non desiderant absq. citatione procedunt. l. iij. §. si causa
cognita in glo. ff. d. bono. pos. l. si deserta in glo. si propi pu
bli. pen. C. istud vult Jo. an. in. d. ver. Idem Bal. l3 cum non
allegat in. l. in hac. r. aut. eo decursu. C. de dona. ante nup. vbi
pro hoc dicit esse ter. Item tertium q. resultat est q. potest dī
cta insinuatio per iudicem fieri non tantum in loco solito tribu
nalis. sed vbiq. r. q. est fortius in priuata domo ipsi? do
nantis vel donatarij. ita enim fieri possunt qui paruam vel
nullam cāe cognitionem desiderant. r. maxime si sunt iurisdic
tionis voluntarie. ff. d. interro. act. l. voluit. r. istud voluit elegā
ter Bal. in. l. generaliter. §. si. de rebus credi. non tamen me
mor Jo. an. idem tenētis in. d. ver. Resultat autem r. quartū
q. r. si ipse iudex sit donans vel donatarius poterit apud scip
sum insinuationem facere vt ēt facit alia que sunt iurisdicōis
voluntarie. l. emancipatōem r. manumissionem. Ad primū
ff. de adop. l. si consil. Ad secundū. ff. de manu. vin. l. an ap3
r. cum si. r. istud volunt modernū in. d. l. si consil. r. super pre
missis Oldra. in suo consilio. lxxvi. dicit factum tale est. dñā
E. habens duas filias. et. r. J. donauit. et. iter viuos recipi
enti r. benemerite quedam bona que habebat in dyocesi theō
lana excedentiā summam quingentoz florenoz retento sibi
vusufructu ad vitam suam constituēdo se nomine dicte. et. pos
sidere interim. r. d. euicōe teneri acto i ipsa dōtione post soli
tas renunciaciones q. dicta donatio pro tot partibus sit fa
cta quarum quelibet legitimam summam non excedat cui do
nationi iudex ordinarius loci vbi donatio facta fuit. non ta
men iudex ipsorum contrahentium. nec pōnerum nec pso
nax auctoritatem suā iudiciariā interposuit r. consensu. hec
facta fuerūt i die feriata r. solēni ob honore dei. r. i domo pri
uata. deinde reuolutis temporib? dicta domina. E. penitēs
donatiōis predictę nitens eam reuocare i solidū vel in parte
eo q. nō fuit legitime insinuata. r. q. decretum iudiciale die fe
riato solēni fuit iterpositū donauit secūda vice. r. inter viuos
dicta bona prius donata. J. filie eius recipiēti r. benemerite
r. cōdigne retēto sibi vusufructu ad vitam constituēdo se noie ip
sius. J. iterim possidere. r. de euicōe tenere acto i ipsa dona
tione post multas r. solitas renunciaciones q. tāte cēseantur fa
cte donatiōes. quaz quelibet legitimā summā nō excedat. fuit
q3 iurata ipsa donatio r. corā iudice ordinario loci vbi facta
fuit nō tñ ipsorum pñentium rōne pñonari vel rex r. eius iu
risdictionē sciēter progauerūt facta publicata r. legitime insi
nuata

nuata. loco tñ priuato electo p publico z idoneo ad id p eūdez
iudicem ob honestatē magnificētiam z fragilitatē dicte dona
trici. deniqz ipsam. B. i. corporalem possessionē aliquor bo
norū idurū dicta donatrix. z illā corporale possessionē seu
quasi alior bonorū donatorū que ibidem ad oculūz videbātur
z videri poterāt iductam voluit dicto tñ vsu fr. retento. mor
tua dicta. B. donatrice. Queritur que donatio predictarum
sit validior. z vtrū secūda primam casset z ifringat iure z scō.
¶ Primo videndū est an donatio necessitatem effugiat insinua
tionis pp illa verba qz necessitas in tempore. vt. C. de dona.
l. scimus. §. si quis aut p diuersa. C. de sacrosan. eccle. l. illud i
fi. z p hoc optime. C. de nauti. fe. l. nihil. §. quod i singulis. Se
cūdo ē vidēdū an iudex corā quo est prima donatio facta fue
rit iudex competēs ad faciēdum insinuationē. z vñ qz sic. vt. C.
de do. l. i. hac. preferitū qz rōne pñtus ibi celebrati. vt. C. de p
hen. empti. l. i. fortitur ē iudex iurisdictionē super pñentes. vt
ff. de iudi. l. heres absens. §. i. Tertio ē vidēdū an insinuatō
potuerit fieri de solēti z vñ qz sic. qz cū nō reperitur qz talis
insinuatō requireret causē cognitionē. pōt die qualibet actus
expediri. vt. ff. quis ordo in bono. pos. ser. l. ij. §. dies. z hoc be
ne admittit natura huiusmodi actus qz ē volūtariē iurisdicōis
vt. C. de feriis. l. actus. z no. B. osti. i. summa de feri. §. quid in
eis. ver. l. z que pñet. z eadem rōne vñ qz in domo potuerit fie
ri. ff. de iur. i. actio. l. voluit. §. i. z de ma. vi. l. nō oīno. Al
timo vidēdū ē quid sit insinuatō z dicūt quidā qz ē p superiorē
auctoritatis pñtatio. z hāc diffinitionē videt ponere glo. z te
nere i aut. vt nō fiat pignoratō. §. illud. colla. vi. Alij dicunt
qz ē scriptura facta i pñtia publicaz pñonarum z in actis sup
uacūū ē aliud testimoniū querere. z. C. de dona. l. i. donatiōi
bus. vnde dicunt qz ad hoc vt donatio dicat fore insinuata suf
ficat qz de ea sit facta scriptura apud cōpetentē iudicē publica
ta. z hanc opi. t. z. B. i. summa de dona. §. que donatiōes scri
pturam requirāt. tñ verius vñ qz qñtum ad hoc dici possit qz i
sinuatō ē pñstētia donatiōis i scripturam redacta apud cō
petentem iudicē facta publicatio. z eius auctoritate i publica
monēta seu facta vel gesta facta redactio. vt ppetua z faciliōz
sit pñtatio veritatis. z de hoc colligimus. C. de donati. l. i. hac
z i aut. vt fra. filij. §. illud colla. ix. z i aut. de defenso. c. iij. §. nō
habētē. colla. iij. z i aut. vt nulli iudi. §. z hoc puenit. z nec est
nouum qz actus apud vñū celebratur p sua vtilitate z pfectio
ne apud alium publicetur. C. de emā. lib. l. i. iubemus. z d. ad op.
l. ij. z talis insinuatō iuenta fuit vt medio tpe quod ē iter do
nationem z insinuationē possit donās deliberare an donatio
nē p insinuationem cōseruare expediat. vt i aut. de appel. circa
prin. qz iteratio actus. i. donatiōis z insinuatōis ostendit mē
tis pñstētia. vt. C. de plus. pe. l. vnica. z tollit suspitionē dece
ptionis ppter acta. ar. C. ad velle. l. si mulier. z occurrit falsis
pñtationibus qz pñt fieri p scripturas publicas nō insinuatās
clam tñ factas cogitari. vt. C. de dona. l. data. vnde cū prima
donatio nō sit taliter insinuata. z tali modo nō reputo eam suf
ficiētē insinuatam. z p cōsequēs nō credo eam. nec tenere. nec
valere de iure. Redeamus ad dicta Lud. l. i. modestinus. z vi
dēdū ē in quibus casibus ista insinuatō non sit necessaria. Et
primo pōt esse dubium quid i donatione facta ecclesie. z i hoc
glo. i aut. de nō ali. z l. scimus. z i. d. l. illud. z in l. sancim. C.
de dona. quas cōiter sequuntur dñi legisse tenēt qz requiritur
insinuatō z alias nō valeat. qz si spāle est in donatōe scā pro
redemptione captiuorum. z in alijs casibus no. in l. si qs per
redemptionem. C. de dona. inter quos iste nō numerat qz vale
ant absqz insinuatōe. ergo i pñti ē ius cōe. Aduerte tñ qz i p
riū tenuerūt B. osti. z Jo. an. extra d fide instr. c. fi. in nouel.
alle. p h dictā. l. scimus. qz fac p hoc pños. idē tñ Jo. an. i. d. §.
porro i addi. qz incipit illa lex. idem sequutus ē. z hac rōne. qz si
pñceps z sacerdotiū egpantur. vt i aut. qñ o z i pñ. extra d te
sti. c. ois aia. z i pñcipe hoc ē qz valeat dōatō sibi scā absqz i
sinuatōe. vt. d. l. sancim. in aut. ibi posita. z i aut. vt nō fiat pi
gno. §. si. ergo idē dñem? dicere in dōatōe scā ipsi eccle. z bec
ps forte d iure cāonico sustētaretur ex quo in ea nō reperitur
aliud iure cautum qz donatio scā eccle regrat insinuationem.
vnde respondeas quid hic suppletur p ius civile. vt i. c. si i ad
iutorium. r. di. z ad rōnem Jo. an. pōt rñderi qz nō valeat cū
ex ea sequit legū correctō qz nō hz locū ēt vbi ē ydēptitas ratō
nis. vt plene no. in aut. quas actōes. C. de sacrosan. eccle. ¶ Pro

sua tamen opi. multum facit qz in pñtibus celebratis cū eccle
sia seu dispositōibus non vñ requiri sollemnitas iuris civilis
C. de sacrosan. eccle. l. generali. z ibi no. facit extra de testa. c.
relatum. z. c. cum eses. z hanc opi. tenet saltē d egitate cāoni
ca z vñ rōne. qz insinuatō ista iucta fuit ad reiciēdas fraudes
qz pñt in ipso pñtu dōatōis iniuri. z bec fuit final rō. C. de dōa.
l. data. sed bec rō cessat i ecclesia que semper dicitur ē iusticie
z veritatis cultrix. z augmētatur. vt dixit pulchre tex. d. alie.
fe. c. i. z i de. cū illusio. de renūcia. ergo cessat legis insinuatō in
ducentē dispōnem. z iura sunt clara p hoc et ar. fil. aut i suis
dictis. dicto. clxx. no. qz leges que volūt qz i donatione que fit
ecclesie ab aliquo pñter qz ab imperatore requirūt insinuatō a
qñgētis aureis. §. l. illud. C. de sacrosan. eccle. nō vñ valere fin
ius cāonici. fin qz valeat idistincte vsqz ad omne summa. z
vt no. B. osti. z Jo. an. post eū. z Anto. de bu. i. c. fi. de fi. istr.
z p eis allego. c. que sūt ope. z. c. fi. rvi. q. iij. z de. i. i. fi. de dci.
Et potest assignari rō. qz sic materiā relictarū ad pias cās
cēsetur cē spūalis. ita qz leges super illis dispōnētes nō valēt
nisi quātū sunt p canones approbate. vt i. c. relatum. extra de
testa. z patet i his que no. Bar. i repeti. l. i. C. de sacrosan. ecc.
ita donatōes iter viuos forte in piam cām. vt i. c. fi. de re. ecc.
nō alie. facit qz habetur. r. q. z. rvi. q. iij. per totum. Itēz du
bitatur an i rege aut alio domino i suo territorio si recogno
scētē superiorē valeat donatio per eum facta suo subdito absqz
insinuatione. i hac. q. i. simili consiluit Bar. z vna cū eo frā.
tigi. tenētēs qz absqz insinuatione valeat ita simpliciter refere
Bal. i. d. l. sancimus. z hāc opi. ego pñprobo. ¶ Primo auctori
tate Jo. an. idem tenētēs i. d. ver. qui incipit vltimo. Secundo
rōne qz si ita ē in pñcipe vt. §. dñi ergo idēz dicēdū est i rege
sue alio dño superiore qui pñcipi egparatur. vt. l. postlimi. in
pñ. de cap. z clarius i. c. sup quibusdā. §. i. de verbo. sign. z istū
punctū tene mēti. Tertium dubiū ē an donatio pene regrat
insinuationē. vñ qz sic. qz dñ vera donatio. C. de donati. l. dona
tionis. vbi est casus. Prium tñ firmat. Bal. i. l. si mulier. ff. de
cōdi. ob cām simplici rōne. i. penariū odio. nō tñ meminit idu
cere. l. modestinus. ff. de dona. in qua vñ casus. qz si vsura ē pe
na. vt. l. lecta. ff. si cer. pe. z i donatione eius requiritur insinua
tio z pp odium. ergo idē ēt vñ dicēdū i alia donatōe pene. In
donatione aut causa mortis nō requirit insinuatō. l. si. de do.
cā mor. Itē queritur an i remissione debiti gratuita regrat i
sinuatō. Et in hoc aduertendū. qz glo. z doc. variāt. Una est
ei in l. si qs ob lōne. ff. d re. iur. qz dñt insinuatōem regri. Alia
vñ pñti inuere l. i. ff. q. mo. pig. vel ppo. sol. dñ dñt qz remis
sio nō ē donati o. ergo nō indiget insinuatōe. Bar. seque? fuit
glo. in l. si qs ob lōne generali tā ibi qz hic. eo qz vñ clare pbari
i. l. in edib? i prin. ff. d dona. qz talis remissio seu qetatio dñt
dōatio. Bal. narrat qz in alleg. l. illud. dixit qz aut i tali re
missione sit mētio dōationis. z tūc insinuatō nō requir. qz ista
remissio nō dñ donatō hz poti? liberatio qz ipsi? fauore pcedit
z sine cā valere tenet. z p pñs absqz titulo dōatōis. vt. l. tale
pactū in pñ. iucta gl. i. ff. de pac. hz in l. si inter. C. d solu. tenuit
simpr Bar. z hoc per ter. ibi iuncta glo. dicēte qz talis remis
sio ē vñ donatio. hz i. l. tale pactū distixit aut remittit dñtuz
liquidū. z tūc pcedat dñm Bar. per. d. l. si inter. aut si liquidū.
z tūc nō eget insinuatione. qz remissio debiti nō liquidū nō dñ
donatio pprie. vt. l. d iuris. §. si filius. ff. de pac. Jo. an. i. d. §.
porro. i ver. quid si donatiōes. i additione que incipit qd si re
nuncians tñ insinuationem nō esse necessariam. qz rei sue qsqz
ē moderator z arbiter. C. mā. l. i re mā. ff. si qs a pa. sue. mā. l. si
vsqz adeo. bec rō nihil pcludit vt p te vides. Secō qz magna
differētia ē iter donationem directā z obliquā. ff. de li. l. c. l. si
is qz duos. z i. c. ad apostolicā. extra de his que fiunt a pñtis.
qz rō subtiliter. aut nihil. aut paz cōcludit. vt patebit ex iferio
ribus. nouissime do. Angel. i hoc passu i cōsilio quod incipit
In dei noie z sue matris virginis glorio se amē. ¶ Pro parte
negatiua cōsuluit qz nō audiatur dicta soror ita pfecte z ma
gistratū distiguere qz hic vidēdum. vtrū ista remissio seu quie
tatio dicat vera donatio. z in hoc ita dicēdū ē. qz aut ista ge
tatio fit aīo donādi z de hoc cōstat. z tūc claz ē qz dñ vera do
natio. Casus ē i. d. l. i edibus. z i. l. i. ff. de trāsac. facit fin eū. C.
de pac. l. pactū cura. de noua. l. si quis delegauerit. z ibi p bar.
vltimus alia rōne. qz id mere dñ donari qz nullo cogēte impe
rio hz volūtariē datur. ff. de dona. l. donare. hz bec ē huiusmodi

ergo et hoc firmat *2y. C. de pac. l. pactum. que p.* aut non sit
aio donandi et constat et clare est quod non est donatio nec insinuatio
requiritur. et quod non sit p. q. deficit i donatio voluntas vnius si
ne quo donatio non perficitur. *vt. l. abici. et l. nuda. ff. de dona. et*
l. si quis argutum. C. de donatio. aut p. verba directa libero
sen remitto debiti. et tunc dicendum est quod illa est mera donatio. et ideo
insinuatio indiget. quod est casus in dicta lege si intra. licet
ipse alleget glo. i dicta lege si quis obligationem. hoc tamen p.
cedit nisi sint alique pumptioes ex quibus colligat remittentem
non habuisse alium donandi. vt puta q. remittit q. non erat de
bitum liquidum aut non habebat pbationes i pmpu. et hoc per
glo. i. d. s. si fili. vbi q. possumus aliu pceptum psumere non p
sumus donacionem. ff. solu. l. si cu aux. ff. de pigno. act. l. elegan
ter. s. qui reprobos. aut talis remissio sen liberatio fit p. verba
ex quibus ipsa p. idirectum colligit. vt puta p. hieor te non te
neri. et tunc non dicatur donatio. et p. consequens insinuatio non re
quirat. s. potius mera liberatio. et ita loq. ter. cum glo. i. d. l. ta
le pactum. i. p. i. et hoc vltimu ego pbo p. casum notabilem co
dicta supplectioe doctor. i. l. q. d. m. ff. de do. vbi doctio idir
recta si erigit insinuatioe. et hac di. no. et tene meti q. e ipsa ve
ritas. s. quid i donacione rei aliene. In hoc concludit fm Bal.
i. l. post mortem. i. fi. C. de fideius. die vt ibi per eum. Ludo. i. l. aq
lius. Querit an donatio ca renuociationis egeat insinuacione
vbi sic dicit nota hac glo. p. fin. et ita semper allegamus q. do
natio ca renuociationis non indiget insinuacione. Idem fm bar.
si fiat ob alia cam siue de preterito siue futuro. vt. l. si. s. simi
liq. modo. cu aut. ibi posita. C. de dona. ante nup. p. pro verita
te tñ huius articuli concludo aliquibus p. me additis fm Bal.
i. l. illud. C. de sac. sanc. eccle. q. aut fit donatio ca renuociatio
nis. aut ob alia caz. p. primo casu aut sunt merita colorata seu
imulata. q. i rei veritate non precessit. et tunc claru est q. requir
insinuatio. ad hoc. ff. de reg. iu. l. imaginaria. et i toto titu. plus
valere qd agit. aut fuerit vera merita primo et tunc insinuatio
ne non indiget hic siue fuerit renuociatio ob cam pcedentez ex
qua potuerit agi. vt. l. aquilius regulus. fm vnum intellectum
siue ob cam ex qua orta fuerit obligatio ad antidota s. forma
l. s. si lege. s. consuluit. ff. de peti. here. et. d. l. aquilius. fm alium
intellectum s. an stetur assertioni ipsius donatis. dicentis se do
nare ob merita pcedentia. Bal. i. l. illud. alle. disti. q. aut expri
mitur certa qualitas meritor. et statur. vt. l. acq. huius. aut expri
muntur merita i genere. et tunc no. C. de colla. l. si donacione. i
glo. et aut. vnde si parens. C. de inoffi. te. primu tñ membrum
intelligo qñ est facta donatio ab eo q. poterat libere donare abiqz
meritis pcedentibus. scus si sine eis donare non posset. vt iter
patrem et filium. q. tunc no statur assertioni. ista est theozica dñi
Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. l. alia in. l. p. diuersas. C.
madati. i. hoc dubitauerit cuius dubitatione decidit Bal. in
l. i. C. ne lit. pot. imo et vt q. nullo casu debeat stari assertioe
pdicta ad emittendas fraudes. ff. de pac. do. l. conuenire. et s. hoc
hodie nulla donatio indiget insinuacione. q. semp in instis
ponitur de bene meritis pcedentibus. et ad hoc qd no. bart.
i. alle. l. si forte. Secundo casu principali. aut donat ob cam de p
terito ob qua est orta obligatio ad antidota. et tunc no indiget in
sinuacione. vt alle. l. aquilius. aut non est orta. et tunc indiget. C.
de donatio. et ita etia similiter distinguas in causa de futuro
Et pdictis resultat decisio an donatio mutuo facto iter duos
cuius effect. conferet post mortem alteri. pcedentis et indiget i
sinuatiõe. Et hic est punct. sup quo bis dieb. dicit Ludo. con
sultu fuit p multos famosissimos doctores hui. ciuitatis ac
et me. et reperi nouit pñliu dñi Ang. qd p tunc no videraz. et e
fm cõsiliu qd allegauit. s. et vt q. no indigeat. p. primo p glo. i
alle. l. aq. l. Secundo q. leges loquentes de insinuatiõe loquuntur
de ppria donacione. ff. de verbo. signi. l. eñ qui rectiga. et. l. i.
s. si is q. naué. ff. de exer. s. donatio de qua agit est donatio mu
tua. quaz donacionu vna fuit ca finalis alteri. vt i simili alle
gat. dicit ter. in. l. et hec distin. i. fi. ff. lo. et hac prem. et Jo. an. i
ti. de instru. edic. s. porro. in. fi. et Bal. in. l. sancimus. C. de do
na. et Ang. vbi. s. multu tñ faciebat me dubitare. alle. l. si. s. si
miliqz mō. et aut. eo decursu. eo. ti. et aut. vt fra. fi. s. illud vbi
video q. donatio pp nup. que fit p maritu ob cam pcedentes
dotis est necesse q. p eum insinuetur. s. non per prore. et tñ iter
utruqz iteruenerit mutue donatōes. l. certa ps dot. ex pacto
pprio vxoris viro donate. no tñ dedit aliud rñsum nisi q. ea

que dicuntur in donatioe pp nuptias tanquā spāliter dicta i do
natōe exorbitate ab oibus alijs nō sūt trabēda ad pñtiā. etia
ex idēptitate rōnis fm glo. or. i. c. fi. de here. li. vi. et ita et repio
Ang. rñdere i. d. pñlio. sed qd in donatōe iurata an illa vicie
tur ex defectu insinuatiōis. Ludo. in. d. l. modestin. sic dicit. In
hoc repio duas opi. Vna fuit Jo. an. i. d. ver. sed quid si renū
cians. tenent. q. nō. per vulgare rōnem q. pōt iuramētū sal
uari sine dispēdio salut. eterne. vt i. c. cū pñgat. de iureiurā.
li. vi. et istam opi. sequuntur alij moderni i. d. c. cum contingat.
Secūda opi. fuit Fre. de semis. in consilio. c. lxxij. cuius tenor
j. describitur tenētis de directo dñum. licet non viderit Jo.
an. vna sola rōne. q. iuramētum hz sub se tacitā conditionem
si res in eodem statu pñaserit. extra de renū. c. ij. extra de iur
iurā. c. quēadmodum. in glo. magna. si enim res in eodē statu
nō pmanet sed mutatur tunc iuramētum nō obligat iurantē
sed hoc culpa ipsi. donatarij factū est q. donatio nō fuerit in
sinuata. ergo Bar. i. l. modestinus. remittit ad dicēdam p. euz
i. l. si quis pro eo. ff. de fideius. et ibi ml. dicit. Istam opi. simili
ter asserit verā in. d. l. si quis p. co. Idem Bal. i. d. l. illud. licet
nemo ipsoz alleget Fred. ea sola rōne. q. vt iuramētū validat
actum tria requiruntur q. psona sit habilis seu p iuramentum
habilitata. Secūdo q. actus sit factus solēnter. Tercio vt nō
sit phibitus. et hec pbantur i. l. si quis inquit. in. fi. de le. i. sed
hic nō iteruenerit solēntas q. deficit insinuatio. ergo et. et hac
opi. dicit Ludo. tenere duabus rōnibus. Primo q. ex dona
tione non insinuata nō oritur neqz naturalis neqz civilis ob
ligatio. vt dicitur esse casus sin. in. d. l. scimus. circa princ. ibi
p. nō scripto aut intellecto et. ergo iuramētū talem donatio
nē nō validat ex quo consensus in ea pñtiss a lege totat. an
nullatur et iuramentū nō cōfirmat vbi nō reperit aliquod cō
firmabile in. l. si. ff. qui satisda. co. C. de nō nu. pe. l. si. Secundo
q. vbi actus est nullus ex defectu solēnitatis formalis omnīs
se iuramentū nō cōfirmat. vt. l. si qs. p. eo. ff. de fideius. in. ix. re
gula ipsi. Bar. ergo et. Alteri pōt dubitari in quātum
tēpus ista insinuatio debeat fieri. si nō taxat tēpus a lege aut
statuto. et ibi hic dicit Ludo. nunq. reperi ab aliquo tactū nisi
ab Ang. in quodam eius consilio q. scrip. visis instis pñdi
ctis de rerū valore in dubiū reuocatur et. vbi formaliter ita
dñ. vt q. cū talis insinuatio possit ex intervallo post donatōne
fieri. vt. l. i. s. simili modo. C. de donat. ante nup. et in. d. l. ibac
C. de dona. et p. pñs cū sit mera facultas et volūtate iuriditō
nis possit perpetuo fieri ad instar eorū que sunt mere faculta
tis. vt est ius adeundi cui prestabitur tantūz spaciū. rrr. an.
vt. l. licet. in glo. C. de iure deli. et plene in. l. quādū. ff. de acq.
here. Item ius offerendi. vt. l. cū notiffimi. C. de prescrip. rrr.
an. et. l. si finita. s. illud. ff. de dñ. i. s. rē. s. casus. ff. de pign. act.
ff. de vñc. l. pignori. i. gl. vt tñ secundum eundem q. si dicatur
donatio nulla ob defectū insinuacionis possit post hoc recurrri
ad insinuacionē. vt hoc notabiliter pbatur in. d. aut. eo. decur
su et in corpore. vnde sumit. Item si tpe quo queritur de lucro
dotis non reperitur maritus insinuasse donatōes prop. nu
ptias. frustra petit maritus lucrum illud ex pacto prouiciens
verba sunt eius formaliter i predicto eius consilio et hec opi.
vt posse sustentari si teneamus opi. Bar. dicētis insinuacionē
nō regri. neqz decretūz. neqz auctoritatē iudicis. s. si teneam
glo. singularē opinionē i. aut. vt non fiant pignora. ad. fi. dicē
tis sup insinuacione regri iudicis auctoritatez. clarum erit hac
opi. fore falsam q. auctoritas dñ. pcedere aut imediate sequi
l. obligari. s. tutor. ff. de au. tu. et. l. si quis mibi bona. s. iussum
ff. de acqui. here. Itē si teneamus opi. Guil. de cu. q. requiraf
decretum. similiter hec opi. est falsa. q. de natura decreti est prece
dere. vt no. Inno. de re. eccle. nō alie. c. dudum. et probatur ex
verbis glo. i. l. ait pñor. s. permittit. i. glo. sed cur secus. ff. d. mī
no. tutius tñ est tenere opi. Ang. p. ter. i. d. s. similiqz mō. ibi p. q.
q. et ex magno intervallo insinuatio pōt sequi. Vltimo inquā
tum Bar. dicit insinuacionē hac posse fieri coram quocūqz iu
dice et si nō sit iuder donātis. loci vel rei. p. d. l. data et. l. i. hac
Addē q. Jo. de imo. tñ. i. d. l. modestinus. p. ter. l. fm. C. d. do
na. vbi dicit Jo. Bar. videri casum. Et rñdere ad ter. d. l. in hac
dicta lege data. q. cum debet apud quemcūqz iudicem et. in
telligēdū est. i. ipsius ciuitatis vel puincie vbi facta est donatio
et sic debet verba illa stringi. vt ar. i. simili. i. l. oēs. C. si sine ce.
vel. reli. et. l. inter oēs. ff. qui satisda. co. et qd plene hētur i. l. i. s.
nūciatio

8 17

donationū q̄ fuit ob merita seruicia. nūquā erit infinuatio ne
cessaria i talibus istis. In p̄u v̄ q̄ merita p̄sumuntur vt
ff. p̄ socio. l. nec adiecit. tū regitur infinuatio. l. iubemus. C. d.
sa. san. ec. aut nō sunt merita. tūc refert aut qualitas merito
rū cū donatōe cōcurrit tūc regitur infinuatio. vt. d. l. acqui
lus regulus. tū ibi glo. ordi. Aut qualitas meritorū nō cōcur
rit cū donatōe q̄ ē parū meritū tūc excessuūz p̄miūz vt cō
tingat q̄ pater donat filio q̄ p̄cedit hoc magis ex affectu q̄
ex dignis meritis. tūc regitur infinuatio. ar. gl. posite i. d. illd.
In dubio distingue aut i istis sit mētio certorū meritorū i sp̄e.
tūc stabo istis. vt. d. l. acquilus. aut mētio meritorū in genere.
tūc p̄ istud infinuatio nō p̄bānt merita. ad hoc facit quod nō. i.
l. si donatione. C. de coll. tūc. vnde tūc p̄cēs. C. de ioffi. te. t.
i. l. si forte. ff. d. cast. pe. tūc colligo ex dictis. Bar. tūc. simul
iunctis. Sed q̄ro an rōne iuramētū valeat donatio sine infina
tione. breuiter dico q̄ nō. q̄ ad hoc vt iuramētū aliqd̄ op̄erē
tria debēt cōcurrere. Primo q̄ p̄sona sit habilis vel p̄ iuramē
tū habilitata. Secūdo q̄ sit generalis forma seruata. Tercio q̄ res
nō sit p̄hibita. l. si q̄s inquilinos. §. i. de le. i. Sed iste donatio
nes clādestine nō iterueniētib⁹ actib⁹ sunt p̄hibite. vt. d. l. do
natio sine. ergo nō validānt iuramēto. nec oriū ex eis obliga
tio naturalis. facit q̄d nō. Ly. tūc. Bar. l. l. si q̄s p̄ eo. ff. d. fideiul.
Ex his apparet q̄ nō pōt renūciari legi disponēti sup̄ infina
tione que nō ē introducta i bñficiū renūciātis h̄ i odiū recipien
tū clādestinas donatōes. tūc ne q̄d p̄dialit v̄tā substantia sua.
ar. ff. ad treb. l. i. perator. tūc q̄t legi statuētī solēnitatē i actib⁹
hoiū nō pōt renūciari. l. nemo pōt. ff. de lega. i. Sed quid si
actum est q̄ tot sint donationes quot sunt res donate. an in
spiciuntur res donate singule de p̄se an coniunctim omnes
Dicit Spec. q̄ aut res sunt dinumerate tūc inspicuntur singule
de p̄se. tūc si essent ista diuersa donationū tūc p̄indeac si no
tarius ēēt rogat⁹ de faciēdo singula ista de singulis reb⁹. Si
aut res nō sunt dinumerate i isto casu talis clā nō opatur.
ita dicit Spec. i. ti. de dona. ver. qd si aliq̄s dat. Bar. dicit q̄
pp̄ vnitatez actus si res sunt dinumerate ista clā nō opat⁹.
vt. C. de do. l. lancim⁹. §. si q̄s aut. vñ ista clā v̄t iuri p̄ria tūc ad
iecta i fraudē legū. C. de agri. tūc. cēn. l. quēadmodū. tūc ita tūc bar.
i. d. l. modestinus. ¶ Pro spe. facit. l. si plura. de edi. edic. p̄ bar.
facit q̄ dinumeratio tēporū nil opat⁹ ergo dinumeratio rerū
arguēdo de read tps ex cōiunctiōe duarū legū. arg. C. d. dona.
l. lancim⁹ ad fi. tūc de mili. te. l. miles. ita habes. §. tūc q̄ dicitur.
Quid i liberatiōe si liberatio fiat semel tūc pluribus summis
ex cā donatiōis. ¶ Fideiō tūc ē aliud. q̄ liberatio ē correlatiua
ad obligatiōē vt tot sunt liberatiōes q̄ p̄cesserūt obligatiōes.
ista ē glo. i. d. l. modestinus tūc facit eo. ti. l. i. edibus. §. ex reb⁹.
S3 an cōfessio facta i iudicio sine cā requirat infinuatiōē. vñ
breuiter distinguēdū vt si facta ē corā iudice nō regrat infina
tio cū sit i actis. iō satis ē infinuata. ff. d. dona. l. qdā i iure. Si
aut fiat corā alio iudice tūc regrat infinuatio. vt. C. d. do. l. fūi
dini. tūc simplr q̄ nō regrat infinuatio pp̄ duo. ¶ Pro q̄ nō
oriū actio ex donatiōe h̄ actiōe i factū ex ista cōclusiōe. Secū
do q̄ ēēt sp̄es donatiōis donatio emergēs. tūc iō glibet ē in
der cōpētēs. C. de iudi. l. quotiēs. facit ad p̄dicta quod not. in
aut. de nō alie. §. si min⁹. colla. ij. tūc p̄ hoc ēt dico q̄ illa icidēs
donatio de qua loq̄r. C. de dona. l. cēn. l. nō regrat infinuatio
nē alia. q̄ p̄ infinuatiōē habet. ex quo appet i archi. publico vt
no. i. l. rura. C. de oi agro deserto. Sed q̄ro q̄ donatio v3 v̄lqz
ad q̄ngētos aureos. an inspicit moneta q̄ nūc currit an q̄ tpe
hui⁹ legis currebat. Dicit Spec. q̄ i p̄ctibus inspicit moneta q̄
currit tpe p̄ctus. h̄ i legibus tūc statutis nō inspicit tps legis cō
dite. h̄ tps quo postea oriū obligatio. ita dicit i. ti. de obliga. tūc
solu. §. nūc aliqua. ver. si. tūc. c. fi. de deci. i. cle. breuiter dicit bal.
dico ego q̄ inspicitur i materia infinuatiōis aure⁹ legis nūc
currens. vt no. i. l. si. C. d. cōia dle. ¶ Ad ob. dem Spe. q̄ loq̄r i solu
tiōe. h̄ loquor ego i solēnitatē adhibitiōe q̄ ē vniformis. q̄d est
notādū. Ly. aut i. l. si q̄s p̄ redēptiōe. C. d. dōa. sic dic. Solet q̄
ri nūqd hūc legi tūc alijs q̄ infinuatiōem regrat possit renūcia
ri p̄ hoies puatos. vñ q̄ sic. q̄ qd fauore tūc. l. p̄e. C. d. pac. tūc. l.
pacisci. ff. d. pac. Itē p̄ hoc qd nō. ff. eo. l. fideiussori. breuiter cre
do dicit Ly. q̄ nō possit renūciari. ff. d. admi. tu. l. qdā dcedēs.
d iure iūu. l. temp. §. p̄ductores. ¶ Preterea legi p̄hibēt renū
ciari nō pōt. si q̄s renūciaret legi p̄hibētī alieatiōem rei mō
ris vel rei dotalis. vel legi p̄hibētī donatōem iter p̄iuges. vel i

ter p̄rem tūc filiū. ¶ Preterea iā fieret alia via tūc. qd ēē non d̄bz.
ff. d. tu. tūc. cur. da. ab his. l. scire. tūc. ff. d. p̄d. ide. l. b̄s me⁹. §. si. qd
p̄a vñ cāus. C. d. sacrosan. ecclē. l. illd. circa finē legis.

¶ An possit renunciari legi

si vñq̄. C. d. reuo. do. Oldra. i. suis p̄silijs p̄silio. l. tri
sic dicit. Cum mulier donatit post donatōem ha
buit tūc h̄z filios vñ donatio reuocata. tūc p̄m doc. ipso iure
pp̄ subintellectā p̄ditōem. vt. C. d. reuo. do. l. si vñq̄. tūc ex re
cta p̄suetudie tal p̄ditō si donans liberos nō h̄nt i tali donatōe
itellr. qm̄ nō ē verisimile q̄ alienā successiōē sue ātēpōat. C. d. si
demus. l. cū acutissim. d. p̄di. isti. l. generalr. §. si. tūc. ff. d. p̄di. tūc. de.
l. cū au⁹. tūc de pac. l. tale pactū. §. si. vñ cū iuramētū nō augeat
obfōnē h̄ ei int suos limites manētī addat religiōis viculum
ar. ff. ad tre. l. tici⁹ i. si. sicut simplr donatio illā p̄ditōem h̄z. l. si
liberos donās si suscepit sic iuramētū tali donatōi accedēs. C.
d. nō nu. pe. l. si. d. op. lib. l. si libere⁹ ita. d. iureu. c. quēadmodū
cū ibi no. tūc. ff. q. sa. cog. l. si. ergo habita p̄ si tūc pōt iure cōi ab
itēstato succeder. Idē vero Oldra. p̄silio. cclij. circa fi. sic dicit
Renūciatō vero q̄ fit p̄ donatōē bñficio. l. si vñq̄. C. d. reuo. do.
abfōz dubio non tūc. q̄ illa. l. in fauorem donatōis inducta nō
fuit. quare tūc. C. vt in pos. leg. l. scire debetis. ff. ad. l. fal. l. q̄ de
bonis. §. si. cū si. sup̄ hoc vide lati⁹ hac eadem clā i articulo ime
diate p̄cedēti. v3 an possit renunciari infinuatiōi circa p̄ncipi
vbi vide.

¶ Consequenter videamus

an possit renūciari bñficio statutorū. Alber. de ro.
in. q. statutorū in prima pte sic dicit. Itēz quero an
bñficio statuti possit renūciari. tūc p̄mo vñ q̄ sic ex regula gene
rali qua pōt glibet renūciare his que pro se introducta sunt. vt
C. de pac. l. p̄e. vbi de hoc dixit ver. dubitari ēt p̄uenit. tūc pro
hoc q̄ p̄ oēs iuris p̄tes. l. leges. plebiscita senatuscōsulta. p̄eto
rū edicta. p̄dētū rīla. tūc p̄ncipiū placita. pōt p̄ partes renūcia
ri pacto. vt plene Cādinus q̄ h̄ac. q. tāgit tūc pōt vlt. ti. ver. p̄
terea. quero an isti q̄ de maleficio acculant. tūc p̄ hoc bñ facit. ff.
de pac. l. pacisci. in glo. Item q̄ iudex vñ seruare p̄uentionem
p̄tū tam in p̄cessu iudicij. vt. C. de epi. tūc. cle. aut. generaliter.
q̄ in finia. vt. ff. de re iud. l. si p̄uenerit. q̄ ē in executione finie.
vt. ff. de pac. l. tale pactū. §. i. In p̄u vñ. ff. de re. in. l. neq̄ ex p̄
torio. cū ibi no. ff. d. pac. l. ius publicū. cū ibi no. tūc q̄ si cuiuslibz
esset licitū renūciare statutis essent delusoria. qd esse nō d̄z. ff.
de iudi. l. si p̄tor. Doc. cōiter distinguūt aut statuti p̄ncipa
liter ē iudiciū in fauorē renūciant. tūc tūc renūciatio p̄ iura ad
hoc. d. iudiciū. aut ē iudiciū p̄ncipali i fauorē publice vtilitatis.
tūc nō valet renūciatio. p̄ hoc. ff. ad mace. l. taz tūc. cū ibi no.
tūc d̄z tūc no. de p̄uile. clericorū. q̄ ei renūciari nō p̄t. q̄ iudiciū
in fauorē totorū ordinis clericalis. vt no. de fo. cōpe. c. si diligē
ti. tūc de hoc ē pulchra glo. ad quā doc. cōiter recurrunt in aut.
vt si. p̄b. ma. deb. tūc cre. §. q̄ vero col. vij. ad hoc facit qd no. C.
de iudi. l. p̄perandū. circa p̄n. vbi no. q̄ triennū cōsensu p̄tūz
progari nō pōt. q̄ ob fauorē publicū ē iudiciū. tūc qd no. extra
de offi. dele. c. de caus. tūc de ista materia renūciatōis vide per
Gof. tūc. l. h̄ost. i. sum. de renū. §. que p̄t renūciari. tūc. cū iuri
possit renūciari. tūc p̄ Spe. eo. ti. tūc plene dixi in. l. si quis i p̄cri
bēdo. p̄dictā opi. circa materiā statutorū tūc. d. Siml. de suza.
i. suis. q. statutorū circa p̄n. Futuris aut statuti p̄ simplicē renū
ciationē renūciari nō pōt. sed opus ē q̄ renūciēt p̄ pactū p̄a
que no. tūc dixi in. l. i. C. de pac. tūc dixi ēt in. d. l. si quis in p̄cri
bēdo. C. de epi. tūc cle. tūc pro hoc. ff. de acq. bere. l. q̄ sup̄stis. tūc. l.
is potest. tūc vide per Gui. primo folio ver. sed nunquid potest
q̄s tūc bñ ultimo folio ver. sed quid si pactūz factū ēt tūc vide in
hac eadem parte ver. dubitari etiam vidi si ciuitas statuit.

¶ Ed an iuri alimentorūz

possit renūciari cū iuramento. Spec. dicit q̄ nō.
i. ti. qui si. sunt legi. ver. sed pone qdā. tu dic q̄ aut
loquimur in alimētis p̄teritis pōt renūciari. C. de transac. l. de
alimētis. i. rī. aut i futuris tūc refert aut ex mero p̄ctu tūc p̄
renūciari. aut ex mera vltima volūtate tūc nō pōt. ff. de trāac.
l. cū his. q̄ hoc ē p̄hibitiū pp̄ fragilitatē renūciantis. q̄ fame
p̄pulsus pp̄ vnā scutellā liguminū renūciaret cuiuslibz iuri. q̄
vt dixit puerbiū fames est accutissim⁹ ensis. tūc sic q̄s nō tene
retur

ref. obferuare iuramentū p qd incidit i piculū moris. ita nec id
p qd icidit i opprobriū z exterminiu famis. ob hoc. n. iuramē
to oēs comites abfunt. z maxime discretio que requiritur p sub
ftatia z p fundamēto radicali. vt no. C. de nup. aut. qd eis. Jte
z multo fortius i vi nature iuraf ore alimēta pftent. vt. ff. de
iust. z iur. l. i. §. hinc liberos. nec et iter vi. z vro. z pactū q
vir n alar vrore nisi cū n recipit dotē pmissā. ff. do. excep. l.
p. z. ff. m. l. credit. §. si iter dū. Jsta sūt formalia verba bal. i
C. de colla. ludo. l. i. cū si dotē. §. si maritus. solu. ma. i ter. ibi si
cognati adire iudicem cōpetere zc. dicit q cognati vrozis ha
bent ius adeundi iudicē vt cōpellat maritus vrozi alimenta
pftare. z idē dicit ipse i pcuratore fisci. alibi enim dicit ter. sin
gularis q id qd i alimenta i firme etatis statuit p priuatu ad
honorē ciuitatis ptnere dinoscitur de le. l. ciuitatibus. ver.
hoc amplius. vnde cōsequēter z eius curam ad pcuratorem si
scalem ptnet qnimo dico q ius hoc petendi bz quilibet d po
pulo qd pbo q alimētoz statutio ad piā cām ptnet. vt. l. mel
la. ibi diffinit tū pietatis intuitu zc. de alimen. leg. §. cui libet
pone cōpetit postulare vt ea q cāz piā respiciūt executioni iei
denter. vt ē ter. sin. i aut. de ecclesia. ti. §. si autē hoc facere nisi
fuit. ver. si autē sancim? ibi oī alij zc. Jte no. q ter. i. d. §. si ma
ritus. ibi i ter. z alimēta z medicine eius succurrere. q istius
copule natura ē vt ponat iter diuersa. vt p3 i rub. d iur. z fac.
igno. z in. l. si de statu. i glo. ff. de testa. cāt hoc nobis pabile
ar. q alimētozū appellatiōe nō veniat medicine. In pñū vñ
ter. l. i. verbo victus. z l. i. quos nos. §. verbū viuere. ff. de ver.
fig. vbi dicit victus verbo. z cōsequēter alimētozū verbo ea cō
tineri q cultui corporis sunt necessaria § vt ex se p3 medicine ff
huiusmodi. ergo zc. ad idē ter. l. i. legatē de alimen. leg. ibi dū
dicit q sine eis corpus ali nō pōt zc. Bar. soluit q aliqui ali
cui sunt debita alimēta simplr puta iure legati vel i viro q te
nef ad alimēta pftare vrozi. z q tūc obligat ad alimēta. ē obli
gatus ad medicinas. vt. d. l. si maritus. z l. q i vrorez. C. d. ne
gest. z. d. l. legatis. z. d. l. verbo victus. z. d. §. viuere. aut debet
tur alimenta ex cā seruitiij. puta qn qm mibi ipedit opas. z tūc
dico q ad medicinas pauci valoris ē obligatus. ar. ff. de ipen
sis. l. oīno. ff. so. ma. l. diuortio. §. ipedia. ff. eo. l. i reb. §. pñt. si
autē valoris magni ad qd optie ter. l. i. itē si fui. §. quas ipēsas
ff. de edil. edic. z hūc ē similis. q an ptās teneat ad medicinas
pftandas suo affessor i firmo de quo in dictis locis z veritas
ē q nō. q ptās teneat ad illū cibādū nō autē alimētādū cū hec
diuerse significationes sunt. vt p3 ex legib? varijs. maxie i gl.
de alimē. z ciba. leg. appellatione aut ciborum nō veniūt me
dicine vt ē expreſſum i. l. nō oē. de penu. leg. z similis decisio ē
i firmo famulo qm dñs nō teneat ad medicinas. vt ē expreſſum
i. d. §. quas impēſas. z in. d. §. pñt. qd forte eſſet itelligēdū. ni
si eēnt pauci valoris. ar. d. l. oīno. cū alijs allegat. maxime qz
vt alibi dicit ter. nobis ſeruire itelligētur quos egros curam?
q ſeruire cupientes p aduerſam valitudinē ipediunt. ff. de ſta.
liber. l. cū heres. §. ſichus. z tangit et p docto. i. d. §. si marit?
An famulus tpe iſſimilitatis debeat hñe ſalarū. de quo ē glo.
in. l. arboribus. §. de illo de vſufru. z in. l. si vno. §. cum quidaz
ff. loca. z Bar. in. l. si opere. ff. de vſufru. lega. z Bal. in. l. liber
ti liberteqz. de op. lib. Jte dum ter. iſte ponit copulam iter ali
menta z medicinas poſſit itelligi q nō pōat vt inter diuerſa.
ſed vt inter gēus z ſpēm. vt in ſilī. C. de ſeru. z aqua. An autē
z qn maritus vrozi teneat pſtare alimenta. Bar. in. d. §. si
marit? poſt ātquos doc. in. d. l. q i vrore. ſic dicit. iſdo. q ma
ritus teneat vrozi iſſime ſubſuere d alimētis. medicinis z oī
bus neceſſarijs. nā cū dūret mſimōiū teneat ſubſuere onera. z si
non ſubſit nec ex pacto nec ex ſtatuto pōt dotem lucrari. vt. l.
ab hoſtibz. §. si vir vrorem. ff. ſo. ma. z ibi no. ſed poſtq vrore
eſt mortua finitum eſt mſimōiū z ei? onera. z iō nō teneat eaz
d pprio ſepelire. ſed de pſimōio mulieris. i. d. ſua dote. vt. ff.
de reli. l. si prata. Sed pōe q maritus expulit vrore de domo
an eā alimētare teneat ſeu dbeat. rñdeo si pp culpā mariti ſic.
si pp culpā vrozis nō ſim Jta. de are. ſed si non eſt ex culpa ali
cuius ſed ē culpa tertij. q frater mulieris q pmiſit pzo ea do
tē nō ſoluit. vñ maritus remittit eā ad domū fratris. vir nō
teneat eā alere. qz marit? iuſte eā a domo expulit pp hanc cāz.
vt inuit glo. i aut. de nō eli. ſo nub. §. pe. z ep si vrore ē diues i
paraſcalib? z marit? paup videret q vrore teneat alere viz.
z ar. eſt q ſic. C. vnde vir z vrore. aut. preterea. Jte pñū no. i. l.

si ſtipſata i ſi. d. dōa. inf vi. z vr. als d iur do. z si pſ expēdidit
p medicinis p filia maritata poterit repetet a viro qn tal im
pēſa ptebat ad viz ſim Cy. z potestas teneat ſuis iudicib? emē
medecinas. l. modicas z parū ſumptuoſas. nō aut alias § Jta. d
are. Cy. ar. i. d. l. q i vrore. an marit? teneat ad alimēta vrozis
ſic dñt Jta. de are. aut marit? bz vrore i ſuo obſego aut nō. tūc
d3 eā alere. ſine dote hēat. ſine nō. ar. ff. de reli. z ſumpti. ſu. l.
qd si nulla. ar. ff. de op. lib. l. ſic. z como. l. i reb. §. pñt. z. ff. de
edil. edic. l. item si fui. q itelligit verū. Albert? de bobio. qn nō
hūit mlier dotē si aut hūit qz ſuit p ea pmiſſa z nō ſoluta. ſic ſu
it pmiſſa tūc si teneat eā alē. qz decept? z nō ſcipiētib? iura ſub
uēiūt. p quo ſac i aut. d nō eligē. ſcōo nub. §. illud quoqz in ſi.
Cū ergo marit? teneat hoc caſu pſtare alimēta q tūc ipender i
curā corporis ei? nō repetet. qz teneat ad alimēta. teneat ad medi
cinas quas corporis curandi cā parari o3. vt. ff. de ver. ſign. l.
cetera quoqz. vbi dū dicit curādi corporis noſtri. ergo zc. Si
nō bz eā in ſuo obſequio. tūc aut ptingit hoc pp ppiam vro
ris temeritatē z culpā. z hoc caſu nō d3 aliqd i ea ipedere. nā
frustra petit debitu qz si qd d3 nō ipendit. vt. ff. de act. emp. l.
q pēdentes. z. l. iul. §. offerri. aut hoc ptingit vtriuſqz culpa vt
pp iſſimilitatē. z itellige pp iſſimilitatē que requirit maiores ipē
ſas z que ſac eā oīo ceſſare ab obſego. iſto caſu refert. aut vrore
bz vñ alaf qz ē diues. z tūc marit? hoc caſu teneat ſim quātita
tē dotis nō vltra. vt. ff. ſo. ma. l. si cū dotē. §. ſinaut i ſeuſſimo.
z ſic pñt? Jto. itelligit illū. §. aut ē vrore iops. nec tūc bz vnde
alaf. z tūc marit? d3 pparare ſibi alimēta ē si nulla habeat do
tē. ar. d. l. q si nulla. z ar. C. vñ vir z vrore. aut. preterea. ſic z at
qz reb? alienis alif. ff. de car. edic. l. si ſim Jta. de are. collige ex
pñiſſis. ar. q ptās z huiusmōi rectores iudicib? iſſimis tene
tur facere ipenſas qz ſunt i eoz obſequio. vt. l. ſicut. z. l. i rebus
§. pñt. ar. §. ff. de ipenſ. in re. do. ſa. l. i. §. ff. de edil. edic. l. fui.
§. i. In hoc diſtinguit Jta. de are. q aut ē modic? ſumpt? z tē
teneat. aut ē magnus z tūc nō. vt. d. §. pñt. z si pſ filia marita
ta z iſſima fecit magnas ipēſas pſiderādū ē vtruz iſta expēſa
ptnere debeat ad maritū an nō. z si ptnebit ad maritū repe
tet ab eo p actōnē negocior? geſtoz. qz vtiliter geſtū ē negociū
ſuū ipſo geſtu vt dictū eſt. Jta. bu. i. l. q i vrore. ff. de ne. ge. ſic
dicit. q aut mulier viuit z ē ſana z ē in ſeruicio mariti. tūc ē
pſtādō marit? nō repetit. qz ex neceſſitate facit nō ex pietate
te. vt. l. i rebus. §. poſſunt. ff. cōmoda. z. l. ſed z si. §. ff. de do. iter
vi. z vrore. Aut mulier ē iſſima. z tūc aut bz dotē z marit? d3
eā alere. vñ nō repetit et pſtādō. vt. l. si cū dotē. §. ſinaut i ſe
uiſſimo. ff. ſo. ma. si at mulier nō bz dotē. z tūc aut nō bz alia
bona. z tūc bz locū. l. q i vrore. qz cū vir nō teneat hos ſūpr?
facere vt domestica affectōe facere. z iō nō repetit niſi ſuit pre
ſtat? vt hic i pmo cāu. Aut mulier ē mortua § vir fecit eā ſu
nerari. z tūc aut bz dotē z ſuneris ipēſa ptnet ad dotem. z iō
si dos ex pacto remanet apud maritū si repetit ipenſas si ali?
bz dotem repetit ipenſas. l. iſeū. ff. de religi. Si vero mulier
dotem si bz ſun? ptnet ad maritū. z iō nō repetit ab aliquo.
vt. l. si si nulla. ff. de religi. dñt vt ibi. Bar. aut i tractu alimēto
rū ſic dicit. qn vrore dotez habuit si eſt dubiū q marit? eā alē
teneat. qz onerib? mſimōij ſuare d3 dos. vt. l. p onerib? C. de
iur do. si mſt nullā dotem bz si ipa opaf viro marit? teneat eā
alē. Jdem i hñdib? viri mſimōio diſſoluto. vt. l. ſicut pñt?
i glo. de ope. liber. al si ei nō opaf credo dicit Bar. ipſam non
alendā. niſi eſſet i ſurore detenta. vñ etiam marit? eā expulſerit
tūc tunc p cum nō ſtetit. quominus operetur. vt. l. si cūz dotez
§. ſinautem in ſeuſſimo. ff. ſolu. mat. z no. per Cy. in. d. l. q in
vrore. Jte vrore teneat alere virū egētē. vt no. Spe. i ti. q. ſint
legi. §. i. ver. quid si nulla. z si tutor ē paup q nō habeat vñ ſe
alat pōt ali de bonis pupilli. l. i. §. si pupillus. ff. de tuto. z cu
da. ab his. z. l. a tutoribus. §. si. ff. de admi. tuto. Jderedes vero
extranei ipſius viri teneat alere vrorem teſtatoris cui? dos
ē i bonis mobilibus z in pecunia cōſiſtebat. qz poſt annum z
non i cōtinēti ei reſtituere dotē teneat. vt. l. i. §. exactio. C. d rei
vro. actio. z hoc t3 z notat gl. i. d. §. exactio. ſup verbo reſtituē
dis. ff. vt i poſ. lega. l. pe. z. l. ipator. i si. ff. ad trebel. Jte heredes
extranei ipſius filij teneat alere patrem egenū ipſius filij mor
tui. vt. l. si qz a liberis. §. parēs. ver. itē reſcriptum. de liberis
agno. i glo. ſup verbo heredes. Et ſimlr monaſteriu teneat ale
re patrē monachi cū ſit ſu? heres. vt ē ter. C. de ſacroſan. eccl.
aut si qua mulier. Jte monachus ē alendus p abbatē et dū ei

qñe facit vt. l. si instituta. §. pe. i. glo. sup verbo decerni. de in
offi. testa. et tñc cā cognita pñtabunt. vt. i. c. ex pte. de accusa. ex
tra. Quid i cāe cognitiōe veret vide p Inno. i. d. c. ex pte. Jte
vaſallus tenet alere dñm egenū. alſ pñt ab eo feudū pp alimē
toruz denegationē licite auferri vt. i. r. colla. de iure feudi. c. i.
Jte pater tenet alere filiū et cogit officio iudicis. vt. l. si qñ a li
beris. et i. glo. ff. de liberis agno. et l. nec filiū. C. de pa. po. et eo
filius tenet alere patrē. C. de ope. libe. l. i. si. et idē dñs et nepo
te qñ locū pñs. vt. l. i. §. nō solū. de excusa. tu. Et hac cā pñt
reuocari i patriā pñtem p. l. i. C. de igratis liberis. nā atrocē
iniuriā cōmittit i eū si egēti patri denegat alimēta. vt. l. nēca
re. ff. de lib. agno. p quā atrocē iniuriā reuocat emācipat? in
pñiaz pñtem emācipatiōe reſcit p. l. i. C. de igratis liberis. et
idē i liberto erga patronū. vt. ibidē no. glo. p qñ ēt dicere qñ sit
cā sufficiēs ad exheredādū filiū cū necare videat. ex quo ei egē
ti denegat alimēta. Et ex his cāis ex qñ? pñt exheredare fi
liū ex eisdē pñt vñs denegare alimenta. Ita dicit glo. i. d. l.
si qñ a liberis. §. si qñ ex his. ver. trebatio. sup verbo detulerit.
et verū qñ pñt tenet alere filiū et cōtra nisi alimentandus ha
beat artē ex qua se sustentare possit. vt. d. l. si qñ a liberis. §. sed si
filius. Jde tñ Jo. an. i. c. cū hēre. de eo q duxit cā quā poll. per
adulte. i. si. vltie gl. et no. qñ intellige nisi sit pñona qñ dedignetur
opari. vt. mules vel nobilis hō qñ coipso qñ eget l. opari possit
tñ alēdus ē. vt. d. l. si qñ a liberis. §. deniqz idē dñs. ibi si mō
cū opificē te esse dicas et c. Mater at tenet alere filiū vsqz ad triē
niū et vltra si pñt inopia laboraret mater aut opibus affluat
vt. i. dicta. l. si qñ a liberis. §. si mater. et ibi notat glo. sup necē
sario. qñ ē verū qñ vsqz ad triēniū alē teneat nisi sit pñona talis
pñtōis quā lactare nō deceret idē nō est pñciens. vt. ponit
Jho i. si. ma. C. de patria pote. i. si. p. quo fac qñ no. Jha. de are. i.
§. si marit? ff. de ma. vide ang. i. l. nec filiū. C. de pa. po. vbi no.
loqñ i materia Jo. an. i. c. cū hēre. de eo q duxit cā quā pol. p
adult. i. gl. vlt. i. verbo qñ apud mēm. sic dñt. hoc itellit Jhan?
nisi nō deceat mēm ex lactat. Jdem Jdile? pñt qñ magna pñ
cipissa vel forte pñt diuortii ē pñessa. p. quo fac qñ no. Jha. de
are. in. d. §. si marit? et Jocer tenet nutrire nuz. vt. d. l. si qñ a li
beris. §. vltra at. facit. ff. de ma. her. l. si filia nupta. §. hoc apli? et
nec solū. et frat tenet alē ffem egentem vel sororē. vt. l. mūt? et
mouente in si. ff. de iure do. et l. qñis. ff. de sol. ma. et deā. l. si qñ a
liberis. §. idem i libe. i. glo. sup verbo iuste. ff. de libe. agno. et
l. i. §. i. ff. de tute. et ra. dñt. filiū at naturalem tñ alere tenetur
qñ spuriū nō. vt. d. l. si qñ a liberis. §. idē i liberis i. gl. sup ver
bo iuste. De iur at canonico et pietate canonica etiā natos ex
dānato coitu alē dñt. vt. i. c. cū hēre. de eo q duxit cā quā pol. p
adult. et i. casib? i qñ? tenet pñt filiū alē. si eū fame pñre sinat te
net. l. cor. de sic. gl. est i. l. necat. ff. de leberis agno. et si qñ tene
tur ad dādū alimenta alicui tenet mīstrare sumpt? magis qñ
eum ibuit in liberalib? artib? qñ alimenta debent iur? sāgu
nis. vt. l. fili? ff. vbi pupillus edu. dñt. sec? si debent ex disposi
tōe hois. vt. l. legate i sine. ff. de alimentis et ciba. le. et quando
debet victus idem qñ debent alimenta. vt. l. verbo victus.
cū. l. se. de ver. sig. et gl. i. l. si. ff. de alim. et ci. leg. et qñ legant alē
mēta seu vict? seu educatio debet lect? vt. no. ff. de verb. sig. l.
quos nos. §. verbi vñs cū qñ sine eo viuere nō possit. subaudi
cōmode. vt. ibi no. et cui legat vita i domo vident oīa supradī
cta legata. et ita oīa qñ ad vitā sūt necēria vt. no. i. d. l. quos nos
§. verbi vñs. et cū debent alimenta aut educatio aut victus
debent medicine. cū nō sit possibile vitā sanā dūcer sine eis. et
si corpi iſſimo necēria. p. quo ter. i. l. si cū dōtē. §. sināt i seuis
fimo. ff. de solu. ma. l. ille ter. possit in pñiū retorqueri cū ibi po
nāt vt species separe. §. si debet diariū seu cibariū tñc solus ci
bus debetur nō at habitatio vel vestiariū vel alia supradē
vt. l. diariū. de ali. et ciba. le. et cū debent cibaria dūcerē medici
nā nō debet. qñ cū solū cibare tenet. Et ita cōsultuit domin?
Francis. tigr. Jte an vroz hēat obligata bōa viri palimē. sic
hēat dote. Jha. de are. dñt qñ sic p. l. lūci? ff. qñ po. in pi. ha. Jhis
Francis. tigr. determinauit qñ si sunt obligata p. l. i. sol. ma. et
an legatū alimentorū dicat ad pñas cās. gl. dicit qñ sic i. l. si qñ
ticio. de lega. i. et l. sancimus. §. si. de sa. san. eccl. et ibi dum di
cit ad similitudinez gl. exemplificat de legatū alimentorū et est
vex qñ legat paupib? vt pbat ter. i. cor. pte. i. aut. vt. cū dñ app.
cogno. §. aliud quoz caplin. ibi egentiū alimēta ipedi. et est gl.
in. l. si cui. de annis legat. et pbat in. l. cū bi. §. si i anno. ff. de

trāfac. et p hoc pñt qñ p legato alimentorū nō detrahāt falcidia
cū sit cā pia. vt. in aut. filr. C. ad. l. fal. Et an fundus ex quo de
bent pñtari alimenta sit obligat? p aliment. dñt vt. l. i. l. i. et iij.
vbi est ter. de ali. et ci. leg. et l. lūci? et i. et l. cayus. ff. de annu. le.
Jdem vero Bar. i. cōsilio suo qñ icipit. Quidā filios hēdes in
stituit fratri suo nihil reliqz et sic dñt circa pñtbecā dico qñ
dictus nepos hē oīa bona fratris obligata p dñt? aliment. qñ
ofido qñ designant certa bona ex qñ? fieri dñt pñtatio alimen
torū illa vident p aliment. obligata. l. i. §. ff. de ali. et ci. le. et l. lū
cius. et i. et ibi no. et l. cayus. de annu. lega. et ibi glo. vñ pñt defi
gnādo qñ diuidia pñtē i bonis ffis. illa bona vñt expñse obli
gata et pñt obligatōi rei sue merito pñtfecta est obfō bonorū
l. si fund? §. si. de pig. act. et l. aliena. cū si. et sic facta excussione
sup pñcipali possit agē pñtbecaria. Lud. i. l. si dōtē. §. si mari
tus. sic dñt. Jn hoc aut an et qñ marit? teneat vroz alimen
ta pñtare. Bal. i. d. §. post antiquos. et d. l. quod in vroz. alla
ta eleganter distingrit et ipm refero qñ aliqua sūt addenda. aut
mīr est i fuitō mariti et ei opando. et tñc sibi dñt alimēta pñtar.
etiā vltra dōtis quātitatē si dos nō sufficit. ar. l. qñ si nulla
ff. de reli. et qñ onus ipenſaz peti dñt ex quo pñcipit cōmodū ser
uicij. vt. d. l. in rebus. §. pñt. et d. l. item. si fun. §. si qñ ipenſas.
et l. sed et si quis. §. sufficienter. de vñf. fru. aut nō est i seruicio vi
ri culpa viri iteuiente. puta qñ iſſupportabilis seruicie est.
quo cāulicita ē vrozis ab eo sepato. et tñc sibi dñt alimēta pñtar.
idē vt. l. alimenta pñtpe debeat. ar. l. labeo scribit si mibi biblio
thecā. ff. de pñt. emp. quā allegat Bal. Sz addo casuz expñsuz
i. l. gazo. §. si. ff. de ali. leg. aut nō ē i seruicio viri mulier sua cul
pa. et tñc ad alimenta pñtada marit? nō cōpellit. qñ frustra pe
tit sibi debitū fieri qñ qñ alteri dñt iſſpendit ad hoc. ff. de edil. edi.
lediles. ad si. d. ac. emp. l. i. l. i. §. offit. et l. qñ pendēt. Sz aut nō
vrozisqz culpa pñcedēte seu itecedente scortum a viro hētat. et
tñc loqñt. §. si marit? et qñ sināt i seuisfimo. et fm redditus
dōtis sit alimētada. ad hoc. n. dos. dñt vt iſſimonij onerib?
deseruiat qñ cōsistit circa vrozis alimētatōne et ēt librozuz
vt. l. si is qui. §. vbi dos. et l. dōt fructus. ff. de iur. om. i. u.
lactiōe. §. si. l. se. p socio. i. l. si marit? et l. si filie. §. hoc apli? et
fami. her. l. dōtē filie. ff. de ca. pecu. l. p onerib? C. de iur? do.
Si aut reddit? dōt? nō sufficiūt. tñc si pñt aliūde mulier se ale
re hēat. Si aut officiū mariti est supplere vt ſenſerit gl. Jha. d
are. et Bal. qñ dñt dñt Ang. i. d. §. sināt. et pbat i. d. l. qñ si
nulla. et hoc ex pte mariti qñ ex pte vrozis. bec ē regula vt ip
sa maritū alere nō teneat. vt. l. si mulier. et l. si filie. §. hoc apli? et
ta. §. i. ff. de do. iſſer vi. et vroz. alſ de iure do. nisi i casu paupia
tis. vt. d. dñt. Sz tñc succedit quottidiana qñ quā tractat hic
bar. et i. l. luti? de ali. le. et bal. i. l. lita. ff. de rei vroz. act. spe. i. d.
§. formatis. ver. §. nūqd bona. itelligant tacite obligata et ibi
Jo. an. i. addi. Sz an quēadmodū mariti bōa itelligant p do
te tacite obligata. ita et etiā p alimētis vrozis debitis i quo qui
dā tēuerūt qñ sic. eo qñ ita alimēta debent pp dōtē datā. vt
vt hic. sicut et vñre debent p pecūiā creditā. §. pign? acceptū
p pecunia credita itelligit obligari p vñris sibi accedentib?
vt. l. lūci? ff. qñ po. i. pi. ha. ergo et ita tacita obligatio hypothe
ce reſultas p dote itelligit et extendi ad alimentorū redditū.
Sz certe dñt Lud. bec opi. nō est vera. et cōiter pñiū tenemus
eo qñ nō repit iure cautū qñ p debito alimentorū iſſurgat tacita
hypotheca. vñ nō est ſupſtitioſis aduētiōib? iſſudendū qñ legi
bus nō repit expñsuz. vt. c. iſſer corpalia de trāſſa. pla. Secūdo
qñ obligatio pignoris reguli nō reſultat nisi expñsa cōuentione
fm doctrinā iur. iſſco. i. l. pñt. ff. de pig. tu. ergo qñ vis dicere qñ
reſultat tacite ex dispōne legis da mibi ter. ex quo regulā pro
me habeo. Tercio hāc ptem pñmat ter. i. l. l. iſſiduis. C. qñ po. i
pi. ha. circa si. ibi hoc at tñ ad dōtes et c. ibi. n. legiſſator loqñs
de hypotheca dicit p dictionēz taxatiuā tñ illā ad dōtē extē
di. ergo ſeqñ qñ si alimēta qñ sunt ab eo ſepata. est. n. natura taxa
tiue dictionis ea excludere qñ remota sunt agentis iſſra se. vt. l.
iij. §. cū ticio. ff. de aliment. leg. et i. c. cum ecclesia. de cā pos. et
pprie. cū si. qñ ibi iō tacita hypotheca extēdit ad debitū vñra
rū. qñ illa ēt petunt eadē actiōe qua pñcipalis ſors. et sic sunt
illi oīno accessorie. alimenta at si petunt actiōe de dote qñ hoc
nō repit iure cautū. vñ ex equitate officio iudicis qñ maritime
cōſtate iſſimonio. pñt qñ tñ actio de dote nō nascit vt. l. i. de
dote ple. ff. nisi eo casu vergat maritus ad iōpiā vt. l. si cōſtate
ſola. ma. et ita dñt Lud. cōſului his dñt? bononie. tñ dico qñ
p fructib?

p fructibus dotis vroz reddēdis cōfēt esse tacita hypotheca
quēadmodū p ipsa dote qd pbo. qz isti fructus actiōe de do
te petunt sicut z ipsa dos vt ē expressus i. l. si marito publico.
§. si. ff. sol. ma. §. hēc tacita hypotheca iest actiōi de dote. vt
l. ista. §. z vt plenus. C. de rei vro. act. z i. §. fuerat. isti. de ac.
ergo zc. ¶ Preterea dicit ter. z hos fructus dotis posse ēt i dotez
cōverti. ff. sol. ma. l. an nuptias. i. ff. ob. dictio illa restricti
ua tñ posita i. d. l. affiduis qz rñde p doctrinā ter. ad hoc val
de no. i. de. criui. §. cū at natura. de ver. sig. sic dicētis. Natura
termini restrictiui hēc ē vt quēadmodū remota a se excludit
ita sibi coherentia z cōnera icludat. sed fructus aneri sunt do
ti z ei coherent. vt. d. l. si ante. ergo zc. ¶ Item aduerte qz quat
tuor sunt casus in quibz mī filium alimentat cogit. ¶ Primus
est. j. triēniū a sue natiuitatis die. vt. l. nec filiū. C. d. pa. po. z. l.
ij. C. de infantibz expo. z i. c. ij. de puer. fide. qd itelligit vt. s. di
ctū est post Bar. nisi mater nobilis sit cui dēcori fuit allacta
re. illa ei tūc nō tenet qz nō dī posse ex quo si pōt saluo suo ho
nore vt. l. nepos. pculo. ff. de ver. sig. z. l. fili. ff. de pdi. insti. z
ita firmat no. Alzo. in sum. d. pa. po. circa fi. Itē fallit nisi mu
lier est paupcula q vt possit alimenta pēpe habz circa alia q
circa allactationem. vt quia habet extraneos allactare vt in
de mercedem assumat. argu. l. sed si hereditas. ff. ad eribēdū.
¶ Duo tñ circa hoc no. ¶ Primū qz eo casu quo tenet filium alla
ctare sp etiā pē inuito penes se filium retinere p. vt apud le
gistas no. glo. sin. in. l. i. circa pñ. i. verbo iustissima cā. ff. de li
ber. erib. z vt pbari p ter. d. c. ij. de puer. fide. z ita dīc Lud.
his diebz rñdi. Scdm qz tenet alere. j. triēniū post natiuitatē.
qm dū ē i vtero d3 alit ex mīmonio pñ no venter. vt. l. i. §. mu
lier. z rei curator. de ven. i. pos. mit. z. l. sed z si is. §. an aut. ff. d
car. edic. Secundus casus pncipalis si sit natus fili. ex incestu q
uis. n. ille de iure ciuili a parētibz ali nō teneat. dī aut. ex cō
plexu. C. de iec. nup. tñ de iure cano. ali d3 ex bonis vtriusqz
parēt. vt in. c. cū haberet. de eo qui dur. i. ma. quā pol. p adul.
z de mīse vt pbari i. l. si qz a liberis. §. idem in liberis quoqz.
Tertius casus ē filiū ex mīmonio qz ex post detecta cā mī
moniu extitit sepatū qm tūc ille alit ex bonis vtriusqz parēt.
vt est casus i. c. ij. qui si. sint legi. Quare casus ē si nō h3 filius
vñ aliūde alā. vt. l. quāuis. fo. ma. Extra hos casus an mater
possit alimenta p se prestita repetere. dic vt in. l. si qz a liberis. §.
si mī. z. l. alimēta. C. de ne. ge. z ibi dicet. Idem aut Lud. i. l. de
diuisione. ff. so. ma. sic dicit. An valeat pactū qz vroz seipsam
alere teneat. Dic qz aut vna cū sit pactū qz fructus dotis qui cō
stāt mīmonio pēpient nō cadāt lucro marito sed accrescāt
doti. z tūc puentio valida est. casus ē in. l. puerit. ad. ff. de
pac. do. z huius est rō. qz quāuis maritus vrozi donet fructus do
tis tñ vroz remittit marito debitū alimētatiōis qd ipsi icūbit
dū dote accepit. vt. l. ex animo. ff. de do. iter vi. z vr. z. l. sicut.
cū si. de ope. liber. Tertius ē aut donationi reciproca ēē validā
iter cōiuges. vt pcludit Ly. z Bal. C. de ioff. te. l. si puelle.
p qd ē casus i. l. qz aut. §. vir z vroz. ff. de do. iter vi. z vro.
qd tñ itelligo vsqz ad pcurrētē quātitatē nō vltra. qz i eo nul
la ē. Caus est sing. recte ituenti i. d. l. ex animo. Aut vroz seip
sam alat absqz hoc qz fructus dotis doti accrescāt. vliqz a ma
rito accipiat mlier qd cū quātitate expensaz qz ibi fac sit cōl.
z tūc illa puentio nullat pcludit Bal. in. l. pactū qd dotale
i. ff. d. col. z recte. qz recte ituenti pbat. vt. d. §. si vroz. Si vero
qrat an valeat puentio qz fructus dotis pstate mīmonio cedant
lucro vrozis. i. quo dic qant hoc si obstāt par vroz alit ma
ritus z tūc puentio nulla vt. l. qris. ff. de pac. do. Aut seipaz alit
vroz z tūc puentio valida est. ter. est i. l. si qz p vroz. §. si vro
ff. de do. inf. vi. z vr. An at vroz idotata marit. alit teneat
a maritali affectōe tractare. dīc Bal. i. d. l. de diuisione. fo. ma
tri. qz n. allegās gl. i. aut. d. si eli. fo. nu. qz dicit Lu. ego n. repio
Tu at circa hoc breuit dicas qz aut ē idotata eo qz dos n. fuit
pmissa. z tūc marit. nō d3 eā repellē h3 alimētare cogit z ma
ritali affectōe tractat vt i. aut. q. mo. na. effi. le. §. qm. z i. aut. d
nup. §. si qz ei z i. l. qz si nulla. ff. d. reli. Jmo. i. l. pe. ff. vt i poss.
le. dīc qz ali d3 vt filia. Aut ē idotata eo qz dos n. fuit tradita
h3 tñ pmissa z tūc marit. eā alē nō tenet h3 eā repellē pōt. ca
sus ē. C. ad vel. l. h. z h fuit pōl Jnn. i. c. per vestras de dona.
inter virum z vro. z hanc. q. san maritus vrozem indotataz
cogatur alere ponit Bald. in. l. pō oneribus. C. de iure dot.
z ibi videas Ly. z Sal. Jdē Lud. i. l. diuorcio. ff. so. ma. i. gl. su

p verbo factū. ibi pñū vt zc. sic dic. notabil est hēc gl. ad tria.
¶ Primū qz si dote stāt i rebz mobilibz cū restō nō pōt fieri
nisi post annū. vt. d. §. ex actio. z sic mulier nō h3 vñ se alat est
alēda ab h3 d3 viri. z ita pcludit glo. i. d. §. ex actio. Scdm qz
pp onus alimētatiōis lucratur h3 des iterum fructus dotis. Sed
hic supēst dubitatio. Quā si vltra alimēta fructus dotis suppetāt
an eos alimenta excedentes debeant h3 des mulieri restituē.
¶ Dy. i. d. l. diuorcio. indecisus relit. Bar. dicit illos ēē h3 dū.
qz ex quo si minor fuisse fructū pceptio alimētoz sumptuum
nihilominus pur onus alimētati implere debuissent. ita ēō
rio piter fructus excedentes sumptus alimentoz debēt lucrari. z
miz est qz ipe nec Bal. nec alius doctor de hoc nihil allegat.
¶ Ego vero dico qz p eis ē vnicus casus fm verā lect. gl. ff. mā.
l. creditor. §. si inter. Tertius sentit a pñio sensu qz p annū mīr
ē si aliūde nō h3 vñ se alat. nihilominus p h3 des mariti alen
da nō sit. ¶ Aduertendū tñ circa pñū notabile. qm z mīr ip
sa si igit alimentari petat se ab h3 d3 viri qz pgnatē se asserit
esse. tē vt qz ē si habeat vñ aliūde se alat. nihilominus p h3 des
mariti pp pñū ventris alenda ē quousqz pñat. vt est ter. in. l. cu
rator. i. pñ. z. l. i. §. mīr. ff. si mīr ventris no. z. l. sed z si is. §. an
aut. ff. de car. edic. l3 si istituisse testator mulieris i vtero post
humū sibi extraneū exēte. ita demū illa donec pariat ex h3 di
tate alimēta petet si aliūde nō habeat vñ se alat. vt. l. extraneos
ff. si mulier ven. no. vbi ē ter. no. ¶ Item z si ipsa vroz sit legata
ria mariti nec aliūde h3 vñ se alat z h3 dote sed puā. z ad do
tē nō sufficientē pōt petere se imitti in possessionē bonoz mariti
si legatum p h3 dem soluere negligat z alimēta pēpriet. casus ē
sing. in. l. pe. ff. vt i poss. leg. S3 hodie iure nouissimo alimēta
hoc casu nō pēpriet. cū statutu scit eā inopē superstēte cū dote
nulla vel parua. hoc est tali que sibi ad alimenta non sufficiat
ex bonis mariti locupletis decedentis petere possit quartam
partē ex qua cōsequēter alimenta percipiet. vt in aut. preterea
C. vñ vir z vroz. z l3 illa videat loquicū maritus decedit ab
testato. idē z si cū testō ita qz quartā hāc marit. ex bōis suis
detrahi phibere nō possit. i. aut. de h3 di. z fal. §. si vero absit.
¶ Quo at ad veritatē tertij. san p annū dbeat ipa mulier ab h3
d3 pēpe alimēta. Dic qz aut dos ē restituta z tunc quāuis
mulier remaneat vidua z sic videat ēt posteriori mīmonio
fuire. vt. l. oēz. C. de bonis maternis tñ alimēta nō pōt petere
ē si nō habeat vñ aliūde se alat z dos restituta nō sit ad hoc
sufficiēs. qm tūc puidet sibi lex i dādo sibi petitionē quarte pēs
bonoz ex qua possz se sustentare ne iops medicare cogat i ipi
mīmonij verecūdia. vt. d. aut. pterea. Aut nō ē dos restitu
ta z tūc necesse ē hic videre an mulier passa morā i restōne do
tis possit h3 dē mariti agere ad vsuras quas vulgares hodie
alimēta appellāt. In quo qdē repio quattuor opi. ¶ Prima Jnn.
z Jo. an. i. c. salubriter. de vsur. quā seqt bar. i. l. si iulā. §. vsu
ras. ff. so. ma. z. l. at q natura. §. nō tñ. ff. de neg. gest. z l. dōsti.
i. summa i ti. de vsur. §. i aliqui ver. i. puer fo casu. volētū qz nō
qz i eo cessat rō qz i marito ē. marit. n. pp morā id petet. qz in
terest sua mora nō fieri ppter onera mīmonij qz iteri de suo
cū dote nō recepit supportat. z id dī qz si onera nō supportat
vsuras petere nō pōt. vt. d. §. vsuras. z. l. cū post. §. i domū de
iur. do. z. l. si. de do. excepti. Scda fuit opi. no. bal. i. aut. z qui
iurat. de bo. auc. iur. pos. dicētis a muliere morā passa i dotis
restōne vsuras peti posse. eo qz si maritus p istas licite petere
ex cā extrīseca. s. pp onera mīmonij. vt. s. dixi multomagis
mulier pp cām iūsticā qz ē illa. l. qz ipsa ē dña dotis mīmo
nio dissoluto. vt. l. i rebz. de iur. do. C. Itē qz hēc ē natura do
tis vt deseruiat oneribz mīmonij. z p pñis alimētatiōi ēt dū
illa ē penes vrozē vt. l. vbi adhuc. C. d iur. do. Tertia fuit opi.
Bal. i. l. diuorcio. dicēt qz rōne more solū poterit agere ad i
teresse. vt. l. si mora. ff. sol. ma. Quarta fuit opi. dñi Ang. i. l.
diuorcio. dicēt qz si nō h3 vñ aliūde se alat petere possit cū
patit morā restōnis. hoc. s. vsuras hoc ē tñ qd sibi ad alimēta
sufficiat. qm tūc ē eadē rō qz ē i casu i quo sum. j. anuz restitue
de dotis. quo qdē cōclusus ē alimēta peti posse. als at seqt opi.
Jmo. z Jo. an. ¶ Alia fuit opi. eiusdē i. l. ticia. §. soluto. dicen
tis qz vbi mulier ē. j. tps lucr. z tūc ex quo dī eidē mīmonio
deseruere licitū ē qz possit petere vsuras i tāta quātitatē qz sibi
ad alimēta sufficiat. post tps aut lucr. nihil petere poterit z ad
hoc nihil allegat. Tu at aduerte qz casu quo morā patiat nec
h3 vñ se alat dicēs pp hoc vsuras dotis. i. alimēta peti nō posse
t iij

si dos casu quo et restitueret alimēta nō sufficiēt qn succurratur sibi d petitiōe quarte pē bonoz mariti. p. d. aut. pteca. Si at dos sit talis qua restituta ex ei⁹ redditib⁹ possit vxor alimētari tūc si morā i restōne patiat⁹ et si casu quo restituere de bētes traheret ad iudiciū nihilomin⁹ lōgū et durū sibi foret il lam recuperare. licet quibusdam modernis in dicta. l. diuor cio. de equitate eam tantum posse petere quod ad alimenta sufficeret. nihilomin⁹ de iure stricto ego idēz dico. allego. n. ter. singu. in. l. ticia. ver. sed si forte. dicitur enim i prima parte q vxor fruct⁹ quos pcepit ex fundo mariti i cui⁹ possiōe mis sa ē pp morā cōmissā ab hēdib⁹ i dotē restōe nō lucrā. s. d. sibi i dotē iputā. nisi forte vt dī i pte scda iudex recuperande dotis rōne vsuraz hēc debeat q fruct⁹ in vsuras pputauit. i telligo at eū rōnez vsuraz hēc dēbē nō sōlū casu quo vxor mo rā tūc patiat⁹. q pp morā solā nō debent vsure vt i pma pte le gis. s. in casu quo morā patiat⁹ et aliūde se nō pōt alē qm tūc iustū ē verificari sam pte ter. ibi. s. vt vsuraz. i. pte. p. alimē tis rōne hēc debeat. vñ d hac qōne reputo ibi cāum. tali ē cāu agē poterit mlier vt sibi cū dote reddat oē id qd si penes eam dos fuisset ex eadē lucrari potuisset. puta q d dīssz pectiā dota lē mercatorib⁹ ad bōestā lucri pte qd pmissū ē. vt i. c. p. vras. d. do. inf. vi. et vx. dūm ipsa mlier ita dare p̄fuerit. itersse ē lucri cessantē si pōt regl⁹ peti nisi a p̄fuerit lucrari. vt p. regl⁹ i. l. si sterit. s. cū p vēditiōē. ff. d. ac. ep. et. l. si. cū gl. ff. de eo quod cer. lo. et no. in. l. vnica. C. de sen. q. p. eo qd inte. et ita intelligo ter. i. l. ista i ver. similiq. mō. ibi dū dīc qstū ciuiliū ānoz. et s. sināt supederit. C. de rei vx. act. sināt hēc ipsa q morā patit vñ aliūde se alar vsure ex more nō deberent. vt ē casus i. d. l. ticia. cū dicit q fruct⁹ p mlier pcepti ex re i cui⁹ possiōne pp morā hēdū missa ē pputant i forte nō at in vsuras. et d vsurif qd petit vir pp morā habet i. l. si iulā. s. vsuras. ff. so. ma. et c. ca hoc vide bal. i. l. si. s. pteca. C. de iur. do. et Bal. i. d. aut. et q iurat. iiii. carta. colla. i. in medio. s. hēm⁹ hic i regno p̄uetu. q ipōit bodie metā quātū dēat p centenario et. Sed qd i vñ b⁹ vidualib⁹ lugubrib⁹ p hēdes viri factis ipsi mlieri. an te neant ad hoc. et an videant dōate. An videant solum quo ad vsum cōesse. an teneant hēdes necessario vxori talia vestimē ta facē. Lud. in aut. ex testō. C. d. colla. sic dicit. hēc passum nō iuenio tactū a Bar. sed solū a Bal. i loco extrāeo. s. i reptoio qd posuit sup. Inn. i l. fa. et. in. c. marit⁹. et Ang. et tetigit i. l. si ex eo. s. si. d. stip. suo. nō ē eo p̄fecte loqur. vñ vñ mibi p̄siderādū q aut sum⁹ i eo cāu quo hēdes viri vxorē viduā alē mētare tenent. puta qz ista ānū a diemortis mariti et dos cō sistit i re mobili et si hz vxor aliūde vñ se alar fm no. i. l. i. s. ex act. C. de rei vx. ac. et. l. diuortio et. l. si. C. d. bo. mater. vel et qz vxor remāsit pgnās. vt. l. i. s. mlier et. l. curator et. l. extrāeo. ff. de vē. i. pos. mit. et tali casu tenent hēdes viri ipsi vxori hēc vi dualia vestimenta facē nec tūc loc⁹ ē qōni an videant dōata si ei tenent victū vxori p̄stare. ergo et hoc vestimentū q appel latōe vice⁹ p̄tinent. ff. d. ver. sig. l. verbo vice⁹. et istud mēbzū ē recte posuit Bal. i allato reptoio. Aut sum⁹ i casu quo hē des viri alimēta p̄stare si tenent. et tē pōt recte distigui q aut sūt vestimēta pauci valoris. et tūc ob reuerentiā mariti et bono rē p̄imi m̄fimo i cui⁹ ad huc remanēt reliqe vt. l. si. C. de bo. mater. ff. ad mū. l. filij. s. vidua habito respectu ad q̄litate ipsi us vestimenti. s. q pauce estiatōis. et tūc videatur donatū. ar. l. viz. ff. de dona. inter virū et vxor. aut sunt vestimēta magni valoris et tunc non videantur donata qz vbi potest alia conie ctura q donationis subesse donatō nō presumit. ff. de dona. l. si cum aurum. sed in casu proposito alia coniectura esse po test. s. q presumantur heredes viri hēc vestimenta vxori ad vsūz p̄cessisse donec vidua pmaneret. ergo et. Et ad hāc disti ctionē accedit et qd in simili no. glo. ff. si cer. pe. l. cū qd. et ita in telligo que dīc Ang. i. d. l. si ex re. s. si. allegata. et de ista qōne an mortuo viro hēdes. teneatur vxori facē vestes nigras seu lugubres ad suas expēsas. vide Bal. in. l. i. de fis nup. et aliqd p Ang. i. l. dos legata. ff. ad. l. fal. et vide dūm i De. de ancha. i l. si ex re dñi. al. i. c. p. i. feru. cōis. s. illud questū est. de stip. seruo. vbi refert Ang. de peru. in materia p̄sultisse se refert. et vide Bal. post. Inno. i. c. puenit. de emp. et vē. Jo. aut d. imo. in. l. si ex re. s. si. de stip. seruo. sic dicit. i. d. bñ q tpe. s. d. vide bat esse i vsu q tota familia defuncti iret iduta veste lugubri. et iste sumpe⁹ vestitū vocatur sumpe⁹ funebri. p id qd dīc gl.

i. d. s. si. i. glo. si. in. si. et p hoc dicit ibi Ange. q istud p̄tinet ad oēs hēdes. et ex hoc et dicit se pluries p̄sultisse q vestimenta vidualia tradita vxori tpe luctus et funeris mariti iputant hē redi et nō in sumaz dotis sue. facit. l. decreto. C. d. ifamib⁹. Et subdit q ista vestimēta lugubria familie defuncti debebāt de ferri p nouē dies. qz et p tot idē lugere debebat. et iō non voca batur in ius dicto tpe. vt. d. gl. i. d. s. si. qd itellige nisi sit alia p̄suetudo regionis. In vxore aut dicit q p annū d. dicta ve stimēta deferre. p id qd hē i. l. i. C. de fis nup. nā dī tūc. j. tps luctus esse vñ postea nō desert nisi alia sit p̄suetudo regionis fm eum. Tu adde ei q dicitū est de vestib⁹ lugubrib⁹ et viduali b⁹ traditis vxori tpe funeris mariti q tales vestes ita demū videant esse vxoris si sunt vilis precij et dputata ad vsūz quot tidianuz. secus aut si essent festiue et magni valoris qz tunc po tius dī tradita dicta vestis vt seruiat ad honorez mariti quā diu sit vidua q videat dōata. ar. l. si vt certo. s. iterdū. ff. pmo. et qd no. in simili de vestibus natalib⁹ traditis p maritū vxor i. in. l. pe. ff. so. ma. et. l. pe. s. nec castrē. p Bar. ff. de colla. bo. et iō si mlt tūc nuberet hēdes possent tales vestes preciosas repete re quasi cassat cā traditōis. qd itellige nisi p̄suetudo regionis se haberet oppositū. ar. l. minime. ff. de legi. et multociēs sui in terrogat⁹ de ista qd. et sp me reduxi ad p̄clusionē. s. dicta. et ad p̄dicta bñ facit qz in dubio est vt ē dicitū nō p̄sumi p̄ectura donatōis ex quo alia cā pōt subesse. l. cū de idēbito de pba. et l. si cū aux. de so. Bal. i suo p̄silio qd icipit. Quedam sunt que sunt in dominio mariti et sic dicit. Que sunt res que sunt in dñio et administratiōe vxoris vt res extra dotes quas ipa met locat et fruct⁹ ex ipis p̄cipit. et tē aut ista mlt p̄sumi istos fruct⁹ in filijs et nō repetit. C. de ne. ge. l. alimenta. ff. co. ti. nen sem. Aut i ipm viz et tūc vñ q ipsa repetat. s. veri⁹ vñ q aut mlier hēc faceret succurrēdo necessitati viri et nō repetit. nam tenet ei subuenire i necessitate posita. C. vñ vir et vx. aut. ptece rea. et i cor. vñ sumit. sunt ei socie diuie et hūane dom⁹ et vna caro. et alē alteri⁹ d. onera portat sed vir vxoris semp. qz mul ieres semp vident eē i necessitatib⁹. ff. de do. inf. vi. et vx. l. qn et. mlieres tñ viroz praro si tñ de scō vir laborat iopia et vxō sit diues tenet alē viz. nisi forte i hoc incidēt pp suū malefici um extra de p̄ue. c. ex pte vestra. aut vxor hoc fecit largiēdo vi ro suo. et tē vir tenet nisi morte vxoris dōatio sit p̄firmata. l. si stipulata i p̄n. gl. q icipit. siue vxor. ff. d. iure do. Et i glo. dī cat q vxor nō tenet sustentare viz. itellige nisi i casu necessi tatis. ff. so. ma. l. si cū dotē. s. qd eim tā hūanū. p hoc facit. ff. d. iure do. l. vbi adhuc. sic qd m̄seratōis cā sit nō repetit. vt. ff. d. p̄di. i. d. cū hi. s. si mlier cū si. Ad p̄anos nigras viduales d. distigui q̄litas psonaz. nā sicut vxor debet alimenta hēre et idumēta. vñ si absqz viduali veste nō pōt honeste trāsire ob bē ei fieri expēsis mariti. arg. no. i. l. si cū. ff. d. ope. lib. et ita ob seruatur cōsuetudo. nā si postea deponit luctū et habitū viduale reddat vestes quas cōtēnit. arg. ff. solu. ma. l. i bis. s. i. mlier vero q nō vult idui de nigro nō semp ē ifamis. C. de ifamib⁹ l. decreto. Ang. aut i. l. qd i vxorē. C. de neg. gest. sic dicit. Aut mulier p egritudine non aduocat a viri obsego et tenet mari t⁹ eā alere et curare. vt. d. l. qd i vxorē. et ar. l. i. l. reb⁹. s. p̄it. ff. cōmoda. et. ff. de ver. sig. l. verbo vice⁹. Aut abuocat a viri obse quo. vt qz ē i furore senissimo p̄stituta. et tūc si ē dotata tenet eā alere. ar. l. si cū dotē. s. sināt i senissimo. so. ma. Si aut dos nō sufficit tūc dīc de istis sumptib⁹ q sunt vltra quātitate dotis. idē p oia qd qm mulier nō ē dotata. Quo casu distiguit q si mulier hz bona aliūde vñ se alere pōt. vel hz p̄fēz vel aliū q eā alere tenet. tūc vir eā curare si tenet vñ alere ex quo si ē in ei⁹ obsego. l. si. d. ope. lib. Si tñ alit vñ curat aut p̄testat se face re aīo repetēdi et repetet sūi dubio. vt. l. nēlem⁹. d. ne. ge. aut ni hil p̄testat. et tunc si istud on⁹ p̄tinebat ad eam non repetet quasi maritali affectiōe fecerit. vt. d. l. qd i vxorē. s. si p̄tinebat ad aliū tūc repetet. vt. d. l. nēlem⁹. sicut dixit i. l. alimēta d ma tre. qn on⁹ alēde nō p̄tinebat ad eā. Glo. vero i. c. significasti. de diuor. sic dicit. Sz pone q mulier recedit a viro auctorita te p̄pria et nihilomin⁹ petit restitui vñ q si sit audicda. qz ip sa nō fuit electa sz ipa se eiecit. Dico q ē audicda. qz eo ipso q rediēs nō admittit spoliata itelligo. ff. de acq. pos. l. dā posside re. ff. de vi et vi ar. l. i. s. siue aut. Sz nūq poterit repetere a vi ro expēsas quas fecit postqz recessit a viro nō credo cum vir ip saz nō expulit. s. si eā reuertētē nō admittit postea tenet. Jo.

de cane

de cane mortuo vir excellētis auctoritatē cōsuluit sic. Mulier
nupta viro mortuo i āno luct? nec post ānuz habuit vñ se ali
mētare potuisset. qz sōcer retinuit dotē z ad huc retinet. s. frat
suis alimētavit eā amore dei nefame periret. z dicta mulier
pluries fecit repetere dotē a sōcero amicabilr nō i curia ne so
cero displiceret. qñ an sōcer teneat ad p̄stationē alimētōrū
tā de anno luct? qñ ē post d alij sequētibz. Itēdeo qñ. ānuz
luct? nō pōt alimēta petere si illa habuit aliūde vt. s. ppositū
qz amore dei fuit alimētata a fratre z sic frater nō pōt petere
alimēta p̄stata sorori itunt pietatē. C. de neg. gest. l. i. z notat i
l. si patrono. co. ti. z no. Sūil. d. cu. i. l. nēsem. ff. eo. debebat. n.
illa petere a sōcero si nō hēbat q alimētaret eā. si. n. sōcer negat
fēt alimēta z frater aluisset eā aīo repetēdi vel p̄testatōe pre
missa. tūc possent alimēta repeti p̄fratē a sōcero. z p sōceroz a
sōcero. Et idē Jo. i alio p̄silio suo qd̄ icipit. si tpe sp̄s alioz. sic
dicit. Alimēta vero illi? āni quo fuerūt dissoluta sp̄s alia. tē
demū possz mulier repetere a sōcero si sōcer expulisset vel licē
trasset eā de domo sua nec habuisset aliqua alia bona ex qb?
se alere posset. vt determinatū ē i. l. ista. s. exactio. C. de re. vr.
actio. S. si fuisse sōcer parat? eā alimētare i domo sua z frāt
voluit ad domū suā reducere z ibidē alimētavit eā nō posset
dicta alimēta repetere. nec eā post annū cū ēēt i p̄tate mulie
ris z fratrīs eius dotē erigere a sōcero. Ille. n. viūre q̄ oliz de
bebatur hoc casu p̄legē vñz ad tertiā cētētime. vt hētur in. d.
s. exactio. hodie de iure cānonico sunt phibite i totū. vt si mu
lier pign? p̄ dote recepit d̄z fruct? pignoris dotalis in sōrē
dotis computare. v. decidunt. Jm. z. l. dōst. in. c. salubrit de
vfu. de hoc tñ dic vt lat? post Lud. dōm ē. Ang. aut i. l. alimē
ta. C. de neg. ge. sic dicit. aut mater alit filiū necessitate cogēte.
puta qz ē. j. triēniū vñ eū lactare d̄z. vt. l. nec filiū. C. de pa. po.
vel qz mater ē diues fili? āt paup z nullo mō se sustentare p̄t
vt. l. si qs a liberis. s. si vel parēs z. s. si mī. ff. de lib. agno. z h
casu mī alimenta nō repetit ēt si p̄testata sit. vt i dict? iuribz.
nihil ei opatur sua p̄testatio ex quo ab eius volūtate nō depē
det. vt. d. gl. no. i allegata. l. alimēta. Aut on? alendi nō p̄te
bat ad mīem. z tūc repetit sūpt? ēt p̄testatōe nō scā. qz on? alē
di p̄tinebat ad tertiū. puta ad p̄sem filiū. vt. l. nēsem. ff. d. neg.
ge. S. si onus alēdi p̄tinebat ad ip̄z filiū qz forsā diues erat z
p̄fz nō hēbat z tūc h̄z locū allata. l. alimēta. z h̄cāu distigui
tur vt nī repetat qñ mīna pietate scī vt. d. l. alimēta. S. si mu
lier p̄testata fuit repetitōi loc? ē. vt. d. l. nēsem. l. y. autēz i. l.
alimēta. C. de ne. ge. sic dicit. Sciendū est qz iterdū exp̄sa fa
cienda p̄ filio p̄tinet ad mīem. iterdū p̄tinet ad p̄sem. iterdūz
ad ip̄m filiū p̄tinet. ad mīem qñ ipsa p̄stat cām diuorcio. vt i
s. illud. in aut. vt liceat mī. Itē qñ fili? est minor triēnio ma
trem tūc filiū lactare decet. vt. l. nec filium. Item qñ est maior
triēnio z est iops nec h̄z aliuqz q alere teneat. vel qz nō est vel
qz nō pōt. vt. l. si qs a liberis. s. si vel parēs. Itē qñ petit tutorē
filio nō h̄nti qd̄ necesse ē facere. vt notat i. l. i. C. de ne. ge. z ibi
l. y. ad p̄fz vero p̄tinet extra p̄dictos cāus si hoc facere posset
vt dicta. l. si qs a liberis. ad filiū vero p̄tinet onus alimentoz
sūpti? mortuo p̄fz z eo cristēte maiore triēnio vel p̄fz viuo
z nō sufficientis. Hīs p̄missis cū querit vñz mī vel aua vel
similis p̄sona possit repetere qd̄ impendit p̄ filio. Distinguo. aut
p̄tinebat expendere ad mīem z nō repetit ēt si fuerit p̄testata.
qz sic expendēdo soluit debitū z eadē solut. zc. vt. l. cuz his. s.
i. de p̄di. inde. z de solu. l. q̄ hōiez. s. si. Aut spectabat ad mīez.
z tūc nō repetit a filio. qz alius erat imp̄sūrus. C. de neg. ge.
l. i. in fi. sed repetit a patre vel eius h̄fde ēt si post fili? in quez
impendit sit heres. qz negociū paternū vtiliter gestū est qd̄ p̄t
nebat ad eū ip̄o gestū. vt. ff. de ne. ge. l. qui vtiliter. ex quo p̄f fa
cere tenebat. ita loqur dicta. l. nēsenius. ibi sed pone patrem
obisse zc. nec est opus p̄testari nisi cū modica sit impensa. vt
d. s. si mī. Si vero p̄tinet ad filiū. tūc aut impendit circa alimē
ta vel circa p̄sonā. aut circa res al. si circa alimēta siue p̄sonā
filiū nō repetit nisi fuerit p̄testata cū est magna ip̄ensa. vt. C.
de ne. ge. l. i. z. l. nēsenius. secus si modica. qz tunc neqz valet
p̄testatio. vt. d. s. si mī. sic itelligo. s. eo. l. i. z ibi dixi. Si circa
aliquas impendit mī. tūc dicit Jdetrus aut est magnus sum
tūpt? z tūc repetit. aut est modic? z tūc i dubio vñ dōare. nisi
fuerit p̄testata. z sic itellr. l. alimēta in fi. alleg. arg. ff. d. dō. i
ter vi. z vr. l. vñ. Et d̄missis p̄z solo duaz qd̄nū d̄ fco po
ne ip̄edit p̄f circa p̄sonā filie nupte vel circa medicos vel alia

necessaria ei nunqd̄ repetet a marito. vñ qz sic qz on? p̄tinebat
ad maritū. Sedo qñ p̄f p̄f filiū h̄fde itituit filiā puulā do
tauit tñ mī secū retinuit filiā z aluit eā. vult repetē a fratre nū
qd̄ possit vñ qz nō. qz h̄z frater teneat alere fratrē fm cōez opī.
tñ potior est cā parentū i alimētis p̄statis qz collateralū. ff. d.
lib. agno. l. si qs a liberis. s. vñ. ergo mī fecit qd̄ debuit. z sic
d̄bitū solūdo nō h̄z locū repetitio. Et vñ cū ap̄d filiū mascu
lū sunt oia bōa p̄fis. z sic comodū merito d̄z esse icomodū. vt
quemadmodū p̄f aleret si viueret sic z frater qz h̄z oia bōa vt i
regulis iuris fm naturā. Jdetrea cū on? alimentoz p̄tine
bat ad p̄fz i bōis suis. ergo ad h̄fdes ad quos bōa cū suo one
re deuenerūt vt. ff. de lib. agno. l. si qs a liberis. s. vñ scriptum
est. vñ cū isto casu on? alimentoz magis p̄tinere d̄beat ad fra
trem rōne comodi qz ad mīez vñ eius negociū geri ip̄o gestū
vt dixi. z sic tenet actōe neg. gest. mī. sic ergo respōdi dixit cy.
de fco cōsultus. Tu vero pro Bal. in. d. l. alimēta all. l. qz fili
um. vbi pupil. edn. de. p̄ quā legem p̄bat qz vbiqz mascul?
est h̄fz vniuersalis tenet alimētare sōceroz. Ja. bu. i. d. l. ali
menta. sic dicit. aut mater impendit circa alimenta filij. aut
circa res. aut circa illud qd̄ h̄z necessitatē creatiū. Jd̄rio cāu
aut ip̄sa p̄tinebat p̄fise ad mīez qz ē si fili? minor triēnio vel
maior. z p̄f ē mortu? vel viu? z iops vel solutū ē mīmōiuz
culpa vrozis. z tūc ēt p̄testatō nō repetit. vt. l. diuorcio. ff. de
neg. gest. z. ff. vbi pupil. edu. de. l. itaqz. z. l. nēsem. z hoc rōne
necessitatē nō affectiōis. Aut ip̄sa p̄tinebat ad filiū vt qz p̄f
erat mortu? z fili? viu? z tūc aut habuit aīuz repetēdi z repe
tet. aut nō z nō repetet. i dubio p̄sumit affectiōis cā facere. z tū
p̄sumit h̄fē aīuz repetēdi nisi fuerit p̄testata. vt. l. nēsem. de
neg. gest. z nō repetit. vt. d. l. alimēta. Aut ip̄sa p̄tinebat ad
mīem qz fili? erat maior triēnio z p̄f viuebat z erat diues. z
tūc i dubio vñ h̄fē alimēta repetēdi a p̄f. vt. l. diuorcio. ff. d. neg.
gest. z. d. l. si qs a liberis. s. itē mī. Si mī ip̄edit i rebz filij tūc
tolliť aīuz donādi vel nō. ex qualitate z quatitate ip̄sarūz z
facultatū vtriusqz. In tertio vero casu aut impendit circa aliud
qd̄ h̄z necessitatē causatiū vt ip̄etrado tutores filijs. z tūc idē
qd̄ i necessitate p̄fisa vt. l. nō repetat ēt p̄testatō. l. alij. vt di
xi in. l. i. C. de neg. gest. z ita d̄z distingui z suppleri glo. in. d. l.
alimēta. que vñ male dicere. Bal. at. i. d. l. alimēta. sic dīc.
Quero hic an mī teneat alere filiū. glo. distinguit qz. j. triē
nium tenet. vt. l. nec filiū. C. de pa. po. rō qz est modica impen
sa lactare filiū. qz adhuc censet ps viscey. ff. locati. l. sed z ades
s. si qs mulierē. sed si mī nō h̄z lac nō tenet inuenire seu habe
re aliā nutricē vt no. Alzo. i sum. de pa. po. sed si mī est quedā
paupcula vel fantolesta ita qz si lactaret nō h̄fēt vñ viueret. dic
qz nō tenet lactare. vt. l. sed z si habitas. s. i. ff. ad erhib. p̄ quez
ter. hoc decidit fm Ja. de bel. z rō p̄f reddere filiūz scolarī ēt
j. triēnium. rō est manifesta qz hoc facit necessitas. nā p̄f mī
d̄z alere se qz filiū qz subtrahit z deficiētibz alimentis periret
vterqz. Aut filius est maior triēnio. z tūc aut p̄f viuit z est lo
cuples z repetit a p̄fē nō a filio. si āt p̄f decessit nō repetit ni
si animo repetendi fecerit z filius sit locuples. ita dicit glo. in
l. aua. Et no. qz vbi mī h̄z necesse alere nihil p̄dest matri su
p̄ repetitione qz p̄testatio declaratoria volūtatis nullū h̄z effe
ctū in his que extra mēā volūtate dependēt sed sunt decisa z
determinata p. l. fm Bar. qd̄ no. S. si querat an alimēta
sunt p̄testada de pecunia redacta ex venditione fructū an re
rū eorūdey dicit Bar. i tractatu alimentoz qz ex fructibz d̄nt
alimenta p̄stari. l. ex redditibz. ar. l. iij. s. modū. ff. vbi pupil.
edu. de. z. l. imperator. i. fi. ff. ad trebel. Ad hoc vide oīo Ang.
in. l. impator. ad trebel. ad qd̄ ēt vide Bar. de saly. in. l. qd̄ ple
rūqz. de alimē. pupil. p̄stā. Ludo. i. l. si cū dotē. s. si maritus
ff. lo. ma. in ter. ibi fm dotis quatitatē. i. fm dotis redditus q
ex dote p̄cipiūtur. vt. l. cū alimenta. s. in p̄n. ff. de ali. z ci. leg.
z. l. i. per ator. i. fi. ff. ad trebel. sp̄ tñ ita ex dotis redditibz alimen
ta su bministrāda sunt vt ex eis sp̄ aliqd̄ sup̄sit. dicit ter. no. in
l. ius alimentoz. ff. vbi pupil. edu. de. facit. ff. qui bo. ce. pos. l. q
bonis. z ita d̄z itelligi l̄ra i. d. s. si marit? p. c. vestras. de do. i
ter vi. z vr. l. z aut ad hūc ter. allegat p. si. l. cū vn? s. alimētis. d
ali. z ci. le. z male qz ille. s. si maritus. hoc nō dicit. sed qz licet
alimenta regulariter simpliciter relicta debeant cōmēsurari
cū redditibz qz sumunt ex p̄monio testatoris tñ cū alicui le
gata ē dos z eidē alimēta. certa alimēta debēt cōmēsurari iū
ra quatitatē redditū legate h̄fditatis qz ita p̄sumit testator

legatariā dilexiffe i alimētis put dilexit i dote. r i b ter. ille n̄ ē alibi. Ang. aut i. l. nēni. ff. de re iudi. i. §. solidū. i ter. iquā tū facere pōt deducto ne egeat r. sic dicit. r ēt ere alieno dedu cto l3 i alijs nō fiat deductio eris alieni vt. l. iter eos. §. si. ff. de re iu. reliquendū ē. n. ei tū qd ad alimēta sufficiat ere alieno d ducto. dicit at Dy. cōsiderari alimēta h3 cōdictionē pōne. qz aliter militi. aliter rustico. alit seruo. alit iuueni pstant. isti. de ac. §. si dote. Attēde qz iterdū alicui debent alimēta ex suo p prio pñmonio vt pupillo p tutorē. r tūc erhibenda sunt p se r familiarib3 suis r p mfe r alijs quos alere tenet. r ita ēt vt pceptorib3 salaria dare possit r dotē sorori codē pfe nate. vt. l. cū plures. §. i. pñmis. de admi. tu. Idē si alijs est alend3 d suo pñmonio qd tñ subiacet restitutiōi i cōditiōis euentū. ppter adiectū grauiamē de restituēdo qeqd de bñditate superit. naz tñ dimitte dū est sibi qd ide possit facere expensas. Interdū ali menta debent alicui de bonis q an sint futura sua vel nō du bitam3. Et habem3 exēplū cū mulier mittit i possessionē vē tris noie. nā donec est dubiū an venter sit futur3 dñs. r tē ali menta pñada sunt quaten3 ad sustentatiōem ipsi3 ventris ne cesse est. nūl at vltra pceptur3 est venter nisi id sine quo vēter n̄ pōt cōueniēter sustentari. ter. est i. l. i. §. si mulier. ff. si mulier. vē. no. Interdū alimēta debent alicui de bōis tñ alteri3 puta de bent p bñdē legatario alimēta. r tūc dicta alimēta debēt pre stari h3 quātitatē reddituū r p dictionē legatarij adeo qz si fru ctus nō sufficiūt ad alimēta nō pōt poni man3 ad pñuū. ter est singularis i. l. iij. ff. de cessi. bo. Interdū alimēta debent ali cui de bonis suis pñijs reuerentie vel pietat3 itutu cū astri ctus sit ad onera multa subeunda r soluēda. r tūc d3 in dona tiōe bñi cōsideratio sue familie sine qua suū corpus sustentare nō pōt r semp itellige cōueniēter. vt. d. §. si dote fm Dy. in alijs aut nō hētur cōsideratio eris alieni. r hoc tene mēti.

S3 qñt an a snia lata i cā alimētoz possit appellari. JDr. mo vñ q nō cū alimēta dilationē nō recipiūt p. l. i. ff. de dam. ifec. vbi dicit celeritatē desiderat. p. l. nemo. C. de sum. tri. r. l. pe. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. veritas ē q istud seruat fm Bar. i tractatu alimētoz q a snia an debeant alimēta nō pōt appellari. vt. l. si. ff. de appe. rescin. dñs Frā. tigr. dicit in diffictē q possit appellari. r qz sic iterim pvideret sibi cū iaz sit iformata cōscia iudicis palimentādo cū sniam p eo tulit facit iterim alimēta pñari vt. d. l. nemo. q cōiter itelligit qñ qz petens alimēta iam suā itentionē fundauerat r iudicis cōsciam iformauerat. p hac pte multū facit. qd nō. i. d. l. si in stituta. §. si de testō. ff. de ioffi. testa. Idem Bar. ff. de appella. re. sic dicit. JDr. io ponit regulā q nō pōt appellari de illo qd nō recipit dilationē. r ponit glo. exēplū i cā alimētoz. quod cōgruit lfe. d. l. si. de appel. re. r hoc vñ si alimēta petātur offi cio iudicis. r sic ppter iopiā. arg. ff. de re iu. l. iij. r de ferij. l. iij. secus si iure actiōis. vt. C. d. ap. l. r i maiorib3. ita dicit Dñl. de cu. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. l. iij. r fuit opi. antiqua Martini de sano. r refert Spe. i ti. d. appel. §. qd. ver. h3 nun quid qño. r idē i alijs causis q dilationē nō recipiūt. vt. d. §. in qb3. ver. ix. r dic vt ibi. r hāc pte t3 Lud. i. d. l. i. ff. sol. ma. refe rēdo JDe. vt. §. Et si querat qn alimēta sint pñada de pecu nia redacta ex venditiōe fructuū an rez eorūdem. Dicit bar. i tractatu alimētoz. q ex fructib3 debēt alimēta pñari. i. ex redditib3. vt. l. iij. §. modū. ff. vbi pupil. edu. deb. r. l. ipator. ff. ad treb. i ter. ibi accessiōib3. vbi pñctualr dicit no. bonū ter. q alimēta debēt pñari fm quātitatē reddituū nō fm valorē pa trimonii fm Ja. de are. r semp ex fructib3 d3 aliqd supesse. vt l. ius alimētoz. §. vbi pupil. edu. debe. facit optie. ff. de ven. i pos. mittē. §. mulier. r. l. hito. e. ti. r si ecēt possessiōes magni valoris. vt turrez r palacia modicissimū fructū afferētia. ita q nō satisfaciāt ad victū non poterit poni man3 ad ea vt sic ex redditu pñi possint alimēta pñari. r ita cōsuluit bal. r ego p. l. q bo. ces. de ces. bo. apud ariminū ē lex illa singu. r ip3 pun ctū trāsmisit egregi3 doctor. d. Andreas de liozib3. d. bar. de saly. i. l. plerūqz. C. de ali. pupillo pñadis. sic dicit. JDo. vltra di cta i sumario. q alimēta p mō facultatū sunt pñanda r arbi trāda. r itellige ex redditib3 bonozū. nō ex substātia pñmonij vt. ff. eo. l. iij. §. i. r. ff. ad treb. l. ipator. nec oīs reddit3 d3 erpen di palimēt3. h3 aliqd ex eo ānuati parsimōiari. vt. d. §. i. qd bñ no. An aut legatari3 cui alimēta debent debeat morari i do mo heredis alimēta pñare debentis an non. Dicit Angel.

in. l. i. C. de lega. in lsa ibi morati essetis. ad hāc morā faciēdā tenent liberti qz sic testator disposuit. als non tenet legatari3 alimētoz habitare vna cū bñ de quantūcūqz in domo faci li3 alimēta pñantur q extra. vt. l. libertis. §. si. ff. d. ali. le. spec. in ti. q filij sint le. §. i. ver. qd si qz p Bar. i. d. l. libertis. dum at hec alimēta pñant i domo qz testator disposuit fm quali tatem sue pñone tenetur legatari3 opari i domo. sec3 vbi qz d bz alimēta pñare nō iure legati. secus ex alio capite. nā tūc oia opera possibilia ad vtilitatem dñi cedūt vt. l. sicut pñonus ff. de ope. liber. r l3 testator voluerit legatariū habitare ibi. tñ legatari3 nō tenet si nō pōt forte pp asperitatem bñdis vt. ff. d. ali. lega. l. gazo. §. si. r idem si nō pōt habitare honeste. puta qz legatariā ē qdā puella pulchra r i domo pñerant iuuenes r suspecti. vt. l. salā. §. si i dāda. ff. ad treb. ff. d. cōdi. insti. l. si fili us. nec tenet legatari3 bñdē transfretatē seq. vt. d. l. illis liber tis. r si testōr voluerit eos habitare i vna ciuitate sufficit qz ba bitent. nec coguntur liberti habitare in eadē familia. vt dicto §. vroz. r si liberti habitauerūt p vna parte ani p illa solū d bñt habē alimēta. qd tamē dclara vt. d. §. vroz. Et dñt alimē ta pñari fm qñitatē pñone r facultatē pñmōij. vt. l. pe. de ali. lega. si tñ pñabuntur illa alimēta q sui gratia tantū testator pñabat. vñ nō habebūt vestes domicellares. qb3 vñ solū sole bāt cum dñō seruiebant ad mensaz. vt. l. seyo. §. si. ff. d. ānu. le. Jtē quātitas patrimonij n̄ pñderat fm valorē h3 fm redditū. vñ bñs si cogit p alimētis pñadis vendere propriuz. r ita cō sulimus Baldus r ego p. l. qui bonis cessis. ff. de cessi. bo. r si alimēta reliquātur vroz quousqz cū filijs habitauerit n̄ pōt i domo inducere victicium. quia facit eis iniuriam per secun duz vñ ergo r. ff. de vñu r habi. l. non autem. Et scias qz fa uore alimētoz etas puerilis seu pupillaris terminatur p xviii. annos. feminis vero p. xiiij. Latus est in. l. melo. in pñ. ff. de ali. ci. le. Ad illā materiā adde. l. cū bi. §. vult igit nemi nē trāsigentē. ff. de transactio. vbi ē casus aptus q alimētiarius nō cogit morari in eadē domo cū dñente pñare alimēta. qd ē vtile p vrozib3 r filijs naturalib3 qb3 cōsueuerant alimēta relinqui. JPro hoc est casus i. l. libertis. i. si. ff. de alimentis le gatis. r ibi p Dy. r Ja. de arena. qd itellige nisi i legato aliō expresse p testatorem fuerit dictum. vt in. l. i. C. de lega. r. l. ga yo. ff. de ali. lega. in. §. si. r. l. illis libertis. ff. de pñi. r de d. r Ra phael fulgo. de placencia in. l. alimēta. ff. de ne. ge. alle. sic dic p plena doctrina huius materie duo sunt mēbra. JDrimū d impensis circa pñonas filioz a matre factis. r hoc glo. r ter. p sequit. Scdm mēbz est de impensis factis i reb3 filioz. r hoc psequitur glo. ij. circa pñ. Tres sunt casus. quedā sunt ipente quefacte sunt ex necessitate precisa. quedā ex mera voluntate. q dam ex necessitate cātiua. Jñ trib3 casib3 mñ pñat alimēta fil io ex necessitate precisa. JDrimo cū filius est inope nec h3 pa trē qui possit aut teneat cū alere. vt pbat i. l. si qz a libertis. §. vñ. ff. de libe. ag. Secūdo cāus ē si fili3 est. j. triennij. vt pba tur in. l. nec filiū. C. de patria pote. Tercio casus est qñ matris culpa factū ē diuorciū. vt bñ i. l. i. r aut. ibi posita. C. d. diuor. r. l. dñs itaqz trib3 casib3 si mñ ipā pñstiterit certū ē ipsam n̄ petere ēt si fuerit pñstati. cū enim hoc cāu debitu soluat eadē solutio que parit liberationē nō pōt parere obligationē. ar. l. cū his. §. i. ff. de pñi. inde. r. l. si hoiem. §. vlti. ff. de solutio. pte statio. n. in his que de necessitate sūt mñbil. pñcit. r ad hoc alle gat. i. glo. r facit qd nō. in simili i. l. si itra. r. l. intraditōib3. ff. de pac. Extra aut illos tres casus mñ alimēta pñstati filiis ex voluntate. itaqz hoc casu huiusmodi sumptus. aut pñstati fecit se ex pietate materna. aut aīo repetēdi. pmo cāu nō repetit. vt hic r ar. l. i. §. eo. scdo casu pōt repetere. vt. l. nēnienius. ff. e. sed si dubitatur quo aīo fecerit. Doc. distinguūt. aut pñstati de sua pñria bursa. r in dubio itelligitur fecisse pietate materna. r hoc casu pñcit pñstatio r pñrie loquitur pñmū responsuz hui3. l. h3 si pñstati d pñmōio filij mñ tūc i dubio pñmū fecisse aīo repetēdi. r iputabit ipsi filio si dubitē d quo pñmōio fe cerit distinguūt. Aut admiñstrabat negocia filioz. tūc itelligit pñstasse d pñmōio filioz. vt i alleg. l. nēnienius. als si intell3 pñstasse de pñrio pñmonio. r hec bñt locū qñ onus alimētoz pñnebat ad ipm filiū. vbi at on3 alimētoz pñnebat ad pñem nō ad filiū. hoc cāu mñ nūquā itell3 fecisse pietate materna iō repetet nō quidē a filio. qz alius erat ei filio factur3 sed ab ipso patre repetet. vt. l. si qz a libertis. §. si mater. ff. de libe. agno. ni

si esset modica impensa quam non repeteret nisi esset prestata
fini. De. cu. ergo hoc casu ipsa m. ipso gestu gestit negocia ma-
riti sui eiusdem patris filiorum. sequens esset q. possit repeteret. ar.
l. soluendo. ff. eo. ex. premittis. iserit. doc. ad q. n. que fuit pari-
tis. Quidam eps hns tres nepotes eosde i studio parisiensi stu-
derefaciebat et eis alimeta pstabat. ex. iphs nepotibus vnus
erat diues alij pauperes. vno ano iste diues fecit alijs fratribus
impensas et postea volebat repeteret. rnsu fuit q. no poterat
mortuo epo. q. iste eps erat factus. Seco isertur ad q. n. p.
hns filia egra et nupta et fecit impensas medicor. cu. autem ista
impensa ptineat ad maritu. vt. l. si cu. dotem. s. sinait i. leuissi-
mo. ff. so. ma. poterit iste socer repeteret a marito. Tertio isertur
ad q. n. moriens paterfamilias filiu. ex. v. roze prima et filia
ex. v. roze fa. relinques filiu. vniuersale h. dem instituit. et filiaz
dote p. g. r. u. dotauit. p. se mortuo m. presticit alimeta isti filio
q. erat sibi benignus et voluit secum stare. id. repeteret super. quos
eifecerat et p. p. terea si p. i. testis reliquerit alimeta. na. cu. fili-
us sit heres vniuersalis. onus quod incubebat ipsi patri sequitur
quolibet successorem. vt. l. si quis a liberis. s. idem rescriptu. ff.
de liber. agno. vbi ter. singularis. Et hec id. dicit cu. ipse frater
tenetur alimenta prestare q. est successor. vbi aut frater absti-
nuisset ab hereditate paterna. et et puella esset inops. tunc eniz
fm. com. munem sniam fratrem inopem tenetur alere. vt. no. in
l. i. et. ii. ff. de lib. alea. De secundo autem genere expensarum fa-
ctarum circa res filiorum. videas in. l. alimenta allegata. De
tertio membro dic vt. in. l. i. C. de nego. gest. et ibi per eundem
Raphalem. Attende an alimenta petenti possit opponi q. cul-
pa sua superuenit ad egestatem. dic vt. no. in. c. ex. parte. de co-
suetu. et. ff. pro socio. l. verum. s. tempus. vbi est casus. Et pro
complemento huius materie adde q. dominus Bar. de saly.
in. l. sicut. C. de dona. inter vi. et v. ro. sic dicit. nunc pro verita-
te precedentis questionis lucidius habenda forma questionis.
Marit. fecit vestes vxori solutu. m. finoniu. morte viri an
vestes apud vxore vel h. des viri debeant remanere. Inter an-
tiquos p. res varie fuerit opi. Et p. ia glo. n. fa. singulr. no. i. l.
si usufruct. ff. ad. l. fal. vult q. vestes quotidianae et sic necessa-
rie p. v. su. mulieris statim efficiunt vxoris. id. in eis cessat iui-
dia quasi no. p. firmet morte. vt. d. l. si usufruct. et et allat. d. l.
ex. amio i. p. i. In alijs vero no. quotidianis s. cultus et hono-
ris mariti ca. fact. qd. iuris sit no. b. n. declarat illa glo. s. guil.
de suza. dicit q. nec ille debent h. d. b. mariti restitui q. mari-
tus v. eas donasse vxori et donatio cofirmat viro p. mortuo.
vt. s. eo. l. i. Nec ob. ff. so. ma. l. i. bis. s. fuis. q. ibi d. morcu. fuit
sequutu. p. quod donatid. es renouant. vt. ff. eo. l. et. id. s. i. It. ibi
de vestib. factis p. prijs dotalib. ad quos tara affectio no. ha-
bet. et sic donatio n. p. sumit. Dy. vero voluit q. oes debeant re-
stitui h. d. b. viri et pbat ipse p. ro. d. quotidianas et necessarijs
q. ille fuit ex necessitate. et p. p. n. no. dicunt donate s. ad vsu-
tm. p. esse. q. i. necessitate nemo liberalis existit. vt. ff. de adi. le.
l. re. legata. et. ff. de reg. iu. l. donari. q. aut marit. illas faciat ex
necessitate pbat. q. alimeta tenet p. stare vxori. vt. so. ma. l. i. cu.
dotem. s. sinait in leuissimo. sed appellatione alimentorum con-
tinentur vestes. vt. ff. de ali. et. ci. leg. l. legatis. ff. de verbo. sig. l.
verbo victus. Secundo idem pbat in preciosis. nam nemo in-
quit ipse dubitat q. ille conceduntur ad vsum certi temporis.
ideo in eis non presumitur donatio. vt. ff. eo. l. mortis sue cau-
sa. s. i. Guil. vero de cu. tenuit cum Dy. in vestibus preciosis
ex eo q. ad vsum tantum sunt concessae. et Dy. dicit sed i. neces-
sarijs et quotidianis tenuit glo. nostram per iura per eam alle-
gata. et etiam probat tali ratione. q. mulier quotidianas ve-
stes recipiendo. suum et sibi debitum recipit ergo repetitio no.
competit. vt. ff. de codi. inde. l. repetitio. antecedens probatur
q. maritus qui necessarijs oneribus matrimonij succurrit. n.
donat nec datu. renouat. vt. eleganter dicit ter. ff. eo. l. si q. pro
vxore. vbi dicit esse quasi casum questionis. Bar. idem fuit se-
cutus. et nil noui induxit. sed motus est per dicta. l. si usufru-
ctus. et. dicta. l. ex. amio. Respondet ad rationem Dyn. in
quotidianis et necessarijs dicens illud falsum esse vt alias
ad vsum videatur concedere. immo statim sue sunt. vt. voluit
etiā Guil. Et attende vt subtilius speculemur. nemo diffidebi-
tur q. vestes quotidiane dant vt d. seruiat oneri matrimonij
nec de p. senti sed etiam in futuru. donec sint trite fm. code-
tia persone. igitur cessante onere pro futuro tpe obet restitui.

et p. hoc accedat q. gl. i. hic dicit d. stipione q. p. firmat pro tem-
pore preterito non futuro sed euanesceat et nil peti. p. eodez p. o.
sed solue q. aliud in stipulatione q. in traditioe vt etiam vult
hic glo. sed tunc fortius obstat q. et annum traditu. oportet q.
sit p. sumptu. quantu. cu. q. non excedat modu. vt. videf. p. bare
ista littera. et sentit glo. hic. ij. et dicit in precedenti. q. et ista ratio
est mihi fortis. huius forte timore glo. non firmavit illa opi.
ideo dicit fm. quasdam et sic sola dictum quorundam recitauit
quos proximus dicere non bene dixit. nisi q. nummi excef-
sissent modum vt. d. l. ex. amio. vel aliud in nummis tradit.
qui dantur vt in expensis necessarijs pro v. su. conuertantur. si
vero non expendit partem v. fateri illa partem non fuisse ne-
cessariam merito vt quolibet ministra restitui q. non ipendit
sed in vestibus quotidianis et necessarijs no. e. sic. q. statim sue
sunt pure et libere cu. onere vt eis vtatur tpe p. stantis. matri-
monij. eo autem non durante cessat illud onus et remact. datio
pura. et ideo non veniunt restituende. et p. istu. modu. saluat hic
codis opi. In istis igitur vestibus sic concludo q. quedam sunt
quotidianae pro omni tempore et ille remanent vxori. quedaz
sunt quotidianae pro certo tempore. puta quia alie est iue. alie
yemales et adhuc id. dico d. modo nimis non sint excessiue
q. q. excedit restituendum est. vt. dicta. l. ex. amio. et hic i. gl.
si. et. ff. c. l. vtrum. quedam sunt estiuales et preciose et ille sit he-
redum viri. consuetudinem tamen in locis bactens obserua-
tam dico primo attendendum esse. Et ex his apparet quid di-
cendum est de annullis. vt. quotidianus datur mulieri n. alijs
et hec sufficiant. dominus Bal. in. l. cum te sponse. de dona-
ante nup. C. sic dicit. modo queritur de questione quotidiana
pone q. maritus emit vestes vxori. glorandas et. que p. siue
runt emi moritur vxor vel moritur vir. querit cuius debeant
esse ista vestimenta. Guil. de suza. dicit q. mulier debet habere
ista vestimenta precipua quasi profecta ex suo patrimonio si
ne re sua quando fructus dotis patiebantur hanc expensam.
quia dos est proprium eius patrimonio. l. iij. s. sed vtrum
ff. de mino. immo indistincte hoc tenet non distinguendo de
fructibus dotis per. l. cum hic status in prin. ff. de donatio. i.
ter virum et vxorem. Dy. dicit contra per. l. mortis causa. s. i.
eodem titu. Jaco. de are. variat. nam quandoq. idem dicit
q. Dy. per. l. dos legata. ff. ad. l. falci. postea mutauit consiliu.
dicens q. post mortem mariti mulier debet habere per. l. sed
usufructus. s. primo. ff. ad. l. fal. Alij dicunt q. mulier no. ha-
beat. et sic idem quod Dy. per. l. sed si lana. de donat. inter vi-
uos. pro quibus facit talis ratio quia ista vestimenta sunt ei
ex necessitate. et quod sit ex necessitate tamdiu durat q. diu du-
rat necessitas. ergo finito matrimonio finitur necessitas. ergo
finitur datio cum essentiali cessante. argumen. ff. solu. matri.
l. in bis. s. penultimo. Moder. docto. vt. l. ho. de forma. et bar.
distingunt et dicunt q. vestes vsuales et quotidiane sunt vxori
et heredum eius. Idem in vestibus a principio non quoti-
dianis nunc effectis quotidianis quia sunt trite et quasi co-
sumpte. quia sunt parui valoris. secus in vestibus magni pre-
cij quibus non est vtendum quotidie sed tantum diebus sole-
nibus. quia iste vestes non continentur appellatione alimen-
torum. vt. ff. de pecu. lega. l. illud vestimentu. Tu dic aut vxor
predecedit in matrimonio. et tunc est vera opi. Dy. quia quod
donatur ad vsum finitur finito v. su. etiam si in vsum donetur
proprietas. vt. no. ff. de transac. l. cum bi. s. si vni. et ideo mari-
tus vendendo post mortem vxoris tales vestes non intelligi-
tur gerere pro h. de nomine forte infantium qui remanserunt
ex vxore. q. non attingit proprium corpus patrimonij vxori-
is. licet Barthol. in hoc consuluit contrarium. Et de hoc
ego vidi magnas controuersias in palatio. non solum oc-
cassione vestium. sed quia dicebatur q. si vir dederit tales ve-
stes amore dei pro anima vxoris quod videbatur hereditatez
adire si erat heres institutus. vel si no. erat institutus nomine i-
fantium videbatur adire. vt. l. cu. no. solum. in p. nci. C. de bo.
queli. vnde ex vna camisia data amore dei arguebatur ad ac-
quisitionem amplissime hereditat. Si vero p. moritur in ma-
trimonio vir tunc vestes quotidie remanent vxori tanquaz
ex fructibus dotis perueniente. sed vestes quibus non licet vidue
vti ad eam non pertinent. Bal. dominus Anto. de ayrola. i.
l. bis rebus. s. seruus. ff. so. ma. sic dicit. hic queritur per doct.
maritus emit vestes vxori soluitur matrimonium morte ma-

riti. modo queritur cuius erunt vestes. an vxoris vt sic videatur donasse. an sint hereduꝝ mariti. et sic debeant eis restitui. et sic ipsorum vestimentoruꝝ estimatio. Circa hoc sunt tres opi. Vna est opi. q. siue vestes sint precise siue quotidiane sunt vxoris. Hoc sic probatur. equiparatur vxor filie quatuꝝ ad talia. vt. l. qui concubinam. ff. de lega. iij. sed si ematur vestes nomine filie et ei tradantur presumitur patreꝝ ei donasse et morte confirmatur. vt. l. filie licet. C. fa. her. ergo idem in vxore. Secundo probatur non dominus rei rem cum effectu legare non potest. sed dominus sic. vt. l. marit. ff. de pac. do. sed lege canetur q. vxor talia vestimenta potest legare. ergo sunt sua. vt. l. ff. si. ff. de au. et argen. lega. Tertio probatur lege canetur q. si creditori legatur non detrahatur falcidia. scilicet si non est debitum. vt. l. i. ff. de debitori. ff. ad. l. falcid. Alii. l. dicitur. q. si legatum talium sit p. maritum vxori non detrahatur falcidia. ergo erant vxoris et non viri. vt. l. i. ff. usufructus. ff. ad. l. fal. naz. magis debitum impendit q. beneficium conferat vxori. vt notatur in. l. i. C. de impo. lucra. disci. pro hoc videtur casus in. l. cum hic status. ff. de dona. inter vi. et vx. et. l. id quod vestimentum. ff. de pecu. per Bar. Secunda est opi. q. huiusmodi vestes siue quotidiane siue precise omnimode herediꝝ mariti sunt restituende. Et hoc sic probatur. lex dicit q. si vir faciat vestimentuꝝ ex sua lana viri est. vt. l. quod vir ex lana. ff. de dona. inter vi. et vx. et. l. mort. ff. si. eo. ti. Secundo probatur non dominus rei non cum effectu rem legat sed dominus sic. vt in alle. l. cum maritus. sed maritus talia potest legare. ergo sunt sua. vt. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. et. l. ornamentoruꝝ. ff. de au. et ar. lega. Tertio probatur qm ista videntur concedi vsui et non donari. vt. l. si estimatur. ff. sol. matr. cum ista opi. concordat Oldra. dominus Dy. dicit q. si vestes sunt precise videntur donari. si sunt quotidiane non videntur donari. quia quotidianas maritus facit ad necessitatem cum ad alimenta vxori teneatur. vt no. in. l. si cum votem. ff. si autem in seculisimo ff. solu. matr. sed in necessitate nemo liberalis existit. vt. l. rex legatam. ff. de adi. lega. ergo non videntur donare. et ideo tales vestes sunt reddende heredibus mariti. sed precise non. Ista opi. non est vera. quia precise non videntur donari. ea enim que magni precij sunt non videntur donari a marito vxori. vt. l. vtrum. de donatio. inter virum et vx. Item non dicitur bene de quotidianis. quia illa que sunt a marito vxori efficiuntur vxoris. vt. l. ex animo. et. l. si quis pro vxore. ff. si. fina. ff. de do. inter virum et vxorem. Preterea que vsu consumuntur vi vsus transferuntur in dominum. vt. l. de usufructu. earum rerum q. vsu consu. per totum. Preterea res precise videntur vxori concedi vt ornatus incedat et non vt sibi videantur donata. vt. l. si vt certo. ff. interdu. ff. como. hanc vltimam partem sequitur Bar. et quidam moderni. Sed tu latius distingue aut vestes emuntur filie. aut mittuntur sponse aut traduntur vxori. Primo casu videntur filie donate siue filie fuerunt donate siue qualitercunq. ideo morte p. filis talis donatio confirmatur vt. l. filie. C. fa. her. Aut mittuntur sponse. et tunc precise non videntur donari sed videtur pcedi vt p. filio? veniat ad domum sponsi. vt. l. si vt certo. ff. interdu. ff. como. et ibi no. Ja. bu. et qd no. Bar. in. l. i. ff. nec castrense. ff. de col. bo. Aut traduntur vxori. et tunc aut non est p. propria traditio q. qd pmissio vt q. d. statuitur serui vt seruiant vxori vel assignatur lecti et vxoribus magnati vt aliquibus diebus separatim dormiant a marito. et tunc non videntur donata sed iure cuiusdam familiaritatis pmissa. vt. l. si estimatis. ff. de eo. et. l. mortis. ff. si. ff. de do. inf. vi. et vx. Aut i vestib? i qbus cadit vera traditio. et tunc si sunt vestes quotidiane sunt vxoris et non tenetur restituere. vt. l. ex animo. et. l. si quis p. vxore. de dona. inter vi. et vx. cu ratio nibus ex hac parte factis. Aut sunt precise et non videntur donare. vt. d. l. q. si vir. ff. de dona. inter vi. et vx. cum rationib? ex parte factis. si tamen constaret q. animo donandi. tunc p. mortem mariti essent confirmate quatuꝝcunq. precise. vt. d. l. cum hic status. ff. i. alle. Et ex istis apparet determinatio q. si vxore mea mortua dimisso filio comuni infantulo demum suas vestes quotidianas p. elemosina dedi. q. ille erat sue vt superius dictum est videor ego gerere pro herede. ar. l. pro herede. ff. de acqui. her. et ex me presumitur adita hereditas nomine filij infantis puod possum adire. vt. l. si infanti. C. de in. deli. scilicet si dedissem vestes p. filias q. ille fuisset mee. vt no.

Bar. in. l. gerit pro herede. ff. de acqui. her. quod no. An autem donata per agnatos viri mulieri sint ipsius mulieris vel viri. In hoc dominus Ange. in. l. sed si plures. ff. ad substitutos. ff. de vulga. et pupil. in glo. super verbo beneficio. ibi contra consules Mediolanenses. vt donaria eis facta debeant restituere comuni Bononiensi sic dicit. hinc sumpta occasione dicit Bar. q. si tempore nuptiarum per agnatos viri mulieri sint facta donaria in finimonia dissoluta erunt hereduꝝ vxoris Tu dic q. illa donaria facta p. agnatos viri conueniebant solum serui muliebri. vt sunt tunice muliebres talares quib? filie regum olim utebantur vel lineae margaritarum i capitibus dominarum deferende et familia. et vela capitis solis mulieribus congruentia. vt. l. i. C. d. vesti. olebris. lib. xi. et illa pertinent ad ea et eius heredes quasi contemplatione eius donata licet donationis causa fuerit affinitas contracta vt. ff. p. socio. l. sociu q. i. cum. Si autem conueniret solum serui masculio vt equi. arma. et similia. verum dicat Bar. vt sint hereduꝝ viri veluti sui contemplatione donata. q. cum verba donationis sint ambigua. quid qualiter et quantum donetur et cuius intuitu semper inspicimus conditionem rei donate et eius cui? donat. Et his omnibus ad presumenduꝝ inducimur. casus est in. l. plenum. ff. equiti. ff. de vsu. et. l. habi. Si autem conuenirent viri q. vt puta apertes serici et veluti ex quib? vestimenta virilia et muliebria fieri poterat. et tunc pcedere potest distinctio Bar. vt donata per agnatos viri sint hereduꝝ viri. et per agnatos mulieris sint hereduꝝ mulieris duobus concurrentibus. primo q. super sint in eo statu. secundo q. donata per agnatos viri sint donata sponse vt sponse et sub commemoratione affinitatis. sic cu donatur filio sub commemoratione patris et patrie potestatis. C. de usufructu. l. si alias si sub nomine appellatio tantuꝝ vt sub proprio tantum. vel sub vtroq. presumam donatum intuitu sponse. et ideo erunt hereduꝝ eius. vt. l. i. C. de usufructu. et. ff. de her. insti. l. bis verbis. i. si ad trebell. l. mulier. i. prin. p. bar. i simili in. l. si filio. ff. de dona. causa mor. ideo aut dicitur cu res in suo statu manent. q. si dicta donaria incisa fuissent eius essent i cuius vsu conuerla fuissent. et p. suis suoru hereduꝝ. quia per hanc conuersionem ipsorum conuersionem idest viri et vxoris videtur declarata intentio ipsorum donantium. si autem dicta donaria potius coaptarentur serui muliebri q. viri inspiciam quod principalis est. vt. l. queritur. ff. de statu. ho. et. ff. de leg. iij. l. hoc legatum de au. et ar. le. l. vestis. cu si. et ita fuit determinatum de plano tantum in ciuitate Florentie. Et ex predictis solue nisi dicta donatio sit facta sub commemoratione predicta questione dictorum ambasiatoruꝝ. q. si eis fuisset leo donatus qui conuenit ciuitati Bononie que est guelfa ad com Bononie pertineret non enim pertineret ciui vni tenere leonem in domo. sed si fuisset eis donatum quod congruit eis. puta equus vel mula nihil commune deberet habere. nisi sub commemoratione predicta dicta donatio etc. Quero coram quibus iudicibus alimenta petantur. dicit Bar. in. l. solent. ff. de ali. et ci. le. in. ij. col. sic quero coram quibus iudicibus hoc petatur. Respondeo si quidem alimenta sunt relicta non ob piaz cam vt vxori sue et non pauperi. et tunc iudices seculares habent hoc facere vt hic. et i Spe. de fi. insti. ff. nunc aliqua et. ff. sed nunquid iuder. Si vero alimenta sunt relicta pauperibus tunc non solum iuder laycus. sed episcopus potest cognoscere. vt i. c. significantibus. extra de offi. deleg. et sic iuder laycus crequitur relicta ad pias causas vt hic. et in. l. liberto. ff. largius. de an. le. facit. l. hereditas. ff. i. de peti. her. Quirit idem Bar. quid si heredes sunt diuersi fori. q. vnus est clericus. alius est laycus. q. ista diuisio non potest fieri nisi conuocatis oibus heredibus vt hic aut ergo conuocabis heredes coram iudice layco et clericis dicit non debeo venire. et contra. Idem in layco coram episcopo. si dices de leget iuder secularis episcopo vel econuerso non potest. quia mixti imperij est ista causa. ergo etc. vt. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iur. etc. Si dices quilibet per se cognoscat non potest fieri ne cause continentie diuidantur. l. i. et. ij. ff. de q. re. ad eum. in. ea. Respondeo si esset relictum ad pias causas non est dubium q. tam layci q. clerici tunc episcopus est iuder. sed ponendo casum dubium puto q. simul ambo cognoscant sicut alias facit. in aut. si non contigerit. C. de iudi. vel iuder secularis coram iudice episcopo coget laycum ire et eius iurisdictionem prorogari. ar. l. i. ff. de qui. re. ad eum. in.

ea. Attende qd Bartho. tenet contrarium eius quod hic dei-
ditur in l. precipimus in fi. C. de appella. vbi dicit qd si tibi es-
set obligatus clericus laycus tali causa que deberet coram iu-
dice layco terminari occasione clerici laycus coram episcopo
conuenietur quod dicit perpetuo menti tenendum. Tu autem
tene qd ratione dignitatis clericali opinio Bartoli in alle-
gata. l. percipimus in fine est verior. ita dicit Antonius de
bu. in. c. iohanes. de testa. et vide Bartho. in l. finali. ff. de col-
leg. illici. et ita videtur etiam tenere Ange. in alle. §. finali. dñ
dicit qd Inno. alleg. illum ter. in. c. super questionum. dñ offi. dñ
leg. in glo. super verbo actu delegato qd magis dignus trahit
ad se minus dignum. sic. C. de peti. heredi. l. hereditas. et om-
nia supradicta no. pro intellectu eorum que no. glo. Ber. in. c.
tuam. et in. c. relatum. lo secundo. de testamentis. qd quo ad pias
causas legata iudex ecclesiasticus cogit tam clericus qd laycu
quia ad episcopum spectat cognitio et executio talium relictorum
ad pias causas. Idem quod tenuit Bartho. in alle. l. solent. dñ
ali. et ci. lega. tenuit Vincen. qd. l. heredes siue executores p vi-
am actionis ordinarie compellantur layci coram layco et co-
ram episcopo clerici. cuius opi. satis suadet rationi. et pro ea
multum facit ter. in l. hñditas. §. i. in fi. ff. de pe. hñd. vbi cogni-
tio relictorum ad pias causas non solum pot cognoscere ecclesia-
sticus iudex. imo etiam secularis. vt ibi clare declarat Ange.
de pecu. l. Inno. Hosti. et Jo. an. in. c. nos quidem. extra dñ te-
sta. teneant qd quo ad omnia cognitio et iurisdictio ac compul-
sio spectat ad episcopum. Idem tñ aperte Jo. de lig. in. c. pe. ex-
tra de testa. et ibi Jo. an. distinguit. vt ibi per eum. Et scias qd
ex suo officio iudex ecclesiasticus procedit ad executionem legato-
rum ad pias causas. sed in alijs non pot procedere ex suo offi-
cio fm Bal. in addi. Inno. in. c. ad nostram. lo. ij. extra de iu-
re iur. quod singlr no. bene. Iunge pcedictis qd ille qui debz ha-
bere alimenta debet etiam habere expensas in studio. sim ile.
vbi pu. edu. de. l. qui filium. sed contrarium no. in l. legatis. ff.
de ali. et ciba. lega. Responde ibi aliud cu debentur ex dispo-
sitione testatoris aliud cum ex dispositione legis. ita dñ bar.
in l. de bonis. §. non solum. ff. de carbo. edic. Quero quan-
do debet peti alimenta. et qualiter dz formari libellus. dñ bar.
in l. pecunie. ff. de ali. et ci. le. qd primo vniuersaliter. vt peto ti-
cium condemnari ad prestandum alimenta in presenti et in
futurum. vt. l. i. C. de fideicom. vnde sic formato libello et sen-
tentia generaliter iudex in executione procedat secunduz for-
mam dictel. pecunie. similiter in generali petitione. vt no. ff.
dñ edē. l. i. in glo. mag. vel dic qd petā mibi dari alimenta et pde-
nari ad dādū omni āno tñ p vestiario. et tñ i mense p victu.
Quando autem quis petit alimenta preterita quid debet pe-
tere. dic per Bar. in l. libertis. §. i. ff. de alimē. et ciba. lega. Ad
de qd quando pecunia ad alimenta legatur vt ex vñris se alat
debet pecunia dari alimentario. nō autem potest heres pecu-
niam apud se retinere et vsuras velle soluere. multum tamen
facit in contrarium. ff. de vsufu. leg. l. fundi trebatiani. et hoc
credit verum dominus Ange. in l. cu. hñ. §. si integra. ff. de trā-
fac. Non ubi alle. §. si integra. quia ibi legatarius fuit iustus re-
stituere pecuniam tempore mortis sue. et sic per consequens te-
stator videtur iussisse pecuniaz sibi tradi. al secus ibi. Ille qui
tenetur aliquem alimentare non tenetur debita ipsius soluerē
vel alia necessaria. c. cū haberet. de eo qui dur. in ma. quā pol.
per adul. Et tñ autem qui erranter aluit aliquē tanquaz si-
lium qui non erat possit ab eo vel a pñe petere expensas. Bar.
in l. i. §. iteresse. si mulier ven. no. hoc ponit ibi vide. Ultimo
quero que specialia habeat causa alimentorum. dicit Bar. in l.
mella. ff. de ali. et ciba. lega. qd habet primo illud speciale. qd ex
minus vñli voluntate debeatur cum triēni prestatione. vt. l. i.
C. de fideicō. Item quia potest relinqui nō capaci. vt. l. si cui
et l. seruos. ff. de ali. et ciba. le. Item per clausulam generalem
que minuit legata. legatum alimentorum non minuitur. vt
l. libert. §. post vñius. ff. de ali. et ciba. lega. Item qd relatiuz
nominatim intelligitur repetitum a substituto. l. iij. §. lucius
ff. de ali. et ciba. lega. Item habet priuilegium in modo erigen-
di qd executor habet actionem. l. alia. ff. de ali. et ciba. lega. Itē
breuiores dantur dilationes. l. ij. de re iudi. Itē non admittit-
tur appellatio. vt. l. i. ff. de ap. re. Item quandoqz non admittit-
tur compensatio. l. iij. C. de compensa. Item habet priuilegiū
in modo durandi. naz pubertas intelligitur longiori tempore

vt hic. Item non potest pacto contrahentium sine auctorita-
te iudicis remitti. vt. l. cum hi. per totam. l. C. de transac. Itē
pot agi pro his tempore feriato. l. ij. ff. de ferijs. possunt et alia
specialia reperiri que per te videas. qd potius esset laboriosuz
qd subtile. vt dicit glo. in simili in l. i. ff. solu. ma.

¶ Possit renunciari bene

ficio diuisionis epistole diui adriani cedendarum
actionū et noue cōstitutionis fideiussoz et dñ duo
bus reis. Cy. i. aut. hoc ita. C. de duobus reis. querit an possit
renunciari beneficio de duo. re. introducto. p aut. hoc ita. C. de
duo. re. dicit qd sic. l. pe. C. de pac. et de re. cre. l. si quis. cum si. et
idem tenet glo. in dicta aut. hoc ita. Bal. l. l. creditori. C. de fi-
deius. sic dicit fideiussoz potest petere vt sibi cedantur per credi-
torem actiones contra debitorem. et contra fideiussores. vt. l. i.
si fideiussores. §. idem scribit. et l. fideiussozibus. ff. de fideius. et
C. loca. l. si diuisa. et Carbi. in l. cum interdicte. habet ergo fi-
deiussoz iure antiquo beneficium cedendarum actionum taz
in pignozibus. vt. l. ij. C. de fideius. quaz etiam in actionibus
personalibus. vt. l. i. C. si ob cirogra. pecu. habet ergo fideiussoz
beneficium diuisionis sed non ex hac parte iuris. sed epistole
diui adriani. cuius verba non habemus. sed solum sententiaz
insti. de fideius. §. si plures. vnde si plures sunt fideiussores qui
libet eorum conuentus in solidum potest petere actionem di-
uidi. vt in alle. §. si plures. hoc tamen fallit in casibus qui no.
in glo. magna. dñ. §. si plures cui adde vñz scilicet qd fideiusso-
res renunciauerunt beneficio fideiussionis cum vñcuiqz li-
citur sit renunciare beneficio pro se introducto. vt dicta. l. pe-
nul. C. de pac. Aliud est beneficium ordinis. et illud competit
iuris auctoritate non iure antiquo vl per epistolam. et de isto
habes i aut. presente. C. de fideius. et in corpore vnde sumitur.
Et nunc intelligis quare dicunt notarij in instrumentis qd fi-
deiussores renunciant beneficio de fideiussozibus epistole di-
ui adriani. et beneficio nouarum constitutionum de fideiussozi-
bus et de pluribus reis debendi. et hanc formam ponunt etiā
cum plures rei se obligant. ita etiam renunciando renunciat
beneficio cedendarum tam in hypothecario quam in persona-
li. per. l. ij. C. de fideius. et per alias. l. ff. eodem titulo. l. si fideius-
sores. §. idem responde. Renunciatur etiam beneficio diuisionis
quod tribuitur ei per epistolam diui adriani. vt in. dñ. §. si
plures. Renunciant etiam beneficio ordinis quod cōtinetur
in constitutione de fideiusso. de quo in dicta aut. pñte. Alia
constitutio noua est de pluribus reis debendi qua etiam gau-
dent non solum rei debendi principales immo etiam fideius-
sores plures in solidum obligati. et quale sit istud beneficium
duorum reorum habetur in aut. hoc ita. C. de duobus reis.
vbi habetur qd licet quilibet duorum reorum teneatur in soli-
dum. tñ quilibet eorum nō pot in solidū conueniri nisi cum al-
ter est in ops aut absen s qui de facili exhiberi non potest. Et
fm Bal. in dicta aut. hoc ita. nisi fuerit dicto beneficio renū-
ciatum. quilibet enim suo iuri in suo fauore introducto potest
renunciare fm glo. in dicta aut. hoc ita. que hoc tenet. Vnde
Bal. i dicta aut. hoc ita. sic dicit. Sz an beneficio huius aut.
et noue constitutionis possit renunciari. glo. dicit qd sic. adde
quod notatur in l. penulti. C. de pactis. et in aut. de fideiusso.
Regula est qd quandocūqz ius est introductum in beneficium
potest renunciare. facit. l. i. ff. si quis in ius voca. non terit. et in
instrumentis fit ista renunciatio. Quid i fideiussozibus? Bal.
in dicta aut. presente. sic dicit. Quid autem si fideiussoz de in-
demnitate renunciauit beneficio aut. presente. an poterit fide-
iussuz conueniri incontinenti. de alijs non est dubiuz ex quo
istud beneficium est in eozuz fauorem introductum. vt. l. pe-
nulti. C. de pac. Dic qd licet renunciat. non tamen potest con-
ueniri ante reum principalem Barto. C. de conuenien. si. de
bi. bo. lib. r. Item idem Bal. in l. non recte. C. de fideiusso. sic
dicit. qd licet cum plures se obligant simpliciter quilibet intel-
ligatur promittere suam virilem nisi aliud agatur. vt in aut.
hoc ita. C. de duo. re. tamen secus est cum plures se obligāt tā
quam fideiussores. quia quilibet tenetur in solidum etia si nō
sit actum vt quilibet sit in solidum obligatus. tamen licet qui-
libet in solidum teneatur obligatio diuiditur inter eos si sunt
soluendo. vt in l. non recte. C. de fideiusso. et dicto. §. si plures.
preterquā in casibus notatis in allegato. §. si plures. vno alio

superaddito. videlicet quando renunciaverunt beneficio divisionis seu beneficio epistole diui adriani quod idem est. Et idem videtur in pluribus suscipientibus in se principalem obligationem alienam ut quilibet teneatur in solidum licet nihil dictum sit. casus in. l. si paternam. C. ad vellet. Et qualis debeat esse renunciatio an generalis seu specialis. super hoc consulit Bal. Tenor consilij talis est. queritur utrum fideiussores qui renunciaverunt omnibus beneficiis possint opponere beneficium epistole diui adriani. Item nunquid plures rei debendi in solidum renunciando generaliter omnibus beneficiis et non expresso specialiter aliquo beneficio. intelliguntur renunciassse beneficio noue constitutionis de duobus reis. et de beneficio cedendarum actionum. et videtur quod dicta renunciatio ita generalissima non valeat. l. sed et si quis. §. questum. ff. si quis cau. In contrarium videtur quod tantum operetur genus quo ad genus. quantum species quo ad speciem. l. si duo. ff. de ad mini. tuto. Item certum est quod istis beneficiis potest renunciari. ut notatur in. l. nisi. ff. de pactis. et in autent. de fide instrum. in principio. Sunt enim ista beneficia satis nota ipsis contrahebentibus ab ipso initio. ita quod bene potuerunt prouidere. et sic non obstat dictus. §. questum. quia loquitur ibi de exceptione cui ab initio seu a principio prouidere non potuerunt. sed postea ex fortuitis casibus emerferunt. Item ibi loquitur in iudiciis in quibus benignius agitur ex equitate pretoria. eodem titulo. l. et si post tres. et. l. si seruus. §. si plurium. dici potest quod valeat renunciatio generalis. nisi sit minor vel mulier que deberent de suis beneficiis certificari specialiter. et non presumitur certificata nisi appareat. ut notatur. ff. de verbo. obligat. l. sciendum facit ad predicta. C. de pactis. et. l. penulti. In contrarium facit. l. i. ff. si quis in ius voca. non ierit. ubi videtur tex. quod requiratur quod exprimat qualitas beneficii. puta renunciavit beneficio fori. beneficio de fideiussoribus et. nam et illa. l. penulti. hoc sentit. C. quando mulier tu. offi. fun. po. aut. matri et auie. et in autent. ut sine prohibi. ma. debi. et credi. §. quia vero. Et consuetudo notariorum sic se habet quod instrumentis apponunt etiam speciales deinde subiungunt generales. Et tunc ad. l. si duo. rñ. de q. et spale in renunciatione beneficiorum quod verba oino generalia non sufficiant. De materia. §. questum notat Lynus in. l. i. C. commodat. et ista est tutior opinio quod aliquod beneficium sit specificatum ad hoc ut clausula generalis aliquid operetur. et tunc operatur de similibus ad similia non de maioribus. ff. de contrahenda emptione. l. si fistulas. §. frumenta. arg. ff. de vi no tri. et oleo lega. l. finali. §. cui dulcia. Et potest defendi a contrario sensu communis practice. ideo enim practicantur clausule speciales ut a contrario sensu dent intelligi quod clausule omnino generales non sunt sufficientes. Spec. in titulo de renun. et conclu. in prima columna. multa verba dicit an valeat dicta renunciatio generalis. et finaliter inclinat quod non valet. sed bene valeret postea in eodem titulo. verfici. et quoniam dicit quod quotidie in instrumentis publicis renunciatur quattuor beneficiis singulariter nominando. scilicet beneficio diui adriani. beneficio noue constitutionis de fideiussoribus. beneficio noue constitutionis de duobus reis. beneficio cedendarum actionum. Et quia iste renunciaciones sunt multum preiudiciales. ideo per consuetudinem introductum est ut specificentur et declarantur ne ambiguitas et incertitudo sermonis capiat simplices homines. arg. ff. de transac. l. cum acquiliana. et. c. i. §. nona forma fidei. col. x. Bal. Sed videtur quod valeat renunciatio quo ad beneficium epistole et noue constitutionis de duobus reis. quia illa beneficia certa sunt et tempore contractus nascuntur. et tam secundum regulam generalem potest ei renunciari. ut. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si venditor. et quod notatur. ff. de pactis. l. emptor. §. lucius. Facit quod notatur. ff. de acqui renda hereditate. l. si quis mihi bona. §. iussim. et. l. omnis. C. de prescript. xxx. annorum. De istis beneficiis ponit glo. i. c. peruenit. de fideiussor. et ibi dominus franciscus zaba. sic dicit. Quero in eo quod in glo. i. tagitur de aliquibus beneficiis beneficiorum que sunt et quot. dic quod tria. Primum est beneficium divisionis. quod si plures fideiusserunt pro aliquo in solidum habet beneficium divisionis ut debitum diuidatur inter eos et hoc habet locum si omnes fideiussores sunt presentes. et sunt soluendo. et si hoc postulant ante litem contestatam. ff. de fideiussor. l. si dubitez. et. l. inter fideiussores. et. l. si plures. C. de consti.

pecu. l. fina. in fi. §. fideiussoribus. §. si plures. et hoc est beneficium epistole diui adriani cuius verba non habemus et statum tenore eius qui ponitur. C. de consti. pecu. l. fina. i allegato. §. si plures. et de hoc loquitur. c. peruenit. de fideiussor. ibi et constitutionem diui adriani. huic autem iuri renunciari potest fideiussor. et tunc tenetur in solidum. ut dictis iuribus. et locum habet inter plures fideiussores. mandatores. et constitutores. ut dictis iuribus. et inter contutores ad exemplum creditorum. ut. ff. de tutel. et ratio. distraben. l. i. §. nunc tractemus. Sed inter plures reos debendi qui pro eodem debito obligantur principaliter olim locum non habebat. ff. locati. l. cum apparebit. Hodie vero hoc idem beneficium non per beneficium epistole predictae. sed per beneficium noue constitutionis. C. de duobus reis. aut. hoc ita. quod notat Hostien. in summa. §. inter quos. in principio. et de hoc per Ly. C. de fideiussor. aut. presente. Quid si aliqui fideiussores sunt absentes. Dic quod presentes non vtuntur hoc beneficio per allega. l. si dubitatur. licet contra faciat. d. §. si plures. et de hoc per Hostien. in summa eodem §. inter quos ver. quid si. et sequenti. et in specu. de renun. et conclu. §. i. ver. et quoniam. Habet etiam fideiussor aliud beneficium per aut. presente. C. de fideiussor. quod olim erat in optone creditoris an primo conueniret debitorem an fideiussorem. C. de fideiussor. l. iure nostro. Hodie prius oportet quod debitorem presentem per dictam aut. presente. nisi renunciet quod potest. ut dicit ibi glo. in fi. in alle. c. peruenit. Sed queritur an hec exceptio sit dilatoria dic quod sic. et idem opponi ante litem contestatam. et habet locum autent. presente. quando principalis est presens vel etiam si sit absens. quia dabitur dilatio fideiussori ad eum prestandum infra tempus arbitrium ut ibi. et de hoc per Hostien. in summa eo. §. quando cessat ver. sed quantum. Et si dato fideiussore fuit etiam datum pignus. dicit glo. fa in corpore unde sumitur. autent. presente. quod prius creditor vendat pignus quod conueniat fideiussorem. quam tenet Dyn. quod incontinenti et de facili vendi potest. de quo per Ly. i. aut. presente alle. qui tamen tenet quod semper debet prius vendi pignus si est apud creditorem. quia fideiussor intelligitur acceptus in subsidium. nec conuenitur nisi prius discussis bonis debitoris. Habet et tertio beneficium cedendarum actionum. §. quod ff. de fideiussor. l. fideiussoribus. de solu. modestinus. et. l. Stichum aut pampphilum. §. penult. quia si soluit petere potest a creditore ut sibi cedat actiones contra debitores. dicta. l. modestinus et dicta autent. presente. in fi. vel contra confideiussorem et nisi cedatur potest recusare soluere. l. Stichum aut pampphilum. §. penult. preallega. Sed an quid prodest creditori quod renuncietur huic beneficio. dic quod potest gratificari amico conueniendo in solidum alterum ex obligatis et obmittendo amicum. nec contra cum tenetur iura cedere que cessio alias fieri debet ut predicti. et potest dum tamen non fiat ex interuallo post solutionem quia tunc non valet ut. d. l. modestinus. Idem autem beneficiis renunciari potest. et ita communiter renunciatur in instrumentis. de quibus Specu. de renunc. conclu. ver. et quoniam. pro hoc facit. l. cum aliter. C. de fideiussor. et qua. l. colligitur quod fideiussor soluens pro debitore nisi illico conueniat ut actiones cederentur ex postfacto non potest desiderare ut actiones sibi cedantur. de hoc videtur tex. in. l. si fideiussor. ff. de codi. inde. et sentit glo. ibi dum dicit. l. cum bis. in. l. i. C. de act. et ob. quod semper verum putauit. §. glo. dicat oppositum in. l. si quis alicui. §. vlt. cu. l. se. ff. man. hosti. aut in summa in ti. §. fideiussor. §. ad quod fideiussor. ver. sed et si plures. sic dicit. sed si plures sunt fideiussores quibus in solidum tenetur. et si creditor elegerit contra vnum agere ipso non soluente nihilominus ad alios redibit. sed si pro parte vult quilibet conuenire potest uidere petitionem. et postea non conueniet alios pro parte de ficientis si soluendo sit. nam si soluendo non sit potest ad alios recurrere habere. C. de fideiussor. liberum. et. l. reos. Verum ex beneficio epistole diui adriani scinditur actio inter eos. quam unus quilibet in solidum fideiussor it et hoc est beneficium ipsius epistole de cuius renunciatione tabelliones nostri temporis faciunt magnam gulam. Et quia materia huius epistole i summa Elzo. indiscussa remansit et vere ab omnibus dominis. Ideo in primis videamus quid sit eius beneficium. Secundo inter quos locum habet. Tertio quando habeat locum. Quarto quando cesset. Quid sit eius beneficium supradictum est. et

probatur insti. de fideiul. §. si plures. r. §. sequē. r. ff. de fideiul.
l. si fideiussores. r. l. sequen. Item locum habet inter mandato
res r. fideiussores r. constitutores. C. de consti. pecu. l. fina. Itē
inter tutores. ff. de tutel. r. rati. distra. l. i. §. nunc tractemus.
Sed inter plures reos debendi oliz.

Deo gratias.

Eregimus tandem deo optimo auctore clausularum op⁹
utilissimum tam in iudicando r. aduocando q̄ legendo iurū
apicibus ac doctorum auctoritatibus decoratum. Alma si
quidem in vrbe Mediolani impressum caractere r. stilo era
ctissimi in hac arte magistri Ederici scinzinzer Anno a
partu virginis. M. cccc. cv. die. xxv. Junij. Finis.

Registrum operis.

^a
Prima alba
Incipit vtilis
q̄ appelletur
recte processerit

^b
faciendo
tens. ff.
modo ypot.
§. pe. C.

^c
de crimine
diuersa crimina
ptium vel
dum Anno.

^d
aut. de here.
non tenetur
l. i. cirographis
Ista verba

^e
ff. de leg.
cum falsa
muniter
fm eum

^f
diffinitiuam
fore admi tte.
ra. Sz an
mitur de

^g
horū r
Error autē
p̄ veritatem
quidam iudices

^h
diri. Aduerte
i cā Nicolai
nen. l. si
quesitum

ⁱ
An iuramentum
pro stantibus
siam tenet
Bar. in. l.

^l
Omnia sunt
vel tradere

superest vt
illud quod

^l
ius ciuile
falcidiam
nerus ḡam
quis pro eo.

^m
obligat. per
extitit dicebāt
ciuili r. q̄
te prelibato

ⁿ
aut. donatio nem
q̄ ex illis
loquutus est
delinquendum

^o
do quancuncqz
go opinionem
tatur r
bitrare non solum

^p
stante. primo
q̄ circumstantia
cundam dico
inter prohibitos

^q
§. si filius
duorum consanguineorū
est q̄ de iure
tionem quia non

^r
ibi recitatur
dus si post publi.
nuptijs r
tenet renunciatio

^s
quod magis
renunciare
approbant
in primo decreto

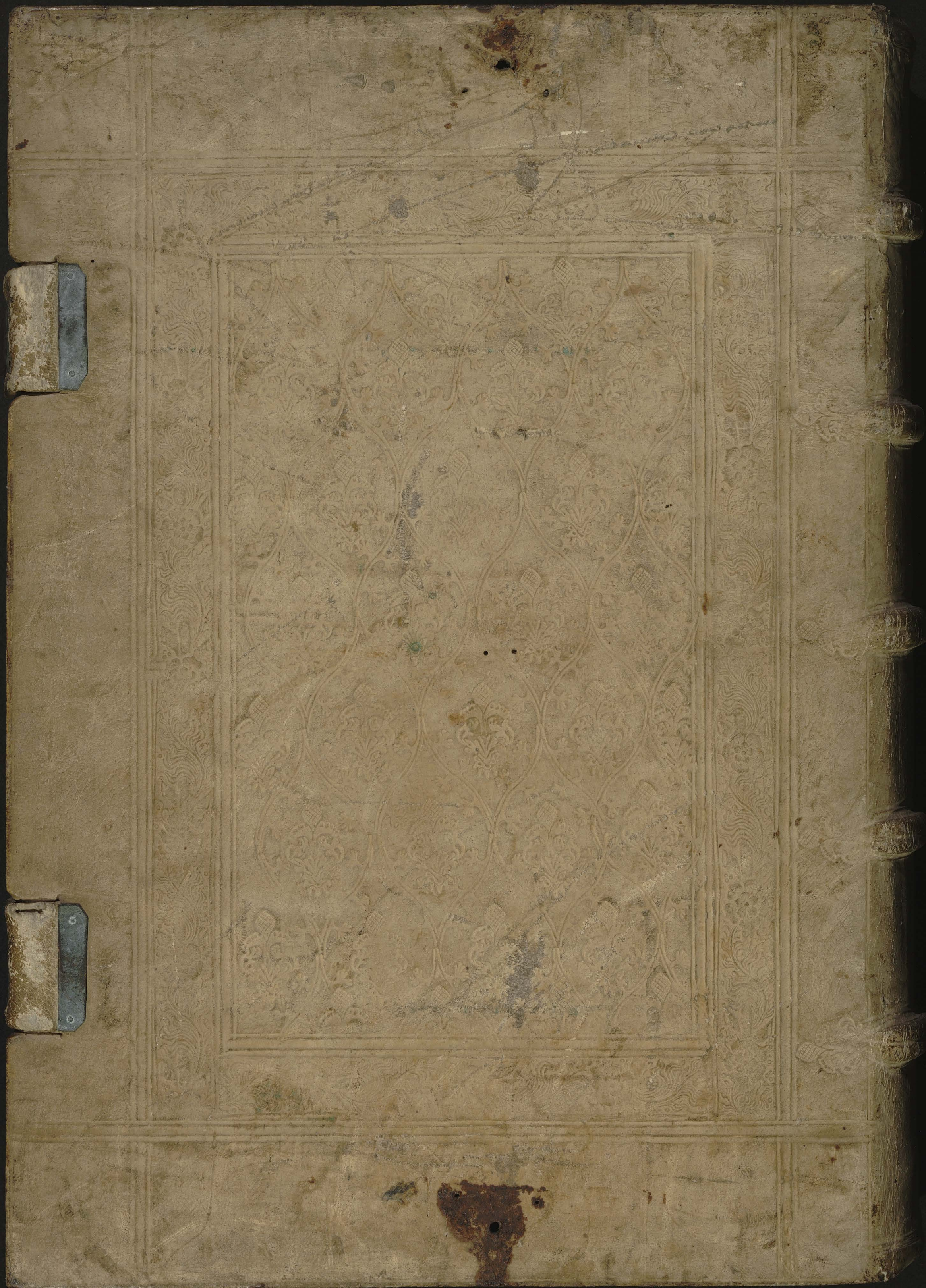
^t
nuata loco
nunciatio
retur obseruare
pro fructibus

C

17

fol.

C
17
fol